Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

VIII

DE BUSTIS
ROSARIUM
SERMONUM
P. I.

65

INCUNABULI
L
7
2
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

VENETIIS
1498

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Prohemium.

¶ Incipit Rosarium sermonum predicabilium per quadragesimã ꝛ totũ anni circulum: editum per vite venerabilis religiosum fratrē Bernardinũ de Busti ordinis sancti Francisci de obseruantia predicatorē doctissimũ.

Sapientissimi Imperatoris Iustiniani est sententia generosi ciues in Auté. Quomodo oportet epis. in prin. versi. bñ aũt. coll. pª. dicētis. Omnia bene ꝛ congrue geruntur: si principiũ rei fuerit decens ꝛ amabile deo. Per diuini eniꝫ nominis inuocationē humani actus pfecte prosperant in finē. vt etiã notat in. l. pª. ff. de o: .. iu. Plato quoqꝫ in thimei primo inquit. In minimis etiam qbusqꝫ rebus semp in principio diuinũ implorandũ est auxiliũ. Quo circa infideles etiã ac pagani in suaꝝ principijs actionum deos suos inuocare solebant. Unde Valerius maximus in prohemio sui libri inquit. Nam prisci oratores a ioue optimo maximo bene orsi sunt: ꝛ excellentissimi vates a numine aliquo principia traxerũt. Titus quoqꝫ liuius in pohemio sui operis dicit: inuocandũ esse diuinum auxiliũ: vt inceptũ opus successus habere psperos possit. Quapp Ouidi⁹ in princi. libri Metha. deoꝝ suoꝝ auxiliũ efflagitat dicens.

In noua fert animus mutatas dicere formas
Corpora: dij ceptis: nam vos mutastis ꝛ illas
Aspirate meis.

Et in sexto de fastis in p̃cipio de dei adiutorio se glorians inquit.

Est deus in nobis agitante calescimus illo.
Impetus hic sacre semina mentis habet.
Fas mihi precipue vultus vidisse deorum.
Uel quia sum vates: vel quia sacra cano.

Et in primo de reme. amo. phebũ inuocat dicēs.

Te precor o vates adsit tua laurea nobis
Carminis ꝛ medice phebe repertor opis.

Uirgilius quoqꝫ in principio Eneydos ait.

Musa mihi causas memora. ꝛc.

Et decimo eiusdem operis volens pugnam Turni ꝛ Enee atrocem describere inuocabat dicens.

Pandite nunc elicona dee cantusqꝫ mouete.

Statius etiam in principio quarti thebaidos asperrimum bellum descripturus inquit.

Tuqꝫ o nemoris regina sonori caliope ꝛc.

Dantes etiam in. 2°. cantu inferni circa principiũ sm morem gentilium inuocat dicens. O musa o alto ingegno hor maiutate. Idem quoqꝫ in principio primi cantus purgatorij ait Ma qui la morta poesi resurga. O sancte muse poi che vostro sono. E qui caliope alquanto surga. Et in primo cantu paradisi [illegible] ait.

O bono apolo a lultimo laboro ꝛc.

Claudianus etiã circa principiũ primi libri i rufinũ ait Uos pãdite vati. Pierides q̃ tãta lues erupit orbi. Et in prefatiõe libri de bello gildonico inuocat dicens.

Pandite defessum reduces elicona sorores.
Pandite permissis iam licet ire choris.

Seduli⁹ quoqꝫ in principio sui tractat⁹ inqt.

Omnipotēs eterne deus spes vnica mũdi ꝛc.

Cesar etiam volens incipere bellum Pompeianum inuocabat deos suos vt Lucanus refert in primo sui operis dicens.

O magne qui menia prospicis vrbis.
Tarpeia de rupe tonans frigijqꝫ penates.
Et residens celsa latialis iupiter alba.
Uestalesqꝫ foci: summi quoqꝫ numinis instar.
Roma faue ceptis.

Que oĩa Seuerinus boetius ꝯsiderans in tertio de ꝯsolatione capl. 17°. inquit. Inuocandũ igit̃ cēseo reꝝ omniũ p̃reꝫ: quo pretermisso nullũ rite fundat̃ exordium. Et origenes sup leuiticuꝫ omelia .6ª. ait. Ad exponendã sacrã scripturã nõ est humanis verbis vtendũ: sed p̃cibus ꝛ oratiõibus ad deũ recurrendũ: vt pater verbi nobis det vbũ in apertione oris: vt possimus ꝯsiderare mirabilia de lege sua hec ille. Humanũ. n. ingeniũ naturaliter ē imbecille. l. 2ª. §. si qd aũt. C. d vet. iu. enuc. ꝛ humana lingua balbutiens esse dignoscitur epistola inter claras. §. liquet. C. de sum. tri. ꝛ fi. ca. De⁹ aũt est ille qui fecit vt venerabiles viri abstractis linguis suis ꝛ radicit⁹ euulsis ab Ariano rege tñ mirabilit̃ loq̃rent̃: ꝛ fidem p̃dicarēt l. qs grās: circa prin. C. de offi. p̃fec. pre. af. Qua ex re tã grandem ꝓuinciam aggressurus predicandi. s. in hac celeberrima vrbe: huic tã magno oneri scapulas meas imbecilles subijciaꝫ nõ de meo imbecilli ingenio exiguisqꝫ viribus ꝯfisus: sed illius duntaxat veri dei gratia adiutus sine quo nihil boni pagere humana fragilitas põt de ꝯse. di. 4ª. c. vlti. 2°. cor. 3°. Et per Tho. in. 2°. di. 28ª. ar. primo. Et sanctuꝫ Bonauẽturã ea. di. ar. primo. q. 2ª. Ipse ꝛ. n. deus noster est ille qui labia Esaie pphete calculo mundauit ignito. 8ª. q. pª. c°. i scripturis circa fines. Qui etiã solus res penitus desperatas ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

optatuȝ finē ꝑducere pōt. vt in. l. pª. ad finē pri
me col. C. de ve. iu. enuc. Qui est caput ⁊ auctor
oium sciētiarū: a quo ois ratio superne ⁊ terre
ne scientie emanauit: vt in caplo legimꝰ el pri
mo. §. Sed e ꝯtra versi. deniqȝ. 37ª. di. Qui est
oiuȝ gratiaꝝ elargitor caplo. Reuertimini. 16ª
q. pª. A quo oīe datū optimū ⁊ oē donū perfe
ctū descēdit. Jacobi. p°. trāsūptiue in ca. ꝙ pio
pª. q. 2ª. ⁊ glo. est i. l. 2ª. ff. de legi. Ipsū igit̃ beni/
gnissimū redēptorē nr̃m inuocās exoro: vt ad/
sit mihi principiū: mediū: ⁊ finis: vt in aūt. de ꝓ
uile. do. in pri. col 8ª. Ipse eteniȝ solus: totiꝰ est
boni operis fundamentū: sine quo oē quod edi
ficat̃ corruit: ca cū paulus. pª. q. pª. Cui si opꝰ
acet bonū est. l. deo nobis C. de epis. ⁊ cle. Imi
tabor igit̃ imperatorē xp̄ianissimū qui in autē.
de q̄store in ꝓn. col. 6e. dicit. Semꝑ cū dei adiu/
torio oēm facimꝰ prouidentiā. ⁊c. ⁊ in. l. 2ª. C. de
offi. ꝓ. ꝓto. affri. in prin. iqt. In noīe dn̄i ad oīa
ꝯsilia omnesqȝ actꝰ gerēdos semꝑ ꝓgredimur
Per ipsū eni iura imperij suscepimꝰ: per ipsū
pacē cū persis in eternū cōfirmauimꝰ: per ipsuȝ
acerbissimos hostes ⁊ fortissimos tirannos deie
cimꝰ: ꝑ ipȝ per multas difficultates suꝑauimꝰ ꝑ
per ipsū ⁊ affricā defēdē ⁊ sub nr̃o iperio redigē
nobis cōcessū est: per ipsū quoqȝ vt nr̃o mode/
ramine recte gubernet̃ ⁊ firme custodiat̃ ꝯfidi/
mꝰ hec ille. Qui etiam in aūt. de armis in prin.
col. 6e. dicit. Magnū deū ⁊ saluatorē nr̃m iesū
xp̄m ⁊ eiꝰ auxiliū semꝑ inuocātes: studemꝰ oēs
nostros subiectos quorū regimē cōcessit nobis
deꝰ illesos: ⁊ sine calūnia custodire. ⁊c. Et. C. de
vete. iu. enuc. l. i. in ꝓn. ēt inqt. Deo auctore nr̃o
gubernāte imperiū qd̄ nobis a celesti maiestate
traditū est: ⁊ bella feliciter peragimꝰ ⁊ pacē deco
ramꝰ ⁊. statū rei publice sustētamꝰ. Et ita nr̃os
aīos ad dei oīpotētis erigimꝰ adiutoriuȝ vt ne/
qȝ armis ꝯfidamꝰ: neqȝ militibꝰ: neqȝ bellorū
ducibꝰ: vel ingenio nr̃o: sed oēm spē ad solā re/
feramꝰ sūme prouidētiā trinitatis: vnde ⁊ mū
di totiꝰ elemēta processerūt: ⁊ eorū dispositio in
orbē terrarū producta est: hec ille. In oībꝰ igit̃
peragendis prius diuine gratie fauorē postula
re debemꝰ de conse. di. pª ca. Omnis xp̄ianꝰ. in
fine. Quo circa vas electionis paulus ad coll.
3°. capi. inqt. Omnia quecūqȝ agitis in verbo
aut in opere: in nomine dn̄i nr̃i iesu xp̄i facite: trā
sūptiue in. c. nō obfuet̃: ad finē. 26ª. q. 7ª. Ipȝ
itaqȝ clementissimū iesū: p̄rēmqȝ eiꝰ misericor/
die fontē: atqȝ spūm scūm omnis gratie donato
rē: cū Seuerino boetio i. 3°. de ꝯso. metro. 9°. hu

militer his verbis inuocabo.
Da pater augustam mēti conscendere sedem.
Da fontem lustrare boni: da luce reperta.
In te conspicuos animi defigere visus.
Dissice terrene nebulas: ⁊ pondera mollis.
Atqȝ tuo splendore mica tu nanqȝ serenum.
Tu requies tranquilla pijs: te cernere finis.
Principiū: rector: dux: semita: terminus: idē.
Quia vero gloriosa dei genitrix virgo maria:
vt scā mater ecclesia decātat: mater est gratiarū
⁊ misericordie. Unde ipsa ecclesia. 24°. inquit
In me omnis grā vite ⁊ veritatis. In me oīs
spes vite ⁊ virtutis. Trāsite ergo ad me oēs qui
cōcupiscitis me ⁊ a generationibꝰ meis adiple
mini. Idcirco eius quoqȝ auxiliū supplicit̃ ef/
flagito dicens. Adsis ꝓncipio ṽgo maria meo
Et iterum. Aue maria gemma preciosa.
Rubino relucente e diamante chiaro.
Per che tu sei tuta pietosa.
Prega per nui el to filiol charo.
Porgeme laqua o vergene beata
Dil bel parlar: e dame il conducto
Si che essendo di gratia irrigata
Questa alma terra facia bon fructo
O luce clara ripiena di splendore
Stella diana vergene maria
Del tuo lume illustrami el core
Acio che vtil nel predicar sia. Amen.
¶ Dn̄ica in septuagesima de septē causis īdu/
centibꝰ ad predicādū ⁊ de septē conditionibus
verbi dei. Sermo primus. B

Multi sūt vocati pauci vo electi. Mat
thei. xx. ca. Est preceptum generosi ci
ues: clementissimi dn̄i nostri iesu xp̄i
matthei ⁊ luce. 10. vbi imꝑauit aplis
dicens: in quācunqȝ domum intraueritis ꝓmū
dicite. Pax huic domui. Quod quidē mādā/
tū per modū consilij replicauit fratribꝰ suis euā
gelij obseruator seraphicus pater nr̃ Francis/
cus in regula sua. capi. 3°. Qua ex re vt tam sa
lutaris nō sim transgressor precepti siue consilij
in principio nostre predicationis: ante omnia
mile cordialibus salutationibꝰ vos saluto. Ita
qȝ venerabiles in xp̄o p̄res ac matres: vosqȝ di/
lectissimi frēs ac sorores: gratia dulcissimi dn̄i
nostri iesu xp̄i sit vobiscū semꝑ: que vos ab oī/
bꝰ huiꝰ mūdi periculis protegat: liberet: atqȝ de/
fendat. Sitis ergo oēs pro mille vicibꝰ bn̄dicti
a deo p̄re ⁊ filio ⁊ spiritusancto: ⁊ a gloriosa ce
lorū regina virgine maria: atqȝ a tota celesti cu
ria: ⁊ a me inter dei seruos minimo: qui ex a/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

bundantia cordialissimi amoris: iterū vos salutare his dulcibus verbis astringor.
Dio te salui populo generoso
Et benedeti siati tutti quanti
Jesu clemente pio e gratioso
In paradiso ve facia tutti sancti
Anchora voi direte con il core
Sia molto tempo da noi expectato
Il ben venuto sei predicatore
Hor incomencia che ne sarai grato

Nunquam desinit nobilissimi ciues misericors deus nostros peccatores ad penitētiā iuitare. Jō ipse inquit Apoca. 3°. Ego sto ad ostiū et pulso. Clamat autē qd scriptū est canticorū. ij. ca. dicēs. Surge et propera amica mea spōsa mea et veni. Et vi. eiusdē libri ca. iquit. Aperi mihi soror mea. Uerū quia multi in peccatis obstinati nolūt dn̄m deū suū in domū cordis sui itromittere ideo ipse eos vocat: vt ad eius conuiuiū in eternū epulaturi accedāt. Unde lu. xiiij. a dn̄o nostro iesu xp̄o parabolice dictū est. Quod quidā pr̄ familias fecit cenā magnā et vocauit multos: et misit seruos suos hora cene dicere inuitatis. Ecce prādiū meū paraui: tauri mei et altilia occisa sunt: et parata sunt oīa. Illi aūt ad cōuiuiū pergere recusarūt. Quidā eni ex eis dixit Uillā emi: et necesse habeo exire et videre illam Et alter dixit. Juga boū emi quinqz: et eo probare illa. Et alius dixit. Uxorē duxi: et ideo nō possum venire. Per illū autē qui villā emit intelligitur supbus fm augustinū. In emptione enim ville: notat acquisitio dominij. Qui enim villā emit hoīb' appetit dn̄ari et preesse: qd ex radice superbie procedit. Per illū aūt qui quinqz iuga boū emit intelligit auarus vt ait. Ugo cardinalis sup lucam: quia oēs sensus corporis occupat circa temporalia. Quinqz eni sensus per quinqz iuga boū bene intelliguntur: quia hoīes ad terrena trahunt vt circa ea versent sicut boues terram versantes. Itē sicut in iugo sūt boues cōbinati: ita vnusquisqz sensuū habet duo membra officio suo deputata. Due eni sunt aures: duo oculi: due nares: due manus. In gustu etiā sunt duo instrumenta. s. lingua et palatum siue duo labia. Per eū autē qui vxorē duxit intelligit sicut ait Ugo vbi sup: ille qd dedit' ē voluptati carnali. Qui nō potest ire ad cenā spiritualium deliciarū. Istud eni cōuiuiū est supne refectio patrie: in qua totaliter saciabitur nr̄ appetit' iuxta illud. ps. xvj. Saciabor cum apparuerit gloria tua. Quod quidem cōuiuium amātibus se preparauit oīpotens deus ab eterno. Mathei. xxv. Uenite. etc. Sequit: possidete paratū vobis regnū a constitutione mūdi. Ad has autē celestes nuptias: et ad hanc cenā agni prouidit: licet omnes homines vocent pūme ad Thi. ij. vbi dicitur. Deus vult oēs homines saluos fieri. et. Matthei. xj. vbi xp̄s exclamat. Uenite ad me oēs qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos tamē multi sunt qui ire recusant. Aliqui enim exeūt ab eternorū cōtēplatōne: et a propria consideratione: vt videant villā ambitionis humane. Alij vero a quinqz iugis boum. i. a quinqz sensibus corporis trahuntur ad infernū per auaritiā. Alij aūt luxuriā sectantes nō possunt siue nolūt ad istud conuiuiū accedere. Et sic de alijs peccatorib'. Unde ipse dn̄s noster cōquerit prouer. pmo capi. dicēs. Uocaui et renuistis: extendi manus meas: et nō fuit qui aspiceret. Ideo ego quoqz in interitu vro ridebo: et subsanabo vos cum vobis quod timebatis aduenerit. Ex quib' concludit veritas thematis nostri. s. Multi sunt vocati pauci vero electi. Super quib' verbis sermonē nr̄m fūdaturi: quia sētētia est seuerini boetij in li. diuisionū q' oīs bona diuisio debet esse bimembris: vel reducibilis ad bimēbrē ideo duas tm̄ ꝯsideratōes seu diuisiones huius pme pdicationis faciem'

Prima dicetur causationis.
Secunda vero. Conditionis.

Pars prima huius sermonis de septē causis inducentibus ad predicandum.

Quo ad primam partem que dicitur causatiōis: quia dicit vas electōis Paulus ad. Ephe. v. Estote imitatores dei sicut filij charissimi. Ideo volēs quātū humana pmittit fragilitas me dn̄o deo nr̄o conformare: qui oēs ad penitentiā et salutē vocat. Ego quoqz hac solū de causa huc accessi: vt vr̄am quāz summopere appeto salutem et gloriam procurem vosqz oēs in pn̄ti ad penitentiā: et in futuro ad eternā beatitudinē: quotidianis vociferationib' atqz salutaribus eloquijs prouocem. Cause autē quibus tā preclarū opus aggredior sunt septē: pma dicit obligatōis 2a. preceptionis. 3a. comunicationis. 4a. electōis. 5a. dilectōis. 6a. meritaciōis 7a et vltima dicit fructificationis. Fūdamētū pme cause q̄ dr̄ obligationis: ponit. Ari. pmo. Poli. di. Debem' semp vti reb' ad id ꝓpter qd data sunt a sapiētissimo datore. Patet hec regula Nā si aliquis dn̄s dat vni seruoꝝ suorū decem ducatos vt expendat pro cōi vtilitate familie.

nō licet sibi eos in ꝓpriā vtilitatē expēdere ali-
ter retinēs peccat: faciēs ꝯtra dñi sui voluntatē
Igitur ego: cui dñs ex sua benignitate aliq̄lem
dedit grāȝ predicādi: peccarē: si eā vobis nō co
municarē: faciens ꝯtra ꝑceptum dñi. Matthei
x°. vbi inquit. Gratis accepistis: gratis date.
Propterea dicit Augustin⁹ in libro de doctri-
na xp̄iana. Qui a deo accepit grām cōeȝ: ꝛ co-
muniter ceteris eaȝ nō ꝑstat: nūq̄ȝ eaȝ possidet
ꝓm voluntateȝ dātis. Teneor ergo vobis cōica-
re gratias mihi a dño pro vr̄a vtilitate conces-
sas sicut scriptum est. 25ª. questione prima
capitulo. Que ad ꝑpetuam. ꝛ extra de preben.
c°. Ratio nulla. Jō dicit diu⁹ Ambrosi⁹ in ser
mone scōꝝ geruasij ꝛ prothasij. In diuinis vo
luminib⁹ reus scribit: qui non studuerit dare
gratis: qđ ipse a deo gratis accepit. Quicquid
eni ecclesie dñi ꝛ aīabus profutuꝝ erat subtra-
xisse arguit: qui noluerit tradere oībus: qđ ipse
celandū nō accepit. Cum quo concordat sera-
phicus doctor scTūs Bonauentura in libello de
triplici statu religiosoꝝ di. Reus furti apđ deuȝ
censet: qui proximo gratis nō ip̄endit: qđ a deo
gratis ipse accepit. Magna ergo est culpa nō
cōicare temporalia his: qui idigēt quādo quis
potest. 12ª. q. 2ª. cap. Gloria epi. Et. 86ª. di. ca.
Nō satis. Multo aūt maius est peccatuȝ non
cōicare aīabus necessaria ad illarū vitā ꝛ salu
tem. Et ideo talis nō cōicās: nō tātuȝ fur appel
lādus est: sicut scriptū est. 47ª. di. ca. Sicut hi
Sȝ ēt homicida merito debet nūcupari. Extra
de homici. caplo. Sicut dignū. §. Illi ēt. Ubi di
cit. Qui potuit hoīem liberare a morte: ꝛ nō li-
berauit: eū occidit. Que verba itelligunt taȝ de
morte spūali: q̄ȝ corporali. Ad idē est textus in
capi. Prouidendū. 83ª. di. Et in caplo. Pa
sce. di. 86ª. Jō dñs nr̄ vt oñderet obligatiōem
quā habēt ꝑdicatores ad cōicandū pplis vbū
dei ꝛ lucrandū eorū aīas: posuit exēpluȝ. Mat
thei. 25°. de illo seruo nequā qui cuȝ accepisset
vnū talentū a dño suo: vt cū ipso aliquid lucra
retur abscōdit illud in terrā: ꝛ nō fecit sicut pre
ceperat sibi dñs. Et propterea a dño suo valde
rep̄hensus est: ꝛ ab eo ablatū fuit sibi talentuȝ:
Deinde ꝑcepit dñs seruis suis dicēs. Nūc inuti-
lem seruū eijcite: ꝛ mittite in tenebras exterio-
res. Quia igitur scriptuȝ est. Lu. 12°. Seruus
sciens volūtatē dñi sui ꝛ nō faciens: plagis va
pulabit multis. Ideo cognoscēs me obligatuȝ
ad procurandū vr̄am salutē: faciaȝ qđ scriptuȝ
est per similitudinē. Lu. 21°. Ubi legit qđ mul

tis phariseis diuitib⁹ ponētib⁹ in gazophilatio
templi: id est in archa multas pecunias: accessit
postremo ꝛ quedā mulier paupercula que obtu
lit duo era minuta: que plus ceteris misisse a
dño cōmendat: eo q̄ cū maiori charitate totuȝ
cōtulit qđ habebat. Sic ego pauperculus decre
ui aīas vestras deo nr̄o ꝑsentare: ꝛ in domo dei
i. in celesti patria mediantib⁹ sermonib⁹ huius
quadragesime collocare. Et ex hac distributōe
panis celestis. s. vbi diuini bn̄dictionē dei mihi
acq̄rē. Scriptū est nāq̄ȝ puer. xj°. Qui abscō-
derit frumētū maledicet in pplis. Bn̄dictio āt
erit sup caput vēdētū. Nolo. n. q̄ diabolus mi
hi obijcē possit i morte dicēs illđ iob. 22°. Aquā
lasso nō dedisti: ꝛ esurienti subtraxisti panē. S.

Ecūda causa me ad ꝑdicādū inducēs dr̄
preceptionis. Patres eteni ꝛ rectores or-
dinis nr̄i propter singulareȝ qua vobis afficiū
tur dilectionē: supplicationibus vr̄is inclinati
me ad hāc celeberrimā destinarūt ciuitatē: vt de
siderijs vr̄is satisfaciēs sicut nos corporalib⁹ ci-
bis reficitis: ita ego dulcissimis atq̄ȝ delicatissi-
mis verbi dei epulis vos faciē. Quia igit meli⁹
est obedire q̄ȝ sacrificare. 8ª. q. pª. caplo scien-
dū. Et historice hr̄. ꝑmi. regū. 15°. c°. Magna
q̄ȝ virt⁹ est obediētia. Ut ingt glo. in l. Desertoreȝ
§. in bello: in verbo. bene gesserit. ff. de re. milita.
Unde imensa a deo ꝯsequit premia qui superio
rū suoꝝ obtēperat voluntati. 93ª. dis. capl. Qui
suis. Ideo imitat⁹ dñm nr̄m iesuȝ xp̄ȝ qui pro
nobis factus est obediens vsq̄ȝ ad mortem. Ad
phili. 2°. veni ad vos alacri animo in sācte obe
dientie cōfidens virtute: q̄ de nr̄a ꝑdicatione
eritis cōsolati. Ad hāc eteni iclytā vrbeȝ ꝑ dica-
turus adueni: nō tātuȝ ex superiorū meorū obe
dientia: sed etiā ex dei ꝑceptione. Ipse enim cle
mentissim⁹ dñs nr̄ qui vult oēs hoīes ad agni-
tionē veritatis venire. pª. ad. Thi. 2°. misit me ad
vos. ꝛ illđ Exo. 3°. capit. dicēs. Uade ad filios is-
rael ꝛ dices ad eos. Deus patrū nr̄oꝝ misit me
ad vos vt educā vos de afflictione egypti in ter
ram fluentē lacte ꝛ melle. H

Ertia causa me ad ꝑdicādū īuitās dr̄ co-
municationis. Fūdamētū cui⁹ ponit diu⁹
Dyonisi⁹. 4°. ca. de diuinis nōib⁹ dicēs. Bonuȝ
naturaliter est sui ipsius diffusiuuȝ: patet: quia
sol ideo bon⁹ dicit: quia cōmunicat lucem suaȝ
Quapropter auarus nō est bon⁹: quia oīa sua
bona sibi retinet: ꝛ nulli cōmunicat. In cui⁹ per
sona dicit. Eccle. xj°. Inueni mihi regeȝ: ꝛ nūc
manducabo de bonis meis solus: hec ibi. Et seq

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tur de ipso auaro. Nescit quod temp⁹ ꝑtereat illū ⁊ mors appropinquat: ⁊ relinquet omnia alijs ⁊ morietur. Nō fuit autē talis Alexander magnus qui nihil habere volebat qd̄ suis militibus diuidere non poterat. Vn̄ etiā quando sitis extuabat ardore: nolebat bibere si potū socijs suis nō valebat comunicare. Quāto magis ergo xpiani debent participes facere bonorū suorum proximos suos indigētes: ⁊ maxime quādo sine suo detrimēto possunt hoc agere. Quod enī tibi nō nocet ⁊ alteri prodest: est de facili cōcedendū: vt notatur in. l. in sūma. §. Itē varrus ff. de aqua. plu. ar. Ait enī Philo. 8°. ethic. c°. 7°. Nō in comunicatione oīs amicitia est. Si igiť quis habeat aliquod bonū pro aliquo tēpore nō sibi sed proximo necessariū: ⁊ nō comunicat: peccat mortaliter cū agat cōtra ius naturale: iuxta notata per Alexandrū de alles in. 3ª. parte summe in tractatu de legibus. Ideo dicit philosoph⁹ in libro de regimine principū. Op⁹ est ad virtutē: vt hō qui est animal sociale: socios faciat amicos in bonis suis: qui eisdē bonis indigent. Et idē in substātia dicit Tulius i 2°. de officijs. Quia igiť precipit apl's petrus ꝑme canonice sue. 4°. c°. dicēs. Sicut accepistis grām in alterutrū illā administrantes: sicut boni dispensatores multiformis grē dei. Iccirco ego vobis in hac sacra quadragesima comunicare intēdo thesauros iextimabiles diuine sapientie quos mihi donauit altissimus. G

Quarta ratio propter quā vobis predicare dispono diciť electionis. Fundamentum cuius ponit Philo. 3°. Topi. di. Maius bonū semper magis est eligibile minori bono: ⁊ plura bona paucioribus bonis naturaliter sunt ꝑeligēda. Quo ꝑsupposito certū est qd̄ bonū comune ⁊ multorū: est maius bono priuato ⁊ singulari: dicente Philo. ꝑmo Ethic. Bonū quāto cōmunius: tanto melius ⁊ diuinius: ergo dimissa propria vtilitate ⁊ particularibus studijs: intēdo cōmuni vtilitati vestre deseruire. Ait enī Plato in thimeo. Tanto quis deo est similior: quāto in bonis suis est comunior ⁊ vniuersalior ⁊ Philo. 5°. Ethic. dicit. Optimus ille est qui nō solū vtitur virtute ad semetipm: sed etiā ad alios. Et in. x°. eiusdē libri inquit. Bonū eē cū altero bono est eligibilius ꝙ solitariū. Et in. 2°. Politi. ait. Amicis pluribus auxiliari: ⁊ optimū ⁊ delectabilissimū est. Et in 3°. eiusdē libri idē approbat dicens. Quicūqz politice intendunt vtilitatem comunem: recte iusti sunt. Quicūqz aūt ītēdūt simpliciter ꝓpriā vtilitatē viciosi sunt: hec ille. Et idē inquit Tulius in sententia li. 3°. de officiis ⁊ Seneca ad Lucillum epsa. 34ª. Propterea scriptū est. 8ª. q. 2ª. c°. Dilectissimi. Quod nullus debet inspicere propriā vtilitatē: sꝫ comunē. Et idē habeť. 8ª. di. capi. Differt. Et 7ª. q. ꝑma c°. Scias. Et extra de elec. c°. vbi periculū. §. Ceterū. li. 6°. ⁊ in c°. Bone memorie. el. ꝑmo extra de postu. ꝑla. Iō dicit Inno. 3°. extra de regu. c°. Licet quibusdā Sicut maius bonū minori bono preponiť: ita comunis vtilitas speciali vtilitati ꝑferenda est Et ideo recte preponiť doctrina silentio: hec ille Ex quib⁹ omnib⁹ decreui post posita propria cōsolatione: ⁊ particulari vtilitate cū omni sollicitudine ⁊ diligentia: multisqz sudorib⁹: animaꝝ vestrarū salutē in hac sancta quadragesima ꝓcurare: ⁊ facere offm̄ Marthe licet mihi eēt iocūdior opatio Magdalene: idest vita ꝯtēplatiua ꝙ actiua. H

Quīta ratio me ad predicandū promouēs diciť dilectionis. Fundamentū cui⁹ ponit Philo. 9°. ethi. di. Amicabilia que sunt ad seipm: fiunt naturaliter amicabilia ad alterū Et in. 8°. li. eiusdē opis ⁊. 2°. poli. idē ait. Amicorū naturaliter omnia debent esse comunia ⁊ i 9°. ethi. dicit. Amicus se debet habere ad amicū sicut ad seipsū: quoniā amic⁹ est alter ipse. Tulius quoqz in li. de amicitia sic dicit. Est autem amicitia nihil aliud nisi omniū diuinarū humanarūqz rerū cū beniuolētia ⁊ charitate consensio: hec ille. Ex quib⁹ patet: an sint in charitate illi qui nolūt que habēt saluti animaꝝ proficua scripta aliis comunicare: nec ab aliis cōicari affectant. Propterea ego qui maximo vobis amore cōiūctus sū: charitate me ducēte ad vos perueni: vt ondā vobis īmensā erga vos meā dilectionē atqz desideriū: ac vos vna mecū ad celestia regna perducā. Possum enī nō īmerito dicere illud Pauli ad phili. ꝑmo. Testis est mihi deus quō vos oēs cupiā in visceribus iesu christi I

Sexta causa quare hoc onus predicationis assumpsi dicitur meritationis. Nullū enim inter oīa bona opera offerri pōt sacrificiū deo magis gratū: atqz nobis meritorū in hac vita: ꝙ salus animarū vt inquit Gre. super ezechiele. Quod etiā confirmat glosa super illud ioannis. 2°. Zelus domus tue comedit me. di. Nullū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

opus ⁊ sacrificium deo preciosius offerri vnq̃
potest: salute animaꝝ pro quibus ⁊ ipse dei fili/
us mori dignat⁹ est. Cũ igiť salus animarum
potissime acquirať per doctrinã euãgelicã ⁊ ꝑdi
cationẽ: vt patet in. c°. inter cetera. de offic. iudi.
ord. Ideo ut hoc sacrificiũ deo offerre possim: ⁊
tãti meriti particeps fiam: ⁊ ad celuȝ cum ma/
gna glia ꝑuenire queam. Intẽdo vobis euan/
geliçare atq̃ ostẽdere in hac futura quadrage
sima oia illa que vobis necessaria sunt ad salu
tẽ. Scriptũ enim est dañ. 12°. Qui docti fuerint
fulgebũt sicut splẽdor firmamẽti: ⁊ qui ad iusti/
tiam erudiũt multos quasi stelle in perpetuas
eternitates: hec ibi. Et ideo quãto maioreȝ ha/
bebo cõcursum auditoꝝ: tãto de pluribus eru/
ditis maiorem gliam me reportaturuȝ gaude/
bo. Ait eniȝ dñs matth. 5°. Qui fecerit ⁊ docue
rit: hic magn⁹ vocabiť i regno celoꝝ. Predica
tores nãq̃ q ex charitate euãgeliȝãt: vltra ma
ximũ premiuȝ essentiale: habebũt etiã aureolaȝ
ꝑticularẽ q̃ erit corona gliosa sue doctrine. De
qua tangit apl's p°. ad thesa. 2°. di. Que est mi/
hi misericordia: spes aut gaudiũ: aut corona glo
rie? Nonne vos ante dñm? Propter auditoꝝ
tamen tepiditatem vel negligẽtiam nõ perdet
ꝑdicator mercedem suam. Unde hiero. ad pal
machiuȝ ⁊ occeanũ scribit di. Qui ⁊ hioppẽ in
uitat ad balnea: ⁊ si nigredineȝ ei non auferat
nec in illius candore gaudeat. Certe vel in suo
lucro letať: duȝ ab eo pecuniam accipit. Et ita
sine dubio inobediẽtem qui diuinis sermonib⁹
admonet: quãuis refragãtis peccata non tollat
mercedem de ministerio vere charitatis acqrit
⁊ Aug li°. p°. cõtra crischonuȝ grãmaticuȝ ait.
Si cui diligentia medicine impẽsa non ꝓdest:
sufficit ad rationẽ deo reddẽdam ꝙ non cessa/
uit impendi. Sicut enim malignus suasor pec/
cati etiam si nõ persuaserit: merito penam dece
ptoris incurret. Ita fidelis iustitie ꝑdicator eti
am si ab hoibus respuať: absit vt apud deũ sui
officij mercede fraudeť. Res eni incerta fit ad
certum. Incertũ enim nobis est: vtrum assen/
surus sit cui veritas predicať. Sed certuȝ est fi/
deliter eam ꝑdicantes dignã retributioneȝ ma
nere: siue suscipiať: siue sperna̋ť. Siue etiaȝ pro
pterea quelibet temporaliter aduersa patian/
tur: hec ille.

℞

SEptima ⁊ vltima causa quare vobis libẽ
ter predico dicitur fructificationis. Recor
dor enim cuiusdaȝ sententie quaȝ ponit Mar
tialis poeta li°. p°. epigrãmatum di. In steriles
campos nolunt iuga ferre iuuenci. Pingue so
lum lassat: sed iuuat ipse labor. Sic etenim fa/
ciunt predicatores: qui populis deuotione ari/
dis nolũt diuini verbi semina tradere: quia ip/
se dominus inquit matthei. 7°. Nolite sanctuȝ
dare canibus. Econtrario autem libenter ver/
bum dei in illis populis disseminant in quib⁹
propter eorum deuotionem fructum reporta/
re maximum sperant. Et hoc est qđ dicit auctor
libri qui dicitur Pamphilus c°. 43°. Quis
nisi mentis inops sua semina mandat arene?
Cum mercede labor gratior esse solet. Ea pro/
pter Ouidius i epistolis epistola. 5ᵃ. ait. Quid
facis oenone? quid semina mandas arene?
Non profecturis littora bobus aras. Iccirco
quando aliquis predicator multis laboribus
atq̃ sudoribus alicui populo predicauit. Seq̃
nullum fructum in eo fecisse cognoscit: defici/
unt ei vires: animusq̃ torpescit amplius ad il/
lum populum causa predicationis redeundi.
Iuxta illđ Iuuenalis lib° 3°. satira. pᵃ. Peni
tuit multos vane sterilisq̃ cathedre. Similiter
quando ab illo populo non diligitur: non libẽ
ter ei predicat. Dicit enim Gre. in pastorali. c.
20. Difficile est ut quantumlibet recta denunci
ans predicatio eius qui non diligitur libenter
audiatur. Et Seneca declamationuȝ seu ciuili
um causarum lib°. x°. ⁊ finali. in prohemio in/
quit. Magna debet esse eloquentia que inuitis
placeat. Quando autem aliquis predicator ali
quo in loco predicauit in quo gratus atq̃ ferti
lis fuit: profecto ad populum illum libenter
reuertitur. Iccirco ego qui in hac nobili vrbe
vobis cum maxima vestri dilectione erga me:
ingentiq̃ fructu al's predicaui. Nunc quoq̃
libentissime adueni. Spero etenim deo dan/
te: ꝙ si in alia quadragesima fructuȝ trigesimũ
vel sexagesimum de vobis attuli, modo absq̃
dubio centuplum reportabo. Ad hanc autem
spem me inducit concursus vester ad predica/
tionem. Per quem cognoscere possum ꝙ me
libenter auditis. Ait enim chriso. super matthe
um. Signum studiosi agricole: est messis fecun
da. Signum boni negociatoris: est techa refer
ta. Signum vo gratiosi predicatoris: est eccle/
sia plena hominibus. Qui quidem concursus
adiuuat predicatorem. Nam inquit Tulius in
2°. de oratore. Quemadmoduȝ tibicine sine ti/
bijs canere: sic ⁊ orator sine multitudine audiẽ/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

⁊ eloquẽs esse nõ potest. Et ideo dicitur Eccle
sia.32°. Ubi auditus non est: non effundas ser/
monẽ. Nec valet obiectio si quis dicat ꝙ chri
stus predicauit soli samaritane ut patet Joan
nis.4°. Quia respondetur: ꝙ ipse dominus ie
sus deus ⁊ homo erat: doctor non tm̃ hominum
sed etiam angelorum. Unde licz ibi adesset so/
lum vna mulier: tamen ibi erant innumerabi
les angeli euz comitantes: sicut dominum ⁊ de/
um suum: iuxta illud dañ.7°. Milia milium
ministrabant ei: ⁊ decies centena milia assiste/
bant ei. Item christus predicabat ipsi samari/
tane de rebus particulariter ad eam pertinenti
bus dicens ei. Quinqz viros habuisti: ⁊ hunc
quem habes non est vir tuus. Et multa alia ad
ipsam solam pertinentia illi dixit: lz non sint in
euangelio scripta. Quod probat per hoc ꝙ ibi
dem dicitur ꝙ ipsa samaritana ingressa vrbez
dixit hominibus illius ciuitatis. Uenite ⁊ vide
te hominem qui dixit mihi omnia quecũqz fe/
ci. Predicatores autem cõmuniter predicant
de rebus que generaliter ad omnes pertinent.
Et ideo qd̃ omnes tangit: vellent ab omnibus
audiri. Ad qd̃ facit.cᵐ.qd̃ omnes. de regu. iur.
lib°.6°. Predicatores ergo qui sunt duces ver
bi: letantur de concursu populi ad predicatio/
nem: per hoc agnoscentes se esse gratos. Et ecõ/
trario tristantur de paucitate audientie: timen
tes ne populo illi cui predicant non sint grati.
Unde eis deficiunt vires: ⁊ videtur eis in ven/
tum verba proferre. Ut enim inquit Salomon
prouerb.14°. In multitudine populi dignitas
regis: ⁊ in paucitate plebis ignominia princi/
pis. Quia igitur libenter ad predicationes no
stras conuenitis: ex hoc agnosco ꝙ me affectuo
se ⁊ cordialiter amatis: ⁊ gratiose doctrinaz no
stram suscipitis: ⁊ consequenter ꝙ de ea mul/
tum proficietis. Ad hoc etiam sperandum in/
ducor per illd̃ qd̃ ponit philosophus.2°. de ani/
ma dicens. Molles carne: aptos mente dici/
mus. Et ratio est: quia ut inquit auctor sex pñ/
cipiorum. Anima coniuncta corpori: imitatur
passiones corporis. Igitur si quanto quis est no
bilioris complexionis ⁊ sanguinis: magis ha/
bet nobile ingenium ad omnem doctrinam su/
scipiendam. Sicut quanto cera est magis tene
ra: melius recipit impressionem sigilli. Uos qui
estis generosi progenie ⁊ nobilissimi sanguinis
profecto faciliter ⁊ fructuose suscipietis doctri/
nam predicationis nostre. In hac enim patria
geniti tam viri q̃ mulieres sunt dulcissimi san
guinis. Ad hoc etiam sperandum me inducit
loci congruitas. Nam ut dicit.4°. de celo ⁊ mũ
do. Locus est cõseruatiuus: nutritiuus: ⁊ gene
ratiuus locati. Id est aptus conseruationi: nu/
tritioni ⁊ generationi eius. Unus enim locus
est magis aptus generationi vnius arboris vel
fructus q̃ alius. Sicut in loco calido bene fru/
ctificant ac conseruantur cedri: ac oliue. Sali/
ces vero in humido. Iste ergo locus cum sit ca/
pacissimus ⁊ aptissimus ad predicandum: ⁊
ciuitas populosa ac magna me traxit ad ve/
niendum. Et vos similiter trahere debet ad au
diendum huius loci cõmoditas. Insuper ⁊
temporis congruitas. Tempus nanqz quadra
gesimale habet in se quandam naturalem bo/
nitatem: quia in eo non regnat calor neqz fri/
gus: sed aeris temperies. Unde in hoc sacro tẽ/
pore omnia animalia videntur incitari ad lau
dem creatoris. Et ideo ecclesia canit ei dicens.
Dies venit dies tua: in qua reflorent omnia: le
temur in hac ut tue: per hanc reducti gratie.
Et posito ꝙ esset frigus aut calor: non debere/
tis propter hoc dimittere predicationem. Si/
cut propter frigus vel calorem non dimittitis
corporalem refectionem. Hoc quoqz tempus
habet bonitatem spiritualem. Nam represen/
tat quadragesimam saluatoris de qua habe/
tur math.quarto. Et ideo ait apostolus: secũ/
de ad corinthi. sexto. Ecce nunc tempus acce/
ptabile. Ecce nunc dies salutis. Et iterum.
Hortamur vos ne in vacuum gratiam dei re/
cipiatis. Ait enim. Tempore accepto exaudiui
te: ⁊ in die salutis adiuui te. Et psalmo.58°. in/
quit Dauid: tempus beneplaciti deus: ⁊ psal/
mo cẽtesimo p°. Tempus miserendi eius: quia
venit tempus. Hoc est tempus miserationis
domini. Judith octauo. Hoc est illud saluber/
rimum tempus de quo inquit sponsa Cantico.
secundo: ꝙ sponsus celestis eam inuitat dicẽs.
Surge propera amica mea ⁊ veni. Jam enim
hyems transijt: hymber abijt ⁊ recessit scilz car
nis priuij. Tempus putationis aduenit scilicet
quadragesime: in quo amputari debent pecca
ta per confessionez. Uenias ergo popule mi: ad
predicationem nostram in hac sancta quadra
gesima si vis bene confiteri: ⁊ de peccatis tuis
penitẽtiam agere: animãqz tuam saluare concu/
piscis. Uolo. n. talem doctrinã tradere circa cõ/
fessiones: ꝙ si qs per centuz annos stetisset sine

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

confessione: omnia sua peccata ad memoriam reducet: et de ipsis bene et integre confitebitur. Hanc etiam fidem et spem habeo quod de predicationibus nostris magnam consolationem et utilitatem reportabis. Dicit enim dominus noster matth. et luc. 17°. predicatoribus. Quod si habentes bonam fidem dixerint monti quod recedat a loco suo: et proiciat se in mare: statim obediet eis. Qua ex re ego firmiter credo quod per mandatum ac virtutem sancte predicationis mons peccatorum vestrorum proiciet se in mare amarissime contrictionis et confessionis: sic quod in presenti penitentiam agentes: ad vitam postremo pervenietis eternam.

¶ Pars Secunda huius sermonis de septem condicionibus: quas in se continere debet bona predicatio II

Quo ad secundam partem nostri sermonis que dicit condicionis: dico quod predicatio predicatoris salutem animarum querentis: septem debet habere optimas atque excellentissimas condiciones: quas sermo noster habebit. Prima dicetur sublimitatis 2ª. Claritatis. 3ª Veritatis. 4ª Medietatis. 5ª Diuersitatis. 6ª Vigorositatis. 7ª et ultima appellabitur condicio charitatis.

Prima igitur condicio optima et excellens quam habebit nostra doctrina dicitur sublimitatis. Licet enim intellectus humanus sit quedam simplex et immixta potentia priuata per se simpliciter omni forma veritatis: potest tamen apprehendere diuersas veritates: tam nobiles quam ignobiles: tam altas quam infimas et viles. Dicit enim Aristo. in. 3°. de anima. Intellectus est simplex naturaliter et immixtus et denudatus a formis materialibus: ut omnium formas possit intelligere: et ibidem dicit. Intellectus ante intelligere est tanquam tabula rasa in qua nihil est depictum: et potest informari speciebus omnium sensibilium: hec ille Verum quia intellectus noster est nobillissimus: magis appetit scire res excellentes et nobiles: quam infimas et viles. Unde Philo xj°. de animalibus ait. Magis concupiscimus scire modicum de rebus honorabilibus: licet non probabiliter id sciamus: quam scire multum et per certitudinem de rebus minus nobilibus et vilibus. Idem quoque 18°. eiusdem libri inquit. In rebus sublimibus si intellectus habeat mediocrem explanationem summe delectatur: etiam plusquam in omnibus infimis. Et in. 2°. de celo et mundo idem dicit Magis diligimus scire illa de quibus maximam dubitationem per paruas et debiles rationes habemus: quam notiora quedam per rationes efficatio

res. Et in eodem libro etiam inquit. Cum de corporibus celestibus questiones possint solui: parua et topica solutione contingit auditori: ut vehemens sit gaudium et delectatio ei. Et in. xi°. de animalibus idem confirmat dicens. Quamuis parum sit quod de superioribus substantijs accipimus: tamen illud modicum est magis amatum: magisque desideratum et magis delectabile omni cognitione: quam de omnibus simul substantijs inferioribus habemus Et hanc eandem sententiam per alia verba ponit idem Philo. x°. Ethico. et. xj°. Metha. Propterea dicit beatus Thomas super 3°. de anima. Ille intellectus qui plura intelligit non est nobilior: sed qui nobiliora intelligit perfectior est. Aristo. quoque in libro de secretis secretorum ad Alexandrum ait. De rebus altissimis etiam parua et debili consideratione aliquid posse conspicere iocundissimum et delectabilissimum est. Hec ille. Ex quibus omnibus concluditur: quod intellectus noster nobilissimus magis eleuatur et inclinatur: et ad virtutes prosequendas: et ad vicia detestanda per veritates altas: profundas: excellentes: sublimes: atque speculatiuas quam per veritates infimas: viles: ignobiles: atque communes. Sicut etiam oculus noster corporalis magis delectatur inspiciendo imagines pulchras: quam deformes. Et quanto res que videtur est speciosior: tanto ipsi oculo nostro est gratior. Et ideo ut vestros iocundare possim intellectus: et ad bene operandum inuitare: intendo vobis tractare de rebus subtilibus: excellentibus atque dignissimis: maxime cum videam in vobis quam plures homines doctissimos atque in diuersis scientijs valde eruditos: quorum perspicacibus ingenijs subtilia multa propinabo: ita quod mihi dicere poteritis illud Joannis 6°. Verba vite eterne habes. III

Secunda condicio doctrine nostre dicitur claritatis. Ita enim subtilia pertractare intendo: quod tamen tam clara explanatione omnia enodabo: ut quilibet etiam idiota et rudis me intelligere possit. Ait enim Tulius in rethorica prima: que ars vetus dicitur. Narratio est rerum gestarum clara expositio. Et in libro de oratore inquit. Narratio obscura totam obcecat orationem: erit autem perspicua oratio si verbis usitatis et claris fiat. et Philo. 6°. Topic. dicit. Oportet diffinientem et demonstrantem planissima interpretacione uti: et non obscura Et in. 6°. ethico. etiam inquit. Scientia est habitus conclusionis demonstrate. Salomon prouer. 14°. c°. ait Doctrina prudentum facilis: ubi Aug. dicit. Nihil prodest clauis aurea si aperire quod volumus non potest. Idem quoque Augusti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

In libro de doctrina xp̄iana ait. Quod eloquēs
in verbis suis agere debet: vt veritas pateat: pla
ceat ⁊ moueat. Et ideo vt veritas pateat debet
loqui clare ⁊ aperte: vt aūt placeat: debet loqui
composite ⁊ ornate. Ut vero moueat: debet loqui
feruenter ⁊ deuote. De illo aūt qui loquitur ob/
scure ⁊ incōposite dici potest illō Job. 38. Quis
est iste inuoluēs sentētias sermonibꝰ imperitis?
Magnū ergo in predicatore est viciū tā obscu
re loqui: vt intelligi nō possit. Ait enī cōmenta
tor super primo Icono. Qō nō cognoscit quis
nō mouebit eū ad timendū vel amandum. Et
Philo. primo de generatione ait. Quod nō est
cognitū: nō est diligibile. Et in. 3°. de anima in/
quit. Uolūtas nō fertur: nisi in precognitū. Et.
12°. Methaphi. dicit. Appetimꝰ simpliciter
quod bonū eē conspicimus. Et in libro de regi/
mine principū: ait. Amor sequitur cognitionez.
Propterea Scotus doctor subtilis super pri/
mo sentētiarum di. 12ª. ait. Nulla bonitas ama
tur: nisi cognita. Et Augu. in primo de trinita.
idem confirmat dicens. Inuisibilia diligere
possumus: incognita nequaq̄. Et in. x°. de tri.
c°. primo. Idē inquit. Firmissime nouimꝰ: non
nisi nota amari posse. Ex qubus omnibꝰ con/
cluditur q̄ cuiuslibet predicatoris doctrina de/
bet esse plana ⁊ clara: ita vt ab omnibus intelli
gatur. Ideo dicit beatꝰ Tho. in prima parte sū/
me. Qō licitū est imo bonum vti verbis metha
phoricis: ⁊ exēplis sensibilibus: ad sublimia re/
rū supernaruz melius declarāda. Nō igiṫ volo
esse sicut ille predicator de quo refert scūs Ber/
nardinus in quodā sermone: q̄ cuz predicaret
in quodā castro marchie anchonitane ad quos
dā paupes idiotas ⁊ illitteratos: predicauit eis
veritates altissimas de Astrologia: ⁊ motu celo/
rum: de angelis: de Trinitate: ⁊ huiusmodi cum
maxima profunditate sermonis ⁊ obscuritate.
Et cōpleto sermone: illi homines rudes ⁊ bestia
les dicebāt vnus ad alterū. O q̄ mirabilis est
iste predicator. Et dū vnus illorū obuiaret cui/
dā compatri suo dixit. O compater mi: fuisti ho
die ad sermonē? Qui respōdit. Nō. Cui ille di
xit. O pauper homo: tu perdidisti nobiliorē ser/
monē: q̄ vnq̄ audieris. Qui cū diceret. Et qd
ille predicator dixit? Respōdit. In veritate p̄di
cauit ita alte ⁊ subtiliter qō nihil intellexi: sz cer
te: nullus vnq̄ dixit ita bn̄. Qui dixit ei. O stul
te: et quomodo predicauit bene si nihil intelle//
xisti? Cū igitur sit preceptū sapiētissimi Impera
toris in. l. fi. §. Sed cū antiquitas. C. de cura. fu
ri. q̄ omnis obscuritas est vitanda. Ideo inten
do seruare doctrinaz Gualfredi: qui in poetria
sua. c°. 53°. inquit. Cū doceas artes sit sermo do
mesticꝰ arti. Quelibet ars gaudet proprijs: sed
sint tua verba Limitibꝰ ɔtenta suis: cū veneris
extra. Per comune forū placeat comunibꝰ vti
Ideo dicit Aristo. p°. icono. Exemplis vtimur
in docendo vt facilius intelligaṫ qō diciṫ. Et in
primo priorū ait. Exēpla aliquādo ponimꝰ nō
q̄ ita res sint: sed vt melius intelligant qui adis
cunt. Hec ille. Cuius doctrinā ego imitatꝰ: res
difficiles per exēpla materialia rerū visibilium
clarissime explicabo. Ait enī Impator Institᵃ
de gradibus. §. fi. Ueritas magis oculata fide
q̄ per aures animis hoīum infigitur ⁊ Ora//
tius in poetria inquit. Segnius irritāt animos
demissa per aures. Quaz que sunt oculis subie
cta fidelibus. Ex qbus omnibꝰ ɔcludiṫ qō no
stra predicatio vtilis ⁊ fructuosa erit clarissima
⁊ a quolibet intelligibilis seruans illud Tulij l
2° de oratore qui ait. Is est eloquēs qui ⁊ hu/
milia subtiliter: ⁊ alta grauiter: ⁊ mediocria tē/
perate insinuat.

Tertia ɔdicio predicationis nr̄e diciṫ verita
tis ⁊ vtilitatis. Nihil enī in sermonibꝰ no/
stris nisi verū atqz vtile dicere intendo: dimissis
oībus mendacijs. Ait enī Aristotiles. p°. elēco.
Sapienti opus est in vna quaqz re nō mētiri:
nunq̄ aūt licet predicatori dicere falsitatē: etiaz
ppter cultū xp̄i āpliandū. 22ª. q. 2ª. c°. Primū.
Et licet verū sit qō inquit Terētius in andria. s.
q̄ obsequiū amicos: veritas odium parit. Et li
cet ɔtingat de veritate q̄ ɔtingit de luce: odore
⁊ sapore. Lux enī est amabilis oculis puris: sz
habētibꝰ oculos lippos ē odibilis: vnde Aug.
ait. Oculis egris odiosa lux est: q̄ puris ē ama/
bilis. Odor etiā est homini gratus: quoniā eū re
creat ⁊ ɔfortat: sed odiosus est serpenti: quia ipz
occidat ⁊ fugat. Itē panis palato sano est sapi/
dus: qui palato infirmo est insipidus ⁊ penosus
vnde Aug. īquit. Palato nō sano pena est pa
nis: qui sano est suauis. Et similiter licet veritas
displiceat malignis ⁊ proteruis atqz peccatorū/
bus obstinatis: tamē nullatenus tacere inten/
do ipsā veritatē in his que animabꝰ vr̄is salu/
taria atqz necessaria videbūtur. Seruās tamē
illō Hieronymi ad Nepotianū qui inquit. Ne
minē specialiter sermo meus pulsauit: generali/
ter de vicijs disputatio est. Qui igitur mihi ira
sci voluerit: prius ipse de se qō talis sit ɔfitebi/
tur: hec ille. Cui ɔcordat moralis Cato dicens

Cõscius ipse sibi de se putat omnia dici.
Omissis etiam fabulis ridiculis que magis ad
histrionis: q̃ predicatoris spectant officium: iu
xta illã Oratij sentẽtiã in quadã ep̃la ad cesarez
Tractant fabrilia fabri : de rebus deuotis atq̃z
ad salutẽ cõferentibus habebo sermonẽ : adim/
plens seraphici p̃ris mei Francisci exhortatio/
nem in regule sue cap̃lo.9°. vbi de predicatori
bus loquens ait. Sint examinata ⁊ casta eorũ
eloquia: ad vtilitatẽ ⁊ edificationez populi. Et
illud quod hortatur btũs Bernardus in qua/
dã ep̃la que incipit. Si plene vis assequi quod
intendis: vbi inquit. Uerba tua sint vera : pon/
derosa: ⁊ de deo vt eni dr̃ in.c°.sane.45^a.di. Il
le doctor appellatur percursor: qui inutili sermo
ne conscientiam percutit infirmorum. O

QUarta condicio quam habebit nostra do
ctrina dicit̃ medietatis. Uolo enim sequi
illud vulgare prouerbiũ quo dicit̃. Quod in oĩ
bus media via sequenda est. Sicut nota. in. l.
antiqui. ff. Si pars. here. pe. Et in. l. Sigs argẽ/
tũ. §. 2°. C. de dona. ⁊ in. §. Sed cuz libertas. In/
stitu. Ex qui. ca. manumittere nõ licet. Unde di
cit̃. Medium tenuere beati. Qđ prouerbiũ al/
legat glo. in aũt. de cõsu. §. p°. in verbo medium
Et ideo nolo esse nimis longus: neq̃z nimis bre
uis in sermonib⁹ nr̃is: q2 inq̄t Philo. 6°. Po
liti. Oĩs excessus: vel defectus: vel nocet: vel non
proficit. Et in. 2°. sue poetrie idez inquit. Omis
sermo si breuior sit q̃ oporteat: obscurat intelle
ctum: si longior : difficilis erit retentionis ⁊ obli
uionem inducet. In. 2°. quoq̃z Ethic. ait. In oĩ
bus medietas est laudãda: extrema aũt vitupe/
rabilia sunt. Tulius etiã in p̃mo de officijs dicit
In plerisq̃z rebus mediocritas optima est. Ex
q̄bus cõcludit btũs Gregorius sup ezechielez
di. Pauca loquẽda sunt: ⁊ fortasis hec vtili⁹ p/
derunt quia sepe alimẽta que minus sufficiunt:
auidius sumunt̃. Si autem ei qui multa ferre
nõ valet verbum exhortationis longius trahi/
mus : auditorem nostrum ad fastidium duci/
mus: hec ille. Cum igitur dicat Aristotiles. 2°.
Ethico. qđ in medio consistit virtus. Ideo rep̃
hensibile est si predicator vel nimis breuis sit: vel
nimia verbositate sermonem protrahat in lon/
gũ: ⁊ de hoc potest etiã exẽplũ dari naturale qđ
colligit̃ ab Aristo. 2°. Ethicoꝝ vbi inq̄t. Quod
abundantia cibi ⁊ potus: seu defectus: corrum/
pit fortitudinem sui organi. Ergo a simili: si do/
ctrina seu predicatio habeat defectum breuita/
tis : seu abundantiam nimie prolixitatis vtiq̃z
intellectiuam potentiaz alterabit. Qua ex re di
cit ipse Aristotiles in. 4°. Politicorũ. Qđ me
dium semper est optimum. Ideo dicitur pro/
uerbiorum 25°. capit. Mel inuenisti comede
quantum sufficit tibi: ne forte saciatus euomas
illud. Ex quo datur intelligi q᷑ quod quantũ/
cunq̃z predicatio sit pulchra si nimis fuerit pro
lixa: redditur nociua ⁊ viciosa. Quia dicit mar
tialis cocus: libro vndiq̃z suscepto capitulo ter
tio. Uirtus absq̃z modo nomen habet vicij ⁊
Seneca in libro tragediarum in hercule ethco.
capitu. 6°. inqnit. Quisquis medium defugit
iter. Stabili nunq̃ tramite currit. Qua ex re
dicit Maximianus poeta. Maior enim me/
dijs gratia rebus inest. ⁊ Ouidi⁹. xj°. Metha.
dicit. Medio tutissimus ibis. Et gualfredus
in poetria. c°. 31°. inquit. In omnib⁹ vna est vir
tus seruare modum. Uerum enim est illud qđ
vulgariter dicitur. Omne quod est nimiuz ver
titur in vicium. Et ideo inquit Oratius in ser/
monibus sermone primo. Est modus in rebus
sunt certi deniq̃z fines. Quos vltra citraq̃z neq̄t
ꝯsistere rectũ. Et ideo inquit Imperator ĩ aũt°.
vt determinatus sit numerus clericorum circa
principium. Pene nihil immensum bonuz est
Et Terentius in andria ait. Id arbitror in vi/
ta app̃me esse vtile vt nequid nimis. Si igitur
debeo errare in aliquo extremorum quia vt di/
cit Aristotiles. 2°. Ethicorum. Difficile est me/
dium seruare: potius volo errare in nimia bre/
uitate q̃ ĩ nimia prolixitate. Gaudent eniz bre
uitate moderni. vt nota in. l. p^a. ff. Quod met⁹
ca. Et in. l. Ampliorem. §. in refutatorijs. C. de
appel. Et in. l. fi. C. de precib⁹ imperatori offeren
dis. Unde ait auctor libri qui dicitur facetus.
c°. 2°. Pauca loqui studeat qui vult vrbanus
haberi. Et Isido. soliloquiorum libro. 2°. c°. 31°
inquit. Sint verba tua pauca: tolle verbositatez
sermonis superflui: multiloquiũ enim non effu
giet culpam: sapiens vero paucis vtitur verbis
Oratius quoq̃z in poetria inquit. Quicquid p̃
cipies esto breuis: vt cito dicta. Percipiãt ani/
mi dociles: teneantq̃z fideles. Omne superuacu
um pleno de pectore mãnat. Iustinianus quo/
q̃z Imperator in. l. 2^a. §. Sed ⁊ aliquid. C. de ve.
iu. enuc. inquit. Multo vtilius est pauca ido/
nee effundere: q̃ multis inutilibus homines p̃
grauare. Quidã etiaz poeta qui dicitur Ricar/
dus in libro de nuptijs c°. p°. inq̄t. Sermo bre
uis lõgo gratior eẽ solet: ⁊ Iacob⁹ beneuẽtan⁹
sui libri. c°. 57°. ait. Inuidiã gñat ⁊ lõg⁹ tedia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

ſmo. Et iō ne ex nimia ꝓlixitate faſtidiū vobiſ
īducā quātū potero breuitati itēdā. Utile enī ē
hoī ſemꝑ a prādio vel cena diſcedē cū aliq̄li ap
petitu. Et nō vſqꝫ ad os ſe igurgitare. Et ideo
ſemꝑ vos poſt ꝑdicationē que eſt cibus ſpūalis
aīe: dimittā cū ſiti ⁊ ꝺſiderio etiā audiēdi vt ma
gis ſermo nr̄ proficiat: licet aūt pro explēdis tra
ctatibꝰ de quibꝰ aget: longos in ſcriptis faciam
ſermones: vt ex copioſitate allegationum poſſit
vnuſqſqꝫ predicator accipe qđ ei magis placet
aut ꝯuenit intelligētie ſue. Tamen vobis in pre
dicatione ſolū dicā eoꝝ flores vel vnum ſermo/
nē. Et quādoqꝫ vnā vniꝰ ſmonis ꝑtē in plures
diuidā predicationes. Nolo enim eſſe ſicut ille
orator cui cū propter dicēdi prolixitatem nolet
papa dare audiētiā. Semel tandē ꝓmittēs ſe
breuiter expedire habita licētia loq̄ndi dixit pa
pe. Nolite timere ſciſſime pr̄ qđ velī eſſe prolixꝰ
Volo enī probare nonaginta rationibꝰ qđ de/
beo eſſe breuis.

P

Q Uinta cōdicio quā hēbit nr̄a doctrina ē
diuerſitat. Nō enī ſēp de eodē ꝑdicabo ſꝫ
de diuerſis ⁊ varijs rebꝰ. Ait enī bernardus in
apologia ſua. Similitudo rerū aliquādo mole/
ſtat: varietas vero faſtidiū tollit ⁊ Caſſiodorꝰ
li. 7°. epſaꝝ inq̄t. Nemo dubitat hoīes ſuauiter
ex varietate recreari. Quia in cōtinuatōe ma/
gnū cōſtat eſſe faſtidiū. Dulcedo mellis ſi aſſi/
due aſſumat oībus ꝑhorreſcit. Tuliꝰ quoqꝫ in
ꝑmo li. veteris rethorice dicit. Variare orationē
magnopere oportebit. Ait enī philoſophus 12°
metha. Diuerſitas ſpecierū eſt ad decorē ⁊ per/
fectionē totius vniuerſi. Et iō repħēdēdi ſūt q/
dā qui dicūt qđ in predicatione nō ſunt allegā/
de leges ciuiles aut dicta paganorū. Sed tales
cōiter ſunt ignorātes. Quia ſciētia nō hēt ini/
micū niſi ignorantē. Et ideo in alijs repħēdūt
qđ ipi allegare neſciūt. Cōtra ipſos aūt eſt ſētē/
tia auguſtini in li. 2°. de doctrina xp̄iana vbi ait
Si qua vera dixerūt philoſophi ⁊ pagani: ab
eis ſunt tanq̄ ab iniuſtis poſſeſſoribꝰ in vſum
nr̄m vendicāda. Unde hiero. vſus eſt auctorita
te Galieni ⁊ hypocratis in caplo. ne tales de cō
ſe. di 5ª. ⁊ in capi. qui de menſa. 37ª. di. ait idē
hiero. qđ daniel ⁊ alij ſci ſocij eiꝰ nō didiciſſēt
doctrinā babiloniorū ſi ſciuiſſēt eſſe peccatū. Et
ſubdit. Diſcūt aūt nō vt ſequant: ſꝫ vt iudicēt
atqꝫ cōuicant. Quomodo ſi q̄ſpiam aduerſus
mathematicos velit ſcribere: imperitus matheſe/
os riſui patet: ⁊ aduerſus philoſophos diſputat
ſi ignorat dogmata philoſophorū. Et ibidē. Di

ſcimꝰ vt probēmꝰ ea que a ſcis prophetis an̄ ſe
cula multa predicta ſunt: tā grecorū q̄ latinoꝝ
⁊ aliorū gētiliū litteris cōtineri hec ille. Bonū
ergo eſt ad defenſionē fidei catholice ⁊ comēda
tionē virtutū ac reprobationē viciorū adduce/
re dicta gētiliū ſicut facit ſepe Aug. in libris de
ciui. dei. Et ita erepto mucrōe de manu inimici
cū ipō eū ferire ſic fec̄ Dauid q occidit goliath:
⁊ philiſteū ſuo ꝓpō gladio vt hr̄ ꝑmi. re. 17°
Et ſuis proprijs dictis ⁊ allegationibꝰ cōfuta
re aduerſarios ecclie catholice: ſicut ſolent face/
re prudentes aduocati qui aſſumūt ad ſui defē
ſionē ea que in oppoſitū a ꝑte cōtraria fuerunt
adducta. Preterea quis eſt qui abijciat ſerica
pro eo qđ a vermibꝰ ſunt facta? Et q̄s proijcit
aurū ⁊ argētum pro eo qđ ex fece terre ſit ge/
neratum? Et ſimiliter nec nos debemus reijcere
vera dicta paganorū: licet eorū deteſtemur con/
ſortiū. Qua ex re in. §. ſed e cōtra ⁊ in capitulo
turbat. cū tribus capitu. ſequētibꝰ. 37ª. di. pro/
bat magiſter Gratianꝰ mult̄ ſcōrū auctoritati
bus licitū eſſe ⁊ vtile: habere noticiā ſciētiaꝝ pa
ganorū quādo acquirit bono reſpectu. De ſciē/
tia aūt legali habet in cap. 2° xª. di. vbi dr̄. Im/
peratorū leges quibꝰ ſepe ecclia vtit cōtra he/
reticos: ſepe cōtra tyrannos atqꝫ contra ꝑuos
quoſqꝫ defendit: nō dicimꝰ eſſe renuēdas: hec
ibi. Licitū aūt eē allegare verſus poetarū patet
in. l. pª. ff. de cōtrahē. em. ⁊ facit caplꝫ. forus de
ver. ſi. Aū dicit in dicto caplō turbat. qđ magr̄
gētiū paulus aliquos verſus poetarū ſuis ſcri/
ptis ⁊ dictis inſeruit: vt patet prime ad cor. 15°
vbi poſuit illud terentij ⁊ menādri poete. Cor/
rūpūt bonos mores. ⁊c. Et ad titū. ꝑmo illō epi
gmenidis poete. Cretēſes ſemꝑ mēdaces: male
beſtie vētris pigri. Et ꝯtra athenieſes diſputās
araci poete teſtimonio vtit actu. 17°. Hie. quo/
qꝫ allegauit verſus Uirgilij de conſe. di. 5ª. cap.
nunq̄ ⁊ Aug. verſus Lucani. 26ª. q. 5ª. c°. nec
mirū circa prin. ⁊ in ſermone de innocētibꝰ alle
gat illō carmē iuuenalis. Creſcit amor numi.
⁊c. Et iuriſcōſultꝰ verſus virgilij. ff. de rerū di.
l. in tātū. §. cenothaphiū. Et imꝑator vſu. home
ri Inſtitª. de empꝫ. ⁊ vēdi. §. ꝑciū. Eſſet tn̄ vi
cioſū ⁊ valde reprehēſibile ſi q̄s predicator di/
miſſo euāgelio ⁊ alijs ſacris ſcripturis ſolū at/
tēderet allegationibus paganorū. Et ita intel/
ligit illud qđ habet in caplo ſacerdotes. ⁊ capi
tulo nōne. ⁊ caplo vino. ⁊ caplo oēs. ⁊ caplo
legimꝰ. 37ª. di. qđ videt ꝯtradicere ſupradict̄
Quapropter ꝯſiderās ego q̄ verbū eſt illud qđ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

dicit Au. in li. de natura demonū. s. ꝙ diabolus
habet mile nocēdi artes : ⁊ mile modis trahit
hoīes ad peccatū vt etiā notat. 26ª. q. 4ª. c°. sciē
dū. Arbitror qd̓ etiā nos predicatores laudabi/
liter faciem⁹ si mile ingenijs trahere conemur
hoīes ad predicationē qua mediāte a vicijs re
trahant: ⁊ ad virtutes ꝑducant. Et ideo intē/
do allegationes facē nō solū in sciētia grāmati
cali: logica: rethorica: poesia: philosophia natu/
rali: ⁊ methaphisica: iure ciuili ⁊ canonico: sꝫ ꝑ
cipue in sacra theologia ⁊ scriptura sancta. Ut
⁊ deuoꝭ satisfaciā: ⁊ curiosos hac laudabili cau
tella ad audiēdū v̓bū dei inducā. Hoc enī nō ē
ipsū dei v̓bū adulterare sꝫ aīas adiuuare: ⁊ ad
cōueniēdū ad ꝑdicationē īcitare. Sicē ēt faciē
tes ꝯuiuia īter delicatas epulas apponūt dele/
ctabiles sapores vt cōuiuantiū incitēt appetitū
Sunt enī multi qui nō irēt ad predicationē ni
si causa curiositatis. Puta vt audiant poetarū
allegationes: seu philosophorū: vel legū ciuiliū
aut aliarū sciētiarū. Qui tādē in ꝑdicatione au
diūt aliquid qd̓ eos ad penitentiā conuertit. Et
sic qui prius ibāt propter curiositatē: postea ac/
cedūt propter animaꝝ suarū salutē. Sicut enī
venatores ostendūt volucrib⁹ aliquez cibuz eis
gratū: ⁊ similiter piscatores piscib⁹. Et sic cum
laqueo vel hamo eos capiūt: vel cū aliqua dul/
ci modulatione faciūt venire sub breui. Ita pre
dicatores sancti aīas hominū deo capiūt: ōndē
do eis in predicationib⁹ alicuius sciētie dulce/
dinē: propter quā eos illaq̄ant vt tota quadra/
gesima ad predicationē perseuerēt. Et ideo vo/
bis quotidie diuersarū sciētiarū dicta melliflua
propinabo tanq̄ escas vobis gratissimas: mo/
re boni venatoris ⁊ piscatoris. Predicatores
enī sunt piscatores: quia vno tractu retis: idest
predicationis: aliquādo magnā multitudinem
hominū capiūt: idest cōuertūt: sicut in figuram
habet. Luce. 5°. ⁊ Joānis. 12°. de aplīs magnā
multitudinē pisciū vno tractu capientib⁹. Di/
cunt etiā venatores: q̄a feras: idest hoīes bestia/
les venant. Aliquādo tamē cū multis fatigatō
nib⁹ ⁊ clamoribus vix vnā ferā: idest animam
cōuertere possunt. Et similiter piscatores aliq̄n
nihil capiūt. Quod procedit vel ex causa sui: vł
ex causa pisciū. Primo ex causa sui: q̄n piscan
tur in tempe nō debito. Vñ dicebat petr⁹. Lu/
ce. 5°. Preceptor: per totā noctē laborātes nihil
cepim⁹. Illi autē piscant in nocte qui non hñt
lumē sacre scripture: sed sunt in tenebris igno/
rātie. Tales nēq̄ꝫ alios nō cōuertūt: sed in erro
rē mittūt. De qb⁹ dr. pª. ad Thi. pmo. Uolētes
esse legis doctores nō itelligētes neq̄ꝫ q̄ loquūt
neqꝫ de qb⁹ affirmāt. Et gilbert⁹. Ridiculosus:
imo periculosa res est: speculator cecus: cursor
claudus: preco mutus: doctor inscius. Et iō in/
quit. Gre. nazanzen⁹. Mūdari prius oportet
⁊ sic alios mundare: sapientem prius fieri: ⁊ sic
alios facere sapiētes. Lumē effici et: ita alios il/
luminare. 2°. Nihil capiūt ex suo d̓fectu quādo
piscant in loco nō apto in quo pisces nō morā
tur. Illi aūt piscātur in loco nō apto: qui predi/
cāt de rebus vanis ⁊ fabulis: ac de terrenis in
q̄bus nō fit fruct⁹ animarū. Scriptū est enim.
Jere. iiij. Aspexi terrā: ⁊ terra vacua erat ⁊ nihi/
l. De tali aūt piscatore dici potest illd̓ abachuc
2°. Aggrauat cōtra se densū lutuꝫ. Et ideo īquit
saluator. Luce. 5°. Duc in altuꝫ: ⁊ laxa retia in
capturā. Ille autē in altū laxat retia in captu/
rā qui de celestibus ⁊ pertinētib⁹ ad salutē pre/
dicat. Sed oportet ꝙ seruet preceptū dñi. Joā
nis vl. dicētis. Mittite in dexterā nauigij rete ⁊
īuenietꝭ. Ille enī mittit rete in dexterā: qui ad ho/
norē dei predicat ⁊ propter zelū animarum di/
cēs cū petro. Luce. 5°. Dñe in verbo tuo laxabo
rete. Ille vero laxat rete in sinistram: qui predi/
cat propter vanā gl̄iaꝫ vel auariciā. 3°. Nihil ca
piunt piscatores ex suo defectu: quādo piscant
cū instrumēto nō ꝯgruo: idest cū retib⁹ fractis
Et ideo dr matthei. 4°. ꝙ apl̄i Joānes ⁊ iaco/
bus reficiebāt retia sua quādo vocauit eos sicut
vocauerat petrū ⁊ andream frēm ei⁹: di. Uenite
post me faciaꝫ vos fieri piscatores hominū. Illi
aūt retia sua frangūt qui ea que verbo ꝑdicant:
male viuēdo lacerant. De qb⁹ inquit. Grego.
Quod verbis predicant: moribus impugnāt.
Illi vero retia reficiunt qui vitam suam bonis
actibus componunt. Et ideo dicit Grego. Ad
hoc vt seruetur veritas predicandi: necesse est
vt seruetur veritas bene viuendi. Secundo ꝑn
cipaliter dico quod pisces non capiuntur a pi/
scatoribus ex causa ipsorum piscium: vel quan
do sunt nimis parui ita quod de reti prosiliunt
Et isti sunt qui paruum cor habentes timēt ag
gredi quodlibet arduum. De quibus dicit psal
mista. Trepidauerunt timore vbi non erat ti/
mor: vel quando sunt nimis astuti: ⁊ cauent si/
bi a retibus ⁊ ab hamo. Multi enim ex qua/
dam astutia diaboli vitant intrare predicatio/
nis retia: timētes ne sua ibidē tāgant vicia. Nā
supbus nō vult audire v̓ba humilitatis: nec lu
xuriosus verba castitatꝭ: nec auar⁹ v̓ba libalitatꝭ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Sz quos nõ capit rhete pdicatõis capiet rhe/te demonis iuxta illud iob.5°. Apphẽdet sapiẽtẽ in astutia sua. Alij vo nõ capiunt: qa sunt nimis magni: et rhetia frãgũt. Multi eni magni in seculo: dei pcepta ptemnũt. Vñ de optimatib9 dicit. Jere.5°. Hi simul magis pfregerũt iugũ ruperũt vincula. Tales eniz ad penitẽtiã se capi nõ pmittũt. Vñ xps i hoc mũdo de sapiẽtib9 nõ cepit nisi duos.s. Gamalielẽ legis doctorẽ et Nichodemuz magrz in israel. Nec de nobilib9 nisi vnũ.s. Paulũ: qui dicit fuisse nobilis ciuis roman9: nec de diuitib9 nisi vnũ.s. Zacheuz. Nec de principib9 nisi duos.s. centurionẽ et regulũ. De ifimis aũt et simplicib9 ac ignobilib9 et paupibus: multos cepit iuxta illd pme ad cori.p°. Uidete vocationẽ vrãm frẽs: qa nõ multi potẽtes nõ multi sapiẽtes: nõ multi nobiles: sed que ifirma stulta et ignobilia sunt mũdi elegit deus vt nõ gloriet oĩs caro in cõspectu ei9. Alij autẽ nõ capiunt quia sunt nimis lubrici sicut patet in anguillis: que postq̃ capte fuerit de manib9 lubricãt et exeũt. Sunt eni multi lubrici qui lubricãt de culpa in culpã: iuxta illd treñ.4°. Lubricauerũt vestimẽta nrã etc. Ego vo deo dante spo q tot rhetia et laqaria diuersoꝝ dogmatuz vbi dei extẽdã in capturã: q de aiab9 vñis faciam magnã pdã. Et ero de illis piscatorib9 et venatorib9: de qbus inqt dñs. Jere.16°. Ecce ego mittam piscatores multos et piscabunt eos. Et post hec mittã eis multos venatores et venabuntur illos. C

SErta pdicio quã nrã doctrina hẽbit dz vigorositaq. Dicit eni philosophus.p°.phisi. Certitudo i oĩb9 in tãtũ q̃rẽda ẽ: quãtũ recipit natura rei. Et in p°.elẽ.inqt. Certitudinẽ oportet in singulis expetere fm subiectã materiã. Et in tãtũ quãtũ est ppriũ doctrine. Ex qb9 cõcludit: q pdicator debet pbare vigorosis argumẽtis ea que dicit. Et nõ semp vno tantũ fũdamẽto: sed aliqñ plurib9. Ait eniz idẽ philosoph9 2°.posteri. Et tho.ibidẽ. Demõstrari potest idẽ optime per plures causas. Debet igit pdicator cõsiderare condiciones auditoꝝ: et fm eoꝝ capacitatẽ eis illa q̃ dicit dclarare.8ª.q.pª. capl'. oportet. Quilibet eni euãgelicus pco põt dicere cũ aplo ad roma.p°. Sapiẽtib9 et isipiẽtib9 debitor suz. Sicut ergo nõ dat idẽ cibus hõib9 et iumẽtis: qa nõ sũt eiusdẽ nature et cõplexiõis Oĩa eni debet dari fm q recipiẽs aptũ est recipere: fz boeciũ.4°. de pso. Jta pdicator debet facere qui est distributor verbi diuini et sacre scripture. Vñ cũ xps multitudinẽ ppli vellet reficẽ in deserto: vt habet matth 14°. Et luce.9°. ait discipulis suis. Vos date illis mãducare. Nã pdicatoribus verbi diuini pcepit de9: vt cibũ sacre scripture spiritualiter exponẽtes et velut panem frãgentes apponãt dei populo idigẽti et esuriẽti. Quia veh mũdo et ipsis pdicatorib9: qñ vifica bit illud treno.4°. Paruuli petierunt panez: et nõ erat qui frãgeret eis. Debet ergo vnusqsq pdicator attẽdere cuius pdicionis auditores existãt. Et fm ipoꝝ facultatez et igeniũ ministrare eis cibũ opportunũ: vt ita reficiãt sapiẽtes subtilib9 et altis reb9: q simplices nõ pereãt fame: nõ valẽtes icõformẽ sumere cibũ. Vñ.gre.17°. mora.iquit. Nõ debet pdicator ministrare ifirmis cũcta que sentit: nec insinuare rudib9 quecũqz cognoscit. Et hui9 figura habet gen.24°. vbi dr: qd laban apposuit iumẽtis et camellis paleas et fenũ: hoib9 vo panẽ. Per laban eniz frẽm rebece: intelligit pdicator. Laban nanqz iterptat cãdidatio. Cãdidus eni debet eẽ pdicatorꝫ tã per splẽdorẽ sciẽtie: q̃ per lucez bone vite. Vñ gre.28°.mo.ait. Lex ipsis pdicatorib9 posita est: vt ipsi viuẽdo illuminẽt: quos vbo docẽdo suadere festinãt. Est etiã laban fr rebece: que iterptat patiẽcia: que dicit eẽ pdicãtis soror et socia: psalmista dicẽte. Bñ patiẽtes erũt vt ãnũciẽt. Hic ergo pdicator debet apponere iumẽtis idest rudib9 fenũ: et paleas idest expositiões eorũ capacitatib9 pgruas: grossas: et eis pformes vt cibũ cape possint. Et illo refecti subsistẽ et pficere. Hõibus vo dare debet panẽ: qui cib9 est delicatior. Quia puectis et acute intelligẽtibus delicatior. Quia puectis et acute intelligẽtibus debet subtilia pdicare. Si eni oĩbus hũc delicatũ cibũ subtilitatũ vniformiter apponeret: cuz nõ oẽs sint eiusdem facultatis quosdã pfunderet: poti9 q̃ instrueret. Vñ gre.30°.mora. Et in pastorali. iqt. Ut lõge añ nos reuerẽde memorie Gre.nazãzen9 edocuit. Nõ vna et eadẽ exhortatio oĩb9 cõgruit: q nec cũctos eadẽ pctõrũ q̃litas astrigit. Sepe eniz alios offẽdũt: que alijs psunt. Quia plerũqz que hec aialia nutriunt: alia occidunt. Et leuis sibillus equos mitigat: qui catulos istigat. Et medicamentũ quod hũc morbũ sanat: alteri virus iũgit. Et panis qui vitã fortiũ roborat: paruuloꝝ vitã necat. Et corde psonã modulationẽ reddũt: que vno qdẽ plectro sz nõ vno ipulsu feriunt. Pro qualitate igit audientiũ formari debet fmo doctorũ: vt ars sua cõgruat singulis. Et tñ a cõis edificationis arte nunq̃ discedat. Hec ille. pter pdi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

etiā autē discretionē ꝑdicādi ait saluator ꝑdicatoribꝰ matthei.5°. Uos estis sal terre. Sicut eni cibꝰ aptus saliri si oio sale careat nihil valet. Job 6°. Nūquid pōt qs comedere qđ nō est sale ꝯditū? Si vero nimiū salis in cibo ponat᷑: etiā amarescit. Ita ꝑdicatores vbi diuini qui sal terre dicunt᷑: quia per eos vniuersū genus humanum ꝯdit᷑ vt dicit aug. Debent seruare illud apli ad cole.4°. Sermo vester semꝑ sit in gr̄a sale ꝯditꝰ vt oia moderate ⁊ ſm mēsurā ꝑdicēt. Et sermones suos per quos debēt corda audiētiū cōdiri ac deo sapida fieri in mēsura debita tēperent. Et ꝓpter hoc in figurā ꝑceptū erat leui.2°. qđ in oī sacrificio poneret᷑ sal. Et hoc erat ꝓculdubio in debita ꝓportione. Cor. eni humanū dr̄ eē vitulus: vel aīal sacrificij deo offerēdi. Sacerdos vo offerēs: est ꝑdicator vbi diuini qui cor mactans pctīs: illud vtutibꝰ viuificat. Et vt ipm deo sapiduz reddat vbis sacre scripture illud q̄si sale ꝯdit. Sicut aūt ſm quātitatē sacrificij apponebat᷑ plus vel minꝰ de sale. Ita ſm dispositionez auditoꝝ debet dari doctrina predicantiū: et quo ad quantū: et quo ad quale: ne ꝓlixitate sermonis vel nimia subtilitate aggrauet᷑ sapor: vl' dulcedo causet fastidiū: ⁊ in amaritudinē ꝯuertat᷑: vñ petrus rauēnas in sermone illo: homo qdam erat diues inqt. Oīuz qdē ciborū sal est salubre ꝯdimētū si nō desit mēsura. Alioqn si sine modo est: ⁊ ipꝫ perit: ⁊ qđ salierit ꝑdit. Amarat eni nimietas: qđ ꝯdiret mēsura. Sic qui in nobis est sēsus si teneat modū dat saporē: intellectum parit: prudētiā generat: cor dilatat: auget igenium: maturat dicenda: audiēda ꝯponit: fitqꝫ sibi dulcis: ⁊ degustātibꝰ suauissimꝰ: e cōtra autē est si modū nō ſuet. Alia quoqꝫ figura ad ꝑdicta habet᷑ gen̄.2°. vbi dr̄. Plātauerat autē dn̄s paradisū ⁊c. Prudēs eni agricola plātat i suo viridario diuersas arbores: vt pro diuersitate ⁊ qualitate tēporū diuersos fructꝰ recipiat. Per hoc igit᷑ ꝙ deꝰ vt in supꝑdicto. c. gen̄. hēt᷑: plantauit in ipso ꝑadiso arbores vniuersi gn̄is: oñdit ꝙ ꝑdicator debet hēre varietatē sermonū: vt ſm diuersitatē ꝑsonarū ⁊ tēpoꝝ possit auditoribꝰ vba vtilia ⁊ eis ꝯformia ꝑdicare. Et figura huiꝰ ēt hēt᷑ in dicto. 2°. c. gen̄. vbi dr̄ qđ in ꝑadiso terrestri erat lignum scie boni ⁊ mali. Paradisus eni significat ꝑdicatorē per quē populis eterne vite vba mittunt᷑. Cañ.4°. Emissiones tue paradisus. Tunc aūt paradisus ꝓducit lignū scie boni ⁊ mali: qñ predicator regnū dei ꝓponit bonis: et malis suppliciū inferni. Sicut etiā sapiens agricola ſm dispositiōez terraꝝ: diuersa spargit genera seminū. Quia aliqua semina fructificāt in terra pigui: que nō fructificarēt in terra macra. Et e ꝯtra. Et idē est de plātatione: quia alique plāte viuūt ⁊ fructificāt in aliquo solo: q̄ nō viuerent in alio. Ita bonꝰ ꝑdicator debet doctrinā sue predicationis seminare diuersimode ſm diuersas qualitates audiētiū quas diligenter debet attēdere ⁊ ꝑscrutari: vba eni debēt formari ſm subiectā materiā.1°. eth. Et ideo ego cōdiciones vr̄as aīo reuoluēs video in vobis verificatā eē illā sentētiā ouidij in.p°. de arte amā. circa finē vbi inqt. Pectoribꝰ mores tot sunt quot in orbe figure. Et illaz ꝑsij satira.5°. dicētis Mille hoīuz species ⁊ rerū discolor vsus. Velle suū cuiqꝫ ē: nec voto viuit᷑ vno: et illā Marciani poete dicētis. Diuersos diuersa iuuant. Et illaz mantuani Uirgilij in bucholicis egloga.2ª. vbi ait. Trahit sua quēqꝫ voluptas. Et iō dicit᷑ in caplō. sicut in sacris đ ꝯse. di.4ª. Quot capita tot sententie. Diuersitatē eni corporū sequitur diuersitas aīoruz: caplo. quia diuersitatē: de ꝯcess. ꝑ. Uñ dicit iuriscōsultus in. l. itē si vnus. § itē si i duos. ff. de arbi. Naturalis facilitas est hominū ad dissētiēduz. Et in. l. quia poterat. ff. ad trebel. dr̄. Uarie sunt hoīum volūtates. Quod video eē vissimū in vobis. Aliqui eni vt sūt homines litterati maxime philosophi: volūt ꝙ ꝑdicator eis probet que dicit per rōnē. Quia inquit. Aristoti. p°. methafi. ꝙ illi recte docēt qui causas de singulis reddūt. Et in. 8°. phisi. iterū ait. Oportet docentē nō soluz verum affirmare sed etiā illius causaz assignare. Et hoc idē dicit 7°. ethi. In. 2°. q̂qꝫ metha. inqt. Uerū nescimꝰ sine causa ⁊ ratione. Et in. 3°. ethi. dicit. Bonus singula ratione ꝓbat. Et in. 4°. eiusdē opis idē ꝯfirmat di. Qđ pulcherrime demonstrat᷑: optimū ⁊ delectabile est. Cōmētator etiā supꝑ. 2°. de aīa dicit. Sicut color nō est visibilis sine lumine: sic nec verū bñ cognoscit᷑ sine ratione. Et iō inqt tulius i tuscu. q̄sti. li. 3°. Sapiētis aīus ita semꝑ est affectꝰ: vt in vna quaqꝫ re rōne vtat᷑. Et huiꝰ dicti illa est ratio que ponit᷑ in caplō decretales. 26ª. di. vbi dr̄. Quo magis qsqꝫ rōne nitit᷑: tāto maioris auctoritatis eiꝰ verba eē vident᷑. Et facit ad ꝑdicta ꝙ ratio est aīa legis. l. cū ratio. ff. de bonis dam. Et tātū valet allegare rationē quantū legē. l. scire oportet. §. sufficit vbi. Bal. ff. de excu. tu. Bar. vo in ꝓhemio. ff. dicit qđ vbi hēmꝰ rationē ⁊ legē: magis inherēdū est rationi: ⁊ allegat glosā in. l. adeo. ff. de ac

quirẽ. do. Qđ etiã notat ãgelus consilio suo. 33°
quẽ allegant nouissimi in l. illã. C. de col. di. qđ
allegare legẽ vbi hẽm⁹ rõez nihil aliđ ẽ ꝗ̃ mẽtẽ
ↄfũdẽ. Alij ãt sũt in vob q vellẽt qđ ꝑdicatoꝛ ea
q̃ dicit affirmaret ꝑ auctoritates: maxime iuris
ꝑiti q dicũt. Erubescim⁹ cũ sine lege loqmur. §.
ↄsiderem⁹. i aũt. de tri. Et semis. ꝛ notaᷣ in. l. illã
C. de col. ꝛ in. l discẽtiẽꝭ. C. de repu. ꝛ i. l. Certa
forma. C. de iure fisci. libro. 10. Itez dicunt quod
qñ lex determinat casũ standũ est illi: licet argu/
mẽta ꝓbabilia fiant in cõtrariũ ꝫ. Jo. an. in ca
pi. si. de presbi. nõ bap. Dicit tñ Bar. in. l scire
oportet. §. fi. ff. de excu. tu. qđ sufficit allegare
vnã legẽ ex plurib⁹. Ad ↄfirmationẽ etiam ꝑdi
ctoꝝ inquit Ugo de scõ victore in cõpẽdio phi
losophie li. 3°. capi. 5°. Firmioꝛ est sẽtẽtia que au
ctoritate sapiẽtis iducitᷣ. Inter alias aũt aucto
ritates veteris ac noui testamẽti obtinẽt ꝑncipa
tũ. Unñ saluatoꝛ ait matthei. 5°. Oĩs scriba idest
ꝑdicatoꝛ doct⁹ in regno celoꝝ idest in ecclia mi/
litãte: similis est hoĩ pr̃i familias qui profert de
thesauro suo noua ꝛ vetera: idest veteris ꝛ no/
ui testamẽti testimonia. Alij ṽo vt idiote ꝛ ru/
des desiderãt exẽpla. Dicũt enĩ qđ magis mouẽt
facta ꝗ̃ ṽba: vt ingt gre. 6°. mora. ꝛ Nico. de li
ra sup matthei. 3°. caplo ꝛ põt notari i. l. de qb⁹
ff. de legi. ꝛ in. l ea que. ff. de cõtrahẽ empti. Unñ
seneca ad lucillũ epla. 6ᵃ. iquit. Lõgũ iter est ꝑ
precepta: breue aũt ꝛ efficax per exẽpla. Plato
ꝛ Aristotiles ꝛ oĩs sapiẽtũ turba plures ex mo/
rib⁹ ꝗ̃ ex verbis traxit: hec ille. Ut igiᷣ oĩb⁹ vo/
bis satisfaciã qui estis diuersoꝝ statuũ ꝛ gradu
um atqꝫ capacitatuz: ꝑdicationes nr̃as nõ tm̃
rationib⁹ sed etiaz auctoritatib⁹ atqꝫ exẽplis:
alijsqꝫ varijs probationib⁹ auctenticas redde
mus. Dimittẽtes nimios clamores exclamatio
nũ. Uos enĩ nõ estis sicut cornicule cãpanilium
ad quas ꝑterrẽdas necessarie sũt terribiles voci
ferationes. Sunt enĩ cãpanaꝝ sonis ꝛ strepiti
bus assuete. R

SEptima ꝛ vltima ↄdicio nr̃e ꝑdicatõis dꝫ
charitatis. Nõ enĩ ꝑdicare volo ꝓpter cu
piditatem pecunie: fame: honoris: vel laudis hu
mane. Sed propter amorẽ dei ꝛ charitatẽ atqꝫ
tuã mi popule salutẽ. Desidero enim vos oẽs in
hac sacra quadragesima accẽdere ad amorem
dei: ꝛ mittere in vobis ignẽ diuini amoris. Unñ
possum dicere illud luce. 12°. Ignẽ veni mittere
in terrã hãc. Et qd volo nisi vt ardeat? Sed vt
hoc efficere possim: necesse est vt ego ꝛ quilibet
ꝑdicatoꝛ habeam⁹ in nobis istũ ignẽ ꝛ feruorẽ
si alios volum⁹ incẽdere ꝛ iflãmare. Ait enĩ phi
losophus. p°. de generatõe. Agẽs agit in patiẽs
trahẽdo ipsũ in naturaz suã. Nã ignis ↄiũctus
ferro ipm calefacit: ꝛ rubere facit. E ↄtra vero si
carbo mortu⁹ ponaᷣ apud ferrũ: nequaꝗ̃ facit
illđ rubeũ vel calidũ. Et similiter ꝑdicatoꝛ hñs
in se charitatẽ facile suis ꝑdicationib⁹ audito/
res calefacit ꝛ inflãmat igne spũs sci. Unñ psal/
mista ait. Ignis a facie eius exarsit: carbones
succẽsi sunt ab eo. Que verba exponi possunt de
ꝑdicãte cũ feruore charitatis. De peccatore etiã
sic iflãmato exponi põt illud qđ idem propheta
ait di. Elogum dñi iflãmauit eũ. Si vero ꝑdi/
catoꝛ nõ habet charitatẽ: est velut carbo mortu
us ꝛ nõ faciliter potest aliquẽ ad feruorẽ addu
cere. Unde cõe est prouerbiũ. Nõ po altri bru/
sare o scaldare chi in se non brusa o arde. Et iđ
videm⁹ per experiẽtiã qđ magis fructificat vn⁹
predicatoꝛ parũ sciẽtie habẽs sꝫ ꝑdicãs ex cha/
ritate: ꝗ̃ multi theologi ꝛ ꝑiti: in alijs sciẽtijs pre
dicãtes ex humana laude. Tales enĩ vani ꝑdi/
catores in vanũ clamant ꝛ laborãt. Dicit enim
glo. sup illa verba psalmiste. Docebo iniquos vi
as tuas: ꝛ impij ad te ↄuertentur. Uana est do
ctrina predicatoris: si nõ fuerit accẽsa igne diui
ni amoris ꝛ Gre. in quadã omelia ait. Lĩgua
predicatoris in vanũ laborat: si ardore ꝛ flam/
ma charitatꝭ ignita nõ fuerit. Et paulus. pᵉ. ad
cor 13°. ingt. Si lĩguis hoĩuz loquar ꝛ angeloꝝ
charitatem aũt nõ hẽam factus sũ velut es so/
nans: aut cimbalum tiniẽs. In signuz aũt hui⁹
qđ doctrina fructifera debet erogari ex chari/
tate legiᷣ act. 2°. capl. Qđ spirit⁹ scũs datus est
apostolis in linguis igneis vt. s. possent ignire ꝛ
calefacere corda auditoruz. Et propter hoc vt
habeᷣ in eodẽ caplo. Stati vt accepit petr⁹ spi/
ritũ scm̃ in lingua ignea: cõuertit in vno ꝭmo/
ne circa tria milia hominũ. Et iđ pple mi ro/
ga dñm vt in me verificet illud: qđ de helia pro/
pheta scribiᷣ. Ecclesia. 48°. caplo vbi dicitur.
Surrexit quasi ignis: ꝛ verbũ ei⁹ quasi facula
ardebat. Spero aũt qđ si attente audieritis pre
dicationes nr̃as poteritis inter vos postea dice/
re illud. Lu. 24°. Nonne cor nr̃m ardens erat
in nobis dũ aperiret nobis scripturas? Et qui/
libet vrꝫ etiã dicere poterit illud treno. p°. De ex
celso misit ignẽ i ossib⁹ meis: ꝛ erudiuit me. Si
enĩ pple mi videre posses cor meũ cognosceres
cũ quanta charitate tibi predicẽ: possũ eniz nõ
imerito dicere illud qđ scriptũ est cañ. 5°. caplo
Amore lãgueo. Desidero eniz vos oẽs inflãma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

re feruore charitatis τ ad primã cõuertere. Et postremo vos omnes vna mecum ad celestem patriam perducere ad quam. τc.

¶ Dñica in sexagesima de septẽ dispositionibus audiẽtiũ verbũ dei. Sermo secundus

S Emen cecidit in terrã bonã τ ortũ fecit fructum centuplum: luce. 8°. τ in euangelio occurrẽtis dominice. Sẽtẽtia est aristotilis. 2°. phisicorum dicẽtis. Ars imitatur naturã. In multis autẽ perficit que natura nõ põt operari. Ubi comẽtator ait. Ars τ doctrina supplent defectũ nature: τ fuit dictũ philosophi. 7°. poli. Et patet: nã de sero deficiẽte lumine naturali. s. sole: cãdela artificialis accẽditur τ domus illustratur. Itẽ qui põderositate corporis naturaliter ascẽdere nequit: artificiali scala ascẽdit. Et nõ valẽs aquã trãsire quin demergatur: nauẽ intrat qua mediãte: ad portũ õducitur. Itẽ multi infirmi nõ possũt sanari per naturam: qui tamẽ arte medicine curantur. Similiter naues tpe magne tẽpestatis per naturã nõ cõseruantur in mari imo submergũtur: per artem aũt velorũ atq3 remigãdi a submersione liberantur. Et hoc est quod dicit Ouidius in. p°. de arte amandi. Arte cite veloq3 rates remoq3 reguntur. Arte leues currus: arte regendus amor. Moraliter igitur dico: qõ multi sunt qui in pelago peccatorum fluctuãtes nõ possũt ab inferni naufragio liberari a seipsis: nisi arte sanctissime predicationis adiuuentur. Nullus enim adeo est aĩus ferreus qui in hac nobilissima arte non mollificetur. Ait enĩ. Ouidius li. 3°. de arte amã. Scilicet ingenium placida mollitur ab arte. Et studio mores õueniẽter emit. Unde inqt auctor libri qui dicitur Pãphilus caplo p°. Ars aĩos frãgit τ firmas diruit vrbes. Arte cadũt turres: arte leuatur onus. Et piscis liqdis deprehẽditur arte sub vndis. Et pedibus siccis per mare currit homo. Propterea pdicator qui arte predicandi suscitat mortuos in pctis potest dicere illud. Esa. 58°. Dñs dedit mihi linguã eruditã: vt suscitarẽ eũ qui lapsus est. Ex quibus cõcluditur qõ ad cõuersionẽ τ salutem peccatoris: permaxime necessaria est industria pdicatoris: τ assidua propinatio predicationis verũ qr vt inqt Philoso 2°. de aĩa. Actus actiuorũ: sunt in paciẽte bñ disposito: τ plato in thimeo etiã dicit. Forme dantur simpliciter scd3 dispositionẽ ipsius materie. Bonauẽtura quoq3 sãctissimus doctor in prohemio pmi sen. ait. Omnis pfectio idest oĩs forma perficiẽs: presupponit suũ pfectibile .i. subiectũ esse dispositũ. Aristotiles in sup. 9°. Ethi. ait. Ad hoc qõ doctrinã descendat τ efficatiã habeat in auditorẽ: oportet aĩam auditoris oĩo esse bene dispositã τ preparatã sicut terra anteq3 semẽ mittatur in ea hec ille. Ideo nõ sufficit ad cõuersionẽ peccatoris seminatio predicationis: nisi adsit etiam bona dispositio auditoris: quod optime innuit saluator nr in vbis prothemate nro propositis dicẽs. Semẽ cecidit in terrã bonã. τc. Super qbus verbis cõtẽplabimur septem bonas dispositiones quas debet qlibet hẽre qui vult de verbo dei fructũ reportare pma dicitur. Accessionis. 2ª. festinationis. 3ª. õtinuationis. 4ª attentiõis. 5ª. creditõis. 6ª. susceptionis. 7ª. τ vltima appellat exequutionis.

¶ Pars prima qõ qlibet debet libenter accedere ad predicationem.

P Rima igitur dispositio dicitur accessionis. Nã videmus per experiẽtiam qõ quicũq3 vult adiscere aliquã artẽ necesse est qõ vadat τ audiat doctore illius artis: aliter nunq3 bñ adiscet illam sciẽtiã siue artem: dicit enim Philoso. in prologo primi methaphisice. Auditũ nõ habẽtia: indisciplinabilia sunt: habẽtia vero disciplinalia: iõ dicit Tulius li. p°. pme rethorice que ars vetus dicitur Hi maxime dociles, sunt qui attẽtissime parati sunt audire. Aristotiles quoq3 in li. de sensu τ sensato ait. Audire plurimã partẽ õfert ad prudentiã. Sermo enĩ audibilis causa est disciplinẽ. Sed multi sunt qui verecundantur ire ad pdicationẽ: τ audire predicatores qui sunt doctores veritatis: imo sepius reputãt se magis idoneos ad alios docendum q3 sint predicatores: τ volũt fieri magri in israel de his que nunq3 didicerũt. Contra quos inqt Martialis chocus li. vndiq3 suscepto. caplo. 3°. Ante docere cupis q3 discere portiouarre. Affectas regere nescius ipse regi. Quã male cõfundit ratio prepostera mores. Nõ igitur debet qs dedignari: aut sibi verecũdiã reputare: si ad predicatiões accedat: hoc enim signũ est sapiẽtis. Cũ salomon dicat pruer. 15°. Cor sapiẽtis queret doctrinam. Et 22. capi. eiusdẽ libri inquit. Fili mi inclina aurem tuam τ audi verba sapientũ. Ingrediatur ad doctrinam cor tuũ: τ aures tue ad verba scientie. Ideo dicit Oratius in p°. li. eplarum epla. 19ª. Inter cũcta leges τ pcũctabere doctos. Si vero accideret aliquẽ esse valde doctũ nõ debet propter hoc remanere qn vadat audire: etiã minus peritũ: cũ predicat de ptinẽtibus ad salutẽ: ait enĩ auctor libri de formula honeste vite: caplo. 2°. Nõ te moueat docẽtis

auctoritas

auctoritas:nec qs sit:sed quid dicat intêdito ⁊ Salomô Prouer.p°. Audiês sapiês sapiêti/or erit. Sed dicet qs habeo libros: habeo q̃dragesimalia in qbus studere possum. Cui respondeo. Quod magis proficiet audire vnũ sermonê:q̃ꝫ decê sermones plegêdo. Ait.n. Hierony. i ep̃la ad paulinũ. Habet nescio qd latêtis energie viue vocis actus: ⁊ de doctoris ore in aures discipulorum transfusa forti⁹sonat. Preterea licet quis sit multũ doctus in vna sciêtia:aut in multis:nũq̃ꝫ tñ ad ꝑdicationê ibit: quin aliqd nouum adiscat. Ait enim Imꝑator.C.de ve.iu. enuc.l.i.§. oibus auctoribus. Non oês in oia: sed certi ꝑ certa:vel maiores vel deteriores inue/niũtur. Potest vnus forsitan minoris scientie: multo maiores in aliqua ꝑte suꝑare. Non igit̃ attendatis ingenij mei paruitatê: neq̃ꝫ virtutũ paucitatê:sed seruate illud Martialis vbi su/ꝓra dicentis. Sũt hoîes nequá:bñ de virtute loquêtes. Non os:sꝫ verbũ:pectore fige tuo. Quocirca vos inuitat sapiens Salomon Prouer. 24°.c°.dicens. Comede fili mi:qꝛ bonum est:⁊ fauũ mellis dulcissimuꝫ gutturi tuo: sic erit do/ctrina sapiêtie aie tue. Quá cum íueneris:habebis in nouissimis spem: ⁊ spes tua non ꝑibit. Ideo possum cuilibet vestrũ dicere illud qd̃ scriptũ est Prouer.4°. Fili mi audi ⁊ suscipe ver/ba mea. Viam sapiêtie mõstrabo tibi: ducaꝫ te ꝑ semitas eqtatis: quas cuꝫ igressus fueris nõ artabũtur gressus tui:⁊ currês nõ hêbis offen/diculũ. Et illud Prouerb.8°. Nunc ergo filij audite me:bti qui custodiunt vias meas. Beatus homo qui audit me: ⁊ qui vigilat ad fores meas quotidie:⁊ obseruat ad postes ostij mei. Et Sapiêtie.6°. Côcupiscite sermones meos: ⁊ diligite illos:⁊ hêbitis disciplinaꝫ. Clara est:⁊ que nunq̃ꝫ marcessit sapientia. Côcupiscentia aũt sapientie deducet ad regnũ ꝑpetuũ. Ergo accipite disciplinã per sermones meos ⁊ prode/rit vobis. Dicere enim possum cuilibet vestruꝫ illd̃ Prouer.2?°. Fili prebe mihi cor tuũ. Volo eniꝫ vobis tam egregia predicare: q̃ deo dante in vobis verificabitur illud qd̃ inquit Oratius in epistolis li°.p°.ep̃la.p^a. Nemo adeo ferus ê: vt non mitescere possit. Si modo culture patiê/ter accomodet aureꝫ. Ait eni Aristo.in post predicamentis: in post predicamêto oppositionis. Prauũ:studiosum possibile est fieri. Prauus enim ad meliores exercitationes deduct⁹: ⁊ ad doctrinas:vel ad modicuꝫ aliquid proficiet: vt melior fit. Si vero semꝑ vel modicũ crementuꝫ sumpserit:palã est:qꝛ aut ꝑfecte mutabit̃:aut satis multũ crementũ sumet. Si eni bene melior ad virtutê fiat: vel quodcũq̃ꝫ crementũ sumpserit a principio. Ex hoc iam etiam verisimile est amplius eum sumere crementũ. Et hoc cũ semper sit:perfecte in ꝯtrariũ habitũ restituet̃. Nisi forte tꝑe suspensũ sit:hec ille. Ubi glo.dicit:idest nisi inter bonas oꝑationes: ⁊ auditionê doctrine sit ĩterpolatio tꝑis. Ex qua auctoritate patet q̃ venire solicite ad doctrinã scê ꝑdicatõis:est multũ ꝓficuũ:imo necessariũ ad hoc vt peccator cõuertatur ad virtutes ⁊ fiat bonus. Ego vero dico vobis:q̃ si ꝑseueraueritis ad predicationê:⁊ seruaueritis documenta que vobis tradã:nõ solum ꝯuertemini:sed cũ magna glĩa ad vitã ꝑuenietis eternã. Et si aliqs vꝫm ꝯsilia mea obser/uans damnabit̃: sum ꝯtentus pro eo deputari ⁊ damnari in die iudicij. Et id̃ dico vobis illud ꝑs^c.i ꝑsona dei nostri:qui per os ꝑdicatoꝝ loqt̃ di. Accedite ad me ⁊ illũinamini: ⁊ facies vꝫe non ꝯfundentur. Et hoc sufficiat:quo ad ꝑmaꝫ dispositionê auditoꝝ:que dicit̃ accessionis.

¶ Pars secunda:q̃ quilibet non legitime impeditus: debet semper interesse principio ser/monis.

Secunda dispositio dicit̃ festinatiõis. Necesse est enim q̃ qui vult ꝓficere in ꝑdicatõe sit festinus:ita vt veniat in principio ꝑdicationis:cõtra multos:qui somno: aut sensualitate: aut cupiditate lucri retenti:nunq̃ꝫ veniũt nisi ad medium predicationis. Contra quos multe auctoritates doctoꝝ reperiũtur:in quib⁹ paꝝ ꝓficere dicitur in sciêtia:vel arte:qui nõ hêt principiũ eius:vnde Seneca in prouerbijs suis ait. Initia in qualibet re:⁊ arte:laudabilia sunt:⁊ optĩa sicut finis. ⁊ Ari.p°. Poste.ait. Necesse est maxime habe/re:⁊ precognoscere pria principia: qꝛ oia poste/riora scim⁹⁊ credim⁹ ꝑ priora. Ergo ⁊ illa oportet magis scire ⁊ hêre:hec ille. Cômentator quoq̃ꝫ sup.x°. Methaph.dicit. Remotis ꝑncipijs remouet̃ ꝑfectio: ⁊ esse ab oibus posterioribus. Item sup.3°. Phisi.idem ait. Ignorato principio alicuius rei:ignorant̃ ⁊ sequêtia. Que sñia nõ.etiã in.l.j.ff.de iusti.⁊ iu. Idê etiã Com.super prio de celo ⁊ mũdo ait. Paru⁹error in princi/pio:fit maxim⁹in fine. Et ideo ꝑdentes principiũ ꝑdicationis:faciliter cadunt in diuersos er/rores:⁊ falsitates. Oppositũ vero est de venienti/b⁹ ad principiũ.quia dicit Philoso.p°. Ethi. Principia quelibet maxime valent ad oia se/

queꝛtia: ⁊ in. 2°. Elencꝫ. ait. Jnuēto pⁱcipio alicu
ius rei: facile est addere: ⁊ reliq̄ oīa hr̄e. Et i. p°.
Ethi. ⁊ in. 5°. Topi. dicit. Principiū est plusq̄3
dimidiū totius. Et in. p°. de celo ⁊ mūdo īquit.
Principia sunt mīma quātitate: s3 maxia vir
tute. Ouidius ēt in. 2°. Methamoꝛ. dicit. Debi
le pⁱcipiū melioꝛ foꝛtuna sequeꝛ. Oratius quo/
q3 ī eplīs li°. p°. epl'a. 2ª. dicit. Dimidiū facti: q
bn̄ cepit hēt. Et in. l. i. ff. de oꝛi. iu. dī. Cuiuscūq3
rei potentissima pars: principiū est. Venite ergo
ad principiū: qꝛ semꝑ aliq̄d delectabile audieꝰ.
Debet enī quilibet ꝑdicatoꝛ: ⁊ oꝛatoꝛ: ī pⁱcipio
sermonis: aliqua pulchꝛa dicere: ex quibus red
dat auditoꝛes attētos: dociles: ⁊ beniuolos: vt ī
q̄t. Tuli⁹. p° li°. Reth. veteris. c°. 19°. Qd̄ ē cō
tra eos qui ta3 submisse dicūt exoꝛdiū: vt a pau
cis vel nullis audianꝛ. Multo aūt peius faciūt
qui sine exoꝛdio: vel nō bene exoꝛdiētes ꝑdicāt.
Nam sicut sine capite esset defoꝛmis hō: ita pꝛe
dicatio sine exoꝛdio. Dicit q̊q3 lex ciuilis. ff. de
oꝛi. iu. l. i. Jn foꝛo causas dicentib⁹: nefas vt ita
dixerim est: nulla ꝑfatione facta: iudici causam
exponere. Prefationes enī libentius nos ad lo/
cutionē pꝛoposite materie ꝑducunt: ⁊ cū ibi ve/
nerim⁹: huius euidētioꝛē ꝑstant ītellectū. Dicit
q̊q3 Aug. ī li°. ď doctrīa xp̄ana. Doctoꝛ d3 ageꝛ
vt ipse audiaꝛ intelligēter: libēter: ⁊ obedienter.

¶ Pars tertia: ꝙ quilibet ꝯtinuare debet pꝛo
posse per totam. xlᵐ. nec discedere ante cōpletio/
nem sermonis. X

TErtia dispositio quā debet habere au/
ditoꝛ dicitur cōtinuationis: siue ꝑse/
ueratiōis. Nam ſm Ph̄m. 3°. Me
tha. Continuū est simpliciter: cuius
motus semper est vnus. Et ideo nō tm̄ opoꝛtet
ꝙ quis accedat ad principiū ꝑdicationis: s3 ne
cesse est ꝯtinuare a pⁱcipio vsq3 ad finē: ⁊ non
tantū opoꝛtet ire ad vnū sermonē: si vult ꝓfice/
re: sed opoꝛtet ꝙ vadat ad oēs pꝛedicatiōes que
fiūt in. xl°. nisi aliqď notabile īpedimentū occur
rat. Contra qď faciunt illi: qui nō possunt stare
ad sermonē: nisi ꝑ mediā hoꝛā: deīde fastidio de
uicti: seu cupiditate recedūt. Alij audiunt vnū
sermonē: vel duos: ⁊ postea nolunt amplius ire:
⁊ ideo non bene pꝛoficiūt. Dicit enim Jsidoꝛ⁹
li°. 2°. de sūmo bono. Jnchoātib⁹ bonū pꝛemiū
pꝛomittitur: sed ꝑseuerantib⁹ datur. Tunc enim
placet conuersatio nostra: qn̄ bonū qď inchoa/
mus: ꝑseuerāti fine complem⁹. Jtem auctoꝛ in
li°. de moꝛib⁹ Ph̄oꝝ ait. Licet non sit differen/
dum vnq̄3 bonū incipere: ⁊ magna pars boni/
tatis sic incepisse: etamplius tūc curādū est ad fi
nem ꝑseuerare: hec ille. Et apostol⁹ ad Galatas
6°. ait. Bonū aūt facientes nō deficiam⁹: tēpoꝛe
enim suo metem⁹: non deficientes. Et Ber. ī sen
tentijs suis ait. Non sufficit inchoasse bonū: ni
si sit ꝯtinuatio: nec sufficit ꝯtinuatio: nisi sit ⁊ ꝑ/
fecta ꝯsumatio. Et Seneca in epl'a. 3ª. ad Lu/
cillū ait. Necesse ē vt virtutū initia: exitusq3 cō
ueniant: ⁊ in collationib⁹ patrū li°. 12°. Quidā
de sanctis patribus dixit. Non debet esse mens
iusti in bono: vt cera mollis: quālib3 imꝑssionē
de facili suscipiēs: sed vt adamas primā in ꝑpe/
tuū retinēs īpꝛessionē: hec ille. Hieronym⁹ etiā
ad furiam ait. Jn xp̄ianis enī non querunꝛ ini
tia: sed finis. Paulus male incepit: sed bene fi/
niuit. Jude laudantur exoꝛdia: sed finis: pꝛo/
ditione damnatur. Et Gregoꝛius de peni. dist.
3ª. c°. in cassum ait. Jn cassum bonū agitur: si
ante vite terminū deseratur: qꝛ ⁊ frustra veloci/
ter currit: qui pꝛius q̄3 ad metas venerit deficit.
Et dn̄s. Luce 9°. ait. Nemo mittēs manū ad
aratrū ⁊ aspiciēs retro: aptus est regno dei. Jte3
Mat. x°. Saluatoꝛ ait. Non qui inceperit: sed
qui ꝑseuerauerit vsq3 in finē: hic saluus erit. De
niq3 de ꝯse. di. pª. c°. sacerdote. dicitur. Sacer
dote in eccl'ia dei verbum faciente: qui egressus
fuerit ⁊ non steterit excomunicetur: hec ibi. Ex
quib⁹ quida3 arguūt talem peccare moꝛtaliter:
cum excōicatio nō debeat irogari: nisi pꝛo pec/
cato moꝛtali. c°. nēo episcopoꝝ. xjª. q 3ª. Quod
īdubitanter est veru3: si hoc faciat ex ꝯtemptu:
vel ignoꝛet necessaria ad salutem: que adiscere
posset: si vsq3 in finē sermōis ꝑseueraret. Ex pꝛe
dictis igitur oībus pōt colligi quātū peccet: qui
totā ꝑdicationē non audit. Et ideo dicit noster
saluatoꝛ. Mat. 5°. Estote ꝑfecti. s. in oī virtute:
sicut ⁊ pater vr̄ celestis ꝑfectus est. Et ideo per/
fecte debetis audire ꝑdicationes: ⁊ nō incōple/
te. Perfectū aūt dicitꝛ: cui nulla suarū partium
deest. 3°. Ethi. ⁊. 5°. Metha. per enī denotat īte
gritatē. l. verbū ꝑnoctare. ff. de verbo. signi. Jdeo
Aristo. 5°. Metha. ait. Perfectū est omne sim
pliciter: qď finē attingit. Et. 2°. Ycono. idē inq̄t.
Perfectū est: qď hēt principiū: mediū: ⁊ finem.
Sine fine aūt non sunt ꝑfecta oꝑa nr̄a: nec mul
tum laudabilia: ſm illud pꝛouerbiū vulgare.
Oīs laus in fine canitꝛ. Jdeo dicit auctoꝛ astro/
labij. Finis q̄ppe rei cantica laudis hēt. Licet
ergo quis ex aliquo casu īꝑdiatur ꝯtinuare pꝛe
dicationes: qꝛ vt inq̄t auctoꝛ libꝛi: qui dī Pam
philus. Et sua nō semꝑ sequitꝛ pꝛimoꝛdia finis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Inceptum casus sepe retardat opus. Tamē qñ
non est maxima: ⁊ vrgēs causa: nunq̄ debet qs
dimittere aliquā ꝑdicationē in tota xl^ma^. nec re
cedere ante finē. Sepe eniȝ accidit: ꝙ ꝑdicator
arguit ꝓ ꝑte falsa in pᷓcipio ſmonis: vt po/
stea melius illā ꝯfutare possit: quib⁹ argumen/
tatiōib⁹ auditis: quis recedēs postea remanet ī
opinione heretica: ⁊ falsa. Et ideo necesse est ꝑ/
seuerare vsqȝ ī finē. Unde ait auctor libri rudiū
li°. p°. Cōuenit ergo probis: vt sic primordia su
mant. Ne cito qd̄ capiant deseruisse vellint. Ad
hoc aūt nos īuitat ex^m^ militū tꝑaliū: qui postq̄
aggressi sunt pugnā: nō deficiūt in pugnādo do/
nec hēant victoriā de hoste: ⁊ ꝑseuerāt vsqȝ ad fi
nem belli. Unde dicit Alexā. 3^s^. extra de renū. c°.
p°. Indecens oīno ꝓbatur prius soluere mili/
tie cinguluȝ: q̄ cedat victori aduersitas ꝑlioꝝ.
Sed heu o mūdani iniqui: o carnales spurcissi
mi: o sensuales diabolici: vobis est tediū stare ꝑ
horā quiescēdo: ⁊ sedēdo ad vmbrā: ad audien
dum verbū dei: vt ꝑ hoc acgratis palmā eterne
glorie: cū milites terreni ꝑseuerent alacriter ad
pugnā cum maximis sudorib⁹: ⁊ ꝑiculis: ꝓ exi
gua mercede tꝑali. Ad audiēdas fabulas ꝑ to/
tam diem ꝑmanetis: ⁊ ad audiēda verba spirit⁹
sci: ꝑ modicū tēpus pigrescitis: longa prandia
affectatis: ⁊ sermones breues. Non igitur hoc
in vobis sit vicium generosi ciues: sed totis stu
dijs satagite: vt ante principiuȝ sermonis semꝑ
ꝯueniatis: nec vnq̄ ante bñdictionē ꝑdicatio
nis: ⁊ cōpletionē sermonis discedatis. Debetis er
go imitari eos: qui īuitantur ad ꝯuiuiū. Solent
enim ibi accedere tēpestiue: vt in bono loco mē
se possint recūbere: ⁊ delicias ciboꝝ: que in prin
cipio apponi solēt comedere. Nec ante finitū cō
niuium de mensa recedunt: vt de omnibus fer/
culis valeant degustare. Melior enim ⁊ ma/
gis necessaria est refectio mentis: q̄ corporis:
⁊ dulcius ac delicatius est hoc conuiuium ani
me: q̄ carnis.

¶ Pars quarta: ꝙ attente est audienda pre/
dicatio. y

Quarta dispositio auditoris dicit̄ atten
tōis. Quam tradit nobis Seneca: ī
Prouē. di. Nullū exercitiū bonū red
dit̄: vbi ē discursus: ⁊ vagatio animi.
Non igitur debetis stare ad audiendū verbum
dei: corde vagabūdo in diuersis fantasmatib⁹:
sed toto corde ⁊ aīo attēdere his: que dicuntur.
Ait eni philosoph⁹. 4°. Poli. In magnis ne/
gocijs oportet simpliciter aīuȝ ordinari ad vnū
opus: qꝛ maior est cura: que est intēta circa vnū
q̄ que circa multa. Itē auctor libri de causis: ꝓ
positiōe. 16^a^. ait. Uirtus oīs vnita: fortior est q̄
dispsa: ⁊ multiplicata. Boetius quoqȝ in libro
de disciplina scolariū ait. Discipulus quisqȝ de
bet esse attentus ad audiendū: ītelligendū: ⁊ re
tinendū. Discolus eni discipulus: qui currit per
vicos: ⁊ plateas: ⁊ aīo est vagabūdus non pro/
ficiet in doctrina. Gregorius quoqȝ in p°. Dia/
logoꝝ dicit. Cum animus diuiditur ad multa
fit minor ad singula: tantoqȝ ei in vna qualibet
re surripitur: quāto latius in multis occupat̄.
Unde dicit quidā sapiens. Pluribus intentis
minor est ad singula sensus. Et Casiodorus li°.
p°. Epistolarū inqt. Duabus curis ingeniū nō
debet simul occupari: ⁊ ratio est: quare debeatis
stare cū maxīa attentiōe: illa quā ponit Aristo.
p°. de regie pᷓcipū dicēs. Potentia remota ab
obiecto: priuat̄ ꝟtute ⁊ influētia eiusdē obiecti.
Et ideo non est possibile: ꝙ potētia vr̄a ītellecti
ua possit recipe virtutē verbi diuini: nisi attēdat
diligenter his que dicūtur. Non enim possibile
est: ꝙ ītellect⁹ noster simul ⁊ semel possit ferri in
diuersas ꝯsiderationes: eodē instanti tꝑis: dicē
te Phō. 3°. de aīa. Impossibile est eandē potē/
tiam pro nūc posse ferri in diuersa obiecta: vn/
de ⁊ ꝯtingit ītellectū multa scire: ītelligere vero
non nisi vnū. Ex quib⁹ cōcluditur q̄tum pec/
cēt qui stant ad audiēdū verbū dei: ⁊ hēnt aīaȝ
ad negocia familiaria. Et illi qui discurrunt per
circuitū: nec reperiūt locum: in quo remaneant
attenti. Alij dormiūt: alij vero attendūt ad po/
nendū manus super caudas accipitris: quē ad
ꝑdicationē portant. Alij nō aspiciētes ad ꝑdi/
catoreȝ: aspiciūt ad vanas mulieres: ⁊ econtra.
Alij vero numerāt quot viri ⁊ mulieres ad pre
dicationē venerūt. Alij loquūtur ad īuicē: ridēt
⁊ dissolutiōes faciūt: ⁊ diuersis signis mulieres
cū oculis ad malū ꝓuocāt: aut īpudicis mani/
bus eas venientes ad ꝑdicationē stimulāt: ⁊ pū
gunt. De quibus dñs vindictā magnā faciet in
die iudicij. Attendite ergo popule meus legem
meā: inclinate aurē vestrā in verba oris mei. Ut
psalmograph⁹ canit. Dicit enim Tho. 2^a^. 2^e^. q.
83^a^. ar°. 13°. Qd̄ singularis attentio requiritur
ī omni re: qd̄ patet ꝑ similitudinē. Naȝ si vena
tor simul vellit currere post duos lepores: nullū
eoꝝ apprehēdet: quos tamē faciliter apprehen
disset: si sigillati post vnū illoꝝ cucurrisset. Ideo
dicit̄ vulgariter. Chi doe lepore caza: luna ꝑde
e laltra lassa. Tota igitur populе mi: mens tua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

fit ad ea que dicturus sum: ne tibi accidat qd legitur in uita beati Siri epi papiensis. s. q cuz semel esset in ecclesia: et celebrado pdicaret: ubiqz esset magna multitudo ppli: que utiqz no erat attenta: ptigit q ipse sanct' vidit in eade ecclesia quedam demone habente magna chartaz in manib': et scribente in ea oes cogitationes nocivas: et vagabudas: circa quas ppls ille du ipe predicaret erat occupat': et cuz charta deficeret pro eo q iam tota pscripta erat: et demon cum dentib' ipsaz elogare vellet: subito charta fracta caput eius ictu valido muru ipetijt: ita ut sonitus colisionis: et vulnus capitis sequeret. Quo facto statim euanuit. Qd totu idem eps populo sigilatim reuellauit: seuere eos redargues: q in pdicationib' suis: et oratione sinebant in eoz cordibus vanas: supbas: et mudanas cogitationes venire: pp qd indigni reddebatur: et sacra doctrina: et diuina gratia. Debet ergo auditor verbi dei: ab oi exteriori strepitu esse abstract': et recollectus cu oibus sensib': taz exteriorib': q interiorib': et in domo mentis quiescere et sedere: ac verba audita medulit' corde meditari: sicut de Magdalena hetur Luce. x°. Qd sedes secus pedes dni audiebat verbu illius: et meditabat: iuxta illud psalt^c. Meditabar i madatis tuis que dilexi nimis. Sedendo eni et qescendo: aia fit prudes. 7°. Phisi. Ad pfirmatione aut predictoz iqt Chrisostom'. Queadmodu no prodest cibus nisi fuerit masticatus: et in stomacu descenderit: sic no pficit ad salute verbu dei solu audire: nisi fuerit intellectui et memorie traditu. Sicut eni cibus qui in stomaco seruat ille confortat: ita sermo qui in memoria manet ille lauat. Hec Chrisostom'. Que etia faciut ad dicenda in sexta pte hui' sermonis.

¶ Pars quinta: q credendu est his que a dei predicatoribus dicunt.

Z

Quinta dispositio auditoris dicit credulitionis: qua tangit Boetius in li°. de disciplina scolarium dicens. Qui no nouit se subijci in omnibus: nunqua discet se magistrare: nec est dignus scientia: et veritate: ille qui scientie et veritatis insurgit auctori. Unde Leo papa. 24^a q. tertia. inquit: in capitulo. quid autem. Quid autem iniquius est: q impia sapet: et sapietiorib': doctioribusqz non credere? Sed in hanc insipietia cadut qui cu ad cognoscenda veritate aliquo impediutur obscuro: non ad pphеticas voces: nec ad apostolicas litteras: nec ad euangelicas auctoritates: sz ad semetipsos recurrut. Et io magistri erroris existut: qr veritatis discipuli no fuerut. Hec ille. Ratione aut ponit Arist. et Cometator me' li' explicat super. 8°. Meth. ex qua pot probari: q predicatorib' est credendu. Jnqt eni predictus Com. Quado aliqs effectus pueit uni ta q cause: et alteri tanq causato: p prius attribuitur cause: q causato: patet hec regula. Cum eni lux stellarum: ut dicit Cometator. 2°. de aia: procedat a sole tanq a prima causa: et ab ipsis stellis tanq a secuda: debet magis attribui la' lucis illaru stellarum ipsi soli: q stellis. Quia ut dicitur. 9°. Ethi. Denoiatio in qualibet re debet semp fieri a nobiliori. Quo psupposito certu est q sacra pdicatio doctrine euagelice: licet procedat ab ore ipsi' predicatoris: qui est qsi quodda instrumentuz dei: tn in veritate pricipalius pcedit ab ipso deo. Ait eni Ambrosi' sup illa verba pauli. p^c. ad Cor. 12°. Neo pot dice dns Jesus nisi in spiritu sco. Ois veritas a quocuqz dicat a spiritu sco est. Propterea psalmograph' canit. Dns dabit verbu euagelicatib' virtute multa. Sine eius eni adiutorio no posset aliqs predicator fructificare. Unde Gregori' in omelia ait. Nisi spiritus scus cordi adsit audietis: in vacuu laborat lingua docentis. Non est ergo predicatori tribuendu: sed spiritui sco si aliqn bene doceat et fructificet. Qd ostedit Ber. per tria exepla sup Canticaz. Primu e: qr aq no fluit a fote ad hortos: nisi p canale: siue aqductu. Si igitur in horto auditoz fiat germiatio virtutuz: non est gloria canalis sed fontis. De quo dicit. Can. 4°. Fons hortoz: puteus aquaru viuetiu. etc. Secundu exepluz est: qr mens hois format verba sua: p lingue aut detiu istrumeta: si ergo in aure audientis inferunt verba prudetie: no est la' plectri lingue sed mouetis animi. Et ideo Saluator ait predicatorib' Mat. x°. Non eni vos estis qui loquimini sed spirit' patris vestri qui loquitur in vobis. Tertiu exemplu e: qr manus figurat pulchra sculptura: vel figuraz: sed p calamu. Si ergo per alique doctore in corde alicuius scributur dei precepta: vel pinguntur virtutu ornameta no est comendatio calami scribentis: sed man' scribe p calamu opantis. Hic aut scriba est spiritus sanct'. Et lingua cuiuslibet boni pdicatoris: est calam' spiritus sci. Unde ps°. 44°. iqt. Dauid i psona pdicatoris. Lingua mea calam' scribe velociter scribentis. Et Esa. 59°. dicit dns. Sps meus i te est: et ego posui verba mea in ore tuo. Que snia hetur etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Jere.p°.c°.vbi dr̄.Ecce ego dedi v̄ba mea in ore
tuo. Paulus quoqꝫ.pᵉ.ad Thesol.2°.c°.ait. Cū
accepistis a nob̄ verbū auditu dei accepistis: nō
vt verbū hoīum:sed sicut ē vere verbū dei q opat̃
in nobis.Ex quibꝰ oībus ꝯcluditur ꝙ si datur fi
des Aristoteli de rebꝰ nālibus sermocinanti. Et
Galieno atqꝫ Ypochrati:ac Auicene de rebꝰ me
dicinalibꝰ.Et Marco tulio ciceroni in arte ora
toria: Prisciano in grāmaticalibꝰ: Accursio ⁊
Bartholo in lege ciuili: ⁊ in singulis sciētijs do/
ctoribꝰ sapiētibꝰ adhibetur fides: a fortiori tenet̃
qlsqꝫ credere v̄bo euāgelico sacre ꝑdicatiōis:cu/
ius pricipalis auctor est deꝰ. Et hec ꝯclusio ꝯfir/
mat̃ ꝑ Socratē philᵐ Atheniēsem q in sentētijs
suis dicit. Auctoritas magistri ēt sine alia rōne:
est digna veneratiōe: ⁊ est sibi fides adhibenda.
Sicut igit̃ cecus acqescit fideli ductori:sic sapiēs
xp̄anꝰ debet simplr̄ credere euāgelice v̄itati de q̄
non possumꝰ falli. Et ideo debetis seq illā sniam
Ouidij li°.4°.de tristibꝰ:ep̄la 3ª.dicētis. Crede
ꝙ est ⁊ ius:ac desine tuta vereri. Deqꝫ fide certa:
sit tibi certa fides.Casiodorꝰ quoqꝫ Ep̄laꝝ li°.3°.
ep̄la.4ª.inqt.Illi credere debetis quē v̄ris vtili/
tatibꝰ arridere cognoscitꝭ:hoc aūt facit qlibet bo/
nus ꝑdicator:ergo firmiter credite que dicit.

¶ Pars sexta ꝙ memorie debēt tradi ⁊ paciēter
suscipi ea q̄ in ꝑdicatiōibꝰ audiūtur. A

Sexta dispositio boni auditoris dr̄ su/
sceptiōis.Debetis eni̅ mēorie vt supra
dixi tradere q̄ dicūtur:⁊ nō facere sicut
qdā qui ex vna aure audiunt verbū: ⁊
ex alia dimittūt.Ideo dicit Salo. ꝓuer.4°.Fili
accipe disciplinā p̄ris tui: ⁊ ne abijcias eaꝫ: ⁊.3°.
eiusdē libri.c°.etiā dicit.Audite filij disciplinā pa
tris v̄ri: ⁊ attēdite vt sciatis prudētiā: ⁊ oē bonū
tribuā vobis. Sed cōtra hoc multi faciūt qui si
audiūt dici aliqđ verbū ociosum: seu vanas fa/
bulas:īdelebili mēorie cōmendāt. Diuina autē
verba ꝓtinus obliuioni tradūt. Ideo dicit Ora
tius in quadā ep̄la ad Cesarē.Discit eni̅ citiꝰ:me
minitqꝫ libentiꝰ illud.Qđ qs deridet q̄ȝ qđ ꝓbat
⁊ venerat̃.De his ēt ꝑdixit Paulus.2ᵉ.ad Thi.
4°.A veritate quidē auditū auertēt: ad fabulas
aūt ꝯuertent̃.Debet igit̃ panis verbi dei mastica
ri ⁊ ruminari ⁊ in vētre memorie mitti.Ut enim
inqt Chriso. Sicut qui nō masticat cibū nō sē/
tit odorē eius:ita nisi quis verbū qđ audit masti/
cauerit non ītelliget virtutē eius. Sicut ēt illud
aīal qđ non ruminat est in mūdū Leui.xj°. ita
ille homo est īmundꝰ apud deum qui non rumi/
nat verbū dei auditū.Alij quoqꝫ peccāt in audiē
do verbū dei:qui cū īdignatiōe audiūt ꝑdicatorē
cum eoꝝ vicia redarguit. Cōtra quos dicit Hie
ronymꝰ sup Amos ꝓphetam.Grāde peccatū est
odisse corripientē: ⁊ correptionē nō tollerare:ma
xime cū nō odio:sed amore corripiat. Salomon
quoqꝫ ꝓuer.15°.c°.inqt.Stultꝰ irridet discipli/
nā patris sui:qui aūt custodit īcrepatiōes: sapiē
tior fiet.Et ibidē dicit. Non amat pestilens eum
qui se corripit:cor autē sapientis suscipiet corre/
ptionē.Seneca etiā li°.3°.de ira īquit. Admone
ri ⁊ corrigi semꝑ bonus gaudet:pessimꝰ aūt qsqꝫ
asꝑrime patitur correptionē. Hinc Salo. ꝓuer.
12°.ait.Qui odit īcrepatiōes īsipiēs est.Et.15°.
eiusdē libri dicit. Qui īcrepationes odit morief̃:
scilicet:ſm glosam triplici morte:videlicet:natu
re:gratie: ⁊ glorie. Sapiētie quoqꝫ.3°.c°.idem di
cit. Sapientiā ⁊ disciplinā qui abijcit infelix est.
Et ꝓuer.29°.inquit.Viro qui corripientē se du/
ra ceruice cōtemnit:repentinꝰ supueniet iteritus.
Malū igitur signuꝫ est de his qui murmurāt de
correctionibꝰ predicatoꝝ.Faciūt enim sicut equꝰ
qui hēt clauū fixū in carne:qui subito vt tāgitur
in illo recalcitrat. Ideo dr̄.Ecclia.21°.Audiet lu
xuriosus verbū prudentie ⁊ sapiētie: ⁊ displicebit ei: ⁊ proijciet illud post dorsuꝫ suū. Similiter
dicit Ouidiꝰ li°.p°. de remedio amoris. Impa/
tiens aīus nec adhuc tractabilis arte. Respuit
atqꝫ odio verba monētis habet. Qua ex re dico
vobis illud qđ scriptū est Jacobi.p°.Cū māsue/
tudine suscipite insitū verbuꝫ:quod pōt saluare
animas vestras.

¶ Pars septima ꝙ ad effectū debent ꝑduci ea
que a ꝑdicatoribꝰ euāgelizantur. B

Septima dispositio ⁊ ultima boni au/
ditoris dicit̃ opationis. Secundū eni̅
Aristo.2°.Ethi. ad ꝑfectionē virtutis
tria requirūtur.s. scire: velle: ⁊ opera/
ri.Et ibidē inqt. Uirtutes scire parū aut nihil ꝓ
dest ad felicitatē.Et etiā ait. Uirtꝰ quid sit: vt scia
mus nō scrutamur:sed vt opantes boni efficia/
mur.Et.x°.Ethi.dicit. Non sufficit virtutes sci
re:nisi quis opet̃ ſm illas.Seneca quoqꝫ in pro
uerbijs suis dicit. Nihil ꝓdest faciēda didicisse
⁊ non facere.Unde dicit̃ p°.Ethi.Qđ illi q sunt
contenti scientia morali absqꝫ opere:sunt similes
illis:qui attente medicos audiūt:sed nihil faciūt
eoꝝ que dicunt. Unde non recipiunt sanitatem.
Nihil enim ꝓdest infirmo ꝙ audire a medico
qualiter debeat sanari si postea nolit recipe medi
cinam.Quid vero prodest alicui scire artē mer/
candi: si ipsam nolit postea actualiter exercere?
Quid etiaꝫ prodest mulieri videre ⁊ intelligere
maculā faciei sue in speculo: nisi actualiter eam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

postea abstergat. Sic erit pfecto verbū dei audiē ti: et nō postea agnitas maculas aīe exigēti. Imo hec agnitio ei ad penā cedet. Quia ut dr Luce 12°. Seruus sciēs volūtatē dñi sui: et nō faciēs: plagis vapulabit mult. Et ad hoc ēt adduci pōt illud qd dr in .c°. dispēsatio. 43ª. di. vbi scriptū est. Sicut nō leue discrimē icūbit pōtificib siluisse qd dicē cgruit: ita his nō mediocre piculū est: q cū debeāt parē despiciūt. Qd qdē fieri sūme appetit diabolus. Unde legit qd qdā religiosus i qdā smone: vidit demonē quē adiurauit: vt sibi dicēt qd ibi agēt. Qui rñdit. Ego sū demon: et vocor claudēs aurē: ne vbū dei audiat: et hēo tres socios demōes: vnus vocat claudēs cor: ne peccator audiēs cterat. Scds claudēs os: ne cfiteat. Tertius claudēs bursā: ne satisfaciat. Legit ēt qd qdā demon assūpta forma pdicatoris: i qdā terra valde vtilē smonē fecit: exhortādo pctōres ad pniam. Facta aūt pdicatōe: qdā sāctus vir q aderat: et p spm cognouerat: qd erat diabolus eū adiurauit: ut ei diceret qs eēt. Qui rñdit se eē demonē internalē: q ad hoc venerat pdicare i illa fra: vt in die iudicij: nō hērēt hoies illi excusationē: qd nullus eis pdicauerit. Et ut verbū salutis audiētes: et nō postea operantes magis puniret. Uidete ergo dilectissimi quō nō sufficit audire vbū dei: et postea nō opari. Et facē sm illd. Idō vobis dico illd qd scribit Jacobi p°. c°. Estote factores verbi: et nō auditores tm: fallētes vos metipos: qr si qs auditor est verbi et factor: hic cparabit viro csiderāti: vultū natiuitatis sue i speculo. Cōsiderauit eni se et abijt: et statim oblitus ē qlis fuerit. Qui āt pspexerit i lege pfecte libtatis: et pmāserit i ea: nō auditor obliuiosus factus: sz factor opis: hic bēs i facto suo erit. Ut eni ait Paulus ad Roma. 2°. Nō auditores legis: sz factores iustificabunt: et p°. Joānis. 2°. dr. Qui suat vbū dei in hoc charitas pfecta est. BB

SEd p maiori declaratōe pñtis euāgelij et pdictor et ēt dicēdor i sequēti smōe ē sciēdū: qd verbū dei est illd semē de quo dr Matth. 13°. Marci. 4°. et Luce. 8°. Exijt q semiat semiare semē suū etc. Iste eī seminator est filius dei: q cū sit sapia pris exiuit ab corpe eternā gnationē. Unde ait Ecclesiastici. 24°. Ego ex ore altissimi prodij primogenita ante oēm creaturam. Qd autē fuerit seminator ostēditur: per illud qd ipse predixerat Hiere. 31°. Seminabo domū israel: et domū iuda semine hoiū: et semine iumentor. Semen enim hoium: id est sapientium et intelligentium est instructio: seu pdicatio subtilis per rationes et auctoritates. Semen aūt iumentor: id est ignorātium est eruditio per exēpla bona: quo duplici modo christus suū semen seminauit: id est doctrinam suam sparsit. Actuum p°. Cepit iesus facere et docere. Quia ergo nobilia semina de lōginquis partibus portant ad loca: in quibus nō reperiūtur. Ideo videns filius dei qd celeste semen non erat in mūdo: attulit illud ad nos de celis. Et hoc est qd ipe inquit Joānis. 16°. Exiui a patre: et veni in mūdum. s. ad seminādum semina oium virtutum. Qui ergo vult bene semina re: oportet eū exire de terra carnali: et transire ad spūalem: iuxta illud Gen. 12°. Egredere de terra tua: et de cognatione tua: et vade ad terram quā monstrauero tibi. Hoc autem facit ille qui seruat consilium Dauid pphete: dicentis psalmo 44°. Obliuiscere populū tuum et domum pris tui: et concupiscet rex decorē tuū. BBB

SEd notādum qd duz iste celestis agricola seminat. Aliud semen cecidit: secus viaz et cōculcatum est: et volucres celi comederunt illud. Aliud cecidit supra petram: et natuz aruit: eo qd non habebat humorez. Aliud cecidit int spinas et simul exorte spine suffocauerunt illud. Aliud vo cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructū centuplum: ut dicit in euangelio hodierno: sed Math. 13°. et Marci. 4°. dicit qd fecit fructuz bonum: aliud trigesimuz: aliud sexagesimū et aliud cētesimuz. Ex quibus verbis colligitur qd de semine per christū seminato tres partes depereunt: ut ostendat qd de semine sancte pdicatiōis paruus producit fructus: iuxta illud Esaie 5°. Triginta modij semētis facient modios tres. Qd ex vicio seminis vel seminātis non pcedit: sz suscipientis: id est auditoris. Multi enim sunt de illis de quibus dicit Esa. 6°. Auditu audietis et non intelligetis. Incrassatum eni est cor populi huius: et auribus grauiter audierūt. Multi nāqz dicunt illud Joānis. 6°. Durus ē hic sermo: et quis pōt eum audire. Semen igit cadēs secus viam est verbum dei: auditū ab his qui se viam malis cogitationibus faciunt: qui nec verbo dei compungūtur: nec bene agere incipiūt: de quibus dicitur Esaie. 51°. Posuisti cor tuū: quasi viā transeūtibus: et Job. 19°. Uenerūt latrones et fecerunt sibi viam per me. Et conculcatum est scilz ab humanis sensualitatibus: et malis ac inhonestis delectationibus Job. 20. Uadent et venient super me horribiles: et Judicum. 6°. Cum seminasset israel ascendebāt madian: et amalech et ceteri orietalium nationum: et sicut erāt in herbis cuncta vastabant. Tales quoqz sunt: qui fornicationi: et voluptati: se prosternūt: vnde Ecclesiastici. 9°. scriptum est. Ois mulier fornicaria q

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

si stercus conculcabit in via. Et volucres celi co
mederũt illud.i.demones qui sunt celestis natu
re ꝛ habitant in aere ꝙ celum quãdoqꝫ appella
tur. De hoc aũt predictum fuit Deute.32°. Et de
vorabũt eos aues morsu amarissimo. Isti enim
sunt vanagloriosi qui ad ꝑdicationem vadũt: ꝛ
bona faciunt: ut laudent: de quibus Osee.8°. di
citur. Uẽtum seminabũt ꝛ turbinem metẽt. Nõ
est in eis germen: nec facient farinaꝫ: ꝛ ps^a. ait de
anima vanagloriosa. Et vindemiabũt eam oẽs
qui pretergrediunt viaꝫ. Uolucres ergo celi.i.de
mones vanagloriȩ comedunt: semen eius boni
opis. De quo Ezech.39°. scriptuꝫ est. Feris aui/
bus: omniqꝫ volatili celi dedi te ad deuoranduꝫ
Ita ꝙ paruum reportãt fructum de suis bñ actꝫ
hac intẽtõe: ꝛ hoc est qd dicit Aggei.p°. Semi
nastis multuꝫ: ꝛ intulistis paꝝ: ꝛ Hiere.12°. Se
minauerũt triticum ꝛ mesuerũt spinas: ꝛ Mi/
chee.6°. Tu semiabis ꝛ non metes. Aliud semen
cecidit supra petram: ꝛ natum aruit: ꝛ non fecit
fructum: qꝛ non habebat humoreꝫ.s.deuotionis.
Per petram autem significant habentes corda
dura ꝛ obstinata ac superba: qui de sanctis pre/
dicationibus: ꝛ bonis exhortationibus: non reci
piũt fructum: ꝛ de hoc dicitur Job.15°. Nõ mit
tet in terra radicem: auferet spũs oris sui. Opor
tet ergo mittere radicem in terra.i.in humilitate
in mẽoria hñdo illud Geñ.3°. Cinis es ꝛ i cine
rẽ reuerteris. Cõtra tale adamãtinũ cor scriptuꝫ
ẽ Eccl'.3°. Cor durũ male hẽbit i nouissimo. De
tali qꝫ idurato di Job.xl°. Cor ei⁹ idurabit q̃si la
pis. Aliõ semẽ cecidit int spinas ꝛ siml' exorte spi
ne suffocauerũt illõ. Per spinas aũt intelligunt
diuitie: que ut ait. Gre.in omelia. Acquirẽdo cõ
seruando: ꝛ amittendo: animaꝫ pungũt. Et ideo
difficile est diuitijs ꝛ occupationib⁹ terrenis in/
tentos bonis operib⁹ fructificare. Ea propter di
citur Hiere.4°. Noli serere super spinas. Sed
multi spinas istas pungitiuas existimant moles
flores Job.30. Esse subsentibus delicias putant
Per spinas etiam intelliguntur peccata que re
trahunt ꝛ impediunt: meritum nostroruꝫ bono/
rum operum. Imo faciunt nos deduci ad eternũ
supplicium. Juxta illud secũdi Regũ.23°. Pre/
uaricatores quasi spine euellent: ꝛ psalmo.117°.
de peccatorib⁹ di. Exarserũt sicut ignis in spinis
ꝛ Esaie.33°. Spine ꝯgregate: igni ꝯburent. Illi
ergo qui totũ studiũ suũ in acqrẽdis honoribus
ac diuitijs posuerũt: de suis laborib⁹ nõ fructũ: sꝫ
dãnationẽ ꝛ cruciatũ ꝑcipiũt. Juxta illud Geñ.
3°. Maledicta t̃ra in ope tuo. Spinas ꝛ tribu/
los germiabit tibi. Quartũ semẽ cecidit i t̃rã bo/
nã.i.i eos: q deuote audiũt ṽbũ dei: ꝛ ope audita
ꝑficiũt. Et istoꝝ alij reportãt fructuꝫ trigesimũ: vt
ꝯiugati. Alij sexagesimũ: ut vidue ꝛ castitatẽ ser
uãtes licꝫ virgitatẽ nõ hẽant. Alij ṽo cẽtesimuꝫ
vt virgines: doctores ꝛ martyres. Et de istis tri/
b⁹ fructib⁹ hr Matth.13°. ꝛ Marci.4°. De fru
ctu ãt cẽtesimo di Geñ.26°. Semiauit Isaac i t̃/
ra illa ꝛ iuenit i ipo ãno cẽtuplũ. Illi ergo q hñt
aiaꝫ bñ dispositã q libẽter audit ṽba scẽ ꝑdicatio
nis: ꝛ ea q audit executiõi demãdat debẽt letari: ꝛ
deo grãs referre de tãto bñficio. Unicuiqꝫ.n. illoꝝ
ait Moyses Deute.8°. Bñdicas dño deo tuo ꝓ
t̃ra optiã: quã dedit tibi. Tales.n. fructũ maximũ
reportabũt de auditiõe scẽ ꝑdicatiõis. Dicit eniꝫ
dñs nr Luce.xj°.c°. Bti q audiũt ṽbũ dei: ꝛ cu
stodiũt illõ. Ad võ ille ꝯcedat: q est bñs in scla
scloꝝ. Amẽ. ¶ Dñica in.5^a. de verbi dei exhorta/
tiõe: obligatione: ꝛ fructificatiõe. Sermo.iij. ¶

Ipsi nihil hoꝝ intellexerũt Luce.18°.
Quã excellens: dignũ atqꝫ salutare sit
verbũ dei: i hoc saluator noster demõ/
strauit: ꝙ in ꝓpria ꝑsona ꝑdicationis
offiñ voluit exercẽ. Uñ de ipo Matthei.4°. di.
Cepit iesus ꝑdicare ꝛ dicẽ. Pniaꝫ agite: ꝛ Lu/
ce.8°. scriptũ ẽ. Ibat iesus ꝑ ciuitates ꝛ castella ꝑ
dicãs ꝛ euãgelizãs regnũ dei. Ad hoc ẽt ꝑclarissi/
mũ offm: apl'os suos elegit: qb⁹ Joãnis.15°. igt.
Ego vos elegi de mũdo: ut eatꝫ ꝛ fructũ afferatis
ꝛ fruct⁹ vester mãeat. Post resurrectionẽ ṽo suã
appẽs illis igt illõ Marci vltio. Eũtes i mũdũ
vniuersũ ꝑdicate euãgeliũ oi creature.i.oi hoiuꝫ
gñi: fꝫ Greg^m. sup illõ ṽb i omelia: q igt. Nõ ex
q hõ hꝫ eẽ cũ lapidib⁹ ꝛ reb⁹ vita carẽtib⁹: viuẽ
cũ arborib⁹: sentire cũ aialib⁹ ꝛ bestijs: ac itelligẽ
cuꝫ angelis. Jõ ois creature noie itelligit ois hõ
q hꝫ i se aliqd ois creature: qd meli⁹ declarauit
idẽ saluator nr Matthe.vltio. di. Eũtes docete
oẽs gẽtes. Nõ qdẽ ꝑceptũ apli: solicite fecerũt si/
cut de eis ꝑdixerat Dauid.ps°.18°. di. In oẽꝫ t̃rã
exiuit son⁹ eoꝝ: ꝛ i fines orb t̃re ṽba eoꝝ. Nõ ꝯsi
derãs Eusebi⁹ pãphili.s. qñtũ fructificauit ꝑdica
tio aploꝝ: i p°. de euãgelica ꝑparatione igt. Nõ
n.ꝑ se q xpm secuti sũt: mrẽs suas nephãdis co/
gnoscũt nuptijs. Nõ hũanis vescũt carnib⁹ sythe:
qm ad eos vsqꝫ christi ꝑdicatio ꝑuenit: nec cha/
rissimos falsa religione impulsi iugulant filios.
Hec certe ac alia pene ifinita hoiuꝫ quondã vitã
vexabãt. Massagethe ac darbices tradũtur co/
gnatos atqꝫ affines suos: qui senectute afficiebã
tur miserrimos putasse. Ac iõ imolatas carnes
eoꝝ: quos ꝑlimi fecerant deuorabãt. Tibareni vi
uos seniores suos ꝑcipitarunt. Hircani rapacis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

gñis auibus ac canibꝰ ꝑijcere soliti. Que quidē oīa religiosissime se facere putabāt. Nūc vō sola euāgelica v̄tute vndiqꝫ hec truculētissima pestis expulsa ē hec ille. Quā qdē indubitatam vtilitatē atqꝫ scē ꝑdicationis excellentiā nō agnoscunt hi qui ad illā accedere ꝯtemnūt. Ideo bn̄ dr̄ de eis in verbis ꝓpositis. Ipsi nihil hoꝝ ꝛc. Sup qbꝰ verb̄ tres ꝯsiderationes deuotas faciemus: pma dicef Exhortatiōis. 2ª. Obligatōis. 3ª. ꝛ vltª appellabitur Fructificationis.

¶ Pars pª. huius sermonis de exhortatiōe ad audiendum verbum dei.

Quo ad primā ꝑdicationis nr̄e ꝯsiderationē: que dr̄ exhortatiōis. Dico ꝙ si nunq̄ȝ sacra scriptura vos induceret ad audiēdū verbū dei: ad hoc vos inuitat ꝛ quodāmodo ꝯstringit desiderium nāle fūdamentū rōnis ponif ab Arist. 2°. de aīa. 2°. Phi. p°. ꝛ. 5°. Metħ. qui dicit. Oīs potētia ordinata ad aliqd: nāliter appetit illud tanq̄ȝ quid ꝑfectibile. Et hoc patet de potētia nutritiua ordinata ad cibū: de visiua ad imagīes pulchras videndū: ꝛ sicut de singulis potētijs. Et ratio huiꝰ desiderij est: qꝛ ut iqt Philˢ. 9°. Metha. Actꝰ est finis ꝛ ꝑfectio ipsius potētie. Cum igif intellectꝰ nr̄ sit nāliter ordinatus ad intelligēdas veritates: qꝛ eius obiectū est verū ſm Scotū sup p°. sen. vnde ingt Ari. 6°. Ethi. ꝙ bonū intellectus est verū: ꝛ Tulius in. 3°. tuscu. qō. ait. Sapientia ꝛ veritas sanitas sūt animi: ꝛ Aug. in li°. retractationū dicit. Ueritas est ꝑfectū bonū cuiuslibet humane mētis. Ergo sicut gaudet ꝛ ꝑficif potentia visiua vidēdo res formosas: ꝛ sic de reliquis. Sic intellectꝰ nr̄ dū actu intelligit veritates maxime subtiles ꝑficif: ꝛ magnope ꝯsolaf ſm Ari. x°. Metha. ꝛ. 2°. de celo ꝛ mundo. Et hoc est qd̄ ait Philˢ. nona parte ꝓbleumatū dicēs. Adiscere qdem facile est: ꝛ delectabile natura oībus est. Cuiꝰ sniam ꝯfirmādo: dicit Tulius in tuscu. qō. Inest mētibus nr̄is insaciabilis quedā cupiditas veri vidēdi: ꝛ in p°. de officijs idē ait. Oēs trahimur ꝛ ducimur cognitionis sciētieqꝫ cupiditate: in qua excellere pulchꝛū putamus. Et ratio huius est: qꝛ scientia facit hoīes nobilissimos ut nō. in. l. ꝓuidendū. C. de postu. ideo Aristo. in p°. Metha. ingt. Oēs hoīes natura scire desiderāt: ꝛ rōnem assignat in lib°. de bona fortuna di. Nihil meliꝰ scīa ꝛ ītellectu nisi deꝰ. Si igif natura nos inuitat: ꝛ q̊dāmodo ꝯstringit ad sciās acqrēdas reꝝ tpaliū: iuxta illd̄ Senece ad lucillū Dociles natura nos edidit: multo magis nos cōstringit ad ꝑquirēdā sciam de aīa: que ē nobilior alijs sciētijs reꝝ nāliū: ut ingt Ari. p°. de aīa. Et ibi comētator dicit: ꝙ scīa de aīa ꝓcedit in nobilitate ꝛ delectatiōe oēs alias sciās. Quid dicā de diuina sapīa? Profecto nihil sic appetit: potētia nr̄a ītellectiua: qꝛ est sciētia sciarū teste philᵒ. 8° Ethi. vbi ait. Sapīa est scīa honorabilissimoꝝ: ꝛ diuinoꝝ: ideo hꝫ rōnē capitis īter oēs sciētias: ꝛ in ꝓlogo Metha. idē ait. Scīa maxie diuīa maxime honoranda est: quā maxie deꝰ hēt. Unde ꝛ dea est sciarū: ꝛ. 6°. Metha. ait licet oēs scīe sint nobiles: tñ scīa diuīa nobilior est alijs: rōne nobilitatꝭ subiecti. Scīa etiā philoᶜ. est valde delectabilis teste Phi. x°. Eth. q dicit. Philoª. hꝫ mirabiles delectatiōes. Et. 12°. Metha. idē ait. Delectatio que ē in actu ītellectꝰ eminētior est oī delectatiōe que ē in actu sensus. De scīa q̊qꝫ ciuili dr̄ in. l. j. §. ꝓide ꝟ. ē qdē. ff. de vari. ꝛ ex. cogni. Est eni res scīssima iuris ciuilis sapīa: q̄ ꝓcio numario nō est extimāda: hijs aūt sciētijs dignior ē canonica. c°. p°. xª. di. Si igif tam ꝓciose sunt he sciē: ꝑfecto sequif ꝙ Theologia que est sapīa de deo ē mirabilissima ꝛ iocūdissima sup oēs alias sciās: nō in aliquo genere tm̄: sed simplr̄ vt ingt beatꝰ Tho. pª. pte sū. q. pª. ar. 9°. in corᶜ. qōnis: ꝓpea dicit Philo. 12°. Metha. Maxia ꝛ perfectissima est ītelligētia optimi: ex q̄ seqtur maxia ꝺlectatio. Ex qbꝰ oībꝰ ꝯcludif: ꝙ nā nr̄a q̄ sūmope desiderat sciaꝫ: vos īuitat vt veniatꝭ ad ꝑdicationē q̄ ē cibꝰ aīe ꝯfortatiuꝰ ꝛ iocūdatiuꝰ. De quo dici pōt illd̄ Joānis. 6°. Hic ē panis viuꝰ q de celo descēdit. Si qs māducauerit ex hoc pāe viuet ī eternū. Possumꝰ q̊qꝫ dicē deo illud Sap. 16° Angeloꝝ esca nutriuisti pplm tuū: ꝛ panē de celo ꝓstitisti eis: oē delectamētū in se hēntē: ꝛ oīs saporis suauitatē. De me ēt vos tali pane pascēte dici poterit illud Eccli. 15°. Cibauit illū pane vite ꝛ ītellectꝰ. De hoc quoqꝫ pane v̄bi celestis ait ipse Saluator Joānis. 8°. Siqs ſmonē meū seruauerit mortē non gustabit in eternū. Pascite ergo vos isto pane diuino ꝛ spirituali: qꝛ vt ait Augustinꝰ sup lucā. Maior est ꝑfecto refectio mentis q̄ȝ vētris. Et Lac. i. 5°. diui. īsti. ingt. Delectat scīa mentē: gaudetqꝫ aīus in veritatis luce versari: que est aīe pabulū indicibili quadā iocūditate ꝑfusum. Ecce ergo ꝙ nāli instinctu ducti: debetis frequētare ꝑdicationes nr̄as: in quibꝰ intēdo tradere vobis sciaꝫ de aīa: de glīa ꝑadisi: de celesti dulcedine ꝛ de diuīs hūanisqꝫ sciētijs. Nec excusabilis est quorūdam ꝓsumptio qui dicūt. Ego sum iurisꝑitꝰ: doctor decretoꝝ: vel Theolo. magister. Nullus eni adeo est doctꝰ quin semꝑ adiscere aliquid possit. Et ideo dicit Seneca in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

in li°. de trāquillitate aī. Puto m̄ltos ad sapiētiā
venire potuisse si nō putassent se puenisse. Mer
curi⁹ aūt termegistus maxim⁹ phūs dicebat ma
xima pars eoꝝ q̄ scim⁹ ē minima ps eoꝝ q̄ igno
ram⁹. Et lac. in li°. de ira dei dicit. Socrates ille
thebanus cū esset oīum philoꝝ doctissim⁹: vt ce
teroꝝ argueret inscīam q se aliqd tenere arbitra
banť: ait: se nihil scire nisi hoc vnū ꝙ nihil sciret
Refert q̄qꝫ Tuli⁹ in. 2°. de Senec. ⁊ Valeri⁹ ma
ximus in tractatu: de studio ⁊ idustria: ꝙ Solō
Phil⁹. sapiētissim⁹ aiebat: se senescētē quotidie
aliqd discere. Supp̄mo ꝟo die vite sue assistēti
b⁹ amicis: q̄dā qꝫ inter se ꝯferētib⁹ satis iā p̄ssuꝫ
caput erexit: interrogatusqꝫ quapp hoc fecissꝫ rn̄
dit: vt cū illud qcqd est: de quo disputatis perce
pero moriar. O

O Magna ꝯfusio: o maximū vitupium: o in
gēs stulticia xp̄ianoꝝ: q nō currāt de doctri
na p̄dicātiū: tā digna ⁊ nobili. Profecto iste pa
gan⁹ illos ꝯfūdit: ⁊ multi alij ifideles Philoso
phi: iter q̊s fuit Apoloni⁹ Pithagoras ⁊ Plato
qui lꝫ eēnt doctissimi: tn̄ auiditate ampli⁹ adiscē
di: diuersas ꝓuincias lustauere. Maria trāsie
rūt cū diuersis ꝑiculis. Et qui magr̄i erāt in t̄ris
suis: cū maximis laborib⁹ alios querebāt a qb⁹
discerēt: vt Hiero. refert ad Paulinū scribens.
Qui etiā ad palmachiuꝫ ⁊ occeanū inq̄t. Dum
eēm iuuenis nimio feruebā amore discendi: nec
iuxta q̊rūdā p̄sumptionē ip̄e me docui: Apolina
rē audiui: antiochie frequenter ⁊ colui. Jā canis
spargebať caput: ⁊ magr̄m potius q̄ꝫ discipulū
docebat: perexi tn̄ Alexādriā: audiui didimū. Jn
multis ei gr̄as ago: q: qđ nesciui didici: qđ scie
bā illo docēte: nō ꝑdidi. Putabāt me hoīes finē
fecisse discēdi: veni rursus hierosolymā ⁊ bethle
em. Quo labore: quo p̄cio baraniā nocturnū ha
bui p̄ceptorē. Timebat. n. iudeos: ⁊ alteruꝫ mihi
exhibebat nichodemū ⁊c. O igiť ignorātes: cogno
scite demētiā v̄ām: ⁊ vos emēdate exēplo: tam
p̄clari ⁊ illumiati doctoris tātis sudoribus sacre
doctrine opam dātis. O magnuꝫ dedec⁹ xp̄iane
religionis: ꝙ ifideles ⁊ pagani tāto studio secu
lariū sciaꝝ p̄ceptores adierūt. Multi aūt ꝑfidi
xp̄iani an̄ ianuā vel ꝓpe hn̄tes doctores veritatis
ad illos accedē nō curāt. Sꝫ veniet tēp⁹ q̊ ꝟifica
biť qđ minať dn̄s Amos. 8°. c. di. Mittā famē i
terrā nō famē panis neqꝫ sitim aque: sꝫ audiēdi
verbū dn̄i: ⁊ cōmouebūtur a mari vsqꝫ ad mare
⁊ ab aqlōe vsqꝫ ad oriētē circuibūt querētes ver
bū dn̄i ⁊ nō iuenient. Quid aūt dicem⁹ de idiotis
⁊ ignorātib⁹: ꝑfecto i eis verificať quod Arist. i
q̄t. p°. Eth. di. Qui neqꝫ ipse itelligit: nec aliū au
diēs in aīo ponit: hic iutilis nat⁹ ē. Augu. quoqꝫ
i ſmōe ad heremitas dicit. Quid eni hō sine lit
teris reputať: Nunqd nō bos: vel asin⁹: nō equ⁹
⁊ mulus qb⁹ nō ē itellect⁹: ꝓpea dicit Cato i suis
documētis. Jnstrue p̄cept̄ aiuꝫ ne discere cesses.
Nā sine doctria vita ē q̄si magis imago. Quā q
dē sniam ēt Macrobi⁹ ponit i. 2°. saturnaliū. Et
ideo dicebat ille phūs de q̊ scriptū ē i. l. apud Ju
lianū. ff. de fideicō. liber. Cupiditas discēdi ē opti
ma rō iueniēdi: vn̄ Julian⁹ dixisse ferť. Et si alte
rū pedē i sepulchro hērē: adhuc adiscē qđ vellē
ait. n. Tuli⁹ in p°. de oratore. Nō ignoro ea q̄ bo
na sūt: meliora fieri posse doctria. Ad ꝯtra de his
q noluīt adiscē: nec audire p̄dicātes dī Eccle. 17°.
Qui euitat disciplinā incidet i mala. Jgnorātia
eni est mr̄ cūctoꝝ erroꝝ. c°. p°. 38ª. di. Cum ergo
ut ad ꝓpositū nr̄ꝫ reuertamur natura abhorreat
ignorātiā ⁊ desideret sciaꝫ: seqť ꝙ oēs icitat ⁊ ex
hortať ad p̄dicationis auditionē. Marie aūt eā
frequētare debēt: illi q de nouo sūt ꝯuersi ad pe
nitētiā. Nā sunt q̄ttuor gn̄a hoīuꝫ q difficulter ie
iunia ferre pn̄t. Jndigēt eni crebra refectiōe. s. a
magna egritudie ꝯualescētes. Jtinerātes: pueri
⁊ senes. Tales ꝟo sūt nouiter ꝯuersi ad pniam: ⁊
iō frequēti cibo ꝟbi dei indigēt. Nā ipsi ꝯualue
rūt de magna ifirmitate pcti: iuxta illđ ad hebr̄.
9°. Cōualuerūt de ifirmitate. Jtē aggressi sūt vi
am paradisi. Et ideo vnicuiqꝫ eoꝝ dī tertij Re.
19°. Surge: comede: grādis eni tibi restat via: vt
aūt inquit glosa sup Matthei. 15°. Perit q sine
celesti pane ad p̄iam tendit. Jpsi quoqꝫ tanq̄ꝫ
pueri sunt recenter in gr̄a renati: iuxta illud. pᵉ.
Pe. 2°. Quasi mō geniti ifātes sine dolo lac ꝯcu
piscite. Jpsi ēt qn̄qꝫ fuerūt in peccatis inueterati
iuxta illud ps̄ᵉ. Jnueteraui iter omes inimicos
meos. Et hec sufficiāt pro pª. ꝑte hui⁹ sermonis.

¶ Pars secūda huius sermonis de obligatione
audiendi verbi dei. A

Quo ad. 2ªm. p̄dicatiōis hui⁹ ꝯsidera
tionē: dico ꝙ qlibet q nō est legitime
ipedit⁹ teneť audire verbū dei. Fūda
mētuꝫ hui⁹ veritatis: colligiť a Theo
logis i. 3°. di. 25ª. maxie a scō Bonauētura ibi
dē: ⁊ ab Alex°. de ales in. 3ª. ꝑte summe: qui di
cūt ꝙ ad salutē necessaria nob est scia de deo: ⁊
de his que ꝑtinēt ad fidē: ita ut hēam⁹ cōpetēteꝫ
cognitionē ⁊ noticiā eoꝝ: aliter nob accidet illud
pᵉ. ad corin. 14°. Si qs ignorat ignorabiť: hoc p̄
supposito: dico ꝙ ſm Scotū. Bonauē. ⁊ Ricar.
⁊ alios Theologos in. 4°. di. 49ª. Duplex pōt hē
ri scia ⁊ cognitio de vita eterna: ac felicitate ⁊ de
deo. Vna est vniuersalis ⁊ ꝯfusa: ac gn̄alis quaꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

habuerūt phi infideles: ꝛ pagani: stoici: pipateti ci ac academici qui vario modo senserūt de felicitate vt refert Aristo. in p°. Ethi. Isti eni cognouerūt deū tm̄modo in vniuersali ꝛ ꝯfuse. s. tanꝗ̄ primā cām ꝛ primuz motorē. 12° Methaphi. ꝛ 8°. Phisi. s3 ista cognitio nō sufficit ad salutem qꝛ ad verā scientiā reqrit cognitio in particulari: ꝛ nō sufficit vniuersalis ac ꝯfusa s3 Aristo. 7°. Ethi. qꝛ ab vniuersalib⁹ debem⁹ descēdere ad pticlaria: vt dic̄ phūs p°. phisi. hic Porphiri⁹ i vniuersalib⁹ ait: ab vlib⁹ ad pticularia descēdere iubet Plato. Est ergo alia sciētia de deo ꝛ de felicitate. s. particularis ꝛ distincta qua cognoscunt in particulari oīa que sunt fidei necessaria ad salutē: ꝛ sine hac nemo pōt saluari vt dicūt Theologi vbi supra: hec aūt sciētia ꝛ cognitio eoꝝ que sunt fidei nō pōt nāliter hēri: vt reqritur: nisi per auditionē verbi dei fm Paulū ad Ro. x°. q ait. Fides est ex auditu: audit⁹ aūt fit p verbū dei. Unde dicit scūs Bernardin⁹ in euāgelio eterno: sermōe. x°. Si deficeret v̄bū dei deficeret tādē fides xpi. Naz dicere possum⁹ illud. Esa. p°. Nisi dn̄s reliqsset nobis semē. s. verbi dei: quasi Sodoma fuissem⁹: ꝛ quasi Gomorra similes essem⁹. Ergo ꝯcludit ꝙ xpian⁹ volēs eē salu⁹: ꝛ p ꝯsequēs habens necesse discere scientiā fidei ꝛ oīuz ptinentiū ad salutē: obligat⁹ ē ꝛ tenet audire verbuz dei quod est mediū ad illā scientiā ꝛ cognitionē sine quo hēri ꝯgrue nō pōt: pdestinatio eni nō soluz īcludit finē sed ēt mediū dirrigēs in ipsū finē vt dicūt Theologi i p°. di. 41ª. ꝛ ideo multi damnātur pp hoc ꝙ non vadūt ad audiendū verbū dei qui pmanēt in ignorātia crassa ꝛ supina que eos non excusat: imo aggrauat eoꝝ peccatū fm scūz Bonauenturā in. 2°. di. 22ª. ar. 2°. q. 3ª. Et Alexā. de Ales in. 2ª. pte sūme: in tracta. de diuisionib⁹ peccati: ꝛ btm Thomā pª. 2ᵉ. q. 76ª. ar. 3°. ꝛ. 4°. ꝛ in qōnib⁹ disputatis de malo: qōne de ignorantia ar. 8°. Et Ricar. i. 2°. di. 22ª. ar. 2°. q. 3ª. Talis eni ignorātia eqꝑat dolo. l. qō nerua. ff. de po. Ideo scriptū est in c°. non oīs. 37ª. di. vbi Augu. inqt. Non oīs ignorans imunis est a pena. Ille enim ignorās excusari pōt a pena: qui quod disceret nō īuenit. Illis aūt hoc ignosci nō poterit qui habētes a quo discerent: opaz nō dederūt: hec ille. Cū igitur sit ꝙ ignorantia eoꝝ que quis scire tenetur culpe cōnumerat. l. Impitia. ff. de reg. iu. ꝛ. §. Impitia Insti. ad. l. acq. ꝓfecto cōstat ꝙ si qs facit aliqd quod scire debet esse peccatuz non excusat pp ignorantiā. l. liberoꝝ. §. notatur. ff. de his qui notan. īfa. Propterea in die iudicij veniēt multi qui se excusabūt de peccatis suis dicētes singuli. Parce dn̄e qꝛ ignorans feci: miserere qꝛ nesciui hanc esse supstitionē vel heresim. Quoꝝ singulis vultu terribili ꝛ voce aspa rn̄debit dn̄s illud Osee. 4°. c°. Tu sciētiā repulisti ꝛ ego te repellaz. Deinde clamabit oībus qui noluerūt ire ad predicationē dicēs. O ignorātes ite ad ꝑpetuā ignorātiā. Sed dicet qs: scio qd vult dicē pdicatoꝝ. s. declīa a malo ꝛ fac bonū ꝯ ps°. 33°. Nō sufficit oīa dilecta: s3 oportet scire i pticulari qd sit bonū ꝛ malū. Multi enim credūt aliq̄ esse licita que sūt pctā: ꝛ e contra: ꝛ iō ꝯtra eos dicit dn̄s. Esa. 5°. c°. Ueh qui dicitis: bonū malū: ꝛ malū bonū ponentes lucem tenebras: ꝛ tenebras lucē: quod etiā habetur in. c°. veh vobis. xjª. q. 3ª.

G

Et ideo cōcludo ꝙ predicatio est necessaria ad salutem anime vt e vt habetur extra de offi. iu. or. c° īter ceīa. vbi dr. Int cetera q̄ ad salutē spectāt ppli xpiani: pabulū v̄bi dei sibi pmaxime noscit necessariū: qa sic̄ corp⁹ materiali: sic aīa spūali cibo nutrit: eo ꝙ nō i solo pane viuit hō: s3 i oī v̄bo qō ꝓcedit de ore dei: hec ibi. Que ēt hūr originalit dcut. 8°. ꝛ trāsūptiue Matth. 4°. c°. O igit xpiani qb⁹ nō satis videt semel i in die reficē vētrē ꝛ corp⁹ cito a v̄mib⁹ deuorādū. Saltē etiā aīe suā refectionē si n̄ bis i die ad min⁹ semel p̄betez: atq3 diuini v̄bi pabulo eā sustērate. Et nō facite sicut qdā qb⁹ satꝭ videt: si ad pdicationē festiuis pergāt dieb⁹. Quis eni sapiēs vellet solūmodo in festis comedere? Multo aūt magis insaniūt qui soluz in quadragesima volūt diuini cibi cōuiuio aīam suā reficere dicentes: ꝙ fabe ꝛ predicationes post pasca suas saporositates amittūt. Sed isti insipientes ꝛ stulti non aduertūt ꝙ tpe carnis priuij ꝛ dissolutionū est magis pdicandū. Nā tūc pdicatiōes vtiliores sunt qn̄ fiunt magna peccata. O magna demētia hominū q tātis laborib⁹ pparāt ꝛ caras emūt corporales epulas: ꝛ spiritualia fercula despiciūt q̄ sine labore ꝛ p nihilo hēre possunt. Ait eni de⁹ Esa. 55°. Qui nō hētis argentū ꝓpate: emite ꝛ comedite. Uenite emite sine argēto: ꝛ absq3 vlla cōmutatione vinū ꝛ lac. Quid dicā de illis q magis soliciti sūt i pascēdo canē: aut eq̄: vel asino suo ꝗ̄ in reficienda aīa sua? Qui diligenti⁹ acipitri querūt nutrimētū ꝗ̄ aīe sue pabulū necessariū? ꝓfecto tales sunt isipiētes. Preterea quātū peccēt ꝯtēnentes verbū dei: patet ex peccato eoꝝ qui negligēter illud audiūt. De quo Augu. pª. q. pª. c°. Interrogo inquit. Interrogo vos fratres ꝛ sorores dicite mihi quid plus vobis esse videtur corp⁹ xpi an verbū xpi? Si verū vultis rn̄dere: hoc dicere debetis: ꝙ non min⁹ sit verbū dei: ꝗ̄ corpus xpi. Et ideo quāta solicitudine obseruamus cū nobis corp⁹ xpi ministrat ne de manib⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

aliquid in terrã cadat: tãta ſolicitudĩe obſeruemꝰ
ne verbũ dei quod nobis errogaẗ dũ aliud cogi/
tamus aut loquimur: de corde puro depeat: quia
nõ minꝰ reus erit ꝗ verbũ dei negligẽter audie/
rit: ꝙ̃ qui corpꝰ xpi in terrã negligẽtia ſua cade/
re ꝑmiſerit: hec ille. Sup qbꝰ verbis ait archidi.
ꝙ Auguſtinꝰ nõ eqperat verbũ dei: corpori xpi:
quo ad excellentiã ⁊ dignitatẽ: qꝛ corpꝰ xpi eſt di
gnius: ſed quo ad efficatiã ⁊ vtilitatẽ: qꝛ nõ mi/
norẽ fructũ recipiet ille qui verbũ dei attente au/
dit: quẽ qui corpus xpi deuote aſſumit: gloſa vero
ordinaria ſup dictũ cᵐ. ait ꝙ plus vtile eſt audi/
re verbũ dei ꝙ̃ ſumere corpꝰ xpi: ꝑ corporis eni
xpi ſuſceptionẽ: ſolũ nobis remittũtur venialia:
de cõſe. di. 2ᵃ. cᵒ. Iteraẗ: ꝑ auditionẽ aũt verbi dei
ſepe imo quaſi ſemꝑ a deuote illud audientibꝰ ac
quiritur cũpunctio ⁊ ꝯtrictio: ꝑ quã remittuntur
oĩa ẽt mortalia peccata ẜ ſcũm Bona. Sco. Ri.
Tho. ⁊ ceteros theologos. i. 4ᵒ. di. 17ᵃ. ⁊ Raymõ
dũ in ti. de peni. §. 19ᵒ. ⁊ canoniſtas in. cᵒ. magna
de pñi. di. pᵃ. Et ideo dicit ſcũs Bernardinꝰ in
ſuo euãgelio eterno ſermone xᵒ. Nõ ſi aliqs po/
pulus ſtaret per trigĩta annos ſine miſſa: ſʒ oĩ fe/
ſto audiẽs verbũ dei: ⁊ aliꝰ populꝰ ſtaret ꝑ eoſdẽ
triginta ãnos oĩ feſto audiẽs miſſaʒ ſed nũꝙ̃ au
diens verbũ dei: ꝑfecto ille qui verbũ dei audiſſʒ
ĩueniret melior ⁊ magis morigeratꝰ ꝙ̃ audiens
miſſã: ⁊ plura enormia peccata diuerſi gñis ĩuẽi
renẗ in illo qui nõ audiuit ꝑdicationẽ: ꝙ̃ in eo ꝗ
nõ audiuit miſſaʒ. Ex quibꝰ oĩbꝰ patet: ꝙ ſi gra/
ue eſt negligẽter audire verbũ dei multo ẽ grauiꝰ
peccatũ nole audire: ꝯtra qð diciẗ ꝓuer. 28ᵒ. Qui
declinat aurẽ ſuã ne audiat legẽ: eius orõ erit exe
crabilis: ⁊ ſi tã g̃ue ẽ nole audire: mlto ẽ g̃uiꝰ ꝑdi
cationẽ ĩpedire: qꝛ nõ minꝰ eſt ꝙ̃ ĩpedire celebrã
tẽ miſſaʒ: ⁊ maiꝰ dãnuʒ facit pplo tollẽs ṽbũ dei
de ore ꝑdicãtis: ꝙ̃ tollẽs corpꝰ xpi de manu ſacer
dotis populuʒ cõicantis vel miſſã celebrãtis. II

SEd dicet qs. Quare ergo eccleſia nõ ita pre
cepit audiri verbuʒ dei ſicut iuſſit de miſſa?
Rñdeo: ꝙ hoc fecit duplici ex cã: prima eſt: qꝛ pre
cepit ꝑlatis eccleſiaſticis vt pplis ſuis ꝑdicarent:
vel ꝑdicari facerẽt: ⁊ ideo nõ fuit neceſſariũ preci
pere pplis vt audirẽt: qꝛ ꝑcepto pricipali intelligi
tur ẽt ꝑceptũ eſſe acceſſoriũ. cᵒ. acceſſoriũ de reg.
iur. liᵒ. 6ᵒ. l. cũ pricipalis. ff. de reg. iur. Et quotiẽs
aliqd ꝑcipiẗ ĩtelligiẗ ẽt ꝑcipi oẽ id: ſine quo illud
preceptũ ꝯgrue adimpleri nõ põ: vt nõ. i. l. ij. cũ
filibꝰ. ff. de iur. oĩ. iudi. ꝙ aũt hoc fuerit ꝑceptum
ꝑlatis hẽtur in cᵒ. Inter cetã: ex̃ de offi. iu. or. vbi
dĩ. Inter cetera q̃ ad ſalutẽ ⁊c. ſequiẗ. Vñ cũ ſepe
ꝯtigat ꝙ epi ꝓpter occupatiões multiplices vel
ĩualitudines corporales: aut hoſtiles ĩcurſus: ſeu
alias neceſſitates: ne dicã defectũ ſcĩe qui in eis re
probãdus eſt: oĩo nec de cetero tolerãdus: ꝑ ſeip/
ſos nõ ſufficiunt miniſtrare ṽbũ dei pplo maxĩe
ꝑ ãplas dioceſes ⁊ diffuſas: gñali ꝯſtitutiõe ſãci/
mꝰ: vt epi viros idoneos ad ſcẽ ꝑdicatiõis offĩm
ſalubriẗ exequẽdũ aſſũmãt: potẽtes ĩ opꝑe ⁊ ſmo/
ne ꝗ plebes ſibi cõmiſſas cũ ꝑ ſe idẽ nequerĩt ſoli
cite viſitãtes: ṽbo edificẽt ⁊ exᵒ: qbꝰ epi cũ ĩdigue
rĩt ꝯgrue neceſſaria ſubminiſtrẽt: ne ꝓ neceſſari
oꝝ ðfectu cogãẗ deſiſtẽ ab ĩcepto. hec ibi. Predi/
catores eni rõne officij merenẗ ſuſtẽtari: ⁊ eis ele
moſina ẽ dãda q̃ſi ex ðbito: c. qeſcamꝰ. 4ᶾᵃ. di. I

SEcũda cã eſt qꝛ plura reqrũẗ ad ꝑdicatõis
offĩm ꝙ̃ ad miſſe celebrationẽ ẜ Durãduʒ
nr̃m in ſũma ſua dĩ. n. i. l. magiſtros. C. de ꝓfeſ. ⁊
medi. liᵒ. xᵒ. magiſtros ſtudioꝝ doctoreſqꝫ excellẽ
opꝫ moribꝰ primũ: deĩde facũdia: ꝗ gᵒ docẽ vult
nõ repẽte nec temere ꝓſiliat ad hoc munꝰ: ſʒ iudi
cio ordinis probatꝰ decretũ curialiũ mereaẗ op
timorũ ꝯſpirãte cõſẽſu: debet igiẗ ꝑdicator eẽ do/
ctꝰ: extra ð here. cᵒ. cũ ex iniũcto ⁊. 43ᵃ. di. cᵒ. ſit re
ctor. 8ᵃ. q. pᵃ. cᵒ. oportet. 16. q pᵃ. cᵒ. ſic viue. Et
cᵒ. ſi clericatꝰ: facit cᵐ. ignorãtia. 38ᵃ. di. ⁊ cᵒ. or/
dinatos. 59ᵃ. di. multas etiã alias ꝯditiones vl/
tra lr̃aturã debet habere puta vocis: loq̃lle expedi
te: diſcretionis ĩ loquẽdo ⁊ tacẽdo: ⁊ alias ꝙ̃ plu/
res ꝓpter q̃s officiũ ꝑdicationis eſt ꝑuilegiatuʒ
cᵒ. qð dei. de ſta re. vbi dicit gloſa qð nemo debet
ꝑdicare niſi ſit ei cõmiſſuʒ ab epo loci vel a ſede
apl̃ica cᵒ. excõicamꝰ. §. ꝗ ṽo de here. ⁊ Ad ro. 8ᵒ
Quõ ꝑdicabũt niſi mittanẗ? ⁊ Luce xᵒ. Roga/
te dñʒ meſſiſ vt mittat oparios ĩ meſſẽ ſuã. Et iõ
ſeraphicꝰ pr̃ nr̃ Frãciſcꝰ in regule ſue cᵒ. 9ᵒ. ꝓci
pit dicẽs. Nullꝰ fr̃m pplo penitꝰ audeat ꝑdicare
niſi a gñali miſtro huiꝰ fr̃nitatꝭ fuerit examiatꝰ:
⁊ apꝓbatꝰ ⁊ ab eo offĩm ſibi ꝑdicatõiſ ꝯceſſũ: cũ
igiẗ valde pauci ĩueniãẗ idonei ad ꝑdicatõis of
ficiũ dicẽte Tulio i. 2ᵒ. ð oratore. Sũt qdã aut ita
lĩgua ceſpitãteſ: aut ita voce abſoni: aut ita vultu
motuqꝫ corporis vaſti atqꝫ agreſteſ: vt ẽt ſi ĩgẽijs
⁊ arte valeãt tñ ĩ oratoꝝ nũero vẽire nõ poſſint.
Hec ille. Qui tñ ſũt apti ad celebtionẽ miſſe: iõ
magis ꝑceptũ ẽ ð miſſa q̃ facilꝰ hẽri põt: ꝙ̃ ð ꝑ
dicatõe: maxĩe cũ mlti hitẽt ĩ mõtibꝰ ac lociſ val
de remotꝭ ⁊ deſertꝭ ꝗ bñ poſſũt hẽre ſacerdotẽ ſʒ
nõ ꝑdicatorẽ oĩ feſto. Sʒ dices fortaſis. Ego vi/
deo totũ mũdũ plenũ ꝑdicatoribꝰ: iõ vr̃ mihi ꝙ
ĩ eccl̃ia iã ðbeat ꝑcipe ð ṽbo dĩ ſic̃ fec̃ miſſa? Rñ
deo: ꝙ ĩter tãtos rari ĩueniũẗ ꝗ ſunt bõi ⁊ apti ⁊
lr̃aꝝ piti ſic̃ ðcet: imo ĩ eis ṽificaẗ illð q̃ de poetꝭ
diẗ Ora. ĩ q̃dã epl̃a ad Le. di. Scribimꝰ ĩdocti do

ctiqꝫ poemata passiꝫ:ceretani ergo ⁊ nugaces re
piunꝛ multi q ex ignorātia multas dissemiāt he/
reses ⁊ erroneas opiniōes:ſꝫ veri ꝑdicatores val
de pauci. Aliq pro pecunijs ꝑdicāt vēdētes ver/
bū dei: ⁊ q̄rentes que sua sunt non q̄ iesu xp̄i ad
Phi.2°.c°. ⁊ ꝯ illud qđ scribiꝛ p°.Cor.13°. Alij
qdē bene loquūtur ſꝫ male viuūt:vt inqt Lactā
tius i.4°.diui.isti.de qbꝰ dicit Gre. in q̄dā ome
lia.Cuiꝰ vita despicit restat vt eiꝰ quoqꝫ ꝑdica
tio ꝯtēnaꝛ. Et philꝰ.3°.Ethi.ait q̄ sermōes ꝯso
nātes opibꝰ acceptātur: ⁊ dissonantes ꝯdēnanꝛ.
Qui ergo vult sua verba acceptari: nō solū ver/
bis ſꝫ ēt moribꝰ ⁊ factis docere debet.Vñ dꝛ in.§.
illud.i ꝓhe.ff. Oportet ꝑus aīas ⁊ postea līguas
fieri eruditas.Ait q̄qꝫ Chriso.⁊ allegaꝛ cᵐ.msti
cl°.di.Si bene vixeris ⁊ bene docueris pplm in/
struis.Si bene docueris ⁊ male vixeris:tui soliꝰ
ꝯdēnator eris: ⁊ de peni.di.2ᵃ.§.oponiꝛ dꝛ.Infe/
lix est ꝑdicator q alios illuīando ipse tenebrosus
⁊ reprobꝰ efficiꝛ.Unde metrice dꝛ.Infelix q pau
ca sapit spnitqꝫ doceri.Infelix q multa sapit sp/
niqꝫ docere.Infelix q recta docēs opatur inique.
Ideo nullꝰ ꝑdicator dꝫ alios repꝛhēdere de aliq̊:ī
quo ipse sit defectuosus. Iccirco inquit moralis
cato.Que culpare soles ea tu ne feceris ipse.Tur
pe ē doctori cū culpa redarguit ipsum.Et Mar/
cialis cocꝰ.c°.3°. Alteriꝰ cēsor cēsor ⁊ esto tuus.
Siliter nō dꝫ predicās aliqd alijs precipe quod
ipse priꝰ nō faciat:non īpeditꝰ legitime.Inqt eni
Claudianꝰ li°.p°.In comune iubes si qd censes
ne tenendū Primꝰ iussa subi:tunc obseruātior
equi.Fit ppls nec ferre vetat:cum viderit ipsuꝫ.
Auctorē parere sibi: cōponitur orbis. Regis ad
exēplū: nec sic inflectere sensus.Hūanos edicta
valent quā vita regētis.Mobile mutaꝛ semper
cum principe vulgus.Ecōtra vero de ꝑdicatore
alios exhortāte ⁊ nō bene operante ait Hiero.ad
palmachiū.Delicata doctrina est pugnanti ictꝰ
dictare de muro: ⁊ cū vnguētis sit ipse delibutus
cruentū militē accusare formidinis ⁊c.Et idem
super Micheā ait.Confusio ⁊ ignominia ē iesū
crucifixum pauperē ⁊ esurientem farsis ꝑdicare
corporibꝰ: ⁊ ieiuniorꝫ doctrinā per rubentes buc/
cas tumētiaqꝫ ora ꝓferre: ⁊ etiam ad nepotianū
scribit di.Non ꝯfundant opa sermonē tuum:ne
cuꝫ in ecclesia loquaris tacitꝰ qsqꝫ rñdeat.Cur
hec que dicis ipse non facis? Accusare auaritiaꝫ
etiā latro pōt.Et ad Titū iterū dicit. Sacerdotꝭ
os cum mēte ꝯcordet. Nam qūo pōt preses ec/
clesie auferre malū de medio eius qui in delictuꝫ
simile corruit? Aut qua libertate corripit peccātē:
cū tacitus ipse sibi rñdeat: eadē se admisisse que
corripit? Et ad occeanū. Perdit auctoritatē do/
cendi cuiꝰ ope sermo destruiꝛ: verū est aūt illud
Tulij.Caput artis est docere qđ facis. Et ad fa/
biolā: Priꝰ faciamꝰ ⁊ sic doceamꝰ:ne doctrīe au
ctoritas cassis opibꝰ destruaꝛ.Et sup Micheaꝫ
iterum dicit.De eloquētibꝰ ⁊ ꝓnūciātibꝰ plenus
est orbis.Loquūtur que nesciūt:docēt que nō di
dicerūt.Magistri fiunt cū discipuli ante nō fue
rint. Et ad Titū ēt scribit.Tunc doctrina rectorꝫ
sanitas est:cum doctrina pariter ⁊ vita ꝯsentiat.
Et ideo dicitur Iohel.2°.Cāite tuba in sion.Tu
ba eni vna sola nō est sufficiēs ad clāgoris actū:
qꝛ nō est sufficiēs vnus tubator solus cōtinuare
sonū:qꝛ nō pōt flatū sine intermissione suscipe ⁊
emittere. Oportet eni ipsum respirare: ⁊ tunc a
tubatione cessare. Duo aūt bene sonū ꝯtinuant:
qꝛ qñ vnꝰ respirat:alter sufflat ⁊ sonat. Per tu
bā vero ītelligitur ꝑdicator qui hēt intonare po/
pulis diuina mādata. Et ideo ei diciꝛ Esa.58°.
Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocē tuā ⁊c.
Sed notandū q̄ hec tuba sola modicū ꝓdest qꝛ
sola vox predicātis statim interdiciꝛ nisi sonꝰ bo/
ne vite illi ꝯtinueꝛ.Unde Gre.super Eze.omelia
xᵃ.ait.Sermo dulcedinē nō hēt: quē lingua re/
probata ītra ꝯsciētiā remordet. Ideo necesse est
vt qui verba dei loqtur:priꝰ studeat q̄liter viuat:
vt postea ex vita colligat que ⁊ q̄liter sit dicturꝰ.
Hec ille.Et in 6°.mora.iterū inqt. Ille vberes
fructus ꝑdicationis colligit:q semina bone opa/
tionis ꝑmittit.Nā loquēdi auctoritas ꝑdiꝛ quā/
do vox ope nō adiuuaꝛ: ꝑdicator igiꝛ qui ē dux
verbi ⁊ ꝑnceps doctrīe ī pplis: dꝫ eē scūs īnocēs:
īpolutꝰ ⁊ irreꝑhēsibilis. q̄tū humana fragilitas
possit.p°.ad Thi 3°. ⁊ ad Titū p° de quibꝰ rarissi
mi īueniūtur: ⁊ ideo eccl'ia non ꝑcepit ita exꝑsse
de ꝑdicatione audiēda sicut de missa. R

SEd forte q̄res:nūqd nō audiēs qñ pōt ꝑdi
cationē: peccat mortalr? Rñdeo saluo sp sa/
niori ītellectu:q̄ aut qs ē doctꝰ ⁊ sciēs necessaria
ad salutē: ⁊ hoc casu nō peccat mortaliter ſꝫ bene
venialiter:si pōt cōmode audire ⁊ nō ē occupatꝰ
in alijs magis necessarijs vel vtilibꝰ: ⁊ per negli/
gentiā non audit: qꝛ licet sit doctus tamē audien
do doctior fiet:ꝓuer.p°.c°.Si vero quis est igno
rans: ⁊ nescit necessaria ad suaꝫ salutē que scire
teneꝛ: ⁊ hꝫ ꝑdicatorē q docet ꝺ ꝑdicꝭ peccat mor
talr:si nō vadit ad audiēdū cū pōt ⁊ nō distin
guo de festis vel ferialibꝰ diebꝰ qꝛ sp mortalr pec/
cat lꝫ grauiꝰ in festis:in qbꝰ dꝫ vacare diuis.Sꝫ
heu multis hodierni tpis: q̄t ignorātes repiunꝛ
q velut bestie nesciūt necessaria ad salutē:q̄t ma
charrō i īueniūꝛ q se excusāt ab audiēdo dei ꝟbo

ꝑꝑ exercitia sua: quibꝰ ego rn̄deo: ꝙ si possũt vitã
ducere sine illis exercitijs ⁊ laboribꝰ: tenẽtur illa
exercitia ĩtermittere donec audiãt verbũ dei: etiã
diebꝰ ferialibꝰ: qñ sunt ignorãtes ꝑtinẽtia ad sa
lutẽ: imo potius debent pati aliquã egestatẽ: ⁊ ne
cessitatẽ corporis: ꝙ̃ dimittere cibũ ꝓdicationis
aĩe necessariũ: alias sic ignorãtes mortaliter pec
cant: nõ eundo ad predicationẽ: nec tales excu
sat necessitas: ⁊ paupertas: atq3 indigẽtia: citra
mortẽ corporis: q2 illis ꝓmisit dñs Math. 6°.
c°. di. Primũ querite regnũ dei: ⁊ iustitiã eiꝰ: ⁊
hec oĩa adijcient vobis. s. necessaria ad vitã cor
poralẽ: ⁊ Esa. p° ingt dñs. Si audieritis me: bo
na terre comedetis. Si qs aũt esset in extrema
necessitate: ⁊ nõ posset viuere: si nõ laboraret tꝑe
ꝓdicationis: ipsum puto nõ peccare mortaliter
nõ audiẽdo ꝓdicationẽ: ẽt si sit ignorãs: sed pau
ci repiuntur: qui non possint vnã horã quotidie
dimittere pro salute aĩe: cũ postea hẽant viginti
tres quas possunt in exercitijs corporis: ⁊ lucris
ꝯuertere: l3 ergo dicat Arist. 3°. Topi. Meliꝰ ẽ
philosophari: ꝙ̃ ditari: sed nõ indigẽti necessa/
rijs: ĩtelligitur de necessitate extrema: si verba eiꝰ
referas ad philosophiã ꝓdicationis. Sed quid
dicemꝰ de his qui maioris lucri causa: ⁊ ad au/
gendas diuitias intẽdentes: dimittũt verbũ dei
diebꝰ ferialibꝰ? dico ꝙ mortaliter peccãt: ⁊ gra/
uissime: si sint ignorãtes sic̃ supradictũ ẽ: ⁊ mul/
to magis si dimittãt diebꝰ festiuis: q2 oĩa terre/
na lucra d3 qs postpõere saluti aĩe sue Math.
16°. c°. O quot mortalit̃ peccãt? quot magis cha
ripendũt aureũ: ꝙ̃ aĩam suã? ꝓfecto multi ex ne
gligentia ꝓdicatõis ad ĩferna descendũt. L

SEd fortasse aliqs queret. Quid meliꝰ sit au
dire missam: aut verbũ dei: qñ vtrũq3 audi
ri nõ potest? Rñdeo: ꝙ aut ẽ dies nõ festiuus:
⁊ tũc ĩdistincte credo ꝙ si nõ possis audire mis/
sam ⁊ ꝓdicationẽ: melius sit audire verbum dei
q2 vtilius est aĩe: ꝙ̃ auditio misse: vt supra pa/
tuit: de duobꝰ enĩ bonis semꝑ vtilius est eligẽdũ
de ꝯse. di. 5ᵃ. c°. nõ mediocriter. Si vero sit dies
festiuus: aut es doctꝰ: ⁊ sciẽs necessaria ad salu
tẽ: aut nõ. Si primũ: potiꝰ debes audire missa3:
ne facias ꝯtra preceptu3 expressu3 ecclie: in. c°.
missas. de ꝯse. di. pᵃ. Si vero es ignorãs ꝑtinẽtia
ad salutẽ: que potes discer̃ ad ꝓdicationẽ: ⁊ tũc
si habes ꝓdicatorẽ sufficientẽ: potiꝰ debes dimit
tere missã: ẽt in festo hoc casu: q2 auditio misse ĩ
festo: est de ꝓcepto iuris positiui. Quod aũt qs
adiscat necessaria ad salutẽ: est de iure diuio: vt
põt colligi a theolˢ. i. 3°. di. 25ᵃ. Obedire ãt ma

gis op3 deo: ꝙ̃ hoibꝰ: Actuu3. 5°. c°. Et de duo
bꝰ malis: semꝑ minꝰ est eligendũ: ⁊ maiꝰ cauẽ/
dũ. 3°. Topi. ⁊ ꝓbar̃ etiã in. l. i. §. penul. ff. de. pi. ⁊
cõ. rei vẽ. ⁊ de vẽ. i pos. mit. l. i. §. p°. ⁊ de reg. iur. l.
quotiẽs. la. 4ᵃ. ⁊ in autẽ. de nõ. eli. se. nu. §. cum
igir̃. coll. pᵃ. ⁊. 13ᵃ. di. c°. p°. ⁊ 14ᵃ. di. c°. p°. ⁊. 22ᵃ.
q. 4ᵃ. c°. nõ solũ. C

COncludẽdo igir̃ breuiter hanc scd̃a3 par/
tem sermonis: dico ꝙ patere põt quãtum
deus velit audiri verba ꝓdicatoꝝ: ⁊ eis attendi: ⁊
ex punitione illoꝝ qui ea audire ꝯtẽnunt: vel de/
spiciũt: legitur enĩ in vita beati mathie apostoli
ꝙ ꝓdicante ipso: quidã eius ꝓdicationẽ ꝯtẽne/
bant: nolebãtq3 ad illã attendere: quapꝑ sanctꝰ
mathias dixit: Ad ĩfernũ ibitis: statiq3 se apuit
terra: ⁊ illi descenderũt viui ad ĩfernũ. Item de
seraphico pr̃e nr̃o Frãcisco legir̃: ꝙ ꝓdicãte illo
in quodã castro noĩe citerna: quedã mulier sup
ueniẽs cũ cibalo pulsabat: ⁊ eiꝰ ꝓdicationẽ irri
debat: que a scõ Francisco ꝓmonita: vt cessaret
noluit obedire. Tandẽ btũs Frãciscꝰ dixit. Tolle
diabole quod tuũ est: ⁊ statim capta est mulier
a diabolo: ⁊ in aere leuata: ac amplius nõ visa.
Silr̃ legir̃ ĩ vita bti amãdi epi: ꝙ dũ ꝓdicaret:
quidã ioculator eius ꝓdicationẽ irridebat: q sta
tim areptꝰ a diabolo: iniuriã factã scõ verbis fa
tebar̃: ⁊ discerpẽs ac lacerãs vnguibꝰ: ac denti
bꝰ corpꝰ suũ: ⁊ clamãs: veh mihi q2 irrisi sanctũ
ꝓdicatorẽ expirauit. Tuncq3 verificatũ est illud
quod scriptũ est. xjᵃ. q. 3ᵃ. c°. quicũq3. vbi dicir̃.
Quicũq3 ꝯtristauerit ꝓdicatorẽ veritatis: peccat ĩ
xp̃3: ⁊ pr̃em oĩu3 exacerbat deũ: ꝑꝑ quod ⁊ vita
carebit: hec ibi. Predicator enĩ ẽ legatꝰ dei: quẽ
mittit ad reformãdã pacẽ cũ hoibꝰ. Iere. 49°.
Legatꝰ ad gẽtes missꝰ sũ: ⁊ Abdie p°. Legatũ
ad gẽtes misit. Si igir̃ ĩperator totiꝰ orbis a vobis
offensus ad vos destinaret legatũ: quo mediãte
vellet vobiscũ pacẽ facere: ⁊ vos illũ audire no/
letis: ꝓfecto expectaretis ab ipso imꝑatore ma/
ximã punitionẽ. Quid ergo dicemꝰ de illis: qui
nolũt audir̃: imo deridẽt: ⁊ ĩpediũt ſmonẽ ꝓdi/
catoꝝ: qui sunt nũcij regis celestis? Certe eoꝝ se
uerissima punitio ĩfernalis demõstrar̃: ex vltiõe
quã de ipsis facit in t̃ris. Nã a viginti annis ci
tra: du3 ꝓdicator vnꝰ ordĩs nr̃i: ꝓdicaret in ter/
ra creme: qdã milles ꝯtẽnebat eius verba: ⁊ ip3
ꝓdicatorẽ blasphẽabat. Quapꝑ a ꝓdicatiõe re
cedẽs: ⁊ ad plateã ꝑgens: ibi ꝓtinus ĩterfectus
est: ⁊ idẽ accidit in terra abiathe: mediolanẽsis
diocesis: cuidã q rñdit ꝓdicatori ꝯtẽnendo eu3
Quapꝑ ille ꝓdicator dixit ꝙ sperabat in deo nõ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

transiturū illū diē qn faceret aliquā sup hoc de/
monstrationē. Unde extra ecclesiā ille pgens: eo/
dez die occisus fuit. In terra etiā ꝯfinētie: vercel
lēsis diocesis: ꝑdicante ibi vno fratre nr̄o: q hec
mihi narrauit: qdā iuuēis dissolutꝰ an̄ ianuā ec
clie timpanū pulsabat: ⁊ corrizabat ī cōtēptū ꝑ
dicatōis: quapp ille ꝑdicatō nō valēs eū desiste
re facē ab īcepto: dedit ei maledictionē. Un̄ ille
corrizādo: ī medio corree cecidit mortuꝰ. Dico
igr̄ q̄ de ꝯtemnētibꝰ ꝑdicatores: ⁊ eoꝝ ꝑdicatio
nes: verificabit illđ Job. 36°. Si non audierint
trāsibūt p gladiū: ⁊ ꝯsument ī stulticia. Et Deu
tur. 18°. Qui verba eiꝰ non audierit: ego vltor
existā: ⁊ scđi. Para. vltio dr̄. Subsanabāt nū/
cios dn̄i: ⁊ puipēdebāt sermōes eiꝰ: illudebātqꝫ
pphetis: donec ascēderet furor dn̄i in populū: ⁊
nulla eēt curatio: ⁊ ps°. 49°. minat deus dicēs.
Tu vo odisti disciplinā: ꝓiecisti sermōes meos
retrorsum ⁊c. ⁊ Jere. xi°. Maledictꝰ qui nō au
dierit verba pacti huius: qđ ꝑcepi. Et ibidem.
Dixerūt viri anathot ad Jeremiā. Nō pphetar
bis in noīe dn̄i: ⁊ nō morieris in manibꝰ nr̄is.
Propter hoc dicit dn̄s. Ego visitabo sup eos:
iuuenes eoꝝ in gladio morient. Filij ⁊ filie eorū
ī fame: ⁊ Luce. x°. ait Saluator ꝑdicatoribꝰ.
Qui vos spnit: me spnit. Extra vero ira dei cō
tra populū placat: si deuote audiat verbuz dei.
Unde Gre. īquit. Oīs q recte ꝑdicat si audiat
irā irritati creatoris: sup ꝑuaricantē populū: pla
cat: ⁊ ps°. 80. ait deꝰ. Si populꝰ meꝰ audisset me:
Israel si in vijs meis ambulasset: ꝓ nihilo forsi/
tan inimicos eiꝰ hūiliassez: ⁊ sup tribulātes eos
misissē manū meā. Quia vero deꝰ nō punit ali/
quē terribiliter: nisi de magno crīe: patet maxi/
mū esse peccatū ꝯtēnentiū verbū dei: quos deus
valde terribiliter punit. Ait eni Jere. 3°. Mit/
tā in eos gladiū: famē: ⁊ pestē: eo q̄ nō audierūt
verba mea: que misi ad eos: p seruos meos ⁊ p
phetas. Unde verissima est sententia gliosi pre/
dicatoris scī Bernardini: q in suo euāgelio eter
no: sermone 9°. inqt. Experiētia certa didici po
pulos tantū a dn̄o flagellari: quātū rebelles īue
niūtur vbo dei. Et hoc sufficiat ꝓ scđa ꝯsidera/
tione pn̄tis sermonis: que dicit obligationis.

¶ Pars. tertia de fructificatiōe verbi dei. N

Ertia ⁊ vltima ps appellat fructifica
tiōis: lz aūt possez ondere q̄ vbū dī fi
gurat p lignū padisi đ q̄ dr̄ Apo. 22°.
lignū vite afferēs fructꝰ duodeci: p mē
ses singulos reddēs fructū suū: ⁊ folia ligni ad
sāitatē gētiū: ex qbꝰ vbis īnuunt duodeci fructꝰ

ꝑdicatiōis: tn̄ breuitatis causa: solū ꝓ nūc dico
q̄ quinqꝫ pricipales vtilitates ꝯsequit audiēs
deuote vbū dei. Pria dr̄ illūinatiōis. Scđa cor/
roboratiōis. Tertia ꝯsolatiōis. Quarta excusa
tiōis. Quinta liberatiōis. Prio dico q̄ ꝑdica
tio illūinat mētes auditoꝝ: sic canit David ps°.
124°. di. Declaratio ſmonū tuoꝝ illūinat: ⁊ ītel
lectū dat paruulis. Lucerna pedibꝰ meis ver/
bū tuū: ⁊ lumē semitis meis. Queadmodū igi
tur in tenebris nō pōt quis tute ambulare: sed
necesse est eum alicuiꝰ luminis claritatē habe/
re: vt videre possit viam bonā per quā ambulet:
⁊ malam quā deserat: ita hoībꝰ in tenebris mun
di huiꝰ cecutientibꝰ: necessaria est lucerna verbi
dei: per quā illumināt de oībus necessarijs ad sa
lutē: ⁊ pspiciūt iter qđ ad vitā pducit eternā: viā
quoqꝫ ad tartareos dirigēs cruciatꝰ. Est etiam
ꝑdicatio speculū: in quo quis videre pōt aīe sue
maculas: ⁊ pulchritudinē: vnde ei ꝯueniūt que
scripta sūt Sap. 7°. vbi dr̄. Candor ē lucis eter
ne: ⁊ speculū sine macula: ⁊ Joānis p°. Illumiat
oēm hoīem venientē in hunc mundū: ⁊ Mala
chie. 2°. Uobis timētibꝰ nomē meū: oriet sol iu
stitie: ⁊ Luce. 2°. Lumē ad reuelationē gentiū: ⁊
gloriaz plebis tue israel. Predicatio enim illu
minat in fide: ſz sentētiā apostoli ad Roma. x°.
Et ideo Ber. ait. Unde est tāta lux fidei in toto
orbe terrarū: ⁊ tam subita: nisi de ꝑdicato Jesu?
Illuminat etiā in spe: ⁊ eā auget in audiēte: dās
ei ꝯfidentiā impetrādi remissionē peccatoꝝ suoꝝ
⁊ emendādi vitā suā: iuxta illud psalmiste dicen
tis deo. In verbū tuū sup speraui. Et ideo de illa
possunt dici q̄ scribūtur Luce. p°. Preibis an/
te faciem dn̄i parare vias eius. Ad dandā scien
tiā salutis plebi eius: in remissionē peccatoꝝ eo
rum. Illuminare his q in tenebris: ⁊ in vmbra
mortis sedent: ad dirigēdos pedes nr̄os in viaz
pacis. Uerbū igit dei aīaz cecā illuiat: vnde ps°.
ait. Preceptum dn̄i lucidū illuminās oculos.
Et fulgētius dicit. Sicut solaris radiꝰ in instā/
ti: subita illustratione totū mūdū illuminat: sic
radius diuini verbi ꝓcedēs a sole increato: illu
strat totā rōnalē mētē: radio veritatis. Un̄ de au
diētibꝰ illđ pōt dici id qđ scriptū ē Esa. 9°. Po
pulus qui sedebat in tenebris vidit lucem ma/
gnā. Ambulantibꝰ in regione vmbre mortis: lux
orta est eis. Et predicta ꝯfirmant per exēplū qđ
accidit tpe Eugenij pape qrti. Nā cuz btūs fra/
ter nr̄ albertꝰ de sartiano: reuersus de partibꝰ sar
racenoꝝ: vnde eduxerat vnū xpianū renegatū
a chairo: qui per. 40ª. annos fuerat sarracenꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

⁊ a btõ ꝑdicto ↄuersus: venerat ad sũmũ põtifi
cem. Et ab illo fuerat ad pniam receptꝰ: ꝑdicã
te semel ipso btõ Alberto corã ipso põtifice: i ec
clesia scẽ crucis Florẽtie: vbi tunc erat: ⁊ multa
dicẽte: de veritate fidei catholice. Fleuit quasi sp
ille qui fuerat sarracenus in ꝑdicatione. Et po
stea interrogatꝰ de causa dixit: ꝙ fleuit duplici
respectu. s. ꝓpter calamitatẽ sarracenoꝝ: ⁊ igra/
titudinẽ xpianoꝝ: qꝛ si illa ꝑdicatio facta fuisset
in medio chairi: vel damasci: ⁊ illi infideles itel
lexissent linguã: de centuꝫ milibꝰ octuaginta sex
milia ↄuersa fuissent. Et ideo bñ dixit saluatoꝛ
Mat. xjº. Veh tibi corroȥaim. Veh tibi bethsai
da: qa si in tyro ⁊ sydone facte fuissent virtutes
que facte sunt in vobis: olim in cinere ⁊ cilicio
pniam egissent. Qd̃ etiam nos dicẽ possumus
illis terris: in qbus omni anno ꝑdicaṫ: si in eis
pctóres ad ꝑdicationẽ non ↄuertunṫ: ⁊ illumi/
nanṫ splẽdore verbi diuini. Sed de non audiẽti
bus illud inqt psal. dco. Fiant vie illoꝝ tenebre
⁊ lubricũ: ⁊ angelus dñi ꝑseqñs eos ⁊c. Dicit qꝫ
scũs Bernardinus in suo euãgelio eterno: ꝭmo
ne. xº. Qd̃ talis est ppls sine dei verbo: qualis eẽt
mũdus sine sole. Exẽplũ habemus de egypto: ⁊
alijs partibꝰ oriẽtis: quasi innumeris: in qbus
tpe quo ꝑdicabaṫ: erãt xpiani sanctissimi: ⁊ fide
lissimi: modo aũt qꝛ non põt ꝑdicari: iam mulṫ
annis citra: vbiqꝫ sunt ifideles: ⁊ nulli veri xpia
ni: sꝫ solũ aliq pauci heretici: ⁊ oẽs alij illiꝰ regio
nis viuũt sꝫ fide machõeti. Ipse. n. diabolicꝰ
machomerꝰ sciẽs vtilitatẽ sancte ꝑdicatiõis: ne
per eũ decepti: ꝑ scõs predicatores reuocarenṫ:
ꝑcepit i suo alchorano: sub pena mõrtis: ne quis
i illis ptibꝰ ꝑdicaret fidẽ xpi. Scd̃a vtilitas ver
bi dei dr̃ corroboratiõis. Non solũ eni est gene/
ratiuũ fidei: ⁊ nutritiuũ spei: sed etiã est inflãma
tiuũ charitatis: ⁊ feruoris: ⁊ ↄfortatiuũ: atqꝫ ad
virtutes iductiuũ. Nemo eni est tam negligẽs
ad bonũ: quin ꝑ verba scẽ ꝑdicationis corrobo
reṫ ⁊ aietur. Imo nullus ẽ adeo in peccatis ob
stinatꝰ: qn a malicia sua reuoceṫ: si ↄtinuet pre
dicatões: vt. n. scriptũ est ad Hebr̃. 4º. Sermo
dei est viuꝰ ⁊ efficax: ⁊ penetrabilioꝛ oi gladio
ancipiti. Et ptingẽs vsqꝫ ad diuisionẽ aie ⁊ spi/
ritus. Et Iere. 23º. iquit dñs: Verba mea quasi
ignis ardens: ⁊ quasi maleus ↄterens petras.
Et ps̃ª. ait deo. Ignitũ eloquiũ tuũ vehemẽter:
⁊ Deut. 33º. dr̃. In dextera eiꝰ ignea lex: ⁊ Pro
uer. 30. Ois sermo dei quasi clipeus ignitus: qd̃
experti sunt duo discipuli xpi: euntes in emaꝰ qui
dicebãt Luce. 24º. Nõne coꝛ nr̃m ardẽs erat i
nobis dũ loquereṫ in via: ⁊ apiret nobis scriptu
ras? Et ꝓpea dicit Gre. omelia. 23ª. Sermo dei
ad aurẽ duciṫ: ⁊ mens ex iterne dulcedinis flã/
ma ↄburiṫ. Et aug. in li. de verbis dñi. Nihil
inquit in hac vita est efficaciꝰ ad cõpungendũ
obstinata corda: qꝫ ꝭmo diuinꝰ: qd̃ patuit per
experientiã i quodã idurato peccatore i ciuitate
Venetiarũ: qui ꝑdicãte ibi btõ Alberto de sar
tiano: ordis nr̃i: ad ipsuꝫ iuit: ⁊ rogauit vt ei cõ
siliũ daret qũo saluareṫ: qꝛ hẽbat peccatũ quod
dã: ꝙ nũqꝫ dimittere itendebat: qꝛ ipossibile si
bi videbaṫ ab illo abstinere. Cui ꝑdictus ꝑdi/
catoꝛ ait. Tria tibi faciẽda ↄsulo. Primo vt oĩ
die missã audias: scd̃o vt q̊tidie aliquã elemosy/
nã facias: tertio vt nũquã ꝑdicatõeꝫ obmittas.
Quibꝰ auditis abijt: ⁊ ↄsiliũ adimplens: post
paucos dies ad ipsum biꝫ ꝑdicatorẽ: totꝰ cõtri
tus ⁊ ↄuersus redijt: ⁊ virtute diuini verbi mu
tatus a ꝓposito: illud peccatũ in quo imersus
fuerat totaliter dereliquit. Et sic vera apparuit
illa sñia Gregorij sup Eçe. omelia. 3ª. dicentis.
Vita ꝑdicantiũ sonat: ⁊ ardet. Ardet desiderio:
sonat verbo: es ergo candẽs: est ꝑdicatio accẽsa:
sed de cãdẽti ere scintille ꝓdeũt: qꝛ de eoꝝ exhor
tationibꝰ verba flãmantia ad aures audientiũ
procedũt. Recte ergo verba ꝑdicatoꝝ scĩtille ap
pellata sunt: qꝛ eos quos in corde tetigerint ac/
cendũt: hec ille. Ad predicta ẽt facit: ꝙ scã pre
dicatio sono cithare a doctoribꝰ assimilaṫ. Si/
cut eni solet melãconicis multũ ꝓdesse sonꝰ ci/
tharistarũ. Nã eoipso ꝙ illã dulcẽ audiũt mel
lodiã: ↄfortãtur. Itẽ hic sonus multũ ꝓdest ad
alleuiãdas quasdã ifirmitates: que hoies qesce
re nõ ꝑmittũt. Quia cithare sonꝰ: somnũ aliqñ
iducit: ⁊ tñ qñqꝫ excitat dormiẽtes. Ita ꝑdica/
toꝛ tangẽs citharã verbi dei: ac sacre scripture: i
terdũ dulcem: ⁊ iterdũ acutũ sonũ facit: ⁊ ↄcor/
dat voces vltimas primis: more citharizantiũ:
qꝛ aliqñ dulcia loqtur: narrãdo xpi misericõdiã
⁊ regni celestis gaudia. Aliqñ vero acutũ sonũ
facit: qñ etña supplicia ad memoriã peccatoris
reducit: ⁊ ↄcordat ꝓphetarũ voces: apostoloruꝫ
vocibꝰ: quoꝝ dulcis mellodie armonia: reuocat
ipsos peccatores a somno mortis: ⁊ inducit ad
eterne vite quietẽ. Et in huius figurã diciṫ pri/
mi Reg. 16º. ꝙ Saul a spũ maligno vexatꝰ: au
diẽs dauid citharizãtẽ: adiuuabaṫ: ⁊ qescebat.
Veh ãt mũdo qñ verificabiṫ illud Esa. 24º. Cõ
ticuit dulcedo cithare. Quantũ eni sit vtilis iste
sonus cithare euãgelice: oñdit Vgo de sancto vi
ctore in pº liº. de aia di. Nihil in hac vita dul/

ei⁹ sentit̃ur: nihil auidi⁹ sumitur: nihil ita mentes ab amore mũdi separat: nihil sic aĩum ꝯtra tẽtationes roborat: nihil ita hoĩem excitat ad oẽ bonũ: ⁊ ad oẽm laborem: vt sacre scripture studium ⁊c. Licet aũt qñq3 peccator non inflametur: nec ꝯterat̃ in vna pdicatõe: nec in scđa: tñ i tertia: vel i quarta vulnerat̃: ⁊ tãdẽ si pseueret ita mollificat̃: ꝙ dicere põt cũ ꝓpheta. Factũ ẽ cor meũ sicut cera liq̃scẽs in medio vẽtris mei. Naz ⁊ faber cũ malleo nõ vno ictu materiã durã mollificat: sed ex freq̃ẽtatis actib⁹ reducit eã ad oẽm formã quã vult. Siliter expugnator alicui⁹ castri: ꝑcutiẽs illõ vno ictu bõbarde: quasi nihil facit: in scđo ãt ictu disponit: i tertio vehemẽter ꝑcutit: i q̃rto do penit⁹ ad terrã ꝓsternit. Et siliter facit pdicator ictu verbi dei, ꝓsternens castrũ peccatoꝝ ex cõtinuatione. Multi quoq3 sunt: qui l3 sciãt quid tenent̃ facere: ⁊ bonã habeant volũtatẽ: tñ sensualitate: vel filioꝝ amore deuicti: aut alijs occasionib⁹ tepescunt: hi sũmope indigẽt verbo dei: illos ꝯfortãte. Ideo hãc corroboratione a dño efflagitabat dauid. ps. 118⁰. di. Dormitauit aĩa mea pre tedio: ꝯfirma me i verbis tuis. Ut eni dr. Eccles. 12⁰. Uerba sapiẽtu3 sũt quasi stimuli: ⁊ quasi claui in altũ defixi. Et ideo ad oñdendũ quãtũ sit vtilis pdicatio: ⁊ doctrina: ad hoc ut q̃s bñ viuat. Immo ut sciat̃ ꝙ sine ea: nõ bene põt aĩa nr̃a in bonis opib⁹ fructificare: inq̃t Tulius li⁰. 2⁰. tuscu. qõ. dicẽs. Et queãdmodũ ager quãtũcũq3 fertilis: absq3 cultura fructuosus esse nõ põt: ita sine disciplina aĩus ⁊ doctrina. Et hoc est qđ inq̃t Ouidius in 5⁰. de tristi. di. Adde ꝙ ingeniu3 lõga rubigine lesum. Torpet: ⁊ est multo ꝗ̃ fuit añ min⁹. Fertilis assiduo si nõ remouet̃ aratro. Non nisi cũ spinis germẽ hẽbit ager.

Sicut igitur agricole: quia suis sudoribus ⁊ laboribus sustentant humanam vitam sunt priuilegiati: tam in lege ciuili: ꝗ̃ canonica: ꝓ tempore agriculture: ⁊ nullo modo debẽt molestari. C. de agricol. ⁊ cẽ. l. nunq̃ li⁰. 2⁰. Immo letari debẽt ꝯgrua securitate: extra de treuga ⁊ pa. capi. innouamus. Sic cu3 populo dei nihil sit vtilius ⁊ salubri⁹ pro ꝯseruatione: ⁊ pfectu vite spũalis: ꝗ̃ agricultura spũalis: que est seminatio verbi dei. Ideo semiatores huiusmodi multũ diligẽdi sunt: ⁊ honorãdi: nec i aliquo molestãdi. Offiñ quoq3 ipsoꝝ est ꝑuilegiatũ. c⁰. qđ dei timorẽ. de sta. mo. Et ipsi statum hñt dignu3. Nam frugẽ melioris vite nõ põt q̃s habere: ꝗ̃ pdicare: ⁊ bñ regere pplm dei. c⁰. nisi cũ pdez. in pñ. de renũ. vnde Esa. 52⁰. dr. Quã pulchri pedes annũciantis ⁊ pdicãtis pacẽ: annũciantis bonũ: pdicantis salutẽ. De ipsis etiã pdicatoribus inq̃t psalmista. Dñs dabit verbũ euãgelizãtibus virtute multa. Propter pdicta ante ut refert scũs Bonauẽtura: in legẽda maiori btĩ Frãcisci: ⁊ magr̃ Bartholomeus pisanus i ꝯformitatib⁹ eiusdẽ li⁰. p⁰. fructu decimo: ⁊ ꝯformitate decima: pte. 2ª. Ipse scũs Frãciscus dicebat. Uolo ministros verbi dei tales eẽ: ut studijs intẽdentes spũalibus: nullis alijs officijs impedirent̃. Hos enim a quodaz magno rege dicebat esse electos: ad edicta que ex ei⁹ ore procederent populis demandanda. Hec ibi. Et ideo eos predicantes comitantur angeli. Unde dicebat beat⁹ frater Bernardinus feltrin⁹: ꝙ nũq̃ pdicat̃: qn maior ibi sit multitudo angeloꝝ: ꝗ̃ hoium. Angeli enim libẽter audiũt verbũ dei: ⁊ nõ est aliquat̃r dubitãdũ: qn saltẽ intersint predicationi angeli custodes illoꝝ: qui audiũt verbũ dei: ⁊ quia plati hñt duos angelos custodes vnũ, s. pro se: ⁊ aliũ pro subditis bñ gubernãdis ⁊ ad pdicationẽ sepe ꝯueniũt multi plati. Ideo ibi sunt plures angeli: ꝗ̃ hoies etiã si alij nõ ad essent nisi eoꝝ custodes. Non est etiã in ꝯueniẽs opinari: ꝙ etiã de alijs angelis multi aduenĩat. Unde dũ pdicaret ipe btũs frater Bernardin⁹ feltrin⁹ vincẽtie: visi sunt in aere plures angeli ꝗ̃ eẽnt hoies in terra: qui attẽte audiebãt verbũ dei. Ipos quoq3 pdicatores volẽs deus a populis honorari: honorat illoꝝ ẜmões p miracula. Uñ d aplis dr̃ Marci vltĩo. Predicauert̃ vbiq3 dño coopante: ⁊ ẜmonẽ ꝯfirmãte: seq̃ntib⁹ signis Act. q̃q3 nono hr̃: ꝙ pdicãte Paulo: qdã adolescẽs audiẽs verbũ eius: de fenestra cecidit ⁊ sic mortuus est: quẽ Paulus cũctis vidẽtib⁹ resuscitauit: iuocato noĩe Iesu. Itez in legenda beati Andree dr̃: ꝙ cum ipse apl's pdicaret i littore maris: proiecit mare ad littus vnũ corpus mortuũ: qđ videns scũs: facta oĩone statim ip3 resuscitauit. Ille aũt sic resuscitatus voce clara ait astãtibus: quomodo erãt quadraginta: iuuenes qui audita fama beati Andree: in naui intrauerãt: ut ad pdicationẽ eius venirẽt: s3 diabolus eos: ⁊ barchã in qua erãt submersit: qđ cum retulisset: cõtinuo mare expulit in terrã corpora alioꝝ. 39. quos oẽs iuuenes beat⁹ Andreas resuscitauit. Legit̃ etiam in legẽda sancte Marthe: ꝙ pdicãte ipsa sancta iuxta Rodanũ: qdaz iuuenis desiderãs audire verba eius: ⁊ existens ab alia parte fluminis: cum nõ haberet nauim

cepit natare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

cepit natare:sed vi fluminis est suffocat⁹:cuius
corpus postea inuentū ⁊ ipsi scē allatum:ipsa in
pn̄tia totius ppl̄i resuscitauit. Legitur etiam in
legēda veteri beati Frācisci:q̄ cū semel inuitat⁹
fuisset a quodā nobili ad prandiū:cū esset in q̊/
dam loco grā predicationis:dictus nobilis sta/
bat ad predicationē eius:dimiseratq; domi pue
rulū filium suū cū nutrice:que ⁊ ipsa desiderās
audire predicationē beati Frācisci:dimisit puer
solū domi:⁊ abijt ad sermonē. Reuersa aūt post
predicationē repit puerum in caldaria plena ca
lidissima aqua cecidisse: ⁊ ita totaliter decoctū:ut
non superessent nisi sola ossa : que accepit ⁊ posuit
in archa. Interim vir nobilis predict⁹ prefata
repiens dum domi reuersus fuisset:precepit vxo
ri:ut ob reuerētiam sancti patris a planctu ab/
stineret. Finito aūt prandio dixit:venerādus pa/
ter sanctus Frāciscus illi nobili:ut sibi poma af/
ferret. Ille aūt excusauit se dicēs:q̄ tēpus pomo
rum nō esset:beatus aūt Franciscus dixit ei. Va
de ad illam archā:q2 pro certo repies:quo per/
gens pater pueri inuenit puerum resuscitatum
habētem in manibus duo poma recentia:vnū
in dextera ⁊ alterum in sinistra. Qui cōtinuo ex/
tendens manum versus patrem vocauit eū. Tūc
beatus Franciscus dixit illi nobili. Ista sunt po/
ma que volebam. Domin⁹ enim reuelauit mihi
omnia que acciderant : ⁊ hoc miraculum fecit:
quia veneratis ad predicationem. Non solum
autem predicatores resuscitant corporaliter mor
tuos sed etiam spiritualiter defunctos. Unde
Hiere.38°.dicitur in figuram:q̄ cum ipse Hie
remias esset incarceratus in lacu sine aqua:in q̊
erat solūmodo lutum:abdemelech quidam eū
extraxit funibus:submittens ei pānos veteres ⁊
vestimenta antiqua quibus appositis ad man⁹
⁊ cubitos ipsius Hieremie euasit incolumis:ita
q̄ funes non corroserunt carnes eius:per Hie/
remiam enim significatur peccator:qui est icar/
ceratus in lacu pleno viciorū luto:in quo non ē
aqua gratie dei:que est vita anime:sed tantūmo
do sunt in eo immūdicie peccatorū:hunc autē
abdemelech qui ẜm Hieronymum interpretaẜ
seruus regis:vel seruiēs regno:vel seruus regna/
tor:⁊ significat predicatorem seruum regis cele/
stis:⁊ seruiētem regno ecclesie militantis:⁊ triū/
phantis:qui etiam est seruus regnator:quia ẜm
Ambrosium:deo seruire regnare est:extrahit de
ipso lacu:id est de peccato:funib⁹ diuini verbi:vi
delicet fune cōmemorationis seueri iudicij vni
uersalis:⁊ terribilitatis mortis ; ac inferni:⁊ hu/
iusmodi. Que funes quia sunt rudēs:vnde ⁊ ru
dentes appellantur:submittit ei pānos veteres
id est scripturas veteris testamenti in quibus de
dei misericordia predicatur:⁊ vestimenta antiq̄
id est antiquorū patrum exēpla:qui regnum ce
lorū per austeritatem vite ⁊ penitentiam acqui/
sierūt:⁊ sic eos leniter ⁊ sine offendiculo:de mor/
te pcti eruit. Et ad hoc etiam potest applicari il/
lud qđ Joānis.5°.ait saluator. Amen dico vo/
bis:quia venit hora ⁊ nūc est quando mortui.s.
per peccatum audient vocem filij dei.s.per predi/
cationem:⁊ qui audierint viuent.s.vita grē:po/
test enim dicere predicator bonus illud Joānis
6°. Uerba que ego loquor vobis spiritus ⁊ vita
sunt. Dicit autem Gre.4°.dialogorū:q̄ omni/
um miraculorū maius est resuscitare spirituali
ter mortuum. Et ideo maius est prodigium pre
dicationis verbo peccatorem ad deum conuerte/
re:q̄ carne mortuum suscitare. Minus enim ē
resuscitare carnem iterum morituram:q̄ resusci/
tare animā in eternū victuram. Nam innume
rabilium mors corporum morti spirituali vnius
anime comparari non potest.c°.si habes.24ª.q.
3ª. Predicator etiam suo verbo protegit ⁊ robo/
rat populum dei:iuxta illud Prouerbiorū.3°.
Sermo dei clypeus est sperātibus in se:⁊ ideo di
cit apostolus ad Ephesi.6°. De cetero fratres cō
fortamini in domino:⁊ in potentia virtutẜ eius:
⁊ induite vos armaturā dei:ut possitis stare ad
uersus insidias diaboli. In omnibus sumentes
scutum fidei:in quo possitis omnia tela inimici
ignea extinguere:⁊ galeā salutis assumite:⁊ gla
dium spiritus:qđ est verbū dei. Hec ibi pᶜ.quo
q; Joānis.2°.inquit apostolus. Scribo vobis fi/
lioli:quoniam fortes estis propter verbū dei:qđ
manet in vobis. Legitur insuper Actẜ.x°.q̄ pre/
dicante Petro apostolo cecidit spiritus sanctus
super omnes qui audiebant verbum eius:⁊ con
sequenter fortificauit eos contra omnes tentatio
nes:persecutiones:⁊ aduersitates. Quod confir/
mat saluator Matthei.7°.di. Omnis qui audit
verba mea:⁊ facit ea assimilabitur viro sapienti
qui edificauit domū suam supra petram. Et de/
scēdit pluuia ⁊ venerunt flumina:⁊ flauerūt ven
ti:⁊ irruerunt in domum illam:⁊ non cecidit. Fū
data enim erat supra firmā petram. Omnis au/
tem qui audit verba mea ⁊ non facit ea similis ē
viro stulto:qui edificat domum suam supra are/
nam:⁊ descendit pluuia:⁊ venerunt flumina ⁊
flauerunt venti:⁊ irruerunt in domum illam:⁊
cecidit:⁊ fuit ruina eius magna:hec ibi. Et ideo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

in figuram dicitur Matthei decimo octauo: ꝙ
christus noluit dimittere turbas ieiunas ad do
mum redire ne deficerent in via ⁊ tertij Regum
decimonono: scriptum est ꝙ Helias ambula/
uit in fortitudine cibi sibi ab angelo dati: id est
verbi dei a predicatore ministrati: vsq; ad mon/
tem dei oreb. De hac etiam vtilitate predicatio/
nis fortificantis spm audientium pōt exponi dictū
prophete ps°.32°. dicentis. Verbo dñi celi firmati
sunt: ⁊ spiritu oris eius oēs virtus eorum. P

Tertia vtilitas dicitur ꝯsolationis. Magnā
enim dulcedinē dat sermo dei his qui deuo
te illum audiunt: ideo decātat Dauid ps°.124°.
di. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: su
per mel ori meo. Sicut igit̄ quādo quis comedit
mel ⁊ non sentit dulcedinem: signum est ꝙ est in/
firmus: ⁊ habet palatum alteratū: ita quando qs
audit dulcedinem verbi dei: ⁊ non degustat illam:
pessimū est signū ꝙ hēt aīam alteratam. Sicut
etiam mortalis iudicat̄ infirmitas: quādo aliqs
nō comedit: vel comestum cibum nō retinet: sed
euomit: aut retētum non digerit. Sic quis potest
iudicare aīam suam spiritualiter mortuā: quan
do audire non vult verbum dei: qđ est cibus ani
me saluti ⁊ vite necessariꝰ: de quo dicit̄ ps°.106°.
Omnem escam abhominata est anima eorum:
transierūt vsq; ad portas mortis: vel quādo au/
ditum verbum non retinet in mente: vnde Gre
gorius ait. Eterne mortis periculum formidate si
cibum sancte predicationis accipitis: ⁊ in ventre
memorie non tenetis. Vel quādo verbum dei in
stomaco memorie crudum morat̄: qđ fit quādo
audiens verbum dei: postea non digerit illud per
bonam operationem. Ecōtrario autem est de li/
benter audientibus: ideo dicit beatus Tho. ⁊ cete
ri Theologi in.4°.di.9ª. Qđ signum est ꝙ quis sit
in gratia dei: quādo delectat̄ audire verbum dei.
Unde dicit Aug. in libro de predestinatiōe san/
ctorum. Sicut nullū est maius signum predestina
tionis eterne: q̄ verba dei libenter audire: ita nul
lum est peius signum q̄ illa contēnere: ideo dice/
bat dñs nr̄. 8°. Joānis. c°. Qui ex deo est: verba
dei audit: ꝓpterea vos non auditis: quia ex deo
non estis. Q

Quarta vtilitas dicit̄ excusationis. Scotus
enim ac Ricar. de media villa ponūt hūc
casum in.4°.di.9ª. Ponamus ꝙ sint duo quo
rum vnꝰ vadit ad ꝑdicationes: ut addiscat cogno
scere peccata: ⁊ ea ad memoriā reducat: ut de ip
sis integre: ⁊ bene valeat ꝯfiteri. Alius vo ad ser
mones ire contēnit: postea ambo vadunt ad cō/
fessionem equaliter meditātes peccata sua: pri/
mus aūt qui iuit ad predicationē non recordat̄
centum peccatorum mortalium: solū ex hoc ꝙ non
habet memoriam bonam: vel q2 non scit illa esse
peccata: ⁊ ideo de eis non cōfitetur. Dicunt pre/
dicti doctores ꝙ talis ignorātia eum excusat: q2
per defectū suū non dimisit illa confiteri: nec fuit
negligens in addiscēdo cognoscere peccata: q2 ac/
cessit ad predicationes ⁊ attente audiuit. Alius
vo qui contēpsit ire ad predicationes: facta eadē
⁊ equali examinatione peccatorum cum primo: nō
recordatur vnꝰ peccati mortalis: qđ si iuisset ad
predicationem cognouisset esse peccatū mortale
vel de eo recordatus postea fuisset: dicunt docto/
res predicti ꝙ iste dimittēs confiteri hoc solū pec
catum mortale: vel q2 non cognoscit illud: vel q2
non recordatur de eo: facit confessionem inuali/
dam: q2 hec est ignorantia ex sua malignitate ꝓ/
cedens. Vide ergo popule mi: quomodo sancta
predicatio excusat defectus tue cōfessionis: ergo
veni ⁊ frequētā. Quinta ⁊ vltima vtilitas verbi
dei: dicit̄ liberationis. Primo enim liberat ab in
firmitatibus: nam predicāte me i ciuitate. Noua
rie in.1481. in quadragesima: quedā nobilis ma
trona nomine dña valeria de cacijs habens qs
dam magnos dolores: veniebat tamen quotidie
ad predicationem nostram: ⁊ ipsamet retulit mi
hi: ꝙ quando discedebat de domo: ut veniret ad
sermonem: semper dolor ipse recedebat: ⁊ quam
diu durabat predicatio nunq̄ eam molestabat
Ad hanc autem vtilitatem sanationis potest ap
plicari illud Matthei.8°. Ubi centurio ait. Dic
verbo ⁊ sanabitur puer meꝰ. Item liberat a mor
te spirituali ⁊ periculis. Recitat enim Jacobus
de vitriaco: ꝙ filius cuiusdam magni domini: ma
lo amore amabat quandam honestam iuuenem
que cum semel iret ad predicationem ille inse/
dens equo: vsq; ad quendam locum secutus est
eam. Ibiq; volens ei facere violētiā a diabolo ꝓ
cipitatus de equo expirauit. Similiter liberat ab
interitu corporali. Unde psalmographus canit.
Misit dñs verbum suum ⁊ sanauit eos: ⁊ eripu
it eos de interitionibꝰ eorū. Item liberat a pena
purgatorij. Quilibet enim audiēs predicationem
fratrum nostrorum: habet pro qualibet vice quadra
ginta dies de indulgētia: ut in priuilegijs ordinis
nostri continet̄. Ego vo vltra indulgētias gene/
raliter ꝑdicatoribus nr̄is: ⁊ aliorum mendicantiū
ordinum ꝯcessas: possum auctoritate aplica cō/
cedere centum dies de vera indulgentia. Quam
oibus auditoribus cōcedere intēdo in omni no

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

stro sermone. Predicatio etiam liberat a pena inferni: q2 peccatores ad penitentiam et lachrymas conuertit ps°.147°. Emittet verbuz suum et liquefaciet ea: flabit spiritus eius et fluent aq. Et sic animam febrili calore peccati inflammataz refrigerat iuxta illud Ecclesiastici.18°. Non ne ardorem refrigerabit ros? Sic et verbum melius q3 datum. Veniat ergo ad predicationem quisquis amat animaz suam. Sanat quoqz oia vulnera pecatorz: iuxta illd. Sapientie: sextodecio. Neqz herba: neqz maligna sanauit eos sed tuus domine sermo: qui sanat omnia. Item preseruat a peccatis. Unde psalmista inquit deo. In corde meo abscondi eloquia tua: ut non peccem tibi. Omnes ergo debent in corde deuoto recōdere verba predicationis. Sunt enim gemme dei. Et ideo psalmista dicebat deo. Dilexi mādata tua: super aurum et topazion. Profecto si quis gemmam haberet: quā christus in ore portasset: cum magna reuerentia eam seruaret. Cum maxima ergo veneratiōe verba sancti euāgelij sunt audienda: et conseruanda: que in corde christi fuerunt: et ab eius ore processerunt. Cuncti ergo fideles debent solicite concurrere ad predicationes: iuxta illud Luce quinto. Cuz turbe irruerent ad iesum: ut audirent verbum dei. In quibus verbis ostenditur: q debet verbum dei: audiri cum auiditate: dum dicitur q irruebant: id est cum quodam impetu ibant. Sic pauperes in distributione elemosynarum tempore famis irruere consueuerunt: et sicut famelici canes cum anxietate querunt panem: iuxta illud psalmiste. Et famez patientur ut canes: et circuibunt ciuitatem. Sicut enim fames et appetitus edendi: est signum sanitatis et corporis bene dispositi: ita appetitus audiendi verbum dei est signum salutis. Dicitur autem verbuz dei esse omnis esca: iuxta illud. Omnem escam: abhominata est et c. Nam satiat: et replet: et aufert omnem famem diuitiarum: honorum: et deliciaruz ostendens in deo solo esse veram sacietatem. Nā auarus inuenit veras diuitias: et superbus honores in eo: qui dixit Prouerbiorz octauo. Mecum sunt diuitie et gloria. Deliciosus vo in ipso inuenit delectationem de quo inquit psalmista. Delectationes in dextera eius: vsqz in finem. Le taliter quoqz per peccatum vulneratus inuenit in eo perfectam incolumitatem: vnde Joannis quinto dicitur. Omnes qui in monumentis sunt: id est in fetore peccatorum: audient vocem filij dei: et qui audierint viuent. Verbuz enim dei est anime viuificatiuum: et spiritualis vite conseruatiuum. Unde idem saluator ait Joannis sexto. Verba que ego loquor spiritus et vita sunt. Nam non in solo pane et c. Matthei.4°. et Deuterono. octauo. Quapropter vnusquisqz predicator pōt dicere illud Esa.55°. Audite audientes me: et comedite bonuz: et delectabitur in crassitudine anima vestra. Inclinate aurem vestram et venite ad me. Audite et viuet anima vestra. Veh autē tēporibus antixpi quando predicari non poterit: quia verificabitur illud qd inqt Hiero. super Amos prophetā. Quando doctrina non erit in ecclesijs: intelligemus perire pudiciciam: castitatem mor: et omnes obire virtutes: quia non comederunt verbum domini: hec ille. Et idem etiam accidit hodiernis temporib9 in illis terris in quibus non predicatur vel ad predicationem non itur vel attenditur. Et ideo omnes debetis sanctam predicationem frequentare: et attentissimo corde eam audire: ne sitis de illis de quibus dixit domin9 Luce octauo. Uenit diabolus et tollit verbum de corde eorum ne credentes salui fiant. Sicut enim aues sequūtur: satorem vt proiectum in terram comedant semen. Sic et demones maiori studio sequūtur predicatorem: verbi dei seminatorem: vt de cordibus audientium auferant semen quod est verbum dei. Et ideo dicitur Luce octauo q volucres celi comederunt illud: per volucres autem demones significantur vt exponit ipse Saluator. Non est autem mirum si diabolus conatur vos retrahere a predicatione quia cognoscit q ipsa est illud semē bonum qd vt habetur Matthei 13°. Cadēs in terram bonam scilicet anime vestre facit fructum bonum: scilicet bonarum cogitationum atqz operationum: et diuersorum meritorum: scilicet aliud trigesimum: aliud sexagesimum et aliud centesimum secundū diuersas dispositiones audientium. Nouit quoqz verā esse sententiā Seuerini pape in.c°. sicut stellas.38ª. di. qui ait. Sicut stellas celi non extinguit nox: ita mentes fideliuz inherentes sacre scripture firmamento: non obscurat mūdana iniquitas. Unde predicatori verbi dei potest dici illud cañ.4°. Sicut vitta coccinea labia tua: et eloquium tuū dulce. Sicut enim vitta retinet capillos defluentes ne cooperiant faciem: sic predicatio sacre scripture cogitationes et affectiones sperfluas mentis reprimit ne faciem cōtemplationis obnubilent. Scit etiam diabolus veram esse sententiam prophete dicentis ps°.xj° Eloqa dñi eloquia casta argentum igne examinatum: probatum terre et purgatum septuplum. In quibus verbis prime

cōmendat verbum dei a dignitate di. Eloquia dñi: quasi dicat. Non Platonis: nō theophrasti: nō Xenochratis vel tulij: sȝ dñi q ē veritas īcreata: his autem dicit eloquia: propter duplex verbum scilicet inspiratum ꝛ predicatum. 2°. a castitate. Et ideo dicit casta: tum quia docet spiritualem castitatem. Jacobi. 3°. Que autem de sursū est sapientia primū quidem pudica etiam ꝛc. Tum quia verbū facit dei carnem pudicā. Unde Hiero. ad rusti. mona. Ama scientiā scripturarum ꝛ carnis vicia non amabis. 3°. a suauitate dum dicit argentū: qd est super omnia metalla dulcisonum. Et similiter verbū dei superat oēs melodias. Ps°. 118°. Et dulciora super mel ꝛ fauū. Ubi glosa ait. Eloquia apta in nouo testamēto: ꝛ opata in veteri testamēto dulcius sapiunt palato fidei: qȝ faucibus carnis mel. 4°. a charitate: dum dicit. Igne examinata scilicet diuini amoris. Ps°. 118°. Ignitum eloquium tuum vehemēter. 5°. a spiritualitate dum dicit probatū terre: idest a terra: ꝛ ponit genitiuū pro ablatiuo more grecoꝝ. Quia predicatores debent esse elongati a terrenis. Unde Grego ait. Ignominiosū valde est sub eius status specie gloriā mundi vel diuicias querere: in quo debet alios ad cōtemptū tēporalium prouocare. 6°. puritate dum dicit. Purgatum septuplū: id est per septiformē gratiam spūs sancti: de qua habet Esa. xj°. Et ꝓpter predicta omnia dolet diabolus cū videt vos ad audiēdum verbum dei deuote ꝯuenire: sciens ꝙ per virtutem eius mundabimini a peccatis vestris: dicente apostolo ad hebre. p°. Uerbo virtuꝰ sue purgationem peccatoꝝ faciens ꝛc. Unde ꝛ saluator dicebat apostolis Joānis. 15°. Jam vos mundi estis: propter sermonem quem locutus sum vobis. Sicut enim quāto frequentius quis in aquam descendit: tanto magis a maculis liberatur ꝛ mundatur: sic quanto magis venieꝰ ad predicationes: magis mundabitis animam vestram a peccatis. Sicut etiam quanto frequētius vas impletur bono oleo: tanto magis capit de vnctuositate: ita quanto crebrius recipietis suauissimum oleū verbi dei: tanto magis in vos permanebit vnctio spiritꝰ sancti: quā ille vobis concedat qui est benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

¶ Feria. 4ᵃ. cinerum de ieiunij institutione: obligatione ꝛ violacione. Sermo. iiij.

SAnctificate ieiuniū Johelis. 2°. ꝛ in epistola occurrētis ferie. Ut inquit deuotus Ugo de sancto Uictore in compēdio Philosophie. li°. p°. c°. 2°. Cōcupiscentia est immoderatus appetitus sensualitatis: excedens modū rationis. De qua loqns Ari. 3°. Ethi. c°. xj°. dicit. Quēadmodum puerū oportet ſm preceptum pedagogi viuere: sic ꝛ ꝯcupiscibile resōare rōni: ꝛ i. 2°. Poli. c°. 4°. idē igt. Magis oportet ꝯcupiscētias reglare qȝ sbstantias. Plato quoqꝫ in phedrone ait. Recte philosophantes abstinent ab his que secundū corpus sunt concupiscētijs omnibꝰ. Sapiens ēt Ecclesiasticus. c°. 18°. sui libri īquit. Post cōcupiscentias tuas non eas. Si enim prestes anime tue cōcupiscentias eius: faciet te in gaudium inimicis tuis. Inter omnes autem cōcupiscentias: videtur illa que est secundū gulā tenere quodāmodo principatū duū alie ab illa: causantur: ad quod ostendendū deus noster creato homini primum fecit preceptum de abstinentia contra gulam: dum ei imperauit ne de ligno scientie bōi ꝛ mali comederet Geñ. 2°. In quo abstinentiā cōmendauit dum noluit eum comedere de omnibus vt sic faciendo mereretur: ꝛ sanctus fieret refrenando concupiscentiā gustus: per quā quidē refrenationem homo domino consecratur. Unde Numeri. 6°. c°. dicitur. Uir siue mulier cū votum fecerit ut sanctificetur: ꝛ se voluerit domino consecrare a vino ꝛ ab omni eo qd potest iebriare abstineat. Ea propter in hac sacra quadragesima vos ad hanc sanctificationem hortatur dominus per prophetam in verbis propositis dicēs Sanctificate ieiunium: de quo quidem sacro ieiunio: tres deuotas considerationes faciemus. Prima dicetur Institutiōis. Secūda Obligationis. Tertia ꝛ vltima appellabitur Uiolatōis.

¶ Pars prima huius sermonis de institutione ieiunij.

QUo ad primā cōsideratiōnē que dicit institutionis: mouetur tria dubia: primum an bonum atqꝫ necessariū fuerit instituere ieiuniū. Et respondetur ſm Alex. de ales in. 4ᵃ. pte sūme in tractatu de ieiunio: ꝛ Rica. i. 4°. di. 7ᵃ. 15ᵃ. ar. 3°. q. 3ᵃ. Et Tho. ibidem articulo. p°. q. 4ᵃ. ꝛ. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 147ᵃ. articulo. 3°. Quod necessarium ꝛ valde congruum fuit instituere sanctum ieiunium: maxime post lapsum primoꝝ parentum. Et hoc probari potest tribus principalibꝰ fundamentis: primo ratione satisfactionis: sic per transgressionem primorum parentū: totum humanum genus reū factum est: ad Roma. 5°. vbi dicitur. In quo omnes peccauerunt: sed per que quis peccauit per ea ꝛ puniri dbet. Sap. xj°. ꝛ c°. si. de imu. ec. ꝛ c. pastoralis de iure pa. ꝛ notatur in. l. ex facto. §. Julia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nus.ff.de vulga.ꝛ pupil.ꝛ.l.heres.ff.de his qui vt indi. Cũ ergo peccauerit humanũ genꝰ in primis parẽtibꝰ peccato gule ꝛ comestionis: debuit fieri preceptũ in penã ꝛ satisfactionẽ: de nõ comedendo siue de ieiunãdo. Et ideo potentie gustatiue que iordinato amore cibi vetiti: totum humanũ genus vulnerauit: modo si se refrenet ꝑ abstinentiã ꝛ ieiuniũ: ꝛ per cõsequens nos icolumes reddat a peccatis: ꝛ virtuosos faciat per tẽperantiam ꝛ austeritatẽ possũt ꝯuenire illa verba que Ouidius in.2°.de remedio amoris ponit dicẽs. Ad mea decepti iuuenes precepta venite. Quos suus ex omni parte fefellit amor. Discite sanari per quẽ didicistis amare. Vna manꝰ vobis vulnꝰ opemq3 ferat. Secũda ratio dicit̃ curatiõis: per peccatũ eni originalis culpe: remansit in nobis fomes ꝛ iclinatio ad malũ ꝛ vicia. Gen.8°.c°.vbi dicit̃: ꝙ oĩs cogitatio hoĩs ꝓna est ad malũ omni tpe.12ª.q.pª.c°. Oĩs etas. Cõueniebat ergo: vt ꝑ ecclĩã3 hũano generi ꝓuideretur de aliquo remedio quo poss3 ab huiusmodi corruptione cauere. Cum igit̃: vt inquit Hieronymꝰ: ieiuniũ sanet pestes corporis: nullũ magis ꝯueniens remediũ potuit iuenire ad reprimendũ hoc incẽtiuũ: ꝙ̃ abstinentia ꝛ ieiuniũ: vt sicut hec inclinatio ortum habuit ex comestiõe: per nõ comestionem ꝛ esuriem reprimat̃: q2 medicine habẽt fieri per ꝯtraria.2°.Ethi. Tertia ratio dicit̃ reuocationis: q2 enim homo per peccatũ exul factus fuerat a paradiso: ꝯueniebat vt aliquo modo ꝓuideretur: quatenꝰ ad illum redire posset. Sed per gulã eiectꝰ fuerat. Gen.3°.c°.ergo ꝑ refrẽatione gule debuit reuocari. Si eni aliqd ẽ cã alicuiꝰ oppositũ ẽ cã oppositi: p°. Posterioꝝ. Et hãc rõne3 tãgit Ambrosius in sermone de ieiunio: transũptiue in c°. Sexto die.35ª.di.dicẽs. Gula a paradiso regnantem expulsit: abstinentia ad paradisu3 reuocauit errantem. Ideo nos hortatur Augustinus li°.p°.ꝯtra Julianũ dicens. Egrotauimꝰ per peccatum: sanemur per penitentiam: penitẽtia vero sine ieiunio vacua est. Quia non ieiunauimus: decidimus a paradiso: ieiunemus vt redeamus ad deum: hec ille. ꝟ

Secundo queritur vtrum congruum fuerit instituere ieiunium quadraginta dierũ. Respondeo ẽm Tho.2ª.2ᵉ q.147ª.ar.5°.ꝙ sic. Quod taliter probatur. Sicut enim subditi tenentur dominis suis dare tributa. Matth.22°. vbi dicitur. Reddite que sunt cesaris cesari: ita etiam deo: idest sacerdotibus loco dei: decimas offerre debent in signum recognitationis vniuersalis dominij: vt dicit Innocentius tertius i.c°. Tua nobis.extra.de deci. Et sicut debemus decimam aliaru3 rerum: ita ꝛ tẽporis ẽm Gregoriũ in.c°. Quadragesima: de cõse.di.5ª. Cum ergo decima pars totius anni sint.36.dies vel paulo minus. Igitur congruum fuit v tillis diebus ieiunaremus. Verum q2 corpus nostrum constat ex quattuor elemẽtis: ꝛ per inordinationẽ quattuor affectionum ex illis procedentium: peccauimus circa decalogum in omnibꝰ quattuor partibus anni: ideo superadduntur quattuor dies: ꝛ sic sunt q̃draginta. Quadragita enim diebus ꝛ quadraginta noctibus pluit deus aquas diluuij: in penã mundane corruptionis. Gen 7°. Et ideo si nolumꝰ incurrere diluuiũ eterne punitionis debemus his quadraginta diebꝰ ieiunare. Quia sicut Moyses ieiunãdo quadragita diebus ꝛ quadraginta noctibꝰ meruit legem dei recipere Exo.24°. Et seraphicus pater noster Frãciscus post ieiunium quadraginta dierum recepit regulam quã ei xp̃s de verbo ad verbũ inspirauit. Ita nos si his quadraginta diebus ieiunabimus: recipiemus profecto gratiam diuinã. Sicut eni quadraginta dies dati sunt niniuitis ad penitentiã: Jone.3°. ita ꝛ nobis. Et sicut filij isrel q̃draginta mansionibꝰ ꝑuenerũt de egypto ad terra3 ꝓmissiõis: ita ꝛ nos his q̃draginta diebꝰ transibimus de tenebris peccati significatis per egyptum: ad superne patrie lucem. Sicut etia3 q̃draginta diebus Helias peruenit ad montem dei Oreb in fortitudine cibi: quẽ ei angelꝰ dedit tertij Regũ.19°. Ita ꝛ nos comedẽdo cibũ quadragesimale quẽ nobis offert scã mater ecclesia: peruenitemꝰ ad montẽ eterne glorie. Quia sicut xp̃s quadraginta diebus a sua resurrectiõe ascẽdit celos: Actuũ.p°.c°. Ita nemo põt ascẽdere nisi his q̃draginta diebus ieiunauerit si: non est legitime excusatus. Queadmodum ẽt xp̃s postquã ieiunauit quadraginta diebus ꝛ q̃draginta noctibꝰ accesserũt angeli ꝛ ministrabãt ei: Matth.4°.c°. Ita nobis ieiunantibꝰ aderunt celestis patrie milites: nos cõtra inimicos nostros protegentes. Et ideo secundũ hunc numerũ quadragenariu3 q̃dragesimale ieiunium est institutu3: de quo sic cantat ecclesia. Lex ꝛ prophete primitus hoc pretulerũt: postmodũ xp̃s sacrauit omnium rex atq3 factor temporum. Multipliciter enim xp̃s conseruauit istum numerum quadragenarium: scilicet in sua conceptione: quia quadraginta septimanis fuit in vtero virginis. Item sua predicatione: q2 quadraginta mensibus in mundo predicauit. Item sua ieiunatione: quia vt supra dictu3 est, quadraginta diebus

ieiunauit in deserto: qd egit vt sicut hoc ieiunium qdragesimale approbatū fuerat p legē mosaicā ꝛ pphēticā in ieiunio moysi legislatoris: ꝛ helie eximij pphete. Ita approbatū apparet p legem euangelicā. Et ideo isti duo soli scilicet Moyses ꝛ Helias apparuerūt in eius transfiguratione Matth. xi. 17°. Ipse aūt dn̄s noluit ieiunare plus q̄ illi: ne deus a diabolo putaref: nec minus q̄ ipsi ne purus hō ꝛ illis inferior crederetur. Consecrauit etiā hunc numerū sua passione: q2 qdraginta horis iacuit in sepulchro. Itez sua resurrectione: q2 qdraginta dieb9 post resurrectionē fuit cū discipulis in mundo. V

Tertio queritur q̄re hoc ieiuniū institutū ē tēpore veris. R̄ndeo s̄m Alex. de ales in. 4ª. pte sūme in tractatu de ieiunio ꝛ. b. Tho. in. 4°. di. 15ª. ar. 3°. q. pª q hoc factū fuit pp tria. Primo pp pcupiscētie repressionē: q2 in vere marie isurgunt ꝛ iualescūt mot9 carnales ꝛ pcupiscētie: ꝛ marie in generatiua: tam in hoie q̄ in alijs aialibus: ꝛ hoc pp q̄litatez ei9 tpis. Ver eni est calidū ꝛ hūidū z s̄m Auicenā. 2ª. primi doctrina. 2ª. c°. de naturis tpum. Calidū aūt ꝛ humidū marime pueniunt generatiue: vt inquit Aristo. in libro de generatione ꝛ corruptione: ꝛ ideo sicut in vere pullulant ꝛ germinant arbores: ita etiā insurgunt motus carnales ad quos reprimēdos instituendu3 fuit ieiuniū. Secūda causa dicitur susceptionis: scilicet diuine gratie. Sacramēta eni diuine gratie scilicet Absolutionis sacramētalis ꝛ coionis corporis xp̄i hoc tpe nobis spiritualiter pponūf: marime in pascate: ꝛ ideo vt aīa nr̄a bene inueniaf idonea: s̄m possibilitatē suā: ad tā sublimia sacramēta suscipiēda: recte ordinatū fuit ieiuniū qd s̄m Hieronymū: est scificatio mētis: sine qua nemo videbit deū. Et ideo dicif Ecclesiastici. 2°. Qui timēt deū preparabunt corda sua: ꝛ in conspectu illius scificabunt animas suas: scilicet per ieiunium. X

Tertio ordinatū fuit ratione cōformationis. Sicut eni xp̄s p suā passionem ad gloriā resurrectionis puenit: sic nos p ieiunia ꝛ alias penitētias pueniem9 ad gloriam eterne beatitudinis: vt inquit Isi. 6°. ethimo. Qd aūt xp̄s passus fuerit i vere patet per Aug 16°. de ciuitate dei. c°. 55°. vbi inqt: q mortu9 est xp̄s. 8°. kl. Aprilis. Ratio aūt quare xp̄s passus est in vere: fuit qa etiā primi parētes hoc tpe peccauerūt vt iqt Alexander de ales: in. 2ª. parte sūme: ꝛ Isidorus. 8°. li°. Ethimo. Illo etenim tēpore creati fuerunt simul cum ceteris creaturis ꝛ elementis. Et pōt probari vt inquit Rabi Josue per scripturam Genesis primo capitulo vbi dixit deus. Germinet terra herbam virentem: ac facientem semē iuxta genus suū. Que oīa fiunt in vere. Rabi Eliaser tamē dicit q creatus fuit mūdus de mēse Septēbris: quo tpe fructū sunt maturi. Et dicit Nicolaus de lira sup primo Gen̄. c°. q hec est comunior opinio apud hebreos. Tamē tenendo primā posset dici q per virtutē diuinā terra pduxit hac prima vice fruct9 in instanti: ꝛ nō per generationez naturalē: ꝛ ideo potuit hec productio ita fieri in vere sicut in autūno: ꝛ cōgruū fuit q primus hō crearef in vere: quo tpe oīa pullulāt ꝛ germināt que apta sunt germinare. Preterea vt ait Damascen9 li°. 2°. oī tpe sunt fructus i paradiso terrestri. Quia igitur xp̄s tpe vīs passus est vt ostēderet se pati propter peccatū pmorū parentū: cōgruū fuit vt ēt nos ei conformaremur in abstinentia ꝛ ieiunio: vt sic cū ipo crucifixi: ei9 resurrectionis ꝛ glorie participes efficiamur. Et hoc est qd dicit paul9 ad Gala. 5°. Qui eni sunt xp̄i carnē suā crucifixerūt cū vicijs ꝛ cōcupiscentijs. XX

Quarto querif quare cū solēnitas qdragesimalis inchoef in sequēti dn̄ica: hos q̄tuor dies pcedētes ecclia addidit. Et respōdef q hoc fecit vt quadregenari9 numer9 ieiunij impleaf A pma eni dn̄ica vsq3 ad pasca q̄draginta duo dies sunt: de quib9 dum ser dies dn̄icales subtrahunf: solāmodo triginta ser dies ieiunabiles remanent. Et ideo adduntf isti q̄tuor dies pcedentes vt sacer numerus quadraginta dierū ppleatur quem xp̄s suo ieiunio cōsecrauit. Sunt tamē qdā alterationes mistice quare poti9 in. 4ª. feria q̄ in alia feria hoc ieiuniū inchoetur. Et prima est quia in. 4ª. feria mors xp̄i fuit tractata ꝛ cū deliberatione firmata in. 4ª. feria principes sacerdotū cu3 seniorib9 populi congregati sunt in atrium caiphe principis sacerdotum: ad quos iudas accessit: ꝛ christum tradere promisit ꝛ illi pecuniaz dare policiti st̄ Joānis. x°. ꝛ Matth. 26. Quia igitur penitentiam quadragesimalem facim9 vt xp̄o patienti cōpatiamur. Ideo merito in hac quarta feria in qua eius mors fuit tractata hoc ieiunium ichoatur. 2ª. ratio est quia in q̄rta feria sol ꝛ luna: ac cetera celi ꝛ luminaria creata fuerunt. In principio enim creauit deus quandam nubeculam lucidam qn̄ dixit Genesis. p°. Fiat lux: ꝛ illa nubecula tres dies solis creatiōem precedentes illuminauit quadam tenui claritate quemadmodu3 diluculo fieri solet. Quarta autē feria sequenti vt dictum est: deus solem ꝛ cetera luīaria fecit. Et ideo dies illa dies plene claritatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

fuit. Totum autem tempus nostrum est tenebro
sum. Tempus autē quadragesimale est luciduz
Juxta illud ad Ephesios. 5°. Eratis aliquando
tenebre: nunc autem lux in domino. Conueni/
ens igitur fuit vt tempus tam lucidum in die lu
cida inchoaretur. Tertia ratio est quia. 4ª. feria
dies mercurij vulgariter nuncupatur. Est autez
mercurius planeta celestis: qui sm astrologos re
gnat in virgine dominat aque semper est cum
sole: ⁊ preest facūdie. Disponit eni hoies ad facū/
diā ⁊ eloquētiaz acquirendam. Unde dicit Act.
14°. q gentiles appellabant paulū mercuriū: ga
erat dux verbi. Recte igitur ieiuniuz in die mer/
curij inchoat: ad innuendū q hoies in hoc tēpore
debent habere mūdiciam corporū: abundātiam
lachrymarū: perseuerantiā bonorū operum: vt. s.
semper sint cum sole idest christo. Predicatores
autem debent habere facundiam sermonum ⁊
ideo vt istud ieiunium facili9 suscipiatur hodie
sancta mater ecclesia fideles ad memoriam sue
mortis inducit dum in capitibus cineres ponit
dicēs illud Genesis tertio. Memento homo q
cinis es ⁊ in cinerez reuerteris. Ad qd etiaz deus
hortatur Hiere. 6°. di. Filia populi mei induere
cilicio: ⁊ aspergere cinere: luctum vnigeniti fac
tibi planctum amarum. Populus enim dei est
populus xpianus. Filia vero populi dei est aīa
cuiuslibet christiani. Quam quidem animam
ipse deus ad tria hortatur in verbis predictis: p°
ad dure penitētie assumptionem dicens. Indue/
re cilicio. Cilicium enim est indumentum du/
rum ⁊ asperum de pillis camelorum contextuz.
Secundo ad mortis meditationem dicens. Cō/
spergere cinere. Sicut faciebat Job dicens sui li
bri capitulo decimosexto. Operui cinere carnem
meam ⁊ Ecclesiastici decimo dicitur. Quid su/
perbis terra ⁊ cinis? Et Jere. vigesimo secundo
ait propheta. Terra: terra: terra: audi verbum
domini. Idest tu homo qui venis de terra ⁊ por
tas terram ⁊ vadis ad terram audi verbum do
mini qd tibi hodie dicitur per ecclesiam scilicet
Memento ⁊ cetera. 3°. hortatur ad peccatorum
dolorem dicēs. Fac tibi luctum amarum: luctus
enim vt dicit Aug. est tristitia de amissiōe charo
rū. Homo autem per peccatū amisit deuz: aīam
suam ⁊ oīa merita: ⁊ ideo debet ꝯuerti ad penitē
tiam ⁊ amara lamenta. Et hoc sufficiat pro pri/
ma parte nostri sermonis.

¶ Pars secunda huius sermonis de obligatio
ne ieiunij.

Secūda pars dicitur obligationis: pro
cuius expeditione vt sciatur quale de/
beat esse ieiuniū: ad quod qsqz nostrū
tenetur. Sciendū est q sex sunt gene/
ra hominū diuersimode ieiunantiū: que in hoc
versu cōtinentur. Abstinet eger: egens: cupidus
gula: symia: virtus. Primo enim eger abstinet:
vel quia non potest aliter recipere sanitatem: vel
quia appetitum non habens comedere non po
test ⁊ hec abstinentia non est meritoria: nec de/
meritoria in se: quia in his que a natura sunt ⁊
aliter esse non possunt: nec laudamur: nec vitu/
peramur. Secundo Ethicorum. Secundo ab/
stinet egens: quia non habet quid comedat: ⁊
hoc ieiunium est indifferens: nam nihil mere/
tur nec demeretur secundum se: quia in necessi/
tatibus nēo liberalis existit. l. Rē legatā. ff. de adi.
lega. Tertio abstinet cupid9 ne expēdat ⁊ tale ie
iuniū ē malū. Unde Leo papa in qdā smone in
qt. Nō sūt casta ieiunia: q nō de rōne veniūt cō
tinentie sz de arte fallacie. Sūt eni aliqui auari
qui nec ipsi comedere volunt: nec suos comede/
re permittunt: ⁊ videntes eos comedere dolent
ac si eis coradam deuorarent. Uellent autem q
more Moysi totā hanc quadragessimam face/
rent: non comedentes nec bibentes. Quarto ab
stinet gulosus: vt postea auidius comedat: ⁊ hoc
etiam est malum: de quo ait Augustinus super
psalmo quadragesimo tertio. Non laudatur in
illo ieiunium qui ad luxuriosam cenam seruat
ventrem suum. Inuitantur nanqz aliquando
homines ad cenam magnam vel prandium: ad
quod volentes audi ⁊ famelici venire: vt me/
lius postea comedant ante ieiunant: qd non est
ieiunium continentie sed poti9 gulositatis. Ideo
Hieronymus de consecratiōe distinctione quin
ta capitulo. Sint tibi. aīt. Sint tibi quotidiana
ieiunia: ⁊ refectio saturitatez fugiens. Nihil pro/
dest biduo vel triduo trāsmisso: vacuum porta/
re ventrem si pariter obstruatur. Quinto absti/
net symia idest. Ipocrita vt ab hominibus
laudetur: ⁊ sanctus appareat. Et ideo dicit do
minus Matthei sexto. Cum ieiunatis nolite fie
ri sicut Ipocrite tristes. Exterminant enim fa/
cies suas vt appareant hominibus ieiunantes.
Amen dico vobis receperunt mercedem suam.
Super quibus uerbis dicit Chrysostom9: q si
is qui ieiunat p vanā gloriā peccat: quāto magis
ille qui non ieiunat ⁊ se ieiunare simulat vt scūs
hominibus videatur Ipocrita est: quasi di/
cat a fortiori. Sexto abstiet virtus idest virtuo
sus: vt deo placeat: ⁊ de pecato satisfaciat: ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

sic mereat᷑: ⁊ hoc ieiuniũ est bonũ. Verũ multi in hoc decipiunt᷑: qui licet ꝓpter bonũ finẽ ieiunẽt tñ non merent᷑. Jmo sepe peccãt: qa nimis indiscreta tãꝫ arta assumũt ieiunia: ut in eis deficiant: vel īfirment᷑ ↄtra quos stat illa sñia qua scribit᷑: ꝙ discretio est mr̃ oīum virtutũ. pᵃ. q. 5ᵃ. c°. pñitium: ⁊ de offi. custo c°. p°. Virtus. n. indiscreta pro vicio reputat᷑: ut in cõi ꝓuerbio dicit᷑. Jõ dicit Hiero. ad nepotianũ de vita clericoꝝ. Tantũ tibi impone ieiunioꝝ: ꝗ̃tuꝫ ferre potes. Sint pura: casta: simplicia: moderata: ⁊ nõ supstitiosa ieiunia. Et ad demetriadẽ virginẽ: idem inquit. Neꝗꝫ ẜo imoderata tibi impam⁹ ieiunia: ⁊ enormẽ ciboꝝ abstinẽtiam: qb⁹ statim corpa delicata frãgunt᷑: ⁊ ante egrotare incipiunt: ꝗ̃ scẽ ↄuersationis possint iacere fundamẽta: philosophoꝝ ꝗꝫ sñia est moderatas eẽ virtutes: hec ille. Et eadẽ sñia habet᷑ in. c°. nõ mediocriter: de ↄse. di. 5ᵃ. Et ideo dicit Pau. ad Roma. 12°. Rationabile obsequium vestrum. Z

Sciẽdum est etiã ꝙ multi qui ieiunãt paruꝫ merent᷑: imo nihil quo ad vitam eternã: qr non abstinẽt a peccatis: ideo Aug. sup Joãneꝫ: ⁊ ponit᷑ de ↄse. di. 5ᵃ. c°. ieiuniũ dicit. Jeiuniũ magnum: ⁊ gñale est abstinere ab iniqtatib⁹ ⁊ ab illicitis voluptatib⁹ seculi. Et de hoc loquit᷑ pi⁹ papa de ↄse. di. 5ᵃ. c°. nihil dicẽs. Nihil prodest homini ieiunare ⁊ orare ⁊ alia bona religionis agere: nisi mens ab iniqtate: ⁊ ab obtrectationibus lingua coherceat᷑: glosa ẜo sup dictũ capitulũ dicit: ꝓdest. s. ad vitam eternã. Quam qdem sñiaꝫ cõfirmat Ambrosius in quadã omelia: trãsumptiue in. c°. Quid prodest. 86ᵃ. di. vbi iqt. Quid prodest ieiunare viscerib⁹: ⁊ luxuriari venatib⁹: abstinere a cibis: ⁊ errare peccatis: An putatis illum ieiunare frẽs: qui primo diluculo nõ ad ecclesiam vigilat: nõ btõꝝ martyruꝫ sancta loca ꝑquirit: sed surgẽs ↄuocat seruulos: disponit retia canes cõducit: saltus siluasꝗꝫ plustrat: quasi dicat nõ. Gregorius quoꝗꝫ in omelia quadragesime inqt. Jn cassum caro atterit᷑: si a prauis voluptatibus aĩus non refrenat᷑: hec ille. Nihil enim ꝓdesset medicina: si gladius dimitteret᷑ in plaga. Que oĩa intelligunt᷑ quo ad vitã eternam ꝓmerẽdam non quo ad ꝑmiũ accidẽtale: ⁊ satisfactionem ꝑcepti ecclesie. Ait enim beat⁹ Tho. in. 4°. di. 15ᵃ. arti. 4°. q. pᵃ. ꝙ ieiunãs in peccato mortali: licꝫ transgrediat᷑ preceptuꝫ dei: qui vult ꝙ bonum fiat absꝗꝫ mortali peccato: non tñ transgreditur statutum ecclesie vel legis positiue: eo ꝙ dictum statutũ non attendit intẽtionem obseruantis: sed actum: vnde Albertus in tractatu de ꝗ̃tuor virtutibus cardinalibus inquit ꝙ talis ieiunans in peccato mortali: lꝫ non faciat ut vult deus: facit tamen qđ instituit ecclesia: vel qđ iniunxit confessor. Jtem ibidem dicit ꝙ ieiunium quoquo modo factuꝫ dispositionẽ bonam ad castitatem relinqt: magisꝗꝫ ↄfinem deo facit: ⁊ ad gratiã dei disponit. Jeiunãdum est ergo oĩno: sed qui vult deo placere: ⁊ bonum eternũ promereri ieiunet in statu gratie: ⁊ sine peccato mortali. Ait enim dñs Esa. 58°. Hoc est maius ieiuniuꝫ qđ elegi: dissolue colligatiões impietatis: solue fasciculos deprimentes. Hierony. quoꝗꝫ in quadam epistola inquit. Tũc preclara est apud deum abstinentia corporis: cum animus ieiunat a vicijs. Et ideo inquit Bernardus in quodam sermone. Jneiunet oculus a curiosis aspectibus: auris a fabulis ⁊ rumoribus: ieiunet lingua a detractione ⁊ murmuratione: ieiunet manus a malis operibus: ieiunet aĩa a vicijs. A

Sed heu quia paucissimi sunt qui ieiunent in statu gratie: pauci sunt etiaꝫ qui ieiunẽt vel in gratia vel extra gratiã totam quadragesimam. Et ideo scitote dilectissimi: ꝙ quilibet nõ rationabiliter excusatus non ieiunans totã quadragesimam: peccat mortaliter etiam si non dimitteret nisi vnum diem. De excusatis aũt cras deo dante predicabimus: ꝙ autem quilibet non excusatus: pretermittẽs vel vnum diem quadragesime: grauissime peccet: sic probatur: qđ ecclesia precipit sub pena peccati mortalis: tenemur implere: ut nõ. in. c°. non decet: ⁊ in. c°. preceptis apostolicis. 12ᵃ. di. ⁊ in. c°. in memoriam. c°. eniꝫ uero: ⁊ in. caplo. nulli fas: ⁊ in. c°. sic omnes. 19ᵃ. di. vbi dicitur. Sic omnes apostolice sedis sanctiones accipiende sunt: tanꝗ̃ ipsius diuina voce petri formate: facit capitulum quisquis. 14ᵃ. q. prima: vbi dicitur. Quisꝗꝫ preceptis non obtemperat: reus est: ⁊ debitor pene: ⁊ paulo inferius: quod precipitur imperatur: ⁊ quod imperatur necesse est fieri. Et hoc colligitur ex verbo christi Matthei. 18°. dicentis. Qui ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnic⁹ ⁊ publicanus. Sed ecclesia dei precipit: ut ieiunes totam quadragesimam: ut patet extra de obser. ie. per totuꝫ: ⁊ in. c°. non liceat: ⁊ in. c°. non oportet: de conse. di. 5ᵃ. Ergo mortaliter peccat non ieiunans totam quadragesimaꝫ exceptis diebus dñicis. Sꝫ o maxima abhominatio: o demẽtia admirabilis o stulticia nephãdissima: precipit dñs temporalis: ne comedas infra biduum: ⁊ cõfestim obedis illi: precipit dña nostra sancta mater ecclesia ut pro salute anime tue ieiunes: ⁊ nõ vis illi obe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

dire. O quot ad infernum demerguntur: quia non ieiunant: quot credunt quod illis sufficiat tres dies per hebdomadam ieiunare: qui ex hoc solo damnabuntur: quia totam quadragesimam non ieiunant. Aliqui etiam sunt qui ieiunant nullum diem sic et alterum non. Sed audite obsecro: et a memoria vestra non recedat: quod inquit Ambrosius in sermone de quadragesima. dicens. Qui constitutum numerum vna die mandu candó preterit: non ut vnius diei violator accusatur: sed ut totius quadragesime transgressor arguitur hec ille. Sed est sciendum quod illi qui ieiunare nolunt: in futuro fame et siti deficient. Unde eis Esaie. 65°. inquit dominus. Serui mei comedent et vos esurietis: serui mei bibent et vos sitietis. Pro vino autem habebunt fel draconum et venenum serpentum Deute. 32°. Fel draconum vinum eorum: et venenum aspidum insanabile: vua eorum vua fellis et botrus amarissimus: pro pane autem habebunt calculum ignitum Prouer. 20. Implebitur os eius calculo. Talis vero panis non poterit masticari quia durus lapis est: nec in ore poterit tolerari: quia ignitus est Nec ab ore poterit eijci: quia oris impletiuus est. Pro pictantia autem et ferculo habebunt sempiternum interitum: iuxta illud psalmi. 48 Mors depascet eos. Et hec sufficiant pro. 2ª. parte nostri sermonis.

¶ Pars tertia huius sermonis de violatione ieiunij. scilicet qualiter frangatur.   B

Quo ad tertiam partem nostri sermonis que dicitur violationis est sciendum secundum Alexandrum de ales in. 4ª. parte summe in tractatu de ieiunio et beatus Tho. in. 4°. di. 15ª. ar°. 4°. q. pª. et Ricar. eadem. di. ar°. 3°. q. 6ª. quod ieiunium violatur et frangitur tripliciter. p°. plurali comestione. 2°. notabili preuentione. 3°. carnali refectione. p°. igitur quis frangit ieiunium comedendo plusquam semel in die: tamen aduertendum secundum Ricar. vbi supra: quod qui diebus ieiuniorum dumtaxat comedit tantum quantum actu comederet duabus vicibus: quamuis litteram statuti obseruet: non tamen obedit eius intentioni nec meritum acquirit. quia C. de legi. l. Non dubium: dicitur. Non dubium est in legem committere eum qui verba legis amplexus: contra legis nititur voluntatem: et ideo dicit Augustinus in sermone de quadragesima. Sunt quidam obseruatores quadragesime delitiosi potiusquam religiosi: qui artificiosis et peregrinis condimentorum diuersitatibus gulam irritant: tantumque capiunt manducando: quantum digerere possunt non ieiunando: hec ille. Ex quibus tamen non concludo quod ille peccet vel frangat ieiunium qui aliquid plus comedit in prandio tempore ieiunij: quam faceret tempore quo ieiunat postea cenaturus: hoc etenim licet pro sustentatione nature: sed intelligitur de his qui voraciter comedunt: et fallaciter tantum in vna vice: quantum comederent duabus vicibus: hoc est enim facere fraudem legi. l. contra legem. ff. de legi.   C

Sed hic queritur vtrum liceat in sero facere collationem: et Respondeo secundum predictos doctores: quod bibere vinum et comedere aliqua electuaria ne vinum noceat: non frangit ieiunium nisi sumant in fraudem Electuaria enim non assumuntur per modum cibi sed medicine: et ideo licet aliquo modo nutriant: non tamen hic est principalis vsus eorum: ea propter ieiunium ecclesie non soluunt: nisi quis vteretur eis quasi alijs cibis in magna quantitate ad famem extinguendam. Si quis igitur in sero confectiones vel electuaria parce sumpserit per modum medicine tempore ieiunij: vel ne vinum noceat sitim patiendo non frangit ieiunium. Et hoc secundum Tho. 2ª. 2e. q. 147ª. arti. 4°. et in. 4ª. di. 15ª. et Ricar. ea. di. ar°. 4°. q. pª. Et ex inde aliqui sumunt argumentum quod cetera preter confectiones: et electuaria frangunt ieiunium. Alij autem dicunt oppositum: et bene: scilicet quod etiam fructus possunt capi ne vinum noceat. Sed nunquid possit accipi modicum panis in collatione. Respondeo quod non: si quis habeat alia que possit accipere per modum medicine: sed si nihil aliud haberet: et necessitatem haberet bibendi propter magnam sitim: et verisimiliter crederet quod vinum ei noceret: nisi aliquid comederet: credo quod talis non habens aliud quam panem: vel etiam habens aliquos fructus: sed verisimiliter timens ne ei noceant propter aliquam infirmitatem: vel indispositionem corporis: hoc casu accipiens modicum panis potius ad medicinam quam ad nutrimentum non frangit ieiunium: quia licet panis principaliter habeat vsum ad nutriendum: tamen in hoc casu attenditur intentio suscipientis iuxta illud vulgare prouerbium. Quicquid agant homines intentio iudicat omnes. Necessitas enim non habet legem. l. pª. ff. de consulibus: et necessitas est inculpabilis: ut inquit Philosophus: in 5°. Methaphisice et secundum omnia iura necessitas excusat. l. Aliquando. ff. de officio procon. l. sed et si per pretorem. §. fi. ff. ex quibus cau. maio. l. non solum. §. fi. ff. de excusa. tuto. Ideo dicitur in. c°. consilium: extra de obser. ieiu. Legi non subiacet necessitas. Et de regu. iu. c°. Quod non est: scriptum est. Quod non est licitum ex lege: fit licitum ex necessitate. Sed iterum queritur nunquid bibere vinum ante sumptum cibum soluat ieiunium? Et respondet Albert. in tractatu de virtutibus Cardi. dist. 63ª. quod sic: quia potus vini sumptus ante cibum est cibus: et potus nature. Et ideo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Antrit: non autem frangit post prandium: quia iuuat digestionẽ: & potus est sequela cibi: & post cibum defert ipsum ad membra: hec ille. Innocentius autem dicit in summa: q non credit solui ieiunium: propter potum vini: vel aque: vel ante cibum: vel post. Et hoc maxime ꝑpter consuetudinem: & hãc opinionem credo veram quãdo est bona intẽtio: & non fraudulenta simul cum necessitate suscipientis. Sed quid dicemus de his qui sine necessitate faciunt collationẽ de pane: vel etiam hñtes necessitatẽ bibendi & potẽtes habere electuaria vel similia: tñ ex sensualitate comedũt panem? Quid dicẽdum de comedẽtibus electuaria in magna copia? ꝑfecto isti omnes frãgũt ieiuniũ. Et ideo ↄcludo q pauci sunt: qui bñ ieiunẽt: & iccirco deus non acceptat eoꝝ ieiunia: qꝛ ꝑinde est non facere: & viciose facere. l. quotiẽs. ff. qui satis. cog. Qd probat etiam in. l. j. ff. si quis in ius vocã. nõ ie. l. q̃uis. §. si ↄuenerit. ff. ad velle. l. j. §. penul. ff. qd cuiuscũq; vni. D

SEcũdo frãgit ieiuniũ notabili hore ꝑuẽtione puta: si quis comederet hora prime: vel et tertie sine legitima causa: sed ex gulositate vel sensualitate: s'm Tho. in quarto. di. 15^a. & ibi Ricar. articulo tertio. q. octaua: hora igitur comedendi in vigilijs & quattuor temporibus: ac alijs ieiunijs preter quadragesimam est hora nona ut iqt abbas Moyses s3 q refert ioãnes cassianus in collationib⁹ scõꝝ patrũ: & idẽ dicit Ugo. in expositione regule sci Augu. & ratio huius est quia tempore none: christus in cruce dixit sitio. Joannis. 19°. Et inclinato capite emisit spiritum. O igitur christiane: compatiaris dño tuo: & illam expecta horã ad comedẽdum. Tẽpore aũt quadragesime hora comedẽdi est: qñ in ecclijs dicuntur vespere vt in. c°. solẽt. de cõse. di. p^a. vbi dicit. Solent plures qui se ieiunare putãt in. xl^ma. mox vt signũ audierint ad horã nonã mãducare: qui nullaten⁹ ieiunare credẽdi sunt si añ manducauerit q̃ vespertinũ celebretur officiũ: que verba ibidem exponit Archidiacon⁹ dicẽs: nullaten⁹ ieiunare credẽdi sunt. s. digne & cũ merito: qꝛ peccãt. Anticipando horã sine causa. de cõse. di. 5^a. c°. quinq; modis: nõ tamẽ frãgũt ieiuniũ s3 Ugonẽ in hoc c°. & Innoc. in sũ. in titulo de obs. ieiun. In ꝑmo. Itẽ credim⁹: licet Hosti. dicat ↄtra. eodẽ titu. §. 2°. v. sed nec. hec ille. Pro cõcordia aũt est dicendũ s'm Alexãdrũ de ales in. 4^a. parte summe in tractatu de ieiunio: q hora comedẽdi non est in precepto: tamẽ qui horã ipsam seruare negligeret ex cõtemptu statuti: siue ↄsuetudinis ecclesie mortaliter peccaret: nõ qa preceptũ trãsgreditur sed quia ordinatũ ab ecclesia cõtemnit nulla est enĩ ita leuis negligẽtia quin fiat mortalis si procedat ex contemptu. Luce. x°. Qui vos spernit me spernit dicit dñs rectorib⁹ ecclie. Si aũt pur voluerim⁹ tenere opinonẽ Hosti. s. q hora comedẽdi sit de ꝑcepto. dicẽdũ q illa hora habet magnã latitudinẽ: & ideo nõ debet stricte cõsiderari sed sufficit grossa extimatio. s. q sit circa horã illam nec multũ nocet vt inquit auctor pisanele & supplemẽti: si ex aliqua rationabili causa aliquãtulũ hora illa preueniat. Idẽ habet in summa cõfessorũ li°. p°. titulo. 12°. q. 32^a. Cause aũt rationabiles anticipãdi horam comedẽdi possent assignari. Si qs colerã haberet rodẽtẽ ita qd sine corporis detrimẽto notabili: nõ posset expectare horã ipsam Uel quia habẽs itinerare nõ haberet modũ cõgruentẽ comedendi in via ratione pauptatis vel alia ex causa. Et sic de similibus causis est dicẽdũ Si aũt quis nõ ex infirmitate vel necessitate seu alia rationabili causa sed ex sensualitate ac voracitate preueniat notabiliter horã comedẽdi videtur mortaliter peccare: & eius ieiunium nõ est deo acceptũ s3 Tho. & Ric^m vbi supra qui dicũt q licitũ est tardare horã comedẽdi: cũ hoc sit potius penalitas q̃ e cõtra: nõ aũt licet anticipare sine legitima causa si nolum⁹ esse violatores ieiunij O gulosi spurcissimi. O voratores ignominiosi O epulones rapacissimi: vere vos estis cathelĩarij. Socij eteni nefãdissimi catheline vt iqt Salusti⁹ in cathelinario. Nõ expectabãt famẽ aut sitim ad comedendũ & bibendum: sed ꝑueniebant eã in comedẽdo & bibẽdo. Sic vos qui tpe ieiunij stati cũ lex lecto surrexeritis cogitatis de epulis: anteq̃ ad ecclesiã ꝑgatis vel ad ꝑdicationem de repletione vẽtris soliciti estis: ꝑfecto in vobis verificat illud apli ad Ephe. 3°. c°. Sũt quidam quos sepe dicebã vobis: nũc aũt & flens dico inimicos crucis xpi. Quorũ deus venter est: quorũ finis interit⁹: & gloria in cõfusione eorũ qui terrena sapiũt. Si igit gratũ vultis esse deo ieiunium vr3: post predicationẽ officijs ecclesiasticis interesse debetis: & post vesperas auditas comedere: vel si eos audire nõ valetis necessitatib⁹ familiaribus impediti: saltem horã vesperarũ vel circa: nisi aliud faciẽdi legitima sit causa expectate. C

TErtio & vltimo frangit ieiunium carnali comestione. Sed pro maiori declaratione sciẽdũ: q tẽpore q̃dragesime nõ solũ caro interdicit ieiunantib⁹ sed etiã oua & lacticinia: in q̃tũ sunt orta ex aialib⁹ carnẽ habẽtib⁹. Uñ Gre. 4^a. di. c°. deniq; inqt. Parũ est vt his dieb⁹ a carnib⁹ aialium abstineam⁹: nisi ab his quoq; que semẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tinā trahūt originē carnis ieiunem⁹:a lacte vide
licet caseo ⁊ ouis:hec ibi. In alijs aūt ieiunijs in
comedēdis ouis:vel lacticinijs: vel nō diuerse sūt
cōsuetudines ꝓuinciarū:ſm quas faciētes non
peccabitis iuxta id dictū sci Ambrosij quod dixit
mñi sci Aug. Si fueris rome,romano viuito mo
re. Si fueris alibi viuito sicut ibi. c°. illa aūt. 12ª.
di. Una eni queqȝ prouincia habundat in sensu
suo vt inqt Hiero. in c°. Utinā. 76ª. di. vbi etiaȝ
inquit. Esus aūt carniū generaliter in oī ieiunio
est prohibitus:qꝛ magis est delectabilis:⁊ ad hu
morē luxurie magis cooperat̄ hec ille. Quo autē
ad alia predicta videlicet lacticinia inqt Hiero.
ibidē ꝙ diuerse sunt cōsuetudines prouīciarum
que seruari debent. Facit extra de sepul. c°. certifi
cari ⁊ c°. consiliū de obser. ieiu. ⁊. l. pª. circa. fi. ff.
de ven. inspi. Cōcor. his oībus Ricar. in. 4°. di.
15ª. ⁊ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 147ª. ar°. 8°. in respōsiōe ad
3ᵐ. arti. Hosti. ⁊ Inno. in sūma in ti° de obserua
tione ieiuniorū ⁊ durādus in sūma sua li° p°. p
te pª. di. 7ª. q. pª. Cōcludit̄ ergo ex pdictis ꝙ q
libet comedēs,carnē:oua vl lacticinia orta ex aīa
lib⁹ carnē habētib⁹ frāgit ieiuniū quadragesima
le sicut etiam notatur in c°. non oportet de conse.
distin. 4ª.

H

Sed dubitari potest cur ieiunij tēpore nō p
cipit̄ abstinētia a vino cū tot mala de illo
dicant̄. Nā sapiēs Prouer. 20°. ait. Luxurio
sa res est vinū: ⁊ ideȝ habet̄ in c°. Luxuriosa 35ª. di.
iō dicit apl's ad Ephe 5°. c°. Nolite inebriari vi
no in quo est luxuria. Uñ Ouidi⁹ in. 2°. de reme
dio amoris inqt. Uina parāt aīuȝ veneri si plima
sumas Atqȝ stupēt mlto corda sepulta mero. Ea
propter precipit Hiero. in epla ad eustochiū di.
hoc moneo:hoc obtestor vt sponsa xpi vinū fugi
at pro veneno. Respōdeo ſm Alexādruȝ de ales
⁊ Ricar. vbi supra qō ecclia magis interdicit ie
iunantib⁹ esū carniū:q̄ potū vini triplici ratiōe
Prima est:qꝛ difficili⁹ est abstinere a potu vini
q̄ ab esu carniū. Ea ꝓpter si ecclia interdixisset
vini potū:plures fuissent expositi periculo trāsgre
sionis:q̄ per esū carniū: qa defect⁹ carniū potest
aliqliter restaurari alijs cibis. Qō nō ita est in
defectu vini. Et ideo vbi mai⁹ est piculū:ibi cau
tius fuit agendū c°. vbi periculū de elec. in. 6°. 2ª.
ratio est:qꝛ ieiuniū frequēter tristitiā excitat. Ui
nū vero letificat cor hoīs:vt psalmograph⁹ canit
⁊ ideo cōuenientissime ieiunātib⁹ vini vsus per
missus est. 3ª. ratio est qꝛ abstinētia carniū magis
est cōtra cōcupiscētiā gule:per quā, peccatū itro
ductū est q̄ abstinētia a vino. 4ª. ratio pōt addi
ꝙ vinū pmissū est ꝓpter necessitatē digestionis:
multi eni habēt debilē stomacū quib⁹ necessari⁹
est vsus vini ꝓpter digestionē pficiēdā. Sed au
dite o ebriosi:o bibitores: o temulēti qd Grego.
dicat in c°. deniqȝ. 4ª. di. Uinū inquit ita bibē p
mittim⁹:vt oīo ebrietatē fugiam⁹. Et iō ait Ale
xander de ales vbi supra: qꝛ ⁊ si ecclia nō prohi
buit vinū tpe ieiunij pdictis rationib⁹:tñ lauda
bilior est abstinentia vini q̄ carniū:tū qꝛ est ma
gis purgatiua ⁊ satisfactoria. Eo ꝙ magis pena
lis est:tum qꝛ est magis pserpatiua: qꝛ per huius
modi abstinētiā magis mitigat̄ carnalis cōcupi
scētia quā reprimere itēdit ecclia per ieiuniū: vt
ēt inqt Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 147ª. ar° 8°. tū quia est ma
gis eleuatiua:qꝛ vinū magis impedit eleuationē
mētis ad superna ⁊ magis turbat rōnē. Uñ in le
ge veteri sacerdotes bibere vinū ꝓhibebant̄:quā
do debebāt itrare sctūariū dei vt habet̄ leuitici. x°
Et icicirco v xori manue filiū .s. sansonē cōceptu
re qui saluatur⁹ erat ppſm: angelus apparēs vt
habet̄ Judicū. 13°. c°. pcepit ne vinū ipsa biberet
⁊ similiter vt in codē c°. habet̄: postea idē āgelus
apparēs manue pcepit ne pmitteret̄ filiū ei⁹ qui
nascitur⁹ erat bibere vnq̄ vinū in vita sua. De
bebat eni esse Nazare⁹ dñi qō ſm scūȝ Hierony
mū idē est ꝙ cōsecrat⁹ siue mūdus ⁊ sanct⁹. O
igit̄ generosi ciues. O dilectissimi frēs ⁊ sorores
si mūdare vultis aīas vras: si vos sctificare atqȝ
deo ꝯsecrare desideratis:abstinete vos ob oībus
ꝓhibitis cibis ⁊ ab oī ebrietate ⁊ facite qō inqt
Scūs propheta Johel. 2°. c°. sue ꝓphetie transuȝ
ptiue in epla occurrētis ferie dicens. Cōuertimi
ni ad dñm deū vrm in toto corde vrō in ieiunio ⁊
fletu ⁊ planctu: ⁊ scidite corda vra ⁊ nō vestimē
ta vra. Qō vobis facē ille cōcedat qui in seculū
seculi viuit ⁊ regnat. Amē.

¶ Feria quinta de reprobatione gule: ⁊ de ieiu
nij exceptione ac de eiusdem fructificatione. Ser
mo quintus.

G

Ejicient̄ in tenebras exteriores:ibi erit
fletus ⁊ stridor dentium Matth. xi.
8°. capitulo. Discurrens per omnes:
tam paganorum:q̄ sacre scripture li
bros:inuenio omnes sūmopere gule vicium dete
stari:maxime autem sacra scriptura hoc nobis
nephandissimum vicium prohibet:etiaȝ sub pe
na mortis. Unde primis parentibus Genesis. 2°
c°. dictuȝ est. Quacunqȝ die comederetis ex eo:
moriemini. Et de filijs israel gulosis: dicitur Nu
meri. xj°. c°. Adhuc erant carnes in dentibus eo
rum:⁊ ecce furor dñi concitatus in populū pcus
sit eum plaga magna. Deute. quoqȝ. 21°. c°. Fili⁹
qdam a pře accusatus ꝙ comessatiōib⁹ vacaret

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

a pplo lapidatus interiit hoc eteni pessimū pecca
tū facit hominē deo rebellē. Vñ Deuteron.32°.c°.
scriptum est. Jncrassatꝰ est dilectꝰ: ⁊ recalcitrauit
⁊ Prouer.27°. dicit Salomō Aia saturata cal
cabit fauū idest spūm scūm. Jdeo gulosi appel/
lantur canes. Esa.56°.c°. vbi dicit. Canes ipu/
dentissimi nescierūt saturitatē. Ea propter inqt
Ambro. in sermone de ieiunio. Vale dñe serui
tur gule: que semper expetit: ⁊ nunꝗ̄ expletur
Quid enī insatiabilīꝰ ventre: hodie suscipit: cras
exigit cuꝫ ipletus fuerit: disputat de ꝯtinētia. Cū
digesserit: vale virtutibus dicit: hec ille. Jpsi aūt
gulosi dicunt illud quod scriptuꝫ est Esa.22°.c°.
Comedamus ⁊ bibamus: cras eniꝫ moriemur.
Jdeo dicit vobis dñs Luce.21°.c°. Attendite ne
forte grauētur corda vestra crapula. Similiter
ad nos hortat sancta mater eccl'ia de conse. di.5ª
c°. Ne tales: ⁊ extra de vita ⁊ hone. cle. c°. A cra/
pula ⁊.35ª. di. per totā. Leuitici quoqꝫ 24°.c°. di
citur. Oīs anima que nō fuerit afflicta die hoc:
peribit de pplo suo. Et ideo dicit apls p° ad Cho
rin.6°. Esca vētri: ⁊ venter escis. Deus aūt hunc
⁊ hanc destruet: ⁊ ad Gala 6° c°. inquit. Mani
festa sunt opera carnis. s. fornicatio: immundicia:
ebrietas: comessationes ⁊c. Sequitur: qui talia
agūt regnū dei nō possidebūt. Ea propter de tali/
bus possunt dici verba proposita. Eijcientur. ⁊c.
Super quibꝰ verbis tria sacra misteria cōsidera
bimꝰ. Primū appellabit Reprobatiōis. Secū/
dū Exceptionis seu excusationis. Tertiuꝫ Fructi
ficationis.

¶ Pars prima huius Sermonis de reproba/
tione gulositatis h

Gulositate viciū sūmopere esse detestan
duꝫ quinqꝫ pricipalibꝰ probatur fun/
damētis. Et primo ratione occasionis
Secūdū eni Alex. de Ales in.2ª. par/
te sūme in tractatu de gula: articulo 7°. Licet gu
la per se nō sit origo aliorū viciorū: occasionalit
tamē disponit ad illa. Vñ glosa sup illud psalmi
135. Qui percussit egyptū cū primogenitis eorum
dicit. Luxuria: supbia: ⁊ ꝯcupiscētia: sunt ea que
vēter generat. Jteꝫ glosa sup illud Matthei.4°.
Cū ieiunasset ⁊c. inqt. Nisi gula refrenet: frustra
ꝯtra alia vicia laborat. Vnde Greg.7°. Mora.
inqt. Jn vanum ad spiritualis agonis conflictū
assurgitur: si non prius intra nosmetipsos hostis
positis: gule videlicet appetitus edomet: qua si
non ea que nobis sunt vicini ora prosternimus:
inaniter ea que lōgius sunt impugnāda trāsimꝰ
Jn cassum nanqꝫ contra exteriores inimicos in
cāpo bellū geritur: si intra vrbis menia ciuis insi/
dians habetur. I

Secundo detestanda est gula ratione dissipa
tionis. Primo enī dissipat bona anime vi/
delicet: intellectuꝫ ⁊ alias potētias. Vnde Jsido/
rus li°. primo de sūmo bono dicit. Epularum sa
turitas nimia acieꝫ mentis obtundit: ingeniūqꝫ
euertere facit. Hieronymus quoqꝫ in q̄daꝫ epl'a
inquit. Venter pinguis nō gignit tenuē sensum
Et alibi idē ait. Nihil se obruit intellectum vt co
messatio ⁊ ebrietas. Et Seneca ad Lucillū epl'a
15ª. Scribit dicens. Per copiaꝫ ciboruꝫ ingenij
subtilitas impeditur: et Bernardus in quodam
sermone dicit. Quanto magis cibi ventrē pascūt
tanto amplius sensus mentis obtundūt. Nā gre
ci dicunt: ex grosso ventre subtiles sensus nō pos/
se generari. Quia turbati sunt ⁊ moti sunt sicut
ebrius ⁊ oīs sapientia eorū deuorata est: ps°.106°
et Tulius in libro de Senec. inqt. Archita ta/
rentinus cum eiꝰ sermoni Plato atheniensis in/
teresset nullā capitaliorē pestem: q̄ voluptatē cor
poris dicebat hominibꝰ a natura datā. Cūqꝫ ni/
hil mente prestabilius dedisset homini deꝰ: huic
diuino muneri: nihil tā inimicū esse q̄ volupta/
tē. Jdeo Seneca ad Lucillū epl'a.61ª. inqt. Vē/
tri obedientes aīalium numero cōputamus: nō
hominū. Et idem dicit Macrobius in li° satur
naliū inquiens. Jn pecudū ferarūqꝫ numero ha
bet quisqꝫ voluptatibꝰ vacat. Tulius quoqꝫ in
paradoxis ait. Cū tibi deus: ⁊ mater oīum natu
ra dederit animū: quo nihil est prestantius: nihil
diuinius: sic te proijcies ipse atqꝫ prosternes: vt
nihil inter te ⁊ pecudeꝫ interesse putes: voluptas
quo maior est: eo magis animū a sede sua ⁊ sta/
tu dimouet. Merito ergo voluptates sequens
bestia appellandus est: imo plusq̄ bestia: quia
non sequitur nature instinctum. Vt enim dici/
tur in libro de animalibus. Nulli animalium
tam magnum corpus habenti: dedit natura tam
paruum os ⁊ collum: sicut homini: vt per hoc ad
cibi ⁊ potus parcitatem ⁊ temperantiam eum
induceret. Vnde Bernardus contra gulosos ait
Voluptas guturis que hodie tanti emit: vix duo
rum latitudinem obtinent digitorum. Jtem na
tura dedit consuetudinem homini vt ventreꝫ cin
gulo restringat quod in alijs animalibus non fit
vt per hoc ostenderetur: ꝙ homo a nimia cibi ac
potus sumptione debet ventrem restringere: ⁊ di/
cere deo illō Eccli.23°. Aufer a me vētris ꝯcupi
scentiam: ꝙ tamen gulosus non facit quin imo
ventreꝫ suū dilatat ⁊ extēdit. Jteꝫ natura dedit hoī
os sursum eleuatum: vt nō tantum epulas cor/
porales: sꝫ maxime celestes appetat. Et io gulosus g

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

circa epulas corporales totaliter se effudit ⁊ os
suum versus terrã vertit: bestialis vocatur. Un-
de de ipo ait dauid ps°.48°. Cóparatꝰ est iumē
tis insipientibꝰ ⁊ similis factꝰ est illis Scdõ gula
dissipat bona corporis. Unde Inno.3ꝰ. in libro d
miseria ꝯdicionis humane dicit. Quid turpius
guloso vel ebrioso: cui fetor in ore: tremor in cor-
pore: promit stulta: proijcit oculta: cui mens alie
natur: acies trãsformatur: hec ille. Unde scripserũt
Bragmani ad Alexandrũ dicentes. Uos estis
viua sepulchra mortuoꝝ. Et in.5°. ps°. dicitur de
gulosis. Sepulchrũ patēs est guttur eorũ. Et sic
bene dicitur: fetor in ore. 2°. dicitur tremor in cor
pore. Ait enim Seneca ad Lucillũ epistola.24ª
Epule cruditatē generant: debilitates neruorũ:
ac corpoꝝ tremorem. 3°. dicitur stulta promit. Un
de de ebriosis dici potest illud ps.14°. tertij. Quo
rũ os locutũ est vanitatem. 4°. dicitur: cui mēs
alienatur. Ait enim Hieronymꝰ i libro ꝯtra Jo
uinianũ. Sententia Galieni fuit: aīas nimio san
guine ⁊ adipe inuolutas nihil tenue: nihil celeste
sed semp de carnibꝰ ⁊ ructu ventrisq̃ ingluuie co-
gitare. 5°. dicitur facies transformatur. Unde de
gulosa muliere scriptum est. Trenorum p°.c°.
Egressus est a filia syon oīs decor eius: ⁊ eiusdē
libri.4°.c°. Denigrata est super carbones facies
eorũ: dicitur de gulosis. K

Similiter nimia gulositas corrumpit gustũ.
Unde Oratius in sermonibus l°.2°. Ser-
mone 7°. inquit. Nempe amarescunt epule sine
fine potite. Et Ecclesiasti.31°. dicitur. Amaritudo
anime vinũ multum potatum. Dicit quoq̃ Al-
bertus in tractatu de virtutibus politicis: ꝙ ẛm
sentētiam Ypochratis: mulier nimis pinguis ge
nerare non potest: qđ potest adduci ad proposi-
tum generationis spiritualis virtutum: quã non
potest facere nimis crapulans. Item generat gu
la diuersas ifirmitates. Unde Hieronymꝰ de cō-
secra. di.5ª. in.c°. Ne tales. inquit. Morbi satu-
ritate nimia concitantur. Et ibidē ait. Ypochra-
tes docet i amphorismis suis: crassa ⁊ obessa cor
pora que crescendi mensurã ipleuerunt: nisi cito
ablatione sanguinis minuantur in paralisim ⁊
pessima morboꝝ genera erũpere. Seneca quoq̃
ad Lucillum inquit. Uoluptatibus maior pars
hominum perit. Et alibi. Plures occidit crapu-
la ꝙ̃ gladius. Chrisostomus quoq̃ in c°. Nihil
de conse. di.5ª. inquit. Excessus ciborũ ꝯsumit ⁊
putrescere facit corpꝰ: ⁊ macerat egritudine diu
turna: ⁊ tunc eum morte crudeli condemnat. Et
Seneca.x°. Rethorice ait. Quicquid auium vo
litat: quicquid piscium natat: quicquid ferarum
discurrit nostris sepelitur ventribus. Et ideo su-
bito morimur: quia mortibus viuimus. Ideo
Ecclesiastici.37°. dicit Sapiens. Noli auidus
esse in omni epulatione: ⁊ non te effundas su-
per escam. In multis enim escis erit infirmitas:
⁊ auiditas appropinquabit vsq̃ ad coleram.
Propter crapulam enim multi obierunt. Aui-
cena quoq̃ feñ.3ª. primi.c°.7°. dicit. Qđ nihil
est deterius saturitate: e contra vero de abstinen-
tia inquit Ypochras in amphorismis.pti.2ª. Ex
plenitudine quecũq̃ egritudines fiunt euacua-
tio restaurat. 3°. dissipat gula bona tpalia. Un-
de dicitur Trenorũ primo de gulosis. Dederunt
preciosa queq̃ pro cibo ad refocillãdam aīam.
⁊ Prouer.21°.c°. dicit Salomō. Qui diligit epu
las in egestate erit: ⁊ q amat vinũ ⁊ pinguia nō
ditabit. Et ideo gulosus est ille de quo di Aggei.
p°.c°. Qui merces ꝯgregauit per totã hebdoma-
dã: ⁊ eas posuit in saccũ ptusum: id est in vētrem
qui est ptusus. Qđ faciũt multi i die dñico expē
dētes in tabernis oīa que lucrati sunt per totam
hebdomadã. 4ª. dissipat gula oīa bona spũalia:
vz virtutes: in cuius figurã scriptũ est quarti Re
gũ.25°. ꝙ nabuçardan pnceps coquoꝝ destruxit
muros hierlm. Ad designãdum ꝙ vēter cui mul-
titudo coquoꝝ deseruit per viciũ gule: edificia vir
tutum psternit: ut ait Gratianꝰ di.44ª.c.p°. L

Tertio pncipaliter gule viciũ detestatur rōne
violationis Tres.n. leges ab origine mundi
vsq̃ ad hãc etatem repte sunt: sicut colligi pōt a
Gratiano in.c°. Oēs leges.pª.di. Pria ē nãlis
in qua hoīes simplici modo viuētes: delicias mi
nime reqrebãt: vnde Boetiꝰ.2°. de ꝯsolatione in
quit. Felix nimiũ prior etas ꝯtēta fidelibꝰ aruis.
Nec inerti perdita luxu: facili que sera solebat
ieiunia soluere glãde: nec bachica munera norat
liqdo ꝯfundere melle. Ouidiꝰ quoq̃.15°. Me-
tha. dicit. At vetus illa etas cui fecimꝰ aurea no-
mē. Fetibus arboreis: ⁊ quas humꝰ educit herbis
Fortunata fuit: nec poluit ora cruore. Ergo nec
pietas sic victa cupidine vētris. Sed hãc legem
viciũ gule violauit: cum pmi parētes per eã pec-
cauere. Geñ.3°.c°. Post quos alij hoīes secuti
sunt: vnde Geñ.6°.c°. scriptum est. Corrupta est
terra corã dño: ⁊ repleta est iniqtate. s. gule ⁊ lu-
xurie. Alia lex fuit scripture in qua omnes huic
vicio adeo dediti fuerunt vt contra deũ ⁊ Moy
sen ⁊ Aaron murmurarēt. Unde Exo.16°. dice-
bãt. Utinã mortui essemꝰ in egypto qñ sedeba-
mus sup ollas carniũ: ⁊ comedebamꝰ panē in sa
turitate. Tertia lex gratie nuncupata est: q̃ vsq̃
in finē mundi durabit. In qua licet xps dixerit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Matthei.6°.c°. Nolite soliciti ee aïe v're dicẽtes Quid mãducabim⁹ aut qd bibem⁹: tñ hoïes gulositati mltã crapule opã dant: ita q̄ verũ ẽ id q̃d dĩ in psal.13°. Oẽs declinauerũt: simul iutiles facti sũt: nõ ẽ qui faciat bonũ: non est vsq3 ad vnũ scilicet pp peccatum gule. M

Q Uarto detestãda ẽ gula rõne iniuriatiõis. Iniuriaf enĩ gula ꝓxĩo: cũ gulosus in supfluis ꝯuiuijs illõ expẽdit de q̃ ali⁹ necessitatẽ hẽt. Illud enĩ ẽ illi⁹ necessitatẽ paciẽtis: nõ gulosi. Inqt enĩ Ambrosi⁹ in.c°. Sicut di.47^a.di. Nẽo ꝓpriũ dicat quod cõe ẽ: plus q̃ sufficit ad sũptus violẽter optẽtũ ẽ. Et iõ dĩ q̄ necessitat ꝫ tpe oïa sũt cõia.12^a.q.p^a.c°. dilectissimis. ⁊.ff.ad.l. rodiã de iactu.l.ij.§.cũ i eadẽ.ar.ex̃.d̃ fur.c°. Si qs pp necessitatẽ: alias p necessitatẽ: ⁊.c°. discipulos d̃ ꝯse. di.5^a.⁊.c°.qd̃ ãt.23^a.q.7^a. Itẽ scãdelizat gulos⁹ ꝓximũ. Vñ i sũma de vicijs df q̄ gula ẽ ꝓximi corruptio.s.pp.malũ ex^m. Iõ apostol⁹ ad Ro.14°. inqt. Si pp cibũ frater tu⁹ ꝯtristaf iã nõ ƀ3 charitatẽ ambulas. Noli cibo tuo pdere illũ: p q̃ xp̃s mortu⁹ ẽ.⁊ p^a. ad cor.8°. idẽ ait. Si esca scãdelizat frẽ3 meũ nõ mãducabo carnes i eťnũ. Iniuriaf ẽt d̃o. Nã gulosus fuit vẽtri suo tãq̃ d̃o. Ait enĩ Augu.in q̃dã fmõe: hoc ab hoïe ꝓ d̃o colif quod ab eo pre ceťis diligif. Iõ ꝯqrif dñs Osee.13°.d̃ gulosis dicẽs. Adipleti sũt ⁊ saturati: ⁊ leuauerũt cor suum: ⁊ obliti sunt mei. N

Q Uĩto ⁊ vltĩo detestãda ẽ gula rõe pũitiõis. Si.n.pp gulã ꝓmi pẽtes amiserũt padisum trestrẽ Geñ.3°.c°. Et.c°.6°.dic.35^a.di. Et hec pp vnicã gustationẽ põi: quã pũitionẽ expectabũt: q totũ cor suũ i gulositatib⁹ hñt. Quid dicem⁹ d̃.se iebriãtib⁹? O maledicta ebrietas. Loth q i sodomis bon⁹ extitit: iebriat⁹ cũ filiab⁹ duplicẽ icestũ cõmisit. Geñ.19°.c°. Iõ dicit Señ. i q̃dã ep̃la ad Lucil. Ebrietas ẽ demõ blãd⁹: venenũ dulce: voluntaria rabies: illecebra honestat ꝫ ⁊ pudoris isfamia: hec ille. O abhoïabil' ebrietas: tu facis hoïes nugaces: iuxta illõ Oratij. Fecũdi calices quẽ ñ fecẽi disertũ. ⁊ p ꝯñs abhoïabiles. Eccli.20°. abhoïabilis ẽ q ꝓcat ẽ ad loquẽdũ. Tales ebriosi q frequẽter iebriãtur sũt: fm canõe s ifames ⁊ ihabiles ad dignitates. Vñ clerici huiusmõi si admõiti nõ desistũt possũt offõ ⁊ bñficio ꝑuari.c°. a crapula de vita ⁊ hõe.cle. Milites vo õbẽt cigulo militari ꝑuari.l.oẽ d̃lictũ.§.penul.ff.d̃ re mili. Et laic⁹ d3 cõione ꝑuari v'l v̄berari.c°. Ep̃s.35^a. di. O diabolica gulositas tu sẽsũ ⁊ itellectũ hoïb⁹ capis. Nã Esau p gulã stult⁹ ⁊ demẽs fact⁹ pp lẽtis eduliũ vẽdidit frĩ ꝓmogẽita sua. Gñ.25°.c°. ppl's ẽt isr̃l postq̃ cepit mãducare ⁊ bibẽ frexit ludere ⁊ adorare vitulũ aureũ. Exo.32°.c°. Et q̃ a dño seuerissime punit⁹ ẽ. Filij hely sacerdot ꝭ gulositatẽ sequẽtes ꝓmi Re.2°.c°. pp illõ peccatũ iñterfecti sũt p.Re.4°. Amõ i ꝯuiuio temulẽt⁹ ab Absalon occidif.fi.Re.13°c°. Simõ machabe⁹ cũ duob⁹ filijs infect⁹ ẽ i ꝯuiuio a ptholõeo ꝓmi Macha.15°.c°. O porcia gulositas: tu ꝓuocas irã dei. Neemie.9°. Comederũt ⁊ saturati sũt ⁊ impinguati: ⁊ ꝓuocauerũt te.dĩ de gulosis. Filij ⁊ filie Iob vescẽtes ⁊ bibẽtes vinũ occisi sũt. Cecidit n.dom⁹ sup eos Iob p^o. O diues epulone q vescebaris q̃tidie splẽdide: quare i ligua cruciaris? Luce.16°. nisi q2 dulcedinẽ ciborum degustasti? O holofernes quare a muliere occisus es? nisi q2 ebri⁹ eras? Iud.13°. Amã post ꝯuiuiũ cũ decẽ filijs ẽ cruci affix⁹. Hester.9°.c°. O noe q̃re denudasti femora? nisi q2 ebri⁹ eras? Geñ.9°.c°. Sanson i ꝯuiuio a philisteis illus⁹ est. Iudicu3.16°. Sacerdotes ⁊ ꝓphete nescierũt p ebrietate. Esa.29°. O maledicti ebrij: audite qd dicat Hiero. de hebraicis q̃õnib⁹. Oẽs q ebrietatẽ sectenf: filij belial vocanf: nã vẽter mero extuãs facile despumat in libidine. O

O Et iõ gñosi ciues diligite tẽpãtiã ⁊ ex^o xp̃i hac scã xl^a ieiũate. ait.n.Ber. i q̃dã fmõe. Nõ d̃cet d̃licatũ mẽbrũ sub spiato capite eẽ. Capite ex^m sci Io.bap. cui⁹ cib⁹ erãt locuste ⁊ mel siluestre. Vinũq3 v'l sicerã ñ bibebat Mat.3°. Capite ẽt exẽplũ bti Nicolai ab vẽo mr̃is scificati q i fãs.4^a.⁊.6^a. feria a lacte abstiuit. Itẽ sci Frã. q tãta abstinẽtia corp⁹ suũ macerauit q̄ ẽt d̃ aq̃ vix ad sufficiẽtiã sumebat cũ sit ꝫ extuabat ardore: ⁊ se pe cinerẽ ⁊ aquã appõebat cibarijs vt ea reddẽt isipida vt refert scũs Bona. i legẽda ei⁹: sci q̃q3 Hilario. abbs abstinẽtia nos ad austeritatẽ vite iducẽd3 q puissimo cibo vitã suã sustẽtabat. Dõ ãt dĩ i legẽda sua. Quidecĩ tñ caricas p⁹ solis occasũ comedẽs: non itelligif q̄ qndecĩ caricas.i. onera cibo ꝝ cõederet: vt qdã truffator expõebat s3 p caricas itelligũt fic⁹ siue dactili desiccati. Dõ si ad hoc vos nõ icitãt ex^a scõ ꝝ capite ex^a ifideliũ marie rõanoꝝ d̃ qb⁹ iqt Valeri⁹ maxim⁹ li°.2°. Fuit antiq̃ꝝ illa simplicitas i cibo capiẽdo hũanitat simil ⁊ ꝯtinẽtie idex certissima. Nã maxĩs viris prãdẽ ⁊ cẽare i ꝓpatulo nõ erat verecũdia q2 nec illas epulas hẽbãt q̃s ocul' ppli subijcere erubescerẽt. Refert q̃q3 chremõ historic⁹ d̃ vita ãtiq̃ꝝ egypti sacerdotũ: q̄ dũ i tẽplo mistrabãt ⁊ reꝝ nãs ac rõnes sideꝝ ꝯtẽplabãf sp a cãnib⁹ ⁊ a vino abstinebãt. Eubol⁹ quoq3 q historiã Mitridat desc̃psit nãrat ap̃ psas tria cẽ magoꝝ gñã q̃ꝝ ꝓmi q sũt doctissimi ⁊ eloq̃ntissimi excepta farĩa ⁊ olere nihil ampli⁹ in cibo sũmebãt. Euripides i creta Iouis ꝓphetas nõ solũ a carnib⁹: s3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

etiã a coctis cibis abstinuisse refert. Exẽplũ etiã habem⁹ de Alexãdro magno de quo legit̃ in histo-
ria tripartita: qđ cũ in quodã loco arido cũ exer-
citu suo siti extuaret: aquã sibi delatam effudit in
terrã: vt hoc ex°. alios ad sitis tolerãtiã aiaret. Idẽ
ẽt exẽplũ habet̃ ibidẽ de Theodosio iperatore. Le-
git̃ etiã de Anacharse philosopho: ꝙ q₂ erat ple-
nus multis virtutib⁹ varie ei statue facte sũt in
quib⁹ sic scriptũ erat. Anacharsi ꝑsidi venereoꝝ:
ventris ⁊ gule: hec eni vicia maxime refrenabat
O deuoti xp̃iani si nõ attenditis exẽpla pagano-
rũ cõsiderate qđ fecerint sci machabei de quib⁹
legit̃: ꝙ pocius elegerũt mortẽ ꝙ̃ carnes ꝓhibi-
tas cõtra dei legẽ comedẽ ꝑmi machabeorũ. p°.
Et idẽ fecit eleazar⁹ vir etate ꝓuect⁹ secũdi Ma-
chabeoꝝ. 6°. Sẽsualitati ergo vr̃e violẽtiã facere
debetis ⁊ nõ in aliq̊ sacrũ hoc ieiuniũ a scã mr̃e ec-
clesia institutũ violare: vt cum ipsis machabeis
eternam gloriam adipisci valeatis.

¶ Pars secunda huius sermonis de ieiunij ex-
ceptione siue excusatione. P

Secundũ oẽs theologos in. 4°. di. 15ª. maxime Ricar. ibidẽ. ar. 3°. q. 4ª. licet ꝑceptũ de ieiunãdo sit gn̄ale tm̃ itẽtio le-
gislatoris ñ fuit obligare habẽtes legi-
timã causã nõ ieiunãdi. Impossibiliũ eni nulla
est obligatio. l. Impossibiliũ. ff. de reg. iu. ⁊ iõ q
nõ potest nõ tenet̃. Illud aũt dicimur posse qđ
cõmode possum⁹. l. Nepos ꝓculo. ff. de v̉. signi.
Caueat tm̃ quicũq₃ sibi falso indulget: ne carna-
liter decipiat semetip̃₃: qui eni ieiunat quotidie
pro lucrãdo floreno ⁊ dicit se nõ posse ieiunare
pro lucrãdo paradiso: ampli⁹ diligit nũmũ ꝙ̃
deũ: possũt tm̃ aliq a ieiunio rõnabiliter excusari
Primi sũt paupes mẽdicãtes: qui ꝺm Tho. 2ª.
2e. q. 147ª. ar. 4°. ⁊ i 4°. sen̄. di. 15ª. ar. 2°. q. 4ª. ⁊
Ri. vbi sup̄ Et Alexãder i. 4ª. ꝑte eiusdẽ sũme i
tractatu de ieiũio: absoluũt̃ ⁊ liberant̃ a ieiunãdo
in duob⁹ casib⁹: ꝑm⁹ ẽ qñ simul nõ possunt hr̃e
tãtũ cibũ hora comestiõis qđ eis ad victũ vni⁹
diei sufficiat sicut frequẽter ꝯtingit egenis q fru-
strati elemosynas q̃rũt. Secundus casus ẽ qñ ex
ꝑcedẽti inedia tm̃ debilitati sũt ꝙ ieiuniũ suffer-
re nõ possũt. Dicit tm̃ Alexãder vbi supra ꝙ si ꝑ-
dicti paupes determinatã hñt annonã suffi ciẽtẽ
q̃ aliqñ dat̃ ab aliqb⁹ ꝑsonis diuitib⁹ vel hospi-
talib⁹: tũc tenent̃ ieiunare: aliter non. Q

Secũdo excusãt̃ a ieiunio mlieres ꝑgnãtes
que nõ tm̃ possũt dimittẽ ieiuniũ sed ẽt de-
bẽt ꝺm rodonẽsẽ si iminet ꝑiculũ ꝓlis comedẽ oĩa
nutritiua: ex qb⁹ sustẽtet̃ nã excusant̃ aũt pro pt̃
duas rõnes: vna est q₂ debẽt accipẽ cibũ nõ tm̃
ꝓ se s₃ ẽt ꝓ nutrimẽto fet⁹. Alia cã ẽ qa ꝑgnan-
tes ꝯsueuerũt hr̃e varia ⁊ iordinata desideria di-
uersoꝝ ciboꝝ: ⁊ qñq₃ ita itẽsa: ꝙ nisi aliq̊ mõ pos-
sint apetitui satisfacẽ eẽnt i ꝑiculo faciẽdi aborsũ.
Nutrices q̊q₃ excusãt̃ a ieiunio dũ lactãt cu₃ etiã
hẽant recipe nutrimentũ pro se ⁊ ꝓ ipa ꝓle: ⁊ de
hoc hẽtur in sũma ꝯfess. li°. p°. ti°. 12°. q. 24ª. R

Tertio excusant̃ a ieiunio ꝑegrinãtes in q-
busdã casib⁹ ꝺm Tho. ⁊ Ric. vbi sup̄: sic di-
stiguẽdo: q₂ aut tal' ꝑegrin⁹ ꝓficiscẽdo põt ieiu-
nare: aut nõ. Si põt ieiunare ⁊ ꝑegrinari simul:
tenet̃ ad ieiuniũ. Si v̉o nõ põt simul ieiunare ⁊
ꝑegrinari: aut talis ꝑegrinatio cõmode differri
põt: aut nõ. Si põt differre ꝑegrinationẽ d₃ ⁊ te-
net̃ poci⁹ eã differre: ꝙ̃ frãgẽ ieiuniũ vel tãto mi-
n⁹ ꝑegrinari in die: itaꝙ possit siml' ieiunare ⁊ ꝓ-
ficisci. Si aũt cõmode ꝑegrinatio differri nõ po-
test puta q₂ tp̃s ieiunij hoiẽ₃ i via occupauit: vel
q₂ mora in p̃ria ꝑiculũ h₃ spũale vel corꝑale: vel
q₂ dies festus alicubi iminet: ad quẽ hõ ire tenet̃
ex voto vl' ex deuotõe ꝑgẽ cupit: tũc hoc casu põt
ꝺm ꝑdictos doctores cũ dispensatõe sui supioris si
ad eũ cõmode recurrẽ põt oĩb⁹ ꝑdictꝭ pẽsatꝭ pe-
grinari: ⁊ ieiũiũ soluẽ. Nec obstat ꝙ ieiunare sit
de ꝑcepto: ⁊ ire ad idl'gẽtias: vl' ad loca d̉uota vi-
sitãda sit de ꝯsilio: ex q̊ vr̃ ñ posse frãgi ieiuniũ pp̄
hoc: q₂ rñd₃ Ri. ⁊ Tho. vbi. s̃. ꝙ itẽtio dãtꝭ ꝑcepta
de ieiunijs: ñ fuit ut excludẽt tales pias cãs i qb⁹
ñ lateat aliq̃ fra⁹: sec⁹ tm̃ ẽ d̉ ꝑceptꝭ legis nãe: vl' iu-
ris diui. S₃ videat q̊sq₃ ne fraudulẽt accipiat pe-
griationẽ: ut ieium frãgat: q₂ ut dicebat qdã car-
dial' i morte. Nõ op₃ abarrare deu₃. Et qđ dr̃ de
ꝑegrinãtib⁹: idẽ dr̃ d̉ cursorib⁹. S₃ postmodũ cũ
stãt: d̉bẽt ieiunare. Et notãdũ ꝙ igt Alex. d̉ ales
vbi. s̃. ꝙ nulla afflictio ꝑegriatõis vl' itieratiõis
absoluit a ieiu° ab eccl'ia ĩstituto: nisi necessitate
dispẽsante auctoritate clauiũ si hr̃i põt. S

Quarto excusãt̃ a ieiu° oꝑarij: siue laboratores
agroꝝ: ⁊ i huiusmõi se laborib⁹ affligẽtes q
i qb⁹dã cãib⁹ ieiunat̃ ñ tenẽt̃ sic distiguẽdo. Aut
n. tal' h₃ necia ad vitã suã ⁊ sue fãilie: cui tenet̃ ꝓ-
uidẽ: ⁊ ñ h₃ necessarm laborare: s₃ pp̄ viuẽ sine la-
bore: aut ꝑdcã ñ h₃ p° casu nũꝙ̃ ꝑt tal' pp̄ laborẽ
frãgẽ ieium: imo peccaret mortal'r frãgẽdo ieium
cã maioris lucri vl' ut acqrat sibi ⁊ fãilie sue ñ ne-
cessaª. Si v̉o ñ ꝑt ꝓuidẽ sibi ⁊ fãilie sue sine labo-
re: tũc aut scit facet̃ aliqđ exercitiũ qđ secũ patit̃
ieium: q̊ mediãte põt acqrẽ necessaria: ⁊ ñ excu-
sat̃: si faciat aliđ exercitiũ: qđ necessa° reqrat fra-
ctionẽ ieiunij. Si v̉o nescit vl' ñ ꝑt facẽ nisi vnũ
exercitiũ qđ ñ patit̃ secũ ieium. In hoc casu ñ va-
lẽs al'r hr̃e sufficiẽtia: frãgẽdo ieium excusat̃: d₃ tm̃
si adsit facl'tas petẽ dispẽsacm a suo sacerdote ⁊ il-
le d₃ ei ꝯcedẽ. Et nõ. ꝙ igt Ale. vbi s̃. ꝙ si alicui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

incumbit necessitas conducēdi operarios ⁊ non
inueniat aliquos nisi de his qui sūt assueti fran/
gere ieiuniuꝫ qn̄ laborāt: ꝓsumē pōt ꝙ necessi/
tatē hn̄t laborādi: ⁊ ipotētes sūt ad ieiunādū nisi
adsit euidētia facti certissima i ꝯtrarium. Vn̄ in
dubio potest quis conducere eos. Dubia enim
sunt in meliorē partē accipiēda c°. Estote cū vul
garibꝰ de. reg. iu. Nec tenet̄ iuestigare coꝝ neces
sitatē vel in potentiā q: huiusmodi iquisitio mul/
tis fieri posset occasio scandali. Sed aduertēduꝫ
ſm Alexādrū vbi supra ⁊ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 147ª. ꝙ
illi nō sunt a peccato imunes: qui operarios ꝯdu
cere nolūt nisi cū pacto vt frāgāt ieiuniū: nisi for/
te talis necessitas imineret: ꝙ rationabiliter opꝰ
festinantiā postularet. Et idē habet̄ in summa cō
fess. li°. p°. ti°. 12°. q. 18ª. Similiter seruitores no
biliū: qui ex causa necessaria ꝓueniūt aliqn̄do co
medēdi horā ex toto comedēdo: vel modicū ꝓlibā
do: ne in mensa seruiēdo deficiāt: ⁊ hoc faciūt iaꝫ
positis mēsis: vel modicū ante: ita ꝙ propter tēpo
ris cōtinuationē debeat vna mēsa cōputari: non
peccāt ſm hosti. in summa. sicut nec etiā peccāt ser
uitores medicorū personarū: qui surgūt de mēsa
dn̄orū suorū: vt vadāt pro vino: vel cibos deferāt
vel vt ad portā rn̄deāt: ⁊ postea reuertētes ad mē
saꝫ cōtinuāt comestionē iā iceptā. Et hoc idē sētit
Rodonēsis. Et idē est dicēdū de lectoribꝰ vel ſui
toribꝰ mēse inter religiosos: dū tn̄ licētia superioꝝ
ꝓueniāt horā cū vel ꝓlibent aliquid. Et hoc secun
dū. ⁊ habetur etiā in sūma. ꝯfess. eodē libro ⁊ ti
tulo. q. 22ª.

T

Quinto excusant̄ a ieiunio egrotātes ⁊ ifir/
mi: vt in c°. ꝯsiliū. §. fi. extra de obser. ieiu.
vbi dr̄. Si quis ieiuniū fregerit egrotꝰ: reus vo/
ti nō habet̄: cuiꝰ ratio est ſm Ricar. vbi supra:
Quia in eis natura debilis ē: ⁊ ideo si daret̄ eis
vna vice simul totū quod est necessariuꝫ nature
sue ⁊ sustētationi: nimiū grauarent̄: sꝫ si dat̄ plu/
ribꝰ vicibꝰ confortat̄ natura ⁊ vigorat̄. Et ideo
etiā in illis infirmitatibꝰ in quibꝰ cōfert abstinē/
tia: nō tenent̄ ad ieiuniū: quia ⁊ si cōferat absti/
nētia a mlto cibo: nō tn̄ vtile ē eis totū qđ accipē
debent simul sumere sed magis pluribꝰ vicibus.
Itē propter iordinationē nature: qn̄qꝫ valde pa
rū possunt accipere vna hora: ⁊ residuū sufficiētie
alia hora: pro quāta aūt infirmitate vel debilitate
possit frāgi ieiuniū relinquit̄ arbit°. spūalis medi
ci vel corporalis. Similiter multū senes ⁊ antiq
ſm Inno. in sūma excusant̄ a ieiunio. Cuiꝰ ra/
tio est ſm Ricar. vbi supra quia in eis calor ⁊ vir/
tus debilis est. Et ꝙuis sint sub siccitate opposita
humiditati naturali: supabundat tn̄ in eis hūi/
ditas accidētalis ex idigestione causata: vnde si
totꝰ cibꝰ quē eorū natura requirit pro die natu/
rali ab eis sumerent̄ vna vice nimiū obtūderet̄
i eis: ⁊ grauaret̄ naturalis calor ⁊ nō posset cibū
cōuenienter digerere.

V

Sexto excusant̄ in aliquibꝰ casibꝰ mulieres
vxorate: vn̄ sciēdū ꝙ caput mulieris: ē vir i
oībus: excepto cōiugij debito: potest ergo mulier
viro ꝑmittente vouere abstinētiā: quā tn̄ implere
nō debet illo prohibente vt statuit deꝰ Numeri.
3°. Et in hoc mariti sunt quodāmodo epi suarū
vxorū: que eis debent obedire ⁊ hoc propter ſui/
tutis cōdicionē: quia in oībus supradictis debēt
viris suis subesse. 33ª. q. 5ª. c°. Manifestū ⁊ c°. se.
vnde Plato dicit in menone: decet mulierē ob/
sequētē eē viro. ⁊ Aristo. li°. 3°. Icono. iquit. Au
diat mulier virū i oībꝰ: ⁊ obediat i eo qđ ille ꝓci
pit. Et paulꝰ ad col. 3°. ait. Mulieres subdite esto
te viris sīc oportet in dn̄o. Ait eni deꝰ mlieri gen̄
3°. c°. Sub viri potestate eris: ⁊ ipse dn̄abit̄ tui.
Ieiunia aūt ecclīe ſm Inno. in ru. de obs. ieiu.
dimittere nō debet. Sed forte propter viri scāda/
lū euitādū propriꝰ sacerdos posset de facili dispē
sare ſm hosti. in sūma. arᵐ. in c°. vt ꝯstitueret̄. 5ª
disti. ⁊ extra de cle. ex. mini. c°. latores ⁊ tūc pecca/
tū erit viri. O quot repiunt̄ hodie qui ipsi nolunt
benefacere nec etiā permittunt vxores suas ieiu/
nare ex°. diaboli: qui cū ipse sit damnatꝰ: alios q̄
rit secū ad perditionē cōducere. Sed pro maio/
ri declaratione ꝓdictorū sciēdū est ſꝫ Tho. 2ª. 2ᵉ.
q. 147ª. ꝙ quādo causa frāgēdi ieiuniū est mul
tū euidens ⁊ indubitata: nō est necessaria dispē
satio superioris maxime vbi est ꝯsuetudo. Et iō
tūc pōt homo per se ipsū statuti obſuantiā ꝓteri
re: maxime si de facili nō posset ad superiorē ha/
bere recursū: ⁊ nō est cōsuetū in tali causa ad su/
periorē recurrere. Et idē habet̄ in sūma ꝯfess. li°.
p°. ti°. 12°. q. 18ª. Si āt sit cā dubia vtrū. s. sit suffi
ciens: petēda est dispēsatio ab epo loci si cōmode
haberi possit vel ab eiꝰ vicario in eius abūdātia:
vel a ꝓprio sacerdote ab epo auctoritatē hn̄te

X

Septimo ⁊ vltimo excusant̄ a ieiunio pue/
ri ⁊ iuuenes vsqꝫ ad vigesimū primū ānuꝫ
ſm Ricar. in 4°. di. 15ª. ar°. 3°. q. 4ª. ⁊ tho. 2ª. 2ᵉ.
q. 147ª. ar°. 4°. Nā ſm philosophū: vsqꝫ ad illđ
tps sūt in augmēto: ⁊ in eis est caloris magnitu/
do que multum cōsumit: ⁊ ideo necesse habent
multū comedere tā pro nutritiua: ꝙ̄ pro augmē
tatiua. Et iō si simul accipent in vna vice: qđ ne
cessariū est per totā diē: nimis obtunderet̄ vigor
naturalis: ⁊ esset periculū alicuiꝰ magne infirmi
tatis: ⁊ membra non possent bene peruenire ad

suam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

suam pfectionem. Y

O Conueniés tamé est fm predictos doctores
q pueri adolescétes: ante predictū tempus
aliquádo ieiunét trib⁹ rationibus. Primo ratio
ne assuefactionis: ut postea cū fuerint magni nó
videat eis nimis durum ieiunare totam q̄dra/
gesimaz. Et ideo debét ieiunare semel: bis: vel ter
in hebdomada: sicut melius pūt. Dicit eni Isido
rus in li°.2°. solilogoꝝ. c°. 61°. Qd cum difficul/
tate ceperis: per vsum cuꝫ facilitate pficies. Et iō
o iuuenes: ꝛ si non potestis quotidie ieiunare: tn̄
aliquā abstinétiā facite. Alr enim nó poteritis po
stea: nisi cum multis anxietatib⁹ cum magni erit
ꝛ pfecte etatis: totaꝫ quadragesimā ieiunare. Ait
eni Martialis choc⁹ li°. vndiqꝫ suscepto. c°. 4°
Mollibus assuet⁹: loricaꝫ ferre recusat. Ceruici
tenere ferrea cassis obest. Sepius vncta manus
capulo: nó accipit enseꝫ. Lota effecta cutis frigo
re: ꝛ imbre dolet. Et iō dicit Ouidi⁹ in. 2°. de ar/
te amādi. Fac tibi ꝯsuescat: nil ꝯsuetudine mai⁹
Scōo debetis ieiunare rōne retributiōis: nā imi
néte aliq̄ tribulatione: bonū est: ut etiā pueris ie/
iunia indicant in signū acrioris pñie: ad placan
dū deū: vnde Johelis. 2°. dr̄. Sáctificate ieiuniuꝫ
ꝛ postea seqtur. Cógregate paruulos ꝛ suggétes
vbera. Sicut etiā de iumétis legit Jone. 3°. hoies
ꝛ iuméta nó gustét quicq̄ꝫ nec pascant: ꝛ aquā
nó bibāt. Tertio ieiunare debetis: ratione stimuli
carnis. Vn̄ dicit Inno. sup rubri. de obf. ieiu. q
ieiuniū indictum ab ecclia: est necessariū oibus
nobis sane métis: ꝛ oibus doli capacib⁹ potenti/
bus ieiunare: cū possint peccatū deflere. c°. p°. ex/
tra de delic. pu. Unde ꝯcludit q lascíui ꝛ dissolu
ti iuuenes luxuriātes cū signū sit ex hoc: q hēant
de superfluo nature: tenent ieiunare ꝛ abstinere.
Ego auteꝫ ut mihi videt: dico q ꝛ si tales pueri
vel adolescétes: nó teneant ad ieiunium ecclie: p
dictis rōnibus: maxime dicéte Hieronymo in q̄
dam epl'a. Ante annos robuste etatis periculosa
est: ꝛ grauis teneris abstinétia: tamé tales sic lu/
xuriosi adolescétes: tenent ad ieiunium abstine/
re: ex precepto legis nature: que dictat a feruenti
corporis olla extrahéda esse aliméto rum frométa
Quomodo eni filioli mei: igné luxurie extingue/
re poteritis: si non a supfluo potu ꝛ cibo abstinea
tis? Audite quid Hierony. ad furiam scribat: de
viduitate seruáda. Non ethne ignes: non ꝛ vul/
cana tellus: nó olimpus tátis ardoribus extuat:
ut iuueniles medulle vino plene: ꝛ dapibus in/
flāmate. Accipite ergo aquam ieiunij: ꝛ abstine
te ad extinguédū ignem libidinis ꝛ luxurie.
¶ Pars tertia huius sermonis: de fructificatio
ne ieiunij. Z

Q Qātas ex ieiunio capiam⁹ vtilitates:
non posset Tulij: vel Demosthenis seu
Lactátij eloq̄ntia enarrare: de qb⁹ tn̄
aliquas breuiter edisserā. Quaꝝ pma
dr̄ refrenationis. Scdm eni diuinam institutio/
né: sensualitas carnis nr̄e debet subesse rōni: vn/
de Gen̄. 4°. dixit dn̄s kaim. Sub te erit appetit⁹
tuus: ꝛ tu dn̄aberis illi⁹. Sed per peccatū pmoꝝ
parétum: sensualitas isurrexit ꝯtra spūm. Unde
verū est qd iqt Paulus ad Gala. 5°. Caro ꝯcu
piscit aduersus spm̄. Ideo cum ꝯtraria ꝯtrarijs
curent fm Gre. in quadā omelia. Abstinentia
ꝯtraria gule est illa que refrenat ꝛ domat corp⁹
ꝛ sensualitaté: ꝛ eaꝫ subijcit spūi. Ideo in q̊dam
sermone Basilius inqt. Sicut equis frena sunt
imponéda: ita corpora nr̄a sunt refrenáda ieiu/
nijs. Uigilijs stude copulare ieiunia: ut ita cun/
ctis aíe virtutib⁹ florere possis: ꝛ caro subiecta sit
aíe sicut ancilla famulatur dn̄e sue: hec ille. Si/
cut eni equus replet⁹ ꝛ impinguat⁹ recalcitrat
macerat⁹ aūt fame: pacifice opat: ꝛ incedit. Sic
caro nr̄a que est equus aíe: iuxta illud Esa. 3°.
Equi eoꝝ caro: cui equo ipsa aía insidet: si nó ab
stinétia macerat: ꝛ castigat recalcitrat ꝯtra eam
ꝛ ducit in precipitiū inferni. Sed freno abstiné/
tie domata: ad viam rectā beatitudinis ducit. Et
ideo psalmista inqt. In chamo ꝛ freno: maxillas
eoꝝ ꝯstrige: qd optime seruabat apl's Paulus
qui pme Cor. 9°. ait. Castigo corpus meū: ꝛ i ser
uituté redigo. De quo loqués Hiero. in epl'a. ad
Eustoc. ꝛ ponit in. c°. si paulus. 32ª. q. 5ª. ait. Si
paulus vas electionis: ꝛ preparat⁹ in euāgelio
xpi: ob carnis aculeos: ꝛ incétiua vicioꝝ repmit
corpus suū: ꝛ in seruituté subijcit: ne alijs predi/
cās: ipse reprob⁹ efficiat: ꝛ tn̄ videt aliam legé in
mébris suis repugnāté legi métis sue: ꝛ captiuā/
tem se in lege peccati. Si post nuditateꝫ ieiunia:
famé: carceres: flagella ac supplicia: in semetipo
reuersus exclamat. Infelix ego hó: quis me libe/
rabit de corpore mortis hui⁹? tu te putas securaꝫ
esse debere? quasi dicat non. Et eadem fere verba
scribit: idé Hiero. ad rusticuꝫ. Et in alia epl'a ad
furiā: de viduitate seruāda. De seipso auté scribit
ad Eusto. di. Quotiés in heremo ꝯstitutus: i illa
vasta solicitudíe que exusta solis ardorib⁹: horri
dū monachis prestat habitaculū: putabā me ro
manis interesse delicijs sedebam solus: q2 amari
tudine plenus erā: horrebant sacco mébra defor/
mia: ꝛ squalida cutis situ ethiopisse carnis obdu
xerat: q̄tidie lachryme: quotidie gemit⁹: ꝛ si quā/
do repugnātem sómnus iminés oppressisset: nude

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

humo: vix ossa herētia collidebam: de cibis vō ⁊
potu taceo: cum etiam lāguentes monachi aqua
frigida vtanť: ⁊ coctū aliqd accepisse luxuria sit
Jlle igiť ego qui ob gehēne metum tali me car/
cere dānauerā: scorpionum tm̄ socius ⁊ ferarū: se
pe choris intererā puellarū: pallebāt ora ieiunijs
⁊ mens desiderijs extuabat: ⁊ in frigido corpore
⁊ sicca iam carne premortuo: sola libidinū incē/
dia bulliebāt. Jtaqꝫ omni consilio destitutus ad
iesu iacebam pedes: rigabam lachrymis: ⁊ crine
tergebā: ⁊ repugnātē carnē hebdomadaꝝ inedia
subiugabam: hec ille. Siľr de Judith dť Judith
14°. Humiliauit corpus suū ieiunijs. Et dauid
psalmo. 34°. inqt. Cum mihi molesti essent idue
bar cilicio: ⁊ humiliabam in ieiunio aīam meā.
Et oīum istoꝝ causa potissima est: quia cessante
causa cessat effect⁹. 2°. Physicoꝝ. ⁊. 8°. Ethico.
2°. de gñatione: de pe. ⁊ remis. c°. cum infirmitas.
c°. cuꝫ cessante: de appel. c°. Et si christus: de iure
iur. c°. post trāslationem: de renū. §. his oib⁹. 61ª.
di. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de lega. 2°. l. Nō
dictum ff. de pac. l. adigere. §. quāuis. ff. de iur. pa
tro. l. j. §. sexum. ff. de postu. vbi glosa. Et loquitur
de causa finali ⁊ nō impulsiua. Similiter est tex
tus cum glosa i. l. j. C. de cōdi. ob causam. facit. ff.
eodem per totū. ⁊. l. si cum filius. §. ticio. ff. de do/
na. Cum igiť causa propinqua ⁊ immediata lu
xurie: sit gulositas: ut supra patuit: ergo per refre/
nationem gule cessabit luxuria. Et hoc est qō in/
quit Hiero. lib°. 2°. cōtra Jouinianum. Repu/
gnātem carnem ⁊ ad libidinum incētiua rapien
tem inedia subiugamus. Esus enim carniuꝫ ⁊
potus vini: vētrisqꝫ saturitas seminarium libidi
nis est. Unde comicus sine cerere inquit: ⁊ libe/
ro friget venus: hec ille. Et ideo quidam verifi/
cator inquit. Parce mero: ⁊ lassis parces gulo/
se medullis. Sicut enim quo plura ligna igni
supponimus eo magis inualescit. Jta quo ma/
gis delicata cibaria comedimus tanto magis lu
xurie incendio extuamus: ut inquit Augusti. ad
heremitas. Et ideo sicut deficit ignis detractis li/
gnis. Jta luxuria cessantibus superfluis alimen
tis. Jdeo dicitur Prouerbiorum. 26. Cum de/
fecerint ligna extingueť ignis. O igitur sodomi/
te furciferi: o adulťi vilissimi: o fornicatores por/
cini. Cur dicitis ꝙ caste viuere nō potestis? Ac/
cipite hoc remedium: affligite carnem vestrā: cuꝫ
sancto ieiunio. Jdeo enim pudicitiā seruare non
valetis: qꝛ gulam refrenare nō vultis: per os eñi
accēditur fornax. Refrenate ergo sensualitatem
cum abstinētia. Hec enim vobis facile est: dicen
te dño. Geñ. 16°. Ecce ancilla in manib⁹ tuis est

Nullus ergo se potest excusare de incōtinētia: qꝛ
pōt luxuriā per abstinētiam refrenare. A

SEcūda vtilitas ieiunij: dť satisffactio fm̄ eñi
Alex. de ales vbi supra: ⁊ Tho. i. 4°. di. 15ª.
ar. p°. q. 5ª. ⁊ Bonauē eadem di. pte. 2ª. arti. 2°.
q. 2ª. Cum ieiuniū sit afflictiuum carnis ⁊ pena
le: ideo est satisffactiuū pro peccatis nr̄is. Jdō di/
cit Ambro. in quodā sermone: ꝙ nullū est tā gra
ue delictū: qō nō abstinētia purgeť. Tertia vtili/
tas ieiunij dť illuminatio: de qua Esa. 25°. dicit:
Quē docebit dñs sciam ⁊ quem itelligere faciet
auditum? seqtur. Ablactatos a lacte: auulsos ab
vberibus. Et hoc patuit in Daniele ⁊ socijs: qui
leguminib⁹ pasti: inuēti sunt sapientiores oibus
magis caldeoꝝ. Danielis p°. Hinc de sctō dñico
dicit: ꝙ ut in studio proficeret abstinuit per decē
nium a vino. Patet etiam de Joāne euāgelista
cui ieiunāti in insula pathmos reuelatio Apoca
lypsis facta est de qua Hierony. ait ad paulinuꝫ
Apocalypsis Joānis tot hēt sacramēta: quot v/
ba. Apľi quoqꝫ ieiunantes ⁊ orantes in linguis
igneis spūm sanctū acceperūt. Actuum. 2°. Jeiu
niū ergo eleuat mētem ⁊ speculatiuū facit intelle
ctum: ideo dicit Chrisosto. de cōse. di. 5ª. c°. nihil.
Nihil sic est iocūdum: sicut cibus bñ digestus: ⁊
decoct⁹. Nihil salutē: nihil sic sensuū acumē ope/
rať sicut moderata refectio. Jpse aūt Chrisosto/
mus fuit magnus medicus: appellatus Joānes
Mesue. Jsidor⁹ quoqꝫ li°. 2°. de sūmo bono. ait.
Per ieiunium occulta celestium misterioꝝ re/
uelantur. B

QUarta vtilitas ieiunij: dicit placatio. Ual/
de eñi est diuine ire placatiuū: sicut de A/
chab: tertij Regū. 21°. patuit qui tempauit penā
quā sibi dñs cōminat⁹ fuerat ieiunādo. Patuit
ēt de niniuitis de qbus Jone. 3°. dť. Nō cū ionas
iuxta vbū dñi itrasset in ciuitatē niniue: que erat
ciuitas magna itinē dierū triū: ambulassetqꝫ iti
nere diei vni⁹ clamauit ⁊ dixit. Adhuc qdragita
dies ⁊ niniue sbuerteť. Et crediderūt viri niniui
te dño: ⁊ pdicauerūt ieiuniū: ⁊ vestiti sūt saccis a
maiore: vsqꝫ ad minorē. Et puenit vbū vsqꝫ ad
regē niniue: ⁊ surrexit de solio suo: ⁊ abiecit vesti
mēta sua: ⁊ idut⁹ est sacco: ⁊ sedit in cinē ⁊c. Se/
quiť. Uidit de⁹ opa eoꝝ: ⁊ misrt⁹ est pplo suo dñs
de⁹ nr̄. O sacrū ieiuniū: tu nō solū mitigas iraꝫ
dei: sed ēt facis cū nobis bona sua elargiri: vnde
Luce p°. c°. dixit btā vgo. Esuriētes īpleuit bo/
nis: ⁊ diuites dimisit ianes. O sacrū ieiuniuꝫ: tu
nō solū nos facis euadere picula ⁊ tribulatiōes
mūdi: sꝫ ēt nos in oib⁹ facis psparí: primi. n. Es/
dre. 8°. c°. dť. Jeiunauimus ⁊ rogauimus dñm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

τ euenit nobis prosperé.

Quinta ieiunij vtilitas dr̃ sanationis: de qua Galienus inqt. Abstinẽtia est sũma medicina Hiero. quoqȝ in quadã ep̃la ait. Supfluitas cibi gñat morbos varios τ mortiferos: moderata vo refectio sanat egritudinẽ: procurat sanitatẽ τ hylaritatem. Et ideo didimus in ep̃la ad Alexã. de bragmanis inqt: pura τ simplici vita genus bragmanoꝝ viuit: nullisqȝ rerũ capit᷑ illecebris: nihil appetit amplius ꝙ̃ nature ratio efflagitat. Hinc est ꝙ nulla apud eos sunt morborũ gñra: nullus medicine vsus: sed diuturna salute pfruunt᷑: q2 medicine remediũ illis psimonia est que nõ solũ illapsos possit curare dolores: sed etiam procurare ne veniant: ideo Hiero. in. c°. legimus: de psec. di. 5°. τ est originalr̃ in li°. 2°. cõtra Iouinianũ: Legimus iqt quosdã morbo articulari: τ podagre humoribus laborãtes proscriptiõe bonoꝝ ad simplicẽ mẽsam: τ paupes cibos redactos ꝯualuisse. Caruerũt enim solicitudine dispẽsande domus: τ epularꝫ largitate que τ corpa frãgũt: τ aiam. Irridet Oratius appetitum ciboꝝ: qui ꝯsumpti relinquãt pniam. Et in eodem li°. idem Hiero. ꝯtra iouinianum inqt. Egrotãti tibi non aliter sanitas restituit᷑: nisi tenui cibo: victuqȝ castigato: que dieta dicit᷑. Quibus ergo cibis recipit᷑ sanitas: his τ seruari põt: hec ille. Et facit ad p̃dicta exẽplum illius abbatis pinguis qui ibat ad balnea porrete: cũqȝ incidisset in quodam p̃ncipe latronum: τ iterrogatus ab eo qua de causa pgeret ad balnea: r̃ndisset ꝙ hoc faciebat: quia patiebat᷑ ꝯtinuum dolorẽ stomaci τ nunꝙ̃ hẽbat appetitum comedẽdi. Ille p̃nceps fecit statim eum descẽdere de mulla in qua insedebat τ pedestrem iussit eum a suis famulis in quodã nemore: non pmittẽs ei dari aliud pro cibo nisi decẽ fabas siccas cũ modica aqua quotidie. Cũqȝ in hac dieta stetisset per qndecim dies. Postea ductus est ad mẽsam ipsius principis: τ iterrogatus ab eo vtrũ amplius haberet dolorem stomaci τ an haberet appetitum comedẽdi: r̃ndit se totaliter sanatum: τ optimi esse appetitus Et positus ad mẽsam cum magna suauitate recepit refectionẽ. Et sanus ad p̃riam rediit pedester: qui prius cũ difficultate poterat eqtare. Unde vltra qnquaginta aureos quos ei abstulerat ille princeps: misit ei quinquaginta alios statim: ut ad patriam fuit reuersus: eo ꝙ sine balneis eius ĩfirmitatem curasset scilicet cum dieta. Dixerat enim ei predictus princeps cum ad p̃riam redire vellet. Domine abbas viuite sobrie τ tẽperate: si vultis sanitatẽ cõseruare: τ infirmitates curare. Hoc enim est salubrius balneum: qȯ possitis recipe. Et ideo dicit Ber. in li°. de improbatiõe vicioꝝ 7°. c°. Utilis est homini potus τ esca breuis. De hac etiam vtilitate abstinẽtie habet᷑ Ecc̃. 9°. c°. vbi dicitur Initium vite hoïs aqua τ panis: τ Martialis chocus li°. vndiqȝ suscepto. c°. 3°. ait. Esca quidem simplex sanum facit atqȝ valẽtem. Et sanum multi destituere cibi.

Sexta vtilitas ieiunij dicit᷑ superationis. s. demonum. Et in huius figurã Iudith: que oĩbus diebus vite sue ieiunabat: ut patet eius libri 8°. c°. occidit holofernem: ut habet᷑ eiusdem libri 13°. c°. per quem figurabat᷑ demon. Filij etiã israel bis debellati a filijs Beniamin: q2 postea ieiunauerũt victoriã habuerũt. Iudicum. 20. Philistei quoqȝ debellauerũt israel: τ archam dñi acceperũt: primi Regũ. 4°. Ieiunãtes autem filij israel habuerũt victoriam: τ eam recuperauere: p̃mi Regũ. 7°. Per philisteos autem demones figurati sunt. Qui igit᷑ de demonijs victoriam desiderant reportare: oportet eos abstinẽtes τ austeros esse. In cuius figuram dicit᷑ in libro de propetatibus rerum: ꝙ draco vidẽs elephãtem potu ac cibo grauatum libẽtius eum inuadit: τ citius cõtra eum p̃ualet. Sed sobrio non appropinquat. Elephas enim ieiunus triũphat de dracone. Et similiter draco ĩfernalis: preualet cõtra crapulosos: sed ab abstinẽtibus supatur. In huius etiam figurã legit᷑ iudicũ. 7°. Qȯ deus p̃cepit illos de filijs israel: qui manu τ lingua lãbuerũt aquas separari ad pugnã seorsum ꝯtra inimicos dei: alijs oĩbus qui sensualr̃ biberant repulsis. Ideo dicit dñs Matth. 17°. c°. Hoc genus demonioꝝ non eijcit᷑: nisi in orõne τ ieiunio: qȯ ẽt habet᷑ Marci. 9°. Sicut. n. aqua buliẽs expellit canem de coquina: sic orõ feruẽs cum ieiunio diabolũ canẽ rabidũ fugat de aïa. Et sicut piscis natat in fluuijs τ morit᷑ ĩ sicco: sic diabolus delectat᷑ in aqs deliciarũ τ morit᷑ in sicco abstinẽtie: id est amittit vires sue potẽtie. Et sicut fames expellit lupum de nemore sic ieiuniũ expellit diabolũ: lupũ rapacẽ de corde Ad hoc etiã propositũ facit qȯ inqt Albertus in tractatu de virtutibus politicis: vbi dicit ̃sm Philosophos nãles: ꝙ sputum hoïs ieiuni: est venenũ serpẽtis: sꝫ nõ est sic de sputo hoïs pleni: ex quo ꝯcludit ꝙ diabolus serpẽs antiquus timet ĩ die᷑ inuadere ieiunãtem: nõ aũt crapulãtẽ: per ieiuniũ quoqȝ christus diabolũ superauit. Matthei. 4°. Ideo dicit Isidorus li°. 2°. de sũmo bono. Ieiunia sũt fortia tela aduersus tẽtamẽta demonũ.

Septia τ vltia vtilitas ieiunij: dr̃ glĩficatõis Si. n. ad celestẽ p̃riam volumus p̃ueni᷑ necesse

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

est per ieiuniũ carnẽ mortificare. Ait enim Hie ronim⁹ li°.20.ↄtra Jouinianũ Btitudo paradi si absq3 abstinẽtia cibi nõ potuit dedicari: ⁊ iterũ ait. Quãdiu adã ieiunauit: i paradiso stetit. Hic ostenditur per ieiuniũ ad paradisu3 nos posse re uerti a quo p saturitatẽ fueram⁹ eiecti. Et Gre. in quadã omelia inquit. A paradisi gaudijs per culpam gule cecidimus. Ad hec per abstinentiã resurgamus. Sicut ergo miles terren⁹ nõ potest brauiũ acquirere si ad pugnã crapulentus acce/ dat: sed oportet eum a multis abstinere. Ita ⁊ de militibus spiritualib⁹ dicendũ est: de quib⁹ prīe. ad Corinth. 9°.c°. Paulus ait. Oĩs q in agõe cõ tendit: ab oib⁹ se abstinet: ⁊ illi quidẽ vt corrupti bilem coronã accipiant: nos autẽ incorruptam. Quid dicam de sacro ieiunio? Audite quid de co sancta mater ecclesia canit: paradisi portas ape/ ruit nobis ieiunij tẽpus. Et ideo quarti Re.2°. Helias post ieiuniũ raptus est in celum. Sicut enĩ qui vult intrare per portã strictã necesse est q nõ sit nimis pinguis: sed oportet eũ esse tenuem iuxta illud Oratij in eplis dicentis. Forte per an/ gustã tenuis vulpecula rimã. Repserat in cume/ ram frumenti pastaq3 rursus. Ire foras pleno tendebat pectore frustra. Cui mustella procul: si uis ait effugere istic. Macra cauũ repetas: artũ quẽ macra subijsti. Sic nobis volentib⁹ intrare ianuam paradisi que valde stricta est: sicut dr Matthei.7°.c°. Necesse est esse tenues ⁊ maci/ lentos per abstinentia3: ideo dicit dñs vbi supra Intrate per angustã portã.s. ieiunij ⁊ abstinentie Et ideo vt sãcta mr ecclia nos inuitet ad ieiunã dũ quotidie hoc tpe cantat in prefatione misse ie iunij vtilitates di. dño. Qui corporali ieiunio vi cia cõprimis. mẽtẽ eleuas: virtutẽ largiris ⁊ pre mia.s. in hoc seculo terrene ꝓsperitatis: ⁊ in alio eterne glorie. Ad quam. ⁊c.

Feria sexta de peccatis mortalibus omnibus. Sermo sextus. A

Annũcia populo meo scelera coru3 ⁊ domui iacob peccata eorũ. Esa.58°.c°. Est regula generalis generosi ciues oiu3 sapientũ atq3 phi losophorũ: q initiũ salutis est noticia peccati. Il lius etenĩ malignitatẽ cognoscẽtes sũmopere il/ lud deuitant. E cõtra aũt: qui nõ cognoscit pec/ catũ illud deuitare nõ curat. Vñ dicebat Epicu rus. Corrigi nõ vult: qui peccare se nescit. Aug. quoq3 super psalmo.50.inquit. Nemo insanabi lior: eo qui sibi sanus videt. Et Seneca ad lucil lũ eplã.51ª.inquit. Nõ est extrinsecũ malũ nrm intra nos est: in viscerib⁹ ipsis sedet: ideo ad diffi cultatẽ eius venim⁹ q̄a nos egrotare ignoramus

Idcirco cogitaui crebro nihil vtilius fore q̃ vob pcõrũ oiu3 spẽs declarare: vt abominatõe vicij cognita: totis illud virib⁹ fugiatis. Ait eni3 Au/ gustin⁹ i li°. meditationũ.c°.24°. Heu peccatu3 horrendũ: heu res detestabilis: nullo modo com/ parabilis: cec⁹ nõ videt foueã in quã cadit: insa nus putat se debere quod facit: hec ille. Jõ mihi iperauit de⁹ in hoc mane dicẽs verba ꝓposita scri pta in eplã occurrẽtis ferie. Annũcia pplõ meo ⁊c. Sup quib⁹ verbis sciẽdũ fm Gre.31°.mora liũ: ⁊ transũptiue magro sententiarũ in.2°.di.42ª Et per Augustinũ i omelia de igne purgatorij Et.25ª.di.§. Alias aũt. ⁊ scdm Bonauenturam in.2°.di.42ª. in questionibus cc. litteram ⁊ Ri car. eadẽ di.ar°.4°.q.pª. ⁊ Alexander de ales in 2ª. parte summe in tractatu de peccat̃ mortalib⁹: q septẽ sunt vicia capitalia videlicet. Superbia. Auaricia. Luxuria. Gula. Ira. Inuidia ⁊ Ac/ cidia: de quib⁹ in hoc sermone tractabimus. Et primo de Superbia.

Pars prima huius sermonis de speciebus su perbie. AA

Secundũ oẽs theologos supbia est ca/ put ⁊ regina oium peccatorum. De qua sapiens. Ecclesiastici.x. dicit. Initiu3 oĩs peccati: supbia. Que nihil aliud ẽ inordinatus amor proprie excellentie sicut eam diffinit Augustin⁹ in li°. de Innocentia. Habet autẽ duodecim filias fm Tho. 2ª.2ᵉ.q.162ª. Et Alexm. de ales in fa parte sũme: in tractatu de su perbia: que sunt iste videlicet. Extollentia: Arro/ gantia: Uanagloria: Jactantia: Ambitio: Jpocri sis: Pertinacia: Jngratitudo: Jnobediẽtia: Cu/ riositas: Contentio: ⁊ Presumptio. De quibus alio in sermone disseremus. Quattuor autem sũt proprie species superbie: fm Tho. in secundo di.42ª.ar°.4°. in corpore questionis. Et.2ª.2ᵉ. q.162ª.ar°.4°. Et Alexandrũ de ales in.2ª. par te sũme in tractatu de specieb⁹ supbie: pͥma est reputare se propria virtute habere bona spiritua lia: vel tẽporalia: que quis habet contra quod est illõ Jacobi.p°. Oẽ datũ optimũ ⁊ oẽ donũ perfe ctũ desursũ est: descendens a pre luminũ. Et hãc speciẽ habuit lucifer in celo de quo Esa.14°. di/ cit: q dixit. Ponã sedẽ meã ab aqlone ⁊ ero simi lis altissimo. Ex quib⁹ verbis apparet: q ex quo volebat se equare deo nolebat se illi reputare in/ feriorẽ. Et cõsequenter obligatu3 eius maiestati a qua creat⁹ erat: ⁊ ideo dicit idẽ propheta: quõ cecidisti lucifer qui mane oriebaris? Secunda species est credere: q suis meritis habet bona ⁊ nõ ex gratia dei: ita q putat superb⁹ deũ sibi illa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ↄtulisse: quasi ex necessitate exigentib⁹: hoc suis meritis: ↄtra quod stat illa Pauli snia ad Ti. 3°. Non ex operib⁹ iustitie que fecim⁹ nos: sȝ fm suā misericordiā saluos nos fecit. Et hanc specieȝ habuit Nabuchdonasor: qui dixit Daniel. 4°. Nonne hec est babilon ciuitas magna: quā ego edificaui: ꝛ ampliaui in robore meo: ꝛ gloria decoris mei: Et ideo vt in eodē c°. hētur: subito audiuit vocē de celo dicentē. Tibi dicit Nabuchdonasor rex. Trāslatū est regnū tuū a te: ꝛ ab hoīb⁹ eijcient te: ꝛ septē annis: fenū vt bos comedes: ꝛ cū bestijs atqȝ feris erit hītatio tua: qḋ ꝛ factū est ꝛ nūꝗ fuit ad pristinū statū restitutus nisi quādo perfecte se humiliauit ꝛ de hac supbia sua penituit vt ibidē hētur. Tertia species est credere se magis virtuosum ꝛ alia bona hēre: ꝗ habeat. Hoc aūt est pmū capitulū libri stultoꝝ credere se sapiētem: hoc est cōmune viciū: se enī qsqȝ magis reputat ꝗ sit. Unde isti. ex quib⁹ cau. manu. non licet. §. in fraudē ꝺf. Sepe de facultatib⁹ suis amplius ꝗ in eis est: spērāt hoīes. Si enī sensus ꝛ discretio vēderet: qlibet apotechas apiret vt alijs in magna copia venderet: ꝛ per diuersas mundi partes mitteret: raroqȝ īueniret qui emere curaret cum vt plurimū quisqȝ se intellectum hēre putet pro se: ꝛ duodeci socijs: hanc speciem habuit Petr⁹ dū Lu. 22°. dixit dño. Et si oēs scādalizati fuerint in te sȝ nō ego: ↄtra tales aūt supbos ꝺf Esa. 16°. Audiui supbiā Moab supbus est valde. Supbia ꝛ arrogātia ei⁹: plusꝗ virt⁹ ei⁹. Quarta ꝛ vltia species supbie ē se iactare cū iniuria pximi ꝛ credere se meliorē. Hanc auteȝ speciem habuit phariseus ille de quo Luce. 18°. dicit ꝙ orabat in tēplo dicens. Gratias tibi ago dñe qꝛ nō sum sicut ceteri hoīes: raptores: adultri: iniusti: velut etiā publican⁹ iste. Ieiuno bis in sabbato: decimas do oīum que possideo: cōtra tales clamat deus Hiere. 5°. di. Ecce ego ad te supbe dicit dñs exercituū: quia venit dies tu⁹: tēpus visitationis tue: ꝛ cadet supbus ꝛ corruet: ꝛ non est qui suscitet eū. De hoc superbo dicit Asculan⁹ poeta in. c°. ḋ superbia. Lhomo supbo nō po habitare in terra: ne in celo po salire: sempre dimora nel grauoso affare. Consuma la superbia le persone: da lei procede il subito morire. Seguēdo pur la propria opinione Tre sono le persone in dispiacere. Lo pouero superbo e arrogāte. El mato vegio senza seno hauere. Richo Bosardo cū lhonesta vista: che par che patri nr̄i sepre cāti. A dio dispiace forte q̄sta lista. Questa e radice de tutti i peccati. E fu dal primo volendo la sede Delli maligni spiriti dānati: Pioue i terra questa iniqua secta Da cui il mal per īgano procede Et fa la vita del so ben sospecta. Superbia nō he altro che volere Sopra ḋ tutti ḋ li altri esser tenuto. E quel che lhomo nō he voler pere. Legit aūtē ꝙ quidā dixit Alexādro magno superbo. Quāuis leo sit rex aīalium: tñ fit sepe cibus formicarū. Et arbor alta cito erradicatur violentia ventorum. Sic ꝛ tu quāuis sis rex hoīum: cito tamē eris cibus vermiū. Et quāuis nūc sis altus: cito tamen eris depressus. Scriptū est enī Ecclesia. x°. Sedes ducū supboꝝ destruxit de⁹. De auaricia. G

Secūdū capitale peccatū est auaricia que a Tulio ꝛ Alex. de ales in fa pte sūme i tractatu sūme de auaricia ar. p°. ꝛ a beato Tho. 2ᵃ. 2ᵉ q. 118°. ar. 2°. ꝛ in questionib⁹ disputatis de malo. q. de Auaricia ar. p°. sic diffinit. Auaricia est iordinat⁹ amor pecunie: pecunia aūt fm Aug. in li°. de libe. arbi. hic accipit large pro oī eo quod hoīes hēnt: put ēt accipit in. l. pecunie verbū. ꝛ i l. pecunie appellatiōe. ff. de verbo. si. aliqñ tñ accipitur stricte pro his tñ que cōsistunt in pondere: numero: ꝛ mēsura. Ut in. l. 2ᵃ. §. item mutuū. ff. si cer. pe. Aliquādo strictissime ꝓ pecunia numerata tñ. Ut in. §. item pciū. insti. de emp. ꝛ vendi. Et in. l. pᵃ. C. de proba. In hac aūt diffinitiōe accipit pro omni re taȝ corporali ꝗ spirituali quā inordinate quis appetere potest fm durandū nostrū in sūma li°. p° pte. 6ᵃ. di. pᵃ. Et ideo ipse magis generalr̄ diffinit auariciā dicēs magis clare: ꝙ auaricia est inordinatus amor aliquid habēdi. Ex qua diffinitiōe īnuit ꝙ quis pōt res tpales appetere sine auaricie peccato dum ordinate appetit: maxīe necessaria. Ideo Prouer. 30. dicebat Salomon dño. Pauptatē ꝛ diuitias ne dederis mihi: sed tñ victui meo tribue necessaria. In quinqȝ aūt casib⁹ quis reputat auarus. Primo si iniuste acqrit. Abacuch. 2°. Ueh his qui ↄgregāt nō sua. Scḋo si nimis affectuose diuitias diligit pat⁹ peccare: ante ꝗ illas amittet. Istis auaris dicit saluator noster Matth. 6°. Nō potestis deo seruire ꝛ māmone. Tertio si est crudelis pauperib⁹ pᶜ. Ioānis. 3°. Qui viderit fratrē suuȝ necessitatē hēre ꝛ clauserit ab eo viscera misericordie: qūo charitas dei manet in illo: Dicit apostolus: quasi dicat non est. Quarto si viuit in miseria cū sit diues. Eccle. 5°. dicit Salo. Est alia ifirmitas pessima quā vidi sub sole: diuitie cōgregate i dānū dñi sui. Ad qḋ facit illud qḋ legit in fabulis poetarum scilicet. ꝙ Mida rex petijt ab Apoline deo suo vt quicquid tangeret fieret aurum: quo ei concesso: cum cibum vel potum manib⁹ vel labijs tāgeret aurū fiebat: ꝛ sic fame

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

mortuus est: quo datur intelligi ꝙ auarus semper appetit diuitias que tamē sunt causa mortis sue. Quinto quis dicitur auarus. Si diues existens valde: totum tamē studium suuz habet ad diuitias acquirēdas: maxime non habēs heredē. De his auaris dicit Paulus ad ephesi. 5°. Omnis auarus non habebit hereditatē christi τ dei. In hoc autem cognoscit̄ stulticia auari: q̄a edificat: vbi per momētum est permāsurus: τ non in celo: vbi in eternuz si bene fecerit est regnaturus Et tantam curam habet de putribilibus τ vilissimis rebus transitorijs. De preciositate autē anime sue non curat. Ideo exclamat dominus noster Matth. 16°. c°. di. Quid prodest homini si vniuersum mūdum lucretur: anime vo sue detrimētuz patiatur? aut quam dabit homo cōmutationez pro anima sua? quasi di. O auari stultissimi nolite tm̄ soliciti esse in acquirēdis diuitijs tēporalibus quas in breuissimo tempore estis amissuri: sed de salute anime vestre: τ de eternis opibus cogitate: illasq̄ acquirere ꝓcurate. Ait eni Asculanus poeta. in. c°. de auaricia O stulti: il tāto affaticar che gioua? Tutti tornati a quella mr̄e antiqua. Il vostro nome a pena si ritroua. Ea propter vos hortatur Grego. in omelia super Lucā que ponitur in dn̄ica sexagesime. di. Si vere diuites esse cupitis veras diuitias amate. O auarone: credis ꝙ vere diuitie sint ille quas tu i archa reconditas tenes? Profecto pecunie tue nō possunt recte appellari diuitie. Ait eniz Seneca ad lucillum. Neminē pecunia diuitem facit. Quid sunt ergo? certe potius spine τ aculei: q̄z diuitie appellande sunt. De quibus ait Gregori. vbi supra di. Spine sunt: quia cogitationum suarum punctionibus mentes lacerant: fallaces sunt: q̄r nobiscuz diu manere non possunt: fallaces sunt quia mentis nostre inopiam non expellunt. Sole enim diuitie vere sunt: que nos diuites virtutibus faciunt: hec ille. Ex quibus apparet stulticia auarorūz: qui de spinis diuitiarum edificant sibi domum infernalem in qua comburent̄: iuxta illud Esa. 33°. Spine congregate igni comburentur. O igitur auari vultis absq̄ peccato magnas τ veras diuitias adipisci? Virtutes acquirē festinate. Ait enim Isocrates in exhortationibus suis caplo p°. Virtute nulla possessio preciosior est: nec securior: potior enim est omnibus opibus virtus.

De luxuria.

TErtium peccatum capitale est luxuria: que s̄m omnes Theolo. maxime Alexā. de ales in. 2a. parte summe in tractatu de luxuria: est libidinose delectationis appetitus habet autem septez species: s̄m Alexan. de ales: vbi supra arti. 9°. τ Tho. 2a. 2e. q. 154a. arti. p°. Que sunt fornicatio simplex: stuprum: raptus: adulterium: incestus: τ sodomia. Fornicatio simplex: est quando peccantes ambo sunt sine copula matrimoniali: τ nullus eorum est deputatus ad diuinum cultum: nec peccant in loco sacro: vel modo contra naturam: τ nemo eoruz est virgo: nec intra se habent aliquam cognationem: vel affinitatem: τ nullus eorum est coactus ad peccādum sed ambo sponte peccato luxurie assentiunt. Stuprum est quando peccatur cum virgine: hoc libidinis nephandissimo vicio. Et multo est grauius quando ambo peccātes sunt virgines. Raptus est cum per violentiam ad peccanduz aliquis vel aliqua artatur. Adulterium est cum vnus peccantium: hoc crimine est vxoratus: τ multo maius est peccatum: si ambo sunt matrimonio ligati. Incestus cum peccantes luxuriose sunt cognati inter se: vel affines. Sacrilegium est cum aliqs peccantium diuino est cultui deputatus: τ tanto grauius crimen est: si ambo diuinis sunt obsequijs mancipati. Item sacrilegiuz est: si hoc maledictuz peccatum in loco sacro comitant̄. Horrendissimum autem sodomie crimen est quādo contra nature ordinem luxuriosa rabies perpetratur. De quibus libidinis speciebus: nolo ad p̄sens ad particularia ac abhomiabilia scelera descendere modos eorum declarando: ne illa ignorantes adiscant. Ait enim Seraphicus noster Franciscus de predicatoribus in regule sue. c°. 9°. Sint examinata τ casta eoruz eloquia: quia igitur scriptum est. Ecclesiastici decimotertio. Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. Ideo nolo de his turpibus ac vituperosis facinoribus aliud specificare. Sed qui habet aures audendi audiat. Ut dicitur Apocalypsis. 2°. capitulo. O quot horrenda scelera faciunt luxuriosi. O q̄z nephande res in abditis τ tenebrosis locis fiunt q̄z pauci coniuges reperiuntur: qui sanctum matrimonium: sicut debent custodiant: tam quo ad locum τ modum: q̄z etiam quo ad tempus τ ordinem ac alias circunstantias. Al bono intenditore meça parola basta. O maledicta luxuria adeo mūdū infecisti: ꝙ vera est illa sentētia Iohelis eius. p°. caplō. di. Computruerunt iumenta in stercore suo. Ideo dicit Albertus in tractatu de virtutibus politicis. Mō luxuriosus equiperabitur hyrco: qui propter lasciuiam semper est fetidus τ putrescit. Quantum autem hec abhominatio luxurie deo displiceat: patet illo exem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

plo: quod legitur in summa de septem donis: ubi
dicitur. Nõ in tyro in quadam terra erant homi
nes multum luxuriosi: propter qd̃ iniquissimum
peccatum immisit deus terremotum maximum
in illa terra: ⁊ tota submersa est: se eniʒ terra ape
ruit ⁊ devoravit illos sceleratissimos. Mane au
tem facto inde quidaʒ transeuntes videntes ibi
esse aquam in qua erat terra illa: aspexerunt in
aqua ⁊ viderũt illos maledictos homines ⁊ mu
lieres simul esse cõiũctos in illo nephando actu
in quo erant quando submersi sunt. Et hoc oste/
dit deus: ut omnibus intimaret quãtuʒ hoc spur
cissimum luxurie vicium ei displicet. Ideo con/
tra luxuriosos exclamat Asculanus poeta in. c°.
de luxuria. di. Tenete la luxuria vostra dea. E fa/
ti nel factor le piage noue. Piu che nõ fece la se
cta iudea: hor risguardate cõ qualche pietate che
sopra voi le lachryme pioue: vedẽdo come el ben
diuin lassate: destruge le richeçe e le persone: la go
la: la luxuria: e le guerre: le femine: e il giocco in
cio se pone. Consuma el corpo e lalma se man/
duca: per lei me pare chel cel se serri. E indesdi/
gno lalto dio conduca. El inimico de lhumana
gente: piu cha di altri vicij si gode facendose el
peccato carnalmente. Et e rason che questo non
po fare p̱ sua natura: ne se po dar lodo. Ma tut/
ti laltri: ben po operare. O servi tristi: o compara
ti schiavi: per che lacto carnale tanto vaffana.
Che contra dio ve fa cotanto pravi. Horribil vi
cio che natura prende. O anime diffidate sodo/
mite: o quãto questo acto adio offende. Cercha/
cate amore: oue amor non regna. O anime cie/
che da lo ben partite. Di vostra vita laere se sde/
gna: hor vi ricordi como le nude osse. Remane/
rano nela obscura tana. E conio mõte a tutti da
percosse: abandonate adunche el vile acto. Che
se fariti di rason la soma: niente acquista poi cha
satisfacto.

De peccato gule. I

Quintum viciuʒ capitale est gula: quã
quidaʒ facetus predicator dicebat fu/
isse vxorem carnis privij. De quo car
nis privio declarabat. Primo originationẽ. Se/
cundo ipsius nominationem. Tertio eius depi/
ctionem. Quarto ipsius malignationem. Quin
to eius filiationẽ. Sexto servitoruʒ ipsius condi/
cionem. Septimo vo ipsius expulsionem. Octa
vo auteʒ eius finitionem. Quo ad p̄mum ait: q
ut dicitur. Gen̄. 3°. videns diabolus mulieréʒ de
ambulãteʒ in paradiso voluptatis dixit illi. Cur
precepit vobis dñs: ut non comederetis ex om/
ni ligno paradisi. Cui respondit mulier. De fru/
ctu lignorum que sunt in paradiso vescimur. De
fructu autem ligni: quod est in medio paradisi
precepit nobis ne comederemus: ⁊ ne tangere/
mus: ne forte moriamur. Dixit autem serpẽs ad
mulierem. Nequaq̃ moriemini. Scit enim de/
us q in quacunqʒ die comederetis: ex illo aperi/
entur oculi vestri: ⁊ eritis sicut dij scientes bonuʒ
⁊ malum. Vidit ergo mulier q bonum esset li/
gnum ad vescendum: ⁊ pulchr oũculis aspectu
qʒ delectabile. Tulitqʒ de fructu ⁊ comedit: de/
ditqʒ viro suo: qui comedit: ⁊ aperti sũt oculi eo/
rum. Et statim facta tali comestione natum est
carnis privium: quod dicere potuit illud Job
tertio. Pereat dies in qua natus sum: ⁊ nox in
qua dictum est: conceptus est homo in munduʒ
Super quo Gregorius. 4°. mora. capitulo. 27°.
inquit. Quod scriptura sacra tribus modis ho/
minem appellat. Primo per naturam: ut cum
dixit deus Genesis p°. Faciamus hominem ad
imaginem: ⁊ similitudinem nostram. Secundo
per culpam iuxta illud psalmiste. Vos autem si/
cut homines moriemini: scilicet per peccatum:
⁊ Paulus prime ad Corinth. 3°. ait. Cum sit in
ter vos gelus ⁊ contentio nõne carnales estis: ⁊
s̃m hominem ambulatis. Tertio dicitur homo
per infirmitateʒ: iuxta illud Hieremi. 17°. Ma
ledictus homo qui confidit in homine: id est in
infirmitate. Unde sequitur. Et ponit carneʒ bra
chium suum. Et sic patet quomodo natum est
carnis priviuʒ. Nam ex predicta comestione ca
ro Adam ⁊ Eve privata est sua puritate ac in/
nocentia: ⁊ pace ac concordia: quam cuʒ anima
habebat. Et sic etiaʒ patet scd̃m: scilʒ eius nomi
natio. Aliqui enim accipiunt nomen ab excel/
lentia alicuius virtutis: ⁊ aliqui ab abundan/
tia tristitie: vel malicie. Carnis privium autem
nomen accepit triplici ratione: s̃m eius pessimas
qualitates. Unde potest appellari res turpitudi
ne notabilis de qua nominatione habetur. ff. de
postu. l. j. §. secundo loco. Primo enim appella/
tum est carnis privium: quia privavit ut dictuʒ
est carnem primorum parentum: ⁊ totius po/
steritatis suo dono iustitie originalis qua medi/
ante membra corporis non sentiebant aliquod
incendium concupiscentie: vel libidinis: ut ait.
Nicolaus de lira super epistolam Pauli ad ga
lathas. Statim autem facto peccato. Verifica/
tum est illud: q ait Augu. super Gene. ad litte/
ram di. Senserunt iam nudati anime carnisqʒ
motum quendam turpissimum atqʒ precipiteʒ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Unde confusi ad fici folia cucurrerunt τ membra sollicita pudore libidinis texerunt: hec ille. 2° appellatum est carnaualium: licet enim malum sit maximum q̄ propter hanc comestionem amisimus dominium membrorum que amplius nō sunt subiecta rationi tamen maius detrimentum est q̄ caro consurgit aduersus spiritum τ ei aduersatur. Ut ait Paulus ad Galat. 5°. Et ideo dicitur carnaualium: quia caro τ sensualitas valet contra spiritum τ rationem. De quo lamentatur Paulus ad Roma. 7°. di. Uideo aliam legem in membris meis repugnantem legi mētis mee: τ captiuum me ducentem in lege peccati. 3°. appellatum est carnasalium: eo q̄ caro nr̄a salsa fomite originalis peccati nunq̄ marcessit ad libidinem. Nam in infirmitate τ senectute τ in quacunq̧ sanctitate semp parata est ad concupiscētiam: quod patuit in beato spe. De quo Gregorius inquit in li°. dialogorum: q̄ existens proxim⁹ morti fugabat quandam feminam sibi seruientem di. Recede quia adhuc spiritus viget in me. De senectute etiā habemus exemplum de Noe τ de multis senibus adhuc luxurie operam dantibus. De sanctitate autem habetur exemplum beati Francisci qui cum laudaretur a pluribus dicebat: nolite me laudare nō securum: nam filios τ filias adhuc habere possem. Ecce ego o tu qui vis vacare carnisp̄uio vnde processit ei⁹ denominatio. Juri enim operam daturum prius nosce oportet vnde nomen iuris descendat. l. pª. ff. de iusti. τ iure. hic autem accipimus ius nō vt accipit iurisconsult⁹: sed ad propositum nostrum. Nā ius aliquando accipitur pro brodio ī quo coquuntur carnes porcine vt ait catholicon: τ vt idē inquit: dicit̄ ius prophanū: q̄a iudeis nō erat fas comedere carnes porcinas vel ius earū bibere. 3°. dicebat ille p̄dicator q̄ carnis priuium depingitur in forma hoīs pinguis. Nam s̄m philosophos pinguedo prouenit ex sanguine īdigesto τ male decocto ꝑpter getes. Unde quāto pinguedo magis augetur: tanto magis minuit̄ de sāguine τ consequenter breuiatur vita hominis cum sit in sanguine. Et ideo inquit Philosophus. 13° de animalibus q̄ nō est vtile augmentare pinguedinem quia breuiat̄ vita: τ sunt talia corpora morbis aptissima: q̄a calor naturalis suffocatur τ a pinguedine claudit̄: τ incurrūt grauissimas: τ longas infirmitates. Et ex hoc ꝑuenit podagra τ ciragra. Hiero. quoq̧ cōtra Jouinianum ait Galienus quorum vita τ ars sagina est dicit exhortatione medicine: nec viuere posse diu nec sanos esse corporibus. Depingitur quoq̧ cū oculis rubeis more ebriorū quorū oculi vident̄ a carne salsa suffulti. Uñ q̄dam ebrietati dedit⁹ dicebat. Melius est habere oculos laceratos siue lypos q̄ siti deficere. Semp eni patiūtur sitī isti ebriosi: τ oīm hora parati sunt bibere. Dicūt enim q̄ oportet facere vltimum de potētia in bibendo pro cōseruatione sanitatis. Et in hoc suo modo intelligunt τ allegant quod inquit cato. s. Hoc bibe quo possis si tu vis viuere sanus. Depingit̄ etiā ipē carnis priuium magnis infirmitatibus. Unde Seneca ad lucillum ait. Quis hostis in quemq̄ tam contumeliosus fuit: q̄ in quosdam voluptates sue? Uoluptates enim non tantum excecant voluptuosos: sed etiam impotentes reddunt τ contractos ac leprosos: variisq̧ eos infirmitatibus affligunt. Depingitur etiā ī forma hominis insani τ amētis. Quia vt ait Augustinus. Ebrietas aufert memoriam: dissipat sensum: confundit intellectum: concitat libidinem: inuoluit linguam: omnia membra debilitat: vitam diminuit τ omnem salutem exterminat. Ebrietas etiam est status mentis euersio. c°. vinolentum. 35ª. di. τ sepelit rationē 15ª. q pª. c°. Sane. Quo ad quartum. s. de carnis priuij malignatione dicebat idem facetus predicator q̄ propter carnis priuium. Adam cum posteris suis eiectus est de paradiso. Nam dicitur Genesis. 3°. q̄ post predictam comestionem τ carnis priuij originationē: dixit deus ad Adam vbi es? Quasi diceret. Quid fecisti? Et quare istud carnis priuium causasti? Cui respōdit Adam. Uocem tuam audiui τ timui eo q̄ nudus essem τ abscondi me. Dixit autem deus Et quis indicauit tibi q̄ nudus eēs: nisi quia ex ligno de quo preceperam tibi ne comederes comedisti? Facta aūt reprehensione eiecit Adā τ Euam de paradiso cū carnis priuio. Et induit eos tunicas pelliceas: τ ait derisorie. Ecce Adā fact⁹ est quasi vn⁹ ex nobis sciens bonū τ malū: τ sic honorabilit̄ vestitos expulit de illo loco amenissimo de quo dicā in. 2ª. parte principali hui⁹ operis sermone 6°. parte. pª τ diffusi⁹. 9ª. ꝑte p̄ncipali nr̄i Quadragesimalis s̄m mōē p°. ꝑte pª. Uide ibi. Et ista est rō dicebat ille p̄dicator q̄ hoīes dieb⁹ carnis priuij induūtur pellib⁹ velut bestie ac vestibus inhonestis: τ tingunt se more stultorum: ac faciunt laruas τ alia multa puerilia tanq̄ si essent alieni a sensu τ amentes effecti. O maledictū carnis priuiū qd̄ humanū genus ad tantā calamitatem deduxisti: τ dn̄m Adā de horto voluptatis expelli fecisti: de quo inq̄t btūs Tho. pª. 2ᵉ. q. 102ª. τ Ricar. in. 2°. di. 27ª. qui se fūdat sup

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

dictū Damasce.l°.2°. ⁊ Isi.4°.Ethimo.⁊ strabi.
ac Bede. ⁊ Alex. de ales i 2°.di.19ª.q.16ª. Nō ē
i pria parte orientali vbi sol oritur de mēse mar/
tij: ⁊ septembris: quando est equinoctium: ⁊ hec
pars terre est nobilissima: cuz fm Philosophū.
2°. de celo ⁊ mundo. oriens sit dextera celi. Dex/
tera autem est nobilior sinistra in comparatio/
ne ad hominem. Unde Isido. vbi supra inquit.
Paradisus locus est in orientis partibus con/
stitutus cuius vocabulum a greco in latinum
vertitur, hort⁹. Porro hebraice eden dicitur qđ
in nostra lingua delicie interpretatur: quod vtrū
qz iunctum facit hortū deliciaruz. Dicit āt Ricar
dus vbi supra ꝙ iste locus est temperatus ex vi/
cinitate ignis: ⁊ directa operatione solis ⁊ dupli/
ci transitu eius bis in anno super genith capituz
inhabitantium in eo qui sunt Enoch ⁊ Helias.
Hanc enim triplicem caloris causam temperat
p°. Aeris subtilitas. Fortius nāqz agit sol in re
grossa ꝙ̄ in re tenui: vt pz experiētia: qr calidior
est petra in terra tempore estatis ꝙ̄ aer: ⁊ ideo in
nostro aere qui nō est purus habemus maiorez
calorē pp maiorem īpuritatem ꝙ̄ in montibus.
Paradisus autē voluptatis fm aliquorum do
ctorum opinionem est citra supremā regionē ae
ris: ⁊ ideo est ibi aeris subtilitas ⁊ puritas. Secū
da ratio est quia calor causatus ex reflexione ra/
diorum solarium a superficie terre non ascendit
illuc. Tertia ratio est summa frigiditas que est in
medio intersticio aeris cuius extremitati su/
periori equaliter formate propinqua est super/
ficies illius loci sicut spere ignis: ⁊ trāscendit me/
diam regionem aeris vbi generantur impressio
nes frigide ⁊ humide: ⁊ attingit vsqz ad partem
aeris purissimam. Secunda vero causa tempe/
riei est: quia vt supra diximus est sub equinoctia
li: idest in illo loco vbi sol oritur de mense martij:
⁊ septembris quando sunt dies noctibus equa/
les. Et quāuis Philosophus dicat in li°. Me/
thau. regionē illam esse in habitabilē pp estum:
respondetur ꝙ in paradiso terrestri est illa tem/
peries pp pdicta: ⁊ etiam pp illuz fontem: de quo
dr̄ Gen̄.2°. Fons ascēdebat de terra irrigans vni
uersam supficiem terre. Dicit aūt Damascen⁹ vbi
supra ꝙ deus ꝯstituit hominē quasi quēdaz regē
⁊ principem omnis terre: ⁊ omniuz que sunt in
ipa: ⁊ ideo creauit ⁊ fabricauit ei paradisum ter/
restrem quasi quandam regiam domum ⁊ arcē
sublimem ⁊ super omnem terraz eminentem in
qua conuersans beataz duceret vitaz. O igitur
felix habitatio. O iocunda mansio. O amenissi
ma regio, O nobilissima patria: pro qua inco/
lenda, creatus fuit homo. Et hec est prima do/
mini ade nobilitas que dicitur localitatis quaz
propter carnis priuium cum posteris suis ami
sit. Secunda eius nobilitas dicitur corporalis.
Nam cum eēt principiū oīuz alioꝝ fuit pulchri
or ⁊ venustior ⁊ ipse ⁊ vxor sua oīb⁹ alijs hoībus
qa erant adeo immediate formati quorū tamen
formositatem superauit xp̄s ⁊ beata virgo mater
ei⁹ vt diffuse tractabo in.2ª pte nr̄i Marialis ſ
mōe.4°. Itē hēbāt corp⁹ īmortalē: qa vt dr̄ ad
Roma.5°. Mors per peccatū ītrauit ī orbē ter/
rarū. Uñ notādū fm Thomā. pª.2ᵉ.q.97ª. quod
aliqd dr̄ īmortale vel īcorruptibile multipliciter
p°. ex pte materie: eo ꝙ nō hēat materiā q̄ ē pnci
piū gn̄atiōis ⁊ corruptionis: vt āgelus ⁊ aīa.2°.
quia non habet impotētia ad aliam formam: vt
corpora celestia: ⁊ istis duobus modis dicitur ce
luz incorruptibile fm naturam alio mō dr̄ ali
quid incorruptibile: quia illi materie adheret
aliquid quod non sinit illam corrumpere: ⁊ hoc
modo dicitur incorruptibile corpus gloriosum
quia tam potentem fecit deus aīe naturam: vt
gloria ipsius aīe redundet in corpus. Alio quo/
qz modo dicitur aliquid incorruptibile ex parte
cause efficientis: ⁊ hoc modo in statu nature in
stitute fuit corpus humanum incorruptibile ⁊
immortale. Unde Augustinus in .li°. questio/
num noui ⁊ veteris testamenti ait. Deus homi/
nem fecit quiqz diu non peccaret immortali/
tate vigeret: vt ipse sibi auctor esset vel ad vitam
vel ad mortem. Ex quo patet ꝙ primi parentes
erant incorruptibiles: ⁊ nos pariformiter esse/
mus si ipse non peccasset ⁊ peccatuz suuz ad nos
non transmisisset. Nam in illo felici statu stetisse
mus donec completus fuisset numerus electo/
rum: ⁊ postea sine alicuius laboris vel doloris si/
ue mortis experimento trāslati fuissemus ad pa/
triam celestem vt ait Augustinus.14°. de ciuit.
dei.c°.x°. Quod autem ipse Adam cum poste/
ris fuisset incorruptibilis patet: quia corruptio
humani corporis prouenit aut ex corruptione i/
teriori aut ex accidenti exteriori. Quorum neu/
trum fuisset in ipso Adam nec in nobis quia in
ipso paradiso humores nunꝙ̄ fuissent corrupti
⁊ perfecta restauratio semper fuisset facta p esuz
ligni vite: ⁊ sic nunquam deuenisset ad senectu/
tem: sed semper in eodem iuuentutis flore per/
mansisset. Nec exterius erat aliquid quod ei
noceret. Nam animalia ei fuissent semper sub
iecta. Aer vero ⁊ elementa ibi sunt purissima
⁊ perfectissima ⁊ omnium nociuorum ⁊ profi/
cuorum habebat totalem cognitionem. Cogno/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

scebat enim perfecte influentias celorum her/
bas et lapides et cetera. Et ideo Augustinus vbi
supra ait. Quam igitur felices erant primi ho/
mines. Nullis perturbationibus animorum agi
tabantur. Nullis corporum ledebantur incomo
dis et cetera. A quo felici statu deiecit eos istud
maledictum carnis priuium. Tertia Ade et Eue
nobilitas dicitur spiritualis scilicet anime: quam no/
bis ad memoriam reducere perutile erit. Nam
si quis fuerit filius alicuius magni imperatoris:
dum rememoratur gloriam patris: si ipse sit in
penuria et egestate dolet se amisisse paternas di/
uitias: et si ad illas sit possibilis accessus cona/
tur pro viribus illas recuperare. Dicitur enim
Ecclesia .3°. Gloria hominis ex honore patris sui:
et dedecus filij parens sine honore. Ista autem no/
bilitas excellentior est alijs duabus scilicet locali
et corporali. Unde notandum est quod magister in
20. distin. 23a. recitat opiniones de cognitione pri
mi parentis de qua cognitione etiam tractat Ale
xander de ales in secunda parte summe in tracta/
tu de scientia primorum parentum. Positis au
tem opinionibus ipse magister postea ponit su/
am dicens. Quod est triplex cognitio de deo: prima
est patrie et glorie que consistit in clara dei visio/
ne. De qua inquit Paulus pc. ad Corinthi. 13°.
Tunc cognoscam sicut et cognitus sum: et pc. Jo/
annis. 3°. dicitur. Uidebimus eum sicuti est. Et
hanc cognitionem non habuit Adam cum non
esset in gloria. Secunda autem cognitio est via/
torum que est cognitio nostra: quam de deo possu
mus habere per creaturas: et ista est enigmatica.
de qua Paulus vbi supra ait. Uidemus nunc
per speculum in enigmate: tunc autem facie ad
faciem. Unde dicit Augustinus. 14°. de ciuitate
dei. Quod enigma est visio obscura: vt exempli cau
sa aliter videtur denarius detentus in manu: et
aliter proiectus in aqua vel representatus in spe
culo. Nos autem habemus cognitionem obscu
ram multis de causis. Primo per peccatum pri
mi parentis quo vulnerati sumus vulnere igno
rantie. Sumus etiam pro peccatis nostris ob/
tenebrati: et pro temporalibus implicati: et ex gra
uedine corporis totaliter depressi: quia corpus
quod corrumpitur aggrauat animam. Sap. 9°.
Cognitio autem primi parentis erat media in/
ter cognitionem beatorum et nostram. Nam si/
cut eius habitatio erat quasi media inter celum
et terram: tenebat tamen se plus ex parte terre
quam celi: sic et ipsius cognitio. Unde videbat deum
per speculum clarum et non obscurum cum ha
beret carentiam predictorum. Et ideo Hugo in
libro de sacramentis ait. Cognouit homo crea/
torem suum non ea cognitione qua modo a cre/
dentibus absens fide queritur: sed ea qua tunc
per presentiam contemplationis scientia ma/
nifesta cernebatur: hec ille. Sed pro clariori eui
dentia cognitionis Ade: est sciendum quod qua/
druplex est modus cognoscendi deum. Omne
enim quod cognoscitur oportet quod sit presens in/
tellectui. Et hoc fieri potest quadrupliciter. Aut
enim est presens per fidem: et hec est cognitio no
stra: que cognitio in Prophetis et Euangelistis
fuit clara et manifesta cum ipsi viderent spiritu
sancto dictante omnia predicta. Nos vero ip/
sam cognitionem habemus per fidem et audi/
tum: quia fides est ex auditu. Auditus autem
fit per verbum christi: ad Romanos decimo.
Nam quod deus sit trinus in personis: et vnus in
essentia: et quod deberet incarnari et mori et cetera.
Erat presens intellectui prophetarum et aposto/
lorum. Nobis autem ista sunt presentia per cre/
dulitatem et hic modus cognitionis in Adam
non fuit cum nullus alius eum instrueret nisi de
us. Secundo aliquid est presens intellectui per
contemplationem que tanto est nobilior quan/
to altior et excellentior: et hanc cognitionem ha/
buerunt multi sancti: vt Augustinus: Ambro/
sius: Hieronymus: Gregorius: et alij quam plures.
Et hanc cognitionem excellentiori modo ha/
buit Adam cum haberet corpus magis ex pecu
dum et mentem magis aptam ad deum contem
plandum: et idem fuisset de nobis si ipse non pec
casset. Tertio est aliquid presens intellectui insi/
gno sicut est apparitio: et hec est gratia specialis
vt fuit apparitio Abrahe et aliorum in veteri et
nouo testamento: et hanc habuit Adam. Cum
deus creans illum monstrauerit se ei post crea/
tionem in subiecta creatura. Et similiter appa/
ruit ei post lapsum. Unde si Adam non peccas/
set deus ei frequenter apparuisset: et cum eo lo/
cutus fuisset et similiter nobis. O felix cognitio.
O clara scientia. O iocunda confabulatio. Si
enim in curia principis temporalis magnum re/
putatur posse familiariter aloqui principem:
quando quis vult: et esse suum secretarium. Que
consolatio fuisset Ade et nostra in dei appari/
tione et alocutione. Que omnia propter carnis
priuium perdidimus. Est autem Quarto aliquid
presens intellectui clare et lucide sicut est in beatis
ipse deus: et hanc Adam non habuit: sed habuisset in gloria
Unde Ale. de ales in. 2a. parte summe di. 22a. q. 17a.
dicit quod anima Ade fuit perfectissima quantum ad cogni
tionem non solum dei: sed etiam omnium aliarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

rerum. Et dicit. Hugo in li°. de sacra. ꝙ talem cognitionem habuit simul ⁊ semel ab ipso sue conditionis exordio: vna ac simplici illustrationis diuine illuminatione. Et dicit Thomas .p^a.2^e.q. 94^a.ar°.3°. Quod sicut nobis ad gubernationẽ vite nr̃e necessariũ est cognoscere que sunt fidei vt possimus peruenire ad supernaturalẽ finem ita ipse Adã hũit cognitionem de istis naturalibus ꝙ̃tum erant necessaria ad gubernationem vite humane ꝓm statum illum. Ex quo elicitur ꝙ habuit cognitionem rerum diuinaꝝ ꝑfectiori modo ꝙ̃ aliqui theologi habuerint: hũit quoqȝ oẽs sciẽtias mũdi. Et similiter nos oẽm ꝑdictam cognitionẽ hũissemꝰ: si nõ fuissemꝰ per peccatuȝ ⁊ consequenter per carnis priuium priuati. Essemus nanqȝ sapientiores Prisciano Ptholomeo Salomone Tulio: ceterisqȝ omnibus philosophis ⁊ sapientibus qui vnq̃ȝ fuerunt. Deus enim hoĩem preposuerat: ceteris aĩalibus vt ad nutum eius oĩa obediret. Et ideo vt ait Alexãd. decens erat vt naturas illorum cognosceret. Nã nõ decet sapientem committere curam suarum rerũ stulto gubernatori: sed prudẽti: qm̃ acceptꝰ est regi minister intelligẽs Prouer.14°. Et ideo nõ decuit deũ facere hoĩem nõ intelligentẽ sȝ cognoscentem cetera sue cure commissa. Ut sciret quid vnicuiqȝ expediret: quod ⁊ fecit. Cuius rei signũ est ꝙ noĩa iposuit rebus qđ facere nõ potuisset nisi rerũ oĩum proprietates sciuisset: qa vt dicit. 4°. Metha. Ratio quã significat nomẽ est ipsa diffinitio. Et ideo nomina rerum non a se nec ab angelo imponi voluit deus: sed ab homie vt ex hoc ostenderetur ꝙ singulorum naturaȝ ⁊ vsum ac officiũ ex insita sibi ratione cognouit q̃ eni propter eũ creata erãt ab ipso regi instrui debebant. Vñ oĩum eorũ scientiam habuit. Et cũ ille status esset ꝑfectꝰ debuit primus hõ eẽ expeditus in oĩbus cõsiderationibus ĩtellectꝰ per oĩs scientie complementum. Et sic patet quante nobilitatis ac sciẽtie fuerit aĩa patris carnis ꝑuij. s. dñi Ade: quam propter ipm̃ cũ posteritate sua amisit. Quo ad quintũ de filiatione carnis priuij dicebat predictus predicator facetꝰ: ꝙ carnis priuium sic originatum ac bapticatum in aqua macharonum noluit esse continens: sed vxorem habere voluit cuius votuȝ approbans diabolus dedit ei vxorem dominam gulinam. Dixit enim ipse serpens antiquis alijs malignis spiritibus. Non est bonum hominem esse solum. Faciamꝰ ei destructorium simile sibi. Data autem illi hac vxore dixit eis illud Genesis p°. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terraȝ. Ex qua vxore carnis priuium genuit duodecim filios ⁊ totidem filias. De quibus dici potest illud Deute. 32°. generatio praua atqȝ peruersa ⁊ infideles filij. Et ps°. 77°. generatio praua ⁊ exasperans ⁊ Mathei. 12°. generatio mala ⁊ adultera ⁊ Job. 5°. lõge fient filij eius a salute: ⁊ Sap. 4°. ex iniquis omnes qui nascuntur filij testes sunt nequitie aduersus parentes. Et Ezechielis. 2°. Filij dura facie ⁊ indomabili corde. Diabolꝰ. n. potuit dicere carnis priuio illud Osee p°. vade ⁊ sume tibi vxorem fornicariaȝ: ⁊ fac tibi filios fornicationũ.

Primus autem filius carnis priuij vocatur dominus preueniens siue miser presto: qui ante ꝙ̃ eggrediatur de lecto vel anteꝙ̃ sit integre vestitus facit sibi portari ad comedendum ⁊ bibendũ ⁊ nunꝙ̃ expectat horam congruam epulandi. Contra quod vicium dicitur Ecclesia. x°. Ueh terre: cuius principes mane comedũt: quo vicio laborauit Jonathas filius Saul: qui ante tempus comedit contra prohibitionem patris vt habetur primi Re. 14°. De quo Gregorius. 30. mo. ait. Mortis quippe sententiaȝ patris ore Jonathas audire meruit: qui in gustu mellis constitutũ comedendi tempus antecessit: hic autem dominus preueniens preest tabernarijs ⁊ cauponibus ac meretricibus ⁊ huiusmodi q citius aperiunt tabernas suas ꝙ̃ clerici ecclesias

Secũdus filius vocatᷣ dñs delicatꝰ siue dominus gentilis: qui comunibus cibis nunꝙ̃ est contentus sed semper vult cibos exquisitos: ⁊ hic possedit filios israel in deserto vnde Numeri. xj°. habetur ꝙ concupierunt carnes ⁊ psalmista ait. Cõcupierunt concupiscentiam in deserto. Super quo Gregorius inquit. Ex egypto populus ductus in heremo occubuit: qui despecto manna cibos carnium petiuit quos lautiores putauit. Et hic dñs est magni animi: ⁊ stat vt plurimũ cũ Imperatoribꝰ regibꝰ põtificibꝰ epis ⁊ ꝑĩguibꝰ sacerdotibꝰ ⁊ vniuersalit̃ cũ nobilibꝰ ⁊ magnis dñis. Et hoc vicio laborauit ille diues epulo de q̃ dr̃. Lu. 16°. ꝙ epulabatᷣ q̃tidie splendide.

Tertius filius vocatur dominus curiosus siue studiosus qui de nocte cogitat quid comedere debeat in die: ⁊ nimium studet in preparandis comestibilibꝰ. Et hoc fuit viciuȝ filiorum Heli vt habetur primi Regum. 2°. Super quo Gregorius inquit. Prima filiorum heli culpa suborta est: qđ nõ antiquo more coctas vellent de sacrificio carnes accipere: sed crudas q̃rerent quas acuratius exhiberent. Et hic dominus stat comuniter cum mulieribus coinquinarijs ⁊ hospitia tenentibus. Unde Jsido. ait Tota die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

epulas ruminãt:qui ad explẽdam gullã delicias depe preparãt. Quartus filius vocatur dñs Tropus:siue miser spaça tuto. Quo vicio laborauit populus sodomorum. De quo Ezechielis.16°. dicit Hec fuit iniquitas sodome abũdantia panis et vini:et ocium. Super quo Grego. ait. Apte ostẽditur quod iccirco salutem perdidit:quia cum supbie vicio mẽsuram moderate refectionis excessit. Et Hiero. inquit. Pluuia illa est optima que sensim descendit. Subitus autem nimius et pceps imber arua subuertit. Et hic domin⁹ comuniter stat cum omnib⁹:tam laicis quam clericis:qui nimium comedũt sicut dñs Zanfronus:qui tempore nostro viuens tñ comededat:in vna refectione quãtum vigintiquinque hoibus satisfecisset. Quintus filius vocat dominus insaciabilis siue miser ingordo:qui habẽs gullam pilosam:totus ad deuorãdum cibum inardescit:et cito omnia sine debita masticatione deglutire querit:malam partẽ socijs relinquẽs. Habet enim vnũ bolum in ore alium in manu:et tertium respicit oculo:et nihil reliquit in incisorio:vel parasside. Et ideo nullus libenter comedit cum tali:qui deuorat partẽ suam et socij:nec sufficit sibi quicquid apparatum sed videtur ei quicqd apponit esse paruum:et hoc prouenit:quia seqtur appetitum bestialem:et nõ regitur aliqua ratione. Et hic domin⁹ dñatur precipue tẽpore ieiuniorum et famis:et stat cum illis qui intrantes domum vociferãtur cõtra vxores:et familias:ut cito cibos expediãt et preparẽt et comedũt tanquam rabidi canes. Impletum semper os tenẽtes:et antequam primum bolum deglutiuerint ponẽtes scdm:et hoc vicio laborauit Esau fili⁹ Isaac Geñ.25°. De quo Grego. inquit. Primogenitorum gliam Esau amisit:qui magno estu desiderũ vilem cibũ:id est lẽticulam cõcupiuit:quam dum vẽdẽdis primogenitis precidit:quo in illã appetitu anelaret indicauit. Ex qbus concluditur quod sepe aliquis plus peccat comedẽdo etiam vilissima cum nimia auiditate:quam alius preciosiora cum minori affectione. Hos autem quinque filios gule ponit ipse Grego. 30. mora. Sextus filius vocatur dñs accidiosus:siue miser poltrono De quo vicio inquit Hierony. in lib°. cõtra Iouinianum. Comedẽdum est et bibẽdum:et dormiendum:et postea incẽtiua carnis sentiẽda:hic enim filius:cum bene saciatus fuerit non potest quicquam bene operari:sed vult autiacere et sedere:aut dormire:et ociose viuere. Unde Gregori. ait. Gule deditos leuitas prorsus operis et ociositas sequit. Quo vicio laborauit holofernes. De quo dicitur Judith.13°. Porro holofernes iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus. Septimus filius dicitur domin⁹ Grosolanus. Ait enim Salomon de vino et ebrietate. Prouerbio.20. Quicũque his delectatur non erit sapiens:et Esa.28°. dicitur de ebriosis. Absorti sunt a vino:et errauerunt in ebrietate:et ignorauerũt iudicium:et Osee 4°. Vinum et ebrietas aufert cor. Octauus filius vocatur tetibonus:siue miser menaçoie. De quo exponi potest illud Exo 32°. Sedit populus manducare et bibere:et surrexerunt ludere. Iste enim non delectatur nisi in ludis et solacijs. Unde propter carnis priuium verificatur illud Zacharie.8°. Platee ciuitatis implebuntur pueris et puellis ludentibus. Et illud Esa.13°. Requiescent ibi bestie:et pilosi saltabunt ibi. Bon⁹ autem vir et bona mulier ab his iocis et ludis no risis abstinet. Unde dicere potest illud Hiere.15°. Non sedi in consilio ludẽtium. Nonus filius dicitur dominus Cecus. Nam ut ait Ouidius in epistolis. Epistola.4ª. Quid deceat nõ videt vllus amans. Et ideo amor depingitur Cecus. Quapropter dict⁹ predicator exponebat de carnis priuio illud Luce.18°. Cecus sedebat iuxta viam mendicans:quod ponitur in dñica quinquagesime:quo die potest de carnis priuio predicari:et accipi illud pro themate. Nõ enim de hoc predicãdum est in quadragesima:sed solum illo tẽpore quo homines vacant dissolutionibus:et nolunt ire ad predicationes:quia forte ut audiant predicari de carnis priuio ibunt:et sic audient reprehendi suas dissolutiones:et cognoscent quod in veritate sunt ceci:qui in via huius mundi stant mendicãtes et priuati lumine diuine gratie:vnde Gre. sup predicta ṽba ait i omelia. Cecus iste est gen⁹ humanũ:quod in parente pmo a padisi gaudijs expulsum dãnatiõis sue tenebras patit. Decimus fili⁹ dr dñs Iniuriosus. Ait enim dicit Salomon Prouer.2°. Cõtumeliosa res ẽ ebrietas.c°. Luxuriosa.35ª. di. et Eccl.26°. dicit. Mulier ebriosa:ira magna et ptumelia:et turpitudo illi⁹ nõ teget. Undecim⁹ fili⁹ dr dñs nullatenẽsis:siue miser pouera͡ço. Scriptũ est enim Eccl.19°. Operarius ebriosus nõ locupletabit etc. Duodecimus fili⁹ vocat dñs reuelãs. Est enim sicut Quint⁹ curius roman⁹:qui nihil poterat tenere secretũ:ut refert Salustius in Cathilinario. De quo vicio dicit Prouer.31°. Nullũ secretum vbi regnat ebrietas. O damnata filiatio. O iniqua progenies. O proles maledicta carnis priuij:quomodo hodiernis temporibus replesti terram. Ne autem mulieres possent gloriari quod nulle femine nate sint ex carnis priuio. Ideo di

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

cebat dictus predicatoꝛ qꝰ ẽt multas filias ex ca/
dem vxoꝛe generauit. Prima aũt vocatur dña
Bibiana hñs oculos suffossos ⁊ laceratos atqꝫ
īfectos ꝑꝑ vinũ: iuxta illð Prouẽ. 23°. Cui ẽ effo
ssio oculoꝝ nisi ei q moraꝛ in vio: ⁊ studet cali/
cibus potandis. Scða vocaꝛ dña Linguigeria
siue madona bosarda: vel dña loquacitas. Ait
eni Gre. p°. moꝛa. Pene semꝑ epulas loquaci/
tas sequitur. Cũqꝫ vẽter reficiꝛ: lingua diffrenaꝛ
Sicut nãqꝫ tibia tunc bene sonat quando vento
plena est: sic etiam carnis pꝛiuio vacantes pleni
cibo ⁊ potu vt pice faciunt: ⁊ vnus pro decem lo
quiꝛ: nec potest sufferre vt socius loquatur sed ip
se solus vult semper loqui: ⁊ post vana ⁊ ociosa
ṽba veniꝛ ad inhonesta ⁊ turpia. De qbꝰ Basili
us ad nepotes scribit. Praue ꝯfabulatiões vie
q̃dã sũt ad facinora. Itẽ tales post nimiã come/
stionem incipiunt trufari ac deridere alios: tam
secnlares q̃ʒ religiosi: diuersisqꝫ nominibus eos
appellant: alios appellantes. Ipocrita alium frẽʒ
stupã: ⁊ aliũ frẽm boꝛrinum: ⁊ similiter faciunt
de mulieribꝰ bapticantes eas suo modo. 3ª. filia
diciꝛ dña immũditia: de vacantibꝰ eni carnis ꝓ/
uio dici potest illud. 2ᶜ. Pe. 2°. Post carnẽ in ꝯ/
cupiscẽtia immũditie ambulant. Et illð Ecechie
lis. 14°. Posuerũt immũditias suas in coꝛpori/
bꝰ suis. 4ª. dr̃ dña destructrix. Vñ Grego. 30. mo.
ait. Dũ vẽter nõ restringiꝛ per carnis ꝯcupiscen/
tiã oĩs simul virtutes obꝛuunꝛ ⁊c. 5ª. dr̃ dña fa/
miliaritas siue madona domestichezza. Filie eniꝫ
vꝛe tꝑe carnis pꝛiuij cum trãsuestitis cõuersan/
tes: ⁊ cũ viris familiaritatẽ ꝯtrahẽtes ⁊ ꝯtra in
multa facinora postea dilabũtur ⁊ verificaꝛ illð
saluatoꝛis nr̃i dictũ Matth. xi°. Inimici hoĩs
domestici eiꝰ. 6ª. dr̃ dña infirma. Post multas
eni epulatiões sentiũt doloꝛẽ capĩs ⁊ stomaci: in/
currũtqꝫ varias infirmitates: vt diciꝛ Eccle. 37°.
7ª. dr̃. dña Inhonesta: siue frõtosa. De q̃ dr̃. Apo.
6°. Ecce mulier occurrit ei oꝛnatu meritricio pa
rata ad capiendas aĩas. Quãdo enim fiũt vani
tates ⁊ oꝛnamẽta meretricia nisi tꝑe carnis ꝓuij
Iste ãt vane mulieres conãtur destruere qꝺ ecclia
scã dei studet oꝑari. Ipsa eni scã mater ecclia in
oĩbꝰ actibꝰ suis ducta a spũ scõ: vidẽs ppl'ʒ xp̃ia
nũ carnis pꝛiuij ire post dissolutiones volensqꝫ
eũ retrahere incipit in septuagesima vestire alta/
ria nigris vestibus: vt excitet eum ad fletũ ex me
moria passiõis xp̃i sicut faciebat illa mulier que
filio suo ostẽdebat camisiam pr̃is sui moꝛtui san
guinolentam: sed iste perfide mulieres e contra/
rio oñdunt viris vãitates ⁊ carnes suas discooꝑ
tas: ⁊ similiter viri mulieribꝰ ⁊ maxime post co/

messationes ⁊ ebꝛietates. Pꝛopꝛiũ est eni ebꝛie/
tatis femora denudare: ⁊ ad luxuriã incitare. 35ª
di. §. p°. ⁊ c°. Sexto die. Et ebꝛietas etiam est fo/
mes ⁊ nutrix oĩuꝫ viciorũ. Eadẽ di. in pꝛin. ⁊ c°
fi. Unde Iob quẽ sodoma nõ vicit: vina vicerũt
35ª. di. in pꝛin. 8ª. filia dr̃ dña luxuriosa. Ait eni
Hieronymꝰ ad Eustochiũ. Gule hoꝛrẽdum sce/
lus genitrix luxurie est. Et Ioãnes cassianꝰ ingt
Uẽtrẽ distentũ cibo: ⁊ vini potionibꝰ irrigatũ vo/
luptas erigit genitalium. Nona dicitur domina
balarina: vel dña dissoluta: siue ganiuella. De q/
bꝰ balarinis dr̃ Iob. 21°. Tenẽt tympanũ ⁊ cytha
rã: ⁊ gaudẽt ad sonitum oꝛgani: ducũt in bonis
dies suos ⁊ in pũcto ad īferna descẽdũt. Ait etiã
Aug. qlibet saltꝰ q fit in choꝛea: est saltꝰ in pꝛofũ/
dũ īferni. Btũs igiꝛ ille: q põt dicẽ cum scõ Tho
bia sui libꝛi. c° 3°. Nunquã cũ ludẽtibus miscui
me: neqꝫ cũ his q in leuitate ambulant ꝑticipem
me ꝓbui. De tali ãt choꝛeis vacãte: ⁊ vestibꝰ idecẽ/
tibus se vestiẽte dr̃. Deut. 22°. Maledictꝰ vir q
vsus fuerit veste feminea. Sicut faciũt multi tꝑe
carnis pꝛiuij: ⁊ e ꝯtra lasciue mulieres vestibus
viroꝝ se īduentes: ⁊ aliqui induuntur vestibus
religiosoꝝ vel clericoꝝ: aut heremitarũ: ⁊ ad ira/
cundiã deum ꝓuocant in illis vestibꝰ in quibus
sci deo placuerũt: ⁊ q̃si in vituperiũ diuine maie/
statis assumũt in obsequiũ demonis qð fuit ī ob
sequiũ xp̃i. Decima filia dr̃ dña bestia. De talibꝰ
eni supꝛadictas dissolutiões faciẽtibꝰ dicit ꝓphe
ta. ps°. 48°. Cõꝑati sunt iumẽtis insipiẽtibꝰ: ⁊ si
miles facti sunt illis. Aliqui nãqꝫ eoꝝ sibi assu/
munt similitudinem demonum in faciebꝰ mon/
struosis ⁊ bestialibꝰ: vt oñdãt se eẽ bestiales ⁊ ad
seruitiuꝫ demonis ituros. Unde Aug. 9°. de ciui.
dei: ingt. Plotinus phlosophꝰ dicit aĩas hoĩum
demones eẽ si mali sũt: seu laruas. Laruas. n. di
cit eẽ noxios demões ex hoĩbꝰ factos. Vñ põt di/
ci de talibꝰ. Reddite q̃ sũt cesaris cesari ⁊ q̃ sunt
diaboli diabolo. Undecima filia dr̃ dña fastidio/
sa siue tediosa. Talibꝰ eni oĩa oꝑa spũalia ⁊ vir/
tuosa in fastidiũ veniũt. Vñ Eccli. p°. diciꝛ. Exe/
cratio pctõris cultura dei. Duodecima filia diciꝛ
dña moꝛtalitas. Ex crapulatiõe eni quã faciunt
isti dissoluti ī carnis ꝓuio comedẽtes media no/
cte ⁊ post cenã ponẽtes īdigestũ suꝑ indigestũ se/
pe moriunꝛ: maxime se implẽtes illo pigmẽto ex
vino dulci ⁊ speciebꝰ atqꝫ ouis ꝯfecto: qð ipi ap
pellãt vulgariter çabaiono. Vñ de q̊libet eorũ ve/
rificaꝛ illud Esa. 59°. Oĩs qui comederit ex ouis
eius. s. carnis ꝓuij moꝛietur. Isti sunt filij ⁊ filie
ꝓncipales carnis ꝓuij ex dña gullina. Licet etiã
alios filios ⁊ filias genuerint quos bꝛeuitatis cã

pertranseo possumus enim imaginari q̄ acce/
pta predicta vxore dixerit ⁊ illud ps. 72. vt iu/
mentum factus sum apud te: ⁊ ipsa domina gulli/
na responderit. Et ego semp tecum. s. faciens in/
honestatib⁹ ac pctīs ⁊ malis filijs te multiplicare
Quo ad Sextū de ei⁹ seruitorū ɔdicione dicebat
ille facet⁹ ṗdicator q̄ multi fuerūt ⁊ sunt ei⁹ fide
lissimi suitores quoꝝ ṗm⁹ fuit cherīt⁹ hereticus: q
dixit cum sequacibus suis q̄ mile anni dabun/
tur post resurrectionē corporum ad voluptatem
carnis explendam: propter illud euāgelij. Mat/
thei. 19°. Centuplum accipietis ⁊c. De quo erro/
re mentionem facit Hieronymus in quadam
omelia. Scd's seruitor eius fuit Nichola⁹ hereti
cus a quo alij sequaces dicti sunt nicholaite. De
quibus fit mentio Apocalypsis. 2°. di. Non esse
peccatum viris luxuriari cum feminis: nec e cō/
tra cuius heretice etiam hodie inueniuntur disci
puli multi dicentes gulam ⁊ luxuriam non esse
peccatum: eo q̄ sint ṡm naturam. Tertius serui/
tor fuit. Fotinus hereticus qui dixit Joseph car
naliter cognouisse beatā virginē: ⁊ ex ea genuis/
se christum. Quartus fuit eluidius qui dixit bea
tam virginem hūisse alios filios naturales ex Jo
seph vltra christum. Quintus fuit Jouinianus
qui dixit nullam esse differentiam quo ad meri
tum inter ṽgines ⁊ maritatas. Vt Hiero. refert
Sext⁹ fuit. Setasomn⁹ q dixit nocte nō eē surgē
dū ad deū laudādū s; qescēdū: cū ad hoc nox sit
facta. Septim⁹ fuit maumeth q ꝯtos habue/
rit ⁊ habeat sequaces omnibus est notū. O egyp
pte. O alexandria. O constantinopolis. O An/
thiochia. O hierusalē: quis te destruxit ⁊ a cultu
ra fidei christiane abdicauit nisi seruus carnis ṗ
uij machometus qui ɔmisit tibi omnes delicias
corporales: ⁊ dedit legem consonam carni ⁊ san/
guini? O ecclesia romana quis te destruet ⁊ de/
struere non cessat nisi carnis priuium? cum non
tam a secularibus sed etiam ab ecclesiasticis ꝗ
plurib⁹ nihil aliud q̄ri videat̄ nisi comedere bi/
bere ⁊ luxuriari ⁊c. Quo ad septimum. s. de ipsi⁹
expulsione dicebat quidam facetus sermocina/
tor: q̄ carnis priuiū indigne ferens q̄ omni an/
no a quadragesima expellatur de hoc conquestus
est in curia romana ⁊ in ea inuenit multos ad/
uocatos ⁊ procuratores de bono libenter comedē
tes ⁊ ipsam quadragesimam atq; alia oia ieiu/
nia destruere cupientes. Inter quos aderat dn̄s
epulo de lechamis: dn̄s crapulator de manzarijs
⁊ dn̄s panzonus de grassis. Querella aūt carnis
priuij corā sūmo pontifice talis esse potuit. Cum
nemini ɔ debeat benigna audientia denegari. l. po
tioris. C. de offi. vic. ⁊ l. obseruandū. ff. de offi. ṗsi.
dicā ⁊ in secundā facti mei peticionē vt congruū
a vobis responsum accipiam. l. vt congruum. C.
de pac. Peto igitur iustitiā: nā cum omnes iudi
ces teneantur eā quibuscunq; petentib⁹ ipartiri
l. 4ᵃ. § hoc edictum. ff. de dam. infec. multo ma/
gis vos qui estis vicarius christi in terris. c°. inter
corporalia de transla. episcopi. Verum quia iu/
dicium a citacione debet ichoari. §. omnium in
stitu. de pena teme. li. peto in ius vocari q̄dra/
gesimam aduersariam meam. Dicebat autem ṗ
dictus sermocinator facetus q̄ quadragesima ad
curiam aduocata non inueniebat procurato/
res qa debilis ⁊ paupcula erat ⁊ multis odiosa
Verumtamen qdā religiosi ⁊ aliqui timorati do
ctores ei tandem patrocinium prestiterunt. s. do
minus attenuatus de macris dominus compo/
stolanus de fauentia ⁊ dominus modestus de sic
cis. Partibus igitur p̄sētib⁹ quarum assertione
merita causarū pādunt̄. l. fi. C. si per vim. vel alio
mo. ⁊ c°. p°. de cau. pos. ⁊ ɔ. ⁊ c°. q̄liter. ⁊ qñ el. 2°.
de accu. ⁊ c°. iudicantē 30ᵃ. q. 5ᵃ. Cepūt allegare
aduocati carnis ṗuij dicētes. Cū carnis ṗuium
oib⁹ gratiosū in xp̄ianitate magnū habeat dn̄iū
⁊ in pacifica possessione dominet̄: venit omī an/
no hec cūctis exosa q̄dragesima: ⁊ ip̄m de toto re
gno suo cū tāto vitupio expellit vt ēt loca in qb⁹
extiterat aq̄ ⁊ aceto lauari ⁊ partim igne purgari
faciat: ac si validissima pestis per decē annos ibi
extitisset. Quā obrē qa magnū est comodū possi
dere. l. i. § q destinauit. ff. de rei ven. ⁊. §. comodum
institu. de interdic. Petimus ipsum carnis pri/
uium nostrum restitui ad possessionem que sibi
iniuste ablata est: iuxta capitulum in litis de resti.
spo. Et nō solū ad possessionē sed ēt sibi resarci/
ri dāna oia que passus est l. si quis a te fundum
C. ad. l. iulia. de vi public. Et hoc fieri debet in cō
tinenti: qa ex quo de fcō fuit expoliat⁹ ēt de fcō
deb; restitui: vt dicit glosa in. l. minor. ff. de euic.
Insuper petimus ipsam quadragesimam con/
demnari pena contra tales insolentes a legibus
ordinata de qua in. l. si quis in tantam. C. Unde
ui. ⁊ in. l. penultima. C. ad le. iulia. de vi publi.
atq; eam totaliter exterminari. Responderunt
autem aduocati quadragesime. Ecce beatissime
pater ꝗ calumniose agūt isti aduocati cum ipso
carnis priuio. Cum tamen iura nō debeant calū
niari. l. pᵃ. ff. de regu. cato. Dicunt enim q̄ iniu/
ste fuit expulsum a quadragesima que hoc fecit
⁊ omni anno facit lege permittente vt patet in
titulo de obserua. ieiuni. ⁊ ideo non meretur ali
quam penam lege Gracus. C. ad le. iulia. de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

adul. Nam iussus et decretum iudicis facit lici/tum qd alias esset illicitum. l. furti. §. qui iussu. ff. de his qui no. infa. et l. Iuste possidet. ff. de ac/qui. pos. dicitur. Iuste possidet qui auctore pre/tore possidet. Quapropter carnis priuium non debet restitui: nec ei aliqd damnum resarciri: cum sublato principali tollatur accessorium. l. cum pri/cipal. ff. de regu. iu. Item quia si qd damnum est passus: ob suam culpam euenit. Et ideo sibi et non aliis debet imputari. l. culpa. ff. de regu. iu. et capi/tulo damnum eodem titu. libro sexto. Quia igi/tur conuenit bono et grandi presidi purgare pro/uinciam suam malis habitatoribus. l. congruit et l. iij. ff. de offi. presi. Ideo. S. R. ipsum maledi/ctum carnis priuium cum tota sua progenie de/bent expellere et bannire: cum sit causa innume/rabilium peccatorum. Tunc summus pontifex tu/lit sententiam in fauorem quadragesime et con/demnauit carnis priuium vt a tertia feria post quadragesimam vsque ad resurrectionis domi/nice festum: non posset in aliqua christianitatis parte habitare in perpetuum: sed exul et profugus esset: et ab omnibus fidelibus expelleretur. Ad/uocati autem carnis priuij instantissime roga/uerunt summum pontificem: vt saltem illa tertia fe/feria et per quattuor dies sequentes posset carnis priuium in diocesi mediolanensi commorari: qd tan/dem obtinuerunt. Predicta autem parabolas non hic recitaui vt annuatim populis predicentur nec vt per illas ad dissolutiones prouocentur et risum: vel ad contemptum verbi dei. Sed vt si aliter a carnis pri/uij relaxationibus non possunt retrahi et ad predi/cationem illo tempore adduci: per desiderium audiendi ser/monem de carnis priuio conducantur. Et tunc modeste ac seruata debita grauitate poterit predicator ali/quid de predictis vel sequentibus de carnis priuio in eius detestationem sicut ei melius videbitur secundum deum dicere. Ita tamen vt solummodo videatur recitator parabolarum ad spiritualem intelligentiam et dissolutionem carnis priuij repressionem et im/peditionem inuentarum. Dictum enim Aug. quod quando fictio refertur ad aliquam significationem spiritualem non est mendacium sed figura: et hoc ponit in li°. que/stionum euangelij. Quo ad octauum scilicet de car/nis priuij finitione dicebat idem predicator quod de carnis priuio cum sequacibus suis et filijs ac filia/bus et vxore verificatum fuit illud ps°. Infirma/ti sunt: et non fuit qui adiuuaret: et euenit ei qd scri/ptum est. primi Parali. 21°. Mortuus est infir/mitate pessima: atque sepultus in ciuitate cameri/ni idest in cloaca vt a vermibus deuoretur: et a demonibus in infernum est delatus. Miracu/la vero ipsius ista sunt. Nam sancti dei dant odo/rem: ipse autem maximum fetorem. Sancti dei illuminant cecos: ipse vero videntes excecat. Sancti dei extendunt contractos: et ipse contra/hit sanos. Sancti mundant leprosos: et ipse in/ducit lepram. Sancti dei resuscitant mortuos: et ipse viuentes occidit. De sanctis vna tantum fit vigilia ac vnus dies ad honorem ipsorum ce/lebratur atque officium vnius diei vel ad plus per octauam vnam dicitur. Festum autem carnis pri/uij per duos vel per tres menses continuatur: et per quindecim dies vel vnum mensem post in eius dissolutionibus perseueratur. O cecitas maxima. O summa dementia. O admiranda stulticia plus: enim seruitur diabolo quam christo plus ventris impletioni vacatur: quam spiritus conso/lationi.

II.

Hoc autem vicium gule facit homini magnam iacturam: et deo magnam. Primo facit ho/mini magnam iacturam ex eo quod inducit in ipso magnam deformitatem: nam facit ventrem ni/mis tumentem. Dicitur autem venter a vento: ex eo quod sit plerumque plenus vento. Gulosus vero quan/to maiorem ventrem habet: tanto maiorem vesi/cam vento plenam: et etiam maiorem saccum ster/coribus plenum et repletum possidet. Sicut etiam vesica vento repleta acu puncta cito detumescit sicut venter gulosi punctus acu frebili cito per mortem euanescit. Stultus quoque esset merca/tor qui aurum cum multo labore acquisitum in cistam imponeret: in qua in lutum conuertendum esse putaret: quia ergo venter gulosi est sicut sac/cus stercorum: stultus esse dignoscitur ipse gulo/sus ex eo quod ea que cum multo labore acquirit in ventrem ponit in quo ventre in lutum fetidum conuertenda esse cognoscit. Alia gule iactura est quia nunquam satiatur: iuxta illud Prouer. 13°. Ven/ter impiorum insaturabilis: et ps°. ait. Famem pa/tientur vt canes: canis enim postquam proiecta si/bi deuorauit mox ad alia deuoranda suspensus anellat. Et similiter gulosus postquam multa fercu/la deuorauit: adhuc alia meliora concupiscit. Imo est insaturabilior cane et alijs feris: quia om/nia spoliat elementa. Nam a terra aufert gressi/bilia: ab aqua natabilia: ab aere volatilia. Unde Hierony. ait. Tauri paucorum iugerum pascuis aluntur: homo vero terra et mari. 2°. gulosus deo facit iniuriam: quia honorem quem illi facere debet fa/cit ventri. Unde Ugo de sancto victore inquit. Ven/ter deo comparatur. Solent enim deo templa construi: altaria erigi: ministri ad seruiendum ordinari: pe/cudes imolari: thura concremari. Deo siquidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

vētri est tēplum coquina altare mensa: ministri coqui: imolate pecudes cocte carnes: fumus incensorum: odor saporū. Ista autē idolatria quo ad aliquid est peior ꝙ idolatria paganoꝝ: quia illi adorabant aurū ⁊ argentum: gulosus vero adorat saccū stercoꝝ: hanc aūt viciorum oium: nutricem gulam. Hugo de sancto victore in li°. de sacramentis sic diffinit. Gula est imoderat⁹ appetitus edendi vel bibendi. Secūdum aūt Alerādrū de ales in .2ª. parte sūme in tractatu de gula. ar. 7°. ⁊ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 148ª. ar. 2°. Nō semper gula est peccatū mortale: sꝫ tñ qñ adheret homo tali delectationi vt fini: aut pp eam est paratus facere ꝯtra deum ⁊ ecclesiam: aut se inebriat studiose: vel crapulā sequitur i magnū corporis: vel anime detrimētū vel huiusmodi. Alias est venialis .25ª. di. §. Alias. Quinqꝫ aūt sunt gule species vt habetur de ꝯse. di. 5ª. c°. Quinqꝫ modis. Prima species appellaꝰ quātitatis: qñ. s. quis nimiuꝫ comedit: licet aūt non sit eadē cōplexio. Et vnus requirat maiorē cibū: ꝙ alius ita ꝙ sepe qd vni est minimū: alteri est paucū. Et inquit Ari. i ethicis: tamen oēs debent sobrie ⁊ tpate comedere ⁊ bibere: secundū cōplexionē suā vnusquisqꝫ. Ait enim Boetius. 2°. de cōso. Paucis minimisqꝫ natura cōtenta est. Qui eni abstinēs est adijciet sibi vitam. Ecclesiastici. 37°. Diabolus autem continue nos tentat vt nimium comedamus. Et figuratus est per illam bestiā que apparuit similis vrso. Ut habetur Dañ. 7°. ⁊ ait. Surge comede carnes plurimas. 2ª. species appellatur qlitaꝰ. s. comedere cibos nimis delicatos: sicut multi faciūt. Ideo exclamat Oui 15°. metha. dicens

Parcite mortales dapibus temerare nephādis
Corpora: sunt fruges: sunt deducentia ramos
Pondere poma suo: tumideqꝫ in vitibus vue.
Sunt herbe dulces: sunt que mitescere flamma.
Molliri queātqꝫ: nec vobis lacteus humor Eripitur: nec mella thymi redolentia flore. Prodiga diuitias alimētaqꝫ mitia tellus. Suggerit atqꝫ epulas sine cede ⁊ sāguie pbet. Quippe equ⁹ ⁊ pecudes: armentaqꝫ germine viuūt. At qbus ingeniuꝫ est immansuetūqꝫ ferumqꝫ. Armenie tigres iracundiqꝫ leones. Cūqꝫ lupis vrsi dapib⁹ cū sanguine gaudent. Heu quantuꝫ scelus est i viscera viscera ꝯdi. Cōgestoqꝫ auidū piguescere corpore corpus. Alteriusqꝫ aiantēꝫ animātis viuere leto: hec ille. Que accepit a Picthagora philosopho qsuadebat hoibus abstinere a carnibus. Primo quia terra hoc docebat, pducendo varias herbas: poma ⁊ fructus. 2°. quia aialia mansueta nō comedūt carnes: sed solū bestie crudeles. 3°. Quia in etate aurea hoies comedebāt ea que spōte terra gignebat. 4°. Quia cetera aialia nō ledunt benefactores suos: sed hō facit contrariū. Nā comedit oues que ei lanā: caseum: ⁊ fimū prestāt. Similiter ⁊ boues: ⁊ alia multa aialia que hoib⁹ multas vtilitates faciūt. Licet aūt quisqꝫ debeat vti cibis nō nimis delicaꝰ: diuites tñ nō teneñ vti cibis: quib⁹ vtuñ pauperes: sꝫ oēs fm cōdicionē suam c°. Quisquis 41ª. di. 3ª species dꝰ curiositatis. s. qñ nimis de tpe expēditur in cōdendis cibis: ⁊ illis querēdis que appetitui veniūt. Sicut faciunt multi per diuersa loca mittētes ad querēda cibaria que dñe gule cū diuersis saporib⁹ cōdita satisfaciant. Cōtra qs inquit Seneca eplā. 6ª. Una silua plurib⁹ elephantib⁹ sufficit: hō vero nō pascꝰ terra ⁊ mari. Ideo dicit Albert⁹ in tractatu de virtutib⁹ politicis. Qd gulos⁹ eqperaꝰ atqꝫ assimilaꝰ vulturi q vt inqt Ari. i li°. de aialibus: carnes p. cccª. miliaria a remotis odorat: imo vt dicūt Phi naturales: dum citra mare existit: vltra. cadauera sentit ⁊ pro illis petit. In hac etiaꝫ specie peccāt qui nimis acurate ⁊ pōpatice cibaria cōdiunt: tñ inquit Heronym⁹ in quadā epistola. Nec affectate sordes: nec exquisite delicie laudē pariūt. Dicit aūt Inno. 3⁹. in li°. de vilitate ꝯdicionis humane. Initium vite hoīs aqua ⁊ panis. Nūc autem gulosis nō sufficiunt fructus arborum: non gña leguminū: nō radices herbaꝝ: nō pisces maris: nec bestie ǩre: nec aues celi: sꝫ qrunꝰ pigmēta temperantur aromata: nutriuntur altilia: capiuntur obessa: que studiose coquūtur archicoquorum arte: que laute parantur ministrorum officio. Alius cōtundit ⁊ colat: alius cōfundit ⁊ cōficit. Substantiā vertit in accidens: naturamqꝫ in artē: vt saturitas transeat in esuriē: ⁊ fastidiū reuocet appetitū ad irritandā gulā: nō ad sustentandā naturā. Ipsa tñ gule voluptas taꝫ breuis ē: vt spacio loci vix sit qttuor digitoruꝫ: ⁊ spacio tpis vix sit totidem mometorū: qd multū displicet gulosis qui appetūt habere gutur longū. Sicut patuit de plamorate qui desiderabat habere collū gruis longū vt diu sentiret dulcedinē ciborū. Cōtra hos gulosos etiā exclamat Lucan⁹ in in. 4°. di. O prodiga reruꝫ Luxuries: nunꝙ pruo ꝯtenta paratu. Et quesitoruꝫ terra pelago qꝫ ciborū. Ambitiosa fames: ⁊ laute glia mense. Discite ꝙ paruo liceat producere vitā. Et quantuꝫ natura petat: nō erigit egros. Nobilis ignoto: diffusus cōsule bachus. Nō auro myrrhaqꝫ bibūt sed gurgite puro. Uita redit: satis est pplis fluuiusqꝫ ceresqꝫ: hec ille. 4ª. species gule dꝰ. Auiditatis. De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tis. De qua fuit tētat⁹ Dauid qn̄ pugnabat ꝯtra Philisteos: ⁊ cū maxima auiditate desiderabat bibere aquā di. O si q̄s daret mihi potuʒ aque de cisterna que est in bethleem: iuxta portā. Irruperūt ergo tres viri fortes per castra philistinoꝝ: ⁊ portauerūt de illa aqua ad dauid. At ille noluit bibere: sed libauit illā dn̄o: ⁊ dixit. Propicius sit mihi dn̄s: ne faciam hoc: ut habet̄ secūdi Reguʒ 23°. c°. trāsumptiue in. c°. delicie. 41ª. di. Sic ergo ⁊ nos qn̄ maximam auiditatē comedendi aliq̄d habemus: si volumus multum mereri facere debemus violētiam sensualitati. Ait enim Ouidius in epistolis. Est virtus placitis abstinuisse bonis. In hac specie peccāt multi: qui auiditate moti comedunt cibaria illis nociua. Item illi qui velut lupi rapaciter comedūt: ⁊ cum nimia sensualitate. Quod quātum sit peccatū ostendit Greg. in. 3°. Dialog. Narrans de quadā sanctimoniali que vnam lactucā in horto visam colligens: cuʒ nimia auiditate comedit: ꝓpter quod a diabolo arrepta est. Quinta ⁊ vltima species gule dicitur tēporalitatis. Et est illoꝝ de quibus dicit̄ Esa. 5°. Veh qui consurgitis mane ad ebrietatem sectādam: ⁊ ad potādum vsq̄ʒ ad vesperam. Multi eniʒ sunt qui ita sunt dediti crapule: ut videatur illis: ꝙ ꝓpter hoc sint nati ut epulentur. Contra quos inq̄t Tulius in rethoricis. Comedere oportet ut viuas: non viuere ut comedas. In hac specie peccant illi: qui ut de mane surrexerint: ad comedēdum vadūt: ⁊ bibēdum priusq̄ʒ ad ecclesiam ꝑgant: vel aliud boni ꝑentur. Cōtra omnes hos gulosos exclamat Asculanus poeta in. c°. de gula dicēs. Nō po con laltri vicij far ꝯtesa. Chi la sua giota gola non refrena. Che con la gola luxuria e accessa. Destruge la memoria e tol il seno Corrūpe il sangue de ciascuna vena. E mor cantando el gioto como cieno. In deshonore termīa la vita. Tolle lo intellecto de lo bene. E fa sentire dolia infinita. Spolia lalma de la suaỽtute. Piāgendo sempre nuda de salute.

De ira.

IRa q̄ntum est capitale peccatuʒ. Diffinitur autē ab Ari. 2°. Retho. sic. Ira est appetitus vindicte: ⁊ fm Alexā. de ales in. 2ª. parte sūme i tractatu de ira ar. 5°. ⁊. 8°. ⁊ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 158ª. ar. 3°. Tripliciter potest q̄s iniuste habere iram mortaliter. Primo ratione modi siue signi: cuʒ subtrahit loquellam ⁊ habet odium aduersus aliquē: vnde Matth. 5°. c°. dicit̄ a dn̄o. Ois qui irascitur fratri suo: reus erit iudicio. Secūdo ratione facti: cum notabiliter offendit: vel iniurat̄ proximo ex ira. Hic enim est proprius effectus ire rixari: ⁊ contentiones facere: atq̄ʒ proximo insultare Prouer. 29°. Vir iracūdus prouocat rixas. Tertio rōne malī desiderij ira est peccatum mortale: cum appetit illum puniri: qui nō meruit: vel maiori pena: vel a se aut ab alio: qui non habet auctoritatem: vel etiam a suo iudice non ratione iustitie: sed vindicte. Contra tales iracūdos dicitur Eccle. 28°. Qui vindicari vult: a domino inueniet vindictā ⁊ peccata illius seruans seruabit. Nec mirum si deus magnam de iracūdo facit punitioneʒ. Grauissimum enim est peccatum iracūdia. Nam iniuriatur deo volens facere vindictaʒ quā sibi deus reseruauit dicens. Deutero. 32°. ⁊ Prouerb. 25°. Mihi vindictam ⁊ ego retribuam. Quod etiam ponitur ad Ro. 12°. Ad hebre. 10. ⁊. 23ª. q. pª. in prin. Item iniuriatur proximo: iuxta illud Eccl̄. 28°. Hō iracundus incendit litem ⁊ turbat amicos. Unde dicit̄ in. c°. cuʒ apud. xjª. q. 3ª. Ira facit hominem talia cōmittere de q̄bus postea solet multum dolere. Iste autem iracundus assimilatur apro: qui fm Philosophum est animal iracūdum nullam recipiens disciplinā: sed potius se morti exponit: q̄ʒ domesticet̄: ⁊ est animal multū nociuum ⁊ lesiuuʒ: ⁊ pro modico irascitur: ⁊ proximū inuadit. Et similiter iracūdus pro leui facto: aut verbo: ⁊ frequēter pro minima suspitione diffamat proximū: verberat: lacerat: destruit: ⁊ occidit: ⁊ potius vult mortaliter peccare: ⁊ seipsum ad ꝑiculum mortis tēporalis: ⁊ eternalis dare: q̄ʒ velit ꝓximo suo parcē. Et ideo de tali recipiente nocumētum ab iracūdo dicitur per psalmistā. Exterminauit eum aper de silua: ⁊ singularis ferus depastus est eum. Iracūdus etiaʒ nocet sibiipsi. Naʒ ira: primo subtrahit ei honestatem corporalis dispositionis: q2 quantūcunq̄ʒ ꝑsona sit pulchra: mutatur tamē per iram. Nam vertit oculos: ⁊ faciem immutat: rubet vel palet ī vultu: spumat in ore: manus tremit: lingua cespitat: ⁊ totus homo alienatur. Unde dicit Seneca 2°. ⁊. 3°. de ira. Nihil eque profuit irato sicut intueri deformitatem suam. Nam ira faciem turbat: ora pulcherrima fedat: curuos vultus ex trāquilissimis reddit. Qualem aūt putas cui⁹ imago tam fetida est. Ideo dixit q̄dam ꝙ iratis profuit īspicere speculū: ut imago reꝑcussa ostenderet homini suam deformitatē: hec ille. Inq̄t etiaʒ Damascenus. Nihil est turpi⁹ facie furieuꝫ. Secūdo ira impedit potestatē nālis rationis: iuxta illud catonis. Ira impedit aīuʒ: ne possit cernere veruʒ. Et iō diabolus facit sicut astut⁹ piscator: q qn̄ faciliter vult decipe pisces turbat aquā: ⁊ tūc

est securus ꝙ pisces non possunt cernere rete: ⁊
ꝑiculum propositū. Et eodē facit diabolus imitē
do in quācūqȝ ꝯgregationem ire turbationez: ut
possit facilius aīas capere per peccatuz. Ut enim
ait Philosophus. p°. elen. Cōturbati min⁹ pos-
sunt obseruare oēs. Tertio ira minuit quātitatez
vite naturalis. Secūdum enim Philosophuz
aīalia excessiue colerica sunt naturaliter breuis
vite: sicut maxime apparet in canib⁹. Et hoc est
etiam qđ dicitᷣ Eccl. 30. Zelus ⁊ iracūdia minu
unt dies: ⁊ ante tēpus adducent senectam. Et iō
antiqui dixerūt iram esse breuem insaniā. Et ic-
circo est maxime cauēda. Nam facit hoīem peio
rem diabolo. Legio enim demonū fuit ⁊ esse po
test in vna hoīe. Duo aūt iracūdi nō possunt sta
re simul in vno domo. De iracūdo etiaz inqt Ce-
sarius. Sue mētis lumen iracūdus excecat. Si-
cut enim vrsus excecatur ad peluim ardentē: sic
homo excecatur per iracūdiam inflamātem. Al-
bertus aūt in tractatu de virtutibus politicis di-
cit. Ira est ventus pestilens: hoīs interiora depa-
scens: vitam minuēs: guerras cōmouens: rixas
verboꝝ inducens: castra villasqȝ ꝯsumens: ⁊ om
nes prouincie ciuitates incēdens. Nam violam
lilium: atqȝ crocum: cito pestilens aura corrūpit:
hec ille. Et ideo dicit Oratius in epistolis. Ira fu
ror breuis: animuz rege qui nisi paret. Imperat
hūc frenis: hunc tu cōpesce cathenis. Tulius vo
in Tuscu. questi. li°. 3°. ait. Nunꝙ sapiēs irasci-
tur. Ecōtra vo de stulto inquit Salomon Pro
uer. 12°. Fatuus statim indicat iram suam. Oui
dius autez in. 3°. de arte amandi canit. Candida
pax hoīes: trux decet ira feras. Et de iracundo ite
rū ibidem ait. Ora tument ira: nigrescūt sangui-
ne vene. Lumina gorgorio sceuius igne micant.
Et prudētius in li°. de sicomachia. c°. 4°. ait. Ip
sa sibi est hostis vesania: seqȝ furendo. Interimit
moriturqȝ suis ira illita telis: ⁊ Gualterius de
castilione li°. 10. scribit. Immemor ira sui est. Et
quo rapit impetus: illuc ebria discurrit ⁊ se soci-
osqȝ flagellat: ⁊ Matth̄s. in poetria parte. 2ᵃ. c°.
3°. dicit. Ira mouet lites: lis ꝑlia: prelia mortem.
Et ideo Cassiodorus in li°. de amicitia iqt. Ira
ꝓcul absit cum qua nihil ꝯsiderate: nihilqȝ recte
fieri potest: ⁊ Paulus ad Ephe. 4°. hortatur di-
cens. Sol non occidat sup iracūdiam vestram: ⁊
nolite locum dare diabolo. Ait enim Salomon
Prouer. 29°. Qui ad indignādum facilis ē: erit
ad peccata procliuior. Isido. quoqȝ soliloquioꝝ
lib°. 2°. c°. 21°. inquit. Refrena iracūdie impetus
Ut enim scribit beat⁹ Grego. in pastorali. Mē-
ti furore ebrie: omne rectum qđ dicitᷣ peruersum
ei videtᷣ. Ira. n. gignit insaniā: ut testatᷣ Seneca
ad lucillū. Et iō dicit Eccleˢ. 7°. c°. sapiens Sa
lomon. Ne sis velox ad irā: qr ira in sinu stulti re
quiescit: ⁊ Iob. 5°. eius. c°. Uirum stultū interfi-
cit iracūdia. Ideo dicit Dauid. ps°. 4°. Irascimi
ni. s. cōtra peccata: ⁊ nolite peccare: ⁊ Ouidius in
eplis epla. 5ᵃ. inqt. Uince aīum irāqȝ tuam: qui
ceīa vincis: ⁊ in p°. de remedio amoris ait. Dum
furor incursu est currēti cede furori. Licet autez
difficilimū sit iustum dolorē temꝑare: ut dᷣ in. l. si
adulteriū: cum incestu. §. impatores. ff. ad. l. iul.
de adul. ⁊ in. l. qcqd. ff. de re. iu. ac in. l. iij. ff. de di-
uor. dicitᷣ. Quicqd calore iracūdie fit vel dicitur
non ꝑus ratum est: ꝙ si ꝑseuerantia apparuerit
iudicium animi fuisse. Ex qbus apparet ꝙ cum
primi motus nō sint in ꝑtāte hoīs: aliqualiter ex
cusatᷣ: qui ex subito motu irascitᷣ: dūmodo statiz
ad se reuersus desinat ab ira: ⁊ relinquat furorez
Ut exhortatᷣ Dauid. ps°. 36°. Tū totius virib⁹ de-
bemus nobis precauere ab ira. Ait eniz Cecili⁹
firmanus li°. 4°. de btā vita. Tria sunt que hoīes
in oīa facinora precipites agūt. Ira: cupiditas: ⁊
libido. Gualfredus quoqȝ in poetria. c°. 17°. iqt.
de ira. Ira genus flāme materqȝ furoris: ab ipso
Felle trahēs ortuz: cor ⁊ īteriora venenat. De hac
ēt pessima bestia iqt Asculanus poeta i. c°. de ira.

Ira nō e altro che accēso sangue.
Dentro nel core che el desdigno infoca.
Per qual de la vindicta lalma langue.
Subito disdigno tolle il bene.
Del grando amore che torna in cosa poca.
Se lamorosa pace non li subuene.

¶ De inuidia. II

SExtum capitale peccatuz est inuidia.
Quā diffinit Damascenus li°. 2°. di.
ꝙ est tristicia de alienis bonis: ⁊ leti-
cia de malis. Et eādem diffinitionem
in substātia: ponit Augustinus. 4°. capitulo sup
Genesim. Notanduz vo est ſm Alexan. de ales
in. 2ᵃ. parte summe in tractatu de inuidia arti°.
primo. Et beatum Thomā. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 36ᵃ. ar. 2°. Et
Durā. nrm in summa sua li°. p°. parte. 3ᵃ. di. pᵃ.
Qđ tristicia de alienis bonis trib⁹ modis pōt cō
tingere: ꝑmo modo: qñ qs dolet de bonis alteri⁹
inꝙtuz ex eis timet sibi: vel alijs alicui⁹ nocumē
ti ꝑiculum. Talis. n. dolor prope nō est inuidie: ⁊
pōt eē sine peccato: cuz moderatus est: nec ex hoc
facit aliqđ incōueniēs: vñ Grego. 22°. mora. ait.
Euenire plerūqȝ solet: ut nō amissa charitate: ⁊
nos inimici ruina letificet: ⁊ rursus eius glia sine
inuidie culpa ꝯtristet. Cum etiā ruēte eo qsdā be
ne erigi: credimus ⁊ ꝓficiēte illo plerosqȝ iniuste

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

opp̃mi formidam⁹: hec ille. Sic ex submersione pharaonis: cũ exercitu suo in mari rubro pplus isrl' multũ gauisus ẽ: ꝛ pulsans tympanũ cũ maria decãtauit cãticũ dicens. Cãtemus dño ꝛc. Eo ꝙ mortuus eẽt inimic⁹: qui volebat eos in seruitute reducere. Exo. 15°. E cõtra do Mathathias cũ suis ꝯtristat⁹ est valde: audiens de ꝓspitate regis antiochi: q querebat ppl'm isrl' trãsferre ad ritus gẽtiliũ: deo vero derelicto: ꝑmi Macha. 2°. Scdo põt qs ꝯtristari de bono alterius: nõ ex eo ꝙ ille habeat illud bonuꝫ: sed q: sibi deest. Et iste dolor ꝓpe dr̃ Zelus ẜm Philosophũ. 2°. Reth. nec est peccatũ si circa honesta versa͞t. Unde apl's pᶜ. ad Cor. 14°. ait. Emulamini spũalia: ꝛ Hier. ad athletam de istructione filie dicit. Habeat socias cum qb⁹ adiscat: qb⁹ inuideat: quaꝝ laudibus mordeat. Et iõ ẜm legistas inuidus accipit in malã partẽ. Inuidiosus aũt. i. emulator in bonã: ut nõ. glo. in. l. vnica. circa pn. C. de cadu. tol. vbi ait. Inuidiosus ego: non inuidus eẽ laboro: hec etiã notant. in. l. ceterũ. ff. de vsu. ꝛ habi. Tertio qs ꝯtristat de bono alterius inquãtuꝫ alter excedit ip̃m in bonis: ꝛ hoc ꝓprie est inuidia: ꝛ magnũ peccatũ: ẜm Philosophuꝫ in. 2°. Retho. qa dolet de quo est gaudẽdũ. s. de bono ꝓximi. Unde pᶜ. ad Cor. 13°. dicit apl's. Charitas non emulat: sed congaudet veritati. Et isti inuidi prope ꝑfidi sunt ꝛ maligni. De qbus Aug. sup. 139°. ps°. ait. Qui falsi sunt iusti: necesse est: ut inuideant veris iustis. Signuꝫ ergo est ꝙ qs non habet in se illud: de quo alteri habet inuidiã. Ait eni Tulius in Philippicis li°. 9°. Nemo qui sue virtuti ꝯfidit: alteri inuidet. Et in li°. de eẽntia mũdi: idem ait. Probus nemini inuidet. Qñ ergo alicui h̃r inuidia: signum est ꝙ in se habet aliquas virtutes. Ait eni Ouidius li°. p°. de remedio amoris. Sũma petit liuor: ꝑflant altissima venti. Sũma petunt dextra flumina missa iouis. Quãto aũt qs vilior videt: tãto min⁹ ei inuidet. Et e cõtra ff. õ offi. ꝓcõ. ꝛ le. l. nec qcq̃. ꝛ ibi gl. allegat Ouidiũ dicẽtẽ. Inuidiã placere paras virtute relicta. O maledicta inuidia: tu es pessimũ venenũ: de quo Gualfredus in poetria. c°. 18°. iqt. Pessima res liuor cuius letale venenũ. De hac etiã inuidia dicit Jacob⁹ brñuẽtan⁹. 6°. c°. sui libri. Ut durũ ferrũ mordax ꝯsumat erugo. Sic hois lacerat intima liuor edax: hoc aũt est cõe viciũ iter eos: qui ꝯtẽdũt de pari: ẜm Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 36ᵃ. ar. p°. i Salomone argumẽtoꝝ: iõ dr̃ in cõi ꝓuerbio: ꝙ int pares regnat iuidia: qõ nõ. p glo. in. l. si cũ excep tiõe §. cũ qui. ff qõ me. cau. Unde ẽt vulgarit dr̃. Cane in cusina: so pare non desidera. O maledicte iuidẽ: audi qd de te Orati⁹ ingt in epl'a ad lolliũ. Inuidus alteri⁹ macrescit reb⁹ opimis. Inuidia siculi nõ inuenẽ tyrãni. Mai⁹ tormẽtum. O diabolica iuidia: tu es illa per quã mors itrauit i mũdũ. Sapie. 2°. c°. Inuidia diaboli mors itrauit in orbẽ terrarũ dicit Salomon. De hoc ẽt iniqssimo vicio ait August. in li°. p°. de doctrina xpiana. Inuidia viciũ diabolicuꝫ est. Nõ enim diabolo dicitur ut dãnet: furtum fecisti: adulterium cõmisisti villam alienam rapuisti: sed homini stãti inuidisti.

O Nephãdissimũ scelus: tu es toxicuꝫ charitatis: ostiuꝫ iniqtatis: ꝛ putredo oĩs sanitatis. Primo enim inuidia est toxicũ charitatis. Nisi eniꝫ ipsa eẽt qlibet gauderet de bono alterius: ꝛ de malo eius doleret: q: hoc est ꝓpum charitatis. vnde Aug. sup Joãnẽ. Tolle ingt inuidiã: ꝛ meum est qõ habes. Sũt enim inuidi siles noctuis que non pñt sine magno dolore lumẽ solis inspicere. Et ideo de nocte solũ volãt. Et similiter inuidi ꝓspitatẽ virtuosoꝝ: nõ possunt audire: nec videre: sicut figuratũ est Gẽñ. 37°. in Joseph quẽ sui frẽs ex inuidia videre non poterãt. Oderant enim euꝫ: nec poterãt ei quicq̃ pacifice loq. Unde Chriso. ait. Patit ioseph scũs innocẽtis vite inuidiam: ꝛ emulos in se frẽs sancta excitat vita. Quia mali bonũ videre non possunt. Deniqꝫ detiẽtem ad se lacerãt: seuiũt: necare festinant: nolũt meliorem viuere: ne degeneres ipsi possent in ꝓperia sustinere. De tali inuido: qui bona proximi videre non põt exponi spũaliter potest illud ꝑmi Regum. 3°. Caligauerũt oculi eius: ꝛ lucernam dñi videre non poterat ꝛc. De hoc vicio loquẽs Seneca in li°. de moribus ait. Et si nullos inimicos tibi fecit iniuria: multos tñ facit inuidia. Secũdo inuidia est ostium iniqtatis. Per ipsam enim ut supradictuꝫ est intrauit mors in mũdum. s. non tñ corporalis: sed etiam spũalis s. peccati. Et ideo dicit cognata ꝛ affinis omniuꝫ ꝑncipalium iniquitatuꝫ. Est enim filia superbie a qua contrahit pertinaciã contra maiores. Soror vanaglorie: a qua cõtrahit discordiam contra equales. Neptis iracundie a qua trahit iniustitiam contra meliores. Nurus auaricie a qua trahit fraudulẽtiam contra simpliciores. Per hanc occisus est Abel a kaim: Jacob tribulatus ab Esau: Joseph vẽditus a fratribus: Dauid a Saul persecutus: ꝛ christus a iudeis occisus. Hanc enim bestiam euadere nullus potest nisi solus miser ꝛ infelix: vnde Isidorus in libro de summo bono ait. Celebre est prouerbium ab antiquo. Quod sola miseria nescit inuidiam ꝛ

ſiue caret inuidia. Miſerrima nāqꝫ fortuna mi-
ſeri hec hoīs eſt ꝙ ei non īuidetur. Fertur enim
Platonē cuꝫ ei aliqui īuiderēt interrogaſſe So
cratem q̄ rōne poſſet hoīum inuidias declinare.
Cui reſpondit Socrates. Eſto vt circites qui fuit
habundās infortunijs: ⁊ carens oībꝰ bonis. Ter
tio īuidia eſt putredo oīs ſanitatis. Unde Pro
uer. 14°. dicitur. Putredo oſſium inuidia. Hoc
enim viciū peſſimū ⁊ iniuſtiſſimū eſt in eo ꝙ eſt
reciprocū in ſuū auctorē. Unde metrice dicit̃. In
uidus inuidia cōburitur ītus ⁊ extra. Et Ugo d̄
ſancto victore inquit. Inuidia protinus ipſum
actorem punit cruciatqꝫ ſuum. Quia ſicut ru-
bigo ferrum: ſic inuidia cor in quo naſcitur cor-
rūpit. Et ideo deus maximā iniuriam faceret in-
uido ſi poneret eum in celo: quia ibi eſt ſūma fe-
licitas in proximo: ⁊ per cōſequens ſūmum no-
cumentū foret inuido. Et ideo cōgrue erit in in-
ferno vbi nihil videbit cui īuidere poſſit. Ad p̄-
dicta etiā adduci poteſt illud qd̄ legitur in qua-
dam hiſtoria ſcilicet ꝙ in curia cuiuſdam regis
erat vnus inuidus qui non poterat audire vel
videre bonuꝫ alterius curialis. Quapropter rex
eum ad ſe vocauit ⁊ dixit. Pete a me quā gra-
tiam magis apetis: ⁊ eam tibi faciā. Sed ſcito ꝙ
quicquid petieris: ⁊ tibi conceſſum fuerit: duplū
dabo tali curiali ſocio tuo. Tunc inuidus ille ce
pit cruciari in animo cogitans ꝙ ſi peteret mile
aureos vel vnum caſtrum: ſiue aliud bonū al-
ter duplum haberet. Tandem vero inuidiam ſe
quens petijt dicens. Obſecro vt mihi erui facia
tis vnum oculum. Et ſic voluit priuari vno ocu
lo: vt ambobus oculis priuaret ſocium ſuuꝫ. Hu
ic autem multi ſunt ſimiles qui potius eligunt ſi
bi duplum maluꝫ ſcilicet anime ⁊ corporis: q̄ʒ ve
lint facere proximo paruuꝫ cōmodum: qd̄ ex in-
uidia procedit. De quo etiam peccato ait Aſcula
nus poeta in. c°. de inuidia. Linuidia chel mun
do non habandona. Si fura la virtu de lintelle-
cto: E arde cecamente la perſona. Manduca
lalma e deſtruge el core. Dogni peccato ſi ha qual
che dilecto. Dinuidia non ſa altro che dolore.
Queſta e triſta de lo ben daltrui. E ſe alegra del
damnoſo male. Che ven per caſo nel tēpo anui.
Linuidia ſi he dura a ſuſtenere. Piu che la po
uerta de accidentale: Che fa dal ſūmo ſtato lho-
mo cadere. Se voi de inuidioſo far vendetta:
E con maiore fiama farlo languire. Acoſtati a
virtu e ben aſpetta. Che chi ſe gode del vicino
pianto: In ver de lui van le triſte hore. Chi pren
de de triſteʒa nouo canto. O anima inuidioſa e
deſſumata. Riguarda come in croce el to facto-
re. Per qual fine tu foſti creata. Io dico a con-
ſequire la digna ſorte. Fugendo per virtu leter-
na morte. N

De Accidia.

Septimum ⁊ vltimum capitale viciū
ſm̄ predictos doctores eſt Accidia.
Quā Ricar. de ſancto victore diffinit
dicens. Qd̄ eſt torpor mentis bona negligentis ī
choare ⁊ perficere. Damaſcenꝰ vero inquit. Qd̄
accidia eſt triſtitia aggrauans animū hominis:
vt nihil boni ei agere libeat. Et ſecundū genus
ſuum eſt mortale peccatuꝫ ſi ſit ex conſenſu ratio
nis in his que propter deuꝫ quis facere tenetur:
puta quando quis habet in odium diuina pre-
cepta: ⁊ bona ſpiritualia: ſiue opera virtuoſa: ad
que tenetur ex dei precepto vel eccleſie: vel alteriꝰ
ſui ſuperioris: ⁊ quando ex accidia dimittit ea fa
cere. Item quando nolet ꝙ virtutes eſſent. Naꝫ
hoc eſt mortale peccatum ſi affuerit conſenſus ra
tionis. Si autem hoc non procedit a deliberata
intentione: ſed ex repentino motu: eſt veniale pec
catum. Et hoc ſm̄ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 35ª. ar. p°. ⁊ Du
randum noſtrum in ſumma ſua: ⁊ etiam Aſte-
ſanum l°. 2°. ti°. 63°. ⁊ Alexandruꝫ de ales in 2ª.
parte ſūme in tractatu de Accidia ar. 2°. Ideo de
accidioſis dicit Dauid. ps°. 106°. Omneꝫ eſcam
ſcilicet operis ſpiritualis: abhominata eſt aīa eo-
rum: ⁊ appropinquauerunt vſqꝫ ad portas mor
tis: hoc peccatum cōmittunt illi qui tediantur de
vita preſenti: ita ꝙ nollent eſſe creati: nec in mū
do nati: ⁊ hoc ex deliberata ratione: vel deſide-
rant eſſe ſicut animalia irrationabilia: vel vellēt
mori qualitercūqꝫ ſiue bene ſiue male: pur ꝙ exi
rent de hac vita. Quodlibet enim horuꝫ eſt mor
tale ſm̄ predictos doctores. Si quis autem habe
ret tedium vite preſentis propter deſiderium ce-
leſtis patrie: hoc non eſt peccatum. Hoc enim te
dium habebat Iob. di. 10. c°. ſui libri. Tedet ani-
mam meā vite mee: ⁊ Paulus dicens ad Phi
lipē. p°. Cupio diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o. Et pſalmi
ſta lamentabatur di. Hei mihi quia incolatus
meus prolongatus eſt. Similiter quis peccat p
accidiam ſi ita contriſtatur de aliquo caſu aduer
ſo: vel tribulatione ſpirituali corporali: aut tem-
porali: ꝙ non vult recipere conſolationem ita ꝙ
propter hanc triſtitiam aliquā īfirmitatem īcur-
rit: vel ſe veriſimiliter in periculo īfirmitatis po-
nit: dum ſtudioſe perdit ſomnuꝫ: dimittit cibum
vel huiuſmodi. Nam ſi ſe poteſt iuuare ⁊ non
vult peccat mortaliter. Hac autē triſtitia timuit
Jacob patriarcha detineri: quādo audita morte
Joſeph filij ſui: licet non vera inconſolabiliter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

dolebat: nec poterat filij eius dolorem suum delinire: vnde dicebat. Descēdam in infernum lugēs filium meum. Geñ. 37. c°. quasi diceret. Tantā tristiciam sentio de hoc: q̄ timeo ne ducat me in mortem: vel in locum damnatoꝝ. In hoc etiā peccato cōtinet̄ inordinata tristicia de morte charorum: que prohibet̄. 13ª. q. 2ª. c°. Quam preposterum. In hoc etiam peccato viciosi sunt: qui bona que de facili possunt operari ex negligētia dimittunt: vel in benefaciēdo tediant̄. Hoc peccatum incurrit multitudo hebreoꝝ in deserto. De quib⁹ dicitur Numeri. 21°. Quod cepit populus tedere labore itineris: hoc peccatum accidie incurrit ille qui deditus est somno ac negligentie ꝛ pigricie: cui dicit dñs Apoca. 3°. Esto vigilans: scilicet in bonis opibus: si enim non vigilaueris: veniā ad te sicut fur in mane.

Debent igitur oēs fugere ociositatem ꝛ accidiam. Nam ſm philosophū in problematibus: eo anno quo aer quietus est: ꝛ nullus vētus mouetur multi homines moriūtur. Cuius ratio est ſm Constātinum: q2 ventus habet aerē depurare ꝛ renouare: quo non renouato corrūpitur ꝛ inficitur: ꝛ per cōsequens etiam homines inficiunt̄ ꝛ moriūtur. Sic etiam ſm Galienum i antidotario veteri corpora humana que inquiete sunt sedula, subito morbos contrahūt ꝛ langores: q2 ſm Auicenā. In corpore quieto morbosum humidum nullatenus potest desiccari. Unde dicit pª. fen. tertij di. pª. c°. 4°. Pigricia virtutes laxat animales: ꝛ complexionem ad fleumatis proprietatem inclinat. Et sic spiritualiter homines accidiosi ꝛ ociosi m'ltas spirituales corruptiones: ꝛ languores: per influxum malarum cogitationum ꝛ fantasmatuū patiuntur: que alias per exercitiū virtuose operationis consumuntur. Nam dicit̄ in auten. de mona. §. si quis igit̄ coll. pª. Humana natura quodāmodo dilabitur ad delicta: cum procliuis sit hominū cursus ꝛ natura imitatrix viciorum. Hoc autē fit maxime per ociositatem. Ut enim dicitur in. c°. nunq̄ de consec di. 5ª. In desiderijs est omnis ociosus. Multum autem displicet hoc vicium deo: sūme placet diabolo: ꝛ homini i natura nocet. Primo enim multum displicet deo. Nam sicut accidiosus miles multum a rege vituperatur: sic miles christi: qui piger ꝛ tepidus est in bello virtutum ei non placet: vnde Ber. in libello de vicijs ꝛ virtutibus ait. Accidia est fex ꝛ sentina cunctorum viciorū: ꝛ hominem deo facit ingratum. Qua ex re domin⁹ dixit per angelum Joāni de quodam episcopo laodicie eccl'ie: qui accidiosus erat. Apocalyp. 3°. Utinam frigidus esses: aut calidus: sed quia tepidus es: idest accidiosus: incipiā te euomere ex ore meo: idest eijcere a me. Nam calid⁹ est qui feruet in seruitio dei. Frigidus qui omnino desistit a bono. Tepidus vero q̄ se medio modo habet. Et dicit glo. interlinearis: q̄ maior est spes de frigidis q̄ de tepidis: quia tepidi semper quandam fiduciam habent: de hoc q̄ aliquid boni agunt. Et ideo se non corrigunt: propter qđ deus eos eijcit a se: quia impenitentes sepe moriuntur. Frigidi ꝟo quando cognoscunt se peccatores ardenter dolent: sicut Maria magdalena: Petrus: Paulus: Maria egyptiaca: ꝛ q̄ plures alij. De talibus autem gaudent angeli dicente domino Luce. 15°. Gaudiū est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente: q̄ sup nonagintanouem iustis scilicet tepidis: qui non indigent penitentia. Unde domin⁹ peccatorem penitentem preponit nonagintanouem iustis accidiosis. Secūdo dico q̄ accidiosus multum placet diabolo. Sicut enim sus plus delectatur in luto q̄ in fonte sereno: sic diabolus quiescere delectatur in accidioso: vnde Job. 40. dicitur. Dormit in secreto thalami sui: idest in corde accidioso quiescit porcus infernalis: ꝛ Matthei. 12°. ait dominus. Quod cum immūdus spiritus inuenerit domum vacātem: idest hominem ociosum per accidiam: assumit alios septē spiritus nequiores se: id est vniuersa vicia: ꝛ ingressus habitat ibi. In figura etiam dicit̄ Judicū. 18°. Quod filij Dan nō habētes possessionem ad inhabitandum miserunt de stirpe sua: ꝛ familia quinq̄ viros fortissimos: ut explorarent terram. Qui pergentes venerunt lachis: videruntq̄ populum ibi habitantem absq̄ vllo timore iuxta sodomorum consuetudinem securum ꝛ quietum: ꝛ reuersi sunt ad fratres suos dicentes. Uidimus terram valde opulentam ꝛ vberem: nolite negligere: nolite cessare: eamus ꝛ possideamus eam: nullus erit labor. Profecti ergo de cognatione multi accincti armis bellicis obtinuerunt locū. Per filios autem Dan denotantur demones non habentes quietā possessionem. Et ideo querunt hominem inhabitare. Unde principes demoniorum mittunt inferiores suos ad explorandum: an aliquem inueniant ociosum: ꝛ accidiosum non exercitatum in virtutibus. Quo inuento veniunt: ꝛ alij cum armis omnium viciorum ꝛ ingredientes habitant ibi. Ociositas enim ꝛ voluptas arma sunt hostis antiq' capitulo. Nisi cū pridem. §. verū. de renun. Tertio dico q̄ accidia nocet homini ꝛ eius naturam consumit. Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

sicut ferrum: quod non exercitatur rubigine cō/
sumitur: ꝛ aqua que non currit: sed quiescit cor/
rumpitur: ꝛ vestis que non portatur a tinea de/
molitur: sic homo accidia corrumpitur ꝛ destrui
tur: vnde Prouerbiorum. 25°. dicitur. Sicut ti/
nea vestimento: ꝛ sicut vermis ligno: sic tristitia
scilicet accidie nocet cordi. Tinea enim tollit ro/
bur ꝛ pulchritudinem vestimento: ꝛ vermis me
dullam ꝛ vigorem ligno: ꝛ similiter accidia tollit
robur ꝛ decorem deuotionis: ꝛ inducit omnia
mala. Ut eniꝫ ait Ber. in quodam sermone: ocio
sitas ꝛ accidia est receptaculū omnium tentatio
num ꝛ sordium. Et ideo hortatur moralis Ca/
to. di. Segniciem fugito: que vite ignauia fertur
Nam cuꝫ animus languet: cōsumit inertia cor/
pus. Cōtra ociosos ꝛ accidiosos etiā dicit Pau
lus. 2ª. ad Thesa. 3°. Si quis non vult operari
non manducet: quod etiam notatur. ff. de nora.
l. si ex duobus. §. fi. ꝛ de damno. infec. l. quāuis.
Non poterit ergo accidiosus manducare paneꝫ
angelorum. Item reprobabitur ꝛ eijcietur de cō
sortio beatorum. Nam si miles amittens arma
in bello capite punitur. l. desertorem. §. miles. ff.
de re mili. multo maiori pena dignus est qui ar/
ma spiritualia virtutum multo meliora perdit p
accidiam: imo voluntarie a se abijcit ꝛ tradit se
hostibus infernalibus: qui ligantes manus eius
ꝛ pedes proijcient eum in tenebras exteriores
Matthei. 22°. Contra ociosos etiam est lex ciui/
lis: que in. l. fi. C. de annali excepꝫ. ait. Contra de/
sides homines ꝛ sui iuris cōtemptores: odiose ex
ceptiones posite sunt. Contra ipsos etiam Aug.
inquit. Indecens esse christiano: si radius solis
inueniat eum in lecto. Nam diceret sol si loq pos
set. Amplius laboraui ꝙ tu: ꝛ tamen cum surre
xerim: tu adhuc dormis ꝛc. Hec sunt septeꝫ gen/
tes populi mi: multo maioris numeri ꝙ tu es.
Deuter. 7°. Quas si de anima tua deleueris: eter
ne glorie palmam consequeris. Amen.

¶ Sabbato de cathenis. Sermo. vij. P

Si abstuleris de medio tui cathenam
orietur in tenebris lux tua: ꝛ requiem
dabit tibi dominus deus semper Esa.
58°. Et in epistola occurrētis diei. In
veritate demones esse non solū sacre scripture au
ctoritate: sed etiam paganorum sententijs com/
probamus. Ait enim Plato in thimeo. Inuisi/
bilium potestatum que demones nūcupantur: p
stare rationē maius est opus: ꝙ ferre valeat ho/
minis ingeniū: ꝛ Apuleius de quo meminit Au
gusti. in. 10. de ciuitate dei. Ponit demones eē in
libro: quē sup hoc edidit: quē vocauit de deo So/
cratis. Et teste Zenophonte in li°. de morte So/
cratis in orone quam ab Atheniēsibus cōdēna
tus fecit. Ipse socrates sic inter cetera dixit. Eni
do mihi iam bis defensionē parāti demoniū ad
uersaꝝ Ari. quoqꝫ in prologo libri de somno ꝛ vi
gilia. Querit an somniū procedat ab aliqua cau
sa nāli: vel ab opatione demonū: Hermes terme
gistus fm Augu. de ciuitate dei li°. 10. Demones
esse fateꝝ. Et silr Asclepius in quodā sermone
de qbus Lactātius in. 2°. diui. insti. aduersus gē
tiles. c°. 16°. inqt. Uterqꝫ demones esse affirmat
inimicos ꝛ vexatores hoīum. Ideꝫ quoqꝫ Lactā
tius. vbi. s. c°. 15°. ait. Poete ꝛ sciūt eē demones
ꝛ loquunꝝ. Ptholomeus in quarta qdruparti/
ti: malignos spūs demones appellat. Tales Mi
lesius mūdum dixit demonibus plenū. Sed iam
ad auctoritates sacre scripture veniamus. Dicit
his Joānes Apoc. 12°. Serpēs antiquus qui vo
caꝝ diabolus: ꝛ sathanas qui seducit vniuersuꝫ
orbem proiectus est de celo in terrā: ꝛ angeli eius
cum eo. Et pᵉ. Petri 5°. c°. dicit apls. Aduersa/
rius vester diabolus: tanꝙ leo rugiens circuit q̄/
rens queꝫ deuoret: ꝛ Apoc. 20. dicit aquila volās
Uidi angelum idest diabolū: qui est angelus per
naturam descendētem de celo: idest per superbiaꝫ
cadentem: habentem clauem abyssi: idest inferni
ꝛ cathenam magnam in manu sua: idest diuer/
sa ligamenta ad ligandas animas ne peniteant:
cum qua cathena vult eas demergere: in profun
dum inferni. Ideo hortatur quemlibet vestrum
Esaias propheta in verbis propositis di. Si ab/
stuleris ꝛc. Hec auteꝫ cathena septem habet no
dos. De quibus in hoc sermone disseremus. Pri
mus dicitur infidelitatis. Secūdus horribilita/
tis. Tertius exēplaritatis. Quartus iocūditatis.
Quintus psūptuositatis. Sextꝰ lōganimitatis.
Septimus ꝛ vltimus appellaꝝ. Desperabilitaꝫ.

¶ De infidelitate. Q

Prima ergo cathena magna ꝛ terribilis est
infidelitas. Mirari enim soleo tantam ho/
minum diuersitatem: tam diuersimode operan/
tium. Nam quidam bene: quidam melius: qui/
dam vero optime operātur. Quidam male: qui/
dam peius: quidam vero pessime. Sed finaliter
inuenio ꝙ ista diuersitas non causatur: nisi ex de
fectu fidei: ꝛ eius diuersitate: quāuis eniꝫ omnes
dicant se credere: non tamen omnes illa que cre
dunt: considerant: ꝛ inuestigant: ac practicant: ex
cuius considerationis defectu oritur peccatorū
occasio: ꝛ penitentie obliuio ac bonorum operum
defectio. Pro huius autem veritatis declaratio
ne est sciēdum: ꝙ legitur de quodam imperatore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

sapientissimo ꝙ cum quadam vice relictis tu-
multibus: in villam causa recreationis secessisset
dum esset in prandio ductus: fuit quidam miser
ante illum: qui furatus fuerat magnam frumen-
ti quantitatem cuidam pio viro: qui illud erro-
gabat in pauperes. Unde homines terre illius
stantes pro spoliato tanq̃ pro comuni paupe-
rum patre instabant: ut omnia restituerentur ei.
Et fur sceleris sui penam subiret. Imperator au-
tem suspirans ⁊ admiratus cum paulum siluis-
set dixit senatui suo: qui aderat: sicut adesse de-
bet cuilibet bono imperatori. l. humanum. C. de
legi. Attendite o sapientes quanta inter unius
speciei: ⁊ imaginis homines sit diuersitas. Ille
namq̃ sua distribuit. Hic vero non solum hoc nõ
facit: sed aliena rapit. Ille misericors est: iste cru-
delis. Videtis quosdam a proprijs uxoribus ab-
stinere: alios xpo ⁊ alienas rapere: quosdam tota-
liter voluptatibus immersos: alios autem cun-
ctis delicijs spretis suas voluptates penitus refre-
nare. Cũ ergo iussisset: ut de illo casu fieret quod
iustitia requirebat. Congregatis omnibus sapi-
entibus suis iussit: ut diligentissime inquirerent
unde tanta hominũ varietas procedebat. No-
uerat enim ꝙ ut ait Philosophus p°. Meth.
Illi sapientiores sunt: qui factorum causas sciũt.
Aduocauitq̃ quendam doctissimũ Theologũ
nomine Lucidũ cui imposuit: ut auditis omni-
bus: quid esset tenẽdum determinaret. Hec au-
tem disputatio coram imperatore fuit curiosa:
subtilis ⁊ utilis. In qua tria facta fuerũt: scilicet
singularis opinatio: particularis cõfutatio: ⁊ co-
munis determinatio. Circa primum ad iussum
imperatoris surrexit primo: quidam sacre scrip-
ture doctor nomĩe salomon: qui ait. Sepenume-
ro cõsideraui tante diuersitatis causam: ⁊ in hac
semper opinione fui ꝙ ſm apostolum prime ad
Thimo. 6°. Radix ⁊ causa omnium malorũ sit
cupiditas. Quod etiã habetur in. c°. radix. de pe-
ni. di. 2ª. Et consequenter ꝙ absentia eius sit cau-
sa omnium bonorum: dicitur autem radix om-
nium malorũ: quia sicut a radice trahitur nu-
trimẽtum ⁊ fomẽtum: ita ab ipsa cupiditate om-
nia peccata consurgũt: ⁊ nutriuntur siue auari-
cie: siue luxurie: siue superbie: ⁊ generaliter omni-
um aliorum. Quam nisi quisq̃ a se truncaue-
rit: nunq̃ deo placere poterit: ut dicit Greg. in. c°
bonorum. 47ª. di. Scdo surrexit quidam cano-
nista dicẽs. Mihi placuit semper determinatio
concilij toletani: scilicet ꝙ ignorãtia est mater cũ-
ctorum errorum. c°. p°. 38ª. di. In qua sententia
cõfirmauit me Philosophus dicens. 3°. Ethi.
ꝙ omnis ignorãs est malus. Tertio surrexit qui-
dam legista qui dixit. Conuersatio videtur mi-
hi causa bonorum ⁊ malorũ. Ait enim prophe-
ta psalmo. 17°. Si cum bono bonus eris: si cum
malo peruerteris: ⁊ Prouerb. 13°. ait Salomon
Qui cum sapiẽtibus graditur sapiens erit. Un-
de dicitur in autẽ. de mona. §. cogitandum coll.
pª. ꝙ iuuenes boni erunt: ⁊ graues si cum senio-
ribus cõuersentur: ubi glosa ait ꝙ mores formã-
tur ex conuictu. Quod etiam notatur in l. ediles
la. 1ª. §. quid ergo. ff. de edil. edic. Et hoc etiã pro-
batur per cm. sepe. 28ª. q. pª. ⁊ cm. non est culpan-
dus. 32ª. q. pª. Ubi apparet ꝙ ex conuersatione
⁊ boni fiunt mali: ⁊ mali fiunt boni. In iure eti-
am nostro ipsa societas: ⁊ conuersatio magnam
presumptionem inducit l. quoniam liberi. C. de
testi. ⁊. 2ª. q. 7ª. c°. peruenit. ⁊ 18ª. q. 2ª. c°. diffini-
mus. ⁊. 18ª. distin. c°. clericus. Et ideo consulitur
omnibus: ut caueant malas cõuersationes. 24ª
q. 3ª. c°. resecande. Conuersatio enim cum ma-
lis fecit Salomonem idolatram. 32ª. q. 4ª. c°. sa-
lomon. Quarto locutus est quidam Philoso-
phus naturalis dicens. Talis unusquisq̃ effici-
tur qualis est magister suus. A principio enim
possunt pueri tenelli flecti sicut virgulte. Dicitur
enim comuniter. Quod noua testa capit inuete-
rata sapit: ⁊ Oratius in epistolis ait. Quo semel
est imbuta recens seruabit odorem. Testa diu ⁊
Prouerbio. 22°. Adolescens iuxta viam suam:
etiam cum senuerit nõ recedet ab ea inquit Sa-
lomon. Si igit̃ pueri assecuti fuerint bonum do-
ctorẽ: illũ imitabunt̃: sicut discipli Platoni pla-
tonici facti sunt tenentes eius sectam: ⁊ disci-
puli epicuri epicurei. Et sic de alijs Cornelius
etiam centurio quamdiu infidelis fuit: in fide-
les fuerunt ⁊ sui. Postquam autem credidit: ⁊
domus eius legitur credidisse Actuum. 10. Et
de hoc sunt alia exempla quamplurima. Quin-
to unus medicus inquit. Mihi videtur ꝙ di-
uersa complexio sit causa huius diuersitatis. In
corpore enim humano sunt quattuor humores
scilicet sanguineus: colericus: fleugmaticus: ⁊
malẽconicus. Et semper unus predominatur:
a quo fit denominatio. Sed anima coniuncta
corpori imitatur passiones corporis: ut dicitur
in libro sex principiorum. Et inde est ꝙ sangui-
nei sunt benigni: colerici: iracundi: malenconici:
inuidi: ⁊ fleumatici: pigri. Et sic ex diuersitate hu-
morum: sequitur non solũ diuersitas in effigie:
sed etiã in moribꝰ. Unde metrice dicit̃ de sangui-
neo. Largꝰ: amãs: hylaris: ridẽs: rubeiq̃ coloris
Cantãs: carnosus: satis audax atq̃ benignꝰ. De co

lerico autem canitur. Versutus: fallax: irascens: prodigus: audax. Astutus: gracilis: siccus: croceique coloris. De fleumatico autem dicitur. Hic somno lentus: piger: in sputamine multus. Est huic sensus hebes: pinguis: facies color albus. De malenconico autem scriptum est. Inuidus et tristis: cupidus dextreque tenacis. Non expers fraudis: timidus: luteique coloris. Possumus etiam ad confirmationem huius opinionis adducere illud quod dicunt Juriste .s. quod diuersitate corporum sequitur diuersitas animorum. c°. qui diuersitatem de concessi. preben.

Sexto locutus est quidam astrologus dicens. Secundum opinionem meam hec diuersitas causatur ex diuersa astrorum influentia: que influit in inferiora corpora: et disponit ea ad diuersas qualitates vt habetur. p°. methaurorum. Quedam enim stelle calorem causant: et quedam frigus: quedam humectationem: quedam vero dissiccationem: et sic de singulis. Unde dicit Ptholomeus egyptius in centiloquio: quod ex influentia stellarum et constellationibus diuersis: causantur diuersi effectus in his inferioribus. Quia igitur homines sub diuersis constellationibus concipiuntur: et nascuntur sub diuersis signis et planetis: et consequenter diuersas recipiunt influentias: ideo secundum eas diuersimode operantur et ad diuersas actiones et passiones afficiuntur. Nam qui sub mercurio nascuntur: amant scientiam. Qui vero sub marte: militiam. Qui autem sub venere: luxuriam. Et qui sub Aquario: piscationem. Qui vero sub luna: sunt leues et inconstantes. Unde ecclesiastici. 27°. dicitur Stultus sicut luna mutatur.

Septimo quidam philosophus moralis dixit voluptas est omnium malorum causa: quia secundum omnium philosophantium sententiam: omnibus virtutibus est nouerca et inimica: et quorumcunque etiam iustorum animos ad vicia trahit: si ab ea studiose non contineant. Unde Hieronymus ad matrem et filiam in gallijs commorantes scribit dicens. Inter illecebras voluptatum etiam ferreas mentes libido domat. Narrant gentilium fabule: cantibus syrenarum nautas in saxa precipites: atque ad orphei cytharam arbores bestiasque ad siliquum dura molitas. Et Tulius in li°. de Senect. ait. Impedit voluptas consilium rationi inimica est mentis: et vt ita dicam perstringit oculos nec habet illum cum virtute comercium. Unde Plato escam malorum appellat voluptatem: quod ea videlicet homines capiantur vt pisces. Octauo capellanus imperatoris dixit. In hac semper opinione fui: quod diabolica temptatio causat hanc diuersitatem: nam Beda dicit quod diabolus animam in affectum mali trahit et Isidorus in. 3°. de summo bono inquit. Diabolus corda hominum occultis cupiditatibus replet. Et apocalypsis. 12°. dicitur. Serpens antiquus qui vocatur diabolus et sathanas qui seducit vniuersum orbem. etc.

Nono quidam orator ait. Oratores nostri tradiderunt fortuna totum orbem regi: et sepe hominem contra intentum suum ad diuersa mutari: quod etiam Juriste confitentur. Unde dicitur in. l. si is cui. §. quod si seruus. ff. de acqui. re. do. Fortuna aliud dedit quam cui operam dabat: et in auten. de nup. §. Quia vero hactenus. col. 4ª. scriptum est. Fortune superuenientes contrarios euentus sepius operantur: etc. Dicit quoque philosophus in principio libri de bona fortuna. Sine exterioribus bonis quorum domina est fortuna: non contingit esse felicem. Decimo quidam poeta inquit. Opinio diuersa est causa diuersarum operationum Unde vulgariter dicitur. El mondo viue a opinione. Dicit quoque Terrentius noster. Quot capita tot sententie: quod etiam habetur in. c°. Sicut in sacris de conse. di. 4ª. Quapropter Persius noster canit. Mille hominum species et rerum discolor vsus. Velle suum cuique est: nec voto viuitur vno. Undecimo quidam historiagraphus ait. Reor quod opinio mea non videbitur vobis longe a veritate deuiare. Arbitror enim quod predicta diuersitas a diuersis consuetudinibus procedat. Nam philosophus. p°. Retho. c°. 20. inquit. Similis est consuetudo nature. Et ibidem quod consuetum: est delectabile est. Et eiusdem libri. c°. 21°. ait. Omnes consueta seruant. Et Isidorus. li°. 2°. soliloquiorum. c°. 61°. dicit Usus difficile vincitur. Consuetudinis vincula vix soluuntur. Assiduitas mores facit. Jugis vsus in naturam se vertit. Omnia vsui cedunt. Omniaque vsui parent. Et predicta probantur exemplo illius philosophi qui volens inducere populum ad faciendam consuetudinem in virtutibus et non in vicijs accepit duos canes gemellos: et vnum assuefecit in coquina ad crapulandum: et euacuandum lebetes lambendo et comedendo. Alterum vero tenuit ligatum cathena: et nunquam dissoluebat nisi quando eum quotidie ad venandum ducebat et post lepores emittebat. Transacto autem anno conuocauit populum: habens illos duos canes fune ligatos: et in manu tenens funem. Ab vna autem parte habebat lebetem plenum pane cocto siue alio cibo. Ab altera autem parte leporem. Dimissis igitur predictis canibus: statim ille qui assuetus erat in coquina cucur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

rit ad lebetem. Alter vero: post leporem. Ecce er/
go ꝙ consuetudo ad bonum ⁊ malum inducit
ad quod facta est inquit ille philosophus. Dicit
q̊q; Mathe⁹ poeta i sua poetria. Cōsuetudo sa
pit naturā testa saporis. Que; noua concepit i/
memor eē neq̄t. Duodecimo qdā mercator inq̄t
Ego puto ꝙ hec diuersitas: a diuersitate proge/
nitorum proueniat: ⁊ ꝙ quales sunt parentes ta
les sint filij: in ipsa enim generatione filij a parē
tibus similitudinem accipiunt: ⁊ comuniter imi
tantur eorum malicia; ⁊ virtute;: ⁊ ego qui mul
ta vidi possem ad hoc plurima exempla demon
strare. Unde canit pamphilus poeta sui libri. c°.
19°. Sepe solet filius similis esse patri: quod no/
tatur etiam in. l. quisquis. C. ad legem iuli. ma. ⁊
in aūt. de refe. §. p°. col. 2ª. ⁊ in c°. trāsmisisse ex/
tra qui fi. sint legi. ⁊ in c°. michael. de filijs presbi.
His responsionibus auditis cum omnes tacuis
sent imperator admiratus pariterq; delectatus d
tam diuersis sententijs cupiebat sūmopere deter
minationē audire: iussitq; vt magister Lucidus
theologie doctor excellentissimus diceret secure
sententiam suam: ⁊ absq; alicuius indignatione
proferret quid ꝯ; theologicam veritatem sit tenē
dum. Et hoc de p°. Circa secundum quod dici/
tur particularis confutatio: dixit Theologus.
Profunde: sublimiter ⁊ elegāter locuti sunt isti
sapientes patres: ita vt mihi durum ⁊ verendu;
sit eorum sententias infirmare. Uerumtamē qa
obedientia excusat vbi temeritas accusat: ⁊ par/
cendum est ei qui obtēperauit suo superiori. l. libe
rorum. §. fi. ff. de his qui no. infa. Et hic agitur de
veritate qua; maxime colit imperator vt ipse ait
C. de indic. liber. tol. l. vnica ⁊ que semper debet
habere locū. l. fi. ff. de proba. Et cui non preiudi/
cat res iudicata. 35ª. q. pª. c°. graue. ⁊ de sen. re. iu
di. c°. lator: ⁊ notatur per archi. in c°. cum plures
circa finem de offi. dele. li°. 6°. Ideo pro defensio/
ne ⁊ clariori lucidatione ipsius veritatis confu/
tabo prius sententias omnium predictorum. p°
ergo: non videtur tenenda sententia doctoris
sacre scripture Salomonis dicentis: hanc di/
uersitatem operationū ꝓcedeꝛ ex cupiditate: qa
quidam sunt qui non cupiditate aliqua peccant
Sed prodigalitate: aut malignitate: vt experien/
tia docet. Secūda quoq; opinio canoniste dicēꝰ
ꝙ hec diuersitas ꝓcedit ex ignorātia: similr̄ non
vr̄ ūa quia non est oīno gn̄alis sicut nec ꝓcedēs
qdā eni nō ex ignorantia peccāt sed ex certa sci/
entia ⁊ malicia capitulo sciendu; de peni. di. pri
ma ⁊ peccatum istorū est grauius q̄; si ex igno/
rantia esset commissum: dicente domino Luce.

12°. Seruus sciens voluntatem domini sui ⁊ nō
faciens plagis vapulabit multis. Tertia etiam
sententia legiste dicentis: ꝙ conuersatio est cau/
sa istius varietatis: nō est generaliter vera: quia
licet vnum pomum marcidum sepe sit causa ꝙ
mile bona poma efficiantur marcida: tamen
mile poma marcida nunq̄; efficiunt vt vnum
pomum marcidum fiat bonum. Item licet socie
tas multos immutet: tamen quandoq; boni cū
malis conuersantur: ⁊ nullus eorum a statu suo
permutatur: neq; enim ex christi aut discipulo/
rum eius conuersatione iudas immutatus fuit:
nec Nicholaus ex cōsortio aliorum sex diacono/
rum: nec lucifer cum sequacibus ex societate bo/
norum spirituum deo adherentium. In omni ēt
collegio ⁊ religione boni quandoq; cum aliqui
bus malis sunt permixti. c°. quantūlibet. 47ª. di
stinctione: ⁊ tamen in sua sanctitate perseuerant.
32ª. q. pª. c°. fi. vbi dicitur ꝙ bonus non polluitur
si malo societur. Unde Loth non fuit effect⁹ ma
lus ex consortio sodomitarū vt patet Gene. 19°.
Nec Abrahā ex societate caldeoꝝ: nec Daniel ex
contubernio babiloniorum: nec Gamaliel ex fa/
miliaritate perfidorum phariseorum. In hac ēt
vita mali sunt permixti bonis. 23ª. q. 4ª. c°. Hec
autem vita. ⁊ tamen non omnes sunt mali. Nō
etia; videtur approbanda sententia philosophi
naturalis in ordine. Quarta dicentis ꝙ magistri
vniuscuiusq; sunt causa ꝙ sit bonus aut malus
Nam multi habuerunt bonos magistros ⁊ ma
li fuerunt ⁊ econuerso: neq; enim Senece pre/
ceptoris sui mores Nero imitatus est: ne Alexā/
der magnus Aristotelis: ⁊ sic de alijs. Non vide
tur etiā esse vera quinta sententia medici. Quia
licet complexio naturalis multum inclinet tamē
vt ait Philosopus. p°. Politi. Anima dn̄atur
corpori: sicut dominus seruo. Unde Gen̄. 4°. Di
ctum fuit kaim: per quem significatur peccator:
sub te erit appetitus tuus: ⁊ tu dominaberis illi⁹.
Homo enim cum libero arbitrio adiuuāte gra/
tia dei que semper est parata subuenire volenti/
bus bene viuere: potest vincere inclinationem
cōplexionis naturalis ꝯm Theologos in. 2°. sen.
⁊ Giraldu; Odonis super. 3°. Ethi. Et ideo ait
apostol⁹ ad Roma. 8°. Non sum⁹ debitores car/
ni: vt ꝯm carnem viuamus. Dicit quoq; Plato
in phedrone: ꝙ in homine sunt duo: scilicet ani/
ma ⁊ corpus. Illa imortalis: hoc mortale. Illa
imperare debet: hoc seruire. Illa dominari: hoc
subesse. Preterea ꝯm Philosophos ipsa com/
plexio naturalis arte potest mutari: vt si quis na
turaliter ⁊ a principijs generationis ē lapsus ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

vnam complexionem : potest actualiter labi
ad aliam ex regimine vite :quia si fleugmaticus
gubernetur cibis calidis: ⁊ temperate humidis
fiet actualiter calidus ⁊ humid⁹ licet a ꝓncipijs
natiuitatis fuisset frigid⁹: ⁊ sic iste eēt naturaliter
fleugmatic⁹ ⁊ actualiter sāguine⁹. Sāguinea eni
cōplexio est naturaliter calida ⁊ humida ⁊ dr̄ ae
rea : colerica est calida ⁊ sicca : ⁊ dicitur ignea
fleugmatica est frigida ⁊ humida: ⁊ dicit̄ aquea
Melenchonica autem est frigida ⁊ sicca: ⁊ dici/
tur terrea: vt potest colligi ex dictis Auicene pª.
Nam tales sunt qualitates predictorū quattuor
elemētorū vt ait philosophus in p°. Methau.
ꝑmi doctrina.3ª.4ª. Predicta aūt ꝯfirmat expe
riētia. Uidemus eni aliquādo sanguineos castos
⁊ colericos mansuetos: ⁊ sic de alijs qui vincunt
suas naturales passiones: ⁊ inclinatiōes atqꝫ cō
plexiones. Unde de Aristotile legitur ꝙ cū cuidā
philosopho portata fuisset eius imago depicta :
ille nesciens cuius esset dixit. Jste homo est luxu
riosus ⁊ pauci ingenij: quod cum relatum fuis/
set ipsi Aristotili: respondit. Uerum dixit ille phi/
losophus: quia ſm naturalem cōplexionem de/
bebam esse talis: sed continuum studium me fe/
cit ingeniosum Abstinentia vero castum: ⁊ simi/
le exemplum legitur de Socrate: cuius discipuli
portauerunt imaginem eius ad zephirū philoso
phū: qui ex phisonomia iudicauit euꝫ vicijs de/
ditum qui tamen ex virtutis amore vicia supera
bat: ⁊ bonis moribus inter omnes mundi phi/
losophos relucebat. Sexta quoqꝫ sententia astro
logi non videtur vera. s. ꝙ astrorum constellatio
mores efficiat. Nam ptholomeus inquit in cen
tiloquio. Sapiens dominabitur astris. Et ani/
ma sapientis adiuuat opus stellarum. Et ſm sā
ctum Bonauen. in 2°. di. 14ª. hereticum est tene/
re: ꝙ astra mores hominū causent necessario: qa
laus ⁊ culpa boni vel mali operis esset stelle ⁊ nō
operantis. Jn ipso quoqꝫ puncto constellationis
diuersi nascuntur in moribus ⁊ condicionibus:
quod arguit opinionem istam esse falsam. Solē
igitur ⁊ lunam ⁊ omnia astra celi creauit deus
in ministerio cunctis gentibus: que sub celo sunt
vt habetur. Deute. 4°. Et sic non creauit ad no/
cumentum sed ad adiutorium. Unde Gregori⁹
super Mattheum inquit: ꝙ vitam hominum so
lus qui creauit conditor administrat. Nō enim
homo propter stellas : sed stelle propter hominez
facte sunt. Licet ergo effectus naturales subsint
constellationi: non tamen act⁹ voluntarij qui sub
sunt libero arbitrio. Unde legitur ꝙ cum quidā
astronomus cuidam ex illius natiuitatis constel
latione magnam dignitatem polliceretur. Jlle q̄
siuit an si deus nolet dignitatem illam assecutur⁹
esset: cui respondit ꝙ non. Rursus etiam. An si
deus vellet eā sibi dare: astra ⁊ ꝯstellatio sue nati/
uitatis impedire possent ne eam assequeretur : q
respondit ꝙ non. Tunc ille. Cum vtrunqꝫ sit in
dei arbitrio: totum ei committo. O q̄ꝫ multos de
cipiunt isti astronomi falsis deceptionibus teste
enim Tulio: omnes caldei ⁊ mathematici ceteri
riqꝫ aruspices predixerunt pompeio crasso ⁊ Ce
sari ꝙ preclaro fine in patria de hac vita migra
rent. Qui tamen omnes ferro cesi sunt ⁊ crude/
li morte mactati. Duoqꝫ primi ipsorum longissi
me a patria occisi: inhumati ferarum morsibus
expositi fuerūt. Non etiā videtur vera Septima
opinio philosophi moralis : ꝙ voluptas sit cau
sa omniū maloruꝫ. Multi enim sine voluptate
peccant vt blassemantes ex desperatione : ⁊ illi
qui periurant vł christū negant ne occidantur.
Octaua quoqꝫ opinio capellani non videt̄ tenē
da: dum diabolicam tentationem hanc diuersita
tatem causare asseruit: quia licet omnes mole/
stet: non tamen omnes corruere facit. Ut enim
ait Hieronymus. Debilis est hostis qui non vin
cit nisi volentem. Jtem multi ex libidine ⁊ non
ex tētatione peccant: de quibus inquit Au/
gustinus in c°. consideret de peni. di. 5ª. ꝙ non
expectant tentationem sed preueniunt volun/
tateꝫ. Oratoris quoqꝫ Nona sentētia non conti
net veritatem: nā lꝫ a paganis fortuna sit credi/
ta esse dea regens mundum. Unde Juuenalis
canit: sed nos. Te facimus fortuna deam celo/
qꝫ locamus: tamen hoc est falsissimum: quia for/
tuna nihil est nisi causa per accidens. 2°. Phisi/
corum. Non etiam est tenenda Decima sentētia
poete de opinionum diuersitate ꝙ . s. causet di/
uersitatem operationum bonarum ⁊ malarum
⁊ varietatem morum. Nam vos omnes boni
estis : ⁊ tamen in opinione discordatis. Licet
ergo varie sint hominū voluntates .l. quia pote/
rat. ff. ad Trebe. non tamen omnes sic variantes
in opinionibus sunt discordantes in operationi/
bus. Opinio etiam Undecima historiographi
non est tenenda : quia licet consuetudo sit altera
natura. l. pª. ff. ad mace. cum suis concordantijs
tū multi sine consuetudine peccant : ⁊ alij con/
suetudinē malā vincūt ⁊ in bonā cōmutāt sicut
fecit magdalena. Et multi alij pcōres ad peni/
tentiam conuersi. Sententia quoqꝫ Duodeci
ma mercatoris ꝙ filius assimilatur patri licet
confirmetur in iure vt in. §. verum. 6ª. q. pª. Et
in. c°. si gens. 56ª. di. Unde in euangelio dicitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Matthei. 7°. Bona arbor bonos fructus facit &c. tamen nos cognouimus ex sacra scriptura q Ezechias rex iuda qui fuit bonus: habuit patrē pessimum: & filium etiam pessimum. Dauid quoque genuit Salomonem qui fuit doctissimus & Absalonem qui fuit indoctus. Scipio quoque africanus habuit filium miserrimū: pater ergo donat filio corpulentam substantiam. Sed nō animam neque mores: hec ille. Cuius verba audierunt cuncti equo animo & delectabiliter rogaueruntque ipsum theologum vt suam diceret sententiam. Et hoc quo ad secundum. Quo ad tertium qđ dicitur cōis determinatio: dixit ipse Theologus sm reginam scientiarum scilicet sacram theologiam fides formata charitate que est virtus theologica: & bassis ac fundamentum ceterarum virtutum est causa omniū bonarum operationū: & defectus ipsius causa omnium malarum actionum. Quod autem hoc sit verum probatur per illā tritam & vulgarem regulam Aristotil. 3°. de anima di. Quod anima nostra nō potest aliquid amare nec appetere: nisi illud precognoscat scilicet vel per viam comunem & naturalem que habet ortum a sensibus: vt idē Philosophus inquit in li°. de sensu & sensato di. Nihil est in intellectu quin prius fuerit in sensu: vel per viam supernaturalem. Si ergo nō possumus amare nisi quod cognoscimus: ergo nec aliquid boni propter rem incognitam operabimur. Et ideo si volumus bene agere: & virtutibus insudare: necesse est bonum: & premium quod propter hoc consequemur cognoscere. Quia vt inquit Arist. 2°. Phisi. Cognitio finis mouet agentem ad operandum. Sed ipsum bonum supernum & felicitatem nō possumus naturaliter cognoscere: quia est quid imperceptibile a sensibus corporalibus in hac vita: ergo necesse est vt supernaturaliter cognoscamus. Et hoc est per fidem que est quedam virtus que facit nos cognoscere inuisibilia. Et inquit Aug. super Joannem sermone. 24°. Quanta ergo erit fides: tāta erit cognitio superne felicitatis: & quāta erit cognitio: tanta erit affectio: & quanta erit affectio: tanta erit virtutis operatio: ergo de primo ad vltimum quod argumentum est bonum vt inquit Aristotil. p°. priorum. Quanta erit fides: tanta erit operatio bona. Rursus per eandē rationem: penam eternam & malum inferni infinitum naturaliter cognoscere non possumus: ergo oportet supernaturaliter per fidem illud cognoscere. Si ergo volumus peccata deuitare que ducunt ad mortem: necesse est penam eternam que peccatis debetur precognoscere. Quia vt inquit Oratius in epistola ad Quintum. Oderūt peccare mali formidine pene. Quod autem non cognoscit quis non mouebit eum ad amandū: vel timendum: vt ait comentator primo Icono. Tāta ergo erit peccati deuitatio: quāta erit pene eterne cognitio. Cum igitur ista cognitio non habeatur nisi per fidem: ergo a primo ad vltimum. Quanta erit fides: tanta erit peccatorum abhominatio atque viciorum effugatio. Et per consequens patet q omnia bona & mala opera nostra procedunt a profectu & defectu fidei. Et hoc est quod inquit Augustinus dicens. Fides mensurat actiones. Ideo dicitur Esaie. 6°. Si non credideris non permanebis: quia in peccatum rues. Et Abacuch. 2°. Justus in fide sua viuit & bene operatur. Propterea Marci. 9°. ait saluator. Omnia possibilia sunt credenti etiam maxima & ardua. Ideo dicit Paulus ad Ephesios. 6°. Exhortans nos ad rumpendum primum nodum cathene diabolice: scilicet. Infidelitatis. In omnibus sumite scutum fidei: vt possitis omnia tella ignea inimici extinguere. Scriptum est enim prime Joannis. 5°. Hec est victoria que vincit mundum fides nostra. Hec eadem conclusio probatur per hoc exemplum. Ponamus q quidam transeat per viam: & occurrat ei vnus amicus eius dicens. Ne transeas vlterius quoniam inimici tui prope parati sunt cum gladijs interficere te: ille autem si credet: auffugiet: sin autem: transiens interficietur. Sic etiam euenit hominibus per viam peccatorum transeuntibus venerunt Prophete: Martyres: & Apostoli. Demum ipse christus nobis amicissimus: & clamauerunt omnibus peccatoribus dicentes. Ne transeatis: o superbi per viam superbie. O luxuriosi per viam luxurie. O auari per viam auaricie: quia inimicus vester diabolus interficiet vos: idest ducet vos ad infernum in illas tenebras exteriores. Quare ergo istam viam non deuitant? Non ob aliud nisi quia non credunt. Rursus si ponatur q vnus cupidus & auarus querens ditari nuncios habeat dicentes sibi: perge ad illam ciuitatem & multas pecunias lucraberis. Nunquid si credet non ibit illuc cursu velocissimo & non tardabit? Sic hominibus naturaliter sūmum bonum desiderantibus quibus dictum est solum esse felicitatem in alia vita: tibi sūmum bonum adesse: non ob aliā causam euenit vt illud sūmū bonū totū cōtemnant: nisi quia annūciātibus nō credūt scriptū ē enī. Eccle. 32°. Qui credit deo attēdit mādatis: hec ille. Cuius sapiētiā oēs admirati ap probaue

rent ei⁹ sententiā. Et prio ipse Jmpator dicēs ꝙ fides rē publicā magisꝙ̄ sudores corporales gubernat. 23ª.q.8ª.c°.tributū.§.Quis. Et iō ē omni laude dignissima. Salomon quoqꝫ ait. Certe mihi placet determinatio hec theologica: cō maxime ꝙ Saluator sanans infirmos tam spiritualiter ꝙ̄ corporaliter vbiqꝫ dabat laudem fidei dicens. Fides tua te saluam fecit Matthei. 9°. ꝛ Marci. 5°. ac Luce. 7°. 8°. ꝛ. 18°. Item cum discipuli eius non potuissent liberare demoniacum infidelitati ascripsit. Matthei. 17°. Canonista quoqꝫ dixit Mihi in mentem venit illud quod ait Augusti.i.c°. vides.23ª.q.6ª. vbi ostendit ꝙ ex aliorum dictis mutauit suam opinionem: allegans illam Salomonis sententiaꝫ: Da sapienti occasionem ꝛ sapientior erit. Prouerbi.6°. Et ideo mutando opinionem meaꝫ adhereo opinioni p̄dicte: quia sine fide que est fundamentum omnis meriti non potest fieri spirituale edificium.c°. cum Paulus.pª.q.pª. Legista autem addidit. Quia vnius sententia sepe multorum sententias superat.C.de vete.iu.enuc. l.i. Ideo ego quoqꝫ fateor me a Theologo ī hac determinatione superatum. Fides enim est illa que per dilectioneꝫ operatur: ad Gala.5°. ꝛ 28ª. q.pª.capitulo vxor. ꝛ de sacra vncti.c°. vnico.§. Quia vero. Philosophus vero naturalis dixit. Ego similiter approbo opinionem ipsius Theologi: nam fides est illa que vincit omnia. capitulo Siscitantibus.15ª.q.8ª. Medicus autem ingt. Certe fides est causa omnium que geruntur: nā neqꝫ ego studuissem nec medicinas infirmis vnquā ministrassem nisi optatum finem assequi credidissem. Astrologus quoqꝫ ait. Quis seminaret vnquā: nisi pluuias speraret ꝛ fructum recoligere crederet? Philosophus vero moralis dixit. Nunꝙ̄ philosophi nostri delicias abiecissēt terrenas: nisi meliores se assecuturos credidissent. Capellanus autem subdidit. Tolle fidem. Quis confitebitur? quis aliena restituet? quis comunicabit? quis penitentiam aget? Orator etiam subiunxit. Sine fide non potest res publica consistere. Quis enim mortem pro ea patietur: nisi credat ꝙ illi qui pro re publica pereunt in perpetuum viuunt per gloriam? vt habetur institu. de excu.tu.§. Filij autem. Historicus autem inquit Nunꝙ̄ Alexāder magnus: aut Julius cesar tot victoriosa bella gessissent: nisi triumphum de hostibus suis reportare credidissent: ꝛ idem dici potest de alijs imperatoribus ꝙ̄ pluribus. Poeta autem ait. Propter credulitatem lucri ꝛ nō propter aliud discurrunt mercatores per totum orbem terraruꝫ. Sicut canit poeta noster Oratius dicens. Impiger extremos currit mercator ad indos. Per mare pauperiem fugiens: per saxa: per ingens. Mercator vero dixit: preripuisti mihi verbum ex ore. Ego enim hoc experientia cognoui. Sicut enim fides omnes procellas militantis ecclesie supat capitulo. non turbatur in fine.24ª.q.prima. Ita credulitas lucri consequendi facit nos mercatores omnia pericula laboresqꝫ equanimiter supportare. Approbatam igitur videns Theologus esse sententiam suam ab omnibus: cepit opinionem ipsam confirmare dicens. Que fuit causa diuersitatis inter Abel ꝛ kaim nisi fides? Quare Noe fabricauit archam alijs eum deridentibus nisi propter fideꝫ? Cur Abraham solus cum Loth nepote suo exiuit de terra sua? Cur voluit filium īmolare ipso etiam conscientie nisi propter fidem? Cur duxit Moyses populum per desertum? Et sic de singulis sanctorum gestis possemus exemplificare: maxime inquirendo. Cur christum secuti sūt discipuli: ꝛ tot martyres tormenta sunt passi: sꝫ reuolue folium. Cur peccatores tot nephandissima scelera perpetrant absqꝫ timore? Cur ad penitentiam redire contemnunt? Certe non propter aliud: nisi quia non credunt aliam esse vitaꝫ preter istam. Unde Lac. secundo diui. insti. ait. Nam dum se existimant nonnulli deo non esse cure: aut post mortem nihil esse futuros: totos se libidinibus adijciunt: ꝛ dum licere sibi putant: hauriendis voluptatibus scienter incumbunt per quas imprudentes laqueos mortis incurrunt. Ignorant enim que sit hominis ratio: quā si tenere vellent: in primis deum suum agnoscerent: virtutem iustitiamqꝫ sequerentur: terrenis figmentis animas suas non substernerēt ac mortiferas libidinum voluptates non appeterent: hec ille. Infidelitas ergo est primaria sathane cathena qua ꝙ̄ plurimos homines tenet in peccatis innodatos. R

Contra istaꝫ aūt cathenā diabolicā ad ipaꝫ totaliter dissoluendā malleo rationis laborabim⁹. Presupponat̄ ergo omnes res creatas habuisse principium: vt dicit Aristoti.2°. Metheurorū ꝛ in p°. de celo mūdo. Sed nō ab alio nisi ab ipso deo. Unde dicit Philoso. in p°. celi ꝛ mundi. Ab vno primo ente: comunicatuꝫ est singulis rebus esse ꝛ viuere. Et in p°. de re. prin. idē inquit. Bonitas dei causa fuit factionis mundi ꝛ originis omniuꝫ rerum. Et p°. Methaphisi. etiam ait. Deus videtur omnibus esse causa ꝛ principium quoddam Et.12°. Methaphisi. A

primo principio dependet celum ꝛ tota natura. Sicut eni scriptū est Geñ.p°. In principio creauit deus celum ꝛ terrā ꝛc; ꝛ Eccli.18°.dicit̃ Qui viuit in eternū creauit omnia simul. ꝛ Sap.3°. ait Salomon. Deus sapientia fundauit terram ꝛ stabiliuit celos prudētia ꝛ Philosoph⁹ in li°. de secretis secretorum ad Alexandruȝ dicit. Sicut oīs veritas est a prima veritate: ita omnis bonitas a pma. bonitate. Et Plato in thim. inqt. Oē bonum : a pmo bono : ꝛ sine illo nullum est bonum. Dyonisius quoqȝ in li°. de diui. nomi. ait. Omnis essentia a pᵃ. essentia omnis intelligentia a pᵃ. intelligētia: omnis vita a pᵃ. vita ꝛ omnis bonitas est a pᵃ. bonitate. Et comentator super.6°. Metha. inquit res diuine ꝛ immobiles sunt cause omnium aliarum rerum mobiliū Et per hanc rationem venimus in cognitionem dei. Sicut probat Aristo. in.8°. phi. pᵃ. via cause efficientis : quia est deuenire ad vnam causaȝ que sit causa omnium ꝛ non habeat causam super se: quia aliter esset processus in infinitum in causis essentialiter ordinatis qui nō datur vt per Aristo.2°. Metha. Secundo via motus ꝛ gubernationis. Sicut enim necessarium est deuenire ad vnum qui omnia fecerit : ꝛ a nullo ipe factus sit: ita necesse est deuenire ad vnū primum motorē ꝛ gubernatorem: qui omnia gubernet: ꝛ a quo omnia moueantur ꝛ ipse a nullo alio regatur nec moueatur. Aliter in mouentibus ꝛ motis esset processus in infinitum quod est impossibile fm Aristoti. in 8°. Phi. ꝛ 2°. Metha. Et ideo concludendum est : ꝙ sicut deus est prima causa omnium: ita etiam est primus motor omnia mouens ꝛ gubernās: ꝛ ipse : a nullo motus. Et hoc est quod inquit Boetius.3°. de conso. O qui perpetua mundum ratione gubernas. Terrarum mundiqȝ sator: qui tempus ab euo. Ire iubes stabilisqȝ manens: dans cuncta moueri: his prepositis dico ꝙ iste de⁹ noster cum sit sūma sapientia ꝛ intelligētia: omnia fecit propter aliquē fineȝ. Quia omne agens fm rationem agit propter finem: vt ait Philosophus.2°. Phisicorū ꝛ.2°. de anima. Unde iquit comentator sup.2°. Phisi. Qui dicunt deum non agere propter finem: tollunt solicitudinem dei circa entia iferiora. Si ergo queramus quare deus fecit elementa ꝛ fructus terre: ꝛ omnia alia animalia: claruȝ est ꝙ non ob aliud ꝙ̄ vt ostenderet suam potentiam: ꝛ ad hominis vtilitatem: vnde Aristotiles 2°. Phisi. ꝛ 2°. de anima inquit. Finis quodammodo omniuȝ est homo. Ex quibus sequitur ꝙ homo est nobilior omnibus rebus naturalibus propter ipsum factis: quia nobilior est finis omnibus que sunt ad fineȝ.2°. Phi. ꝛ 3°. Topi. S

His itaqȝ declaratis. Querit̃ quare deus fecit hoīeȝ. Etsi volumus dicere ꝙ ad hoc solum vt in hac vita comedat: bibat: viuatqȝ: ꝛ finaliter moriatur: ꝛ pereat ꝛ amplius non sit. Sequeretur ꝙ bestie ac elementa ꝛ creature insensibiles que amplius permanent ꝙ̄ homo: essent homine digniores. Iteȝ sequeretur ꝙ corpora celestia que sunt incorruptibilia excederent hominem: quod est maximum inconueniens ꝛ falsissimum: homo enim est dignissimus inter omnes creaturas ad sui vtilitatem creatas. quod notatur in.l. Iustissime. ff. de edili. edi. Et ibi glo. allegat. Ouidium ꝛ Virgilium ad hoc propositum. Anim⁹ quoqȝ hominis est preciosior omnibus celis: iuxta illud Ouidij in.3°. Methamor. Celoqȝ animus prestantior omni. Quod non esset verum si mortuo homine moreretur anima ꝛ finiretur Ideo concludere oportet nos victuros esse alibi s. in vita futura in qua erim⁹ immortales ꝛ in perpetuum victuri atqȝ si bene vixerimus in hoc mundo transitorio: postea in eternuȝ erim⁹ glorificati. Aliter si totaliter finis noster esset in hac misera vita necesse esset concludere qd maior cura fuisset deo de creaturis irrationabilibus ꝙ̄ de homine: quod esset vituperare sapientiam diuinaȝ. Finis ergo noster o deuoti christiani nō est hic: neqȝ habemus hic permanentem ciuitatem sed futuram inquirimus: vt inquit Paulus ad hebre. Ultimo. Et ideo deus fecit hominē rectum: ꝛ non cetera animalia: vt celestē patriaȝ aspicere posset. Et hoc est quod inquit Ouidius in p° Methamor. Pronaqȝ cum spectēt aīalia cetera terram. Os homini sublime dedit celūqȝ videre. Iussit ꝛ erectos ad sydera tollere vultus. O igit̃ nobilissima creatura humana eleua oculos mētis ꝛ corporis: ꝛ ituere ethreas mānsiones propter quas possidendas creata es: ꝛ nō permittas cathenam diabolicaȝ infidelitatis te ligatam tenere: sed bene operare: ꝛ peccata deuita cum beato Tobia eius.2°.c°.di. Uitam illaȝ expetemus quaȝ dominus deus daturus est his qui fidem suam nunꝙ̄ mutant ab eo.

¶ De difficultate. M

Secūda diabolica cathena dicit̃. Difficultatis. Suggerit enim diabolus mēti peccatoris ꝙ nullaten⁹ recedat a peccatis: aut in bono proficiat allegans ꝙ hoc est difficile: ꝛ quodāmō impossibile. Et ideo dicit intra se insensatus peccator hac horribili cathena ligatus: ꝛ diabolica suggestione deceptus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Quid mihi prodest ꝯfiteri? Quõ potero i bonis inceptis perseuerare: ⁊ a peccato in futuro abstinere? Iterum incidã in preterita peccata: ⁊ sic mihi non ꝓderit penitentia. O horribilissima cathena quantos detines in manib⁹ diaboli? Qua ex re cito eiicite illam a vobis. Ait eni Seneca i li°. 2°. de ira dei. Nihil est ita difficile ⁊ arduũ quod non humana mens vincat. Et ideo o peccatores licet dicat Imperator in autentico de monachis §. Sancim⁹. Non est facilis vite mutatio: sed cũ magno fit animi labore: tamen si volueritis aliqualem vobis facere violentiam: inuenietis facilem viam penitentie: licet in principio videatur aliquantulum dura. Hoc autem erit ratiõe vsus. De quo Ouidius in .4°. de fastis inquit. Et non sentitur sedulitate dolor. Et Vegetius de re militari libro. p°. ti°. 20. inquit. Quotidianus vsus non laborat: ⁊ si onerosa gestauerit. Et idẽ libro. 3°. c°. 1°. ait. Omnes artes omniaq₃ opera quotidiano vsu ⁊ vigili exercitatione proficiũt. Alexander quoq₃ in ethicis ait. Assuetis nõ fit passio. scilicet tanta: ẜm glosam. Sed oportet vos esse animosos ait enim Ouidius libro. 2°. de ponto. Omnia deficiunt: tamen animus omnia vincit. Ille etiam vires corpus habere facit. Et in 2°. De remedio amoris inqt. Parua necat morsu spaciosũ vipa thaurũ. A cane nõ magno sepe tenetur aper: scilicet ratione audacie. Et ideo aggredimini audacter diabolum aduersarium vestrum: ⁊ eum supabitis. Ut enim inquit Hieronym⁹ i quadã epistola. Debilis est hostis qui nõ vincit nisi volentem. O negligẽtes ⁊ timidi venite ad penitentiã q₂ paulatim assuefaciendo mutabitis difficultatẽ. Ait enim Ouidius. p°. de arte amandi. Tẽpore difficiles veniunt ad aratra iuuenci. Tempore lenta pati frena docentur eq. Ferreus assiduo consumitur annulus vsu. Interit assidua vomer adonc⁹ humo. Representat ẽt diabolus peccatori horribilitatẽ que est in restitutione fame: in petẽda venia ab offensis: in remissione iniuriarũ: in restitutione vsurarum: ⁊ aliorum male ablatorũ. Hec est cathena ferrea: hec est cathena plumbea: hec est mola grauis ad collum peccatoris: demergens eum in profundũ inferni. Horrent enim ista facere peccatores: confitentur ⁊ comunicant ⁊ nunquã dimittunt concubinas: non reconciliantur cum inimicis: non restituunt aliena. O diabolici peccatores: audite quid dicat glosa in. c. porro. de sen. exco. Sine satisfatione inquit: non valet penitentia. 24ª. q. 2ª. capitulo legatur: extra de vsuris capitulo. Cum tu. ⁊ de pe. di. pª. c°. neminem ⁊ de pe. di. 5ª. c°. falsas. O vsurarij iniquissimi. O bonoꝝ ꝑmi raptores scelleratissimi. Audite Augustinũ i ep̃la ad macedoniũ dicẽtem. Non remittit peccatũ nisi restituat male ablatũ c°. factũ. de reg. iu. di. 6ª. ⁊ 14ª. q. 6ª. c°. Si res. Audite ẽt qd Augustin⁹ dicat in li°. de vero cultu. Non solũ inquit ꝓ maxia male ablatoꝝ quãtitate: verũ ẽt pro minia denarij particula: nõ poterit quis faciẽ videre diuinã. Quod itelligendũ ẽ si detineat ꝯtra voluntatem dñi. Ideo oẽs vos esse dãnatos ostẽdit. Baruch. 3°. c°. sui libri di. Ubi sunt qui argẽtũ thesaurizabãt ⁊ aurũ in quo ꝯfidũt hoĩes? Et respõdet: ad iferna descẽderũt. Frãgite ergo hanc cathenã difficultatis ⁊ horribilitatis qua vos tenet diabol⁹ ligatos: cogitãtes q₂ dr̃ i cõi prouerbio. Absq₃ labore graui nõ possũt magna parari. Et q₂ quãto difficilius: tanto magis meritoꝝ est op⁹ vestrum. Ait enim Aristo. 2°. Ethi. c°. 1°. Circa difficilius semp ⁊ ars fit ⁊ virt⁹. O timidi ⁊ pauẽtes qui timetis aggredi viã penitẽtie. Audite quid de vobis Lucan⁹ dicat i. 6°. Degeneres trepidãt animi: peioraq₃ versant. Et Uirgili⁹ in. 4°. eneydos dicit. Degeneres aĩos timor arguit. Et e cõtra de magnanimis ait Seneca in tragedijs. Fortuna fortes metuit: ignauos ꝑmit. Uirgili⁹ quoq₃ i. 10. eneydos ait. Audaces fortuna iuuat: timidosq₃ repellit. O stultissimi peccatores: qui ex sensualitate ⁊ timore laboris dimittitis opa bona: ⁊ recusatis facere penitẽtiã. Frãgite ⁊ ad nihilum redigite hoc diabolicũ vinculũ: cogitãtes q₂ de duob⁹ malis: semp min⁹ est eligendũ. 3°. Topi. l. j. §. pernul. ff. de pi. ⁊ co. rei ven. cum similib⁹. Ideo dicit auctor fabularũ Esopi: fabula 23ª. Ferre minora volo: ne grauiora feram. Cogitate ergo grauitatẽ pene iferni: ⁊ null⁹ vobis vel modic⁹ videbit labor pñitẽtie in ei⁹ cõpatiõe. Sumite itaq₃ alacriter hãc exiguã penã vt euadatis eternã atq₃ infinitam penalitatem. Ait eni. Isi. i li. de sũmo bono. Facilius leuiora tollerabis si grauioꝝ fueris recordatus. Et hoc codẽ malleo poterit frangi cathena diabolica aduersitatis: qua multos tribulationibus illatis ad tartara secum conatur attrahere.

¶ De exemplaritate.

Tertia diaboli cathẽa illaqueãs peccatores dr̃ exemplaritatis. Demon eni dicit. In corde peccantiuꝫ: peccata nõ sũt ita grauia vt ꝑdicat: diabol⁹ non est ita turpis vt pingit. Et vt talibus ꝑsuasionib⁹ adhereãt: ponit ante oculos eorũ mala exempla doctorꝫ: superiorumq₃ ac sacerdotuꝫ ⁊ religiosorum: ⁊ isto modo ligat animas in peccatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

di. Si taȝ grauis esset pena inferni vt dicitur: ⁊
tam nephandū eēt pctm̄ sicut predicari solet: isti
qui sciūt scripturam ⁊ debent esse sancti non talia
facerēt. O cathena terribilis tu es illa que vt ita
loquar: impassibilē deū illachrymare facis. Dicūt
enim ignorātes plebei. Si licet doctorib⁹ q aliꝭs
ꝑdicāt. Si ꝯfessorib⁹ qui alios absoluūt pecca/
re. Quare nō ēt nob:. Profecto si ṽa eēnt q̄ ꝑdi/
cāt nō ī viciꝭs ꝑmanerēt: ⁊ istis cogitatiōib⁹ dia/
bolicis detētī: de pctō in peccatū ruūt: ⁊ nūq̄ ṽaȝ
pn̄iaȝ faciūt. Ad hoc aūt facit q legit̄ de cācris: q
per putridū arietꝭ epar ꝯgregant̄. Et siliter ꝑ ma/
lā ⁊ inhonestā vitā supioꝝ ꝑlatoꝝ: ⁊ religiosoruȝ
xp̄ianorū mlti malefactores colligunt̄ ⁊ ꝯfortāt̄
in malo: ita q semꝑ retrocedūt a ṽitate. Naȝ fa/
bulose recitat̄ de cācro: q cū ab eo q̄reret̄: cur sē/
ꝑ retrocederet ⁊ nunq̄ recte īcederet: rn̄dit: quia
sic docuerunt me p̄res mei. Et ideo ab ipso cācro
subditi ⁊ simplices didicerūt eē inobediētes: ⁊ in
oīb⁹ irregulares ac dissoluti: qa eorū superiores
tā sp̄ales q̄ tēporales: hn̄tes regimē ppli nō aliđ
docuerūt. Recitat̄ etiā de quodā ioculatore q se/
mel a rege Phili. petijt qd cogitaret. Cui rex rn̄
dit. Ego cogito q̄re nunc non sunt ita boni mili/
tes sicut Rolandus ⁊ Oliuerius. Tunc dixit io/
culator. Ratio est quia nullus inuenitur hodie
rex talis q̄lis fuit Carolus. Unde per locū a simili
dicere possumus q tūc nō inueniunt̄ boni ⁊ ho/
nesti subditi: qn̄ nō īueniūt̄ boni ac honesti recto
res ⁊ ꝑlati. De q̄ multū debēt terreri: qa dr̄ ī c°.
ꝑcipue. xj^a. q. 3^a. Scire debēt ꝑlati q si ꝑuersa vn
q̄ ꝑpetrāt tot mortib⁹ digni sūt: quot ad subditos
exēpla ꝑditionis trāsmittūt. Et hec ē rō: q̄re sacra
scriptura ita nos ad bonū exemplum ⁊ vehemē
ter reprehēdit scandaliçātes ꝓximū. De ꝑmo hr̄
Matth. 5°. vbi dn̄s ait. Sic luceat lux ṽr̄a corā
hoīb⁹: vt videāt ṽr̄a bona opa ⁊ glificēt p̄reȝ ṽr̄ȝ
q in celis est: ⁊ Lu. 12°. Sint lūbi ṽr̄i ꝑcīcti: ⁊ lu/
cerne ardentes in manib⁹ ṽr̄is. Suꝑ q̄ ṽba ingt
Grego. in omelia. Lucernas quippe ardētes in
māib⁹ tenem⁹: cū ꝑ bona opa ꝓximis nr̄is lucis
exēpla mōstram⁹. Et ad Ro. 12°. dicit Paulus
Prouidētes bona: nō solū corā deo sȝ ēt corā oīb⁹
hoīb⁹. Et ad phi. 2°. Sitis sine repͥhēsione ī me/
dio natōis praue atq; ꝑuerse. Et eiusdē epl̄e 4°
c°. ingt. Modestia ṽr̄a nota sit oīb⁹ hoīb⁹. Et
ad Titū. 2°. In oīb⁹ ꝑbe te exēplū bonoꝝ operū ī
doctrina ⁊ ītegritate. Claudi⁹ q̄q; iuriscōsult⁹ in
l. aut facta in fi ff. de penis ait. Mult̄ ꝑsōis cras/
santib⁹ op⁹ est exēplo. Quātū ṽo reprehēdat scri
ptura diuina dātes maluȝ ex^m. pȝ. Deut. 27°. vbi
dr̄. Maledict⁹ q errare fac̄ cecū ī itinē. De talib⁹
cōq̄rebat̄ David ī ps°. di. Iuxta iter scādaluȝ po
suerūt mihi. i. ꝑ malū ex^m. Jō dr̄ Leuiti. 19°. Co
rā ceco nō ponas offēdiculū ⁊ Esa. 26°. dicit dn̄s
Auferte offēdicula de medio ppli mei. i. mala e/
xempla. Preterea vt ondēderet saluator nr̄ in q̄n
tū sit pctm̄ scādalizāꝭ ꝓximū ait. Matth. 5°. Si
oculus tuus scādalizat te: erue eū ⁊ ꝓijce abs te. ⁊
Mat. 18°. ac marci. 4°. c°. igt. Qui scādalizaue
rit vnū de pusillis istis q in me credūt: expedit ei
vt suspēdat̄ mola asinaria ī collo ei⁹: ⁊ demergat̄
ī ꝓfūdū mari. Veh mūdo a scādalis: necesse est
enī vt veniāt scādala. Uerūtn̄ veh hoī illi ꝑ queȝ
scādalū venit. Jō Hieronym⁹ ī q̄dā eplā igt Di/
mittēdū ē pp scādalū: omne quod pretermitti po
test sine peccato: huiusmōi āt mali exēpli detesta/
tio tā aspa fctā est: qa humani generis inimicus
mltos ad peccādū īducit exēplo alioꝝ. Un̄ scriptū
est Eccl' 32°. Homo pctōr vitabit correptionem
⁊ fm volūtatē suā inueniet cōpatione. Sed hec
sathanica cathena dissoluetur. Si Aug. sn̄ia ad
animum reducatur. 2^a. q. p^a. c°. Multi. anfi. vbi
dicit de illis qui putant leuiores debere eē penas
īferno: qa multi ad eas vadunt. Non ppea mi/
nus ardebunt quia cum multis ardebunt: imo
magis: quia quāto plura in igne sunt ligna: tāto
magis inualescit ignis. Non est ergo vera illa sē/
tētia vulgaris dicens. Solamē ē miseris socios
hr̄e penarū. In iferno enī q̄to maior erit nume
rus tāto maius exuret incēdiū. O maledicte pec/
cator: qui peccatū tuū excusas alioꝝ exemplo. Au
di. Hie. ad Ruffinū dicētē. Peccantiū multitu
do nō parit errori patrociniū. Et ppea dr̄ Eccli
7°. Ne pecces in multitudine ciuitatis. Nō igit̄
vos tenere debet diabolus illaqueatos in pcīs ex
emplo predicatoruȝ aut religiosorum malorum
Audite queso pulchrum exemplum. Legitur q
erat quidam malus parochianus: sacerdos qui
propter malū exemplū quod dabat pplo eū fec̄
viciosū: ita q populus ei⁹ pcā imitabat̄ se excu/
sās sp exemplo sui pastoris. Nō itelligens ille pa
rochian⁹ cū ꝓcessionē faceret cū pplō cū cruce ce
pit ꝑgere ꝑ stratā luto ⁊ īmūditijs plenā ⁊ pedes
suos ac vestem inficiebat: nolebatq; ire per viam
bonam ⁊ mundam: populus vero relicta immū
da per quam ibat suus sacerdos: pergebat per bo
nam viam. Quem cum sacerdos inuitaret vt
sequeretur se: ⁊ postularet quare non faceret ean/
dem viam quam ipse: respondit populus: quia
si vos vultis vos īficere eundo per īmūditias re
licta bona via: nos nolumus hanc dementiam
facere. Tunc exclamauit ille sacerdos di. O stul/
tissime nō vultis seq eūtē ꝑ modicū lutū ī renū qō

solum inficit res transitorias ⁊ corruptibiles: ⁊
cito potest abstergi: ⁊ sequimini me in imundi/
cijs peccatorum que infectant animā: ⁊ putresce/
re eam faciunt ⁊ abhominabilem coram deo: ⁊
tota celesti curia. Nolite ergo licet e go pergā per
viam viciorum imitari facinora mea: sed per bo
nam viam virtutū pergite. Et ideo generosi ci/
ues ꝓponite vobis exēpla scōꝝ ⁊ bonoꝝ: ⁊ dimit
tite mala exempla puersorum. Non est nisi ali/
qua cōgregatio tam sancta in qua non reperian
tur aliquādo aliqui mali. c°. quātūlibet. 47ª. di.
In sanctorum enī angeloꝝ cetu iuentus est Lu
cifer malus cuz multis socijs. In duodecim apo
stolis Judas traditor ⁊ fur. In ꝑmis ecclesie dia
conibus: Nicholaus. Ideo dicit Ouidius in li°.
de remedio amoris: ⁊ pōt adduci ad ꝓpositū li/
cet ad aliud dixerit. Terra salutares herbas ea/
dēqꝫ nocētes Nutrit: ⁊ vrtice ꝓxima sepe rosa ē
Et mala sunt vicina bonis ⁊c. Ideo cuz res ma/
li exēpli vitāde sit quātū fieri pōt: vt nō i. l. Diu⁹
Adrianus. in fi. ff. de custo. ⁊ exi. reo. ⁊ i. l. Si
qs. §. Qui abortionis. ff. de penis. Nolite scan/
dalizari de tota religione si aliqn̄ aliquē religio/
sum videtis aliquid mali facere: sed eius vita di
missa ac aliorum malorū: capite bona exempla
aliorū dei seruorū ac sctōrū. Et hoc sufficiat quo
ad tertiam cathenam.

¶ De iocunditate. X

Quarta cathena vocatur Jocunditatis.
Diabolus enim vt teneat peccatores in
peccatis proponit ei dulcedinē huius
mundi. De qua inquit Gualterius in
Alexādriade: libro. 7°. Dū sequitur profugi bo
na momentanea mundi. Alicit illecebris ani/
mam caro: nec sinit esse Principij memorē: vel
cuius imaginis instar Facta sit aut quorsū resolu
ta carne reuerti Debeat inde boni subijt ignorā/
tia veri: hec est illa cathena venenata que tenet i/
numerabiles in peccatis. De qua Boetius. li°. 3°
de conso. ingt. Falax ligat iprobis cathenas ter/
rends habitans libido mētes. Ad frangendum
ergo hanc cathenā diabolicaz debemus reducere
ad memoriā illud quod scribit. Hierony. i eplā
ad Paulinū di. Facile contemnit oīa: qui se sem
per cogitat moriturū: hinc. Seneca ad lucillum
inquit. Nihil tam eque tibi proderit ad tempe/
rantiam oīum rerū: q̄ frequēs istius eui cogita/
tio icerti itineris: ⁊ Hieronymus ad Eliodorum
inquit. Platonis est scia oīum sapientū vitā me
ditationē esse mortis. Et Augustin⁹ in quodam
ſmōe ait. Nihil sic reuocat a peccato: q̄ frequēs
mortis meditatio. O igitur libidinosi recordami
ni q̄ hoc corpus vestrum qđ implere studetis de
lectationibus cito cōsumabitur a vermib⁹. Re/
ducite ad memoriā qđ dicit Hieronym⁹ in q̄dā
epistola. Momentaneū est qđ delectat: eternum
qđ cruciat. Quid aūt est stultius: q̄ pro modicis
delectationibus: eternis se deputare supplicijs.
Ut inquit Augustinus in quadā epistola. Alia
quoqꝫ via pōt hec cathena diabolica infringi: si
videlicet reducantur ad memoriam bona infini
ta paradisi: que parata sunt transitorias ꝯtemnē
tibus voluptates. De quibus inquit Ber. super
Ecclesiasticū. Illud solum est verū ⁊ sūmuz bo/
num: qđ non de creatura: sed de creatore concipi
tur. Cui cōparata oīs aliunde iocunditas meror
est: oīs suauitas dolor: est omne dulce amarū est.
Omne decorum fedū est: omne postremo qđ dele
ctare pōt molestū est. Si vero bene inspiciam⁹
bona tēporalia iueniem⁹ in eis plus amaritudi
nis q̄ dulcedinis. De tēporalibus enim gaudijs
maxime carnalibus ait Ouidi⁹. 2°. de arte amā/
di. Quod iuuat exiguum: plus est qđ ledit amā/
tes. Quod si pur in his miserijs aliqua reperitur
iocūditas: profecto est breuissima. Unde Jaco
bi 4°. c°. dicit. Que est vita nr̄a: Uapor est ad
modicū parēs: ⁊ deinceps exterminabit. Et Job
20. c°. dicit. Gaudiū impiorum ad instar puncti
Cum igit de duob⁹ bonis semper melius sit eligē
dū vt inquit Aristotiles p°. Ethic. ⁊ Topi. li°. 3°
Et habet in c°. Non mediocriter. de conse. di. 5ª
Ideo stultissimus valde est: qui pro his modicis
terrenis delectationibus: eternas amittit delecta/
tiones. Ideo dico vobis illud quod inquit Ari.
de secretis secretorū ad Alexandrū dicēs. O ale/
xander noli illud appetere quod est corruptibile
⁊ transitoriū: ⁊ quod oportet te cito relinquere: sz
quere diuitias immortales: regnū eternuz, vitāqꝫ
immutabilem.

¶ De presumptuositate. Y

Quinta diaboli cathena qua homines il
laqueatos tenet in peccatis: vocat pro/
sumptuositatis. Dicit. n. q̄ deus est mi
sericors ⁊ semp parat⁹ parcere: ⁊ iō pos
sūt peccare postea ⁊ faciēt penitentiā. Cōtra hanc
pestiferaz cathenaz dr̄ Eccli. 5°. Ne dicas misera
tio dn̄i magna est: quia de spe rues in ꝑsumptio/
nē temerariā ⁊ superbiā: ⁊ absqꝫ timore firmam
in peccatis facies māsionē. O presumptuosi qui
sine operib⁹ bonis ⁊ pleni peccatis speratis eternā
consequi beatitudinē: scitote q̄ licet deus sit mise
ricors non minus tamē est iustus. Dicitur enim
Deute. 10. Deus magn⁹ ⁊ potens ac terribilis: q
personā nō accipit nec munera. Ideo dicit. Hie/
ronymus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ronymus in q̃dã ep̃la. Potiꝰ iustitia est timẽda q̃ misericordia sine p̃mio est speranda. Scriptũ est enim Prouerbio. 6°. Zelus & furor dñi vni non parcet in die vidicte: nec acquiescet cuiusq̃ precibus: nec recipiet pro redẽptione dona plurima. O temerarie ac presumptuose audi terribilia verba que Hieroꝰ. in suo trãsitu ac testamẽto dixit. Si illum expectas diem: tam terribilem: tam crudelem: in quo non solum de luxurijs: vestibus: ebrietatibus: & comessationibus: ac de toto tempore amisso quo vixisti: sed etiam de quali bet te oportebit cogitatiõe vana domino reddere rationem: cur non emendaris? Cur moraris de die in diem miser cõuerti ad dominũ? Cur iam te malorum non penitet? Ecce iam mors propat ut te conterat die noctuq̃ currẽs. Ecce diabolus iam se preparat: ut te rapiat. Ecce diuitie tue tibi deficient. Ecce vermes corpus: qd̃ tanta enutris diligẽtia expectant: ut illud rodant: quousq̃ coniunctum iterum anime cum illa pariter penas habeat infinitas. Sed forte quis dicet: benignus & misericors est dominꝰ: qui omnẽ peccatorem ad te redeuntem recipit & indulget. Uerum quidem hoc esse fateor: benignior enim est dominus q̃ credatur: & cuiq̃ parcit ad se vt condecet redeunti: nonne benignissimus est dominus qui tantas tolerat iniurias a peccatoribus: dans eis spacium: ut emẽdentur: sed homo noueris: q sicut benignus est intolerãdo: ita & iustus in puniẽdo. Sed forte quis iterum dicet: q vir qui toto tẽpore quo vixit malefecit: in mortis articulo accepta penitẽtia a deo veniam obtinebit. Heu q̃ vana suspicio. Uix de cẽtummilibus hominũ quorum mala semper fuit vita: meretur vnus in morte diuinam habere indulgẽtiam. Certe vere cõcludam: qui dum sanus est: & iuuenis deum offendere non formidat: in morte nõ merebitur indulgentiam obtinere diuinam: hec ille. Non ergo vos detineat diabolus ligatos in peccatis: sub spe indulgẽtie: cum vobis non penitẽtibus crucia tus sint parati dãnationis eterne. Patuit hoc p exẽplum: quod ponit Grego. in. 4°. Dialogo. di. Quod quidã ciuis romanus habebat filium monachum nomine Maximũ: qui cum esset infirmus ad mortem visitatus est ab ipso filio monacho: ad cuius exhortationem cum noluisset facere penitẽtiam: veniens ad punctum mortis vidit demones ad se venientes in forma ethiopum nigerrimorum: & exclamauit dicẽs. Adiuua me fili ab istis ethiopib: & cum illi demones prope eẽnt: iterum exclamauit fortius di. Expectate per vnũ diem: quia volo facere penitẽtiam: illi autem demones non dãtes sibi vllum tẽpus penitẽdi animam eius ad infernum detulerũt. Ibidem etiam refert Grego. Quod in quodam monasterio: quidam monachus: qui apparebat totus religiosus exterius ad mortẽ veniens: fecit cõuocari fratres quibus dixit totus tremens: quãdo me vobiscum ieiunare credebatis: occulte comedebam. Et ecce nunc ad deuorandũ: draconi sum traditus: q cauda sua genua mea: pedesq̃ colligauit: caput vo suum intra os meum mittẽs spiritum meum abstrahit: quibus dictis statim moriẽs a dracone quem viderat: nõ potuit liberari. Refert quoq̃ Cirillus scribẽs Augu°. de transitu Hieronymi. Quod quidã nepos suus nomie Ruffus iuuenis. 18°. annorum: valde pulcher & decorus: ab omnibus amatus mortuꝰ est. Cũq̃ ipse Cirillus rogasset sãctum Hierom. ut sibi reuelaret quid acciderat aĩe nepotis sui. Quadam die cum oraret hora noua apparuit sibi dictus nepos horribilis ad videndũ: ligatus cathenis igneis flãmasq̃ fetidissimas emittẽs: ita ut tãtũ fetorem sufferre nõ posset. Dixitq̃ q ideo damnatus erat: quia in ludis maxime delectabatur: & ob nullã aliam causam. Quo recedẽte tantus fetor remãsit in eo loco: q per magnum tẽpus: ibi nullus ausus est introire. Legitur quoq̃ in cronicis ordinis minorum. Quod in ciuitate parisiẽsi quidam guardianus precepit cuidam fratri moriẽti tria. Primũ ut statim post mortẽ iret ad celum. Secũdum ut sibi appareret post transitum. Tertium ut diceret ei quot aĩe transissent de hoc mundo in pũcto sue mortis. Ille autem mortuus post tres dies apparuit guardiano: totus gloriosus dicens. Scias q obedientia tua: non valuit mihi nisi in vita. Et ideo non potui statim ire ad paradisum post mortẽ: nec ad te venire: quia steti in purgatorio vsq̃ nũc: modo autem vado ad celum. Sciasq̃ i puncto mortis mee: quinq̃ milia animarum migrasse a seculo: & solum vnam iuisse ad paradisum recto tramite: tres vo ad purgatoriũ: de quibus ego fui vna: alie oẽs ad infernum descenderũt. Quibus exemplis apparet: q̃ sit terribilis diuina iustitia.

¶ De longanimitate. Z

Sextra cathena dicitur longanimitatis Dicit enim diabolus peccatori. Deus est patiens & longanimis: ac prestabilis super malicia Johelis. 2°. Et ideo vel non punit peccata: vel certe expectat vsq̃ ad vltimum terminum vite peccatoris. Tu vo es iuuenis: tu habes corpus validum ac forte: habebisq̃ longam vitam. Et ideo noli perdere flo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

rem iuuentutis tue. Sed dum sanus es: et iuuenis iocundare. Tempore vero infirmitatis vel senectutis confiteberis. O horribilissima cathena quantos ligas. Dicitur enim Eccle^s. 8°. Quia non profert cito sententia contra malos absque illo timore filij hominum perpetrant mala. Aiunt enim peccatores. Tanto tempore in peccato mortali stetimus: et tamen deus semper nos expectauit ad penitentiam. Et ideo etiam expectabit vsque ad mortem. Nec propter aliquod peccatum nobis aliquid mali eueniet: sicut nec in preteritum euenit. Et hoc habetur exemplum terribille. Legitur enim quod quidam peccator audiens dici: quod deus punit seueriter peccata: in hac vita et in alia subridebat dicens. Ego feci tot: et tam magna peccata: et numquam vllam punitionem habui. Qui statim audiuit vocem de celo dicentem. O stulte et maledicte peccator. Scias quod propter tale peccatum perdidisti oculum: propter tale vicium amisisti filium: propter talem abhominationem incurristi illam infirmitatem. Et vltra ista mala temporalia: pena te expectat eterna et statim cecidit mortuus: et ad infernum a demonibus fuit delatus. Ex quo exemplo patet: quod falsa est diaboli suggestio: quod deus non punit in hac vita peccata hominum: et licet aliquando tardet punire: hoc peccatoribus vertitur in maximum dannum. Ait nanque Ualerius: Lento etenim gradu ad sui vindictam diuina procedit ira: grauitatemque supplicij tarditate compensat: et Hierony. super Hieremiam. Quanto maior est numerus temporum quibus obliuiscimur deum: tanto maior est pena peccati: quod nec longitudine seculorum potuerit edomari. Sicut ergo quanto longius ab arcu corda protrahitur: tanto vehementiorem vulnerationem iactata facit sagitta. Ita quo longius protrahit deus iram suam: tanto seuerius in peccatis perseuerantem punit. A

Illud quoque quod de longitudine vite policetur diabolus probatur esse falsissimum. Ut enim inquit Aristo. p°. Perier. De futuris contingentibus non est determinata veritas: imo tota sacra scriptura proclamat vitam nostram esse breuem. Unde beatus Job inquit. 13°. sui libri. c°. Homo natus de muliere breui viuens tempore: repletus multis miserijs: qui quasi flos egreditur et conteritur et fugit velut vmbra: et numquam in eodem statu permanet Seneca quoque ad lucillum epistola. 24^a. ait. Quotidie morimur: quotidie demitur aliqua pars vite: et tunc quoque cum crescimus vita decrescit. Infantiam amisimus: deinde pueriiciam: vsque ad vltimum quicquid temporis transit perit: et nunc ipsum quem agimus diem cum morte diuidimus. Ideo dicitur communiter: quod senes habent mortem ante se continue: et iuuenes post terga: vnde Hierony. in quadam epistola inquit. Juuenis cito mori: senex vero diu viuere non potest Augusti. quoque in quodam sermone ait. Nihil aliud est tempus presentis vite: quam quidam cursus ad mortem: et Ber. in lib°. de conscientia c°. 24°. di. Dum nescimus repente mors venit. Nescimus enim quid hodie nobis contingat: et ignoramus: si hac nocte animam nostram condicio mortis deposcat: quotidie ad finem vite tendimus et ad mortem properamus. Ideo dicit dominus Mar. 13°. Uigilate: quia nescitis quando dominus veniat: sero: an media nocte: an galli cantu: an mane: ne cum venerit repente: inueniat vos dormientes. Augu. quoque in lib°. de vera innocentia c°. 10. inquit. Remedia conuersionis ad deum nullis sunt cunctationibus differenda: ne tempus correctionis pereat tarditate. Qui enim penitenti indulgentiam promisit: dissimulanti diem certum non spopondit: hec ille. B

Timendum est ergo nobis magnopere tardantibus facere penitentiam: quia tria ignoramus. Primum est de hora mortis: quia licet dicat Tulius in lib°. de Senect. Quod nemo est adeo senex: qui se non putet adhuc annum viuere. Hec opinio pro certo est falsissima. Ait enim Salomon Eccl. 9°. c°. Nescit homo finem suum. Sed sicut pisces capiuntur hamo: et volucres laqueo: sic capientur iniqui tempore malo. O quot sunt qui multa disponunt in tribus vel quattuor annis se facturos: qui ante annum moriuntur. Unde in prouerbio dicitur.

El vilan va su la riuera remirando el so formento. Sel penfiero non li va falito: el nauera de moça cento.

Et in alio prouerbio dicitur.

El mato pensa: et dio ordina.

O quot edificant domos: qui in eis non habitabunt: quot plantant vineas: qui earum vinum non bibent: quot lucrantur pecunias: quas alij expendent: quot cogitant per multa tempora gaudere: qui forte cras morientur. Exemplum habemus de illo diuite de quo saluator Luce. 12°. inquit. Quod dicebat anime sue. Anima mea multa bona reposita habes in annos plurimos. Nunc ergo requiesce: comede: bibe: et epulare. Cui dixit dominus. O stulte hac nocte repetent animam tuam a te: que autem parasti cuius erunt? Ideo infert saluator Matth. 24°. di. Estote ergo parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet: et Matth. 25°. iterum ait. Uigilate: quia nescitis diem neque horam. Sicut enim nihil est certius morte. Ita nihil

est incertius hora mortis. l. j. ff. de pdit. et demon. Secūdo ignoramus quo in loco mors sit nos in uasura. Magnum aūt est inter angustias mor/tis refrigerium cum quis in domo parētum: vel domesticorū in lectulo recubans nature debitū soluit. Sed hoc nullus homo certum habere po/test. Uidemus enim per experiētiam alios suspen sos in patibulo: alios combustos: vel affixos pal/lo: alios submersos in aqua: alios morte subita/nea: exterminatos vitam finisse: diuersosq; repen tinis casibus diem clausisse extremum: qbus ali/ud q̄ sperabant euenit. Unde dicitur in. l. senat⁹ §. mortis causa. ff. de dona. causa mor. Quod va ria sunt mortis genera. Unde ibi Paulus iuris/cōsultis ait. Si quidem terra mariq;: tam in pa ce q̄ in bello: tam domi q̄ militie: multis generi bus mortis piculum metui potest. Quid ergo fa ciemus: nisi timere exemplo aliorū. Juxta illud puerbium. Casus dementis: correctio fit sapien tis. Felix quem faciunt aliena pericula cautum. Ideo inquit Seneca ad lucillum. Incertum est quo in loco te mors expectet: tu quoq; i omni lo co si sapiens eris eam expectabis. Tertio ignora/mus modum mortis. Nemo enim scit qualiter mori debeat: et tamen nihil est: ita necessariū no bis: sicut bene mori: hic enim actus solum semel fit: vel bene in eternum: vel male imppetuum. Ut autem quis bene moriatur: necesse est eum bene viuere. O diabolice peccator qui obstinatus per manes in peccatis: quomodo putas te esse mori turum? Audi augu^m. in quodam sermone dicē/tē. Impossibile est male viuere: et bene mori. Im possibile: idest valde difficile. Sic enim aliquan do accipitur: fm Aristo. 5°. Methaphisi. Et ideo modo age penitētiam: et non expecta illum diem extremum: quia inqt Lucanus in p°. Tol/le moras: semper nocuit differre paratis. Hinc Oratius in epistolis: epistola. xi^a. ait. Tu quan/cūq; deus tibi fortunauerit horam grata sume manu: nec dulcia differ in annū. Martialis eti am cochus libro vndiq; suscepto. c°. 5°. dicit. Ui uendi recte fatuus procrastinat horam. Et mo/ralis cato libri sui. c°. 3°. dicit. Rem tibi quā no/scis aptā dimittere noli. Ne rursus queras: q ne iam neglexeris ante. Prosper etiam in lib°. epi/gramatum. Epigramate. 70. ait Quid iuuat in longum causas producere morbi? Cur dubium expectat: cras hodierna salus? Ideo cantat san/mater ecclesia. Emēdemus in melius que igno ranter peccauimus: ne forte poccupati die mor/tis: queramus spacium penitentie: et inuenire non possimus. Apostolus quoq; ad Galathas 6°. c°. hortatur dicens. Dum tempus habemus operemur bonum. Unde dicitur vulgariter.

Chi a tempo: non expecti tempo.

Inducunt quoq; quidam mortem dicentem.

E sono per nome chiamate morte: ferisco achi to cha la sorte.

Non e homo cosi forte: che da mi possa scam/pare.

Qlibet ergo peccator debet stati post lapsū resurgere a peccato: et nō expectare dié mor tis. Nam ut inqt dñs Luce. 14°. Si alicui⁹ bos vel asinus ceciderit in foueam: ptinus eū extra/here satagit etiam in die festo. Multo itaq; ma gis debet quisq; per penitentiā extrahere aīam su/am de luto: et fouea peccatorū. Nam ex dilatione penitentie incurrit multa ma la. Primum dicit pditionis: pdit enim tēpus: qd in vanum cōsu/mit donec est in odio dei cōstitutus: qd qdem tē/pus imppreciabile: fm Bernardum: nunq̄ pote rit recuperare: qa qd semel anihilatum est nunq̄ redit per naturā: ut ait Philosophus. 2°. de ge/neratione. Cuius qdem temporis si dānati habe re possent horam ad faciēdam penitētiā: mirabi/les austeritates facerent: et optime eam dispensa/rēt. Secūdum dicitur infusionis. s. gratie. In illa enī aīa sic in peccato manente gratia dei nunq̄ infunditur. Nam idem subiectū simul et semel non est susceptiuum contrariorū in eodem instā/ti. 2°. topi. et. 2°. pier. In anima ergo plena pecca tis non potest stare gratia dei. Nam in maliuo/lā aīam non introibit sapiētia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sapiētie. p°. Peccatū enim directe opponit charitati: et gratie dei fm Theo. in. p°. di 17^a. Tertium dicitur priuationis Nam priuat talis aīa isto bono q opera ei⁹ eti/am bona non ei proficiunt ad vitam eternā: qa sunt sine charitate facta: sine qua nihil valet ali/quid opus etiam si toleraret martyrium. p^e. ad Corin. 13°. et. c°. vide. p^a. q. p^a. Unde existēs in pec cato mortali potest dicere cum petro illud Luce 5°. Per totam noctem laborātes nihil cepimus Ille enim piscatur in nocte: qui opa sua facit in peccati obscuritate. Ille vo piscatur in die qui be ne operatur in lumine diuine gratie. De existenti bus vo sine charitate dicitur Sap. 3°. Uana est spes eorum: et labores sine fructu. Cum charita/te autem omnia sunt meritoria dicente apostolo/lo ad Roma. 8°. Diligentibus deum omnia co/operant in bonū. Quartum dr multiplicationis. s. peccati. Dicit enim Gre. Peccatū qd per pniam non diluit mox suo pondere ad aliud trahit. Ut enim dicitur Esa. 38°. Abyssus abyssum inuocat

Talis etiã cũ tali pposito aggrauat peccatũ suũ. Ait eni Ale. de ales. Peius est nole carere peccato: ꝙ cõsentire peccato. Quītũ dicit punitiõis.s. maioris:q2 tãto grauiora sunt peccata tanto diutius ifelicẽ aĩam detinẽt alligatã.c°.cũ tãto. de cõsuetu. ⁊ ſm mensurã delicti erit ⁊ plagarũ mod9. Deut.25°. ⁊.l.respiciẽdũ.ff.de penis. Sextũ dr cõturbatiõis siue cõtristatõis. Semp eni talis ẽ tristis:q2 vt ait Aug.in li°.de vera inocentia. Nulle sunt grauiores cruces in vita ista: ꝙ mala cõscientia: ⁊ nunꝙ hẽt leticiã vel pacẽ aĩe:q2 vt dicit. Esa.57°. Cor ipij est quasi mare feruẽs qd qescere nõ põt: ⁊ dicet põt qlibet peccator illd eiusdẽ libri.c°.38°. In pace amaritudo mea amarissima. Nã nõ est pax ipijs. Esa.48°. Septimũ dr offensionis talis eni offẽdit deũ patrẽ ⁊ filium ac spiritũ scũm:beatã virginẽ ⁊ oẽs angelos ⁊ scõs: ⁊ eos ptristat. Quod pbat per locum a ptrarijs. Si eni faciẽs penitẽtiã facit eos gaudet: vt hẽtur Luce 15°. Ergo p oppositũ erit de nõ faciẽte penitentiã de peccatis suis. Si eni vnũ est cã alicuius oppositũ est cã oppositi.9°. Metha. ⁊ p°. poste. Octauũ dicit iparticipatiõis. Tali eni differẽtes penitentiã nõ participat neq3 de bonis pteritis.s. de passione xpi:neq3 de presentib9:scilicet de meritis eccle ⁊ religiosoz neq3 defuturis puta btõz 23a.q.7a.c°. Queadmodũ. Faciẽs aũt pniã põt dicere deo cũ psalmista. Particeps ego sũ oiũ timentiũ te: ⁊ custodientiũ mãdata tua. Nonũ dicitur exclusionis scilicet ab indulgẽtijs. Talis eni si milies iret ad indulgẽtias a pena ⁊ a culpa:nũꝙ eas reciperet cũ non sit ptrictus ⁊ pfessus:ſm declarata p Inno. ⁊ hosti.in c°. Qd aũt.de peni. ⁊ remissi. ⁊ Theo.in.4°.di.20a. Decimũ dicit cassationis. Nam si multũ tristãtur armigeri qñ cassãtur a suis capitaneis: ⁊ tunc vendũt equos portãtq3 vestimẽta ⁊ armaturas ac clippeos ad pignorandũ. Multo magis debet ptristari peccator:q cassatus est a militia celestis imperatoris per peccatũ. Nã omne pulegiũ reat9 excludit. C. vbi sena. vel claris.pue.l.j. ⁊ priuilegiũ meretur amittere q pcessa sibi abutitur põtate.l.iudeos in fi.C. de iudeis.xia.q.3a.c°.priuilegiũ. ⁊.25a.q.vl.§. his ita. Et ideo talis amisit puilegiũ militũ xpi. Unde debet subito reuerti ad penitẽtiã vt iterũ assumatur ad eius militiã: ⁊ sit de illis qbus ait Apls 2°.ad Thi.2°. Labora vt bonus miles Jesu xpi. Ne subita morte puent9 ad tribunal ipsius Imperatoris inermis abducatur. Sicut accidit cuidã cubiculario ducis Mediolani.1462.die.28.Julij. Qui sub barbitonsore gaudẽs:subito cecidit mortuus Meli. Ali9 quoq3 eiusdẽ ducis curialis dũ ad curiã eqtare vellet de stapha cadẽs retro expirauit Meli. Eodez ẽt anno i canauesio post pasca nobilis quedã pregnãs:corrizãdo statim mortua est. Itẽ in ciuitate Brixie quedã spõsa corrizãs:expirauit in medio coree. Padue nobilis quedã iuuenis:cũ tubis ⁊ tympanis ad maritum iuit die dñico: ⁊ ifra septimanã oĩ die ad vota corrizauit. Dominica vero sequẽti doloib9 angustiata expirauit. Laude sacerdos nouellus missã cantaturus die dñico in platea solemniter ornata: cum sabbato dormitum isset mane mortuus in lecto repertus est. In Arona lacus maioris quidam ad tabulas ludens:subito expirauit. Et alter ibidem cum vxore in mensa sedẽs similiter expirauit. In terra vigleuani mulier dominico die se vestiens ad missã itura:cecidit mortua. Locarni lacus maioris:sponsa sero quodam leta dormitum ijt: ⁊ nocte illa mortua est.1468°. In ciuitate papie mortuo quodam nobili vnus orator actu rethoricam legens:cum iret vt super funus orationem faceret:in media via expirauit Pergami in eodem anno quidam denarios numerans in die omniũ sanctorum:expirauit. Eodem anno varisij quidam nobilis in festo pasce vsq3 ad horam tertiam noctis: cũ suis spaciãs: cum dormitum iret doloribus corripitur: ⁊ loquellam ammisit ac mortuus est.1471. Papa paulus cum sanus cenasset in camera sua dormitum vadens:mortuus inuentus est. Rome quidam vir ditissimus cum concubina dormiens:super corpus eius expirauit. Et idem accidit Mediolani cuidam peccanti cum quadam moniali: ⁊ alteri religioso cum cõcubina sua peccanti.1457. Cum quidam nobilis ditissimus ad ignem pirum cum baculo volueret:nullo presente inclinato capite expirauit: ⁊ in ignem cecidit. Ibidem etiam cum quidam pdicator detestaretur laruas:vnus iuuenis.26.annorũ irrisit verba eius: ⁊ nocte sequenti mortuus est. Pretermitto de multis principibus qui temporibus nostris sani ⁊ in multa prosperitate existentes ex inprouiso in instanti sunt interfecti. Et de ꝙ pluribus alijs qui iuuenes cum essent ⁊ robusti repentina morte sunt extincti. O

Scias autem o peccator: ꝙ vt ait Ricar. noster in suo quodlibeto:tu non potes facere deo aliquid gratius: ꝙ dimittere peccatum ⁊ de cetero ab eo abstinere. Gratius siquidem ẽ ei ꝙ dimittas peccatum: ꝙ ꝙ dones ei omnem mundi thesaurum quia spiritualia sunt digniora corporalibus ⁊ temporalibus.l.Sancimus.C.de sacro.san.eccle. Item est chari9 deo ꝙ sanes ani

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

mā tuā infirmā:per pniam:q̄ʒ si sanares oīa cor/
pora mūdi amore ipsiꝰ:qꝛ sanitas aīe est incōpa
rabiliter dignior sanitate corpis.c°.cuʒ ifirmitas
de peni.ꝛ remis. Itē ei ē hoc gratius:q̄ʒ si oēs theu
cros:ac sarracenos ꝛ iudeos:hereticosqʒ:ꝛ infide
les oēs ꝯuerteres ad fidē:ꝛ oēs pctōres ad peni/
tētiā. Ait enim ipse dñs Matth.16°. Quid pro/
dest homini si vniuersum mūduʒ lucret:aīe vo
sue detrimētū patiat? Aut quā dabit homo ꝯmu
tationē pro aīa sua? Et ideo ait Aug. Plus pla
cet deo ꝙ cum gr̄a ꝛ charitate salues aīam tuaʒ
q̄ʒ si totū mūdū cum tui dānatione saluares. Et
ideo ipsi est gratius:ꝙ per pniam a morte pecca/
ti suscites teipm:q̄ʒ si centūmilia mortuoꝝ ad vi
tā miraculose suscitares. Ut inqt Grego. Nā in/
numerabiliū mors corpoꝝ:morti vnius aīe non
pōt cōparari.c° si habes.24ᵃ.q.3ᵃ. Itē est hoc il/
li chariꝰ:q̄ʒ si faceres maiorē abstinētiā:ꝛ plura
bona q̄ʒ fecerint vnq̄ʒ oēs sancti nō dimittēdo
peccatū. Nam de peni.di.3ᵃ.in.c°. Nihil prodest
dī. Nihil pdest homini ieiunare:ꝛ orare:ꝛ alia
religionis bona facere:nisi mens ab inigtate re/
trahat. Item deo est hoc gratius:q̄ʒ si pro illo po
neres vitā tuā qua nihil est tibi chariꝰ:iuxta illō
Job.2°. Pellē pro pelle:ꝛ cūcta que possidet da
bit homo pro aīa sua.i.pro vita tuēda. Licet eni
patereris mile martyria pro xp̄o:non eēnt illi ac
cepta si non dimitteres peccatū.c°.firmissime.de
here. Iteʒ est ei hoc magis gratū:q̄ʒ si diceres:vel
dici faceres mile missas ad honorē eius. Ait eni
ipse dñs Matthei.5°. Si offers munus tuū ad
altare:ꝛ ibi recordatus fueris:qꝛ frater tuus ha
bet aliqd aduersum te:relinque ibi munus tuū
ante altare:ꝛ vade prius recōciliari fratri tuo:ꝛ
tūc veniēs:offeres munus tuū. Si ergo non acce
ptat deus sacrificiū illius:qui non prius recōci/
liat primo:multo minus acceptabit sacrificium
eius:qui nō prius recōciliat sibi. Et ideo nō est
grata ei pegrinatio totius mūdi amore eius sine
dimissione peccati. Facit ad pdicta qō inqt Am
brosius i li°.de padiso di. In cūctis sacrificijs nul
lū maius deo offerri pōt:q̄ʒ ut innocēs seruet in
nocētiam suā:ꝛ iniquus relinquat inigtatē suā.
Legit etiam de sancto Alberto ꝙ cū semel dice/
ret missam rogauit dñm Iesuʒ:ut ei reuelaret q̄
essent opa hoīum:sibi magis grata. Cui ipse dñs
apparens inter alia dixit:ꝙ elemosyna etiaʒ mo
dica quam qs facit in vita amore suo est ei gra/
tior:q̄ʒ si post mortē suam dari faceret pro elemo
syna mōtem aureū a terra:vsqʒ ad celū ptingen
tē. Item dixit ꝙ sibi est gratius:ꝙ peccator pec/
catū suum ꝯfiteat:ꝛ dimittat:q̄ʒ si denudatus:ꝛ
columne alligatus a quattuor carnificibꝰ acri/
ter flagellaret:vsqʒ ad diem iudicij:ꝛ illa flagel/
la pateretur amore suo. Nihil enim a nobis ma
gis habere desiderat deus:q̄ʒ mūdiciam cordis.
Unde in ciuitate Padue ꝯiuratus qdā demon
vt diceret:quid magis placeret deo:respōdit. Di
midiū spere:speram cū principe rome. Postulat
a vobis totius cōditor orbis. Dimidium aūt spe/
re est sicut. C. spera est sicut. O. pᵃ. littera pncipis
Rome.s. Romuli est. R. Et sic voluit dicē ꝙ de
us petit a nobis cor.dicens illud Prouerbi.23°.
Prebe mihi cor tuū. Tūc autē illud damus deo
quādo mūdamus a peccato:ꝛ sāctificamus nos
per penitētiaʒ qō qdem summe appetit ipse dñs
dicente Paulo apostolo pᵉ.ad Thesa.4°. Hec ē
volūtas dei sanctificatio vestra. Que omnia ideʒ
Paulus ꝯsiderans.2ᵉ.ad Corin.6°.c°.dicit. Ec
ce nūc tēpus acceptabile:ecce nunc dies salutis.
Abijciamus ergo opa tenebraꝝ. Et ideo o obsti
stinati peccatores:nō expectate el ponto extremo:
che molti na inganati el ben faremo.

¶ De desperatione.

Septima ꝛ vltima cathena diaboli est
despabilitatis. Nā hec est ꝯsuetudo de
monis:ut anteq̄ʒ demones peccēt eis
suggeret deum esse misericordem:sed
postq̄ʒ peccauerūt suggerit ipm esse crudeleʒ: ut
sic desperādo de mi̅icordia dei:nunq̄ʒ peniteāt.
Sicut fecit kaim homicida. Geñ.4°.c°.di. Ma
ior est iniqtas mea:q̄ʒ ut veniam merear. Idcir/
co Salomon Prouer.18°.c°.inqt. Impius cuʒ
in pfunduʒ pctoꝝ venerit:veniam ꝯtēnit. Item
in psona desperati dicit Iere.15°. Factus est do
lor meus ppetuꝰ:ꝛ plaga mea despabilis renuit
curari. Sicut fecit Judas Matthei.27°. Qui
abiectis argēteis in tēplo ex desperatione:laqueo
se suspēdit. Ex hac maledicta desperatione hoīes
fiunt deteriores:iuxta illud ad Ephe.4°. Desperā
tes semetipos tradiderunt. Ideo inqt auctor fa
bularū Esopi.fabula.29ᵃ. Sic timeat quicūqʒ
timet:ne mole timoris Spe careat:grauis est spe
fugiente timor. Speret qui metuit:morituros vi
uere vidi. Spe duce victuros: spe moriēte mori.
Quātum aūt sit peccatū desperationis:patet per
Isidoꝝ in synnonima dicētē. Qui veniā de pecca
to desperat:plus se de despatione: q̄ʒ de cōmisso
crimine cōdēnat. Hieroꝰ. qʒ in ep̄la ad fabianū
ait. Nihil tam repugnat deo:sicut cor impenitēs:
hoc solum crimen est qō veniam ꝯsequi non pōt
Et sup Esaiam inqt. Nihil sic offendit deum:si
cut erecta ceruix post peccata:ꝛ ex despatione cō
temptus. Sed hec maledicta atqʒ diabolica ca/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

thena faciliter rumpitur: si diuina scriptura per/
legatur in qua infinita dei misericordia predica/
tur. Unde Eccl'. 2°. dicitur. Pius ⁊ misericors ē
dñs. Et. 10. eiusdem libri. c°. Magna est miseri/
cordia dei: ⁊ propitiatio ei⁹: ⁊. 18°. c°. Quis adij/
ciet narrare misericordiam dei? Et ezech. 18°. c°.
dicit dominus. Quacūqꝫ hora ingemuerit pecca
tor omniū iniquitatum quas operatus est: non
recordabor? O immensa dei clementia. O infini/
ta misericordia. O benignitas inaudita. Nō di/
cit domin⁹. Si me offenderit peccator semel: bis:
vel ter: dimittā ei: sed quotienscūqꝫ ingemuerit
O bone iesu: si te offēderit peccator milies dimit/
tes ei? Si centum milies: dabis ei veniam? Si i
infinitum si fieri potest: an iterum illum accepta
bis in tuam gratiam? Audi o peccator obstina/
te dñm tuum respondētem. Quacūqꝫ hora inge
muerit peccator ⁊c. Quare ergo desperas? Quare
ad eum non cōuerteris? Audi Augustinum in li°.
de spiritu ⁊ anima. c°. 3°. dicētem. Tardius vide
tur deo peccatori veniā dare: quam ipsi peccatori ac
cipere. Ideo Ber. in sermone. 22°. super cant. in
quit. Omnino propter mansuetudinem quam
in te predicamus: currimus ad te domine iesu:
audientes quod non spernis pauperem peccatorem
Non horruisti confitentem latronem: nō lachry/
mantem peccatricem: non deprehēsam in adulte
rio: non supplicātem publicanum: non negantē
discipulum: non persecutorē discipulorū. Quid
ergo dubitatis o scelerati peccatores? Recurrite
itaqꝫ ad pedes benignissimi domini nři iesu chri
sti: qui vos vocat per prophetam Johelem. 2°. c°.
dicens. Conuertimini in toto corde vestro: ad do/
minum deum vestrum: quoniam benign⁹ ⁊ mi/
sericors est: ac multe misericordie. Ipse vo clemē
tissimus saluator noster: si dimissis peccatis ad
eum reuersi fueritis: suam vobis in presenti gra/
tiam: in futuro autem vitam donabit sempiter/
nam. Amen.

¶ Dñica in quadragesima de periculo tardatio
nis penitētie: vsqꝫ ad mortē. Sermo. viij. H

Hortamur vos: ne in vacuū gra
tiam dei recipiatis. 2°. Corint. 6°.
Et in epistola occurrētis domini
ce: secundum Aristotilis sententiā in p°.
Physi. ⁊ in. 2°. de anima. Ex his
que nobis manifesta sunt veni/
mus in cognitionem eorum: que nobis nō sunt
ita manifesta: vnde Grego⁹. in quadam omelia
inquit. Ex his que animus nouit: surgit ad inco
gnita que non nouit. Et ideo sacri doctores volē/
tes nos reducere ad viam penitentie: ⁊ ad virtu/
tes spūales: id conant facere per traditionē cuius
dam pulchri exēpli materialis dicentes. Nā na
uigātes per mare: occurrente illis periculo naufra/
gij propter inūdationes maris: aliquā tabulā ap
prehēdunt: cui⁹ adminiculo a fluctibus ⁊ turbi/
nibus maris liberari pquirunt: quod si aliquo maris
impetu: illā tabulam dimittere cogant: mox aliā
si possunt apprehēdūt: cui firmiter inherētes: nec
ipsam aliquo mō dimittētes per multas amaras
potationes: tandē ad portū securi perueniūt. Mo
raliter mare est mūdus presens plenus turbini/
bus: ⁊ fluctuationibus: de quo dauid in ps°. 103°.
inquit. Hoc mare magnū ⁊ spaciosum manibus:
in quo reptilia quorum nō est numerus: aialia pu/
silla cum magnis. i. diuersa genera inimicorum: que
secundum nrarum viriū quantitatem: cōpensato nobiscū
agone luctant: ut inquit Ambro⁹. in sermone vni/
us confessoris pontificis: nauis est sancta mater ec
clesia: que cōglutinata est vinculo charitatis. Un
de de ipsa dicit Prouer. vlt°. Facta est quasi na/
uis institoris. Sup hāc nauim oportet nos naui
gare ad patriam celestē: sed hec nauis per peccatū
primorum parentum passa est naufragium: ex quo
oēs filij eius. s. sancte ecclesie: iactati sunt sup vn
das maris: agitandi turbinibus: ⁊ tētationibus
mundi: carnis: ⁊ diaboli. Unde clamabat dauid in
persona omnium nostrū. ps°. 68°. Saluum me fac
deus: quoniā intrauerūt aque: vsqꝫ ad animam
meam. Infixus sum in limo profundi: ⁊ nō est sub/
stātia. Si igitur ade filij volūt ab hoc naufragio
liberari: necesse est eos primam apprehēdere ta/
bulam: scilicet sanctū baptismum per quem repa
rat in nobis innocētia: ⁊ gratia perdita: secundum sanctū
Bonauēturam in. 4°. di. 4ª. Et beatū Augustinum
in lib°. de baptismo paruulorum ⁊ in. c°. per baptis/
mum. de cons. di. 4ª. vbi inquit Augustinus. Per
baptismum quicquid ab hoie dictum: factum: aut
cogitatū est: totum abolet: ⁊ quasi non factū ha/
betur. Uerū quia multis rapidis inundationib⁹
huius maris: idest predictis tētationibus: relin/
quunt plures gratiam baptismalē: ⁊ primam ta
bulam: ⁊ cōsequenter nō possunt amplius per
illā se defendere: quia baptismus non est iterabi/
lis: secundum sententiam Tho. in. 4°. di. 4ª. vbi Ricar.
ar. 4°. q. pª. Ideo facto secūdo naufragio per pec
catum actuale mortale: si volumus saluari: ⁊ ad
portum salutis peruenire: necesse est scdā appre
hendere tabulam: de qua Hieronym⁹ ad deme/
triadem virginē inquit. Ueram non ignoremus
penitētiam: ne facile peccemus: hec secunda post
naufragium miseris tabula sit. Sicut enim ba/
ptismus principaliter est īstitutus: cōtra peccatū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

originale: ita penitentia cōtra actuale: ut inquit Ricar. in. 4°. di. 2ª. artic. p°. q. 4ª. Ideo de pe. di. pª. in. §. multiplex. als. c°. multiplex. Leo papa dicit. Multiplex dei misericordia: ita lapsib⁹ humanis subuenit. ut non solu3 per baptismi sacramētum: sed etiam per penitētie medicinam spes vite reparetur eterne. Ideo hortatur nos apostolus in verbis propositis di. Hortamur vos: ne in vacuum gratiam dei recipiatis. Sicut enim ille in vacuum recipit aquam: qui ponit eam in vase perforato: ita in vacuum: quis recipit diuinam gratiam: que significatur per aquam Esa. 55°. vbi dicit. Omnes sitientes venite ad aquas: nisi veram faciat suoru3 peccatoru3 penitentiam Verum multi sunt: qui diabolico instinctu expectant: vsq3 ad mortem facere penitētiam: ꝛ nō faciunt: quādo possunt videlic3 in iuuētute: ꝛ sanitate: hoc enim vere tēpus est penitentie. Unde faciunt contra illud poeticum. Tempore cūcta suo quisq3 peritus agit: ꝛ est dictum cuiusdam poete qui dicitur Bellinus in libro: qui appellatur speculum vite. Ideo paulus in epistola occurrentis dñice: vos hortatur: ut nūc agatis penitētiam di. ꝙ hoc est tempus deo acceptabile. Et ideo seruate illud poeticum. Tempore qui rebus vtitur ille sapit. Et illud Luce. 10. Curam illius habe: scilicet anime tue: nunc ꝛ continue. Septem etenim maxima pericula incurrunt: qui tēpus mortis expectant ad agēdum penitentiam. De quibus hoc in sermone tractabimus. Primum appellatur habituationis. Secūdum priuationis. Tertium occupationis. Quartum dimissionis. Quintum impugnationis. Sextum intrincationis. Septimum ꝛ vltimum derelictionis.

¶ De habituatione i peccatis ac mala consuetudine. G

Primum periculū dicitur habituationis: scilicet in peccatis. Qui enim per decem: viginti: vel triginta annos consueti sīt peccare: ꝛ forti⁹ qui in peccatis: vsq3 ad mortē pseuerauerūt difficiliter pūt a peccatis resurgē: triplici rōne. Prima dī aggrauationis: licet eni ꝯsuetudo peccandi: qñq3 excuset in delictꝭ quo ad penā tpalem. c°. deniq3. §. de ipsa 4ª. di. ꝛ c°. obijciunt. 32ª. q. 4ª. ꝛ. c°. sane. extra d tēp. or. Tñ quo ad penam eternā: nullo modo excusat: ut inqt gl. in. d. c°. deniq3. ꝛ allegat. cm. salonite. 63ª. di. Cōsuetudo eni3 peccādi: nō alleuiat sed aggrauat peccatū. l. capitm. §. solēt. ff. de penis l. desertorē. §. si plures. ꝛ. l. non oēs. in pn ff. de re. mili. ꝛ. l. nemo. C. de epis. au. ꝛ c°. nō debet. extra d ꝯsā. ꝛ affi. ꝛ. 24ª. q. pª. c°. scisma. ꝛ extra de symo. c°. nō satis. Et de eo qui duxit in mri. quam po. per adul. c°. cū hēt. ꝛ. 32ª. q. 7ª. c°. flagitia. Imo ꝯsuetudo qñq3 veniale peccatum facit mortale. s. qñ facit ipsum peccatū veniale placere. ut mortale. 25ª. di. §. criminis. versiculo alias. ꝛ qñq3 allegat. §. alias. de hac etiā aggrauatione peccati: per ꝯsuetudinē habet in. c°. cū tāto. extra de ꝯsuetudine. vbi dicit Grego. non⁹. Tāto. n. grauiora sunt peccata: quāto diuti⁹ infelice3 aīam detinēt alligatā. Ideo dicit mōtanarius. in luna celeri. Auget nō minuit mala ꝯsuetudo reatū. Sic ergo q̄ grauior est īfirmitas: eo difficilior est ad sanādū: ita quāto magis qs pseuerauit in peccato: per ꝯñs ei⁹ īfirmitas spūalis est grauior: ꝛ tāto maiori curat difficultate. H

Secūda rō dī iurisdicionis: hēmus. n. hoc in iure ꝙ ꝯsuetudo dat iurisdicionē. C. de emā. liber. l. j. ꝛ fi. ꝛ. C. que sit lōga cōsuetudo. l. fi. 9ª. q. 3ª. c°. ꝯquestus. extra de foro cōpe. c°. cū ꝯtingat extra de of. or. c°. irrefragabili. ꝛ ex de arbi. c°. dilecti. de cle. ꝯiu. c°. cū olim. de ꝯsue. c°. cū ꝯsuetudinis. vbi glo. ꝛ extra de sen. ꝛ re. iudi. c°. cū causa. Uñ si qs ad forū alicuius iudicis per. 25. annos ierit: l3 nō sit suus iudex: tñ p istā ꝯsuetudinē eūdi efficit suus iudex: ꝛ pōt eū cogē ut ad eū veniat. Et tāto magis si expsse ꝯsensit in eū tāq3 in suū iudicē sciens eum nō eē suum. l. j. ꝛ. ij. in pn. ff. de iudi. Sic itaq3 ꝛ ille qui ꝯsuet⁹ est ad foru3 diaboli accedere p ꝯsuetudine3 peccādi: illi dedit iurisdicione3 sup se. Idō dicit dñs Io. 8°. c°. Qui facit peccatū: seruus est peccati: ꝛ exponit glo. i. diaboli. Ad pdicta ēt facit ꝙ ꝯsuetudo hēt vim pacti: ꝯsuetudo nāq3 ꝛ pactū eqpollēt: ut nō. in. l. de qb⁹. ff. de legi. ꝛ de elec. c°. sacrosca. ꝛ in. l. ꝯsuetudinis. C. que sit lō. ꝯsue. vbi Cy. ꝛ Bar. Uñ de cōsuetudine ad pactū valet argumētū: fm Archi. in. c°. ꝯsuetudinis. xjª. di. ꝛ glosa3 magnā in. c°. 2° de ꝯsue. li°. 6°. I

Tertia rō dī assuefactiōis. Cōsuetudo. n. est altera nā. ff. ad mace. l. j. vbi gl. ꝛ. ff. de liber. ꝛ post. l. si qs postumos. in pn. ꝛ de postu. l. j. §. lestias. ꝛ d'acq. re. do. l. nālē. §. i his. ꝛ istituta. de re. diui. §. ceruos. vbi nō. Et hoc etiā dicit Ari. in li° de reminiscētia. ꝛ in p°. retho. c°. 10. ꝛ li°. 4°. pblematū: pblemate. 28°. ac. 7°. Ethi. vbi ait. Difficile est resistere ꝯsuetudini: qr assimilat nature. Sicut ergo est difficile: imo maxime arduum non sequi naturā: quia naturalia sunt immutabilia. §. Sed naturalia: instituta. de iure na. gen. ꝛ Cy. ita est etiam difficillimum homini: qui assuetus est in peccatis relinquere illa. Ait enim Aristo. 2°. Ethico. Ex frequentatis actibus generatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

habit⁹ de difficili mobilis a subiecto ⁊ iterū in p̄
dicamēto q̄litatis dicit:habit⁹ est de difficili mo/
bilis a subiecto:vn̄ tuli⁹ in philippicis iq̄t. Oē
peccatū nascēs facile opprimit:inueteratū autē
fit robustius:⁊ in tuscu.q̄o.li°.p°.idē ait. Qui in
compedib⁹ corpis semp fuerūt:etiā cū soluti sūt
tardi⁹ ingrediunt. Jacob⁹ quoq3 bn̄uētanus sui
libri c°.46°.ait. Nō est res habilis morē depellē
corde. Est radix cui⁹ iueterata diu. Hec cōnexa
sibi mos ⁊ natura videntur. De facile dirimi nec
reor ista valēt. Et idē.c°48°.inq̄t. Res ē dura ni
mis vsū depellere lōgū. Radix euelli nō valet al
ta bene. Jsidorus quoq3 soliquiorū li°.p°.c°.9°.
dicit. Assidua cōsuetudo in naturā vertit:⁊ ad
peccatū cōstrīgit. Aristotiles etiā in.7° Ethico.
ait. Operationes bestie:praue sūt per naturā:opa
tiones ꝟo prauorū hoiū:sūt per cōsuetudinē. Et
9°.eiusdē libri inq̄t. Nō facile est hoi ab antiqua
cōsuetudine trāsmutari. Faciūt eni pctōres sicut
illi de q̄bus ait comētator sup.3°.phisi.di. Q̄d q̄
dā hoīes ita sunt assueti comedere venenū:q̄ illis
venenū est pro cibo. Sic peccatorib⁹ per ꝯsuetu/
dinē peccatū est cibus:⁊ mel venenatū. Vn̄ dicit
scūs Bonauētura in.2°.sen̄.di.34ª. ar° .p°.q.3ª.
q̄ sunt aliqui quib⁹ ꝑpter corruptionē pallati i/
terioris mala sapiūt:vt bona. De isto malo loqui
tur Augu.cōtra Julianū c°.8° .di. Cōsuetudi/
nis malo difficile resistit. Vn̄ vehemēti⁹ vidua q̄
virgo:⁊ meritrix q̄ casta tentat:⁊ tāto amplius
in ea supanda voluptas laborat:q̄to ei maiores
vires cōsuetudo dedit.⁊ in li°. Enchiridiō Am/
brosi⁹ inq̄t. Peccata q̄uis magna ⁊ horrida cū
in cōsuetudinē puenerit: aut parua aut nulla eē
credūt:vsq3 adeo vt nō solū nō occultāda vez ēt
p̄dicāda:⁊ diffamāda videant:q̄m sicut scriptū
est:laudat peccator in desiderijs aīe sue:talis ini/
q̄tas in scripturis clamor vocat:de quo dr̄ clamor
sodomorū ⁊ gomorreoꝝ multiplicat⁹ est:⁊ pctm̄
eorū aggrauatū est nimis:quia nō solū iā apud
eos nō putabant flagicia esse:verumetiā publice
velut lege frequentabāt:hec ille. Jn 2°.quoq3 de
summo bono c°.25°. Jsidorus ait. Peccatū ad
mittere:est in puteū cadere:cōsuetudinē ꝟo face/
re:est os putei coangustare:ne is qui ceciderit va
leat exire. De hac āt difficultate nō potest se q̄s ex
cusare:cū se in illā sciēter posuerit. Nā illi nō suc
currit:qui se in necessitate posuit.l. Si fideiussor.
§. Si necessaria. ff. Qui satis.co.l. Si mulier in
p̄mo.ff q̄ met⁹causa .l.2ª.§. Si q̄s tamen.ff. Si
q̄s cauti.l. Sicut ab initio: ⁊ ibi glo .C. de. acti.⁊
obli.l. Si q̄s.§.subuenit.ff.ad Sila. R
Contra hāc diabolicam cōsuetudinē possūt
dari multa exēpla naturalia. Nā si q̄s p.xlª.an/
nos gesserit negotia alicui⁹ magni diuitis ⁊ mul
ta tractauerit: nō poterit in media hora oīum ve/
ram reddere rationē. Et propter hoc dicebat q̄/
dā deuot⁹ p̄nceps: q̄ sibi videbat q̄ saltē semel
in anno deberet q̄libet bon⁹ seru⁹ reddere rationē
administrationis sue dn̄o suo. Aliud etiā exēplū
dare possumus. Nam si aliquis tenuerit pannū
lineum album in aliquo oleo fetidissimo ⁊ mar/
cido per multos annos: ⁊ postea vellit illum ad
pristinam albedinē lauando reducere: nunquid
hoc faciet in paruo tpe vel sine maxima difficul/
tate? Certe non. O diabolici peccatores: qui aīaz
vestrā p creationis gr̄az albā ⁊ pulchrā: per decē
viginti vel tregīta annos aut vsq3 ad mortē tene
tis infetidissimis pctīs inuolutam: nunquid in
quarta parte hore confitēdo: eā mortis tempore
dealbabitis? pfecto magna est stultitia vr̄a si hoc
creditis. Jlle etiā qui nodū habet extra locū suū
si dum adhuc membrum est calidū facit sibi ap
tari:faciliter conualescit. Sed si tenuerit extra lo/
cū dictū nodum per multos annos:nō poterit po
stea ad locum suū illum reducere:sine ingentissi/
mo dolore ac cruciatu:quia faciet ibi gumaz du
rissimam:que non faciliter poterit dissolui. Simi
liter ille qui habet aliquam vulnerationē:si curet
eam statim:poterit conualescere de facili:si vero p
mittat vuln⁹ immedicatū per multos dies stare:
vel si postq̄ cepit sanari rursus vulneret ibidē:⁊
sic faciet iteratis vicib⁹: semp renouando vulne
rationem:nō est dubiū: q̄ ibi nascet fistula que
difficilima erit ad curandum. Et hoc est quod i/
quit Juuenalis.li°.3°.satyra.3ª. Cōsuetudo ma/
li tenet insanabile vulnus. Videm⁹ etiam q̄ flu
uius nō facile lectū deserit per quē accedere con
sueuit. Tales cōsuetudinarij peccatores vt dicūt
doc.per Lazarū q̄triduanū mortuū significant
qui vt scribit Joannis.xj°.fetebat ex corruptio/
ne ⁊ ideo in predicto c°.dicit: q̄ Jesus volēs eū
resuscitare: ifremuit spiritu ⁊ turbauit seipsū ⁊
clamauit voce magna ad ostendendū difficulta/
tem resuscitationis quattriduani. O fetidissime
peccator: qui tanto tpe in sepulchro horribilissi
mo peccatorū permansisti:qui es quattriduanus
p°.per malam cogitationem:secūdo per morosaz
⁊ libidinosam delectationem:⁊ cōsensū:tertio per
turpissimā opationē:⁊ quarto per antiquā peccan/
di cōsuetudinē. Scias te toti celesti curie abho/
minabilem totū putridū ac fetore repletum non
posse ab hac morte peccatorū resurgere sine ma/
xima difficultate. Et ideo o peccatores nolite in
peccatis morari:q2 vt communiter dicit: malū ve/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tus non faciliter recipit curationē. Unde quidaȝ dicūt. Castiga el cane: castiga el lupo: ma nō castigar lhomo quādo he canuto. Uera enim ē illa Salomōis snīa 22°. Prouer. c° di. Adolescēs iuxta viā suā ēt cū senuerit: nō recedet ab ea. Et iō ꝯsuetꝭ peccare dicit dn̄s p Hieremiā ꝓphetā. 13°. libri sui. c°. Si mutare pōt ethiops pellē suam: τ pardus varietates suas: ita τ vos poteritis benefacere cū didiceritis malū. Unde de peccatore cōsuetudinario dicit̄ Job. 41°. Cor eius indurabitur quasi lapis. Et çacha. 7°. Cor suū posuerunt vt adamantē. Ideo Seneca inqt. Peccata iuuenū ꝑdicantur in quale: q2 fiunt delectabilia de facili: sed peccata senuȝ ꝑdicantur in quid: q2 eis q̄i substantialiter adherent. O igitur peccatores īdurati in peccatis: quare nō emolitis corda vr̄a ad penitentiā. Audite quid dicat Sap. Eccli. 3°. Cor durū male hēbit̄ī nouissimo. Et Leui. 26°. Conterā duritiā sup̄bie vestre dicit dn̄s. Ideo tali ꝑseueranti in peccatis dicit Paulꝰ ad Ro. 2°. Secundum duritiā tuaȝ τ cor īpenitens: thesauriças tibi irā in die ire. Hec tanta mala facit perseuerantia τ cōsuetudo peccandi: τ tantū furorē dei contra peccatorem accendit: tanquā durum cor illius facit vt difficillimū τ quasi īpossibile vt ita loquar: sit hoīem in peccatis vsq3 ad mortem perseuerantem: in illo tempore bene penitere: τ sanare perfecte aīam suam per penitētie medicinā. Ideo exclamat Ouidius in primo de remedio amoris dicens.

Dum licet τ modici tangunt ꝑcordia motus
Si piget: in primo limine siste pedem.
Opprime dū noua sunt: subiti mala seia morbi
Et tuus incipiens ire resistat equus.
Nam mora dat vires: teneras mora ꝑcoqt vuas
Et validas segetes qd̄ facit herba fuit.
Que prebet latas arbor spaciantibus vmbras:
Quo posita est primū tempore virga fuit.
Et poterat manibus summa tellure reuelli
Nunc stat in īmensum viribus aucta suis.
Quale sit id qd̄ amas: celeri circōspice mente
Et tua lesuro subtrahe colla iugo.
Principijs obsta: sero medicina paratur
Cum mala per longas cōualuere moras.
Sed propera nec te: vēturas differ in horas.
Qui non est hodie: cras minus aptus erit.
Flumina magna vides: ꝑuis de fontibꝰ orta.
Plurima collectis multiplicantur aquis.
Uidi ego quo primo fuerat sanabile vulnus:
Dilatum lente damna tulisse more.
Sed quia delectat veneris decerpere fructus
Dicimꝰ assidue: cras quoq3 fiet idem. Ll

O Obstinati peccatores qui iam per multos annos a diabolo possessi estis: an ignoratis ꝙ ꝑm magistrum Girardum de senis ordinis heremitarū in summa sua. Et scūȝ Bernardinū ī suis cōtractibꝰ: ac Scotū τ alios theologos in. 4°. di. 15ª. Ille qui ꝑscripsit aliquā rēȝ potest eaȝ bona ꝯsciētia retinere tanꝗ̄ suam: quia per lōgi tpī possessionē facta est sua: ꝑscriptio eni siue vsucapio ē acquisitio dominij per ꝯtinuationē possessionis tpis a lege diffiniti. ff. de vsuca. l. 3ª. vsucapitur autem res mobilis per triennium. Immobilis autē per decē annos inter presentes: viginti autē inter absētes. institu. de vsuca. circa prin. τ §. prescriptionē. 17ª. q. 3ª. Absens autē dicitur q nō est in prouincia: presēs vero e cōtra vt hētur in. l. fi. C. de longi. tem. pre. glo. tamen ibi dicit ꝙ hodie absens dicit̄: qui abest a ciuitate quia nūc quelibet ciuitas habet suum rectorem: vt olī singule prouincie: sed de hoc vide ibi per doc. prescriptio aūt proprie est de rebus immobilibus: vsucapio aūt de mobilibꝰ. institu. de vsuca. in. prin°. τ ibi glosa in rubrica. habet tamē locū etiā in rebus incorporalibus extra. de cā. pos. τ propri. c°. cū ecclia. circa fi. τ extra de ꝑscri. c°. ad aures. τ C. de ꝑscrip. 30ª. vl. xlª. āno. l. Sicut in rē. Et ita res ꝑscripta fit prescribētis vt eā iuste τ in foro conscientie retinere possit ꝑm Joannem de Imola τ panor. τ An. de bu. in c°. vigilāti de ꝑscrip. Imo. in c°. Cura pastoralis de iure. pa. Et in c°. quia plerīq3. de immu. ec. Jo. an. in regula possessor de reg. iu. li°. 6°. Bal. in aūt. adhec. C. de vsu. Et in. l. cū quis. C. de. iu. τ fac. igno. Bar. in. l. sequit̄. §. Si viā τ ibi doc. ff. de vsuca. Bal. etiam in. l. 2ª. C. de serui. τ aqua. Joannē de prato in. l. Quibus diebus. §. dn̄s. ff. de cōdi. τ demō. τ dicit Bal. in. l. pª. C. de seruis fugi. Quod ꝑscriptio sapit naturam pacti initi cōtra eū: cōtra quē est decursa. glo. vero in. l. pª. ff. familie her. dicit ꝙ plus operat̄: ꝗ̄ pactū. Inquit. etiam Bal. in. l. pª in. xª. col. C. de emā. liber. q3 ꝑscriptio equiparat̄ ꝑuilegio: si tamen post completā ꝑscriptionē cognosceret rem fuisse alienā: τ cōsciētia eū stimularet ad restituēdū: τ nō posset eā deponere: teneretur eā restituere: vt dicit̄ in summa confes. li°. 2°. ti°. 5°. q. 131ª. q2 oē ꝙ fit cōtra cōscientiā: edificat ad gehennam c°. lr̄as. §. porro. de resti. spo. c°. per tuas. cl. 2°. de symo. c°. Inquisitioni de sē. ex. 28ª. q. pª. §. ex his de peni. di. 3ª. c°. querat. §. Itē illud. de seru. in or. fa. c°. vnico. τ c°. fi. de prescrip. Nolite ergo ꝑmittere diabolū possidere aīas vestras vsq3 ad mortē: q2 licet de iure canonico possessor male fidei vllo tpe nō prescribat: extra de prescrip. c°. fi. τ in

regula possessor de regu. iur. li°. 6°. Diabolusqz sit male fidei possessor: tamē deus volēs punire animas que sponte pmittūt se a diabolo dei inimico possideri: faciet seruari determinationē iure ciuilis in pscriptiōe longissimi tēporis: scilicet qꝫ nō attendat in prescriptiōe mala fides possidētis sz negligētia pscribere pmittētis. C. de pscri. trigita vel quadragita annoꝝ. l. cū notissimi. Et. l. Si qs emptionis: z. 16ª. q. 3ª. §. pōt. versiculo qꝫ si mala fide: z alias allegat vt. §. z extra de pscrip. c°. vigilāti. Et hoc non facit deus ad pmiandū possessionē diaboli sed ad puniendā maximā negligētiam z iniquā voluātatē peccatoris: toto tpe vite sue sub ptāte diabolica pmanētis. Cū siqs vsqz ad mortē in peccatis steterit: posset hēre tantā cōtritionē z tanta anxietate deū deprecari qꝫ ipse interrūpi faceret hanc pscriptionē. Nō enim deus vult qꝫ pscriptio aie facta a diabolo cū mala fide cōpleatur per trigita vel quadraginta annos vt fit de alijs rebus: vt in iuribus supra allegatis sed solū per mortem pctōris in diaboli possessione moriētis. Sed pauci sūt q vsqz ad illud tēp⁹ expectantes z tam diu possessi a diabolo postea aias suas eripiāt a diabolo de tā lōga possessiōe roborato. Quare o obstinati peccatores dū sani estis: cū diabolo litigate: z eū corā deo p pfessionē cōuenite: vt relinquat aiarum vrāꝝ possessionē. Interrūpitur eni pscriptio p oblationē libelli factam principi ptra pscribentē. Facit. l. ij. i arm. C. Qū libel. prin. oblat⁹. Itē p querellam iudici factam: z cōuentionē rei: ac litis ptestationē. l. Sicut in rē. Et. l. fi. C. de pscrip. triginta vel qdraginta annoꝝ: z notabilis tex. in. §. qꝫ si per naturalē. iuncto. §. sequenti: quod incipit. Is aūt. 16ª. q. 3ª Et de hoc optime tractat glo. in. c°. illud. de prescrip. Interrumpite ergo hanc possessionez: z coram pedibus crucifixi negligentiam vestraz deplorate z per sanctam cōfessionez de diaboli manibus exire festinate.

¶ De priuatione circunstantiarū vere penitentie.

SEcundum periculū qd imminet expectantibus penitere vsqz ad mortem dicitur priuationis. s. circunstantiarum: z hoc ponit Sco. i. 4°. senten. di. 20ª. q. 2ª. Ad hoc enim qꝫ penitentia sit deo grata z peccatorum remissionis impetratiua necesse est eam habere circunstantiam principij z finis: p° requiritur circunstantiam principij vt fiat voluntarie z non coacte iuxta illud prophete Ps°. 53°. voluntarie sacrificabo tibi. Quod habetur 20ª. q. 3ª. c°. Presens cleric⁹. Et idem in substantia dicit paulus. 2ª. Cor. 9°. Facit. 23ª. q. 5ª. §. Ex his. circunstantia autem finis est vt fiat non ex timore principaliter: sed ex dei amore. Iuxta illud Augusti. in c°. Nullus de pe. di. 7ª. Ubi inquit. Quem penitet oportet non solum deum timere iudicem: sed etiam iustum diligere: vt non tantum penam timeat: sed etiam anxietur pro gloria. Ex quibus verbis innuit Augusti. Qꝫ licet homo timeat penam: timori tamen preponere debet charitatem diuinam. Sed difficile est in tali extremitate habere hanc intentionez hac principali circunstantia regulatam. Si. n. vnus seruus regis ab eo fugisset ad hostes ipsius. Et ibi lōgo tempore stans multa mala ei ptinue intulisset. Et sp in illi⁹ odio pseuerasset. Si postea ab eo captus z suspēdio ad iudicatus interrogaret ab illo: an, eū sup oīa diligeret. s. supra vxorez suā. Filios: z frēs. Prēm z matrem: z magis qꝫ oīa tpalia: licet vbis respōderet qꝫ sic: tñ ridiculū eēt credere qꝫ corde ipsuz z pfecto amore diligeret. Imo crederet qꝫ talia vba ad euitandam penam diceret. Et similiter posset dici in pposito de expectantibus pfiteri in fine vite: quia tales pseuerātes in peccatis vsqz ad mortē: si tunc plangūt peccata sua vt plurimū faciunt: hoc ex timore mortis z inferni: z non amore paradisi: vel ex dolore offensionis diuine vt inquit ciprianus in epistola ad Antoniū de laudib⁹ cornelij di. Rogare illos non delicti penitentia: sed mortis vrgētis admonitio cōpellit. De hoc habet horribile exemplū. Legit. n. qꝫ quidā cleric⁹ multū viciosus tēpore mortis pfessus est cū multis lachrymis: et recepit sacramēta ecclie cum maxima reuerētia ostendens magnum dolorem peccatorum suorum: qui post mortem apparuit cuidā suo amico totus ignitus: z exclamauit uoce magna di. Hei mihi quia damnatus sum: z interroganti illi quomodo hoc fieri posset cum tot lachrymas effuderit in confessione: z in recipiendo sacramēta: ille miser respōdit. Ueh mihi qa illas lachrymas non ex dei amore nec ex contritione peccatorum meorum: sed solum ex timore mortis z inferni effudi. Et ideo deus non acceptauit penitentiam meam sine veris circunstantijs factam: z his dictis ille infelix disparens ad tartareas penas redijt. Et merito: nam vt ait glosa in c°. scripta de collu. de te. Deus non est remunerator nominum: sed aduerbiorum: non enim remunerat opus bonum: nisi sit bene z recta intentione factū: z ad bonū finem. Sicut aūt oculus membruz dirigit in operādo: sic intētio facit opa bona tēdere ad finē debitum: idest deum. Et ideo sicu t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

balistarius tenet vnum oculum apertum .s.dex/
trū vt sagittam recte ad terminum dirigat inten
tum: ⁊ alium.s.sinistrum claudit. Sic debet ho/
mo in opere suo aperire dextrum oculum ad deū
vt omnia ad gliam eius faciat ꝟ3 ꝯsilium apo/
stoli.p°. ad Corin.x°. Et claudere sinistrum ne ī
opere suo respiciat ad bona temporalia ⁊ ad mū
dum. Debet claudere oculum sinistrum timo/
ris seruilis: ⁊ aperire dextrum diuine charitatis
⁊ timoris filialis. Tales autem peccatores ī mor
te restituentes vsuras: ⁊ peccata volentes dimit/
tere sunt similes nauigantibus in mari qui vidē
tes submergi nauem: proijciunt merces in mare
ꝙ non faciunt voluntarie simpliciter sed solum
ꝟm quid.s.causa euadendi periculum: quo eua/
so intendunt habere ipsas merces: si possibile sit.
Timenduȝ est ergo ne nimis tarde peccator aīaȝ
suam manumittat vt sit in casu illius qui seruū
manumittit causa mortis sub ista cōdicione: ꝙ
si conualuerit liber esse desinat. Qui quidem me/
dicus manutenendi licet valeat apud leges ciui
les: vt patet.ff.de manumissionibus. l. Mortis
causa.tn̄ siquis sic animā suā manumittat: apud
deū nō valet. Timendum est enim ne talis mo/
riens sit in casu. Legis que habet.ff. Arborū fur
ti cesarū. l. Si plures. In q̄ .l.iudiciū datur: ꝙ
arbor sit illius in cui⁹ horto viuit ⁊ radices ha/
bet: ⁊ non illius: in cuius terrā declinat quando
scinditur. Sic est de illo qui viuens vult esse in
dominio diaboli: ⁊ moriens vult caput suuȝ de/
clinare ad deū: quod erit difficile. Ideo dicit Au
gustin⁹ in li°. de penitētia: ⁊ habetur transumpti
ue in.4°.senten.di.20ᵃ. ⁊ de pe.di.7ᵃ.c°. nullus
Nullus expectet penitere quādo peccare nō pōt
arbitrij q̄rat libertatē: vt delē possit commissa nō
necessitatem: qui prius itaqȝ a peccatis relinqui/
tur ꝙ̄ ipsa relinquat: nō ea libere: sed quasi neces
sitate cōdemnat. Que verba exponēs Tho.in.4°
di.20ᵃ.in responsione ad secūdum argumētū ait
Quod Augustin⁹ in verbis istis ostendit: ꝙ pe/
nitentia quā aliquis agit in fine vite est valde du
bia: nō ꝙ nō possit etiam tūc esse efficax ad salu
tem: q2 etiā quādo quis nō potest amplius pecca
re: potest tamen volūtatē peccandi mutare: vt no
lit quod pri⁹ voluit etiaȝ si posset: tamē hoc est de
raro cōtingentib⁹: ideo dicit idē Augustin⁹ vbi
supra: ⁊ in li°. de lapsu mundi sermōe.24°: ⁊ ha/
betur transumptiue in p̄dicta di.quarti: ⁊ de pe.
di.7ᵃ.§.Quamꝙ̄: alias allegatur c°. si quis. Si
quis positus in vltima extremitate sue egritudi/
nis: voluerit accipere penitētiā ⁊ accipit: ⁊ mox re
cōciliabit. Fateor vobis nō illi negam⁹ quod pe/
tit: sed dicere non presumim⁹: q2 bene hinc exeat
Si securus hinc exierit ego nescio: penitentiā da/
re possumus: securitatem dare non possumus.
Nunqd dico dānabitur: Sed nec dico saluabit
Vis ergo a dubio liberari: vis qd̄ icertū est eua
dere: age penitentiam dum sanus es: quia si sic
egeris dico tibi: ꝙ securus eris quia penitentiaȝ
egisti: ⁊ eo tp̄e quo peccare potuisti. Si autem
volueris agere penitentiam quādo peccare nō po
tes peccata te dimittunt: non tu illa.

¶ De occupatione animi circa dolores mor/
tis. N

TErtium periculum quod incurrūt nō
facientes penitentiam: in sanitate dici
tur occupationis. Et est Scoti vbi su
pra. Adeo enim homo tempore mor
tis est occupatus circa infirmitatem: ⁊ dolores
ingentissimos: ꝙ nō potest habere animum ad
penitētiam sicut requiritur: ꝟm eni Aristotilem
in.3°.de anima: ⁊ in.2°.Topicorum: ⁊ Tuliuȝ in
philippicis. Intellectus noster nō potest eodē tē
pore circa diuersa obiecta perfecte operari: ⁊ iō
quando quis habet dolores mortis: adeo anima
cū omnibus suis potentijs est occcupata circa il
los dolores ⁊ anxietates: ꝙ nō bene potest atten/
dere circa ad penitentiā: ⁊ necessaria ad salutē.
Iō dicit Gre.in quodā ꝟmone. Cū ifirmitate op
p̄ssus eris: nihil aliud cogitare poteris quia diri/
git tota intētio mētis: vbi sentit vis doloris hoc
etiā periculū potest declarari per sētētiā Augu.in
li°.q̄stionū.83°.q̄stione.36ᵃ.di. Passiones cau/
sate a tristabilib⁹ plus mouēt: ꝙ̄ causate a dele/
ctabilibus: s3 vehemēs passio delectationis qn̄qȝ
totaliter vel pro magna parte impedit vsū ratio/
nis humane: vt inqt idē Aug.in li°. de ci. dei. Et
patuit p experiētiā de multis qui ex inopinato ali
quo igēti gaudio: ⁊ bona annūciatione amentes
facti sūt. Vn̄ inqt Tulius in li°.2°. de fine bonorū
⁊ malorū. Stoici diffiniūt voluptatē eē sublatio/
nē aī: ex quo inuit ꝙ p maximā aliquā volupta/
tis passionē: quis aliqn̄ amittit vsū rationis: ad p̄
dicta ēt facit qd̄ ponit Philo.7°.Ethi.di. Dele/
ctatio corrūpit extimationem prudētie. Si ergo
hoc agit passio delectatiōis: multo magis idē fac
passio doloratiōis: p dictā regulā. Aug.s.passiōes
causati ⁊c. Et sic qs pōt hr̄e tantā tristitiaȝ ⁊ do/
lore: ꝙ alienabit a sēsu vel quasi. Dicit eni Arist.
3°.Ethicorū c°.xj°. Tristitia stupefacit ⁊ corrū/
pit naturā hn̄tis. Et in.x°.Ethic.c°.5°.ait. Cor/
rūpūt opatiōes ꝓpas tristitie. S3 q̄ maior ē tri/
stitia quā qs hr̄e possit ī hoc mūdo: qs maior do/
lor ⁊ anxietas: nōne ē doloratio mortis: dn̄te Phi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Ethicorum.3°. Ultimum terribilium est mors. Ergo inconuincibiliter cōcluditur: ꝙ quando quis est in casu ⁊ infirmitate mortali adeo anima eius est impedita circa corporis cruciatus: ꝙ non bene est disposita ad confitendum ⁊ cetera: que requirūt intellectum ⁊ attentionē atqꝫ maximam diligentiam: ⁊ amaram contritionem. Et hoc est quod inquit Augustinus in li°. de penitentia. Difficile est vt tunc vera sit penitentia quādo taꝫ sera venit: quando cruciatus membra ligat: quando dolor sensum opprimit: vt vix aliquid homo cogitare valeat. Facit etiam ad predicta illud qđ dicitur Eccle.xi°. scilicet afflictio vni⁹ hore obliuionem facit luxurie maxime: ergo multo magis dolor mortis inducet obliuionem penitentie. Et ideo propheta inquit deo ps°.6°. Non est in morte qui memor sit tui. Et patet hoc per exemplū. Nā si qs haberet filiū vnicū quē maxime diligeret in articulo mortis positum: ⁊ veniret vicin⁹ rogās euꝫ vt iret ad faciēdū sibi aliqđ seruitiū: nō est credendū ꝙ in tali dolore dimitteret filiū ꝓpriū: vt iret ad illū quē min⁹ amat. Similiter si vicina ei⁹ esset īfirma nō dimitteret curā dilecti filij vt eā visitaret. Iste aūt dilect⁹ filius est corp⁹ ꝓpriū: ⁊ caro cui peccator seruit ꝯtinue. Vicin⁹ est de⁹ cui parū seruit ⁊ de quo parū curat. Imo est ei extrane⁹. Unde ipsū dñs iesus cōqueriť p psalmistā di. Extrane⁹ fact⁹ sum fratribus meis ⁊ pegrin⁹ filijs matris mee. Vicina vero īfirma est aīa de qua visitāda ⁊ curāda per penitētiam nō curat īfirmo corpore: sꝫ oīa ei⁹ studia circa corporis īfirmitatē ꝟsanť. O q̄nta anxietas: quāt⁹ dolor: quātaqꝫ afflictio ē pctōris qñ videt ī se ꝟificatū illud qđ dr̄ Biere.9°.c°. Mors ītrat p fenestras nr̄as. Jō dr̄ Eccle.41°. O mors q̄ꝫ amara est memoria tua hoī iniusto. Que ꝯsiderās magister gre⁹. de nouis ordi. heremitaꝝ in suo q̄dragesimali de aduentu dicit. O dies dolorosa: anxia ⁊ laboriosa: qñ pedes frigescūt: dētes nigrescūt: nasus acuiť: caligāt oculi: frons īdurescit: aures palescūt: tact⁹ amittiť: lingua occupať: pectus anxiať: guttur restringiť: ideo in ꝑsona talis pctōris moriētis exclamat Dauid ps°.114°. dicens. Circundederūt me dolores mortis: ꝑicula īferni īuenerūt me. Tunc aīus īfirmi potius cogitat q̄ūo non possit tantū dolorē sedare: petit remedia: postulat medicos: ⁊ anxiatur de sanitate corporis recuperanda: magis q̄ꝫ de aīe salute: patet hoc per exēplū quod tpibus nr̄is accidit in ciuitate Meli. Nā quidā magnus vsurari⁹ infirmat⁹ ad mortē: fecit corā se portari oīa ꝑciosa mobilia: aurū ⁊ argentum ⁊ lapides preciosos: ⁊ intuens oīa illa per multū tēporis: postea ad medicos se ꝯuertens exclamauit. O medici: accipite hec oīa. Cūcta enim vobis elargi or dūmodo me a morte liberetis: ⁊ in talibus semp cogitans sine penitentia mortuus est. Simile aliud habetur. Exēplum de quodaꝫ alio diuite auaro in mortis articulo sibi faciente apportari suos denarios ⁊ thesauros quos dolorose alloquens dicebat. Juuate me: o denarij mei. Juuate me: en morior ⁊ vos desero: deinde illos amplexabatur: ⁊ demum accepto vase argenteo cum dentibus: expirauit cum diabolo. Alius autem auarus infirmatus ad mortē fecit se portari per omnes officinas domus scilicet in celario: in horreo: in sala: in coquina: in thalamis depictis: ⁊ in stalla: ⁊ voluit videre equos ⁊ canes. Similiter ⁊ accipitres. Deinde vestimenta sua ⁊ cetera omnia: de quibus solebat habere solacium: ⁊ super omnibus lamētabatur: ⁊ sic impenitens mortuus est. Legitur quoqꝫ aliud exemplum de quodam magno prelato ecclesiastico qui infirmatus ad mortem: ⁊ audiens a famulo ꝙ medici non habebant spem de vita eius: fecit sibi portari speculum: ⁊ intuens in illud cepit dicere: O facies mea iocunda. O caput meum delicatum: quod tanta diligentia ornabam: ⁊ mitra lapidibus preciosis onusta illustrabaꝫ: debes tu mori. O corpus meum eburneum: manus mee albissime. O crura mea formosa debetis vos a vermibus deuorari: ⁊ in his verbis perseuerans mortuus est. O stulte ⁊ omni dementia repletissime: hec est confessio quā postulas: hec est sacra comunio quā requiris. Ideo exclamat quidam versificator. Tempo passa: e tempo vene. Tropo sta chi non fa bene. Facendo male sperando il bene: La vita mācha he la morte vene. Ogni homo e il mondo lassa. Chi offende a dio cum gran paura passa. Ideo Ouidius in.10. Metha. Inducit orpheū dicentem dijs inferorum. Omnia debentur vobis paulumqꝫ morati. Serius aut citius sedem properamus ad vnam. Tendimus huc omnes: hec est domus vltima: vosqꝫ. Humani generis longissima regna tenetis. Oratius quoqꝫ in quadam epistola hortatur nos ad preparationem mortis dicens. Omnem crede diem tibi diluxisse supremum. Grata superueniet que non sperabitur hora. Nolite ergo generosi ciues expectare ad penitenduꝫ tempus mortis in quo eritis quasi totaliter inhabiles ad beneagendum: sed modo donec habetis bonum intellectum ordinate testamenta vestra: ⁊ necessaria ad vestram salutem disponite.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

¶ De dimissione oīum rerum in morte. O
Quartum periculum dicitur dimissiōis
s. omnium rerū temporalium de qua
Esa. 4°. dicitur. Omnis caro fenū: ⁊
oīs gloria eius quasi flos feni: exsicatū
est fenū: ⁊ cecidit flos eiꝰ: mortuo enim hoīe: mo
riuntur simul ⁊ pereunt oēs delicie eius ⁊ cōso-
lationes tēporales quas habebat. O quantꝰ tūc
erit horror. O quātus dolor. O quantus tremor:
cū cōspiciet se priuari delicijs carnis: probatis lu
xurijs: cōsuetis solacijs: sonis: cantilenis ⁊ iocis:
Ait enim poeta maximianus Dura. satis mise-
ris memoratio prisca bonorū. Et cassiodorus epi-
stolarū li°. xj°. epistola. 15ª. inquit. Facile onus af
flictionis sentiunt qui vti suauibꝰ delicijs cōsue-
uerūt. Has aūt suauitates necesse est cito dimit-
tere. Ait enim magister Grego. de nouis vbi su-
pra. Quod homo est similis cuidā pisci maris q̄
dicit̄ ephigmer: qui nascit̄ mane: ⁊ morit̄ vespē
In morte ergo oīa relinquuntur. Unde Oratiꝰ in
epistola ad Quintū ait. Mors vltima linea rerū
est: que aufert oēs mundanas consolationes: de
qbꝰ loqt̄ Ugo in li°. p°. de aīa dī. Quid ꝓfuit in
anis gloria: breuis leticia: mundi pōpa: carnis
voluptas: false diuitie: magna familia: ⁊ mala
ꝯcupiscētia: vbi risus? vbi iocꝰ? vbi iactātia? vbi
arrogantia? de tanta leticia: quanta tristicia: post
tantā voluptatē: tam grauis miseria: de illa exul-
tatione ceciderunt in grandē ruinā ⁊ magna tor
menta: hec ille. Que oīa videbat propheta in spū
dī. in ps°. Quō facti sunt in desolationem? subito
defecerunt: perierunt propter iniquitatē suā. Et
in persona iuuenis delicati infirmantis ad mor-
tē ait Job. 19°. c°. sui libri. Spoliauit me. s. īfirmi
tas grauis gloria mea: ⁊ abstulit coronā de capi
te meo: idest capillos: ⁊ alia capitis ornamenta
destruxit. O quanta afflictio est in aīa peccatoris
qn̄ priuari se videt delicata vxore: quā plusq̄ deū
amauit: dicit enim infra se: forsitā accipiet alium
virū quē plusq̄ me diliget. Ad hoc dari pōt exē-
plū illius iuuenis: qui tēporibus nr̄is in articu
lo mortis existēs amplexabat̄ vxorē suā: dolens
ꝙ eā dimittere oportebat. O quāta anxietas: cū
se videt relinquere filios suos: pro quibꝰ tantos
labores passus est vt eis diuitias relinqueret. De
quibus ait propheta. Filij tui sicut nouelle oliua
rum in circuitu mēse tue. Et alibi. Filie eorū cō
posite: circūornate vt similitudo tēpli: patuit hoc
per exēplum vnius infirmi qui flebat filios suos:
cui a fratribꝰ nr̄is penitentia persuaderi nō po-
terat propter nimiū dolorē filiorū cruciat̄ ergo
talis moriēs vehemēter relinquens filios orpha-
nos. Dicit autem intra se. Quis maritabit filias
meas? quis earū curā geret? quis defendet ab ad
uersarijs filios meos: ne dirripiant bona eorum?
Quis fidelis tutor inuenief: qui nō vsurpet diui-
tias quas relinquo eis? De tali inquit Augu. in
s̄mōe de īnocentibꝰ. Percutit̄ hac aīaduersione
peccator: vt moriēs obliuiscat̄ sui: qui dū viueret
oblitus est dei. Patuit de quodā magno vsura-
rio in ciuitate Mediolani qui in mortis trāsitu
existens tenebat in manu saculū plenū aureis:
⁊ cū quidā eius affinis vellet eū auferre: quia erat
quasi mortuus: ipse vsurarius stringebat manū
⁊ trahebat saculū ad se: ⁊ in hoc tota eius mens
versabatur: ne sibi auferet̄ pecunia ⁊ sic mortuus
est. O quā indicibilis cruciatus cum peccator vi
det se priuari thesauris suis: quos tanto labore q̄
siuit tanto timore seruauit: tantoq̄ amore dilexit
Aspicit enim ꝙ nihil portare secū pōt: iuxta illō
Job. 27°. Diues cū dormierit nihil secū afferet
aperiet oculos: ⁊ nihil īueniet nisi peccatū: ⁊ psal
mographus canit. Dormierunt somnū suū: ⁊ ni-
hil inuenerunt oēs viri diuitiarū in manibꝰ su-
is. Et iterum. Ne timueris cū diues factus fuerit
hō: ⁊ cū multiplicata fuerit gloria domus eius:
qm̄ cū interierit nō sumet oīa: nec descendet cū
eo gloria eius. Considerate ergo quātū dolorem
habebūt de amissione diuitiarū auari insatiabi-
les: tanta auiditate diuitias ꝯgregātes: cū dicat
Gregorius in quadā omelia. Nunq̄ sine dolore
dimittit̄: quod cū nimio amore possidet̄. Et idē
inquit Aug. 21°. de. ci. dei. Talibus peccatoribus
moriētibus cōgregate diuitie: nec aīe, nec corpo-
ri prosunt: iuxta illud Eccli. 5°. Qui amat diuiti-
as: fructū nō capiet ex eis: quod intelligens Sa-
ladinus: quidam magnus inter saracenos: ap-
proximans vltimo fini: sudariū quo post mortē
inuoluendus erat: ante se portari fecit: ⁊ per ciui-
tatē proclamari. Tantū ⁊ non plus de oībus suis
bonis portabit princeps magnus Saladinꝰ. Insuper
accidit peccatori in extremis laboranti aliꝰ
dolor: vt videat bona sua ab aduersarijs suis ⁊
inimicis sepenumero vsurpari ⁊ diripi ipso loq
nō valente: iuxta illud propheticū. Esa. 3°. Exa-
ctores sui spoliauerunt eū: vn̄ Augu. 5°. de ciui.
dei. c°. 18°. īquit. Felices vel nos: vel filios nostros
diuitie terrene non faciunt: que aut a nobis sunt
viuentibus amittēde: vel nobis mortuis: a qbꝰ
nolumꝰ possidende. O diabolici vsurarij: qui sā-
guinem pauperū deuoratis: audite ꝙ de vobis
propheta proloquit̄. Relinquent alienis diuitias
suas: ⁊ hic erit vobis maximus dolor in morte:
occupans aīam ne de vera cogitet penitentia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

¶ De impugnatione demonũ ĩ morte. p

Quintũ piculũ dicit̃ ĩpugnatiõis.s. demonũ: de qua Grego. in qdã ſmone inquit. Tanto diabolꝰ grauiores temptationes suggerit: quanto magis peccatorẽ fini appropinquare ↄspicit. Insidiat̃.n.ĩ abscõdito ꝗ̃ leo in spelũca sua. Insidiatur vt rapiat pauperẽ: rape pauperẽ dũ attrahit eũ: vnde sicut muregula ad foramia ĩsidiat̃ muri: ⁊ expectat vt ide exeat: ita diabolꝰ in fine ⁊ ꝓpe exitũ aĩe ĩsidiat̃ peccatori. Sicut ergo qs eẽt stultꝰ si dũ sanꝰ est: ⁊ fortꝫ reijciat arma defẽsoria vidẽs hostẽ cõtra se veniẽtẽ: ⁊ pmittat se supari ab illo. Qñ ãt est ĩfirmꝰ: ⁊ totũ q̃si robur ex ĩfirmitate amisit tũc petat arma ⁊ postulet loricã dicẽs: igredi se velle cãpũ certamĩs cũ hostibꝰ qñ se mouẽ nõ põt. Sic stultissimꝰ est peccator q dũ ẽ sanꝰ ⁊ potẽs ad pugnãdũ cũ diabolo: p pniaꝫ nõ vult illã facere: sed se supari pmittit: deide cũ est ĩfirmꝰ: ⁊ totꝰ debilis tã spiritualr̃ ꝗ̃ corporalr̃ vult ⁊ credit se posse cõtra tã diros hostes pfectã victoriã reportat̃ ꝙ ẽ ita difficile vt quodãmodo ĩplere videat̃ attẽta ĩpoꝝ potẽtia. Jõ dicit Paulꝰ ad Ephe. 6°. Nõ ẽ nob̃ colluctatio aduersus carnẽ ⁊ sanguinẽ ſꝫ aduersus pncipes ⁊ ptãtes: aduersus mũdi rectores tenebraꝝ haꝝ ↄ̃ spũalia neqtie ĩ celestibꝰ. O quãtus erit tremor ĩ illa hora mortis: qñ de momẽto ĩ momẽtũ expectat: peccõr ꝙ diabolꝰ sibi appeat: nõ eñi cõiter appet: nisi postꝗ̃ ẽ ꝓpe trãsitũ. Tũc certe verificat̃ ĩ talibꝰ peccõribꝰ quod scriptũ est Deut. 31°. Occurrẽt vobis mala ĩ extremo tpe: videt eñi diabolũ in tã horribili specie: vt potiꝰ vellẽt ꝙ terra illos deuoraret: ꝗ̃ per ictũ oculi illã pessimã bestiã videre. Unde Ouidiꝰ ĩ eplis iqt epla. x. Occurrũt aĩo peccãti mile figure. Morsq; minꝰ pene ꝗ̃ mora morꝭ hẽt. De qbꝰ Uirgiliꝰ. 6°. Eney. ait. Terribiles visu forme. Apportat gͦ diabolus librũ in quo scripta sũt oĩa peccata coꝝ taꝫ subtiliter allegãs ↄtra eos de eoꝝ dãnatiõe vt nihil valẽt rñdere. O maledicte ⁊ obstinate pctõr: tũc illa turpia scelera: que nũc nõ vis p ↄfessionẽ denudare: talr̃ demõstrabũtur a diabolo: ꝙ non aliud expectabis nisi sniaꝫ dãnatiõis ↄ̃ te. Scriptũ est eñi. Eccle. xj°. In fine hoĩs: denudatio operũ eiꝰ. Jõ iqt Criso. ĩ li°. de egressu aĩe. Pensandũ ẽ qꝓꝑ cũ aĩa peccatrix vinculis ĩcipit carnis absolui: ꝗ̃ amaro terrore ↄcutit̃: quãtis mordacis ↄsciẽtie stimulis lacerat̃. Recolit vetita que cõmisit: videt mandata q̃ adiplere cõtempsit: dolet ĩdulta pnie tpa se ianiter pcepisse: plorat ĩmobilem districte vltionis articulũ ĩeuitablr̃ ĩminere. Manere satagit: ire cõpellit̃: recupare vult pditanõ audit̃: post terga respiciẽs totius transacte vite cursũ velut vnũ breuissimũ deputat itineris passũ. Ante se oculos dirigit ⁊ ĩfinite ꝑhẽnitatis spacia deꝑhẽdit: plorat itaq; quod ĩtra tã bue tẽpꝰ acqrere potuit leticiã oĩuꝫ scloꝝ: deflet ẽt se ꝑꝑtã breuis tpis illecebrã voluptatẽ inenarrabileꝫ amisisse dulcedinẽ. Erubescit ꝙ ꝑꝑ illã substãtiã q̃ vermibꝰ erat obnoxia: illã neglexit q̃ angelicis choris erat ĩserenda: hec ille. O obstiate pctõr qd audis? Quid facies ĩ illa hora qñ tu solꝰ videb̃ illos demones sic horribiles: ⁊ nullus te poterit iuuare ↄtra eos? Tũc verificabit̃ quod scriptũ ẽ Deute. 28°. Dabit tibi cor pauidũ: ⁊ deficiẽtes oculos ⁊ aĩaꝫ ↄsũptã merore: ⁊ erit vita pendẽs ante te: timebis die ac nocte. Tũc tremebũdꝰ exclamabis: hei mihi: hei mihi? q̃r iter pago: quod nũꝗ̃ ambulaui: ĩ regiões lõgissimas a qbꝰ nullus reuertit̃: vado ad iudicẽ terribilẽ vbi nescio qd mihi ↄtigat: paueo: ↄtremisco: q̃r nõ hẽo aduocatũ q me adiuuet: nõ hẽo sociũ q me ↄducat. Sꝫ video malas bestias ꝑparatas ad me deuorãdũ. O maria stulticia pctõꝝ q hoc audiũt ⁊ nõ ↄtremiscũt. O scelerate quõ te defendes a diabolo in illa hora: cuiꝰ seruꝰ tãto tpe pmãsisti? cũ eiꝰ suasiõibꝰ obedisti vt iqt Paulꝰ ad Ro. 6°. ⁊. 2ͤ Pe. 2°. dꝫ a quo qs superatꝰ ẽ: eiꝰ ⁊ seruus ẽ. Si ad mortem gl̃iose virginis diabolus accedere voluit: credis te euasurũ sine illa horribili visiõe? Si ad obitũ scĩ Frãcisci maria prexit demonũ multitudo: vt viderẽt si possent illã aĩam tã scãm sibi vẽdicare: ⁊ p tres dies ↄtinuos illã ĩpugnarũt. Quid facient tibi o diabolice peccator: audi horribile exẽplũ Narrauit mihi qdaꝫ sociꝰ meꝰ: q dicebat̃ frater stephaninꝰ de laude: ꝙ dũ ĩpe hẽret curã ĩfirmorũ ĩ loco nr̃o scĩ Apolonij apud brixiã: qdã bonꝰ frater ĩfirmꝰ ad mortẽ: q̃dã nocte ita fortiter cepit clamare ꝙ ipse qui in quadã infirmarie camera dormiebat: totꝰ tremefactus euigilauit. Et volẽs ire ad fratrẽ clamãtem per lõgum spaciuꝫ prexit per cameram: nesciens reperire ostium: ⁊ videbatur ei ꝙ mile demones circa se haberet: q euꝫ impedirẽt ne iret: capilliq; eius ex horrore maximo erecti sunt. Tandem aliqualiter excutiens timorem: perrexit ad infirmuꝫ: accessit etiam. p. guarꝰ. loci scilicet. p. frater Bartholomeꝰ de portis rogantes infirmum vt taceret quia non sinebat fratres dormire: ille vero multo magis clamabat dicens. O bone Jesu succurre mihi? O virgo gloriosa adiuua me. O pater scẽ Frãcisce ne me deseras in tantis angustijs. Uidens ergo predictus Guarꝰ. ꝙ nollet tacere compatiens fratribus qui non poterant dormire: precepit ei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

per obedientiā ne vlteriꝰ clamaret. Jlle vō non penitus signum facies ꝙ eum videret vel audiret multo fortiꝰ clamabat. Quapp Guar. totus stupefactꝰ discessit. dictꝰ vō fr̄ Stephaninꝰ ibi remāsit. Jlle vō fr̄ in clamoribꝰ ꝑseuerās vsqꝫ ad matutinū: tādē in se reuenit: cui dixit fr̄ Sephaninꝰ. Ualde scādalizatꝰ sū de te: ꝙ nunq̄ obedire voluisti pr̄i guardiano qui totiēs tibi hac nocte precepit ne clamares. Jlle vero debilissima voce rn̄dit: vē pr̄ nūq̄ vidi aut audiui patrē guardianū hac nocte neqꝫ aliū frēm. Cui ille dixit. Que erat causa tanti clamoris. Jlle vō rn̄dit. O pr̄ adeo sum debilis: ꝙ nō possū dicere. Sꝫ sciatꝭ ꝙ tota hec camera plena erat demonijs in horribilissima spē mihi apparētibꝰ q volebāt me cogere ad negādū xp̄z: ⁊ in desperationē facē deuenire ⁊ violenter de corpore eripere aīam meā. Credo ꝙ mihi apparuerit in essētia sua tantā hn̄tes deformitatē: vt ipossibile sit dictu: sꝫ qꝛ iuenerūt me sine pcō mortali: n̄ potuerūt me vicē: ⁊ his dict̄ ille bonꝰ fr̄ post aliq̄ntulū tp̄is: de hoc seculo migrauit. O pctōꝛ vis ergo fortꝭ eē cōtra diabolum tp̄e mortis ꝓpara tibi armaturā ꝯtrictōis: accipe scutū scē ꝯfessionis: apphende gladium ⁊ lanceam scissime penitentie: ⁊ tunc eum superabis. Q

ORemꝰ ergo oēs cū ꝓpheta dn̄o dicentes: ne tradas bestijs aīas ꝯfitētes tibi. Magnuꝫ n. ē piculū demonū nō solū an̄ trāsitū aīe: sꝫ etiaꝫ post. Ait. n. Gri. vbi. s̄. Jā vō post egressionē aīe de corpre qs explicare valeat: quot armate iniq̄rū acies i isidijs lateant: quot fremētes cunei ferabꝰ tellis instructi tūc obsideāt: ⁊ ne libere trāsire possit velut aīa militari more cōstipate legiones oppugnāt: hec ille. Patet pº. qd̄ legit̄ in legenda btī Martini. Uꝫ ꝙ qdā sctūs ep̄s in hora trāsitꝰ ꝑdicti sancti audiuit mltitudinē angelorū cū cāticis aīaꝫ illiꝰ ad ethereas māsiones deferentem: sed post modicū tp̄s audiuit ꝑdictos cantꝰ cessare ⁊ atrocē insurgere pugnā cōtra predictos angelos nam maligni sp̄s: aīaꝫ sancti martini sibi volebant vsurpare. De sancto etiā eusebio socio btī Hieronymi legit̄: ꝙ duabꝰ horis ante mortē apparentibꝰ sibi terribilibꝰ demonijs: reuoluebat oculos ⁊ totā faciē torq̄bat: clamabatqꝫ alta voce. Non faciā: mentiris: mētieis. Deinde cooperiebat oculos suos: ne videret illos sibi horribiles demones: deprecabaturqꝫ frēs suos. di. O frēs mei nō ne videtis tot acies demonuꝫ: succurrite mihi: adiuuate me: oēs eniꝫ pene mūdi nihil sunt in cōparatione visionis horū malignorū demonū qui volūt me cōstrigere ad negandū xp̄m: ⁊ dicūt me esse damnatū: durauitqꝫ hec pugna demonū cōtra ipsum duabus horis cōtinuis fratribus omnibꝰ ad terrā prostratis cū maximo timore ⁊ cōpassione. Demū veniēte scō Hieronymo hi demones territi fugerūt. Legit̄ etiā ꝙ quidā scūs heremita: vidit in sp̄ū aīas morientium velut quasdā auiculas versus celū euolare: sꝫ quidā gigas horribilissimus: qui magnitudine tangebat nubes quasi oēs rapiebat ⁊ in ꝓfundū pelagi demergebat: ⁊ ille gigas erat demō ifernalis Eia igit̄ deuoti xp̄iani nō expectemꝰ horam mortis ad pugnādū ꝯtra inimicos nr̄os: nūc exeamꝰ in cāpū certaminis per scāꝫ pn̄iaꝫ hn̄tes semp deuotionē gliose virgini: que in mortis articulo a demonijs liberabit. Nō sūt. n. adhuc. 20. āni: ꝙ mortuꝰ est quidā fr̄ nr̄ amicꝰ meꝰ de q̄ mihi narrauit quidā meꝰ sociꝰ: qui eius morti iterfuit: ꝙ dū esset ꝓpe obitū cepit faciē reuoluere: ⁊ oculos: ⁊ mō se vertebat ad vnū latꝰ: ⁊ mō ad aliō claudēs oclo̅s: ⁊ postea cū lachrymis cepit rogare frēs vt sui misererent̄: ⁊ deū pro se deprecarentur di. O frēs mei nōne videtis horribiles demones q aīaꝫ meā volūt eripere? O frēs mei succurite mihi in hac hora: fratribꝰ ergo omnibꝰ genua flectētibꝰ ⁊ psalmos penitētiales dicētibꝰ ille horribiliter cū demonijs agonizās tādē cepit dicere: o virgo benedicta: semp fui tuꝰ deuotꝰ ⁊ q̄tidie tibi coronā deuote faciebā: succurre ergo mihi piissimi a dn̄a in tantis angustijs. Quibꝰ dictis stati aduēit btā v̄go licet eā nō viderēt alij frēs. Jlle vō hilari facie totꝰ iocūdus cepit dicere frībꝰ. Cessate frēs mei amplꝰ psalmos dicere: sꝫ facite locū gliose virgini. Deinde innumeras gr̄as ei referens ipsa perrexit ad dominum. R

De itricatōe aī in rebꝰ secularibꝰ i morte.

SExtū periculū dr̄ intricatiōis. s. in varijs cogitationibꝰ ⁊ negocijs sclāribus Ait. n. sapiēs Eccli. 34º. Uir in multis expertꝰ multa cogitabit quod intelligitur tā in morte: q̄ in vita. Jō in ꝑsona taliū morietiū dicit. Job. 20. cº. sui libri. Cogitatiōes mee varie succedūt mihi: ⁊ mēs mea in diuersa rapit̄ Et dō. ps. 37º. Cor meū ꝯturbatū ē i me. Quattuor. n. cogitationes veniūt talibꝰ q̄ ꝯturbāt aīaꝫ eorꝫ: ⁊ occupāt ne cogitēt de pn̄ia: vꝫ doloris: quē hn̄t i corpe quomodo eum eijciant. Amoris. s. rerum temporaliū quas nō dimittere affectāt. Timoris. s. mortis ⁊ inferni. Demonum ⁊ iudicis irati. Et spei. Semper enim habent aliquid spei recuperande sanitatis: ⁊ euitāde mortis. De qbꝰ cogitatiōibꝰ dicit Jacobonꝰ nr̄. Quatro vēti gitta el mare: che la mētesā turbat̄. Lo temē e lo spare lo dolē e lo gaudiare. Jō dicit Seuerinus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Boeti⁹ p°. de psolā. Met°. 7°. Tu qq3 si vis lumine claro cernere verū. Tramite recto carpe callē: gaudia pelle. Pelle timorē: spē qz fugato: nec dolor adsit. Nubila mens est iūcta qz frenis: hec vbi regnāt. Ea pp de talib⁹ peccatorib⁹ ait Esa. 57°. c°. sui libri. Cor ipij quasi mare feruēs. s. i cogitatiōibus suis: qd quiescere nō pōt maxime tpe mortis. Econtra vero est de bōis qui leti moriūtur: ideo pōt dari exēplū de duob⁹ incarceratis: quorū vn⁹ q̄ iust⁹ iuentus est: cū gaudio expectat egressum suū de carcere. Alter vero q̄ est malefactor: et p ̄sequēs suspēdēdus: vel aliter iterficiendus cum magno tremore expectat: q educat de ipso carcere. Aliō quoqz pulchrū exēplū ponit Phi. li°. de aīalibus dicēs. Qd est quedā auis noīe Cign⁹: que est albissima: et in oī vita sua hēt luctuz pro cantu: in morte vero magnā ōndit leticiaz in mēbris et in voce: et facit ingentē melodiā: et festiuitatē. de qua Ouidi⁹ in eplīs iquit. Sic vbi fcā vocāt: vdis abiect⁹ in herbis. Ad vada menādri ̄cinit albus olor. Et assignat philosoph⁹ rōnem dicēs: q ideo in vita luget q̄ sanguis ei⁹ qui est purissim⁹: est dispersus in mēbris: ita q de eo q̄si nihil remanet circa cor: in morte vero ideo gaudet: q̄ sāguis tot⁹ recurrit ad cor: et pp suā puritatē et dulcedinē dat ei magnā ̄solationē. Sic moraliter: hō iust⁹ luget in vita sua: q̄ bōa opa sua ad cor et ad mentē suā nō reducit: s3 peccata quasi semp recogitat et de eis pniam facit et lachrymat. Tpe vero mortis benemerita sua illi repñtant: et ideo gaudet: et letat cū Aplo di. ad philip. p°. Cupio dissolui et eē cū xpo. Ecōtra vero dicit Philosoph⁹ vbi s̄. Qd est qddā aīal noīe sirena quod est piscis habēs a media parte supiori silitudinē hoīs: ab iferiori vero silitudinē piscis. Hoc autē aīal in tota vita sua hēt suauissimū cantū: et maximā ōndit leticiā. In morte vero voce lamētabili exclamans cuz maximo dolore se discerpit. Et ratio est quia cum habeat sanguinem venenosuz in vita sua stat quasi tot⁹ in cauda: et quasi nihil remanet apud cor: et ideo letat. In morte vero summe tristat: quia oīs sanguis venenosus existens in cauda: currit ad cor. Sic peccatorib⁹ in vita venenum peccatorum nō venit ad cor: s3 solū vanitates mundi: et ideo letant: quib⁹ tamen omnia peccata ad mētē veniunt mortis tempore: q̄ aīas eorū perturbant et cruciāt. Sicut dicit de lupo qui cum comedisset bonas carnes assatas plenas nouaculis radentibus: postea digerēdo eas mortuus est: nā inciderūt ei oīa interiora. §

In tali etiā hora ad mentē illis veniunt ex dei iudicio negocia in q̄bus libenter occupabātur sanitatis tēpore: patet de quodā michatore: qui dū sui eū ad penitētiā hortarent ipse respōdit eos interrogando di. Quanti p̄cij est nūc libra piperis: q̄ūo lana vendit: et in his vitā finiuit. Similiter quidā aduocat⁹ inuitat⁹ a sacerdote: vt sumeret corpus xpi respondebat. Jo me ne apello. erat eni solitus appellare cōtra iustitiaz. Nostris quoqz tēporibus quidam armiger habēs sub se milites: in extremis laborans disponere videbat acies: vocabat milites: et cetera videbatur facē q̄ solitus erat agere in castris. Ali⁹ aūt negociator qui multa bona acq̄sierat propinquus morti. dicebat seruo. Curre post talē: qui soluit mihi monetā falsā. Dic tali q pertransijt tēpus mee solutionis: hei mihi nā talis me decepit in tot aureis. Alius etiā in extremis constitutus cū quidā frater nr̄ eū hortaret ad cōfessionē: respōdebat. Sūt ne reuerse galee de baruti. Diu steterūt naues de aqua mortua. Dicēte aūt illi fratre nr̄o. Vultis ordinare facta aīe vr̄e. Jlle respondebat. Est ne bonū mercatū cinamomi. Et postea respirabat di. O mercantie hodie nihil valetis. Cū aūt istaret vt cōfiteret affirmans q moreret. Jlle rn̄dit magna voce. Nō possū: nō possū: quib⁹ dictis cū diabolo expirauit. Ali⁹ insuper dieb⁹ nr̄is: cuz cōfessor sibi facere vellet ̄sciētiaz de male ablat̄is et q̄reret an vellet restituere respōdit. Te pareno fritille. et sic sine penitentia mortuus est. E cōtra vero nr̄ beat⁹ ff michael de carcano p̄dicator excellētissimus: cū laboraret in extremis partes cū digitis faciebat ac si p̄dicaret: et postea dixit. Ego cōuici illū. s. diabolū: et sic prexit ad dn̄m. Sed p oppositū. Auar⁹ quidā medicus ad mortē veniens et rogatus vt cōfiteretur. Respondebat. 13. libre e trei mesi: et semp dicēs hec verba expirauit: post mortē vero eius: iuentū ē q quidā ifra tres menses illi debebat dare. 13. libras. O maledicte peccator noli expectare ad penitēdū horā mortis: q̄ tunc mens tua erit intrincata in seculariū negociorū cogitatiōibus: vt verificetur qd a dn̄o dicit Matthei. 6°. vbi ē thesaur⁹ tu⁹ ibi et cor tuū erit.

¶ De derelictione amicorum. ¶

Septimu3 et vltimū impedimētū ac piculū ē derelictiōis. s. amicorū. Jn tali enim extremitate degenti, maxime si diues fiunt adsunt parētes et amici ad tēporalia p̄tendentes et nō curantes de illius aīe salute. Sepe etiam illo vidente: sed loqui bñ nō valente: aliquis capsas claudit: et claue3 accipit: vel sigillū apponit: alter quia nihil ei reliquit turbatus recedit: vel ̄uicia ei dicit et iproperatur ei Uxor eum molestat: vt ei accrescat dotē et illā vsu

fructuaria3

fructuariã relinquat: alij petũt vt eos heredes in
stituat ⁊ testamentum faciat sicut eis placet: alij
aliqd exportant: vn⁹ vestimenta: alius sciphos ar
genteos ⁊c. alij bursam ei accipiũt. Unde talis di
cere potest cũ xpo ps°.21°. Diuiserũt sibi vestimẽ
ta mea: ⁊ super vestẽ meã miserũt sortẽ. Nemo est
qui illi ostendat crucẽ: aut xpi passionem ad me
moriã reducat. Medicus autẽ veniens ⁊ vidẽs
eũ morti ꝓximũ: nõ hortat̃ ad cõfessionẽ: sꝫ alijs
de domo dic̃. E le spazato: O medici audite quã
tũ sit peccatũ vr̃m sic facientiũ: ⁊ quod vobis ꝑci
pit scã mr̃ ecclesia in c°. Cũ infirmitas. de penitẽ.
⁊ re. di. Cũ infirmitas corporalis nõnũꝗ ex pec/
cato proueniat: dicente dño languido quem sa
nauerat: vade ⁊ amplius noli peccare: ne dete/
rius aliquid tibi contingat: presenti decreto sta/
tuim⁹ ⁊ districte ꝑcipim⁹ medicis corporũ: vt cũ
eos ad infirmos vocari cõtigerit: ipsos super oĩa
moneant ⁊ inducãt: ⁊ exponit glo. s. cũ effectu vt
medicos aduocent animarũ vt postꝗ fuerit in/
firmo de spũali salute prouisũ: ad corporalis me/
dicine remediũ salubriter ꝓcedat̃ ⁊c. Sequitur.
Si quis autẽ medicorũ: hui⁹ nr̃e cõstitutionis
transgressor extiterit: tã diu ab ingressu ecclesie ar
ceat̃ donec pro trãsgressiõe huiusmõi satisfecerit
cõpetẽter: hec ibi. Sup q̃ verba dicit Hosti. ꝙ ex
quo dicit: precipim⁹: necessitatẽ imponit: ⁊ trans/
gressor mortaliter peccat: nec hoc statutũ ꝑscribi
potest: nec aliqua cõsuetudine tolli: cũ sit pro sa/
lute aĩarum introductũ: male enĩ cõsuetudines
nullo tempore ꝯualescũt. §. Si vo. in aũt. vt nul/
li iu. l. 2ª. in fine. ẽm vnã expositionem. C. que sit
lon. cõsue. 8ª. di. c°. mala. extra de consue. c°. fi. de
sñti. ⁊ re. iu. c°. cũ causa. Si ergo medici sic astrĩ
gunt̃ ad hoc: quanto magis cognati ⁊ affines: cũ
oẽs xpiani ad hoc ex diuino ꝑcepto: necessitatis
tpe obligent̃: per illã sentẽtiã Matthei. 22°. Dili/
ges proximũ tuũ sicut teipsum. Sed heu: quia ta
les maxime vxores: ⁊ aliquãdo filij sepe cõfesso/
res de domo expellũt: ⁊ loqui cũ infirmo nõ ꝑmit
tũt dicẽtes eũ dormire: vel aliter impeditum esse
vel quãdo ad eum accedere vult confessor dicũt
ei: nihil dicite ei de cõfessione vel testamẽto: ne in
cutiatis ei terrorẽ: ⁊ si ipse petit dicũt cõfessori da
te ei pauca verba quia est debilis. Aut si medic⁹
corporalis vel spiritualis vult illum exhortari ad
cõfessionem: dicũt: nõ est adhuc tps: expectate ad
huc modicũ. O maledicta femina: sic diligis vi/
rũ tuũ: o ingrate fili sic tractas patrẽ tuũ: bene di/
cis: ꝙ nõ est tps. s. cõfitendi: quia nimis diu expe
ctauit. Sed bene est tps ꝙ diabolũ eũ portet: ⁊ q
loquellam amittat: ⁊ ingrosset̃ lingua vt confite/
ri nõ possit. Scriptũ est enĩ in. §. Sepe. instituta
qbus nõ est ꝑmis. fa. testa. sepe aũt ⁊ lr̃ati ⁊ eru/
diti hoĩes varijs casib⁹: ⁊ loquẽdi ⁊ audiẽdi fa/
cultatẽ amittũt: vbi dicit glo. maxime impij ad/
uocati patuit exẽplũ in septẽ aduocatis padua/
nis vno anno peste defũctis: qui oẽs sine lingua
inuenti sunt in morte. Quid dicã de amicis tẽpo
ralib⁹: certe stultus est qui in illis omnem suam
ꝯfidentiã ponit. Dicit enĩ dñs Matthei x°. Ini/
mici hominis domestici eius. Exemplũ misera/
tione dignũ visũ est in quodã magno ꝑlato ⁊ ec/
clesiastico: qui laborãs in extremis visitat⁹ est ab
amicis suis. Cũ aũt viderẽt eũ morti proximum
quisqꝫ cepit domũ illaꝫ spoliare: ⁊ hoc accidit q̃si
semꝑ talib⁹ ꝑsonis ecclesiasticis. Adeo autẽ ab/
stulerunt omnia eius bona: ꝙ infra horaꝫ nihil
remansit in domo preter lectũ in quo iacebat in/
firm⁹. Quidã aũt de eius amicis dixit. Omnino
est mortuus: ⁊ accepit illũ lectũ quẽ subt⁹ habe/
bat infirmus ⁊ eũ reliquit mori in palea. O cru
delitas maxima. O rabies inaudita. O horribi/
litas lachrymãda quã nõ facerẽt theucri vel sara/
ceni. Quare ẽg° nõ facitꝭ elemosinas: dũ sani estis
Quare non confitemini. Nolite expectare ꝙ affi
nes vr̃i hec faciãt pro vobis. Si enim vos de sa
lute vr̃a negligentes estis: multo negligentiores
erunt affines vr̃i. Et ideo hortamur vos ne in va
cuũ gratiam dei recipiatis ⁊c.

¶ Eodẽ die post prandiũ de iudicij finalis verifi
catione Significatiõe, Et causatiõe. Sermo no
nus.

Iudicabit orbẽ terratũ in iustitia ⁊ po/
pulos in equitate. ps°. 97°. Quantuꝫ
vtile sit ad mentem reducere terribili/
tatẽ vniuersalis iudicij ostendit sapiẽs
Eccli. 7°. di. In omnib⁹ operib⁹ tuis
memorare nouissima tua ⁊ in eternum non pec/
cabis. De quo etiam loquens. Gregorius inquit
in quadam omelia. Diem illum ante oculos po/
nite: ⁊ quicquid modo graue cernitur in eius
comparatione leuigatur: ⁊ etiam omelia. 39ª.
idẽ inquit: presentis temporis si qua est ita est agẽ
da letitia vt nunꝗ amaritudo diuini iudicij re/
cedat a memoria. Ait enim Ambrosius in quo/
dam sermone. Ualde se sollicitat in bono opere
qui sẽper cogitat de extremo fine. Ideo ait Gual/
trerus in alexandriade. li°. 8°. O felix mortale ge
nus si semꝑ hẽret Ethereũ premẽre bonũ fineqꝫ
qꝫ timeret. Augustinus quoqꝫ in Epistola ad
Exitiuꝫ dicit. Nihil est vtilius populis ꝗ loqui
de temporibus futuris. Ea propter cantor spirit⁹
scti i v̈bis ꝓpositꝭ nob mẽoriã facit de seueritate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

vniuersalis iudicij. De quo tractaturi tres consi/
derationes faciemus. pª. dicet Uerificatiõis. 2ª.
Signatiõis. 3ª. z vltiª. appellabit Causatiõis.
C De verificatione iudicij vniuersalis. X.

Quo ad primã partez que dicit verifica/
tionis propono vobis vnã verissimaz
conclusionẽ sm Sco. in. 4°. di. 47ª. q.
pª. z Ric. eadẽ di. ar°. p°. q. pª. z Tho.
eadem di. z in. 3ª. parte summe. q. 49ª. ar°. 5°. s.
q in veritate futurz est in fine mundi iudiciuz in
quo deus seuerissime puniet peccata delinquen/
tium: z nõ minus clementissime pmiabit bona
opera iustorum. Et hec catholica opinio est cõtra
quosdam maledictos hereticos z infideles. De q
bus Tulius i libro p°. de natura deoz inqt. Qui
dam dixerunt totã de dijs immortalibus opinio
nem fictã esse ab hoibus sapientibus reipublice
causa. Ut quos ratio nõ posset eos ad officiuz re
ligio duceret. Et hãc eandẽ sniam videtur tenuis
se Statius libro. 2°. thebaidos dicens: primus in
orbe deos fecit timor. Tulius quoqz in hanc here
sim inuolutus fuisse videt qui in libro. 4°. inue/
ctiuaz contra cathilinaz inqt. Ut aliqua formi/
do improbis esset posita apud inferos: antiq sup
plicia impijs ɔstituta esse dixerunt: hec ille. Que
opinio maledicta penitus est reprobanda. Qd
enim deus sit supra probatũ est in sermone de ca
thenis: z etiã infra probabitur in sermonibus de
fide: q vero infernus sit in quo reprobi puniunt
probabit in. 2ª. parte pricipali huius operis ser/
mone. 21°. parte. 2ª. Qd aũt debeat venire iudici/
um probabitur nunc dupliciter. p°. triplici ratio
ne. 2°. auctoritatibus. Prima rõ dr iustificatõis
sic arguendo. Deus est iustus z vult iustitiã exer
ceri. Unde ps°. x°. dicit propheta. Justus dñs et
iustitias dilexit. Justitia aũt vult vt vnicuiqz tri
buat qd suuz est z sm qd meretur. l. Justitia. ff.
de iusti. z iu. z insti. eo in principio vbi dicit. Ju
stitia est constans z ppetua voluntas animi ius
suũ vnicuiqz tribuens. Ad iustitiã ergo pertinet
pmiare virtutes: quia ois iustus labor meretur
pmiuz: z illud reqrit z expectat. l. z virtutũ. C. de
statu. z ima. l. cõtra publicã C. de re. mili. l. bene.
C. de qua prienij. p. l. nemo. C. de offi. magi. offi. §.
ne aũt in aũtẽtico de iudi. c°. fi. 7ª. q. pª. c°. frater
nitatẽ. 12ª. q. 2ª. Et. c°. ad nostram. de rebus eccle.
non alie. Similiter iustitia requirit vt delicta nõ
remaneant in punita. l. Si longius. ff. de iudi/
cijs. l. ita vulneratus. ff. ad l. acq. l. Sticum aut
pamphilum. ff. de solu. l. si a reo. §. fi. ff. de fideius.
l. si operis z. l. sancimus. C. de penis. z. c°. vt fame
de sen. ex. Sed in hoc mũdo diuina iustitia non
remunerat: nec punit opera hominum sicut me/
rentur: imo videmus q apparet fieri totũ con/
trarium. Nam plerũqz in hac vita boni sunt tri/
bulati: mali vero in prosperitate gaudentes. Un
de verificat in hoc mũdo illud vulgare puerbiũ
Chi fa bene ha vno carro di feno. Chi fa male
ha vno carro di sale. Chi fa bene: male li vene.
Chi fa male: nel mundo vale. Et tamẽ vera est
snia Augustini dicẽtis: qz apud deũ nullũ bonũ
est irremuneratũ: z nullũ malũ impunitũ. Ergo
necesse est q veniat vniuersale iudicium: in quo
qsqz recipiet sm opera sua bonum: vel malum:
Sed forte aliquis dicet. Non adducunt aliq ad
iudiciũ nisi ad hoc vt certificetur iudex de causa:
sed deo oia aperta sũt iuxta illud ad hebreos. 4°.
c°. Oia nuda z aperta sunt oculis eius. Et idem
habet Danielis. 13°. z. 2ª. q. pª. c°. Deus oipotẽs: z
q. 5ª. c°. psbyter. Ergo nõ est necessariũ q respe/
ctu dei vocemur ad iudiciũ: nõ etiã respectu nri:
quia qlibet in hora sue mortis est certus de sua
dãnatione vel pmio. Et ideo non videt necessa
rium q fiat de ipso aliud iudiciũ: quia respõdeo
q lz peccatoribus singulis sit nota tẽpore mortis
damnatio vel glorificatio sua in particulari: z sic
ipsi cognoscant diuinaz iustitiam quo ad se: non
tamen quisqz scit quomõ sint puniti vel pmiati
alij quos in mundo viderat non habuisse sm eo
rum merita vel demerita: ppter qd de diuina iu
stitia murmurauerat. Et ideo necesse est q deus
faciat vniuersale iudiciũ non ad hoc q ipse ali/
quid cognoscat: sed vt omnes hoies mundi z ẽt
demones z angeli perfecte conspiciant eum esse
verum z iustũ iudicem: z nihil mali relinquere
impunitũ aut boni irremuneratũ. Ut dictum est
z vnusqz cognoscat q deus permisit malis psp
ritates in hoc mundo vt eos remuneraret de ali/
quibus paruis bonis q̃ fecerunt: vel vt grauius
crucient in inferno sic exigentibus eoz demeritis
Bonis aũt permisit euenire tribulationes vt suũ
purgatoriũ patiantur per illas in hoc mundo: et
vt maiori gloria pmiẽtur in celo: vt dicit Chriso
stomus in. c°. quid ergo. de peni. di. 3ª. Secunda
ratio dicit manifestationis. Ut. s. manifestent oia
occulta. Juxta illud apostoli. Cum venerit dñs
illuminabit abscondita tenebrarũ z manifesta/
bit ɔsilia cordiũ. pª. ad Cor. 4°. z. c°. incerta. 30ª.
q. 5ª. ps°. 28°. Reuelabit dñs ɔdempsa z in tem
plo eius. s. celestis oẽs dicent gloriam. Qd si non
veniret iudiciũ vniuersale: profecto necesse esset
dicere q falsuz locutus fuisset xpus. Matth. 10
c°. qui dixit. Nihil opertuz quod non reuellet: z
nihil occultũ quod nõ sciat: quod videmus nõ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

impleri in hoc seculo: ⁊ ideo necesse est dicere q cum xpus non possit mentiri: qz est veritas. Joannis.14°.⁊.c°.Si consuetudinē.⁊.c°.qui contempta.8ª.di.hanc cognitionem ⁊ scientiam de premiatione ⁊ punitione omnium hoīum habebimus in alio seculo i.vniuersali iudicio. Et hoc est q Hieronymus dicit in quadā omelia super Matthēū: ait enim predicta xpi verba exponēs. Quomodo verificabit quod veritas dicit cum videamus multa occulta bona ⁊ mala que non possunt sciri: ⁊ respondet. Non intelligitur illud occultum reuellari in hoc mūdo: sed in die iudicij: quādo oīa nuda ⁊ aperta erunt. Et has duas rationes tangit Aug.2°.de ci.dei.c°.22°.di. Iste quippe dies iudicij proprie iam vocat: eo q nullus ibi erit imperitie aut querelle locus: cur iniustus iste sit felix aut iustus ille sit infelix: omniū nāqz tunc non nisi bonoꝝ vera ⁊ plena felicitas ⁊ oīum non nisi maloꝝ digna ⁊ summa infelicitas apparebit. Cū enim ad illud iudicium dei venerimus non solū quecūqz tunc iudicabūtur. Verumetiā quecūqz ab initio iudicata ⁊ quecūqz vsqz ad illud tēpus adhuc iudicāda sunt: apparebunt esse iustissima. Y.

Tertia ratio dicit completionis: pena enim que ante illud vniuersale iudicium cōplete inflicta nō fuerit debet ī extremo iudicio: compleri ita q impij post illud iudicium cruciabuntur nō solum quo ad aīaꝫ: sed etiam quo ad corpus. Oēs enī in illo extremo iudicio resurgemus pᶜ.Cor.15°.c°. Et sic dolor ⁊ tormentū augebitur in malis tam extensiue q̄ꝫ intensiue: respectu corporū resuscitatorum. Et similiter bonis accrescet gloria ⁊ iocunditas: quia nō solum in aīa: verū etiā in corpore beatificabunt. Et hec ratio est omni equitati consona. Iustissimuꝫ enim est vt qui deo seruierunt in aīa ⁊ corpore: similiter ab eo glorificent in vtrisqz: ⁊ per contrarium q qui deum offenderunt in ambobus: in eis crucient. Est.n. regula in iure dicens: p que quis deliquit: per ea ⁊ puniri debet. Vt habet Sapiētie.xi°.⁊ notatur in.c°.litteras.de tēpori.or.⁊ in.c°.fi.de immu.ec. de hoc est tex.⁊ similiter in.c°.pastoralis de iure patro.⁊ etiā notat in.l.ex facto.§.Julianus.ff.de vul.⁊ pupil.l.heres.ff.de his qui vt indi. Et per hoc soluit illa ratio que posset fieri sic: scriptuꝫ est Naum p°.non iudicabit deus bis idipsum: qđ etiam habet.81ª.di.c°.p̄sbyter ⁊.13ª.q.2.ª c°.que situm ac.23ª.q.5ª.c°.Quid ergo.⁊ de pe.di.3ª.§. His auctoribus et.c°.querat. Cum igit deus in morte cuiusqz illi tribuat penam vel gloriam ꝑm opera: ergo nō debet aliud iudiciū de ipso facere.

Quia respōdeo q punitio vel p̄miatio que fit in morte est solū quo ad aīam: ⁊ illi tm̄ nota cui fit: hoc autem iudiciū erit in aīa ⁊ corpore in p̄sentia oīum: vt vnusquisqz completū premium vel punitionem recipiat ꝑm merita sua. Et consequenter maior erit cruciatus damnatorum post iudiciū: q̄ꝫ nunc fit. Unde ait Augu.in sermone plurium martyrū. Maiores penas passuri sunt cum resurrexerint. In quaꝝ comparatione tales sunt iste quales patiunt qui mortui sunt homines mali: qualia sunt somnia hoīum qui torquentur in somnis. Anime coꝝ patiuntur. Caro non patitur. Maior aūt cruciatus est: si vigilās torqueatur: hec ille. Et idem erit de gloria. Z.

Secundo hec eadem veritas probat testimonio multiplici: ⁊ non vno tm̄. Nam ad aliquid probandum regulariter duo testes sufficiunt.ff.de testib⁹.l.vbi numerus.4ª.q.3ª.§.in criminali.versiculo. Iteꝫ vbi.hoc etiā idē asserit Hosti.gof.⁊ durādus ī sua li°.p°.parte.2ª.di.14ª.q.2ª. Et aliqñ stat testimonio vnius ī his in qbus alteri p̄iudiciū non infert: puta si dubitat de aliquo an fuerit baptiçatus: vel si ecclia fuerit cōsecrata: de ɔse.di.4ª.c°.paruulos ⁊.c°.cū itaqz. Itē qñ querit vtrū aliqs sit emēdatus de crimie stat testimonio sacerdotis.ex̄ de testi.c°.testimoniuꝫ. Ubi hoc dic gl.⁊ allegat.cᵐ.ī capite.50ª.di.⁊.2ª.q.pª.c°.si peccauerit.i fi.⁊ de simo.c°.nemo. Itē ī correctiōe f̄rna sup p̄ma correctōe charitatiua p vnū solū p̄cedit qz aliter nō pōt.ex̄ de testi.c°.in oī. Itē aliqñ requirunt plures q̄ꝫ duo vtputa in donationibus causa mortis: vbi requirunt qnqz testes.C.de do.cā mor.l.fi.⁊ ī codicillis.C.de codi.l.fi.ī fine. In testamētis vo regulariter ꝑm leges septē testes reqrunt. Insti.de testa.§.fi.⁊.C.de testa.l.hac consultissima. Hoc tamen fallit: quia quādoqz valet sine teste: vt similes in bello scribat suo sanguine in clypeo vel vagina: aut ī puluere anotauerit gladio suam voluntatem: ⁊ moriatur.C.de mi.testa.l.milites. Quandoqz sufficit vnus: vt si fiat coram Imperatore.C.de testa.l.omnium. Nā tūc ille vnus testis est imperator qui sufficit. Similiter etiam in his que sunt ad pias causas sufficiunt duo extra eo.c°.Cum esses ⁊.c°.Relatum. Notandum tamen q predicta solemnitas testium videtur ꝑm quosdam abrogata per ius canonicum ac etiā diuinū: per qđ duo vel tres fide digni testes sufficiunt. Iuxta illud Matth.18°. In ore duorū vel trium testiuꝫ stat omne verbū: qđ etiā habet Deute.19°.⁊ 2ᶜ.cor.13°.⁊.2ª.q.4ª.c°.p°.⁊.35ª.q.6ª.c°.ab isto die.⁊ ex̄ de test.c°.licet vniuersis. Attamē vt aius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

vester magis exciteꝛ ad expectandū diuinū iudi/
ciuz: nō vno teste vel duobus: sed pluribus illud
esse venturꝫ ꝓbabimus. Et p°. Probaꝛ auctori/
tate mosaica ⁊ ꝓphetica sic. Nā diciꝛ Deute. 32°.
Iuxta est dies ꝑditionis: ⁊ adesse festinant tēpo/
ra. Iudicabit dn̄s populū suū ⁊ i s̄uis suis mise/
rebiꝛ. Iudith. 16°. Veh genti insurgenti super ge
nus meum dn̄s enim oīpotens iudicabit in eis:
in die iudicij visitabit eos: ⁊ Iob. 19°. fugite a fa/
cie gladij: qꝛ vltor iniquitatis est gladius: ⁊ scito/
te esse iudiciū: ⁊. 31°. c°. Idē inquit. Quid faciaz
cum surrexerit ad iudicandū dn̄s: cum quesierit
quid respondebo illi? Dauid quoqꝫ ps°. 109°. ait
Iudicabit in natiōibus implebit ruinas: ꝯquas
sabit capita in terra multorū. Et Ecclesiastes. 3°.
dicit Salōn. Iustum ⁊ impiū iudicabit dn̄s: ⁊
tempus oīs rei tunc erit. Et. xi°. c°. eiusdem libri
inqt. Letare iuuenis in adolescentia tua ⁊ in bo
no sit cor tuuz in diebus iuuentutis tue. Et scito
ꝙ pro oībus his adducet te deus in iudiciuz. Et
12°. c°. Cuncta q̄ fiunt adducet deus in iudiciuz
ꝓ omni errato: siue bonū sit: siue malū. Et Sap.
12°. diciꝛ dn̄o. Quis stabit contra iudiciuz tuum
aut quis stabit in conspectu tuo. s. sine tremore:
cum veneris vidꝫ iniquorum hoīum? Et Esa.
3°. scriptū est. Dn̄s ad iudicandū veniet cum se/
nioribus populi sui ⁊ principibus eius et. 10. c°.
diciꝛ. Quid facietis in die visitatiōis ⁊ calami/
tatis? ad cuius cōfugietis auxiliū? et. xi°. c°. Nō
s̄m visionem oculoruz iudicabit: neqꝫ s̄m audi/
tum auriū arguet. Sed iudicabit in iustitia pau
peres: ⁊ arguet in equitate pro mansuetis terre:
⁊ percutiet terram virga oris sui. Et. 13°. c°. Ecce
dies dn̄i veniet crudelis: ⁊ indignationis plenus
⁊ ire furorisqꝫ: ad ponendā terram in solitudine
⁊ peccatores eius conterendos de ea. Iere. quoqꝫ
2°. c°. diciꝛ. In iudicio contendam vobiscum ait
dn̄s ⁊ cū filijs vr̄is disceptabo. Et Iohelis. 2°. c°.
Magnus dies domini ⁊ terribilis valde: ⁊ qs
sustinebit illum? Et ibidez conturbentur omnes
habitatores terre quia venit dies domini: quia ꝓ
pe est dies tenebrarum. Et Malach. 3°. Quis
poterit cogitare diem aduentus eius? ⁊ quis po/
terit stare ad videndum eum? Ipse enim quasi
ignis conflans. Et. 4°. eiusdem libri. c°. Domi/
nus per prophetam inquit. Ecce ego mittam vo
bis heliam prophetam anteqꝫ veniat dies domi/
ni magnus ⁊ horrēdus. Et Sophoni. p°. c°. scri
ptum est. Iuxta est dies domini magnus: iuxta
⁊ velox nimis. Dies ire dies illa. Dies tribulatio/
nis ⁊ angustie. Dies calamitatis ⁊ miserie: dies
tenebrarum ⁊ caliginis: dies nebule ⁊ turbinis:
dies tube ⁊ clangoris: super ciuitates munitas: ⁊
tribulabo hoīes ⁊ ambulabunt vt ceci quia do/
mino peccauerunt: ⁊ effundetur sanguis eorum
sicut humus ⁊ corpora eorꝫ sicut stercora. Sed et
argentum ⁊ aurum eorum non poterit liberare
eos i die furoris domini. In igne zeli eius deuo/
rabitur omnis terra: quia consumationem cum
festinatione faciet cunctis habitantibus terram
Secundo hec eadem veritas probatur auctori/
tate euangelica ⁊ apostolice. p°. Matth. 10. c°. do
minus dicit. Quicunqꝫ non receperint vos nec
audierint sermones vestros. ⁊c. Sequitur. Amē
dico vobis: tollerabilius erit terre Sodomorū
in die iudicij: qꝫ ciuitati illi et. xi°. c°. Eiusdē euā
gelij ait. Veh tibi corozaiz. Veh tibi bethayda: qꝛ
si in tiro ⁊ sydone facte fuissent virtutes que facte
sunt in vobis: olim in cinere ⁊ cilicio penitentiā
egissent. Verūtamen dico vobis ꝙ tiro ⁊ sidoni
remissius erit: qꝫ vobis in die iudicij. Et. 12°. c°.
Ait viri niniuite surgent in iudicio cuz genera/
tione ista ⁊ condemnabunt eam: quia penitētiaz
egerunt in predicatione Ione. Similiter aposto
li de hoc iudicio predixerunt. Unde Paulus. p°.
ad. Cor. 4°. dicit. Nolite an̄ tēpus iudicare quo/
adusqꝫ veniat dn̄s qui ⁊ illuminabit abscondita
tenebrarum ⁊ manifestabit consilia cordiuz. Et
2°. Cor. 5°. ait Oēs nos manifestari oportet: ante
tribunal christi vt recipiat vnusquisqꝫ in corpo/
re prout gessit siue bonuz siue malum. Et. 2°. ad
Thimo. 4°. Testificor coraz deo ⁊ xp̄o Iesu q iu
dicaturus est viuos ⁊ mortuos ⁊ aduentum ipsi
us ⁊ regnū eius. Et. 2ª. Pe. 3°. Adueniet dies do
mini vt fur in quo celi magno impetu transient
Elementa vero calore soluētur: ⁊ terra ⁊ ea que
in ipsa sunt oīa exurentur: ⁊ Apoc. 6°. dicit Aq/
la volans. Vidi mortuos magnos ⁊ pusillos stā/
tes in conspectu throni: ⁊ libri aperti sunt ⁊ iu/
dicati sunt mortui ex his que scripta erant in li/
bris ipsorum: ⁊ vltimo c°. eiusdem libri: dicit do
minus. Ecce venio cito ⁊ merces mea mecuz est
dare vnicuiqꝫ s̄m opera sua. Tertio idē probaꝛ
auctoritate canonica: ⁊ autentica. s. Decretoruz ⁊
sanctorꝫ doctorꝫ. Decretorum. Nam de futuro iu/
dicio multi testes habentur in decretis maxime
23ª. q. 5ª. c°. Quid ergo: ⁊. xiª. q. 5ª. c°. Sacerdoti
bus ⁊. 25ª. di. c°. qualis. dicit grē. Qualis hinc qs
qꝫ egreditur talis in dei iudicio p̄sentabiꝛ. Mul
tos alios testus relinquo de hoc terribili iudicio
mentionē faciētes vt in c°. aliorꝫ. 9ª. q. 3ª. ⁊ in. c°.
si sacerdotibus. 15ª. q. 6ª. Sz iā ad sacros venia/
mus doctores. Ait diuus Ambro. in libro: de offi
cijs. Nihil est ꝙ magis ꝓficiat ad vitā honestaz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ꝙ ut credamus euz iudicē venturū quē τ occul/
ta nō fallant τ indecora offendant τ honesta de/
lectent. Grego. quoqꝫ sup Matth. dicit. In ma
iestate visuri sunt quem in humilitate videre no
luerūt: ut tāto districtius virtutem suam sentiant
ꝙto ceruicē cordis nūc ad penitentiam nō incli/
nant: τ in alia omelia sic ait. In extremo iudicij
die cū apertis celis ministrātibus angelis conse/
dentibus Apostolis in sede maiestatis sue: xp̄us
apparuerit oēs electi pariter τ reprobi illū vide/
bunt: vt τ iusti de munere retributionis sine fine
gaudeant: τ iniusti de vltione iudicij τ supplicij
in ꝑpetuum gemant. Ber. quoqꝫ super can. ait.
Ueniet dies illa in qua plus valebūt pura corda
ꝙ astuta verba: ꝯscientia bona ꝙ marsupia ple/
na: quoniā iudex ille nō falletur verbis nec flecte
tur donis. Ipse enim ait Job. 21°. nō parcam eis
verbis potentibus τ ad deprecandum cōpositis.
Hiero. quoqꝫ ad Sabinianuz diaconē lapsum
inquit. Parce queso aīe tue τ crede dei futurum
iudiciū. Et idem ad Assellā de fictis amicis ait.
Ante tribunal xp̄i: stabimus omnes. Ibi pate/
bit qua mente quis vixerit. Et ad Eliodoruz de
contemptu mūdi idem dicit. Ueniet veniet dies
illa in qua corruptiuuz hoc τ mortale induat in/
corruptionem τ immortalitatem. Beatus seruus
quem inuenerit dn̄s vigilātem: tūc ad vocem tu/
be pauebit terra cuz populis: lugubris mundus
immugiet τ tribus ad tribuz pectora feriet. Po
tentissimi quōdam Reges nudo latere palpita/
būt: exhibebitur cum prole sua venere tūc igni/
tus Juppiter. Adducet τ cuz suis stultus Pla/
to discipulis. Aristotili argumenta nō proderūt
Idem quoqꝫ Hiero. ad palmachiū τ occeanuz
inquit. Aderit dies illa in qua facta nostra quasi
in quadā tabula depicta mōstranda erūt. O ꝙ/
tis in die illa expedisset si τ sensu corporis τ visce
rum vigore caruissent. Quāti Pastores philoso
phis: ꝙti rustici oratoribus: quāti hebetes τ mu/
ti argutijs ꝑferēdi sūt Ciceronis? Aug. q̄z. 2°. li°.
de ci. dei. c°. p°. ait. Tenet oīs ecclia dei vere xp̄z d
celo vētuꝝ ad iudicādos viuos τ mortuos. A.

O Igitur pertinaces peccatores. O somnolen/
ti: o pigri: o carnales homines: quare nō co/
gitatis de terribili iudicio? quare nō expauescitis
quare dubitatis? Credite ergo. Nō enim prophe
te: nō Apostoli: nō Christus: aut sancti Doctores
hec vobis dicerent nisi in veritate essent vētura.
Sed omissis auctoritatibus fideliuz veniamus
ad probādam hanc veritatem auctoritate phisi
ca τ politica. Ait ergo Plato in Phedrone. Cū
peruenerint defuncti in eum locum quo demon
vnūquēqꝫ portat. p°. illic iudicabit τ qui pie iu/
steqꝫ vixerit τ q secus. Et in eodē. li°. idē inquit.
Ferunt. n. vnūquēqꝫ cum decesserit ab eo demo/
ne q viuētem sortitus erat trahi in aliquē locum
vbi oportet simul collectos iudicari. Et post sen/
tentiā ad inferna ꝓficisci: illo ducēte cui mādatū
est ut hinc proficiscētes ad illa loca traducat. Et
in eodē. li°. ēt dicit. Purus āt aīus q honeste vi/
tam trāsierit deos sortit duces: habitatqꝫ in loco
decēti. Simil Ouidi. in p°. Methamor. inquit
Esse quoqꝫ i fatis reminiscit affore tēpus. Quo
mare q̄ tellus correptaqꝫ regis celi Ardeat: et
mūdi moles operosa laboret. In sibilinis quoqꝫ
v̄sibus veritas iudicij demōstrat. Nā sibilla Ti/
burtina inqt. Judicij signū tellus sudore made/
scet. E celo rex adueniet ꝑ secla futurus. Scilicet
in carne pn̄s ut iudicet orbē: Vn̄ deum cernet nō
credulus atqꝫ fidelis. Celsuz cū sanctis eui iā ter/
mino in ipso, Sic aīe cū carne aderūt quas iudi
cat ipse. Exuretqꝫ ignis terrā pōtūqꝫ polūqꝫ. Et
ista carmina recitat Aug. 18°. li°. de ciui. dei. Si/
billa quoqꝫ Erithea dicit. Ueniet in ꝯspectu agni
abhominatio pctōꝝ: τ descēdet ignis terribilis q
vniuersa creata vsqꝫ ad ethera ꝯcremabit: τ nō
erit vltra hoīuz habitatio i terris: τ nō habūda/
bit vltra iniqtas τ peccatuz: sꝫ veniet de celo vox
tube terribilis aduocans vniuersos vt veniāt in
examine. Fiet ēt ieffabiliter corporis τ aīe reinte/
gratio: vt vtrūqꝫ simul retributionē recipiat siue
penā. Tūc apparebūt cuncti reges τ principes τ
videbūt agnū i throno terribili vt retribuat vni
uersis: nec erit inopis diuitisqꝫ discretio: sꝫ exami
natio meritoꝝ. Judicabit aūt bonos τ malos: vt
illos sursuz leuet: hos aūt in sortē demonū vertat
auernus: hec illa. O igit iniqssimi: timete τ expa
uescite vēturū dei iudiciū. Et hoc sufficiat ꝓ. pa.
parte nr̄i sermonis.

¶ De signis iudiciū vniuersale ꝓcedētibꝰ. B.

Quo ad secundā partē sciēdum est ꝫm
Ricar. nr̄m i. 4°. di. 48a. ar°. 1°. q. 3a.
τ sanctū Bona. eadē di. in q̄stionibus
circa lrām: ꝙ Hiero. in quadā episto
la scribit se legisse i annalibus iudeoꝝ qndecim
signa q̄ dicūtur debere ꝓcedere vniuersale iudici
um. Sꝫ vtrū debeant esse ꝯtinua nō exꝓssit. Que
sūt hec. Prima die oīa maria exaltabūt. 15. cubi
tis sup̄ oēs mōtes. Sicut fuerūt aque tpe diluuij
Ge. 7°. Nō tn̄ recedētes a lecto suo miraculose:
iuxta illud. ps. Terminū posuisti quē nō transgre
dient: neqꝫ ꝯuertēt operire terrā. Erit ergo sicut
fuit tpe quo filij israel trāsierūt mare rubrū. Naz
aque erāt illis ꝓ muro. Exodi. 14°. De hac autē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

eleuatione prophetatuꝫ videtur ps°.92°. Ubi ait
Dauid loquens de futuris tanq̄ꝫ de ꝑteritis. Ele
uauerunt flumina domine. Eleuauerūt flumi/
na vocem suam: eleuauerunt flumina fluctus
suos a vocibus aquarum multarum. Mirabi/
les elatiões maris ⁊c. Et Esa. 50°. ait deus. Ego
dominus qui conturbo mare: ⁊ intumescent flu
ctus eius. Uidentes autem hoc homines valde
contremiscent. Unde idem propheta inquit ps°.
47°. Ipsi videntes sic admirati sunt: conturba/
ti sunt: commoti sunt: tremor apprehendit eos.
Et congrue ponitur eleuatio quindecim cubi/
torum: quia praui per transgressionem decalo/
gi contra deum eriguntur: iuxta illud Job. 15°.
Tetendit manum suam contra dominum: ⁊ cō
tra omnipotentem cucurrit erecto colo ⁊c. Et si/
militer eriguntur contra Ecclesiā que in quinq̄ꝫ
patriarchatus consistit: scilicet Romanū. Con
stantinopolitanum. Alexandrinum. Anthioche
num ⁊ Hierosolymitanum: de quibus exponi
potest illud Hiere. 19°. In illa die erunt quinq̄ꝫ
ciuitates iurantes per dominum exercituum ⁊c.
Scd̄a die omnia equora prosternētur in profun
dum ita vt vix videri possint: qđ fiet cum terribi
li strepitu dicente propheta Abachuc. 3°. c°. De/
dit abyssus vocem suam: ⁊ Dauid ps°. 76°. Ui/
derunt te aque deus ⁊ timuerunt: ⁊ turbate sunt
abyssi: et Esa. 19°. dicitur. Arescet aqua de ma/
ri: ⁊ fluuius desolabitur atq̄ꝫ siccabitur: ⁊ defici/
ent flumina. Attenuabuntur atq̄ꝫ siccabuntur ri
ui aggerum. Quod erit signum depssionis dam
nandorum in profundum inferni qui in hoc mū
do fuerunt per superbiam eleuati: de quibus di/
cit Claudianus. li°. p°. in Ruffinum. Tolluntur
in altum vt lapsu grauiore ruant: ⁊ Martialis
poeta inquit. Altior ascensus grauior plerunq̄ꝫ
ruina: ⁊ Maximianus canit. Et grauius sum/
mo culmine celsa ruūt. Tertia die aq̄ ipsius ma
ris redigentur in pristinuꝫ statum ⁊ fiet adequa
tio ⁊ tranquilitas in aquis. Sicut autem exalta/
tio maris ⁊ depressio ac conturbatio eius signi/
ficat ꝯturbatōeꝫ ⁊ ꝯculcatōeꝫ maloꝝ iuxta illud
Esa. 57°. Cor impij q̄i mare feruens qđ qescere
nō pōt: ⁊ redundāt fluctus eius in ꝯculcationē ⁊
lutuꝫ. Ita ipsius maris tranqlitas denotabit q̄
boni q̄ i hoc mūdo q̄ mari assimilaꝰ fuerūt diuer
sis ꝯquassatiōibus agitati: ꝑfectā qetē recipiēt ⁊
ꝯsolatōeꝫ: iuxta illud qđ dr̄ deo Thobie. 3°. Post
tēpestatē trāquillū facis: ⁊ post lachrymationeꝫ ⁊
fletū exultatōeꝫ isūdis. Quarta die oēs belue ⁊
aīalia que mouēꝰ in aq̄s ꝯgregabūꝰ ⁊ eleuabū/
tur sup pelagus i iuicē mugiētes iuxta illud Sap.
17°. Mugiētium valida vox bestiaꝝ deficientes
illos faciebat ꝓ timore: hoc aūt signū erit ad dete/
statōeꝫ nolētiū ꝯfiteri pctā sua: sicut ꝓcipiꝰ Jaco
bi. 5°. vbi dr̄. Cōfitemini alterutrū pctā vr̄a. Nā
ipse belue marine faciēt qđ rōnales creature fa/
cere cōtēpserūt. Ille. n. ꝓ modulo suo clamabūt
ad dn̄ꝫ: hoīes ꝟo qbꝰ data ē rō: vox: ⁊ volūtas: sua
pctā tacebūt. Quīta die oīa volatilia celi ꝯgrega
bunꝰ in cāpis ⁊ nō gustabūt q̄cq̄ꝫ neq̄ꝫ bibēt: sꝫ
emittēt voces quasdā q̄i flebiles: quasi dicāt illud
Apoc. 8°. Ueh. veh. veh. hitātibꝰ mihi terra. i. tra
ctātibus ea q̄ corporis sūt qđ de terra originē tra/
xit. Ueh hitātibꝰ itra. i. i pctō mortali: veh auaris
veh raptoribꝰ veh vsurarijs: veh supbis: veh tirā
nis ⁊ oppssoribꝰ ꝓrioꝝ: veh luxuriosis: veh adulte
ris: veh sodomitis: veh gulosis: veh ꝑtialibꝰ: veh
dissolutis iuuēibꝰ: veh vāis mulieribꝰ: veh malis
religiosis: clericis ⁊ sacerdotibꝰ: veh malꝭ ꝓlatis:
veh iobediētibꝰ subditis: veh malis artificibus ⁊
mercatoribꝰ: veh oībꝰ male iuuētibꝰ veh hereticis
⁊ oībꝰ ifidelibus: veh vobis ipijs q̄ de reliqstis le
gem dn̄i altissimi. Ecclie. 41°. veh gēti peccatrici:
pplo graui iniqtate: semini neq̄ꝫ filijs sceleratis:
Esa. p°. veh qui ꝯdicit factori suo. Esa. 45°. Sex
ta die flāma maxia cōsurget ab occasu solis cur/
rens ꝯtra faciē firmamenti vsq̄ꝫ ad orienteꝫ. Ad
designandū q̄ pctōres qui fuerūt frigidi in amo
re dei debēt flāma ifernali in ꝓximo incēdi: iuxta
illud psalmi. Flāma ꝯbussit pctōres. Septia die
oīa sydera tam fixa q̄ꝫ erratica spargēt ex se igne
as comas sicut comete: ad denotandū q̄ oēs sta/
tus mūdi debēt mutari iuxta illud Lucani i. p°.
Mutātē regꝫ Cometē ⁊c. Octaua die ita magnꝰ
terremotꝰ erit q̄ oīa edificia alta ꝓsternenꝰ de q̄
Apoc. 16°. dr̄. Terremotꝰ factus ē magnꝰ q̄lis nū/
q̄ꝫ fuit ex quo hoīes fuerūt sup terrā. Et hoc signū
fiet ad detestatōeꝫ cupiditatis hūane q̄si terra nō
possit amplius auaros sup se tolerare. Uñ Esa.
15°. 24°. dr̄. Cōfractiōe ꝯfringeꝰ terra. Cōtritio
ne contereꝰ terra. Cōmotiōe cōmouebiꝰ terra.
Agitatōe agitabiꝰ terra sicͤ ebriꝰ ⁊ grauabit eā ini
qtas. Nona die oēs lapides sciderꝰ ⁊ iuicē collidē
tur. Et hoc i detestatōeꝫ coꝝ q̄ noluerūt cōteri de
pctis: qbus dr̄. Ecclie. 3°. Cor duꝝ male habebit
i nouissimo. Quia noluit ꝑuare illud Johelis. 2°
Scidite corda vr̄a. ⁊ vñ verificabiꝰ illud Ecclie
27°. Contereꝰ cū delinquēte delictū. Decima die
oēs plāte ⁊ herbe fluēt sāguineū rorē. De q̄ Joheꝰ.
2°. dicͭ dn̄s. Dabo ꝓdigia i celo sursū ⁊ i tra deorsū
sāguinē ⁊ ignē ⁊ vaporē fumi. Et de hoc ꝓpheta
uit sybilla tiburtina di. Judicij signū tellꝰ sudore
madescet: ⁊ Esa. 34°. dr̄. Inebriabiꝰ terra sāguie

Et hoc ad detestatõez eoꝝ q noluerũt effũdere la
chrymas ex dolore pctõꝝ suoꝝ ⁊ mẽoria passiõis
xpi. Undecia die oẽs mõtes ⁊ colles ⁊ edificia in
puluerẽ redigẽt ⁊ adeq̃bit terra: vñ q̃ ps. 96°. dĩ.
Mõtes sicut cera fluxerũt a facie dñi q2 venit iu
dicare terram: ⁊ Esa. 40. dĩ. Õis vallis iplebit: ⁊
õis mons ⁊ collis humiliabit: ⁊ erũt praua in di
recta ⁊ aspera in vias planas ⁊ reuellabit gloria
dñi ⁊c. Et hoc ad significãdũ ꝙ illi q habuerũt al
titudinẽ ⁊ superioritatẽ ac dñationẽ sup alios in
die iudicij illaz hẽre cessabũt. Tũc. n. vt ait glo. in
c°. si. 89ª. di. amplius nõ erit dñatio siue gradus
maioritatis vnius ad alteꝝ. De hoc etiã signo ꝓ-
dictũ fuit Baruch. 5°. vbi dicitur. Cõstituit de
us humiliare omnem mõtem excelsum: ⁊ con-
ualles replere i eq̃litate terre. Duodecia die oĩa
animalia congregabuntur in campis rugientia
⁊ nihil gustantia iuxta illud. Jere. 2°. Super eũ
rugierunt leones ⁊ dederunt vocem suã. Et hoc
ad denotandum ꝑpetuum lamentũ damnatoruz
in quoꝝ ꝑsona dĩ Esa. 59°. Rugiemus q̃si vrsi
oẽs. Tredecima die oĩa sepulchra ab ortu solis
vsq3 ad occasum patebunt cadaueribus ad re-
surgendum: ⁊ ossa mortuorum simul congrega-
ta sup sepulchra stabũt iuxta illud Ezechi. 37°.
Ecce ego aperiaz tumulos vestros dicit domi-
nus. Et ibidem. Accesserunt ossa ad ossa vnum
quodq3 ad iuncturam suam: qđ erit in detesta-
tionem eorum qui credunt nullam aliam esse vi
tam: ⁊ negant resurrectionem mortuorum futu-
ram: secundum opinionem quorum dicitur per
psalmistam. Et sepulchra eorum domus illoruz
in eternũ. Quartadecia die hoĩs tũc viuẽtes de
habitaculis suis recedent discurrentq3 attoniti
velut amentes ⁊ nihil ad inuicem loquentes ex
timore ⁊ stupore iuxta illud. Esa 33°. cõterriti sũt
in sion peccatores: possedit timor hypocritas: qđ
fiet in detestationem eorum qui non timent nec
credunt venturum dei iudicium sed derident
predicantes de eo: de quibus inquit psalmi^a. Nõ
est timor dei ante oculos eorum. De vagatione
autem illorum dicitur Sopho. p°. Ambulabũt
vt ceci qa domino peccauerũt. Quintadecia die
oẽs homines morientur ⁊ resurgent cum mortu
is longe ante defunctis iuxta illud. Esa. 13°. Om
nis qui inuentus fuerit occidetur: ⁊ Dan. 12°.
Qui dormiunt in terre puluere euigilabunt ⁊c.
Et posito ꝙ ista signa debeant accidere credo ꝙ
homines erunt ita ceci diuino iudicio ꝙ non in-
telligent ea: sed tñ trepidabunt ⁊ pleni formidi-
ne deficient a sensu: verum quia Hieronymus
non affirmat predicta signa debere accidere: ideo
ex euangelico textu tria infalibiliter colliguntur.
Primum dicitur signi redemptoris apparitio.
Secundum corporũ celestium inuitatio. Tertiũ
angelicarum virtutum cõmotio. C.

De primo canit eccl'ia i festo scẽ Crucis di-
cẽs: hoc signuz crucis erit i celo cuz dñs ad
iudicanduz venerit. Et dominus nr̃ iesus chri-
stus Matth. 24°. dicit. Tunc apparebit signuz
filij hominis in celo. vnde magister in. 4°. distin.
48ª. inquit. Angeli deferent ante eum signum
crucis: ⁊ dicit Ricardus noster in ea di. in que-
stionibus circa litteram: ꝙ ipsamet crux in qua
crucifixus est portabitur ad iudicium restaura-
ta miraculose: maximum habens splendorem.
De quo Chrisostomus super Mattheuz dicit.
Crux apparebit sole lucidior existens: licet aut
aliqui dixerint ꝙ non erit lignum crucis in qua
mortuus est Christus: sed quoddam signum il-
lius crucis representatiuum: tamen comuniter
tenetur ꝙ illamet crux in qua crucifixus ẽ Chri
stus: portabitur ad iudicium. Qui enim huma-
na corpora redacta in pulueres eadem in nume
ro restaurabit: illam eandem crucem numero re
staurare poterit. Et multo rationabilius est ꝙ
ipsamet ad iudicium portetur: q̃3 aliquod signuz
pro ea. Et hoc triplici ratione. Primo in osten-
sione gloriose victorie Christi: vt videãt omnes
q̃3 mirabiliter ab eo fuerunt redempti. Secun-
do in ostensione eius misericordie: vt videãt bo-
ni q̃3 misericorditer ab eo fuerũt saluati. Tertio i
ostensione sue iustitie: vt videant mali q̃3 iuste
sunt damnati. Sed hic oritur vnum dubium
Si predicta crux apparebit facta gloriosa: an nõ
Et primo videtur dicendum ꝙ sic: per dictum
Chrisostomi preallegatum. In oppositum au-
tẽ videtur tali ratione. Nam secundum theolo-
gos in. 4°. distin. 48ª. Omnia vegetabilia ⁊ mi
neralia ⁊ alia huiusmodi corruptibilia post iu
dicium esse desinent. Ergo cum crux sit de nu-
mero talium non permanebit: ergo desinet esse
postq̃3 apparuerit cum predicta claritate: ergo
non erit glorificata. Ad hoc respondet Alexan-
der de Ales in. 3ª. parte summe in tractatu de
aduentu Christi ad iudicium. Nihil se hic diffi
nire cum sancti ponant diuersa. Nam aliqui di-
cunt ꝙ si in mutabuntur elementa que corru-
ptibilia sunt: ⁊ corpora celestia: multo fortius vi
detur ꝙ etiam illud qđ fuit instrumentum no
stre redemptionis: scilicet Crux debeat immuta-
ri sicut alia corpora ⁊ elementa: que sunt corru-
ptibilia de sui natura: ⁊ sic ꝑmanere quia i q̃3tũ
fuit instrumentũ hũane redẽptionis hẽt quãdaz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

dignitatē: ꝛ ꝯñter congruētiā ad ꝑmanēdū i illa claritate in qua reformabit̃. Alij tñ dicunt ꝙ sicut xp̄s in trāsfiguratione ostēdit quādam claritatem manēte adhuc corpe suo mortali: ita posset i iudicio ostēdere claritatem in cruce manēte ipsa corruptibili. Et sic post talē apparitionē nō oporteret ꝙ ꝑmaneret in ꝑpetuū: s̄z an hilaret̃. Ego aũt salua meliori opiōne teneo primā. s. ꝙ in perpetuū postea durabit vt i eternū appareat signū victorie christi atq̄z ei⁹ m̄ificordie ꝛ iustitie. Alij quoq̄z instrumenta ꝛ misteria passionis xp̄i reformata portabuntur in iudicio per angelos vel per aliquē sanctorum de aliquo ordine angelorū Unde possumus deuote contemplari ꝙ btūs frāciscus stigmatizatus qui est in choro seraphī portabit crucem ante faciem iudicis: de quo canit ecclesia in officio eius. Decus morum dux minorū Franciscus tenens brauium. dic quomodo corpus eius integrū ꝑmanet cū stigmatibus radiātib⁹ more stellarū ꝛ visū fuit ꝛc. Quia eni officiū Seraphin est alios in amore dei promouere: idō vnus seraphin vel seraphic⁹ Franciscus deferēs in iudicio vexillū crucis clamabit ad oēs martyres ꝛ religiosos mundūq̄z ꝯtēnētes ꝛ huiusmodi siles di. Uenite oēs nobiscū: cantate ꝛ exultate ac psallite: vos eni fuastis ꝯsiliū dñi dicētis Mathei. 16°. Qui vult venire post me abneget semetipm ꝛ tollat crucē suā ꝛ sequat̃ me. Quia ṽo officiū cherubin est ꝓmouē hoīe3 ad diuinā cognitionē. Jccirco vn⁹ earū portabit colūnam in qua xp̄s fuit flagellat⁹ qd̄ figuratū fuit in colūna que vt hr̄. Exo. 13°. Lucebat hebreis. s. p cognitiōe3 fidei per noctē. i. ꝯtra hereticos. Et ille angelus vel scūs ordinis cherubici clamabit ad om̄es bonos theologos ꝛ p̄dicatores ꝛ similes di. Uenite nobiscum vos qui illuminastis mundum: qui fuistis quasi stelle lucentes ante dñm cantate ꝛ exultate ac psallite. Qui eni3 docti fuerint fulgebūt q̄si splēdor firmamēti: ꝛ qui ad iustitiā erudiūt plurimos quasi stelle in ꝑpetuas eternitates Dan. 12° Quia aũt offiñ thronoꝝ ē iudicare cū in eis relu ceat rectitudo diuini iudicij: idō vn⁹ eoꝝ portabit lancea3 que apuit latus xp̄i. Et clamabit ad oēs iustos ꝓncipes ꝛ reges iudices ac huiusmodi similes di. O vos oēs iustitie administratores venite nobiscū ꝛ in eternū gaudete. Dixit eni3 dñs per psalmistā. Beati qui custodiūt iudiciū ꝛ faciunt iustitiam in omni tpe. Preterea quia officium dñationū est ẜm Gregor^m. instruere in bello spirituali per macerationem carnis: iccirco vn⁹ eorum portabit maleū quo conclauate sunt manus ꝛ pedes christi ꝛ iste clamabit ad omnes heremitas ꝛ scōs p̄res qui steterūt in deserto ꝛ huiusmodi similes di. Uenite vos oēs qui corpora vr̄a subiugastis per maceratione3 carnis fuantes ꝯsiliū apli dicentis ad Collo. 3°. Mortificate mēbra vr̄a que sunt sup terrā. Quia vero officiū ꝓncipat⁹ est ẜm Gregorium docere hoīes q̄lem debeāt vnicuiq̄z exhibere reuerētiā: idō vnus illoꝝ portabit coronam spinea3: ꝛ clamabit ad omnes obedientes ꝛ bonos subditos. di. O vos omnes qui semper prelatis vestris fuistis obsequentes ꝛ reuerentes venite nobiscum: obedientia enim vestra magis placuit deo q̄ victime ꝛ oīa sacrificia c°. sciendum. 8^a. q. p^a. Quia aũt officiu3 potestatu3 est ẜm Bernar^m. defendere hominem vt non amittat regimen spirituale suiipsius propter varias tentationes: iccirco vnus eorum portabit clauos christi: quia claui faciunt resistentiam ne aliquid exeat ď loco suo. Et clamabit ad eos qui fortes fuerūt in tentationib⁹. di. O vos oēs de qb⁹ inqt Apl's ad Hebr. xj°. Fortes facti sūt in bello. s. tētationū: venite ꝛ iubilate ac gaudete nobiscu3 scriptū est: Prouer. 12°. man⁹ fortiū dñabitur. Preterea qa officiū virtutu3 est ẜ3 Dionisiu3 docere prelatos vt perseueranter ea que ad officiu3 prelationis ꝑtinent exequant̃: ꝛ ex tedio nō relinquant. Jdeo vnus eoꝝ portabit spongiā cū felle ꝛ aceto: ꝛ clamabit ad omnes qui fuerūt mites ꝛ mansueti di. O vos omnes qui fuistis mites ꝛ mansueti venite nobiscum. Ait enim dominus Matthei. 5°. Beati mites quoniam hereditate possidebunt: terram illam. s. terra3 de qua ꝓpheta ait. ps̄. 26°. Credo videre bona domini in terra viuentium. Preterea quia officiu3 archāgelorum est ẜm Dionisium reuellare prophetias hominibus: ideo vnus coru3 portabit disciplinā quia per disciplinam instruimur iuxta illud psalmiste. Et disciplina tua ipsa me docebit. Et clamabit ad omnes bonos doctores ꝛ proximi instructores ꝛ correctores. di. O vos omnes qui proximum in via dei direxistis ꝛ a peccatorum semita reuocastis: venite nobiscum. Jnter opera eni3 charitatis non nimium est delinquentē corrigere ꝛ errantem ab erroris sui semita reuocare. c°. inter opera de spon. ꝛ c°. tria sunt genera. 45^a. di. Quia ṽo officiū angelorū est exhibere obsequiū circa nos ꝛ ad b̄nfaciēdū īcitare: ideo vn⁹ coru3 portabit canā cū qua ꝑcussum fuit caput christi Et clamabit ad oēs qui bonis inspirationib⁹ cōmoti in exercitio ṽtutū fuerūt feruētes dicens. O vos oēs de qb⁹ dic̃ psalmista: ibūt de ṽtute in virtutē videbit̃ de⁹ deorū in syō: venite nobiscū vt iduamini ṽtute ex alto Luce. 24°. vos eni dicere-

potestis deo illud Matth.xi.7°. Dñe in noĩe tuo
ꝟtutes multas fecimꝰ. Et predicta oĩa misteria
passionis ĩtelligunt per signũ filij hoĩs qđ appa/
rebit in celo: per qđ etiã intelligi possũt cicatrices
que apparebũt in corpe xp̄i vt ait Alexã. de ales
vbi supra ƒƺ. Chriso. vt ĩpleat illđ Zacha.12°. vi
debũt in quẽ trãsfixerũt. Nã illud Zacha.13°. di/
cet dñs pñ suo his plagis plagatꝰ sũ in domo eo
rũ qui me diligebãt. De hoc etiã dicit Apoc.p°.
videbit eũ oĩs oculus ⁊ q eũ pupugerũt põt qꝗƺ
ꝑ hoc ĩtelligi signũ crucis tpe iudicij ĩprimẽdũ ĩ
frõtibꝰ fideliũ vt ait Alex. vbi.s. qđ designatur.
Ezec.x°. ĩ Thau posito sup frõtes viroꝝ gemẽtiũ
⁊ dolẽtiũ: vñ apoc.7°. dĩ. Nolite nocẽ terre ⁊ ma
ri neqꝫ arboribꝰ ꝗ̊adusqꝫ signemꝰ ꝟuos dei nr̃i ĩ
frõtibꝰ eorũ. Et ꝓdicta sufficiãt quo ad primũ si
gnum euangelicum

SEcũdũ signũ hr̃ Matth.24°. vbi dr̃. Sol
obscurabit ⁊ lũa nõ dabit lumẽ suũ: ⁊ stelle
cadẽt đ celo ⁊ Lu.21°. Erũt signa ĩ sole ⁊ lũa ⁊ stel
lis. Et hoc ꝓdixit Esa.13°.c°.di. Stelle celi nõ ex
pãdẽt lumẽ suũ obtenebratꝰ ẽ sol in ortu suo ⁊ lu
na nõ resplẽdebit in lumine suo. Circa obscura/
tionẽ solis notãdũ est ƒƺ Alex. de Ales in.3ª. parte
sũme ⁊ Ricar. q sequũt mgr̃ƺ. 48ª. di. q̃rti libri
Qđ solem ⁊ lunã obscurari põt ĩtelligi vel ĩ ipo
aduẽtu iudicis: ⁊ sic dicunt obscurari nõ sui lũi/
nis ꝓuatione sƺ supueniẽte maioris luminis cla
ritate vt ait Hie. Quia maiꝰ lumẽ obfuscat mi
nꝰ. Vñ Chris. sup Matth. inqt. Sicut in hoc se/
culo luna ⁊ sydera mox obscurant orto sole: sic ĩ
gliosa xp̄i apparitione sol obtenebrescet: ⁊ luna
nõ dabit proprium iubar: hec ille. Licet ergo sol
⁊ luna ⁊ alia corpora celestia nunq̃ƺ sint ƒm vir
tutẽ caritura sua nãli q̃litate: imo in aduẽtu iudi
cis ꝟificabit illud Esa.30. Erit lux lune sicut lux
solꝭ ⁊ lux solis septẽpliciter: tñ dicunt obscurari ꝓ
eo ꝙ remanẽte ĩ eis luce ñ irradiabũt ab ex̃. ad
tp̄s ꝑ diuinã ꝟtutẽ ĩ ꝑsẽtia gliosissimi corpis xp̄i ⁊
hoc ꝓdixit Esa.24°.c°.di. Erubescet luna ⁊ ꝯfũ/
det sol cũ regnauerit dñs exercituũ ĩ mõte siõ ⁊ ĩ
hierlƺ ĩ ꝯspectũ senioꝝ fuerit glificatꝰ ⁊ ibi loqt ex
ꝓsse de iudicio: põt ẽt ĩtelligi solẽ ⁊ lunã obscura/
ri añ iudicis aduẽtũ ⁊ sic patiet eclypsiƺ supnãlit
qm̃ si paterẽt ꝑ nãƺ: cũ multotiẽs acciderit ñ po/
neret ĩter signa. Vñ Gre. ĩ omelia pliuƺ martyꝝ ĩ
qt. Que.n. ordinate veniũt signa nõ sũt ꝯtra nãƺ
ergo patient eclypsiƺ simꝉ ad terrorẽ hoĩuƺ: ꝑ nãƺ
n. ĩpossibile ẽ ꝙ simul patiant: qa nãlis eclypsis
solis causat per ĩterpositionem lune inter aspec/
tum nostrũ ⁊ solis. Eclypsis ꝟo lune causat ꝑ dia
metralẽ interpositionem terre ĩter solem ⁊ lunaƺ

De ista ergo horribili eclypsi ꝓphetatuƺ est Johe/
lis.2°. vbi dicitur. Sol vertetur in tenebras ⁊ lu
na in sanguinem anteq̃ƺ veniat dies domini: ma
gnus ⁊ horribilis. Ista autem eclypsis erit diffe
rens ab alijs. Tum quia erit vniuersalis aufe/
rẽs lucem omnibus partibus terre: quod in nul
la alia eclypsi fieri consueuit. Tum quia diu du/
rabit. Tum quia ut prediximus non fiet per lu/
ne interpositionem: sed per lucis superuenientis
maximam virtutem. De casu ꝟo stellarum cre/
denduƺ est ƒm Augustinũ in.20. de ciuitate dei
c°.24°. Qđ tropica sit locutio qua dicuntur stel/
le cadere de celo: eo ꝙ suo lumine videbuntur
priuari superueniente maiori claritate. Proprie
enim loquendo verificari non posset: quia corpo
ra celestia non sunt grauia: nec corruptibilia ƒm
Aristotileƺ in p°. de celo ⁊ mundo. Item stella est
dẽsior pars sui orbis: ⁊ est fixa in celo ƒm Ptho
lomeum: ⁊ ideo cadere non potest. Si ergo tene/
mus opinionem eoruƺ: qui dicunt iudicium vẽ/
turum de nocte iuxta illud Matthei.25°. Me/
dia autem nocte clamor factus est. Ecce sponsus
venit: exite obuiam ei: dicendum est: ꝙ existenti/
bus stellis in maxima claritate: ex serenitate ae/
ris statim in ictu oculi: ⁊ insperato adueniet chri
stus cum angelis tantam habens claritatem: ꝙ
stelle ipsofacto disparebunt: ⁊ amplius non vi/
debũtur. Et sic videbũtur cecidisse de celo: ꝙ au
tem de nocte debeat venire christus ad iudicium
videtur tenere Alex. de ales in.3ª. parte summe
in tractatu de aduentu christi ad iudicium. q.2ª
di. Potest non incongrue intelligi: media nocte
vẽturus: quia ut ait Cassiodorus. Hoc tempore
primogenita egypti percussa sunt. Nec obstat il/
lud ad Roma.2°. In die reuelationis iusti iud/
cij dei: quia ibi non accipitur dies pro qualitate
temporis: sed rerum: quia tũc cogitationes ⁊ cõ/
silia singulorum patebunt. p°. ad Corinthi.4°.
hec ille. Uerum quia quidam inter quos est Au
gu. exponunt illa verba. Media nocte id est nul
lo sentiente: aut preuidẽte. Dici potest ꝙ stelle ca
dent de celo: quantum ad apparitionem: quia in
flãmati vaporis in tanta quantitate ⁊ multitu/
dine descẽdẽt: ꝙ videbũtur aspiciẽtibus: ꝙ sint
stelle de celo cadẽtes. Stelle etiaƺ siltudinarie di
cte sunt: q̃dam impssiones ⁊ coruscatõẽs in aere
gñate: que tũc frequẽter discurrẽt per aera ad ter
rorẽ hoĩum Sap.5°. Ibũt directe emissiõẽs ful
gurũ. Iste aũt expositiões de obscuratiõe solis: ⁊
lune: ac de casu stellaꝝ: sunt ƒm sensũ historicũ ⁊
lr̃alẽ. Põt etiã intelligi solẽ ⁊ lunã obscurari ƒm
Methaphoricã locutionẽ: ut sit sensus. Sol ob/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

scurabit̃ .&c. idest tã seuera erit vĩdicta iudicii et sol & luna & stelle eã aspicere nõ audebũt. Unde Aug. ait. Merorẽ diei iudicij neq; sol neq; lũa neq; astra respicere poterũt. Et ita itelligit̃ illud. Erũt signa in sole luna & stellis: hec ille. Possũt q̃q; hec signa p̃dicta itelligi sm̃ sẽsũ alegoricũ siue spiritualẽ vt sit sensus. Sol obscurabit̃. s. xp̃s q est sol iustitie illuminãs oẽm hoiem veniẽtẽ in hũc mũdũ Joãnis. p°. vñ de se ipso ait Joannis 8°. Ego sũ lux mũdi. Tunc. n. obscurabit̃ qa tpe antixp̃i p̃dicatiõe & miraculis nõ clarescet. In sole. n. sʒ Aug. tria ↄsiderãt̃. s. q̃ẽ q lucet & q calefacit & similiter. In xp̃o tria sũt. s. diuinitas sapiẽtia & bõitas. Circa q̃ tũc tp̃is parũ añ iudiciũ videbit̃ obscurari qa hoĩes illi⁹ tp̃is ĩ fide ĩstabiles nõ deũ appellabũt eũ sʒ hoiẽ purũ: nec credẽt illũ fuisse hoiẽ vitaq; sʒ magis erroris nõ hũisse spm̃ scm̃ sʒ sp̃ũ malignũ. Et iõ de ipso dici poterit illõ Apoc. 6°. Sol fact⁹ ẽ niger q̃si facc⁹ cilicin⁹. Jlle ergo sol tũc obscurabit̃ de quo dr̃ Mala. vl°. Uob timẽtib⁹ nomẽ meũ orietur sol iustitie & sanitas in pennis eius: idest brachijs in cruce extensis. Antichrist⁹ autem tunc erit valde clarus quia vbiq; de eo predicabitur & miracula facẽ videbitur. Jpe q̃q; exaltabitur & Christ⁹ hũiliabit̃. De q̃ exponi põt illõ qd̃ ait Salomõ Eccle. x°. Est malũ qd̃ vidi sub sole positũ stultũ in dignitate sublimi: & diuitẽ sedere deorsũ. Per lunã aũt q̃ tũc nõ dabit lumẽ suũ: itelligit̃ Ecclia q̃ illuminat̃ a xp̃o sicut luna a sole: & iõ dr̃ Apo. 12°. Signũ magnũ appuit ĩ celo mulier amicta sole. i. ecclia ĩformata xp̃i ↄuersatiõe. Jsta. n. luna s. ecclia tũc eclypsabit̃ p ĩterpositionẽ t̃re. i. amoris terrenorũ inter ipsam & solẽ iustitie Christũ. Et tũc in ea nõ relucebit Christi humilitas vel paupertas non mundi contemptus: non terrenorũ abiectio vel animarum zelus. Sed cupiditas: auaricia: pompa: supbia: & omnia vicia vt ait dñs Matth. 24°. dicẽs q tũc habũdabit iniqtas. Uñ & Chriso sup Mat^m iqt. Sicut hõ circa mortẽ m̃ltas patit̃ fãtasias sic mũd⁹ in exitu m̃ltos patiet̃ errores &c. Jsta g° lũa tũc nõ dabit lumẽ suũ qa ecclia eo tpe scitaq; sue lumẽ nõ demõstrabit. Uñ obscura erit qa nec miraculis radiabit nec doctrine splẽdore clarescet: & diuina officia celebrare ñ poterit tpe ãtixp̃i Dañ. 8°. Per stellas autem de celo cadentes intelligunt̃ homines qui sancti videbantur dicentes cum apostolo ad Philippẽ. 3°. Nostra autem conuersatio in celis est qui antichristi tẽpore cadent de celo: idest de celesti conuersatione. Legimus enim ꝓpter tria stellas de celo cecidisse. p°. per caudam draconis Apoccalipsis. 12°. scd̃o per terremotum Apoc. 8° tertio. vero per cornũ Dañ. 8°. Nã antixp̃s q̃sdã decipiet p miraculorũ falsorũ opationẽ & istos p caudã trahẽt. Quia sicut cauda opit bestie turpitudinem sic falsa miraculorũ opatio operiet antixp̃i iniqtatẽ. Quosdã vo decipiet p donorũ largitionẽ: & istos per terremotum deijciet. Uñ glo. sup illõ Dañ. xj°. Terrã diuidet gratuito ait. Quos enim antixp̃s subiugare terrore nõ poterit auaricia subiugabit: quosdã etiã a fide retrahet p tormentorũ illationẽ & istos per cornu eijciet. Uñ Greg. inqt. Robustos qppe antixp̃s interficiet: & eos qui mente iuicti sunt corporaliter vincet. Uñ Dañ. 8°. dicit̃ de antixp̃o. Deiecit de stellis celi & ↄculcauit eas. Jste sũt stelle que in ei⁹ ꝓsecutiõe obscurabunt̃: de qb⁹ & Johelis. 2°. Stelle retraxerũt lumẽ suũ. Et Job. 3°. Obtenebrẽt̃ stelle caligine ei⁹: & ipe antixp̃s dicere poterit illud Ezechie. 32°. Nigrescere faciã stellas soleq; obscurari põt itelligi sm̃ sensũ theologicũ siue moralẽ: vt sit sẽsus: sol obscurabit̃ idest itellect⁹ human⁹ qa sicut sol iter oẽs planetas ita intellect⁹ iter oẽs aie potẽtias est magis clar⁹: & sicut sol alijs planetis lucẽ suam cõicat ita intellect⁹ alias potentias sue lucis virtute illuminãt. Jste igit̃. i. itellect⁹ huma n⁹ tpe antixp̃i obscurabit̃ q̃tũ ad fidei nr̃e cognitionẽ & quãtũ ad legis diuie obũuationẽ: & quãtũ ad nr̃e ↄdicionis verã ↄsiderationẽ qa fidẽ verã nõ hẽbit: legẽ dei s̃uare nõ curabit: & magis corp⁹ & cetera corruptibilia q̃ aiam suã mortalẽ extimabit: qd̃ est signũ stulticie & cecitaq; vñ Bernar. ait. Stulti examinatores de maximis minimã: de minimis maximam curam gerunt. Maiorem eni curã habent de carne morbida seruanda q̃ de anima. Jmo vt corticem carnis custodiant nutriant & impugnent: nucleũ anime sepe perdunt: hec ille. Jste quoq; sol idest intellectus humanus qui debet eleuari in medio celi & ibi stare vt in figurã habetur Josue. x°. idest in fide ecclie firmiter ꝑmanere tunc de celo ecclesie cadẽs non ad diuina eleuabitur sed in terrenis & momentaneis defigetur: & tunc verificabitur illõ Amos. 8°. Occidet sol meridie: & homines illi⁹ temporis sic obscuratum habentes intellectum dicere poterunt illud Sap. 5°. Sol intelligẽtie nõ est ortus nobis: lassati sumus in via iniquitatis & perditionis: & ambulauimus vias difficiles Uiam autem domini ignorabimus: per lunam autem intelligitur voluntas humana: quia sicut luna illuminatur a sole: sic voluntas ab intellectu dirigitur. Unde philosophus. 3°. de anima inquit. Uolũtas nõ fert̃ nisi in p̃cognitũ. Jpsa igit̃

volūtas q̄ charitate ⁊ feruore: ⁊ bonis desiderijs: ac opatiōib⁹ dʒ clarescere: tpe āticρi erit tota obscura per torporē: ⁊ negligētiā: ⁊ mala desideria: ⁊ tūc v̄ificabit̄ illō Ezechie.32°. Luna n̄ dabit lumē suū. Per stellas āt itelligit̄ mēoria: ⁊ potētie sēsitiue. Sicut.n.corp⁹ celeste ornat̄ stellis: ita corpus hoīs ornat̄ mēoria: ⁊ potētijs sensitiuis: q̄ debēt circa celestia exerceri: sʒ tpe āticρi: circa trena reuoluet̄. Et iō cadē de celo dicunt̄. Alit̄ ēt p̄dcā oīa exponi p̄nt mystice. Nā p solē significat̄ papa siue ecclīastica dignitas. Per lunā vo īpator siue regalis ptās.c°.solite.de maio.⁊ obe. Per stellas aūt itelligūt̄ oēs alij xp̄iani: q sūt q̄si inumerabiles. De qb⁹ dixit de⁹ abrahe Gen̄.15°. Suspice celū ⁊ nūera stellas: si potes. Sic.n.erit semē tuū. Iste aūt sol ⁊ luna: ac stelle deberēt lucē scitatꝭ splēdore: sʒ tpe antixρi verificabit̄ illō Apoc.6°. Ubi dī: q̄ cū agn⁹ apuisset septimū sigillū: sol fact⁹ est niger: ⁊ luna q̄si sāguis: ⁊ stelle ceciderūt de celo. Per septimū nāqʒ sigillū vr̄ f̄m quosdā itelligi septim⁹ milenari⁹ ann⁹ a creatiōe mūdi: in q̄ sol .i.papa siue ecclīastica dignitas obscurabit̄ i cordib⁹ hoīum: ita ut in ɔtēptū q̄dāmodo hēat̄: ⁊ ei nō obediat̄. Itē obscurabit̄.i.p malā vitā: ⁊ exēplaritatē denigrabit̄. Ecclīastic⁹.n.ordo pre ceteris lucere dʒ mētis scitate: cordis puritate: carnis castitate: oris v̄itate: opis strenuitate: vict⁹ sobrietate: gest⁹ maturitate: vestis hūilitate: ⁊ toti⁹ vite honestate: ut colligi p̄t: ex his q̄ hn̄t̄ i.c°. Eccl'ie 35ª.di.⁊ i.c°.cleric⁹.di.41ª.⁊.44ª.di.p totā.⁊ de ɔse.di.5ª.c°.i oib⁹.⁊ ex̄ de vi.⁊ hone.cle.c°.a crapula. Sʒ tūc ecōtrario erit. Nā ecclīasticoꝝ actō nō r̄ndebit eoꝝ ɔfessiōi. Eoꝝ.n.ɔfessio ē deifica sed actio erit demoniaca: tenebūt loca scōꝝ: sʒ nō exercē volēt opa eoꝝ: sicut p̄cipit̄ i.c°.nō ē facile. xlª.di. Luna q̄ʒ.i.ipialis: ⁊ regalis: tpalisꝗ ptās q̄ lucida eē deberet: p iustitiā ⁊ eq̄tatē: sanguinolēta erit: p iniustitiā ⁊ crudelitatē: ⁊ s̄bditoꝝ oppssionē. De q̄ sceuitate dī in policrato.li°.5°.c°.6°. Cū i s̄bditos ptās sceuit: idē ē ac si pupillū tutor psequat̄: vel cū suo mucrone iugulet: ob cui⁹ defēsionē traditū sibi: gladiū accepit. Tūc aūt tpis poterit dici mult̄ p̄ncipib⁹: regib⁹: ⁊ īpatorib⁹ illud Esa.p°. Man⁹ v̄e sanguine plene sūt. Ceti etiā xp̄iani: p stellas designati cadēt de celo.i.de opatiōe celesti: ⁊ v̄tuali: q: de illis v̄ificabit̄ illō, puerbiū pgamēsiū: q̄ dī. Ogniuno i so meste pouera/mēte fue a de. Tropologice aūt exponēdo: p solē qui obscurabit̄ itelligit̄ charitas: que refrigescet Matthei.24°. Abūdabit iniq̄tas: ⁊ refrigescet charitas mltoꝝ. Per lunā q̄ nō dabit lumē suū itelligit̄ fides: q̄ deficiet in q̄plib⁹ xp̄ianis p°.ad Thimo.4°. In nouissimis dieb⁹ discedēt q̄dā a fide Iere.8°. Periit fides: ⁊ ablata ē de ore eoꝝ. p stellas vo cadētes de celo itelligūt̄ alie virtutes q̄ euanescēt. Tren̄.p°. Egressus ē a filia siō oīs decor ei⁹.i.ab aīa fideli oīs ornat⁹ virtutū. Ugo āt cardīalis sup Lucā exponēs illa v̄ba. Erūt signa i sole: lūa ⁊ stellis ⁊ i t̄ris p̄ssura gētiū ait. Signū i sole est obscuratio: ⁊ i hoc denotat̄ ipitia p̄latoꝝ. Signū in luna ē sanguis: ⁊ i hoc notat̄ carnalis amor ɔsāguineoꝝ: ⁊ ptialitatē. Signū i stellis est casus i terrā. Et i hoc significat̄ auaritia clericoꝝ ⁊ religiosoꝝ. Signū aūt in terra est pressura: ⁊ in hoc notat̄ mutua oppressio laicoꝝ.

Tertiū signū erit āgelicaꝝ v̄tutū ɔmotio: d̄ q̄ Matth.24°.dī. virtutes celoꝝ mouebūt̄: ⁊ Luce.21°.idē dī. Et hoc etiā f̄m p̄fatos doctores dupl'r itelligi valʒ: aut p ordie v̄tutū: q f̄m Dio. i li°.de āgelica hierarchia est medi⁹ i media hierarchia: aut p oīb⁹ celestib⁹ spiritib⁹. Si p° mōiō v̄tutes celoꝝ mouebūt̄: q: āgeli illi⁹ ordis cui⁹ offm̄ ē circa mūdi regimē faciēdo: aliq̄ scā i solita ad reuocādū mētes hoīuʒ i deū: p modicū t̄ps an̄ xp̄i aduētū faciēt facta maioris admiratiōis: q̄ʒ vnq̄ʒ an̄ fecerit: ⁊ i ipso aduētu mouere cessabūt corpa celestia. Accipiēdo vo v̄tutes p oīb⁹ āgelis btis: dicūt̄ moueri: f̄m magr̄m Petrū lōbardū i.4°.di.48ª. Nō metu dānatiōis: vel aliq̄ pturbatōe pauoris: f̄m q̄dā admiratiōe eoꝝ: q̄ videbūt: ⁊ sic itelligit̄ illō Job.26°. Colūne celi pauēt ⁊ ɔtremiscūt ad nutū ei⁹: vbi Gre. ait. Quid ergo faciēt tabule quando tremūt colūne? Quid virgsa deserti: q̄n cedr⁹ padisi ɔcutit̄: ⁊ Remigi⁹ dicit. Quid mirū tremē hoīes cū in ɔspectu iudicij tremāt āgelice ptātes? Chrisostom⁹ q̄ʒ iq̄t. Quāuis āgeli ɔscij sibi nō sint: vidētes t̄n̄ īfinitas mltitudies ɔdēnari nō itrepide illic stabūt.s.timore q̄dā reuerētiali: f̄m Alex.de ales in.3ª.pte sūme i tractatu de aduētu xp̄i ad iudiciū: ⁊ Ric.i.4°.di. 48ª. Ubi ēt dicūt q̄ virtutes celoꝝ mouebūt̄ ex p̄paratōe pugne: vn̄ Chri.ait. Sicut cū rex ɔcessurus ad bellū ɔtra aliq̄uē: expeditionē mādat in pplo: dignitates oēs mouet̄ ⁊ exercit⁹ ɔcitat̄: totaꝗ ciuitas feruet: q̄ʒto magis rege celesti exurgēte iudicare viuos ⁊ mortuos: āgelici sp̄s mouebunt̄: t̄ribiles ministri t̄ribilē dn̄m p̄cedētes: hec ille. Dicet ergo ille iudex spiritib⁹ angelicis illud Ezechie.7°. Canite tuba: p̄parent̄ oēs ad pliū. Ira.n.mea sup vniuersum ppl'm.

Hec sunt principalia signa que repiuntur in euāgelio exp̄ssa: tamē multa alia horribilia signa: credūt debere accidere: de qbus Lucanus aliqua ponit in p°.licʒ in totum nō dicat verum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Ait ergo. Sic cū cōpage soluta. Secula tot mū/
di suprema coegerit hora. Antiquū repetens cha
os: oīa mixtꝰ. Sydera syderibus ꝯcurrent: ignea
potum. Astra petēt: tellus extēdere littora nollet.
Excutietqꝫ fretū fratri ꝯtraria phebe. Ibit ⁊ obli
quū: bigas agitare per orbē. Indignata diem po
scet sibi: totaqꝫ discors Machina diuulsi turba
bit federa mūdi. Nō est aūt mirū: si horribilia si
gna precedēt exterminium mūdi. Nam ut dicūt
doctores: quādo deus vult aliquod magnū flagel
lū mittere in mūdum solet plerūqꝫ aliqua signa
premittere: inter que sunt tria. s. solis ⁊ lune ecly/
psatio ⁊ obscuratio: cometaruꝫ apparitio ⁊ por/
tētoꝝ frequētatio: propter que timēdum est: ne i/
mineāt in proximo hoībus mala. De ꝓmo iquit
Ptholomeus in suo cētiloquio: sol ⁊ luna sūt do
mini alioꝝ planetarū: eo quod sunt cause totius
operis ⁊ gubernatiōis stellaꝝ. Et ideo eclypsis ac
cidētia grādia significat: ⁊ Messala. c°. 7°. de tē/
poꝝ varietate ait. Scito ꝙ in eclypsi solis: aut lu
ne nō poterit fieri: qn significet aliquod magnuꝫ
accidēs: ꝭm qualitatē eclypsis ipsius: ⁊ Virgilius
in p°. Georgi. ait. Sol tibi signa dabit: solē quis
dicere falsum. Audeat: ille etiā cecos instare tu/
multis. Sepe monet: fraudes: ⁊ opta tumescere
bella ⁊c. Unde recitat Ricobaldus in cronicis
suis: ꝙ anno neronis. 4°. Solꝭ obscuratio fuit ⁊
terremotus magnus: ⁊ tūc magna persecutio in/
surrexit cōtra christianos. Tēpore etiam cōstan/
tini tertij facta est solis obscuratio: ⁊ postea sarra
ceni siciliam nauibus deuenerūt: ⁊ eam depreda
ti sunt: ac alia multa mala fecerūt. Similiter tē/
pore lotharij secūdi: factꝰ est sol sanguineꝰ ⁊ post
paucos dies hoīum lues est secuta. De scdo au/
tē signo: scilicet apparitionis comete est sciēdum
quicqd dicat Tulius in. 2°. lib°. de natura deorū.
Et pictagorici: qđ cometa non ē stella fixa: nec er
ratica de natura celi. Sed est vapor ad volunta/
tē creatoris accensus in viscosa materia ⁊ adusti
bili: ut ait Joānes damascenus. De cuius appa/
ritione dicit. Ptholomeus in cētiloquio: proposi
tiōe. 99ᵃ. ⁊ in. 2ᵃ. quadrupartiti. c°. vltio. ⁊ Ari/
stotil. p°. Methau. ꝙ significat malos effectus.
Scribit autem Seneca in questionibus natura
libus: ꝙ due insule submerse sunt prenūciāte co
meta. Justinus etiam scribit ꝙ anno quo natus
est Mitridates qui regnauit in asia ꝓmo anno
quo regnare cepit: cometa per multos dies appa
ruit resplendēs tanta luce: ut celum omne vide/
retur ardere: que in quātitate videbatur magnū
celi spacium occupare: ⁊ in luce vincebat splen/
dorē solis: apparebatqꝫ singulis diebus ꝑ quat/
tuor horas. Hic autem rex crudelissimus roma/
nis atrocia bella gessit: ⁊ homicidia multa fecit
fieri: ut scribit Eutropius ⁊ etiam Valerius in
rubrica: de crudelitate. De his tamen cometis te
nēdum est illud qđ dicam in sermone. 16°. huiꝰ
partis: parte. 3ᵃ. Tertium autem signum est por/
tētoruꝫ frequētatio: vnde Plinius scribit in. 2°.
naturalis historie anteqꝫ Crassus romanus oc/
cideretur a parthis ferrū pluit i Lucanis: ⁊ om
nes Lucanos milites: q mlti erāt incrassati exer
citu occidit. Recitat qꝫ Horosiꝰ ꝙ anno ab vr
be ꝯdita. 480. Sāguis de tra e multis fontibꝰ scatu
rijt: ⁊ anno sequēti terribilis pestis romanos in/
uasit. Apud tharētinos cuꝫ panes per conuiuia
frangerent: cruor e medijs panibus fluxit: ⁊ tunc
per septem cōtinuos dies grādo lapidū immixtis
etiam testarū fragmētis terrā latissime verbera/
uit. Refert quoqꝫ idem horosius ꝙ multa bella
horribilia atqꝫ crudelia ꝓdigia maxima premō
strarūt maxime bellum punicum cum romanis.
Nam bos quidā locutꝰ est rome dicēs. Caue ti/
bi roma: ⁊ Augustinus in. 5°. lib°. de ciuitate dei
c°. vltimo. de hoc inqt. Omitto boues locutos: in/
fantes nōdū natos quedā verba clamasse de vte
ris matrū: volasse serpentes: feminas ⁊ gallinas i
masculinū sexū fuisse ꝯuersas. Inter cetera autē
mala que ex post secuta sunt: ꝭm horosium in ea
pugna que apud cānas facta est quadragintaqt
tuor milia romanoꝝ cesa sūt. Et Annibal i testi
moniū victorie: tres modios annuloꝝ aureoꝝ: q
ex manibus interfectoꝝ detracti fuerāt Carthagi
neꝫ misit. Unde ꝭm quosdā ciuitas que nūc dici
tur pesaurum ꝓpter hoc sic appellata fuit: qr ibi
dicti annuli pēsati sunt. Multa quoqꝫ prodigia
⁊ signa ostēsa sunt ante destructionē hierusalem
de qbus tractat Josephus in libro de bello iudai
co. Inter que stella quedā per annū in forma gla
dij stare visa est quasi imminēs desuper ciuitati.
Iteꝫ cū in festo populi ꝯuenissent octauo die mē
sis Aprilis: hora noctis nona: tantus fulgor lumi
nis aram tēpliūqꝫ circūdedit: ut dies clarissimus
videretur. Mānsitqꝫ spacio hore dimidie: qđ quidē
ignaris prosperū visum est. Sed ꝑitis portētum
exitiale apparuit. Luna insuꝑ eclypsim: per duo
decim noctes ꝯtinuas passa est. Itē ianua tēpli
que erat ad orīētem cum esset ere solido induta
tāti pōderis: ut vix viginti viris summo conatu
impellētibus clauderetur: repēte hora noctis sexta
seipsam apta est quāuis ferreis vectibus teneretur.
Insuꝑ die. 20. Maij. Prope solis occasum visi
sunt currus ⁊ quadrige in omni regione per aerē
ferri: ⁊ armatoꝝ cohortes nubibꝰ cōmisceri. Itē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

in nocte pẽthecostes sacerdotes ingressi tẽplũ ad diuina off.cia celebrãda. Primo senserũt q̊sdaꝫ strepitus: ꝛ paulopost audierũt voces clamãtes. Discedamus ab his sedibus. Quidã etiã noĩe ie sus: per quattuoꝛ annos ante ipam destructioneꝫ clamauit ꝯtinue alta voce dicẽs. Vox ab oriente vox ab occidẽte: vox a quattuoꝛ vẽtis: vox super hierusalẽ: vox sup sponsos ꝛ spõsas: voxq̃ꝫ super vniuersuꝫ ppl̃m. Sicq̃ꝫ clamãs discurrebat per vicos ꝛ plateas: ꝛ flagellatus ac ꝑcussus: ꝛ ante iudicẽ flagris: vsq̃ꝫ ad ossa laceratus: ut taceret: cũ quodã eiulatu semp illud replicabat addens. Veh hierosolymis: veh masculis ꝛ femellis. Si ergo tot signa precesserũt iudiciũ: ꝛ flagelluꝫ per ticulare: profecto plura precedẽt iudiciũ ꝛ exter miniũ generale. Et hoc patet etiã ex euãgelio: ma xime Luce.21°.c°. vbi ĩqt dñs. Erit in terris ꝑs sura gentiũ pre ꝯfusione sonit⁹ maris ꝛ fluctuuꝫ arescẽtibus hoĩbus pre timoꝛe: ꝛ expectatiõe que supueniet vniuerso oꝛbi: ꝛ in eodem.c°. etiaꝫ ait. Erũt signa magna. Ex quo nõ est dubitãduꝫ: ꝙ ante iudicium: videbũtur terribilia signa: nõ so lum in sole: luna: ꝛ stellas: sed etiã in aere: in aui bus: in terra: in arboꝛibus: in mari: in aĩalibus: in aquis: in fluminib⁹: ꝛ in oĩbus abyssis: ac ce teris creaturis. Ideo inquit dñs: vbi supꝛa. Veh auteꝫ pregnãtibus ꝛ nutriẽtibus in diebus illis. Erit enim pressura magna sup terram: ꝛ Mat thei.24°. ait. Tũc plãgent se oẽs trib⁹ terre. s. pro pter terribilia signa que videbũt ante iudicium. O igit̃ insensati peccatoꝛes: quale erit coꝛ vestruꝫ in illa hoꝛa? q̃modo stabit consciẽtia vestra? Vul tis ergo nõ timere in illo tẽpoꝛe? Timete nũc deũ ꝛ deponite peccata vestra. Ait eñi Dauid. ps°.111° Beat⁹ vir qui timet dñm: sequit̃ disponet sermo nes suos in iudicio: q2 in eternum non cõmoue bitur. In memoria eterna erit iustus: ab auditio ne mala non timebit.

¶ De causis signorum precedẽtium iudicium vniuersale. G

Tertia ꝛ vltima pars nr̃i sermonis: di cit̃ causationis. s. quare tot signa mit tet deus ante diem iudicij. Et rñdent predicti Theologi. vbi supꝛa q̃ꝺ maxi me hoc faciet ꝑpter tria. Primo rõne ostẽsionis s. ad ostẽdẽduꝫ: q̃ꝫ terribilis erit aduẽtus dei filij venientis ad iudicãdum: qñ oẽs creature tñ vidẽ tur pauere: ꝙ potius appetere cognoscunt̃ omne exterminiuꝫ: q̃ꝫ tam terribilem iudicẽ expectare. De quo Dañ.7°. dicit̃. Thronus ei⁹ flãma ignis rote eius ignis accẽsus: fluuius igneus rapidus q̃ꝫ egrediebat̃ a facie eius: propter metũ: ergo in cutienduꝫ hoĩbus: hec signa terribilia veniẽt. Est aũt metus instantis: vel futuri ꝑiculi causa men tis trepidatio. l. i. ff. q̃ꝺ me. cau. Et profecto talis metus nõ solum in ꝯstantẽ virum cadet: de quo in. l. metũ. ff. eo. ti. Sed in quãcũq̃ꝫ constãtissimũ. Ista aũt signa terribilia ꝛ foꝛmidabilia cõgrue precedere habẽt sñiam vltimaꝫ. Iudicij vniuer salis: ꝛ seuerã vindictã eterne dãnationis repro boꝝ. Erunt enim tanq̃ꝫ admonitio quedã prece dẽs ꝯdẽnationem ꝛ punitionem: sicut fieri debet s̃m iura. Vnde dĩ in.c°. sacro. de sen. exco. Pro hibemus neq̃ꝫ in aliquẽ sñiam excoĩcationis ꝓ mulgare presumat: nisi competẽti admonitione premissa. ꝛ. 16ª. q. 7ª. c°. Oẽs decime. dĩ: ꝙ nemo debet excoĩcari pro peccato: nisi trina admonitio ne premissa. Multo magis excoĩcationem eter nam: ꝛ perpetuã: separationẽ maloruꝫ a cõsoꝛtio beatoꝝ debẽt admonitiones ꝑcedere. Sicut ergo in tẽpestate coꝛuscatio precedit tonitruũ: lꝫ natu raliter simul ipm tonitruum: ꝛ coꝛuscatio cõ cau sent̃: ita tonitruuꝫ diuine sentẽtie: ꝛ eterne dãna tionis precedẽt coꝛuscationes poꝛtẽtoꝝ ꝛ signoꝛũ lꝫ aũt coꝛuscatio prius recipiatur a sensu nostro q̃ꝫ tonitruum rõne naturali: q2 illuminatio fit in instanti. 2°. de aĩa. ꝛ sonus successiue. Et ideo vi su velocius sentimus coꝛuscationẽ: q̃ꝫ auditu ꝑ cipiamus tonitruum. Tamẽ etiã oꝛdinatione di uina hoc procedit: ut admoneant̃ hoĩes se signo crucis munire: ꝛ dei auxilium postulare ne toni truo: ꝛ fulminibus occidant̃. Et similiter talium hoꝛribilium signoꝛũ coꝛuscatio admonebit om nes: ut de peccatis suis cõterãtur: ꝛ peniteant: ne eternaliter ꝑimãtur. Maximam itaq̃ꝫ incutient foꝛmidineꝫ: q̃buscũq̃ꝫ etiam audacissimis viris predicta signa. Si ergo timẽt hoĩes insolitã solis obscurationẽ: sicut factũ fuit in moꝛte cesaris de qua ait Virg. p°. Geoꝛgi. Ille etiam extincto mi serat⁹ Cesare romã. Cum caput obscura nitidũ ferugine texit. Impiaq̃ꝫ eternaꝫ timuerũt secula noctẽ. Si timẽt nõ cõsuetas tenebꝛas: sicut egy ptij de q̃bus dĩ Exo. 10. Facte sunt tenebꝛe hoꝛri biles in vniuersa terra egypti: trib⁹ diebus nemo vidit frẽm suuꝫ: nec mouit se de loco in quo erat. Si timẽt terremotũ: ventoꝝ vehemẽtiã: foꝛtunas maris: fulgura ac coꝛuscationes: ꝛ tonitrua: no cturnos strepitus: ac serpẽtium sybillos: ꝛ draco num. Leonũq̃ꝫ rugitus: quãto magis timebunt sic hoꝛribilia signa: vocẽq̃ꝫ seuerissimi iudicis dã nãtis ꝛ exprobꝛãtis malos? Que cõsiderãs Hie ronymus: sup Matthei ĩqt. Quotiẽs diem iu dicij cõsidero toto coꝛpoꝛe cõtremisco. Siue eñi comedam: siue bibam: siue aliquid aliud faciaꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

semper videt illa tuba terribilis insonare aurib' meis. Surgite mortui: venite ad iudiciū. Et idē ait ad Chromatiū & Heliodor. Ego in scelerū meorum latēs sepulchro: & peccatorū vinculis colligatus quotidie illum dñicum clamorē expecto Hieronyme veni foras. Ego deniqz oīa tuta timeo. Quid audis peccator? qd Hieronymus dicit? Et qs ipse erat? nōne scūs? nōne probus? & virtuosus? nōne a curis terrenis penitus absolutus? Nōne penitētia maceratus? nōne in dei ope assiduꝰ? & tñ clamat. Ego timeo: & cur nō times tu? o amator seculi? o negligēs in via dñi? O peccator nequissime cōtremisce: & ꝯcutiātur omnia viscera tua. Depone fatuitatē mentis tue: qua fit ut nō timeas. Et sepius mēte reuolue Hieronymi verba dicētis. Ego timeo. H

Secunda ratio illoꝝ signoꝝ: dī accusationis. Nā oēs quasi creature imutabūtur parate ad vindictā ꝯtra peccatores: iuxta illud Sap. 5° Armabit oēm creaturā ad vīdictā inimicoꝝ suorū: vnde Deutero. 31°. dī. Inuocabo ꝯtra eos celum & terrā. Nam cum deus oēs creaturas fecerit ad hoīs vtilitatem: & oēs deo obedierūt homini seruiēdo: ipse vō homo rebellis & inobediens creatori suo extiterit. Ideo accusabūt eū quasi ingratū. Clamabit nāqz suo modo celū. O deꝰ oipotēs: ego homini ministraui cū planetis meis influēdo sup terrā: & alia opando que iussisti. Ipse vō te offendit. Ergo vindica iustissime iudex. Clamabūt sol & luna & stelle. O deus magne: nos dedimus peccatoribꝰ lucē: ut tuum prosequeremur imperiū. Illi vō in oibus ꝯtēpserāt: fac ergo vindictam. Clamabit hoc modo aer. Clamabit terra. Clamabūt aque: & oīa que in eis sunt. Ideo Hugo. de scō vic. ait. In die vltionis nihil habebit qd rñdere possit homo peccator: vbi celū & terra sol & luna: dies & noctes: & totus mundus: & oēs creature stabūt aduersum nos in testimoniū peccatorum meorum. I

Tertia ratio illoꝝ signoꝝ dī ꝯpassionis. Mouebūt vtiqz quodā affectu pietatis: & ꝯpassionis cūcte creature ad cōpatiendū miseris dānatis: vnde Chriso. sup Matth. ait. Prefamilias moriente tota domus eius turbatur: familia plāgit & nigros se vestibus induit. Sic humano genere: circa finem cōstituto celi ministeria lugent: & cādore deposito tenebris induūtur: lz enim oēs creature suo modo accusabūt: peccata nostra dei iustitia hoc requirēte: nature tamē humane compatiētur: & eius dānationi. Plāget ergo sol eternam hoīum dānationem: plāget luna: plangēt stelle: plāgēt omnia elemēta: & vniuerse creature. O ꝗ durus es: o tu peccator: ꝗ ferreus: ꝗ tibiipsi crudelis: qui te damnādum conspicis & morti sempiterne dedicādum: & non ploras. O saxeum pectus: o adamātinum cor: o insensibilis mens peccatricis anime: plāge quia sol te planget: plāge: quia te planget luna: plāge: quia plangēt te omnia elementa. Accipe exemplum illius regis de quo legitur in historia sancti Iosaphat: qd exēplum sanctus Barlaā illi dixit. Videt ꝙ erat quidā: rex potētissimus qui lz in magnis esset prospitatibus: nunꝗ tamē ridebat: nunꝗ in tripudijs: aut in alijs locis cōsolationē accipiebat. Sed semper mestus: semper timidus: & semper lachrymosus apparebat: quem frater suꝰ carnalis humaniter rephēdit dī. Cū sis ita magnꝰ rex & potēs & nullꝰ ꝯtra te insurgē possit: nullū qz hoīem mūdi timere hēas: nō est būfactū: imo reprehēdēdū illud ꝙ agis. s. sp tristari & nunꝗ ꝓ ceribꝰ tuis aliquā leticiā demōstrare. Cui ille dixit: alīs tibi rñdebo. Erat aūt ꝯsuetudo: ꝙ qñ aliquis debebat decapitari: in sero ibāt tubicines regis ad portā eiꝰ: q̄sdam terribiles iustitie sonitus faciētes. Deinde hora matutinali redibant sīr faciētes: hora vō tertiaꝝ reuertētes: tertiū faciebāt signū: & ille decapitādus ad locū iustitie ducebat. Misit ergo rex illa die in sero ad domū fris sui tubicines sonitꝰ iustitie faciētes. Quibus audiꝭ ille cepit flere & lachrymari: totāqz noctē illā duxit in somnē in anxietatibꝰ & angustijs: veniētes aūt tubicines hora matutinali: sīliter fecerūt. Qd audiēs ille, ꝯtinus induit se vestibꝰ nigris posuitqz cinerē sup caput suū: cordāqz collo apposuit & prexit ad curiā regis cum mario eiulatu: ibi expectans donec rex exurgeret. Quē diu rogantem ut corā rege duceret: tādem rex venire fecit. Ille vō se ad terrā ꝓijciēs misicordiā clamare cepit Cui rex inquit: habuistine timorem in hac nocte postꝗ audisti tubicines mortis? Cui ille inquit. Nunꝗ dormiui: sed angustias mortis semper ab illa hora habui. Cui rex inquit. Si tu tm̄ me timuisti fratrē tuum: quē nunꝗ offendisti: timēs: ne te decapitari facerē: q̄re ego timere nō debeo expectās illū terribilē iudicij diē? In quo corā illo seuerissimo iudice apparē debeo q nullius acceptat psonā: qui nō corpali morte: sz eterna ꝯdēnat delinquētes? Si tu frater mi horruisti tm̄ tubā hoīs tātūqz pp illā lachrymatꝰ es: quō ego possū nō timere: & lachrymari expectās illā horribilem dei tubā: oēs ad iudiciū aduocātis? O igit stulti pcōres: o demētes hoīes: o fatui mortales. Seqmini exēplū huiꝰ regis v iosqz defectꝰ plangite in hoc seculo: vt post in eternū gaudere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

valeatis in futuro. Amen.

¶ Feria 2ª. post dñicã pmã in. xlª. De iudicij vniuersalis opinatione: discussione et sententiatione seu diffinitione. Sermo decimus. R

Congregabuntur ante eum omnes gẽtes Matth. xi. 25°. et in euãgelio occurrẽtis ferie: q̃ sit terribilis deus contra peccatores patet in electione angelorum peccantiũ de paradiso cuꝫ pñcipe eorũ lucifero: de quo habet Esa. 14°. Et. 2ᶜ. Petri. 2°. dicit. Deus angelis peccantibus nõ pepercit: sed rudentibus inferni detractos in tarrarũ tradidit cruciandos. Itẽ in sentẽtia lata cõtra Adam et Euam eijciẽdo eos de terresti paradiso Geñ. 3°. In diluuio in quo oẽs hoĩes mortui sunt excep octo. Geñ. 7°. In quinq̃ ciuitatibus submersis. Geñ. 19°. In primogenitis egyptiorũ interfectis Exodi. 12°. In pharaone multipliciter flagellato et demũ in mari submerso. Exo. 14°. In amalech: cuius memoriã deleuit. Exo. 17°. In duob⁹ filijs Aaron ab igne deuoratis. Leuitici. x°. In blasphemo lapidato. Leuitici. 24°. In populo deuastato post carnes comestas. Numeri. xj°. In Maria lepra percussa. Numeri. 12°. In colligente ligna lapidato. Numeri. 15°. In datã et abiron a terra deuoratis et ducentis quinquaginta viris thuribula in manu habẽtibus vt offerrẽt sacrificiũ: cũ chore eorũ duce igne de celo descẽdẽte pereptis. Numeri. 16°. In moyse et Aaron ad aquas ꝯtradictionis qb⁹ dixit de⁹: q ꝑpter incredulitatem nolebat eos ingredi terrã ꝓmissionis. Numeri. 20. Et finaliter in sexcentis milibus virorũ: quorũ nullus itrauit terraꝫ ꝓmissionis: preter duos. s. Josue et caleph sicut minat⁹ fuerat dñs. Numeri. 14°. In serpentibus imissis deuorantib⁹ ppl'ꝫ. Nume. 21°. In Achor cũ tota familia occiso. Josue. 7°. In exterminio ppli israel in quo mortui sunt in duab⁹ vicib⁹. xlª. milia virorũ gladio: et tribus beniami pp pctũꝫ gabaanitarũ vbi mortui sũt. 25ª milia pugnatorꝫ. Judicũ. 20 In heli morte dãnato cũ filijs pmi Re. 2°. et. 4° In saul reprobato pmi Re. 15°. pp cui⁹ pctã fames venit in terra et sui post mortẽ eius destructi sunt secũdi Re. 14°. In septuagita milib⁹ hoĩb⁹ occisis ab angelo secũdi Re. 24°. pp supbiã dauid. Iteꝫ l centũ octuagita qnq̃ milib⁹ occisis pp blasphemiã Senecharib qrti Re. 19°. In ꝓpheta occiso a leõe tertij Re. 13°. In xlª. duob⁹ pueris ab vrsis occisis qrti Re. 20. In giezi fcõ leproso pp symoniã qrti Reg. 5°. In ozia rege iuda volente adolẽ icẽsũ in altari qui fact⁹ est leprosus secũdi Parali. 26°. In pplo a caldeis captiuato secũdi Mach. 3°. In antiocho grauiter ĩfirmitatib⁹ pcusso pmi Macha. 9°. In seruo neq̃ conseruum suffocãte spoliato et incarcerato. Matth. 18°. In Anania et saphira subito decedentib⁹ Actuũ. 5°. In herode ab angelo pcusso Actuum. 12°. Ideo dicitur Leuiti. 25°. Vnusquisq̃ timeat deum suũ et Deute. 4°. dicit deus. Discant timere me oĩ tempore et Deute. 6°. Dominũ deuꝫ tuũ timebis et ipsi soli suies. Et idem hr Josue. 23°. et pmi Reguꝫ. 12°. et in multis alijs locis sacre scripture que causa breuitatis ommitto: exhortant omnes ad timenduꝫ deum. Vñ secũde ad Cori. 5°. inqt apl's. Timorẽ dñi omnibus suadem⁹: vera est. n. illa sententia Gregorij in quadam omelia di. Vñ vnusquisq̃ de die nouissimo formidare debet quia in quo inuenerit eum suus nouissimus dies cum de hoc seculo egredietur: taliter in die nouissimo iudicabitur. De quo iudicio tres considerationes faciem⁹. pª. dicitur Opinationis. 2ª. Discussiõis. 3ª et vltima Sententiationis: siue retributionis.

¶ Pars prima. s. vtrum possit sciri quo tẽpore futurum sit iudicium vniuersale. L

PRo expeditione prime partis queritur nunquid aliquis potest scire certitudinaliter diem et horã iudicij vniuersalis. Et respondet fm Alexandrum de ales in. 3ª. parte sũme in tractatu de aduẽtu xp̃i ad iudiciũ. q. 2ª. et beatũ Bonauẽturã in. 4°. di. 48ª. arti. p°. q. 4ª. Qđ nõ. Et hoc probatur duplici ratione. pª. dicitur completionis siue electõnis arguendo sic. Tunc veniet finis mundi quãdo cõpletus fuerit numerus electorum ꝫ Theologos in. 2°. di. pª. 19ª. quem numerum oportet ĩpleri maxime vt impleantur sedes ruinose angelorum iuxta illud ps. 109. Judicabit in natiõibus ĩplebit ruinas vñ hec fuit vna ex causis creationis hoĩs: ꝫ magistrũ in. 2°. di. pª. Sed numerus electorũ est soli deo cognitus. Vñ Greg. in q̃dã collecta mortuorũ inqt. De⁹ cui soli cognitus est numer⁹ electorũ in supna felicitate collocãd⁹ ergo ipsi soli ẽ cognit⁹ finis mũdi et ꝯseqnter dies iudicij. Scđa rõ. dr terminatiõis pncipiũ. n. et finis mũdi debẽt fim l'correspõdẽ: q de⁹ ẽ pncipiũ et finis toti⁹ creature q ait. Apoc. p°. et vl. c°. Ego sũ pncipiũ et finis. Vñ inqt Alex. de ales ĩ 3ª. pte sũme ĩ tractatu de ꝯueniẽtia ĩcarnatõis xp̃i. q. 2ª ꝫ Paulũ ĩmegistũ qđ diuia eẽntia ẽ sicut spa intelligibil's: cui⁹ cẽtrũ ẽ vbiq̃: circũferẽtia vo nusq̃. Sič. n. cẽtrũ finit lineas et ab ipo linee deducunt ita creator finit creaturas: et deducit eas ad fineꝫ Sič ergo pncipiũ mũdi soli deo fuit cognit⁹. Ad hoc vt finis correspondeat pncipio: sic ipse debet

soli deo esse notus ⁊ nō alicui homini. Et hāc ra/
tionē ponit Nicolaus de lira super Mathei. 24°
c°. Jdeo apostolis querentibus de die aduentus
xp̄i ad iudicium Actuū. p°. c°. Respōdit domi/
nus. Non est vr̄m nosse tempora vel momenta
que pr̄ posuit in sua potestate ⁊ Matth. 24°. ac
Mar. 13°. inquit saluator. De die aūt illa ⁊ hora
nemo scit. s. certitudinaliter. Hoc autē ordinauit
deus ad nostram vtilitatem p°. vt semper time/
remus. Secūdo vt semper ꝑparemur ad illum
diē tanq̄ de proximo iminētē. Unde Augu. ingt
Latet vnus dies vt oēs obseruent̄ dies: factuz est
eni in eo statu viuere in quo mori timeamus. Et
Lac. 5°. diui. insti. ait. Semper ita viuamus quasi
nobis cōtinue rationē reddendam arbitremur.
Nō est ergo nobis notus dies vltimi finis mun
di. Licet aūt scūs Methodius in li°. de ꝑmis ⁊
nouissimis temporibus. Et Eusebius in cronica
sua ⁊ Theloforus ꝑsbiter ⁊ heremita in li°. de sta
tu vniuersalis ecclesie opinionē multorū referāt
dicentiū finē mundi debere esse in. 7° milenario
a creatione sua: q2 deus per numerum septēnari/
um omnia disposuit. s. septē planetas: septē dies:
septem sacrnmenta ecclesie: septē signacula noui
⁊ veteris testamenti: ⁊. 7°. die requieuit. Vn̄ Gre
gorius inquit. Quia septē diebus oē tempus com
prehenditur: recte septennario numero vniuersi/
tas figuratur. Tn̄ hoc nō est certū. Certissimum
vero est q̄ vnicuiq3 erit suus mundi finis: quādo
moriēs de hoc mundo exibit. Possumus nihilo/
minus cōiecturare ex quibusdā indicijs. Quando
dies iudicii in proximo sit futurus: ante eniz ve/
niet antichristus iuxta illud apl̄i. 2°. ad Thessa. 2°.
Reuellabit̄ ille iniquus quē dn̄s iesus interficiet
spiritu oris sui. Ante aūt q̄ veniat Antichristus
tria signa apparebūt: ex quibus cognoscet̄ dies iu
dicij in ꝓximo futurus. Primū erit tribulationes
mūdi. De qua saluator Matth. 24°. ait. Audi/
turi eni estis prelia ⁊ opiniones preliorū. Cōsur
get enim gēs in gentē ⁊ regnū aduersus regnuz:
⁊ erūt pestilentie: ⁊ fames: ⁊ terremotus magni p
loca: que verba Grego. exponēs in omelia super
Lu. 21°. inquit. Ultima tribulatio multis tribu/
lationibus preuenit̄: ⁊ per crebra mala que preue/
niunt indicant̄ mala perpetua que subsequunt̄.
Multa eni debent mala precurrere: vt maluz va
leāt sine fine nunciare. Que qdē tribulatiōes vt
dicit Grego. vbi supra pro maiori parte comple
te erant vsq3 ad tempus suum. Unde ꝯcludit di.
Cū multa iā prenunciata cōpleta sint: dubium
nō est q̄ etiā sequent̄ pauca que restāt. Quia se
quētiū rerū certitudo est preteritaruz exhibitio

ista autem pauca remanserant videntur nūc cō
pleri in tantis tribulationibus mūdi. Secūduz 2
signū dicit̄ malignationis. s. quando in mundo
fient peccata grauia ⁊ horrenda. Nō eni tenēda
est opinio Stoi. q vt iquit Tho. pa. 2e. q. 63a. ar°
2°. Dicebāt oīa peccata esse paria: ſm eni diuer/
sitatē ⁊ qualitatē circūstantiarū vnū peccatuz est
grauius altero. l. aūt facta. ff. de penis: quando er/
go in mundo fient peccata sceleratiora vt sūt. Si
monie. Sacrilegia. Adulteria. Incestus. Sodo/
mie. Periuria. Blasphemie. Rapine. Crudelita
tes: ⁊ Usure ac Homicidia: ⁊ Inuocationes de/
monum et huiusmodi. Similiter quando ho/
mines abhominabuntur spiritualia vt est ver/
bū dei ⁊ ecclesie sacramenta: tunc erit signū diem
iudicij propinquū esse. De hominibus enim illius
temporis inquit Dauid in ps°. 106°. Oēz escā ab
hominata est aīa eorū. Et saluator Matth. 24°
⁊ Luce. 21°. ait. Cū videritis hec fieri scitote q2 ꝓ
pe est in ianuis. Tertiū signum dicit̄ aggrauatio 3
nis. s. quādo nō solū pauci committēt illa grauia
peccata. Sed multi ⁊ quasi generaliter oēs ⁊ ma
xime quando sine verecundia peccabunt: vn̄ hoc
propositum adduci posset illud Statij in. 2°. The
ba. Nec habent extrema pudorem M

Possumus quoq3 ostendere finez mundi in
proximo imminere ex consideratione finis
hominis. Naz homo dicitur Microcosmus. 8°
Phisi. idest minor mundus: iuxta illud Ouidij
in li°. de vetula. Est homo maioris mūdi forma/
tus ad instar. ⁊c. Signa ergo finis minoris mū
di. s. hominis: possunt etiā intelligi de fine maioris
Quia de similibus idē est iudiciū. 5°. Methaphi
sice: ⁊ 2°. Topi. ⁊. l. inter cartulas C. de pue. phisi.
debi. li°. x°. ⁊ c°. inter corporalia de transla. l. Ser/
uis legatis. ff. l. 3°. l. non possunt. ff. de legi. l. Si li/
bellū C. de diner. re scrip. l. loci. §. Si fundus. ff. si
serui. ven. ⁊ c°. in causis de re iudi. Sunt aūt in/
ter alia quinq3 signa ostendētia hominē cito mo/
riturū. s. temporalis decrepitas: totalis frigiditas:
ciborū despectabilitas. Sēsuū obturabilitas: ⁊ ge
neralis īfirmitas. Uel sic appellari possūt. Primū
Decrepita antiquatio. Secūdū totalis frigidatio
Tertiū ciborū refutatio. Quartuz sensuū amissio
Quintū generalis omniū mēbrorū doloratio ⁊
egrotatio. Primū ergo signū mortis hominis est
decrepita antiquatio. Quādo enim hō est in de/
crepita etate. s. in. 7°. vel. 8°. anno ⁊ si ignoremus
quādo moriat̄: tn̄ scimus eū nō longe posse fuge
re licet eni ornatu vestium ⁊ rasura barbe se repo
liat tamen habet quasi pedē in fouea: ⁊ cōtinuū
cū morte habet litigiū. Naz qd̄ antiquat̄ ⁊ sene
scit prope

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

est prope interitum est. Ut dicit ad Hebre. 8°. et psalmi⁹ ait. Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta annis: si in potentatibus octuaginta anni et amplius eorum labor et dolor. Videamus ergo in qua etate sit mundus. Sacri. n. doctores diuidunt totum tempus durationis mundi in sex etates in similitudinem etatis hominis. Prima autem etas hominis est Infantia: vsqz ad septem annos. l. si infanti. C. de iure deli. in qua puer nihil bene cognoscit: quia infantilis etas quicquid videt ignorat. l. p^a. C. de fal. mo. et in hac etate fuit mundus ad Adam vsqz ad Noe: vt dicit Augu. 15°. de ciui. dei. c°. 2°. In qua etate que durauit vltra duo milia annorum fuit mundus sicut infans nullam habens cognitionem de lege scripta diuina vel humana: sed solum sub lege naturali viuebant homines de his que terra producebat comedentes. De qua etate inquit Boetius. 2°. de consolatione. Felix nimium prior etas contenta fidelibus armis etc. Secunda etas hominis est pueritia: durans in feminis vsqz ad duodecimum annum. In masculis vero vsqz ad. 14^m. l. q. etate. ff. de testa. iuncto. §. preterea. insti. qui. non est pmis. fa. te. In hac autem etate adhuc homo est purus et non habet multam maliciam. Et in ipsa etate fuit mundus a Noe vsqz ad Abraham vltra mile et. 72. annos secundum Aug. vbi supra. In qua etate homines nondum habebant multam cognitionem de deo. Tertia etas hominis est Adolescentia vsqz ad. 25. annos: in qua homo crescit in cognitione: cautella: prudentia: et scientia. In qua etate fuit mundus ab Abraham vsqz ad Moysen. In qua homines crescebant in cognitione dei: per reuellationes factas Patriarchis et per circuncisionem datam Abrahe Gen. 17°. Quarta etas est iuuentus: vsqz ad. 50^m. annum. In qua homo magis proficit per sapientiam et experientiam doctorat et alijs legit. In qua mundus fuit a Moyse vsqz ad transmigrationem babilonis secundum quosdam: vel melius secundum alios vsqz ad Dauid. In qua homines magis profecerunt in cognitione dei per legem datam Moysi: et per cerimonias eius: et per miracula facta in Egypto et in solitudine deserti. Quinta etas est senectus vsqz ad 70^m. vel. 80^m. annum. In qua homo est valde prudens et sensatus: vt dicit Job. 12°. Et in hac etate fuit mundus a Dauid vsqz ad xpm. In quo tempore fuerunt prophete illuminatissimi et homines sapientissimi vt Salomon: et Ecclesiasticus ac multi alij. Sexta autem etas est Decrepitas que est a. 70. vel 80. anno vsqz ad finem vite: q coiter est ad longius centum annorum. l. vt iter diuinum. C. de sacro san. ec. et. l. an vsussfructus. ff. de vsufruc. Et in hac etate homo quasi reuertitur ad puerilem imbecilitatem: et deficiunt ei vires naturales tremunt membra: cadunt dentes: et totum corpus se paulatim disponit ad mortem. Et in hac etate cepit esse mundus ab aduentu christi vel pauloante et durabit vsqz diem iudicij. De quibus etatibus etiam loquitur. Jo an. in phemio sexti in verbo perfectus. De ipsis quoqz etatibus mundi et hominis habetur in c°. vnico. 35^a. q. 4^a. Quod autem mundus sit in decrepita etate patet. p^c. ad Cor. 10. vbi dicitur. Nos sumus in quos fines seculorum deuenerunt. et. 32^a. q. 4^a. c°. Quis ignoret et. p^c. Joannis. 2°. di. Filioli nouissima hora est. Ex quibus auctoritatibus patet esse falsam opinionem eorum qui dicunt Christum incarnatum fuisse in media etate mundi. Et quod tot milia annorum erunt a natiuitate xpi vsqz ad finem mundi: quot fuerunt a creatione mundi vsqz ad xpm. Nam ipse dominus incarnatus fuit in vltima et finali etate. Sicut predixerat Abachuc propheta sui libri. c°. 2°. di. Adhuc visus procul: et apparebit in finem etc. Et ideo inquit apostolus p^c. ad Cor. 7°. Tempus breue est: preterit enim figura huius mundi. Clamat ergo mundus secundum Ber. Ego deficio: et tempus mee resolutionis instat. 2^c. ad Thi. 4°. Jam. n. sum in vltima decrepitate: et amplius durare non possum. N.

Secundum signum finis hominis dicitur. Totalis frigidatio. quando. s. homo perdit naturalem calorem. Tunc enim medicus dicit. Ele spaçato. Patuit hoc in Dauid de quo tertij Regum. primo dicitur Quod senuerat: habebatqz etatis plurimos annos: cumqz operiretur vestibus non calefiebat: et sic deficiente calore mortuus est. Similiter videmus quod quando quis incipit mori frigescunt ei pedes et manus: nasusqz et omnia membra. O munde paupercule quomodo stas? Putasne cum venerit medicus supernus inueniet in te calorem diuini amoris. De quo ipse ait Leui. 6°. Ignis semper ardebit in altari meo. i. charitas in anima. De quo igne etiam dixit ipse saluator luce. 12°. Ignem veni mittere in terram: et quid volo nisi vt ardeat? Heu heu. vbi est iter hominis charitas et amor? Ubi dilectio proximi? profecto nunc est extinctus iste calor charitatis in mundo. Quia cum dominus deberet diligi super omnia Deu. 6°. Nunc ab homine magis amatur quelibet creatura etiam vilissima: nam iste amat plus equum suum. Ille accipitrem: hic canem. Iste vestem: mulier iocalia. Auarus pecuniam. Juuenis concubinam: et homines mundani magis delectantur in terrenis quam in deo. Nam infans delectatur in vberibus: puer in ponio Rex idelitijs. Adolescens in lasciuijs: vir in vxore. Uxor in viro. Senex in diuitijs. Nunc etiam non amat homo proximum suum sicut seipsum sicut precipitur Matth. 22°. Sed cum odit: persequitur: infamat: et occidere querit. O munde miserrime quomodo es frigi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

dus Auaritia τ cupiditate τ alijs peccatis. Scri
ptū est.n. Jere.6°. Sicut frigidam facit cisterna
aquā: ita frigidā facit malicia aīaꝫ. Quia ergo di
xit saluator Matth.24°. τ quoniā sup habūda
bit iniqtas: refrigesset charitas multoꝝ: τ tūc cō
sumatio fiet. Possumus opinari mūduꝫ in bre/
ui finituꝝ cum eum videamus totū infrigidatū
τ calore charitatis priuatum. Nūc.n. perflat ille
aqlo vehemens τ frigidus: qui frm Gregoriuꝫ in
in mora.ē Diabol⁹ ignē charitatis τ diuini amo
ris extinguēs in fideliū cordibus. Unde verifica/
tum est illud Ecclesie.43°. Frigidus ventus aq/
lo flauit: τ gellauit christallus ab aqua: τ ibidem
Jmbrem eius expauescit cor: τ gellu effundet su
p terram sicut salē: τ deuorabit montes τ exuret
desertum: τ extinguet viride sicut ignē. O.

TErtiū signum mortis hoīs est ciboꝝ refuta/
tio Qñ enim infirmus respuit vtiles cibos
τ medici ꝯsilijs nō acquiescit cito mori eū neces/
se est. Uñ propheta ait. Ps°.106°. Omnē escaꝫ ab/
hominata est aīa coꝝ: τ appropinquauerūt vsqꝫ
ad portas mortis. Ex quo cognoscit̄ ꝙ finis mū/
di in ꝓximo debet euenire. Cuꝫ videamus hoīes
fastidire τ respuere cibuꝫ spiritualem aīe de quo
dicit̄ Deute.8°. τ Matth.4°. Non in solo pane
viuit homo: sed in omni verbo qḋ procedit de ore
dei: trāsumptiue in.c°. Jnter cetera. de offi.or. Un
de Gregorius ait. Cibus mentis est sermo dei:
τ quasi cibus languente stomaco reijcit̄ quando
auditus sermo in vētre memorie nō tenet̄. Quis
quis ergo alimēta non retinet: huius ꝑfecto vi/
ta desperat̄: τ Augu. dicit. Sicut nociuū est corpo/
ri corporeas escas nō posse percipere: sic nociuum
est aīe spirituales delicias fastidire. Sed heu quia
venit illud tēpus qḋ pdixit Paulus debere eue/
nire in fine mundi dicēs.2ᵉ. ad Thi.4°. Erit eniꝫ
tempus cū sanam doctrinā non sustinebunt: sed
ad sua desideria coaceruabūt sibi magistros pru
rientes auribus: τ a veritate quidē auditū auer/
tent ad fabulas aūt conuertent̄. Quid dicā de il/
lo cibo celesti.s. eucharistie. De quo saluator ait.
Joānis.6°.di. Caro mea vere ē cibus: τ sanguis
meus vere est potus τc. Et iterum. Nisi mādu/
caueritis carnē filij hoīs: τ biberitis eius sangui/
nem nō habebitis vitā in vobis: hodie.n.a mul/
tis reijcit̄ τ despicit̄: paucīqꝫ sunt qui digne hunc
diuinum panem manducent. Multi vero indi
gne comunicant: τ ꝗ̃ plures sunt qui in hoc sa/
cramento non credunt: imo alios comunican/
tes derident. Et ideo signū est ꝙ mundus est in
fine sue durationis propter ciborum salutarium
despectionem. P

QUartū signum mortis est sensuum amissio
Quādo.n. infirmus perdit loquellā: auditū
visum: τ sensum membroꝝ: nō est amplius spes
de eius sanitate. Jsti eniꝫ sunt legati siue cursores
mortis: quos illa mittit ante se ad annunciandū
aduentū suū. O mūde infelix quō stas. certe pdi
disti officiū oīum membroꝝ tuoꝝ: hoīes eniꝫ ho/
dierni tēporis vt plurimū habēt insensibilitatem
cordis ad bona spiritualia. De qua inqt Grego.
in mora. Nō est pōdus virtutis īsensibilitas cor
dis: quia valde insana p stuporeꝫ membra sunt
que incisa nequaꝗ̃ dolorem sentire possunt: hec
ille. Cuiusmodi sunt homines moderni: qui per
peccatum amiserunt omnes sensus. Primo sen
sum tactus: ita ꝙ etiam si a deo flagellantur ut
ad penitētiam reuertantur: nō sentiunt. De qui/
bus inqt dominus Jere.5°. Percussi eos nec do
luerunt: τ renuerunt recipere disciplinam. Ami/
serunt etiam pulsum qui continue percutit: non
habent remorsum conscientie: nec sentiunt pun/
cturas peccatorum conscientiam τ animam lace
rantium. Bene quidem sentiunt iniurias sibi fa
ctas. Sentiunt spinam pedeꝫ pungentē. Sentit
illa mulier aliqḋ verbuꝫ qḋ sibi nō placet. Sen
tit: puncturam acus: τ nō sentit vermes aīe que
vulnerāt animam: non sentit conscientiam recla
māteꝫ pro peccatis: τ ideo pōt dicere illud Pro
uer.23°. Uulnerauerunt me: scilicet peccata: τ nō
dolui: traxerunt me τ nō sensi. Amiserunt etiam
peccatores visum: quia nō vidēt ꝙ facti sunt ser
ui diaboli: τ ab eo incathenati sunt: ꝙ qꝫ si more
rentur descenderent ad profundum inferni. De
hac autē cecitate dicitur Sap.2°. Excecauit eos
malicia eorum. Jtem amiserunt auditum. Non
enim exaudiunt bonas exhortationes predicato
rum τ diuinarum inspirationuꝫ: sed faciunt au
res mercatorum. Unde Prouer. primo conque
rens dominus ait illis. Uocaui τ renuistis: expā
di manus meas: τ nō fuit qui aspiceret. Perdi/
derunt quoqꝫ odoratum bonorum exemplorum
que vidēt in alijs: τ que sequi deberēt: iuxta illud
Cañ.p°. Jn odorem curremus vnguentoꝝ tuo/
rum. Sequuntur autem odores malorum exem
plorum τ ad eos alliciuntur. Sicut ille purga/
tor sterquiliniorum qui venetijs transiens iuxta
apothecam aromatum cecidit quasi mortuus: τ
nunꝗ̃ potuit ad pristinuꝫ statum redire nisi ster
coribus sub eius naribus positis. Amiserūt etiaꝫ
loquellam vt non bene confiteātur: τ ideo psal°.
in persona peccatoris inquit Obmutui τ silui a
bonis: τ dolor meus renouatus est. Amiserunt
quoqꝫ gustum omnium spiritualium cōsolatio/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nuz: iuxta illud p^e. ad Cori. 2°. Animalis homo
non percipit que sunt spiritus dei. Et sic priuati
oībus sensibus moriuntur: ⁊ figurant per illum
puerum mortuuz: quarti Re. 4°. De quo dicitur
ꝙ nō erat illi vox neqꝫ sensus. Q.

Quintū signum mortis hominis est genera/
lis oīum membrorū doloratio ⁊ egrotatio.
Quando. n. homo infirmatur per totum corpus
⁊ vnum quodqꝫ membrū est egrotum ⁊ dolora/
tum. O ꝙ̄ male vadit. Sed o munde scelerate
quomodo stant tua membra? Veh tibi: Veh tibi
Si potest de te dici illud Esa. p^o. Oē caput lan/
guidum: ⁊ oē cor merens. A planta pedis vsqꝫ
ad verticem capitis non remansit in eo sanitas.
Veh tibi. Si prelati ecclesiastici non eliguntur
per spiritum sanctū: sed diabolicum: non propter
zelum qui in eis sit: sed ꝓpter partialitatez vel in
ordinatam affectionē: nō per inspirationē diuinā
sed per Symoniā. Nō meliores ⁊ sanctiores: sed
magis discoli ⁊ insolentes: vel dissolutorꝫ: ⁊ in solē
tium fautores ⁊ ꝓmotores. Ista enim fient in fi
ne seculorū. In quibus vt plurimū prelati ⁊ re/
ctores animaꝝ erunt peiores populo. Nō erunt
pastores: sed lupi rapaces pascentes seipsos: au/
ferentes ab ouibus lanaz: sed de eis nō habentes
bonam curam. Tunc multi presumptuosi ⁊ am
bitiosi prelationes ement: ⁊ aliorum regimini se
ingerent qui nescient regere seipsos. De quibus
quidam vulgarie poeta inquit. Sono alquanti
stulti caualeri Chx de si hā si grāde opiniōe Che
non basta alor defensione prender daltrui guar/
dia voluntier. Chiamano charita lambitione.
Son poi sconfiti chel vole la rasone. Perche li
grandi pesi prendon per legieri. Como sia gran
peso lanime guardare. Monstrano li sancti gu/
ardia tal fugendo. O vero piangendo se nō pon
scampare. Unde richesto. x^o. per re: intendo fu/
giti: pero ceco ⁊ stulti mi pare chi quel non vol
se. x^o. va cercando. Quapropter Gregorius in
quit in pastorali. Difficile est vt qui nescit tene/
re moderamina vite sue: iudex bonus fiat alie/
ne. Sed nolo ponere os meum in celum: nolo di
scutere vtrum verificata sit illa sententia que ha
betur ī capitulo. Qualis. 8^a. q. p^a. scilicet. Quod
nihil ecclesiam dei ita denigrat: ꝙ̄ meliores esse
laicos ꝙ̄ clericos. Dicam tamen ꝙ hodie ꝙ̄ plu/
res sunt dispensatores sacramentorum dei qui/
bus magis conueniret in capite galea ꝙ̄ mitra
pontificalis vel tonsura: melius in dorso eorum
staret vestis militaris: ꝙ̄ clericalis vel monasti/
ca: ⁊ in manu eorum ensis: melius ꝙ̄ calix san/
guinis christi. In tempore quoqꝫ extremo mun/
di erunt subditi suorum prelatorum contempto
res: eorum preceptis contumaces: ipsorum diffa
matores ⁊ persecutores. Ita ꝙ oportebit prela/
tos aut subditorum insolentium excessus contra
deum ⁊ propriam conscientiam tollerare: aut si
eos corrigere ⁊ refrenare voluerit seipsos ad mar
tyrij tollerantiam preparare. Principes quoqꝫ
seculi non erūt populorum rectores: sed eorum
oppressores: non domini sed tyramni. Non legū
obseruatores: sed omnis iustitie ⁊ honestatis vio
latores. Que omnia vtrum hodiernis tempori/
bus fiāt deus nouit. O munde suiduate: vbi est
nūc ī mercatoribus ⁊ artificibus legalitas? Nūc
vbiqꝫ sunt vsure: stochi: piuria: deceptiones: mē
dacia: venduntur res corrupte: colorātur res fal
sis coloribus: vbiqꝫ fraudes. Nunc totus mun/
dus positus est in maligno. p^c. Joā. 5°. Ubi fides
matrimonij: vbi veritas in notarijs ac in iudici/
bus ⁊ aduocatis? Ubi iuuentutis honestas: ⁊ in
pueris disciplina? Ubi in mulieribus verecun/
dia? Ubi deuotio in multis clericis ⁊ religiosis?
Heu quare hodiernis temporibus Septem in/
ter alios errores ⁊ corruptele viciaqꝫ ac venena
vigent in mundo: que sunt signa subuersionis
mundi future in proximo: de quibus ait aquila
volans. Apoc. 10. Uidi bestiam ascendentem de
mari habentes cornua: septem. Que sunt iuuē/
tus sine timore dei ⁊ verecundia. Senectus sine
maturitate ⁊ prudentia. Mulier sine honestate
⁊ pudicitia. Rectores sine eqtate et iustitia: Cle/
ricus sine moralitate ⁊ scientia. Christianus si/
ne fidelitate ⁊ reuerentia: ⁊ populus sine dilectio
ne ⁊ beniuolentia: de quibus ⁊ alijs signis tan/
git. Joan. Andreas ī clemē. p^a. de sta. mona: ⁊ al
legat Cyprianum in libro de duodecim abusioni
bus. Hodie namqꝫ a iuuenibus dissolutis tota
liter amissa videtur verecūdia. De qua Bernar.
inquit. Uerecundia est omnium ornatus etatuz:
sed in tenera etate amplius pleniusqꝫ nitescit: ⁊
Ambrosius ait. Uerecundia comes est pudici/
tie: cuius societate ipsa castitas tutor est. Quid
dicam senibus huius infelicis etatis? Cum enī
iuuenes sint dissoluti ⁊ mali prauiqꝫ ac tristes:
non efficiuntur boni senes. Dicitur nanqꝫ in co/
muni ꝓuerbio. Chi e catiuo pauero nō sera bo/
na ocha. Ex actu ⁊ enim multotiēs iterato fit ha
bit⁹ de difficili mobilis a subiecto. 2°. Ethi. Plu
rimi autem senes cuz deberent esse maturi ⁊ pru
dentes sunt leues ⁊ insipientes ac viciosi: vnde
Aug. in li^o. de duodeciz abusiōibus ingt Plus
oībus religiōi dare operā senib⁹ cōpetit q̊s p̄ntis
seculi florida etas trāsacta deserit. Sicut nanqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

in lignis ipsa reproba arbor apparet: que post flores fructus oportunos cultori suo non exhibet. Sic et in hominibus ipse reprobus est que flos iuventutis deserit. Et in sui corporis senectute bonorum opum maturos fructus proferre parvipendit: hec ille. Multis autem mulieribus: que deberet servare illud apostoli primo ad Thi. 2°. Mulieres in habitu ornato cum verecundia: et sobrietate ornantes se: non in tortis crinibus: aut auro: aut margaritis: aut veste pretiosa etc. Hodierna die dici potest illud Jeremi. 3°. Frons meretricis facta est tibi: noluisti erubescere etc. Legitur autem in cronicis ordinis nostri: quod quidam frater Ugo de provincia provincie: plenus spiritu sancto frequenter dicebat: quod quando mulieres perderent verecundiam: et estas ab hyeme non discernerentur: nisi per folia arborum: tunc tribulationum finalium manifestissimum erit signum: quod an acciderit potest quisque cognoscere. Rectores vero mundi quibus dicitur Sap. primo. Diligite iustitiam: qui iudicatis terram an eam servent omnes videre possunt. Et ideo exterminium a deo expectatur: propter eorum iniustitiam: dicitur enim Eccl. 10. Regnum transfereretur de gente in gentem: propter iniustitias. Clerici autem et religiosi plurimi qui alios bono exemplo edificare deberent peius aliis faciunt: et verificatum videtur illud Jere. 6°. A propheta: usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. Qualis vero sit in christianis fidelitas erga deum et proximum: et in populis charitativa dilectio: nemo ignorat. Et ideo Amos. 5°. ait deus. Quia ego cognovi multa scelera vestra: et fortia peccata vestra propterea in omnibus plateis et viis vestris: erit planctus: et Apoc. 8°. dicitur. Veh: veh: veh: habitantibus in terra. Propter ista enim crimina: tam generalia et universalia: deus immittit in mundo: multa flagella inopinata: sicut etiam erit exterminatio mundi in brevi tempore ventura. De qua potest exponi illud Esa. 47°. Veniet super te malum: et nescies ortum eius. Sicut enim intervenit sodomitis: qui generaliter erant mali et scelerati: et propter peccata insensibiles facti erant: et non putabant: quod unquam aliquid mali eis evenire deberet. Immo etiam generi Loth: hoc non credebant: unde Gen. 19°. dicitur. Ad loth inquit eis: surgite et egredimini de loco isto: quia delebit dominus civitatem hanc: et visus est eis quasi ludens loqui: non poterant enim credere: quod deus: tam pulchram patriam: que dicebatur quasi paradisus voluptatis deberet destruere. Q. Q.

Sic etiam intervenit civitati hierusalem quando generaliter omnibus viciis fuit infecta: cuius destructionem flevit: et predixit dominus Luc. 19°. ubi dicitur. Videns iesus civitatem flevit super eam di. quia si cognovisses: et tu. Et quidem in hac die que ad pacem tibi nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. etc. Quasi diceret. O hierusalem plena populo. O civitas sacerdotalis et regia venient dies in te et circumdabunt te inimici tui vallo: et coangustabunt te undique: et ad terram prosternent te: et filios tuos qui in te sunt: et non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoveris tempus visitationis tue: inquit autem Hieronymus in questionibus ad Helbidiam. In tantum hierusalem amavit dominus ut fleret eam et plangeret et pendens in cruce loqueretur. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Itaque impetravit quod petierat. Datum est tempus penitentie usque ad xlii^m. annum: post quod perseverantibus illis blasphemia egressi sunt duo ursi de silvis gentium romanorum Vespasianus et Titus et eos interfecerunt et laceraverunt: hec ille. Prenunciavit quoque dominus eiusdem civitatis desolationem. Luce. 21°. di. Erit pressura magna super terram: et ita populo huic et cadent in ore gladii: et captivi ducentur inter omnes gentes: hierusalem calcabitur a gentibus donec impleatur tempora nationum: et ad passionem pergens mulieribus plangentibus et lamentantibus eum dixit. Luce. 23°. Filie hierusalem nolite flere super me: sed super: vos ipsas flete et super filios vestros: quoniam ecce venient dies et in quibus dicent. Beate steriles que non genuerunt: et ubera que non lactaverunt. Tam terribile autem flagellum misit deus illi civitati ut valde sit ferus: qui sine gemitu vel horrore audire possit que fuit passa. Nam cum ab exercitu romanorum circundata fuit hierusalem conclusa inventa est ibi innumerabilis multitudo populi. Refert enim Eusebius. li°. 3° historie ecclesiastice quod etiam Josephus ponit quod ex omni iudea populi in die solemni pasce hierosolymam velut exitiali quadam manu cogente convenerunt iusto dei iudicio: tempore hoc ultionis electo: ut qui in diebus pasce salvatorem suum christum domini cruentis manibus et sacrilegis vocibus violaverant in ipsis diebus velut in unum carcerem omnis multitudo conclusa ferialis pene exitum quod merebatur exciperet. Obsessa autem civitate fecerunt romani vallum munitissimum in circuitu: ita ut nullus civitatem exiens illorum transire posset. Ob quam causam in brevi civitas urgeri fame cepit tantum quod excrevit penuria rerum quod propter famem: ut refert Josephus: predones per civitatem discurrentes vi intrabant domos: et capiebant si quid invenissent ibi comestibile: filii quoque ex ore parentum et e converso violenter stricto manibus gutture masticatum cibum extrahebant et velut rapidi comedebant. Fimum etiam bovum aliaque immunda

ſumebat in cibum. Multi aũt qui conabantur exire vt herbas colligerẽt ad manducãduꝫ capiebantur a romanis: ⁊ tantus fuit numerus captiuorũ vt tute cuſtodiri non poſſent. Quapropter ſtatutũ fuit vt euulſis eoꝝ oculis mãibuſqꝫ amputatis cõpellerent̃ ſic ad ciuitatem redire. Pleriqꝫ autẽ diuites timentes ne ſua iocalia ad manus romanoꝝ venirent: quos veriſimiliter preſumebant ciuitatem debellaturos: illa diglutinere. Cuius rei fama cum peruenisset ad aures romanorũ putantes iudeos q̊s captiuos tenebãt gemmas in ventre adhuc retinere vna nocte duorũ miliũ iudeoꝝ fecerunt viſcera patefieri. Multi vero formoſi ⁊ delicati Juuenes in via: in plateis ⁊ in ꝓprijs domibus fame vexati improuiſa ac repentina morte cadebant. Et ſepius illi q cadauera ſepeliebãt ſupra ſepultos mortui ⁊ ipſi deficiebant. Inuẽte quoqꝫ ſunt mulieres ſuos proprios filios comedẽtes. Unde de quadã dicit Joſephus qȯ cũ fame torqueret̃: nihil habẽs ad comedẽdum lactantẽ filiũ in manibus tenens dixit Infelicis mr̃is ĩfelicior fili: in bello: ĩ fame: in direptiõe: cui te reſeruabo? Ueni ergo nũc o mi nate, ⁊ eſto cib⁹ matri ꝓdõibus horror: ſeculis fabula: ⁊ his dictis filiuꝫ iugulauit ⁊ coxit dimidiũqꝫ comedit: ac partẽ alterã reſeruauit. Et ecce confeſtiꝫ ꝓdones ſentiẽtes odorẽ carnis cocte: in domo irruerunt ⁊ niſi carnẽ prodat: mortem ei minantur. Tunc illa detegens infantis membra inquit illis. Ecce vobis partem optimam reſeruaui. At illos tantus horror inuaſit qȯ nec loqui potuere: ⁊ illa. Meus eſt inqͭ filius meũ eſt peccatum: ſecuri comedite qa prior ego comedi quem genui. Illi vero tremẽtes ⁊ territi diſceſſerunt. O quot erant in ciuitate illa amariſſima ſpectacula. Ubi videbant̃ quotidie tot moriẽtes. O quot ĩfantes ⁊ pueri extendẽtes manũ ad vbera matrũ ⁊ panem petẽtes q ad pedes illarum extincti ruebãt. O quot erãt ibi flebiles voces: quot lamẽta: quot ſingultuſ: quot ſuſpiria: ⁊ tñ a deo nõ exaudiebãtur. Anno vero ſecundo impij Ueſpaſiani titus eius filius qui in obſidſone remanſerat: cepit ciuitatẽ, quã a fundamentis ſubuertit: vbi periere virorum vndecies centena milia fame ⁊ gladio: preter mulieres ⁊ paruulos: reliqui vero venundati ſunt triginta pro denario. Ubi es ergo magna ciuitas hieruſaleꝫ? Ubi es decora ſion? Ubi es vrbs inclyta ⁊ gentibus referta ac domina populoruꝫ? regibus veneranda ⁊ deo acceptabilis? Ubi eſt tẽplum: illud mirabile: pauimenta marmorea: porteqꝫ nitẽtes auro. Omnia vtiqꝫ euerſa ⁊ a fundamentis dirupta fuere. Tempore vero helij adriani imꝑatoris reedificata fuit. Qui Adrianus vt dicit. Horoſius. li°. 7°. precepit ne cui Judeorũ hieroſolimaꝫ intrare liceret. Reedificata autẽ fuit nõ a Judeis ſed a diuerſarum nationum gentibus ibi cõfluentibus. O munde traditor maius eſt flagellum qȯ tu in breuiſſimo tẽpore expectas quando totaliter exterminaberis. In te. n. ſunt ſcelera que erant in populo iudaico qñ flagellum diuinũ ſuper ipſuꝫ venit. Primuꝫ aũt peccatũ erat negligẽtie. Superiores nãqꝫ ⁊ ꝓlati nõ curabãt de ſalute ſubditoꝝ quinimo ſuo malo exẽplo corrumpebant eos ⁊ inducebãt ad malefaciẽdũ. Et ideo conquerebatur. Jeremias 10. c°. ſui libri di. Stulte egere paſtores ⁊ deũ nõ exqſierunt ꝓpterea non intellexerunt: ⁊ oĩs grex eoꝝ diſperſus ẽ. Et. 34°. c°. iteꝝ dicit̃. Ueh paſtoribus q diſpergunt ⁊ dilacerant oues paſcue mee dicit dñs. Scdͦꝫ peccatum erat iniuſtitie: de quo Jerem. 5°. dicit̃. Circuite vias hieruſaleꝫ ⁊ aſpicite ac cõſiderate ⁊ querite in plateis eius an iueniatis virum faciẽtem iudicium ⁊ q̃rentẽ fidem. Et infra cauſaꝫ vidue nõ iudicauerũt: ⁊ cauſaꝫ pupilli non dixerunt. Sed heu qa hodiernis tẽporibus ĩpletũ ẽ illud. Jſidori. xi^a. q. 3^a. c°. pauper. vbi ait. Paup dum nõ habet qd offerat nõ ſolũ audiri ꝯtemnit̃: ſed reprobat̃. Cito violatur auro Juſtitia: nullãqꝫ reus ꝑtimeſcit culpã: quã numis redimere exiſtimat. Tertiũ peccatum erat auaricie ꝺ quo Jerem. 6°. dicitur. A maiore vſqꝫ ad minoreꝫ oẽs auaricie ſtudent ⁊c. Quartum peccatũ erat fraudulẽtie de quo Jerem. 9°. dicit̃. Unuſquiſqꝫ a ꝓximo ſuo ſe cuſtodiat: ⁊ in oĩ fratre ſuo nõ habeant fiduciã: qa oĩs frater ſupplãtans ſupplãtabit̃: ⁊ oĩs amicus fraudulẽter incedit. Quintũ peccatũ erat violẽtie. Non. n. ſeruabant illud. Eccle. 4°. dicẽtis. Noli eſſe ſicut Leo in domo tua euertẽs domeſticos tuos: ⁊ oppͥmẽs ſubiectos tibi. Sed violẽter opprimebant proximos ⁊ ſubiugabãt ſibi ĩ famulos ⁊ famulas vt dicit̃. Jere. 34°. Sextum peccatuꝫ erat luxurie de quo dicit̃ Jerem. 23°. Adulteris repleta eſt terra. Septimũ peccatũ erat idolatrie: de quo dicit de⁹ Jerem. p°. Dereliq̃runt me ⁊ libauerũt dijs alienis ⁊ adorauerũt opa manuum ſuarũ. Octauũ peccatũ erat irreuerẽtie. ſ. tẽpli ⁊ diuinorũ ſacrificiorũ. De q̊ Jerem. 7°. dĩ Fecerunt filij iuda malũ in oculis meis dicit dñs: poſuerunt offendicula ſua ĩ domo in q̃ inuocatuꝫ eſt nomẽ meum vt pollluerẽt eaꝫ. Et gñaliter oẽs erãt vicioꝝ ĩ mũdicijs ĩuoluti. Uñ dicere poterãt illȯ Eſa. 64°. Facti ſumus immũdi oẽs qȯ quidẽ dicere poſſunt hoĩes huius infeliciſſime etatis. O munde ĩfelix:

Oia membra tua infirmant ad mortē. Nūc ve
rificata ē illa sniā. Pauli apl'i. 2°. ad Thi. 3°. dicē
tis. In diebus nouissimis instabūt tēpora piculo
sa: τ erūt hoīes seipos amātes: cupidi: elati: supbi:
blasphemi: parētibus nō obediētes Ingrati scele
sti: sine affectōe sine pace criminatores incōtinen
tes: imites: sine benignitate ꝓditores ꝓterui: tumi
di: voluptatū amatores: magis ꝗ̄ dei: hn̄tes gdē
speciē pietatis: virtutē āt eius negantes: corrupti
mente: τ reprobi circa fidem τc. Nūc quoqꝫ veri
ficatum est: illud prophete. Oēs declinauerunt: si
mul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum:
nō est vsqꝫ ad vnum. ps°. 13°. τ Osee. 4°. Nō est
veritas: nō est misericordia: nō est iudicium: nō
est scientia dei in terra: nam maledictum: homici
dium furtuꝫ: adulteriū: ac mendaciū inundaue-
runt super terrā. Item verificatuꝫ est illud. Oui-
dij in. 2°. de puncto qui inquit Epistola. 3a. Nec
facile inuenies multis in milibus vnum. Virtu-
tem precij qui putet esse sui. Et in p°. de tristibus
inquit. Si quotiens peccant homines sua fulmi-
na mittat Juppiter: exiguo tempore nullus erit.
Itē verificatū est illud Ouidij i. p°. Metha. di.
Protinus irrupit venerisqꝫ prioris in euum.
Omne nephas: fugere pudor verumqꝫ fidesqꝫ.
In quorū subiere locum fraudesqꝫ doliqꝫ.
Insidieqꝫ τ vis τ amor sceleratus habendi.
Viuitur ex rapto: non hospes ad hospite tutus.
Non socer a genero: fratruꝫ quoqꝫ gr̄a rara est.
Imminet exitio vir coniugis: illa mariti.
Lurida terribilis miscent achonita nouerce.
Filius ante diem patrios iquirit in annos. Victa
iacet pietas τc. Et ideo dico vobis illud. Apoc.
14°. Timete deū qr venit hora iudicij eius. R.
SEd hic querit vnde ꝓcedat ꝙ pauci timent
futuꝝ dei iudicium. Respondeo ꝙ ex tribus
causis hoc ꝓcedit. Prima dicit Incredibilitas.
Non. n. credūt ea q̄ audiūt ꝑdicari d iudicijs dei
τ sic erat Balthasar rex babilonis q audiēs pu-
blice diuulgari ꝙ regnū suum debebat sibi aufer
ri τ ꝙ exercitus Darij τ Ciri validissimus venie
bat cōtra eū: nō credebat nec faciebat ꝓuisionē.
Dum aūt obsessa esset Babilon fecit grande cō
uiuiū optimatibus suis: τ in dei ꝯtemptuꝫ bibe-
bat in vasis tēpli dei que asportauerat Nabucho
donosor pr̄ eius de hierusalē. Et sic vacās epulis
vidit manuꝫ scribenteꝫ in pariete. Mane: techel:
phares. Que verba interꝑtatus ē Daniel ꝓplexta
Mane: numerauit deus regnū tuū: τ cōpleuit il
lud. Techel. apensus es in statera: τ iuentus es mi
nus habēs. phares: diuisuꝫ est regnū tuū τ datū
est medis τ persis. Quod cū audisset licet honora
uerit Danielē tn̄ stetit in ꝑtinacia sensus sui. Vn-
de eadē nocte babilon capta est: τ Balthasar fu
it iugulat⁹ vt habet Dan̄. 5°. Similiter fuit i die
diluuij. Non. n. credebāt hoīes Noe illud predi-
cāti. Ideo inqt saluator. Matth. 24°. Sicut. n.
erant in diebus ante diluuiū: comedētes τ bibē-
tes: nubentes: τ nuptui tradentes: vsqꝫ in eū dieꝫ
in quo introiuit in archa Noe: τ nō cognouerūt
donec venit diluuiū: τ tulit omnes. Ita erit τ ad-
uentus filij hoīs. Et luce. 17°. post predicta ver-
ba ait. Similiter sicut factū est in diebus Loth:
edebant τ bibebant: emebant: τ vendebant: plan
tabant: τ edificabant. Qua die aūt exijt Loth a
sodomis pluit deus ignē: τ sulphur de celo τ oēs
perdidit. Ita erit qua die filius hoīs reuellabitur
Sicut ergo hoīes tēpore Noe irridebant eū pre-
dicantē de diluuio futuro τ facientē archaꝫ: τ qr
ꝑdicauit per centum annos: quāto diutius stabat
adueniendū ipsum diluuiū: tāto magis de Noe
vilipendiū faciebant atqꝫ euꝫ stultuꝫ extimabāt.
Vacabantqꝫ ludis τ correis ac lasciuijs. Sed cū
cepisset descendere pluuia diluuij: cū forte corri-
çarent in plateis intrauerūt domos vt corriçarēt
sub porticis vel in thalamis. Crescēte vo aq̄ ascē
derūt solaria τ ibi corriçabant. Sꝫ apertis chata
ractis celi cū solaria replerent aq̄s: ascenderunt
tecta: τ tūc demū crediderūt diluuiū esse qn̄ cepe
runt mergi. Et lꝫ tūc ad celū clamarent vt impe-
trarent dei misericordiā nō fuerunt exauditi: τ si
militer fecerūt sodomite τ populi aliaꝝ ciuitatuꝫ
submersaꝝ. Ita erit de iudicio finali. Nam hoīes
scientes ꝙ tā multis annis ꝑdicat iudiciuꝫ vni-
uersale ꝓximo euentuꝝ: deridebūt predicatores:
nec credent ipsum hinc ad multos annos debere
euenire. Imo multi credēt ꝙ nunqꝫ eueniet. Et
ꝓpterea mūdanis delicijs adherebūt. Et sic ex inopi
nato adueniēte ipso terribili dei iudicio: nihil eis
ꝓderit diuinā misericordiā cū lachrymis flagita
re. Licet aūt nesciamus dieꝫ aut annum iudicij.
Nō. n. est certa sniā illius q dicebat. In mileq̄-
trocēto norātaq̄tro nō lintenderano ne sauij ne
mati. In norātacinqꝫ li soldati isiema se taliara-
no le schinche. In norātasei di mali de xp̄iani sa-
legrarā iudei. In norantasette del gran ribaldo i-
seuira la secta. In norantaocto lordine del sacco
nel mūdo sara noto. In norātanoue di fidel xp̄ia
ni se farā le ꝓue. In mileciq̄cēto d vita corrupti
bil se fornira el tp̄o Tn̄ ex ꝑdictis ꝯiecturis pōt opi
nari ꝙ m̄lti nūc viuūt q n̄ morient: anqꝫ veniat
an̄xp̄s. imo erūt viui qn̄ vēiet exterminiū mūdi. S
SEcūda causa dr̄ lōganimitatis. Viuūt. n. pec
catores ceci. Tā diu sustinuit nos deus ꝙ et

nūc nec aliter faciet. De qbus ait Aug.li°.4°.de
doctrina xp̄iana. Plerosq̄z ícredulos miseratio/
nis dei paciētia lóga peccare facit ítrepidos qa
deū nō arbitrāt̄ suoꝝ pctōꝝ vltorē: sꝫ talib⁹ ingt
Paulus ad Ro.2°.di. Ignoras ꝙ pacientia dei
ad penitētiā te expectat: q̄si dicat. Si nō egeris pe
nitentiā tāto terribilius punieris quanto lógiori
tp̄e expectatus es: ꝛ rōnē ibidem assignat dicēs.
Quia diuitias bonitatis ei⁹ ꝛ paciētie ac lóganí/
mitatis ꝯtēnis. Expectat ergo de⁹ ꝛ differt iudiciū
suū ēt ab obstiatis: vt magis eos puniat í peccatis
pseuerātes: vñ in sili dicit Cato í suis documētis
Indulget fortuna malis vt ledere possit. M.

TErtia cā q̄ nō timēt iudicia diuia dī psperi
tatis. Uidētes.n. hoīes oīa sibi succedere ad
votū arbitrant̄ licere sibi facere qcqd volūt: nec
cogitāt de diuino iudicio futuro. Cōtra q̄s ingt
Seneca í tragedijs. Nemo ꝯfidat nimiū secūdis
Et ad lucillū idē dicit. Noli huic tranqllitati ꝯfi
dere: momēto mare euertit̄: eodē die vbi luserūt
nauigia absorbētur: hic Jere. 47°.c°. Ciuitati af
fluēti psperitate ꝛ ñ timēti deū dī. Audi hec delica
ta ꝛ hitās ꝯfidēt q̄ dicis í corde tuo: ego sū: ñ sede
bo vidua ꝛ ignorabo sterilitatē. Ueiēt tibi hec duo
subito in die vna. O ꝙ ciuitatib⁹ ex íprouiso sup
uenit ira dei: ꝛ vt omittam⁹ reliq̄ íspiciam⁹ qd fa
ctū sit p íopinatos terremot⁹. Legit̄.n.í Cronica
ricobaldi ferrarieñ. Qd regnāte tigrane í siria ter
remotu fcō piere hoīuꝫ septuagitamilia ꝛ vrbes
aliq̄ subuerse sūt. Anno q̄ꝫ qnto Tiberij cesaris tre
deci vrbes í asia ceciderūt terremotu ꝯcusse. Itē í/
perāte Nerōe tres alie vrbes í asia terremotu cor
ruere. Anno.8°. vespasiani silr̄ tres vrbes per ter/
remotuꝫ ceciderunt. Anno 8°. Traiani Nicea ꝛ
Nicomedia corruerūt. Anno eiusdeꝫ.16°. Antio/
chia pene tota corruit terremotu. Imperāte dio/
cletiāo terremotu fcō ap Tyrū ꝛ Sydonē multa
milia hoīuꝫ pierūt. Tp̄e ꝯstātini secūdi terremot⁹
í oriēte plurimas vrbes solo ꝓstrauit. Sꝫ hec au
dita ñ expauescūt miseri pctōres nec cogitāt ꝙ ō
die in diē expectāt horribili⁹ iudiciuꝫ.s. vniuersale
qd in ꝓxio erit. Sanctus.n. Frāciscus fuit ille ser
uus missus a pr̄efamilias hora cene dicere íuita
tis vt venirēt ad nuptias q̄r parata sūt oīa. Luce
14°. Uñ legit̄ in ꝯformitatib⁹ beati Frācisci fru/
ctu.3°. ꝛ conformitate ꝛ in Cronicis ordinis nr̄i.
Quod qdā frater minor noīe frater Bñdict⁹ de
arecío minister anthiochie quē ad ordinē recepe
rat btūs Frāciscus: tp̄e q̄ viuebat ipse btūs Fran
ciscus dū de partibus vltra maris rediret ad ita/
liā supueniēte maris tēpestate, p alleuatōe nauis
sorte vt alter Jonas missus ē í mari. Quē angel⁹
dñi suscipiēs ad paradisū delitiaꝝ duxit: vbi duꝫ
eēt íterrogat⁹ ab Enoch ꝛ Helia cui⁹ eēt ordís:
rñdit ꝙ bti Frācisci. Et illi dixerūt. Ergo Frācisc⁹
venit: ꝛ eo rñdēte ꝙ sic: maximū ceperūt gaudiuꝫ
facerē ꝛ tripudiū: dicētes ꝙ tp̄s antixp̄i í breui ēēt
ꝛ ipsoꝝ p martyriū ad celū ascēsus: dictūq̄z frēm
ducētes p paradisū oīa ei oñderūt. Qui post mo
rā suscept⁹ ab āgelo í portu añ alios de sua naui ē
locat⁹ an chōē: hec ibi. Et sic pꝫ, ꝓximū eē tp̄s vni
uersalis iudicij q̄r iā ꝓterierūt anni.270. Ex q̄ista
fuerūt. Fuit ergo btūs Frācisc⁹ missus a deo in fine
mūdi cū suis frib⁹ ad ꝯq̄rēdū pctōres ad penitē
tiā añ iudiciū. Jō exclamabat illud Osee.9°.c°.
venerūt dies visitatiōis: venerūt dies retributōis.
Itē dicebat illud Matth.24°. Uigilate g° q̄r ne/
scitis q̄ hora dñs vr̄ vēturus sit. Illō āt scitote q̄r
si sciret pr̄ifamilias q̄ hora fur vēiret: vigilaret vti
q̄ꝫ ꝛ ñ sineret ꝑfodi domū suā. Jōq̄ꝫ ꝛ vos estote
parati: q̄r q̄ hora nō putatis fili⁹ hoīs veniet: legit̄
q̄ꝫ í crōicis ordís nr̄i ꝙ cuidā frī Bartholomeo
fuit reuellatū ꝙ circa finē mūdi vētur⁹ erat vn⁹
fr̄ minor: q q̄i plura faceret q̄̄ꝫ fecerit btūs Frāci/
scus. Et tūc ordo ad tātū culmen sctitatis ascēdet
ꝙ tertia ps hoīuꝫ ad statū penitētie p mōita ipsi⁹
ordís ꝯuertet̄. Et iste scūs credit̄ fuisse scūs Ber
nardin⁹. Qd āt hec oīa sint vera: pꝫ p illō exēplū
qd legit̄ in legēda beati Dñici: ꝛ í Cronicis ordís
nr̄i vbi dī. Qd cū xp̄s ꝑꝑ scelera mūdi vellet ve
nire ad iudiciuꝫ: ꝛ hēret í manu sua tres faculas
ardētes q̄s volebat ꝓijcere ꝯ mūdū: beata virgo
maria ei humiliter supplicauit vt aspectaret alí/
quātulū tēporis donec veniret Frāciscus ꝛ Dñi/
cus q cū suis frībus pctōres ad penitētiā euoca/
rēt. Cui⁹ supplicatōe dñs nr̄ ꝯcessit hoc modicū
tp̄is vt de pctis nr̄is agam⁹ penitētiam. ¶ Pars
scōa. De iudicij vniuersalis discussione. A.

SEcūdo quo ad iudicij vniuersalis di/
scussionē sciēdū est: ꝙ ad peragenduꝫ
rectū iudiciū qnq̄ꝫ pricipaliter regrū/
tur.s. Judex: reus: locus iudicij: accu/
sator: et testis. Prío igit̄ í hoc iudicio aduēiet iu
dex.s. dei fili⁹ dñs iesus xp̄s: iuxta illō Mat.16°.
Fili⁹ hoīs vētur⁹ ē cū angelis suis í glia pr̄is sui: ꝛ
tūc reddet vnicuiq̄ꝫ s̄ꝫ opa sua. Angeli āt ōfferēt
añ eū vexillū crucis: ꝛ oīa alia ístrumēta passiōis
miraculose reformata: vt dixim⁹ í ꝓcedēti s̄mōe
Sciēdū q̄ꝫ ꝙ ante iudicē istū terribilē descendet
ignis horribilissim⁹: q totū mūdū ꝯburet. Juxta
illud. ps.96. Ignis añ ipuꝫ ꝓcedet ꝛ íflāmabit in
circuitu inimicos eius. De quo igne dicit Aug.
in 20.li. ō ciui. dei.c°.18°. ꝛ magister í q̄ sniaꝝ di.
48^a. ꝛ ēt nr̄ Ri.í.4°.di.47^a. ar°.2°.q.p^a. Qd erit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ita altus sicut fuerunt aque diluuij.s.15.Cubitis
super omnes mõtes:ut habetur Genesis.7°.c°.
De cuius terribilitate loquẽs Deus Deuter.32°.
ait. Ignis succẽsus est in furore meo ⁊ ardebit
vsqꝫ ad inferni nouissima.Deuorabitqꝫ terram
cum germine suo:⁊ mõtium fundamẽta cõbu/
ret.Et iste ignis ꝭm Ricardũ in predicta di. De
scendẽs incipiet purgare aerem in supiori parte
in qua ẽ comunis habitatio demonũ:vsqꝫ ad iu
dicium.s.in medio interstitio aeris. Prius enĩ
peccauit malus angelus ꝙ̃ homo.Et ideo debet
prius purgari eius habitatio.Deinde successiue
descendet ipse ignis cõfragrationis purgãs infe/
riorem partẽ aeris:⁊ alia elemẽta:⁊ calore ipsius
ignis descendẽtis:omnes hoĩes qui tunc erũt vi/
ui morient̃ur:⁊ ipsi⁹ ardore omnia mortuorũ cor/
pora incinerabũtur.Et iste ignis purgabit in ele
ctis illud:ꝙ inueniet purgãdum:⁊ erit loco pur/
gatorij eis:qui tunc morientes indigebant purga
tione.Sicut ait magister.in.4°.di.47.Iuxta il
lud Mala.3°.Ipse sedebit cõflans:⁊ purgabit
filios leui.Et de hoc loquit̃ Paulus p°.ad Cor.
3°.dicẽs.Uniuscuiusqꝫ quale sit opus ignis pro
babit.Iste etiam ignis tpe quo durabit iudiciũ
cruciabit reprobos sicut ignis inferni:⁊ post iudi
cium:ipsos cũ oĩbus mũdi sordib⁹ inuoluet:⁊
precipitabit in infernũ.Et dicit Ricar.vbi.s.q.
6ᵃ.Quod forte ignis inferni tpe iudicij non exi/
bit de loco suo ad cruciãdũ reprobos:sꝫ iste ignis
supplebit vicem eius. X

PRedicta aũt purgatio elemẽtoꝝ fienda per
ignẽ dicit̃ mundi innouatio:ꝭm Ricar.in
4°.di.48ᵃ arti.2°.q.pᵃ.Sed hic queri posset nũ
quid elemẽta innouabũtur quo ad eoꝝ substãtiã
anihilata pori substãtia?Et p° videt̃ ꝙ sic.Di.n.
2ᵉ.Petri.3°.Nouos celos ⁊ nouã terrã ꝭm ꝓmis
sa ei⁹ expectamus.Et ibidẽ etiã ait apls.Adueni
et dies dñi:tanqꝫ fur.In quo celi magno impetu
trãsiẽt.Elemẽta vo calore soluent̃.⁊ Esa.65°.ait
de⁹.Ecce ego creo nouos celos ⁊ nouã terrã:⁊ nõ
erũt in mẽoria priora:⁊ Apoc.21°.dicit btũs Ioan/
nes.Uidi celũ nouũ ⁊ terrã nouã.Primũ.n.celũ
⁊ pma terra abijt:⁊ mare iã nõ ẽ.Et ibidẽ.Et
dixit:q sedebat ĩ throno:ecce noua facio oĩa.Sꝫ
ꝯtra di Eccl'e⁹.p°.vbi ait Salomon.Terra aũt
in etnũ stat:psalmista qꝫ dicit deo.Qui fũdasti
terrã sup stabilitatẽ suã:nõ ĩclinabit̃ in seculũ scli
Ad hãc qõnẽ rñdet Rabban⁹ sup pdicta vba
psalmiste.Qꝫ terra ⁊ alia elemẽta ꝑmanebũt:q̊
ad substãtiã.Et idẽ igt Aug.20.de ciui.dei.c°.16°
Trãsiẽt aũt quo ad pulchriorẽ formã ⁊ innouatio
nẽ.Et pdicta ꝯfirmant̃ ꝑ illõ Iob.20. Lucẽt oĩa

que fecit:nec tamẽ consumẽtur.Dicũt aũt Theo/
logi in.4°.di.48ᵃ.Quod ista innouatio mundi
est fienda multiplici ratione.p°.propter hoĩs glo
rificationẽ:quia sicut dignũ est ꝙ elementa pur/
gentur eo ꝙ infecta fuerũt per hoĩs culpas:ita di
gnũ est ꝙ ipse mũdus ĩnouet̃ propter hoĩes glĩfi
cationẽ.Secũdo pp hoĩs cõformationem vt to
t⁹ mũdus prout possibile est glĩficato hoĩ ꝯforme
tur.Tertio propter hominis delectationẽ:qꝛ enĩ
mũd⁹ fact⁹ est vt hõ in pñti per speculũ creature
cognoscat creatorem quem in sua natura vide/
re nõ potest.Ideo in futuro oportet speculũ me/
liorari vt in pulchritudine creaturarũ amplius
resultet species ⁊ pulchritudo creatoris:⁊ verifice
tur perfecte illud ꝙ inquit psalmista. Delectasti
me in creatura tua:hoc aũt nõ erit ad necessita/
tem sed ad iocunditatẽ:vt videlicet delectatõi vi
sionis ĩtellectualis:addat̃ delectatio visionis sen/
sus in aspectu mũdi.Quarto hoc fiet propter cre
aturarum remunerationẽ que homini seruierũt
Nã ꝭm scũm Bonauenturã in.4°.di.48ᵃ.ar°.
2°.q.pᵃ.Aliqd est triplicit̃ remunerabile.p°.qa
aptũ natũ est mereri sicut liberũ arbitriũ.Secũ/
do qꝛ est ipsi merenti cõiũctũ vt corp⁹ humanũ
Tertio qꝛ ad ipsum est ordinatũ sicut ad obsequi
um.Et ꝭm hoc premiat̃ homo in seipso aliquan
do in corpore ⁊ aliquãdo in eis que sunt sibi vti/
lia vñ dicendo corpora celestia ⁊ elementa ꝓmia
ri nõ est aliud:ꝙ̃ hoiem ꝓmiari in illis: quia.s.
totũ mũdũ amore hoĩs faciet deus pulchriorẽ
Et ideo propter ipsũ ꝓmiabunt̃ corpora super
celestia:ꝭm eã propietatẽ ꝭm quã sunt consona
corporib⁹ gloriosis.Dicit aũt Ricar.in pdicta di.
ar°.2°.q.7ᵃ.ꝙ ꝭm quosdã tanta erit bonitas crea
ta post vniuersi innouationẽ:ꝙ nulla creatura si
ue eadẽ numero siue diuersa plus posset'õ boni
tate capere. Et quãuis inter ipsũ vniuersũ inno/
uatũ ⁊ deũ erũt infiniti gradus: non erũt tamen
possibiles participari a creatura. Y.

SI aũt querat̃ qualis erit ista innouatio.Re
spõdet̃ ꝭm Theologos:ꝙ ꝓmo t̃ra erit sicut
cristallus ⁊ erit planissima:⁊ illuminata erit tñ
mõ in sua superficie:qꝛ si in suo profundo illumi
naretur impij lumẽ illud viderẽt qua visione sũt
indigni.De ipsa autẽ terra tunc dici poterit illud
Apoc.21°. Lumẽ ei⁹ simile lapidi precioso sicut
cristallus. Z

SEcundo aer erit clarior septies ꝙ̃ nunc sit
nec habebit impressiones quas patitur mõ
qꝛ nõ erũt nubes:neqꝫ vẽti:neqꝫ pluuie:nec ros
nec grãdo:neqꝫ tonitrua:neqꝫ fulgura.Et tunc
verificabit̃ illud ps.17. Pre fulgore in cõspectu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

ei⁹ nubes transierūt: grādo ꝛ carbones ignis. A

Ignis vero ꝛ aqua ferunt puriora: ꝛ manebūt et nō solū fʒ substantiā. Sed etiā fʒ qualitates suas quas nunc habent q̄tum ad habitus ꝛ nō q̄tū ad vsuʒ. Quia cū i his duobus elemētis magis vigeant qualitates actiue. s. frigiditas in aqua ꝛ caliditas in igne: magis sunt generationis ꝛ corruptionis principium ꝛ tales effect⁹ illorū nō erunt amplius. Et ideo propter hoc dicuntur interire. Uel ideo dicunt fm aliquos interire. Quia vt ait Basilius super illud psalmiste. Uox dñi intercidētis flāma ignis. Deus separabit ab igne illud quod est calidū vestiuū: ꝛ ab aqua illud qd̄ est frigidū ꝛ glaciale: ꝛ faciet in infernū descēdere. Nā de omnib⁹ elemētis ignobile tendet deorsum: sicut grossū terreū ꝛ opacū ac tenebrosū ad cruciādū damnatos iuxta illud Sap 5°. Pugnabit pro eo orbis terrarū cōtra insensatos. Perspicuū aūt in aqua: ꝛ lux in igne manebit ꝛ ascendet sursum ad letificandū btōs. Dicit quoqʒ Ricar. vbi supra. q. 5ª. Nō cōueniēs est ꝙ cuʒ innouabitur hō lux etiā in corporibus celestibus augeatur. Et ex ꝯsequēti qd̄ elementa abūdantius illuminent q̄ modo: quia ab ipsis corporib⁹ celestib⁹ recipiēt maioris luminis influentiā nec est incōueniēs si opinemur ꝙ vltra illā claritatē quā ab ipsis celestib⁹ corpib⁹ recipiēt et alia eis claritas iprimetur. Sicut eni aīe electoꝝ per lumen glorie aliquo modo angelis cōformabuntur manente tū differentia in essentia ꝛ proprietatibus naturalibus: sic corpora iferiora per suā illustrationē aliqualiter cōformabunt corporibus celestibus salua tū differētia in essentia ꝛ proprietatibus naturalibus. B

Ex predictis aūt patet ꝙ terminabunt trāsmutatiōes elemētoꝝ ꝛ generationes aīaliū ꝛ plātaꝝ. Et pp ista dicūt iterire elemēta: nō q̄ tū ad substātiaʒ sed q̄tuʒ ad actionē ꝛ passionē Sed cōtra p̄dicta argui posset ꝙ aīalia ꝛ vegetabilia nō deberent destrui: quia sunt ad ornamentū elementorū: ergo quādo elemēta meliorabuntur etiā aīalia ꝛ vegetabilia debent meliorari: nec ab eis auferri debet ornatus eoꝝ. Preterea sicut elemēta seruiunt homini ita vegetabilia ꝛ aīalia bruta: ergo sic i mundi innouatione nobilitabūt elemēta: videt ꝙ etiam debeant nobilitari ipsa animalia bruta ꝛ vegetabilia. Preterea vegetabilia ꝛ bruta nobiliora sunt elementis: quia elementa ordinant ad mixtuʒ: mixtū aūt ad vegetatiū ꝛ sensitiuū: ergo mixta magis vident eē de perfectione vniuersi q̄ elementa: ꝛ ex cōsequenti ꝙ magis debeant remanere. Ad hec autē respōdet Ricar. vbi supra q. 6ª. dicens qd̄ creaturarū q̄dam sunt incorruptibiles fm se totas: vt angeli ꝛ corpora celestia. Quedā sunt corruptibiles fʒ se totas vt vegetabilia ꝛ bruta. Quedā vero sunt i corruptibiles fm partem magis principalē: sed fm partē minus principalem sunt corruptibiles vt homines q sunt corruptibiles fʒ corpus: sed incorruptibiles fm animam. Quedam vero sūt incorruptibiles in partibus: ꝛ icorruptibiles in toto: non ꝙ eorum natura ex parte sua tota sit incorruptibilis: sed quia propter ordineʒ vniuersi nō adest corrūpens. Et talia sunt elementa. Statui aūt incorruptibili nō conueniunt ea que fm se tota corruptibilia sunt ꝛ fm ordinē mūdi corruptibilis. Et ideo talia nō remanebūt: cui⁹ modi sunt mineralia: vegetabilia: ꝛ bruta. Oēs aūt alie creature remanebūt. Et que sūt in parte corruptibiles efficient incorruptibiles fm se totas. Ad primū ergo dicas ꝙ animalia nō sunt ad ornamentum elementorum nisi fm corruptibilem mūdi statum. Unde in parte nobiliori aeris nō est aliquis ornatus animalium: nec etiā in igne quia non taʒ sunt propter ornatū q̄ propter corruptibilis hominis statū ꝛ necessitatem. Ad secūdū aūt dicas ꝙ q̄uis aīalia ꝛ plante seruiant homini sicut elemēta: nō tū habent tantā aptitudinē ad statū incorruptibilē sicut ipsa: quia icorruptibilia sunt fm se tota. Ad tertiū vero dicas ꝙ quāuis vegetabilia ꝛ bruta nobiliora sint simpliciter q̄ elemēta: nō tū quo ad durationem ꝛ perpetuationē. Uegetabilia eni ꝛ aīalia intra se habent causam corruptionis sue: nec celo quiescente possent perpetuari in esse nec eadē inspecie nisi per miraculum. Nō est aūt congrua ratio ꝙ de⁹ ea per miracula perpetuaret in esse. C

Fiet quoqʒ innouatio planetarū fm predictos doctores. Quia aūt orbes celestes ꝛ sydera nullā habent impuritatē sicut elementa: iō nō purgabunt: sed innouabunt. Et hoc dupliciter. s. q̄tum ad motus cessationem ꝛ splēdoris augmētationē. Primo eni q̄ ad mot⁹ cessationē innouabunt corpora celestia: quia tūc oīa erunt in dispositione perfecta. Melior aūt est dispositio quietis q̄ motus: ergo oīa quiescent. Dicunt autem aliqui ꝙ sol remanebit in oriēte: ꝛ luna in occidēte vbi creata sunt iuxta illud Abachuc 3°. Sol ꝛ luna steterūt in habitaculo suo. Unde Isidorus sup illud Esa. 60. Nō occidet vltra sol tu⁹. Et etiaʒ recitat Magister in. 4°. di. 48ª. c°. vltimo ait. Post iudiciū sol laboris sui mercedē recipiet: ꝛ nō veniet ad occasuʒ: nec sol nec luna Sed in ordie quo creata sunt stabūt: hec ille. Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

confirmantur p̄dicta per ea que habent̄ Apoc.x°. Ubi dicit̄ q̄ angelus iurauit per viuentē in sc̄la seculorū qui creauit celū: ⁊ terrā: ⁊ mare: ⁊ oīa que in eis sūt: q̄ tēpus amplius nō erit. Ex quo textu sic arguit̄. Impossibile est esse motū sine tēpore: quia tēpus est mensura motus. p°. Phisi. Si ergo temp⁹ amplius nō erit: igit̄ motus cessabit. Si aūt cōtra p̄dicta arguat̄ sic. Sol per sui motum successiue illuminat diuersas partes terre: ergo si motus eius cessaret: alique partes terre remanerent perpetuo obscurate: qd̄ est incōueniens. Respondetur: q̄ nulle partes terre ī superficie sua remanebunt obscure: tum quia vt prediximus terra ipsa de se erit illuminata ⁊ clara: tum quia augebitur lux lune: ⁊ stellarum: que sufficienter illuminabunt illam partez terre que a sole non illustrabit̄: nec est inconueniēs q̄ vna pars terre magis illustret̄ q̄ alia. s. illa que fuit ab hominibus habitata: que a sole principaliter illustrabitur. Unde notandum ad predictorum declarationem s̄m Ricardum in. 4°. di. 48ª. ar° 2°. Qd̄ in mundi innouatione cessabit mot⁹ corporū celestiū nō p̄ nāz s̄z per volūtatē itelligētiaꝝ ipsa mouētium ⁊ obedientiū voluntati creatoris in desinēdo mouere. Sicut ex amore eius mō sibi obediunt in mouēdo. Tunc eniz placebit creatori vt ampli⁹ ītelligētie corpa celestia nō moueant qa tūc hēbit̄ finis mot⁹ corporū ipsoꝝ. Naz ītelligētie mouēt ipsa corpora vt p̄ motū eorū fiat īnouatio īfluētiaꝝ ⁊ cōtēperātia q̄ reqrit̄ ad gn̄ationē ⁊ corruptionē quousq̄ īpleat̄ numer⁹ electoꝝ. Cū aūt ipse numer⁹ tp̄e iudicij fuerit cōpletus: p̄dicte ītelligētie cessabūt mouē ipsa corpora Quia oē qd̄ ꝓpter aliquē finē mouet̄: rōnale est vt illo fine habito qescat ab ipso motu. Secūdo aūt īnouabuntur planete ⁊ corpora celestia q̄ tū ad splēdoris augmentum vnde Esa. 30. dicit̄ Erit lux lune sicut lux solis: ⁊ lux solis septempliciter sic̄ lux septem dierum. Ratio aūt huius augmētationis erit: quia homo qui est mundus minor: vt supra diximus ampliori lumine fulgebit. Unde saluator ait Matth. xi. 13°. Fulgebunt iusti sicut sol. Ergo etiā lux maioris mūdi debet augeri: vt non sit difformitas inter minorem ⁊ maiorem mūdum. Que lux ⁊ formositas totius machine mundialis in eternum permanebit ad cōsolationez electorum: sicut ⁊ inferni obscuritas ⁊ turpitudo ac miseria eternaliter durabit ad malorum afflictionem. Ita mandante ⁊ decernente superno iudice bonorum ⁊ maloruz: cum de celo veniēs iudicabit viuos ⁊ mortuos ⁊ seculuz per ignem.

Qualiter autē veniet iste iudex habet̄ Apoc. 14°. vbi īquit Jo. Uidi ⁊ ecce nubē cādidā: ⁊ super nubē sedētē silez filio hoīs: habentem in capite suo corōaz aureā: ⁊ ī manu sua falcē acutā. Actuū quoq̄ p°. c°. dicit̄. Uiri galilei quid admiramini aspicientes in celū: hic iesus qui assūptus est a vobis in celū sic veniet. s. gl'iosus: quemadmodū vidistis eū euntē in celū. Itē iude vnico c°. d̄r. Ecce veniet dn̄s in scīs milibus suis facere iudiciū cōtra oēs: ⁊ arguere impios de oībus operib⁹ impietatis eorū. Sciendū est autem q̄ auctoritas iudicandi ⁊ iudiciaria potestas ptinet ipsi deo s̄m Ricar. ⁊ Bonauēt^{am}. in 4°. di. 48ª. tamē tota trinitas hanc auctoritatē iudicādi dedit hoī xp̄o: vt inquit dn̄s Bonauen. vbi supra ar°. p°. q. pª. Et hoc est quod inq̄t Saluator Matthei vlt°. Data est mihi oīs potestas in celo ⁊ in terra: ⁊ Joannis. 5°. etiā dicit. Pater oē iudiciū dedit filio: ⁊ Actuū. 3°. scriptū est. Dn̄m fecit deus hunc iesū potestate etiā cetera sibi subijciendo: ⁊ x°. c°. eiusdē libri dicit̄. Ipse est qui cōstitutus est adeo iudex viuorū ⁊ mortuorū. Scti aūt apl'i ⁊ oēs alij viri perfecti iudicabūt simul cū xp̄o: nō vt principales: sed vt assessores. Ut inq̄t Ricar. in. 4°. di. 47ª. ar°. p°. q. 7ª. Et hoc est qd̄ habetur Sap. 3°. Judicabūt nationes ⁊ dn̄abūtur pp̄lis et Job. 36°. dicit̄ de xp̄o. Judiciū pauperib⁹ tribuit et Matth. 19°. dicit saluator. Cuz sederit filius hoīs in sede maiestatis sue sedebitis ⁊ vos sup̄ sedes duodeci iudicātes duodeci trib⁹ isr̄l. Sup̄ qb⁹ v̄bis dicit Aug. 20. de ci. dei. c°. 5° ⁊ Alex. de ales. in. 4ª. p̄te sūme ī tractatu de iudicio vniuersali. Quod per duodeci trib⁹ israel: intelligit̄ vniuersitas iudicandorum. Et per duodecim apostolos omnes viri perfecti designātur Et ideo ait Paulus. 1°. ad Corin. 6°. An nescitis qa angelos. s. malos iudicabim⁹: ⁊c. Alij aūt qui non fuerunt ita perfecti: sed tū̄ saluati sūt iudicabunt reprobos sentētie approbatione: quia approbabūt sententiā iudicis iuxta illud. Apoc. 19°. Audiui vocē tubarū multarū in celo dicentiū. Alleluya: laus: ⁊ gloria: ⁊ virt⁹: deo n̄ro: quia vera ⁊ iusta iudicia eius. Et hoc mō iudicabunt oēs electi. Dicent̄ etiā min⁹ mali iudicare magis malos: ratione minoris sceleris perpetrati: vt inquit. Ric. vbi supra. Et sic intelligit̄ illd̄ Luc. xi° Uiri niniuite surgēt in iudicio cū gn̄atione hac ⁊ condemnabunt eam.

Si āt q̄rat̄ nunqd oēs resurgētes videbunt xp̄m equali mō. Rn̄deo s̄m Ric. in. 4°. di. 48ª. ar°. p°. q. 2ª. Bon. ibidem ac Alex. vbi sup̄ Qd̄ nullus de reprobis videbit diuinitatē xp̄i p̄ vi

sionē aptā qa sic eēnt btī. Ut igt Ugo i li°. de sacra
mētꝫ. ꝛ Magister in. 4°. di. 48ª. ꝛ Aug. in p°. de
trini. c°. penul. Oculi enī eoꝝ erūt īpꝓportiona
ti ad vidēdam diuinā claritatē: ꝛ erūt penitus in
habiles ad hñdaꝫ aliquā delectationē. Essent au
tē beati: si xp̄m videre possent in forma glo͂sa ꝛ es
sentia diuina. Juxta illd̄ Joānis. 17°. Hec est vi
ta eterna: ut cognoscāt te verum deū: ꝛ quē misisti
iesum xp̄m. Dānati tñ cognoscēt per signa certissi
ma: ꝛ per effect⁹ manifestos: ꝙ xp̄s est deus ꝛ hō
Et videbūt humanitatē ei⁹ g͂liosaꝫ. De qua tñ vi
siōe nō recipiēt nisi dolorē maximū ꝛ penā: qꝛ ocu
lus īfirm⁹ offendit vidēdo lumē maximū. Itē qꝛ
erūt in odio xp̄i īdurati. Inimic⁹ aūt tristat̄ vidē
do glıā̄ illi⁹: quē odit ꝛ cui⁹ inuidet. Jō videbūt
eū cū ꝯfusiōe ꝛ anxietate: ꝛ apparebit eis: tā īribi
lis: ꝙ poti⁹ vellēt ꝙ īfern⁹ eos absorberet: q̄3 illi⁹
vultū ītueri: ꝛ sniaꝫ expectare. De visiōe aūt diui
nitat̄ꝫ habet̄ Esa. 26°. vbi dr̄. Impi⁹ non videbit
gl̄iā dn̄i. De visiōe vo humanitat̄ꝫ g͂liose īgt idē
ꝓpheta ibidē loquēs ipsi dn̄o iesu de reprob. Ui
deāt ꝛ ꝯfundant̄: ꝛ ignis hostes tuos deuoret. Et
hoc est qd̄ scriptū ē Apoc p°. c°. Ecce veniet ī nu
bib⁹ celi: ꝛ videbit eū oīs oculus: ꝛ q eū pupuge
rūt. Ecōtra āt apparebit elect̄ꝫ vultu placabili: ꝛ
iocūdissimo: q btī videbūt oclo mētali diuinita
tē ei⁹ in forma ꝓpa. Et ēt gl̄iā aīe ipsi⁹: ꝛ oclo cor
porali gl̄iā ꝛ lumīositatē corpis ei⁹: cū maxio gau
dio ꝛ leticia. Et h° est ꝙ scriptū ē Esa. 33°. Regē
ī decore suo videbūt: vñ Ber. in q̄dā s̄mone ait.
Plenū ꝓsus oī suauitat̄ꝫ dulcedine: vidē hoīem
hoīs ꝯditorem. Ecce enī dulce lumē ꝛ delectabi
le oclis: vidē solē iustitie xp̄m dn̄m.

Uo ad scd̄m pertinēs ad iudicium: scilꝫ rei
presentationem. Sciēdūm ꝙ verificabitur
illud apl̄i. p°. ad Thesa. 4°. dicentis. Ipse dn̄s in
iussu ꝛ in tuba dei: ꝛ in voce archāgeli descendet
de celo. Sicut etiam descēdit in datione legis: ut
habet̄ Exo. 19°. ꝛ Matth. 24°. dicitur. Mittet
angelos suos cum tuba ꝛ voce magna: ꝛ cōgre
gabūt electos eius a quattuor vētis: a summis ce
loꝝ: vsqꝫ ad terminos eoꝝ. Unde sciēdum est s̄m
Ricar. in. 4°. di. 43ª. arti. 5°. q. 3ª. Quod mortui
resurgēt illis locis in qbus tēpore resurrectiōis
erit pars principalior corporis: iuxta legem cuꝫ
in diuersa. ff. de reli. ꝛ sumpti. fu. Siue ibi a prin
cipio fuerint sepulta eoꝝ corpora: siue alibi tran
slata. Si autem illo tempore cōtinget partes cor
poris eque pricipales esse in diuersis locis: ut qa
medietas capitis ꝛ medietas cordis: ꝛ omnium
alioꝝ membroꝝ: sic in vno loco ꝛ alia medietas
in alio resurgēt in illo loco: qui erit minus distās
a loco mortis vel iudicij. Si autēꝫ vtreqꝫ partes
in quibus erit medietas erūt eque distātes a loco
mortis ꝛ iudicij. Tūc resurgēt in illo loco in quo
statuet deus. Regulariter autem resurgēt mortui
in locis in qbus eoruꝫ corpora iacebūt sepulta si
cut dicit glosa super. 27°. c°. Matthi. ꝛ probatur
per illud qd̄ inquit dn̄s Ezechielis. 37°. di. Ecce
ego aperiā tumulos vestros: ꝛ educā vos de sepul
chris vestris ꝛc. Dicit aūt Ric. noster in predicta
di. articu. 3°. q. 3ª. Qd̄ causa efficiēs resurrectio
nis corpoꝝ non erit vox tube: sed solū causa instru
mentalis. Dicit ergo Ric. vbi supra: ꝙ christ⁹ in
descēsu suo: iubebit pulueres seu partes quascū
qꝫ corporuꝫ mortuoꝝ recolligi per ministeriuꝫ an
geloꝝ: ꝛ ex illis pulueribus recollectis precipiet
corpa reformari: ꝛ reformatis animas vniri. Et
hoc fiet per virtutem diuinaꝫ. Uoluit autē de⁹ re
surrectione mortuoruꝫ fieri in die iudicij: ꝛ non
ante statim post mortem: qd̄ ordinauit multis de
causis s̄m beatum Bonauēturam in. 4°. di. 43ª.
ar. p°. q. 3ª. Maxime ꝓpter nostre fidei merita
tionē. Multum enim meremur credēdo nos re
surrecturos: q sicut aīalia cetera morimur. Hoc
aūt meritum non haberemus: si videremus mor
tuoꝝ corpora resurgere: qa ut ait Grego. in ome
lia pascali. Fides nō habet meritum: vbi huma
na ratio prebet experimētum. Sciēdum est ergo
ꝙ Angeli custodes prouinciaruꝫ in prouincijs
quas custodierūt clamabūt fortiter: ꝛ sensibiliter
sono articulato: cum tuba horribili vocātes oēs
hoīes: ut compareāt coram iudice dicētes. Sur
gite mortui: venite ad iudicium. Que oīa cōside
rās Chriso. sup Matth. īquit. Magna est vox
illa: cui oīa obediūt elemēta: que petras scindit: in
feros aperit: vincula mortis disrūpit: ꝛ de profun
dis abyssi aīas corporib⁹ liberatas assignabit. De
hac āt resurrectione mortuoꝝ: ꝛ iudicio bonoꝝ ꝛ
maloꝝ prophetatuꝫ fuit Dañ. 12°. vbi dicit̄. Qui
dormiūt in terre puluere euigilabūt: alij in vitaꝫ
eternam: alij vo in opprobrium sempiternū. De
hac etiam cōgregatione oīum iudicādoruꝫ loq
tur saluator Matthi. 25°. Et in euāgelio hodier
no dicēs. Cuꝫ venerit filius hominis: in sede ma
iestatis sue. Et oēs angeli eius cum eo: tunc sede
bit super sedem maiestatis sue: ꝛ cōgregabūtur
ante eum omnes gētes. Bene autem dicit sede
bit: qꝛ iudex debet sedere in sentētiādo. Aliter nō
valeret sentētia. arg. in. l. ij. §. in bonoꝝ. ff. quis or
do in bo. pos. ser. ꝛ facit. C. de offi. ciui. iudi. l. i. ꝛ in
auten. de iudi. §. sedebūt. ꝛ. C. de sen. experi. reci. l.
finali. Sed contra predicta de cōgregatione om
nium gentium: videtur illud Joā. 3°. Qui credit

in eo non iudicatur. Et sic videtur q nullus bo/
nus debeat ad iudicium vocari. Et ibidez dicit.
Qui nō credit: iam iudicatus est: ergo nullus in
fidelis ad iudicium vēturus est. Item paruuli:
qui nihil boni aut mali operati sunt: ex quo nihil
meruerūt: nec demeruerūt: non debēt ad iudiciū
vocari. Ad hoc respōdēdum: fm sanctuz Bona.
i.4°.di.47ª.ar.p°.q.3ª. & Ric. ibidez.q.6ª. Qd
in iudicio cōsiderāda sunt duo s. disceptatio siue
discussio pro meritis & demeritis. Itez retributio
pro bonis & pro malis opationibus. Quātuz ad
retributionē: oēs iudicabunt etiā angeli: tam bo
ni q̄ mali. Boni enim angeli q̄uis habeant su
am beatitudinē essentialē: tn̄ pro ministerio qd
nobis exhibuerunt recipiēt aliquod accidentale
pmium. Siliter mali angeli pro malis suis reci/
pient: si qd pene deest eis. Nō enim sunt totaliter
cruciati sicut debēt: sed in iudicio plenarie recipe
supplementū oīum penarum. Siliter etiā repro/
bi hoies recipiēt augmētum penarum in resum
ptione corpoz: & electi pmium & gaudiū. Et hec
est ratio quare oēs debeant in iudicio cōparere.
tam homines q̄ angeli: siue boni siue mali. Et
fm hoc pōt intelligi illud. p° Corinth. 6°. Nescitis
qm̄ angelos iudicabimus? Quātum aūt ad dis/
cussionem nō oēs diiudicabūtur: qr fm Grego.
26°. mora. & Alexādruz de ales in.3ª. parte sūme
in declaratione simboli aplici: & magistrū in.4°.
di.47ª. arti 3°. Alij iudicabunt & pibunt. Ut illi
qui aliqua bona habuerūt permixta suis malis:
sed mala finaliter pponderauerūt. Unicuiqz eni
ipsoz dici poterit illud Dan. 5°. Appensus est in
statera: & inuētus est minus habēs. Pōdus nā/
q3 & statera iudicia dei sūt Prouer. 16°. Alij nō
iudicabunt: & peribūt: ut illi quoz mala fuerunt
impmixta bonis sic ut illi qui fūdamēto fidei ca/
ruerūt. Alij vo iudicabunt & saluabunt: ut hi
qz merita bona fuerunt pmixta malis: sed bona
pualuert & ppōderauerūt. Alij nō iudicabunt
& saluabūtur: ut hi quoz merita fuerūt: ita perfe
cta: q nullis malis: aut paucissimis fuerūt per/
mixta: sed per penitētiam purgata. Ut sunt viri p
fecti: & etiam paruuli ab originali peccato purga
ti: qui decesserūt ante liberi arbitrij vsum. Simili
ter & angeli sancti: hec ibi. Quando ergo dicit: q
qui credit nō iudicat: intelligit de perfectis quo
ad discussionē: qui nulla habēt mala discutiēda
nō autem quo ad retributionez. Et quādo dicit
qui nō credit iam iudicatus est: intelligit de infi/
delibus: quo ad discussionē: vnde Alexā. de ales
sup illa verba psalmi pmi. Non resurgent impij
in iudicio ingt. s. ad hoc ut iudicētur iudicio di/
scussionis: qr tam horrēda peccata sua erūt: q di
scussione nō indigēt: tamē resurgēt in iudicio pu
nitionis. Et sequitur in predicto psalmo. Neqz
peccatores in cōsilio iustoz: scilicet sentētie appro
batione: tamen resurgēt & apparebūt coram iu/
dice: ut puniātur. Et rationem assignat Ricar.
in.4°.di.47ª. arti. p°. q.4ª. Quare oēs in iudi/
cio psonaliter apparebūt: scilicet ut cōsciētie sin/
gulorum in presentia iudicis singulis pateāt: ad
diuine iustitie manifestationez. Et ut viui hoc p/
sciētes debere fieri: diligētius se preparēt: ut in tā/
ta congregatione: & coram tanto iudice: extremā
non recipiāt cōfusionem. Non enim erit ibi de/
fensio per procuratorem: que nō admittit in cau
sa criminali. ff. de publi. iudi. l. penul. §. ad crimē.
& ff. an per alium cau. appel. l. i. §. p°. & C. de accu
sationibus. l. reos. & 5ª q.3ª. c°. in criminalibus.
De quo distingue ut per glosaz & doctores in. l. ser
uum quoqz. §. publice. ff. de procu. Omnes ergo
in iudicio psonaliter apparebūt: ut singuli iudi/
cem: quo ad humanaz naturam videāt: ad cōso
lationē electoz & reproboz afflictionē āpliorē. ¶

Quo ad tertium. s. de loco iudicij in quo cō/
gregādi sunt omnes hoies: habemus scri/
pturaz Iohelis. 3°. vbi inquit deus. Adducā om
nes gētes in valle Iosaphath: & disceptabo cum
eis. Pro quoz declaratione sciēdum fm Alexā.
de ales vbi supra & Ricar. in. 4°. di. 48ª. arti. p°.
q. 7ª. Quod christus non descēdet in vale Iosa/
phath: sed sup mōtem oliueti: de quo in celum
ascēdit: & residebit in aere in throno fulgētissimo
in loco alto: ut ab omnibus possit videri parum
citra locum in quo apli desierūt ipsum corporali
ter videre: quādo ascēdebat in celum hoies autē
pgregabūtur in vale Iosaphath: cui preeminet
mons oliueti: & quot in illa vale poterūt capi: tot
erūt ibi. Alij circa valem: quidam propinquius
quidam vo remotius: electis tamē ad dexteram
iudicis existētibus nō in terra: sed in aere: iuxta il
lud p°. ad Thesa. 4°. Rapiemur cum illis in nu
bibus obuiam christo in aera: sed perfecti eminē
tius & magis prope iudicem erunt: reprobi vo
in terra stabūt a sinistris iudicis: ut habet expsse
Matthei. 25°. Et in euāgelio hodierno: & his cō
cordat magister in. 4°. di. 48ª. c°. penultimo di/
cēs. Boni reperient obuiā christo in aera: repro/
bis in terram quam dilexerūt remanentibus: in
qua ut qdā pdicator ait. Iacebūt sicut vermes fe
tidi & valde lassi: sz a demōib9 pstrigent stare ere
cti ad audiēdam sniam perpetue dānationis sue.
Et erunt turpissimi atqz nigerrimi: & valde hor
ribiles ad videndū: & a demonibus incathenati.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Et dicũt doctores ꝙ magis cõgruum est: ꝙ xp̃s iudicãdo stet in aere sup mõtem oliueti: ꝙ̃ super locũ in quo passus est: q2 passus est in forma infirma: sed iudicabit in forma gliosa: sicut ꝛ ascendit. Dicit autez ꝙ iudicabit in valle Josaphath q2 Josaphath interptat locus iudicij. H

Ad predicta põt addi ratio: quare iudex: ꝛ iudicãdi debeant ꝯuenire simul in loco iudicij In bono enĩ iudicio: pars a parte: ꝛ iudex a partibus põt facere interrogationes. c°. iudicãtem. 30ª. q. 5ª. ꝛ extra de dolo ꝛ ꝯtu. c°. prout. ꝛ de cõces. prebẽ. c°. post electionez. ꝛ. ff. de interro. acti. l. si sine interrogatione. Nam merita causarũ partiũ assertione pandunt: extra de in integrũ resti. c°. cum ex lr̃is. ꝛ. c°. qualiter. ꝛ qñ. el. 2°. de accu. ꝛ C. si per vim vel alio modo. l. ij. Que oĩa fient ĩ iusto: ꝛ perfectissimo vniuersali iudicio. I

Quo aũt ad quartum. s. de accusatorib⁹: sciẽdum est ꝙ lz deus omnia sciat: ut habet ad Hebre. 4°. ꝛ. c°. deus oĩpotẽs. 2ª. q. pª. Jmo scit oĩa anteꝙ̃ fiant. 26ª. q. 5ª. c°. si. in fine. Et ip̃e scit corda ꝛ volũtates hoĩum. c°. nouit. de iudi. ꝛ. c°. p°. extra ne sede va. ꝛ ipse scrutat cordium secreta. c°. tua nos. de simo. Et est testis oĩa que aguntur in hoc mũdo. §. penult. in autẽ. qui. mo. na. ef. legit. ꝛ. c°. ꝛ si christus. de iureiurã. Jbi testis est mihi deus. Et ideo non est opus quo ad ip̃m habere aliquẽ accusatorem: aut testẽ ad faciẽdũ iudicium: tñ quia sñia citra ordinem iudicioꝝ a ꝑ fide lata auctoritatẽ rei iudicate non obtinet. 2ª. q. 6ª. §. Jtez sñia. Dñs noster iesus xp̃s: ne qs eũ iniustum appellare queat: ẜm legum ordinationẽ faciet iudicium suũ: q2 ꝙ̃uis crimina sint nota iudici: tñ non debent ab eo condẽnari: nisi sint ei nota in forma iudiciali Judex enim debet iudicare: ẜm allegata ꝛ probata: ꝛ hec oĩa probant ff. de offi. presi. l. illicitas. §. veritas. ꝛ. C. de iud. l. iudices. ꝛ extra de testi. c°. cum causam. ꝛ. 2ª. q. pª. c°. in ꝑmis. §. sed sciẽdum. ꝛ. §. his oĩbus auctoritatib⁹: ꝛ multis capl̃is sequẽtibus. ꝛ. 2ª q. 7ª. c° plerīqz. ꝛ. 3ª. q. 7ª. c°. iudicet. ꝛ. xjª. q. 3ª. c°. coꝝ qui. ꝛ. c°. summope. ꝛ. 15ª. q. 5ª. c°. p̃sbyter. ꝛ. 23ª. q. 4ª. c°. cum in lege. §. his ita rñdet. ꝛ. 30ª. q. 5ª c°. incerta. vbi dicit. Quãuis enim vera sint non tñ credẽda sunt: nec ꝯdẽnanda: nisi que manifestis iudicijs probant: nisi que manifesto iudicio ꝯuincant: nisi que iudiciario ordine publicãtur ꝛ in. c°. nullũ. eadem. q. ꝛ causa. dicit. Nullũ ante verã iustãqz probationez iudicare: aut dãnare debemus. Et in. c°. iudicãtem. ibidẽ dicit. Judicãtem oportet cũcta rimari: ꝛ ordinem rerũ plena inq̃sitiõe discutere. Facit ad predicta. c^m. occidit. 23ª. q. 8ª. Faciet igit deus venire accusatores contra malos: qui erũt quattuor principales. Primus erit cõscientia propria: cuiusqz iuxta illud Dañ. 7°. Milia milium ministrabãt ei: ꝛ decies cẽtena milia assistebant ei. Seditqz iudicium ꝛ libri apti sunt: id est ꝯscientie: ꝛ Jere. 2°. dicitur. Arguet te malicia tua: ꝛ Sap. 4°. Traducent illos ex aduerso iniq̃tates ipsoꝝ: ꝛ ad Roma. 2°. inquit Paulus. Testimoniũ illis reddẽte ꝯsciẽtia eoꝝ. Tũc enim in ꝯscientia cuiusqz patebunt oĩa scelera: ꝛ qui de peccatis penitẽtiam nõ fecerũt in cõspectu totius mũdi cõfundent: q2 ut ait Ber. peccatum propriũ cuiqz dicet in iudicio. Tu me fecisti: opus tuũ suz: ego semp tecũ ero. K

Secũdus accusator erit scriptura sacra ꝓphete ꝛ ꝑdicatores Jo. 5°. Est qui vos accusat. Moyses ꝛ lex moysi. Tertius erit celũ cũ oĩbus creaturis Job. 20. Reuelabũt celi iniq̃tatez eius: ꝛ terra ꝯsurget aduersum eum: vnde Ugo de scõ victore iq̃t. Cõtra pcõrẽ in iudicio celũ dicet. Ego lucẽ sibi ministraui ad solaciũ. Aer dicet. Ego oẽ gen⁹ auiũ sibi dedi ad obsequiũ. Aq̃ dicet Ego diuersa genera pisciũ sibi dedi ad esuz. Terra dicet. Ego panez ꝛ vinũ sibi dedi ad nutrimẽtum: hec ille. Qui iterum ait. Jgnis dicet. Jn me cõburat. Aqua dicet. Jn me demergat. Aer dicet. Jn me vẽtilet. Terra dicet. A me absorbeat. Jnfern⁹ dicet. A me deglutiat: hec ille. L

Quartus erit demon: de quo Apoca. 12°. dĩ. Diabolus accusator est fratrũ: qui accusabit eos ante ꝯspectũ dñi dei nr̃i. Sed qnqz erunt ꝑncipales demones in iudicio. Primus erit lucifer: qui post se trahet oẽs reges: imꝑatores: ꝑncipes: ꝛ barões: comites: ac milites prauos: ꝛ omnes reliquos supbos vinctos cathena ignea: apparebit aũt ipse demon: in corpe terribili assũpto nigerrimo ꝛ horribilissimo: ꝛ accusabit dictos superbos ante iudicẽ dicẽs. Tu me pp supbiam: de celo deiecisti eq̃ssime iudex: ecce isti oẽs pessimi leges: ꝛ ꝑcepta tua ꝯtẽpserunt: pupillos ꝛ viduas occiderũt ac opp̃sserũt: ut supbie sue vacarent: ꝛ satisfacerẽt. Tu aũt dixisti in euãgelio Luc. 14°. ꝛ 18°. ꝛ Math. 23°. Qui se humiliat exaltabit: ꝛ qui se exaltat hũiliabit: ergo humilia eos in profundũ iferni. Jtẽ isti ꝑncipes hñt in legibus suis ut patet in ꝓhemio istitute: ubi dĩ. Jmꝑatoriam maiestatẽ: nõ solũ armis decoratam: sed etiã legibus oportet eẽ armatã: ut vtrũqz tp̃us: ꝛ belloꝝ: ꝛ pacis recte possit gubernari. Et princeps romanus victor existat: non solũ in hostilib⁹ ꝑlijs: sed etiã per legitimos tramites: calũniãtiũ iniq̃tates expellat: ꝛ fiat tam religiosissimis viris: ꝙ̃ victis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

hostibus triumphator: hec ibi sed isti nihil ho//
rum fecerunt: quinimo subditos multipliciter
vexauerunt: τ crudeliter tractauerunt ergo vin
dica eos. Tunc iudex voluens se ad sanctos pro
phetas τ apostolos dicet. Dicatis quid decre//
tum sit a sancto spiritu meo de istis. Tunc sur/
get Ezechiel propheta dicens. Ego propheta //
ui de talibus libri mei. 22°. c°. di. Ecce principes
israel: singuli in brachio suo fuerūt in te ad effun
dendū sanguinem: patrem τ matrē contumelijs
affecerunt: aduenaʒ calumniati sunt: pupillum
τ viduam cōtristauerunt: sanctuaria mea spre/
uerunt: τ sabbata mea polluerunt: viri detracto/
res fuerunt in te: τ scelus operati sunt in medio
tui. Propterea ecce congregabo vos in medio
hierusalez congregatione argenti: eris: τ ferri: τ
stagni: τ plumbi in medio fornacis: τ succendaʒ
in ea ignem ad conflanduʒ. In igne furoris mei
conflabimini in medio eius vt cōflatur argētuʒ
in medio fornacis. Jacob⁹ quoqʒ apl's surget di
cens. Ego scripsi. 4°. c°. mee epistole canonice: q
deus superbis resistit humilibus aūt dat gratiaʒ
Quibus dictis, terribili vultu dicet xp̄s lucifero
ac satellitib⁹ eius. Separate eos ad partem sini/
stram τ sic fiet.

Secundo veniet alius demon qui vocat̃ ma
mon ducens ante se malos aduocatos: no/
tarios: procuratores: iudices: τ potestates: ac offi
ciales vinctos cathena ignea τ dicet. Equissime
iudex cōtra istos ē nō solū lex tua euāgelica: sed
etiā lex eorū imperialis τ humana. Nam in aut.
de mā. pri. §. Talē col. 3ª. scriptū ē. Talē vo p̄bebis
temetipsū oib⁹ tā publice. q̄ p̄uati vt terribilis q
dē sis delinquentibus τ indeuotis: māsuetissim⁹
aūt τ mitis oibus placatis τ deuotis: ad paternā
eis exhibens prouidētiā. Scriptum quoqʒ est in
l. placuit. C. de iudicijs. Placuit in oib⁹ rebus p̄
cipuam esse equitatis iustitieqʒ stricti iuris ratio
nē. Sed isti totū oppositum fecerūt: vīdica ergo
eos cōtra quos etiā surget Esaias propheta di. ve
rificatū est illō qd̄ scripsi p°. libri mei c°. s. Quō
facta es meretrix ciuitas fidelis: plena iudicij:
iustitia hītauit in ea: nūc aūt homicide hītant ī
ea argētū tuū versū est in scoriam: vinū tuū mix/
tū est aqua: principes tui infideles: socij furū: oēs
diligūt munera sequunt̃ retributiones: pupillo
non iudicant: τ cause vidue nō ingredit̃ ad eos
propter hoc ait dn̄s exercituū. Heu consolabor
sup hostibus meis τ vēdicabor de inimicis meis
hec ibi. Et iterū. x°. c°. mei libri dixi. Veh qui cō/
dunt leges iniquas: τ scribētes iustitias scripse/
runt: vt opprimerēt in iudicio paupes: τ viʒ face
rēt cause hūiliū ppl'i mei: vt eēnt vidue p̄da eo/
rū τ pupillos diriperent: qd facietis in die visita
tionis τ calamitatis: de longe venietis: ad cuius
confugietis auxiliū: derelinquetis gl'iaʒ vr̄aʒ vt
incuruemini sub vinculo: et cū interfectis cadatis
Adducet etiā iste demō medicos auaros: τ cu/
pidos: τ allegabit cōtra eos legē in aut. de tabe/
li. §. Nos aūt coll. 5ª. dicentē. Melius est pau/
ca caute agere: q̄ multis interesse piculose: cui⁹
ꝯtrariū isti fecer̄t ꝑpter auariciā suā: τ fuerunt
causa mortis propter mltoꝝ imperitiaʒ. Contra
quos surget Salomō di. illud Sap. 12°. Quā odi
bilia opera faciebāt per medicamina: finis ꝯdem
nationis eorū veniet sup illos. Adducet quoqʒ
iste demon cū satellitib⁹ suis oēs malos mercato
res: τ vsurarios: ac cōtract⁹ malos faciētes: fures
τ latrones cū raptorib⁹: τ allegabit legē. Nam
hec natura. ff. de condi. indebi. di. Nā hoc natura
equū est neminē cū alteri⁹ detrimento fieri locu/
pletē. Cōtra quos surget Joānes euāgelista dic.
illud Apoca. 18°. c°. Negociatores terre flebūt τ
lugebūt sup illā: qm̄ merces eorū nemo emet am
pli⁹: qui diuites fcti sūt clamabūt ꝑpter timorē
tormentorū flētes τ dicētes: veh veh veh qm̄ vna
hora destitute sūt tāte diuitie. Itē adducet iste de
mō sutores: pelliparios: cerdones: textores: aro/
matarios: molēdinarios: vendētes oleū: carnes:
caseū: τ similia: τ allegabit ꝯtra eos legē bonā. C.
de acti. τ obli. vbi dr̄. Bonā quidē in ꝯtractibus
fidē ꝯsiderari equū est: cui⁹ oppositū isti fecerunt
Cōtra quos surget Esaias dicēs illud eius. 33°. c°
Veh qui p̄daris nōne τ ipse p̄daberis: τ q sper/
nis nōne τ ipse sperneris: cū ꝯsumaueris depdatio
neʒ depdaberis: τ cū fatigat⁹ desieris ꝯtēnere: cō
tēneris. Itē adducet barbitōsores τ oēs labora/
tores tā rusticos: q̄ vrbanos: τ vēdētes in festis:
ac alia ꝓhibita faciētes ꝑpter cupiditatē. Jtem
vacantes vanis spectaculis. Contra quos surget
Amos ꝓpheta dicēs illō ei⁹. 8°. c°. Erit in die il
la dicit dn̄s: τ tremescere faciā terrā: τ ꝯuertā festi
uitates vr̄as in luctū: τ oia cātica vr̄a τ in plan
ctū. Jacob⁹ quoqʒ apl's dicet illud canonice sue.
5°. c°. scriptū. Agite nūc diuites: τ plorate vlulātes
in miserijs que veniēt vobis: diuitie vr̄e putrefa
cte sunt: τ vestimenta vr̄a a tineis cōsumpta: au
rū τ argētū vestrum eruginauit: τ erugo mandu
cauit carnes vestras sicut ignis. Jtem adducet
iste demō: lusores: τ blasphematores: ꝯtra q̄s
allegabit legē 2ᵃᵐ. §. Senat⁹. ff. de alea vbi dicit̃
Senat⁹ ꝯsultū vetuit ī pecūia ludē: cui⁹ oppositū
isti fecer̄t. Cōtra q̄s surget ꝓpheta Dauid dicēs
illō psal. 68. Fiat mēsa eoꝝ corā ipsis in laqueuʒ

⁊ in retributióes: ⁊ in in scādalū. Obscurent̄ oculi eoꝝ: ne videant: ⁊ dorsum eoꝝ semper in curua Effunde sup eos iram tuam: ⁊ furoꝛ ire tue cóprehēdat eos. Adducet quoqꝫ iste demon oēs qui proximuꝫ deceperūt: ⁊ qui crudeles ꝯtra pauperes fuerunt: ꝯtra quos allegabit dicens. Tu dixisti equissime iudex Matt.xi.7°. In qua mensura mēsi fueritis remetiet̄: ⁊ vobis. Sed isti mēdacijs: falsitatibus: ⁊ piurijs proximos dānificauerūt: ⁊ duri paupibus extiterunt: nolētes eis facere elemosynam: ⁊ in necessitatibus succurrere ergo duram cōtra eos proferas sententiaꝫ. Cōtra quos surget apl'us dicēs. Ego dixi ad Ephesi.5° Oīs auarus regnum dei: non possidebit. Quib' oībus auditis dicet xp̄s. Sicut beati sūt paupes spū Matth.5°. Ita maledicti sint auari volūtate vel facto. Tunc dicet māmone: separa eos ad partē sinistram: ⁊ sic fiet. N

Tertio veniet alius demon: qui vocat asmodeus: ligatos ducens oēs sodomitas: adulteros: ⁊ incestuosos: ac fornicatores vtriusqꝫ sexus ⁊ omnes luxuriosos turpissimo modo stantes denudatos di. Equissime iudex: tu dixisti in preceptis tuis Exo.20. Non mechaberis: nec cōcupisces vxorē proximi tui: quod isti nullatenus seruare voluerūt: non solum aūt legem tuā: sed etiā humanaꝫ ꝯtempserūt. Nam scriptū est in.§. sancim'. in autē. de leno. col.3ª. Sācimus oēs quidē scōm q̄ pn̄t agere castitatē: que sola pōt deo: cuꝫ fiducia hoīum aīas pn̄tare. Contra quos surget Jeremias ppheta di. illud.5°.c°. sui libri. Quia multiplicate sunt puaricationes eoꝝ: ⁊ mechati sū: ⁊ in domo meretricis luxuriabant̄. Nūqd sup his nō visitabo dicit dn̄s: ⁊ ī gēte tali nō vlciscet̄ aīa mea: quasi dicat: oīo vlciscar. Sil'r Ezechiel dicit illud.22°.c°. sui libri. Unusqsqꝫ in vxorē ꝓximi sui: opat' ē abhoīationē: ⁊ socer nurū suā polluit nepharie: fr̄ sororē suā oppssit ī te. Jō dispgā te: ⁊ deficere faciā immūditiā tuā a te. Surget qꝫ Johel dicēs illud.3°.c°. sui libri. Posuerunt puerū in postribulo: ⁊ puellā vēdiderūt ꝓ vino: iō velociter reddā eis vicissitudinē suā sup caput suū. Adducet qꝫ iste demon oēs mulieres vanas ⁊ lasciuas: ⁊ ornātes se more meretricio. Contra quas surget Esa. di. illud.3°.c°. sui libri. In die illa auferet dn̄s ornamētuꝫ calciamētoꝝ: ⁊ lunulas: ⁊ torques: ⁊ armillas: ⁊ mitras: ⁊ murenulas ⁊ ānulos: ac gēmas in aures: ⁊ ī frōte pēdētes: ⁊ mutatoria: ⁊ palia: ⁊ linteamia: ⁊ acus: ⁊ specula ⁊ vittas: ⁊ teristra: ⁊ erit ꝓ suaui odore fetor: ⁊ ꝓ zona funiculus: ⁊ pro crispāti crine: caluitium: ⁊ pro fascia pectorali cilicium: ⁊ merebūt atqꝫ lugebūt. Item adducet oēs corrigantes: qa ex corea causat̄ luxuria. Cōtra quos ꝯsurget Esaias di. illud.3°.c°. sui libri. Pro eo q̄ eleuate sunt filie sion: ⁊ ambulauerūt extento collo: ⁊ nutibus oculoꝝ ibant: ⁊ plaudebāt pedibus suis: ab cōposito gradu incedebāt: decaluabit dn̄s verticē filiarum sion: ⁊ crimē earū nudabit. Adducet quoqꝫ multitudinē cantoꝝ ⁊ pulsantiuꝫ: qui sunt etiam causa luxurie. Cōtra quos surget Jo. euāgelista di. illud Apoca.18°. Sustulit vnus angelus fortis lapidē magnū: ⁊ misit in mare dicēs. Hoc impetu mittet̄ babylon magna illa ciuitas: ⁊ vltra nō inuenief. Et vox citharedoꝝ ⁊ musicorū: ⁊ tibia canentiū: ⁊ tuba non audiet̄ in ea ampli'. Adducet quoqꝫ gule deditos: que est causa luxurie: quoꝝ deus venter fuit: ut inqt apl'us ad Philippen.3°. Item oēs ebriosos: q2 ab ebrietate nascitur luxuria: fm illud apli ad Ephesios.5°. Nolite inebriari vino: in quo luxuria. Luxuriosa enī res est vinum ⁊ cōtumeliosa ebrietas.c°. luxuriosa.35ª. di. Et accusabit eos demon dicēs. Scriptū est ad Ephesi.5°. Oīs fornicator: aut immūdus: nō habebit hēditatē in regno xp̄i ⁊ dei. Quib' oībus audit̄ dicet xp̄s demonib': de quolibet ex supradictis: quātū in delicijs fuit tantū date ei tormētū ⁊ luctū Apoc.18°. Et ad sinistrā faciet eos separari. O

Quart' demon: qui vocat̄ belzebub: adducet vinctos oēs hereticos: scismaticos: ⁊ incātatores: maleficos: ⁊ sortilegos: ⁊ diuinos: ⁊ dicet xp̄o. Eqssime iudex: tu pcepisti q̄ vnū deum adorarēt: ⁊ nō facerēt sculptilia: aut maleficia: ut pꝫ Exo.20. ⁊ Deut. 5°. ⁊ Michee.5°. Isti aūt oppositū fecerūt ⁊ sacrā scripturā deprauare studuerūt ecclesiāqꝫ tuā: ac fidē ꝯtaminauerunt. Tūc allegabit ꝯtra eos: legē nullus: ⁊ legē: nemo. C. de malefi. Ubi phibent̄ diuinationes: incātationes: ⁊ maleficia. Et ēt legē.2ªᵐ. eo. ti. vbi dicit̄ Ars mathematica dānabilis penit' interdicta ē. Item allegabit.cᵐ. firmissime. de here. Ubi dānatur oēs heretici ⁊ scismatici. ⁊.cᵐ. illud.26ª.q.2ª. Et ꝯtra rebelles ecclesie allegabit.cᵐ. nō decet. ⁊ cᵐ. pceptis.12ª. di. Ubi oīb' pcipit̄: ut romane obediāt eccl'ie. Cui dicet xp̄s. Isti sūt lupi rapaces: fures ⁊ latrones: qui nō sunt igressi p ostiū in ouile sicut dēbebāt Joā.10. qui ꝯdēnati sunt.26ª.q.2ª c°. illud. ⁊.c°. qui fine. ⁊.q.4ª.c°. sciendum. ⁊.c°. Igitur. ⁊.c°. non liceat. ⁊.q.5ª.c°. nimirum. ⁊.c° episcopi. ⁊.q.7ª.c°. admoneāt. ⁊.c°. non licet. Exclamabit ergo christus dicens demonibus. Separate eos ad sinistrā: nec poterunt suis incantationibus contradicere. P

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Quinto veniet demon qui vocatur behemoth qui ducet omnes malos clericos presbyteros: episcopos: archiepiscopos: cardinales: et summos pontifices: et oes simoniacos. Cōtra quos allegabit legē. Si quēquā C. de epis: et clericis: vbi dicit q nō debent emere beneficia: et qd profecto indignus est sacerdotio: qui nō fuerit ordinatus inuit⁹. Et ibidē dicit. Nemo sacerdotij gradum pcij venalitate mercet. Dicet ergo demō. Dñe tu elegisti istos vt facerēt fructū in ecclesia tua. Isti autē hypocrite: in vestimentis ouium ambulantes: dissipauerūt ecclesiā potius q̄ edificauerunt. Tunc exurget Ezechiel di. illud. 34°. c°. sui libri Veh pastorib⁹ qui pascebāt semetipsos. nōne greges pascunt a pastoribus? lac comedebatis et zonis operiebamini: et quod crassū erat occidebatis gregē autē meū nō pascebatis: quod infirmū fuit nō consolidastis: et quod egrotū nō sanastis: quod fractū est nō alligastis: et quod abiectū est non reduxistis: et quod perierat: nō quesistis: sed cū austeritate imperabatis: et cū potentia: et disperse sūt oues mee: eo q nō esset pastor et facte sunt in deuorationē bestiarū. Ecce ego requirā gregē meuz de manu eorū. Item adducet iste demon oēs monachos et monachas ac religiosos et allegabit cōtra eos. §. Siquis in aūt. de monachis col. p°. vbi di. Si quis futurus est monachus perfectione indiget: et diuinorū eloquiorum eruditione et conuersionis integritate. Contra quos surget Dauid di. illud psalmi: peccatori autē dixit deus. Quare tu enarras iustitias meas. s. predicando bona que nō facis: et assumis testamentū meū per os tuū? s. indigne comunicando. Tu vero odisti disciplinam. s. non obseruando regulam tuam et proiecisti sermones meos retrorsū. s. cōtumaciter inobediendo. Si videbas furem currebas cuz eo. s. paupertatē nō seruādo: aut pdicationē vel sacramenta vendendo: et cū adulteris portionē tuā ponebas: votū castitatis violando. Os tuū habundauit malitia: discordias seminando. Et lingua tua concinabat dolos: officia et dignitates vsurpādo. Sedens aduersus frēm tuuz loquebaris: murmurando: et aduersus filiū matris tue ponebas scandalū detrahendo: et bonū in malū cōuertendo hec fecisti et tacui. s. vsqz nunc: existimasti iniqz sub vello religionis: q ero tui similis cōsentiens malis que perpetrasti: arguā te. s. iudicando et statuā contra te faciē tuā: te ad inferna condēnando. Quibus oibus auditis: dicet xps illō Matth. 12°. Hij plurius iudiciū accipiēt: qz fuerunt oib⁹ alijs hoib⁹ magis ingrati: facietqz eos ad sinistrā separari. Postea veniet demō: cuiuslibet peccatiauctor ante iudicē: quelibet singulariter accusās iuxta illud Augusti. in quadā epla dicens. Presto aderit aduersarius nr diabolus: cū recitabuntur verba professionis nre et obijciet nobis quecūqz fecerim⁹: et in quo loco peccauerimus: et qua hora: et quid boni tunc tpis facere debuim⁹ et si tales inuenti fuerim⁹ exultabit ille nequissim⁹ agēs tale causā. Dicturus est eni diabolus. Equissime iudex iudica hunc esse meū per culpā: qui tuus eē noluit per gratiam: tuus est per naturā: me⁹ per miseriā: tuus per passionē: meus per persuasionez tibi inobediens fuit: mihi obediens: a te accepit immortalitatis stolā: a me criminosaz hāc qua indutus est tunicaz: tuā vestē dimisit: cū mea veste huc aduenit: oīa que huc attulit: mea eē video: mea concupiuit: meus eē voluit: et ideo mecū puniri debet. Heu heu: poterit ne talis apire os suū: q talis inuenietur vt iuste cū diabolo damnetur: hec ille.

Quinto principaliter in hac parte examinabuntur testes: quorū primus erit angelus cuiusqz. Vñ Chriso. sup Matth. inquit. Angeli aderūt cū ipso testificantes: quātū administrauerunt a deo missi. Secūdus testis erit filius indisciplinatus contra prēm: et filius spūalis: ptra pre̅z spiritualē: et tpalis contra tēporalē. Ideo ecclesiastici. 41°. dicit. De pre impio conquerunt filij: qm p pter sūt in opprobriū. Tertius testis erit clamor pupillorū: orphanorū: et viduaruz: et oppssorum De quib⁹ Sap. 5°. dr. Tunc stabunt iusti in magna cōstātia aduersus eos qui se angustiauerūt: et qui abstulerūt labores illorum. Vidētes turbabūtur timore horribili et mirabūtur in subitatiōe insperate salutis: dicētes intra se penitētiā agētes: et p angustia spūs gemētes. Hi sūt qs aliqn hūim⁹ in derisuz et in similitudinē improperij: nos insēsati vitā illorū extimabam⁹ insaniā: et finē illorū sine honore. Ecce quomodo cōputati sunt inter filios dei: et inter sanctos sors illorū est. Quartus testis erit xps et passio eius: iuxta illud Hieronymi in quodaz sermone. Crux xpi contra te porabit. Xps per vulnera sua contra te allegabit: cicatrices contra te loquentur claui de te cōquerentur. Dicturus est eniz xps cuilibet peccatori: illud Aug. in li°. de vanitate mundi. Ego te homo de limo terre: his manibus meis formaui: et in paradisum meū qd non merebaris collocaui: sed tu me iussaqz mea contēnens deceptorē sequi voluisti: vñ et iusta pena dānat⁹ in inferni supplicijs deputat⁹ est: postea tui misertus: carnē assūpsi: in terris degens vitā inter peccatores habitaui: cōtumelias et verbera pro te sustinui vt te eriperē: collaphos et sputa suscepi: vt te honorarē: acetuz cū felle bibi: vt dulcedinem paradisi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nem paradisi degustares. Spinis coronatus: cruci affixus: lancea vulneratus: sum pp te mortuus: in inferno positus: ad iferna descendi vt te ad paradisum reducere: tartara adij vt in celis regnares. Agnosce ergo ipietas hũana quãta p te ptuli ecce liuores q̃s p te suscepi: ecce clauoꝝ foramina qbus affixus in cruce pependi: suscepi dolores tuos vt te sanarẽ: suscepi penã vt tibi darem gloriã: suscepi mortẽ: vt tu vitam habres immortalez. O miseri peccatores quid respõdebitis dño nro iesu xpo? Dicturus est. n. sz Chriso. sup Matth. Ego pp vos homo factus sum: pp vos alligatus delusus: cesus: ꝛ crucifixus: vbi est tantaꝝ meaꝝ iniuriaꝝ fructus? ecce sanguinis mei pciuz quez dedi in redemptionẽ animaꝝ vestraꝝ: vbi est seruitus quã mihi p pcio sanguinis mei debuistis? ego sup gloriam meã vos amaui: ꝛ vos viliorem me oibus rebus vestris fecistis. Nam oẽm rem terre vilissimaz amplius q̃ me dilexistis. Quid potui vobis facere ꝛ nõ feci? O insensati peccatores qs vester aduocatus tunc erit? Quis vos defendet cõtra furorẽ dñi? profecto nihil vobis remanebit nisi illud qd inquit Chrisosto. vbi. s. di. Plangẽt ergo oẽs tribus terre qꝛ nec virtus resistendi erit cõtra eũ: nec fugiẽdi facultas a facie eius: nec penitẽtie locus: nec satisfactionis tps: ꝛ angustia erit oium reꝝ: nihilqz eis remanebit p̃ter luctũ. Que oia cõsiderans bernardus in quodã sermone inqt. Attende q̃ cito veniet dies vltima: subito veniet: ꝛ forsitan hodie erit: iaz adest: iamiã psentaberis añ xpi tribunal ꝛ tremenduz iudicẽ: accusaberis de multis ꝛ magnis offensis: ꝛ de inumeris criminibus: nõ dubijs: sz certis: nõ vno accusatore: sz tot quot sũt delicta tua: ipse iudex erit districtus accusator tuus: oẽs etiã boni ꝛ mali corã deo accusabunt te cuz eo: tot iudicibus pplis astabis: quot te pcesserũt in opere bono: tot cõuinceris testibus: quot te monuerũt bonis sermonibus: oibus pplis idicabunt iniqtates tue: ꝛ cũctis agminib⁹ patebũt scelera tua: nõ solum actuũ verũ ẽt locutionũ ꝛ cogitationũ: hĩc erũt accusantiã pctã: inde terrẽs iustitia: subtus patebit horrẽdus ifernus: desup iudex iratus: itus remorsus ꝯsciẽtie: foris mũdus ardens: si iustus vix saluabit: pctõr sic dephensus i quã partẽ se premet? latere est impossibile: apparere intollerabile. R.

O Stultissimi pctõres q̃re nõ contremiscitis? Nõ. n. tũc btã virgo maria poterit vos adiuuare. Ad eã. n. ꝯuersus dñs iesus post pdictaz discussionẽ: iterrogabit qd fiẽdũ sit de vobis. Cui illa rñdebit. O fili bñdicte in q̃ sunt oẽs thesauri sapiẽtie dei: q̃diu fui in mũdo sp tue sanctissime volũtati me volui ꝯformare: nũc ergo qꝛ non est ampli⁹ tps misericordie: sz iustitie: nihil aliõ dico nisi vt facias iustitiã cũ illa tñ misericordia q̃ sine pIudicio iustitie fieri põt. Interrogãs ẽt angelos: aplosqz: ac sanctos oẽs contra vos exclamabũt dicẽtes. Eqssime iudex. Justitia reqrit: vt p q̃litate delicti sit ꝛ plagaꝝ modus. l. pedius. ff. de incen. rui. ꝛ nau. Et iõ in eternũ punias hos maledictos pctõres. Que oia cõsiderans Augu. in quodã sermone ad heremitas inqt. Fratres mei dilectissimi: in oibus operibus vestris sp memẽtote q oẽs stabimus ante tribũal xpi: vt referat vnusqsqz prout gessit in corpore suo. Cauenduz est igit ne ante illud tribunal terribile: vacui vel denudati appareamus. Nõ. n. tunc sancti subuenient: qꝛ tps miserendi: ꝛ misericordiaz ipetrandi nõ erit: etiã si qs confugerit ad gemmaz paradisi mariam: oẽs. n. cõtra nos erunt. Abel ꝯ inuidos ꝛ homicidas. Abrahã cõtra inobedientes. Jsaac cõtra impaciẽtes. Jacob ꝯ gulosos. Joseph ꝯtra incõtinentes ꝛ sortilegos. Joannes baptista cõtra adulatores ꝛ adulteros. Petr⁹ ꝯ simoniacos oẽsqz ad celũ clamabũt sancti. Uindicta vindicta vĩdicta d̃ his obstiatis ꝛ maledictꝭ pctõrib⁹.

¶ Pars tertia sermonis de iudicij vniuersalis finitiõe ꝛ sententiatiõe: siue retributiõe. S.

FActa pdicta discussiõe a dño iesu xpo ꝛ collocatis bonis a dextris: malisqz a sinistris: vt dĩ Matth. 25°. c°. ꝛ i euãgelio hodierno. Ex q̃ denotat q oues. i. boni q erũt a dextris debẽt saluari: edi aũt. i. mali q collocant a sinistris debẽt condẽnari: iuxta illud. Prouer. 4°. Uias q̃ a dextris sũt nouit dñs: puerse ꝟo sunt q̃ a sinistris. Benignus saluator nr facie leta ꝛ vultu hilari: ad dextrã partẽ se ꝯuertens: aspiciẽsqz suã dulcissimam mrẽz: in throno fulgẽtissimo ad dextrã suã sedẽtẽ iuxta illud ps. 44°. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato: circundata varietate. Quod pfiguratũ fuit tertij Reg. 2°. Per salomonẽ q fecit sedere i throno ad dextrã suã collocato matrez suã. Suauissima voce ei dicet. O gẽitrix mea charissima. O virgo sacratissima. O mulier sup oẽs mulieres bñdicta: ecce iã tps est: vt cũctis hoibus q fuerũt in mũdo inotescat glia tua: videãtqz oẽs remunerationẽ: quã tibi p innumeris virtutib⁹ tuis preparaui. Tu nempe es illa q̃ hũilitate tua: ad tuũ me vterũ iclinasti: tu me nouem mẽsibus in vẽtris tui tabernaculo tenuisti: tu me natũ deum ꝛ hoiez in psepio adorasti: iuoluisti pannis ꝛ lacte tuo mellifluo me pauisti: tu cũ lachrimãtez me cernebas lachrymabaris: cũ vigilante vigilabas: cuz paciente paciebaris: tu in brachijs sepe

portasti: ⁊ corde ac opere sp̄ mecū fuisti: cū cruci/
figebar ī corpore: tu mecū ꝓ doloꝛ crucifigebaris
in aīa: ⁊ cū a toto mūdo essem derelict⁹ tu sola fir
ma in mea fide ꝑmansisti. En iā toti mūdo parit̄
cōgregati ⁊ ego excelsam gliam tuā quā tibi ab
eterno ꝓparaui patēter demōstrabo: cōstituo igi/
tur te iꝑatricē ⁊ dn̄az angeloꝝ ⁊ scōꝝ oīum: ce/
liq̄ȝ ac terre te facio regnā: maiorēq̄ȝ tibi gliā ȝ tri
buo q̄ȝ oēs simul sancti atq̄ȝ angeli in celesti glia
sint adepti. Quibus dictis sup̄ caput eius fulgē/
tissimā coronā stellis fulgētissimis ornatam appo
net iuxta illud Apoc. 12°. In capite eius corona
stellaꝝ duodeciȝ: postea ad scōs ap̄los se conuer
tens dicet vultu iocūdissimo ⁊ voce suauissima.
Vos estis discipuli mei charissimi: filij ac frēs di
lectissimi q̄ reliq̄stis oīa ꝑꝑ nomen meū: ⁊ paupe
res ac peregrini ꝑ orbē terraꝝ fideliter laborastis:
⁊ tandē patienter mortē sustinuistis: iāiam labo/
rū vestroꝝ mercedē copiosissimā ꝑcipietis. Dein/
de martyribus dicet. O vos feruētes martyres: q̄
ꝓ meo amore tormēta ⁊ mortes terribilissimas
sustinuistis: ⁊ mori poti⁹ q̄ȝ me negare elegistis:
nunc eternū ꝓmiū laborū vestroꝝ recipietis. De
inde alloquet̄ virgines di. O vos virgines q̄ san
ctam atq̄ȝ illibatā castitatem tātopere amastis: ⁊
vos o sancti ꝯfessores qui corpora vr̄a artissima
penitētia macerastis. O vos oēs sancti religiosi ⁊
religiose q̄ abnegastis ꝓpriā volūtateȝ. O deniq̄ȝ
vos oēs ꝑpl̄i xp̄iani q̄ opera misericordie ꝓximis
vestris exhibuistis: ⁊ mādata mea s̄uastis: venite
bn̄dicti pr̄is mei possidete paratū vobis regnuȝ
a cōstitutione mūdi. Matth. 25°. O dulcissima
allocutio. O verbū iocundissimū. O vox suauissi
ma iesu xp̄i: ad eternas delicias electos aduocant̄
Dictur⁹ ē ergo. Venite bn̄dicti a p̄re celesti ⁊ filio:
ac spiritu scō atq̄ȝ a tota celesti curia. Venite vos
q̄ fuistis pauperes ad abundantiā oīuȝ reꝝ sicut
ꝓphetatū fuerat Deute. 8°. vbi dr̄. Reꝝ omniuȝ
abūdātia ꝑfrueris. Venite vos q̄ fuistis humiles
⁊ despecti: ad summā excellentiā: ⁊ glorificationeȝ:
sicut ꝓphetatuȝ est. Job. 5°. vbi dr̄. Deus humi/
les ponit in sublime: ⁊. 22°. c°. euisdē libri scriptū
est. Qui hūiliatus fuerit: erit ī glia. Venite vos q̄
fuistis in penitētia tristes: ad ifinitā iocūditatē: si/
cut ꝓphetatū ē Eccl̄. p°. vbi habet̄: Vsq̄ȝ ad tp̄s
sustinebit patiēs: ⁊ postea erit redditio iocūdita/
tis illi⁹: ⁊. ps°. penul. di. Exultabūt sci in glia: leta
bunt̄ ī cubilibus suis: ⁊ Esa 55°. habet̄. Leticia
sempiterna sup̄ capita eoꝝ: gaudiū ⁊ exultationē
obtinebūt. Venite ergo oēs q̄ ī mūdo laborastis
⁊ onerati fuistis ⁊ ego r̄ficiā vos. Matth. xi°. Ve
nite q̄ misericordes fuistis: q̄ꝛ nūc ⁊ vos eternaȝ
misericordiā ꝯseq̄mini. Matth. 5°. Esuriui. n. ⁊
dedistis mihi mād, ucare. Sitiui ⁊ dedistis mihi
bibere: hospes erā: ⁊ collegistis me. Nudus eraȝ: ⁊
cooꝑuistis me. Infirm⁹ ⁊ ī carcere erā: ⁊ visitastis
me. Quādiu. n. hec paupib⁹ amore meo fecistis:
mihi fecistis. Matth. 25°. Nā qđ mei ꝯtempla/
tiōe fit: ꝑinde ē ac si mihi fieret argu^m. in. l. Adi/
tio. ff. de acq. here. ⁊ in. l. Sȝ si plures. §. in arroga
to. ff. de vulgari ⁊ pupil. venite ergo ad me fonteȝ
oīuȝ bonoꝝ. Ad me ꝑadisi gaudiū: ad me sūmaȝ
pulchritudinē: ad me sūmū solaciū. Ergo. n. sum
merces vr̄a magna nimis. Geñ. 15°. ¶.

Post ꝓmiationē āt bonoꝝ: imo ⁊ ī ipsa ꝓmia
tiōe scelerati pctōres talia audiētes ⁊ vidē/
tes: vehemēter ꝯtristabūt̄: ⁊ tondētes pectora cuȝ
suspirijs clamabūt ⁊ dicēt. Veh nobis q̄ꝛ vocatis
illis: nos nō vocamur: ⁊ nobis nihil dr̄. Veh no/
bis: q̄ꝛ eternā felicitatē nunq̄ȝ hituri sum⁹: quā si
voluissem⁹ pauco labore sicut isti acq̄rere potui/
mus: hec. n. ē maior afflictio quā hēbunt pctōres
q̄a ī eternū se ꝓuatos videbūt glia paradisi: vt in
q̄t Ric. in. 4°. di. 5^a. ar°. 5°. q. vlt^a. Clamabūt ēt
dicētes: veh nobis: q̄ꝛ horribilis dānatiōis sn̄iaȝ
ꝯ nos audire expectam⁹. Tūc āt oēs ī terrā genu/
flectētes ⁊ ꝓstrati supplicabūt dn̄o nr̄o iesu xp̄o:
dicētes. Rogam⁹ benignissime dn̄e: licet īdigni: vt
nobis parcas: ⁊ nos cuȝ istis sctīs tuis ꝑmanere
dimittas. Quibus horribilissimo ac seuerissimo
vultu terribilissimaq̄ȝ voce rn̄dēs clamabit. Di/
scedite scelerati pctōres a ꝯsortio btōꝝ. Exclama
būt ergo dānati ad hāc rn̄sionē vociferātes ⁊ dicē
tes. O ifelix discessio. O crudelis locutio. O terri
bilis separatio. Alia tn̄ vice se ꝓsternentes roga/
būt iudicē dicētes: postq̄ȝ vis nos discedere a te
o iudex seuerissime: saltē da nobis bn̄dictōeȝ tuā
anteq̄ȝ recedam⁹. Ille āt horribiliori voce excla/
mans dicet. Ite maledicti a me ⁊ a tota trinitate
ac celesti curia. Tertio āt orabūt dicētes. Ad mi/
nus designa nobis aliquē locū amenū: vel salteȝ
sine aliq̄ cruciatu quo igit̄ vis vt ꝑgamus. Qui
bus iudex asperrime dicet. Ite maledicti in ignē
Tūc quartā petitionē facient dicētes: vnam roga
mus gratiā vt tp̄s limites istius ignis: vt non sit
ꝑpetuus: sed aliquādo īde liberemur. Iudex aūt
admodū magni tonitrui vociferabit dicens. Ite
maledicti in ignē eternū. Tunc desperati pctōres
videntes ignē inferni ꝓparatuȝ ad eos deuoran/
dos. Quintā ⁊ vltimā petitionē facient dicentes.
Saltē da nobis aliquos bonos socios: q̄ nos cō/
solent̄ in illis maximis cruciatibus: cū q̄b⁹ ergo
ibimus. Ipse aūt iudex iratus exclamabit di. Cū
diabolo ⁊ angelis eius q̄ vos ī eternū cruciabūt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Et causaꝫ istius sententie terribilis assignabit di. Esuriui enim ꝛ nõ dedistis mihi manducare ꝛc. Matth. 25°. q̃si dicat. Propter vias crudelitates: hec crudelis snĩa cõtra vos daꝛ vbi Grego. inqt. Si tãta pena illi daꝛ qui sua nõ dedisse conuincitur: qua pena feriẽdus erit q̃ aliena redarguitur abstulisse? Quõ si pp pctã commissionis impij tot cruciatibus puniẽtur: quãtum cruciãdi erunt q̃ scelera cõmissionis ꝑpetrarũt? Sciẽdũ ergo q̃ licet de operibus misericordie tanq̃ facilioribus ꝛ ad q̃ natura magis iclinaꝛ i iudicio dicaꝛ xp̃s debere facere: discussiõeꝫ: tñ alia peccata nõ ptransient idiscussa. Imo nec hora tẽporis quo ad operationẽ: nec verbũ ociosum quo ad locutionem: nec mẽtis vagatio quo ad cogitationẽ sine maxima examinatiõe ptransibit. De primo Bernar. inqt in quodã sermone. Sicut nõ peribit capill⁹ de capite: ita nec momẽtũ de tpe de quo nõ q̃rat. Si seruatũ fuit illud Eccle. 4°. Fili cõserua tps q̃. s. nihil est ꝑciosius ꝺm Bernardũ. De secundo Matth. 12°. inqt saluator. De oĩ verbo ocioso qd loquuti fuerĩt hoĩes reddent rõneꝫ in die iudicij. De tertio Sap. p°. dicit. In cogitatiõibus impij erit interrogatio. Et origenes: in quodã sermone ait. In illa die cogitationes accusabunt aĩas. ꝛ Sap. 6°. dĩ. Cogitatõẽs nr̃as ipse scrutabiꝛ. ¶.

Quãtum tremorẽ tunc habebunt pctõres. O quãtum expauescent. O quãtuꝫ palpitabunt. Sciẽt. n. q̃ snĩa ista contra eos lata erit immutabilis. Dicit. n. deus per prophetaꝫ in ps°. 88°. Que ꝓcedunt de labijs meis nõ faciã irrita. Non. n. poterunt q̃rellari q̃ ista snĩa sit data per falsos testes iudice circũuento: de quo dicit Job. 24°. Saluatorẽ aĩe tue nihil fallit: ꝛ eiusdeꝫ. 12°. Ipse nouit decipientẽ ꝛ eũ qui decipiꝛ: non etiaꝫ ab hac snĩa poterũt appellare: q: xp̃us inquãtum deus: nõ habet supiorẽ. Appellatio aũt solum fit ad iudicẽ superiorẽ. l. iꝑatores. ff. de appel. ꝛ. l. ad dictos. C. eodẽ. Non etiam poterunt vnq̃ sperare restitutionẽ in integrũ: q: totaliter cõterentur. Vñ psalmista inqt deo. Tanq̃ vas figuli ꝯfringes eos: ꝛ ipse dñs Iere. 19°. ait. Sic ꝯterã ppl'ꝫ istuꝫ sicut ꝯteriꝛ vas figuli qd nõ põt vltra restaurari. Similiter ipsi miseri dãnati nõ poterũt aliq̃ arte mutare hunc iudicẽ: q: in eo nõ sunt aliq̃ ex illis q̃ttuor q̃ ponunꝛ. xi^a. q. 3^a. c°. Quattuor. que cõtinenꝛ in hoc versu. Quattuor ista timor: odiũ: dilectio: cẽsus: Sepe solent hoiuꝫ rectos ꝑuertere sensus. Data. ergo hac finali snĩa videbũt dãnati ad maiorẽ eoꝝ dolorẽ bonos hoĩes gl'iosos vt sol resplendẽtes cũ cãticis ꝛ iubilo cũ ipso iudice ad celestes euolare mãsiones cantantes ꝛ iubilantes.

Beata. n. virgo Maria icipiet dulciter intonare. Te deũ laudamus. Sctũs aũt Joseph cuꝫ pře ac mře btẽ ꝟginis adiũget. Te dñꝫ cõfitemur. Sanctus ꝟo Joãnes baptista cũ sororib⁹ nr̃is dei et Magdalena subdet. Te eternũ přeꝫ oĩs terra veneraꝛ. Angeli ãt cãtabũt. Tibi oẽs ãgeli: tibi celi ꝛ vniuerse potestates. Sꝫ cherubi ꝛ seraphi dicẽt. Tibi cherubi ꝛ seraphi icessabili voce ꝓclamãt: ꝟginũ ãt vna ꝛ forte Catherina canet cũ socijs suis. Sctũs: sctũs: sctũs dñs de⁹ sabaoth. Scũs ꝟo Frãcisc⁹ cũ alijs ꝯfessorib⁹ decãtabit. Pleni sũt celi ꝛ t'ra maiestatꝭ gl'ie tue. Petr⁹ ãt cũ aplis canet. Te gl'iosus aploꝝ chor⁹. Dauid ꝟo cũ ꝓphetꝭ addet. Te ꝓphetaꝝ laudabilis nũer⁹. Scũs ãt stephan⁹ ꝓthomartyr cũ alijs martyrib⁹ sb̃det. Te martyꝝ cãdidat⁹ laudat exercit⁹. Postea ꝟo oẽs sctĩ ꝛ scẽ dcãtabũt pꝛ. Te p orbẽ t'raꝝ sctã ꝯfiteꝛ eccl'ia. O q̃lis iocũditas. O q̃ta exultatio. O q̃ mirabil' iubilatõ: vidẽ illas gl'iosas acies btõꝝ p turmas suas se ꝺuſ celũ dirigẽ: ꝛ ad tãdiu dsideratas poloꝝ sedes cũ idicibili ꝯsolatõe festiare: ꝛ p oẽs orbes plãetaꝝ ꝛ p celũ stellatũ ac christalinũ trãsiꝛ ꝛ pulchrytudinẽ illoꝝ vidẽ: ꝛ postmodũ i celũ ẽpireũ introire: ꝛ ibi sedes ꝓꝑas cũ scriptis aureis suoꝝ noĩuꝫ dcoratas iueniꝛ atq; i eis i etnũ iubilaꝛ: ꝛ vnũquẽq; eoꝝ dicẽ: hec ꝛq̃es mea i scl'a scl'i: hic hitabo qñ elegi eã. ps°. 131°. In qb⁹ celestib⁹ mãsiõib⁹ etnũ pmanebũt i ꝯtẽplatõe diuĩe maiestatꝭ in illa pria btã: de q̃ Aug. sup Joã. inqt. Ibi pudici ãgeloꝝ chori. Ibi societas supnoꝝ ciuiũ: ibi dulcis solẽnitas a pegrinatõe redeũtiũ: ibi festiuitas sine fine: etnitas sine labe. Eꝫ ꝟo dãnati ab horribilis simis demõib⁹ cũ cathẽis igneis i ꝓfũdũ baratri ꝓijciẽꝛ. De q̃ Gre. i omelia iqt. Ibi erit frig⁹ itollerabile: ignis iextiguibilis: ꝟmis imortalis: fetor itollerabilis: tenebre palpabiles: flagella cedẽtiũ: horrida visio dmonũ: ꝯfusio pctõꝝ: desꝑatio oiuꝫ bonoꝝ: ibi erit miseris mors: sine morte: defect⁹ sine defectu: q: ibi mors sp' icipit ꝛ defect⁹ deficẽ nescit. O si vellem⁹ ꝯtẽplari lamẽtatõẽs pctõꝝ qñ se parabũꝛ a ꝯsortio btõꝝ: ꝛ a visiõe dei ꝛ i ignẽ iferni ꝓijcienꝛ: ꝑfecto ꝓrumpemus i lachrymas: audiẽtes tã lamẽtabiles voces. Ibũt eniꝫ ipsi dãnati eiulantes ꝛ q̃rulantes in ignẽ eternuꝫ: iusti auteꝫ in vitã eternã. Matth. 25°. In q̃ regnabunt cuꝫ christo per infinita secula seculorum. Amen.

¶ Feria. iij. post p̃mã dñicã xl^e. d orõnis ꝯmẽdatiõe: fructificatiõe ac modificatõe: Sermo. xi. X.

Q Uerite dñꝫ dũ iueniri põt: iuocate euꝫ dũ ꝓpe ẽ. Esa. 55°. c°. Mouẽt doctores vnã questionem: vtrũ vocaꝛ deus sit orãdus aut mentaliter. Et quibusdã

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

videt q̄ vocabit per illud qd̄ scriptū est Mat/
thei.6°.c°. Ubi xp̄s docuit orātes voce dicere. Pr
nr̄.&c. Ideo dicit Dauid in ps°. Uoce mea ad do
minū clamaui: voce mea ad dn̄m deprecatus sū.
Effundo in ꝯspectu eius orōnē meā: ⁊ tribulatio/
nem meā ante ip̄m pronūcio. Sed ꝯtra hoc inqt
Ambro⁹. in li°. de sacramētis. Cū oras: noli ver/
bis clamare. Et glo. sup Matth. 6°.c°. inqt. In
fide interiori orat deus: nō in strepitu labiorꝝ. Et
idem dicit Isido. in li°. de sūmo bono. Et ideo an
na mr̄ samuelis orādo deū sine orōne vocali me
ruit impetrare ip̄m filiū tam sctm̄: p̄mi Regū. p°
Talis enim orō mētalis facta cum deuotione cla
mat in aurib⁹ dei. Et ideo moysi corde deū dep̄cā
ti: ait ipse dn̄s Exodi.14°. Quid clamas ad me?
Ad hāc difficultatē tollēdam: rn̄det Alex. de ales
in.4ª. parte sūme i tractatu de orōne. ⁊ Ricar. in
4°. di.15ª. ⁊ Tho. 2ª.2e.q.83ª. Qd̄ duplex est orō.
Prima est cōis: que fieri debet a ministris ecclie
in p̄sona toti⁹ populi: qui ad horas dicēdas obli/
gant: ut in.c°. p̄sbyter. de cele. mis. Et talis orō de
bet īnotescē populo pro quo offert: ut excitet ad
deuotionē. Ideo clerici qui obligant ex statuto
ecclie: ⁊ religiosi qui tenentur ex voto regule: aut
statutorū ordinis vigore dicere horas: debēt illas
voce exp̄mere. Et si qn̄ ꝯtingat: ut extra chorꝝ per
se illas p̄soluāt: ita debēt verba proferre: ut ipsi sal
tē intelligāt: qd̄ loquunt. Et ideo in.c°. dolētes. de
cele. mis. Rep̄hēdunt illi: qui sincopizādo: ⁊ si/
ne deuotione diuinū officiū celebrāt. Secūda est
orō singularis. s. que offert ab hoīe: in quātum est
singlāris p̄sona: siue oret pro se: siue pro alio. Y

Et q̄uis nō sit necessariū talē orōnē facere
sensibili voce: tn̄ vox ei adiūgit triplici ratio
ne p°. rōne deuotiōis excitāde. 2°. rōne reuerētie
exhibēde. 3°. rōne affectiōis explicāde. Prio rōe
deuotionis excitāde: ut s. p voce ⁊ vborꝝ sonū: cor
excitet ad deū magis timēdū: colēdū: diligēdū: ac
desiderādū. Ex qdā. n. nāli vnione aīe ad corpus
mot⁹ corpis diuersimode aīe affectiōes excitat: ⁊
affectiōes aīe maxie: si sint fortes: diuersas muta
tiōes faciūt in corpe. Jō cū qn̄qꝫ ⁊ q̄si sepi⁹ ꝯtin
gat: q̄ orare volētes: pp pōdus carnis ⁊ occupa/
tiōes sclī: ac diaboli tētamēta mētē hēant aridā ⁊
isipidā: debilē: ⁊ de deo parū cogitātē: aut certe ni/
hil: adiūgēda est taliū orōni vox viua in qua de⁹
noiat magn⁹ ⁊ excelsus: bon⁹: pi⁹: clemēs: miseri
cors: ⁊ huiusmodi. Ut p talē ꝓlationē euigilēt nr̄i
sensus iteriores. Idē dico de genuflexionib⁹. De
p̄stratiōe ad terrā: de tōsionib⁹ pectoris: ⁊ silib⁹.
Nō indiget his q oīū corda scrutat: ⁊ videt: sed
iō fiūt: ut p tales mot⁹ gestusqꝫ corpis: torpor mē/
tis excutiat. Et hāc rationē ponit Ugo in libro de
virtute orandi c°. xi°. Secūdo adiūgit vox orōni
ratione reuerētie exhibēde: vt deo reuerētiā ip̄n/
dam⁹ nō tātū corde: sꝫ ēt ligua. Cū vt ait Joā.
damascen⁹ li°.4°. Ex duplici natura cōpositi su
m⁹ ex intellectuali. s. ⁊ sēsuali. Et iō duplicē hono
rē debem⁹ deo offerre. s. spiritualem ⁊ corporalē si
tn̄ qs adeo esset in cōtēplatione pfect⁹: q̄ voca
lis orō remitteret interiorē feruorē: tūc nō eēt vo
caliter orādū: qa mētalis orō est dignior vocali
vt inqt Alexan. vbi. s̄. ⁊ san. Bona. in.4°. di.15°
pte.2ª. ar°.2°. q.3ª. Et btūs Tho. 2ª.2e.q.83ª. ar°.
12°. Tertiō adiūgit vox orōni rōne affectōis expli
cāde. Nā ex abūdātia cordis os loquit. Matth.
12ª. ꝓpter hec oīa dicet ꝓpheta in vbis ꝓpositis
Querite dn̄m. s. mētaliter īuocate eū. s. vocali orō
ne. Sup qb⁹ vbis tres ꝯsideratiōes de sacra orō
ne faciem⁹. Prima dicet cōmēdationis. Secū/
da fructificationis. Tertia ⁊ vltima dicetur .mo/
dificationis.

¶ De orationis commēdatione. Z

Quo ad primā partē dico qd̄ orō cōmē
dat auctorib⁹ ⁊ exēplis. Primo au/
ctore ꝓphetica. Nā Job vlt°.c°. osten
dit de⁹ q̄ orō facta ab aliquo viro si/
bi est grata. Cū dicit seru⁹ me⁹ orabit pro vobis
faciē ei⁹ suscipiā: vt nō imputet vobis stulticia ⁊
Eccli.18°. dicit. Ne ip̄ediaris orare semp. Dauid
quoqꝫ i ps. ait. Uoluntatē timētiū se faciet: ⁊ dep/
cationē eorū exaudiet: ⁊ saluos faciet eos et ps°.
37°. dicit. Subdit⁹ esto dn̄o: ⁊ ora eū: ⁊ ps°. 5°.
Qm̄ ad te orabo dn̄e: mane exaudies vocē meā ⁊
et. ps° .33°. Exq̄siui dn̄m ⁊ exaudiuit me: ⁊ ex oī
b⁹ tribulationib⁹ meis eripuit me. et Thobie.12°
Bona est orō cum ieiunio. et Jere .33°. Clama
ad me ⁊ ego exaudiā te dicit dn̄s: ⁊ annūciabo ti/
bi grādia que nescis. Scdo comēdat orō aucto
re euāgelica: nā Matthei.6°.c°. dicit dn̄s. Tu ēt
cū oraueris itra in cubiculū tuū: ⁊ clauso ostio
ora p̄rem in abscōdito. Et pr̄ tuus qui videt in
abscōdito: reddet tibi. Matthei.26°. ⁊ Matth.
14°. ac Luce.22°. dicit saluator nr̄ vigilate ⁊ ora
te ne intretis in tētationē: sp̄us quidē ꝓmpt⁹ est,
caro autē infirma. ⁊ Matthei.18°. Oē debitum
dimisi tibi qr̄ rogasti me. et Luce .21°. Uigilate
itaqꝫ oi tp̄e orantes: vt digni habeamini fugere
oīa ista que vētura sunt ⁊ stare añ filiū hoīs. Ter
tio comēdat orō auctore ap̄lica ad Ro.12°. dicit
Paulus. Solicitudine nō pigri: sp̄u feruētes:
dn̄o seruiētes: spe gaudentes: in tribulatione pa/
tiētes: orōni instātes et .5°. eiusdē ep̄le c°. Obse/
cro vos frēs per dn̄m iesū xp̄m: vt adiuuet me

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

orationib⁹ vr̃is apꝺ deũ. Et ad Philip.4°. Nihil soliciti sitis:sꝫ in oī orõne ⁊ obsecratiõe cum grãꝝ actiõe petitiões vr̃e inotescãt apꝺ deũ. ⁊ p^c ad Thesal.5°.c°. Sine intermissione orate. ⁊ p^c. Pe.3°. Oẽs vnanimes in orone estote. ⁊.4°.c° eiusdẽ epl̃e. Estote prudẽtes ⁊ vigilate ĩ oronib⁹ Quarto cõmendat̃ auctoritate canonica. In.c° Siquis.36^a.di.⁊.c°.duo sunt.12^a.q.p^a.⁊ in.c°. Quia sacerdotes.x^a.q.p^a.⁊ in.c°. Si ergo.8^a.q.p^a. In q̄bus oībus iuribus exhortant̃ ad orandũ ꝓ se ⁊ ꝓ alijs illi q̄ deputati sũt diuinis officijs Nõ solũ.n.ille q̄ ꝯdemnãdus ẽ:appellare põt:verũetiã amicus ei⁹ ꝓ eo.ff.de appel.l.nõ tm̃. Et iõ vnus xp̄ianus põt ad deũ appellare ꝓ alio in oratione. Unde Jaco.5°.c°.dr̃. Orante ꝓ ĩfirmo sacerdote:deus sanabit eũ:vel ĩfirmitatẽ alleuabit s.si illi expediet sanitas. Et si in peccatis fuerit:remittẽt̃ ei. Quĩto cõmẽdat̃ auctoritate etica.s. philosophoꝝ moraliũ. Plato.n.ĩ.p°.thimei ĩq̄t. Nõ in oībus rebus agẽdis:diuinã opẽ inuocare debemus. Deinde subdit dicẽs. Sit ergo nr̃is ꝓcibus cõprehẽsuꝫ maxime q̄dem vt ea dicant̃ a nobis q̃ placeãt deo. Boet⁹. quoqꝫ ĩ.3°.de cõso. ĩq̄t. In deo ꝓces vestras ponite:que si recte sunt ĩefficaces eẽ nõ possunt. Et didimus ad Alex^m. ĩq̄t. Deus ꝓpitiat̃ orãtib⁹. Sexto cõmẽdat̃ auctoritate poetica:vnde Juuena. ĩq̄t. Orandũ ẽ:vt sit mens sana in corpore sano:⁊ Oui. in primo de arte amãdi dicit. Flectit̃ iratus voce rogante deus. Idẽ quoqꝫ in li°.de ponto ĩq̄t. Cõfugit interdũ tẽpli violator ad araꝫ: Hic petere offẽsi numinis ĩstat opẽ. Septĩo cõmẽdat̃ auctoritate autentica.s.doctoꝝ. Primo enĩ Bernar. sup cãticã dicit. Unicũ nobis refugiũ ac remediũ:est oratio ⁊ frequẽs gemitus. Et idẽ Bernar. in quodã sermone ĩq̄t. Noli vilipendere orationẽ tuam:q̄m ille quẽ oras non vilipendit eam:sed anteq̃ʒ egrediatur de ore tuo:ipse eam scribi facit in libro suo glo. etiam super illud ps̃. Intret postulatio mea in conspectu tuo dñe:inquit. Uirtus magna pure orationis hic exprimitur:que quasi quedã persona ad deum ĩtrat:⁊ pergit quo caro nequit peruenire. Chriso. etiam in quadã omelia dicit. Considera quãta est tibi cõcessa felicitas:quãta gloria attributa:orationibus fabulari cum deo:cuꝫ xp̄o miscere coloquia. Aug. quoqꝫ in quodã sermone ait. Grande miraculuꝫ:vt homo terra ⁊ cinis in sua purissima oratione cũ deo fabuletur. Et in tractatu de oratiõe idem dicit. Quid eniꝫ est oratione ꝓclarius?quid vite nr̃e vtilius?q̄d aĩe dulcius?quid in nostra religione sublimius? Oratio est que celũ penetrat:nubes trãsit:dei aures attingit. Oratio ẽ qua vniuersa desideria nostra in cõspectum maiestatis eius effundimus. Et in.li°.de ecclesiasticis dogmatibus ait. Nulluꝫ credimus nisi orãtem salutem ꝓmereri. Et in quodã sermone etiã dicit. Oratio est aĩe sancte presidiũ:angelo bono solacium:diabolo suppliciũ:gratuꝫ deo obsequiũ. O oratio sancta colũna sanctaꝝ virtutuꝫ deitatis scala:angeloꝝ cognata:fundamẽtum fidei:beatus qui te amat:sed beatior qui te frequẽtat. Chriso. quoqꝫ in sermone qui ponit̃ in dominica.4^a.in quadragesima ait. Quis enim iustorũ non orando pugnauit?quis nõ hostem orando deuicit?quãto eniꝫ purior frequentiorqꝫ fuerit celebrata oratio:tãto celerior erit de inimico vindicta. Hiero. etiã in epistola ad Eustochiũ ĩquit Nec cibus ante sumat̃:nisi oratiõe premissa:nec recedatur a mẽsa:nisi referant̃ grãe creatori. Egredientes hospitium armet oratio:regredientibus de platea oratio occurrat anteq̃ʒ sessio:nec prius corpusculuꝫ q̃ʒ aĩa pascatur. Ad oẽm actum incessumqꝫ manus pingant crucem. A

Secundo principaliter commendat̃ oratio exemplaritate. Primo gentiliũ. Nam eniꝫ Ualerius.li°.2°.c°.p°. Nõ antiquitus:si aliquãdo intercesisset aliq̄d iurgij inter virum ⁊ vxorẽ ambo ibant ad templum dee viriplace.i.veneris sic noĩate:q2 viros vt ipsi putabãt placabat vxoribus:⁊ ibi faciebant solẽnia sacrificia:⁊ ꝓcipuas orationes. Et post hec colloquebant̃ mutuo:⁊ ꝯtentione deposita:concordes redibãt. Narrat ẽt idẽ.li°.5°.c°.x°.ꝙ Zenophon magnus philosophus faciens solemne sacrificiũ ⁊ orationẽ secundũ ritus antiquos:audiuit filiũ suũ maiorẽ mortuum esse in bello:nec ob hoc ab oratiõe cessauit ac sacrificio:quod quidem paucissimi facerent christiani. Secũdo comendant̃ oratio exemplo christi qui sepius orauit:vt nos ad orationẽ animaret:vt inquit sanctus Bonauentura in.3°.di.17^a.ar°.2°.q.2^a. De cuius oratione scriptum est. Matth.14°.vbi dr̃. Nõ dimissa turba ascendit in mõtẽ sol⁹ orare:⁊ erat ꝑnoctãs ĩ orõne dei. Et luce.6°.dr̃ ꝙ exijt ĩ mõtẽ sol⁹ orare. Et.9°.c°.eiusdẽ euãgelij scriptũ ẽ. Factã ẽ dũ oraret species vultus eius altera. Omnes etiã sancti maxime apostoli:⁊ gloriosa virgo:orationi instabant. De quibus. Actuum primo dicit̃. Hi omnes erãt vnanimiter perseuerantes in oratiõe cuꝫ mulieribus ⁊ maria matre iesu. O igit̃ christiani imitari studete benedictã virginẽ:⁊ in oībus necessitatibus vr̃is recurrite ad auxiliũ sancte oratõis:ipsamqꝫ mitissimã celorum reginaꝫ interpellate. Legitur enim ꝙ quidaꝫ mirabiliter reuerebatur beatam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

virginem:in tãtum q amore eius oĩbus bonis
suis relictis:per mundũ pergebat ⁊ ecclesias:ac lo
ca sacra beate virginis visitabat:ac semper in oĩ/
bus horis ⁊ factis suis deuote dicebat. Aue ma/
ria ⁊c. Accidit autem q̊dam die vt ipse per quẽ/
dam locum siluestrem transiret. Et ecce quidã la
trones credentes eum pecuniaȝ habere occiderũt
eum. Et prope stratam sepelierũt euȝ figentes ba
culum quẽ manu portabat in terra super foueaȝ.
Sȝ sicut deo placuit baculus in os eius intrauit:
⁊ ibi radices fecit: ac ramos emisit ⁊ frondes:⁊
creuit in arborem magnam. Post hec cum qui/
dam magnus clericus cũ alijs multis inde tran
siret ab itinere fatigati sub vmbra illius arboris
quiescẽtes: viderunt in q̊libet folio eiusdem arbo
ris aperte scriptũ. Aue maria. Stupefacti vero de
tãto miraculo: querẽtesq̧ȝ a vicinis loci illius: co/
gnouerunt de vita illius peregrini ⁊ morte. Fodi
entes aũt sub radicibus illius arboris: inuenerũt
corpus quod lõgo tempore ibi fuerat positum si/
ne putredine ⁊ lesiõe totum integrum: inuenerũt
etiam radices illius arboris esse in ore eius. Hoc
enim honore sublimauit virgo beata illũ qui ob
sui reuerentiaȝ deuote dicebat oĩ die. Aue maria
¶ De orationis fructificatione. B

Pars secũda huius sermonis dĩ fructi
ficatiõis. Quia eniȝ est iter florẽtinos
quedaȝ vulgaris sñia di. A fare gran
cosa ciaschũo se delecta. Prima vedẽ/
do il fructo che naspecta. Ma quãdo che vede il
fructo mancha. Dogni picol ben fare ogniuno se
stancha. Ideo volẽs de vtilitatibus quas hõ ac/
quirit ex oratiõe pertractare: qa si ad plenuȝ pre/
dicare de ipsis vellem: verificaret̃ in me illud mã/
tuani poete in p°. Eney. Ante diẽ clauso cõponet
vesper olympo: ideo breuiter primo tangam gene
raliter oratiõis excellentiã ⁊ vtilitatẽ: deinde par
ticulariter eius vtilitates aliquas declarabo. Dico
igit̃ p°. ſm Albertũ in tractatu de oratiõe dñica
q oĩo est res virtuosa: pfecta ⁊ salutifera: virtuo
sa eni ẽ: adeo q hẽt maiorẽ virtutẽ q̃ȝ angeli. Nã
angeli ſm philosophos ⁊ theologos i. 2°. sen. mo/
uent celũ: sȝ oĩo mouet creatorẽ ipsi⁹ celi nõ mo/
tu locali: sȝ virtuali: nã iclinat ⁊ mouet eũ ad no/
bis subueniẽdũ ⁊ miserẽdũ: iuxta illud Luc. 7°.
⁊. 15°. Misericordia motus ẽ ⁊c. Itẽ oĩonis vir
tus ĩpedit celoꝝ motũ: sicut patuit ĩ oĩone Iosue
p quã mot⁹ celi solis ⁊ lune cessauit p diẽ: Iosue
x°. Superat quoq̧ȝ oĩo virtutẽ stellaꝝ: nã ſȝ phi/
losophos virtute stellaꝝ generant̃ pluuie: venti: ⁊
alie aeris ĩpressiõ es: sed virtute orationis ĩpediri
põt pluuia ne fiat: sicut patuit in helia q oratiõe
sua ĩpediuit pluuiã ne descenderet sup terram per
tres annos ⁊ sex mẽses: tertij Reg. 17°. ⁊ rursuȝ
eã descendere fecit: vt habet̃ in. c°. sequẽti. Itẽ ma
iorẽ habet virtutẽ q̃ȝ natura: nã corpus hoĩs vel
alterius aĩalis ſm naturã nõ põt sine cibo mul/
tis tẽporibus sustentari: eo q calor naturalis cõ/
sumit humidũ radicale: ⁊ ideo oportet q restau/
retur p humidũ nutrimenti. Unde dĩ in libro de
aĩa: q corpus aĩalis cibo ⁊ potu alitur. Oẽ enim
viuẽs quãdiu viuit ĩdiget alimento ꝯueniẽti na/
ture sue. Primo de generati. Sȝ virtute oratiõis
possunt corpora sine alimẽto sustẽtari: sicut patu/
it in Moyse: q ex colloquio diuino quadraginta
diebus ⁊ q̃draginta noctibus ieiunauit: ⁊ stetit si
ne alio cibo. Exodi. 24°. Itẽ maiore virtutẽ ha/
bet q̃ȝ aĩa. Naȝ aĩa q̃ȝdiu est cum corpore nusq̃ȝ
põt esse nisi vbi corpus est. Sȝ virtute orationis
eleuat̃ in altum. Ad qđ non potest corpus eleua
ri: sicut patuit ĩ Magdalena q̃ septies in die ele/
uabant̃ in altũ ⁊ audiebat cãtus angelicos. Itẽ
in Paulo q raptus fuit vsq̧ȝ ad tertiuȝ celuȝ. 2°.
ad Cor. 12°. Item maiorẽ habet virtutẽ q̃ȝ cetere
creature: nã nulla creatura potest virtute ꝓpria
transformari in creatorẽ: sed virtute oratiõis po
test huiusmodi trãsformatio fieri: nam in missa
substãtia panis ⁊ vini in substantiam corporis ⁊
sanguinis xpi cõuertitur virtute oratiõis: ⁊ cõse
crationis: vt ꝓbant theologi in. 4°. di. 12°. Secun
do dico q oĩo est res perfecta quia p ipsam ĩtelle
ctus tranquillat̃ ⁊ perficitur. Si enim corporalis
oculus delectat̃ videndo lucẽ corpoream Eccle.
xj°. multomagis oculus spiritualis. s. intellectus
tranquillat̃ ⁊ recreatur p orationẽ ⁊ cõtemplatio
nem: pscrutando spiritualia que oculis corporeis
videri nõ possunt: ſm eniȝ Augu. in sermone de
oratiõe ⁊ ieiunio. Oratio est reꝝ inuisibilium in/
quisitio. Itẽ per orationẽ affectus delectat̃. Unde
Ugo in li°. de virtute orandi inquit: q oratio est
conuersio in deũ: per pium ⁊ humilẽ affectũ: fide
⁊ spe ac charitate subnixa: ⁊ Bernardus in qua
dã epistola ait. Oratio est hoĩs deo adherentis af/
fectio: ⁊ familiaris q̃dam ac pia allocutio: ⁊ sta/
tio illuminate mẽtis ad fruẽduȝ deo quãdiu licet
Oratiõe quoq̧ȝ aĩus iocundat̃ ⁊ reficitur. Unde
Ambrosius inqt. Oratio ẽ cibus mẽtis: pclaraq̧ȝ
alimonia suauitatis q̃ membra non onerat: sȝ in
ornamẽta ꝯuertit. De q̃ iocũditate inqt de⁹ Esa.
56°. Letificabo eos ĩ domo oĩonis mee: holocau
sta eoꝝ ⁊ victime placebũt mihi: sup altari meo:
q2 domus mea domus oĩonis vocabitur cunctis
populis: hec ibi. Tertio dico q oratio est res fru/
ctifera. i. inumeris vtilitatibus plena: ⁊ q̃ȝpluri/

morum fructuū productiua: de qbus soluz septē
fructificationes in mediuz adducam. Quaꝝ pri
ma dicit᷑: satisfactionis. s. pro peccatis. De q̄ Aug.
in li°. de oratione dñica inquit. Necessaria est no
bis quotidiana oratio: vt qui quotidie delinqui/
mus: assidua oꝛonis satisfactione purgemur. Et
21°. de ciui. dei c°. 27°. idē inqt. Oratio q̊tidiana
dñs ipse docuit que dñica noiatur. Delet q̊tidia/
na peccata: cum quotidie dr̄ dimitte nobis debi/
ta nr̄a. c°. de q̊tidianis: de peni. di. 3ª. ⁊ Ideo di/
cit. Ric. in. 4°. di. 15ª. ar°. 4°. q. vltima. Qd̄ inter
oēs oratiōes vocales dignior ⁊ vtilior est oꝛo dñi
ca. Primo qa Jesus xp̄s eā fecit ⁊ docuit discipu/
los dicens: cum oratis dicite: pr̄ nr̄. ⁊c. Luc. xj°. ⁊
Matth. 6°. Secundo qr est maxime substantie
⁊ cōprehensionis: ideo Augustinus in ep̄la ad ꝓ
bam ait. Quanq̄ꝫ alia dicamus orando: nihil ta
men aliud dicimus: q̄ꝫ qd̄ in oratione dominica
positum est: si recte ⁊ congruenter oramus. Et ꝓ
pterea Jsido. in libro p°. de summo bono. c°. 22°.
inqt. Fidei symbolum ⁊ oratio dominica pro to/
ta lege paruulis ecclesie ad celorum regna suffi/
cit capescenda. Et ideo omnes taz viri q̄ꝫ mulie/
res vsum ratiōis habentes tenentur eaz scire: vt
habetur de cōse. di. 4ª. c°. vos ante omnia. ⁊ qui
negligit eam discere nō pōt dici bonus xp̄ianus
vt ait Aug. in q̊dam sermōe. De qua oratiōe dñi
ca tria cōsiderabimus. Primo eius excellentiā.
Scd̄o eius beniuolētiā. Tertio ei⁹ ꝯtinētiā. Quo
ad primū dico q̄ hec oratio excedit oēs alias ora
tiōes multipliciter. Primo ī dignitate: qa ab ipso
dño q orat᷑ cōposita est ⁊ nobis tradita: ex q̊ ma/
nifeste apparet q̄ nec sapiētius: nec feruentius:
nec vtilius vel salubrius potuit ab alio hec oratio
nis forma cōponi. Et nota q̄ xp̄s fecit istā oratio
nem ꝓprio ore ꝓpter tria. Primo vt ei adhibea
tur maior reuerētia: vnde Augustinus ait. Ma
xima ab omnibus fidelibus reuerentia domini/
ce oratiōi exhibenda est: quia ab ipso summo do/
ctore facta est: preterea si tanta reuerentia dignū
est xp̄i vestimentum: qd̄ eius corpus exterius teti
git quod mortale erat: quanto magis hec sacra
oratio que de christi corde exiuit ⁊ viuit: dicente
ap̄lo ad Hebre. 4°. Viuus est s̄mo dei ⁊ efficax.
Secundo hoc egit vt adhibeatur maior diligen/
tia in dicendo illam: ⁊ ruminando ac saporando
cum sint verba mire altitudinis ⁊ virtutis ac al
tissimi filij dei ꝯtineant sensus: vnde Ciprianus
in libro de oratiōe dñica ait. Amica ⁊ familiaris
est ista oratio: dñz de suo rogare ⁊c. ⁊ Chrisosto.
super Matth. dicit. O quā fidelis est ⁊ beata hec
oratio: cuius ordinez nobis doctor vite ac magi/
ster celestis instituit. Tertio hoc fecit vt adhibeat᷑
⁊ maior cōfidentia. Quia eniz deus nos exaudi
re nō debet: nisi in his que ad suum spectant ho/
norem ⁊ nr̄am vtilitatem: qd̄ nos nescimus nisi
ab eo instruamur. Jdeo dulcissim⁹ Jesus ne va
garemur incerti: omnium petendorum nobis in
hac oratione formam dedit: vt ipsam deuote di/
cens cōfidenter speret postulata impetrare: iuxta
illud Jacobi primo: postulet in fide nihil hesitās
Unde ciprianus vbi s̄. ait. Qui fecit nos viue/
re: docuit ⁊ orare: vt dum oratiōe quā filius do/
cuit apud pr̄em loquimur: facilius audiamur: ⁊
agnoscat pater filij sui verba cum precē facimus
⁊ cum ipsum habeamus aduocatū apud pr̄em
ꝓ peccatis nr̄is: quādo peccatores ꝓ delictis nr̄is
petimus: aduocati nr̄i verba promamus: hec ille
Qui ergo nō orat hoc modo quem docuit xp̄us
non exauditur: vnde Chrisosto. vbi s̄. dicit. Qui
nō sic orat vt docuit xp̄s: non est xp̄i discipulus:
nec pr̄ libenter exaudit orationē: quā filius nō di
ctauit. Cognoscit eniz pr̄ sensum filij: ⁊ nō recipit
verba que humana cogitatio cogitauit. Sz q̄ sa/
piētia xp̄i exposuit. Secūdo excellit hec oꝛo alias
in breuitate. Fecit eniz illā dñs breuem iuxta va/
ticinium Esa. x°. c°. vbi dr̄. Verbū abreuiatuz fa
ciet dñs sup terram: ⁊ s̄m aliā translationē dicit᷑.
Abreuiationem dominus deus exercituum faci
et in medio omnis terre: ⁊. 28°. c°. ait idem pro/
pheta. Abreuiationem audiui a domino deo ex/
ercituum super vniuersam terraz ⁊c. Et ideo sal
uator monuit nos vitare verbositatem ⁊ prolixi/
tatem orationis dicens Matthe. 6°. Orantes no
lite multum loqui: sicut ethnici faciunt. Putant
eni q̄ in multiloquio suo exaudiantur: nolite er/
go assimilari eis. Ad breuitatem autem reduxit
christus orationem istam triplici ratione. Pri/
mo pro faciliori recordatione: ⁊ hoc quo ad me/
moriam vt scilicet in disciplina celesti discenti/
um memoria non laboret. Sed cito que sunt ne/
cessaria adiscat: atqz inexcusabilis sit de illius
ignorantia omnis homo. Unde Augustinus ait.
paucis verbis multiplices res comprehendit:
vt sic cito simplicitas fidei sufficientiam sue salu/
tis adisceret: et prudentiam ingeniosorum pro/
funditate misteriorum superaret. Secundo pro
clariori cognitione: ⁊ hoc quo ad intelligentiam.
Facilius enim intelliguntur et capiuntur inge/
nio breuia: quā philaterie longe. Et ideo domi/
nus cum doceret quid sit gloria sempiterna: to/
tum illud sacramentum breuiter complexus est
dicens. Joannis decimoseptimo. Hec est vita
eterna vt cognoscant te verū deum ⁊ quez misisti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Iesum xp̄m:ꝛ loquitur pr̄i suo celesti. Tertio hoc
fecit pro feruentiori deuotione: ꝛ hoc quo ad vo/
luntatē:pinguedo enī deuotionis est que deo ac/
ceptū redit sacrificiū nr̄e oratiōis. Unde psalmis
ta ait deo. In noīe tuo leuabo man⁹ meas sic vt
adipe ꝛ pinguedine repleatur anima mea:plerū
qꝫ enī per orōnis prolixitatē deuotio obtundi so/
let. Et ideo in collationibus pr̄um dicitur. Fre/
quenter sed breuiter est orandum:ne immoranti
bus nobis inserere aliquid nr̄o cordi insidiator
possit inimicus. Et Aug. ait Absit ab orōne mul
ta locutio:sed nō desit multa deuotio:ꝛ feruens ꝑ
seueret intētio. Tertio hec sacra orōo excellit alias
inutilitate seu fecunditate qꝛ quicquid est ratio
nabiliter petibile a deo ꝛ nobis necessariuꝫ in ip̄a
cōprehenditur:quod quidem sic patere potest ſꝫ
ꝙ declarat Ugo cardinalis super Mattheum ꝛ
Lu. Omne enī petibile aut est pro bonis adipiscē
dis:aut pro malis amouendis:aut ad confirma
tionem vtriusqꝫ. Primo autē qd̄ peti potest pro
bonis adipiscēdis pro se aut pro alijs: aut est bo/
num celeste aut supernaturale siue spirituale:aut
est bonum temporale: idest aut est bonum glorie
aut est bonū gratie aut bonū nature ad quod re/
ducitur bonum fortune. Primo enī petimus bo
num glorie ibi. Adueniat regnū tuum. Secūdo
bonū gratie. Fiat voluntas tua ꝛc. Tertio bonū
nature ibi :paneꝫ nr̄m. Et in his tribus petit̄ oē
bonū. Secundo quod peti potest pro malis amo
uendis aut tenet rationem preteriti ꝛ petitur ibi:
dimitte nobis:aut futuri: ꝛ petit̄ ibi:ꝛ ne nos in/
ducas:aut presentis: ꝛ petit̄ ibi. Sed libera nos.
Itē quoddā est maluꝫ culpe siue transgressionis:
quoddā vero est maluꝫ pugne siue tentationis: ꝛ
quoddā est malū pene siue tribulatiōis. Primū
petitur amoueri in dimissione debitorum. Secū/
dū vero ī victoria tentationū. Tertiū aūt in libera
tione a pressura aduersarioꝝ. Et in his trib⁹ petit̄
remotio oīs mali. Et sic hēm⁹ in hac orōne sex pe
titiones. Septima aūt petitio pertinet ad confir/
mationē siue cōplexionē aliarū petitionū: quarū
tres vt visum est sunt de bono adipiscēdo: ꝛ tres
de malo amonendo: ꝛ hoc petit̄ dū dicit̄. Sancti/
ficetur nomē tuū. Tunc enī sctificat̄ nomē dei in
nobis:qn̄ ꝛ bonū necessariū obtinetur ꝛ oē malū
penitus amouetur. Uel possum⁹ dicere ſm eūdeꝫ
Ugonē vbi supra:ꝙ istarū septē petitionū tres ꝑ
me pertinēt ad statum vite celestis principaliter.
Ibi enī cōsumabunt̄ plenarie scilicet. Sanctifi
cet̄ nomē tuū. Adueniat regnū tuū:ꝛ Fiat volū/
tas tua. Sed tamē hic inchoant̄. Alie vero tres
vltime pertinēt ad statū vite temporalis. s. Dimit
te nobis. ꝛc. Et ne nos inducas in tētationē. Sed
libera nos a malo. De tēporali enī vita fit transi/
tus ad celestē si viator bene vtitur tēporali. Me
dia aūt petitio. s. panē nr̄m quotidianuꝫ ꝛ est co/
munis ꝛ quasi ꝯfiniuꝫ vtrūqꝫ ꝯfortās :ꝛ dirigēs
transeuntem de vita temporali ad celestē. Ex qui
bus oībus patet excellentia istius orōnis sacra/
tissime de qua Alex. de ales loquēs ꝛ cōfirmans
predicta in. 4ª. pte sūme. q. 37ª. mēbro. 4°. Sic
ait. Huius orōnis efficacia ꝛ vtilitas: ostēditur
quadrupliciter. s. Ex auctoritate dicētis. Fuit. n.
prolata ore ipsius saluatoris. Os enī dn̄i locutū
est cuius sermo potestate plenus est. Itē ex breui
tate sermonis:multiplicē enī vtilitatem breuitas
eius parit:quia ob illius breuitatē facil⁹ scitur:
melius retinetur:frequenti⁹ iteratur:minus fasti
dit:orantem cito exaudiri innuit:plus affectu ꝙ̄
ore orandū esse significat: ꝛ ignoranteꝫ incusat.
Itē ex sufficientia petitionū qꝛ in illa orat̄ ꝓ bo/
nis adipiscēdis:ꝛ malis amouēdis:pro bonis tē/
poralib⁹ ꝛ eternis ꝯsequendis:pro malis preteri
tis:presentibus :ꝛ futuris euitandis Itē ex facū/
ditate misteriorū:qm̄ vniuersa cōtinet sacramē/
ta. Dan̄. 12°. pertrāsibūt plurimi : ꝛ multiplex erit
sciētia. hec ille. De huius etiaꝫ orōnis excellentia
ait Augu. in ep̄lā ad probā. Si per oīa ꝑcationū
sanctarū verba discurras nihil inuenies quod in
ista orōne dn̄ica nō cōtineatur. Qui enī dicit. s.
secūdi Esdre. vl. Clarificare in oībus gētib⁹ sicut
clarificatus es in nobis:quid aliud dicit ꝙ̄ sācti/
ficetur nomē tuum: Qui dicit. s. ps̄°. 118°. gressus
meos dirige ſm eloquiū tuū: quid aliud dicit ꝙ̄
fiat voluntas tua: Qui dicit. s. ps̄°. 79°. Ostende
faciem tuam ꝛ salui erimus: quid aliud dicit ꝙ̄
adueniat regnū tuū: Qui dicit. s. Prouer. 30. vi
ctui meo tribue necessaria:quid aliđ dicit ꝙ̄ pa/
nē nr̄m quotidianū da nobis hodie: Qui dicit. s.
ps̄°. 131°. Memēto dn̄e dd̄ ꝛ oīs māsuetudis ei⁹
ꝛ: Si reddidi retribuētib⁹ mihi mala ꝛc. s. ps̄° 7°
quid aliud dicit ꝙ̄ dimitte nobis debita nostra:
Qui dicit:aufer a me concupiscentias ventris. s.
Eccle. 23°. quid aliud dicit ꝙ̄ ꝛ ne nos inducas
in tētationē. Qui dicit:eripe me de inimicis meis
ꝛc. s. ps̄°. 58°. quid aliud dicit ꝙ̄ libera nos a ma/
lo: hec ille. Albertus aūt magnus in expositione
orōnis dn̄ice ait. Dn̄ica orōo super oēs alias orō/
nes excellētior est ꝛ maior : qꝛ ipsa est orōo recta
ordinata:ꝛ integra. Recta: qꝛ fit in ea petitio ei q
solus pōt btitudinē dare: vn̄ dr̄ pr̄ nr̄ q es in celis
In quo innuitur ꝙ habet dādi ptātē: beniuolētiā
ꝛ scientiā. In hoc enī ꝙ dr̄ pr̄: innuit̄ ꝙ habeat po
tentiā ꝛ beniuolētiā:pater enī hereditatem habet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

filijs elargiri: propter qđ dixit dñs Luce. 12°. Nolite timere pusillus grex qa cõplacuit pri vřo dare vobis regnũ. Itẽ in hoc qđ dr̃ q es ĩ celis datur intelligi sciẽtia. Videmus eni ꝙ lux celi oĩa ĩfima iradiat: ⁊ si cognitionez haberet oĩa cognosceret vñ dr̃ Eccli. 42°. Sol illuminãs per oĩa respicit. Cũ igr̃ deꝰ sit lux vera Joannis: p°. oĩa ꝑspicit ⁊ intelligit iuxta illud ad Hebre. 4°. Oĩa nuda ⁊ aperta sunt oculis dei: ⁊ Joannis. 16°. dixerũt apli xp̄o. Nũc scimꝰ qa scis oĩa ⁊ nõ ẽ opꝰ vt quis te ĩterroget. Sic ergo patet ꝙ oĩo dñica est recta. Item est ordinata: naz in ea prius spũalia: ⁊ postea tp̃alia postulant̃. Et hoc est rõnabile Nã hõ ex duabꝰ partibꝰ ꝯstituitur. s. aĩa ⁊ carne Aĩa vͦo est nobilior ⁊ prestantior carne: petunt̃ ãt spũalia propter aĩam ⁊ tp̃alia ꝑpter carnez: ⁊ in hoc seruat̃ doctrina saluatoris dicẽtis Matthei 6°. Primũ q̃rite regnũ dei: ⁊ hec oĩa adijcientur vobis. Itẽ est oĩo integra qa ex septẽ petitionibꝰ ꝯstat: nã p°. petit aĩa scã magnificẽtiam creatoris Vñ dicit̃: sanctificet̃ nomẽ tuũ. Secũdo petit gloriam vite celestis: ⁊ hoc cuz dicit in 2ª. petitione. Adueniat regnũ tuũ. Tertio petit cõformitatẽ ꝓprie voluntatis cũ diuina cũ dicit. Fiat voluntas tua. Et iste tres petitiones pertinẽt ad aĩam. Secundario vͦo subiũgunt̃ quattuor petitiones temporales. Nã p°. petit necessaria vite in hoc ꝙ dicit panẽ nr̃z quotidianũ ⁊c. Nã panis necessariꝰ ẽ qa lõga est via adeũdi domũ celestẽ iuxta illud. tertij Reg. 19°. Surge ⁊ comede: longa. n. tibi restat via. Secũdo petit pctõrũ ĩdulgẽtiã in hoc qđ dicit. Dimitte nobis ⁊c̃. hõ eni ad ꝓsẽtiã dei quez offẽdit secure nõ accedit. Et iõ de pctis ꝑus ĩdulgentiã petit. Tertio petit in tentatione cõstantiam in hoc qđ dicit. Et ne nos inducas in tentationez Eunti eni ad deũ multe insidie ꝓparant̃ iuxta illud psalmiste. Iuxta iter scãdalũ posuerũt mihi. Quarto petit ab oĩ malo liɓationẽ. Ibi. Sz libera nos a malo. Multa eni mala ĩ vita ista nos circũdãt. Iuxta illđ psalmiᶜ. Repleta ẽ malis aĩa mea idest vita mea. Et sic patet ꝙ dñica oĩo est septẽ petitionibꝰ ĩtegra qui qdẽ numerus est vniuersalis. Sicut patet in oĩbꝰ cõsiderãdo. Nã septẽ diebus mũdus voluit̃ ⁊ ex septẽ celis gubernat̃. Ex septẽ quoqꝫ planetis creatura ĩferior generat̃. Et ex septẽ rebꝰ hõ cõponit̃. s. ex q̃tuor elemẽtis ⁊ tribus potẽtijs. Ex septẽ etiã v̓tutibꝰ hõ ꝑficit̃. s. tribus theologicis ⁊ quattuor cardinalibus: ⁊ ex septẽ spũs scti aĩa sanctificatur: ⁊ ex septẽ sacramentis homo ad perfectũ statum reducitur: ⁊ ex septem beatitudinibꝰ homo beatificat̃: hec ille. Scđo principaliter vidẽda est dñice orationis beniuolẽtia: de qua Augu. in li°. de sermone dñi in mõte ait. Cum in omni deprecatione: beniuolẽtia cõcilianda sit eius quem precamur. Deinde duz quid deprecemur per laudem illius ad quem oratio dirigitur solet beniuolentia conciliari: hoc in oĩonis principio posuit dominꝰ: in quo nihil aliud nos dicere iussit: nisi pater noster q̀ es in celis. Multa quidem dicta sunt in laudem dei: nunq̃ tamẽ inuenitur preceptum populo israel: ut diceret pater noster: sed est eis insinuatus: ut dñs tanq̃ seruis. Sz de populo christiano apostolus dicit. In quo clamamus Abba pater: qđ non est meritorum nostroruz: sed gratie ⁊c. Ista ergo oratio facit nobis deum gratum: beniuolum: ⁊ attentum. Sed notandum est: ꝙ ɓm Tulium in rethorica noua. Captamus beniuolentiaz ab auditore nostro ostendẽtes: aut quanta in illum: vel amicos eius nos fecerimus: aut quanta ille in nos gessit. Prima autem via nõ possumus captare dei beniuolẽtiam: quia vera est sententia psalmiste dicentis. Dixi domino deus meus es tu: quoniã bonoruz meorum non eges. Item omnia que facimus tenemur facere ex condicione seruituᵗꝭ. Unde ait dominꝰ Luce. 17°. Quis est vestrum habẽs seruum arãtem: aut boues pascẽtem: qui regresso de agro dicat illi statim. Transi ⁊ recumbe ⁊ non dicat ei: para quod cenem ⁊ precingere: ⁊ ministra mihi donec manducam ⁊ bibam: Nũquid gratiam habet sermo illi: quia fecit que ei imperauit: nõ puto. Sic ⁊ vos cum feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite: serui inutiles sumus: quod debuimus facere fecimꝰ. Postq̃ ergo de bonis oꝑationibꝰ nr̃is nulla ꝓuenit vtilitas deo: sed solum nobis. Et cõsequẽter non valemus de hoc diuinã captare beniuolẽtiam: oportet ut captemus eam narrãdo bñficia: que ip̃e cõtulit nobis: ⁊ hoc facimus cum dicimꝰ pr̃ nr̃ ⁊c. qđ exponẽs Chriso. sup Matth. ait. Vide qualr̃ suscitauit auditorem: ⁊ oĩs rememorauit bñficij in proemijs. Qui enim p̃rem dixit: ⁊ pcõꝝ dimissionem: ⁊ pene destructionẽ: ⁊ iustitiam: ⁊ scificationẽ: ⁊ redẽptionem: ⁊ adoptionẽ: ⁊ hereditatez: ⁊ f̃rnitatem: que est ad vnigenitũ: ⁊ spũs scti largitionẽ: per vnam hãc ꝯfessus est nũcupationez: hec ille. Ugo aũt cardinalis sup Mattheũ inqt. Anteq̃ dñs veniat ad petitiones more boni oratoris ꝓmittit: q̃si breue ꝓemiũ. In quo captat̃ beniuolẽtia. p°. a ꝑsona rogata cũ dr̃: pr̃. 2°. a ꝑsona rogãtis cuz dr̃: nr̃. 3°. a ꝑsona assessoris cũ dr̃: qui es in celis. Ponit ãt dñs in ꝓncipio oĩonis sue pater non dñs: qa amari appetit non timeri. Unde Iere. 3°. ait. Ergo saltẽ amodo voca me pater

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

me⁹ ⁊c. Quapp Ber. ingt. Oro que pr̄ dulcessit
noīe oīum petitionū mearū īpetrandarū fiduciā
mihi p̄stat: qa Esa. 49°. ait dñs. Nūquid obliui
sci pōt mr̄ īfātuli sui: vt nō misereatur filio vteri
sui ⁊c. Itē vt vocās eū p̄rē se mōstret filiū ei⁹ ꝑ
imitationē: nō degenerās a tali p̄re qui affectu ⁊
beniuolētia pr̄ est: vn̄ Esa. 51°. dicit̄. Attēdite ad
petrā vn̄ excisi estis .s. per creationē ⁊ ad cauernā
loci de qua p̄cisi estis. s. per recreationē: ⁊ attēdite
ad abrahā p̄rem vr̄m idest ad xp̄m: ⁊ ad sarraȝ
que peperit vos: idest ad eccliam. Itē vt sic excitet
ad orandū ⁊ honorandū se: qa vt dr̄ Eccle. 3°.
Glia hoīs ex honore p̄ris sui. Itē vt ondat sic orā
tes iā nō s̄uos sed filios esse qui nō mobilia cuȝ
Ismaele: sed imobilia cū Isaac pcipere petūt: vn̄
Joannis. 15°. ipse dñs ait. Iā nō dicā vos s̄uos
⁊ c. sequit̄. Uos aūt dixi amicos: quia oīa q̄cunq̄
audiui a p̄re meo nota feci vobis: hec Ugo: ad q̄
pōt addi illud qđ ait aplus ad Roma. 8°. Itaq̄
iā nō est s̄uus sed fili⁹: q̄ si fili⁹ ⁊ heres per deum
Sed heu qa multi sunt qui nec dicunt deo pater
nec dñe: qa nec amāt eū vt p̄rem nec timent vt
dñm. Et ideo ipse ꝯquerit̄ Malachie. p°. dicēs
Fili⁹ honorat p̄rem suū: ⁊ seruus dñm suū time-
bit. Si ergo pr̄ ego sū: vbi est honor me⁹? ⁊ si dñs
ego sū vbi est timor meus? Sciendū est aūt s̄m
Alex. de ales vbi supra: q̄ de⁹ dicit̄ pr̄ multiplici
ter. p°. eterna generatione de qua Esa. 53°. dicit̄.
Generationē ei⁹ qs enarrabit? ⁊ hoc modo hēt
vnicū filiū. s. xp̄m. Un̄ glosa sup illa v̄ba pater nr̄
⁊c. ait. Nemo dicat me⁹ quod soli xp̄o ꝯpetit: qui
fili⁹ est per naturā. Aliis aūt cōcedit̄ coīs gratia
adoptionis. Itē est pr̄ p̄destinatiōe: ad Ephe. p°
Gr̄a vobis ⁊ pax a deo p̄re qui p̄destinauit nos
in adoptionē filiorū dei ⁊c. Itē creatione. Mala
chie. 2°. Nūqd nō pr̄ oīum nr̄m de⁹ vnus crea-
uit nos? Itē imaginis participatione: Deute. 32°.
Ipse. n. est pr̄ tu⁹ qui possedit ⁊ fecit ⁊ creauit te
fec iquā ad imaginē ⁊ similitudinē suā: Geñ. p°
Faciamus hoīeȝ ad imaginē ⁊ similitudinē nr̄aȝ
s̄cūs aūt Bonauen. in declaratione orōnis dñice
exponit predictā auctoritatē Deute. Fecit. s. in cor
pore: creauit in aīa: ⁊ possedit in vtroq̄. Iteȝ est
pr̄ redēptione: Esa. 63°. Tu aūt pr̄ nr̄ ⁊ redēptor
nr̄: a seculo nomē tuū. Itē sacremētali regenera-
tione ad Thi. 3°. per lauacrū regenerationis spūs
s̄cti ⁊c. ⁊ p°. Pe. p°. Bn̄dict⁹ de⁹ ⁊ pr̄ dñi nr̄i ie
su xp̄i qui regenerauit nos in spem ⁊c. Itē fidei i
structione. Jacobi. p°. Uoluntarie idest sine meri
tis nr̄is genuit nos verbo veritatis: idest fidei. Et
Joānis p°. Dedit p̄tātē filios dei fieri his qui cre-
dūt in noīe ei⁹. Itē grē adoptione: ad Roma. 8°.
Accepistis spūȝ adoptionis filioꝝ dei. ⁊c. hec ille.
Qui ēt ibidē q̄ p° mō sumit̄ pr̄ personaliter: qui
modus generādi filiū eternaliter soli p̄ri ꝯuenit.
Quito v̄o mō et sumit̄ ꝑsonalit̄ s̄ȝ q̄ mod⁹ redē
ptōis fuit ꝑ morteȝ filij. Oēs āt alij mōi p̄rnitatꝭ
ꝯueniūt trib⁹ ꝑsōis diuinis: ⁊ his mōis sūpt⁹ pr̄
toti trinitati ꝯuenit: s̄ȝ nihilomin⁹ ꝑsone q̄ ē pr̄ cō
uenit per quādā appropriationē rōne p̄me auctori
tatis. Et iō licet p̄dicto respectu hec oro dicat̄ fie-
ri ad p̄rem cū dicim⁹ pr̄ nr̄ ⁊c. tn̄ etiā fit ad totaȝ
trinitatē: vn̄ eēntialiter tenet̄. Subdit quoq̄ p̄di
ct⁹ doctor dicēs. Multiplex est rō quare magis
ꝯgruit dicere pr̄ nr̄: q̄ȝ me⁹. Una est pacis ꝯserua
tio: Geñ. 14°. Ne q̄so sit iurgium iter me ⁊ te: frēs
eni sum⁹. Alia est superbie dehortatio: mala. Se
cūdo nūquid nō pr̄ vn⁹ oīum nr̄m? quare ergo
despicit vnusq̄sq̄ frēm suū? Alia est mutui auxi
lij subuentio Prouer. 18°. Fr̄ qui adiuuatur a
fratre quasi ciuitas firma. Alia ē mutui honoris
exhibitio: ad Roma. 12°. honore iuicē p̄uenientes
glosa. Aliter non esset fraternus amor nisi mu-
tuis se preueniāt obseqiis. Item sunt alie rōnes
s. orōnū cōicatio: inimicitiaꝝ destructio: elatiōis
cōpressio: emulationis expulsio: amoris inductio
⁊ inequalitatis exterminatio: que ponūt̄ a Chri-
sostomo dicente sic. Erudit autem comunē pro
fratrib⁹ facē orationē: non enim dicit pr̄ me⁹ qui
es in celis: sed pr̄ noster pro corpore cōi dep̄catio
nes referēs: ⁊ nusq̄ȝ intēdens qđ sui ē ipsi⁹: s̄ȝ vbi
q̄ qđ est proximi. Adhuc etiā ⁊ inimicitiā ōstru
it ⁊ elationē ꝯprimit: ⁊ emulationē expellit: ⁊ ma
trē bonorū vniuersoꝝ amorē iducit: ⁊ inequalita
tē humanarū causarū exterminat: ⁊ multa mon
strat regi ad pauperē honoris coequalitatē. Cip̄a
n⁹ v̄o i li°. de orōne dñica ait: nō dicim⁹ pr̄ me⁹: s̄ȝ
pr̄ nr̄: qa pacis ⁊ vnitatis magister noluit sigilati
⁊ particulati p̄cē fieri: vt quis pro se p̄cetur pu-
blica eni est nobis ⁊ coīs orō: ⁊ qn̄ oram⁹ nō pro
vno tantū: sed pro pplo toto oram⁹: qa tot⁹ ppls
vnū sum⁹: sic eni vnū orare pro oīb⁹ voluit: qūo
in vno oēs ipse portauit: ⁊ Chriso. sup Matth.
dicit. Pro se orare necessitas cogit: p altero autē
charitas f̄rnitatis hortat̄. Dulcior aūt est an̄ deuȝ
orō: nō quā necessitas transmittit sed quā chari-
tas f̄rnitatꝭ comēdat. Aug. āt in li°. de v̄bis dñi i-
qt. Prim⁹ s̄mo quāte grē. Faciē tuam nō aude
bas ad celū leuare: ⁊ subito accepisti grāȝ xp̄i. Ex
malo s̄uo fact⁹ es fili⁹. Iō p̄sume nō de tua opa-
tione: s̄ȝ de xp̄i grā. Nō ergo hic arrogātia ēēt s̄ȝ fi
des p̄dicare qđ acceperis nō ē supbia s̄ȝ deuotio.
Ergo attolle oculos ad p̄reȝ: qui te ꝑ lauacrū ge
nuit: qui te per filiū redemit: p̄rem dicas quasi fi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

lius Sed noli aliqd specialiter vẽdicare. Solius
christi specialis est pater nobis: est pater oib⁹ in
comuni: qa illũ solũ genuit: nos aũt creauit. Et
ideo fm Matth. dicit pr̃ noster: hec ille. Ego ho
cardinalis super Matthæũ ait. Inducitur autẽ
vnusqsq3 orans: ut nõ solum sibi: sed oibus oret
ut charitas: ⁊ vnitas eccl'ie designetur: in qua ni
hil propũum eẽ debet. Sed oĩa communia: ut in pri
mitiua eccl'ia: sicut legit: Act. 4°. vbi dicit. Mul
titudinis credẽtiũ erat cor vnum: ⁊ aĩa vna: nec
quisq̃ eor̃ que possidebat aliqd suũ esse dicebat
sed erãt illis oĩa coĩa: dicit ergo nr̃: nõ me⁹: vt oñ
dat q̃ nõ vni⁹ sed multorum pr̃ est: pri⁹ eni erat
pr̃ vni⁹. s. xp̃i. s. per naturã. Sed ex tp̃e factus est
pr̃ multorũ per grãm. Itẽ per hoc nos inuitat ad
humilitatẽ vt nemo applaudat sibi de nobilita/
te generis. Vñ dixit Matthei. 23°. Oẽs vos frẽs
estis: ⁊ vn⁹ est pr̃ vr̃ q est in celis. Itẽ per hoc nos
ĩuitat ad orãdũ pro iuicẽ: vt ex amore frãnitatis
vn⁹ oret pro alio q̃si pro seipso oret. Jacobi vlt°.
Orate pro inuicẽ vt saluemini. Itẽ per hoc innu
it q̃ orõ quãto est cõior: tãto est deo acceptior. Et
ideo Matthei. 5°. p̃cepit eã extẽdi vsq3 ad inimi
cos di. Orate pro p̃sequentib⁹ ⁊ calũniãtib⁹ vos
Itẽ per hoc innuit q̃ debem⁹ suire inuicẽ: iuxta il
lud p°. ad Thi. 6°. Qui fideles hñt dños nõ ɔdẽ
nẽt eos: sed magis seruiãt illis qa frẽs sũt. Itẽ per
hoc innuit dñs se esse frẽm nr̃m. Alioqn nõ vere
dixisset: pr̃ nr̃. Et in hoc subleuauit ac cõfortauit
spẽ nr̃am: qui tãte sumus nobilitatis: q̃ sum⁹ fra
tres filij dei. Vñ ipse potest nobis dicere illõ Ge.
45°. Ego sũ fr̃ vr̃. Eapp dixit Matthei vl°. Ite
anñciate frĩb⁹ meis: vt eãt in galileã. Ibi me vide
bũt: ⁊ Joãnis 20. ait Magdalene. Vade ad fra/
tres meos ⁊ dic eis. Ascẽdo ad prẽm meũ ⁊ prẽ3
vr̃m. Et ad hebre 2°. ait aplus. Qui scificat ⁊ q
sanctificat ex vno oẽs: pp quã causa3 nõ ɔfundi
tur vocare eos frẽs. di. Nũciabo nomẽ tuũ frĩb⁹
meis. O igit dignitas excellẽtissima hoĩum: q dei
frẽs ⁊ filij nũcupant. O verbũ suauissimũ. O al
locutio iocũdissima. O orõ dulcissima: dicere deo
pr̃ nr̃. Pater eni ⁊ fili⁹ noĩa sunt pietatis: officio
rũ vocabula: vincula nature: fm Hiero. in li°. de
honorãdis parẽtibus. Nec vllũ nomẽ est pr̃i dul
ci⁹ q̃ nomẽ filij. l. liberor̃. ff. de verb. sig. Et iõ hec
oratio qua vocamus deũ patrẽ nostrũ. Et ɔseq̃n
ter nos eius filios: est ei gratissima: ⁊ sue beniuo/
lẽtie nobis attractiua. Tu igit pater nr̃: cũ oibus
nobis prodesse volueris: singulos p̃ut potes iuua
Et singulos releua: q ⁊ singulor̃ onus ac solici/
tudinẽ portas. c°. clemẽs. 8ª. q pª. Tu enim pr̃ es
luminũ: a quo omne datũ optimũ: ⁊ omnẽ donũ
p̃fectũ descẽdit. Jacobi p°. ⁊. c°. quã pio. pª. q. 2ª.
⁊ p glosa3. in. l. ij. ff. de legi. Tu es es pr̃ noster: nõ
solũ creatiõe: ut habet in. c°. qui abstulit. 12ª. q. 2ª
⁊ in. c°. oibus. 24ª. q. 2ª. Sed etiã gubernatione ⁊
protectione. Pater eni3 dicit rector: ⁊ guberna/
tor. ut in auten. de armis. §. hec aute3 obseruare.
Ibi patru3: id est rector̃. Pater quoq3 dicit de/
fensor ⁊ curator. C. de debitoribus ciui. l. ij. libro
12°. Et ideo mõstra te esse patre3: natos reges tu
os: atq3 tibi semp esse fac deuotos. O igit pater
noster: ama filios tuos. Filius eni3 dicit a philos
grece: qd̃ est amor latine: ut notat insti. qui dari
tuto. pos. §. vltimo. Et pater amat summope fili/
os suos. l. isti quidẽ. ff. qd̃ metus cau. Et nullus
affectus vincit paternũ. l. fi. C. de cura. furio. Est
autẽ notãdum q̃ multis ex causis meretur fili⁹
priuari hereditate paterna: que ponunt in. §. cau
sas. in auten. ut cũ de appel. cogno. ⁊ per glosam
in. c°. quintauallis. de iureiurãdo. Sed ut breuita
ti studeamus: oẽs illas ad quinq3 reducem⁹: sci/
licet iracũdiam: malicia3: cõcupiscẽtiam: auari/
ciam: ⁊ stulticia3. Prima igit causa: quare po/
test fili⁹ priuari hereditate paterna: est iracundia
ex qua duob⁹ modis offendi potest reuerẽtia pa/
terna. Primo manuũ iniectione. Ut quãdo fili/
us in patre3 manus iniecit violẽtas nocẽdi cau/
sa ex iracũdia ⁊ malo animo: qd̃ est peccatũ mor
talissimũ: contra dei preceptũ: cõtra legem natu/
re: cõtra legem gratie: cõtra pietate3: cõtra ratio
nem. Unde talis maledictus filius vltra penas
quas sibi deus preparauit: iustissime meretur he
reditate priuari in punitionem tanti criminis: ⁊
ingratitudinis: etiam fm leges humanas. Se
cũdo oris exprobratione. Ut cum filius blasphe/
mat patre3: vel ei notabiliter cõuiciatur: ⁊ detra
hit. Ut appellãdo ipsum proditorem: fure3: ⁊ hu
iusmodi. Pro quo crimine ⁊ supradicto: meri/
to statuerunt leges ciuiles ipsum filiu3: posse pri
uari hereditate paterna. ut in. l. vnica. C. de in
gra. libero. O igitur filij dei: qui expectatis cum
christo hereditatem supernam possidere: videte
an aliquis vestrum sit his criminibus inuolu/
tus: quia nunq̃ eam habebit: sed in eternum il/
la priuatus erit. Primi itaq3 filij qui ingrati de
receptis beneficijs cõtra reuerentiã patris cele/
stis peccant ex iracundia: sunt illi qui manus vio
lẽtas inijciũt: ⁊ consequenter priuantur heredita
te paradisi. Et hac ratione priuati sunt iudei: q
in christum violentas manus iniecerunt. De
quibus verificata est parobola ipsius saluatoris
nostri: Math. 21°. De colonis vinee: qui postq̃
occiderunt seruos patrisfamilias: similiter occi/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

derunt eius filium dicentes. Hic est heres. Veni
te occidamus eũ: ꝛ habebimus hereditatem ei⁹
Et ideo sequitur sententia contra eos. Auferetur
a vobis regnum dei ꝛc. Hoc etiam modo chri/
stiani manus iniciunt in christum: quando per/
cutiunt proximum eius: qd̓ ratione ꝛ auctoritate
probatur. Ratione sic. Si percutis mẽbrum cla/
mat caput. Ecclesia autem est totum corpus: ad
Romanos. 12°. Multi vnum corpus sumus in
christo: singuli autem alter alterius mẽbra. Ca/
put ꝟo huius corporis est christus ad Ephesi.
p°. Ipsũ dedit caput super omnẽ ecclesiam: que
est corpus eius. Quando igitur percutis vnũ chri
stianum clamat christus: ac si esset ipse ꝑcussus.
Item sic. Qui ꝑcutit imaginẽ christi videtur chri
stum percutere. Sicut enim reuerentia exhibita
imagini exhibetur illi: cuius est imago: ſm Dama/
scenum li°. 4°. ꝛ Alexã. de ales in. 3ª. parte sum/
me in tractatu de preceptis decalogi: super primo
precepto: ꝛ Ricar. ac sanctũ Bona. in. 3°. di. 9ª. ꝛ
beatũ Tho. in. 3ª. parte summe. q. 25ª. ar. 3°. Sic
etiã iniuria facta imagini: intelligitur esse facta
illi cuius est imago: q2 contrarioꝝ eadem est di/
sciplina. 8ª. q. pª. c°. sciẽdum. ꝛ. l. i. ff. de his q sunt
sui vel alie iur. ꝛ insti. eodem. in prin. Homo au/
tem est imago dei. Geñ. p°. Ergo ipsum percuti/
ens videtur deum ꝑcutere. Et quãtũ in se est fe/
rire. Et consequẽter priuari meretur eius heredi/
tate. Tales autem percutiẽtes sunt similes militi/
bus pilati: qui genuflectebant coram christo: ꝛ
postea eum percutiebãt: ut habetur Marci. 15°
Et hoc maxime habet locũ quando quis percu
tit clericos: aut religiosos: qui dicuntur patres
laicorum: ꝛ appellantur christi. Dicente deo per
psalmistam. Nolite tangere christos meos ꝛc.
Unde Greg. 96ª. di. c°. Quis dubitat. ait. Quis
dubitat sacerdotes christi regum: ꝛ principum
omniũq3 fidelium patres ꝛ magistros censeri?
Nõne miserabilis insanie esse cognoscitur: si fili/
us patrem: si discipulus magistrum sibi cona/
tur subiugare: ꝛ iniquis obligationibus illũ sue
potestati subijcere: a quo credit non solum in ter
ra: sed etiam in celis se posse ligari: ꝛ solui? Et
ideo ecclesia taliũ percussores merito punit ana
themate. 17ª. q 4ª. c°. Si quis suadente diabolo.
Supradicta quoq3 veritas probatur auctorita/
te: nam Actuũ. 9°. inquit christus Paulo. Sau
le saule quid me persequeris? Ubi confitetur se in
suis fidelibus membris pacti. ꝛ Matthei. 25°.
dicit. Quod vni ex minimis meis fecistis: mihi
fecistis. Secũdi sunt illi qui exprobrãt ꝛ blasphe
mant patrem suum deum: quod peccatum nunc
quasi vbiq3 regnat impune. Deus tamen cõque
ritur de rectoribus: qui contra blasphemas non
insurgunt Esa. 52°. di. Dominatores populi mei
inique agunt: ꝛ nomen meum tota die blasphe/
matur. Propter hoc sciet populus meus nomẽ
meum in illa die: quia ego ipse qui loquebar: sci/
licet cõminando: ecce adsum. s. puniendo. Tales
igitur digni sunt priuari hereditate. pᶜ. ad Cori.
6°. Neq3 maledici regnũ dei possidebunt. Scd̓a
causa propter quam meretur filius perdere here/
ditatem paternã est inuidia: vel malicia. Et hoc
peccatum potest cõmitti duobus modis: scilʒ ac/
cusando: ꝛ infamando. Si enim filius patrem
suum accusauerit: ꝛ de aliquo crimine inculpa/
uerit: eum ducens ad iudicium: exheredari me/
retur. Quod intellige nisi forte ipse pater in prin
cipem: vel in rempublicam deliquisset: ſm glosã
in. c°. quintauallis. de iureiu. Nam tunc licitum
esset filio etiam occidere patrem contra rempu/
blicam iniuste agẽtem: ut dicit Tulius in. 2°. de
officijs: ꝛ probatur per legem. minime. ff. de reli.
ꝛ sum. fu. Itẽ si filius vite patris insidiatus fue/
rit: idest ei parauerit insidias ad mortem. Uel ve
nenum ei dederit meretur priuari eius heredita
te. Et his duabus causis multi perdunt heredita
tem dei. Et primo detractores ꝛ infamatores ꝓ/
ximorũ. Nam tales infamant christum per ra/
tionem predictam. Et sunt peiores furibus ꝛ la
tronibus. c°. ex merito. 6ª. q. prima. Fures enim
solum rapiunt bona temporalia. Ipsi ꝟo famã
proximi que preciosior est cunctis opibus: Pro
uer. 22°. Et tales sunt proprie filij diaboli imitan
tes patrem suum de quo Apoca. 12°. dicitur. Pro
iectus est in terram accusator fratrum nostrorũ:
qui appellatur diabolus. Et ideo isti possidebunt
hereditatem patris sui demonis: scilicet infernũ
Tales etiam filij sunt illi: qui odio habent proxi
mos suos: quia sic exhibent venenum christo: qui
propter odium iudeorũ fuit occisus. Et ideo pᶜ.
Ioãnis. 3°. dicitur. Qui odit fratrem suũ homi
cida est. Ille enim qui odit proximum suũ: quã
tũ in se est: veneno odij christum occidit. ad He
breos. 6°. Rursus crucifigentes christum in se/
metipsis. Tertia causa est concupiscentia: ꝛ hec
etiã est duplex. s. thori maculatõ: ꝛ filie fornicatio
Si igitur filius tante temeritatis fuerit ꝛ libidinis
ut ad vxorẽ: vel etiam ꝯcubinam pr̃is ingredi ꝓ
sumat: in penã criminis priuatur hereditate eius:
qd̓ peccatũ valde displicet deo: qui inquit Leui. 18°
Turpitudinẽ vxoris pr̃is tui: nõ discoopies. Tur
pitudo eni pr̃is tui est. Et idẽ dicit de turpitudĩe
ꝯcubine. Et hoc patuit in vltione absalon: q qñ

ad ↄcubinas patris sui David igressus est, vt hẽ
tur secũdi. Re.16°. Diuino iudicio ꝑ capillos su/
spẽsus interijt secũdi Re.18°. Jtẽ si filia ante an/
nos. 25. fornicať: mereť priuari hereditate pater
na dicto. §. causas ⁊ ibi glo. in aut. vt cũ de ap/
pel.co. col.8ª. Secus aũt si post vigesimũ quin/
tũ annũ: quia tunc imputať negligentie pr̃is vel
parentũ si eã nõ maritãt. Tũc eni si fornicať: quã
uis pecet mortaliter: tñ nõ infligiť ei hec pena: mo
raliter aũt dico ꝙ multi sunt quis his causis me
rẽtur perdere hereditatẽ dei pr̃is. Et isti sunt cor/
ruptores religiosarũ: ⁊ ille mulieres que cũ reli/
giosis peccant. Qua igiť frõte apparebit coram
xp̃o ille qui religiosã aliquã ei⁹ spõsã per spiritua
lẽ cõiũctionẽ ⁊ fidẽ: per sacrilegiũ corrupit ⁊ vio
lauit: ⁊ aliquã ei sacratã ꝟginẽ maculauit? Qua
frõte apparebit corã xp̃o ille religiosus qui pro/
missam ⁊ voto dedicatam xp̃o castitatẽ nõ serua/
uit? Profecto isti filij ⁊ filie fornicatores ipso iu
re sunt priuati hereditate sup̃na. p̃c ad Corin.6°.
Neqꝫ fornicarij regnum dei possidebunt. et ad
Gala.5°. Manifesta sunt opera carnis que sũt
fornicatio: immũdicia: ĩpudicitia ⁊c. et conclu/
dit. Qui talia agũt regnũ dei nõ consequenť. et
ad Hebreos.13°. Fornicatores ⁊ adulteros iudi/
cabit de⁹. Et hoc est cõtra illos qui dicũt fornica
tionẽ simplicẽ nõ esse peccatũ: cõtra quos est tex.
in c°. meretrices.32ª. q.4ª. ⁊ q.5ª. c°. nõ mecha/
beris: ⁊ cõfutat eos Tho.2ª.2e. q.154ª. ar°. p°. ⁊
2°. Quarta causa est auaricia. Et hoc peccatũ po
test cõmitti multipliciter. Nã si fili⁹ ꝓhibet pr̃em
testari ab ei⁹ hereditate repellendus est. l. ij. C. si
quis ali. testa. ꝓhi. Jtez si testatoris mãdata non
seruat. Nã testamẽti comodũ mereť perdere qui
ei⁹ mandata noluit obseruare: vt ait Aug. in li°.
de verbis dñi: ⁊ poniť in capľo. siluester. xjª. q pª.
in capľo si heredes de testa. ⁊ in. l. vltima in fi. C.
de fideicom. Et iste fili⁹ ꝓhibens prẽm testari vel
nõ implens ei⁹ testamentũ teneť ad restitutionez
oib⁹ ex hoc damnificatis. Jtẽ si fili⁹ pr̃em in capti
uitate positũ neglexerit redimere: vel positũ in car
cere noluerit in sua fideiussione suscipere: vel ĩfir/
mo pr̃i aut indigenti nõ subuenerit: vel si parẽti/
bus furiosis debitã curã nõ exhibuerit: his ca/
sibus oĩbus qui videnť ex auaricia procedere: po
test filius priuari hereditate paterna ꝭm iura su/
perius allegata. Et hoc nõ solũ diciť de filijs: sed
etiã de quibuscunqꝫ alijs qbus cõpeteret heredi/
tas: qui priuari possũt si in predictis deliquerint:
⁊ facit ad hoc tex. i. l.3ª. ff. d hiſ qb⁹ vt idi. Ubi pa
tet ꝙ ille põt priuari hereditate qui heres institu
tus per negligentiã vel culpã suã id egit vt testa/
trix moreret: ⁊ ibi dicit glosa. medicũ nõ adhibẽ
do. ⁊ huiusmodi. His etiam causis multi pri
uantur hereditate celestis patrie. s. auari: vsurai
rij: ⁊ raptores qui faciunt contra preceptum pa
tris celestis Exodi. 20. s. non furtum facies. ⁊c.
Unde ait apostolus ad Epheseos. 5°. Omnis
auarus non habet hereditatem in regno christi
⁊ dei. Fit quoqꝫ diuino iudicio etiam in hac vi/
ta. Ut sicut ipsi prohibuerunt patrem suum te/
stari: ita filij eorum eos postea testari prohibeant
Et sicut non seruauerunt patris sui testamentuz
ita etiam filij eorum non seruent suum testamẽ/
tum. Et sicut male tractauerunt patres suos ac
eos in magna miseria dimiserunt: ita filij eorum
eos male tractent ⁊ in miseria mori permittant
per illam christi regulam. Qua mensura mensi
fueritis remetietur ⁊ vobis. Matthei.7°. ⁊ Lu/
ce 6°. ⁊ apostolus ait. Quecunqꝫ seminauerit
homo hec ⁊ metet. ad Galatas.6°. Alij etiam
sunt qui priuantur hereditate sup̃na. s. qui pau/
peribus negligunt subuenire. Jn quorum perso/
na christus pater noster patitur in frigore in car
cere: in nuditate: in fame ⁊ siti: ⁊ in ĩfirmitate: vn
de Matthei.25°. Dicet illis in iudicio vniuersa
li. Jte maledicti in ignem eternum. Esuriui eniz
⁊ non dedistis mihi manducare ⁊c. Et ideo Ja/
cobi.2°. dicitur Judiciuz sine misericordia fiet ei
qui non fecerit misericordiam: hac etiam heredi
tate priuantur partiales ⁊ in discordia viuentes
cum proximo: quia testamentum pacis domini
sui nolunt obseruare: vt ait Augustinus in libro
de verbis domini. Jpse enim saluator transiens
ex hoc mundo ad patrem dixit fidelibus suis Jo
annis .14°. Pacem meam do vobis: pacem
relinquo vobis ⁊ sic fecit tradari testamentũ so/
lemne per suum notarium Joannem euange/
listam. Qui ergo pacez cum proximo habere no
luerit: cum patre celeste regnare ⁊ gaudere non
poterit. Et ideo Augustinus vbi supra ait. Pa/
cem qui habet teneat: ⁊ qui nõ habet regrat qa q
in ea inuentus non fuerit exheredabitur a patre
abijcietur a filio: ⁊ a spiritu efficietur alienus.
Quinta causa quare filius exheredari meretur
est stulticia: que etiam ostenditur in duobus. s. in
infami conuersatione: ⁊ in incaũta presumptio/
ne. Si igitur filius efficitur maleficus vt vulgo
dicitur strionus: vel cum similibus conuersatur
vel fit hereticus: aut cum hereticis conuersatur:
potest priuari hereditate. Bona enim hereticorũ
ipso iure confiscantur c°. cum secundũ. de here.
li°.6°. Jtez si ꝓsumpserit crimen lese maiestatis
committere. l. quisquis. C. ad legez iu. maie. ⁊.6ª

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

q.p^a^.figs.His etiā causis priuātur multi heredi
tate celesti. Nā malefici incantatores diuiniꝫ ⁊ ip
sis fidem dantes peccant mortaliter. Et similiter
oēs heretici sunt excomunicati excomunicatione
papali vt patet in processu curie ⁊ hic solus est
casus quo papa excomunicari potest.24^a^.q.p^a^.
c^o^.p^o^. ⁊.2°.⁊ de here.c^o^.ad abolendā. ⁊ c^o^.excōi/
cam^9^.el.p^o^.⁊.2°.similit̄ d̄ illis q p̄sumūt aliqd idi
gnū .5. sacramēta dei: vt abutētes corpe xp̄i vł
oleo scō aut aq̄ bn̄dicta: qđ est crimen lese maie/
stat̄ diuine. Itē oēs q facere: p̄sumūt ꝯtra sacra
vota deo dicata. Naꝫ oēs tales oi iure merito ac
iustissime priuantur paterna ⁊ celesti hereditate
nec amplius noiari possūt filij dei sed diaboli: ⁊
sic decedētes erūt in eternū maledicti. Sed iā ad
expositioneꝫ ořonis dñice reuertamur qui de dei
filiatione tantope gratulamur. Postq̄ aūt sal/
uator nr̄ docuit nos dicere deo pr̄ nr̄ ꝓtinus addi
dit: qui es in celis: qđ ꝑm Alex. de ales in.4^a^.pte
sūme.q.37^a^.mēbro.4°. dicitur multis de causis.
Prima est illa quā ponit Ugo de sctō victore in
libro de sacramentis dicens. In celis deus maxi
me hitare dr̄ cū tn̄ vbiqꝫ sit qa p celos itelligunt̄
angeli ⁊ hoies iusti i qb^9^ maxime hitat de^9^ sicut
scriptū ē. Aīa iusti sedes ē sapiētie: qđ hētur sapi
entie.9°. Aug. quoqꝫ in li^o^. đ oratiōe dñica expo
nit dicens. In celis: idest in sanctis ⁊ iustis.
Non enim spacio locoꝝ cōtinetur deus. Quem
admoduꝫ i enim terra appellatus est peccator
cum ei dictum est. Terra es ⁊ in terram reuerte
ris Genesis.3°. Sic iustus celum e contrario di
ci potest Iustis.n.dicitur templum dei sanctum
est quod estis vos p^c^. ad Corinthi.3°. Et acco/
modatissima ista locutio est. Ut spūaliter tantuꝫ
itteresse videat̄ inter iustos ⁊ peccatores quantū
inter celum ⁊ terram: et Ambrosius in.3°. de sa/
cramentis dicit. Habes quod super celos coloruꝫ
dn̄s sit quasi nō i celis vt angeli. Sꝫ in illis de q/
bus dictum est. Celi enarrant gloriam dei san//
ctus vero Bonauentura in expositiōe orationis
dominice similiter exponit. In celis: idest in an/
gelis vel scis qui dicuntur celi q̄druplicitér.s. vi
te sublimitate ad Philippen.3°. Nostra autem
conuersatio in celis est. Item bonorum operuꝫ
claritate ad Philippenses.2°. Inter quos luce/
tis sicut luminaria in mundo: verbum vite con/
tinentes ⁊ Matth.xi.5°. vos estis lux mundi.
Sic luceat lux vestra coram hominib^9^ ⁊c. Itē p
positi firmitate ps^o^.32°. Uerbo dn̄i celi firmati sūt
⁊c. Itē deo in eis qescēte per grāꝫ q ait Esa.66°
Celuꝫ mihi sedes est ⁊ psalmista ait. Dn̄s i celo
parauit sedē suā: ⁊ Ambro in.3°. de sacramētis i

gt. Celū ē vbi culpa cessauit. Celū ē vbi nullū
mortis est vuln^9^. Alex. autē de ales aliaꝫ causā vbi
supra assignat dicēs. Deus dr̄ eē in celis ut ostē/
dat̄ imēsitas diuine potētie que existēs i celis ge/
nerat nos filios p adoptionē i tris cui^9^ ꝯtrarium
mali sēserūt ꝑm qđ legit̄ Iob.22°. vbi dixerunt
Quid nouit dn̄s? Et quasi per caligineꝫ iudicat.
Nubes latibulum eius nec nostra considerat:
⁊ circa cardines celi perambulat. Item alia est
ratio: vt sic orans a terra abducatur: ⁊ in celis
quantum ad celibem conuersationem affigatur
Unde Chrisostom^9^ in omelia super Mattheuꝫ
ait. In celis autem dicit non illic deum conclu/
dens: sed a terra abducens orantem: ⁊ in excel/
sis affigens regionibus ⁊ superioribus cōuersa/
tionib^9^: hec ille. Qui etiā ait. Addidit autē qui es
in celis vt sciam^9^ nos hēre pr̄eꝫ celestē: ⁊ erube/
scant se terrenis rebus substernere: q pr̄eꝫ hn̄t in
celis. Theophilus autem exponit dicens. Nō au
tem dicit: qui es in celis: tanq̄ ibi circunscriba/
tur: sed ut ad celos erigat auditorem: ⁊ abstra/
hat a terrenis Alexāder vero de ales aliam cau/
sam assignat dicens. Per hoc significatur q̄ ce
lestia simpliciter petenda sunt: vnde Ugo ait.
Si dixisset qui vbiqꝫ es: verum dixisset. Sed ne
inepta ⁊ inania queritando mente vagemur
dixit: qui es in celis: ut mente radicata que: sunt
vtilia queramus. In collationibus autem pa/
truꝫ dicitur. Hoc dixit vt ad illam regionem in
qua patrem nostrum cōmorari fatemur: sum/
mo desiderio properemus. Ugo vero cardinalis
super Lucam ait. Quod lucas non posuit illa
verba qui es in celis: ut innuat deum esse ibiqꝫ
per potentiam: presentiam: ⁊ essentiam. Mat/
theus vero addidit: propter septeꝫ causas. Pri/
mo ut oremus in spiritu sancto ⁊ mundo: qua/
le est celum Ioannis quarto. Deus spiritus est:
⁊ eos qui adorant eum oportet adorare in spū
⁊ veritate. Secundo ut celestia petamus non ter
rena Ioānis.16°. Usqꝫ modo non petistis quicq̄ꝫ
in nomine meo: petite ut gaudium vestruꝫ sit ple
num. Tertio ut ad celi habitaculuꝫ tēdamus di/
cētes deo Cañ.p^o^. Trahe me post te ⁊c. Quarto
vt in altissimo ꝯfidamus: cui assistūt angeli dicē/
te psalmista. Qui ꝯfidūt in dn̄o: sicut mons sion:
nō cōmouebit̄ in eternum: qui habitat in hieru
salē. Quinto ut sanctuꝫ imitemur Leui.20. Sā/
cti estote: qr ego sanctus sum. Sexto ut ostendat̄
q̄ potēs est dare qđ petitur: quasi pater existēs in
celario pleno ⁊ refert: omnium bonorum afflu/
entia. Unde cuꝫ dicimus: qui es in celis: idem est
ac si diceremus: da nobis qđ petimus: quia po/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tes. Es enim in celario tuo: vbi omne bonum affluit τ redundat. p^a. ad Thimo. 6°. Beatus τ solus potens rex regum: τ dominus dominantium: qui solus habet immortalitatē τc. τ ad Romanos. 10. Idem deus omnium diues: in omnes qui inuocant illum. Unde sponsa congratulans ait Can̄. p°. Introduxit me rex in celaria sua. Exultabimus τ letabimur in te. Septima ut ostenderet qualis locus nobis preparatur: τ vbi de quo ipse saluator ait Joannis. 14°. Uado parare vobis locum. τ Joannis 17°. Quos dedisti mihi: volo ut vbi ego sum: τ illi sint mecum: hec ille. Nicolaus autem de lira super Mattheum dicit. Quod ideo dicitur: qui es in celis: q2 licet sit in oibus per essentiam: presentiam: τ potētiam: τ speciali modo in iustis per gratiam: tn̄ specialissime excellētia eius relucet in beatis per gloriam.

BB

Q[uo]ad ad tertium principale de dominice orationis continentia oportet declarare particulariter omnes petitiōes in ea contentas. Quarum prima est: sanctificetur nomē tuuz: quod exponit Nicolaus de lira vbi supra dicens. Nō petimus q2 aliqua sanctitas ei accrescat: q2 hoc est īpossibile: sed ut sanctitas que ei eternaliter inest reluceat amplius in creaturis. Et p°. τ principaliter queratur in operibus humanis: sm̄ quod dicit apostolus. p^a. ad Corinthios. 10. Omnia in gloriam dei facite. Augu. 2°. dicit vbi supra. Ita dicit deus sanctificari: sicut glificari τ magnificari: τ Ambrosius in. 5°. de sacra. ait. Nomen eius sanctificari in nobis est eius sanctificationez ad nos puenire. τ glosa Aug. sup Mattheum dicit Nomen pr̄is petimus sctificari: nō ut ipse sanctior sit. Sed ut in nobis operur augmentū sue sanctificationis. Et ut qui in baptismo sāctificati sumus: in eo qd̄ esse cepimus perseuerem9: τ iterū ait. Hic spūm sapientie oramus: ne a sctitate nominis in aliquo discrepemus: sed patris nomen in filijs: vita τ moribus oñdamus: τ rursum inquit sanctificet: idest ita ut est: sanctū habeat hoībus: τ ita īnotescat illis: ut dies ut nō puteš aliq̄ sancti9: τ iter ad probā scribit dicēs. Cuz dicim9 sanctificet nomē tuum admonemur desiderare: ut nomē eius qd̄ sanctuz est: apud hoīes semper sanctū habeaš. Titus aūt expositor sup lucaz ait. Sanctificeš nomen tuū: idest nota sit tua sanctitas mūdo: τ laudet te decenš. Rectos enim decet collaudatio. Jussit igiš orare p emēdatione mūdi totius: hec ille. Chrisostomus 2° in omelia exponit. Sanctificeš: idest per nr̄am vitā glificetur q̄si dicat. Ita fac nos viuere: ut per nos vniuersa te glificēt. Digna est enim deuz deprecātis oratio nihil petere ante pr̄is gliam. Sed oīa eius laudi postponere. τ Greg. nisenus p̄dicta cōfirmās addit. Quis enim est adeo bestialis: qui vidēs i credentib9 vitam puram: nō glificet nomen inuocatū in tali vita? Chriso. etiam dicit. Sicut cuz qs celi pulchritudinem aspicit: dicit gloria tibi dn̄e: sic etiam cū aspicit alicuius virtutē: q2 hoīs virtus multo magis q̄ celum glificat deum. Et iterum ait. Sāctificamus deum in nobis qn̄ sciētes eum sanctū: eum timemus: τ solicite vigilamus ne forte violemus sctitatem noīs eius in nobis p mala opera. Possumus etiam exponere scificeš: idest sanctuz p̄diceš: τ manifesteš cūctis gentib9 sicut fecit ipse dn̄s qui ait Joānis. 17°. Pr̄ manifestaui nomen tuū hoībus. Scd̄a autez petitio est. Adueniat regnum tuū: pro cuius intelligētia dicit Alexā. de ales in. 4^a. parte sūme q. 37^a. mēbro. 4°. Qd̄ regnuz dei multipliciter accipitur. Primo pro ecclia militante: q2 regiš: iuxta illud Matth. 5°. Qui soluerit vnuz de mādatis istis minimis τ docuerit sic hoīes: minimus vocabiš in regno celoꝝ: τ Matth. 13°. Mittet fili9 hoīs angelos suos: τ colligēt de regno eius oīa scādala. Secundo accipiš pro ecclesia triūphante: q2 regnat Matth. 8°. Uenient τ recūbent cuz abrahā isaac τ iacob in regno celoꝝ. τ Matth. 26°. Nō bibam de hoc genimine vitis donec bibā illud in regno patris mei. Tertio pro gr̄a dei Luce. 17°. Regnum dei intra vos est. Item pro glia speciei Matth. 25°. Percipite regnum qd̄ vobis paratum est ab origine mūdi. Quarto pro intellectu scripture: Matth. 19°. Auferet a vobis regnuz dei: τ dabiš gēti facienti fruct9 eius. Quinto pro loco patrie Matth. 13°. Fulgebūt iusti sicut sol ī regno patris mei. Sexto ipse christus di regnuz dei Luce. xj°. Si in digito dei eijcio demonia: profecto puenit in vos regnum dei. τ. 17°. c°. eiusdez euāgelij iterum ait. Regnuz dei intra vos est: qd̄ exponiš non tm̄ pro gr̄a diuina: sz ēt pro xp̄o. De q̄libet āt istoꝝ regnoꝝ pōt exponi qd̄ dicit. Prio eniz de ecclia militāte exponit Alex. vbi supra di. In hac petitiōe petitur vt veniat regnū ecclie militantis ad regnum triumphantis vt fiat triumphās. Unde nō petiš vt regnū ecclie veniat: sz ut adueniat. Possumus etiā exponere sic. Adueniat regnū tuum idest visita: defende: τ dilata ecclesiaz militantē: vt amotis persecutionibus tyrannorum: hereticorum: τ malorum christianorum in tranquillitate τ pace seruiendo tibi in nobis cum gloria regnes. De quo regno exponi potest illud qd̄ ait apostolus ad romanos. 14°. Non est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

regnum dei:idest ecclia:esca vel potus : sed iusti/
tia:ꝛ pax ꝛ gaudium in spiritu sancto. De regno
autē triūphātis ecclesie exponit glosa sup Mat/
theum dicēs. Regnuz dei semper est:sed rogatur
ut adueniat:idest ut manifesteť hoībus. De gra/
tia autem exponit nicolaus de lira:vbi.s̄.di. Bñ
diciť adueniat:qꝛ nō possumus ad deum venire
per gliā:nisi ipse prio' veniat ad nos per grāz. Un
de Aug.super Joānez ait. Ille enim venit quem
grā dei ꝑuenit: ꝛ Joānis.6°.ait saluator. Nemo
pōt venire ad me:nisi pater meus traxerit euz.s.
per grām. Quando ergo aīa habet grām spirit⁹
sancti: ꝛ bonā ꝯsciam:tūc habet regnum dei glo/
riosum:qꝛ glia nr̄a hec est:testimonium cōsciētie
nostre.2ᵉ.ad Cor.p°. Et ideo Gre.nisenus expo/
nit. Adueniat regnuz tuum:idest veniat sup nos
spūs sanctus tuus:ꝛ purificet nos:ꝛ Aug.in li°.
de verbis dñi dicit. Tunc eniz venit in nos regnū
dei:quādo eius sumus grām cōsecuti. Et in col/
lationibus patrū diciť. Nouit sanct⁹ testimonio
cōscientie sue:cum apparuerit regnum dei eius
se futurum esse ꝯsortem: ꝛ Hieronymus ait. At
tendendum est ꝙ grādis audacie sit ꝛ pure cō/
scientie:postulare regnum dei: ꝛ iudiciū nō time
re. De glia aūt speciei exponit Alexā.vbi.s̄.di. Re
gnum tuum adueniat:idest regnuz quo tu mo/
do regnas in nobis per fidem ꝑueniat ad regnū
quo in nobis regnabis per speciē:idest regnum fi
dei ad regnū transeat speciei:qm̄ hec est vita eter
na:ut cognoscāt ꝛc. Joānis.17°. De intellectu au
tez scripture exponit idem Alex.ibidez di. Adue/
niat regnū tuum:idest intellectus sacre scripture
quo videmus modo trāseat ad intellectū quo vi
debimus te in te:qui es liber vite.pᵉ.ad Cor.13°.
Uidemus nūc per speculum in enigmate.s.sacre
scripture:tūc autem facie ad faciē. Et glo.super
Mattheū sup illa verba. Adueniat regnum tuū
dicit. Hic spūs intelligentie petiť quo mūdatur
cor:ut deus videať. De loco aūt patrie etiā sic ex/
poni pōt. Adueniat regnum tuuz:idest fac ut ge
nus humanū veniat ad regnum tuū:idest ad ce
luz ut illius sedes ruinosas restauret:iuxta illud
ps.109. Judicabit in nationibus implebit rui/
nas. De xp̄o etiam exponiť s̄m Cyprianum vbi
supra:qui ait. Pōt etiam ꝛ ipse christus esse re/
gnuz dei:quem venire quotidie cupimus cuius
aduent⁹ ut cito nobis repñteť optamus:nā cuz
ipse sit resurrectio:qꝛ in ipso resurgimus:sic ꝛ re/
gnum dei pōt intelligi:qꝛ in illo regnaturi sum⁹.
Bene aūt regnuz dei petimus:idest celeste:qꝛ est
ꝛ terrestre regnuz. Sed qui renūciauit:iam secu
lo maior est etiam honoribus eius ꝛ regno. Et iō
qui se deo ꝛ christo dedicat non terrena : sed cele
stia regna desiderat : hec ille: ꝛ Cirillus ait. Qui
hoc dicūt videnť optare rursum refulgētē in mū
do oīum saluatorem. Mādauit aūt in orōne pe
tere illud tēpus vere terribile:ut sciāt ꝙ viuere de
cet eos nō lente vel' remisse:ut illud tp̄s nō paret
illis flāmam ꝛ vindictā. Sed magis honeste s̄m
volūtatem ipsius:ut eis tempus illud nectat co/
ronas. Origenes aūt exponit. Adueniat regnuz
tuū:ut.s.euacueť principatus:ꝛ potestas:ꝛ virt⁹
ꝛ regnum mūdi:quin etiam peccatū:qꝺ regnat
in mortalibus nr̄is corpibus. Aug.etiam de ser/
mone dñi i mōte ait. Hoc nō ita dictū est quasi
deus nūc non regnet etiam in terra:sempqꝫ in ea
regnauerit. Adueniat ergo accipiēdū est:ut ma
nifesteť hoībus. Nulli autem licebit ignorare re
gnū dei:cū vnigenitus eius nō solū intelligibil'r
sed etiam visibil'r venerit iudicare viuos ꝛ mor/
tuos. Tūc aūt esse futurum diem iudicij dñs do/
cet:cum euāgelium predicatū fuerit in oībus gē
tib⁹:que res ꝑtinet ad scificationem nois dei. Uel
gn̄aliter pro totius mundi:petit regno ut diabo/
lus:in mūdo regnare desistat:vel ut in vnoquoqꝫ
regnet deus:ꝛ nō regnet peccatum in mortali ho
minuz corpore:hec ille. Qui etiā ad probam ait.
Per hoc desideriū nostrū ad illud regnū excita/
mus:ut nobis veniat atqꝫ in eo regnem⁹. Et idē
in li°.de ꝑseuerātia dicit. Cum petiť adueniat re
gnum tuū:qd orant qui iam sancti sunt:nisi ut i
ea sanctitate:que iā illis data est ꝑseuerent:neqꝫ
enim aliter veniet dei regnum:qꝺ his qui ꝑseue/
rant:vsqꝫ in finem certū est esse venturum Cy/
prianus ēo vbi supra inqt. Regnuz petimus ad
uenire a deo nobis repromissuz:ꝛ christi sangui
ne acqsituz:ut qui in seculo añ seruiuimus:post
modū christo donante regnemus:hec ille. O igiť
pater celestis adueniat regnuz tuum. Debēt eniz
pr̄es thesaurizare filijs.2ᵉ.ad Cor.12°.ꝛ.16ᵃ.q.pᵃ
c°.ꝑdicator.ꝛ extra de censi.c°.cum apl'us. Item
votū est pr̄is res suas ad filios ꝑuenire.l.de emā/
cipatis.C.de legi.here.l.scripto.ff.vnde lib.ꝛ.l.pe/
nul.ff.de bonis lib.ꝛ ideo diciť. Si filius ergo he
res : ut notat glo.in auten.ut hi qui obli.per.res
mi.§.ut autē non demus.ꝛ insti.de here.que ab
intesta.defe.§ sui autem.ꝛ.§.sed sui insti.de here.
qua.ꝛ dif. Nobis ergo adueniat regnum tuum
in illa beata vita de qua Cesarius ait. Beatā vi/
tam illā facilius est cōsequi:ꝙ enarrare. Cuius
erit possessio sine timore:vsus sine fastidio:refec/
tio sine cibo. Sub antiqs ꝑpetuisqꝫ gaudijs sem
per noua iocūditas:ꝛ sine ꝑiculo amittēdi felici/
tas. Excita te:o aīa mea:ꝛ cogita quātum potes

quale ꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

quale & quantū sit illud bonum. Si eniȝ singula bona delectabilia sunt: cogita diligenter ꝙ̄ sit delectabile illud bonum qđ cōtinet iocunditatem oīum bonorum: & nō qualem in rebus creatis sumus experti. Sed tāto differenter quanto creator differt a creatura. Cur ergo per multa vagaris homuntio q̄rendo bona aīe & corporis tui: Ama vnū bonum in q̄ sunt oīa bona & sufficit. Si delectat te pulchritudo: fulgebūt iusti sicut sol. Si velocitas aut fortitudo aut libertas corporis: erunt similes angelis dei. Si longa & salubris vita: ibi ibi erit summa eternitas & eterna sanitas. Si sacietas: saciabunt̄ cū apparuerit glīa dei. Si ebrietas. Inebriabunt̄ ab vbertate domus dei. Si melodie. Ibi cōcinunt angelorꝫ chori. Si sapientia: seipsaȝ oñdit eis sapiētia dei. Si amicitia: diligūt deum plusꝙ̄ seipsos. Si potestas: oīpotētes erūt sue voluntatis: sicut & dñs sue: nā sicut poterit deus que volet p seipsuȝ: ita poterunt beati q̄ volēt. Si honor & diuitie: supra multa eos constituet dñs. Si securitas: certi erūt nullatenus illud bonum defuturū: hec ille. ℭ

Tertia petitio ē: fiat volūtas tua &c. Quā exponēs Nicolaus de lira vbi s̄. ait. Ad illō p qđ principaliter cōsequimur beatitudinē: est ipletio voluntatis diuine p sanctā operationē: & frequenter voluntas eius ē nobis icognita: & qñ cognoscitur adhuc sumus ipotentes & pigri ad implēdū Ideo tertio petimus. Fiat volūtas tua. i. inspires nobis virtutē & ꝓpositum ad implendi tuū bene placitū. Addit̄ autē: sicut in celo & i terra. Beati enim q sunt in celo: qꝛ sunt immediate cōiuncti regule diuine: ideo nō possunt deficere nec deuiare a diuina volūtate: & ppea nos q sumus in via & nō sumus coniuncti: sic petimus vt diuina gr̄a hoc supleat in nobis: tenēdo voluntatem nr̄aȝ in cōformitate ad suā in opibus nr̄is: sicut ꝯformātur illi qui sunt i celis. Hiro. vero sic exponit di. Oramus hac petitiōe: vt libertas arbitrij nostri socief per gratiā sue volūtati que est sanctificatio nr̄a & vita eterna: glosa vo Matth. 6°. ait. Hic petit̄ spūs cōsilij per quē voluntas dei ingritur vt a nobis impleat̄: & alia glosa inqt: Volūtas dei ē ꝓceptorū custodia: & Ugo quē refert magister sententiarꝫ in p°. di. 45ª. ait. Pro ꝓcepto dei atqꝫ cōsilio pōt accipi volūtas dei: ibi. Fiat voluntas tua &c. Chrisosto. aūt super Matth. dicit: nō ait fiat volūtas tua: in me vel in nobis: sꝫ vbiqꝫ terraruȝ vt soluat̄ error: & plantet̄ veritas: & expellat̄ malicia vniuersa & reuertat̄ virtus: & in nullo ꝑȝ hoc differat iam celū a terra. Si eniȝ hoc fiat: nihil distabunt q̄ iferius sunt ab his q̄ superius: & si natura differant: angelos alteros terra nobis ostendente: qꝛ hoīes erūt similes angelis. Aug. vero in 5°. sermone de verbis dñi ait. Fiat voluntas tua &c. Hoc est vt sit par in terra queadmoduȝ est in celo. Idē quoqꝫ Aug. Quadrupliciter exponit ꝑdicta v̄ba: quā expositionē ponit glosa sup Mattheum & Alexan. de ales vbi s̄. di. Sicut in celo & in terra. i. sicut in angelis ita & in hoībus: vel sicut in pfectis ita & i peccatoribus cōuersis: & idē Augu. in li°. de dono pseuerantie recitat expositioneȝ Cipriani martyris dicentis ¶ Est & alius in his verbis sensus vt. s. p infidelibus qui sunt adhuc in terra: terrenuȝ tantum hoiem portantes orare intelligātur fideles qui celesti hoīe induti nō immerito celi noīe intelligunt̄: vnde sensus est. Fiat volūtas tua: in ifidelibus sicut in fidelibus: vt nō soluȝ fidelibus augeat̄ fides & pseueret in eis sed etiam infideles eam recipiāt ¶ Tertio exponit: sicut in celo &c. i. sicut in mente: ita & in carne: vt sicut i mēte est sermo legis dei: ad Roma. septimo ita sit & in carne vt nō cōcupiscat aduersus spiritū. Vel sicut in xp̄o: ita & in eccl̄ia: ita vt ecclesia sequat̄ viam & doctrinā xp̄i: & eius faciat voluntatem. De qua idem Aug. inqt. Voluntas xp̄i est humilitas in cōuersiōe: stabilitas in fide: modestia in verbis. Justitia in factis: misericordia in operibus: disciplina in moribus: par cū fratribus amare deū toto corde: qꝛ pr̄ nr̄ est: timere qꝛ deus est: xp̄o nihil ꝑponere: qꝛ nec ipse quicꝙ̄ nobis ꝑposuit: qñ se pro nobis ad morteȝ exposuit. Dicit aūt Aug. in li°. de verbis dñi in mōte. Fiat voluntas tua: idest sicut facta est in ipso iesu xp̄o tanꝙ̄ in viro qui pr̄is volūtatē impleuit: ita fiat in terra. i. in ecclesia tāꝙ̄ in femina: q̄ illi desponsata est Celū enim & terra conuenienter intelligit̄ quasi vir & femina: qm̄ terra celo fecundante fructifera est. hec ille. Qui et ait. In illo beatitudinis regno vita beata perficiet̄ in sanctis sicut nunc in celestibus angelis: & ideo post illā petitionem. Adueniat regnum tuū: sequit̄. Fiat voluntas tua &c. idest sicut in angelis q sunt in celo voluntas tua fit vt te perfruant̄ nullo errore obnubilante eorꝫ sapiētiam: & nulla miseria ipediente eorꝫ beatitudineȝ: itat fiat i sanctis tuis q sunt i terra: & de terra quātum ad corpus attinet facti sūt: vel fiat voluntas tua: sicut i iustis ita & i peccatoribus: vt peccatores ad te cōuertant̄: & faciāt voluntatem tuā. Chriso. vero super Matth. dicit. Vide cōsequentiā optimam. Quia enim cōcupiscere docuit celestia per hoc qđ dictum est. Adueniat regnuȝ tuū: anteꝙ̄ ad celum perueniat̄ ipsam terrā iussit fieri celum per hoc qđ dicit. Fiat voluntas tua: sicut in celo &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

in terra. Ciprianus aũt ait: Non petimus vt deus
faciat qd vult. Sz vt nos facere possimus qd de/
us vult: qd vt fiat in nobis opus ẽ dei volũtate. i.
opera eius ꝛ protectiõe: quia nemo suis viribus
fortis est: sed dei misericordia tutus ꝛ Chrisosto.
addit in omelia. Uirtus enĩ nõ est nr̃i studij solũ
sed superioris gr̃e: ꝛ Aug. in li°. de bono pseueran
tie ait. Ex hoc aũt euidẽter oñdit contra pellagia
nos: initiũ fidei esse donũ dei qñ pro infidelibus
vt habere fidẽ incipiant sancta orat Ecclia: cum
ẽt in sanctis iam sit facta dei voluntas: cur vt fiat
adhuc petũt nisi vt perseuerent in eo qd esse cepe/
runt. Chriso. ẽt super Matthe. dicit. Comuniter
accipi debet qd ait. Sicut in celo ꝛ in terra. i. san/
ctificet nomẽ tuũ sicut ĩ celo ꝛ in terra. Adueniat
regnũ tuũ: sicut in celo ꝛ in terra: ꝛ fiat voluntas
tua sicut ĩ celo ꝛ in terra. Et vide ꝙ caute locu/
tus est: nõ dixit pr̃ sanctifica nomẽ tuũ in nobis.
Adueniat nomẽ tuũ sup nos: fac voluntatẽ tuaz
in nobis: nec iterũ dixit. Sãctificemus nomẽ tuuz
Suscipiamꝰ regnũ tuũ. Faciamꝰ volũtatẽ tuã: ne
hoc aut dei tãtũ aut hoĩs tãtũ ee͂ videat. Sz me/
die dixit ꝛ impsonalr: nã sicut hõ nõ põt facere
bonũ nisi habuerit adiutoriũ dei. Sic nec deꝰ bo/
nũ operat ĩ hoĩe nisi hõ voluerit: ꝛ iõ dicit fiat vo
luntas tua: q̃si dicat. Presta nobis dñe cõuersa/
tionẽ celestẽ: quatenus q̃cunq3 tu vis nos ẽt veli/
mus: ꝛ Grego. ait. Quoniã vitã humanam post
resurrectiõez similem dicit esse venturã vite ange
lice: cõsequẽs ẽ vitã mundanã ad vitã que post/
modũ sperat disponi: vt in carne viuentes carna
liter nõ viuamus. Per hoc aũt verus medicus
aĩe soluit morbi naturã: vt quos occupauit infir/
mitas per hoc qd a voluntate diuina recesserant:
a morbo denuo liberet copulatio ad voluntatem
maiestatis diuine. Quarta petitio est. Panẽ no/
strũ supersubstãtialẽ fm Matth. ꝛ fm Lucam
quotidianũ da nobis hodie. Hiero. ãt exponit su/
persubstantialẽ i. precipuũ ac peculiarẽ siue egre/
gium. Chriso. vero exponit supsubstantialem. i.
quotidianum: quia. s. super terram nos quotidie
de illo sumentes sustentat. Si aũt referat ad pa/
nem sacramentalem. Ideo dicit superstantialis
quia aĩam ꝛ corpus super oẽm aliud cibum su/
stentat fm Alexã. vbi supra vel sic dicit fm Hie/
ronymuz: quia sup omnes substantias est ꝛ vni
uersas superat creaturas. Unde notandũ est fm
Alexã. de ales vbi supra: ꝙ quattuor sunt panes
nobis necessarij in via: ꝛ vnus in patria. In cu/
ius signum dominus pauit populũ sequentez se
quinq3 panibus. Matth. 14°. Primus panis
est materialis: siue corporalis qui est ad corporis
sustentationem: de quo Geñ. 3°. dicitur. Insu/
dore vultus tui ꝛc. ꝛ Matth. 4°. non in solo pa
ne viuit hõ. Alius ẽ spiritualis. s. panis iustitie
q est necessariꝰ ad corroborationẽ de quo. Luce.
xj°. dĩ. Accomoda mihi tres panes. Isti enĩ tres
panes significãt triplex robur. s. ad operandũ bo/
nuz: ad resistendũ malo: ꝛ ad pseuerandũ in vir
tutibus. Tertius panis ẽ doctrinalis: q ẽ necessa/
rius ad eruditõez vt habeat i. c°. iter cetera. de of/
fi. or. ꝛ hoc vt sciat qd eligendũ sit: ꝛ qd declinan
dũ: de quo pane dĩ Eccle. 15°. Cibauit illuz dñs
pane vite ꝛ itellectus: ꝛ iste panis fm Glosaz est
verbũ dei. Quartus ẽ sacramẽtalis q est necessa/
rius ad expiatõez: de quo dĩ ps°. 77°. Panẽ an
gelorum manducauit hõ: ꝛ Sap. 16°. Panẽ de ce/
lo pstitisti eis: oẽ delectamẽtũ in se habentẽ ꝛ oĩs
saporis suauitatẽ. Quintus panis est eternalis: q
est necessarius ad fruitionẽ: de quo ipse ait Joan
nis. 6°. Ego sum panis viuus q de celo descendi
Si qs manducauerit ex hoc pane viuet in eter/
num: ꝛ Luce. 14°. dĩ. Beatus q mãducat panez
in regno dei. Licet aũt predictis panibus indi/
geamus ꝛ eos petamus: tñ nõ dicimus panes in
plurali: sz panẽ in singulari pp vnitatem ordinis
siue relatiõis: qr panis materialis: spiritualis: do
ctrinalis ꝛ sacramẽtalis ordinant ad eternalẽ: ꝛ
hic petuntur ꝛ dantur: vt ille qui est eternalis ha
beatur. hec Aleran.

Licet aũt in petitiõe panis cõprehẽdant oĩa
vite necessaria fm Aug. ꝛ Chri. sup Mat
theũ: vt etiaz exponit Nicolaus de lira vbi s. Tñ
cũ magno misterio posita sunt predicta verba vt
sex vicia euitemus. Primũ est supfluitatis: ꝛ iõ
dixit: panẽ vt nõ supflua petamus: vñ Chriso. su
per Mattheũ ait. Pro pane iussit orationẽ face
re nõ pro pecunijs: neq3 lasciuia: sz solum p pa/
ne q̃tidiano postulanda: ergo sunt diuinitus ne/
cessaria vite: nõ ciborum diuersitates ꝛ vina odori
fera ꝛ cetera que delectant guttur: onerant autez
ventrem: ꝛ mentem perturbant: sed panis qui po
test substantiam corporis sustentare ꝛc. ꝛ glosa su
per Mattheum dicit. Hi videntur argui q spre
to victu ꝛ vestitu comuni lautiora sibi pre his cũ
quibus viuunt alimenta querunt. Secundum
vicium est rapacitatis: ꝛ ideo dixit nostrum: non
alienum: qd quidem est omne illicite acquisitum
panis ergo noster siue de iusta hereditate pceptus
vel alio iusto titulo: aut de licito labore acquisitus
vnde Chriso. super Mattheum ait. Dicit autez
nostrum: quia qui de iustitia acquisitum panem
mãducat suum panem manducat. Qui autem
cum peccato alienum: possumus quoq3 dicere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

q dixit nostrum propter alias quinqz causas.
Primo ꝓpter nostrā humilitatē: vnde Alexan.
de ales vbi s̄.inqt.Dicit̃ nr̃um vt nr̃a ostēdatur
indigētia: ꝓpter quā indigemus huiusmodi pa
nis refectiōe:vt sic indigentiam nr̃am recordan
do humilemur.Secūdo ꝓpter coīcabilitatē:vñ
Alexā.vbi s̄ addit.Item nr̃m dr̄ ut ostendat̃ q
ꝓprimo indigente nō debet ab aliquo ut ꝓprium
haberi : s3 et materialis ꝛ spūalis ꝛ doctrinalis ac
sacramētalis panis sibi coīcari. Chriso.ēt vbi s̄.
inqt.Dicit̃ nr̃u3 qꝛ oīa que nobis deus dat:p nos
alijs dat:ut de eo quod accipimus partē īpotenti
bus faciamus. Qui ergo de laboribus suis indi/
gētibus nō prestat:nō tantū panē suū mādúcat:
sed alienū:hec ille.Tertio dr̄ nr̃um ꝓpter vtilita/
tem:vñ Alexā.vbi s̄.ait.Dr̄ nr̃u3 qꝛ nos sumus
causa ꝓpter quā panis materialis:spiritualis:do
ctrinalis: ꝛ sacramētalis est īstitutus : ut.s.sit nr̃e
indigentie reparatiuus:nr̃ ergo est:nō ꝓprietate
s3 vtilitate ꝛ causalitate:hec ille.Quarto pp digni
tatē: ꝛ hoc quātum ad panē sacramētalē:nam so
li hoī data est dignitas cōficiendi istum panez: ꝛ
nō angelis.s3 Theolo.in.4°.di.13ª.Quito dr̄ no
strum pp comestionē:nam angeli nō comedūt
de pane naturali:nec de pane sacramētali corpo/
ris xp̄i. Licet eni verbū dei sit panis angelorū:tñ
panis hoīs est verbū:caro factū.Secundū enim
deitatē inuisibilē deus reficit angelos:vñ Rapha
el dixit Thobie.12°.Ego cibo īuisibili q ab hoīb9
videri nō potest vtor.Secūdū autē deitatē in per
sona filij īcarnatā reficit nos.Tertiū viciū est an/
xietatis siue nimie solicitudinis ꝓcurandi terre/
na per lōga tēpora possidēda:cōtra illud qd̄ apo
stolis ipse dñs inqt:Mathei.6°.di. Nolite cogi/
tare de crastino:ꝛ iō dixit quotidianū:vñ Chriso.
inqt postulare iussit panē illū.q nobis hodie suf/
ficit vt de crastino non cogitemus: ꝛ non cōtera
mus nosipsos solicitudine superuenientis diei:
hec ille in omelia . Qui tamen limitando predi/
cta ait super Mattheum . Et sic prima facie vi/
dentur hec verba sonare ut qui hoc dicunt nō ha
beant cibum in crastinum preparatum : quod si
ita est:oratio ista aut paucis potest conuenire si/
cut apostolis:qui docēdi gratia omni tempore va
gabantur:aut forsitan nulli.Doctrinam aūt chri
sti ita debemus aptare:ut omnes in ea proficiant
vnde Ciprianus inquit.Diurnum cibum disci/
pulus christi debet petere:ne in longum desideri/
um petitionis extendat:quia contrarium sibi fit:
ꝛ repugnās : ut querat in seculo diu manere qui
petit regnum celorum velociter aduenire.Vel ad/
dit quotidianum:ut tantum quis māducet quā
tum ratio naturalis exigit: nō quantum lasciuia
carnis impellit.Si enim in vno conuiuio tantū
expendis:quantum sufficere tibi potest pro cētu3
diebus:iam non quotidianum cibum mandu/
cas:sed multorum dierum:hec ille.Nūc ergo pa
nem quotidianum petimus:ut corpus nostrum
in dei seruitio sustentemus:non ut ipsum super/
fluitatibus replendo contra spiritum recalcitra/
re faciamus.Unde dicitur in.c°.charitas.§. Itē
corpus de penitē.distin 2ª.Et sunt verba Prospe
ri in libro de vita cōtemplatiua.Corpus nostrū
quia pars nostri est ad hoc nobis diligēdum est:
quatenus spiritui ordinate subiectum:ad eternā
salutem accepta mortalitate ꝛ incorruptibilita/
te perueniat. Ubi glosa super verbum subiectum
ait.Debemus adhibere iumēto nostro saccū:pa/
leam ꝛ flagellum . Saccum:idest opera penitētie
ꝛ alia bona opera. Paleā:idest necessaria ad vi/
te sustentationem.Flagellum vero:ad castigatio/
nem:si excesserit . Si autem intelligamus de pa/
ne sacramentali:ex hoc quod dicit quotidianum
ostendit vtilitatem quā recipimus ex quotidia/
na comunione sicut fiebat in primitiua ecclesia
ut habetur in.c°.peracta.de conse.di.2ª.Et ita ex/
ponitur in collationibus patrum vbi dicitur.Ex
hoc ostendit eum quotidie esse sumendum quia
non est dies:qua non opus sit nobis huius pa/
nis perceptione:cor interioris hominis confirmā
te.Aug.vero super Lucā exponit dicēs.Vel quo/
tidianum panem accipiamus spiritualem : pre/
cepta scilicet diuina:que quotidie oportet medi/
tari ꝛ operari.Quartum vicium est arrogantia.
Sunt enim pleriqz qui diuitias quas possident
suo vel suorum labori ac solicitudini ꝛ industrie
tribuentes:gloriantur ꝛ obliuiscuntur se illas su/
scepisse a deo: ꝛ ideo subditur . Da scilicet tu cu/
ius sunt vniuersa:de quo inquit psalmista. Qui
dat escam omni carni.Chriso.autez super Mat
theum exponit di.Dicimus da nobis:ut qd̄ man
ducamus de manu dei accipiamus : qd̄ est tātu3
sctōꝛ:nā illi deus dat panem:qui cum iustitia ꝑ/
parat.Diabolus aūt ei qui preparat cum pctō.
Quintū viciū ē tenacitatis. Sūt eni multi diui/
tes qui faciūt sibi vngulas curuas ad retinēdu3
sibi oīa: ꝛ nihil paupibus errogādū: ꝛ admodu3
milui efficiūtur:qui semper clamat:mio mio mio
ꝛ ideo dr̄.Da nobis:nō mihi.Cōtra quos inquit
Ambrosius in.c°.sicut hi.47ª.di.esurientiū pa/
nis est:quē tu detines ꝛc.Et ibidē. Plusqz suffi
cit ad sumptus:violenter obtētum est.Sextū vi/
ciū est lōgeuitas siue imortalitas.Sūt enim qui/
dam qui sicut nūqz mori vellēt:sic etiam putant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

se quodāmodo in perpetuum vel saltē diutissime victuros sicut Mathusalem: ⁊ ideo toto affectu terrenis imersi presens seculum quasi quendā sibi cōstituunt paradisū: propter quod dicitur hodie: quasi dicat: petite que vobis sunt necessaria ad p̄sēs tp̄s: qa nescitis qd superuētura piat. dies Aug. vero in li°. de dono p̄seuerantie: ⁊ Cipanus vbi supra: ⁊ Alexā. de ales: in loco preallegato: exponūt hoc verbum hodie de pane sacramētali dicentes. Alia est ratio moralis vt per hoc itelligaṫ q̄ panis iste die g̃re: nō nocte peccati sit accipiēdus: nō idigne accipiēs corporis ⁊ sāguinis dn̄i reus efficiatur p°. ad Cor. xj°. Quinta petitio est. Dimitte nobis debita nr̄a ⁊c. In quib⁹ verbis tāguntur tria. p°. diuine virtutis immensitas: ibi dimitte. s. tu deus qui solus habes potestatē in terra dimittendi peccata: Matthei. 9°. cui inquit propheta p̄s°. 31°. tu remisisti ipietatē peccati mei. Secūdo tangiṫ prauitatis humane comunitas ibi nobis: qui oēs sumus peccatores: ad Roma. 3°. Oēs peccauerūt ⁊ egent gratia dei: et p°. Joannis p°. Si dixerimus quia peccatū n̄ hēmus: ipsi nos seducimus ⁊ veritas in nobis non est: ⁊ Prouerbio. 20. Quis potest dicere mundum est cor meū purus sum a peccato: quasi dicat: nullus: preter xp̄m ⁊ m̄rem ei⁹ vt excipit Aug. in li°. de natura ⁊ g̃ra: et Eccles. 7°. Nō est homo iustus sup terrā qui faciat bonū ⁊ nō peccet. Quaprop̄t Aug. in li°. de bono perseuerantie inqt. Hoc tello pellagiani cōfodiunṫ heretici: qui audent dicere hominē iustū in hac vita habere nullū oīno peccatum Tertio tangitur fuitutis anguste anxietas ibi: debita nr̄a: idest peccata: f̄m glosam: vnde Luc. xj° dicitur. Dimitte nobis peccata nr̄a ⁊ ita Alexan. de ales vbi supra di. Debita dicūtur peccata que nos debitores pene cōstituūt. Ut eni dicit Inno. nō hic agitur de debitis pecuniarū sed de debitis offensa℞. Luce. 13°. Putatis qa ⁊ ipsi debitores fuerunt ⁊c. hec ille: ⁊ Aug. in li°. de verbis dn̄i ait. Quid est debitū nisi peccatū? Hanc aūt petionē exponens Ciprian⁹ in li°. de oratione dn̄ica inqt Post subsidium cibi petitur ⁊ venia delicti: vt q a deo pascitur in deo viuat: nec tantū p̄senti vite sed eterne consulatur: ad quā venire potest si peccata donentur: que debita dn̄s appellauit. Quare necessarie ⁊ salubriter admonemur qui peccatores sum⁹: dum pro peccatis rogare compellimur vn̄ ne quis sibi q̄si innocens placeat ⁊ se extollendo plus pereat instruiṫ se peccare quotidie: dum pro peccatis quotidie iubeṫ orare. Et titus exposi tor ait. Hoc aditū est necessario: pro eo q̄ nullus sine peccato reperitur: ne ipediamur a sacra participatione propter humana peccata. Cū eniz teneamur exhibere xp̄o oīmodam sanctitatem qui spiritū sanctū habitare facit in nobis: redarguēdi sum⁹ si non obseruemus ei templū mundum Sequitur aūt in predicta petitione. Sicut ⁊ nos dimittim⁹. ⁊c. quod etiam habetur de peni. di. p°. c°. tres sunt. Unde est notandū q̄ aduerbiū sicut f̄m doctores potest hic accipi similitudinarie vt Matthei. 22°. Erunt sicut angeli dei in celo. Qui eni indulserit alijs: locū vel gradū tenebit angelorum: ⁊ qui nō indulserit tenebit gradū demonuz ⁊ erit soci⁹ eorum. Secundo accipiṫ quantitatiue sicut ad Roma. 6°. vbi diciṫ. Sicut exhibuistis mēbra vestra ⁊c. Sicut ergo exhibuistis vos ad faciēdam vindictā vniuersaliter: ardenter: velociter: perseueranter ⁊ frequēter: ita debetis vos exhibere ad parcendum oībus remittēdum oēs iniurias amore dei: ⁊ cū ardēti feruore charitatis ac cito: ⁊ perseuerare in dilectione proximi: ⁊ non solū semel remittere: sed septuagies septies sicut hortatur dn̄s Matthei. 18°. ⁊ posuit finitū numerum pro infinito f̄m Nicholaum de lira: idest: totiens quotiens offensus fueris remitte si vis peccata tua a deo tibi remitti qui ait Matthei. 6°. ⁊ Luce. 6°. Dimitte ⁊ dimitetur tibi trāsumptiue de peni. di. 4ᵃ. c°. dicit dn̄s: dicit aūt Cirillus in declaratione orationis dn̄ice. Uult enim vt ita loquar patientie quā hoīes colunt imitatorem fieri deū: vt qualē ipsi exhibuerunt conseruis bonitatem: talē pari lance recipere petant a deo: qui iusta recumpensat: hoc igiṫ aduertētes: grates agēde sunt debitoribus nostris: siūt eni nobis si sapimus causa indulgētie maxime: ⁊ pauca exhibentes plurima reperiem⁹: nā ⁊ nos multa debemus ⁊ magna debita deo: quorum si minimā partem a nobis vellet exigere iā perijssemus: ⁊ Ciprianus inquit. Qui pro peccatis nos orare docuit p̄ṫnaz misericordiā promisit: sed plane addidit legē certa cōditione nos constrigens vt sic nobis debitū dimitti postulemus: f̄m q̄ ⁊ ipsi debitorib⁹ nr̄is dimittimus: ⁊ Grego. x°. Mora. addit. Ut profecto bonum quod a deo compuncti petimus: hoc primuz proximo conuersi faciamus: hec ille. Notandū est etiā f̄m Alexan. de ales vbi supra: ⁊ beatum Tho. in. 4°. scripto sen̄. di. 16ᵃ. in expositione littere: q̄ ille qui in persona ecclesie dicit dimitte nobis. ⁊c. non peccat hoc dicendo: sed tamen ei non remittuntur peccata: nisi ⁊ ipse remittat debitoribus suis: quia ait ipse dominus Matthei. 6° Si dimiseritis hominibus peccata eorum: ⁊ pater vester celestis dimittet vobis peccata vestra Si autem non dimiseritis: nec pater vester cele-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ſtis dimittet vobis. Tali autem retinenti iniurias
⁊ vindicare ſe volenti dicet dominus in iudicio.
Serue nequā omne debitum dimiſi tibi quoniā
rogaſti me: nonne ergo oportuit ⁊ te miſereri cō
ſerui tui ſicut ⁊ ego miſertus ſum. Matthei. 18°
⁊ de peni. di. 4ᵃ. c°. dicit dominus: ⁊ de conſe. diſ.
2ᵃ. c°. panem de altari. Propterea inquit Augu.
de verbis domini. Si non dimiſeris: non poteris
dicere dimitte nobis debita noſtra: ſicut ⁊ nos di
mittimus debitoribus noſtris: ſcilicet in perſona
propria: quia ſic faciēdo potius peccas ꝙ merea
ris: vnde Chriſoſtomus ſuper Mattheum ait.
Cum qua ergo ſpe orat qui inimicitiā ſeruat ad/
uerſus alterū: a quo forſitan leſus eſt. Sicut eniꝫ
ipſe orans mentitur. Dicit enim remitto: ⁊ non
remittit: ſic ⁊ a deo petit indulgentiam ⁊ non illi
indulgetur: hec ille. Dicit tamen Auguſtinus in
libro enchiridion. Cum in oratione dicit̄ dimit/
te nobis debita noſtra: ſicut ⁊ nos dimittimus de
bitoribus noſtris: proculdubio verba ſponſionis
huius implentur: ⁊ ſi homo nundum ita perficit:
vt diligat inimicū: tamen quando rogatur ab ho
mine qui peccauit in eum: ut ei dimittat: dimittit
ex corde: qui etiam ſibi roganti vult dimitti: hec
ille. Et gloſa ſuper illud: debitoribus noſtris expo
nit: ſcilicet petentibus. Ex quibus verbi quidam
voluerunt determinare ꝙ ſolum veniam petenti
bus eſt remittendum: ſed Alexander de ales vbi
ſupra dicit: ꝙ omnibus eſt generaliter venia dā/
da: iuxta illud Marci. xj°. Dimittite ſi qd habe
tis aduerſus aliqueꝫ: ſcilicet qui vos leſit: licet au
tem etiam non petentibus ſit venia danda: tamē
maxime eſt petentibus impendenda: vnde Au/
guſtinus de ſermone domini exponens predicta
verba. Dimitte nobis ⁊c. inquit. Tunc conuinci/
mur contra iſtam regulam feciſſe: ſi eis nō dimit
tamus qui veniam petunt: quoniā ⁊ nobis veniā
petētibus a benigniſſimo patre dimitti volumus
Dicit autem Alexander de ales: ⁊ Nicholaus de
lira vbi ſupra: ꝙ licet iniuriam paſſus teneatur
parcere iniurianti: remittendo ei odium ⁊ deſide
rium vīdicte: nō tamē tenetur ei remittere dam/
num quod ab illo ſuſtinuit: nec detrimentum qȯ
paſſus eſt ex iniuria illata: imo poteſt illud petere
iuridice: ut etiam dicit gloſa. in. c°. Si quis con/
triſtatus. 90ᵃ. di. per capitulum: ſi illic. 23ᵃ. q. 4ᵃ.
Rancorem tamē cordis etiam iniuriante nō ſa/
tiſfaciente tenetur dimittere: de peni. di. 5ᵃ. c°. vlti
mo. Imo nūꝙ debet admittere: quia nō licet ali/
quem odio habere. 23ᵃ. q. 4ᵃ. c°. cum in lege. Eſt
autem perfectiōis nō ſolum remittere rācorem:
ſed etiam damnū: iuxta exhortatiōeꝫ domini dicē
tis Matth. 5°. Qui vult tecum ↄtendere ⁊ tuni
cam tuam tollere: dimitte ei ⁊ palium. Et ibideꝫ
ac Luce. 6°. Si quis percuſſerit te in vnā maxil
lam prebe ei ⁊ alteram. Q

SExta petitio eſt. Et ne nos inducas in tenta/
tioneꝫ. Ubi notādum ꝙ nō dicitur. Mitte
nobis tentatiōes: vel permitte nos tētari: eo ꝙ ſu
mus imperfecti: ⁊ tentatiōes ſunt periculoſe ex q̄t
tuor partibus. Primo ex parte hoſtis qui nō in/
tendit niſi malum cum tentat. Secūdo ex parte
mentis que cum nō ſemper ſit diuine gratie au/
xilio roborata ī bello tentatōis cadit. Unde gloſa
ſuper Matth. 4°. ait. Sine ſpiritu ſancto qui ad
pugnam vadit: cito cadit. Tertio ex parte tēporis
nam difficile eſt in tota vita militare viriliter ⁊
nūꝙ deficere: de qua pugna dicit̄ Iob. 7°. Mi/
litia alias tentatio eſt vita hoīs ſuper terrā. Quar
to ex parte finiſ: quia tētatio demōis: carnis: ⁊ mū
di eſt ad eneruādum ⁊ deijciēdum ac damnādū.
Cum ergo ſit ita periculoſa: nō debemus eā expe/
tere: q2 qui amat periculum: peribit in illo Eccle.
3°. Nō etiā dicit̄ nō permittas fieri nobis tētatio
nes: q2 hoc eſſet ablatio multoꝝ bonoꝝ: vn̄ Aug.
ait: periculoſa tētatio eſt nulla tentatiōe pulſari:
⁊ ideo eſt q2 īde prouenīūt multa mala. Primū
eſt illatio cordis. Secūdū incōſideratio ſui. Ter/
tiū īcompaſſio tētatorum. Quartuꝫ cōtemptus
⁊ deſpectio aliorum. Quintū eſt ignorātia agen/
dorum: iuxta illud Eccle. 34°. Qui nō eſt tenta/
tus quid ſcit. Et propterea deuſ noluit ab apoſto
lo Paulo tētationem auferre licet eam auferri
poſtularet: ut ipſe inquit. ſecunde ad Cor. 12°. Et
Thobie. 12°. ait angelus Raphael ipſi thobie. Q2
acceptus eras deo neceſſe fuit: ut tentatio proba
ret te. Et ideo licet conſiderādo fragilitatem no/
ſtram nō debeamus tētationes preſumptuoſe ex
petere: tamen quādo deus eas nobis fieri permit/
tit: eas debemus patienter ſufferre: quia. Beatus
vir qui ſuffert tētationem: quoniam cum proba
tus fuerit accipiet coronam vite ⁊c. Iacobi pri/
mo: ⁊ propter hoc dicitur ibidem. Omne gaudi/
um exiſtimate fratres cum in varias tentatiōes
incideritis ⁊c. Dicitur autem. Et ne nos indu/
cas in tentationem: ſcilicet in qua ſuccūbamus:
ſed da nobis virtutem reſiſtendi ⁊ vincendi: tu fi
delis deus qui non pateris hominem tentari ſu/
pra id quod poteſt: ſed facis cum tentatione pro
uentum: ut poſſit ſuſtinere. pᵃ. ad Cor. x°. hoc au/
tem dicendo concordamus cum propheta q ait.
ps°. 17°. In te eripiar a tentatione: ⁊ in deo meo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

transgrediar murum: idest omne forte prelium
superando confringam. Predicta autem exposi
tio confirmatur per glosam Matth. 6°. que ait.
In tentationem inducitur: qui tentatione frangi
tur: ⁊ Augu. in libro de verbis domini exponit: ⁊
ne nos inducas in tentationem: quã scilicet ferre
non possumus: sed quã ferre possit humana con
dicio. Titus quoqꝫ ait. A diabolo non tentari est
impossibile: sed ne a deo relinquamur in tentatio
ne deprecamur: qđ autem ex promissione diui/
na cõtingit: illud deus quãdoqꝫ facere dicitur in
scriptura: ⁊ ẜm hoc nisi prohibeat tentationis in
ualescentiam que supra nos est: tunc nos in ten/
tationẽ inducit. Maximian⁹ autem dicit: man
dat deus: ut petamus: ne nos inducas in tentatio
nem: idest non permittas voluptuosarum ⁊ spon
tanearum tentationum experientiam pati: ⁊ Ba
silius inquit. Non docet nos in orando petere af
flictiones corporales. Uniuersaliter autem prece/
pit orare non subire tentationem: sed postq̃ ali/
quis subijt: expedit a domino petere virtutem per
ferendi: ut cõsumetur ĩ nobis illud: Qui sustinet
vsqꝫ ĩ finem saluus erit: ⁊ Chrisosto. super Mat
theum ait. Hic docet neqꝫ renuere agones: neqꝫ
insilire. Ita enim ⁊ victoria clarior nobis erit ⁊
deuictio diaboli derisibilis: attractos eniꝫ oportet
viriliter stare: nõ vocatos autem silere: ⁊ tempus
expectare agnis: ut ⁊ non vanam gloriam ⁊ viri/
litatem ostendamus: hec ille. Licet autem dica/
tur genesis. 22°. Tẽtauit deus abraham: ⁊ Sap.
3°. Quoniã deus tentauit eos: tamen exponi de/
bet secundum predicta: qđ etiam confirmat Au
gustinus de verbis domini di. Nos non in tenta/
tionem per semetipsum inducit deus: sed induci
patitur: vnde Jacobi: primo dicitur. Nemo cuꝫ
tentatur: dicat qđ a deo tentatur. Deus enim in/
tentator malorum est: ⁊ ipse neminem tentat: sed
vnusquisqꝫ tentatur a concupiscentia sua abstra
ctus ⁊ illectus. Idem quoqꝫ Augustinus vbi su
pra dicit. Aliud est induci in tentationeꝫ: ⁊ aliud
tentari. Nam sine tentatiõe probatus esse nemo
potest: siue sibi ipsi: siue alijs: nõ igitur hic oratur:
ut nõ tentemur: sed ut non inferamur in tenta/
tionem: tanq̃ si quispiam cui necesse est igne ex/
aminari non oret: ut igne non cõtingatur: sed ut
non exuratur. Inducimur enim si tales incide/
rint tentationes quas ferre nõ possumus. Cum
ergo sic petimus: hoc rogamus ne deserti eius ad
iutorio alicui tentationi: vel consentiamus dece/
pti: vel cedamus afflicti. Idem etiã Augustinus
in libro de bono perseuerantie ait. Cum sancti pe/
tunt: ne nos ĩducas: vel ĩferas ĩ tẽtationem: quid
aliud orãt: nisi ut ĩ sanctitate perseuerẽt. Dicit autẽ
Alexã. de ales vbi supra: ꝙ licet ab imperfectis ⁊
infirmis tẽtatio nõ sit appetẽda: sed paciẽtia ⁊ vi
ctoria si accidat. Item nec a sanctis sit vnq̃ ap/
petẽda tẽtatio carnis: quia vt ait glosa. 2ᵉ. ad Cor.
12°. ibi: Datus ẽ mihi stimulus: tẽtatio que fit a
carne peccatum est veniale: ⁊ si ei nõ cõsentiatur:
tamen viri perfecti ĩ virtute: ⁊ experti de periculis
tentationum ⁊ qui sciũt eas superare viriliter: qa
sunt bene firmati in cõfidentia ⁊ amore dei: quã/
doqꝫ appetunt tentari: sicut faciebat propheta di/
cens ps°. 25°. Proba me domine ⁊ tenta me: scie
bat enim ꝙ ut dicit glosa super Matth. 6°. ten/
tatio necessaria est ad coronam: ⁊ ꝙ vt inqt glo/
sa super predicta verba psalmiste: nisi tẽtaremur
negligentes essemus: ⁊ ideo Gregorius in mora.
inquit. Sanctus se tentari desiderat post virtutes
ne ex confidentia virtutum in peccatum cadat:
hec ille. Sed vt dictum est aliud est tẽtari: ⁊ aliud
in tentationem induci. Illud enim ut ait Augu/
stinus in libro de verbis domini: deus in tẽtationẽ
inducit quem suo auxilio deseruerit.

VV

Septima ⁊ vltima petitio est. Sed libera nos
a malo: quã exponit Augustinus: vbi supra
di. Unusquisqꝫ petit: ut a malo: hoc est ab inimi/
co ⁊ peccato liberetur: Sꝫ qui deo se committit: dia/
bolum nõ timet. Si enim deus pro nobis: quis
contra nos: ad Roma. 8°. ⁊ Chrisosto. in omelia
ait. Malum hic diabolum vocat propter excel/
lentiam malicie: non que ex natura est: sed que ex
electione: ⁊ quia ad nos impacabile bellum ha/
bet: ⁊ Ciprianus dicit: hic protectioneꝫ dei aduer
sus malum petimus: qua impetrata contra om/
nia que diabolus ⁊ mundus operatur securi su/
mus. Sanctus autẽ Bonauentura in expositio/
ne orationis dominice ait: ꝙ hic petimus liberari
a malo culpe. i. cuiuslibet peccati mortalis ⁊ venia
lis: vt de nobis dici possit illđ ad Roma. 6°. Libe
rati a peccato: serui autem facti deo. Item a malo
miserie ad Romanos. 8°. Creatura liberabitur
a seruitute corruptiõis: ĩ libertatem glorie filioruꝫ
dei. Itẽ a malo pene: maxime ĩferni. Osee. 13°. De
manu. s. eterne mortis: liberabo eos: de morte redi
mam eos. Nos aũt dicamus ꝙ generaliter ĩtelli
gitur de oĩ malo. Et ideo dicamus deo. Tu es q
liberas ab oĩ malo. Sap. 16°. In fine aũt dicitur:
Amen. i. ẜm Hieronymũ ⁊ Bonauẽturã vbi s̃.
Uere ⁊ fideliter fiãt nobis gratie postulate. Aug.
aũt vbi s̃. ĩquit. Uidetur ẽt iste numerus petitio/
num septẽnario beatitudinũ cõgruere. Si enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

timor dei ẽ q̃ beati fiũt pauꝑes spũ: qm̃ ipsoꝝ ẽ re/
gnũ celoꝝ: petamus ut sanctificet̃ i hoibus nomẽ
dei timore casto ꝑmanẽte i secula seculoꝝ. Si pie
tas est q̃ beati sũt mites: petamus vt veniat regnũ
eius: vt mitescamus nec resistamus. Si sciẽtia est
q̃ beati sũt q lugẽt: oremus ut fiat volũtas eius si
in celo ꝛ i terra: q2 cuz corpus tãq̃ terra spiritui
tãq̃ celo cõsenserit nõ lugebimus. Si fortitudo
est qua beati sũt q esuriũt: oremus ut panis nr̃ q̃/
tidianus det̃ nobis hodie: q̃ ad plenissimã faculta
tẽ venire possumus. Si cõsiliũ est q̃ beati sũt mi
sericordes: qm̃ ipsoꝝ miserebitur deus: Dimitta/
mus debita: ut nobis nostra debita dimittantur.
Si itellectus est q̃ beati sũt mũdo corde: oremus
nõ iduci in tẽtationẽ: ne hẽamus duplex cor: tẽpo
ralia ꝛ terrena sectãdo: de qbus tẽtatões fiunt in
nobis. Si sapiẽtia est q̃ beati sũt pacifici qm̃ filij
dei vocabũt̃: orem⁹ vt liberemur a malo. Ipa.n.
liberatio liberos nos faciet filios dei: hec ille. Mul
tas ãt alias expositiões ꝛ q̃stiões circa hãc orõnẽ
dimitto causa breuitatis: q̃s ponit Alexã. de ales
in tertia parte summe: i tractatu de officio misse
mẽbro quarto. ꝓ cõclusiõe vo dico ẜm sanctũ
Bonauẽ. vbi s.q i hac oratiõe petũtur septẽ do
na spũs sancti: de qbus habet̃ Esa.xj°. Ad exter
minãda in nobis septez vicia capitalia. Dicim⁹
ergo sanctificet̃ nomẽ tuum: q̃si dicemus. Da no/
bis spiritũ sapiẽtie: idest iocũditatem iternam: ut
gustemus q̃ suauis es: ꝛ hoc generet i nobis pa
cem: ꝛ hoc cõtra luxuriam: quia non est pax ossi/
bus meis a facie peccatorum meorum. Adueni/
at regnum tuum: idest da nobis spiritum intel/
lectus: quo mũdati corde intelligamus te in pre
senti regnare per fidem: ut in futuro videamus
te regnare per speciem: ꝛ hoc est contra gullam de
qua dicitur. Uinuz ꝛ ebrietas aufert cor. Fiat vo/
luntas tua: idest da nobis spiritum consilij: ut fa
ciamus voluntatem tuam maxime misericordi/
am que perimit auaritiam: quatenus misericor/
diam consequamur: secundum illud: beati mise/
ricordes quoniam ipsi misericordiam consequẽ/
tur. Sicut enim auaritia consistit in acquirendo
ꝛ retinẽdo: ita misericordia in dando ꝛ dimitten
do. Quid autem prodest sepius dicere. Fiat volũ
tas tua: ꝛ nole iuuare. Uult deus apud te eẽ pau
peres: ut per eos salueris: ꝛ corpore ꝛ anima. Cuz
enim defuerunt vasa: stetit oleum. Panem no/
strum superstãtialem da nobis hodie: idest da no
bis spiritum fortitudinis qui multiplici pane ro
borat animam: ne deficiamus in presenti esurien
do iustitiam: per quã expellentes accidiam plena
iustitia saturabimur i futuro: secũdum illud bea
ti qui esuriũt ꝛ sitiũt iustitiam quoniam ipsi satu
rabuntur. Et dimitte nobis debita nostra: idest
da nobis donum sciẽtie ꝛ virtutem luctus: quo
tam nostra q̃ aliena peccata cognoscẽtes deflea/
mus: ut nobis debita nostra dimittas: ꝛ ita con
solationem habeamus aduersus iuidiaz: que fa/
cit hoiem de alieno bono tabescere. Et ne nos in
ducas in tẽtationem. i. da nobis spiritum pieta/
tis: ꝛ mãsuetudinem spiritus: ut per spiritũ pieta
tis vincamus tẽtationem exercẽdo nos ad pieta
tem: ꝛ per mãsuetudinem vincamus iram nõ re
dendo malum ꝓ malo: ut ita beati possideamus
terram viuẽtium quã per spirituz pietatis ꝛ mã/
suetudinẽ obtineamus: q2 beati mites ꝛc. Sz li/
bera nos a malo. i. da nobis spiritum timoris q̃
vincamus mala: ꝛ per virtutez paupertatis spiri/
tus bona adipiscãt̃: q̃tenus exclusis vicijs ꝛ ꝯtẽ/
ptis terrenis hẽamus eternã. s. beatitudinẽ regni
celoꝝ: qd lucifer amisit ꝑ supbiã: hec ille: ꝛ sic ꝯcor
dat cũ Augustino in precedẽti auctoritate. Uul/
gariter autem hec est dominica oratio.

O padre sancto chel mondo hai creato.
E stai in celo tuto glorioso.
Il tuo nome sia sanctificato.
El regno tuo iocundo ꝛ zoioso.
Per viuer ben e da noi sia acquistato.
Con el tuo adiutoro dio gratioso.
La tua volunta sempre sia seruata.
Cossi da noi di terra habitatori
Como e facta nela cita beata.
Del nostro pane consubstantiale.
Ancho i e sempre proueder ti piaza.
Senza delquale il viuere pocho vale.
Li nostri debiti pregoti ne doni.
Como da noi per lo tuo amore.
Alinimici liniuria se perdona.
Sopra le forze non ne far tentare.
E dane adiuto de non consentire.
De ogni male ne vogli liberare.
E vita eterna fane consequire. Amen. C

SEcũda vtilitas orõnis dr̃ supatiua. s. dmonũ
ꝛ tẽtationũ: vñ Isidor⁹ in. 3°. de sũmo bono
c°. 7°. ait. Hoc ẽ remediũ ei⁹ q viciorũ tẽtationi/
bus extuat: ut q̃tiens q̃libet tangit̃ vicio: totiens
deo se subdat ad orõnez recurrendo: q2 frequens
orõ viciorum impugnationez extinguit. Hiero.
q̃qz ad saluiniã de viduitate seruãda ingt. Sem
ꝑ in manibus tuis diuina sit lectio: ꝛ tam crebre
orõnes: ut oẽs cogitationũ sagitte qb⁹ adolescẽtia
ꝑcuti solet: huiuscemõi clyppeo repellãt̃. Orõ.n.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

valde cõtrariatur demonibus. Unde in legenda sancti Bartholomei legit. Quod quidã demõ existens in corpore hominis clamabat. Bartholomee apostole: incendunt me orationes tue: et in figuram q per orones demones superentur habet Exo. 17°. Ubi donec moyses tenebat in oratione manus extensas: populus israel debellabat et vincebat Amalech: qui interpretatur sm Hieronymu3 gens bruta: et significat demones de quibus Virgilius in. 6°. Eneydos inquit. Terribiles visu forme. Similiter primi Regum. 7°. Orante Samuele filij israel debellauerunt Philisteos p quos significabantur demones. Secundum enim Hieronymum philisteus idem est q cadẽs seu ruina: et conuenit demonijs de celo cadentibus. Ideo Thobie. 6°. Raphael angelus monuit Thobiam iuniorem: vt oraret ne demones in eu3 haberent potestatem: vnde ait Isidorus libro. 2°. soliloquiorum c°. 6°. Inmundus spiritus orationis instantia vincitur: demonia oratione deijciũtur ac superantur. C C

Tertia vtilitas dicitur placationis. Nihil enim sic deum placat: et furorem iustitie eius sedat: vt humilis ac deuota oratio: vnde glosa su Judith. 8°. ait. Oratio deũ lenit. Ideo Ouidius in in. 5°. de tristi. inquit. Sepe iouem vidi cum iam sua mittere vellet. Fulmia: thure dato sustinuisse manum: et Oratius in quadam epistola ad Cesarem ait. Carmine dij superi placantur carmine manes. Et de hac admirabili virtute orationis habetur exẽplũ Exodi. 32°. Ubi orante moyse ad dominum valde iratum contra populum israel: ipse dominus respondit dicens. Dimitte me vt irascatur furor meus in eos. Que verba exponens glosa inquit. Deus se fatetur Moysi orationibus teneri: qui postulat se ab eo dimitti. O sancta oratio: tu es illa que vt ita loquar: deum inuincibilem vincis. Et que3 totus mundus superare non valet: tu ad tua vota inclinas. Ideo Leuitici. 4°. dicitur. Orante pro eis sacerdote, ppitius erit dominus. Sicut enim stimulus prouocat eum quem pungit ad ambulandum: ita oratio promouet deum ad miserendum. Est quoq3 oratio non solum stimulus deum incitans ad nobis benefaciendum: sed etiam vinculum ligatum tenens eius furore3 ne nos flagellet. Et ideo conqueritur propheta de negligentibus orare dicens deo: Esaie 64°. Non est qui inuocet nomen tuum: qui consurgat et teneat te. H

Quarta vtilitas dicitur filiationis: quia per sancte orationis virtutem steriles pariunt vnde Isaac deprecatus est dominum pro vxore sterili: et peperit duos filios: Genesis. 25°. Anna orando deum in templo pro filio habendo obtinuit filium Samuelem tam sanctum: primi Regu3 p°. Heliseus hospiti sue filium oratione impetrauit quem mortuu3 postmodum etiam oratione resuscitauit: quarti Regum. quarto. O igitur steriles submittite dei seruos coram domino: vt suis sanctis orationibus vobis filios impetrent. H H

Quinta vtilitas dicitur liberationis. Nihil enim sic liberat a mundi tribulationibus sicut oratio: vnde Anna filia Raguelis per orationem liberata est ab opprobrio. Thobie. 3°. Item nihil sic protegit ab inimicis temporalibus sicut oratio deuota: ideo Baruch. 4°. c°. dicit dominus Clamate ad me: et ego exaudiam: et eruam vos de manu principum iniquorum. De hac virtute patuit exemplum primi Machabeorum. xj° In ionatha machabeo: qui videns q omnes socij sui exceptis paucis reliquerant eum pugnãte3 contra alienigenas: rogauit dominu3: et postmodum hostes cum illis paucis socijs vicit. Jõ dicit quedam glosa super Judith. 4°. c°. et Origenes super librũ Numeri. Plus valet vnus homo orando: q innumeri homines preliãdo. O tribulati prelijs. O angustiati carestijs. O afflicti persecutionibus: clamate ad dominum in orationibus: et liberabit vos. Nã Numeri. xj°. Per orationem Moysi: cessauit ignis qui deuorabat castra murmurantium: et per eiusdem oratione3 liberatus est populus a serpentibus: vt habetur Numeri. 21°: et Jone. 2°. dicitur. Ubi Jonas existens in ventre ceti quod ipsum deuorauerat: per orationem ad littus maris adductus est. Susãna quoq3 per virtutem orationis a turpissima morte ac infamia est liberata. Danielis. 13°. Que omnia considerans. Augustinus in omelia. x°. super Apoca. inquit. Quotiens persecutiones irrogantur ecclesie: sanctorum orationibus: aut amouentur aut temperantur. G

Sexta orationis vtilitas dicit sanatõis. s. spiritualis aie: de qua sanatione inquit Hieronymus. Oratione sanantur pestes mentis. Item corporalis: de qua Ecclesiasti. 38°. dicitur Fili in infirmitate tua ne despicias temetipsum: sed ora dominum: et sanabit te: de hoc habetur exemplu3 Numeri 12°. vbi dicitur. Quod per orationem Moysi: maria soror eius sanata est a lepra: prolongat etiam vitam oratio. Ideo dicitur Jacobi 5°. Infirmatur quis in vobis: inducat presbyte

ros ecclesie vngentes eum oleo in nomine domini: et oratio fidei sanabit infirmum: vnde Esaie. 38°. dicitur. Quod egrotante Ezechia rege iuda misit ad eum dominus Esaiam prophetam dicentem. Dispone domui tue quia morieris tu: et non viues. Ipse autem orauit ad dominum cum lachrymis: et ideo dominus mutauit sententiam et misit ad eum eundem prophetam dicens. Audiui orationem tuam: et vidi lachrymas tuas: ecce adiiciam super dies tuos annos 15^m. et ciuitatem istam custodiam. Narrat quoque cesarius quod quidam miles raptor et predo: iussu Federici imperatoris captus et laqueo suspensus est: die autem tertia alter miles iuxta patibulum transiens: dixit famulo suo. Quam pulcher fuit homo ille. Cui respondit famulus. Domine vir iste consanguineus vester fuit. Accedentibus ergo propiis vt sepelirent eum: dixit qui fuerat suspensus Adhuc viuo: deponite me: et sic depositus dixit Ego peccator modicum obsequii impendi deo: et ideo mei misertus est. Singulis enim diebus tres pater noster sancte trinitati dicere consueui angelica salutatione premissa: quinque etiam orationes cum Aue maria pro vulneribus christi: similiter vnum pater noster angelo cui sum commissus: et vnum corpori christi quod conficitur in toto mundo: vt in fine vite mee tanto viatico mererer esse dignus: quod et mihi sua misericordia prestitit. Ideo rogo vt mihi sacerdotem vocetis et sic confessione et comunione premissa mox spiritum celo reddidit. H

Septima vtilitas sancte orationis dicitur illuminationis: vnde dicitur Actuum. xi°. Erat petrus in Ioppe orans: vbi dicit Augustinus. Oratione melius soluuntur dubia: quam inquisitione. Et idem in sermone 3° apostolorum petri et pauli inquit. Omnis sanctus qui orat relinquens humilia: et terrena in altum mentis extollitur: et in sublime suspensus rapitur: et cogitatione sancta celo efficitur vicinior: vnde Salomon per orationem impetrauit summam scientiam et sapientiam: tertii Regum 3°. Item beatus Bernardus vt ipse dicebat. In siluis et locis desertis orando plura didicit: quam studendo: insuper quarti Regum p°. dicitur: quod descendit ignis de celo ad orationem Helie. Apostoli quoque orantes inflammati sunt spiritu sancto. Actuum 2°. Sed quid vlterius dicam de oratione cum intellectus humanus non valeat indagare nec lingua enarrare immensas eius vtilitates. De ipsa inquit Aug. in li°. de salutaribus documentis. Oratio est anime vnctio: per orationes omnia nobis vtilia tribuuntur a domino: et cuncta noxia fugantur. Et ideo dico vobis illud Jacobi quinto. Orate pro inuicem: ut saluemini. Nam helias homo erat similis nobis passibilis: et oratione orauit: ut non plueret super terram: et non pluit annis tribus: et mensibus sex. Et rursum orauit: et celum dedit pluuiam: et terra dedit fructum suum: hec ibi. Pro conclusione autem huius partis dico: quod oratio est deo placita: angelo grata: diabolo inimica: et homini necessaria. Primo enim est deo placita: quia est eius tributum: sacrificium: et murus. De primo inquit Chrisostomus super Mattheum. De oratione est nobis sermo: quam solam quasi spirituale tributum anima offert deo: de visceribus suis. De secundo ait: idem Chrisostomus: vbi supra. Vis scire quam preciosa sit oratio: nulla iustitia thimiamati comparatur: nisi sola oratio. Sicut enim thimiama bene confectum: delectat hominem odorantem: sicut oratio iusti: suauis est ante deum. De tertio autem ait Hieronymus: super Ezechielem. Sicut hosti murus opponitur: et aduersario ex aduerso venienti occurritur: ita ira dei sanctorum precibus frangitur. Que verba dixit Hieronymus exponens illud Ezechie. 13°. Non ascendistis ex aduerso: neque opposuistis vos murum pro domo israel: ut staretis in prelio: in die domini. Secundo dico: quod oratio est angelo grata. Cuius signum est quod eam defert statim in celum: cum ab ore nostro processerit: vnde Chrisostomus: vbi supra ait. Vis scire dignitatem orationis: Mox ut de ore tuo: processerit suscipiunt eam angeli in manibus suis: et offerunt ante deum. Tertio dico: quod oratio est diabolo inimica. Et hoc triplici ex causa. Est enim scutum dei: et sagitta ac carbo eius. Est quidem scutum dei: quo tentationibus inimici resistimus: vnde Ambrosius inquit. Bonum scutum oratio: quo omnia aduersarii spicula repelluntur. Dicente psalmista. Inimici mei detrahebant mihi: ego autem orabam. Est quoque sagitta dei: et iaculum vulnerans demones. Et ideo cuilibet deuoto oranti: dici potest illud psalmiste. Emitte sagittas tuas: et dissipabis eos: fulgura multiplicabis: et conturbabis eos. Est etiam oratio carbo dei: quo diabolum incendimus. Vnde Thobie sexto inquit angelus. Cordis eius particulam: si super carbones ponas fumus eius: extricat omne genus demoniorum: siue a viro: siue a muliere. De orationibus ergo deuotis potest dici illud ps. 119. Sagitte potentis acute cum car

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

bonibus desolatorijs. Desolantur enim demones
Quarto dico ꝙ oratio est homini necessaria. Et
ideo inquit saluator noster Matthei. 26°. Vigi/
late ⁊ orate: ne intretis in tentationem. Ubi ait
glosa. Ille solus superatur a tentatione qui nescit
orare. Oratio quoqꝫ pacem ⁊ quietem cõseruat
prime ad Thimotheum. 2°. Obsecro primo om/
nium: fieri obsecrationes: ⁊ orationes ⁊c. vt quie
tam ⁊ tranquillam vitam agamus. Item docet
qd sit agẽdũ: scdo Paral. 20. Cuꝫ ignorem⁹ qd
agẽ dbeam⁹ hoc solũ residui hẽm⁹ vt oclos nños
dirigam⁹ ad te. Orõ etiã est illa: qua acquirim⁹
gratiam dei sicut patet Luce. 18°. vbi dr. Qd pu
blicanus humiliter orans descendit iustificatus.
Per orationem quoqꝫ eternam gloriam nobis
tribuit deus: vnde Luce. 23°. scriptum est. Qd
oranti latroni ⁊ dicenti. Memento mei domine
dum veneris in regnum tuum. Respondit Sal
uator nr. Amẽ dico tibi qa hodie mecuꝫ eris in
padiso. Et hoc sufficit pro secũda pte nñi smõis

I

¶ De orationis modificatione.

Tertia pars dicitur modificationis: vt
autem videatur qualiter debeam⁹ ora/
re ⁊ quomodo: debem⁹ scire ꝙ est scri
ptum in c°. vnico. extra de plus. peti. ⁊ in. §. plus
autem. Instit. de acti. Qd homo potest petere ali/
quid iniuste ⁊ inordinate quattuor modis. s. re:
causa: loco: ⁊ tempore. Primo male petitur re:
cum debentur decem ⁊ petuntur duodeci vel vigi
ti: ⁊ huiusmodi est petitio vsurarij. Secũdo ma
le petitur causa: cum promisi tibi decem: vt aliqd
mihi facias: ⁊ tu illud non facis: ⁊ salarium pe/
tis. Tertio male petitur loco cum promisi tibi sol
uere decẽ in vno loco: ⁊ tu vis me soluere in alio
ff. de eo ꝙ certo loco. per totuꝫ. Quarto ⁊ vltimo
male petitur tpe: cũ promisi tibi decem soluenda
infra annum: ⁊ tu illa vis hodie: vel si promisi
tibi sub condicione: ⁊ tu ante existentem condi/
cionem petis. Ad hoc ergo vt nostra oratio nõ sit
iniusta ⁊ inordinata: debet fieri cum dictis deter
minationibus. Et primo debet habere modi//
ficationem rei. Queritur ergo vtrum debeamus
petere temporalia in orationibus nostris. Et vi/
detur primo ꝙ non: per glosam super illud ps.
Deus auribus nostris audiuimus: sic dicen//
tẽ. Ad temporalia non exaudit deus: vt ab eo de
siderentur eterna Temporalia .n. vilia sunt: ⁊ q̃
si nihil reputantur in comparatione eternorum
hinc Iere. 4°. dr. Aspexi terrã ⁊ terra vacua erat
Unde refert Seneca: ꝙ Alexander cuidam petẽ
ti denarium dedit vrbem: ⁊ cum ille diceret: tan/
tum donum mihi non conuenit. Nõ quero inqt
Alexander quid te deceat accipere: sed quid me
deceat dare: vnde Chrisostomus sup Mattheũ
inquit. Illa pete adeo que tibi expediat accipere:
⁊ illum deceat dare. Quomodo enim tibi illa pre
stet libenter non habenti: que si haberes admonet
vt contemnas. Sed contra hoc videtur esse sen/
tentia nostri saluatoris. Matthei. 6°. c°. vbi nos
hortatur orare ⁊ dicere. Panem nostrum quo/
tidianum da nobis hodie. Super que verba di/
cit Augustinus. Panis quotidianus dictus est
qui huius vite necessitatem sustentat. Ad hanc
dubitationem respondet Alexander de ales in
quarta parte summe in tractatu de oratione: ⁊
Ri. i. 4°. q. 4ª. di. 15ª. ar°. 4°. q. 4ª. ꝙ illa tpralia
que sunt necessaria ad vite sustentationem a deo
peti possunt. Sicut etiam dicit Augustinus libro
2°. contra faustum. Sed debemus seruare illud
qd dicit glosa sup illa verba apostoli secũde ad
Corinthios 12°. scilicet. Ter dominum rogaui di
cẽs Quãdo autẽ tpalia petitis cũ mõ petite ⁊ cũ
timore illi committite: vt si prosint det: si scit obes/
se: non det. Quod enim prosit vel obsit: medicus
nouit non egrotus: principaliter ergo debemus
petere a dño vt nos mundet a vicijs: ⁊ virtutib⁹
florere faciat: ac in sua gratia conseruet. Ut iquit
Augustinus in libro de salutaribus documentis
⁊ vt nos fortes efficiat contra tentationes diabo/
li. Ut ideꝫ Augustinus ait i libro 2°. de verbis do/
mini. Super omnia auteꝫ vitam eternaꝫ petere
debemus: sicut faciebat Dauid. ps°. 26°. di. Unaꝫ
petij a domino: hanc requiram vt inhabitem in
domo domini omnibus diebus vite mee. Ideo
Augustinus in libro. 50ª. omeliarum: omelia. xª
inquit. Qui vere christianus est: nõ ista tẽpora/
lia petere debet: sed totum pondus orationis ⁊ in/
tentionis sue ad expetendam eternam beatitudi
nẽ debet impendere. Ista eni tpalia bona ⁊ qñ
deus dat: ⁊ qñ tollit: gr̃e sibi agant. Quãdo eniꝫ
voluerit illa tribuet: ⁊ quãdo voluerit tollet: tãtuꝫ
est vt seipsum nobis non auferat: hec ille. Que
omnia cõfirmat Grego. super illd Luce. 15°. hoc
est preceptum meum di. Ecce alius in oratione
petit vxorem: alius villam: alius postulat vesteꝫ
alius sibi dari deprecatur alimentum. Et qui//
dẽ cũ hec desũt: ab oipotẽte deo petẽda sũt. Sꝫ me
minisse ꝯtinue debem⁹ ꝙ ex mãdato eiusdẽ redẽ
ptoris nñi accepim⁹. Primũ q̃rite regnũ dei: ⁊
iustitiã ei⁹: ⁊ hec oĩa adijciẽtur vobis. Et hec ita
qꝫ petere a Iesu nõ ẽ errare: si tamẽ nõ nimie pe
tant. Nñas ergo petitiones videam⁹ frẽs charissi
mi: ⁊ ꝙ ad salutẽ nraꝫ pertinet a deo petamus
gaudia salutis eterna postulemus: hec ille.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Secunda determinatio est respectu cause.
Non enim debemus ire ad orationem pro
pter consequendam laudem humanam. Talis
eniz oratio est iniusta. Ideo dicit domin⁹: Mat
thei. 6°. Cum oratis non eritis sicut ypocrite: qui
amant in synagogis: ⁊ angulis platearum stan/
tes orare: ut videantur ab hominibus. Amen' di
co vobis: receperunt mercedem suam. O quot in
ueniuntur tales ypocrite: qui vadunt ad ecclesi/
as: tenentes officia in manibus: fortiter legentes
ut ab omnibus audiantur: genua flectentes: ut
videantur: ⁊ sancti reputentur: pectus fortiter p/
cutientes: figuras sanctorum: ita anxie tangen/
tes: ut videantur eas de parietibus velle eripere:
suspirant: ⁊ flere ex deuotione se simulant. De/
inde ex vanagloria aspiciunt: si aliquis eos vi/
det. Talis oratio non est deo grata. Causa autem
nos ad orandum inducens: debet esse iusta: scili
cet ad obtinenda nobis: vel alijs necessaria ad sa
lutem anime: vel corporis: ⁊ ad dei gloriam: iux/
ta illud apostoli preceptum: prime ad Corinthi
os. x°. Quicqd facitis in gloriã dei facite. II

Tertia determinatio orationis est respectu lo
ci. Unde queritur: nunquid in omni loco sit
orandũ? Et videtur q sic: per illud prophete in
psalmo. In omni loco dominationis eius: bene/
dic anima mea domino: vbi dicit glo. Ubi nõ do
minatur: ibi non benedicatur: vbiq3 dominatur
vbiq3 benedicatur. Nullus excusatur. Sicut er/
go nulla creatura: sic nullus locus a laude dei ex
cipitur: hec ibi. Unde sciẽdum sm Thomam: pri
ma. 2e. q. 103a. ⁊. 2a. 2e. q. 83a. Quod in oratione: ⁊
adoratione dei duo considerari possunt. Aut de/
us qui adoratur ⁊ oratur: ⁊ sic non est aliquis lo
cus ad orandum necessarius. Quia ut dicitur
Actuum. 17°. Deus qui fecit mundum ⁊ omnia
que in eo sunt: hic celi ⁊ terre cum sit domin⁹ nõ
in manufactis templis habitat: nec manibus
humanis colitur indigens aliquo: ⁊ tertij Re//
gum. 8°. ait Salomon. Si celi celorum te cape/
re non possunt: quanto magis domus hec quam
edificaui tibi? Si autem cõsiderentur homines
adorantes ⁊ orantes deum: sic eis magis expedit
adorare ⁊ orare in vno loco: q̃3 in alio: rationib⁹
infra dicẽdis. Et ideo dicit Isidor⁹. li°. 3°. de sum
mo bono. Quod lic3 in omni loco possit orari: ta
mẽ locus secretus est aptior: q̃3 publicus: quo ad
maiorem quietudinẽ mẽtis. Inter oĩa autem lo
ca: ecclesia est magis apta ⁊ idonea ad orationez
sm Damascenu3: li°. p°. c°. 16°. ⁊ Alex. de ales in
4a. parte sũme in tractatu de oratione: ⁊ Tho. 2a.
2e. q. 84a. ar. 3°. ⁊ Ricar. in. 4°. di. 15a. ar. 2°. q. 5a.
Et hoc probare possumus qnq3 rõnibus. Pri/
mo ratiõe institutionis. Ad hoc eniz instituta est
ecclia: vt ibi oretur. Et ideo. 42a. di. c°. oratoriu3
⁊. c°. in oratorio. dicit. In oratorio preter orãdi: ⁊
psalẽdi cultum: penitus nil agat: ut nomini huic
⁊ opera iugiter impẽsa cõcordent. Ea propter ex
clamat dñs Matth. 21°. ⁊ Ioãnis. 2°. ⁊ Marci
xj°. ⁊ etiam recitatur in euãgelio occurrẽtis ferie
dicẽs illud: qd habetur Esa. 56°. Domus mea do
mus orationis vocabit: vos autem fecistis illam
spelũcam latronum. Secũda ratio dicitur incita
tionis: qr in ecclesia vnus excitat ex deuotione al
terius. Unde ad Colo. 3°. c°. hortat apostolus di.
Cõmonẽtes vosmetipsos in psalmis ⁊ hymnis ⁊
ac cãticis spiritualibus: cantãtes in cordibus ve/
stris deo. Tertia ratio dicitur deuotionis: qr eccle
sia est locus ad deuotionẽ prouocãs: Unde Chri
so. super illa verba: domus mea ⁊c. ait. Ingressus
iesus vrbem primo tẽplum adijt: dans formã re
ligionis: ut quocunq3 imus: primo ad domum
orationis: si ibi est accedamus: ut per orationem
deo cõmẽdati: sic ad negocia agẽda transeamus
hec ille. Ex qbus verbis patet: q christus iuit ad
eccliam: ut ostẽderet illũ esse deuotiorem locu3: ⁊
cõueniẽtiorem ad orãdu3. Quarta ratio dicit fre
quẽtationis Ibi enim angeli magis frequẽtant
ob dñici corporis reuerẽtia3: qd figuratum ẽ Ge
ne. 28°. Ubi iacob lapidem erexit in titulu3 in fi
gurã ecclesie. Et ideo exclamauit. O q̃3 terribilis
est locus iste. s. cõtra eos: qui ibi nõ stant deuoti: s3
vagãtes: ⁊ dissoluti. Sequit. Uere dñs est in loco
isto: ⁊ ego nesciebã: ⁊ hic nõ est aliud: nisi domus
dei: ⁊ porta celi. Ibi etiã vidit Iacob scalam ere/
ctã: vsq3 ad celos: cui dñs innitebat: ⁊ magnam
multitudinẽ angeloꝝ ascẽdẽtium: ⁊ descẽdẽtium
per qd figurabat: q in ecclia descendũt angeli: ⁊
postea ascẽdũt in celu3 portãtes oĩones precanti
um in cõspectu dei. Et hoc est qd inquit David in
ps°. Preuenerũt. i. angeli: sm gl. cõiũcti psallẽti/
bus. i. orãtibus in medio iuuẽcularu3 tympani/
striarũ. i. aĩarum sanctaru3 orãtium: vel etiã san/
ctaꝝ virginũ: ibi cũ eis aduenientiũ. Quita ⁊ vlta
ratio dicit impetrationis. Faciliter enim in ecclia
impetrat: qd petit. Unde tertij Regum. 8°. Scri
ptum est. Quod cum salomon deo edificasset tẽ/
plum orauit dicens. Si populus agens peniten
tiam venerit ⁊ adorauerit: ac deprecatus fuerit
in domo hac: exaudi in celo: ⁊ dimitte populo pec
catum. Cui respondit dominus: sequenti caplo
dicens. Audiui orationem tuam: ⁊ sanctificaui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

domum hanc: quā edificasti mihi: eruntq; oculi mei: et cor meum cunctis diebus ibi. Secundi quoq; Parali. 7°. dicitur. Quod apparuit dominus Salomoni dicens. Audiui orationē tuam: et elegi locum istum: mihi in domum sacrificij. Si clausero celum: et pluuia non fluxerit: et mandauero locuste: ut deuoret terram: et misero pestilentiam in populum meum. Conuersus autem populus egerit penitentiam: et me deprecatus fuerit in loco isto: exaudiam de celo: et propitius ero peccatis eorum: et sanabo terram eorū: oculiq; mei erunt aperti: et aures mee erecte ad orationem eius: qui in loco isto orauerit. Elegi enim et sanctificaui locum istum: ut sit nomē meum ibi in sempiternum: hec ille. Dicit autem Albertus de natura planetarum: q; celestes influentie: plus influunt in uno loco: et tempore: q; in alio: fm aspectus magis directos: vel indirectos. Et similiter sunt certa loca deo dicata et magis ei grata: et ad impetrandum diuine gratie influentiā opportuna: scilicet ecclesie: et altaria. Et ideo psalmista inquit. Adorate dominū in atrio sancto eius. Sicut enim sol: fm Ptholomeū philosophum: in propria domo idest in leone est maxime virtutis et influentie: ut patet in diebus canicularibus. Sic deus in ecclesia: quam pro speciali domo: et tabernaculo elegit maxime pietatis et charitatis influentiam nobis effundit. Sanctificauit nanq; tabernaculum suum altissimus psalmo. 45°. Ad quattuor autem officiorum genera sanctificatur: et dedicatur ecclesia. Primo ut sit medicinalium vnguentorū apotheca. In ipsa enim conferuntur sacramenta: que sunt: ut species aromatice in remedium omnium morborum et defectuum spiritualium. Secundo dedicatur ecclesia: ut sit celestium et diuinorum donorum thesauraria. Nam in ipsa indulgentie: et gratie multe recipiuntur: que in ea: tanq; in scrinio dei sunt recondite: atq; petro et successoribus eius sunt tradite: ut fidelibus populis dispensentur. Et ideo prelatis ecclesie dicitur prime ad Corinthios. 4°. Sic vos existimet homo: ut ministros christi: et dispensatores ministeriorum dei. Tertio dedicatur ecclesia: ut sit moralium documentorum scola. In ea enim fiunt predicationes: exhortationes: misse: ac alia diuina officia: et orationes deuote: quibus omnibus placatur deus: et misericordia eius impetratur: vnde Ezechielis. x°. dicitur. Quod domus domini impleta est nube: idest doctrina salutari: et deuotione quibus corda arida irrigantur: et deus mitigatur. Quarto dedicatur ecclesia: ut sit omniū ad se recurrentium susceptrix tutissima. Constantinus nanq; imperator: ut legitur in historia sancti siluestri dedit hoc priuilegium ecclesie: ut ad eam confugientes: non possent inde violenter extrahi: quod priuilegium per legem ciuilem: et canonicam fuit confirmatum: ut habetur in. l. presenti. C. de his qui ad eccle. confu. et capitulo reū et. c°. diffiniuit. et capitulo constituimus. et. c°. metuentes. 17ª. q. 4ª. et capit°. inter alia. de immunita. ecclesia. Et ideo ipsa ecclesia debet ab omnibus fidelibus cum deuotione frequentari maxime tribus rationibus. Primo propter diuinam maiestatem. Ut enim supradictum est deus protestatus est Salomoni: et promisit: q; oculi sui: et aures: ac cor semper erunt in templo. Oculi quidem pietatis ad parcendum: aures misericordie ad exaudiendum preces supplicantium in templo: et cor charitate plenum ad eos diligendum. Licet autem deus sit vbiq;: tamen in templis: et ecclesijs: specialius dicitur habitare: dicente psalmista. Dominus in templo sancto suo. Et propterea ipsa ecclesia debet haberi in magna reuerentia ratione diuine inhabitationis: quia de illa dici potest illud Apocalypsis. 21°. Ecce tabernaculum dei cum hominibus. Debet quoq; venerari propter presentiam christi. Naz in omni ecclesia consecrata: semper debet teneri corpus christi. capitulo. presbyter. de consecrati. distinct. secunda. Et ideo cum ibi sit in tanta gloria: sicut est in celo: conueniens est: ut omnis honor ei exhibeatur: quem honorificabant omnes angeli: et beati. Et potest dari exemplum illius rustici: cui per quendam maleficium consultum fuit: ut si vellet fieri diues in cera: et melle: corpus christi deferret ad aluearia apum. Unde cum se finxisset comunicare: statim in ore acceptā hostia extraxit eam: et detulit ad prefatum locum. Apes vero protinus ecclesiunculam cum altari: et tabernaculo ei fecerunt. Ueniens autem ille rusticus: ut mel extraheret de aluearío: inuenit illud mirabile: et vidit regē apum: cum alijs apibus circunstantē cum cantu et reuerentia. Propter quod stupefactus ad episcopum perrexit: et a populo et clero illa hostia cum artificio illo mirabili ad ecclesiā est delata: honoranda est etiā ecclesia: propter presentiam sanctorum: qui ibi quādoq; descēdunt: vbi sunt eorum reliquie: et vbi est ecclesia ad honorē sui nominis fabricata: sicut patuit de beata Agatha que apparuit beate Lucie ad sepulchrum suū oranti. Descēdūt etiam cū ange

lis associātes corpus christi in altari collocatum
Sicut enim cardinales secuntur papā: ⁊ came-
rarij dn̄m suū: ita sancti: ⁊ angeli dn̄m iesū chri
stū in sacramēto altaris venientē: iuxta illud Dan̄.
7°. Milia miliū ministrabāt ei: ⁊ decies centena
milia assistebāt ei. Ea ppter in ecclesia cōuenien-
tes christiani debēt dicere ipsi dn̄o iesu cum psal
mista. In cōspectu angelorū psallam tibi. Adora
bo ad tēplum sanctū tuū: ⁊ cōfitebor nomini tuo
Scd̄o ecclesia est frequētāda ⁊ venerāda: propter
nostrā vtilitatē. In ipsa nāq; recepimus baptis-
mū ⁊ alia sacramēta: ⁊ in ea vel in eius cimiterio
sepeliētur corpora nostra: post mortē. Ibiq; pma
nebūt: vsq; ad tēpus resurrectionis. Et ideo dice
re possumus cum ppheta ps°. 47°. Suscepimus
deus misericordiā tuā in medio tēpli tui. Et hinc
est q ecclia fundat cum pemineētia: q2 nullus eā
edificare pōt: nisi auctoritate diocesani: qui dbet
ponere primariū lapidē: ⁊ figere crucem ad desi
gnare: cimiteriū: ⁊ etiam petere dotē sufficiētē assi
gnari sine qua cōsecrari nō debet. c°. nemo. ⁊. c°.
placuit. de ɔse. di. p^a. Insup ecclia cōsecrata am-
plius nō debet reuerti ad secularē habitationem
⁊ prophanos vsus. 19^a. q. 3^a. c°. que semel. ⁊. c°.
qm̄. ⁊. 17^a. q. vltima. c°. quesisti. ⁊ de religi. domi.
c°. Ad hec. ⁊. 12^a. q. 2^a. c°. nulli lz. ⁊ de ɔse. di. p^a. c°
ligna. ⁊. c°. vestimēta. ⁊ de reruz pmu. c°. mācipia.
⁊. c°. sequenti. ⁊. c°. semel. de reg. iu. li°. vj°. ⁊. ff. de
reli. ⁊ sumpti. fu. l. si quis sepulchrū. §. p°. Ad de-
clarandā aūt vtilitatem maximā quā ɔsequimur
ex frequētatione ⁊ veneratione ecclie: est sciēduz
q licz multa sint que ab hoibus desideranf: tn̄ il
la ad tria reduci possunt. Primo ad bona tepo-
ralia sine qbus homo viuere nō pōt. Unde in. 2°
de aīa dicit. Ex eisdē nutrimur ⁊ sumus. Et pro-
pter hoc est tāta cura tpaliuz: ut patet in diuersis
laboribus hoīum. Nam aliq laborāt in scientijs:
alij in mechanicis artibus: alij vo in agricultu-
ra ⁊c. Sed in nullo hoꝝ tātus fructus repit quā-
tus repiret: si in ecclesijs esset debita cōmoratio ⁊
veneratio. Ecclia enīz est vinea dei. Unde ipse ait
Jere. 2°. Ego te plātaui vineam electā. Et ideo si
eam videret a nobis bn̄ cultiuari: ⁊ agruz suum
bn̄ coli: daret nobis fructus terre in maxima abū
dātia: ⁊ nō deficerēt nobis aliqua necessaria: dicē
te ipso dn̄o: Matthei. 6°. Primū querite regnū
dei: ⁊ iustitiā eius: ⁊ hec oīa adijcient vobis. Ue-
rū q2 ecclesia male tractat ab hoibus hodierni tē
poris: ideo deus eos male tractat in tpalibus. De
multis enī ecclie rectoribus dici pōt de illud Jere.
12°. Pastores multi demoliti sunt vineā tuā. Et
ipse dn̄s de malo rectore ecclie ait illud Johelis.
p°. Posuit vineam meā in desertum. Ipse aūt re
ctor dicere potest illud Can̄. p°. Uineā meā nō cu
stodiui. Dibus aūt dissipantibus bona ecclie: ⁊ eaz
nō colentibus per deuotionē ait dn̄s illud Esa. 2°
Uos deuastati eis vineā meā. Ad istā aūt ecclesie
vineā venit beata virgo maria cū filio suo vt vi-
deat si bene fructificet mea per deuotionē. Dicitq;
q2 ei illud Can̄. 7°. Ueni dilecte mi: egrediamur
in agrū: mane surgamus ad vineas. Uideamus si
vinea floruit. Si flores fructus parturierunt: si flo
ruerunt malla punica. Deuoto aūt suo ecclesiaz
frequentāti dicit illud qd̄ in eodē c°. immediate
sequit. s. ibi: Dabo tibi vbera mea. Inter bona āt
tēporalia computat pax ⁊ victoria de inimicis ⁊
huiusmodi que oīa ɔcedit deus frequētantibus
ecclīam cū deuotione ⁊ eā venerāntibus. Sicut pa-
tuit de Constantino imperatore qui vt habet in
c°. futurā eccliam. 12^a. q. p^a. fabricauit ecclesiam
ad honorem duodeci apl'oruz: de quo etiā habe-
tur in officio dedicationis ecclie: vbi etiā di: q in
proprio lateranēsi palacio edificauit ecclesiaz ad
honorem bti Joannis baptiste: ⁊ basilicā appe-
ditiā iuxta in balneo caloris sui ad honorem sal-
uatoris. Et fuit primus inter pncipes xpianos qui
edificauit eccliam. Similiter de Theodosio impe
ratore ⁊ de multis alijs hoc patuit: qui semper in
prelijs victores extiterunt propter temploruz ve
nerationem. E cōtra vero recitat Orosius de ma
gno Pompeio romano qui semper in prelijs vi-
ctoriosus fuerat: q dum capta iudea venisset ad
templum dei: oēs qui ad illud confugerant de ca
pitari fecit: ⁊ ipsum templum in stabulum equo
rum suorum conuertit. Unde semper postea infe
lix fuit ⁊ nunq̄ pugnauit: quin semper vincere-
tur: ⁊ tandem ab egypti rege decapitatus est. Si
militer Josephus hebreus cum Rome oraret
coram senatu ait. O domini romani donec re-
uerentiam deo exhibuistis ⁊ templis eius: ipse
deus semper fuit vobiscū ad debellandum inimi
cos vestros: sed cuz recessistis a veneratione eius
⁊ templorum: ⁊ ipse recessit a vobis: ⁊ ad inimi-
cos vestros transiuit. Quapropter o milites: o ca
pitanei: o xpiani omnes. venerate templa si vul-
tis de inimicis vestris victoriā reportare. Secū-
dum desiderium hominum est sanitatis ⁊ vite: q̄
maxime assequi possent: si templis debitum cul-
tum impenderent: sicut patet de sanitatibus: que
quotidie recipiūtur ab infirmis visitantibus deuo
te ecclesias: maxime beate virginis: vnde Mat-
thei. 21°. dicitur. Qd̄ accesserunt ad Jesum ceci
⁊ claudi in templo ⁊ sanauit eos. E contra vero
est de inhonorantibus templa diuina: sicut patuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

de Jeroboam rege israel tertij Regum. 13°. cu/
ius manus exsiccata est propter irreuerentiā quā
exhibuit: volens prophetam in templo apprende
re. Filij quoq3 Heli male mortui sunt propter
lascivias quas faciebant ante templum domini
primi Regu3. secūdo. τ 4°. capitulo. Ait enim de
us primi Regum secundo. Quicunq3 honorifi/
cauerit me glorificabo eum. Qui autem contem
nunt me erunt ignobiles. Tertium desideriu3 ho
minum est boni spiritualis. s. gratie dei τ remissio
nis peccatorum: quam quilibet deuote τ reueren
ter visitans ecclesias τ in eis orans recipiet: sicut
promisit deus Salomoni. Ipse enim Salomon
tertij Regum. 8°. τ secundi. Para. 6°. petijt oīa
predicta a deo dari ecclesiam visitantibus dicēs.
Quicunq3 orauerit i loco isto: exaudi in loco ha
bitaculi tui in celo: τ cum exaudieris propitius
eris: τ si populus fugerit inimicos suos quia pec/
cauit tibi: τ agens penitentiam venerit: τ adoraue
rit in loco isto exaudi preces eoru3 τ reduces eos
in terram quā dedisti patribus eorum. Et si clau
sū fuerit celum τ non pluerit propter peccata eo/
rum: τ orantes in domo ac pñiam egerint: exau/
di eos in celo τ dimitte peccata seruorum tuoru3
τ ostēde eis viam bonam per quam ambulent: τ
da pluuiam super terram. Fames quoq3 si obor/
ta fuerit in terra: aut pestilentia: aut corrupt9 aer:
aut erugo: aut locusta: aut rubigo. Et si afflixerit
populum inimicus eius obsidens portas: omnis
plaga: vniuersa infirmitas: cuncta deuoratio ac
imprecatio que acciderit omni homini de popu/
lo tuo. Si quis cognouerit plagam cordis sui: τ
expanderit manus suas in domo hac: exaudies
in celo τ propitiaberis. Et si ingressus fuerit po/
pulus tuus ad bellū cōtra inimicos suos τ oraue
rint contra domum quā edificaui nomini tuo fa/
cies iudiciū eorum: ꝙ si peccauerint tibi: τ iratus
tradideris eos inimicis suis: τ captiui ducti fue/
rint in terram inimicorum suorū: τ ibi agētes pe/
nitentiam orauerint contra viam templi: qđ edi/
ficatum est nomini tuo: exaudies in celo i firma/
mento solij tui orationes τ preces eoru3: τ facies
iudicium eorum τ propitiaberis populo tuo qui
peccauit tibi: τ dabis misericordiā coram eis qui
eos captiuos habuerint vt misereant eis: τ exau
dies eos in omnibus: pro quibus inuocauerint
te: hec ille. Cuius oratione3 deus promisit ad ple
num adimplere: vt in sequenti c°. habetur. Ter/
tio pricipaliter debent visitari τ reuereri templa
propter exemplaritatē. Et p°. gentilium τ paga/
norum: qui suorū idolorum templa diligentissi/
me honorare studuerūt: τ inhonorantes punie/
bant: vt refert Ualerius libro p°. in rubrica de re
ligione: τ in rubrica de neglecta religione. Si er/
go illi mirā exhibere cōtendebant reuerentiā tē/
plis falsorum deorum: ꝙto magis nos reueren/
ter tractare debemus templa dei veri. Na3 τ dñs
iesus in nullo ita seuerus apparuit: sicut dum in
templo inuenit vendentes τ emētes: quorū men
sas euertit: proiecitq3 pecunias: τ flagello facto
de funiculis eos eiecit de templo Matthei. 21°. τ
Joannis. 2°. Secūdo ad hoc inducimur exem/
plis fideliū: dimisso enim: ꝙ in quauis natiōe et
infideli τ heretica semper fuit τ est veneratio cul/
tus dei. Dico ꝙ in omni etate semper fuit aliqua
oblatio sacrificiorum: facta deo a fidelibus τ iu/
stis: insignum subiectionis τ reuerentie ei exhibē
de. Primo enī Adā fm Gregorium sacrificiu3
obtulit: fm illius tēporis cōgruētiā: sed eius sa/
crificiū nō legit: quia in ipso noiat origo peccati:
ne simul etiam in ipso significaretur sanctificati
onis principium: cum scriptum sit. Sapiētie. x°.
Sapientia eduxit illum a dilecto suo. Secun/
do: Abel sacrificauit de quo dicitur Genesis 4°.
ꝙ obtulit deo de pmogēitis gregis sui: τ d adipi
bus eorum. τc. Tertio: Noe de quo dicitur Ge/
ne. 8°. ꝙ edificauit altare dño τ ei obtulit super
illud holocaustum. Quarto: Abraham qui edi/
ficauit altare domino τ inuocauit nomen ei9 ibi
Geñ. 12°. Quito Isaac idem fecit Genesis. 26°.
Sexto: Jacob de quo dicitur Genesis. 33°. ꝙ ere
cto altari inuocauit super illud fortissimum deu3
israel. Septimo: Moyses consecrauit taberna/
culum dei cum magna solēnitate. Exo. 30. Octa
uo: Aaron obtulit sacrificiu3 deo in odore3 suaui
tatis in tabernaculo vt dicitur Ecclesiastici. 45°.
Nono: Samuel de quo legitur primi Regum
7°. ꝙ edificauit altare domino: τ obtulit ei su/
per illud holocaustu3. Decimo: Dauid de quo di
citur Ecclesiastici. 47°. ꝙ stare fecit cantatores
contra altare τ in sono eorum dulces fecit mo/
dulos: τ dedit in celebrationib9 dec9 τc. Undeci
mo: Salomon qui cū maxima solēnitate dedica
uit templum quod deo construxerat: vt habetur
tertij Re. 8°. τ secundi Parali. 7°. Duodecimo
Zorobabel: de quo dicitur Ecclesia. 49°. ꝙ reedi
ficauit domum domini: τ exaltauit templum san
ctum domino paratum in gloria sempiterna.
Multi quoq3 alij laudantur in sacra scriptu/
ra qa dei tēplū venerati sunt. Inter q̄s comēdat
Judas Machabeus qui templum prophana/
tum a gentibus mundauit. secundi Machabeo
ru3. x°. Locus autem diuino cultui deputat9 ha
bet diuersa nomina: ut notatur per Archidiaco.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

in.c°.pmo de ɔsecra.eccl'.vel Albri.libro.6°.⁊ in clemen.pª.de in integr.restitu.Quandoqȝ enim dicitur basilica.ut in.c°.non oportet.42ª.distinc. vbi Archidiaco.dicit:ꝙ basilica dicitur palatium regis. Basileos enim grece: rex interpretatur latine.Unde basilica dr:quelibet ecclia:qꝫ palatium est sūmi regis:⁊ in ea regi regū ministrat'.De hoc etiā mētionem facit:idem Archi.in.c°.fundamēta.de elec.lib°.6°.Scdo dr tēplum.ut in.c°.⁊ hoc diximus.16ª.q.7ª.Interptat' aūt tēplum.i. tectuȝ amplū:fm Isid.15°.Ethimo.c°.4°.⁊ Archi.in dicto.c°.⁊ hoc diximus.Quia populus ibi sub vnius tecti amplitudine ptinet:⁊ proprie tēpla sunt maiores ecclie.Uel dicit' tēplum a cōtēplādo:qa hoc ibi fieri debet.Tertio dicit' ecclia:ut de cōsecra.di.pª.c°.Ecclia:que interpretat' collectio siue ɔuocatio.Ubi dicit Archi.ꝙ ideo dicit' ɔuocatio:qꝫ ptinet populum ɔuocatuȝ a deo per operationem spūs sancti:ad vnā fidem:⁊ pmiū futuri seculi.Locus autē:vbi ɔueniebat populus iudaicus appellabat' synagoga:que interpretat' cōgregatio:qꝫ ibi populus ad audiēda verba legis veteris:que erāt aspera velut grex pecoꝝ ɔgregabat'.Quarto dicit' tabernaculū.ut in.c°.p°.de sen.⁊ re iudi.libro.6°.⁊ ibi Archi.prope autē tabernaculū dicit' militare habitaculū.ut de cōsec. di.pª.in pn.⁊ per Archi.16ª.q.7ª.c°.⁊ hoc diximus.Quia vo militia est vita hoīs sup terram. Job.7°.Ideo ecclia in qua adunatur populus militās dicit' tabernaculum:⁊ propterea psalmista ingt.Quādo transibo in locū tabernaculi admirabilis:vsqȝ ad domuȝ dei:idest ab ecclia militāte:vsqȝ ad ecclesiam triūphātem. Tabernaculū etiam dicit' a taberna:ut ait Albricus de rosate in suo dictionario:in verbo tabernaculuȝ.per.l. taberne.ff.de verbo.sig.Taberna aūt dicit' hospitium in quo itinerātes:⁊ peregrini reficiunt'.Et iō ecclesia merito tabernaculuȝ appellat':in quo homines:qui in hoc seculo pegrinant':⁊ non habēt hic pmanētem ciuitatē:sed futuraȝ inquirūt:ad Hebre.vltimo.Reficiūtur pane verbi dei:⁊ esca celesti.s.dñici sacramēti.Quinto dicitur domus dei.ut in.c°.decet.de immu.eccliarum.libro.6°. Ipsa enim ecclesia materialis ad similitudineȝ triūphantis decorat' diuersitate officiorū ac ministroruȝ deo seruiētium:ut dicitur in.c°.singula.⁊ in.c°.ad hoc.89ª.di.De quibus ministris ⁊ ipsoruȝ habet' in.c°.perlectis.25ª.di. Et propter predicta omnia dicit' in dicto.c°.decet. Domum dñi decet sanctitudo.Decet enim ut cuius in pace factus est locus:eius cultus etiaȝ sit debita veneratione pacificus.Sit itaqȝ ad ecclesias humilis ⁊ deuotus ingressus.Sit in eis deuota cōuersatio:deo grata ⁊ inspiciētibus placida.Non immerito autem dicitur domus dei:quia in ea nihil potest malignitas diaboli.Et in signuȝ huius:ut refert Gregori.in libro dialo.Cum rome quedā ecclesia ab arianis prophanata ɔsecraretur:diabolus sub pedibus hominuȝ exiuit de ipsa ecclesia in forma porci.Et dum beatus Bartholomeus cōsecraret quādam ecclesiaȝ:apparuit angelus dñi tenēs diabolum:in quo demōstratum est ꝙ maligni spirit⁹ ab ecclesia cōsecrata fugiunt: ⁊ in ea contra hoīes potestateȝ suam exercere nō possunt.Ingressuri igitur hāc domum dei debēt esse mundi corde:ore:⁊ opere:qđ demōstratum fuit Exodi.3°.vbi dominus apparēs Moysi in rubo:duȝ ille appropinquaret ad locum dixit ei Solue calciamētum de pedibus tuis:locus eniȝ in quo stas:terra sancta est.Hoc etiam demonstrauit deus:quando Exodi.30.precepit:ut quotienscunqȝ Aaron ingrederetur tabernaculum lauaret se: quod etiam de leuitis preceptum est Numeri octauo.Sed ad confusionem christianorum sarraceni:non nisi loti ⁊ discalciati templum intrant.Unde etiam propter hoc Salomon ante templum ordinauit mare eneum:tertij Regum.6°. Ecclesia vero ordinauit aquam benedictam ad fores templi: ut vnusquisqȝ ingrediens prius se illa aspergat.Dicit autem Augustin⁹ ad confirmationem predictoruȝ in sermone dedicationis ecclie.Quotiens fratres charissimi altaris: vel templi festiuitatem colimus: si fideliter ⁊ diligenter attendimus:⁊ sancte ac iuste viuimus quicqd in templis manufactis agitur:totum in nobis spiritali edificatione completur. Non enim mentitus est ille:qui dixit. Templum domini sanctum est:quod estis vos.Et iterum.Nescitis quia corpora vestra templuȝ sunt spiritus sancti: Quibus meritis:nisi per gratiaȝ dei meruimus fieri templum dei:Et ideo quantum possumus cum ipsius adiutorio laboremus ne deus noster in templo suo: hoc est in nobisipsis aliquid inueniat:quod oculos sue maiestatis offendat. Sed habitaculum cordis nostri euacuetur vicijs:⁊ virtutibus repleatur.Claudatur diabolo:⁊ aperiatur christo:hec ille.Debemus autem facere in omnib⁹ necessitatibus nostris sicut fecit populus israel in tribulatione holofernis: de quo dicit' Judith.6°. Cōuocatus omnis populus intra eccliam orauit: petēs auxiliū a deo:israel.Ad hoc aūt faciēdum hortamur:Ezechielis 44°.vbi dicit'.In vijs tēpli pones cor tuū:⁊ Dauid.ps°.28°.di.In tēplo sancto eius omnes dicēt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

gloriā. Qui etiā predictas dignitates ecclie cōsi/
derās nos in.68°ps°. hortat dicens. In ecclesijs
bñdicite dño de fontib⁹ israel. Ibi beniamin ado
lescētulus in mētis excessu. Q

Quarta ⁊ vltima modificatio orōnis dicit
respectu tēporis. Vñ querit quo tēpore sit
orādū: ⁊ videt q semp. Ait enim dñs Luce.18°
Oportet semp orare: ⁊ nunq̄ deficere. Sed opor
tet: necessitatē inducit. ff. de verbo. sig. l. verbū opor
tere. ⁊ ibi glo. que allegat. l. cū hi. §. arbitratu. ff.
de trāsac. ergo ⁊c. Preterea scriptum est ps°.23°.
Bñdicam dñm in omni tpe: semper laus ei⁹ in
ore meo. Sed ꝯtra Eccle⁹.3°. dicit. Oia tps ha
bēt: ⁊ suis spacijs trāseunt vniuersa: tēpus loquē
di: ⁊ tēpus tacēdi: ergo ⁊ oratio habet tēpus deter
minatū: sicut ⁊ reliqua. Preterea ad impossibile
nemo tenet. l. impossibiliū. ff. de reg. iur. Sed im
possibile est semp orare actualiter: q2 nos oportet
pro magna parte tēporis in alijs rebus occupa/
ri: maxime in necessarijs nature: ergo non videt
illud dñi preceptū posse seruari. Ad hāc questio/
nē: respōdet Alexā. de ales vbi. s. ⁊ beat⁹ Tho. in
4°. di. 15ª. ar. 2°. q. 3ª. Q illa verba dñi debēt in/
telligi: fm expositionē glosa. Unde habem⁹ glo.
sup illa verba apli p°. ad Thesalo. 5°. c°. Sine in/
termissione orate di. Nō cessat orare: qui nō ces/
sat bene facere. Ibi ergo accipit dñs orōnem pro
bono ope. Alia glo. ibidem dicit. Vitā eternā ꝯti/
nue desiderate: ipsum enim ꝯtinuū desideriū bo/
ni: est oratio ꝯtinua. Et alia glo. inqt. Sine inter
missione orat: qui horis ⁊ tēporibus statutis non
desinit orare. Alia glo. exponit: ⁊ est Augu. super
ps°.33°. di. Nunqd sine intermissione genua fle/
ctimus: corpus prosternimus: aut manus leua/
mus: ut dicat apls. Sine intermissiōe orate: hoc
puto facere nō possumus. Est ergo alia ratio si/
ne intermissione orādi: que est desideriū. Quic/
quid igit agas: si desideras supnam quietē: nō in
termittis orare. Si semp manet in te charitas: sem
per clamas. Si semp clamas semper desideras: si
semp desideras: semp oras: hec ille. Alio modo ex
ponit Augu. in li°. 2°. ꝯtra Maximianū. s. q ad
hoc: ut deus propter peccata nō flagellet mūdū:
oportet: ut semper ab aliqbus oret. Unde ipse di
cit ibidē. c°. 9°. Nullus dies: nulla hora: nullum
momētū tpis inuenit: in quo a sanctis oratiōes
deo aliquo in loco non fundant: ab alijs hic: ab
alijs ibi: ita q ab orōnib⁹ nullū tēpus est immu
ne: quādoquidē diebus ac noctib⁹: cum alij ci/
bo reficiūtur: alij quodlibet aliud agūt: seu dormi
unt: nō vtiq3 desunt quos sanctū desideriū orare
cōpellat: hec ille. Et li3 quocūq3 tēpore orari possit
deus: tñ fm Bernardum tria tēpora magis sunt
apta orōni. Primū est aurore: iuxta illd Sapie.
16°. c°. Oportet pueuire solē ad bñdictionez. Nā
sicut filij israel mane colligebāt māna: Exo. 16°.
Ita dulcedo spūs sancti: tali hora degustat. Jō
canebat Dauid in ps°. Mane astabo tibi: ⁊ vi/
debo: Ea propter Job. 8°. c°. sui libri: nos hortat
dic. Si diluculo ꝯsurrexeris ad deū: ⁊ oīpotētem
fueris deprecat⁹: statim euigilabit ad te: hoc eni
tēpore anime nr̄e sunt adhuc ieiune a curis exte
rioribus: ⁊ ideo sunt magis disposite ad orādum
Et de hoc dedit nobis exēplum christ⁹ Marci.
p°. c°. vbi dicit. Quod valde diluculo surgēs ie
sus abijt in desertū locū: ibiq3 orabat. Scdm tps
ē medie noctis: de quo propheta ait. Media no
cte surgebam ad ꝯfitēdū tibi: dicit enim vulgari
ter: q nox est magistra ꝯsilij. Et de hoc dedit no/
bis exēplum christus: Matth. 6°. c°. vbi dicitur
Nō erat pernoctās in oratione dei. Quātū aūt
sit vtilis: ista orō noctis demōstrat Dauid. ps°. 76°
di. Meditatus sum nocte cū corde meo: ⁊ exer
citabar: ⁊ scopebam spm̄ meū. O si videres ser/
uos dei in nocte ad orationē in cruce stātes: aliqs
amaras lachrymas de passione christi fundētes
alios peccata tua: mi popule deflētes: alios ex ele
uatione mētis etiam a terra miraculose corpora
liter eleuatos: alios magnis splēdoribus circūda
tos: alios cum dño nostro iesu christo: vel gliosa
virgine maria: aut alijs sanctis sibi in nocte ap/
parētibus eosq3 ꝯsolātibus: dulcia miscētes col/
loquia. Profecto intelligeres verā esse illam sen
tētiam prophete: in ps°. di. Quam magna multi
tudo dulcedinis tue dñe: quā abscōdisti timenti
bus te. Ideo inqt Ber. in quadā epl'a de religio/
sis loquēs. Multi vidēt cruces nostras: sed nō
vidēt vnctiones. Tertiū tempus aptum ad orā/
dū est vespertinū: quia tūc inuenimur ab impedi
mentis digesti. Unde propheta in. ps°. dicit. Diri
gat dñe oratio mea: sicut incēsum in ꝯspectu tuo
eleuatio manuū mearū: sacrificiū vespertinū: de
hoc dedit nobis exēplum christus: de quo Mat
thei. 14°. dicit. Quod dimissa turba ascēdit i mō
tē: ut oraret: vespe aūt facto solus erat ibi. N

Num ergo Pithagoras philosophus dicat
Duorū quippe temporū cura habēda est: ma
ne qd acturi sumus: sero quid fecerimus. Ideo
qlibet christianus statim: ut a lecto surrexit debet
sibi facere signū crucis: qd facit fugere oēs demo
nes: de quo Dauid i. ps°. 85°. dicit dño. Fac me/
cum signū in bonū: ut videant qui oderūt me: ⁊
ꝯfundātur. Si enim signum crucis debet poni in
pncipio: cuiuslibet inuētarij. l. fi. §. sin autē. el p°.
ꝗ. vel si.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ff.vel si ignarus.C.de iure.deli. multo magis in principio actionū nostrarū debet eē primū quod faciamus surgētes. Deinde gratias agere debemus deo de oībus beneficijs ab eo acceptis ait.n. Seneca ad Lucil. Qui beneficioꝝ obliuiscit̄: ingratissimus ē. Postmodū ꝓponere debem⁹ illo die abstinere a peccatis ⁊ multa bona facere: ac si nunꝗ bene fecerim⁹: iuxta illō ꝓphete in. ps°. Et dixi nūc cepi. Imitariqꝫ debem⁹ Seraphicū patrē nostrū Franciscū: de quo sctūs Bonauētura in legēdo eius dixit: ꝙ ꝓponebat quotidie se igētia factuꝝ. In sero āt cogitare debemus qd in die fecerim⁹: ⁊ si aliqō peccatū in nobis ꝯspicimus de eo cōteramur: ⁊ cogitet quisqꝫ si aliqō in eo ē mortale peccatū dicēs. Quid erit de me: si hac nocte repētinus mihi sicut multis accidit veniret interitus. Deinde deuote ac corde cōtricto roget dñm cū Dauid. ps°. 50. dicēs. Miserere mei de⁹ secundū magnā misericordiā tuā: nã famqꝫ aīam ⁊ corpus quotidie maxime ī mane ⁊ in sero dño cōmēdemus. Quod facientes propitiabitur nobis deus noster qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Feria. quarta post primā dominicam quadragesime de impedimentis orationis. Sermo duodecimus. O

H Abitauit gloria domini super montē synai. Exodi. 24°. ⁊ in ꝓphetia occurrentis ferie. Sepe in sacro eloquio per montem sancta oratio: figuratur. Sicut enī mons est altus ⁊ sublimis locus: ita oratio est quedam altissima ⁊ excellens operatio: q̄ nos altos facit per contemplationem. Ideo theologi: in. 4°. di. 15ª. Diffiniunt orationem dicentes: ꝙ est eleuatio siue ascensus mentis in deum: que diffinitio fuit originaliter Damasceni li. 3°. c°. 24°. Sicut etiā difficile est ascendere in mōtem: ita difficile est ad altitudinem contemplationis: ⁊ orationis peruenire. Et ideo in huius figuram dicitur Exodi. 19°. Non poterit ascendere vulgus in montem: homines enim bestiales ⁊ sōnolenti non possunt dulcedinem orationis degustare. Et sicut auis nimis pinguis ⁊ carnosa non potest in altuꝫ se eleuare: ita sensuales ⁊ carnales non possunt ad cacumen contemplatiōis ascendere. Quemadmodum etiam in montib⁹ descendit magna habundantia niuis: ita in orationibus venit ad animam gratia spiritus sancti: que per niuem figuratur. Sicut retulit gloriosa virgo Maria Liberio pape: vt refert sancta mater ecclesia in officio miraculi niuis Est ergo oro mōs: de quo Dauid ps°. 67°. ait. Mōs dei mōs piguis: mōs ī quo beneplacitū ē deo habitare in eo: ⁊.n. dñs habitabit in finē. Licet enim aliquando nō veniat deus in principio oratiōis tamē si perseueretur finaliter veniet. In monte transfigurationis ē dominus. Matthei. 17°. vt ostenderet ꝙ hō carnalis in mōte orationis ī spiritualem trāsformat̄. Ad hūc mōtem orationis oporteret peruenire illos qui volūt saluari: iuxta illud Geñ. 19°. In monte saluū te fac. Ideo cuilibet nostrū dicit dñs Exo. 24°. Accede ad me in monte ⁊ esto ibi. Et iō bene dr̄ in verbis ꝓpositis. Habitauit gloria dñi super montem synai. Secūdū.n. Hiero. synai interpretatur egressio tētationis. In monte ergo orationis ascendite: ⁊ egredientur ab anima vestra tētationes vestre ⁊ gloria dñi habitabit super vos: ⁊ dabit vobis lucem gratie sue. Sed dicet quis: ego frequenter ascendi mōtem orationis: ⁊ rogaui dñm pro aliqua gratia impetranda: ⁊ nihil potui obtinere. Huic ego respōdeo illō qō īquit Aug. 16ª. q. pª. c°. x°. Benefacere semp deus ē paratus: sed hominum malicia ꝓhibetur. Unde maligno peccatori dici pōt illō Treñ. 3°. Opposuisti tibi nubem ne trāseat oratio. Et ideo in hoc sermone videbimus tria impedimenta: qbus deus non exaudit oratiōes nostras. Primū dr̄ iniustitie. Secūdū nequitie. Tertiū ⁊ vltimū appellatur īpatientie.

¶ De primo impedimento orationis quod dicitur iniustitie. P

P Rimum impedimentum dicitur iniustitie. Est autē triplex iniustitia.s. ex parte orantis: ex parte orationis: ⁊ ex parte eius pro quo oratur. Primo ex parte orantis: pro cuius declaratione mouet̄ vnum dubiū.s. vtrum de⁹ exaudiat peccatores ī orationib⁹ suis: ⁊ primo videtur ꝙ non: p illud quod scriptū est Ioānis. 9°. Scimus quia peccatores deus nō exaudit: ⁊ Treñ. 3°. c°. dr̄. Nos inique egimus: ⁊ ad iracūdiā ꝓuocauimus te: iccirco tu es inexorabilis: ⁊ Dauid in. ps°. dicit Iniquitatē si asperi ī corde meo: nō exaudiet dñs. Chriso. quoqꝫ sup Mattheū dicit. Qui orat ⁊ peccat nō orat deū: sed deludit: ⁊ talis ē similis militib⁹ pillati qui xp̄o genua flectebant: ⁊ alapas ei dabant: ⁊ talis ē fenerator: qui ex vna parte orat: ⁊ ex alia fenerare nō cessat. Talis ēt peccator orās est similis illi qui vellet a vulnere sanari: ⁊ ferrū a plaga nolet amoueri: vñ Isido. ait. Sicut nullum proficit in vulnere medicamētū si adhuc in eo sit ferrū: ita nihil proficit oratio illius cui⁹ adhuc peccatū in mēte: vel p odiū manet ī pectore. Itē talis ē similis aui q̄ vult volare in viscata vi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

mole carnis aggrauata:sicut ē structio:vel est la/
queis irretita. Anima nāq3 in viscatur p auari/
tiā:vñ Ambro.i li.de bono mortis ait.Dū aurū
petimus strangulamur:dū argētum querimus
visco eius adheremus:dū predia inuadimus al
ligamur.Inflatur āt anima p superbiā.Unde de
superbis dr̄ Sap.4°.Disrumpet illos inflatos
maleo.Illaqueatur vero anima p luxuriā: vnde
Eccle^{s}.7° inquit Salomō.Inueni amariorem
morte mulierē que laqueus venatorꝝ ē:τ sagena
cor eius.Vincula sunt manus illius. Laqueo au
tē capiunt aues:sagena pisces: τ vinculis ligan
tur hoīes. Mulier ergo cepit auem qñ decepit
Dauid celestia penetrātem.Cepit maximū piscē
qñ decepit Sāsonē tā fortē:cepit āt hoīe3 rōnalē
qñ dcepit Salomonē tā sapiētē. Ad ,p positū ɓo
redeūdo dico ꝙ ille dbet peccata depōere q vult
orationes suas deo gratas.eē.Nam peccatoribꝰ
dicitur.Esa.59°.Nō est aggrauata auris eius vt
nō exaudiat:sed peccata vestra abscōderūt faci
em eius a vobis ne exaudiret.s.deꝰ: τ Prouer.
15°.dicit Salomon.Longe ē dominus ab impi
is:τ orationes iustorꝝ exaudiet. Pro hac parte
facit ꝙ nullus indignus debet principem saluta
re.C.de veteranis:vbi glo.in.l.cū ītroissent. lib°.
12°.Maiori ergo ratiōe nō debet salutari p ora
tionē ille:de quo Philoso.dicit.12°.Metha. ꝙ
solus ē princeps in orbe terrarū.s.deus.Si enim
seruus domini terreni non reputat dignus vt p
ces porrigat imperatori terreno .C. de preci.im/
per.offer.l. Licet seruilis. a fortiore peccator q
ē seruus diaboli τ peccati:imo tot demoniorum
quot viciorū:nō videtur dignus deū deprecari.
Propterea dicit Dauid in.ps°. Peccatori autē
dixit deꝰ,Quare tu enarras iustitias meas:Sz
cōtra ē auctoritas Chrisostomi q sic glosat dictū
christi Luce.xj°.Omnis qui petit accipit:siue iu
stus siue peccator:τ Aug.super Joan.inquit.Si
peccatores nō exaudiret deus frustra publicanꝰ
dixisset.Deuꝰ propitius esto mihi peccatori.Re/
spōdeo fm Alexan.de ales in.4ª.parte summe
in tractatu de oratiōe:τ beatū Thomam.2ª.2e.q.
83ª.ꝙ orantes hoīes in triplici varietate possūt
inueniri.Nam aliq licet valde pauci sunt iusti si
ne mortali peccato:τ oratio eorꝝ potentissima est
iuxta illud Jacobi.5°. Multū.n.valet depreca
tio iusti assidua.Et ideo in.ps°.33°.canit Dauid
Clamauerūt iusti:τ dñs exaudiuit eos:,τ Esaie.
65°.inquit dominꝰ de iustis.Antequā clamēt ego
exaudiā:adhuc illis loquentibꝰ ego audiā. Facit
c^{m}.ꝗhi.sacerdotes.pª.q.pª.Et iccirco cōqueritur
deus de talibus nō orantibꝰ p tribulatis dicēs.

Ezechi.22°.Quesiui de eis virꝝ q īterponeret se/
metipsum sepem:τ staret ex opposito cōtra me ,p
pter terram ne dissiparē eam :τ nō inueni:τ effu
di super eos indignationē meā: τ in igne ire mee
cōsumpsi eos.Alij sunt peccatores humiliati q
licet quandoq3 peccēt:tñ nō sp retinent proposi/
tum male voluntatis:sed timēt deū τ ob eius re
uerentiam aliqua bona faciunt:hi in suis neces
sitatibus orantes deū:possunt sperare ꝙ impetra
bunt qd petunt si eis vtile sit:ait enim Aug.i c°.
Adhuc instat.de pe.di.3ª.Cur docuisset domi/
nus orantes dicere.Dimitte nobis debita nostra
nisi misericors ipse perseueraret:q ab hac petiti/
one nō vult nos deficere.Alij sūt peccatores ob
stinati:τ indurati:τ isti nō exaudiunt in suis ora
tionibus:ideo dicit dñs Prouer.p°.c°.Vocaui
τ renuistis:τ extendi manū meā:τ nō fuit q aspi
ceret:despexistis omne cōsiliū meū: τ increpatio
nes meas neglexistis:iccirco ego quoq3 in īteri/
tu vestro ridebo:τ subsanabo uos cū vobis qd ti
mebatis aduenerit.Cū irruerit repentina cala/
mitas:τ interitus quasi tempestas īgruerit.Qñ
venerit super vos tribulatio τ angustia: tūc īuo
cabitis me τ non exaudiā:mane cōsurgetis τ nō
inuenietis me:eo ꝙ exosam habueritis discipli/
nam:hec ibi.Et si aliquando isti peccatores exau
diuntur in suis orationibus:hoc vertitur in eorꝝ
damnationē τ malum:iuxta illud Aug. in quo/
dam sermone.Deus quedam negat ,ppitius:que
concedit iratus.Ideo dicit Paulus ad Roma.
p°.de talibus peccatoribus.Tradidit illos deus
in desideria cordis eorꝝ.Sicut etia3 exaudiuit de
mones petētes ītrare porcos Matth.8°. Q.

Secūdū īpedimētū iniustitie:ē ex parte ora
tionis.s.quando aliquid iniustū petit: tunc
enim illa oratio est iniusta:τ non exaudibilis: vt
potest colligi a scō Bonauentura in.3°.sen. disti.
17ª.Ideo dr̄ Jacobi.4°.c°.Petitis τ nō accipi
tis:eo ꝙ male petatis.Iccirco īquit Ouidiꝰ.9°.
Methamor.Petite qd fas est.vt enim ait Da/
mascenus:oratio est petitio decentiū:τ Cato ītra
ctatu de moribus dicit. Quod iustū ē petito vel
qd videatur honestū.Nam stultū ē petere quod
possit iure negari:vnde Ualerius maximus lib°.
6°.ait.Socrates humane sapientie quasi quod/
dam terrestre oraculū:nihil vltra petendū a dijs
īmortalibus arbitrabatur:quā vt bona tribuerēt
q2 hi demum scirēt qd vnicuiq3 eēt vtile: hec ille
Facit qd scriptum ē in.l.Nec damnosa.C.de pre
cibus imperatori .offe.vbi dicit:ꝙ nulle preces
sunt audiende:nec imperatori offerēde nisi ratio
nabiles:ideo Matth.20.c°.dicebat dominus fi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

liis zebedei non bene petentibus. Nescitis quid petatis: deus ergo nō cōcedit multociens ea que petimus: quia nobis non sunt vtilia ad salutem vnde Prosper in li°. epigramatū: epigramate .99°. ait. Cū deus effectum precibus non pstat iniquis: Multū cōcedit dū nocitura negat. Sicut fecit Paulo quē exaudire noluit rogantē liberari a tētatione siue stimulo carnis: vt ipse testat. 2°. ad Cor. 12°. De quo venerabilis Beda ait. Apostolus non in nomine saluatoris petijt: vt tētatione careret: quam ob humilitatis custodiam acceperat: quia si hac caruisset: saluus esse non potuisset. et Aug. inquit. Exauditur diabolus petens Job tētandū: & nō exauditur apostolus petens stimulū carnis amouendū. Exaudiuit deus quē disposuerat dānare: & nō exaudiuit quē volebat saluare. Nā & eger petit vinū a medico: & nō dat. Medic⁹ .n. ñ exaudit ad volūtatē vt exaudiat ad salutē hec ille. Ad pdicta ēt facit exēplū qd̄ habet i vita sctē Petronille: quā sctūs Marcellus scripsit. s. q̄ cum ipsa filia eēt sancti Petri apostoli & speciosa valde: deo volēte febribus laborare cepit: discipuli āt Petri dixerūt ei. Cū omnes a te sanentur infirmi: quare Petronillam iacere pmittis? Quibus Petrus rñdit: q̄ sic expedit ei. Verūtamē ne putetur ipossibilitas sanitatis eius: in noīe iesu xpi illā sanabo: dixitq3 ei: surge Petronilla velociter: & ministra nobis. Que statim sanata surrexit & ministrauit eis cōpleto āt ministerio. Petrus dixit ei. Petronilla reddi ad lectū tuū. Que statim redijt: & vt prius febribus laborare cepit. At vbi in dei amore fuit perfecta: illam pfecte sanauit. Simile ēt est qd̄ legitur in vita sancti Thome epī Cantuariēsis. Cū .n. qdā quē sctūs dū viuebat valde dilexerat grauit īfirmaret: iuit ad ei⁹ tūbā: & p sanitate rogauit btm̄ Thomā ipetrauitq3 eā ad libitū. Sz dū sanat⁹ rediret: cogitare cepit q̄ illa sanitas forsitā aīe sue non expediret. Vñ iter ad sepulchrū rediēs sctm̄ rogauit: vt si sanitas illa nō eēt vtilis aīe sue: ptinuo ifirmitas rediret: statiq3 redijt sicut prius. Ideoq3 quicūq3 vult bñ orare oīa cōmittere debet diuine voluntati. Deus enim licet oratio non sit iniusta: nec petatur res inutilis: quandoq3 tñ non exaudit: vt nobis melius faciat q̄ petimus: vnde ait Isido. in li. de summo bono. Multi orantes non exaudiūtur: prouidet enim deus illis meliora q̄ petant.

Tertia iniustitia ē ex parte eius pro quo oratur. Fiūt enim quādoq3 orationes pro aliquibus qui non merentur beneficia dei. Ideo deus nō exaudit seruos suos pro talibus orantes: vnde Jere. 7°. dicit dominus ipsi Jeremie de populo iudaico pessimo & obstinato. Tu noli orare pro populo hoc: nec assumes pro eis laudē: quia non exaudiā te: & Jere. 15° iterū ait. Si steterint Moyses & Samuel corā me: non ē anima mea ad populū istū. Vis ergo popule mi orationem quā facis aut alij pro te faciunt exaudiri? Depone peccata & efficiaris bonus. De tali enim oratione quam facit quis sine peccato: ait Dauid. ps°. 33°. Oculi domini super iustos: & aures eius ad preces eorū: & Eccle. 3°. dr. Qui diligit deum orabit pro peccatis: & cōtinue se abstinebit ab illis: & in oratione exaudietur. Similiter & oro cuiuslibet serui dei pro te facta a deo acceptabitur: iuxta illud qd̄ ait dn̄s Job. 42°. Seruus me⁹ orabit pro vobis. Faciem eius suscipiā. Et hoc sufficiat pro prima parte nostri sermonis.

¶ De secundo orationis impedimento: quod dicitur nequitie.

Secūdum principale impedimentum dicit nequitie. Sex āt nequitie inueniuntur. Prima dicitur irremissibilitatis. Quando orantes nolūt primis suis qui eos leserunt veniā petentib⁹ indulgere: & offensas remittere: ideo dr Eccle. 28°. Relinque primo tuo nocenti tibi: & tunc deprecāti tibi peccata soluētur: homo homini seruat iram: & a deo querit medellā? In hominē similē sibi nō hz misericordiā: & de peccatis suis deprecabit? Ipe dū caro sit irā reseruat: & ppitiationem petit a deo. Quis exorabit pro peccatis suis?

Secunda nequitia dr rapacitas. De q̄ Esaie. p°. c°. dicit dn̄s: cū extēderitis manus vras auertā oculos meos a vobis: & cū multiplicaueritis orōnē nō exaudiā: manus .n. vre sanguine plene sūt: & Esa. 59°. Ecce ñ ē abbreuiata man⁹ dñi vt saluare neqat: neq3 aggrauata ē auris ei⁹ vt nō audiat: sz iniqtates vre diuiserūt iter vos & deū vrm: & pctā vra abscōderūt faciē ei⁹ a vobis ne exaudiret: man⁹ .n. vre sanguie plene sūt & digiti vri iniqtate. Labia vestra locuta sūt mēdaciū: & lingua vra iniqtatē fatur.

Tertia neqtia dr inaudibilitatis: de q̄ Prouer. 28°. dicit Salomō. Qui declinat aurē suam ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Facit exemplum quod recitat Jacobus de vitriaco dicēs: q̄ fuit quidam qui nunq̄ volebat audire verbum dei: vel loqui de deo. Qui deinde mortuus est: & cum ad ecclesiam delatus esset: sacerdotibus: & alijs clericis facientibus officium: cantando & legendo circa corpus: imago crucifixi que erat de metallo cunctis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

videntibus: manibus a cruce separatis cepit obturare aures. Quod cũ omnes circunstantes aspicerent mirabantur. Tunc sacerdos dixit ad populum. Scitis quale signum est hoc? Vos nostis ꝙ iste qui hic iacet nunꝗ̃ voluit audire verbũ dei: ⁊ ideo modo est in manu diaboli. Iccirco sicut obturauit aures suas ne audiret verbũ dei ita deus obturat aures suas ne audiat preces quas pro eo fundimus. Et sic omnes cessauerunt orare: ⁊ ita sepult⁹ est sepultura asini. X

Qvarta nequitia dicitur crudelitatis: de qua Pro. 21°. dĩ. Qui obturat aurem suam ne audiat clamorẽ pauperis: ⁊ ipse clamabit: ⁊ nõ exaudietur. Facit exemplum quod retulit mihi quidam socius meus s. ꝙ cum quidam valde diues esset infirmus ad mortem in ciuitate Mediolani: ipse cum patre guardiano sancti Angeli iuit ad visitandum eũ: ⁊ dum hortarentur eũ ad confitendum ⁊ rogandũ deum: vt sibi remitteret peccata sua: ipse desperatus rñdebat ꝙ erat damnatus: ⁊ ꝙ deus nolebat sibi parcere. Et dũ diu predicassent sibi de infinita misericordia dei: ipse semper respondebat ꝙ non erat amplius sibi vlla spes salutis. Unde finaliter interrogat⁹ q̄re hoc? Dixit. Quia ego durus fui pauperibus: ⁊ nolui eos exaudire clamantes in necessitatibus suis: ideo deus mihi vult esse crudelis: ⁊ nõ exaudit preces meas: vt verificetur quod scriptũ est. Iudicium sine misericordia fiet ei: qui non fecerit misericordiam. Iacobi. 2°. c°. Et sic desperatus mortuus est. O crudelis: quomodo credis ꝙ deus debeat te exaudire in tuis oronibus: si tu nõ vis aurem prestare filiis suis. s. pauperibus in tãtis necessitatibus constitutis? Serua igitur illud quod scriptum est Esaie. 58°. Frange esurienti panem tuum ⁊c. Sequitur. Tunc inuocabis ⁊ ipse exaudiet: clamabis ⁊ dicet. Adsum. Y

Qvinta nequitia dicitur vagationis: de qua dicit Isido. in libro 3°. de summo bono. c° 7°. Longe est a deo animus qui in oratione cogitationibus seculi fuerit occupatus: tũc ergo veraciter oram⁹: quando aliud nõ cogitam⁹: hec ille. Ideo Bernar. inquit: veritatẽ ⁊ vtilitatẽ orationis perdere: est aliud cogitare. Necesse est ergo ad hoc vt fructũ habeat oratio nostra ꝙ animo fiat attento: ꝑm Tho. in 4°. di. 15ª. ar°. 2°. q. 5ª. ⁊ 2ª. 2ᵉ. q. 83ª. ar°. 13°. ⁊ Ricardus in 4°. di. 15ª. ar°. 4°. q. 6ª. Et ideo conqueritur dominus. Esa. 29°. dic. Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum lõge est a me. Ideo metrice dicit Bernar. Ante deum stantes ne sitis corde vagantes. Cum cor non orat in vanum lingua laborat. Iccirco idem Ber. ad fratres de monte dei sic ait. Debemus nosmetipsos in oratione coram deo ꝯstituere quasi facie ad faciẽ. Oratio enĩ nostra non debet esse vanis cogitationibus patens: vt inquit Hieronymus in c°. nunꝗ̃. de conse. di. pª. Ideo dicit sapiens ecclesiasticus. 18°. c°. sui libri. Non impediaris orare semper: et ante orationem prepara animam tuam: ⁊ Chrisostomus in c°. Quando. de ꝯse. di. pª. Quando autẽ stamus ad orationem fratres charissimi vigilare ⁊ incumbere ad ꝑces toto corde debemus. Cogitatio hominis carnalis ⁊ secularis abscedat: nequicꝗ̃ tunc animus ꝗ̃ id solum cogitet qḋ precatur. Ideo etiam sacerdos ante orationem prefatione premissa parat fratrum mentes dicens Sursum corda: vt dum respondet populus: habemus ad dominum: admoneatur nihil aliḋ ꝗ̃ deum cogitare. Claudatur ꝯtra aduersariũ pect⁹ ⁊ soli deo pateat: nec ad se hostem dei orationis tẽpore venire patiatur: hec ille. Licet autem quãdo nobis veniat animi vagatio in oratione: non tamen propter hoc debemus ab ea desistere: quia ẽt sancti viri tales vagationes aliquando patiuntur. Unde legitur ꝙ predicante de hoc sãcto Bernardo: vnus rusticus dixit: ꝙ ipse diceret multas orationes sine vagatione animi. Tunc Bernardus ait. Si potes dicere vnũ pater noster sine aliqua vagatione animi: volo tibi donare mulam meam. Incipiente igitur illo pater noster: cum necdum venisset ad mediũ: venit sibi vna vagatio animi: vnde dixit Bernardo. Nõne dabis mihi etiam sellã eius? Et tunc Bernardus ait. Tu perdidisti mulam quia non potuisti perficere pater noster sine animi vagatione. Cauere autem debemus: ne ex causa nostra iste vagationes nobis in oratione adueniant: vbi supra ꝙ hec est ratio quare non exauditur oratio nr̃a q̄a non attente oramus sed vago animo. Debemus ergo facere sicut faciebat ille cecus: de quo scriptũ est Luce. 18°. c°. Nã dum turbe increparent eũ vt taceret: ipse multo magis clamabat. Super que verba dicit Gregori⁹ in omelia. Quanto maiori tumultu cogitationum carnaliũ premimur tanta ardentius orationi insistere debemus. Z

Sexta ⁊ vltima nequitia dicitur infidelitatis. Multi enim petunt: sed non habent fidem ꝙ debeãt obtinere: ⁊ istorũ oro non meretur exaudiri. Ait enim Seneca in libro tragediaꝝ in hippolyto. c°. 6°. Qui timidus rogat: docet negare: ⁊ Ber. in quodã ꝑmone. Indignus celesti benedictione eẽ cõuincitur qui deum dubio querit affectu: ⁊ Aug. li°. 2°. questionum euangeliorũ.

q.p^a^.iquit. Nemo credat accipere qd se acceptu-
rũ eẽ desperat. Et facit ad predicta q̄ ait Sene-
ca in quadã declamatione di. Nihil magis pro-
dest egro q̄ ꝯfidere ĩ eum a quo curari cupit. qd
patuit ꝑ exẽplũ cuiusdã medici q infirmũ prẽm
suũ curauit: ⁊ postea nouercã suã eadem infirmi
tate laborãtem sanare nõ potuit: ⁊ rõnem assi-
gnauit q: ipsa nouerca nõ erat eiusdẽ affectiõis
⁊ cõfidentie erga ipsũ: sicut pater eius: debemus
ergo seruare consiliũ imperatoris Justiniani in
l.p^a^.C.de vete.iu.enuc.dicentis. Omnẽ spẽ nr̃az
ad solam referre debemus sũme prouidentiã tri-
nitatis: a qua mundi elementa processerunt: si-
ne qua nõ est armis vel ingenio cõfidendũ. Itez
cõsiliũ prophete dicẽtis. ps°.36°. Spera in eo: et
ipse faciet. s. illud qd petis ⁊ desideras: ea pp dici
tur Jaco.p°.c°. Si quis indiget sapientia postu
let illam a deo: postulet ãt in fide nihil hesitans: ⁊
dñs. Matth.21°. ⁊ Marci.xj°. inquit. Quicqd
orantes petitis credite q: accipietis ⁊ fiet vobis.

¶ De tertio orationis impedimento qd dicitur
impatientie.

Tertium ⁊ vltimũ principale ĩpedimẽ
tum dicit̃ impatientie. Multi.n. sunt
qui faciunt sicut Leopardus cui⁹ na-
tura ẽ: q̄ si in vno saltu vel duob⁹ aut
tribus non accipit predã: amplius nõ vult cur
rere post eã. Sic faciũt quidã qui si nõ exaudiũ-
tur a deo vna orõne vel duabus: cessant protin⁹
ab oratione ⁊ efficiunt̃ impatientes: ⁊ murmu-
rãt de deo: ⁊ ad eũ amplius redire nolũt: ipsũ eẽ
durũ dicẽtes. Quibus sonare debet vox euãgeli-
ca xp̄i dicentis. Luce.xj°. Quis vr̃m habebit a-
micuz: ⁊ ibit ad illũ media nocte dicẽs. Amice ac
comoda mihi tres panes: q: amicus meus venit
ad me: ⁊ nõ habeo qd ponã ante illum: ⁊ ille de
intus respondens dicat. Noli mihi molestus eẽ
iam clausũ est ostium: ⁊ pueri mei mecũ sunt in
cubili: non possũ surgere ⁊ dare tibi: ⁊ ille si per-
seuerauerit pulsans dico vobis ⁊ si non dabit illi
surgens: eo q̄ amicus eius sit: pp importunitatẽ
tñ eius surget: ⁊ dabit illi quotquot hz necessari-
os. Et ideo dico vobis: petite ⁊ accipietis: queri-
te ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperietur vobis. Que
verba Augu. in sermone de verbis dñi in mon-
te exponit: adducendo exẽpluz alicuius hominis
qui ad aliquẽ locũ pergere vellet: sed ĩfirmos pe-
des haberet: ⁊ viam nesciret: ⁊ loci illius ianua
clausa eẽt. Nã oportet primo q̄ ĩ pedibus sanet̃.
Deinde ꝓ via sibi demonstret̃: ne per deuia er-
ret: ⁊ postmodũ q̄ ostium sibi aperiat̃: alias ni
hil valeret nec ambulare potuisse: nec viam re-
ctã tenuisse: nec ad locũ peruenisse. Peccator g°.
qui ꝑ viã presentis exilij desiderat ad p̃riam per
uenire q: hz infirmos pedes aĩe ꝑ peccatũ: vnde
psalmista in eius ꝑsona ait. Miserere mei deus
qm̃ infirmus sum. ⁊c. Debet primo petere sana-
tionẽ ⁊ eã accipiet: ⁊ hoc est qd ait saluator. Pe
tite ⁊ accipietis. Dicat ergo deo cũ psalmista. Sa
na aĩam meã q: peccaui tibi. Secundo q: pecca
tor ignorat viã q̃ ducit ad celũ: iuxta illud qd de
peccatoribus inquit psalmista. Viã ciuitatis ha-
bitaculi nõ inuenerũt: ideo dz querere vie dire-
ctionẽ ⁊ eam inueniet: ⁊ hoc est qd subdit salua-
tor. Querite ⁊ inuenietis: hoc autẽ facit gr̃a spi-
ritus sancti. Vñ psalmista ait deo. Spiritus tu⁹
bonus deducet me in terrã rectã. ps°.142°. Ter-
tio. q: porta paradisi ẽ peccatori clausa: iuxta illd
Matth.25°. Et clausa ẽ ianua: ideo debet pul-
sare ⁊ petere eius aperitionẽ ⁊ sibi aperiet̃: ⁊ id
subdit saluator. Pulsate ⁊ aperiet̃ vobis. d deo
.n. inquit psalmista. Januas celi aperuit: ⁊ Esa
ie.45°. ait ipse deus. Aperiã ante eũ ianuam: ⁊
porta non claudetur. Ea pp idem saluator repre
hendit negligẽtiaz nõ petẽtium dicens Joannis
16°. Vsqz modo non petistis quicq̃ in noĩe meo
petite ⁊ accipietis: vt gaudiũ vr̃m sit plenũ: ⁊ ite
rum ibidẽ ait. Amẽ amẽ dico vobis: si qd petie-
ritis patrẽ in noĩe meo dabit vobis: vbi dicit. Au
gu. Nõ petitur in noĩe saluatoris: qd petit̃ cõtra
rõnem salutis. Debemus ergo cõtinue saltẽ ha-
bitu deũ patrẽ deprecari: ut nobis vitã eternam
tribuat amore filij sui: ⁊ hoc deuote facientes de
nr̃a salute erimus securi. Si qs.n. in curia Im-
peratoris haberet aliquẽ sapientẽ aduocatũ: vel
auxiliatorẽ solicitũ: aut fratrẽ vterinũ: multum
gauderet: ⁊ de impetrãda gr̃a ab imperatore q̃si
securus eẽt. Ipse autem dei filius in curia celesti
apd Imperatorẽ eternũ patrẽ suũ: est noster ad-
uocatus: de quo dr̃ p^c^. Joan 2°. Aduocatuz ha-
bemus apud patrẽ iesuz xp̄m iustũ. Itẽ ipse ascẽ
dit in celũ ut eẽt noster auxiliator solicit⁹: ⁊ ideo
Deutero.33°. dr̃. Ascẽsor celi auxiliator tuus. Itẽ
ẽ noster frater vterinus: q: carnẽ de nostra hu-
mana natura assũpsit: vnde dixit Magdalene
Joan.2°. Vade ad fratres meos ⁊ dic eis. Ascen
do ad patrẽ meũ ⁊ patrem vestrũ: deũ meũ ⁊ de-
um vestrũ. ⁊c. qua pp Ber. inqt. Puto q̄ me iã
spernere nõ poterit os ex ossibus meis: ⁊ caro de
carne mea. Debemus itaqz quotidie petitiones
⁊ supplicationes nostras formare ⁊ eas aduoca
to nostro dare ut eas sũmo regi offerat: vñ Pau
lus ad Phili.4°. ait. Petitiões vr̃e innotescãt
apud deũ. Itẽ debemus nũcios orationũ nr̃az.

ad auxiliatorē nostrū mittere vt adiutricem manū suā nobis porrigat ⁊ dicere ei cū psalmista. Emittte manū tuā de alto: ⁊ libera me de aquis multis ⁊c. Insuper eosdē nūcios debemus ad fratrē nr̄m dirigere: ut post se nos trahat: ⁊ vnusquisqȝ ei dicere illud Can. p°. Trahe me post te. Sed iste orationes debent fieri cū deuotione: qr Augu. sup illud Matt. 15°. Populus hic labiis me honorat. ⁊c. ait. Sicut vox sine modulatione ē quasi vox picarū: sic oīo sine deuotione est q̄si mugitus bouū. Itē debent fieri cū instātia iuxta illud Apostoli ad Roma. 12°. Orationi instātes. Ille āt nō instat oīoni qui primo quidē incipit orare feruēter: deinde tepide: ⁊ vltimo frigide orat: vt inqt Augu. sup psalmistā: ⁊ iō dr̄ Eccles. 7°. Melior ē finis oīonis q̄ꝫ principiū: oīo .n. hꝫ principiū: mediū: ⁊ finē: principiū āt dꝫ fieri feruenter: mediū: feruētius: ⁊ finis feruētissime. Sed multi faciūt cōtrariū ⁊ ꝑuertūt ordinē. Nā cū magno feruore incipiūt orare: sed tepide mediant: ⁊ finem frigide cōsumāt. Tales āt sūt similes chimere cuius prima pars depigit̄ ut leo qui est animal calidū. Media vero ut capra que ē animal tēperatū. Finis vero ē serpētis qui ē animal frigidū. Debet igit̄ ille q vult aliquid a deo ipetrare: feruēter ⁊ nō frigide petere: ⁊ pro certo tenere poterit ꝙ qcqd bonū ⁊ salubre petierit merebitur obtinere. Ipse .n. deus nos ad petenduꝫ inuitat. Pauci āt sunt qui inuitāt ut ab eis petatur: sed multi sunt qui fugiūt ne ab eis petat̄: itē multi sunt qui petita cōcedere recusāt: vn̄ refert Seneca: ꝙ pauꝑ tynicus ab antigono rege petijt talētū. Cui respondit rex: plus eē q̄ꝫ tynicus deberet petere. Tunc ille pauper petijt denariuꝫ. Cui ipse tyrānus respōdit minus eē q̄ꝫ regē deceret dare: ⁊ sic turpē viam excusandi inuenit: cū potuisset dare denariū tanq̄ꝫ tynico: ⁊ talentuꝫ tanq̄ꝫ rex. Deus āt non se excusat: sed oēs ad petēdū inuitat: vn̄ Augu. ait. Nō tm̄ hortaret̄ ut peteremus nisi dare vellet: erubescat humana pigritia: plus ille vult dare q̄ꝫ nos accipere: plus ille vult misereri q̄ꝫ nos a miseria liberari: dummodo nos cū orando seruemus illud Joannes. 4°. vbi ipse ait. Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu ⁊ veritate: ⁊ illud pᶜ. ad Cor. 14°. Orabo spiritu: orabo ⁊ mente: itē si studuerimꝰ ⁊ conabimur perseuerāter orare: qr ꝑseuerātia cōtinua in quolibet opere arduo vtilis est ⁊ multū ꝓdest: ideo ait Ouidius li°. 2°. de ponto. Percussu crebro saxa cauātur aquis: ⁊ li°. 4°. eiusdē operis. Gutta cauat lapidem nō vi sed sepe cadēdo: ⁊ in li° de arte amādi. Quid magis ē durū saxo: quid molius vnda? Dura tm̄ moli saxa cauantur aquā: ⁊ Job. 14°. Lapides excauāt aque: ⁊ aluuiōe paulatim terra cōsumitur. Oportet ergo nos esse feruētes in orationibus ⁊ nō pigros ⁊ negligentes. ait .n. Ouidius. 8°. metha. Ignauis precibꝰ fortuna repugnat: ⁊ quamuis nōn ita cito habeamus quod petimus: non propterea debemus diffidere sed sperare debemus: ꝙ finaliter exaudiemur si perseuerauerimꝰ: ait enim saluator noster Luce. xj°. Quis āt ex vobis pr̄eꝫ petit panē nūqd lapidē dabit illi? Aut piscē: nūqd ꝓ pisce serpētem dabit illi? Aut si petierit ouū: nunquid porriget ei scorpionē? Si ergo vos cuꝫ sitis mali nostis bona data dare filijs vestris: quanto magis pr̄ vr̄ celestis de celo dabit spūm bonū petētibꝰ se? Perseuerate ergo ī orōne: ait .n. Alex. de ales vbi supra ⁊ Bonauētura. in. 3°. di. 4ᵃ. ⁊ Ricar. ibidē. ar°. 3°. q. pᵃ. ⁊ in. 4°. di. 15ᵃ. ar°. 4°. q. 7ᵃ. ⁊ Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 83ᵃ. ar°. 16°. Nō qn̄ oīo hꝫ has quattuor cōdiciōes. s. ꝙ fiat ꝓ se: ⁊ de necessarijs ad saluteꝫ. ac deuote ⁊ perseueranter: talis oīo exauditur a domino.

B

Et si querat̄. quare deus nō subito concedit qđ petit̄. Respondet btūs Tho. vbi supra. Nō multis rōnibus hoc agit. Primo ut crescat in nobis desideriū talis rei: vn̄ Augu. inqt. Seruat tibi deꝰ qđ nō cito vult dare: ut tu discas desiderare: qr iuxta Gregoᵐ. in quadā omelia. Desideria dilatiōe crescūt: iō inqt Ouidius in eplis. Nitimur inuetitum semper cupimusqȝ negata. Secūdo vt meliuꝰ custodiat̄ donatuꝫ: ⁊ chariꝰ habeatur: ait .n. Prosper in li°. epigramatum: Epigramate. 66°. Gratior ē fructus quem spes productior edit: ⁊ Cassiodorus li°. 9°. epistolarū epᵃ. 44ᵃ. inquit. Hꝫ hoc humana cōdicio: ut celeriter adepta fastidio sint: dū omne ꝓciosū vilescit oblatū: dulciꝰ āt accipitur qđ sub aliqua dilatione ꝓstatur. Qn̄ ergo deꝰ aliqd raro cōcedit: illud hoībus gratius eēt solet: iuxta illud Senece ad Lucil. Qđ gratū vis habere: raro effice. Oē .n. rarū charꝫ: vt dr̄ ī Autētico de cōsuli. §. p°. col. 4ᵃ. vbi ēt dr̄. Qđ ea que raro cōtingunt miracula sunt. Facit. C. de legi. here. l. Si maior: iō versificator fabularꝫ Esopi. fabula. 22ᵃ. inquit. Omne bōū ꝓciū nimio vilescit ī vsu: Et qđ ē rarꝫ: chariꝰ esse solet: qđ ēt hētur in. c°. legimus. §. sed dices. 93ᵃ. di. vbi dr̄. ꝙ oē rarū ē preciosū: ⁊ in. c°. ī sctā 2ᵃ. q. 7ᵃ. dr̄. Rarꝫ ē oē qđ magnū est. Tertio differt deus ꝑꝑ rōnē quā ponit Aug. sup Joan. dicens. Quedā nō negant̄: sed ut cōgruo tp̄e dent̄ differūtur. Qđ āt differt̄ non auferr̄. ff. de arbi. l. Quāuis. ⁊ de iudi. l. destitisse: ⁊ insti. de sin. re. per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

fideicō.re.§.Qd̄ si dn̄s:iō dicit Chri.sup Matheū reprehēdēdo negligentes ad orōnez. Petētis negligētia reprehēditur vbi de dantis misericordia non dubitatur. Credite ergo firmiter ꝙ si pseuerauerimus in orōne impetrabimus qd̄ petimus:qn̄ nobis melius erit vtile. Deus.n.differt plerunqȝ ꝑꝑ maiorē vtilitatē nostram:ut cōgruiori concedat tēpore. Jecirco inquit Hieronymꝰ super Abacuch. Sicut si egrotus ⁊ extuans febribus aquā frigidā postulet:⁊ dicat ad medicuz Vim patior:crutior:vror:exanimor:vsqȝ quo medice clamabo :⁊ non exaudies? Respōdebit sapientissimꝰ ⁊ clementissimus medicus. Scio quo tēpore debeā dare qd̄ postulas:nō misereor modo:qr misericordia ista crudelitas ē: ⁊ voluntas tua contra te petit. Jta ⁊ deꝰ noster sciens clemētie sue pōdera atqȝ mēsuras:interdū nō exaudit clamātē:ut euz probet:⁊ magis ꝓuocet ad rogādū:⁊ quasi igne excoctū:iustiorē ⁊ puriorē faciat. Ad hoc āt vt nostra exaudiatur oratio: nō ē necessaria multitudo verborū:qr vt inquit Hiero.ad philippeuz. Multitudine verborū nō flectit deus:ideo saluator noster Matthei .6°.c°. Orātes monuit nō debere multū loq. Jsido.q̊qȝ in li°.3°.de sūmo bono.c°.7°.inquit. Neqȝ eniz conciliat deū multiplex orantis sermo: sed pura sinceraqȝ mentis intentio:hec ille. Sed si vis popule mi cito exaudiri:cū humilitate maxima: ⁊ reuerētia deum deprecare:scriptū est.n.Ecclesiastici.35°. Oratio humiliātis se nubes penetrabit ⁊ nō discedet donec altissimus aspiciat: ⁊ Judith.9°. Humiliū ⁊ mansuetoꝝ semꝑ tibi placuit deprecatio. Et ps°.101°.dicit.Dauid. Respexit in orōnē humiliū: ⁊ non spreuit precē eoꝝ. Quā humilitatē cōcedat vobis deus:ut per illam in hoc seculo ab eo impetretis gratiam: ⁊ infuturo eternam gloriam. Amen.

¶ Feria quinta post primā dominicam in .xlª. De fidei diffinitione:declaratione atqȝ impeditione. Sermo.xiij.

O Mulier magna ē fides tua:fiat tibi sicut vis. Matth.15°. Querūt sacri doctores vtrū fides reperiri possit maior in vno ꝙ̄ in alio:⁊ rn̄detur ƀm Tho. 2ª.2ᵉ.q.5ª.ar°.4°.ꝙ sic:vn̄ inquit Franciscus de mai.super missus ē:⁊ sctūs Bonauētura. in. 3°. di.25ª.ar° .2°.q.pª.2ª.⁊.3ª. Qd̄ maior fuit ⁊ est fides fidelium noui testamēti ꝙ̄ veteris. Fundamentū āt huiꝰ veritatis:ꝙ fides maior sit ī vno ꝙ̄ in alio:ponit Philoso.in.5°.ethic.dicēs Vbicunqȝ ē reperire magnū ⁊ paruū:ibi reperit etiā magis ⁊ minus ⁊ equale:sed in fide inuenit magnū ⁊ paruū:ergo patet ꝓpositū. De fide ⁊enim parua reprehēdit xp̄s.discipulos Matth.8°.dicēs. Quid timidi estis modice fidei? Et.16°. eiusdē euangelij.c°. Adhuc eos redarguit di. Quid cogitatis inter vos modice fidei? Et.14°.c° iterū reprehendit Petrū inquiens. Modice fidei q̄re dubitasti? De magna autē fide laudabat dn̄s Centurionē. Matth.8°.di. Amen dico vobis: nō inueni tantā fidem in israel. De hac ēt ampla fide cōmēdauit idem saluator nr̄ cananeaz mulierem de qua legitur in euāgelio hodierno:ꝙ cū rogasset dominū pro liberatione filie sue demoniace:⁊ bis ab eo habuisset repulsum illa nō cessauit eū rogare:illum veraciter credens posse saluare filiam suam. Ad quam conuersus misericors dominus ait. O mulier.⁊c. Debemus ergo ⁊ nos esse magni in fide ⁊ non parui: ⁊ ideo nobis omnibus dicitur.scd̄i Macha.p°. Deꝰ det vobis cor omnibus:ut colatis eum ⁊ faciatis eiꝰ voluntatem:corde magno ⁊ animo volenti. Et hanc eandem fidem altam habuit Augusti. qui in lib°.questionum noui ⁊ veteris testamenti inquit. Deus est hoc ꝙ nulla attigit cogitatio:plus enim est ꝙ̄ quicquid dici vel cogitari potest:⁊ in libro de vero cultu idem ait. Si queras quid sit deus. Deus est quoddam bonum increatum: omnem intellectum excedens. Quid est deus? Deus est quedam possessio sanctorum interminata ⁊ infinita. Quid est deus? Deus est quoddam bonum cui cōparata omnia alia bona:mala sunt. Quid est deus? Deus est quedam dulcedo ⁊ charitas infinita Quid est deus? Deus est quoddam summū bonū in se continens oē bonum:extra quod nullum est bonum. Quid est deus? Deus est quoddam bonum infinitum satians ⁊ replens omnem rationalem appetitum. Quid est deus? Deus est quoddam bonum de quo plene loqui nulla lingua potest:⁊ nullus intellectus percipere: ⁊ ideo. Dauid hoc considerans dicebat psalmo.41°. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deꝰ. Sitiuit anima mea ad deum fontem viuum:quando veniam ⁊ apparebo ante faciem dei? Anselmus quoqȝ in eadem fide fundatus in libro Monologion ait deo. Credimus te esse quoddam summum bonum quo nihil maius cogitari potest. De hac igitur magna fide tractaturi:tres subtiles considerationes faciemus. Prima dicetur Diffinitiōis. Secunda Obligatiōis. Tertia ⁊ vltima appellabitur Impeditionis.

¶ De diffinitione fidei.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Quo ad primaʒ nr̄i sermonis partē que dicit̄ diffinitionis: quia vt dicit Phi. p°. li°. Ethi. qui virtutes vocabuloruʒ ignorant de facili decipiunt̄: ⁊ vt inqt Isidorus in li°. Ethim. Nisi nomē rei scieris cognitio rerū perit: propter qđ inqt iurisconsultꝰ in l. pª. in pri. ff. de iusti. ⁊ iure. iuri operā dat urū pꝰ nosce oportet vn̄ nomen iuris descēdat. ⁊ in. l. pª ff. si cer. pe. etiā dicit. Vn̄ ē pusq̄ȝ adi verborū iterptationē pueniamꝰ. pauca de ipsius significatione tituli referre. Iccirco est p°. sciēdū ſm Hosti. in summa: ⁊ Alexan. de ales in. 3ª. parte summe i tractatu de fide. ⁊ sctūm Bonauē. in. 3°. di. 23ª. in questionibꝰ circa litterā: ꝙ fides duodeci modis accipit̄. Primo modo pro sacramēto baptismali vt in c°. de iudeis. 45ª. di. ⁊ extra de bap. c°. debitū. Secundo modo pro castitate cōiugalis thori. 27ª. q. 2ª. c°. omne itaqȝ. Tertio modo pro securitate cōuētionali que etiā infideli seruāda est 23ª. q. pª. c°. noli. Quarto modo pro cōsciētia extra de prescrip. c°. quoniā omne. vbi dr̄ ꝙ omne qđ nō est ex fide idest ex cōscientia peccatū est: ⁊ ita exponit glosa ibi. Et idē ponit̄ in c°. litteras. đ resti. spo. vbi post illa verba oē: ⁊c. subdit̄. Et gc/gd fit cōtra cōsciētiam edificat ad gehennā. Et i §. ex his el. 2°. 28ª. q pª. sic dicit̄. Illud apostoli. Oē ꝙ nō est ex fide peccatū est: nō itaītelligēdū est vt quicqd ab infidelibꝰ fit credat̄ esse pctm̄ sed qđ oē qđ cōtra cōscientiā fit: edificat ad gehēnā ⁊ in. §. ⁊ si fides. de penitē. distin. 3ª. exponitur oē quod nō est ex fide peccatum est: idest oē quod fit cōtra cōsciētiā peccatū est. Deest ergo fides cū nō subest cōsciētia hec ibi. Quinto modo accipit̄ pro credulitate qa credimꝰ qđ nō videmꝰ: fides eni est de re nō visa. de peni. di. 4ª. c°. in domo. ⁊ ita exponit̄ illud Catonis. Rara fides ideo quia multi multa loquunt̄. Et illud mōtanarij in luna celeri. Multis fidē pauca adimūt mēdacia: ⁊ illud Ouidij in. 3°. de tristibꝰ. Tarda venit dictis difficilisqȝ fides. Sexto modo pro legalitate que dolo est contraria. extra de depo. c°. bona fides. ⁊ de ista fide potest exponi illud Lucani in p°. Nulla fides regni socijs: oīsqȝ potestas impatiēs consortis erit. Et illđ Iuuenalis li°. p°. Satira. 3ª. Quātū quisqȝ sua numoꝝ ſuat in archa Tātū habet ⁊ fidei. Septimo modo accipit̄ ꝓ iusta sponsione siue promissione. Insti. de reꝝ diui. §. vendite. ⁊ de ista etiā dicit apostolus 1ª. ad Thi. 5°. Primā fidē irritam fecerūt ⁊ Ricar. in li°. de nuptijs. c°. 37°. de ipsa ait. Quis bonus absqȝ fide? Esopus quoqȝ fabula 31ª. dicit. Expedit infidō nō irritare fidē: ⁊ Ouidiꝰ i. 4°. de pōto. Quis labor est purā nō temerare fidē? Octauo modo ꝓ simplicitate ⁊ inocētia ac bōitate. Et hoc mō accepit Luc. dicēs libro x°. Nulla fides pietasqȝ viris qui castra sequnt̄ ⁊c. In comuni etiam sermone dicitur. Est homo bone fidei: idest non duplex non maliciosus: sed innocēs ⁊ bonus: ⁊ ita accipit̄ in c°. innocēs. 22ª. q. 4ª. Et de hac etiaʒ fide exponitur illud Iere. 7°. perijt fides ⁊ sctūs de terra. Nono accipitur pro probabili ignorantia ff. de acqui. re. do. l. que bona fide. Decimo pro eqtate actionum extra de excep. c°. cum venerabilis. Undecimo pro virtute theologica. đ qua ait paulus ad Hebr. xj°. Sine fide impossibile est placere deo. Duodecio ⁊ vlt°. ꝓ obiecto fidei: ſʒ qđ dr̄ in simbolo Athanasij. Hec est fides catholica ⁊c. Et isto modo dicit̄ fides articulorū. 24ª. q. pª. c° hec est fides. De quibus duobus vltimis modis tractare in presentiarum volentes: qa vt ait Tulius in p°. de offi. ⁊ Plato in thimeo. ac Aristoti. in p°. poste. Ad tradendam ⁊ habendam intelligentiam ac cognitionē alicuius rei: oportet pmo premittere ⁊ precognoscere quod sit illud de quo est tractandum. Ideo est notandū ꝙ fides diuersimode diffinitur seu describit̄ a doctoribus: quia vnius rei est tantum vna diffinitio ſm Philosophum. 6°. Topi. Qđ intelligit̄ respectu eiusdem. Nā ſm diuersas causas ⁊ respectus potest idem diuersimode diffiniri: vt patet in. 2°. de anima: vbi Philo. diuersimode diffinit animaʒ ſm diuersas causas. Unde dicit idē Philoso. in. 8°. Metha. ꝙ diffinitiones quedē sunt ꝑ materiā ⁊ quedā per formā. Quedā v̄o per vtrūqȝ: ⁊ ille tātum sunt perfecte.

O O

Omissis aūt diuersis diffinitionibꝰ seu descriptionibꝰ fidei: maxime illa quam ponit Aug. suꝑ Ioānē ſmone. 34°. dicens: ꝙ fides est v̄tus qua credunt̄ q̄ nō vident̄. Solū me extendā in illa perfecta diffinitione oēs alias cōprehēdēte quā Paulus aps̄ posuit ad Hebreos. xj°. di. Fides est sperandaꝝ substantia rerū: argumētū nō apparentiū. Sed forte dicet aliquis. Hec est valde difficilis diffinitio ⁊ multū subtilis: nimia autē subtilitas est vitanda. l. Sācimꝰ. C. ad trebel. l. Sicut. §. Si debitori. ff. qbꝰ mo. pi. vel. ipo. solui. ⁊ l. fi. C. de iure. do. Itē minima obscuritas est tollēda. l. fi §. Sed cū antiqtas. C. de curat. furio. Un̄ dicit Aristo. 6°. Ethi. Oportet diffiniētē ⁊ demonstrātē planissima iterpꝛatiōe vti ⁊ nō obscura. Et iō hāc diffinitioneʒ vobis clarissime declarabo. Fides. n. debet declarari verbis simplicibꝰ ⁊: claris nō obscuris: vt inqt glo in c°. p°. de sūma tri. ⁊ fi. ca. Et đ hoc est tex. i c°. Qui eps̄. 23ª

di.τ.i c°.Añ.τ4ª.di. Similiter lex debet dari verbis claris:τ nō obscuris.c°.Erit aūt lex.4ª.di.vñ dr̃ qȯ qñ repitur scriptura obscura dz hēri ꝓ nō scripta.ff.ȯ his q̃.p.nō scri.ha.l.ij.Alibi dr̃:ꝙ ꝓbationes debēt esse luce clariores.C.de probaꝫ.l.fi. Pro huius diffinitionis declaratione:sciēduz ꝙ inqt Alex.de ales in.3ª.parte sūme in tractatu de fide.Et sanct⁹ Bona.in.3°.di.23ª.ar°.2°.q.5ª.τ Ricar.ea.di.ar°.4°.q.pª.τ beat⁹ Tho.2ª.2ᵉ.q.8ª.ar°.ꝑmo. Qȯ quādo dicit̃:ꝙ fides est substātia:nō significat̃:ꝙ sit in predicamēto substātie:qꝛ est in predicamēto q̄litatis:ſm Philosophū in libro ꝑdicamētoꝝ. Sed ideo dicit̃ esse substātia pro eo:ꝙ sicut substātia est subiectū oīum accidētium:τ causa existētie eoꝝ:sine qua accidens esse nō pōt per naturam:ut inqt Ari.ꝑmo.de genera.di.Accidēs nullum erit:substātia nō existēte.Et in ꝑmo Phisi.etiam dicit.Accidens nullū pōt intelligi:sine substātia.Et in.6°.Metha.Accidentia nō stant sine subiecto:nec sunt entia nisi qꝛ entis.Et in predica⁹.etiam inqt.Impossibile est aliqȯ accidens esse vnq̄ȝ sine subiecto:in quo est vel a quo.Et eadem snīa habet̃ ab eodez Philosopho.2°.de genera.6°.Topi.τ.2°.Methaphi.Ita a simili fides est toti⁹ edificij spūalis fundamētum:τ dispositio.Oēs enim virtutes ꝓcedunt ab ea:ut inqt Alexā.de ales vbi supra in tractatu de fide informi.q.pª.Homo enim ideo sperat habere beatitudinē:qꝛ credit eam eē:τ dari virtuose viuētib⁹.Item diligit deū:qꝛ credit'ꝙ sit sūme bonus:τ timet eum:timēdoqȝ a peccatis abstinet:τ de ꝑteritis penitet:qꝛ credit eum eē iustū:τ in futuro iudicio peccata puniturū.Recte ergo fides dicit̃ esse substātia oīum virtutū.Virtutes enim oēs hñt suuz ꝑncipium:sicut τ cetere res:qꝛ in omni genere causarum:est deuenire ad aliqȯ primū in illo genere:a quo oīa illius generis descēdūt:ut inqt Ari.2°.Metha.Cum ergo fides sit primū generatiuū oīum virtutum:vt inquit Alex.de ales vbi s̄.merito appellat̃ substātia.Quia sicut substātia dicit̃ esse ꝑmum ens:a quo oīa alia depēdēt:ut dicit Philosophus.4°.Metha.τ.7°.Metha.Idem Philosophus inqt.Una cū comētatore sup.2°.de aīa.Qȯ substātia ꝑor est omni accidēte:cognitione:diffinitiōe:τ tpe.Ita fides est ꝑma que debet esse in aīa.Ad hoc ut cetere virtutes sup edificari valeāt.Remota enim substātia fidei:necesse est oēs alias virtutes supedificatas amoueri.Nam in quolibet genere:qui nō habet priora:nō pōt bene habere posteriora:ut inqt Philosophus in p°.prioruz.Et ideo nō est possibile aliquē seruare diuina precepta:nisi fidē habuerit et hoc est qȯ inqt Ecclesiasticus.32°.c°.di.In omni ope tuo habeto fidem Hec est enim ꝯseruatio mādatoꝝ.Ubi glo.inqt Nisi diuinā fidē in te hūeris:ꝑcepta diuina vsqȝ in finem nunq̄ȝ ſuabis.Iō inqt Aug.in li°.de fide ad petrū.Fides est bonoꝝ oīuz fūdamētū:sine qua nullus poterit vnq̄ȝ ad filiorū dei numerum ꝑuenire:et Paulus pᵉ.Corint.3°.c°.ait.Ut sapiēs architect⁹ fūdamētū posui.s.fidē.Et paulo post ait.Fūdamētū aliȯ nemo pōt ponere:preter id qȯ positū est.Sup que ꝟba dicit Grego.τ ponit̃.pª.q.pª.c°.cū paulus.Ubi nō est fidei fūdamētū:nullū potest eē boni opis supedificiū.Chrisostomus quoqȝ sup mattheum inqt.Fides est xp̄iane religionis cūctarūqȝ ꝟtutū:ꝑmū τ stabilissimū fūdamētū.Aug.etiā in libro de ꝟbis dñi ait.Fides est substātia toti⁹ boni spūalis:sine qua nihil est qȯ bonū sit et sup Ioannem idē inquit Quicqd grē:qcqd meriti:qcqd virtutꝫ:qcqd btīdīs aīa susceptura est:totū ex fidei substātia:fūdamētoqȝ ꝓcedit.Dioni.isup in sētētijs suis dicit.Fides est manēs credētiū fūdamētū atqȝ substātia collocās eos in ꝟtute.Ex qb⁹ oīb⁹ patet ꝑticula.prima diffinitionis fidei qua aplš inqt:qȯ fides est sperandarum substantia rerum. ¶

SEcundo dicit Paulus in ꝑdicta diffinitione:ꝙ fides est argumētū.Uñ sciēduz est ſm Bonauen.τ Tho.vbi.s̄.ꝙ argumētū dupliciter accipitur.Proprie:τ trāsūptiue.Argumentū proprie sic diffinit̃ a Boetio in p°.Topic.et a Petro hispano in sua dialetica τ a Ioāne versoris doctore parisiense in commento Dialetice.Argumentum est ratio rei dubie faciēs fidez.i.mediū ꝓbās ꝯclusionē.Uñ dr̃ argumētū:q̄si arguēs mētē ad credēdā ꝯclusionē.Et hoc mō fides nō dr̃ argumētū.Alio mō dr̃ argumētū trāsuptiue:qcqd illȯ sit qȯ mētē arguit τ illuminat ad vidēdū aliqd ocultū.Et hoc mō fides dr̃ argumētū nō apparētiuz.Sicut eni ꝑmisse in silogismo gignūt noticiā cōclusionis:ſm Philoso.primo Posterio.Quia cognitꝫ illis:nihil dubitat̃ de cōclusione.Ita fides dei facit intellectū assētire prime ꝟitati τ articulis fidei.Uñ dicit Alex.de ales in.3ª.parte sūme itractatu de fide informi.Qȯ cum deus habitū fidei inspirat:sic mens nr̃a cogit̃ credere oībus articulis sicut ꝑmis ꝑncipijs.Uñ sicut qs cōtra cōsciētiā negaret illud de quolibet dicit̃ eē vel nō esse:τ de nullo ambo simul vel illud omne totum est maius sua parte:quia vt dicitur p°.Topico.Unumquodqȝ primorū principiorum est simpliciter sibi fides:ita contra conscientiam qs negaret articulum fidei.Uñ beat⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Ignatius cum cogeretur ab infidelibus vt Christum negaret: respondit se non posse: quia nomē eius habebat scriptum in corde. Quapropter ad probandum qualem impressionem faciebat fides in mēte: post mortē eius inuentum est xpi nomē scriptū litteris aureis i corde ei⁹ hec ille Hic ille aūt Ignatius scripsit litteras virgini marie: et beata virgo rescripsit ei. Et dum esset episcopus in antiochia. Romam perductus compellebatur a traiano imperatore horribilissimis tormētis ad negādum fidem. Ipse vo recusans: respōdebat ut supradictum est. Quapropter volēs imperator videre: vtrum verum dixisset: post mortem eius fecit aperiri corpus suum: et inuenit ut predictum est in eo scriptum mellifluum nomen Jesu: et ut legitur in legēda eius: cum in diuersis partibus cor scideret equaliter pte iueniebatur scriptū dictū nomen. Ex quibus patet q nō immerito fides dicitur argumētum: quia arguit et illuminat mētes nostras ad credendum inuisibilia et nō apparentia Unde dicit Augustinus super Joannem. Sermone. 24°. Fides est virtus qua creduntur que non videntur. Dicit etiā argumentum: quasi arguens mentem infidelium: qui nō habent eā Quapropter semper sunt tristes et malanconici Quia vt inquit Alexan. de ales vbi supra habēt cōscientiam cauteriatam. Unde Aug. li°. soliloquior ait iussisti dn̄e: et ita est: vt omnis animus inordinatus sit pena sibiipsi: et Esa. 59°. dicitur. Cor impij quasi mare feruens: quod qescere non potest. H

Tertio dicit Paulus. Qd fides est de nō apparētibus: quia si de articulis fidei haberemus claram visionē: nō haberem⁹ fidei meritum Dicit eni. n. Grego. in omelia pascali. Fides non habet meritū: vbi humana ratio prebet experimētū. Si enim articuli fidei possent per silogismum demōstratiuū probari: tunc de eis nō esset fides: sed sciētia. Scire eni est rem per causam cognoscere. Et qm̄ ita est: et nō cōtingit aliter se habere vt inqt Ari. pmo posteri. vbi etiā dicit. Qd scientia est habitus cōclusionis demōstrate. Et in. 6° Ethicorū etiā ait. Sciētia est habitus demōstratiuus alicuius rei: qui ex necessarijs necessaria concludit. Fides ergo est de inuisibilibus: et non apparentibus. Unde Augustinus in libro. de videndo deo dicit. Presentia videntur: credūtur absentia: et Grego in omelia pascali ait. Que videntur: fidem non habent: sed agnitionem. Sed contra Joannis. 20 c°. vbi dicit dn̄s. Quia vidisti me Thoma credidisti. Respondeo fm̄ Augustinū et Gregorium super predictis verbis: et Ricardum in. 3°. di. 24ª. ar°. x°. q. 4ª. et scm̄ Bonauenturā ibidē ar°. p°. q. pª. qd Thomas vnū vidit: et aliud credidit. Uidit eni solam humanitatem xpi et eius credidit diuinitatem di. Dn̄s meus et deus meus. Stat ergo firma sententia pauli. Quod fides est d nō apparētib⁹. Et licet de articulis fidei nō habeatur sciētia demōstratiua: habetur tamē vera certitudo per fidem: non minor qualibet demonstratione sciētiali quo ad credulitatē in his in quibus est vera fides. Et de hoc est exemplum quod legitur in historia Constantini imperatoris videlicet. Qd tēpore ipsius quidam magn⁹ Philo. redarguēs ipsum Imperatorē pro eo q se xpianū fecerat: dixit se velle disputare cū Alexandro Constantinopolitano epo: viro vtiq perfecto et sancto: scia tamē ignaro: asserens q eum ꝯuinceret: pro eo q scientia sua erat scientia vera et certa: fides vero xpianorū erat per oia incerta et bestialis. Quo audito imperator fecit predictū episcopū aduocari: qui ꝯfidens in dn̄o venit Philos⁹. aūt interī se preparauit ad bellū iaculis acutis sciētiarū suarū. Hor aūt cū vellet incipere disputare Alexander epu dixit sibi. Scito philosophe q vnus articulus fidei est necessario certior in intellectu humano q̄libet scia naturali: qd cū Philosoph⁹ negaret: dixit Alexāder. Precipio tibi in ṽtute nominis Jesu: vt credas que dico et taceas. Cui cū Philoso⁹. nō acqesceret: sz vellet loqui: statim os eius retro collum versum est nec vlterius loqui valebat. Ex hoc ergo exēplo patet q fides nostra ē optimū argumētū: meli⁹ q̄ argumenta Aristotelica ad dandam nobis cognitionem de inuisibilib⁹. Et ideo dicit Ricardus de sancto Uictore in libro de trini. Utimur in attestatione credendorum signis pro argumentis: prodigijs pro experimentis. Et oia supradicta confirmat glo. super eplām Pauli ad Gala. di. Fides argumentum est non apparentium: quoniam est firma inuisibilium certitudo. Ex quib⁹ patet q̄ subtiliter et eleganter diffinierit Paulus fidē vbi supra di. Fides est sperandarum substātia rerū argumētū nō apparētiū.

De declaratione articulorum fidei. G

Secūda pars nostri smonis dicit declarationis. s. articulorum fidei. Sed pro maiori oīum intelligentia. Sciendum q fm̄ sniam Alex. de ales i. 3ª. parte sūme in tracta. de fide informi. q. pª. et scm̄ Bon. in. 3°. di. 25ª. ar°. p°. q. pª. et Rica. in ea di. ar°. 2°. q. pª. Duodecim apostoli volentes post Ascensionem

domini ⁊ receptionez spūs scī per diuersas mūdi
partes: ad predicandum christi fidem proficisci:
prius composuerūt simbolum fidei: idest credo
paruū: in quo posuerunt articulos fidei: qui sunt
duodecim pro eo: ꝙ quilibet apostolorum vnuz
posuit. Et credendum est: ꝙ beata virgo Ma-
ria erat presens: ⁊ residebat in medio eoꝝ: tanq̄
ipsorum magistra. Articulus autem ſm Alexā-
druz de ales vbi supra. Diffinitur a Ricardo de
sancto Victore sic. Articulus est indiuisibilis ve-
ritas de deo artans nos ad credendum. Unde di-
citur articulus: ab artando: hi autem duodecim
articuli figurati sunt: ſm Alexandrum vbi su-
pra in duodeciz lapidibus fundamēti muri ciui-
tatis hierlm: Apoca. 21°. Quia isti duodecim ar-
ticuli sunt fundamēta ecclesie dei. Item ſm eun-
dē Alex[m]. sunt figurati in misterio duodeciz stel-
larum: que erāt in corona mulieris. Apoca. 12°.
Mulier enim significat ecclesiaz: corona fidem.
Duodecim stelle: duodecim articulos ab aposto-
lis radiatos. Figurati etiaz fuerūt Josue. 4°. vbi
dicit. Quod duodecim viri perfecti portauerunt
de medio iordanis alueo duodecim lapides: ⁊ po-
suerūt in loco: vbi castrametati sunt. Per duo-
decim nāq3 viros de singulis tribubus: ꝑfigura-
bant duodecim apli: per duodecim vo lapides:
duodecim articuli. Partes simboli que sunt fir-
me ⁊ immutabiles: ex medio aūt iordanis alueo
accepti sūt: idest ex sacre scripture testimonio: ut
infra patebit. Dicūt autem predicti Theologi: ꝙ
licz respectu apostoloꝝ cōponētium: articuli fidei
dicātur solum duodecim: tamē respectu reruz in
eis cōprehēsarum: possunt in quattuordecim di-
stingui: q2 cōprehēdūt in se quattuordecim veri-
tates. Que pnt sic declarari: ſm predictos Theo-
logos. Ois eniz fidei nostre veritas: aut est de deo
ratione ꝓprie nature in se: aut est de deo ratione
humane nature sibi vnite. Si primo modo: aut
illa veritas exprimit vnitatez essentie: ⁊ sic est iste
articulus. Credo in deum: cuius sensus est talis
formādo explicitam enūciationem. s. credo ꝙ de-
us est vnus: aut respicit ꝑsonā patris: ⁊ sic est ali-
us articulus. s. Credo in patrē omnipotētem. Et
si ex hoc formet enunciatio erit iste sensus. Deus
est pater omnipotēs. Aut respicit ꝑsonam filij: ⁊
sic est alius articulus. s. Credo in iesum christuz
filiū eius: vnicum dn̄m nostrū. Aut respicit: ꝑso-
nam spūs sancti: ⁊ sic est iste articulus. Credo in
spūm sanctum. Aut respicit oꝑationē dei: per quā
res produxit in esse nature. Et sic est iste articu-
lus. Credo in creatorōm celi ⁊ terre. Aut respicit
oꝑationem: per quā deus dat nobis esse gratie: ⁊
sic est iste articulus. Credo sanctā ecclesiaz catho-
licam: sanctoꝝ communionē ⁊ remissionem peccato-
rū. Aut respicit oꝑationem dei: per quam dat no-
bis esse glie. Et sic est iste articul9. Credo carnis
resurrectionez: vitam eternam amē. Ex quo pōt
formari hec enunciatio Deus resuscitabit carnē
nostram: ⁊ dabit nobis vitam eternam. Ergo a
cōtrario sensu bene concluditur: ꝙ dabit malis
mortem eternam. Si autem scōo modo talis ve-
ritas que est articulus sit de deo ratione humane
nature sibi vnite: sic etiam sunt septez alij articu-
li. Primus quoꝝ respicit christi cōceptionem: ⁊
tāgitur cum dicitur. Qui cōceptus est de spiritu
sancto. Secūdus eius de virgīe natiuitatē. Qui
tāgitur cum dicit. Natus ex maria virgine. Ter-
tius eius passionem: cuz dicitur. Passus sub pō-
tio pilato: crucifixus: mortuus: ⁊ sepultus. Quar-
tus descēsum eius ad inferna: cum dicitur. Descē-
dit ad inferos. Quintus resurrectionez tertia die
factam: cum dicitur. Tertia die resurrexit a mor-
tuis. Sextus ad celum ascēsionem: cum dicitur.
Ascendit ad celum: sedet ad dexteram dei patris
oīpotētis. Septimus do aduētuz christi ad iudi-
cium: cum dicitur. Qui venturus est iudicare vi-
uos ⁊ mortuos. Et sic patet: ꝙ quātum ad verita-
tes in se ꝯtentas: simbolum fidei habet. 14.[m] arti-
culos. Sed duodecim dicūtur per respectum ad
duodecim apostolos. Et iste numerus duodena-
rius: qui cōstat ex numero ternario quattuor vi-
cibus cumulato significat fidem trinitatis: in do-
ctrina quattuor euāgeliorum. Ideo autem hec
collectio: ⁊ compositio duodecim articuloruz ap-
pellata est simboluz: ſm Alexādrum de ales vbi
supra. Quia in philosophia: simbolum dicitur
conueniētia: iuxta illud Aristo. in. 2°. Phisi. In
habentibus simbolum facilior est transitus. Hec
autem collectio facta est: ut omnes nationes in
vnam religionem: ⁊ fidem cōuenirent. Alia etiā
ratione appellata est simbolum: a sin: qd̄ est con:
⁊ bolle: quod est idem: quod sententia: quasi mul-
torum apostoloruz in simul sentētia. Omnis enī
hos articulos approbauerunt: ⁊ in eandem sen-
tētiam conuenerunt: vel idem dicitur simbolum
quia, verba eius ex diuersis sacre scripture sentē-
tijs collecta sunt. Ait enim Augustinus in lib°.
de simbolo. Ista verba per diuersas scripturas
sparsa sunt: sed tamen collecta ⁊ ad vnum reda-
cta: ne tardoꝝ hoīuz laboraret memoria: hec ille.
Sz dicet qs. Fac me cognoscere: que dicis: ⁊ quo
in loco singule articulorū fidei ptes: in sacra scri-
ptura collecte sūt. Audi articulū primū: qui fuit
Petri di. Credo. Et hoc habet Eccle. 2°. vbi dr

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Qui timetis dominum credite illi. In deum Deu tero.6°. Audi israel. Dominus deus noster: deus vnus est. patrem. Jeremi.3°. Patrem vocabis me: ⁊ post me ingredi nõ cessabis. Omnipotētez Geñ.17°. Ego dñs omnipotēs: ambula corā me ⁊ esto perfect⁹. Creatorem celi ⁊ terre: Gene.p°. In principio creauit deus celuz ⁊ terram. Secū dus articulus fuit Andree: qui dixit. Et in iesum Qd habetur Abacuch.3°.c°. vbi dixit propheta. Ego autez in dño gaudebo ⁊ exaltabo in deo Je su meo. Christuz Abacuch vltimo. Egressus es in salutem populi tui: in salutez cum christo tuo. Filiuz eius vnicuz. ps°.2°. dicit christ⁹. Dñs dixit ad me: fili⁹ meus es tu: ego hodie genui te. ⁊ ps°. 88°. Ipse inuocabit me pr̄ meus es tu. Et ego p̄ mogenitum ponā illum excelsum: pre regib⁹ ter re. Dñm nostrū. ps°.23°. Dñi est terra: ⁊ plenitu do eius: orbis terraruz: ⁊ vniuersi qui habitant in eo. Et ps°.2°. Dixit deus pater filio: quem vole bat mittere ad incarnādum. Postula a me ⁊ da bo tibi gētes hereditatem tuā: ⁊ possessionem tuā terminos terre. Reges eos in virga ferrea. Terti um articulū posuit Joānes di. Qui cōceptus est de spiritu sancto. Et hoc habet᷑ Esa.63°. vbi dici tur. Spūs sanct⁹ ductor eius fuit. Natus ex ma ria virgine. Esa.7°. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filium: ⁊ vocabit᷑ nomē eius emanuel: qd̄ interp̄ tatur nobiscuz deus. Quartus articulus fuit Ja cobi maioris dic. Passus sub pontio pilato. Et hoc habet᷑ Esa.53°. vbi inq̄t christus. Corpus me um dedi percutiētibus: ⁊ genas meas vellētibus faciem meā nō auerti ab increpātibus ⁊ ꝯspuē tibus in me: Crucifixus Job.7°. Suspēdiuz ele git sibi aīa mea. ⁊ ps°.21°. Foderūt manus meas ⁊ pedes meos: dinūerauerūt oīa ossa mea: Mor tuus Esa.53°. Tradidit in mortem animā suam ⁊ cum sceleratis reputat⁹ est: Et sepult⁹ Esa.xj°. Et erit sepulchrū eius gloriosuz: dixit ꝓpheta vi dēs in spiritu christum de sepulchro resurgētem cuz gloria. Quintū articulum posuit Jacob⁹ mi nor di. Descēdit ad inferos. Et hoc habet᷑ Zacha rie.9°. Ubi propheta loquit᷑ dicēs: futura velut p̄ terita more prophetico: vnde ait. Tu quoqz ī san guine testamēti tui eduxisti vinctos de lacu ī quo nō erat aqua. Anima enim christi descēdens ad inferos: inde liberauit sanctos patres. Sextuz ar ticulum posuit Thomas dicēs. Tertia die resur rexit ā mortuis Osee.6°. Dicebāt mortui qui de bebant resurgere cum christo: postq̄ intellexerūt illum esse mortuum: forte per annūciationē ange licā. Uiuificabit nos post duos dies: tertia die su scitabit nos: ⁊ sic se inuicem confortabāt. Septi mus articulus fuit Philippi: qui dixit. Ascēdit ad celos. Et hoc habet᷑. ps°.46°. vbi dicit᷑. Ascen dit deus in iubilatione: ⁊ dominus in voce tube. Sedet ad dexteram dei patris omnipotētis. ps°. 109°. Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis. Octauum articulum posuit Bartholome us dicens. Inde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. Et hoc habetur Esa.3°. vbi dicitur. Do minus ad iudicium veniet cum senioribus po puli sui: ⁊ principibus eius: ⁊ ps°.97°. Judica bit orbem terrarum in iustitia: ⁊ populos in equi tate. Nonus articulus fuit Matthei: qui ait. Credo in spiritum sanctuz: ⁊ hoc habetur Johe lis.2°.c°. vbi dixit deus de spiritu sancto quez de bebat mittere in die penthecostes. Effundam de spiritu meo super omnem carnem: ⁊ propheta bunt filij vestri. Decimum articulum posuit Si mon dicens. Sanctam ecclesiam catholicam: sci licet esse vnicam per totum mūdum: caplo.p°. §. vna vo. de summa tri. ⁊ fide.c°. ⁊ extra quam nemo potest saluari: de qua Sophonie vltimo di cit spiritus sanct⁹. Reddam populis labium ele ctum: ut vocent in nomine deum: ⁊ seruiant ei humero vno. Omnes enim christiani dicuntur esse vnuz corpus ecclesie. Juxta illud Pauli ad Romanos.12°. Multi vnum corpus sumus in christo. Et eadez sentētia habetur primo Corin thio.12°. Licet per alia verba. Sāctorum comu nionem. Sapiētie.7°. Sine inuidia comunico dicit quilibet sanctus. Et ps°.121°. dicit Dauid do mino. Particeps ego sum omnium timentium te: ⁊ custodiētium mandata tua. Undecimus ar ticulus fuit Thadei dicentis. Remissionem pec catorum. Et hoc habetur Ezechielis.36°. vbi di cit deus de aqua baptismali. Effundam sup vos aquam mundam: ⁊ mundabimini ab omnibus inquinamētis vestris.

G G

Ad istum autem articulum cum preceden ti potest applicari remissio: que fit non so lum in absolutione ꝯfessoris: sed etiā illa que da tur per indulgētias ecclesiasticas. Indulgētia au tez hoc modo accepta est: quedam remissio pene debite pro peccatis: post cōtritionē habitā de eis: vt colligitur ex notatis in.c°. quod autez. de peni. ⁊ remis. Sed hic queri potest: vnde procedat: q̄ indulgētie ecclesie tm̄ valēt: ut sine alia penali sa tisfactione: aliquādo ab omni pena ipsis peccatis debita liberetur: faciēs quod in forma indulgētie ꝯtinet᷑. Et dimissis diuersis opinionibus Theo. maxime Ricardi: ⁊ Thome: ac Bonauē. in.4°. di.20ª. ⁊ Alexā. de ales in.4ª. parte summe in tra ctatu de indulgentijs: ⁊ canonistaruz in dicto.c°.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Quod aūt. de peni. ⁊ remis. ⁊ in. c°. indulgētie. e.
ti. li°. 6°. ⁊ in Cle. vnica. de reli. ⁊ ve. san. Dico ſm
Frāciſcum de mairo. in tractatu de indulgentijs.
Quod ſolū hoc ꝓcedit ex merito chriſti: ⁊ paſſio
nis eius: cui⁹ minima gutta ſanguinis: vel ſudo/
ris ſufficeret ad expiationē oīum peccatoꝝ: que
vnq̄ fuerūt ꝑpetrata: aut ꝑpetrabūtur. Quia ei⁹
reſpectu nihil ſunt oīa. ut in. c°. Dānamus. circa
fi. de ſūma tri. ⁊ fi. c°. Vere etenim ipſe portauit do
lores nr̄os Eſa. 53°. ⁊. c°. cum marte. de cele. miſ.
Cuius theſauri diſpēſatio tradita eſt ſup terram
ei: qui curā habet miſtici corpis: ⁊ clauē totius ec
cleſie militātis: Matthei. 16°. ⁊. 18°. ⁊. c°. quāto.
de trāſla. ⁊. c°. qōcūq̄. 24ᵃ. q. pᵃ. Et ſic nō obſtat
ſi dicatur: ꝙ nō eſt diſcipulus ſup magiſtrū: nec
aplus maior eo: qui miſit illū Joānis. 13°. Et ꝙ
inferior nō habet auctoritatē in bonis ſupioris.
c°. iferior. cum ſi. 21ᵃ. di. Unde nō pōt inferior ab
ſoluere a pena impoſita a ſupiori. d. c°. iferior. Et
ideo videt̄ ꝙ nulla pura creatura habeat aucto/
ritatē ſup merita chriſti ⁊ paſſionis eius: ⁊ cōſe
quēter nec apli. Cūq̄ cuiq̄ peccato ſit a deo im/
poſita: ⁊ aſſignata debita pena. Et etiā poſt cōtri
tionē: videt̄ ꝙ nullus ſacerdos: etiam ſi ſit ſum/
mus pōtifex poſſit dictā penam remittere: ⁊ īdul
gere. Quia rn̄det̄: ꝙ eccl'ia ſiue ꝓlatus eccl'ie: fa/
cit hoc auctoritate chriſti: qui cōceſſit ſuo vicario
auctoritatē diſpēſandi rationabil'r theſauros me
ritoꝝ paſſionis ſue: qui fuerūt ſufficiētes ad infi/
nitos hoīes redimēdos: cum eēnt infinite virtut̄.
Et ideo de hac ſupabūdātia cōferunt̄ indulgētie
ab eccl'ia. Et ad argumētum de ſupioritate rn̄de
tur: ꝙ inferior pōt abſoluere a pena impoſita a
ſupiori auctoritate eius. Ar. in. c°. vltimo. 93ᵃ. ⁊.
94ᵃ. di. c°. p°. Qd aūt vicarius chriſti hēat hāc
auctoritatē ab ipſo probat̄ quadruplici via: ſeu
ratiōe. Prima eſt talis. Quādocūq̄ aliqs prin
ceps cōmittit alicui vicario ſuo plenitudinē po/
teſtatis ſue: nullā ponēs in cōmiſſione exceptionē
ille pōt ſm formā cōmiſſionis ſibi facte: in omni
materia relaxare ⁊ reſtringere: cū habeat poteſta
tē vniuerſaliter ſibi cōmiſſam: ⁊ nullatenus co/
artatā. Sed beato Petro vicario chriſti fuit ab
eo collata poteſtas huiuſmodi vniuerſalis: ⁊ ge/
neralis: dum ei dixit. Quodcūq̄ ſolueris ſup ter
rā: erit ſolutū ⁊ in celo ⁊c. Matth 16°. Et ſimilit̄
etiā alijs apl'is talis poteſtas fuit ab ipſo cōceſſa
Matth. 18°. nulla penitus facta exceptione. Er/
go vicarius chriſti pōt culparū penas relaxare.
Qui enim totum dicit: nihil excludit. l. a procu/
ratore. vbi glo. C. man. ⁊. c°. ſolite. de maio. ⁊ obe.
cū ſi. Secūda ratio eſt talis. Quicūq̄ ꝓnceps cō
mittit alicui qd̄ maius eſt: etiam intelligit̄ cōmit
tere: circa eādē materiā illud qd̄ eſt minus. Et iō
dans auctoritatem ſnīandi: dare etiam intelligit̄
auctoritatē ingrēdi de cauſa. c°. ꝓterea. de offi. de/
le. ⁊. l. ij. ff. de iur. om. iu. Sed circa materiā pecca
toꝝ maius eſt abſoluere a culpa: q̄ a pena: quia
maius malū eſt ipſa culpa: q̄ pena. Ergo cum
ꝓnceps eccl'iaſticus habeat plenā poteſtatē abſol
uēdi a culpa: multo magis habet poteſtatē abſol
uēdi a pena: que eſt minus malū: cuius ſignū eſt
q̄a reddit̄ pena pro culpa a deo: qui ſemp dat mi
nora pro maioribus. Tertia ratio eſt talis. Cui/
cūq̄ cōmittit̄ relaxatio maioris pene: circa eūdē
ꝓceſſum: videt̄ ꝙ nō ſit ei negāda relaxatio mi/
noris: q2 nō debet cui qd̄ plus eſt: licȝ qd̄ min⁹ eſt
nō licere. l. nō debet. ff. de reg. iur. ⁊. c°. cui licȝ. eo.
ti. li°. 6°. Et ideo habēs poteſtatē a pꝛīcipe dimit
tēdi mortem: intelligit̄ etiā habere poteſtatem di/
mittēdi mutilationē vel exiliū. Sed chriſtus de/
dit eccl'ie plenitudinē poteſtatis remittēdi obli/
gationē ad penam eternā: ut patet in abſolutiōe
peccati mortalis: cum ſacerdos dicit ꝯfitēti. Ego
abſoluo te ab iſtis: ⁊ ab oībus peccatis tuis mor
talibus: ⁊ venialib⁹ ⁊c. Ergo multo magis dedit
ei poteſtatē remittēdi obligationē ad penē tpalē
purgatorij. Nam q̄cūq̄ habet poteſtatē ſup an/
tecedēs: habet etiam ſup ꝯn̄s: qd̄ non ſequit̄: niſi
ex illo antecedēte. Sicut ſi mors nō poſſet eueni/
re: niſi preuia infirmitate: q̄cūq̄ poſſet tollere oēs
infirmitatē: poſſet etiam tollere oēm mortē. Un/
de cū in ciuilibus actio naſcat̄ ex obligatione: ex
quo communiter dicit̄: ꝙ obligatio parit actionē.
Inſti. de acti. circa prin. ⁊. ff. de procu. l. licet in po
pularibus. Quicūq̄ pōt tollere actionē: pōt etiā
tollere obligationē. Et ideo cū pena ſit ſubſequēs
ad culpā: ſicut actio ad obligationē: cum accepit
eccl'ia plenitudinē poteſtatis ad tollēdā inſtrumē
taliter culpā: profecto etiā accepit poteſtatē ad di
mittēdā ipſam penā. Quarta ratio eſt talis. Oīs
ꝓnceps iuſtitie debet eſſe prōptior ad remittēdū
q̄ ad puniēdū: dicēte dn̄o: Ezechielis. 18°. Non
eſt volūtatis mee mors impij: ſed ut magis ꝯuer
tat̄ ⁊ viuat. Et facit lex arianus. ff. de actu. ⁊ ob.
Illa aūt ad que magis eſt prōptus: qlibet facili⁹
cōmittit. Cum ergo chriſt⁹ cōmiſerit eccl'ie pote
ſtatē obligādi ad penam: ergo multo magis ei cō
miſit poteſtatē abſoluēdi ab illa pena. Nā Joā/
nis. 20. dixit diſcipulis ſuis Quoꝝ remiſeritis pec/
cata: remittunt̄ eis: ⁊ quoꝝ retinueritis: retēta ſūt
Nō eni poteſtatē habēt ſacerdotes: retinēdi pec
cata quo ad culpā: ſed ſolū quo ad penam: aliter
poſſent aliquē inuitū retinere in peccato mortali:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

qđ est falsū ᷣba ergo xp̄i ītelligunť de retētione ⁊ remissiōe pene. Que qdez̄ remissio fit p̄ īdulgē/tias. Ex q̄ patet ꝓpositū. Si āt q̄rať q̄ possint cō cedē īdulgētias: r̄ndeo vt pōt colligi ex dict̄ Ri. in. 4°. di. 20ª. ar°. 5°. q. 3ª. ⁊ s̄cti Bona. eadē di. ar°. 2°. q. 2ª. ⁊ bt̄i Tho. ī. 4°. scripto di. 20. ar°. 4°. q. 2ª. ⁊. 3ª. ⁊ Fran. de mairo. Ubi supra. Nō so/lus papa potest dare indulgētias plenarias ī to/to orbe: quia ipse solus assumptus ē in plenitudi ne potestatis. c°. Cū ex eo. de peni. ⁊ remissi. ⁊ d. c° Quodcūqꝫ. 24ª. q. pª. potestasqꝫ eiꝰ īdetermina ta. 2ª. q. 6ª. c°. Qui se scit. ⁊ extra de aucto. ⁊ vsu. pa. c°. Ad honorē. Legati vero domini pape pos/sunt de iure facere perpetuas indulgētias in termi nis sue legationis sicut ⁊ perpetua statuta de offi. legati c°. vlt°. in textu ⁊ in glosa. Archiep̄i ēt ī sua ꝓuicia: ⁊ ep̄i in sua diocesi dūmō nō excedant sūmā q̄dragita dierū: siue sit ꝓ āniuersario eccl̄ie siue ꝓ alia cā. In dedicatiōe tamē basilice possūt concedere vsqꝫ ad summā vnius anni ⁊ nō plus siue dediceť ab vno episcopo vel archiepiscopo si ue a pluribꝰ vt ī di. c°. cū ex eo. ⁊ c°. nr̄o eodē ti°. ⁊ dicit Car. ī cle. 2ª. de pe. ⁊ re. Nō si excedāt hūc numerū nō valēt vt in c°. Indulgentie. eodez̄ ti. li°. 6°. Quod intelligēduz̄ est ſm glosā ibidē: quo ad excessum: nō quo ad numerū cōcessum. Li/mitata enī est eis potestas a Papa ne per immo deratas concessiones, claues ecclesie cōtemnerē/tur: ⁊ penitentialis satisfactio euacuaretur. d. c°. Cum ex eo. Item quia facilitas venie: incentiuuz̄ tribuit delinquendi c°. Est iniusta. 23ª. q. 4ª. ⁊. c° vt clericoꝝ mores. de vita ⁊ ho. cle. Alij autē pre lati īferiores vt Abbates p̄ores ⁊ huiusmōi: non possūt dare īdulgētias: vt notat glo. ī. d. c°. Nr̄o nisi ex speciali cōcessione ⁊ p̄uilegio vel ex prescri ptione ⁊ huiusmodi causa eis competat: vt in c° Accedentibus. de exces. prelato. Sacerdotes vero alij etiam parochiales similiter non possūt dare indulgentias publicas ⁊ generales. Tamē ſm Aluarrū quē refert Car. in cle. religiosi. de priui. ī foro penitentiali possunt dare indulgentiam illis quos possunt absoluere. Ar. in. c°. Deus qui. de pe ni. re. ⁊ idē tenet glosa in c°. Mensuram. de peni. di. pª. ⁊ Panor. in c°. Sicut dignum. de homi. ⁊ allegat capitulum. Quem penitet. de peni. di. pª. ⁊ idem tenet Inno. ⁊ Bernar. in c°. Quod autē de peni. ⁊ re. Sed de quanto nō determinatur ni si ꝙ Aluarrus dicit ꝙ quod possunt dare indul gentiam annoruz̄ vel dierum sicut eis videbitur dummodo discrete faciāt. Et idem tenet Inno. refert ⁊ sequiť Archi. n. d. c°. Indulgentie de. pe/ni. ⁊ re. libro. 6°. Et ideo consilium est ꝙ confes sor semper intendat dare confitenti oēm illam in dulgentiam quā ei dare potest. Dicit autem Ri/car. vbi supra. q. pª. ⁊ Tho. vbi. s̄. q. 4ª. Nō etiā malus ep̄s pōt dare īdulgētias que q̄dē ꝯferunť per p̄tātē ⁊ iurisditionē p̄latis eccl̄ie traditā: ma licia aūt nō tollit p̄tātē vel iurisditionē: sed soluz̄ bonitatē. Itē p̄latꝰ nō dat īdulgētias nec remit/tit penā ex vi meritorū suorū: sꝫ ex vi meritoruz̄ re cōditoꝝ ī thesauro eccl̄ie. Sic ḡ° malꝰ ep̄s pōt ⁊ pctō absoluere subditū etiā potest ei īdulgētiam cōferre: vt etiā tenet Hosti. in sūma dicēs. Nō ī/dulgētie quas talis dat valent quā diu ab eccl̄ia tollerať. Et facit c^m. Dictū ē. pª. q. pª. Notādū ē aūt ſꝫ Ale. de ales in. 4ª. p̄te sūme in tractatu đ ī dulgentijs: ⁊ s̄cm̄ Tho. ī. 4°. di. 20ª. ar°. 3°. q. 2ª. ⁊ btm̄ Bo. vbi. s̄. q. 4ª. ⁊ Frā. de mair. ī tra. de īdul gētijs. Nō īdulgētie dāť ad supportādā īfirmita tē ⁊ declarādā diuinā benignitatē cui dī Sap. xjꝰ Misereris oīum. ⁊c. Danť ergo īdulgētie ꝓ dei glīa ⁊ laude que p̄cipue relucet in s̄cis eiꝰ: vt di/cūt cōiter doctores. Scti ṽo honoranť maxime in cōstructione basilicarū ⁊ cōmemoratione vir tutū suarū. Et iō recte dāť īdulgētie celebrātibꝰ eorū festa: vel his qui ītersūt p̄dicationibꝰ vel vi/sitātibꝰ eorū eccl̄ias aut porrigētibꝰ manꝰ adiutri ces eaꝝ ꝯstructiōi vel reparatiōi ⁊ huiusmodi. Similiter dantur indulgentie pro comuni vti/litatate ⁊ defensione fidei vel terre sance. Itez̄ pro promotione studij sacre scripture ⁊ Theologie ⁊ huiusmodi que ordinantur ad predicta. Nec da re aliquid pro hac causa vt habeatur indulgen tia cōmittiť simonia: q̄a t̄palia nō cōsideranť vt t̄palia simpliciter: sed vt ordinata ad sp̄ūalia: ſꝫ Bona. vbi supra dicit aūt idez̄ doctor ⁊ similiter Alex. de ales vbi. s̄. Nō sicut fit in corporalibꝰ ⁊ t̄palibꝰ: ita fit suo mō in sp̄ūalibꝰ. In rebꝰ autez̄ corp̄alibꝰ videmꝰ ꝙ thesaurꝰ regis a thesaura/rio solet expōi duplici ex cā. s. vel ad gl̄iaz̄: honorē ⁊ magnificētiā ōndēdā regie dignitat̄ ac maiesta tis: sicut faciūt qn̄qꝫ reges liberales. Ut hētur de Asuero. Hester. p°. vel p̄p īdigētiā cōitat̄: vt qn̄ thesaurꝰ exponiť ad dādū militibꝰ q̄ exponunt se pugne ꝓ đfēdēda cōitate ne ab hostibꝰ ledať. Et similit̄ sp̄ūalis thesaurus eccl̄ie ꝓ sup̄dict̄ duabꝰ causis dꝫ expōi. Notādū ē ēt ꝙ īdulgētia rite cō cessa nō expirat morte ꝯcedent̄ sꝫ p̄durat ſꝫ In no. ī c°. qđ trāslationē. de offi. lega. ⁊ Panor. ī c°. fi. eodē ti. Ad hoc āt vt īdulgētia valeat plura re/grunť Un̄ dicit Frā. de mairo. vbi. s̄. ꝙ multa sūt q̄ īpediūt ne īdulgētia ꝓficiat. Primū īpedimen tū ē īfidelitat̄. Ut. n. dicit Aug. p°. de doc. xp̄iana. Xp̄s ita dedit claues eccl̄ie: vt q̄ nō crederent sibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

petã dimitti nõ dimitterenť eis: ꝛ q crederẽt ĩdul gẽtiã pcipere͂t: hec ille. Et iõ cuidã religioso diceti mihi. Ego nõ credo: ꝙ p istas ĩdulgẽtias homo euadat penas purgatorij: nisi opera penitẽtie fecerit. Ego respõdi. Tibi nõ ꝓderũt: quia in eis nõ habes fidem. Sed bene mihi. Quia firmiter credo per eas euadi penas pro peccato debitas. Et in huius signũ dicitur Luce. 7°. Sicut credidisti fiat tibi: ꝛ ibidem. Fides tua te saluum fecit: ꝛ Matth. 15°. O mulier magna est fides tua fiat tibi sicut vis. Secũdum impedimẽtũ est defectus cõtritionis: quando scilicet quis de aliquo peccato mortali a se cõmisso nõ est cõtritus. Tũc enim ẜm eũdem doctorẽ: ꝛ Ricardũ in. 4°. di. 20. articu. 4°. q. p^a. ꝛ Tho. eadem. di. articu. 5°. q. p^a. Nõ potest pcipere fructũ indulgẽtie. Quod probatur sic. Nõ potest fieri remissio pene manẽte culpa: cum intẽtio principis sapientis non sit ut thesaurus suus inimicis suis: sed amicis dispẽsetur. Existens autem in peccato mortali: pro tũc est inimicus dei: ꝛ ecclesie. de penitẽ. di. 3^a. c°. charitas. §. neminem. Cum ergo ei nõ remittatur culpa: per cõsequẽs: nec pena. Talis enĩ nõ ẽ susceptibilis thesauri charitatis: qui est ĩdulgẽtia cũ sit extra gregem charitatis. Unde sicut mẽbrũ ab alijs mẽbris pcisum: nõ recipit influẽtiã corꝑ. Quia ut ait Philosophus. 2°. de aia. Omne qð nutriť necesse est: ꝙ habeat vitã. Sic qui est ĩ peccato mortali: quasi mẽbrũ mortuũ nõ suscipit indulgẽtiã ex meritis mẽbroꝝ vivoꝝ. Tertiũ impedimẽtum est rõne excoĩcationis: qñ enim qs est excoĩcatus: nõ est capax indulgentie: q2 est a gremio eccl'ie sequestrat⁹. Unde nõ prosunt ei sacramẽta ecclia͂stica. c°. si celebrat. de cle. exco. mi. Et facit ad hoc qð notať in. c°. qcũqz. 24^a. q. p^a. ꝛ in c°. pñti. de sen. exc. li°. 6°. Sicut enĩ mẽbrũ a corpore separatũ nõ suscipit bñficia corꝑis: ita nec excoĩcatus bñficia eccl'ie: q2 est separatus a corpore christi. c°. engeltrudam. 3^a. q. 4^a. Siliter nec illis prosunt indulgẽtie: qui nõ sunt de iurisditiõe eius: qui dedit eas. c°. qð aũt. de peni. ꝛ re. Et per hoc nõ excluduntť illi: qui sunt de ꝓuincia Metropolitani dãtis indulgẽtiã: licet nõ sint de eius Diocesi. d. c°. nſo. eo. ti. Dicit tñ Inno. in. d. c°. qð aũt. Qð hñs licẽtiam a ꝓprio epo põt accipe indulgẽtiam in diocesi alterius epi. Alij õo cum quibus trãsit Hosti. dicũt ꝙ etiam sufficit ad hoc licẽtiam sui parrochiani Guil. õo in Spe. dicit ꝙ tuti⁹ est habere licẽtiam ab epo ꝓpo: vel Metropolitano: qui eã põt concedere. d. c°. nſo. Et facit ad ꝑdicta de licẽtia epi capl'm. Significasti. de foro cõpe. Quartũ impedimẽtum est defect⁹ ꝯfessionis. Licz enĩ qdã dixerint: ꝙ ille qui in pasca fuit ꝯfessus: ꝛ postea cecidit in peccatũ mortale: si habeat ꝯtritionẽ de eo: cũ ꝓposito ꝯfitendi tpe ab ecclia deputato: hẽbit indulgẽtiã. Quã opinionẽ tãgit Panor. in. c°. oĩs vtriusqz sexus. de peni. ꝛ re. ꝛ Io. an. in. d. c°. qð aũt. ꝛ glo. in cle. vnica. de reli. ꝛ ve. san. ꝛ Car. ibidẽ hoc tenet. Tñ tutius est ꝙ ꝯfiteať: marie cum vir sciãt seculares bñ ꝯteri. Item q2 coĩter in indulgẽtiaꝝ ꝯcessione poniť ꝯtritis ꝛ ꝯfessis. Si aũt sufficeret sola ꝯtritio frustra adderet ꝯfessis. Uerba autẽ nõ debẽt intelligi inaniter posita. c°. ad audiẽtiã. de decimis. Et ideo a forma ꝑuilegij: nõ est recedẽdum. c°. porro. de pui. Si qs tñ nõ posset cõfiteri defectu cõfessoris: vel alia rõnabili causa nõ posset plene: ꝛ sufficiẽter cõfiteri: credo ꝙ in hoc casu sufficeret ꝯtritio: cum ꝓposito ꝯfitẽdi: habita opportunitate. Quintũ impedimẽtũ dr̃ in dispositionis corpalis: vel tpalis. Qñ enim danť indulgẽtie: sub modo ꝛ limitatione: utputa visitãtib⁹ aliquã ecclia͂ꝫ vel porrigẽtibus manus adiutrices: ꝛ huiusmodi. Tales ĩdulgẽtias ꝯsequunť solũ illi: qui actualiter visitãt: ꝛ manus adiutrices porrigũt. Infirmi aũt ꝛ debiles: qui nõ pñt ipsam ecclesiã visitare: ꝛ paupes qui non pñt ecclie manus adiutrices porrigere: lz habeãt bonã volũtatem visitãdi: vel man⁹ adiutrices porrigẽdi: si possent. Et propter hãc bonã volũtatẽ in ꝯspectu dei nõ parum mereãtur: tñ bñficiũ indulgẽtiarũ nõ ꝯsequunť. Cuius ratio est. Quia q̃uis volũtas bñfaciẽdi reputeť pro facto q̃tũ ad ꝑmiũ eẽntiale: nõ valẽti opari. §. Itẽ illð ꝓphete: de peni. di. p^a. Nõ tñ reputať: pro facto q̃ ad ꝑmiũ accidẽtale: qð dať solũ opi facto: cuiusmodi sunt ĩdulgẽtie. Qñ dicit beatus Tho. in. 4°. di. 20. Qð nõ extãte ꝯdicione nõ põt qs ꝯseq: qð sub ꝯdicione ꝯcediť: nec obstat: ꝙ deus respicit bonã volũtatem. 14^a. 5^a. c°. si qd. Quia verũ est q̃tum ad augmẽtũ gr̃e: ꝛ glorie: sed nõ quo ad accidẽtalia premia requirẽda opus: cuiusmodi est remissio pene. Ualet tñ p accidẽs talis bona volũtas: q2 in quãtũ augmẽtat gr̃am: p ꝯñs: ꝛ ꝯtritionẽ auget. Et ita opať ad remissionẽ pene. Dicit ãt Ric. vbi s̃. ar. 3°. q. 2^a. Qð si paup offerat vnũ denariũ: ꝛ hẽat ĩdulgẽtiã: tñ diues offerẽs solũ vnũ denariũ nõ ꝯsequeť ipsaꝫ ĩdulgẽtiã: q2 nõ decet eũ ad opus: tam piũ ꝛ fructuosum: tã parũ dare: sicut nõ deceret rex alicui hoĩ auxiliũ prestare: si ei obolũ daret. Intelliguntť ergo dari ĩdulgẽtie offerẽtib⁹ ẜm facultatẽ: ꝛ statũ suũ: qñ dr̃ ꝙ ꝯcedũtur porrigẽtib⁹ man⁹ adiutrices. Et hec opinio etiã est sci Bona. ꝛ Tho. ĩ 4°. di. 20. Si aũt indulgẽtia dareť omni offerẽti

aliqd. Tūc ſm Frā. de mairo. vbi ſupra qlibet aliquid offerēs ꝯſequeret̄ ipſam indulgētiam q̄ꝫtū ad remiſſionē pene. Quia ut ipſe ait. Indulgētie nō pſunt pncipaliter ex merito opis: ſed ex auctoritate: ⁊ intētione dātis. Tamē ſm Ric. vbi ſupra: magis pſunt plus offerēti quātuꝫ ad augmentū gr̄e. Dicit aūt ſcūs Bona. vbi ſupra. Qꝺ licꝫ homo nō faciat: qꝺ iniūgit̄ in indulgētia: ſm qꝺ eum decet. Nō tn̄ debet propter hoc dimittere qn faciat illud: qꝺ ſibi placet. Quia q̄ꝫuis nō recipiat tm̄ de indulgētia: quātuꝫ recipet ſi offerret vel faceret ſm ſuā facultatem ⁊ ꝯdecētiā: tn̄ plus habebit de remiſſione pene pro tali ope: q̄ꝫ haberet pro alio ſimili: ceteris paribꝰ facto: vbi nō datur talis indulgētia. Poſito aūt ꝙ duo offerētes nō faciāt: qꝺ eoꝝ ſtatus ⁊ facultas reqrit: lꝫ non recipiāt indulgētiā plenariā: vel tpalē integram ſicut alij: qn̄ dicta indulgētia cōceſſa eſt offerētibꝰ ſm facultateꝫ ſuā: vel porrigētibus manus adiutrices: tn̄ vt dictū eſt: recipiēt aliquā indulgētiam plus: vel minus: vnus altero ſm quātitatē oblationis. Plus tn̄ aliquādo iudicat̄ illud: qꝺ realiter eſt minus. Et hoc ꝓpter maiorē affectionē: ⁊ deuotionē dātis: ⁊ propter minorē eius facultatē ut patuit in vidua que offerēs duo minuta plus reputata eſt a dn̄o miſiſſe in gaçophilatio: q̄ꝫ alij qui erāt diuites: ⁊ multū obtulerāt cum minori affectione: ⁊ diſpendio ſuo. De qua habet̄ Luce 21°. ⁊ Marci. 12°. Vnuſqſqꝫ igit̄ debet ſtudere offerre ⁊ facere cū deuotionis affectu omne illꝺ: qꝺ ꝯtinet̄ in cōceſſione indulgētie. Quia ſm Theo. in. 4°. di. 20. Tātū valet indulgētia: quātuꝫ ſonāt eius verba que debēt inſpici. Ar. in. c°. cuꝫ ⁊ plātare. de ꝑui. An aūt ꝯcedēs indulgētiā: ſi faciat illud pro quo ipſam ꝯceſſit habeat eā? Licet vincētius in. c°. cum ex eo. de peni. ⁊ remiſ. ⁊ Guil. in Spec. ⁊ Archi. in. c°. indulgētie. de peni. ⁊ remiſ. li°. 6°. dixerint ꝙ nō. Allegātes legeꝫ vnicam. C. ne qs in ſua cauſa: ⁊ legē inqſitio. C. de ſolu. Tamē Theologi maxime Ricar. ⁊ Tho. in. 4°. diſt. 20. dicūt. Qꝺ licet aliqs prelatꝰ nō poſſit ſibiipſi primo ac principaliter ⁊ directe dare indulgētiā tn̄ poſtq̄ꝫ eam dedit ⁊ ꝯceſſit gn̄aliter: pōt ea vti ſub eadē forma. Aliter ipſe eēt peioris ꝯdicionis q̄ꝫ alij. Quod ſm eos videt̄ incōueniēs. Et hāc opinionē tenet Gaſpar de calderinis. in. c°. nfo. de peni. ⁊ re. ⁊ Gemi. in. d. c°. indulgētie. Utrum aūt indulgentia poſſit accipi pro alio. Reſpōdet Tho. in. 4°. di. 45ª. Qꝺ nō: niſi cōcedēs indulgētiā exꝑmat: ꝙ vult eā poſſe accipi pro alio. Quia tunc ille qui pro alio facit illud quod continetur in forma cōceſſionis indulgētie: obtinebit eā. Et cōcordat Alanus: vt etiā habet̄ in ſumma cōfeſſo. libro 3°. ti. 34°. q. 188ª. An vero accipi poſſit pro illis qui ſunt in purgatorio? Reſpōdēt multi Theologi in. 4°. di. 20. ⁊ Hoſti. in ſūma. Qꝺ indulgentie non pſunt illis qui non ſunt de iuriſdictione illius qui eas conceſſit. d. c°. qꝺ autē de peni. ⁊ re. Illi auteꝫ qui ſunt in purgatorio nō ſunt ſub iuriſdictione prelatorū ecclie. Quia dixit dn̄s petro Matthei. 16°. Quodcūqꝫ ſolueris ſuper terrā ⁊c. quaſi diceret: ꝙ ſuper mortuos nō haberet iuriſdictionē. Indirecte tamē ipſis mortuis pſunt indulgētie tales i inquantū exiſtētes in hac vita faciunt pro eis illud qꝺ cōtinet̄ in forma Indulgentiarū qn̄ cōcedēs expreſſit ꝙ vult vt etiam accipi poſſit indulgentia pro defunctis. Dicunt tamē ꝑdicti doctores: ꝙ cum vt ſupra dictum eſt ipſi mortui nō ſint de foro ecclie: nō conſequunt̄ remiſſionē penarū ex vi indulgentie: ſed bona opera quibꝰ quis meretur indulgētiā vt elemoſine: ⁊ perigrinationes: valent eis ſicut alia ſuffragia eccleſie: vt in ſumma cōfeſſorum vbi ſup̄ q. 191ª. ſꝫ Tho. in 4°. di. 45ª. ar° 3°. q. 2ª. ⁊ 2ª. 2ᵉ. q. 191ª. dicit. Qꝺ nō eſt aliqua ratio quare eccleſia non poſſit trāſferre merita comunia eccleſie qbꝰ indulgentie innituntur in viuos ⁊ mortuos: nec tamē ſequit̄ ꝙ prelatus eccleſie pro ſuo arbitrio animas poſſit a purgatorio liberare: quia ad hoc ꝙ indulgentie valeant requirit̄ cauſa cōueniēs indulgentias ꝯcedendi. Albertus etiā dicit ꝙ indulgentie multū pſunt defunctis ſi hoc in litteris remiſſionis ponit̄. Et idē tenet Innocē. in c°. Quod autem. de peni. ⁊ re. Gloſa vero Raymūdi dicit: ꝙ licet nō habeat ligare neqꝫ ſoluere niſi ſup terram: ſi tamen faceret talem indulgētiaꝫ que prodeſſe haberet etiā defunctis: nō debemus ponere os in celum de plenitudine poteſtatis eiꝰ temere dubitando. Et idē dr̄ in ſumma cōfeſſoꝝ vbi ſupra. Et dicit Auctor ſupplemēti in ꝟbo: indulgentia. Certe nō videt̄ ratio quare ad defunctos poſſit transferri meritū bonorū operū: ⁊ non meritū paſſionis xp̄i ⁊ militantis ecclie. Hanc etiaꝫ opinionē ꝙ papa poſſit huiuſmodi indulgentias cōcedere pro mortuis tenēt multi doctores alij: vt refert Card. in cle. 2ª. de. peni. ⁊ re. et idē tenet Auguſti. de Anchona in libro de poteſtate pape dicens. Qꝺ papa poteſt de theſauro eccleſie per coruſcationem indulgentie ſubuenire exiſtentibus in purgatorio: ſi hoc explicet in conceſſione indulgētie: videlicet. Qꝺ ille qui fecerit talem elemoſynam vel viſitauerit talem eccliam pro ſe vel pro alio viuo vel mortuo habeat tantuꝫ de indulgētia: q̄ꝫ cōſequat̄ ille pro quo accipitur.

⁊ ad illud

Et ad illud dictũ euangelij. Quodcũq3 solueris super terrã. ⁊c. Respondetur ſm Tho. dupliciter. Uno modo vt li super terrã referaƚ ad soluẽtez: ut sit sensus. Quocũq3 tu exñs sup terrã solueris.: ⁊c. Nõ. n. papa mortuus põt soluere vel ligare sꝫ viuus. Mors. n. aufert auctoritatẽ eius: q̃ oĩa soluit. §. deinceps in aũt. de nup. Alio mõ si referaƚ li sup terrã ad absoluẽdos ẽt põt intelligi de existentibus ĩ purgatorio. Cũ. n. oẽs purgãdi sint intra vel circa terrã possunt dici sup terrã q2 non sunt in celo. Sciendũ tñ ꝙ ad hoc ut Indulgẽtia valeat pro alio requiriƚ ꝙ tã ille qui accipit q̃ ille pro quo accipiƚ sit ĩ statu gratie. Alias nõ valet neq3 ꝑ modũ indulgẽtie neq3 per modũ suffragij. Ad cõfirmationẽ autem predictorũ ꝙ indulgẽtia possit accipi pro alio ẽt defũcto quando cõcedẽs hoc ĩtẽdit posse fieri possumus adducere exẽplũ de indulgentia portiuncule nostre que ĩ perpetuũ ꝑdurat oĩ anno die secũdo Augusti in ecclesia sctẽ Marie de angelis apud assisiũ quã xp̃us ore proprio ꝯcessit p̃ri nostro sctõ Frãcisco ad intercessionẽ gloriose virginis m̃ris sue. Uenetijs. n. quidã cleric⁹ cũ oĩa parasset que ad iter necessaria erãt vt indulgentiã ꝑdictã adiret grauiter infirmatus deuenit ad mortẽ: sꝫ pri⁹ rogauit quẽdã amicũ suum vt si eũ mori cõtingeret ipse acceptis que parauerat predictã indulgẽtiã pro se petere vellet: votũ qͦ pro hoc fecerat adimplẽdo. Ille autẽ r̃ndit ꝙ libentissime hoc ageret. Cũ aũt mortuo illo clerico ipse amic⁹ ei⁹ eẽt negligẽs ad eũdũ: apparuit ei ĩ somnis predictus clericus defunctus eumq3 de negligẽtia ⁊ ĩfidelitate sua redarguit: ⁊ vt promissum impleret admonuit atq3 rogauit. Ille autẽ amic⁹ eius expergefactus ad ipsã indulgentiã perrexit. Cũq3 indulgẽtia accepta reuerteretur apparuit ei ĩ via ille clericus multa luce clarissim⁹ atq3 gr̃as ei retulit di. Dñs tibi benedicat pro labore quez pro me cepisti: nã hora qua ecclesiã intrasti oẽz penã purgatorij liber euasi ⁊ vado ad gloriã paradisi. Ista autẽ indulgẽtia portiuncule ẽ excellentior ⁊ dignior oĩb⁹ indulgẽtijs mũdi triplici respectu. Primo respectu conferentis. Nã alie indulgentie collate sũt a vicario xp̃i sũmo pontifice ⁊ puro homine: hec autẽ vt dixim⁹ fuit collata ĩmediate ab ipso xp̃o dei filio. Secũdo respectu impetrantis: q2 alie indulgẽtie impetrate sunt ab aliquo viatore ĩ hac vita mortali adhuc existẽte. Et hoc mediãte aliquo emolimẽto tẽporali ⁊ transitorio: sed ista ĩpetrata ẽ a regina celi ꝑsentib⁹ angelis: ipso beato Francisco ei preces porrigẽti solum pro salute animaꝝ: ⁊ nõ ꝓ aliquo vel minimo subsidio tẽporali. Tertio respectu sigillantis. Quia alie indulgentie obtinẽt vigorẽ ⁊ auctoritatẽ ex bullis ⁊ sigillis apostolicis. Hec autẽ sine aliqua bulla scripta ⁊ plũbo sigillata: sꝫ ut infra dicetur charta ipsius fuit beata virgo Maria: testes fuerũt angeli: sigilla fuerũt stigmata beati Frãcisci. Plũbator vero fuit xp̃s. Et ideo ẽ sup oẽs alias auctẽtica: ⁊ digna. Ad quoꝝ euidẽtiam est sciẽdũ ꝙ vt legitur in cronicis ordinis nostri: ⁊ in cõformitatib⁹ beati Frãcisci: cum ipse btũs Franciscus semel in cella sua apud sctãz Mariã de portiuncula feruẽtissime oraret deũ ꝓ peccatoribus apparuit ei angelus dñi dicẽs. Qͦ iret ad ecclesiã qm̃ xp̃s ⁊ beata virgo cũ magna multitudine angeloꝝ expectabãt eũ. Quo cũ perrexisset ⁊ xp̃z cũ matre vidisset que stabat a dextris eius cũ multitudine angeloꝝ: cecidit in faciẽ suaz pre timore ⁊ reuerẽtia. Dominus ãt iesus ipsi beato Francisco sic in terrã prostrato dixit. Francisce multũ solicit⁹ es cũ tuis socijs pro salute animarũ. Postula ergo ꝙ vis circa salutẽ aĩarũ ⁊ honorẽ ac reuerẽtiã deitatis: q2 datus es ĩ lucẽ gẽtium ⁊ reparationẽ ecclesie. Ipse ãt iacebat q̃si raptus in cõspectu deitatis. Et tandẽ reuersus ad cor ⁊ cõfortat⁹ dixit. Sanctissime pater nr̃ supplico ego peccator quatenus digneris facere hãc gratiã humano generi. s. cõcedere oĩbus ⁊ singulis veniẽtibus ad locũ istũ ⁊ introeũtibus in ecclesiã istã: veniã ⁊ indulgẽtiã oĩum peccatorũ suorũ vniuersaliter ⁊ generaliter de quib⁹ cõfessionem fecerit sacerdoti ⁊ mandatũ susceperint. Et supplico beate virgini Marie matri tue aduocate humani generis: vt pro hac petitione impetranda me adiuuare digneƚ apud tuã pijssimaz ⁊ clementissimã maiestatẽ intercedẽdo. Ipsa aũt regina celorũ inclinata benigne precib⁹ bti Frãcisci statim cepit supplicare filio suo di. Altissime de⁹ oĩpotẽs supplico humiliter deitati tue ⁊ intercedo quatenus digneƚ se inclinare precib⁹ hui⁹ famuli tui. Ipse vero dñs respõdit di. Satis grãde ẽ qͦ petisti: sed maioribus dignus es frater Frãcisce: ⁊ maiora habebis. Admitto igiƚ orationem ⁊ supplicationẽ tuã: sed volo ꝙ vadas ad meum vicariũ cui dedi potestatẽ ligãdi atq3 soluẽdi in celo ⁊ ĩ terra: ⁊ petas ab eo ex parte mea dictã indulgẽtiã. Duodecim ãt socij beati Francisci qui erant in cellis suis oĩa predicta audiebãt: vidẽtes lumẽ magnũ in ecclesia ⁊ multitudinez angelorũ in circuitu: sed timore ꝑterriti nõ audebant intrare ecclesiã nec cellas exire. Cũ ãt dominus iesus cũ m̃re ⁊ multitudine angelorũ ascendisset in celũ beatus Franciscus mane sequenti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ad dominū papam Honoriū qui tunc perusij erat se cōtulit: corāq₃ eo se presentās humiliter petijt ut ad honorē virginis Marie dignaretur in ipsa ecclesia portiūcule ponere indulgētiā plenariā sine oblationibus: qd nō posse se facere rn̄dit: qꝛ oportet ut qui vult indulgētiā eā mereatur ponēdo manus adiutrices. Interrogauit autem pontifex beatū Franciscū quot annos vellet ibi poni de indulgētia. Qui rn̄dit se nō velle annos sed animas. i. ut quicunq₃ dictā ecclesiā intrarent cōtriti ⁊ cōfessi plenā cōsequerētur remissionem oīum peccatoꝝ suoꝝ a culpa ⁊ a pena: que peccata cōmisissent a die baptismi vsq₃ ad diē ⁊ horā introitus in ecclesia. Addēs ꝙ nō ex se hoc petebat: sed ex parte xp̄i qui eū miserat. Tunc papa annuit ⁊ qd postulauerat cōcessit: postmodum vero ad petitionē cardinaliū eam solū ad vnam diē naturalē singulis annis i perpetuū extēdi declarauit. Egrediente āt beato Francisco palaciū vocauit eū dn̄s papa di. O simplex hō qd portas de hac indulgentia? Ubi habes bullam? At ille rn̄dit: sufficit mihi verbū vr̄m. Nullū eniꝫ de hac re volo instrumētū: sed sit beata virgo charta: notarius xp̄s: ⁊ angeli testes si. n. opus dei est: ipse illud manifestabit. In his aūt oībus: nō habēs beatus Franciscus diē determinatū tali modo ipsū obtinuit. Quadā. n. nocte tēpore hiemali cū oraret in dicta cella sua venit ad eū satha. di. Francisce cur te tantū affligis ꝑ penitētiā cuꝫ adhuc sis iuuenis: ⁊ alias pn̄iam facere possis? Tūc btūs Franciscus expoliauit se vestib⁹ ⁊ nudus exiens cellā intrauit per quādā sepē grossam ⁊ spinis plenam que erat iuxta dictā ecclesiā sancte Marie: ⁊ ingressus ē siluā durissimā ⁊ spinosā ibi adiacētē. Cūq₃ staret in ea cū carne sanguinolenta ac spinis lacerata: ut sic afflictus passioneꝫ xp̄i maiori cōpassione meditaretur ⁊ diabolicis blandimētis nō cōsentiret: apparuit in medio silue lumen maximū: ⁊ licet eēt tunc maximū gelu qꝛ erat de mēse ianuarij: rose tn̄ pulcherrime apparuerūt ibi: viditq₃ beat⁹ Franciscus angeloꝝ multitudinē maximā tā ī silua ꝙ̄ ī ecclesia. Qui dixerūt ei vt cito pergeret ad saluatorē ⁊ matreꝫ eius qui in ecclesia erāt: statim autē beatus Franciscus inuenit se indutū vestibus nouis viaq₃ serico tecta ⁊ ornata videbatur: ⁊ accipiēs duodecim rosas rubeas ⁊ duodecim albas iuit ad ecclesiā: posuitq₃ eas super altari vbi reperit xp̄m cū matre sua ⁊ magno cetu angeloruꝫ: statimq₃ locutus ē di. Sanctissime dn̄e placeat maiestate vr̄e determinare diem ꝑdicte indulgētie: Ip̄e autem dn̄s ordinauit ut ipsa indulgētia īciperet pª.

die augusti ī qua celebraṫ festū sancti Petri ad vicula ⁊ duraret a primis vesperis illi⁹ diei vsq₃ ad vesperas secūde diei in qua celebratur festuꝫ portiuncule: qua determinatione habita beatus Franciscus adiuit sūmū pōtificē cū predictis rosis petens ut etiaꝫ ipse diem prefatū eidē indulgētie assignaret: q eā ꝯfirmauit: scripsitq₃ septem ep̄is. s. Assisij: Perusij: Fulginei: Spoleti: Tuderti: Eugubij: ac Nocerie: ut ī die dedicatōis eiusdē eccl̄ie publicarēt ibi cū btō Frācisco ipsā īdulgētiā: ī illo igiṫ die btūs Franciscus pulpitū ascendens corā magna hominū multitudine publicauit ipsā indulgētiā plenariam presentibus dictis episcopis. Qui cū vellent cōtradicere ⁊ dicere ꝙ nō eēt plenaria ī perpetuum oī anno: sed aliq̄s limitationes vellent ei assignare: miraculose īpediti nihil aliud dicere potuerūt nisi idē qd dixerat beat⁹ Franciscus: affirmantes eā eē perpetuis singulis annis duraturā: ⁊ sic postmodū eius noticia per orbeꝫ terrarū: ⁊ de generatione in generationē diffusa est: quā indulgētiā vsq₃ hodie cum maiori deuotione ⁊ cōcursu frequentāt populi xp̄iani ꝙ̄ multas indulgentias papalibus bullis munitas: hec. n. vt diximus celestis regis sigillo fuit roborata. Sciendū. ē igitur ꝙ qn̄ concessa est indulgētia plenaria ab eo q eam concedere pōt: ⁊ ex rōnabili cā cum debitis modis est indulta: quilibet obseruās ea que īforma indulgentie continēt ipsā consequitur: ⁊ si tūc moreretur statim euolaret ad celū sine aliqua pena purgatorij sm̄ Franciscum di mairo. ⁊ Aug. de Anchona vbi supra. Doctores tn̄ assignāt quattuor causas quare recipiētes indulgētiā plenariā aliqn̄ retardanṫ ab ingressu paradisi. Prima ē indulgētie taxatio: vt si dicatur ī forma īdulgentie indulgētiā sibi plenariaꝫ oīum peccatorū suoruꝫ de iniunctis sibi penitētijs cōcedimus. Tūc. n. si moreretur non statim euolaret ad celū: qꝛ maior sibi penitētia fuerat iniūgēda ꝙ̄ fuerit iniuncta ⁊ vigore indulgētie nō sibi remittiṫ nisi pena sibi iniūcta a confessore: pro illa ergo parte penā que plus sibi debebat iniungi in foro penitentie luet in purgatorio. Secundū retardās est alicui⁹ peccati omissio per negligentiā vel obliuionē ex suo defectu procedētē: quando in forma indulgentie dicitur ꝙ habeat remissionē oīum peccatorū: de quibus contritus fuerit ⁊ cōfessus: qꝛ indulgentia nō extēditur ad peccata non cōfessa ex tali negligētia. Tertium ē alicui⁹ peccati mortalis post acceptam indulgētiam perpetratio: de illo enim licet postea confiteatur nō hꝫ indulgentiā. Utrū autem si reuertatur ad indulgētiam ⁊ faciat illō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

qd continetur informa indulgẽtie iterum illam
habebit:rñdet Tho.in.4°.di.10ª.Qd quando ẽ
temporalis vtputa a primis vesperis vsqz ad se
cundas:vel vsqz ad octo dies solum semel habe
tur'ẽt si decies intret ꝛ fiat qd informa indulgen
tie continetur:nisi expresse dicatur in ea ꝙ possit
recipi totiens quotiens visitetur ecclesia vel tale
quid fiat. Si autẽ indulgẽtia est perennis ꝛ ppe
tua sicut est Rome in quibusdam ecclesijs:quo/
tiens quis vadit totiens indulgẽtiaz cõsequitur
Et ista distinctio ponitur ẽt in sũma confessoruz
lib°.3°.ti°.34°.q.183ª.Et idem tenet Cal.q alle
gat capitulũ primũ de filijs presbyte.li°.6°.ꝛ seq
tur Jo.an.ꝛ Semi.in.d.c°.indulgẽtie.de peni.
ꝛ re.li°.6°.Mattheus autẽ de Mathesolijs vt
recitat Car.in cle.pª.de priui.dicit.Qd etiã quã
do indulgẽtia ẽ temporalis põt recipi totiens qti
ens fit illud qd in idulgentia continet:ꝛ idẽ tenet
ipse dñs Car.ibi ꝛ in cle.2ª.de peni.ꝛ remis.cui⁹
opinione data pro vera sequit ꝙ qs nõ solũ se/
mel:sed pluries põt accipere indulgẽtiaz non so
lum pro se sed ẽt pro alijs viuis ꝛ mortuis:quã/
do ad ipsos forma indulgẽtie extẽditur:si mõ sin
gula vice ꝛ pro singula psona faciat qd i ipsa for
ma iniungit:credo tamẽ ꝙ siquis postq̃ semel
accepit idulgẽtiã faciat vnũ peccatũ mortale sub
spe iterũ redeundi ad ipsã indulgentiam:nõ suf/
fragari sibi postea ipsã indulgentiã temporaliter
datã:ꝛ ita põt vtraqz opinio concordari.Quar/
tuz retardans ẽ culpe venialis inexpurgatio qñ
quis moritur cũ peccato veniali:de quo non est
contrit⁹ sed fixus in affectione ei⁹:stant.n. venia
lia cũ gratia:qꝛ enim pena nõ remittitur rema/
nente culpa:iõ per'indulgẽtiã nõ videtur remit
ti pena quo ad ipsa peccata venialia remanẽte i
anima voluntate ꝛ affectu ac culpa ipsorũ: vn/
de talis decedens cũ ipsis venialibus penã ipso/
rum perferet i purgatorio.Nõ.n.est intentio ec/
clesie seu vicarij xpi parcere siue remittere penã
alicuius peccati de quo quis non sit male cõten
tus:imo affectet in illo perseuerare:dicit autẽ Ri
car.in.4°.di.16ª.ꝙ siqs staret centũmile annis
cũ cõplacẽtia vnius peccati venialis:totidẽ an/
nis staret exclusus a patria celesti:dicit autẽ Frã
ciscus de mairo.in tractatu de indulgentijs.Nõ
ex indulgentijs proueniunt nobis varia bona.
Primo augmẽtatio gratie: qꝛ cũ presupponãt
hominem in gratia existentem:opera autẽ bona
hominis in gratia existẽtis mereãtur gratie aug/
mentationem: ꝛ eius charitas mereatur augeri
sequitur ꝙ lucrum indulgentie quod fit median
tibus operibus meritorijs nõ potest fieri sine au
gmẽto gratie.Scdz bonũ est accumulatio glorie
quia cũ nullus possit lucrari indulgẽtiã nisi ha/
beat fidez cui promittit visio diuine eẽntie ut pa
tet ex primo de trini.iõ cũ lucrũ indulgentiarũ
augmentat:necessario felicitatis superne gloria
nobis augetur.Tertiũ bonuz est dimissio siue ab
solutio pene.Si enim indulgentie forma dicat:
Remittimus tot annos vel dies de iniunctis pe
nitentijs:accipiens ipsam indulgentiam ẽ abso
lutus a penitentia quã tenebat facere ex imposi/
tione cõfessoris vel canonis per tot annos vel di
es.Si vero simpliciter dicat.Dam⁹ tot dies vel
annos de indulgentia ẽ varia opinio Theologo
rũ in 4°.di.20ª.Aliqui.n.dicunt qd accipienti
ipsam indulgẽtiã remittunt tot dies vel anni de
penitentia quã tenebat facere in hac vita ꝓ pec
catis suis.Alij autẽ dicũt ꝙ remittunt illi tot di/
es vel anni de penitẽtia ꝛ pena quã pertulisset in
purgatorio pro suis peccatis.Alij vero dicũt ꝙ
talis post acceptã illã indulgentiã perinde est ac
si voluntarie egisset in hoc mũdo penitentiã tot
dierũ vel annorum pro suis peccatis: penitentia
autem etiam parua in hoc mundo pro peccatis
voluntarie peracta liberat a magna purgatorij
pena ſm Ricard.in.4°.di.15ª.Ergo indulgen/
tiarum quantuncunqz temporalium ꝛ paucorũ
dierum vtilitas ẽ maxima.Ex quibus omnib⁹
patet quomodo in ecclesia dei secundum ꝙ dicit
vndecimus articulus fidei fit remissio peccatoꝝ
Duodecimum articulum posuit Mathias di/
cẽs .Carnis resurrectionẽ.Et hoc habetur'Eze
chielis.37°.Vbi dr a domino mortuis resurre/
cturis.Ecce ego aperiam tumulos vestros:ꝛ edu
cam vos de sepulchris vestris: ꝛ dabo spiritum
in vobis ꝛ viuetis:vitam eternam.Amen In q
bus verbis continetur virtualiter vt predictum
est etiam eterna damnatio peccatorum per ar/
gumentũ ab oppositis ut dicunt Theologi in.3°
di.25ª.Et iste articulus habetur. Danielis .12°.
vbi dicitur.Qui dormiunt in terre puluere eui/
gilabunt:alij in vitam eternam alij vero in ob/
probrium sempiternum.Istos autem articulos
nõ oẽs Theo.attribuũt eo ordine quẽ assignaui/
m⁹ ipsis apostolis:sz qd nos attribuim⁹ Joãni
ipsi attribuũt Andree:vel Jacobo maiori: ꝛ sic
de alijs:sz hoc nihil iportat:qꝛ scriptura autẽtica
de hoc nõ hẽtur:vltra ãt simbolũ apostolicũ sũt
alia duo.s.simbolũ sctõrũ patrũ cẽtũ quinquagi/
ta in cõcilio Niceno ſm aliquos:sz melius i con
cilio Cõstantinopolitano cõgregatorũ.vt in.c°.
Canones.15ª.di Et hoc factũ fuit contra Ma
nicheum ꝛ Macedoniũ negãtes spũm sanctuz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

esse equalem patri ⁊ filio: ac cantatur in missa. Aliud vero qđ cantatur in prima in dñicis diebus: ⁊ fuit factũ cõtra Ariũ negantẽ filium esse p̄ri equalem: cõpositũ fuit ab Athanasio excellẽtissimo doctore ⁊ ep̄o Alexãdrino: ⁊ vtrũq; istorũ fuit editũ ad declarationẽ primi. s. Apostolici cõtra hereticos illud male exponẽtes. Primum tamen est dignius tũ propter cõpositorũ excellentiã: tũ quia oẽs articulos fidei plenius cõtinet: ⁊ est magis sẽtẽtiosũ q̃ alijs: vt dicũt Theologi in. 3°. distinctione. 25ª. h

Isti sunt duodecĩ articuli fidei catholice quos quilibet xp̄ianus debet scire: ⁊ in nullo eorũ errare. Nam Jacobi. 2°. c°. dicit̃. Qui seruauerit totam legem: offenderit aũt in vno. s. fidei articulo f̄m sanctũ Bonauen^am factus est oĩuz reus. Et Salomõ Eccl̃es. 9°. ait. Qui offendit in vno. s. articulo: multa bona perdet Aug. etiam in li°. de morib' eccl̃ie inquit. Etiã si perseueraueris in oĩbus fidei bonis: deficies aũt in vno: iustitia dei iudicabit te: ac si nullũ vnq̃ fecisses bonũ. Et ideo inquit Athanasius in simbolo suo. Quicũq; vult saluus esse añ oĩa opus est vt teneat catholicã fidẽ. Quã nisi q̄sq; integrã inuiolatãq; seruauerit absq; dubio in eternũ peribit. Ea propter querũt Theologi vtrũ quilibet xp̄ianus teneat̃ scire oẽs articulos fidei explicite. Et respondet Seraphicus doctor scũs Bonauẽtura in. 3°. di. 25ª. ar°. p° q. 3ª. in corpore questionis: ⁊ Ricar. in eadẽ di. ⁊ Alexan. de ales in. 3ª. parte sũme in tractatu de fide: q̄ oẽs xp̄iani post aduentũ xp̄i tenent̃ credere oẽs articulos. Tripliciter autẽ possunt credi. s. aut oẽs implicite: aut quidã implicite: ⁊ quidam explicite: aut oẽs explicite: credere oẽs implicite ⁊ in cõfuso est fidei diminute: quia non sufficit sic solũ in generali credere qđ scĩa m̄r eccl̃ia credit: vt quidã ignorantes faciunt peiores infidelib' ⁊ iudeis qui nõ ignorant legẽ suã. Adeo eñi clara est quorundaz articulorũ noticia: q̄ nullus habens vsum rationis potest illos ignorare: nisi per maximã ac crassã ignorantiã ⁊ culpã: quãdo inter xp̄ianos est enutritus. Et ideo de tali fide ĩplicita dicit. Ber in sentẽtijs suis. Quilibet verus fidelis tenetur habere de deo magnã fidẽ: ⁊ de dño iesu xp̄o: nec debet habere paruã: q̄a apđ deũ ⁊ xp̄z qđ parũ ẽ nõ r̄putat̃. Credẽ q̄sdaz ĩplicite ⁊ q̄sdã explicite est fidei ad salutẽ necessarie: potest eniz ad simpliciũ salutẽ sufficere. Ad illos eñi articulos explicite credẽdos tenentur quos manifestat eis predicatio: aut vsus ecclesiasticus: sicut est de vnitate essentie diuine: ⁊ trinitate personarũ: que omnia possunt cognosci ex ipso actu signationis s. In nomine patris: ⁊ filij: ⁊ spũs scĩ. Amen. Dũ dicit̃ In nomine: ⁊ nõ in noĩbus: vt significetur vnitas deitatis: ⁊ postea nominantur tres p̄sone. Similiter articulus de incarnatione xp̄i ⁊ natiuitate: passione: ⁊ resurrectione: atq; ascenssione eius potest cognosci ex solemnitatibus quas celebrat ecclesia. Articulũ etiã de remissione peccatorũ: potest quilibet cognoscere ex sacramẽto penitẽtie ⁊ ex sacra confessione: ⁊ similiter ex baptismo quod videt in eccl̃ia frequẽtari. Articulum etiaz de spiritu sancto potest aliqualiter intelligere ex solẽnitate Pẽthecostes. Alios aũt articulos sufficit simplicib' ⁊ alijs comunib' personis credere implicite: ita quod nulli dissentiãt. Credere ãt oẽs explicite: est fidei distincte: ⁊ iã p̄uecte. Et hoc nõ est de generali fidei necessitate. Sed tantũ ad illos p̄tinet qui officiũ predicãdi in pp̄lo habent vel curã aĩaruz suscipiũt. Tales eñi debent eẽ periti. 36ª. di. c°. Qui ecclesiasticis. Et in. c°. Si q̄s ⁊. 38ª. di. c°. Ignorantia. Illi ergo qui habẽt curã aĩarũ vel p̄dicandi offĩciũ: tenent̃ ad fidẽ explicitã quia debẽt scire oẽs articulos fidei declarare. Ut etiã inquit Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 2ª. ar°. 6°. vbi dicit: q̄ sicut reuellatio diuina fit inferioribus angelis p̄ superiores: vt inquit Dyonisius. 4°. c°. celestis Jerar. ita explicatio fidei debet p̄uenire ad minores hoĩes p̄ maiores: idest p̄dicatores ⁊ prelatos ⁊ sẽtentia Alexãdri de ales in. 3ª. parte summe in tractatu de his que pertinent ad rectitudinẽ intẽtionis. q. antepenultima. Et allegat illud p̄me Petri. 3°. c°. Parati ad satisfactionẽ oĩ poscenti vos rationez de ea que in vobis est fide ⁊ spe. O quot sunt predicatores animarũ rectores qui cũ teneãtur alios instruere de articulis fidei: ipsi eos ignorant: aut nõ bñ itelligunt. Et ideo dicit Celestinus papa in c°. Ordinatos: 59ª. di. Debet añ esse discipulus quisq̄s doctor eẽ desiderat: vt possit docere quod dicit. Credite ergo oẽs articulos fidei: ⁊ illos intelligere procurate. Ait enim Augustinus super Joannem. Quam magnum vas fidei attulerit q̄s ad fontem gratie: tantum implet de gratia ⁊ Ber. super Canti. inq̄t. Parua siquidẽ fides parua meret̃ premia. Oẽs ergo xp̄iani debent simbolũ apl̄'cum scire. Ait enim Augu. in quodã sermone. Nescio qualiter christianũ se eẽ dicat qui paucos versus simboli ⁊ orationis dñice dissimulat. Precepit eñi eccl̄ia curatis vt doceant subditos suos orationẽ dominicã ⁊ simbolũ. c°. Deus qui. iuxta glosã. de peni. ⁊ re. Et extra de vita ⁊ hone. cle. c°. Ut quisquis. ⁊ ibi glosa. Ergo etiã ex ɔ̄sequẽti precipit subditis: vt adiscant: ⁊ tenentur obedire c°. Si qui presbyteri. 81ª. di.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Similiter illis q̄ leuauerūt puerū de baptismo
precipit vt eū doceāt simbolum ⁊ oratione dñi domi
nicam: quaꝫ ⁊ ipsi tenētur scire. c°. Uos ante oīa
de cōse. di. 4ª. Itē precepit oībus adultis bapti/
zatis vt ipsū simbolū adiscant. in. c°. baptizādos
eadē di. Sed multi sunt ita rudes ⁊ parui animi
ꝙ putāt īpossibile eis esse predicta adiscere: ⁊ tñ
longas fabulas ⁊ cantilenas īdelebili memoria
retinēt: vnde accidit qḋ quidā cōfessor astutꝰ cū
audisset in cōfessione quēdam valde rudē sꝫ di/
uitē: pro penitentia suoꝝ peccatoꝝ voluit ei dare
vt certis diebꝰ diceret Pater noster. Cui ille rñ/
dit ꝙ illud ignorabat: ⁊ nūq̄ illud adiscere pos/
set: qꝛ non habebat bonā memoriā. Tunc confes/
sor illū interrogauit quaꝫ artē faceret. Cui ille rñ
dit. Qḋ vēdebat blada: ⁊ frumētū: ⁊ legumina./
Ipse vero cōfessor iterū interrogauit ipsū si ali/
quādo vēdebat predicta ad credētiā. Et ille rñ
dit ꝙ sic: imo quasi semꝑ: qꝛ aliter bene vendere
nō posset. Tunc cōfessor dixit. Quomō potes no
mina ⁊ cognatiōes illoꝝ quibꝰ vendis memorie
retinere cū nescias scribere? cui ille rñdit. Bene
hoc memorie teneo: aliter male facereꝫ facta mea
nō credatis ꝙ taliū obliuiscar: res. n. mea agitur
audiens aūt hoc cōfessor dixit. Saltē pro penitē
tia tuorū peccatorum: volo qḋ cōmodes vsq̄ ad
annū quibusdam pauperibꝰ certā mensurā fru/
menti amore dei. Ille vero rñdit: hoc faciaꝫ libē
tissime qꝛ facere possum. Tunc ille cōfessor inue/
nit certos pauperes ⁊ informauit eos vt ad illuꝫ
mercatorem irent: ⁊ amore dei ⁊ sui peterent mu
tuo frumētū vsq̄ ad annū singuli ꝓut necesse
habebant: ⁊ quia ille mercator interrogaret de
nomine eorum: ⁊ de cognatione: tenerent hunc
modū: qḋ vnus iret post alium ordinatim: ⁊ pri
mus interrogatus de suo nomine diceret ꝙ vo/
catur Pater noster: ⁊ si diceret qualis appellat̄
tua cognatio? rñderet ꝙ appellatur: q̄ es in celis
Secundus āt diceret ꝙ vocatur. Sanctificetur
nomen tuū: ⁊ ꝙ sua cognatio appellatur. Adue
niat regnū tuū: ⁊ sic singuli facerent vsq̄ ad com
plemētū Pater noster. Cū ergo ad illum iuissēt
⁊ habito tritico interrogarent de nominibꝰ suis
atq̄ predicta respōdissent: ille dixit. Que extra/
nea nomina sunt ista? Nūq̄ audiui talia nec si/
miles cognationes: ⁊ postea dicebat intra se: res
vadit pro me si obliuioni trado ista nomina: vñ
quasi cōtinue ruminabat ī mente predicta noīa
⁊ dicebat. Primus sic vocat̄ ⁊ eius cognatio est
talis. Secūdus āt sic appellat̄: ⁊ sicut de singulis
transactis āt aliquibus mēsibus ille cōfessor eum
inueniēs interrogauit si acōmodauerat frumen
tū illis pauperibus: ⁊ ipse rñdens ꝙ sic addidit
o qualia noīa hñt ⁊ difficilia ad tenēdum in me
moria: tñ qꝛ nolo amittere frumētū: nūq̄ fui obli
tus eorū sꝫ in recēti memoria habeo: dixit autem
cōfessor. Dic mihi ista noīa. At ille cepit dicere.
Primus vocatur Pr̄ noster: ⁊ eiꝰ cognatio dr̄
qui es in celis. ⁊c. Tūc cōfessor ait. Dimittas no/
minare primū vel secūdū: sed solum recita nomi
na ⁊ cognatiōes singulorū per ordinē. Ille vero
statim ⁊ celeriter cepit dicere. Pater noster qui
es in celis: sanctificetur nomē tuū ⁊c. Usq̄ in finē
confessor āt cepit ridere: ⁊ ille ait. Quid ridetis?
Tunc cōfessor dixit: rideo qꝛ didicisti Pr̄ noster
Tūc ille exclamauit dicēs. Potest facere deꝰ ꝙ
hoc sit Pater nr̄: Profecto nunq̄ credidissem
posse illud adiscere. Est āt mihi magis gratum
hoc didicisse: q̄ si haberem decē aureos in ma/
nu mea: ⁊ ideo ipsis pauperibus elargior frumē
tum qḋ eis cōmodaui amore vestri: qui me tali
modo fecistis adiscere Pr̄ noster: o quot huic
similes reperiuntur: qui pro lucris tꝑalibus etiā
difficilia queq̄ memoria cōmēdāt: sed pro lucro
aīe ⁊ sua salute: dicūt nō posse adiscere vel in me
moria retinere simbolū fidei: ⁊ alia necessaria ad
salutē: ⁊ ideo ut nullus de ignorantia excusare se
possit: ⁊ ut oēs articulos melius intelligatis: au/
dite illos vulgari sermone.

Credo in dio patre omnipotēte.
Del celo: e dela terra creatore.
Si come dice Petro piscatore.
Dixe Andrea io cū puro core.
Credo in iesu xp̄o vnico fiolo.
De dio patre nostro bon signore.
Ilquale e cōcepto del spiritu sancto.
Dixe Ioanne: e nato di Maria.
Uirgine secūdo la vera prophetia.
Sotto Pilato fu passionato.
Crucifixo: morto: e ancho sotterrato.
Iacobo mazore diquesto ha parlato.
Descese al limbo il nostro saluatore.
Li padri sancti trahendo de merore.
Come protesta Iacobo minore.
Il terzo giorno comera prophetato.
Da morte a vita e le resuscitato.
Sancto Thomaso cum mane la palpato.
Ascese in celo tuto glorioso.
Dice Philippo homo sapiente.
Sede ala dextra del patre omnipotente.
Bartholomeo tuto me fa tremare.
Perche de ogni colpa e fallo al di finale.
Christo dal celo verane a iudicare.
Nel spirito sancto creda ogni gente.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Dice Mattheo il qual veramente.
Dal patre e dal fiolo e dio procedente.
La sancta madre giesa esser sanctificata.
Cum soi sacramenti predicata.
Simone e ancho de li sancti vera cõmunione.
Secundo che Thadeo sia testificato.
Per lo baptismo sancto:e la contritione.
Dio si ne remette ogni offensione.
Tutti li morti conuien resuscitare.
Et in eterno poi goder:o ver penare.
Li boni gloriosi in patria felice.
Li rei alo inferno come Mathia dice.
Populo mio te ho vulgarizato.
Il credo latino simbolo chiamato.
Ponelo in core con la sincera fede.
Che saluo non po esser chi altramente crede.
Credite adumcha quello che ꝑdicato. hauemo.
Se per venir voliti alo superno regno.

¶ De tribus vicijs impedientibus fidem.s. Luxurie. Auaritie ꝛ Superbie. I

TErtia pars nostri sermonis dr̃ impeditionis.Tria.n.sunt principalia vicia q̃ impediũt verã fidẽ. Primũ est voluptatis siue luxurie:o quot a fidei federe recesserũt luxurie vinculo attracti:nã Ecclesiastici.30.scriptũ ẽ.Vinũ ꝛ mulieres apostatare faciunt sapiẽtes.Filij israel per viciũ gule ꝛ luxurie decepti sunt a Balaach.numeri.24°.Et ad infidelitatis cultũ attracti.Ibi.n.dr̃.ꝙ fornicatus ẽ populus cũ filiab⁹ Moab:que vocauerũt eos ad sacrificia sua:ꝛ illi comederũt ꝛ adorauerunt deos moabitar.Quis decipit sapientissimũ Salomonẽ:vt tẽpla idolis edificaret:ꝛ adoraret ea. Vt habet tertij Re.xj°.Nisi hoc excecatũ viciũ luxurie:Nã cum iã eẽt senex deprauatũ ẽ cor ei⁹ p mulieres:vt adoraret deos alienos:o quot infideles fecit hoc maledictũ viciũ:vt dicãt nõ eẽ aliam vitam ꝑter hãc.Et ideo immũdissim⁹ Machometus vt ad sectã suã multos attraheret:frena oĩ voluptati laxauit:vñ in Alchorano suo dicit suis cultoribus:vxores vr̃e terre vr̃e sũt:arate eas sicut vultis:o diabolice ꝛ iniquissime vir quantos his verbis ad falsissimã sectã tuã ꝑduxisti:scriptũ ẽ.n.secũdi Esdre.4°.c°.Fortiores regib⁹ mulieres:ꝛ iõ de hac ĩpurissima luxuria scri
3 ptũ ẽ ĩ figurã tertij.Re.18°.c°.Qꝺ Iezabel vxor regis Achab interfecit siue occidi fecit ꝓphetas dei.Iezabel aũt ꝺm Hiero^m^. Interpretat cohabitatrix siue sterquliniũ:ꝛ significat luxuriã q̃ cohabitat in corporib⁹ hoĩu:ꝛ adeo ẽ fetidissima ut oĩu putredinũ ꝛ sterquilinij fetores superet hec ergo vxor Achab.i.diaboli voluptas ꝛ luxuria multos q videbant columne in ecclesia dei prostrauit:ꝛ a fide deiecit aut a religiõe sua apostatare fecit:si.n.centũ exeunt ab obseruãtia alicuius bone religiõis:nonagintanouẽ discedũt propter hoc abhominabile viciũ luxurie:licet apostasiã suã diuersimode paliare studeant:ꝛ hoc est qꝺ dr̃ de muliere impudica:Prouer.7°.Fortissimi quiq3 interfecti sunt ab ea:ꝛ qꝺ peius ẽ:q voluptati ac luxurie se dederunt:difficile ad deũ reuertunt:iuxta illud Osee.5°.Nõ dabunt cogitationes suas vt reuertant ad dñm:qꝛ spirit⁹ fornicationis ĩ medio eorũ ꝛ tales figurant per illũ q dixit Luce.14°.Vxorẽ duxi:ꝛ iõ nõ possum venire:qua propter hortat Salomõ:Prouer.5°.ad fugiẽdas mulierũ cõuersationes:maxime religiosos di.Longe fac ab ea viã tuã:ꝛ ne appropinques forib⁹ dom⁹ ei⁹.Et rõnem assignat Aug.in quodã sermone di.Quia nõ es Sansone fortior:nec Dauid sanctior:nec Salamone sapientior.Oẽs.n.hij a mulierib⁹ corrupti sunt:et ad peccata ꝑducti:iõ Eccle^s^.7°.dixit ipse Salomon postq̃ decept⁹ fuit a vãis mulierib⁹.Mulierẽ inueni amariorẽ morte:laqueus ẽ venatorũ .i.demonũ:ꝛ sagena cor ei⁹:vincula sũt man⁹ illius:q placet deo effugiet eã:qui autem peccator est capitur ab ea. K

SEcũdũ viciũ ẽ auaritie:dicit.n. Apostolus p^c^.ad Thi.6°.Radix oĩu malorũ ẽ cupiditas:quis.n.induxit Balaã ut doceret Balaach vt deciperet filios israel:Nũqd ñ auaritia:vtiq3 vt habet Numeri.24°.Hoc maledictũ vicium fuit illud pp qꝺ Iudas vẽdidit xp̃m Matthei.26°.c°.Et hoc ẽ qꝺ detinet iudeos:ne credant in xp̃m:ne amittãt diuitias male acquisitas:hinc ẽ ꝙ antixp̃s pp diuitias decipiet multos ꝛ multi pp auaritiã adherebũt ei:ga Danielis.8°.Prophetatũ ẽ.In copia eor occidet plurimos.ꝛ.xj°.c°.scriptũ ẽ:multiplicabit gliam:ꝛ dabit eis ptãtẽ in multis:ꝛ terrã diuidet gratuito:hinc etiam Osee.x°.scribit.Scꝺm multitudinez fruct⁹ sui:multiplicabit altaria.Iuxta vbertatem terre sue exuberabit simulacris.Que oĩa cõfirmant per Esaiam.p°.c°.dicẽtẽ.Hierusalẽ principes tui infideles.Et reddens causã.sequit:oẽs diligũt munera:sequunt retributiones:o quot inueniuntur iudices q falsas dant sentẽtias ꝛ fidẽ nõ seruant his pro qbus se daturos sententiaz ꝓmiserant:ab altera parte munera accipiẽtes:ait.n. Henricus samariẽsis li^o^.p°.parte.2^a^.Deuiat a vero cor ruptus mũere iudex:Falsidicũq3 facit ipia gaza pium.Et ꝓpterea dicit Dauid ps°.25°.In quorũ manib⁹ iniquitates sunt:dextera eor repleta

eſt muneribꝰ: ⁊ Juuenalis liᵒ.pᵒ. Satira.3ᵃ.in/
quit. Quantū quiſqꝫ ſua numoꝝ ſeruat ī archa.
Tantū hꝫ ⁊ fidei. Exodi.quoqꝫ.23ᵒ. ⁊ Deutero.
16ᵒ.dr̄. Nō munera excecāt oculos ſapiētū: ⁊ im
mutāt verba iuſtoꝝ: iō exclamat Eſaias.cᵒ.33ᵒ
ſui libri: dī. Veh q iuſtificatis ipiū ꝓ mūeribꝰ: ⁊
iuſtitiā iuſti aufertis ab eo: hec ergo maledicta
auaritia: ⁊ amor pecūie ē illa iniqtas q̄ facit ho
mines ēt deū negare: ⁊ de hoc hētur exēplū quod
ponit̄ in cōpēdio Theoᶜ. Nō ab aliqbꝰ Alex. de
ales approbat̄. Ibi.n.dr̄.liᵒ.pᵒ.cᵒ.2ᵒ. Nō in hi/
ſpania qdā leuis hō ludebat ad ludū taxilloꝝ:
⁊ ludo ꝓcedēte: cepit pecuniā ſuā amittere. Dolēſ
ergo de amiſſione: corde orabat deū ut eū vince/
re faceret: vel ſaltē amiſſā pecuniā recuperare. Et
quāto plus deū rogabat: plus amittebat: ēt qn̄ ap
parebat ꝙ deberet vincere: ⁊ hēbat bonū ludū
ita ꝙ oēs mirabant̄: ꝙ talē ludū amitteret: amiſ
ſa aūt ī ludo tota pecunia quā hēbat: veſtes q̊qꝫ
q̄s portabat: vſqꝫ ad camiſiā amiſit. Tunc valde
ꝯfuſus ⁊ ꝯtra deū īfidelis fcūs ex auaritia: qꝛ eū
nō exaudierat: totꝰ furibūdus ad domū ſuā ac/
ceſſit: armaturaſqꝫ ſuas: ⁊ oīa bona munimenta
ſui corꝑis q̄ hēbat accepit: ac totꝰ armatꝰ ac ſi cā
pū duelli ītrare deberet: equū aſcēdit: ⁊ ad plateā
vbi multi erāt hoīes ꝯgregati venit: ⁊ vniuerſis
aſtātibꝰ voce furibūda dixit. Si qs ē amicꝰ ⁊ fi/
delis dei: q dicat deū eſſe aliqd: vadat ⁊ armet ſe
qꝛ ego reddā eū mortuū ⁊ victū. Ego.n.dico ⁊ te
neo ꝙ deꝰ nō ē. Attoniti āt fuerūt ſinguli q ade/
rāt: v̓ba tā iniq̄ audiētes: nullus tn̄ ei tāqꝫ furibū
do voluit r̄ndere. Sꝫ cui nō r̄ndit hō r̄ndit deꝰ.
Nā deꝰ q flagellauit Pharaonē opponētē ſe di
uie potētie: ⁊ eū puniuit ꝑ muſcas: miſit vnā mu
ſcā lꝫ eēt tꝑs hyemis: q̄ eū ſic in facie īuaſit: ⁊ iter
galeā ⁊ faciē ſe ponēs tā acriter eū aculeis ſuis le
ſit: ꝙ oportuit eū galeā deponere: ⁊ in terra ꝓiſce
re at vbi muſca liberū hūit acceſſū: ſic eū paſſim ī
facie feriebat: ꝙ ſe defendere nō valēs: nimis fa/
tigatꝰ d̄ equo ad terrā cecidit: ⁊ faciē verſus terrā
ut ſe poſſet a muſca tueri poſuit. At muſca fortiꝰ
eū inuaſit: nec ceſſauit q̊uſqꝫ publice blaſphemi
aꝫ quā ore ꝓfano ꝓtulerat oībꝰ audiētibꝰ cum
cordis gemitu reuocauit: dixitqꝫ ꝙ vere deꝰ ē: ⁊
ſolus ē oīpotēs: q voluit inſaniā ſuā ⁊ blaſphemi
am ad maiorē ſuā cōfuſionē: ꝑ vnā muſcā cōfū/
dere: atqꝫ eū ꝑ tā minimū animal ſupare: q̊ dicto
ſtatiꝫ muſca receſſit. Et ille q ꝑꝑ auaritiā amiſe/
rat fideꝫ: hoc diuino flagello ad fidelitatē rediit:
o quot auari ſūt īfideleſ q totā fidē ac ſpē ſuaꝫ po
ſuerūt ī pecunia ⁊ theſauris: ⁊ iō dicit Paulus
ad Ephe.5ᵒ. Nō auaritia ē idoloꝝ ſeruitꝰ. Facit
.n. hominē apoſtatare a deo: nā ſicut idolatra ſe
hꝫ ad idola: ⁊ oēm ſuā ꝯfidētiā hꝫ in eis: ita aua/
rꝰ ſe hꝫ ad pecuniā ⁊ mūdi diuitias: ut inqt Ni
co. de lira ſuꝑ ꝑdicta v̓ba Pauli: ⁊ ꝯſequēter ef
ficitur multociens infidelis. II

Tertiū ⁊ vltimū viciū īpediēs fidē dr̄ elatio
nis ⁊ ſuꝑbie. Dū.n. curioſi ea q̄ fidei ſūt vo/
lūt ꝑquirere: ⁊ nō valēt attingere ꝑꝑ ipſoꝝ altitu
dinē: ruūt ī diuerſos errores: ⁊ tūc ſuꝑbi ⁊ tumi/
di: qd̄ ſuis fabricauerūt fātaſmatibꝰ credētes ma
gis ſapiētibꝰ credē nolūt: iō ꝯtra iſtos exclamat
dn̄s Jere.49ᵒ. dicēs h̓tico ſuꝑbiēti: arrogātia ⁊
ſuꝑbia tua decepit te: vbi glo. īquit Oīs h̓ticꝰ ar
rogās: qꝛ ſuꝑbia facit h̓ticū: nō ignorātia: ut ēt
iqt Ricar.in.4ᵒ.di.13ᵃ.arᵒ.4ᵒ.q.4ᵃ. Neceſſe eſt
gᵒ illis q volūt eē fideles: ut ſimplicit̄ credāt: ⁊ n̄
querāt ꝓbare ꝑ rōnes ea q̄ ſūt fidei: qꝛ ut inquit
Ari.2ᵒ. Methaᶜ. Demōſtrationē de oībꝰ fieri ē
īpoſſibile: q̄rētes.n. rōnes ad credēdos articulos
fidei: dū nō īueniūt: h̓tici ⁊ īfideles fiūt: iō La/
ctā.in 2ᵒ. diuitiaꝝ inſtitu. aduerſus gen. ait Si
credis cur gᵒ rōnē reqris: q̄ pōt efficē nō credas
De hoc hētur exēplū de q̊dā ſapiēte Phō: q cuꝫ
rōne demōſtratiua ꝓbare nō poſſet ꝙ mortui
deberēt reſurgē cū eodē corꝑe: nō credebat reſur
rectionē mortuoꝝ futurā: ad mortē vero veniēs
moleſtatꝰ ab affinibꝰ ſuis ut crederet mortuoſ de
bere reſurgē: nō valēs āpliꝰ ſuſtinere eoꝝ īfeſta
tionē r̄ndit. Ego bn̄ credā: ſꝫ videbitis ꝙ nō erit
veꝝ: ꝙ mortui reſurgāt. Simpliciter ergo creda
mꝰ qd̄ tenet ſctā mr̄ eccl̄ia: ſcriptū ē.n. de ꝯſe. di.
4ᵃ.cᵒ. venit ſacerdos. Nō ꝑ ſigna ⁊ rōnes: ſed ꝑ
ſimplicē fidē veritas colligēda ē. Itē glo. ſuꝑ illō
apl̄i ad Ro.12ᵒ. Nō plꝰ ſapē q̄ꝫ opꝫ ſapet̄ ſꝫ ſape
re ad ſobrietatē. ait ſuperbe nāe ſpeculū hūilitaſ
qd̄ ē ſincera fides ſine alia viſibili rōne debuit ꝓ/
poni: ut a ſuꝑbia ad hūilitatē trāſeat. Nō.n. eſt
poſſibile ꝙ ītelligamꝰ ꝑ rōnē nālē eēntiā diui/
nā. Nā inqt Dyoniſiꝰ in liᵒ. d̄ miſtica Theoᵃ. De
us q ē oīuꝫ glīa: ē īuiſibilis ⁊ inacceſſibilis oēꝫqꝫ
intellectū: ac oēm rōnē excedēs: ⁊ Grego. ſuꝑ il/
la verba Job.26ᵒ.cᵒ. Cū vix paruā ſtillā accepi/
mꝰ inqt: totū qcqd de deo pōt humanꝰ intellectꝰ
intelligere: ē quaſi q̄dā ſtilla liquoris: ⁊c Job.xiᵒ.
cᵒ. loquēs ꝑ antifraſim dicit iſtis curioſis: forſitan
dei veſtigia ꝯphēdes ⁊ vſqꝫ ad ꝑfectū oīpotētēꝫ
reꝑies: excelſior ē celo: ⁊ qd facies profūdior īfer
no: ⁊ vn̄ cognoſces: ⁊ 20.cᵒ. eiuſdem libri inquit
vbi inuenit̄ ſapiētia. ſ. increata: ⁊ quis ē locus in
telligentie: ſ. vt ipſam increatā ſapiētiam quis ī
telligat: ⁊ ſequit̄. Abſcondita ē ab oculis omniū
viuētiū. Plato q̊qꝫ in thimeo inquit. Deus eſt

summũ bonũ sup omnẽ substantiã oẽmqꝫ natu/ rã. Paulus quoqꝫ pᶜ. ad Thimo. 6°. ait. Deus lucẽ habitat inaccessibilẽ: quã nullus hoĩuꝫ vnq̃ꝫ vidit. Auicena quoqꝫ. 6° . naturalium inq̃t. Res dei altissimas ⁊ subtilissimas: nõ potest intellectꝰ humanꝰ cõprehẽdere: quia excedunt ea. Quod aũt diuinã maiestatẽ nõ valeamꝰ cõprehendere ꝓbatur ratione proportionis. Inter potẽtiã eniꝫ ⁊ obiectũ debet esse ꝓportio. 3°. de aĩa. ⁊ x°. Ethi. Sed maiestas diuina est infinita: iuxta illud ps. 47 . Magnꝰ dñs ⁊ laudabilis nimis ⁊ magnitudinis eius nõ est finis. Et quicquid in deo est eternũ est: vt ait Plato in thimeo. Ergo ab intellectu humano qui est finite potẽtie nõ poterit cõprehendi: finiti eñi ad infinitũ nullla est proportio p°. Metha. 3°. ⁊. 8°. Phisicorũ ⁊ p°. de celo ⁊ mundo. Infinitũ eñi de se est nobis ignotũ p°. Phisico. ⁊ impossibile est infinita pertransire p° Posterio. Dicit auteꝫ Philo. 2° . Metha. Q̃ꝛ sicut se habet oculus noctue ad lumen solis: sic se habet intellectꝰ nr̃ ad ea que sunt manifestissima in natura. Non ergo debemus curiose inq̃rere de articulis fidei: qꝛ sicut volẽs respicẽ curiose cõtra solẽ amittit visũ: sic volẽs per rationẽ cõprehẽdere sacramẽta celestia fiet cecus mẽtaliter ⁊ ĩfidelis. Scriptũ est eñi Prouer. 25°. Scrutator maiestatis opprimet̃ a glĩa. Ideo dr̃ in c°. p°. de summa tri. ⁊ fi. c°. Q̃ꝛ simpliciter est credendũ. Qui eniꝫ ambulat simpliciter: ambulat ꝯfidenter: vt scribit̃ Prouer. xj° . propterea Ambro. in li°. de trini. inq̃t. Id q̃ꝛ recitat Magr̃ señ. in . 3°. disti. 22ᵃ. di. Auferant̃ argumẽta: vbi fides querit̃. In his que sunt fidei piscatoribꝰ credit̃: nõ Dialeticis: hec ille. Habeamꝰ ergo ⁊ teneamꝰ sc̃ãm fideꝫ catholicã: licet eã per argumẽta mũdane scientie ꝓbare nõ valeamꝰ: nec queramꝰ ea que sunt super intelligẽtiã nr̃aꝫ. Ait eñi Vulpianus iuriscõsultus in. l. Si fideiussor. §. Quedã. ff. mandati. Bone fidei nõ cõgruit de apicibꝰ iuris disputare. Et potest moraliter duci ad propositũ. Et idẽ notat̃. ff. ad. l. aquili . l. ita vulneratꝰ . in fi. Et est textus Iuliani iurisconsulti. Iccirco Cato moralis ait in suis documẽtis. Mitte archana dei: celumqꝫ inquirere quid sit. Cum sis mortalis que sunt mortalia cura. Queramꝰ ergo intelligere cõscientiã nr̃am ⁊ vitã: ⁊ si mala est emẽdemꝰ per penitentiã: et tantaꝫ habeamꝰ fidem vt pro ea mori parati sũꝰ . Ut cuilibet nr̃m dicere possit saluator nr̃.. Magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. i. habeas gratiã meam in hoc seculo: ⁊ vitam eternam in futuro. Amen.

¶ Feria sexta post primam dominicã quadragesime de reprobatione secte pagani. Machometi ⁊ Iudei. Sermo quartusdecimus.

Vie vestre praue sunt. Ezechielis. 18°. Fuit quorundam hereticorũ falsissima opinio dicẽtiũ. Q̃ꝛ quilibet põt saluari in sua lege ⁊ fide. Quã erroneã opinionẽ reprobãt oẽs Theologi maxime Alexan. de ales in. 3ᵃ. parte summe in tracta. de fide: ⁊ sãctus Bonauen. in. 3°. di. 23ᵃ. ⁊ Ricar. ibidẽ ar°. 4°. q. 3ᵃ. ⁊ btũs Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 4ᵃ. ar°. 6°. Et potest sic ꝓbari q̃ nõ sit nisi vna vera fides. Nã inq̃t Phi. 2°. de generatione . Idẽ manẽs idẽ semp aptũ natũ ẽ facẽ idẽ: patet in luce semp emittente splẽdorẽ ⁊ nunq̃ꝫ tenebras: ⁊ in melle a quo nunq̃ꝫ procedit amaritudo sed semp dulcedo. Et ĩ igne q̃sẽper emittit calorem ⁊ nunq̃ꝫ frigus . Sed deus sẽper manet idẽ: vt inquit auctor in libro de causis. Causa prima existit in omnibus rebus ſm dispositionẽ vnã: ⁊ Plato in thimeo dicit. Prima causa est sine vlla variatiõe: ⁊ Philosophꝰ 12°. Methaphisice ait. Deꝰ est actus purus: simplex: ⁊ immobilis: ⁊ eternus: ⁊ semp vna ⁊ simplici delectatione gaudet: vt testat̃ idẽ Philoso. 7°. Ethico. Ubi etiã dicit. Simplicis ⁊ ĩmutabilis nature semp vna ⁊ eadẽ est actio: hoc presupposito dico q̃ virtus fidei in aĩa cuiusq̃ꝫ procedit a deo. Ut inq̃t Augu . in li°. de libero arbitrio Et ponit̃ de conse. di. 4ᵃ. c°. Gratia. vbi dr̃ q̃ fides est dei donũ. Ideo Sapiẽtie. 3°. dicit̃. Dabit̃ ei fidei donũ. Cũ ergo fides sit a deo: ⁊ deus sit sẽper manẽs idem inuariabilit̃: ergo necessario infundit in aĩabus vnam solam fidem: ⁊ nõ diuersas. Et potest adduci ad hoc propositũ illꝰ quod dicit Philoso. 8°. Politico. inquiens. Quoniã vnus est finis ciuitatis oĩum: ideo necessariũ est ad eiꝰ finis cõseruationẽ alias ꝓsecutõeꝫ eẽ vnaꝫ disciplinã: ⁊ eandẽ oĩum. Paulus q̃qꝫ ad Ephesios. 4°. c°. inquit. Unus deus vna fides: vnum baptisma: ⁊ Augustin. in libro de verbis dñi ait. Una sola est fides deo grata: ⁊ hoĩbus salutifera in qua omnes saluantur qui saluari debent: ⁊ extra quã saluari ĩpossibile est: hec ille. Et ꝯfirmant̃ predicta. Nã ſm Philosophũ p°. Posterioruꝫ ⁊ 4°. Phi. Affirmatio ⁊ negatio nunq̃ꝫ sunt vera de eodẽ. Ergo non est possibile: q̃ saraceni: iudei pagani: ⁊ christiani: possint omnes dicere verum de eodem obiecto credito. s. deo cum diuersa sentiant ⁊ credant. Ergo necesse est vnam tantum esse fidem veram in omnibus hominibus. Hec autem est fides catholica ⁊ christiana de qua dicit Scotus in. 3°. di. 25ᵃ. q. pᵃ. Quod nullus vnq̃ꝫ saluatus est: etiam de his qui fuerunt in vete/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ri testamento sine fide Iesu christi saltem impli/
cita ante eius incarnationē. Et idē dicit Hugo de sā/
cto victore in p°. de sacramētis: addēs q sicut nul
lus potest esse sine creatore: ita nec reparari sine
rēdemptore: ergo sicut fides de creatore semp fu/
it necessaria ad salutem: ad Hebreos. xj°. Crede
re enim oportet accedentē ad deum quia est in/
quit Paulus et Eccli. Primo dicitur. Unus est
altissimus creator oium omnipotens: ita post la/
psum fuit necessaria fides de mediatore: et idē di/
cit Augu. libro cōtra pellagium. Imo ita fuit ne
cessaria fides xpi icarnādi et passionādi q ange/
li qui remāserūt in celo et pugnauerūt cū ange/
lis malis: nō aliter habuerūt victoriā nisi in vir/
tute mediatoris et passionis eius. Unde apoc. 12°
scriptū est. Factū est preliū magnū in celo Mi/
chael et angeli eius preliabātur cū dracone: et ipsi
vicerūt illū propter sāguinē agni: et propter vbū
testimonij sui. Dicit quoque btūs Tho. 2a. 2e. q. pa.
ar°. 7°. Qd misteriū icarnatiōis et passiōis xpi
oportuit oi tempore credere vt colligit etiam ab
aplo ad Gala. 3°. c°. et hoc est quod dicit Actu/
um. 4°. Nō est aliud nomē sub celo datū homi/
nibus in quo oporteat nos saluos fieri. Et ideo
diuersis nationibus varias sectas habētibus: et in
xpo nō credētibus dicit dñs verba proposita vie
vestre praue sunt. MM

Sola aūt via fidei catholice est vera: certa: et
infallibilis: atque indubitāter tenēda: qd pro
bari potest multis fūdamētis: que ponit doctor sb
tilis Joānes scotus: et alij Theologi minoriste in
prologo primi sen. Et p°. propter prenūciationē
propheticā. Nihil enim est in articulis fidei xpia
ne quod nō fuerit prius a sanctis prophetis diui
no spiritu prenunciatum: vt patere potest ex di/
ctis in sermone precedēti parte secunda et dicen/
dis in hoc sermone parte tertia. Unde Actuum
x°. dicit de xpo. Huic omnes prophete testimo/
niū perhibent. etc. Et 2°. Petri p°. ait apostolus
Habemus firmiorē propheticum sermonē. Cui
benefacitis attendentes. Hoc ipsum intelligētes
q omnis prophetia scripture propria interpreta
tione nō fit. Nō enim voluntate humana alla/
ta est aliquando prophetia. Sed spiritu sācto in
spirati locuti sunt sancti dei homines. Cum ergo
futurorum cōtingentium solus deus sit cognitor
Unde dicitur Esaie. 41°. Annūciate que ven/
tura sūt: et sciemus quia dij estis: et in c°. p°. 26a. q.
5a. scriptū ē: futura pscire soli dei ē. Sequitur q
oia q ad fidē nrā ptinēt sunt verissima: q a sola
infallibili veritate diuina fuerūt prophetis itima
ta: et ab eis prenūciata: et cū pdicte prenūciatio
nes: et pphetie: licet in maxima numerositate es/
sent: iam fuerint pro maiori parte adimplete: nō
est dubitādū: q etiam relique adimplebunt: ut
ait Aug. 12°. de ciui. dei. Sicut est de aduētu chri/
sti ad iudicium: et de eterna retributione bonorū
et malorū: vnde Greg. in omelia pe. dñice de aduē
tu inqt. Cum multa pnūciata: iam cōpleta sint:
nō est dubium: qn etiam sequētur pauca que re
stāt: q sequētium rerum certitudo: est pteritarū
adimpletio. Scdm fundamētū qd ponit doctor
subtilis est ex scripturarū concordia: vnde vbi su/
pra sic arguit. In nō euidētibus ex terminis: nec
ex pncipijs: etiam euidētiā hñtibus ex terminis
nō consonāt dispositi diuersimode et multiformiter:
nisi a causa supiori eorū intellectus ad cōsensum
inclinet. Sed scriptores canonis varie varioque
tēpore: et loco: dispositi ad scripturam et fidei do/
ctrinam cōsoni fuerūt. Que tñ nō habet euidēti
am ex terminis: nec etiam ex pncipijs euidētiā
hñtibus ex terminis. Igit patet ppositum. Ad
cuius fundamēti declarationem est sciēdū q du
plex: est ppositionum euidētia. Quedā enim ha
bet ex terminis tñ: et talis est euidētia primorū pn
cipiorū: que sunt ex se nota: ut illud de quolibet di/
cit esse: vel nō esse: et de nullo ambo simul et illud
oē totū est maius sua parte. Quedā vo est eui
dētia: que habet nō solum ex terminis: sed etiā ex
pncipijs hñtibus euidētiā ex terminis: ut est eui
dētia ppositionum demōstrabiliū: sicut est illa p
positio: ois homo est risibilis: que habet euidētiā
ex pmissis et demōstrat ab eis sic arguēdo. Om/
ne aial ratiōale est risibile. Ois homo est aial ra
tionale: ergo ois homo est risibilis. Dicit ergo Sco
tus. In nō euidētibus etc. quasi dicat. Quādocū
que sunt aliq propositiones: que nō sunt euidētes
p°. aut scdo modo pdicto: nō ē possibile: q multi
diuersimode dispositi consonēt: et concordēt simul in
talibus propositionibus: nisi illa euidētia infun/
dat: et ipse propositiōes eis declarētur a causa su
periori: puta ab ipso deo: et hoc est manifestū. Si
eni tales propositiones sunt omnino ineuidētes
et obscure: quomodo poterūt tales diuersimode
dispositi habere a seipsis eādem euidētiam: et de/
cisionē de predictis propositiōibus: et maxime cū
homines faciles sint ad discentiēdum: ll. Item si
vnus. §. item si in duos. ff. de arbi. Et ratio potest
assignari: quia diuersitatem corporum: sequitur
diuersitas animorū. c°. quia diuersitatem. de cō
ces. preben. Et ideo dicitur: quot capita: tot sentē
tie c°. sicut in sacris. de conse. di. 4a. et q vna q̄q
prouincia abundat in sensu suo. c°. p°. de sepul.
et c°. vtinam. 76a. di. Preterea si philosophi qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

de naturis rer creatarū multa scripserūt haben-
tes eadem principia. In multis tamen discen-
tientes inter se fuerunt: vt patet eorum libros in-
tuentibus: de quibus etiam inquit Lac. in. pᵃ. di
ui. insti. Cū inter se magna concertatione diside
ant secūq; ipsi plerūq; discordēt eor appetiter
nequaꝙ esse directum: profecto non est possibile
ꝙ de supernaturalibus ⁊ his que non habent ali
quam euidentiam ex terminis vel principijs: vt
sunt illa que ad fidem catholicam pertinent scili-
cet ꝙ deus sit trinus ⁊ vnus: ⁊ huiusmodi ho-
mines in diuersis regionibus nati ⁊ demorātes:
a seipsis euidentiam: ⁊ certam determinationē
habere potuerint: ⁊ simul in eandem sententiam
conuenerint. Ait enim Albumasar libro pᵒ. con
iunctionum: differentia. 4ᵃ. ꝙ lex christianorū
veritates affirmat difficiles ad imaginandum ⁊
humanā noticiā trāsgredientes ⁊ idō cū nři scripto
res chatolici maxime q vtrunq; testamētū sacre
pagine descripserūt lꝫ i diuersis tpibꝰ ⁊ locis fue-
rit varie dispositi tñ i tā multis ꝓpositiōibꝰ facul
tatē totiꝰ hūane nature excedētibꝰ ꝯcordauerint
clarissimū ē ꝙ a pᵃ cā. s. deo eor intellectꝰ ad cō
sentiendum talibus ⁊ simul conueniendum fu-
it inclinatus: ⁊ consequenter eorum doctrina est
verissima: ⁊ ad hoc argumētū facit Aug. 18ᵒ. de ci.
dei. reprobādo alias sectas ratiōe diuersitatꝭ: ⁊ dis
cordie scribētiū ⁊ illarū auctorū. ¶ Tertiū fūdamē
tū qd ponit: a doctore subtili vbi supra ē scriptor
sanctimonia. Cū enim in ore duorū vel triū te
stium stet omne verbum. Deute. 19ᵒ. ⁊ Matthei
18ᵒ. transumptiue in cᵒ. pᵒ. 2ᵃ. q. 4ᵃ. ⁊ cᵒ. licet vni
uersis de testi. Quanto predicti testes sunt maio-
ris auctoritatis ⁊ sanctitatis tanto maior fides
est illorum dictis adhibenda. §. in criminali. v.
Item testium. 4ᵒ. q. 3ᵃ. ⁊. l. 2ᵃ. ff. de testi. Quo fa-
cto fundamēto sic procedit predictus doctor sub
tilis di. Aut libri sacre scripture sunt illorum au-
ctorum: quorum esse dicuntur: aut non. Si sunt
eorum: cum mendacium in fide ⁊ moribus cum
tanta seueritate condemnent: quomodo verisibi-
le est eos fuisse mentitos dicendo sic ista esse cum
aliter fuisse cognouissent? Nam qui considerat
quante sanctitatis fuerit Moyses: quomodo po
test dubitare ipsum in scriptura sua fuisse menti
tum? de quo dicitur Ecclesi. 45ᵒ. Dilectus deo: ⁊
hominibus Moyses: ⁊ ps. 102ᵒ. ait Propheta
de deo. Notas fecit vias suas Moysi: ⁊ ipse deus
inquit de Moyse numeri. 12ᵒ. Ore ad os loquor
ei: ⁊ palam non per enigmata ⁊ figuras videt de
um: ⁊ Exo. 33ᵒ. etiam dicitur. Loquebat Moy-
ses cum deo facie ad faciem sicut loqui solet ho-
mo ad amicum suum: preterea quis dicere pos-
set Esaiam: Jeremiam: Danielem: Ezechielem:
ceterosq; prophetas fuisse mentitos: de quibus i-
quit Augustinus libro. 22ᵒ. contra faustum. Di-
co illorum hominum non tm̄ linguam: verum-
etiam vitam fuisse propheticam. ⁊c. Quis ioan-
nem baptistā in vtero matris sanctificatū Lu
ce. pᵒ. Sicut fuit Jeremias vt habetur sui libri.
pᵒ. cᵒ. credet mendacia protulisse: quo quidem
Joanne non surrexit maior inter natos mulierū
Matthei. xjᵒ. quiq; tante fuit sanctitatis vt ipse
messias: ⁊ Christus esse putaretur Joannis pᵒ.
Quis hoc credet de Petro: ⁊ Paulo: Joanne
euāgelista: ceterisq; apostolis: de quibus ait Au-
gusti. sermone. 2ᵒ. de Epiphania. Apostoli ve-
lut alij celi enarrauerunt nobis gloriam dei: cur
ergo non agnoscamus eos celos qui facti sunt se
des dei sicut scriptū est: anima iusti sedes est sa-
pientie: per hos enim celos ille celorum fabrica-
tor: ⁊ inhabitator intonuit: quo tonitruo mūdus
tremuit. Sanctitas ergo istorum testium auten-
ticam reddit fidem nostram: quia fuerunt testes
omni exceptione maiores: de quibus tractatur
in. l. optimam in. fi. C. de cōtrahen. ⁊ commit. sti-
tales enim vocantur illi qui nulla possunt exce-
ptione repelli: sm glo. Ber. in cᵒ. pᵒ. de consan. ⁊
affi. ꝙ si contra predicta dicatur non istos fuisse
mentitos: sed potius deceptos: respondet doctor
subtilis ꝙ asserere dubiū tanꝙ verum ⁊ certū
reputat mēdaciū: vel nō lōge a mēdacio: ꝙ ēt as
serūt oēs theologi i. 3ᵒ. di. 38ᵃ. ⁊ Aug. in liᵒ. En-
chiri. ⁊ transūptiue i cᵒ. is aūt. 22ᵃ. q. 2ᵃ. vbi ait:
nec liber est a mēdacio q ore nesciēs verū loquit.
Nō igit testes fidei: ⁊ auctores sacre scripture tā
ta assertione loquuti fuissent ꝓpter vitādū mēda
ciū quod summopere condemnarunt: nisi de di-
ctis suis perfectam noticiam habuissent per cla-
rē visionē: ⁊ ideo dicebat Joā bap. Joā. pᵒ. Ego
vidi ⁊ testimonium perhibui: quia hic est filius
dei: ⁊ Joannes euangelista inquit sui Euangelij
cᵒ. pᵒ. Vidimus gloriam eius: gloriā quasi vni-
geniti a patre plenum gratie: ⁊ veritatis: ⁊ in. pᵃ.
sua canonica epistola cᵒ. pᵒ. Iterū dicit: qd fuit
ab initio: qd audiuimꝰ: qd vidimꝰ oculis nřis
qd pspeximꝰ ⁊ manꝰ nře ꝯtractauerūt de vbo vi
te: hoc testamur. ⁊ annūciamꝰ vobis: ⁊ Actuū
xᵒ. inqt Petrꝰ. Nos testes sumꝰ oīuꝫ q̄ fecit in
regiōe iudeor ⁊ i Hierusalē: q māducauimꝰ ⁊ bi
bimꝰ cū illo postꝙ surrexit a mortuis: ⁊. 2ᵃ. cano
nice ep̄le sue. pᵒ. cᵒ. iterū ait. Nō idoctas fablās
secuti notā fecimꝰ vobis dñi nostri iesu xpi vtutē
⁊ presciētiam: sed speculatores facti illius magni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tudinis. Accipiens enim a deo patre honorem: et gloriam voce delapsa ad eũ huiuscemodi a magnifica gloria: hic est filius meus dilect⁹: in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Et hanc vocem nos audiuimus de celo allatam: cum essemus cum ipso in monte sancto. Quia ergo vera omnes testes fidei nostre de visu locuti sunt: ideo dubia pro certis non asseruerunt: q si forte iterũ dicatur: q propter temporalia lucra mẽtiti sunt: respondet predictus doctor: hoc esse falsissimum quia hi omnes temporalium contemptores fuerunt. In quorum persona dicitur Matthei.19° Ecce nos reliquimus omnia &c. et Paulus ad Philippenses.3°. Pro se et omnibus alijs ait. Omnia arbitratus sum: ut stercora: ut christum lucrifacerem. Imo pro veritatis testimonio non solum temporalia: sed etiam vitam perdere: et innumera mala tolerare voluerunt: de quibus ait Apostolus ad Hebreos.xj°. Alij distenti sunt. Alij vo ludibria: et verbera experti. Insuper et vincula: et carceres: lapidati sunt: secti sunt: tentati sunt: in occisione gladij mortui sunt: circuierunt in melotis: et in pellibus caprinis: egentes: angustiati: afflicti: quibus dignus non erat mundus. In solitudinibus errantes: in montibus: et i speluncis: et in cauernis terre: et hi omnes testimonio fidei probati inuenti sunt: et Hieronymus in epistola ad Palmachiũ: et Occeanum inquit. Esaias sera seccatur: Daniel leonibus deputatur Joannes baptista capite truncatur &c. et infra. Et hoc totum: ut nos a peccatis sua doctrina reuocarent: hec ille. Si autem dicatur q libri sacre scripture non sunt istorum sanctorum. Sed eis falso sunt ascripti: dicit doctor subtilis: q hoc asserere graue est: et inconueniens valde videbitur esse: quia sic negabitur quicunq alius liber fore illius: cuius dicitur fuisse. Preterea aut isti qui eorum nomina libros descripsisse dicuntur non fuerunt christiani: aut sic. Si dicuntur non fuisse christiani: non videtur verisimile: qd voluerunt tales libros conscribere: et alijs intitulare: atq sectam et ritum viuendi magnificare: cuius contrarium ipsi credebant: et obseruabant. Si vero dicantur fuisse christiani: quomodo credendum est: q tales libros mendaciter descripserint: cum lex christiana mendacium: tam seuere persequatur: propheta David psalmo.5°. attestante: qui ait deo. Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Quomodo etiam isti libri: ita autentici extitissent: atq ita diuulgati esse talium auctorum: nisi fuissent eorum: et ipsi auctores autentici: Quia ergo fides nostra: tot et tales habuit dignissimos testes: et scriptores autẽticos: ideo verissima est. Quartum fundamẽtum: quod ponit doctor subtilis vbi supra: est examinantium perscrutatio: et diligentia. Scriptura enim sacra ita fuit a patribus antiquis examinata: q nisi liquido perspexissent eam a spiritu sancto processisse: nunq eam approbassent: et canonicassent. Quapropter predict⁹ doctor sic arguit. Aut nulli credes de contingentibus: que non vidisti: et ita nõ credes mũdum fuisse factum ante te: nec locum fuisse in mundo: vel esse in quo non fueris: nec istum esse patrem tuũ: nec illam esse matrem tuam: et talis incredulitas destruet totam vitam polliticam. Si autem vis alicui credere de contingentibus: quod tibi non fuit euidens: maxime credẽdum est illis: que tota comunitas approbat presertim si comunitas illa famosa sit: et honesta: et cum maxima diligentia: et examinatione recepit approbata. Talis autem est sacre scripture canon. Tãta nempe apud iudeos de libris habendis in canone solertia fuit: et tanta apud christianos de libris recipiendis: tanq autenticis: q de nulla scriptura pro autentica habenda tanta solicitudo vnq est inuenta. Et ideo tenenda est tanq verissima: et precipue cum tam solẽnes comunitates de scripturis istis curam gesserint: tanq de continentibus necessaria ad salutẽ de quibus Augusti. diffuse loquitur in.18°. de ciuitate dei. Et ideo cuncti debent fidem adhibere sacre scripture canonice: et per ecclesiam approbate. c°. ego solis. et c°. si ad scripturas. et c°. quis nesciat. 9°. distinc. Et a tam excellentissimis doctoribus declarate: tam grecis: q latinis: de quibus habetur in. c°. sancta. 15°. distinc. Quintũ fundamentum est honestorum et rationabilium continentia: et quantum ad ea que nobis credenda proponuntur: et quantum ad illa: que nobis facienda precipiuntur: ut patet singula discurrẽdo. Et ideo de lege euãgelica: ait David psalmo 18°. Lex domini immaculata conuertens animas &c. Et de christo latore ipsius dicitur Job 36°. Ecce deus excelsus in fortitudine sua: et nullus est ei similis in legislatoribus. Sextum fundamentum est martyriorum tollerantia. Fides enim nostra multum redditur autentica martyrum testimonio: qui non solum verbis: sed proprio sanguine: vsq ad mortem ipsam defendere voluerunt. Quia enim ut ait Hieronymus martyrium non est humani meriti: nullatenus dubitandum est: non ista potuisse vllo modo perferre: nisi supnaturalr: et diuinit⁹ adiuti fuissent Tãto autẽ magis preclara fuerũt fidei nr̃e testi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

monia: quāto innumerabiles pene fuerūt martyres pro ipsa sanguinem suum effundentes. Ait enim Hieronymus in prologo martylogij: q̄ nullus est dies in anno exceptis kalēdis Januarij: in quo ecclesia nō possit festum quinq̄ milium martyrum celebrare: de quibus etiam scribit Augu. 18°. de ciuita. dei. c°. 52°. et sup ps°. 118°. di. Massa martyrum ex omni populo: tribu: et lingua: ex vtroq̄ sexu: et ex omni etate collecta est &c. Et hoc valde mirabile fuit: q̄ in toto orbe terrarum: tanta multitudo hoīum diuersorum idiomatum pro eo quem nunq̄ viderat se tātis cruciatibus exponeret: et morē libēter sustineret. Inter quos martyres fuerūt q̄plurimi viri sapiētissimi: ut Paulus: Dyonisius: Ariopagita: Cyprianus: Isidorus Cosmas et Damianus: et alij multi: ut hec tollerātia martyrij: ignorātie nō posset ascribi. Fuerunt quoq̄ inter eos plurime Illustrissime psone: ut Catherina: vxorq̄ Marētij imperatoris: ac sancta Sabina romana: et sctūs Hermes: Eustachius: Susantus: Tyburtius: et alij plurimi. Item viri fortes: et in prelijs valorosi: ut Machabeorum legio: et sanctus Christoforus: et similiter de oībus hoīum statibus. Et ideo beatus Maximus: cōsiderās eorum mortem fuisse fidei nostre firmamētū ait in sermone martyrum. Veneremur ergo inter tātos christi milites fidem nostram in qua isti illustres athlete subscripserūt sanguine: morte iurauerūt &c. Septimum fundamētum est ecclesie stabilitas: firmitas: et pmanētia. Nam fides christiana: et ecclesia catholica īnumeras passa est persecutiones: nō solum hereticorum plurimorū: qui conati sunt diuersimode destruere fidem catholicam: de quibus habetur in. c°. qdam autem. 24ª q. 3ª. Ubi fere cētum hereses enumerātur: que ex suis auctoribus: vel ex causis nomine proprio nūcupātur: sed maxime passa est tribulationes: et persecutiones ab infidelibus tyrānis: Regibus et imperatoribus: et nō ab vno: vel duobus solum: sed a plurimis: et per vniuersum orbem: ut a Nerone Domiciano: Traiano: Antonio: Seuero: Galiano: Juliano: Decio: Ualeriāo: Diocletiano. Maximiano: Marētio: Constātino: et alijs multis: et tamē nunq̄ potuit prosterni: seu anihilari: lz persecutiones habuerit: nō solum in tēporalibus: et corporalibus bonis: sed etiā in spiritualibus. Imo magis semper creuit. Et ideo per hoc apparet: q̄ a deo ordinata fuit: iuxta illud: qd̄ ait Gamaliel sapiētissimus iudeorum Actuum. 5°. Loquēs de fide christi: et di. Si ex hominibus erit cōsilium hoc aut opus dissoluetur. Si vero ex deo est: nō poteritis dissoluere illud &c. Ea propter inquit Augu. super. ps°. 40. Occisi sunt martyres ad multiplicādam ecclesiam: valuit sanctus sanguis effusus seminationi fidelium: multiplicati sunt magis magisq̄ christiani: et in. 18°. de ciui. dei: idem ait. Inter horrēdas persecutiones: et varios cruciatus: ac funera martyrum: predicatū est in toto orbe euāgelium cōtestāte deo signis: et ostētis: et varijs virtutibus et spiritus sancti muneribus: ut populi gētium credētes in eum: qui pro eorum redēptione crucifixus est christiano amore venerarētur sanguinem martyrum: quē diabolico furore fuderūt Ipsiq̄ reges quorū legibus vastabatur ecclesia: eius nomini salubriter subderētur: quod de terra crudeliter aufferre conati sunt: et falsos deos inciperēt persequi: quorum causa cultores dei veri antea fuerāt psecuti: hec ille. Octauum fundamētum est captiuitas: et dispsio iudaica: de qua dicemus in 3ª. parte huius sermonis. Et ideo hic solum dico: q̄ ppter persecutionē: quam fecerūt iudei dn̄o Jesu ipsum crucifigi faciētes perdiderūt regnum suum nunq̄ illud amplius habituri: et cum iudaica natio esset nobilior atq̄ excellētior om̄i alia natiōe: facta est inter oēs abiectissima: vilissima: turpissima: et ignominiosa: qd̄ cōsiderās Rabbi moyses iudeus scripsit summo magistro iudeorum dic. Nūc dn̄e mi paueo: q̄ illud peccatum: propter qd̄ sumus in hac desolatione: sit illud peccatū sup quo locutus est dn̄s per Amos. 2°. c°. di. Super tribus sceleribus israel cōuertam: alias trāsferam: et super quartum nō trāsferam: eo q̄ vēdiderūt iustū pro argēto. Dicūt enim christiani quibus pro studio librorum sanctorum videt esse traditū a deo: q̄ primū in quattuor sceleribus israel fuit vēditio Joseph a fratribus suis: et scdm fuit adoratio vituli in oreb. Tertiū vero occisio pphetarū: ppter que fuimus captiuati in babylone: et dicūt q̄ quartū scelus fuit vēditio iusti Jesu: qui ad lram fuit vēditus post trāsmigrationem de babylone: propter qd̄ sumus nūc in captiuitate: de qua loqtur dn̄s: et cominat: q̄ nō reducet nos vltra in terrā pmissionis cum dicit. Et sup quartū nō trāsferam: q: vēdiderūt iustū pro argēto: et apparet nobis: q̄ nos sup isto q̄rto peccato vēditionis iusti: sumus puniti: iam sunt mile anni: in qbus nihil profecimus inter gētes: nec est spes pficiēdi amplius: hec ille. Et hoc est certissimū signū: q̄ christus fuit verus messias in lege promissus: quo adueniente debebat cessare regnum iudaicum: ut probat Augu. in sermone de aduētu: et nos declarabimus in dicta parte. 3ª. huius sermonis.

Nonum fundamētum est miraculorum efficacia. Miracula enim facta p christū: et alios

ſanctos in nouo teſtamẽto fuerunt ſufficiens ar-
gumẽtũ fidei nr̃e. Et ideo dicebat ipſe dñs iude-
is Joãnis.x°. Opa que ego facio teſtimoniũ phi
bẽt de me. Et iterum. Si mihi nõ vultis credere
ſaltem opib⁹ credite: ⁊ Matth.xj°. Volẽs in fide
ſua ꝯfirmare diſcipulos Joannis remiſit eos ad
miracula di. Eũtes renũciate Joãni que audiſtiſ
⁊ vidiſtis. Ceci vident claudi ambulant: leproſi
mũdantur: ſurdi audiũt mortui reſurgunt ⁊c. ⁊
Joãnis.15°. etiam ait de iudeis. Si opa nõ feciſ-
ſem in eis que nemo alius fecit peccatũ nõ habe-
rẽt: per iſta enim opera miraculoſa oſtẽdit ſe eſſe
equalez pr̃i eterno: vnde inq̄t Joã.5°. Pater in
me manẽs ipſe facit opa: ⁊ ibidem. Pater meus
vſq3 modo operaꝛ: ⁊ ego opoꝛ: ⁊ iterũ. Sicut pa-
ter ſuſcitat mortuos: ⁊ viuificat: ſic ⁊ filius quos
vult viuificat. Dicit igiꝛ beatus Tho.in.3ª. parte
ſũme.q.43ª.ar°.4°. Q̃ miracula que fecit chri-
ſtus erãt ſufficientia ad ꝯfirmãdam fidem. Pri-
mo ꝓpter eoꝝ ſpeciem: q2 excedebãt oẽm poteſta
tem virtutis create. Et ideo non poterãt fieri: niſi
virtute diuina: vnde cecus illuminatus dicebat
Joãnis.9°. A ſeculo nõ eſt auditum: q̃ q̃s ape-
ruerit oculos ceci nati. Niſi eſſet hic a deo nõ po-
terat facere q̃cq̃. Secũdo ꝓpter modum facien-
di: q2 ꝓpa virtute miracula faciebat: nõ aũt orã-
do ſicut alij: vnde Luce.6°. dicit q̃ virtus de il-
lo exibat: ⁊ ſanabat oẽs: per q̃d oſtẽdebaꝛ: ſm q̃d
ait Cirillus: q̃ nõ accipiebat alienã virtutem: ſ3
cum eſſet deus nãliter ſup infirmos ꝓpam virtu
tez oſtẽdebat. Et propter hoc innumerabilia mi-
racula faciebat: vnde ſup illud Matth.8°. Oẽs
male hñtes curauit: dicit Chriſo. Jntẽde quãtaz
multitudinem curatam trãſierunt euãgeliſte: nõ
vnũquẽq3 curatum enumerãtes: ſed in vno ver-
bo pelagus ineffabile miraculoꝝ inducẽtes. Hec
igiꝛ miracula ſufficiẽter reddebãt doctrinam ſu-
am autẽticã: vnde ſtupẽtes iudei dicebãt Mar.
p°. Q̃ nã doctrina hec noua: q2 in poteſtate ſpi-
ritibus immũdis impat: ⁊ obediũt ei. Nõ ſolum
aũt expellẽdo demones faciebat miracula: ſed ge-
neraꝛ in oĩbus creaturis oſtẽdebat ſuã diuinita
tez per opa mirãda: vnde Grego. in omelia Epi-
phanie inq̄t. Oĩa quippe elemẽta auctorem ſuuz
veniſſe teſtata ſunt. Deũ enim hũc celi eſſe cogno
uerũt: q2 ſtellam ꝓtinus miſerũt. Mare cogno-
uit: q2 ſub plãtis ei⁹ ſe calcabile prebuit. Terra co
gnouit: q2 eo moriẽte ꝯtremuit. Sol cognouit: q2
lucis ſue radios abſcõdit. Saxa ⁊ parietes agno
uerũt: quia tpe mortis eius ſciſſa ſunt. Jnfernus
cognouit: quia hos quos tenebat mortuos reddi
dit ⁊c. De ipſius aũt miraculis inenarrabilibus
inq̄t Joãnes euãgeliſta ſui euãgelij capl'o vltimo
Multa alia ſigna fecit ieſus: que ſi ſcribanꝛ per
ſingula: nec ipſum mundum arbitroꝛ cape poſſe
eos qui ſcribẽdi ſunt libros. Dedit quoq3 aplis ſu
is poteſtatez faciẽdi miracula: vt patet Matth.xi
x°. ⁊ Luce.9°. Jmo etiam oĩbus in ſe credẽtib⁹
vt patet Marci vlt°. vnde ait Joãnis.14°. Qui
credit in me: opa que ego facio: ⁊ ipſe faciet ⁊ ma
iora hoꝝ faciet. ſ. me auxiliũ preſtante: q2 ſine me
nihil poteſtis facere: Joãnis.15°. Q̃ aũt maiora
facta ſint miracula manifeſtũ eſt. Nã ad vmbrã
trãſeuntis Petri ſanabãtur infirmi: ut habetur
Act.5°. Quod maius videꝛ q̃3 ſanari ad tactuz
chriſti: vel ad vocem eius: ptranſeo aũt innume-
rabilia prodigia que facta ſunt: ⁊ quotidie fiunt
a chriſti fidelibus: q2 nimis eſſet prolixũ ea recẽ-
ſere. Cum igiꝛ in nulla alia ſecta fiant vera mira
cula: ſed ſolũ in fide chriſti: q2 licet quando iudei
tenebãt fidem de aduẽtu mediatoris: tũc inter il-
los fiebãt prodigia: tñ poſt aduẽtum eius deficiẽ-
tibus eis a fide ipſius ceſſauerũt etiã oĩa miracu
la: profecto ꝯſtat fidem chriſtianã eẽ certiſſimam
⁊ veriſſimã. Et ideo Augu. in li°.2°. de trini. ait.
Dñe ſi decepti ſumus: nõ niſi a te decepti ſumus
Nam ſunt tot: ⁊ tãtis ſignis firmata que non niſi
per te fieri potuerũt. Decimũ fundamẽtum eſt fũ
dantiũ eccliam in potẽtia. ſ. apl'oꝝ qui erãt idio-
te ⁊c. De quo vide in ſecũda parte huius ſermo-
nis chriſti. Ad maiorẽ aũt predictoꝝ ꝯfirmatio-
nẽ: in hoc ſermõe ꝯfutabimus tres ſectas. Pria
eſt pagani. Scda machometi. Tertia iudei.

¶ De ſecta paganoꝝ ſiue gẽtilium. N

P p Rima ſecta eſt paganoꝝ: qui antiqui-
tus colebãt multos pro dijs videl3. Sa
turnum: Jouem: Mercurium: Her-
culem: Junonem: Proſerpinã: Pa-
ladẽ: Deam veſtez: Cererem: Vulcanũ: Bacchũ
ſiue liberũ: Janum: Quirinũ: Eſculapiũ: Eoluz:
Dianam: Venerez: Mineruã: Apolinem: Plu-
tonem: Martẽ: Phebum ⁊ Neptunũ: ac mul-
ta alia idola manufacta pro opinione quoꝝ alle
gãt q̃dam illud Apli.p°. ad Cor.8°. vbi inq̄t. Si
quidẽ dij ſunt multi: ⁊ dñi multi. Quib⁹ reſpõ-
det Scotus in.p°. di.2ª. Q̃ apl'us loquiꝛ ſ3 opi
nionẽ idolatrarũ: vnde in eodez.c°. reprobat eoꝝ
ſectã di. Nam etſi multi ſunt: qui vocenꝛ dij: ſiue
in celo: ſiue in terra: nobis tñ eſt vnus deus. Oẽs
aũt dij gẽtium demonia. ps°.95°. Põt etiam di-
ci: q̃ apl'us loquiꝛ de illis: qui aliq̃d amãt pluſq̃
deum: ⁊ in eo ponũt finem ſuũ. Hoc enim eſt eis
pro deo: iuxta illud Aug. in quodã ſermone dicẽ-
tis: hoc pro deo ab hoĩe coliꝛ: q̃d ab eo pre ceteris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

diligitur: vnde de gulosis inquit. Idem aposto/lus ad Ephesios.3°. Quorum deus venter est. Prima tamen expositio est melior contra gen/tiles ac paganos: adorantes statuas manufac/tas pro deo: qualis erat statua aurea nabucho/donosor: Danielis.3°. Cōtra quos inquit Dauid in psalmo..113°. Simulacra gentium argentū et aurū opera manuū hoīum. Os habēt et non lo/quent: oculos hūt et nō videbūt. Aures habēt et nō audient: nares hūt et non odorabūt. Ma/nus habēt et nō palpabūt: pedes habēt et nō am bulabunt: nō clamabūt in gutture suo. Similes illis fiant qui faciūt ea: et oēs qui cōfidunt in eis. Talia tamē simulacra gētiles sapiētes deridebāt: vnde refert Ambro.li°.2°. de virginibus: q Dyo nisius tyrānus: cum intrasset in tēplū Iouis ami ctum aureum: quo eius operiebat simulacrū de/trahi iussit: et imponi laneum: et dixit. Aurū hye/me est frigidum: estate vo onerosum. Deum au/tem suū sic irrisit: ut nec onus ferre posset: nec fri/gus portare. Item cum esculapij vidisset barbā aureā tolli eam imperauit dicēs. Incōgruum esse ipsum barbā habere: quam Apollo eius pa/ter nō haberet. Item simulacris tenētibus pate/ras aureas ademit eas allegās se accipere debere quod dei darēt. Et subdit Ambrosius. Ita ludi/brio habiti sunt: vt neq Iupiter vestem suā de/fendere potuerit: nec barbā Esculapius: nec Apol lo pubescere adhuc ceperit: nec oēs qui dicuntur dij defendere potuerunt pateras: quas tenebāt. Apparet aūt stulticia paganorum: qui ut refert Sa lomon. Sapiētie.13°. Putauerūt eē rectores or/bis terrarū et deos: solem: aut lunam: aut stellas siue aerem: aut aquam: vel ignē. Nam nulla ra/tionabili causa ad hoc moueri poterāt: sed insipi/entia. Sicut caldei: de quibus legitur in quadam historia scolastica: q cum ipsi adorarent ignem: quem appellabāt deū deorum: ad hoc etiā alios co gebant hoc modo. Offerebāt enim quibuscūq ne/gātibus ignē esse deum: et alium deum colētibus pugnam. Ita q si deus eorum ab aliquo vinceret: eius culturam admitterent. Si vo ignis eorum deus aliorum idola consumeret: illi ad ignē sem per colēdum se obligarent. Quapropter canopei qui idolum belli adorabant deposuerunt de capi te idoli sui coronam auream: et super caput eius quoddam vas testeū posuerunt: et illud multis foraminibus perforauerunt: et cum cera obtura/uerunt: et illud aqua impleuerunt. Venerūt igi/tur Caldei ad illud idolum examinandum: et po suerunt in ignem. Statimq in foraminibus ce/ra liquefacta descendit aqua et ignem extinxit: et sic preualuisse creditum fuit idolum canopi: ci/usdam ciuitatis egypti: deo caldeorū. Hec etiā gentilium secta reprobatur duplici ratione. Pri ma dicitur irrationabilitatis. Quid enim hac fi de demētius. Quid hac cultura peius? Quidue hoc errore irratiōabilius? O insania pessima. O demētia iniqua. O cecitas consumata: paganorum et gētilium idola non deum colētium. Hanc enī inhonestam sectam reprobauerūt omnes Phi/losophi naturales firmissimis et naturalibus ra/tionibus. Hanc etiam fidem reprobauit Socra tes philosophus maximus atheniensis: qui vt habetur in libro de moribus Philosophorum: et recitat Valerius maximus li°.7°. Quia predica bat Atheniēsibus: ne colerent Apollinē pro deo ab eis veneno est occisus. Dicebat autē Socra/tes: q potius canem q idola coleret. Quia ca/nis est factura dei: idola autem vana sunt factu/ra hoium. Et hoc refert Augu. in libro de vera re ligione. Quid dicam de maxima stulticia paga/norum: et gentilium: qui ad tantam dementiam deducti erant: q non tm idola colebant: in qui/bus demones communiter habitabant: et eis re/sponsa dabant: sed vltra hoc eis filios proprios imolabant: et in eorum honorem occidebant: di/cente propheta psalmo 105°. Imolauerūt filios suos et filias suas demonijs? O nephandissima cultura? O fides diabolica? O lex omnino dete/standa.

O

Secūda ratio quare reprobāda est hec secta gētilium dicit esse impossibilitatis. Impossi bile est enim q sint plures dij: vt probāt Theolo. maxime Alexā. de ales in pa. parte summe in tra ctatu de essentia diuina: et Frā. de mairo. in cōfla/tu. di.2a. et Beatus Thomas in summa contra gen. libro. p°. c°. 42°. et Ricar. et sanctus Bonauē tura ac Petrus de aquila: et Ioānes de ripa. in p°. sentētiarū. di.2a. et Scotus doctor subtilis ibi dē: q.2°. Methaphi. sue. q. vltima. et Antonan/dree de aragonia in questionibus suis. Et domi nus Petrus de cādia: Alexāder quītus p°. sentē/tiarum. di.2a. art°.3°. Et hoc probat quadruplici ratione. Primo ratione diuine omnipotētie: sic arguendo. Quam impossibile est duos esse om/nipotētes essentialiter distinctos: tamen possibi/le est duos esse deos. Cōsequētia ista patet: q: qui cunq esset omnipotens: ille esset deus. Scriptū est enim Exodi.15°. de deo. Omnipotens nomē eius. Ex quo dicit Ambrosius et recitat Magi/ster sententiarum: in primo. distinct.3a. inquiens Fac mihi tale celum de nihilo: et talem terram: et dicam q es deus. Ex quo demonstratur: q omni

nipotentia arguit deitatem: quia quicquid est omnipotens est deus. Et sic patet maior. Sed primum est impossibile: videlicet duos esse omnipotentes essentialiter distinctos. Nam si hoc esset: vterque eorum posset quicquid vellet: aliter nõ eet omnipotẽs. Et tunc alter posset alterum destruere. Et sic ille qui posset ab altero destrui non esset deus. Et cum vterque posset ab altero destrui et annihilari non esset omnipotens. Et sic sequitur quod neuter eorum esset deus. Et si nullus eorum posset alium destruere: nullus ipsorum esset omnipotens et consequenter nec deus verus. Ex quo sequitur quod si plures essent dii: nullus esset verus deus. quod est impossibile. Et ista est argumentatio sancti Bonauenture vbi supra qui ait. Stat ista sententia quod deus sit omnipotentissimus: ergo poterit facere quod omnis alia potẽtia a sua nihil possit: ergo si sunt duo dii diuersi in natura: hoc potest facere vnus de altero quod alter nihil possit: et econuerso. Sed cui potentia potest auferri nõ est deus: ergo nõ sunt duo nec plures dii. Petrus vero de Aquila vbi supra ait. Ponatur quod sint duo dii: et vnus velit petrum producere et alius non. Aut petrus producetur: aut non. Si sic ergo ille qui non vult non erit omnipotens: quia non potest impedire productionem illius: et consequenter non est deus. Si non producetur: ergo ille qui vult eum produci non erit omnipotens quia non potest eum producere: et consequenter non est deus. P

Secunda ratio fundatur in diuina infinitate sic. Quam impossibile est duo actu eẽ infinita: tã impossibile est duos eẽ deos. Cõsequẽtia ista patet quia cũ deus est infinitus actu. Si essent duo vel plures dii: essent duo vel plura infinita actu: tam quo ad esse: quam quo ad posse: et nosse ac velle et operari. Deus enim est infinite actiuitatis. 12°. Metha. Quo dato sequerentur innumerabilia inconuenientia que causa breuitatis non scribo. Sed primum est impossibile scilicet duo vel plura esse actu infinita essentialiter et realiter distincta. Ergo et scdm est ipossibile videlicet duos vel plures esse deos quod autem impossibile sit plura esse infinita actu essentialiter distincta probatur sic. Si essent duo infinita essentialiter distincta: aut vnum esset in alio: aut non. Si nõ habeo propositum: videlicet quod illud non est infinitum cum sit dare aliquid in quo non esset: et sic non impleret. De deo enim dicitur ps°. 47°. Magnus dñs et laudabilis nimis: et magnitudinis eius nõ est finis. Itẽ deus dicit Iere. 23°. Celum et terram ego impleo. Vnde vbique est deus per essentiam: potentiam et presentiam: vt per Thomã. p^a parte summe. q. 40^a. Si autem sic esset vnus in alio ergo posset eum anullare quia in eo haberet potentiam: et ei essentiam dedisset per creationem hoc enim modo dicitur deus esse vbique per essentiam et potentiam: ergo alius non esset deus scilicet in quo taliter esset. Si vero esset in alio: alio modo: aut sicut accidens in subiecto: et sic dependeret ab illo tam in esse quam in conseruari: et sic nõ esset deus: cum dependere dicat imperfectionem in eo quod dependet. Aut esset in alio sicut totum in partibus: vel sicut pars in toto: aut aliquo nouem modorum positorum ab Aristotile in predicamentis: et qualitercunque esset diceret imperfectionem: et sic non esset deus. Q

Tertia ratio fundatur in summa dei dilectõne. Nam si essent duo dii essentialiter distincti cum felicitas eterna sit ipse deus secundum Theologos in quarto distinctione. 49^a. ergo due essent felicitates essentialiter: essentialiter distincte Vterque enim deus ab alio essentialiter diuersificatus haberet vnam: aut ergo dicis quod vnus eorum non sentit nec habet felicitatem alterius ergo non est perfecte beatus: quia deest sibi vna felicitas. Beatitudo enim est nihil vbi deest bonum: secundum Augusti. in. 22°. de ciui. dei. Et est status oium bonorum aggregatione perfectus vt inquit Boetius. 3°. de conso. aut dicis quod vnus sẽtit felicitatẽ alterius. Et tunc aut vnus fruitur alio: et e contrario: aut vnus vtitur alio: et e contrario. Si vnus fruitur alio: ergo sequitur quod beatificatur in alio et sic eius beatitudo dependet ab illo alio. Et sic alius posset facere: quod iste non esset beatus subtrahendo se sibi: aliter ipse non esset omnipotens: et sic ille nõ esset beatus. Et idem posset argui de alio respectu istius: quo dato sequitur: quod si sunt duo dii non sunt duo dii: quod implicatur contradictionẽ. Si vero dixeris: quod neuter fruitur altero: sed solũ vtitur illo: tunc sequitur quod ille qui vtitur deo: et non fruitur est peruersus: et habet in sua volũtate magnam peruersitatem: quod de deo nephas est sẽtire. Et probo consequentiam per dictum Ambrosii dicentis. Magna voluntatis peruersitas est vti fruendis: et frui vtendis. Temporalibus enim et creaturis solum vti debemus: frui autem solo deo: et non vti. Vtimur enim creatis: tanquam vtilibus ad finem consequendum in beatitudinem que non est et eis. Frui autem est soli deo adherere propter seipsum tantum: et in ipso beatificari. Vt inquit Augustinus in libro de doctrina christiana: et recitat magister in. 1°. distinctione. p^a. R

Quarta ratio fundaꝛ in rerũ ad extra: debita
⁊ sempiterna ordinatiõe sic. Si essent duo
dij eẽntialiter distincti: ⁊ vterqꝫ eoꝝ haberet volũ
tatẽ liberam: a volũtate alterius eẽntialiter distin
ctam: ⁊ nullo modo ab ea dependẽtẽ. Et sic vnꝰ
posset aliquãdo velle pluuiã: ⁊ alter serenũ: vnus
frigus: alter calorẽ: vnus vẽtos: ⁊ alter nõ: ⁊ vnꝰ
posset velle mũdũ destruere: alter cõseruare: vnꝰ
istuz mori: alter viuere. Sicut dicũt poete de Iu/
none: que volebat troianos perire. Venus aũt vo
lebat eos saluare. Item Iuno volebat ſm eos: ꝙ
turnus occideret Eneam: ⁊ vxorẽ haberet Laui
nam filiã regis latini. E cõtra vo venus: vt patet
per Virgiliũ. p°. 2°. 9°. ⁊ x°. Eneidos. Et põt con
grue recitari oõ Iunonis ad eolum: ⁊ rñsio eius
⁊ oppositio neptuni cum verbis iniuriosis cõtra
ventos ⁊ Eoluz: que habẽtur. p°. Eneidos. Et sic
sequereꝛ cõfusio ⁊ destructio ordinis vniuersi: cu
ius oppositũ ad experiẽtiam videmus. Naz ordi
ne mũdum deus ⁊ ratione gubernat. Et propter
hoc Philosophi deuenerunt in noticiã: vnius ⁊
soliꝰ dei: vnde Philosophus 12°. Metha. in fi/
ne sic cõcludit. Quia igiꝛ res nolũt male disponi
nõ est bona pluralitas ꝑncipum: vel dñoꝝ: vnus
ergo ꝑnceps: ⁊. 8°. Ethi. iterum ait. Meliꝰ est eẽ
vnum in vniuerso ꝑncipem: ꝙꝫ plures. Regnum
enim nõ capit duos: vnde Hiero. ad Rusticum
⁊ habeꝛ in. c°. in apibꝰ. 7ª. q. pª. ingt. In apibus
ꝑncipes sunt. Grues secunꝛ vnam ordine littera
to. Impator vnus. Vnus iudex ꝓuincie. Roma
ut cõdita est: duos frẽs simul reges habere nõ po
tuit: ⁊ paricidio dedicaꝛ: vnde Lucanus i. p°. ait
Fraterno ꝑmi maduerũt sanguine muri. In re
beche vtero Esau ⁊ Iacob bellanꝛ. Singuli eccle
siarum epi. In naui vnus gubernator. In domo
vnus dñs. In quouis gradu ⁊ exercitu: vnus si
gnuz expectaꝛ: hec ille. Multo ergo magis ad re
gimen mũdi: vnum solũ oĩum gubernatorez esse
oportet. Si enim eẽnt plures dij diuerse nature:
cum diuersitas naturarum causet varietatẽ ani
moꝝ. c°. qr diuersitatẽ. de ꝯces. prebẽ. Inter se nõ
ꝯuenirẽt: nec essent ꝯcordes: iuxta illud Lucani
i p°. Nulla fides regni socijs: oĩsqꝫ potestas. Im
patiẽs ꝯsortis erit: hinc Lactã. in p°. diuinarum
Insti. c°. 3°. ingt. Sicut enim si in vno exercitu:
tot fuerint impatores: quot legiones: quot cohor/
tes: quot cunei: quot alle: primũ nec instrui pote/
rit acies: vno quoqꝫ ꝑiculum recusante: nec regi
facile: aut tẽperari: eo ꝙ suis cõsilijs proprijs vtã
tur oẽs: quoruz diuersitas plus noceat: ꝙꝫ prosit.
Sic in hoc rerum nature impio: nisi vnus fuerit
ad quem totius sũme cura referaꝛ: vniuersa sol/
uenꝛ ⁊ corruẽt: hec ille. Confirmat hec oĩa. sãctus
Bonauenª. in 2°. sententiarũ di. pª. ar°. p°. q. pª.
Oẽs inquit res mũdane hñt vnũ principiũ pro
ductiuũ: tũ propter rerũ varietatẽ: quia multitu
do ⁊ pluralitas habet ortũ ab vnitate: tũ propter
reꝝ mutabilitatẽ: quia oẽ mutabile est ab immu
tabili: tũ propter rerũ ordinem quia ordo habet
ortum a primo: hec ille. S

Potest quoqꝫ diuine essentie vnitatis ꝓba/
ri ex infinitatis ratione. Nam infinito non
est dare infinitꝰ. 3°. Phisicorum. Sed si plures
essent dij essentialiter distincti: singuli haberẽt in
finitatẽ ab alio separatã: quia vt diciꝛ ps°. 47°.
Magnus dñs et laudabilis nimis ⁊ magnitu/
dinis eius nõ est finis: ⁊ per cõsequens dato quo
libet eorũ posset assignari maior ĩfinitas. s. ex adu
natione oĩum deorum simul. Et cõfirmatur hoc
argumentum per dictũ Anselmi in li°. prosolo. c°
2°. vbi ait. Qꝺ deus est quoddã summũ bonum
quo aliqd maius nõ põt cogitari. Sꝫ si eẽnt plu
res dei: quolibet eorũ aliquid maiꝰ cogitari pos/
set quia illi plures simul aliquid maius eẽnt ꝙꝫ
vnus solus. Itẽ ſm Damascenũ si plures essent
dei: singuli eoꝝ essent vniuersaliter ꝑfecti. Aut er
go illi oẽs simul ponerent maiorẽ ꝑfectionẽ intẽ/
siue vl' extẽsiue: aut nõ si sic. Sequiꝛ ꝙ nullus eo
rũ ẽ vniuersaliter ꝑfectꝰ: ⁊ per cõsequẽs nõ ẽ deꝰ
Si ergo non sunt essentialiter distincti: sed po/
tius vnũ ⁊ idẽ: sicut diuine persone que simul nõ
ponũt maiorẽ ꝑfectionẽ ꝙꝫ vna illarũ. Itẽ quod/
libet suꝑlatiuũ de vno solo diciꝛ. vt nota. in. l. vbi
autẽ nõ apparet. ff. de verbo. ob. ⁊ in. l. Siquid. §
fi. ff. de edili. edic. et in c°. Metropolitano. 63ª.
di. Superlatiuum eni idẽ est quod suꝑ oĩa latuz
Sed esse optimũ est superlatiuũ. Ergo vnus so/
lus. s. deus est optimus. Et hoc est qꝺ ait cõmen
tator suꝑ p°. Ethicoruz cõmẽto. 67°. vbi indu/
cit hanc cõtradictionẽ dicens. Si plura sunt op
tima nihil est optimũ: quia optimũ est qꝺ vni so
li cõuenit: hec ille. Et propterea ingt btũs Tho.
in summa cõtra gen. li°. p°. c°. 42°. Impossibile
est esse duo summe bona: quia qꝺ per superabun
dantiã diciꝛ: vni soli cõuenit. Sed deus est sum/
mũ bonũ: ergo est vnus solus. Et ex ꝑdictis tol/
liꝛ argumentũ ꝙ potuisset fieri sic. Plura bona
sunt paucioribus meliora 3°. Topi. Sed plures
dij sunt plura bona: ergo melius est eẽ plures ꝙꝫ
vnũ. Quia respondet sctũs Bonauenª. in p°. di.
2ª. Qꝺ dictũ philosophi habet veritatez in bono
creato ⁊ finito qꝺ ratione sue finitatis recipit bo/
nitatis augmẽtũ per additionẽ alteriꝰ boni. Nõ
aũt intelligi potest de bono infinito: qꝺ augeri nõ
potest

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

pōt. Poteſt quoqꝫ vnitas eēntie diuine probari auctoritatibꝰ diuerſis. Et primo gentiliū phōꝝ. naꝫ Ari. in. 8°. Phiſi. ait. Oportet eē vnū principiuꝫ ⁊ nō multa: ⁊ Plato in Thimeo īqt. Mūdus ē vnus: qꝛ iuxta vnū exēplar ē formatꝰ. Ariſto. quo in. p°. de celo ⁊ mūdo dr. Nō ſicut mundus nō pōt eē niſi vnus: ita ⁊ a fortiori primꝰ motor nō pōt eē niſi vnus: ⁊ probatr ſic. Si poſſēt eē plures motores ſtante mundi vnitate: vel ambo mouerēt idē mobile vel vnus tm̄. Si ambo. cuꝫ vnus ſufficiat: alter ſuperfluit. Quia fruſtra fit p plura: qđ eque bene fieri pōt p pauciora: ut notatur in. l. pª. in pn. C. cōia de lega. Si vnus tm̄ ſequitur q alter pmanet ocioſus: vel ſi nolet eē ocioſus requiret aliū mūdū: ⁊ ſic oporteret q duo eſſent mūdi: qđ eſt ꝯtra Phōs omnes naturales. Que oīa cōfirmat Lac. in p°. diui. inſti. vbi etiam ait. Sit igitr noſtri opis queſtio illa conſequēſ atqꝫ ſecūda. Utrū ptāte vnius dei mūdus regatr an multoꝝ. Nemo ē qui deuꝫ ſapiat rōnēqꝫ ſecū putet: qui nō vnū eē intelligat qui ⁊ condiderit oīa: ⁊ eadē qua cōdidit virtute moderetr. Quid enim multis opus eſt ad mundi regimen ſuſtinēdum niſi forte arbitremur ſi plures ſint minꝰ habere ſingulos neruoꝝ atqꝫ viriū: qđ quidem faciunt hi qui multos eſſe volunt: qꝛ neceſſe eſt imbecilles eē. Siquidē ſinguli ſine auxilio reliquoꝝ tante molis gubernaculū ſuſtinere nō poſſunt. Deus āt q eſt eterna mens: ex oī vtiqꝫ parte perfecte cōſumateqꝫ virtutis ē: qđ ſi veꝝ ē: vnus ſit neceſſe ē. Poteſtas. n. vel virtꝰ abſolute retinet ſuā ppriā firmitatē. Id autē ſolidū ē extimādum cui nihil decidere: idqꝫ pfectū cui nihil poſſit accedere: hec ille. Qui ēt ibidē ait. Poete quāuis deos carminibꝰ ornauerint: ſepiſſime tm̄ cōfitentur vno ſpiritu vel mēte vna contineri regiqꝫ oīa. Idē quoqꝫ doctor poſtq̄ opiniones multorum gentiliū de deo enumerauit cōcludit dicēs. Uorū tm̄ ſnīa q̄uis ſit incerta eodē ſpectat ut prouidentiā eē vnam cōſentiāt: ⁊ Philoſophus. 8°. Phiſi. dicit pdicta cōfirmādo. Unum mouens magis q̄ multa oportet exiſtere. Augu. āt in. 8°. de ciui. dei inducit Platonē qui ait. Deus ē vnꝰ verus ⁊ optimus q cūcta pcellit. Auicena āt in pmo Methaͨ. c°. 6°. inqt. Impoſſibile ē ei qđ ē neceſſe eē: ſit compar aliud neceſſe eē: hec ille. Uocat autē deū neceſſe eē. Ut ēt aſſerit Grego. Signanter aūt dixit aliud qđ denotat diuerſitatem eēntie: ⁊ nō alius: q̄ dictio denotat diuerſitatē pſonalē ſm Auguſtinū in libro de fide ad Petrū. Termegiſtus etiā ad Aſclepiuꝫ ſcribit di. Quia vnus eſt mūdus: vnus ē deꝰ. Sibille quoqꝫ ideꝫ ꝓteſtantr. De quibus Lac. vbi. ſ. inquit. Omnes ſibille vnū deū predicāt. Ari. ēt. 12° Methaͨ. ait. Deus ē vnus eternus ⁊ nobilis infinite nobilitatis. Auctoritatibꝰ quoqꝫ fideliū ꝓbātur pdicta. Nā ps°. 85°. ait Dauid deo. Tu es deus ſolus. ⁊ ipſe dñs ait Eſa. 44°. Abſqꝫ me non eſt deus: ⁊ Mala. 2°. dr. Nūquid nō deꝰ vnꝰ creauit nos: ⁊ Eccle. p°. dr. Unꝰ ē altiſſimus creator oīuꝫ oīpotēs: rex metuēdus nimis: ⁊ Judith. 9°. di deo. Tu es dñs ⁊ nō ē aliꝰ pter te: qđ cōfirmat Dauid. ps°. 17. di. Quis deus pter dñm: aut qs deꝰ preter deū nrm: ⁊ Eccle. 36°. di deo. Nō ē alius deus niſi tu: ⁊ Eſa. 45°: ait ipſe deꝰ. Ego dñs ⁊ nō ē aliꝰ: ⁊ extra me nō ē deus: ⁊ idem hētur in. c°. p°. de ſu. trini. ⁊ fi. ca. ⁊. 33ª. di. c°. Qui eps. ⁊. 45ª. di. c°. De iudeis: ⁊ pª. q. pª. c°. hi qui. ⁊ c°. paulianiſte. ⁊ pª. q. 3ª. c°. ad mēſā. ⁊ 22ª. q. 4ª. c°. ſiquis ⁊. 24ª. q. pª. c°. loquitr. ⁊ 26ª. q. 6ª. c°. nō licet. ⁊. 32ª. q. 5ª. c°. puto. ⁊. 24ª. q. 3ª. c°. quidā. ⁊. 26ª. q. 7ª. c°. Nō obſeruetis. ⁊ de peni. di. pª. c°. Deꝰ q. ⁊ de ꝯſe. di. 2ª. c°. Acceſſerūt. ⁊. 2ª. q. pª. c°. Deus noſter omnipotens.

M

Ex predictis igitr patet illum eē inſipientē q putat nō eē deū. de quo ꝓpheta inquit ps°. 13°. Dixit inſipiens in corde ſuo nō ē deꝰ. Nam vt ſ. claruit oportet eē vnū rectorem vniuerſi orbis: aliter oīa ad nihilū tenderēt ⁊ ꝯfuſa eſſent: vnde Claudianꝰ li. p°. ī Rufinū ait. Sepe mihi dubiā traxit ſnīaꝫ mētē: Curarēt ſupi terras: an nullus ineēt Rector: ⁊ in certo fluerēt mortalia caſu. Sꝫ cū diſpoſiti queſiſſē federa mūdi. Preſcriptoſqꝫ maris fines: animiqꝫ meatꝰ. Et noctiſ luciſqꝫ vices. tūc oīa rebār: Cōſilio firmata dei q lege moueri Sydera: qui fruges diuerſo tpe naſci. Qui variam phebem alieno iuſſerit igni. Cōpleri: ſolemqꝫ ſuo: porrexerit vndis Littora tellurem medio librauerit axe: de ipſo ēt deo inquit. Ari. p°. de celo ⁊ mūdo. Deus ē apud quem eſt vita fixa: ſempiterna in ſecula ſeculorū: q̄ nec finitur nec deficit: ⁊ Auicena. 8°. Methaͨ. dicit. Deus eſt bonitas pura in deſiderio oīum. ⁊ 5°. Methau. ait Philoſophus. Ordinatio eoꝝ que ſūt in mundo eſt ex diſpoſitione primi principij qđ eſt deus glorioſus. ⁊ in li°. de bona fortuna dicit Deum dignificamus dñm exiſtentem vt diſtribuat bona ⁊ mala: ⁊ in lib°. de regi. principum. Deo nihil eſt difficile: ⁊ ſine eo non eſt poſſibile. Et p°. de celo ⁊ mundo inquit Diuinū eſſe neceſſe eſt eſſe intranſmutabile primum ⁊ ſummum hec ille. Pro concluſione autem huius partis di

Claudia[nu]s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

co:ꝙ eandem sectam gentilium dicentium plu/
res esse deos:reprobant alie innumere auctorita
tes sacre scripture.De quibus aliquas soluꝫ cau/
sa breuitatis allegabimus:prima habetur. Deu
te.6°.vbi dicitur.Audi israel:dominus deus nr̃
deus vnus est.2ª.Exo.3°.vbi Dixit dominꝰ ego
sum qui sum:non dixit:nos sumus:qui sumus.
3ª.ps°.25°. Dominus omnipotens nomen illi.
4ª.Joannis.10.Ego ⁊ pater vnum sumus dicit
saluator noster.5ª.Deuto.32°.Uidete ꝙ ego sim
solus:⁊ non sit alius deus preter me.6ª.Exo.20.
Ego suꝫ dominus deus tuus qui eduxi te de ter
ra egypti:non erunt tibi dij alieni preter me:⁊ in
ps°.etiam inquit. Non erit in te deꝰ recens:neqꝫ
adorabis deum alienum.7ª.Matthe.23°.Unꝰ
est enim pater vester q̇ est in celis.8ª.ad Ephe.
4°. Unus deus ⁊ pater omnium:qui est super
omnia ⁊ in omnibus nobis:⁊ Jmperator in.l.
2ª.C.de suma.tri.⁊ fi.ca.inquit.Unius ⁊ summi
dei nomen vbiqꝫ celebretur.

¶ De Secta Machometi. C

SEcũda secta iniq̃ ē Machometi q̇ fu
Jsmaelita ⁊ Jdumeꝰ qȯ idē ē:saraceni
.n.dscẽderũt ab Agar ancilla Abrahe
q̃ ei genuit Jsmaelē:⁊ iõ deberēt ap/
pellari Agarreni:sꝫ faciũt se appellari saracenos
a Sarra vxore eiusdem Abrahe:de quorum ꝓ
genie fuit Maumeth qui fuit idolatra:vnde in
Alchorano suo dicitur ꝙ deꝰ dixit ei. Jn errore
idolatrie diu mansisti ⁊ inde eduxi te. Hic ergo
ipsam gentem sarracenorum ⁊ turchorum atqꝫ
multas alias decepit nationes:dans eis legē be/
stialem ⁊ omni inhonestate:spurcitia,ac libidi/
dine plenissimā.Hec autē secta diabolica repro
bare potest p°.ratione falsitatis.Nā ipse impuris
sissimꝰ Machometꝰ ponit felicitatē in delectati
onibus corporis:vꝫ.ingulositate:luxuria ⁊c.⁊ ꝑ/
mittit suā legē seruãtibus:ꝙ in alia vita luxuria/
bunt ⁊ comendent res delicatas.Dicit ēt ꝙ ĩ pa
radiso habebũt tria flumina.s.vnum lactis:aliȯ
mellis:⁊ aliud vini optimi aromatici:q̇bus quā
do eis placuerit poterunt vti ⁊ multa huiusmo/
di.Quo secta demõstratur eē falsissima etiam a
Philosophis paganis.Nā Ari.in primo Ethi
coruꝫ demõstrat ꝙ felicitas nõ cõsistit in delecta
tionibus corporis sed anime:⁊ iõ Auicena q̇ fu/
it de secta Machometi:despicit oēs eius ꝓmis/
siones:⁊ ponit finē nostrũ esse alium:q̃ꝫ eum in
quo ipse diabolicus Machometꝰ dicit eē ⁊ cõ/
sistere felicitatem nostraꝫ vñ in.9°.Matha. sue
c°.9°.iquit Lex nostra quā nr̃ Machometꝰ de
dit oñdit perfectionē felicitatis circa ea que sunt
ſm corpus:sed alia ē promissio que solum apre/
henditur intellectu:⁊ iõ sapientibus magis fu/
it cupiditas ad ostendēdum animarũ felicitateꝫ
q̃ꝫ corporum:que q̃ꝫuis daretur eis nõ tñ atten/
dunt nec apreciant eam in cõparatione felicita/
tis que est coniunctio prime veritati:hec ille. Ex
quibꝰ verbis innuit Auicena ꝙ Machometꝰ er
rauit:⁊ sic ipse Auicena concordat cuꝫ sententia
xp̄i Joannis:17°. dicentis.Hec est vita eterna:
vt cognoscant te veꝝ deũ:⁊ quē misisti Jesũ xp̄ꝫ
Falsissima ergo ē lex Macho.di. ꝙ sui sectato/
res hēbunt in alia vita plures vxores q̃ꝫ nũc ha/
bent.Cõcessit.n.suis sectatoribus habere quattu
or vxores tot cõcubinas quot pascere possunt:⁊
dixit ꝙ post hanc vitā habebũt vxores virgines
pulcherrimas que tamē nõ intrabũt paradisuꝫ
nisi qñ ipsi volēt cũ eis cõmisceri:sed stabunt ex
tra paradisũ ibi ꝓpe:⁊ semꝑ qñ ingredientur ut
cũ eis cõmisceant̄ efficient̄ virgĩes.Dixit quoqꝫ
ibi ꝙ nulla mulier intrabit paradisũ nisi eo mo
do quo dictũ ē.s.cā libidinis virorũ saciāde:⁊ al/
legat quandā fatuā cām quare deus nõ velit ꝙ
mulieres intrent paradisũ:quā obmitto cā breui
tatis.Hoc āt est falsissimũ:q: deus non facit dif/
ferentiā sexus in datione regni celorũ.§. hinc aũt
nobis.in aũt.de mona.Falsissimũ etiam est illud
quod inquit de vxoribus.Nā hoc est cõtradictũ
xp̄i in euangelio.Matthei 22°.⁊ Marci.12°.ac
Luce.20.vbi inq̇t:ꝙ in resurrectione neqꝫ nu/
bent:neqꝫ nubent̄:sed erunt sicut angeli dei.Itē
qȯ inquit de comestione est falsissimum. Naꝫ re
gnum dei non est esca vel potus:ut ait Apl̄s. ad
Ro.14°.Si autem esset veruꝫ ꝙ dicit Macho
metus oporteret paradisum repleri sterquilinij:
aut ex digestione cibi celum ipsum fedari sterco/
ribus.Ratio aũt quare Machometus ꝑmitte/
bat suos cultores luxuriari vt infra patebit:ē q̇a
ipse erat totus libidini deditus:incestuosus ⁊ stu
prator:ac adulter.Unde quando violabat alteri
us vxores:ne maritus aliquid diceret:⁊ ne popu
li eum interficerēt:dicebat ꝙ angelus Gabriel p̄
ceperat ei ex parte dei ꝙ sic faceret:quia debebāt
nasci ab eo multi prophete ⁊ homines valorosi
ex quibus patet eius diabolica malicia ⁊ populi
credentis ei stultitia.preterea.fidem Machome
ti esse nequissimam patet ex modo quo facta est:
facta enim fuit per auxilium brachij secularis ⁊
per fallaciam. Nam habebat Machometus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

columbinam albam cui nunq̃ dabat comede/
re nisi positis granis milij in auribus suis: ⁊ ipsa
inde excipiebat cibum cum rostro: ⁊ vbicunq̃
eum videbat: ad aures eius volabat intus po/
nens os ut extraheret cibum. Qua sic instructa
cum esset coram populis in loco eminenti facie/
bat occulte ab aliquo suorum dimitti dictam co
lumbam: ⁊ ipsa volante ad aures eius dicebat
ꝙ erat spiritus sanctus in specie colũbe que euȝ
alloquebatur cuius consilio cuncta faciebat. Itē
cum caderet morbo caduco propter eius luxuri
as ⁊ ebrietates ac innumeras bestialitates: dice/
bat ꝙ tunc erat raptus: ⁊ sic cadebat quia tunc
apparebat sibi archangelus Gabriel eum infor
mans de lege quam daturus erat: multisq̃ alijs
fallacijs illos bestiales pplos decepit. Inter alia
dicitur in Alchorano eius: ꝙ in die iudicij ipse
transformabitur in forma arietis valde pillosi: ⁊
omnes eius legem seruantes in forma pulicum
⁊ intrabunt eius pellem pillosam: ⁊ tunc ipse cũ
eis saliet in celum que est stulticia ⁊ fatuitas ma
gna. Ut autem hec porcina secta non destruere/
tur precepit ipse fraudulentus Machometus
ꝙ si aliquis contra legem suam predicare vel lo
qui presumpserit vel eum negare ausus fuerit ꝓ
tinus occidatur. Sciebat enim ipse diabolicus
Machometus ꝙ lex sua est contra omnem le/
gem non solum moralem: sed etiam naturalem
⁊ diuinam: concedens omnia venerea ⁊ volu//
ptuosa: in tantum ꝙ etiam licentiauit vicium so
domoticum contra naturam: ut dicit Eustachi/
us. 7°. ethico. cõmento. 9°. De qua spurcissima
lege predixerat Ouidiꝰ qui fuit post annos. 600.
⁊ plus ante ipsum Machometum dicens ĩ ter
tio de vetula. In qua si liceant quecunq̃ licere
putentur. Scripta licet nondum super hoc lex
inueniatur. In quibus verbis ostendit ꝙ debe/
bat venire vna spurcissima etas in qua ipsa lex
viciosissima concedens scelera nephãdissima da/
retur. Et si queratur quomõ Ouidius paganꝰ
hoc sciuit respondetur quod forte legerat illud
psalmiste: Constitue domine legis latorem super
eos: ut sciant gẽtes quoniã homines sunt: vel for
sitã: deus per gratiam gratis datam hoc illi in/
telligere fecit: sicut ⁊ de alijs paganis dicit Ricar
dus in primo distin. 3ª. ꝙ multa cognouerunt de
trinitate: iuxta illud Apostoli ad Roma. p°. Deꝰ
illis manifestauit. Prohibuit ergo Maumeth
disputari de sua lege q̃ quicunq̃ rationis capax
eam nequissimam ⁊ irrationabilissimam posset
demonstrare. X

Fides vero christi fundata est non per po/
tentiam aut sapientiam mundanam: sȝ ab
Apostolis infimis ⁊ vilibus ṡm seculum atq̃
idiotis. Ideo exclamat Ber. in sententijs suis di.
O stupendum miraculuȝ super omnia miracu
la. Ecce ꝙ minor superest maiori: ⁊ maior sub/
est minori: cum omnes reges terrarum se aposto
lis infimis modicis: atq̃ despectis submittunt:
stupendum valde fuit imperitos piscatores abs/
q̃ litteris omnes scientificos conuicisse: ac tam
paucas personas totum mundum ad vnam fi/
dem adunasse: ⁊ hoc est quod inquit Apostolus
prime ad Corin. secũdo. Infirma mundi elegit
deus ut confundat fortia. Et ibidem inquit ideȝ
Apostolus. Non indoctis humane sapiẽtie ver/
bis sed in ostensione spiritus ⁊ virtutis: predica/
mus ut fides nostra non sit in sapientia homi//
num: sed in virtute dei: magnum profecto vide/
retur miraculum si duodecim serui abiectissimi
alicuius Imperatoris totum imperium eius si/
ne armis debellarent ac illud dictioni sue subijce
rent: magnum etiam ⁊ stupendũ videretur mi
raculum si aliq pauci homines idiote ⁊ illittera
ti omnes Logicos: Philosophos: Theologos:
atq̃ Astrologos sue opinioni atq̃ sententie acqe
sere facerent. Maximum etiam atq̃ stupenduȝ
videretur miraculum si aliqui pauci homines
inhermes vniuersum mundum sibi subiectum
⁊ obedientem facerent: sed mirabilius est ꝙ duo
decim Apostoli vniuersas mundi nationes di/
uersarum linguarum: cum ipsi essent vnius lin/
gue fecerint: relictis suis ritibus ⁊ culturis: ⁊ reli
cta antiqua fide fidem per eos predicatam ac/
cipere. Et si dicatur ꝙ hoc fecerunt propter mi
racula per eos facta: quia scriptuȝ est Matthei
vltimo: ꝙ Apostoli profecti sunt vbiq̃ predican
tes: domino cooperante ⁊ sermonem confirmã
te sequentibus signis: ego respondeo ꝙ ex hoc
fides nostra redditur autentica: quia ut dicit Au
gustinus in libro de vtilitate credendi: miraculũ
est opus arduum super facultatem admirantis
nature: ⁊ non potest fieri verum miraculum ni/
si per virtutem diuinam: vt inquit Tho. secun/
da secunde. q. 159ª. ⁊ Alexander de ales in tra/
ctatu de miraculis: si vero quis dicat ꝙ mũdus
conuersus est sine miraculis: dico ꝙ hoc ẽt red/
dit fidem nostram valde autenticam. vnde Au/
gu. li°. 22°. de ci. dei. c°. 5°. ait. Si ista miracula is/
de xp̄i fcã ñ credũtur saltẽ nobis vnũ grãde mi/
raculũ sufficit: qa iã totꝰ orbis terraruȝ sine vllis
miraculis credidit ⁊ fidei xp̄iane se subiecit: hec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ste. In fide autem maumeticha nullu3 vnq̄ fa-ctum est miraculum: nisi illud miraculū repute-tur quod accidit cuidā Januēsi qui in partibus illis existens: desiderans q3 videre quid facerent illi sarraceni siue mauri in templo suo quod mos-cheam apellāt: in quo quilibet xp̄ianus intrās aut occiditur: aut fide3 xp̄i negare cōstringitur: expo-suit se periculo ꝛ latēter intrauit. Cum autem ibi esset in medio maxime multitudinis ꝛ nō posset exire: necessitas q3 ei venisss supfluū pond⁹ corpo-ris deponendi stercorizauit in femoralibus: cum autem fetor esset in illa moschea: omnes circun-spiciebant quis huius fetoris causa fuisset. In-uenerunt q3 ipsum Januense3 que3 volentes oc-cidere: ille qui forte linguam eoru3 sciebat eis di-xit: vel per interpretē mēdaciū hoc significauit: sci-licet ꝙ cū ipse nō posset per lōgum tempus habe-re beneficium ventris: intrauit templum vt ma-chometo se recomēdaret: ꝛ statim habuit benefi-cium ventris. Hoc autem audiētes ꝛ credentes illi homines bestiales acceperunt femoralia illa stercore infecta ꝛ suspenderūt in moschea: clamā-tes miraculum: miraculum. y

SI quis autem querat quo tempore macho-metus dedit legem suam: respondeo ꝙ fuit anno dn̄i. 662°. Aliqui tamen dicunt ꝙ fuit cir-ca ānos. 615°. Et alij paulo post. s. in. 621° . ab in-carnatione dn̄i: regnante Eradio imperatore ro-manorum qui inuenit crucē dn̄i translatam in persiam per Cosdroe regem quem debellauit: sed postea ex deuotissimo pñcipe factus est hereticus Et dicte opiniōies possent verificari si due vltime referātur ad tēpus natiuitatis eius ꝛ prima ad tempus legis per eum date. Tempore autem ma-ledicti machometi iam mortui erant doctores ec-clesie. s. Ambrosius: Hieronymus: ꝛ Augustin⁹ ac Gregorius. Nam si post eum fuissent: ei⁹ dia-bolicam sectā suis in opibus reprobassēt. Mor-tuus est autem perfidus machometus morbo epi-lentico: anno etatis sue. 63° . ꝛ detrusus cum dia-bolo inferni profundo. Alia quoq3 ratio impu-gnat fidē machometi: ꝛ corroborat fidem nostrā Nam lex machometi ideo habuit sectatores: qa permittit oīa delectabilia huius vite ad que oēs naturaliter inclinant. Gen̄. 8°. c°. omnis etas. 12ᵃ q. pᵃ. ꝛ c°. procliuus. 20ᵃ. q. 3ᵃ. vbi dicitur: procli-u⁹ est cursus ad voluptatē: ꝛ imitatrix est natura viciorum. Unde dicit beatus Tho. in principio li-bri cōtra gentiles. Lex Maumeth tota est s3 de-lectationes carnis ad quas hoīes proni sūt: ꝛ iō a multis accepta est sicut ꝛ doctrina Epicuri de

quo Lac. 3°. diui. institu. ait. Epicuri disciplina multo celebrior semper fuit: nō quia veri aliquid afferret: sed quia multos ad populare nomē vo-luptatis inuitat nemo enim nō in vicia pronus est: hec ille. Sed o fides xp̄iana quomodo cōuer-tisti ad te mūdum: nūquid per permissionem bo-norum temporaliū ꝛ delectationu3 certe nō: imo prohibes luxuriā ꝛ omnes mūdi delitias inordi-natas ꝛ solum promittis beatitudinē in alia vita ꝛ facis homines reliquere temporalia: que vidēt ꝛ cognoscunt pro inuisibilibus ꝛ futuris. Et pa-tet ꝙ hec lex est alijs omnibus melior ima nulla est bona preter ipsam hec enim fieri non possent nisi ex dono speciali diuine gratie. Ideo Augusti-nus in quadam ep̄la ait. Quis tātam hominu3 multitudinē ad peccata pronā: ad legem xp̄i: car-ni ꝛ sāguini contrariam: seruandam vnq̄ indu-ceret: nisi deus? Et hoc idem inquit ipse Augusti-nus libro. 22°. de ciui. dei. c°. 5°. Preterea appa-ret veritas fidei nr̄e que nō est fundata per coa-ctionē: sicut lex machometi. Nā machomet⁹ cum esset falsissimus: ꝛ dolosus: ac luxuriosus: per ope-rationem diaboli traxit ad amorē suū quādā3 re-ginā viduā in tantū ꝙ accepit eū in maritū: quo regno adepto postea per vim ꝛ pugnas subegit multas nationes: quas etiā partim per vi3: parti3 hypochrisi3 ꝛ deceptiones multas acquiescere fe-cit legi sue maxime aditu⁹ a quodā monacho xp̄i-ano falso: qui existēs prelatus in ecclesia dei: mis-sus est a sede apostolica ad predicādum illi gen-ti: apud quas cum esset in deuotione: indignat⁹ est cōtra summum pontificē: quia noluit ei dare quandam dignitatem. Unde adunatus macho-meto cum predicauit vt maximum prophetam a deo missum: vt nouam legem daret: sic q3 popu-los illos bestiales decepit. Alij autem dicunt ꝙ iste monachus qui appellabat Sergius fuit ro-me cōdemnatus de heresi ꝛ excomunicatus. Un-de ad partes arabie fugiēs ibi q3 machometo se federans vna cū quodam iudeo maligno com-posuit legem machometi ꝛ ea3 predicauit vt bo-nam. Ipse enim machometus erat ignarus litte-rarum: nam fuerat primo custos siue ductor ca-mellorum: licet postea per fallaciam ꝛ artē magi-cam peruenit ad regnum: dicunt etiam quidam ꝙ ipse machometus ducendo mercantias per di-uersas partes orbis conuersabatur cu3 xp̄ianis ꝛ iudeis a quibus didicit multa tam de nouo q̄ de veteri testamento. Et postea fingens se prophe-tam a deo missum dixit: ꝙ ideo deus eum mise-rat vt legem mitiorem daret q̄ esset lex euange-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

lica vel mosaica affirmans q̄ erant nimis dure
ad obseruandū: ꝛ sic multos decepit fallacia sua
diabolica: nā per artē magicam mutabatur i fa
cie ꝛ multa faciebat que videbantur prodigia: ꝛ
a demonibus ferebatur hinc inde quocunqꝫ vo
lebat. Dicebatqꝫ iudeis se eē messiaꝫ eis ꝓmissuꝫ
ꝛ sic plurimos eorum ad se traxit. Omnibusqꝫ
cōcupisentijs frena laxauit: vt sic bestiales homi
nes ad bestialem suam sectā pertraheret: nec mi/
rum si illos decepit: nam ꝛ prius erant idolatrie
dediti ꝛ a diabolo possessi. Fides auteꝫ nostra nō
sic est fundata: sed sanguine martyrum: quod est
valde mirabile. Cum enim vltimum terribiliuꝫ
sit mors. 3°. Ethico. Et cum etiam ferocissime be
stie fugiant penas ꝛ mortē: ut ait Philosophus
6°. Ethi. ꝛ Boetius in. 3°. de conso. dicit. Omne
animal salutem tueri desiderat: mortem vero p/
niciemqꝫ deuitat. ꝛ Job 2°. dicitur: pellem ꝓ pel
le ꝛ cuncta que habet dabit homo ꝓ anima sua
idest pro vita tuenda: ꝛ tamen tot milia hominū
in principio ecclesie ne amitterent fidē potiꝰ pas
si sunt mortem: ꝛ horribilissima tormenta: nam
Petrus crucifixus est: Paulus decapitatus:
Bartholomeus excoriatus: Laurentius assatꝰ:
ꝛ alij multi ꝛ quasi innumerabiles tam diris pe/
nis sunt cruciati: q̄ si fides hec non esset vera
profecto illas nunq̄ꝫ sustinuissent: ideo dicit bea/
tus Maximus in sermone plurimorum marty/
rum. Nunq̄ꝫ enim hanc vitam tam constanter
expenderent nisi esse aliaꝫ incomparabiliter bea
tiorem perfecta diffinitione sentirent. O sancta fi
des catholica. O fides firmissima ꝛ stabilissima.
O fides nulli hominum dubitāda: quis tibi nō
credat nisi penitus amens ꝛ stultꝰ. O beata Ca
therina: o Agnes: o Lucia: o Agatha: quare mor
tem tam alacriter subijstis pro fide: nisi quia ē ve
rissima. o sancte Jacobe intercise quare permisi/
sti te membratim incidi: nisi quia verissimam fi/
dem xp̄i negare noluisti. Et ideo exclamat san//
ctus maximus contra dubitantes de fide nostra
dicens in sermone vbi supra. Nouerimus itaqꝫ
quia non sine magno discrimine de religiōis ve
ritate disputamus: quam tantorum sanguine cō
firmatam videmus. Magni periculi res est si
post prophetarum oracula: post apostolorum te/
stimonia: post martyrum vulnera veterem fideꝫ
quasi nouellam discutere presumas: ꝛ post tam
manifestos duces i errore permaneas: ꝛ post mo
rientium sudores: ociosa disputatione contēdas.

¶ De iniquissima ꝛ obstinata secta Judeo//rum.

Z

Tertia secta est iudeorum. Judei eniꝫ
insensati ꝛ rudes nouum testamentū
condemnant. Quorum pertinaciam
confutare valemus: ostendēdo q̄ xp̄s
fuit verus messias: quem ipsi expectare se dicūt:
q̄ autem xp̄s eis promissus fuerit patet Geñ.
22°. c°. vbi dixit deus Abrahe. In semine tuo be
nedicentur omnes gentes: hoc autem nunq̄ꝫ ve
rificatum fuit nisi in xp̄o qui natiuitate sua totū
orbem benedictione repleuit: sicut predixerat Da
uid ps°. 71° dicens. Benedicentur in ipso oēs tri
bus terre: omnes gentes magnificabunt eū: pro
missus quoqꝫ fuit xp̄s Dauid. secundi. Re. 7°.
c°. vbi ei dixit deus. Cum fuerint completi dies
tui: ꝛ dormieris cum patribus tuis: suscitabo se/
men tuum post te. Quod non potest intelligi de
Salomone ut voluerunt iudei quia natꝰ nō fu/
it post mortem Dauid sed ante post multos an/
nos: quinimo per Dauid patrem suum constitu/
tus fuit rex anteq̄ꝫ Dauid moreretur: tertij. Re.
p°. Sequitur ibidem. Quod semen egredietur
de vtero tuo: ꝛ firmabo regnum eius: ꝛ stabiliaꝫ
thronum regni eius vsqꝫ in sempiternum. Nō
etiam non potest intelligi de Salomone: qa re/
gnum eius non fuit stabilitum vsqꝫ in sempiter
num: qm̄ a filio suo Roboam fuit diuisum: quā/
do decem tribus constituerunt supra se regeꝫ in
samar Jeroboam regē Israel: nec filio Salomo
nis remanserūt nisi due tribus: tertij. Re. 12°. c°.
Sequitur ibidem. Et fidelis erit domꝰ tua: ꝛ re
gnum tuū vsqꝫ in eternū ante faciem meā. Nō
ēt non intelligitur de Salomone qui inueteratꝰ
amore mulierū alienigenaꝝ fecit templa idolis:
ꝛ coluit ea. tertij Re. xj°. Nec verificatur de do/
mo sua: q2 q̄si oēs reges fuerunt idolatre vsqꝫ ad
Ezechiā. cuiꝰ filiꝰ Manases ipleuit tēpluꝫ dn̄i
idolis: quarti. Re. 21°. Sed nec illō qd̄ sequitur
de Salomone verificat̄. s. ego ero illi in patrem:
ꝛ ipse erit mihi in filiū. Sꝫ recte ista ꝓphetia ve
rificat̄ de rege nostro xp̄o: de quo inq̄t deus per
Dauid in ps°. 88°. Ipse inuocabit me: pr̄ meus
es tu: ꝛ ego primogenitum ponam illum: excel//
sum pre regibus terre. Regem hunc magnum:
regem iudeorum quesierūt tres reges dicen//
tes. Ubi est qui natus est rex iudeorum: Mat/
th. secūdo. Propter has ergo promissiones: pa
tres veteris testamenti expectabant cum maxi/
ma anxietate saluatorem: ideo magnus patriar/
cha Jacob in obitu suo descensurus ad limbum
dicebat deo. Geñ. 49°. Salutare tuum expecta
bo domine: ꝛ Moyses Exodi. 4°. Obsecro do/
mine mitte quem missurus es: ꝛ Dauid. ps°. 16°.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Emitte agnum dñe dominatorem terre: ⁊ ps°. 41°. Rorate celi desuper: ⁊ nubes pluant iustū aperiatur terra: ⁊ germinet saluatorē: ⁊ ps°.84°. Ostende nobis domine misericordiam tuam ⁊ salutare tuum da nobis. ⁊.143°. Inclina domine celos tuos ⁊ descende: ideo quasi tediatus de mora messie dicebat. Dormitauit anima mea p̄ tedio. ps°.118°. ⁊ causam hui⁹ tedij assignat psalmo 768°. di: Tu vero repulisti ⁊ despexisti. distulisti christū tuum. Esaias quoqz dicebat. c°. 64°. Utinam disrumperes celos ⁊ descēderes: ⁊ Abacuh. p°. c°. Usqz q̄ domine clamabo: ⁊ non exaudies: vociferabor vim patiens: ⁊ non saluabis: Propterea deus ostendit sibi incarnationē xp̄i futuram: vnde dicebat c°.2°. sui libri idem propheta. Adhuc visus procul ⁊ apparebit in finē. si moram fecerit: expecta eum: quia veniens veniet: ⁊ non tardabit. Qui autem erit incredulus non erit recta anima eius in semetipso. Omnes etiam alij sancti patres clamabant dicentes. Ueni domine: ⁊ noli tardare. Similiter synagoga que erat ante aduentum christi clamabat illud Canticorum. p°. c°. di. Osculetur me osculo oris sui quasi diceret. Jam saciata sum patriarchis ⁊ prophetis: veni sponse mi ut te videam incarnatum. Quorum omnium desideriū adimpletum fuit per incarnationem christi. Unde ipse dominus noster. Luc. x°. dicebat discipulis suis Beati oculi qui vident que vos videtis dico .n. vobis: q̄ multi prophete ⁊ reges voluerunt videre que vos videtis ⁊ non viderunt: ⁊ audire q̄ auditis ⁊ non audierunt. Abraham quoqz videns in spiritu incarnationem xp̄i letatus est: de quo saluator noster Joannis. 8°. dixit iudeis. Abraham pater vester exultauit ut videret diem meum: vidit ⁊ gauisus est.

Uerum quia scriptum est Amos.3°.c°. Nō faciet dominus verbum scilicet incarnari quin pri⁹ loquatur ad prophetas suos. Ideo videamus principales prophetias loquentes de xp̄o: ut cū patuerit eas eē verificatas credam⁹ eū verum fuisse messiam: per illam sententiam Nicolai de lira in suo opusculo contra iudeos dicētis. Quotienscunqz aliqua scriptura denunciat aliquid esse futurum ⁊ determinat tempus: locū ⁊ modum: si omnia predicta simul concurrant ⁊ veniant: manifeste patet q̄ illud quod predictū fuerat verissimum: est prima ergo prophetia habet Gen̄.49°. vbi Jacob patriarcha dixit. Nō auferetur sceptrum de Juda: neqz dux de femore eius: donec veniat qui mittendus est: ⁊ secundum translationem caldaicam habetur donec veniat messias. Sequit ⁊ ipse erit expectatio gētium quia gentiles eius fidem recepturi erant: ⁊ hoc quoqz prophetatum fuerat Dan̄.9°. vbi dicitur. Cum venerit sanctus sanctorum cessabit vnctio vestra: quod patet esse adimpletum. O iudei dicite mihi vbi habetis regem: antiquitus enim reges vngebantur vt habetur primi. Reg. 9°.c°. Ubi est imperium vestrum: vbi est dominatio terre promissionis quam promisit vobis deus dimittere in perpetuum: si seruabitis legem eius ⁊ fidem: Clarum ergo est q̄ non estis eius fideles. Si expulsi aliquando fuistis a regno propterea vestra peccata: postea etiā reuersi fuistis post aliquos annos. Nunc vero sunt mile quadringenti anni ⁊ plus q̄ expulsi estis: ⁊ habetis nunc minorem spem redeundi: q̄ in principio. Amisistis quoqz regnum vestrum circa tempus natiuitatis christi. Ablatum enim fuit vobis ab Herode aschalonita qui fuit idumeus ⁊ auxilio romanorum debellauit Antiochum regem vestrum: qui descenderat: a Machabeis: ⁊ prolem regiā occidit: ⁊ libros de genealogia cōbussit ne in posterum eijceretur ipse vel filij eius tā q̄ alienigene: ⁊ interfecit etiam legis doctores q dicebant in populo illud Deu.17°. De medio fratrum tuorum pones super te regem. Tempore huius Herodis aschalonite natus est Christus ⁊ ideo audiens magos dicentes: vbi est qui natus est rex iudeorum: turbatus est: Matth. secūdo. Ipse eni Herodes vsurpauit sibi regnū iudaicum anno incarnationis seu natiuitatis domini. Ex quibus patet q̄ verificata est hec prophetia. Secunda prophetia per modum p̄missionis habetur Deu.18°. vbi dixit Moysi deus: prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui: ⁊ ponam verba mea in ore ei⁹: loqueturqz ad eos omnia que precepero illi. Qui autem verba eius que loquetur in nomine meo audire noluerit: ego vltor existam: hoc autem fuit adimpletum cum iudeis non recipientibus christum deus fecit tam horribilem vindictam q̄ ut inquit Josephus in lib°. antiquitatum: ⁊ Beda in lib° de temporibus: post mortem christi procuratam: a iudeis: in punitionem tanti sceleris: misit deus Titum: ⁊ Uespesianū eius patrem imperatores Romanos: qui funditus subuerterunt hierusalem: in qua periere de iudeis. Undecies centena milia fame ⁊ gladio: preter mulieres ⁊ paruulos: reliqui vero venundati sunt triginta pro denario: quia ipsi vendiderunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

xp̄m pro triginta argenteis. Matth.26°.

B

Quod si dicant iudei ꝙ dicta prophetia vel promissio impleta fuit in Josue: vel ĩ alio duce aut rege: dico ꝙ falsum loquuntur. Ibi .n. loquitur deus de quodam magno propheta: qui debebat ex ore dei illis dare precepta legis: quod adimpletum fuit in nullo: nisi in christo datore legis euangelice: ⁊ ideo ut Moises ostēderet eū esse illum prophetam: de quo locutus ei fuerat deus: in trāsfiguratione christi apparuit cum il lo in mōte thabor: ut habetur Matth 17°. vbi dicit. Et ecce apparuerunt eis Moises ⁊ Heli as loquentes cum iesu.

C

Tertia prophetia scilicet ꝙ christus debe bat concipi ⁊ nasci de virgīe: habetur Esa. 7°. vbi dicitur. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet fili um: ⁊ vocabitur nomen eius emanuel: quod est interpretatum nobiscum deus: ⁊ Eze.44°. dici tur. Uidi portam in domo domini clausam ⁊ di xit dominus ad me: porta hec clausa erit ⁊ non aperietur: ⁊ vir non transibit per eam quoniam dominus deus israel ingressus est per eam: erit/ qꝫ clausa principi. Que verba exponens Augu. in quodam sermone inquit. Quid est porta ĩ do mo domini clausa: nisi ꝙ virgo Maria semper erit intacta? Et quid est homo non transibit per eam: nisi quia spiritus sanctus fecundauit eam: ⁊ dominus angelorum nascetur per eam? Et qd est clausa erit in eternum: nisi ꝙ maria virgo est ante partum: virgo in partu ⁊ virgo post partū? hec ille: ⁊ eadem prophetia habetur psalmo. 71°. vbi dicitur. Descendet sicut pluuia in vellus super que verba inquit Nicolaus de lira. Sicut pluuia in vellere recipitur: ⁊ ab eo exprimitur si ne corruptione velleris: sic xp̄s fuit conceptus et natus absqꝫ corruptione virginis. Quarta pro phetia ꝙ christus in instanti sue conceptionis debebat eē pfect⁹: ⁊ habere corp⁹ organiçatū ĩte gre ⁊ nō organiçadū p successū tpis sicut ē de ali is hominibus: habetur Hiere.31°. vbi dicitur. Nouum faciet dominus super terram: femina circundabit virum: super que verba inquit Ni colaus de lira. Hō fuit impletum in maria: que christum virum perfectum scientijs ⁊ virtutib⁹ ab instanti incarnationis in vtero suo circunde dit: hec ille. Et hanc eandem sententiam ponit. Franciscus de mai. super illa verba Luce pri mo. Ecce ancilla domini: ⁊ Gregorius super il lud Canticorum.2°. Ecce iste venit saliēs: ⁊ Ri car. in.3°. disti,2ª. ar°.2°.q.4ª. Quinta prophe tia ꝙ debebat nasci de nocte: ut patet. Luce.2°. habetur Sap.18°. vbi dicitur. Dum medium si lentium tenerent omnia ⁊ nox in suo cursu medi um iter haberet: omnipotens sermo tuus domi ne a regalibus sedibus venit

D

Sexta ꝙ debebat nasci in Bethleem: habe tur Michee.5°. Et tu Bethleē terra iuda nequaquam minima es in principibus Juda: ex te enim exiet dux qui regat populum meum israel: ⁊ egressus eius ab initio a diebus eternita tis. Septima ꝙ debebat nasci prope bouē ⁊ asi num: habetur Abachuc.3°. vbi ait propheta do mino Jesu. Audiui auditum tuum ⁊ timui: ⁊ se quitur causa. In medio duorum animalium co gnosceris: ⁊ Esa.p°. vbi dicitur. Cognouit bos possessorem suum: ⁊ asinus presepe domini sui: israel autem me non cognouit. Ueh genti pecca trici: populo graui iniquitate: semini nequam: fi lijs sceleratis. Octaua ꝙ debebat recipi a genti bus fides christi: habet Esa.9°. vbi dicitur Po pulus qui sedebat in tenebris vidit lucem ma gnam: ambulantibus in regione vmbre mortis lux orta est eis: ⁊ postea sequitur: paruulus dat⁹ est nobis: ⁊ filius natus est nobis: ⁊ factus ē prin cipatus super humerum eius: ⁊ vocabitur no men eius admirabilis consiliarius: deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis: ⁊ hec aucto ritas secundum translationem caldaicam intel ligitur de messia: vnde in ipsa translatione dicit. Et vocabitur nomen eius permanens in secu la messias.

E

Nona ꝙ debebat refutari a iudeis: habetur Jere.4°. vbi dicitur. Negauerunt dominū ⁊ dixerunt: non ē ipse: neqꝫ veniet super nos ma lum.s.ex eius negatione. Et.14°. eiusdem libri di cit domin⁹ Stultus populus me nō cognouit: ⁊ Dañ.9°. Non erit eius populus qui eum nega turus ē. Et si queratur quare iudei cum legant p phetias: ⁊ sint docti litteris veteris testamētī: non cognoscunt xp̄ꝫ fuisse verum messiam: dico ꝙ p pter eorum nequitiam ⁊ malignitatem iusto dei iudicio tenetur eorum intellectus: vt non intelli gant scripturas nisi carnaliter: ⁊ non spirituali ter: sicut intelligi debent ⁊ hoc prophetatum fue rat Esa. sexto. vbi eis dicitur. Audite audientes: ⁊ nolite intelligere: videte visionem: ⁊ nolite co gnoscere.

F

Decima prophetia: habetur Jere.23°. vbi dicitur. Ecce dies veniunt dicit dominus ⁊ suscitabo Dauid germen iustū: ⁊ regnabit rex ⁊ sapiens erit: ⁊ faciet iudicium ⁊ iustitiam:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

in terra. Et hoc est nomen quod vocabunt eum dominus iustus noster. Quod autez hec prophetia loquatur de messia: patet per translatione caldaicam: que dicit. Ecce dies veniunt dicit dominus: ⁊ suscitabo Dauid messiam iustum. Si ergo voluerimus dicere ꝙ adhuc non venit messias: necesse est dicere ꝙ propheta fuit mẽtitus: ⁊ deus qui loquebat per eũ: cũ dixerit ꝙ dies messie cito venturus erat. Et similiter mẽtitus fuisset Esaias.14°.c°.sui libri di. Prope est vt veniat tẽpus eius ⁊ dies eius nõ elongabũtur: miserebit enim deus Jacob: ⁊ Israel saluabitur: ⁊ Malachias.3°.c°.di. Statim veniet ad templum sanctum suum dominator quem vos queritis: ⁊ angelus testamenti quem vos vultis: ⁊ loquitur de presentatione christi in templo que habetur Luce.2°.

G

Undecima prophetia habetur Aggei.2°. vbi dicit pater: per os prophete. Adhuc vnum modicuz ⁊ mouebo celum ⁊ terram: ⁊ veniet desideratus cunctis gẽtibus: ⁊ secũdum hebreos intelligitur de messia. Unde translatio caldaica dicit. Et veniet messias: cum igitur Aggeus dixerit hoc verbum secundo anno Darij regis persarum ab illo autem tempore vsqz nunc fluxerũt anni. 1674. ſm computationem iudeorum ⁊ plures ſm computationem nostram. Aut est necesse dicere ꝙ propheta mẽtitus est: qui dixit ꝙ nõ erat nisi adhuc vnum modicũ vsqz ad aduentũ messie: cum tãtũ temporis nõ dicatur vnum modicũ aut necesse est concludere veritatem scilicet quod messias venit: ꝙ fuit xp̄s. Duodecima ꝓphetia habetur zacha.9°. vbi dicitur. Exulta satis filia siõ: iubila filia hierusalem: ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ saluator: ⁊ ipse pauper: ⁊ sedens super asinam ⁊ super pullum asine. Et ſm glosas hebreorum super illud Canticoruz p°. Exultabim⁹ ⁊ letabimur in te ⁊c. predicta auctoritas zacharie intelligitur de aduentu messie: ⁊ sic verissime locut⁹ est propheta de christo: qui in die palmarum intrauit hierusalem super pullum asine vt habetur Matthei.21°. Marci.xj°. Luce.19°. ⁊ Joannis.12°.

H

Terciadecima prophetia: ꝙ messias deberet habere nomen Jesus: habetur Abacuch.3°. vbi dicit propheta. Ego autez in domino gaudebo ⁊ exultabo in deo Jesu meo. Item ꝙ appellaretur christus ibidem habetur: vbi dicit propheta deo patri. Egressus es in salutem populi tui i salutem cum christo tuo. Quartadecima ꝙ debeat adorari a magis cum muneribus: habetur Esai.60. vbi loquitur de stella que apparuit in natiuitate christi: de qua prophetatum fuerat Nume.24°. vbi dicitur. Orietur stella ex Jacob ⁊c. que stella duxit magos in hierusalem vt habetur Matthei.2°. Dicit ergo propheta vbi supra. Surge illuminare hierusalem: quia venit lumẽ tuum ⁊ gloria domini super te orta est: ⁊ ambulabunt gentes in lumine tuo ⁊ reges in splendore ortus tui. Et infra. Inundatio camelorum operiet te: dromedarij madian ⁊ epha. Omnes de sabba venient aurum ⁊ thus defferentes: ⁊ laudẽ dño annũciãtes. Et psalmo.71°. dr. Reges tharsis ⁊ insule munera offerent: reges arabum ⁊ sabba dona adducent. Venerunt autem isti reges: a tharsis vsqz ad portum proximum hierusalem per naues: quia vero per aliam viam reuersi sunt in regionem suam: monitu diuino. Matthei.2°. Ideo herodes comburi fecit naues eoruz ⁊ ita intelligitur illa prophetia psalmiste. In spiritu vehementi conteres naues tharsis: ſm Nicholaũ de lira. Decimaqnta prophetia de fuga xp̄i in egyptum habetur Esaie.19°. vbi dr. Ascendet dominus super nubem leuem: ⁊ ingredietur egyptum. Et de eius reuersione habetur. Osee.xj°. vbi dicit deus. Ex egypto vocaui filium meum: ⁊ Numeri.23°. Deus ex egypto vocauit eum.

I

Decimasexta prophetia de mirabili sapientia christi habetur Esaias.xj°. vbi dicitur Egredietur virga de radice Jesse: que fuit virgo maria: ⁊ flos de radice eius ascendet scilicet christus ⁊ requiescet super eum spiritus domini spiritus sapientie ⁊ intellectus: spiritus consilij ⁊ fortitudinis: spiritus scientie ⁊ pietatis: ⁊ replebit eũ spiritus timoris domini. Hoc autem impletum fuit in christo vt habetur Lu.2°. vbi dicit. Stupebant autem omnes super prudentia ⁊ responsis eius: ⁊ Joan.7°. dicitur. Nũqz locutus est sic hõ i isrl. Decimaseptima ꝓphetia habet Esa.35° de miraculis messie vbi dicitur. Ecce deus noster veniet ⁊ saluabit nos. Tunc aperientur oculi cecorum: ⁊ aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut ceruus claudus: ⁊ aperta erit lingua mutorum. Hoc enim adimpletum est in christo: vt habetur Matthei.xj°. vbi dicitur. Joannes autem cum audisset in vinculis opera christi mittens duos de discipulis suis: ad certificandũ eos de prophetia Esaie impleta ait illis. Tu es qui ventur⁹ es an alium expectamus? Et respondens Jesus ait illis. Euntes renunciate Joanni que vidistis ⁊ audiuistis. Ceci vident: Claudi ambulant: Leprosi mũdãtur: Surdi audiũt: Mortui resurgunt: Pauperes euangeliçantur ⁊ beatus est qui non fuerit scandaliçatus in me. Et ꝙ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ipse dominus plura miracula fecerit & diuersa:
patet. Nam Matthei.4°. dicitur. Circuibat Je
sus villas & castella sanans omnem languorem
& omnem infirmitatem in populo: & abijt opinio
ei⁹ in totā siriā & obtulerūt ei oēs male hñtes: va
rijs lāgorib⁹. Et tormētis oppressos: & qui demo
nia habebant: & lunaticos: & paraliticos & cura
uit eos omnes. Similiter habetur Luce.4°. vbi
dicitur: ꝙ omnes qui habebant infirmos varijs
languoribus detentos afferebant eos in hierusa
lē & curabantur ab eo. Item Luce.6°. dicitur ꝙ
virtus de illo exibat & sanabat oēs. Deciaoctaua
ꝙ messias cognosceret secreta cordis habet Sa
pien.6°. vbi dicitur. Omnes cogitationes nori
as ipse scrutabitur quod adimpletū fuit in chri
sto: vt habetur Luce.7°. vbi dicit: ꝙ cognouit
murmurationes simonis leprosi que faciebat in
corde suo. Decimanona pphetia de tentationib⁹
Jesu xpi habetur zacha.3°. vbi dicit. Vidi iesum
sacerdotem magnum. Et sequitur: sathan stabat
a dextris eius: vt aduersaretur ei: & hoc impletum
fuit in xpo. Mat.4°. vbi dicit. Duct⁹ est Jesus
a spiritu in desertum: vt tentaret a diabolo. B

Vigesima de paupertate eius habetur. Ps°.
87°. vbi dicit Dauid Pauper sum ego ꝙ
non potuit verificari de ipso cum eēt diues quādo
dixit predicta verba: & Ps°.68°. iterum ait. Ego
sum pauper & dolens. Et hoc verificatum fuit in
christo qui pauper fuit: & habuit discipulos qui
omnia dimiserunt. Matthei.19°. elegit quoque
ad apostolatum pauperes piscatores quibus dixit
Matthei.4°. Venite post me: faciam vos fieri pi
scatores hominum: & hoc prophetatum fuerat Je
re.16°. vbi ipse predixerat. Ecce ego mittā pisca
tores multos & piscabūtur eos. C

Vigesima prima pphetia & messias debebat
viuere in terra sine domo & habitatione p
pria habetur Jere.14°. c°. vbi dicit propheta
deo incarnando. Quare quasi colonus futurus
es in terra: & quasi viator declinans ad manen
dum: Quare futurus es velut vir vagus. Et hoc
adīpletū fuit in xpo q de seipso dixit Mat.8°. &
Luce.9°. Vulpes foueas habent: & volucres celi
nidos: filius autem hominis non habet vbi ca
put suū reclinet. Vigesimasc̄da pphetia de iusti
tia messie habet Esa.xj°. vbi dixerit iustitia cin
gulum lumborum eius: & Jere.23°. Faciet iudi
cium & iustitiam in terra: & hoc adīpletū fuit in
christo dicēte. Matthei.22°. Reddite que sunt
cesaris cesari: & que sunt dei deo: & Matthei.21°.
c°. vbi cum magna iustitia eiecit ementes & ven
dentes in templo. D

Vigesimatertia prophetia de humilitate &
mansuetudine messie habetur Esa.42°. vbi
dicit deus. Ecce seruus meus: suscipiam eum: ele
ctus meus complacuit sibi in illo anima mea: de
di spm meum sup eum: iudicium gētibus pfe
ret: non clamabit: neque accipiet personam: nec au
dietur vox eius foris: non erit turbulentus: & le
gem eius insule expectabunt. Et hoc adimpletum
ē in christo: q Matthei.xj°. dixit discipulis. Disci
te a me: qr mitis sum & hūilis corde. Vigesimaqrta
ꝙ debebat predicare iudeis: & ab eis contēni pre
dicatio eius: habetur Esa.65°. vbi dicitur. Tota
die expandi manus meas ad populum contra
dicentem mihi: & Jeremi.7°. c°. Non audierūt
nec inclinauerunt aurem suam. Hoc enim veri
ficatum fuit in christo: quādo dixerunt iudei Jo
annis.8. Tu testimonium dicis de te ipso: testi
moniū tuū nō est verū. Vigesimaqnta de multipli
catione fidelium: & imperio christianitatis habe
tur Esa.9°. vbi dicitur. Multiplicabitur eius
imperium: vsque in sempiternum: & Dan.2°. c°. In
diebus illis suscitabit deus celi regnum aliud qd
non dissipabitur in eternum: quod non potest in
telligi de aliquo imperio temporali: sed solum de
impio christi: q dixit. Data est mihi oīs potestas
in celo & in terra: Matth. vlt°. Vicesimasexta: ꝙ
debebat conuersari iter hoīes: habetur Baruch.
3°. c°. vbi dicitur. Hic est deus noster: & non exti
mabitur alius aduersus eum: hic adinuenit om
nem viam discipline: & tradidit illam Jacob pue
ro suo: & Jsrael dilecto suo: post hec i terris visus
est: & cum hominibus conuersatus est. De hoc
quoque ait dominus Esa.52°. Propter hoc sciet
populus meus in die illa nomen meum: qa ego
ipse qui loquebar: ecce adsum. Quod autem iu
dei teneantur dimittere ritus antiquos testamē
ti veteris: & accipere cerimonias legis noue euā
gelice: statim post illa verba subinfert Baruch p
pheta: in principio sequentis capituli. Hic liber
mandatorum dei: scilicet datus ab isto deo incar
nato: de quo supra dixit. Et lex que est in eternum:
scilicet euangelica: omnes qui tenent eam perue
nient ad vitam: qui autem dereliquerint eam in
mortem. Conuertere iacob: & apprehende eam
hec ibi. Multe sunt alie prophetie: de passione &
morte saluatoris: que i die parasceue ponent. Vi
gesimaseptia: ꝙ debebat instituē sui corpis & san
guinis sacramentum: ut patuit Matthei.26°.
Luce.22°. & Marci.14°. habetur Esa.25°. vbi
dicitur. Faciet dominus in monte hoc: scilicet si
on conuiuium cunctis gentibus: & Zacharie.2°
dicitur. Quid est bonum: & quid est pulchrum:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nisi frumentū electorum ⁊ vinum germinans
v̄gines. ⁊ Sap.6°. Sapientia edificauit sibi do
mū miscuit vinū ⁊ posuit mēsā. ⁊c. Vigesimaocta
ua ꝙ debet pdicare ⁊ docē de regno dei vt patuit
Matth.xi.4°. ⁊ Luce.9°. habetur Esa.2°. vbi di
citur. Venite ascendamus ad montem dei ⁊ do
cebit nos vias suas: quod adimpletum fuit in
ipso domino docente in monte. Matth.xi.5°. pre
dicatio quoqꝫ eius prenunciata fuerat Esaie.
61°. vbi ait propheta in persona eius. Spiritus
domini super me ad annūciandū mansuetis mi
sit me ⁊c. Vigesimanona de eius ascensiōe ad ce
los habetur. ps°.46°. vbi dicitur: ascēdit deus in
iubilatione ⁊c. ⁊ ps°.67°. Ascendit super celuz ce
li ad orientem: ⁊ Michee.2°. Ascendit iter pan
dens ante eos. Ipse enim dominus qui assum
ptus est in celum. vt habetur Matth.xi.28°. ⁊
Actuum p°. dixit apostolis suis Joannis.14°.
Vado parare locum vobis locum. Trigesima ꝙ
debebat mittere spiritum sanctum suis fidelibus
vt patet Actuum.p°. habetur ps°.103°. vbi illi i
quit Dauid. Emitte spiritum tuum ⁊ creabun
tur: ⁊ renouabis faciem terre: ⁊ Johelis.2°. Ipse
ait. Effundā de spiritu meo super omnem carnē
⁊ prophetabunt filij vestri. Multas alias pphe
tias pertransco causa breuitatis. Maxime de re
surrectione eius de qua dicam in die suo: ⁊ de sa
cramentis ab eo institutis inter que baptismus
obtinet principatum. De aqua enim baptismali
ipse predixerat Ezechielis.36°. vbi ait. Effun
dam super vos aquam mundam ⁊ mundabimi
ni ab omnibus inquinamentis vestris. N

Verum quia iudei indurati nolunt conuer
ti ad legem euangelicam nec eam appre
hendere: ex supradictis prophetijs moti dicamꝰ
eis illud quod canit ecclesia in sequentia natiui
tatis domini dicens. Si non suis vatibus credāt
vel gentilibus: sibillinis versibus: hec predicta.
Dicit ergo beatꝰ Thom.2ª.2e.q.2ª.ar°7°. ꝙ mul
tis gentilium facta fuit reuelatio de christi incar
natione: de quibus aliqua dicemus in.7ª. parte
marialis nostri: sermone p°.⁊.5°. in fine. Unde
Job q fuit de populo gētili dicit.19°.c°. sui libri.
Scio ꝙ redemptor meus viuit: ⁊ in nouissimo
die de terra surrecturus sum: ⁊ rursum circun
dabor pelle mea ⁊ in carne mea videbo deum sal
uatorem meum quem visurus sum ego ipse: ⁊
oculi mei conspecturi sunt: ⁊ non alius: reposita
est hec spes mea i sinu meo. Et loquebatur Job
more prophetico de futuris: tanꝗ de preteritis ma
xime quia debebant in proximo fieri. Dicit quoqꝫ
beatus Thomas vbi supra inueniri in historijs
romanorum. Hō tempore Constantini Augu
sti ⁊ helene matris eius: inuentum fuit quoddā
sepulchrum in quo iacebat homo laminam au
ream habens in pectore in qua scriptū erat. Xps
nascetur de virgine ⁊ credo in eum. O sol hele
ne ⁊ Cōstantini temporibus iterum me videbis
In cronicis quoqꝫ regū castelle dicitur ꝙ apud
Tolletum sub quoddam saxum inuentum est li
ber vetustus qui scriptus erat littera hebraica:
greca: ⁊ latina: ⁊ in illo dicebatur. Christus filiꝰ
dei nascetur de maria virgine: ⁊ pro salute homi
num patietur. O

Nunc ad sibillas veniamus quarum dicta re
citat Augustinꝰ.19°. de trinitate ⁊ aliqua tā
git.18°. de ciuitate dei. Et Lactan.4°. diui. instit.
aduersus gentes. Et etiam in p°. de sibillis men
tionem facit eas enumerando. Et fuerunt duo
deciz. Prima Persica dixit. Ecce bestia conculca
beris ⁊ gignetur dominꝰ in orbe terrarum: ⁊ gre
mium virginis erit salus populorum: ⁊ pedes
eius in valitudine hominum: inuisibile verbuz
palpabit. Secūda Libica dixit. Ecce veniet di
es ⁊ illuminabit dn̄s condensa tenebrarū ⁊ sol
uetur nexus sinagoge: ⁊ desinent labia propheta
rum: ⁊ videbunt regem viuentium: ⁊ tene
bit illum in gremio virgo domina gentium: ⁊ re
gnabit in misericordia: ⁊ vterus matris eius erit
statera cunctorum. Tertia Delphica: que añ tro
iana bella prophetauit: sic ait. Nascetur prophe
ta absqꝫ matris coitu ex virgine. Quarta Eri
threa i Babilonia orta: sic dixit in vltima etate hu
miliabitur deus: humiliabit proles diuina: vni
etur humanitati diuinitas: iacebit in feno agnus
⁊ puellari officio educabitur deus: ⁊ homo: signa
autem precedent apud iudeos: mulier vetustissi
ma scilicet Helisabet puerum concipiet: stella or
bis mirabitur: ⁊ ducatum prestabit: scilicet ma
gis: ad ortū scilicet christi: hic habens pedes idest
annos.33. eliget sibi de piscatoribus ⁊ electis ho
minibus numerum duodenariū: vnūqꝫ diabolū
scilicet iudam: non in gladio belloue: eneadem
vrbem regesqꝫ subijciet: sed in hamo piscatoris:
delectione ⁊ pauperie superabit diuitias: ⁊ super
biam conculcabit. Et hoc predictum etiam fuit
Esaias.26°. vbi dicitur ciuitatem sublimem hu
miliabit ⁊ conculcabit eam pes pauperis ⁊ gres
sus egenorū. Sequitur sibilla: huic quattuor ani
malia idest euāgeliste: surgēt in testimoniū: huic
contradicet a bestia.s. antixpo. Erit aūt bestia hor
ribilis.s. Maumeth ab oriēte veniēs cuiꝰ rugitꝰ
vsqꝫ ad gētes punicas audiet: hec Sibilla. Quin
ta fuit Samia: a Samo isula sic dicta ꝗ ingt. Ec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ce veniet diues ⁊ nascet̃ de paupcula: ⁊ bestie ter
rarũ adorabũt eũ: clamabũt ⁊ dicent. Laudate
eum in atrijs celoruꝫ. Sexta Cumana: que fuit
tempore tarquini prisci: dixit illud: q̃ ponit Vir-
gilius in bucholicis dicens. Ultima cumei: iam
venit carminis etas. Magnus ab integro seclo-
rum nascitur ordo. Jam redit ⁊ virgo: redeunt
saturnia regna. Jam noua progenies: celo dimit
titur alto. Tu modo nascenti puero: quo ferrea
primuꝫ. Desinet: ac toto surget gens aurea mun-
do. Casta faue lucina: tuus iam regnat apollo.
Septima fuit Helespontina in agro troiano na
ta dicens. De excelso celorum habitaculo respe-
xit deus humiles suos: ⁊ nascetur in diebus
nouissimis: de virgine hebrea in cunabulis terre.
Octaua Phrigia inq̃t. Flagellabit de⁹ potẽtes
terre: ex olimpo excelsus veniet: ⁊ firmabitur con
silium in celo: ⁊ annunciabitur virgo in valli-
bus desertorum. Nona Tyburtina dixit. Nasce
tur christus in bethleem: annunciabitur in naça
reth: regnante Tauro pacifico: ⁊ fundatore quie
tis: idest ꝓm glosam Octauiano: q habebat tau-
rum pro insigni: ⁊ appellatus est pacificus: quia
multis annis in magna pace mundum rexit: cu
ius tempore christus natus est. Sequitur sibilla.
O felix illa mater: cuius vbera christum lactabũt
Et in hoc concordauit: cum beata Marcellina
pedisequa sancte Marthe: que ut dicitur fuit illa
mulier que exclamauit dicens christo: beatus vẽ
ter qui te portauit: ⁊ vbera que suxisti: Luce. xj°.
Decima sibilla: scilicꝫ Europa ait. Ecce veniet il
le: ⁊ transibit montes ⁊ colles: ⁊ latices olimpi:
ac regnabit in paupertate: ⁊ dominabitur in si-
lentio: ⁊ egredietur de vtero virginis. Undecima
Agripa dixit. Inuisibile verbuꝫ palpabitur: ger-
minabit ut radix: siccabitur ut folium: non appa
rebit venustas eius: circundabit eum aluus ma-
ternus: ⁊ flebit deus leticia sempiterna: ⁊ ab ho-
minibus conculcabitur. Nascetur ex matre: ut
deus: conuersabitur ut peccator. Duodecima si-
billa appellata est Chimica ĩ italia nata: que fuit
tempore Numapompilij secundi regis romano
rum: que sic ait. In prima facie virginis ascen-
det puella facie pulchra: capillis prolixa: sedens
super sedem stratam: puerum nutriens: dans ei
ad comedendũ lac de celo missum: hec illa. Que
etiam clarius dixit. In diebus illis: exurget mu-
lier de stirpe iudeorum nomine Maria: ⁊ habe-
bit sponsum nomine Joseph: ⁊ procreabitur ab
ea sine commixtione viri: de spiritu sancto filius
dei nomĩe Jesus: ⁊ ipsa erit ṽgo ante: ⁊ post par-
tum. Qui vero ex ea nascetur erit verus deus: ⁊
verus homo: sicut omnes prophete predicaue-
runt. O igitur iudei increduli accipite fideꝫ chri
stianam: sic autenticam: ⁊ amplius non perma-
nete in vestra duritia: ⁊ vos fideles christiani gau
dete: ⁊ deo gratias agite: qui vos fideles suos fecit
⁊ permanentibus vobis in obseruatione fidei da
bit in presenti gratiam suam: ⁊ in futuro gloriaꝫ
tribuet sempiternam. Amẽ.

¶ Post reprobationem secte iudaice non incõ-
ueniẽs erit subnectere cõsiliuꝫ: qđ alias feci cõ
tra iudeos: quod tale est. A

Iudei in dominio Illustrissimi du-
cis Mediolani commorãtes: apud
predictum principem accusati sunt
q̃ in libris suis: quibus vtũtur: ma
xime in diuinis eoruꝫ officijs: ⁊ ora
tionibus: quas in secreto faciunt: ⁊
in synagogis suis dominuꝫ Jesum blasphemãt ⁊
matrẽ eius: multa vituperosa verba ꝯtra eos dicẽ
tes: q̃ qꝫ christiano populo maledicunt: ⁊ princi-
pibus eius: ⁊ omnium christicolaruꝫ extermini-
um imprecantur. Qua ex re sciens prefatus prin-
ceps: q̃ ea que cum consilio fiunt fructu non ca-
rebunt. l. humanum. C. de legibus. l. dubium nõ
est. C. de repu. Meuꝫ super hac cã consilium req
siuit. Cuius pie morem volens gerere voluntati:
quia ut inquit Aristotiles in primo Topi. Po-
tentes ad vtrãqꝫ parteꝫ dubitare: in singulis spe-
culabimur verum: ⁊ falsum: ⁊ in. 2°. de celo ⁊ mũ
do: opposita iux̃ se posita magis elucescũt. Quia
etiam ut inquit glo. in. l. iij. C. de summa trinita.
⁊ fi. catho. Dubitare in singulis non erit inutile.
Nam disputando melius veritas inuenitur iux
ta quod notatur. i. l. muneruꝫ. §. mista. ff. de mu.
⁊ ho. Ideo primo ponam argumenta in fauo-
rem iudeorum: ut per cognitionem falsitatis op
posite facilius veritas innotescat. Cognito enim
vno: ex contrarijs cognoscitur ⁊ reliquum. l. pri-
ma. cum simili. ff. de his qui sunt sui: vel alieni iu
ris. B

Ad defensionem igitur iudeorum ad-
duci potest q̃ ꝓm leges iudei nõ sunt
grauandi: vel exagerandi: seu mole-
stãdi. ut in. l. nullus. C. de iudeis. Imo
non sunt perturbandi in suis solemnitatibus: li-
cet christianis moribus non conueniantur. ut in
l. die sabbatõ. C. eo. titu. ⁊. 45°. distinct. caplõ. qui
sincera. ⁊. c°. iudei. de testi. Nec debet offendi in p
sonis aut in bonis suis sine iudicio recto terrene
potestatis. l. nullus. C. de iudeis. ⁊. c°. sicut. extra. e.
Nõ debẽt etiam inuiti trahi ad fidem. c°. l3. c°. de
iudeis. c°. q̃ sincera. c°. sicut. 45°. di. quin potius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

blãdis exhortationib⁹ ⁊ rationibus:ut ꝯuertãtur
sunt inducendi:⁊ ex eoꝝ codicibus veritas eis
est intimãda:ut in dictis iuribus.in.c°.qui de mẽ
sa.45ª.di. Nec debent christiani eos ĩpedire in re/
staurãdis synagogis suis antiquis: quin potius
in obseruãtijs suis eos tollerare.capitulo iudei.
⁊.c°.Cõsuluit.de iude.⁊.l.fi.C.eo.ti.Et ideo chri/
stiana fides sustinet eos habitare inter christia/
nos.ut in.c°.⁊ si iudeos.de iudeis. Ut impleatur
verbum dñi quo dicit̃. Nõ preteribit generatio
hec donec oĩa fiant:Matthei.24°.Debẽt enim iu
dei in fine mũdi cõuerti ad fidem:Malachie vl
timo.Et iccirco mandauit deus eos non occidi:
vt dicitur in.l.christianis.C.d sacri.paga.Quod
preceptuꝫ habet̃.ps°.58°.vbi inqt.Christus po/
pulo suo christiano.Deus ostẽdit mihi super ini/
micos meos:ne occidas eos:ne quãdo obliuiscã/
tur populi mei:dispge illos in ṽtute tua ⁊c. Disp
sio enim iudeoꝝ:⁊ ablatio regni eoruꝫ efficacissi/
mũ prestat fidei nostre testimonium.s.q chrust⁹
noster fuit verus messias in lege ꝑmissus:de quo
Geñ.49°.dixit Jacob patriarcha. Nõ auferet̃
sceptrum de iuda:neqꝫ dux de femore eius:donec
veniat qui mittẽdus est:⁊ ipse erit expectatio gẽti
um.Quãuis autẽ eccelesia ꝑmittat iudeos ritus
suos obseruare:tam̃ per hoc nõ peccat:ut ait Ho
stiẽ.in sũma.in ti.de iude.§.in qbus.ver.fi. Quia
per hoc nõ approbat:sed tm̃ ꝑmittit.Quod autẽ
ꝑmittimus nolentes cõcedimus:quia maloꝝ ho
minum volũtatem ad plenum prohibere nõ pos
sumus.c°.hac ratiõe.31ª.q.pª.Si igitur ecclesia
catholica:lꝫ presupponat eos esse blasphemos:ut
in.c°.p°.de iude.Tamẽ tollerat eos:ut in dicto.c°
⁊ si iudeos:extra eo.ti.Ergo ⁊ nos tollerare ip̃os
debemus:q2 non decet a capite vmbra discedere
c°.p°.12ª.di. ⁊.c°.hec est fides.24ª.q.pª.Non de/
bent ergo christiani exigere a iudeis coacta serui
tia:que non sunt cõsueti facere.c°.sicut.de iudeis
Nec cõtra eos exactioneꝫ insolitam facere:ut in
quit beatus Tho.in quadam epistola ad ducissaꝫ
lothoringie:⁊ Joãnes.andre.in additio.ad Spe
cu.tit.de iudeis.super rubrica:⁊ Innocẽ.ac Pa
normita.in.c°.ꝙ super his.extra de voto.Simili
sepulchra iudeorũ non pñt impune violari: nec
eoꝝ cimiteria ꝑturbari.c°.sicut.de iudeis.Nec de
bẽt in sabbato eoꝝ:vel alijs solẽnitatibus suis ad
iudiciũ trahi:ut in.l.die sabbato.C.de iude.in.c°
sicut.extra eo.titu.Non etiam debẽt impediri vẽ/
dere bona sua:sicut nec christiani.l.nemo.C.eo.
Nec debẽt priuari bonis suis iuste acquisitis:vel
eis competentib⁹. Et si ablata eis fuerint debent
officiales christiani eis facere restitui.c°.iudei.el
2°.extra de iude.Et predicta facere debent:ut bo/
num habeant testimoniũ ẽt ab eis qui foris sunt
idest extra fidem.prime ad Thimote.3°.Ne no/
men fidei christiane blasphemet̃.c°.de iude.45ª.
distinct.Judei igitur obedientes:sunt ab ecclesia
sustinendi:quantum fieri potest:sine contumelia
creatoris.c°.iudei.de testibus c°.dispar.23ª.q.8ª
Quia de iudeis conuersis ecclesia fundata fuit
23ª.q.4ª.c°.recurrat.⁊.c°.nouo.21ª.di.

Q[Q]uod autez iudei non viuant inter christia/
nos cum contumelia christi:asserunt ipsi
⁊ eorum defensores dicentes:q ille christus: de
quo in libro eorum qui dicitur talmuth:tot vitu
peria scripta sunt: non est dominus noster iesus
christus:quia ille iesus:de quo ibi scriptuꝫ est di/
citur fuisse filius Marie magdalene:quem ha/
buit a quodam:qui dicebatur papo.Item descri
bitur fuisse idolatra:⁊ occisus fuisse in ludo:⁊ la
pidatus fuisse:⁊ habuisse quinqꝫ discipulos qui
etiam occisi sunt:que non conueniunt nostro do/
mino Jesu christo.Iteꝫ in eodem libro dicit̃ ille
iesus occisus fuisse tempore Joannis summi sa
cerdotis:qui fuit per multa tempora ante aduen
tum christi.Imo plusqꝫ per centum annos ante
fuit enim ille pontifex tempore Alexandri regis:
ut ponit Josephus 7°.li°.de bello iudaico.Cum
igitur iudei dicant se non intendere loqui de no/
stro Jesu in dictis blasphemijs:non videntur de
bere puniri:quia blasphemia solum dicitur inqꝫ/
tum refertur ad deum:⁊ sanctos.c°.p°.⁊.2°.⁊ ibi
docto.extra de male.⁊ per Barto.in.l.item apud
labeonem.§.sed qd addicitur.ff.de iniu. Si eniꝫ
voluntate ac proposito maleficia distinguntur.l.
qui iniurie.ff.de fur.c°.cuꝫ voluntate.de senten.
exco.Non videtur quibusdam eos debere mul/
ctari:licꝫ vituperosa dicant de iesu non intenden
tes verum Jesum blasphemare.Ait enim beatus
Thomas.2ª.2ᵉ.q.13ª ꝙ si intentio non respondet
blasphemie:non est mortalis.Adduci etiam po/
test ad predicta:q cuꝫ fuerint plures:qui hoc no
mine vocati sunt:quoruꝫ vnus: ut iudei asserũt:
malefactor merito fuit ad mortem condẽnatus:
lꝫ ipsi maledicant nomini iesu:non debent ꝑpter
hanc ambiguitatem condẽnari: sed absolui per
ea que in simili voluit Bal.in.l.hac cõ ultis ma
C.qui testa.fa.pos.Et per notata per Bartol.in.l.
demonstratio falsa.ff.de conditio.⁊ demonstrat.
Ad hoc enim ut possit quis de iure condemnari
necesse est:ut clare ꝯstet de eius delicto:ut inquit
Bar.in.l.fi.ff.de questi. Nam ex solis suspitioni/
bus nemo dbet puniri:sed sanctius est impunitũ
relinqui facinus nocẽtis:qꝫ innocẽtẽ ꝯdẽnari.l.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

Absentē.ff.de penis. Et ideo nisi iudei cōfessi:vel
cōuicti fuerint in dictis noībus blasphemie intē
dere de nr̄o Jesu nō debēt tāq̄ʒ blasphemi puni/
ri iuxta notata.in.l.qui accusare. C.de edē.ꝛ in.l.
sciant.C.de ꝓba.vbi etiam dicit̃:ꝙ in criminali/
bus ꝓbationes debēt esse luce meridiana clario/
res:quod etiam habetur in caplō epiphanium.
5ª.q.6ª. D

PReterea dicūt qdam ꝙ etiāsi in dicto libro
talmuth:ac alijs libris hebreoꝝ scripta eēnt
opprobria saluatoris:eisq̄ʒ iudei vterētur. Non
vident̃ ꝓpter hoc debere puniri:p̄dictus etenim
liber ſm eos factus est ante cōpositionē codicis:ꝛ
decretoꝝ atq̄ʒ decretaliū:ꝛ imp̄atores de eo notici
am habuerūt:ac sūmi pontifices:ꝛ rome vbi se/
des aplica est:sunt tales libri ꝛ tales fiūt oratio/
nes:ꝛ tm̄ nihil aduersus iudeos propter hoc intē
tat̃:nec intētatuʒ fuit ſm eos:tam multis elapsis
tp̄ibus.Et ideo vidētur excusari ex tali antiqssi/
ma tollerātia:ꝛ ꝯsuetudine cum p̄scripta ꝯsuetu
do habeat vim legis.c°.fi.de cōsue.l.de qbus.ff.d
legi.facit.l.i.§.deniq̄ʒ.ff.de aqua plu.arcē.ibi. Ue
tustateʒ vim legis tenere.ꝛ.l.hoc iure.§.duct⁹ aq̄
ff.de aqua quoti.ꝛ esti.ꝛ.cᵐ.sup̱ qbusdam.§.p̄te
rea.extra de vb.sig. Ubi dr̄ ꝙ vsus tāti tēporis cu
ius memoria nō est in cōtrarium vicem p̄uile/
gij:ꝯcessionis seu dispēsationis obtinet. Facit ad
p̄dicta text⁹ in.c°.cuʒ iam dudū.in fi.de prebē.ꝛ
digni.Jbi cum multa per patiētiam tollerent̃:fa
cit.l.i.§.penul.ff.de tribu.ꝛ extra de cogna.spi.c°.
sup̱ eo.v°.Ueruʒ si de ꝯsuetudine habet̃:ibi in ec
clesia tua dissimulare poteris ꝛc. E

INsuper excusari vidēt p̄dicti iudei:q2 ipsi nō
cōposuerūt prefatos libros:sed iam antiquissi
mis tp̄ibus editos a p̄ribus suis receperūt:ꝛ i eis
eruditi:tanq̄ʒ in lege sua fuerūt.Et ideo in ius:ꝛ
mores maioꝝ suoꝝ succedētes probabilē ignorā/
tiam seu excusatiōeʒ habere vidētur.l.qui in ius
alterius.ff.de reg.iur.Unde etiā probato vsu ꝛ le
ctura taliū libroꝝ:nihil eis videt̃ de iure posse im
pingi argumēto eoruʒ:que in simili voluit glō.ꝛ
Bald.in.l.fi.C.si minor se.ma.dixe.vbi inqt:ꝙ si
qs probauit per falsos testes:quos credidit veros
nō punit̃ de falso:quia nō sequit̃ sunt falsi testes
ergo producēs cōmisit falsum:q2 potuerūt pro/
duci ab eo:qui credidit capl'a esse vera:ꝛ veros eē
testes.Ad idem faciūt notata per eūdem Bal.in
l.si aduersarius.in fi.C.de fide instru.ꝛ in.l.fi.C.si
ex fal.instru.facit tex.ꝛ ibi Bal.in.l.si falsos.C.de
fal.vbi inqt:ꝙ lʒ ex fabricatione falsi qs de falso
teneat̃:secus tm̄ ex ratione simplicis vsus:qa suffi
cit ꝙ desistat ab vsu:ꝛ ita videtur in casu isto:ꝙ
sufficiat iudeos de cetero abstinere ab vsu libro/
rum taliū:qbus per ignorātiā hactenus vsi sunt
putātes se licite illis vti posse:cum ab ipsis fabri
cati non fuerint. F

AD defensionē quoq̄ʒ iudeorū adduci pōt:ꝙ
quecūq̄ʒ causa etiā iniusta dūmodo sit colo/
rata excusat a dolo:ꝛ ꝯsequēter a pena:ita ut cri/
minaliter ꝯtra aliquē procedi nō possit.vt nō.in
l.igit̃.ff.de libe.cau.ꝛ i.l.i.ff.de abige.ꝛ in.l.plagij
cris accusatio.C.ad.l.fal.de plagi.ꝛ per glo.ꝛ doc.
in.l.i.§.fi.ff.si qs ius di.nō ob. Et per angelū no/
tabiliter in.l.qui rome.§.duo frēs.ff.de ver.oblig.
Sed in occurrēti casu subest:nō iniusta causa:sʒ
rationabilis ſm quosdā:excusans iudeos ab vsu
ꝛ lectura talium libroꝝ:ut pretactū est vʒ succes/
sio in ius alterius:ꝛ probabilis ignorātia causa/
ta ex antiqtate:ꝛ sup̱ioꝝ tollerātia:ꝛ p̄uilegioruʒ
concessoꝝ auctoritate:de qbus infra.Ergo videt̃
eos nō debere imputari:nec contra eos posse cri/
minaliter procedi. G

PReterea predicti iudei hn̄t priuilegia.Jllu/
strissimi ducis mediolāi qb⁹ ꝯcedit̃ vti posse
libris suis consuetis:tam quo ad eoꝝ officiū:q̄ʒ
quo ad studiū.Cum igit̃ priuilegiū iuris obtine
at auctoritatem.c°.priuilegia.3ª.di.Uidētur esse
excusandi rōne dictoꝝ priuilegioꝝ. Nam p̄uile
gium seu volūtas p̄ncipis dicit̃ lex:qn̄q̄ʒ auctori
tat̃.ut in.l.i.C.de his qui ve.eta.impe.ꝛ in.l.ij.C.
de adop.Quādoq̄ʒ dispēsationis.ut in.l.quidam
cōsulebāt.ff.de re iudi.ꝛ in.l.barbarius.ff.de offi.
preto.Et formaliter oēs virtutes legis possunt at
tribui rescriptis p̄ncipis.l.i.ꝛ ibi Bal.in fi.pᶜ.co
lū.ff.de cōsti.p̄ncipum.Et ideo cuʒ per ipsa p̄ui/
legia sit eis permissum talib⁹ libris ipune vti.Jn
iustum nōnullis videtur eos ex vsu illoꝝ debere
puniri:qa ꝙ fit lege:vel p̄ncipe p̱mittēte penam
nō meret̃.l.sancimus.C.de admi.tut.l.nemo dā/
num.cum ibi nō.ff.de reg.iur.in.l.graccus.C.ad
l.iul̃.de adul.Jmo si princeps eos puniret de his
que fecerūt ex sui p̱missione:ꝛ cōcessione videre/
tur teneri actione de dolo.l.si cuʒ mihi.cū ibi nō.
per Bal.post Nico.matharelli.ff.de dolo. Fides
enim seu fidātia data per p̄ncipem etiā hosti ſuā/
da est.l.i.cum ibi nō.maxime per Bal.ff.de pac.
Bar.ꝛ post eū. Joā.de imo.in.l.is qui reus.ff.de
publi.iud.ꝛ qd nō.Bal.in.l.si seruus.ff.de verb.
ob.Et in sua disputatione incipiēte:lucane ciui
tatis statuto cauet̃.Absonum ergo ꝛ incōueni/
ens qbusdaʒ videt̃ p̄dictos iudeos fretos aucto/
ritate p̄ncipis:ꝛ p̄uilegioꝝ ante eoꝝ reuocationē
ꝛ intimationē eis factam ꝯtra eoꝝ tenorem deci/
pi:ꝛ mulctari.l.i.ꝛ ibi Bald.C.de his qui ve.eta.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

spe. marie emanasq predicis priuilegijs ex certa scie
tia principis et de pleitudine potestatis. Quicquid
enim principi placuit legis habet vigorem: vt in
iuribus allegatis: et in. § : Sed quod principi.
Insti. de. iur. na. gen. et ci. et maxime quando fit
ex certa scientia que operatur: vt sic concessum nõ
possit in dubium reuocari. l. 2. C. de legi. l. p. de
offi. prefec. p. c° p° et 2°. extra de confir. vti vel iu
ti. Bar. in. l. conficiuntur. §. codicilli. ff. de iure co/
di. Bal. in titulo de pace constantie in verbo. Si
quis aũt. per Panor. in c°. inter dilectos. de fide.
instru. et c°. ad hec. de postu. prela. et presertim cum
datur de potestatis plenitudine et nihil obuiat:
vt per Bal. in c°. bone. el. 2°. extra de postu. prela.
maxime autem uidentur excusandi predicti he/
brei quia cum alias accusati fuissent de similibus
apud predictum principem ipse faciens deferri
ad se prefatos libros: et examinari ac videri: tan/
dem absoluit ipsos iudeos imponens perpetuum
silentium super predictis libris: ita vt illos in po/
sterum tenere possent: et illis vti impune: et hoc
fecit per litteras ducales. Cum igitur ista causa
semel sopita sit: non videntur prefacti iudei am/
plius debere inquietari quia habent exceptionem
litis finite. Et sic vlterius nõ est procedẽdũ iuxta
ea que habentur in c°. p°. de litis contesta. in. 6°. et
per Bal. in. l. postq̃ litem. C. de pac. et ideo vide/
tur nihil vlterius esse atemptandum cum sint mu
niti priuilegio principis: iuxta nota. per Bal. in. l.
3. C. si contra ius vel vti. pu. maxime cum hoc fe/
cerit princeps ex certa scientia vt supra: ex quo
ñ ẽ iuestigãdũ cur ita fecerit vt aiũt qdã iux̃ nõ.
p Bal. i extrauagãti de pace cõstãtie i v̾bo. Nõ ad
mittim⁹. Preterea q prefati iudei nõ debeãt p
ecclesiam puniri propter predicta: vel alia delicta
allegari põt illõ dictũ apli p°. ad Cori. 5°. Quid
n. õ his mihi q foris sũt iudicare nã eos q foris sũt
iudicat de⁹: qõ etiam hẽtur in c°. Qui sincera. et i
c°. de iudeis. 45. di. et in c°. inter verba. xi. q. 3.
et in c°. Gaudemus. de diuor. Et ideo dicit. Ri/
cardus de media villa in. 4°. señ. di. 17. ar°. 2°.
q. p. Quod vicario christi non fuit concessa di/
recte potestas super his qui sacramentum baptis
mi non susceperunt. Ex quibus omnibus vide/
tur quibusdam nihil a christianis iudicibus cõ/
tra iudeos debere intemptari precipue propter
iputationem blasphemie et maledictionis chri/
sti et beate virginis atque christianorum. Nam
tertus in c°. Statuimus. de male. qui loquitur de
punitione blasphemantium: et maledicentium:
loqui videt tñ de blasphemia publice prolata
cuius contrarium ipsi se facere testãtur quia blas
phemias suas in orationibus secretis dicunt: vel
in synagogis suis a xpianis separatis. H

Quibus omnibus non obstantibus in cõ/
trariũ est veritas. s. p°. q iudei vere sũt ob/
noxij: et culpabiles criminũ blasphemie: et male/
dictionis: de qb⁹ iputant. Secũdo q debent pu/
niri. Justitia enim exigit et iubet scelera puniri
et q delicta nõ remaneãt ipunita. l. Si lõgi⁹. ff. õ
iudi. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aqui. l. Sticũ. et Pã/
philũ. ff. de solut. vt pena vni⁹ met⁹ sit multorum
l. aut facta. ff. de penis. et ne facilitas venie incenti/
uum tribuat delinquẽdi. 23. q. 4. c°. Est iniusta
et de vita et ho. cle. c°. vt clericorũ cũ si. De q̃rũ iu/
deorum punitione tractare volẽs: qa clerici absti
nere debent a sẽtẽtia sãguinis propter irregulari/
tatis periculũ c°. cleric⁹. et c°. sẽtẽtiã sãguinis. extra
ne cle. vel mo. et c°. Ex litis de exces. pre. et c°. Sic.
2. q. 7. Jõ in oĩbus in hoc cõsilio scriptis: et scri
bẽdis semp subintellectũ haberi volo: me vllo pa
cto nõ itẽdere q propter scripta mea pcedatur
ad sñiam sanguis. Sz intẽdo solũmõ loq de pena
pecuniaria vel exilij: qua pdicti pfidi iudei de par
tibus istis eijciant iuxta demerita eorum. Sunt
.n. adeo pversi cõ xpianos q si i ptib⁹ istis ipi re/
gnarẽt xpianos oẽs vt credit ptin⁹ eijcẽ festina/
rẽt. De his igit duab⁹ penis tñ determinare itẽdo
ẽt si i aliq̃ lege hic allegata directe vł idirecte de pe
na sãguis fieret mẽtio. Quãuis ẽt doctores hoc cõ
siliũ approbãtes: eos corporaliter et pena sãguinis
determinent debere puniri: quorũ dicta hic inse/
runt. Pro maiori autẽ declaratione huius que
stionis dico q principes xpiani tenent facere q
iudei seruẽt ea que de eis in iure pro honore fidei
xpiane et salute christianorum constituta sunt: et
preuaricantes punire, debent et similiter officia/
les principum: et comunicatũ: aliter ipsis neglen
tibus imputabuntur oĩa peccata indiscussa ab
eis et impunita. 2. q. 7. c°. Sicut inquit. Faciũt
nõ. per Bar. in. l. Si iudices. ff. de vari. et extra.
co. et per Angelũ suo cõsilio. clxxxviij°. quod inci
pit visis. Agentes enim et cõsentientes pari pena
puniuntur. l. Jtẽ mella. §. Si alius. ff ad. l. aqui.
l. 3. §. diuus. ff. de sepul. vio. c°. p°. extra de offio.
dele. prohibere igitur debent iudeis et interdicere
ne habeãt assiduã cõuersationẽ cũ xpianis maxi/
me simplicib⁹: et ne trahãt eos ad sua cõuiuia vel
simul cũ eis hitẽt c°. Null⁹ et c°. oẽs. 28. q. p. nec
pmittẽ debẽt q xpiani huiãt iudeis i domo eorũ nec
ẽt extra domũ qñ pp hoc eẽt nimia familiaritas:
et q̃si cõtinua cõuersatio cũ iudeis c°. Ad hec. vbi
Panor. extra de iude. Jõ mulieres xpiane nõ õ
bẽt pmitti nutrire filios iudeorũ in domib⁹ eorũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

d.c°.ad hec. Nec etiā extra domum qñ nimia familiaritas:ꝛ ꝯuersatio ex hoc ꝯtraheret:ꝛ ita limitari pōt dictū glo.ac Panor.ꝛ Ioā.an.ꝛ Anto.de but.in.d.c°.ad hec. Nec debēt iudei mederi christianis:nec dare eis medicinas ꝑparatas.c° oēs.ꝛ.c°.nullus.ꝛ ibi glo.28ª.q.pª. Que tñ itelligūtur:nisi in casu necessitatis:qñ aliū medicū habere nō pñt:q: tūc necessitas facit licitū:qḋ alias nō liceret:ut in.c°.ꝯsiliū.de obser.ieiu.ꝛ.c°.ꝙ nō de reg.iur. Necessitas enim nō habet legē.l.i.ff.de ꝯsu.81ª.di.c°.si diaconus.l aliqñ.ff.de off.procō. Item debēt xpiani ꝑncipes prohibere:ne iudei in publico procedāt sine habitu distincto:vel signo quo a xpianis discernantur.ut in.c°.in nōnullis de iude.Et hoc tam in masculis:ꝙ̄ in feminis:ꝛ debet eē patēs signū non sub plica:vel mātello:ſm doct.in.d.c°.in nōnullis. Nec debēt eis ꝑmittere ostia apta: vel fenestras tenere in triduo añ pasca:maxime in die veneris sci:aut in publicū prodire.c°.Quia sup his.ꝛ.c°.in nōnullis.extra eo. Nec pñt iudei nouas synagogas erigere.ut i.c°. cōsuluit.de iude. Nec preſici pōt quisꝗ̄ iudeus alicui publico officio inter xpianos:nec dignitatē aliquā seu ꝑeminentiaꝫ:vel honorē adipisci.c°. ꝯstituit.17ª.q.4ª.l.fi.C.de iude.ꝛ.45ª.di.c°.nulla. Nec pñt iudei cuꝫ xpianis in eodem balneo balneari.c°.nullꝰ.28ª.q.pª. Nec dicere testimoniū ꝯtra xpianum.c°.iudei.de testi. Imo repellūtur ab oībus actibꝰ legittimis.2ª.q.7ª.c°.alieni. Que oīa ordinata sunt:pp maximā malignitatē quam hñt ꝑdicti iudei ꝯtra nomē xpi:ꝛ eius oēs cultores.Et ideo beatꝰ Ambro.prohibuit eos habere ꝑmanētes hītatiōes in ciuitate. Mediolani prohibenť quoqꝫ ꝑdicti hebrei exigere vsuras a xpianis:ꝛ exactas debēt cogi restituere per ꝑncipes christianos.c°.post mirabilem.de vsu. Qḋ si non faciūt ꝑncipes terreni debēt per iudicem ecclesiasticū cogi ad idem:ut dicit Host.ꝛ Ioā.an. in nouella.in.d.c°.post mirabileꝫ:facit.cm.postulasti.ꝛ qḋ ibi notať.extra de iude. Unde ꝑncipes terrarum peccāt nō cogendo eos ad restituēdum vsuras:ꝛ christiani postꝙ̄ admoniti fuerit:ne cōtrahāt:siue habeant cōmertiū cum iudeis nolētibus restituere vsuras:si ꝯtrafecerint:debent excoīcari dicto.c°.post mirabilem. Item debent puniri iudei:si cōtra catholicā fidem aliqd intētent detestabile.c°.ꝛ si iudeos.extra.eo. Similiter si presumerēt aliqueꝫ circūcidere:qui nō sit sue nationis:aut secte:etiam si sit coꝝ seruus debēt puniri pena perpetui exilij.l.vnica.C.ne christianuꝫ,mā. Nec possunt christianas in vxores accipe.l.ne qs C.de iude. Qḋ si fecerint tanꝙ̄ adulteri puniāť ut ibidem habeť. Item si catholicā fidem ꝑuerso dogmate impugnēt nullatenus debēt a christianis ꝑncipibus tollerari:sed puniri.l.hac victura C.eo.ti. Item si aliqueꝫ ex suis:qui vult xpianus esse saxis:vel alio furoris gñe intētent debēt acriter mulctari.l.iudeis.C.e. Similiter quotiēscūqꝫ peccauerint ꝯtra legem naturalē:vel veteris testamenti possunt per ecclesiaꝫ puniri:ut ingt Augu. de anchona in lib°.de potestate pape:ꝛ debent cogi per papā:ꝛ alios ꝑncipes ad laborādum manibꝰ ꝓprijs:vel aliqua licita exercitia faciēdum:alias papa:ꝛ predicti ꝑncipes participes erunt turpis lucri:ꝛ peccatoꝝ que faciūt:ut predictꝰ doct.ingt vbi.s. Quod aūt dicitur ecclesiā nō iudicare de his qui foris sunt:intelligiť quo ad puniendum: ipsos iudeos:vel alios infideles:si precepta ecclie nō seruēt. Non aūt si offendāt christianos:vel si faciāt contra legē dei:ut ingt Oldra.de lau.cōsilio.21°.faciūt nō.per glo.17ª.q.4ª.c°.cōstituit.ꝛ 28ª.q.pª.c°.sepe.ꝛ per doct.in cle.pª.de testi.ꝛ per Ioā.an.in.c°.christianos.de here.lib°.6°.ꝛ in.c° gaudemus.de diuoꝛ.ꝛ Innoc.in.c°.ꝙ sup his.de uoto.ꝛ Archi 2ª.q.pª.c°.multi.ꝛ qḋ nō.in.c°.fi. 8ª.di.ꝛ in.c°.iudei.de iude.ꝛ per Bald.in proemio decretalium.

I

Dico ergo ꝑdictos iudeos blasphemantes christū:nullo modo esse tollerādos:ne ingrati ex tollerātia reddāt christianis,pro gra ꝯtumeliā:ꝛ de familiaritate ꝯtēptuꝫ:ꝛ iuxta vulgare ꝓuerbiū.Sicut mus in pera serpēs in gremio:ꝛ ignis in sinu hospites suos reddāt dolentes:ut dicitur in.c°.ꝛ si iudeos.extra de iude.Et valde incōueniens est:ꝛ nō paruum vituperiū ꝑncipibꝰ christianis eiꝰ dissimulare iniuriā:ꝛ opprobria: qui ꝓbra nra diluit:ꝛ lauit nos a peccatis nris in sanguine suo:Apoc.p°.Et ideo oēs ad eius iniuriā vindicādam debemus insurgere:ut ingt summus ꝑōtifex in.d.c°.in nōnullis. Si ergo etiam ex vna sola blasphemia debēt puniri.c°.statuimꝰ extra de male. Quāto magis maiori pena plectēdi sunt:qui facinorosis labijs piissimuꝫ redēptorem ex fornicatione natum: ꝛ damnatum esse: ꝛ in inferno cruciari asserunt quotidianus orationibus suis:diabolica iniquitate:ac malicia illum blasphemantes. Et ꝙ possint puniri:expsse habetur in dicto.c°.statuimus:vbi non solum blasphemans deum puniri precipitur: verumetiam si quis linguam in blasphemiam contra aliquem sanctorum relaxauerit. Nec miruꝫ ſm Hostien. in summa: quia socij dei equali gaudent priuilegio.argumentum.in.l. Que religiosis.ff.de rei vendicatione.ꝛ in capitulo. Quanto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

extra de iudi. Quali ergo dicemus pena plecten/
dos: nepharios iudeos: sacrilegos: ⁊ maledictos:
qui sacratissimam dei mrem: cuius puritati: ſm
Ambroᵐ. nulla etiã purissima creatura: licȝ an/
gelica põt cõparari: ore coinquinato meretricẽ ap
pellare non verent. Nam si iuxta dignitatẽ pso/
ne iudicat iniuria maior vel minor. §. atrox. in/
stiᵃ. de iniu. c°. cum illoꝝ. de sen. Ex profecto talis
iniuria cõtra matrẽ dei: ⁊ gratie: que maior est: ⁊
dignior cũctis. ut in c°. noua quedã. de peni. ⁊ re
mis. Nõ põt nisi tanꝗ maxima iudicari. ut i. c°
qui cõtra pacem. 24ᵃ. q. pᵃ. Et cũ ipsa sit mr mi
sericordie: ut canit ecclesia: profecto diuina mise/
ricordia se reddit indignũ: qui eius dissimulat in
iuriam. Ecõtra vero que eius innocẽtiã predicãt:
⁊ defendũt: quiue eam elucidãt: vitam eternam
habebũt Eccle. 24°. K

QUod aũt iudei blasphemẽt christuȝ: ⁊ eius
genitricẽ: manifestũ est ex lectione libri eo/
rum: qui dr ab eis maçor. In quolibro ꝯtinẽtur
officia eoꝝ: ⁊ ipsi se eo vti cõfessi sunt: ⁊ ut proba
tuȝ est per fide dignos testes sciẽtes legere i. libris
hebreoꝝ maxime per vnum: qui fuit iudeus: ⁊ ste
tit in synagogis eorum per decẽ ⁊ octo annos: ce/
lebrãs officia eoꝝ: ⁊ hoc anno est ꝯuersus ad fidẽ
⁊ baptizatus: in dicto libro ꝯtinẽtur multa enor
mia ꝯtra fidem christi: ⁊ ad vitupium eius: ⁊ si/
cut patet per testimoniũ multoꝝ a iudaismo con
uersoꝝ. In festo mardochei iudei differunt ollas
ad synagogã: ⁊ illas conterũt dicẽtes. Sicut cõ/
tritus fuit Amã: sic regnuȝ christianoꝝ subito cõ
terat. Et quãdo transeũt iuxta ecclãm christia/
noꝝ dicũt. Domus supboꝝ prosternat te deus: ⁊ i
quadã sua orõne dicũt. Maledicãtur illi: q ado/
rãt: ⁊ flectũt genua ante suspẽsuȝ. Quãdo vero trã
seunt per cimiteria christianoꝝ dicunt. Erit vere/
cundia: ⁊ repudiata mr vestra: que vos pepit: q
finis christianorũ vermis est. Et hec verba dicũt
mortuis ibi sepultis: ostẽdentes eos: nõ esse resur
recturos ad vitã sempiternam. Siliter ter in die
maledicũt christum Iesuȝ: ⁊ eius discipulos: ac
pncipes christianos. Item in quadã antiphona
dicũt: oẽs heretici. i. discipuli naçareni subito pe/
reant. Siliter ut patet in multis libris hebreoruȝ
qbꝰ vtũt ⁊ p testes idoneos ꝓbatũ ẽ dicũt: q Je
sus naçarenus est natꝰ de femina immũda. Et q
est ꝯdẽnatꝰ in profundo iferni in dolio pleno fer/
uẽtium stercoꝝ: ut dr in talmuth. Item in qdam
orõne dicũt. Sint maledicti qui adorãt lignum
marcidũ: ⁊ dei cultũ tribuũt suspẽso. Item dicũt
q illi qui sequunt legem Jesu naçareni possunt
absqȝ peccato a iudeis occidi: ⁊ omĩa mala illis
fieri. Itẽ orant q nomen Jesu deleatur ⁊ dicunt
q Jesus nazarenus fuit istigator malorũ. Spu
rius: sceleratus: ⁊ crudelis: ⁊ asserunt panẽ cõse
cratũ esse panẽ venenosum: ⁊ euãgeliũ esse plenũ
falsitate: ⁊ mẽdacijs: ⁊ qđ xpiani ponũt spem suã
in vno corpore fetido: ⁊ q xpiani adorant mor
tuũ qui nõ est deus: sed fuit creatura: ⁊ dicunt q
Jesus voluit ostendere q ipse esset messias: ⁊ q
mortuus est propter iustitiã: ⁊ multa alia horrib i
lia asserũt contra fidẽ nrãm: ⁊ honorem dñi nři
Jesu xpi ac immaculate mris eius: que breuita
tis causa pertrãseo: ⁊ sunt tã in alijs libris hebreo/
rum: ꝗ in libro Talmuth: propter quas blasphe
mias possunt ⁊ debent puniri a xpianis principi
bus ſm glo. in c°. In nõnullis: in verbo animad/
uersionis. extra de iude. quã glo. sequuntur omes
doc. mar. Abbas siculus tenuit etiã hoc. glo. in c°
Statuimꝰ de male. quã sequit Hosti. in summa
in titulo de iudeis. §. In quibꝰ ⁊ in titulo de male
dicis. §. Qualiter tenuit. ⁊ hãc opinionem An
to: de butrio ⁊ Henri. boic. ⁊ Panor. in dicto c°.
statuimꝰ. Si enim maledicẽs pape est punien/
dus vt in c°. p°. de male. Quanto magis oipotẽ
ti deo: ⁊ eius glõse matri maledicens: quia vt di/
cit textus in auten. Gazaros. C. de here. ⁊ in c°.
vergẽtis: extra. e. ti°. grauius est eternã: ꝗ tempo/
ralem ledere maiestatẽ. Et elegãtissime dicit Im
perator in auten. vt nõ luxu. cõtra naturã col. 6ᵃ.
Si enim cõtra homines facte blasphemie ipuni
cte non relinquuntur multo magis qui ipsuȝ deũ
blasphemat dignus est supplicia sustinere. Et in
fra propter talia enim delicta fames: ac terremo
tus: ⁊ pestilentie fiũt: ⁊ propterea admonemꝰ ab/
stinere ab huiusmodi illicitis: vt nõ suas pdant
aĩas hec ille. Et in hoc est mirabile: q cũ in cau/
sa propria nullus sit idoneus testis aut iudex: vt
in c°. p°. ⁊ 2°. ⁊ in c°. Accusatores. 3ᵃ. q. 5ᵃ. ⁊ in. l.
pᵃ. C. Ne quis in sua causa. tamẽ in destinatione
blasphemie: ⁊ maledictiõis: potest papa sibi ma
ledicentibus penam imponere: ⁊ iniuriam suam
vĩdicare vt nota. in dicto c°. p°. de male. Facit ca
pitulum olim de iniu. ⁊ capitulũ. grauis de resti.
spoli. L

EX quibus omnibꝰ apparet q licet hebrei
bene viuentes: ⁊ iniuriã fidei nostre nõ fa
cientes sint fauorabiliter tractandi: tamẽ per hoc
permittendũ nõ est eis cũ iniuria xpianorũ inter
xpianos degere. Et ꝗuis tollerent in cerimonijs
legis antique: nõ tamẽ supportare debent xpiani
illos: cerimonias legis euãgeliste simul cum xpo
⁊ omnibus xpicolis blasphemare. Imo propter
hoc spiritualiter admonentur: ne ex aliqua idul/
gentia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

gentia forsitan contra christianos insolescant: ut inquit Imperator in l. nullus. C. de iude. Nec in ipsa sola admonitione consistit sed ulterius ad punitionē procedit idem Imperator variis penis affligēdo dictos iudeos xpiane fidei iniuriā faciētes: ut notatur l. iudei & in l. iudeorum: & in l. iudeos C. eo. ti. Similiter Inno. papa inquit in c°. & si iudeos. extra. e. Multa iudei detestanda: & nephāda: ac inaudita contra fidem catholicam cōmittunt propter que cavendū ē fidelibus: ne divinā indignationem incurrant cum eos perpetrare pmittunt que fidei xpiane confusionem inducunt & in c°. in nonnullis. eo. ti. idem ait. Illud autem districte inhibemus iudeis ne in contumeliam creatoris prosilire presumāt: pcipiētes huiusmodi presumptores per pncipes seculares animadversionis adiectione compesci ne crucifixū p nobis aliquatenus blasphemare presumant: hec ille.

Non obstat ergo qd supra dicebatur. s. Ecclesiam reputare eos esse blasphemos & supportare: ut in c°. p°. & c°. Cum sit. de iude. qr respondetur q ibi accipitur blasphemus large: ex eo q non sunt xpiani. Nam q non ē mecū cōtra me est: ut ait salvator Luce. xi°. Et sic loquitur textus in l. celicolarum. C. de iude. ubi dicitur q quicquid deviat a fide xpiana censetur cōtra fidem xpi. Nō igitur ecclesia tolleret blasphemias iudeorū: sz eas punit: etiam ad hoc invocando brachium seculare: ut patet in. d. c°. statuimus de male. & in. c°. In nonnullis de iude. Non obstat etiā qd dictū est supra. s. in talmuth: non blasphemari nostrū Jesum: sed aliū: & hoc ppter predictas differentias circūstantiarū: quia respondetur q de nullo alio loquitur talmuth nisi de nostro dño Jesu: dū dicit eum fuisse suspensum in ligno & damnatum &c. Nā Rabi Salomon appellat eum ibi naçarenū. Et id in predicto libro: & in aliis libris iudeorū christiani appellantur naçarēi sive anoseri qd idem ē. Et hoc est propriū eorū nomen: & particulare: & dicūt iudei q xpiani traxerunt hoc nomen a dicto Jesu naçareno. Cū igitur in dicto li°. talmuth nō fiat mētio de alio Jesu naçareno nisi de illo qui fuit suspensus: a quo dicti sunt naçareni eius discipuli: nec alius unq fuerit qui reliquerit post se adoratores suos qui ab eo denominati fuerint: cōstat expresse: q loquitur de salvatore nro: & nō de alio. Nō obstat mō q ille iesus: de quo ibi dr fuisse tpre Joannis: sive ianei sacerdotis qr rndetur q illi q cōposuerūt librū talmuth fuerūt plusq qdringētis annis an passionē xpi: & possibile ē q pp antiquitatē tpor erraverit i cōputatiōe annorum: & aliis circūstātiis circa generationē: & vitā: ac passionē xpi. Evāgeliste vo q scripserūt historiā recētē: quā viderāt: vel audierant ab his q pñtes fuerāt nō erraverūt i cōputatione tpis: & aliis circūstātiis: vel melius loquēdo rñdeo q illi q cōposuerūt talmuth imitātes vestigia patrū suorum: & odio hñtes xpm: scientesq q pp peccatū crucifixionis xpi destructa erat Hierusalē: & ipsi erāt dispersi per orbē: volētes removere a posteris hanc causam destructiōis sui regni: & ostēdere q Jesus nō fuerat verus messias: post cuius adventū cito debebat anhilari regnū iudeorum: dixerūt Jesu naçarenum pcessisse destructionē Hierusalē p cētū annos & plus: & illū mortuū eē sub Joanne sūmo sacerdote: & ita pp peccatū occisiōis eius nō fuisse tēplū & civitatem destructā. Et hoc pz p ea que hñtur i quadā cronica hebraica antiq in qua postq descripta sunt gesta Jesu naçareni filii marie: de quo i talmuth fit mētio sic dicitur. Secūdū eos q scribunt historias hirlm Jesus naçarenus filius marie: & papos: q fuit suspēsus fuit tpe Joānis sūmi sacerdotis: sz sm illos q scribūt historias gentiū & nationū fuit tpe Octaviani iperatoris: natus sub Herode: mortuus sub Archelao filio eius: & sub iperatore Tyberio: & sic differūt i computatiōe tpis plusq p cētum annos: & pōt eē q illi q describūt memoriā nationū: depingētes res sub mō: dicūt Jesū naçarenū fuisse tpe Herodis: ut p eā destructiōis domus dei & Hierusalē assignēt mortē eius: qr destructio Hierusalē fuit facta nō multū post mortē eius: hec ibi. Ex q cronica hebraica apparet unā: & eādē psonā fuisse illū Jesū quē talmuth dicit fuisse tpe Joānis sacerdotis: & quē dicūt xpiani fuisse tpe Herodis: & q talmuth anticipavit tps ut removeret verā cām destructiōis Hierlm: quā assignāt xpiani: vz mortē xpi. Itē i eadē cronica dr q Cōstantinus q dilatavit fidē xpi & fūdavit ecclias xpianorū sive naçareorum: fuit sm illos q scribūt memorias gētiū post trecētos ānos a Jesu naçareno. Ex qbus pz q idē Jesus ē ille quē nos naçarei. i. xpiani adoramus: & quē i talmuth iudei blasphemāt. Nec obstat q ibi dr filius Marie magdalene: sive magdale ex papos fornicatiōe generatus qr cōpositores pdicti talmuth: volētes improbare evāgeliū: & fidē xpi: & vituperare matrem eius: & ostēdere dominū Jesum nō esse natum de spiritu sācto: talia finxerunt scientes Mariam magdalene fuisse peccatricem: & id dixerunt eā fuisse matrem eius. Non etiā obstat: dū ibi dr q fuit lapidatus & postea suspensus: qr verum est secundū quosdam devotos doctores: q Jesus anteq cru

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

cifigeretur fuit lapidatus a iudeis.s.quando ab Herode fuit tanq̄ demēs reputatus q2 nihil sibi respondere voluerat: ꝛ vestib⁹ albis indutus per ciuitatē vectus a populo fuit luto: ꝛ lapidibus inuasus. Itē ut legit Joan.8°.c°. Judei voluerūt Jesū lapidare: ꝛ tulerūt lapides ut iacerēt in eū: ꝛ pp hoc dr in talmuth eum fuisse lapidatū: q2 hoc fuit verū quo ad intentionē iudeorum sed melius loquēdo dico q iudei cōpositores talmuth finxerunt eū lapidatū fuisse: vt ostenderēt eū fuisse sceleratissimum. Nō obstat etiā dum dicitur ibidē q habuit quinq3 discipulos: quia nō negat qn habuerit plures: quia si habuit septuaginta duos discipulos: habuit ꝛ qnq3. In maiori enim sūma minor inest.l.diem.§.si plures.ff.de arbi.l.p°.ff.de in.li.iu.ꝛ.l.Item queritr in prin. ff.de pecu. Similiter ad maiorē eius ignominiā dicitur ibi dictos qnq3 discipulos eius fuisse suspensos: vt oñderet non solus Jesus fuisse malefactor: ꝛ sceleratus: s3 ēt ei⁹ discipuli: pōt etiā esse q illos duos latrones cū xpo suspensos appellant pdicti cōpositores discipulos eius: qui cum Petro: Andrea: ꝛ Philippo: q ꝛ ipi postea fuerunt suspensi qnariū numerū discipulorū complent. Vñ non dicit talmuth q illi quinq3 discipuli fuerint simul cū xpo suspensi: sed solum dicit q habuit qnq3 discipulos q fuerūt suspensi. Nō obstat ēt dū dicitur q iste Jesus fuit suspensus i Lud: q2 potest esse q locus ille qui tpe passionis xpi appellabat Mons caluarie siue golgota: postea appellat⁹ sit Lud post quadringentos annos: sicut ciuitas que appellabat Ticiniū mō appellat Papia: pōt ēt dici q Lud significat idē q locus vinculati: vel testificationis: qd idē est q locus iustitie: vt dicit. Hiero.in lib°. de hebraicis nominib⁹: ꝛ sic Lud ē nomē generale vñ idē est ac si diceret q Jesus fuit suspēsus i loco iustitie ad denotandū q erat dignus morte. Que oīa scripserūt pfati compositores ut maiorem cōtumeliā ei inferrēt. Et sciēdū. q ante passionē xpi erat compositus quidā liber a iudeis q appellabat talmuth: in quo descripte erant traditiones iudeorum: phariseorum: ꝛ scribarū: de quib⁹ traditionibus mētionē facit saluator Matth. 15°. Sed post passionem christi per quadringentos annos videntes perfidi iudei imperium xpianorum psperari: ꝛ fidē Jesu xpi in dies augeri volentesq3 q̄tū illis possibile eēt catholicā fidē3 psternere: reformari fecerūt dictū librū traditionū in quo multa scripserūt que facta ꝛ dicta erāt ante aduentū xpi: ꝛ multa de natiuitate: ꝛ passione eius: ꝛ multa alia facta post eius passionē p multa tpa: quorum cōpositorum istius libri q appellat talmuth excellentiores fuerūt ꝛ pncipales duo doctissimi: sed sceleratissimi viri.s. Rabina ꝛ Rabasa: q multa fabulosa: ꝛ falsissima in eo posuerunt maxime ad destructionē fidei nre. Et iō eorum mēdacijs nō attentis circa circūstātias pdictas sufficit q cōueniunt in psona Jesu naçareni. Falsa enim demōstratio qualitatis: nō viciat nec anullat dictū: dūmodo cōstet de corpe ꝛ psona.l. falsa ꝛ.l.demōstratio.ff.de condi.ꝛ demon.l.siqs i fūdi vocabulo.ff.de lega p°.ꝛ.l.si expositio.C.si cer. pe.l.si dilectio.ꝛ ibi Jacob de are.ff. de verbo. obligatio.

Ex quibus concludit falsas esse excusatiōes iniquissimorū iudeorum dicentiū se blasphemare aliū iesū naçarenū: q̄ nostrū. Cū.n.in oīonibus suis cōquerant: ꝛ lamētationes faciāt deo q Jesus naçarenus destruxit sectam eorum: nō pōt hec lamētatio intelligi de alio: sed solū de nostro: qa per nullū aliū Jesu3 destructa fuit synagoga iudeorum nisi per fidē dñi nostri Jesu xpi. Et sic nō obstat q fuerint plures hoc nomine appellati: q2 nullus fuit Jesus naçarenus a quo denominati fuerint credentes in eu3: qui a iudeis occisus fuerit nisi noster Jesus. Nec obstat etiā q ille iesus de quo in talmuth habetur dr fuisse idolatra qa dicti cōpositores ita eū scandaliçare voluerunt i hac fictione sicut in alijs. Item appellabant idolatras omnes qui nō sequebant traditiones suas: isti perfidi iudei: ꝛ iō qa Jesus ipsas in multis iprobabat: appellabāt eum idolatrā. Nō aūt dicit iudeos non habere intentionē blasphemādi xpm negatur: q2 per exteriora indicant interiora. Unde quidā versificator inquit. Ex operum spe clarescūt intima cordis. Que snīa nō.i.§.ceruos.insti.de re.di.ꝛ in.l.naturalem.in.§.in his. ff.de acq.re.do.ac in.l.Fulcinius.ff.ex qui.cau.in pos.ea. Et ideo de iudeis inquit dominus Matth.7°. Ex operibus eorum cognoscetis eos. Si igitur attendamus quid fecerint in preteritum pfidi iudei contra fidē3 christi: ꝛ christianos: ꝛ qd quotidie faciant: cognoscemus eos non ex ignorantia: sed malignitate peccare: multos enim occiderunt christianos in contumeliā christi. Imo ut dicitur in libro qui dicitur fortalicū fidei: quolibet anno aliquem christianum si eum habere possunt occidunt in die veneris sancti. Et ut in eodem libro habetur plures occiderunt in Francia: pp quod: ꝛ alia multa scelera eiecti sūt a partibus frācie per Philippum regem: ꝛ ibi habitare non possunt: etiam vsq3 in hodiernum diē. Ibidem etiam habetur quomodo alios occide

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

runt similiter in Alamania: Hispania. Italia: ⁊
alijs prouincijs: ⁊ de eorum multis sceleribus p
petratis: ⁊ que perpetrant in orationibus suis: ⁊
in medicinis datis christianis cum veneno. Ta/
ceo de beato Simone paucis annis elapsis ab
eis tam crudeliter perempto: ⁊ de q̃plurib⁹ ali
is maleficijs: que dietim in christianos exercent.

O

Ex quibus apparet quãto odio habeãt chri
stum ob cuius contumeliam predicta suis
cultorib⁹ faciunt. Cũ enim dicat Aristo. 2°. Me
tha. si propter vnumq̃dq̃ tale: ⁊ illud magis ap
paret manifeste: q si possent iterum dominum
Iesuz crucifigerent: ⁊ cuz eo omnes christianos
Si igitur semel malus semper in eodem genere
delicti presumitur malus. l. si cui. §. isdem. ff. d ac
cu. l. Cassius ⁊ ibi. Bar. ff. de sena. l. 3ª. §. idẽ erit
ff. de suspec. tu. Quid dicemus de istis maledi/
ctis iudeis totiens in istis blasphemijs deprehẽ/
sis: ⁊ conuictis: profecto q dicunt eos benefacere
⁊ bona intentione: timere debent diuinam sen/
tentiam. Esaie. 5°. dicentem. Veh qui dicitis ma
lum bonum: ponẽtes tenebras lucem ⁊c. Quod
etiam habetur in. c°. Si quis hoiem. ⁊. c°. Veh
vobis. xjª. q. 3ª. ⁊ ibidẽ in. c°. Si quis dixerit scri/
ptum ẽ: si quis dixerit iniustũ: iustũ: abhominabi
lis ẽ apud deum: blasphemie. n. ⁊ homicidia: ⁊
alia similia delicta: que cõmittunt iudei contra
christianos: ⁊ fidem xpi non possunt bono aio
fieri. c°. estote. de regu. iu. Quod autẽ dicitur Im
peratores ac summos Pontifices habuisse no/
ticiam libri qui dicitur talmuth: respondetur q
licet habuerint generalem cognitionem non ta/
men particularem. s. de abhominationibus par
ticularibus contra fidem nostram in eo cõtẽtis
cum sit scriptus littera hebraica: quam ipsi igno
rant: ⁊ similiter de alijs libris vel melius dicẽdũ
q dictus liber alias fuit per ecclesiam condẽna/
tus: ut inquit Oldra. de lau. in quodam consilio
suo. Non ergo tollerat ecclesia romana: nec Im/
peratores q iudei predictis libri vtantur contra
fidem catholicam: sed si deprehensi quãdoq̃ fu/
erunt: puniti sunt per principes ecclesiasticos: ⁊
seculares ut patet in dicto fortalitio fidei: ⁊ per
Io. an. in. c°. ⁊ si iudeos. de iude. vnde Papa
Grego. ⁊ Inno. iusserunt cõburi tales libros ut
plenos heresibus: ⁊ blasphemijs: ut refert Inno/
cen. in. c°. quod super his. de voto.

P

Est posito sine veri preiudicio q vsq̃ in ho/
diernum diem fuissent tollerati in talibus
blasphemijs: ⁊ sceleribus: dico q ex tali lõga tol
lerantia: ⁊ consuetudine blasphemandi non ex/
cusantur: quia consuetudo peccandi maxime cũ
tanta malicia ⁊ iniquitate non alleuiat sed ag/
grauat peccatum: iuxta illud poeticum. Auget
non minuit mala consuetudo reatuz. Quod eti
am nõ. in. l. capitalium §. solent. ff. de penis. l. de
sertorem. §. si plures: ⁊. l. non omnes. §. desertor.
ff. de re. mi. l. nemo. C. de episco. au. ⁊. c°. non de/
bet de consan. ⁊ affini. c°. fina. de consu. ⁊ de eo
qui duxit in ma. quam po. per adul. c°. cum ha/
beret. male enim consuetudines nullo tempore
conualescunt. c°. mala. 8ª. distin. ⁊ in autentico:
ut nulli iudi. §. p°. colum. 9ª. ⁊ de sen. ⁊ re. iu. c°.
causa. ⁊. c°. cum tanto. de consue. ⁊. l. si. C. que sit
lon. consue. in nullo igitur excusari possunt iudei
propter talem consuetudinẽ blasphemandi chri
stum: et christianos: ⁊ cetera faciendi contra de/
creta ecclesie: quia consuetudo que sacris obuiat
institutis nullius debet esse momenti. c°. ex lit/
teris. ⁊. c°. cum venerabilis extra de consue. ⁊ de
vsu. pa. c°. Tuarum. ⁊ de officio Archi. c°. cũ sa/
tis. ⁊ de iura. c°. ceterum. ac de vita. ⁊ ho. cle. c°.
cum decorem. ⁊ de statu mona. c°. ea que. ⁊ de sy
mo. c° in tantum. ⁊. c°. tua nos. ⁊ de consue. c°. cõ
suetudinem. lib°. 6°. ⁊ de censi. c°. quamq̃. in. 6°.
licet enim iudex sciens quem esse furem non ta/
men statim eum suspendi faciat: sed multis an/
nis differat sententiam non potest ille fur pro/
pter hanc tollerantiam excusari: si in furto perse
ueret: imo magis acriter debet puniri ab ipo iu
dice qui iuxta Valerij maximi sententiam: tardi/
tatem supplicij debet pene grauitate compen/
sare: ⁊ sm Hieronimum super Iere. prophetam
maior debet esse pena peccati: quod nec longi/
tudine temporum potuerit edomari. Ita de iu/
deis: tanto tempore in blasphemijs perseueran/
tibus est dicendum. Ad illud vero quod dici/
tur iudeos qui nunc sunt non composuisse di/
ctos libros: respondetur veruz esse: sed ipsi quod
a patribus. ⁊ antiqs suis scriptum est de blas/
phemijs christi: ⁊ virginis beate: atq̃ iniuria
christianorum opere compleuerunt: peiores di/
ctis compositoribus effecti: ⁊ quanto iuniores
tanto sceleratiores: vnde appellari merito pos/
sunt genimina viperaꝝ: ut inquit saluator Mat
thei. 23°. Nec quia a patribus suis predictos
libros receperunt: ⁊ in eis sunt instructi: excusa/
ri possunt ex ignorantia. Aliter excusati essent
omnes infideles quia ipsi non composuerunt
librum legis Maumetior vel aliarum legum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

sed ab antiquo editos receperunt et in eis instru- cti: et eruditi fuerunt. Que tamen ignorantia eos non excusat. Et ideo nec iudeos: immo minus: cum ipsi habeant noticiam prophetarum: et scripturarum: que de christi natiuitate: vitaque ac passione eius loquuntur: et de imperio christiano. Et licet de iudeis qui erant tempore passionis christi fuisset prophetatum quod non debebant intelligere scripturas propter eorum duriciam et cecitatem: iuxta illud Esa. 6°. Audite audientes: et nolite intelligere: videte visionem: et nolite cognoscere. Tamen de iudeis qui nunc sunt potest dici quod vel noluunt intelligere scripturas: vel intellectas ex malicia nolunt adimplere: cum videant et cognoscant fidem christianam per totum orbem dispersam: et tantis martyribus pro ea coronatis mirabiliter fundatam: et prophetias eorum in christo adimpletas: unde sunt in ignorantia crassa et supina: que non excusat in delictis: vt inquit glosa: et ibi Bal. in c°. p°. qui mo. feu. amit. Est autem ignorantia crassa: et supina: quando factum publicum omnibus ab aliquo ignoratur: que neminem excusat. Et ideo iudei dicuntur non excusari quia christum adhuc venisse ignorant. p^a. q. p^a. §. vltimo. et. 12^a. q. 2^a. c°. qui ~~diuinis~~. et. 23^a. q. p^a. c°. paratus. et. xj^a. q. p^a. c°. Cure. et. 8^a. q. p^a. c°. Licet ergo. et di. 20^a. c°. Si decreta. et c°. Quod dicitis. 16^a. di. Et ideo cum non habeant aliquam causam verisimilem ignorantie quare dictas blasphemias in dictis libris legant: vel legi faciant non possunt excusari de dolo: quia lata culpa equiperatur dolo. l. Quod nerua. ff. de po. Ex quo possunt condenari. Q.

Ad illud vero quod dicitur predictos hebreos habere priuilegia quibus impune vti possunt predictis libris. Respondetur quod ipsa priuilegia: et quecunque alia habuerunt a christianis: et ideo offendendo christianos omnia prorsus corruunt: quia priuilegium meretur amittere: qui concessa sibi abutitur potestate. §. Nos autem in autentica. de tabe. et l. qui sine. ff. de neg. ges. et c°. vbi. 74^a. di. l. iudeos. C. de iude. et c°. priuilegium. xj^a. q. 3^a. ex quo non possunt predicti hebrei deffendi virtute ipsorum priuilegiorum argumentum in c°. Tuarum cum si. extra de priui. Cum igitur perfidi iudei ex culpa sua in perpetuam seruitutem sint redacti: et donum libertatis quod a christiana pietate acceperant per ingratitudinem perdiderint: vt notatur in dicto c°. Et si iudeos. de iude. per ea que habentur in c°. fi. de dona. et in c°. Octaua discussio. 12^a. q. 2^a. et in. l. fi. C. de reuo. do. tanquam serui ipso iure sunt omnibus priuilegiis: gratiis: et bonis spoliati. iuxta legem iure ciuili. ff. de condi. et demon. Et propter hoc inquit Alex. de ales in. 3^a. parte summe in tractatu de septimo precepto decalogi. q. 5^a. Quod iudei possunt expoliari a principibus christianis: omnibus preter necessariis. R

Preterea posito sine veri preiudicio quod non essent propter predicta omnibus priuilegiis priuati: dico quod in illa generali concessione quod possunt vti libris suis impune: non intelligitur quod vti possint in contumeliam christi: et matris eius ac christianorum: in generali enim concessione non intelliguntur concessa ea que in spirituali non concederentur. c°. in generali: de regu. iu. li°. 6°. Et hoc etiam patet quia concessiones: et priuilegia intelliguntur fieri sine alterius iniuria. l. 2^a. §. Si quis a principe. et. §. merito. ff. Ne quid in loco pu. et. l. Si decem. ff. de statu li. l. fi. c°. de sta. et ima. l. cum filius. ff. de mili. testa. l. fi. ff. de aqua plu. ar. preterea dici potest iudeos non posse ipsis priuilegiis vti quia sunt subreptitia. Licet enim in littera ducali diceretur quod princeps fecit videri et examinari dictos libros: et postea concessit quod hebrei illis vti possent impune: hoc est falsum. Nam licet delati fuerint predicti libri: vel aliqui eorum non tamen fuerunt examinati: nec determinatum fuit quod in eis non essent blasphemie saluatoris et christicolarum. Et hoc ego certissime scio qui fui commissarius in dicta causa. Sed quia iudei dicebant in illis libris non contineri illa de quibus imputabantur: predictus princeps concessit quod libere vti possent ipsis libris. Cum ergo significauerint falsum: et hoc priuilegium datum fuerit illis quia princeps credebat sibi verum anunciatum esse: constat predictum tanquam subreptitium non tenere: nec iudeos excusare: iuxta no. per Jo. an. in c°. dudum. de priuile. et per Bal. in c°. p°. per quos fiat inuesti. Fuit ergo error scriptoris: qui quia viderat libros iudeorum delatos fuisse: videns postea principem absoluere iudeos de imputatis ratione librorum: credidit libros ipsos esse examinatos: et approbatos. S

Sed posito sine veri preiudicio quod predictus princeps proprio motu: et ex certa scientia: ac de plenitudine potestatis concessisset iudeis vti posse impune dictis libris: dicens illos ab eo examinatos: imponensque perpetuum silentium super imputatione dictorum librorum. Respondeo quod hoc priuilegium est nullum et non potest iudeis adiutorium prebere: quia etiam si imperator vel papa hoc priuilegium fecisset: cum in dictis libris sint tot enormia contra christum: et beatam virginem: et fidem catholicam: atque contra euangelium: ipsum priuilegium esset nullum: et dispensatio vana: quia papa non potest dispensare contra fidem: et euangelium: seu contra legem diuinam. 25^a. q. p^a. c°. Sunt quidam. Tale ergo pri-

uilegiū principis nullius esset penitus momen/
ti:q̄ꝛ lex siue ordinatio contraria bonis moribus
nullū hꝫ vigorē.c°.nō licet.ꝛ quattuor capitulis
sequētib⁹.xª.di.Sed absit dicere de hoc xp̄ianis/
simo principe ꝙ voluerit p̄ tales litteras cōcede
re iudeis:ut vti possint predictis libris ī ꝯtume/
liā creatoris.Per verba.n.generalia nō ītelligū
tur cōcedi expresse ꝓhibita.l.ex testamēto.ff.de
mili.testa.l.nā si miles.vbi Bal.ff.de iniusto ru/
ptoq̄ꝫ.te.Angelus in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab.
or.fa.cū ergo verba generalia nō ījcludant illici/
ta.l.si procurator.ff.de cōdi.īde.ꝛ.l.Paulus.§.
penul.ff.ad muni.Jmo nec ījcludāt odiosa.l.3ª.
§.si ꝓcurator.ff.quodq̄ſq̄ꝫ iuris:ꝛ ibi Barto.l.si
pf.ff.de his q̄ in fraudē cre.ꝛ.C.de mune.ꝛ ho.l.
pª.li°.x°.ꝑfecto cōstat p̄dictū principē nō intel/
lexisse ꝙ iudei ex suis ꝓuilegijs predicta scelera
cōmittere possent īpune:qđ ēt si facere intēdisset
ei⁹ cōcessio nō habuisset robur:nec vigorē.Nō
enim valet statutū:vel decretū quo ordinat̄ ut iu
stitia non fiat:ut inquit Bal.in.c°.que in eccle
siarum.de consti.

Ad illud vero qđ dr̄ de fide seruanda a prin/
cipe ut nō puniantur iudei:qui vsi sunt li/
bris s̄m concessionem eius.Rn̄detur ꝙ imo vsi
sunt cōtra eius voluntatē:ut pꝫ ex predictis.Et
posito sine veri p̄iudicio ꝙ illis cōcessisset vti ip/
sis libris absq̄ꝫ limitatione:ꝛ cōtra ordinationeꝫ
ecclesie:dico ipsum nō teneri ad obseruantiam
predicte cōcessionis:ēt si eam iuramento firmas/
set.Quia inquit ecclesia.Jn malis ꝓmissis resci
de fidem:ꝛ in turpi voto muta decretū.Jmpia
eni est ꝓmissio que scelere adimplet̄.22ª.q.4ª.
c°.in malis.cū multis capitulis sequētibus.ꝛ idē
dr̄ in.c°.diffinitio.Diffinitio incauta laudabili/
ter ē soluēda.Ad illud qđ dicit̄ semel eē litem fi/
nitā:rn̄detur negādo:q̄ꝛ princeps absoluit predi
ctos iudeos de p̄dictis cōmissis:puniens eos pe
na pecuniaria:nō aūt liberauit eos a futuris de
lictis:vn̄ cū de nouo peccauerit:debēt nouis sub
iacere penis:q̄ꝛ q̄ de nouo emergūt:nouo īdigēt
auxilio.l.de etate.§.ex causa.ff.de interro.ac.ꝛ ad
nouū factū debet adhiberi nouū remediū.ff.de
ven.inspi.l.pª.in prin°.C.de ve.iu.enu.l.2ª.§.sꝫ
q̄ꝛ.ꝛ notat glo.in.c.pastoralis de excep.Et posito
sine veri p̄iudicio ꝙ p̄p̄ predictas litteras nō pos
set princeps punire iudeos de maledictionibus
cōtra se factis ab eis ex lectiōe taliū librorum:tm̄ te/
net̄ eos punire de blasphemijs christi ꝛ btē vir/
ginis:ꝛ opprobrio fidei xp̄iane:hoc.n.eis remit/
tere nullatenus debet:iuxta nō.13ª.q.4ª.c°.ꝙ
xp̄us.§.p°.ꝛ in.c°.inter querellas.§.sed obijcit̄ ꝛ
c°.se.ꝛ 90ª.di.c°.discordātes:ꝛ p̄.glo.ī.c°.contin
git de sen.exco.Nec opꝫ ꝙ dictis iudeis ante fue
rit intimatū:ne vterent̄ dictis blasphemijs:ꝛ ma
ledictionib⁹ in libris eorum cōtentis:aliter puniren
tur quia ipsi bene sciebāt se facere cōtra volūta/
tē predicti principis:ꝛ oīum xp̄ianorū:ꝛ contra
determinationē ecclesie:blasphemādo xp̄m ꝛ be
atā virginē:ac maledicēdo christicolas:scīēti au
tē nō debet fieri denunciatio de necessitate:iuxta
nō.in.l.si delegatio.ꝛ ibi Cynus.C.de noua.ꝛ.ff.
ad tre.l.pª.ꝛ ibi Jaco.de are.ꝛ in.l.aliud.ff.de so
lu.ꝛ in.l.qui ferias.ff.ad.l.acq.ꝛ p̄ Bal.in.c°.cuꝫ
inter vniuersas.de elec.ꝛ in.l.pª.C.de peric.ꝛ.co.
rei ven.Qui eni certus ē:certiorari non debet.l.
Tutor.in fi.ff.de pigno.ac.l.in sentētie.ꝛ ibi.Ja/
co.de bel.ff.de.ac.em.ꝛ in.l.pª.§.si intelligat.ff.de
edi.edic.

Non obstat mō qđ dr̄ textū in.d.c°.statuim⁹
de male.loqui de blasphemia publice ꝓla/
ta:cui⁹ cōtrariū iudei se facere dicūt:q̄ꝛ rn̄det̄ ꝙ
text⁹ibi dū dicit:qn̄ publice ꝛc.s̄m Hosti.ꝛ Pa
nor.ponit spēm publici distinctā a notorio:ꝛ sic
dr̄ publice fieri:qn̄ coraꝫ pluribus p̄sonis fit blas
phemia:ꝛ licet non transierit in notoriū:satis est
ꝙ probari pōt arᵐ.in.l.palam.ff.de verb.signi.
preterea licet iudei nō blasphement ī p̄n̄tia chri
stianorum:blasphemant tm̄ publice in sinagogis su
is:ꝛ solemniter ī orōnib⁹ suis in p̄sentia oīuꝫ sue
nationis:ꝛ iō cum hoc ad noticiam veniat chri
stianorum debēt eos punire:q̄ꝛ non debent ex dolo
suo ꝛ malicia īpunes euadere:debent igit̄ prin/
ceps xp̄iani istos sceleratissimos iudeos punire:
ꝛ cōburi facere omnes libros īcātationū:ꝛ male
ficiorum:quos p̄fati hebrei hn̄t:eisq̄ꝫ cōtra christi/
colas vtunt̄:librosq̄ꝫ omnes cōtra fidē catholicā
ꝛ in q̄bus scripte sunt blasphemie christi:ac pu/
rissime virginis:ꝛ sanctorum:necnō maledictiones
christianorum:similiter in ignē mitti:ꝛ deleri facere
iuxta possibilitatē suā:aliter ipsi p̄ncipes reddēt
rōnem dn̄o de predictis maleficijs:que ex sua ne
gligētia īpedire neglexerūt:ꝛ p̄inde punient̄:ac si
ipsi ea cōmisissent:q̄ꝛ error cui nō resistit̄ appro/
bat̄:ꝛ veritas cū minime defensat̄ opprimit̄:ne/
gligere q̄ppe cuꝫ possis p̄turbare p̄uersos:nihil
aliud est q̄ꝫ fouere:nec caret scrupulo societatis
occulte q̄ manifesto facinori desinit obuiare.c°.
error.c°.quid eni ꝛ.c°.cōsentire.83ª.di.ꝛ.xiª.q.
7ª.c°.negligere.ꝙ si hec vera sūt de alijs crimi/
nib⁹:multo magis de blasphemia:que sceleratis
simum genus ē peccati:quo nihil ē horribili⁹ vt
inquit Ricar.de scō victore ī quodā sermone:ꝛ
nō tm̄ iudeos:sꝫ ēt xp̄ianos blasphemātes debēt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

punire qr igr Aug. i quodā sermone. Plus pec
cāt blasphemātes xp̄m regnātē i celis: q̄ q cruci
fixerūt eū ambulātē in terris. X

Ex predictis igit̄ oībus cōcludit̄ q̄ pp̄ p̄di
ctos defect⁹ p̄n̄t ⁊ debent p̄fidi iudei puni/
ri pecunialiter ablatione oīum bonoꝝ: ⁊ debent
eijci de istis partib⁹: sicut a multis ꝓuincijs chri
stianitatis eiecti sūt pp̄ similes defect⁹ sicut i Sa/
baudia: ⁊ Anglia: ⁊ in Francia ut pꝫ p̄ Vincētiū
in speculo historiali li°. 2°. c°. 25°. vbi dicit: q̄ in
2183. expulsi sunt p̄ Philippū regem de regno
Francie pro simili causa. Et lꝫ forte alijs seculari
b⁹ consultoribus maiores penas videant̄ ꝓme/
reri. Rogo Illustrissimū ducē q̄ dictas penas
corporales siquas forsitan merent̄ velit i penam
p̄petui exilij cōmutare: pōt. n. princeps penarū
cōmutationē facere. iuxta nō. in. l. seuerior. ⁊ ibi
Bar. C. de his q nō. infa. ⁊ in. l. quid ergo. §. pe/
na grauior. ff. eodē. ⁊ vtrobiq̄ Bal. ⁊ in. l. lꝫ. C. de
iudi. ⁊ ibi Guil. ⁊ p̄ Angelū in. l. si seruuꝫ. ff. si ex
noxa. cau. aga. Et p̄ Hosti. i. c°. i archiep̄atu. d̄
rapto. ⁊ p̄ Inno. i. c°. q̄liter de accu. hec āt pena
ꝓprie cōuenit punitioni iudeorum. Nā exiliū
ē canonica pena. quā ecclesia īponit i malicia ob
stinatis. 16ª. q. pª. c°. probinū. ⁊. 50ª. di. c°. acce/
dens. ⁊. 2ª. q. pª. c°. i primis. Nulli autē magis re
periunt̄ i malicia obstinati: q̄ iudei: ⁊ iō oīo sūt
ab istis partibus effugandi. Quo vero ad penā
pecuniariā: dico q̄ si iudei h̄n̄t aliq̄d bn̄ acq̄situꝫ
vltra vsuras: illud debet pp̄ tales defectus appli/
cari his q̄bus applicant̄ alia bona: taliter delin/
quētiū. Vez si nihil h̄n̄t preter vsuras illicite ex/
tortas licet dn̄i terrarum possint p̄dicta bona ex
vsuris habita ab eis extorquere: tn̄ nō possūt ea
sibi retinere: ut expresse tenet venerādus doctor
scūs Thomas i ep̄la ad ducissā Lothorigie. Sꝫ
ea p̄mo debēt reddi his a q̄bus sūt extorta: vel
eoꝝ heredib⁹: q si nō appareāt debēt i pias cau
sas: ⁊ vsus salutares aīab⁹ eoꝝ ad quos p̄dicta
bona spectarēt consumari: diuidēdaq̄ sūt inter
pauperes xp̄i: ꝓut tenet cōis schola theologorū
in 4°. sen. di. 15ª. ⁊ canonistaꝝ in. c°. cū tu. ⁊ i. c°.
post miserabilē. de vsu. ⁊ Jo. an. i. c°. peccatū. de
regu. iu. li°. 6°. ⁊ in. c°. cū sit. de iudeis. Et omnia
predicta eē vera: ⁊ debere fieri dico ⁊ cōsulo ego
frater Bernardin⁹ de Busti ordis minoꝝ: ⁊ in
fidē p̄missorū manu ꝓpria me subscripsi: nulla/
tenus tn̄ cōsentiēs in aliquā penā corporalē di/
ctis iudeis inferēdā. Sequūtur subscriptiōes do
ctoꝝ approbātiū supra scriptū ꝯsiliū. P^s. autē
doctor sic ait. Y

Licet sola auctoritate: sciētia: ac prudētia: sub
scripti Reuerēdi patris. d. fratris Barnar/
dini de Busti ordinis minoꝝ: fret⁹ ad ipsi⁹ cōsi
lij subscriptionē p̄ me deneniēdū eēt eo maxie cū
oīa superi⁹ p̄ reuerētiā suā adducta: sint optimis
fundamētis: iurib⁹: auctoritatibus: ⁊ rōnib⁹ cō/
probata. Attamē ꝓ corroboratione eoꝝ: que per
p̄ſnitatē suā in mediū adducta sunt: si vera sunt
in facto: que superi⁹ cōtra hebreos recitant̄: ⁊ de
eis cōstet p̄ veridicas ꝓbationes: ꝑfecto talia d̄
licta nō debēt īpunita relinq̄. Et licet aliq̄ velint
crimen blasphemie tūc demū debere puniri qn̄
publice p̄petratuꝫ ē: tn̄ sufficit ēt si in camera m
tis audientibus: facta seu ꝓlata fuerit ipsa blas/
phemia. c°. penul. de maled. ⁊ de exces. p̄la. c°. in/
ter dilectos. ⁊. c°. quā sit. ⁊ sufficit q̄ blasphemās
cōfiteat̄: vel si negat: cōuincat̄. c°. si cōstiterit. de
accus. ⁊. d. Jo. de ana. i. c°. fi. de maled. in. iiij. col.
versi. nō. q̄ ad hoc. sꝫ operep̄cium videndū esset
an qn̄ iudei p̄ blasphemiā vel aliter eternalē le/
dunt maiestatē puniēdi sint p̄ iudicem. ecclesiasti
cum vel tēporalē: seu secularē: in quo ar°. cōmu/
nis d̄r esse doc. opinio: q̄ tale delictū puniri pos/
sit ⁊ debeat p̄ iudicem secularē. Et ita consuluit
Petrus de ancha. cōsilio suo qd̄ incipit vr̄. pª.
facie. Quē refert: ⁊ sequit̄. d. Jo. de ana. in Ru/
brica de iudeis. in colª. peª. in p̄n. versi. adde pre
dictis. Idē tenet ipse. d. Jo. de ana. in. c°. fi. de ma
led. in col. 18ª. versi. circa predicta. ⁊ ēt in. c°. po/
stulasti. extra de iudeis: in sexta col. ver. vlti. qua
re. vsq̄ ad finē illi⁹ capituli: ⁊ in locis p̄dictis al/
leg. multos doctores tenētes hāc opinionem lꝫ
Cald. in ti. de iudeis. i cōsilio. 2°. visus sit tenendū
cōtrariū ⁊ male: vꝫ q̄ imo punitio crīs blasphe/
mie cōtra iudeos spectet soli iudici eccle°. nō āt
iudici seculari: nisi eaten⁹ quotiēs iudex ecclesia/
sticus īploraret auxiliū brachij secularis i subsi/
dium. Z

Scdo ēt ē vidēdū q̄ pena vēiat puniēdus il
le q blasphemat: vn̄ repio p°. Cal. i. dicto cō
silio. 2°. qd̄ incipit. Iude⁹ dolose: scienter: ⁊ appē
sate: q dicit q̄ sicut eternalis maiestas ledit̄ p̄ he/
resim: sic ēt p̄ blasphemiā: ⁊ ibi subdit: q̄ hoc cri/
men blasphemie sapit heresim: si scienter ⁊ ap/
pensate fit: ⁊ maxime si sepi⁹ fit: ⁊ iterat̄. Nā he/
retic⁹ est q male dogmatiçat de fide: vel ei⁹ arᵐ.
24ª. q. 5ª. inter scisma. Et lꝫ iudeus proprie nō
possit dici heretic⁹. cle. pª. de vsu. vbi glo. tn̄ quā/
do iude⁹ ꝓfert verba īsana: ⁊ male sentit d̄ ar.
fidei pōt eadē pena puniri: qua pōt heretic⁹ pu/
niri propter offensā dei: ⁊ ꝓximi in hoc scādaliça
ti. Et ita cōcludit. Cald. in dicto cōsilio in. pª. co/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

lum.⁊ etiã ſm ius ciuile talis pena ē cõfiſcatio/
nis bonorum ꝓbata accuſatione.l.pᵃ.C.de apo.
Et.d.Jo.de ana.i.cᵒ.pe.de iudeis.in fine. Et ꝙ
hoc caſu ꝑꝑ blaſphemiã iudeꝰ poſſit puniri pe/
na q̃ puniunt̃ heretici.tenet.d.Jo.de ana.in.cᵒ.
poſtulaſti.de iudeis.in.6ᵃ.col.verſiculo vlti.que/
rit̃.⁊ ſubdit.d.Jo.de ana.in dicta Ru.de vſu.in
col.penul.ꝙ ex eo ꝙ q̃dã iudeꝰ ꝓiecit q̃ndã im/
mũdiciã ſuꝑ crucē:i qua erat ſculpta figurã dñi
nr̃i Jeſu xpi i modum crucifixi:attẽto ꝙ iſta iu
ria:ſeu offenſa ē facta deo:ob hoc ipſi iudeo de/
bet iponi pena corporalis.ſ.ſacrilegij.l.ſacrilegij
.ff.ad.l.iuliã pecu.⁊.l.pᵃ.C.nemi.licere ſignũ ſal/
uatoris dñi nr̃i ieſu xpi:⁊ ibi ad hoc allegat mul
ta iura:⁊ ibi cõcludit hanc penam eſſe imponē
dã.ꝑ iudicem ſecularē.

A

ET ꝙ iudei ligent̃ lege impiali.tenet. Jo.an.
poſt Hoſt.in.cᵒ.gaudemꝰ.de diuor.⁊ Jn/
no.i.cᵒ.ꝙ ſuꝑ hijs extra de voto.ſꝫ in caſu nr̃o
ſuꝑ hoc articu.an ꝑꝑ blaſphemiã hodie ſit ipo/
nẽda pena capitalis:tex.in auctē.vt nõ lux.cõtra
naturã.parificat peccatũ cõtra naturã ⁊ peccatũ
blaſphemie:⁊ vult vtrũqꝫ delictũ capitali pena
puniri.ſꝫ ꝑ tex.i.cᵒ.fi.de male.videt̃ illa pena eē
ĩmutata:ſꝫ ille tex.in.cᵒ.fi.nõ hꝫ obſtare: quia il/
la pena ē ſpiritualis:⁊ de iure cano.ĩtroducta:ut
dñt.Ja.de bel.⁊ Bar.i dicto aũt.ut nõ lux.⁊ una
ꝑ aliã nõ eſt ſublata:iõ glo.i dicto.cᵒ.fi.⁊ glo.in/
fra.cᵒ.ſi quis ꝑ capillos.22ᵃ.q.pᵃ.dñt ꝙ de iure
ciuili:qui blaſphemat deum ⁊ ſanctos vltimo
ſupplicio damnari debet: quod tamen declarat
Sal.⁊ Saly.in.l.2ᵃ.C.ad.l.iuliam maieſtatis:
ac.Pe.⁊ Cy.in.l.3ᵃ.C.de re.cred.verum eſſe
qñ quis ex cõſuetudine:⁊ in cõtẽptum blaſphe/
mat deũ:⁊ ſctõs:ꝓut fuit i caſu nr̃o:q2 hoc caſu
pena vltimi ſupplicij puniri dꝫ: ſecꝰ ſi vna luce
ſeu duabꝰ vel tribꝰ vicibꝰ blaſphemaſſet:q2 tũc
mitiꝰ eēt puniendus:⁊ deberet poni ad torturã:
vel aliter puniri arbitrio iudicantis:⁊ ita ēt dicit
Joã.de ana.cᵒ.dicto.fi.i.col.14ᵃ.i.fi.⁊.i.col.15ᵃ.i
ꝑn.⁊ ibi dicit Hoſti.ēt hoc tenere.

B

HJc dixit notabiliter Ang.in.l.ſi.ex ſenatꝰ.ff.
ad.l.cor.de ſica.ꝙ Jmperator Federicus fe
cit quandã extrauagantē: in qua edidit quãdam
cõſtitutionē cõtra reos leſe maieſtatis diuine ⁊
ĩperij:quã approbauit eccl'ia:⁊ ē apud ĩq̃ſitores
hereticoꝝ ſub bulla papali:⁊ dicit ipſe Ang.hãc
cõſtitutionē retuliſſe i.l.q̃ſq̃s.C.ad.l.iuliã maie/
ſtatis.Cũ ergo iſti iudei ēt grauiꝰ deliquerit con
tra dñm nr̃m Jeſũ xpꝫ ⁊ eiꝰ m̃rem gl'ioſaꝫ virgi
nē Mariã:uti i facto ꝓſupponit̃ ꝙꝫ ſint caſus q
i facto ꝓponũtur ꝑ doc.i locis ſupiꝰ allegatis: ⁊
iſtõ fecerit i cõtẽptuꝫ ⁊ ex cõſuetudine negari nõ
põt:qn acriter puniẽdi ſint:⁊ ſi ꝓnceps vult be
nignitate vti:⁊ penã cõmutare:ſaltē eēnt de do/
minio eijciẽdi ⁊ baniẽdi:⁊ maxime.hij q publi/
cũ fenus exercẽt:⁊ ſanguinē pauperꝝ demulcent
ꝓſertim cũ cauſe ſupiꝰ expreſſe i propoſitione ca/
ſus ſint nedũ iuſte:ſꝫ iuſtiſſime pro expellẽdo eos
cũ et hic cõcurrat vtilitas publica q̃ ꝓferri debꝫ
vtilitati ꝓuate ipſoꝝ iudeoꝝ Faciũt.n.ĩfinitas ex
torſiões vſuraꝝ:⁊ pignorũ alienatiões:ꝯtra pau
peres:⁊ xpianos:⁊ eis expulſis hec oia ceſſabunt
ſubſiſtente enim aliqua legitima cauſa: vel ali/
quo periculo ſcandali:vel aliqua neceſſitate vel
quãdo pacifice non viuũt:ut eſt in caſu nr̃o vbi
non ceſſant quotidie blaſphemare deũ:⁊ beataꝫ
virginē:⁊ ſanguinē pauperum demulcere: poſ/
ſunt:⁊ debent ꝑ principem de ſuo dominio expel
li.cᵒ.⁊ ſi iudeos.de iude.⁊ ibi late per doc.⁊ ma/
xime ꝑ d.Jo.de ana.in.2ᵃ.⁊.3ᵃ.col.Et ibi mul/
tas allegat ad hoc concor.Et q2 bona eorũ ſunt
per uſurariã prauitatē extorta:eēnt reſtituẽda hi
is quibus ſunt extorta.Et ita ut ſupra dictũ eſt
dico:⁊ conſulo ego Ludouicus Cacia iuris vtri
uſqꝫ doctor Nouarienſis in cuius rei teſtimoni/
uꝫ:me manu proprij ſubſcripſi:⁊ ſolito ſigillo ſi/
gillaui:ſaluo ſemꝑ iudicio cuiuſlibet rectiꝰ ſentiē
tis.laus Jeſu chriſto.

C

SEcũdus doctor ſic ſcripſit.Reuerende pa/
ter.Et ſi ſola ſubſcriptione determinatio
nes veſtras comprobare decentius eſſet:ꝙꝫ ad/
ditione aliqua:ne ſolē faculis illuſtrare velle vi/
dear.Qm̃ tot iuribus:totqꝫ rõnibus:tam ſubti
liter:tãqꝫ limate poſitis fulcite ſunt:ut nihil ſuꝑ/
fluuꝫ:nihilqꝫ diminutũ in eis inueniri poſſit.At
tamē ne incõſulte ad ꝯfirmationem eaꝝ accede
re velle videar.Quedam pauca:que licꝫ neceſſa
ria nõ videant̃: indecora tñ non iudicãda cen/
ſeo.Et ne res hec ſine diſputatione oino tranſeat
quo clarius eluceſcat:premittã vnũ argumẽtum
pro ipſis iudeis:cum q̃buſdã ratiõibus:que pro
ipſis ſtringere videntur:quibus tamen dabitur
reſponſum.Jmpetrato prius auxilio domini no
ſtri Jeſu chriſti:eiuſqꝫ glorioſiſſime virginis ma
tris Marie:pro quorum honore preſens labor
aſſumitur.

D

ET primo clarũ ē in iure:ꝙ cõſuetudo ꝯria
legi vincit legem.l.diuturna.ff.de legibus.
l.de quibus:et ibi per Barto.eodem titulo.et.cᵒ.
primo de conſtitutio.in ſexto et ibi etiam per ca/
noniſtas:ſed ſic eſt ꝙ quicquid dicant iura per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Rubꝛ. ſ. allegata: maxime textus in aūt. vt nō
luxurietur contra naturā: qui textus loquitᷓ de pe
na vltimi ſupplicij: ⁊ alia iura loquentia de pena
amiſſionis bonorū per vos allegata: videntur ſu
blata per cōtrariā cōſuetudinē totius Jtalie: er/
go dicemꝰ iudeos ipſos tāq̄ꝫ blaſphematores dñi
nr̄i Jeſu xp̄i: eiuſqꝫ glorioſiſſime virginis mr̄is:
nō eſſe penis legalibꝰ plectēdos. Sed mitius cuꝫ
eis agēdū: argumēto capituli in penis de re. iur. i
6°. ⁊. c°. edia. eodē ti. ꝙ aūt dictꝰ tex. in aūt. vt nō
luxurietᷓ cōtra naturā: nō ſeruetᷓ de cōſuetudine
hoc clare determinat dñs Auguſt. de Arminio in
tractatu Malſorū in verbo. verba cōtumelioſa
in adictionibꝰ ſuis: ⁊ cū ſit doctoꝛ illuſtris atteſtāſ
de hac cōſuetudine ei ſtandū videtᷓ iuxta glo. no
tabilē in. l. dos a patre. C. ſolu. matrimonio. ⁊ po/
ſito ꝙ ipſe nō atteſtaretᷓ de hac cōſuetudine: nō
ne ita de facto obſeruari videmꝰ. Naꝫ quotidie
iurari videmꝰ per coꝛpꝰ ⁊ ſanguinē: ⁊ per mēbꝛa
dei huiuſmodi ſcelerata iuramēta: que dicuntur
pꝛopꝛie blaſphemie: ſm Bar. in dicto autentico
vt nō luxurietᷓ cōtra naturā: ⁊ ibi eſt tex. apertuſ
⁊ tamē nullus punitᷓ pena vltimi ſupplicij: neqꝫ
amiſſionis oīum bonoꝝ: ſed penis ſtatuarijs que
comuniter vigēt per oēs ciuitates: que mitiores
⁊ leuiores ſunt. Nā ſi oēs punirentᷓ hac pena qui
iurant per coꝛpꝰ dei: ⁊ per ſanguineꝫ: ⁊ huiuſmo
ſimilia: exiguo tp̄e nullus eſſet iuxta illō. Si quo
tiens peccant hoīes ſua fulmina mittat. Jupiter
exiguo tp̄e nullus erit. Nā ſecūdū ſtatuta ciuitatᷓ
nr̄e cōmutata ē pena iſtoꝝ blaſphemātiū i penā li
brarū decē imperialiū: ⁊ ſic vᷓ receſſū a pena capi/
tali. l. qui cū vno. §. poſt deſertorē. ff. de re. milita.
Standum ergo videtᷓ huic cōſuetudini ītrodu/
cte poſt legē conditā tanq̄ꝫ rationabiliori: ⁊ beni/
gniori: dicto c°. in penis. ⁊c°. odia ſupꝛa allegatis
⁊. d. l. diuturna. S

SEd hijs tamē nō obſtātibꝰ puto cōtrariaꝫ
ſentētiā de iure veriorē videlicet: ꝙ iudei ipi
maledici: blaſphematores: ſacrilegi: atqꝫ heretici
poſſint puniri pena amiſſionis bonorū per tex. in
autētico: vt defunctorū funera. §. p°. col. 6ᵃ. vbi
ingt tex. Qui enī hoīs naturā nō erubuit: dignꝰ
eſt ⁊ pecunijs: ⁊ gloria: ⁊ oībus condemnari: hoc
idē voluit Hoſtiēſis in ti°. de maled. in ſūma ſua
§. Jtē pena vltimi ſupplicij. per tex. in dicto auten
tico vt nō luxurietᷓ cōtra naturam: ſtantibus tñ
pꝛo veris in facto hijs que expoſita ſunt. N

NOn obſtat cōtraria ꝯſuetudo allegata quo
niam p̄fatꝰ dñs Augu. qui de dicta conſue
tudine atteſtatᷓ: monetᷓ ex dicto. Bal. in. l. 2ᵃ. C. de
rebus creditis. circa fineꝫ: qui Bal. loquitᷓ qñ per
ſtatutū eſſet īpoſita pena pecuniaria: quo caſu vi
detᷓ receſſū a pena capitis ſꝫ Petrū de bellaperti
cha per tex. in. l. qui cum vno. §. poſt deſertorē. ſu/
pꝛa allegatū: que ſententia nō eſt oīno vera: nam
ꝯtra hanc ſententiā viſus eſt tenere. Bar. in. l. pᵃ
ff. vi. bo. rap. Sed hec ommittēda cēſeo: cum nō
ſint pꝛeſētis ſpeculationis: cū iudei ipſi non poſ/
ſint gaudere bñficio ſtatutoꝝ: quoniā pꝛo forenſi
bus cēſentᷓ: ⁊ cū nō ſuſtineant onera in locis qui
bus degunt: nō debēt etiā gaudere bñficio taliuꝫ
ſtatutorū: vt in. l. ſecūdū naturā. ff. de re. iur. Re/
manent ergo ſub diſpoſitione iuris comunis: vi/
delicet dicti autētici vt nō luxurietᷓ cōtra naturā
⁊ maxime in caſu pꝛopoſito: vbi habēt ex cōſue
tudine eorum ſcripta maledicēdi ter in die xp̄m
Jeſuꝫ: ⁊ eius diſcipulos: ⁊ pꝛincipes xp̄ianos. Et
dicit Hoſtiēſis ꝙ adeo puniūtᷓ blaſphemētes de
um: ꝙ etiā ſiquis calore iracūdie blaſphemaue/
rit deum tenebitur hac pena: cōtra Gofredū qui
voluit blaſphematores calore iracūdie blaſſemā
tes nō teneri ea pena: poſſet tamē ſecundū ipſum
eſſe tāta iracūdia ꝙ demētie equipararetᷓ: ⁊ tunc
eſſet mitius agēdū: ⁊ ita intelligendū eſſe Gofre
dū: dixit Jdē Hoſtienſis in ti°. de maledicis in. §
qualiter quodlibet genꝰ puniatur in verſiculo pu
to ꝙ contra iraſcentes deo vel plaſphemantes
ipſum calore iracūdie ⁊c. Jn ſumma ſua ⁊ in ti/
tulo de iudeis vbi dicit ꝙ nō ſolum de iure ciuili
ſed etiā de iure canonico pena vltimi ſupplicij: pu
niēdi ſunt tā xp̄iani q̄ꝫ iudei per poteſtatē tēpora/
lē: exponēs v̄ba pōtificis: videlicet cōdigna aīad
uerſionis adiectione. Nā ſecūdū ipſū aīaduerſio
denotat meruꝫ imperiū. ff. de iuriſdic. oī. iudi. l. 3ᵃ.
vñ aīaduertere eſt animā a coꝛpore vertere. Jta
determinat ipſe Hoſtiēſis in titulo de iudeis. §. ⁊
in qbꝰ grauētur: in verſiculo. ſed que ē pena. E

ET ſubdit poſtea in verſiculo ſequenti quan
dam queſtionē que multū facit ad pꝛepoſi
tam materiam: quam dicit ſemel de facto coram
ipſo contigiſſe. Nam dicit ꝙ cuꝫ ſemel quidam
iudeus redderet cōputum corā eo in capella ſan
cti Mitrij dñe comitiſſe pꝛouincie: dictus iudeꝰ
iratus leuauit manū verſus crucem: ⁊ dixit: poti
us vellem eſſe ſuſpēſus ſicut ille fuit q illic pendeꝛ
q̄ꝫ vnq̄ꝫ magis redderem computum coraꝫ vo/
bis: dicebat enim hoc ſe intellexiſſe de quodaꝫ ho
mine qui pendebat in patibulo extra ciuitateꝫ: ⁊
ſtabat tam crucifixus: q̄ꝫ ſuſpenſus: merito dicit
ipſe ipſuꝫ fuiſſe condemnatuꝫ: quia licet iſta ver/
ba eſſēt ſub iſto ābiguo ꝓlata ⁊ poſſēt: referri ad
vtrūqꝫ: imo potius viderentᷓ referēda in fauoreꝫ
ipſius rei per regulā: fauorabiliores: tñ qa in his

que sunt mala ex se: ⁊ de natura sui ⁊ a malo ho/
mine proferuntur nõ debet presumi nisi malum:
capitulo omnis.de electione.⁊ c°.p°.de clericis nõ
residẽtibus:⁊ in hijs que fiũt contra ius nõ põt
nisi malus anim⁹ ꝓsumi.c°.p°. de ꝓsumptioni/
bus.⁊ c°.⁊ si xp̃s.de iure iurando: merito decidit
ipsum fuisse iure cõ dẽnatũ:per quas rationes:⁊
que iura videt̃ etiam posse decidi alius articulus
videlicet ꝙ iudei ipsi dum in officijs suis maledi
cunt Jesũ:⁊ blasphemant dicẽdo cõtra eũ mul
ta detestabilia: ⁊ horribilia de quibus supra di/
ctum est in cõsilio que nõ cõueniũt nec cõueni/
re possunt alij persone: ꝙ̃ ꝑsone Jesu xp̄i salua/
toris nr̄i. Nã nõ refert proprio nomine queꝫ ap
pellari an digito:aut vocabulis quibusdã demon
stret̃:quatenus mutua vice res fungant̃:que tan
tundem prestent. Sufficit enim rem ea demon/
stratione monstrari que nominis vice fungat̃ .l.
certum.ff.si certũ petat̃ :possunt pena vltimi sup/
plicij ꝯdẽnari . Si enim iudex ex presumptione
violẽta etiam si presumptio nõ probetur nec alle
getur per partes:potest peruenire ad sententiam
diffinitiuam: ⁊ satis est ꝙ iudex ex varijs circun
stantijs in iudicio intellectis illam presumptio/
nem percipiat:seu elliciat: ſm Panor.in c°.af/
ferte .extra de presuptione : ⁊ in c°.tertio loco .de
probationibus. ⁊ notatur per Bal. in.l. Sciant
C.de reprobationibus. Quis erit iudex tã excors
qui omnibus istis que supra dicta sunt in vnuꝫ
collectis non iudicet eos iudeos:in tot ⁊ talibus
blashemijs sentire de domino Jesu saluatore no
stro ⁊ non de alio:cui nullo modo ꝓdicte blasphe
mie cum talibus demonstrationibus conuenire
possunt. Nam in malefactis presumitur malus
animus:⁊ dolus.l.pª.C.de sicarijs.⁊ c° .p°. ex//
tra de presump.iuxta illud . Omne malum fa /
ctum praue presumitur actum.c°.si omnia.6ª.q
pª.⁊ maxime circa idem genus mali:vt in regu/
la : semel malus . Nam constat iudeos contra
istud nomẽ semp fuisse: ⁊ esse maledicos ⁊ blas/
phematores:⁊ lꝫ dñs Hosti.in ti.de ꝓsump.in sũ
ma:circa finẽ videat̃ tenere:ꝙ in magnis crimi
nib⁹ qs nõ possit dãnari ex violentis ꝓsumptio/
nib⁹:quales vident̃ esse iste:tñ reor Hostiensem
sensisse de ꝓsumptionibus : que relinquũt aĩum
iudicis aliquo modo nutãtẽ.De iudicijs vero in/
dubitatis seu ꝓsumptionib⁹:qualia sunt ista pre
suppositis istis pro veris in facto tenẽt oẽs:etiam
in magnis criminib⁹ posse ad diffinitiuã sñiam
ꝑueniri.Bal.in.d.l sciant.C.de ꝓbat̃. Et canoni
ste in.d.c°.3°.loco.de proba.⁊ in.c°.afferte.de pre
sumptionibus.Et ita ut supra cõclusum est di/
co:⁊ sentio de iure teneri cum suprascripto Re/
uerẽdo p̃re:⁊ prestãtissimo doc.d.Ludouico ca/
cia:ego Bartholomeus de laporta iuris vtriusq3
doctor.Jn cuius rei testimoniũ manu propꝛia me
subscripsi.Solitoq3 meo sigillo sigillaui:submit
tens me iudicio cuiuscũq3 rectius sentiẽtis. H

TErtius doctor sic dixit.Et si copiose:ac elegã
ter per Reuerẽdum dominuꝫ p̃rem fratrem
Bernardinũ de Busti:more suo solito:res tacta
⁊ disputata sit.Et subsequenter ꝑ Spec.doctores
dños Ludouicum de cacijs:⁊ Bartholomeum
de laporta:adeo ut modica:vel nulla opus sit ad
ditione:nihilominus aliqua dicã:ne illotis ut ita
dixeriꝫ manibus:pertrãsire videar:ut dicit iuris/
cõsultus in.l.i.ff.de origi.iuris.Et q2 fides verita
tis verboꝝ adminicula nõ desiderat.l.i.C.si ut se
ab heredi.absti.Breuius quoad potero rem per/
stringã.Unde primo vidẽdum est:an maledice/
re sit blasphemia.Secũdo qua pena:⁊ per quos
puniri debeat. I

CIrca primũ dico:ꝙ maledicere de deo:⁊ sã/
ctis eius est blasphemia.Jta dicit Bar.in.l.
item apud labeonem.§.sed qd̃ adijcit̃.ff.de iniu/
rijs Angel.Jmo.⁊ alij in.l.his verbis.§.p°.ff.de
heredi.instit̃.⁊ probat̃.c°.p°.⁊.2°.extra de male.
Dum ibi tractat̃ de maledicis:⁊ tñ apparet : ꝙ
maledictio dicit̃ blasphemia in deum:⁊ scõs ei⁹:
probat̃ etiam aptius in.c°.si qs per capillũ.22ª.
q.pª.Cum ergo isti ꝑfidi iudei maledicãt de deo:
de virgine Maria:⁊ de aplis eius:nimiruꝫ:si iu
dicabit̃ blasphemia. K

CIrca scõm dico:ꝙ iudei q prosilire audent
cõtra creatorem:⁊ crucifixum sunt puniẽ/
di per principes seculares ꝯdigna aĩaduersione:
hoc est pena arbitraria:ut dicit text⁹.in.c°.in nõ/
nullis.in.§.fi.iũcta glo.in verbo aĩaduersione.ex
tra de iudeis.quam glo.sequũtur doc. Amplius
dicit Panor.ꝙ est pena capitalis:ſm legẽ in au
tenti.vt non luxu.contra naturaꝫ coll.6ª.Et hoc
etiam dicit tex.in c°.Statuim⁹.extra de male.ꝙ
blasphemantes deum ⁊ sanctos eius:maxime vir/
ginem Mariam puniuntur pena ecclesiastica :
⁊ pena temporali seu seculari per iudices secula/
res:⁊ dicit ibi Panormi.speciale vt cõcurrant
ambo pene videlicet ecclesie : ⁊ secularis fori : ⁊
ambo iudices concurrunt ad puniendum idem
delictum:nec vna pena impedit aliam : quod se/
cus est regulariter vt ibi habetur. Nec obstat qd̃
ibi dicitur publice:quia vt ibi dicit Panor. ſm
Host.publice dicitur etiam fieri quod fit coram
multis personis:ita ꝙ probari possit : vt in casu
nostro presupponitur:ut sit differentia inter pu/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

blicuз seu manifestũ: τ notoriũ: qđ plus ẽ ꝙ publicuз: vt habetur in .c°. vestra de coha.cle. τ multi.per glo. τ cano. τ per Bar.in.l.de minore. §.tormenta.ff.de questi.

II

SEcundum leges est pena capitalis vt supra dictum est. Mihi placet illa opinio cano. ꝙ pena huius blasphemie quã committũt iudei sit arbitraria: τ iudex secularis possit arbitrari vsqз ad mortẽ: fm glo.in.§.in sũma.insti.de iniuriis. τ arbitretur ad penam exilij: prout supra primo cõsultũ est per reuerẽdum fratrẽ Bernardinũ: quoniã tale vulnus ĩmedicabile adeo factuз est: vt alio modo sibi mederi nõ possit: iuxta illđ sed immedicabile vulnus ense residenduз est τc. nã si velit punire pena pecuniaria: difficile erit totiens punire: quotiens fiet blasphemia. Si pena capitali: que requirit doluз vt habeť in.l.p^a.ff.ad l.cor.de sica.τ.l.p^a.§.nõ aũt.ff.si quis te liber. esse ius fu. vbi Bar. cũ si.certe excusabunť illiterati: τ mulieres ac paruuli seu minores.ar .l.athlete. §.de rusticis.ff.de excu.tu.τ. l.regula. §.p°.τ.2°. τ.3°.ff.de iuris τ fac.igno.vnde soli eorum sacerdotes qui sunt in dolo essent digni pena capitali nisi forte per attrocitatẽ criminis: agẽtes: τ cõsentientes pari pena punirenť: iuxta ea que habẽtur in c°.si concubine.de senten. excomunicatio. τ c°.quante.eodem ti°. τ cle.p^a.de penis. De qua materia latius tractať per glo. τ cano.in c°.p°.de officio dele. τ ideo melius est ire ad arborẽ cũ radice: τ ipsam euellere: τ ita bonus vir arbitrari đbeat ꝙ expellantur: quoniã licet tex. legum τ canonũ dicãt ꝙ debeant tollerari: τ de hoc forte habeant priuilegia: nõ tamẽ sunt tollerandi in vilipendiũ fidei nostre quã defensare debemꝰ: aũt.statuimus. C.de episcopali au. τ autẽ.gazaros. C.de hereticis τ.l.christianis.C.de paga. cum si. τ facit in ar.c°.apostolica de cõsecra.di.p^a. dũ ibi stare precipitur: cũ sacra euãgelia celebranť: in qbꝰ cõsistit fides nostra vt simus prompti ad defẽsionẽ fidei: possẽt multa allegari que breuitatis cã ꝓtereo: τ his paucis pro nunc ero cõtentus: saluo semper saniori cõsilio. Et ita vt supra ꝯclusuз est dico: τ ꝯsulo. Ego Baldasar de brusatis iuris.v. doctor Nouarensis: τ in fidẽ premissorũ subscripsi: τ solitum sigillũ meũ apponi feci.

M

QUartus doctor sic ait: viso ꝯsilio stupẽdo τ elegãti vt supra edito per reuerendũ patrẽ fratrẽ Bernardinũ de Busti ordinis minorum summo honore venerãdũ: τ obseruãdũ cõtra iudeos blasphemãtes deũ τ eius pijssimã matrẽ ꝟginẽ Mariaз: qui subtiliter: abũde: τ ornate hãc hesitationẽ enucleauit: vt nil vtiliꝰ: nil ꝓstãtiꝰ nil đniqз subtilius: dici aut adduci potuerit ita: vt intrepide tenẽdũ sit qđ per suã paternitatẽ cõclusũ τ consultũ fuit. Attamen quia maiores nři illud quemquem scire arbitrati sunt: ꝙ aliqua ratione demonstrasset vt in c°.ego solis.9^a.distinc. Ideo cõtra ipsos iudeos occurrit mihi talis ratio: videlicet quia negari non potest ꝙ ipsi non debent gaudere maiori prerogatiua ꝙ christiani ꝑut nõ.d. Panor.dixit ĩ c°.post mirabilẽ đ vsuris in antiquis: τ Jo.de ana.in c°.postulasti.eo.ti°. τ comprobať per ea que notat.Bar.in.l. omnes.la.2^a.C.de decurio.li°.x°. τ ĩ.l.fi.C.de iudeis: τ in.l.generaliter.§.p°.ff.de decurio. Cum ergo ĩ dubitati iuris sit ꝙ christiani blasphemãtes deũ τ eius gloriosissimã virginem matrem Mariaз veniant puniendi pena vltimi supplicij: vt signãter voluit glo.iuris canonici in c°. Statuimus.ĩ verbo blasphemiam.extra de male. τ in c°. Si qs per capillos.22^a.q.p^a. per tex.in autentico: vt non luxur.contra naturam col.7^a.§. τ quoniam quidem.vbi de hoc est textus apertus ex quo nulla debet esse iuris dubitatio vt dicit Bal.in.l. Ancille.C.de fur. Et hanc sñiam secutꝰ est Bal.in.l.iuris iurandi.C.de re.cre. τ iureiura. τ Panormi. ĩ.c°.in nõnullis: de iudeis: τ vt plenissime: τ abũdãtissime deductum fuit in dicto cõsilio: certe necessario dicẽdũ venit iudeos puniri debere eadeз pena cuз nõ debeãt gaudere maiori prerogatiua vt supra.

N

PReterea si aliter diceremꝰ sequereť absurdũ videlicet ꝙ xpiani quos xp̃s cruce redemit: vt in c°.p°.de iudeis.qui debent esse melioris cõdicionis: ꝙ iudei c°. cũ sit nimis graue.de iudeis. τ per supra notata in locis preallegatis: essent deterioris condicionis: quod nõ est dicendũ cum sic sit: ꝙ absurdum τ inconueniens semper est euitandum: caplo quemadmodum. de iureiuran.c°.cum inter.de excep.c°.solite.de maior. τ obedi.l.siue hereditaria. ff. de neg.ges. l. si quis ex argentarijs.§.prohibet.ff.de edendo.l.offidius ff.de lega.3°.facit.l.aliud.§.absurdum .ff.de regulis iuris. Unde dicimus ꝙ valet argumentum ab absurdo euitãdo.c°.cuз satis. đ officio archi. τ c°.clericos.de officio vicarij: τ est bona glo.in. c°.dudum.de preben.libro sexto ex quo dixit Panormitanꝰ ĩ caplđ gaudemus .de diuor. ꝙ sẽper capiẽdus est intellectus per queз absurditas euitetur. Igiť ut talem absurditatem euitemus: necesse est fateri: ꝙ iudei blasphemãtes dñm nřm iesum christũ: τ eius pijssimam genitricem sem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

per virginem Mariam puniendi sint pena vlti
mi supplicij: per tex. in dicto. §. ⁊ quoniam quidē.
in autenti. vt non luxuriētur contra naturaʒ. Et
hoc si attēdimus: ⁊ consideremus legalem dispo/
sitionem. Si vero cōsideremus canonicam san/
ctionem dicēdum videt̄ penam esse arbitrariam
cum nō reperiat̄ certa pena limitata: cum dicat
tex. in. c°. in nōnullis. circa finem: de iudeis. tales
blasphematores puniendos fore: ⁊ per principes
seculares cōpesci debere cum digne aīaduersiōis
adiectione: non exprimendo: qua pena puniendi
sint: ex quo recursuʒ est ad arbitrium iudicis: qa
vbicūqʒ certa pena non statuitur: ad arbitrium
iudicis imponit̄. c°. de causis. de officio deleg. ⁊ be
ne facit lex. p^a. in fine. ff. de iure deliberādi. ⁊ notat
glo. in. c°. sane. de celebra. missarum. ⁊ in. c°. super
his. de accu. Et vbi pena est arbitraria: debet im/
poni inspecta ⁊ cōsiderata qualitate delicti: cause
⁊ ꝑsone offense. c°. sicut dignum. de homicidio. ⁊
notat glo. in dicto. c°. de causis. in verbo arbitriū.
⁊ Specu. in ti. de accu. in. §. 2°. circa principium
⁊ dicit Innocētius in dicto. c°. de causis. ꝙ debet
imponi pena: que magis timet̄. Et tanto maior
debet esse: quanto maior est offensa respectu per/
sone: que offendit̄. §. sed pena. iuncto. §. atrox iniu
ria. insti. de iniurijs. Sʒ que maior potest dici of/
fensa: ꝙ̄ offendere dn̄m nostrum iesum christū:
⁊ eius pijssimam matrē virgineʒ Mariā: Pro
fecto tam grauis est: ut nō sit pena: que cōdigna
censeri debeat: tam grādi offense. Et ꝓpterea po/
terit talis pena arbitrari in expellēdo ipsos iude/
os a dn̄o Illustrissimi principis nr̄i: ⁊ in auferē
do eoꝝ bona: nam vbi pena est arbitraria pōt ar
bitrari ⁊ imponi pena: ne dum vsqʒ ad relegatio
nem. l. i. in fi. ff. de efrac. ⁊ expi. Sed etiā vsqʒ ad
mortem inclusiue prout voluit glo. notāda. in. §.
in sūma. instit. de iniurijs. ⁊ de pena relegationis
notat etiam Bar. in. l. fi. ff. vbi pupill⁹ educari de
beat. Sed qr de iure canonico non imponit̄ pena
capitalis. c°. cum nō ab hoīe. ex̄ de iudicijs. Spe
cu. in titu. de accusationibus. §. 2°. in. 2^a. colū. in
ver°. Itē criminalia. arbitriū versabit̄ in pena pe
cuniaria: vʒ in ablatione bonoꝝ: ut supra. Nam
vt dictū est ex ꝑsona iudicat̄ pena parua: vel ma
gna: ut notat etiam signāter glo. in. c°. p°. in ꝓbo
officio. circa finem: extra de clerico venatore: ⁊ ꝓ/
pterea poterūt ipsi iudei expelli a dn̄o ducis: ⁊ si
bi poterūt auferri eoꝝ bona: ſm Innoc. in. c°. ꝙ
sup. extra de voto: quē seqtur ibi Panor. vbi di/
xit ex mente Inno. ꝙ si iudei sunt infesti christia
nis: vel aliter delinquūt ꝯtra legeʒ nature: pn̄t ex
pelli: ⁊ sibi auferri eorūʒ bona: ut supra per xpia/
nos: seu ꝑncipes seculares: ⁊ dicit ēt ibi Panor.
ꝙ talib⁹ pōt papa indicere bellū: ⁊ eos ꝑuare bo
nis suis. Cū ergo delictū blasphemie: ⁊ ꝯtra legeʒ
nature eqparent̄: ⁊ eadē pena puniant̄: ut in. d.
§. ⁊ qm̄ qdeʒ. in autē. ut nō luxurient̄ ꝯtra nām
Statutū in vno ex parificatis: cēset̄ statutū ⁊ in
alio. l. si qs seruo ꝑsuaserit. C. de furtis. iuncta. l. ⁊
nō tm̄. §. p°. ff. de seruo corrupto.

O

Et ꝑdicta cōprobant̄ etiam a lege mosaica
qua cauet̄: ꝙ qui maledixerit: ⁊ blasphema
uerit nomē dn̄i morte moriat̄: lapidib⁹ oppꝑmat
eū oīs multitudo ppli: ut i Leuitico hr̄. c°. 20. ⁊ i
Exodo. c°. 21°. dr̄. Qui maledixerit patri suo: aut
mr̄i: morte moriat̄: ⁊ Moyses i Deuteronomio
c°. 27°. ait. Maledict⁹ qui nō honorat prēʒ suū
⁊ mrēʒ: ⁊ Salomon in ꝓuerbijs. c°. 20. Qui ma
ledixerit pr̄i suo: ⁊ mr̄i sue: extinguet̄ lumē eius
in medijs tenebris: modo autem esset vidēdum
per quem tales blasphematores puniendi sint.
Sed qa plenissime: ⁊ abūdantissime dictuʒ fuit
⁊ conclusum in dicto cōsilio. Ideo videtur vlte/
rius non insistendum: cum sit verissima illa sentē
tia: ꝙ puniri possunt: ne dum per iudicē secularē
c°. in nōnullis. circa finem: de iudeis. Sed etiaʒ
per iudicem ecclesiasticū. c°. in archiep̄atu. de ra/
pto. ⁊ notat Panor. post Inno. in. c°. ꝙ super. de
voto: ⁊ in. c°. gaudemus. de diuortijs. Nec obstat
illa auctoritas Pauli: quid ad nos: de his qui
foris sunt iudicare ⁊c. qr intelligitur ⁊ procedit
quo ad penas spirituales: qr in illis iudei nō sub
sūt ecclesie: secus vero quo ad penas temporales
prout notatur per dn̄ʒ Panor. post ceteros i iu
ribus ꝑallegatis: ⁊ comprobat̄ ratione. Nam iu
dei delinquēdo sortiunt̄ foruʒ ecclesiasticuʒ: ⁊ iu/
risditioni ecclesiastice se submittūt: sicut christia/
ni: qui delinquūt contra legeʒ diuinā: vel iuramē
to sortiunt̄ foruʒ ecclesiasticū: ſm dn̄m Panor.
in. c°. post mirabilē. in fine: extra de vsuris. ⁊ Ioā
nē de anania i. c°. postulasti. de iudeis. ne al's gau
deāt maiori ꝑrogatiua: ꝙ̄ xpiani ſm doctores in
locis ꝑallegat̄: ⁊ ita ꝯcludēdū est dictū delictum
blasphemie eē mixti fori: ⁊ ꝯn̄ter posse puniri: taʒ
per iudicem eccliasticum: ꝙ̄ secularē: ut in iuri/
bus preallegatis. Et ita ut superius scriptum est
dico: ⁊ ꝯsulo i iure eē. Ego Melchion de cacijs
iuris vtriusqʒ doctor Nouarien̄. In cuius fideʒ
me ꝓpa manu subscripsi. Sigillūqʒ meū appo/
sui ꝯsuetum. Saluo tm̄ semꝑ ꝯsilio saniori. Quin
tus doctor sic ꝯfirmauit dicēs. Et ita ut supra per
nos graues ⁊ intelligētes viros: quoꝝ oculi nō fal
lūt: nec fallunt̄ ꝯclusuʒ est: dico: ⁊ ꝯsulo ego Ber/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nabinus de Terçago legū doctor. In cui⁹ rei testi
moniū me ꝓpa manu subscripsi: ⁊ sigillo meo so
lito sigillaui: saluo semꝑ iudicio cuiuslibet meli⁹
sentientis.

In noīe dñi nr̄i Jesu christi: ac ei⁹ glīose virgi
nis mr̄is Marie: ac bt̄i Antonini martyris
patrocini nr̄i: ac bt̄e Catherine martyris totiusq3
curie celestis triūphātis. Viso elegāti: ac saluber
rimo totius fidei nr̄e ꝯsilio Reuerēdi patris fr̄is
Bernardini de Busti ordis minoꝝ obseruātie i
fauorem saluatoris nr̄i: ac eius glīose mr̄is virgi
nis Marie: ac oīum sctōꝝ: ⁊ nō minus totius
ecclie militātis: necnō ꝑncipū: ac etiā oīum chri
stianoꝝ. Et licz absq3 alijs verbis approbāda sit
subscripta ꝯclusio ꝑsuppositis pro veris: que i fa
cto exponunt᷑ vna cū additionibus ꝑclarissimo
rū iuris ꝯsultoꝝ: qui postea cū aliqb⁹ additioni
bus eādē cōprobarūt. Attamē ne videat᷑ alienū
Venerādu3 collegiū doctoꝝ iudicū Placentine
ciuitatis: ab adiutorio oneris toti⁹ religiōis chri
stiane in cuius gremio etiam ipsi aggregant᷑: hec
paucula pro iuris corroboratione: circa predicta
annectere voluit breuitatis gr̄a: qꝛ si oīa occurrē
tia exꝑmere voluisset certe nō allegatiōes: s3 ma
gnos codices cōposuisset: vltra ea que copiose: ⁊
elegātissime dicta sunt: ut apparebit ex iurib⁹ in
fra deducendis.

¶ Premittēdū igit᷑ pro clariori enudatione: in
fra dicēdoꝝ: ac totius materie. Qđ tūc demum
blasphemia dr̄ ꝯm beatū Ambrosiū: cum vel deo
attribuit᷑: qđ ei nō ꝯuenit: vel cū ab eo remouet᷑:
qđ ei ꝯuenit: l3 hec negatio: vel affirmatio non: di
uersificet specie3: beat⁹ vero Tho. addit in. 2ᵃ. 2ᵉ. q.
13ᵃ. arti. p°. v3 cum attribuit᷑ creature: qđ appro
priat᷑ deo. Et istud peccatum mortale repugnat
charitati diuine de directo. Ea ꝑꝑ sūme detestat᷑
ꝯm leges: ⁊ canones allegat᷒. in ipso ꝯsilio. Et vl
tra preallegata iura: ꝙ ab vtroq3 iure corripiat
habetur per glo. in capitulo. si quis per capillum.
22ᵃ. q. prima.

¶ Ex casu aūt ꝓposito apparet: tam ex libris he
breoꝝ: q appellant᷑ Talmuth: ⁊ Maçer: q̄3 etia3
ex alijs libris: ⁊ eoꝝ orōnibus ⁊ gestis: nō modo
semel: sed sepius dñm nostrū Jesum christū: vir
ginē Mariā: ac scōs blasphemare: que blasphe
mie: ⁊ maledictiōes hic nō repetunt᷑: eo qꝛ adeo
detestabilia sunt: ut nō mereant᷑ pluries repeti: s3
meli⁹ est tacere: q̄3 loq: ut probat᷑ tertij Reg. 21°.
c°. ⁊ Job. c°. p°. Ob hāc causam iudei qñ audie
bāt blasphemiā: in signū horroris ⁊ detestationis:
lacerabāt vestimēta sua: ut fecit Caiphas: Mat
thei. 26°. c°. Et aliqñ ne audirēt blasphemare cō
tinuerunt aures suas. Act. 9°. c°. Et in sili habet᷑
per Bar. ⁊ doc. in sodomia in. l. cū vir nubit. C. de
adul. Jō sanius est tacē: q̄3 loq. Cū g° dicāt mul
ta enormia: q ꝯuertūt᷑ cū ⁊ iffinitiōe blasphemie
⁊ exꝑsse appeat: iō aīr noīari nō pn̄t: nisi blasphe
matores. Et iō debēt subijci penis: de qb⁹ i. d. au
tētico. ut nō luxu. ꝯtra na. §. ⁊ qm̄. col. 6ᵃ. ⁊ de iu
re cano. i. c°. i nōnullis de iude. ⁊. s̄. deduct᷒ ꝑ do.
Melchionē caciā. S3 illi addēdū ad declaratio
nē illoꝝ verboꝝ: cū digna aīaduersiōe cōpescant᷑
notādo illud verbū aīaduersione: quo textus ille
vtitur: qꝛ aīaduertere nihil aliud est: q̄3 corpus
aīatu3 tollere: vt nō. in. l. imperiū. ff. de iur. om. iu
dic. Ad idem est bona. ⁊ nō. glo. in. c°. sepe. 28ᵃ. q.
pᵃ. Que voluit iudeos aliqd in opprobriu3 fidei
christiane moliētes de mādato epi: vel principis
verberari: vel aliter corporaliter mulctari: subijci
ens spirituali pena puniri nō posse: quia nihil de
his que foris sunt ad nos attinet. Nam qui in ec
clesia nō est: ab ecclia separari non pōt. vt in. c°.
oīs christianus. xjᵃ. q. 4ᵃ. Circa aūt materiam ta
ctā de intellectu glo. in. §. in sūma. insti. de iniur. de
pena arbitraria videat᷑. d. Bartho. cipo. in repe. l.
si fugitiui. C. de seru. fugi. col. 7ᵃ. Et sequentibus
vbi solēnissime in casu ꝓposito: idem cōcludit in
sua lōga distinctione ꝓpter enormitatē criminis
Nec dicat᷑ ecclesia penā sanguinis non imponit.
Quia rñdet᷑ ꝙ exēplo clerici degradati: tradi de
bēt iudici seculari. c°. cum nō ab hoīe. de iud. Et
ita in terminis firmat ꝯsulendo. d. Pe. de anch.
ꝯsilio. 15°. incip. In christi noīe. Amē. Spiritua
lis iudex: in quo ꝯsilio per optima iura: ⁊ ꝯcludē
tes rationes firmat iudeu3: q in dedecus fidei no
stre proiecerat certas immūditias suꝑ venerabi
lem figurā sancte Crucis: dum letanie per ciuita
te3 Cesene decātarent᷑ debuisse capitaliter puniri
⁊ talis delicti punitionem ꝑncipaliter ad iudice3
secularem spectare: ⁊ data eius negligētia ad ec
clesiasticū: facit. cᵐ. cum sit. c°. l3 ex suscepto. ⁊. c°.
ex tenore. de foro ꝯpe. Et dicti ꝯsilij elegantissima
fundata nō sunt hic transcribenda: qꝛ videri pn̄t
ab oībus. Eādēmet questionem termanat lucu
lēter idem Pe. de ancha. in repe. c°. ea que. i. xjᵃ.
char. in. 8ᵃ. q. de reg. iur. Et idem ꝙ in dicto cōsi
lio relat᷒ opi. concludit. Aliq tñ talis blasphemie:
⁊ iniqssime imꝑcationis punitionem iudici ec
clesiastico ꝑncipaliter spectare affirmāt: ut Inno.
in. c°. ꝙ suꝑ his: de voto. ⁊ aliqui distingūt: ut Ab
bas ibi: ⁊ tradit᷑ per aliquos scribentes in. c°. p°.
de ꝯsti. videat᷑ Bal. in ꝯsilio. 265°. in. 3°. volumi
ne incipiente. In christi noīe. Amen. Judeis tu
tella: ⁊ se remittit ad ꝯsilium Joā. de lign. subscri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

ptum per plures doctores: qui videntur cōcludere:
ꝙ ab ordinario suppleri pōt per Albri. in rubri.
C. de iure. circa fi. tam ecclesiastico: ꝙ̄ seculari. Et
maxime attenta atrocitate criminis nō potest de
negari iudex secularis: ut per Joā. an. in. c°. fi. de
penis. l. 6°. in gl. i v̄bo admin⁹. Et est tex. in. c°. si
vos ꝯtra. ⁊ in. c°. sunt quedā. ⁊ in. c°. de ligurib⁹
23ª. q. 5ª. Cum multis alijs capitulis: ibidē in q
bus iurib⁹ habetur de penis ⁊c. Et potissime: qꝛ isti
iudei qui taliter agūt ꝯtra fidem christianā faci-
unt: ⁊ in eius opprobriū: ⁊ dedecus: ista est comu
nis iniuria ecclesiasticoꝝ ⁊ seculariū. l. itē apud
labeonē. §. ꝯuiciū. ff. de iniur. Et hoc casu crimen
iniuriarū est publicum. Quia ꝙ in religionē di
uinam cōmittitur: in oēm infertur iniuriam. C. de he
re. l. manicheos. Et cū dñi nr̄i Jesu christi sit ter
ra ⁊ plenitudo eius: orbis terrarū ⁊ oēs vniversi
hec Bal. in ꝑallegato cōsilio. 265°. in. 3°. volumi
ne. Cum ergo dicte blasphemie: ⁊ maledictiōes
tendāt ad subuersionem fidei christiane: ⁊ maxi-
mū dedecus summi creatoris: ⁊ eius ꝟginis ma
tris: ac oīum sanctoꝝ posset potius imputari ꝑn
cipib⁹ secularib⁹: ⁊ vltra allegata in primo faci-
unt nō. in regª. culpa caret. ff. de reg. iur. vbi glo.
allegat ꝯcor. faciūt. c°. nō īferenda. c°. oñdit. 23ª.
q. 3ª. videatur oīno Albri. in dicta rubri. C. de iude.
Qui assignat rōnem quare iudei nō ita vexantur
a demonib⁹ sicut christiani: ⁊ multa alia pulchra
dicit in tota hac materia: maxime circa expulsio
nem cum causa: ꝯcludens in affirmatiuā mulꝗ
deductis hincinde. Et ꝙ rōne delicti sortiūtur fo
rum: nec debent eē melioris ꝯdicionis: ꝙ̄ christia
ni delinquentes. Sed quia hoc supra tactum est.
Ideo nō reiterādū. Addatur tñ Alexā. de neuo. in
suo tractatu ꝯtra iudeos. in scdo dubio ꝑncipa-
li: prepositis Mediolani in. c°. gaudemus. de di
uor. in glo. 3ª. Inno. Abbas. ⁊ doc. in. c°. Qd̄ sup
his ꝑallegato: duꝫ ꝯcludūt. Quod ꝑncipes secu-
lares possunt expellē iudeos de regnis suis: ⁊ eos
bonis oīb⁹ spoliare: si sunt infesti christianis: vel
aliter delinquūt ꝯtra legem nature: vel legē licitā.
Ita Oldra. ꝯsi 87°. incipiē. Queritur an ꝑnceps.
Et idem solēniter firmauit. d. Pe. de anch. in re
peꝗ. c°. peccatū. in. 8ª. charta. in v̄si. Sed hic que-
ro vtrum ꝑnceps sine peccato. de regu. iur. in. 6°.
Sed nō multū curandū ad ꝑsens per quem pu
niantur dūmodo puniantur.

¶ Additur etiā ad illud dum dicebatur: ꝙ q̄libet
causa etiā falsa excusat a dolo. per. l. igitur. ff. de libe.
cau. cum ꝯcor. de qbus in ꝯsi. Quia aduertēdū
ꝙ illa regª. nō procedit: vbi al's probatur dolus.
Ita. d. Christofor. de nicellis ꝯciuis noster Pla
ceñ. in. l. pª. §. Per seruū qui in fuga. ff. de acqr.
pos. Hinc dicimus: ꝙ vna ꝑsumptio tollit aliā.
l. diuus. de in integ. resti. c°. lr̄as. de ꝑsump. Sed
maior tollit minorem glo. in. c°. cū inter. Rª. se
niorem. de elecꝗ. in glo. ep̄us. Et sic probādo tale
enorme delictū ꝓbatur dolus: vel aliter soluit Ja. d̄
but. ⁊ quasi in idē recidit in. l. plagij la. 3ª. C. ad
l. fla. de plag. Qd̄ illud procedit qñ quis nō errat
in iure naturali: ⁊ sic in his que nō sunt de gene-
re ꝓhibitoꝝ: ut hic: ⁊ ita limitātur illa iura: ⁊ cō
cor. in ꝑmo cōsi. allegato. de quo per Ang. Insti.
vi bono. rap. in. §. p°. Alex. suo ꝯsilio. 92°. in pri-
mo col. pe. Pau. de cast. ꝯsilio. 192°. incipien. In
causa mercatoꝝ. Ludo. in rub. de arbi. Feli. in. c°
cognoscentes. d̄ ꝯsti. barba. in ꝯsi. 29°. Bartho. ci
po. v̄o. in ꝯsi. 71°. col. fi. qui oēs allegāt ꝯcor. Sed
ita ut supra debent intelligi ⁊ limitari. Negari ēt
nō pōt: quin dicātur iudei in dolo malo: qa ille q
facit id qd̄ quis scit se nō debere facere: vel ecōtra
semp dicitur dolosus. l. dolus. ff. man. c°. ut inqsitio
nis. §. fi. de hereti. in. 6°. Modo sic iudei sciunt se
nō debere blasphemare: ut supra. Late ēt hī Le-
uiti. 24°. c°. vbi dixit dñs. Educ blasphemum ex̄
castra: ⁊ ponant oēs qui audiuerūt manus suas
sup caput eius: ⁊ lapidēt eum oīs populus. Un-
de lex generalis: tūc facta est ex ore dei: q' q blas-
phemauerit nomē dei morte moriatur ⁊c. Christū
etiam sciūt venisse pro redēptione peccatoꝝ ꝓut
eis protestat⁹ est sanctus Joānes baptista: ut ha
betur Joānis ꝑmo. c°. Quo casu illud dicitur sciri: ꝙ
fuit auditū glo. communiter approbata in. l. si tu-
tor. C. de peri. tu. Item sciūt adimpletas propheti
as ⁊ totam legē: ⁊ per alia christi opa. Item sci-
unt per vocem apłoꝝ: iuxta illud. In oēm terrā
exiuit sonus eoꝝ: ⁊ in fines orbis terre verba eoꝝ
ut in psalmo. 18°. ⁊ Panor. in rubri. extra de sū-
ma tri. ⁊ fi. ca. Itē successiue per diuini nominis
precones dignissimos inter quos hic frater Ber
nardinus primus cōsultor: ⁊ alios qui vsqꝫ i ho-
diernum diem palam per totū orbem inter chri
stianos hoc predicāt ⁊ docēt. Ideo si nesciunt no
lūt edoceri: ergo sunt in dolo: ut habetur per Bal.
in. l. quicūqꝫ. C. de seruis fugi. ⁊ profecto si ignora
rent penitus tales nephādi generis blasphemias
nō facerent: nec scirēt: sed sunt in calliditate: falla
cia: ⁊ machinatione: ⁊ si possent ad circūuenien-
dum: fallēdum: decipiēdum oēs christianos: cō-
currerent. Ideo clarissime sunt in dolo ꝯstituti. l.
i. ff. de dolo malo. Refert pulchre Joā. and. in re-
gula sciēti: ex̄ de reg. iur. in. 6°. Et ex diabolo sunt
Joā. 8°. c°. Talis ergo dolus malus illos reos fa-
cit: ⁊ ignorātia crassa ⁊ suppina ipsos non excu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

sat: ⁊ maxime vt s. dictũ est in delictis q̃ arguũt dolũ ex sui natura ⁊ ex vbi platiõe blasphemie prout dicit̃ de furto ⁊ similib⁹. Jta Bal. in. l. Aurelius. §. de seya. ff. de lib. leg. in. l. nec exẽplũ. C. ad l. corne. de fal. Ang. in repeti. l. Si vagantia. C. de bo. vac. li°. x°. Bal. in. l. pª. C. de cõfes. cũ sy. Ergo sũt in dolo malo ⁊ puniendi sunt deliquẽdo ꝯ legẽ naturalẽ ⁊ ꝯtra testamẽtũ vet⁹: ⁊ subijciũt̃ penis legalibus. Jta dominus Francisc⁹ de Are. in cõsilio. 158°. ⁊ Albri. vbi supra.

¶ Preterea licet ñ sit semp tutũ dicere. Nõ lata culpa equperet̃ dolo in delictis in penis corporalibus: vt late habet̃ per dñm Bar. cipo. in suo cõsi. 30°. col. pª. ⁊. sequẽ. ⁊ cõsi. 33°. ⁊ 35°. ⁊. 44°. pª. col. in cõsilijs sup criminalib⁹: tamẽ saltẽ tãta est eorũ culpa vt legitime possint relegari perpetuo ex delicto culposo minuẽdo penã. Et ideo nõ imerito Princeps nr̃ excellẽtissim⁹ eisdem scelestissimis iudeis ad pces pfati venerãdi pris fratris Bernardini solum exiliũ indixit. Facit ad predicta. d. C. de liguirib⁹. ⁊ ad principes spectat purgare prouinciã malis hominib⁹. l. cõgruit. ff. de offi. presi. Licet reuera sint dolosi. Preterea aduertẽdũ ꝙ ex̃ delicta alia in fide ñ est tollerabilis ignorantia. Probat̃ sic: quia in facto non ignorãt vt iã probatũ est. Jn iure aũt nõ admittit̃ excusatio vt in Regula. Jgnorãtia. de regu. iur. in. 6°. ⁊ in. l. pe. ⁊ fi. C. de iur. ⁊ fa. igno. ⁊ i. l. pª. ⁊ in. l. regula. ff. eo ti. ⁊ dicit Jo. an. i regl'a psumit̃ i. 6°. Nõ ea q̃ publice fiũt nõ psumunt̃ ignorari ⁊ maxime in diuinis: quia qui ea que dei sũt sapiũt: a dño sapiunt̃: ⁊ q ea que dei sũt nesciũt: a dño nesciunt̃. c°. qui ea. 38ª. di. vbi allegat̃ sentẽtia Pauli dicentis Jgnorãs ignorabit̃: ⁊ qui stult⁹ fuit in culpa: sapiens fit in pena: nec in hoc excusatur mulier: minor: rustic⁹: miles: ⁊ similes psone: quia in dãno euitãdo nunq̃ excusant̃: nisi vbi expsse reperitur in iure puisũ. vt nõ. in di. l. fi. ⁊ pulchre ppo. Mli nũc Cardinalis meritissim⁹: in. c°. non debet. col. fi. extra de cõsãg. ⁊ affi. vbi cõcor. d. Jason in. l. fi. pe. charta. de iu. emphi. Et hoc potissime pcedit: quia ipsi ꝯsẽtiũt peccatis parẽtũ suorum qui in passiõe xpi voluerũt sãguinẽ xpi spargi sup eos ⁊ sup filios suos. Jdeo agentes ⁊ ꝯsẽtiẽtes ⁊c. Ut abũde in p°. cõsilio. Jdeo multo min⁹ in delicq̃ nõ admittit̃ excusatio per predicta.

¶ Circa vo puilegiũ allegatũ per eos licet satis sit respõsũ in p°. tñ põt addi. Nõ nõ ẽ verissimile ꝙ Papa vel Jmperator seu alius pnceps cõcesserit puilegiũ ꝯtra fidẽ ⁊ ad peccãdũ: qa in generali ꝯcessione: sicut in generali mãdato nũq̃ venit delictũ. Jdẽ in q̃cũq3 dispositione. Jta Bart. per illũ tex. ⁊ glo. i. l. Si pcurator. ff. de ꝯdi. inde. referũt nouis po⁹ glo. in. l. pupillus. ff. de acq. poss. vbi cõcor. nec peccatũ qa esset cõtra ius diuinũ nũq̃ reptũ limitatũ ⁊ sine causa. Sed in dubio semp videt̃ velle qd̃ leges volũt. §. Dẽ in autentico de iudi. ⁊ ibi cõcor. Jmo concessa in opprobriũ nõ tenent̃ fuare: nec excusant̃ a penis. Propterea de hoc est solẽnis tex. in cle. pª. de testi. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. Jtẽ puilegiũ nunq̃ intelligit̃ ꝯcessum cõtra seipsũ: videlicet qd̃ debeat dieti ꝯtinuo maledici ex malignitate. vt voluit Jo. an. in dicta regula in generali in 6°. ⁊ cõtra Ti. Si qs Jmpe. male. C. forti⁹ dicendũ. Qd̃ debuisset fieri expssa mẽtio ⁊ cũ clausula nõ obstante tali lege vt late habetur in. l. fi. C. si contra ius vel vti. publi. per oẽs doc. Forti⁹ dicit̃ ꝙ cũ oi clausula etiã expressa nõ posset quisq̃ viuens cõcedere contra ius diuinũ. Bar. in prohe. ff. ⁊ in d. l. fi. C. Si contra ius. ⁊ ibi cõcor. per Alex. ⁊ docto. prepo. Mediolani in c°. fi. de spon. duo. per cano. maxime p Feli. amplissime in c°. que in ecclesiarũ. de consti. Quia inferior non põt tollere legẽ supioris. ⁊c. ⁊ nõ valẽt ipso iure vt in regula: que contra ius fiunt de reg. iur. in. 6°. Plus dicit̃ ꝙ data sed nõ cõcessa validitate: ꝙ ꝯcessa propter pub. vtilitatẽ reuocarent̃. Jta Barba. in cõsilio. 13°. Jncipiẽte: sapiẽter scripsit Plato. col. 2ª. habet̃ per prefatũ ppo. Mediolani in pallegato c°. nõ debet. de cõsang. ⁊ affini. in p°. nõ. col. 2ª. qui dicit ꝙ recedit̃ etiã a iure cõmuni ꝙ nõ ita de facili tollitur sicut puilegiũ vt habet̃ in autẽ. de nõ alie. §. quia vo. per Sali. ⁊ doc. i aũt. Sacramẽta puberũ. C. Si aduer. ven. glo. ⁊ doc. in. §. Jtẽ sacramenta. in. ti°. de pace. iur. fir. in vsi. feu. ⁊ alibi sepe tñ dicit ꝙ recedit̃ a iure cõi ppter necessitatẽ ⁊ euidẽtẽ vtilitatẽ vt hic. Plus dr̃ ꝙ etiã si in vi3 cõtract⁹ trãsiuisset vbi alias per pncipẽ nõ posset reuocari tanq̃ astrictũ lege naturali: quia ex contractu: vt late per Alexm. qui allegat cõcor. in cõsilio p°. in. 2°. volumie i. 2°. dubio. col 6ª. p Bar. in. l. ꝙ semel. ff. de decre. ab ordie fa. q loqtur i ciuit. habet̃ i. l. digna. vox. C. de leg. p Ang. i consilio. 134°. Barba. i ꝯsilio. 26°. i. 2°. volumie p Feli. i c°. p°. de proba. in c°. cu3 oli. col. 3ª. ex̃. de re iud. Panor. i c°. sugestũ. de deci. Alex. in cõsilio. 101°. i p°. volumine. Que oĩa iura limitant̃ nõ pcedẽ Jmo posse rũpi pp pub. vtilitatẽ ẽt p iferiorem. Jta p dñ3 Alex. pulchre i dicto ꝯsi. 101°. i p°. volumie: ⁊ Cõsi. 217°. i 2°. volumie: que publica vtilitas cõcurrit i casu nr̃o: qa dr̃ ꝯsistẽ i ecclia ⁊ reb⁹ ecclie vt dicit glo. i c°. qd g°. 23ª. q. 4ª. ⁊ ꝙ nõ debeãt gaudẽ dicq̃ puilegijs tanq̃ abusi sint: pul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

chꝛe deiminat Albꝛi.in.d.Rubꝛi.C.de iude.sed
in p̄nti materia ꝓpitiꝰ dicit de nullitate pꝑ decisio/
nē.d.cle.pͨ.de test.que exp̄sse decidit hāc materiā.

¶ Circa vltimā ptē de vsuris addēdus esset tra/
ctatꝰ dn̄i Alexā.de neuo.vincētini cōtra iudeos:
qui illam materiam expedit per quinqȝ dubia: ⁊
ibidem subijciūtur impugnationes dn̄i Ang.de
castro: que laudabiliter a dicto dn̄o Alexā.soluū
tur ⁊ corripiuntur.

¶ Ex predictis firmiter tenēdū cēsuit venerādū
collegium dn̄oꝝ iudicū ⁊ doctoꝝ ciuitatis Pla/
cētie: ut supꝛa conclusum est ꝑ Reuerēdū fratrē
Bernardinū de busti. Et in fidē premissoꝝ p̄fati
dn̄i Doctores mādarūt sigillo solito prefati colle/
gij sigillari: ⁊ per pꝛiorem subscribi.

¶ Ego Antonius de nicellis iuris vtriusqȝ Do/
ctoꝛ: ⁊ Pꝛioꝛ prefati collegij: manu pꝛopꝛia me
subscripsi.

¶ Sabbato post p̄mā dn̄icā i.xlma.de fidei Cōmē
datōe: Signatiōe: ⁊ Deuiatiōe. Sermo.xv.

Hic est filius meus dilectꝰ: in quo
mihi bn̄ ꝯplacui Mat.17°. Di
cit Pau.ad Ro.14°. Omne qd
nō est ex fide peccatum est. Qd ex
ponēs Augu.ibidē dicit. Oīs infi
deliū vita peccatū est. Vbi eni de/
est agnitio veritatꝭ eterne: falsa virtꝰ est etiam in
optimis moribꝰ. Que verba Aug.expones scūs
Bonauētura in secūdo sen.di.41a.in questioni/
bus: circa lrām ait: ꝙ ideo Augu.dicit: ꝙ oīs vi
ta infideliū est peccatum: qꝛ per nullam actionez
quam agūt liberātur a culpa: q̄diu permanēt in
infidelitate: ⁊ ideo est sensus. Oīs vita infideliuz
est peccatum: idest non sine peccato: ⁊ absqȝ vllo
merito: etiam si ea que agūt sint bona de se pa.q.
pa.c°.non sanat.28a.q.pa.in p̄nci.de resti.spo.c°.
lras. Jō dicit Greg.nonꝰ.ex̄ de sū.tri.⁊ fi.ca.c°.
p°. Una est oīuz fideliū vniuersalis ecclia: ex̄ quā
nullus oīo saluat̄: ⁊.24a.q.pa.c°.qcūqȝ dicit. Qui/
cūqȝ ab vnitate fidei: ⁊ societate Petri ⁊ Pauli
se separauerit: tales nec a vīculis pctōꝝ absolui:
nec ianuā regni celestis igredi poterūt. Et eadez
cā.⁊.q.c°.vbi sana.dicit. Vbi sana fides nō ē n̄ pōt
eē iustitia: ⁊ Aug.sup eplāz Pauli ad Gal.igt.
Nullū iplet mādatū: nullūqȝ opꝰ bonū facit: q fi
dē nō hȝ. Itē Gre.i moralibꝰ igt. Et ponit̄.24a.
q.pa.c°.qꝛ ex sola. Nisi qs fidei soliditatē tenuerit
diuinā p̄ntiā nūq̄ȝ agnoscet. Et iteꝝ ait Gre.vbi
s. Sicut rami sine ꝟtute radicis oēs arescūt: ita
q̄libet opa: lȝ bona videant̄: nulla sit. Si a fidei so
liditate disiūgant̄. Vn̄ falsa fuit virtꝰ abstinētie i
Euripide philosopho: q ut philosophie itēderet
abstinuit: a carnibꝰ: ⁊ ab oībꝰ coctis: ut dicit in li°.
de moribꝰ philosophoꝝ. Sed vera fuit vtꝰ absti
nētie in Daniele: ⁊ socijs eiꝰ renuētibꝰ comedere
de cibis regis nabucdonosoꝛ. Et potiꝰ crudis le/
guminibꝰ se pascētibꝰ Dan̄.p°. Vn̄ oībus philo
sophis: ⁊ magis sapiētiores facti sunt: ut ibidem
dicit. Scd̄o falsa fuit virtꝰ castitatis in Tulio: q so/
rorē hircij p̄ncipis renūciauit vxorē accipe: dicēs
se nō posse vxori: ⁊ philosophie pariter opam da
re: ut dicit in.d.libꝛo: de vita ⁊ moribꝰ philosophoꝝ
Sed vera virtꝰ castitatis fuit in Joāne euāgelista
qui ꝟgo vocatꝰ a dn̄o ex nuptijs: Joānis.2°. Vir
go in euum ꝑmāsit: ⁊ verā philosophiaz obtinuit
dn̄ supꝛa pectꝰ dn̄i recubuit: ⁊ secreta celestia pe/
netrauit. Tertio falsa fuit virtꝰ ꝯtēplatiōis Tales/
milesij: qui oculos ita fixos habebat ad sydera: ꝙ
vbi poneret pedes obliuiscebat̄: ut in codē li°. ha
bet̄. Sed vera virtꝰ ꝯtēplationis fuit in Dauid: q
ait ps°.122°. Ad te leuaui oclos meos: q habitas
in celis. Et iteꝝ ps°.24°. Oculi mei semꝑ ad dn̄z
qm̄ ipse euellet de laqueo pedes meos. Quarto
falsa fuit virtꝰ patiētie in Socrate: q clamorem
Xātipis vxoris sue iniuriasqȝ: ⁊ ipꝛopia: atqȝ cō
uicia: ⁊ ꝯtumelias sustinuit: ⁊ aque sup caput ef
fusionē ꝓpter exercitiū patiētie tollerauit: ut dicit
Ageliꝰ li°.2°.⁊ Laertiꝰ. Sȝ vera ꝟtꝰ patiētie fuit
i Job. q post oīa mala: ⁊ aduersa tollerata patiē
tiꝰ cetis: sustinuit ꝟba vxoris dicētꝭ. Bn̄dic deo ⁊
morē: cui rn̄dit Job di. Quasi vna de stultꝭ mu/
lieribꝰ locuta es. Jn oībꝰ his nō peccauit Job la
bijs suis Job.p°.c°. Quito falsa fuit vtꝰ paupta
tis i Pictagora: ⁊ discipulis eiꝰ: q iussu magr̄i
sui viuebāt i cōi: ⁊ nō habebāt ꝓpꝛiū: ⁊ inuicē se
amabāt. Sȝ vera virtꝰ pauptatis fuit in xp̄o: q ait
Vulpes foueaz h̄nt ⁊ volucres celi nidos: filiꝰ au/
tē hoīs nō habȝ: vbi caput suū reclinet: Matth.
8°. Et in discipulis eiꝰ: q dixerūt. Ecce nos relīq
mus oīa: ⁊ secuti sumus te: Math.19°. Sexto
falsa fuit virtꝰ sapie: in Platone: q per mūdū pe
grinabat̄ amoꝛ phīe: pro qua capi: ⁊ venūdari a
pirratꝭ passus ē: ut dicit Hie.i eplā ad Paulinū
sȝ vera vtꝰ sapie fuit i Paulo q amoꝛe xp̄i Jesu
ꝑ oēs ecclias circuibat cū maximis piculis: ēt la/
tronū.2°.ad Coꝛ.12°. Septīo falsa fuit vtꝰ pietatꝭ
q̄ Pictacus infectorē ꝓpꝛij filij absoluit a moꝛ
te dicēs: ꝙ idulgētia ē potioꝛ siue fortioꝛ vindicta
ut dic̄ Laertiꝰ. Sȝ vera ꝟtꝰ pietatꝭ fuit i Joseph
q ꝓpꝛios frēs sui ipsiꝰ vēditores: nō solū absoluit
⁊ ditauit: sȝ ēt cū fletu ꝯsolatꝰ ē dicēs: nolite timē.
ꝓ salute.n.vr̄a misit me dn̄s an̄ vos: Gen̄.45°.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Octauo falsa fuit virtus constātie siue iustitie in Torquato q amore reipublice ꝓꝑum filiū victorē interfecit: eo ꝙ sc̄ās indicauit p̄rem forti filio: ꝙ p̄riaʒ militari disciplīa carere: ut dicit Valeri⁹ li°. 2°. Silr falsa fuit vt⁹ ꝯstātie ⁊ iustitie: in Bruto: qui cōperiēs duos suos filios in ꝯspiratiōe ꝯtra libertatem reipublice: in ꝯspectu suo ad palluʒ ligatos virgis mādauit cedi: ⁊ postmodum decollari: cuius supplicij filiorum ipse pater erat spectator nullius doloris indicium: siue signū ostendens: vt dicit Valerius libro. 5°. ⁊ Titus liuius 2°. de origine vrbis: ⁊ Virgilius. 6°. enei. ⁊ Augustinus. 5°. de ciui. dei. c°. 18°. Sed vera virt⁹ constantie fuit in Abrahā quando ad mādatū dei: filium suum dilectissimum Isaac proprijs manibus occidere voluit ⁊ ipse Isaac eius filius similiter constantissimus fuit: quando tali morti se exposuit Geñ. 22°. Mater quoqʒ septem filioꝝ machabeorum cōstantissima fuit: que hortabat eos ad moriēdum pro obseruatione legis secundi Machabeorū. 7°. Nono falsa fuit virt⁹ religionis Oratij qui propter bonū reipublice sororem suā occidit que mortuo viro suo inimico romanorum fleuit: vt dicit Titus liui⁹ li°. p°. Sʒ vera virt⁹ religionis fuit in Jepte qui ex voto ꝓpter habitam victoriā de inimicis populi dei ꝓpriam filiam in holocaustū deo obtulit Judicuʒ xj°. nō per eā corporaliter occiderit vt dicūt quidam doctores sed quia eius virginitatē deo consecrauit: ⁊ ipsam filiā suā perpetuis dei obsequijs deputauit: vt tenent doctores hebrei ⁊ Nichola⁹ de lira super ꝑdicto capitulo. Sola igitur illa est vera virtus que catholica fide decorat. Et ideo Ricardus poeta in libro de nuptijs c°. 37°. inqt Virtutes alias frustra conaris habere. Si virtus fidei defecit ipsa tibi. Ideo Mar. vl°. c°. Saluator ait. Qui non crediderit cōdemnabitur. Ecōtra vero de fide dicit: ꝙ est vita hominis. Unde Abachuc. 2°. dicit. Justus ex fide viuit. Et ideʒ habetur ad Heb. x°. ⁊ 24ª. q. pª. c°. vbi sana. de sacra vncti. c°. vnico. §. Quia vero. Item ex fide charitas procedit p°. ad Corin. 13°. ad Galat. 5° ad Thimo. p°. ⁊ Jacobi p°. Ideo dicit dominus Qui credit in me habet vitā eternam Jo. 6°. trāsumptiue de peni. di. 2ª. c°. charitas. fides etiaʒ est illa que nos filios dei constituit. iuxta illud Joā. p°. Dedit potestatē filios dei fieri his qui credūt ī nōie ei⁹. Et iō cuilibʒ fideli dixit de⁹ v̄ba ꝓposita hic ē fili⁹ ⁊c. sup qb⁹ v̄bis: tres tātūmō ꝯsideratōnes faciemus. Prime dr Comendationis. Secunda Signationis. Tertia ⁊ vltima appellabit Deuiationis.

Pars prima huius sermonis de comendatione fidei catholice.

Ex tribus precipue fides catholica cōmendatur. Primum dicitur nobilitationis. Secunduʒ superationis. Tertium ⁊ vltimum appellatur excessionis. In tribus autē nobilitat fides hominē. Primo in cognitione. Scientia enim fidei excedit in dignitate omneʒ aliā sciētiā: vnde sup illa verba Prouer. vltimo. Multe filie ꝯgregauerūt diuitias: tu vero supgressa es vniuersas dicit glosa. Oēs sciētie sunt q̄si diuitie q̄dā. Sciētia v̄o fidei oēs diuitias scientiarum supergreditur. Iō dicit Ricar. in procemio primi señ. q. 5ª. in corpore questionis: ꝙ fides est nobilior oībus sciētijs practicis. Et hec veritas probari potest ex fundamēto Aristo. ⁊ comētatoris in p̄mo de aīa. ⁊. 8°. Topicoꝝ: vbi dicit: ꝙ illa sciā: vel disciplina est melior que versat circa nobilius subiectū. Sed si querātur subiecta oīum sciarum nullū inueniet nobilius subiecto fidei. Subiectū enim grāmatice: est oratio ꝯgrua ⁊ pfecta. Subiectū rethorice ē oratio ornata. Subiectuʒ logice est silogismus: siue argumētatio s̄m alios. Subiectū libri Phisicorum: est corpus mobile. Subiectū libri de celo ⁊ mūdo: est corpus mobile ad locū. Subiectum libri de generatione ⁊ corruptione: est corpus mobile ad formaʒ. Subiectū libri Methauroꝝ: est corpus: mixtū ⁊ impfectuʒ veluti ros: pruina: grādo: ⁊ huiusmodi. Subiectū libri mineraliuʒ: est corpus minerale: idest corpus mixtū ⁊ perfectuʒ sed inanimatū: ut plūbum: auruʒ: ⁊ huiusmodi. Subiectū libri de aīa: est corpus aīatum: vel anima. Subiectuʒ libri de vegetatilib⁹ ex plantis: est corpus vegetabile. Subiectū geometrie: est linea vel quātitas ꝯtinua. Subiectum pspectiue: est linea visualis. Subiectum arismetice: est numer⁹ siue quātitas numeralis. Subiectum astrologie: est corpus celeste. Subiectū totius Methaphisice: est ens in q̄ntum ens. Tu vero: o fides sancta o fides catholica: o fides orthodosa: dic queso qd̄ est subiectum tuū: ⁊ a quo progrederis: ⁊ in aīas rationales descēdis? Et certe pro te clamās respōdeo. Deus eternus: deus gliosus: deus oīpotēs est subiectū tuum: ⁊ ꝯñter es nobilior oībus sciētijs Et hoc est: ꝙ dicit Augusti. p°. de tri. c°. 2°. Fides est virt⁹ quedaʒ: ab vna substātia dei simpliciter procedēs. Et ideo dicit idem Augu. in li°. de fide ad petruʒ. Nihil est certius homini sua fide: ⁊ cōsequēter dicūt doctores: ꝙ scientia fidei est excelsior oībus alijs sciētijs: ⁊ certior. Et hoc probat sāctus Bonauētura in. 3°. di. 23ª. arti primo. q. 4ª.

magis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

⁊ Tho.2ᵃ.2ᵉ.q.4ᵃ.arti.8°.⁊ Alexāder de ales in p̄
ma parte sūme.q.pᵃ.arti.2°.⁊ in.3ᵃ.parte in tra
ctatu de fide.q. an fides sit certior sciētia. Et hoc
pōt probari sic. Quod cognoscit lumine prime
veritatis increate: certius cognoscit: q̄ illud qđ
noscit lumine veritatis create. Sed qđ cognoscit
fide: noscit lumine veritatis p̄me. Nam fides in
funditur a deo: ut habet Sap.3°. ergo sciētia ⁊ co
gnitio fidei est certior omnibus alijs cognitioni
bus. Sciētie enim naturales causant in nobis p
magis nota s̄m naturā: ut inquit. Philosophꝰ.
7°. Metha.3°. de aīa.p°. Phisi. ⁊ in libro de
sensu ⁊ sensato. Scia aūt fidei causat a deo ut su
pra. Cū ergo nobilior cā nobiliorem producat ef
fectū: ut habet p°. de aīa. ⁊ in lib°. de causis. 9°
⁊c. Et hoc ē qđ inqt Cometator sup xj°. Meth.
Scientia nr̄a causata ē a rebꝰ: s₃ scia dei causat
res: preterea certius est quod scitur testimonio
spiritus sancti: q̄ quod scitur testimonio creatu
re sed quod scitur per fidē: scit testimonio spiritꝰ
sancti: ad Ro.8°. Ipse spūs sanctꝰ testimonium
reddit spiritui nr̄o. ⁊c. prime ad Thesa.2°. dicit
apostolus Paulus. Cū accepistis a nobis ver
bū: accepistis illud nō ut verbū hominū: s₃ sicut
verbū dei: ergo licet ea que scimꝰ p fidem: nō sci
amꝰ p demōstrationē naturalē: tñ cognitione su
pernaturali certꝰ scimꝰ q̄ alia: q: a certiori do
ctore: cognitio.n. nr̄a de fide quā habemꝰ vel per
inspirationē: vel p lectionem sacre scripture: sine
dubio procedit a deo: cū scriptū sit de his qui fece
rūt sacrā scripturā.2ᵉ. Petri.p°. Spiritu sancto
inspirati locuti sūt sancti dei homines. O scia fi
dei quantū es nobilis cū magistrū habeas deū.
O sancta fides quātū scientificū facis fidelē: cum
sis excellentior omnibus scientijs. Et iō quilibet
verus fidelis licet ignorās ⁊ idiota: quo ad mun
danas scientias: a deo reputat doctior omnibus
doctoribꝰ: ⁊ astrologis nō habētibꝰ veram fidē.
Nō eni attendit deꝰ nobilitatē sanguinis s₃ vir
tutū: vñ Ouidꝰ in lib°. de vetula inqt. Nobili
tas hoīs mēs ⁊ deitatis imago. Nobilitas hoīs
virtutū clara p̄pago. Qua ex re inquit sanctus.
Bona.in.3°.di.23ᵃ.ar°.p°.q.4ᵃ. Meliꝰ est vel
modicū quid de deo scire: q̄ oīum celestiū simul
⁊ terrestriū noticiam habere: iō metrice dr. Qui
xp̄m bene scit satis ē si plurima nescit. R

SEcūda nobilitatio fidei dicit meritationis.
Quātū.n. sit meritū illꝰ q sinceriter credit:
⁊ h₃ verā fidē: ponit Aug. in li°. de verbis domi
ni. dicēs. Nulla maior virtꝰ fide: nulla maior sci
entia: nulli maiores thesauri: nulla maior excel
lentia ⁊ dignitas in p̄nti vita inueniri pōt: hec il
le: ⁊ Bernardus in sentētijs suis idem confirmat
dicens. Nulla maior nobilitas ē in mūdo q̄ no
bilitas fidei xp̄iane: que aīam sic nobilem facit ⁊
sublimat: ut ēt digna sit sedere a dextris virtutis
dei: ⁊ Salon. Sap.7°. inquit. Optaui ⁊ datus ē
mihi sensus. s. fidei. ⁊ inuocaui: ⁊ venit in me spi
ritus sapientie: ⁊ p̄posui illā regnis ⁊ sedibꝰ: ⁊ di
uitias nihil eē dixi ī cōparatione illꝰ: nec cōpa
raui illi lapidē preciosum: q̄m oē aurū ī cōpara
tione illius arena est exigua: ⁊ tanq̄ lutū extima
bitur argētū in cōspectu illꝰ: ⁊ infra. Infinitus
ē.n. thesaurus hominibus: quo qui vsi sunt parti
cepes facti sūt amicitie dei. O igit fides nobilissi
ma: O fides dignissima: O fides excellentissima
quātū nos dignificas. Certe ē nobilior quo ad de
um ⁊ celestē curiā pauperculus fidelis: q̄ oēs re
ges ⁊ Imperatores mūdi nō habētes verā fidē
Cōsiderato xp̄iane fidelis: si tam excelsa virtꝰ est
fides: quantū meriti acquiris: si ea₃ vsq₃ ad mor
tē sinceriter tenes: certe dignissimam coronā tuo
in capite ponet deus in alia vita: propter virtutē
fidei. Ideo ipse saluator noster Apo.2°. inquit.
Esto fidelis vsq₃ ad mortem: ⁊ dabo tibi coro
nam vite. S

TErtia fidei nobilitatio dr filiationis. Cuius
fundamētū ponit auctor in lib°. de causis. di
cens. Quanto aliquid ē propinquius ⁊ similius
prime cause: tanto ē melius ⁊ nobilius: quo pre
supposito certum est: ꝙ quasi nulla ē maior simi
litudo ⁊ cōiūctio cum aliqua re: q̄ filiatio ad pa
ternitatē: dicente Philosopho.8°. Ethico. Ma
gna ē similitudo generantis ad genitu₃: vñ in .l.
fi.C. de impu. ⁊ ali. sub. dr ꝙ pater ⁊ filius cēsen
tur esse quasi eadem persona. et insti. de inuti. sti
pu.§.ei qui dicitur: vox patris: vox filij. S₃ ma
nifestū ē ꝙ fides sanctissima facit hominē filium
dei: ut habet ad Galathas.3° c°. vbi dicit. Om
nes eni filij dei estis per fidē Jesu xp̄i. ⁊ pᶜ Jo.
5°. dicit. Omnis q credit q̄m xp̄s est filius dei: ex
deo natus ē. Ergo nihil pene nos deo magis fa
cit similes: q̄ fides: ⁊ consequēter nobiliores. O
christiani deuoti: audite quam vobis fides confe
rat dignitatē: ait enim Augu. super Joan.p°.c°.
Qui serui dei eē digni nō sumꝰ: in filios p fidem
nos adoptauit. Non solum autem filij dei sunt
fideles: ut etiam habetur prime Joannis tertio:
⁊ ad Roma. octauo. ad Galatas quarto. sed eti
am dei nuncupantur. Ideo vobis omnibus ha
bentibus veram fidem dicit Dauid in. ps°. Ego
dixi dij estis: ⁊ filij excelsi omnes. T

SEcundum ex quo cōmendatur fides dici
tur superationis: p cuius declaratione scīē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

dum: q vera est illa sententia Job septimo c° vbi dicitur. Militia ē vita hominis super terrā. & Hiero. ad Eustochiū. Stadiū & pugna est hec vita mortalibus. vnde Augustinus in quodam Sermone inquit. Premonitos vos esse volo: neminem super terrā sine tētatione varia victurū & cui forte tollitur aliqua: aliam vsq ad mortē securus expectet: hec ille. Propter quod Ecclesiastici secundo dicit. Fili accedens ad seruitutē dei sta in iustitia & timore: & prepara animā tuā ad tētationē. s. mundi: carnis: & diaboli. Si ergo queras quod ē scutū: & que armatura sit potens ad deffendendū nos ab his impugnationib⁹. Clamans respondeo. Fides: fides: fides: q enim fides vincat impugnationes & tētationes mundi patet prime Joannis. 5°. vbi dicitur Omne qđ natum est ex deo. s. per fidem: vincit mundum: & hec est victoria que vincit mundū fides nostra. De victoria demonū habetur ad Ephe. 6°. vbi inquit Apostolus. In omnibus sumentes scutū fidei: in quo possitis omnia tella inimici ignea extiguere: vbi glo. ait. Nulla ē tam valida hostis tētatio que non fidei fortitudine velociter subcumbat. Et prime Petri quinto post enarratā diaboli rabiē dicit. Cui resistite fortes in fide. De victoria aūt carnis hētur Esa. xj°. vbi dicitur. Erit fides cinctorīū renū eius. vbi glo. inquit. Omnis lumborū concupiscētia deuincitur: dum scutum fidei in anima iugiter possidetur. Alia quoq gl. super illud Jere. 5°. Circuite uias Hierusalem &c. inquit. Fidelis deus nullum habētem fidem i tētatione deserit. Anselmus insuper in li°. de similitudinibus ait. Hoc priuilegio christiana fides gaudet q quoruncunq inimicorum tētationem pternit & deuincit: habeat igitur vnusqsq i molestijs tētationū fidē xpi: & leuiter vincet omnem potestatem inimici: hec ille. O fides fortissima tu es illa lancea validissima: que oēs tētationes & plia inimicorum nostrorū concutis & impugnas & ideo Bernardus in quodā sermone ait. Mūdus: caro: demonia: diuersa mouent prelia: quos tunc omnes faciliter deuincimus: si scutum fidei in manibus cordis nostri tenemus.

C

Tertium qđ cōmendat fidē est excessionis. Oēs. n. nature naturate potētias excedit virtus fidei. Per virtutē enim nature non pōt qs ambulare super aquas: quod tamē facere potest per virtutē fidei: vnde Petrus habēs fidem ambulauit super aquas maris. Cū autem inciperet aliquantulū titubare in fide cepit mergi: & ideo ei dixit dominus Matthei. 14°. Modice fidei quare dubitasti? Beat⁹ quoq Joannes de capistrano ordinis nostri: cū necesse haberet transire padum pro quibusdam rebus concernētib⁹ honorem dei: & portinarij eum nolent nauigio trāsfretare: forte quia volebant ab eo pecuniā quam pauperculus non habebat: posuit & extēdit mantellum suum super aquas ipsi⁹ padi: qui ē fluui⁹ pfundissimus: quia alia flumina Italie q̄plurima in eum deriuantur: & ideo appellatur rex fluminum: & alio nomine appellatur eridanus: iuxta illud Uirgilij. Fluuiorum rex eridanus. Extenso autem mantello interrogauit socium si habebat fidem q deus posset eos facere transire fluuium illū super illo mantello. Quo respondente q sic. Ipse intrauit fluuium ponens se super ipso mantello simul cum socio: & tanq esset sub vna optima naui transiuit ipsum fluuium: hoc etiā anno scilicet. 1493. de mense aprilis. Unus frater noster vltramontanus laicus existēs Rome: & non habens socium cum quo posset reuerti ad partes suas: faciebat se associari de loco ad locum a fratribus ordinis nostri. Cū autem esset vltra padum in loco nostro apud viqueriā guardianus illius loci eum associauit duob⁹ fratribus: qui habebant transire vltra ipsum flumē ut irent papiam: ipsi vero fratres habebant bulletā transeundi: quia propter suspitionē pestis portinarij habent preceptum sub pena furce ne tranfretent aliquem venientem de loco suspecto & qui non habeat ipsam bulletam. Deo autē permittente ille frater vltramontanus qui nesciebat q oporteret habere dictam bulletam perrexit cū ipsis fratribus sine illa: vnde portinarij cum recepissent in portu illos duos socios eius: qui habebant bulletam, interrogauerunt eum vbi haberet bulletā suam. Ipse autem frater quia erat laicus nesciebat bene loqui latine: nec etiam vulgariter in lingua nostra. Sed humiliter signis & verbis quibus poterat rogabat amore virginis ut eum transire permitterent. Illi vero consentire noluerunt: vnde ipsum solum in ripa dimiserunt. Tunc cogitans iste pauperculus q omnino oportebat eum transire: si volebat ire ad partes suas: extraxit tunicam quā habebat sub habitu. Et quia habebat peram in qua deferebat duos panes cum vno vasculo vini ut posset per viam prandere: ligauit dictam peram ad collū deinde misit tunicam super aquam padi: & postmodum salijt super ipsam tunicam. Sed deo sic disponente fundum perijt ipsius fluminis: deinde super aquas venit: & medius super aquas stans ac medius sub aqua: pergebat ab alia par

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

te fluminis: et quia illa pera quam habebat ad collum impediebat ipsum dissoluit eam: et posuit super humeros: et pergebat recto tramite versus portum nihil descendendo: quamuis velocissime et cum maximo impetu curreret predictus fluuius qui est ibi valde latus. Videns autem tunicam suam deorsum ferri ab impetu aquarum cucurrit post eam et ipsam apprehendit et secum detulit: et rediit pergens contra aquas ad iter quod ceperat habens manus iunctas ad deum cum corde eleuatas: et sic transiit ipsum fluuium citius quam portinarii cum naui: qui eis ante ipsum incepissent transfretare: et ipse moram traxisset in extrahendo tunicam et se aptando. Item in eundo post tunicam suam: quod miraculum multi viderunt qui erant in naui. Et ipse frater a papia venit ad istum locum sancti Angeli apud Mediolanum: associatus a duobus fratribus prouincie Janue: et ab isto loco fuit associatus ab aliis duobus fratribus versus partes suas. Multa alia stupenda: et super totius nature facultatem facta sunt per virtutem fidei: de quibus solum aliqua referam causa breuitatis: peto ergo a te o natura: an cum omni potentia tua: et omnibus influentiis celestibus possis ceco visum restituere? Et certe clamat Aristoteles. de quo inquit Commentator super tertio de anima. Creditur quod iste homo fuit regula in natura: quem natura inuenit ad demonstrandum vltimam perfectionem in scientia totius nature: hec ille. Dicit ergo ipse Aristo. cognitor virtutis nature in post predicamentis. A priuatione ad habitum: impossibilis est regressus per naturam. Sed o fides sanctissima: nunquid tu potes cecis lumen prestare? Certe sic: et dimissis aliis quasi innumerabilibus exemplis: ponam illud quod habetur in legenda sancti Dionisii philosophi atheniensis ariopagite: scilicet quod cum Paulus athenis disputaret cum Dionisio: tunc in illa ciuitate doctore: et magistro excellentiore: et eum conaretur ad fidem Christi conuertere. Semel disputantibus illis accidit quod quidam cecus a natiuitate quem Dionisius cognoscebat: inde transitum fecit: tunc Dionisius dixit Paulo. Si mediante fide tua: huic ceco lumen confestim restituis: ad fidem tuam me conuertam. Cui Paulus subridens ait. O Dionisi: hoc facere minimum est fidei christiane. Sed tamen quia hoc petisti: volo tibi fidei nostre virtutem demonstrare. Verum quia si ego verba aliqua dicerem ad restituendum lumen huic ceco: forte alicui superstitioni imputares. Dic tu hec verba. O ceco: precipio tibi in virtute fidei Christi ut visum recipias. Que verba statim ut Dionisius dixit: ille cecus illuminatus est. Et ipse sanctus Dionisius ad fidem Christi conuersus: doctor christianorum est effectus.

X

SEcundo peto a te: o natura potentissima an possis facere cessare solem et lunam a suo motu: ita quod generata non corrumpantur et destruantur? Et clarum est quod non. Nam inquit Philosophus secundo de generatione. Motus solis est causa generationis et corruptionis omnium rerum. Et in octauo physicorum. Motus est vita quedam omnibus natura subsistentibus: quo remoto nulla natura subsistit. Ex predictis ergo patet quod natura non potest facere cessare motum celi quin omnia generata destruantur et pereant. Sed o fides potentissima: nunquid tu hoc efficere potes? et clarum est quod sic. Nam Josue decimo legitur: quod in virtute fidei Josue precepit soli et lune ut se firmarent: et non currerent: vel mouerentur: donec ipse victoriam de hostibus obtineret dicens. Sol contra Gabaon ne mouearis: et luna contra Ahalon: stetitque sol in medio celi et non est motus per spacium vnius diei: et similiter luna. Et tamen cessante motu predicto virtute fidei: non cessauit generatio rerum: nec aliquam res create passe sunt molestiam.

Y

TErtio peto a te o natura potentissima: an facere possis quod ignis in corporibus inferioribus sibi iunctis non immittat calorem? et clarum est quod non: dicente Philosopho primo Methaphisice quod vnunquodque naturalium entium semper vtitur natura sibi propria: et septimo Physicorum idem ait. Agens naturale agit necessario: ut ignis semper calefacit. Et quarto Ethycorum dicit. Qualis quisque est: talia operatur. Ex quibus patet quod natura facere non potest: quin ignis calefaciat illa que in eo ponuntur. Sed o fides sanctissima: nunquid tu hoc efficere vales? et certum est quod sic. Legitur enim Danielis tertio quod cum Ananias Azarias et Misael nollent adorare statuam quam fecerat Nabuchdonosor: ipse rex fecit eos proiici in fornacem ardentissimam: qui fidem habentes in deo ignem fornacis ingressi non senserunt calorem: nec in aliquo lesi sunt: sed in fornace tanquam in rosario manentes: deum laudabant.

Z

QUarto peto a te o natura. Nunquid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

vales facere vt montes per se: a seipsis moueantur ⁊ ad alia loca contra naturaꝫ transferantur? ⁊ clarum est ꝙ non. Nam nihil agit contra naturam suam. primo. Phisi. Natura autem mōtium est grauis: ⁊ grauia semper tendunt deorsū vt inq̄t Aristo. in. 4°. de celo ⁊ mūdo: ⁊ ideo non possunt eleuari ⁊ transire de loco ad locuꝫ per potentiam naturalē. Sed o fides potentissima: nūquid tu hoc facere potes? ⁊ clarum est ꝙ sic. Nā Matthei. 17°. dixit dominus. Si habueritis tātam fidem sicut granuꝫ sinapis: ⁊ dixeritis huic mōti: transi hinc trāsibit: ⁊ nihil impossibile erit vobis: ⁊ Mar. 9°. etiam dixit. Si potes credere omnia possibilia sunt credenti. Que verba probantur exemplo Alexandri magni: qui cum venisset ad montes caspios: ⁊ petissent filij captiuitatis decem tribuum: licentiam ⁊ adiutoriuꝫ ab eo exeundi inde: cognita causa inclusionis eoruꝫ s. ꝙ quia adorauerant vitulos aureos quos fecerat Jeroboam rex Israel ⁊ recesserāt: deus a deo eos ibi incluserat. Alexāder respondit ꝙ artius eos includeret. Cūqꝫ eos includere vellet: videns difficultatē maximā ⁊ humanam potentiam nō sufficere: orauit cum magna fide deum Israel: vt opus illud compleret: ⁊ ecce statim accesserunt ad se inuicem prerupta montium: ⁊ factus est locus immeabilis. Et hoc miraculum habetur in gestis Alexandri: ⁊ idē testatur Josephus dicēs Quid facturus est deus pro fidelibus suis: si tantum fecit pro infideli charitatē nō habēte. Aliud exemplum habetur. s. ꝙ dum infideles quasdam vrbes christianorū sibi subiecissent quaruꝫ vna dicit̄ Baldac: ⁊ alia thaurisiū: ⁊ sunt inter armeniam ⁊ persidaꝫ site: permittebant tñ eos xp̄iano more viuere dūmodo soluerēt tributuꝫ. Quadā autē die rector illius regionis: volens extinguere xp̄ianos: vocauit ep̄os xp̄ianorum dicens. Christus vester dixit in euangelio Matthei. 21°. Nō si habueritis fidem dicetis mōti ꝙ proijciat se in mare: ⁊ obediet vobis. Nūc ergo aut hūc montē faciatis proijcere se in mare: aut oēs vos īterfici faciam Quib⁹ dictis cū ep̄i ⁊ alij xp̄iani starent malenconici. Quidā xp̄ianus simplex ⁊ idiota: sꝫ veracē hñs fidē interrogauit ep̄os: an christ⁹ hoc dixerit in euangelio. Quibus respondentib⁹ ꝙ sic: ille inq̄t. Ex quo xp̄s hoc dixit: eamus ⁊ precipia⁹ mōti ꝙ proijciat se in mare: ⁊ sine dubio obediet nobis. Euntes ergo oēs xp̄iani cū episcopis ille bonus ac simplex xp̄ianus plenus fide cū martello mōtē percussit dicēs. O mons precipio tibi in nomine dñi nostri Jesu christi ⁊ in v̄tute fidei xp̄iane: vt proijcias te in mare: statimqꝫ cūctis fidelibus: ac infidelibus aspicientibus: ille mons in mare se proiecit. Ex quo prodigio ipse rector predicte regiōis nomine califfus: qui erat pontifex summus illius gētis: ad fidem christianam cum populo suo cōuersus est: ⁊ baptiçatus Et hoc miraculū retulit Marcus Nicolai polo uenetus de visu: qui tūc erat in partibus illis. O igit̄ potentia ingētissima fidei nostre. O virtus incōparabilis. O excellentia inexplicabilis: profecto omnem nature create potentiam precellis.

A

Quinto peto a te: o natura: nūquid cuꝫ omni potētia tua: possis demones ab obsessis corporibus effugare? Et certū est ꝙ non. Nam dicitur Job. 41°. de diabolo. Nō est potestas super terraꝫ: que cōparetur ei: qui factus est ut nullum timeret. Sed tu o sanctissima fides: nūquid hoc efficere: vales? Et clarū est ꝙ sic: sicut testat̄ dñs noster Marci vltimo. Et omissis alijs exēplis capiamus illud: qd̄ ponit Grego. in p°. li°. dialogoꝝ. s. ꝙ matrona quedaꝫ nobilis habebat nurum: que infra breue tēpus: quo filium ei⁹ acceperat: cum eadem socru ad dedicationē oratorij sancti Sebastiani fuerat inuitata: nocte vero eadeꝫ voluptate carnis deuicta: se a viro suo abstinere nō potuit. Mane autē facto: licet cōsciētia sibi dictaret: ne ad dedicationem cum illa immūditia iret: tamē verecūdia mota: ⁊ magis erubescēs homines: q̄ꝫ deum: perrexit ad dictam dedicationem: mox aūt ut oratorium intrauit erepta a diabolo: ⁊ multum vexata suum crimē publice omnib⁹ referebat. Tūc parentes eius inde uoti eam duxerūt ad maleficos: qui incantatiōibus suis illum demonem: cum expellere vellēt: diuina virtute vna legio demonum in illam intrauit: ⁊ ex tūc cepit tot diuersas emittē voces: quot eam demones possidebāt. Tunc parētes penitentia ducti: eam cum maxima fide ad Fortunatuꝫ ep̄m perduxerunt. Qui cum ingenti fide deum orās: ⁊ nihil in fide hesitans: illos a muliere dmones effugauit: ⁊ liberam parentibus reddidit. O magna fidei potentia: que vno ictu. 6666. demones effugauit.

B

Sexto peto a te o natura: an possis mortuos suscitare: cum omni potentia tua? Et certuꝫ est ꝙ non: dicente Aristotile. in lib°. de secretis secretoruꝫ ad Alexādrum. Nequaq̄ꝫ per naturaꝫ est redditus vite post corporis corruptionem. Sed tu o fides sanctissima: nunquid potes mortuos ad vitam reuocare? Et clarum est ꝙ sic: nā Matthei. xj°. dicitur. Mortui resurgunt: scilicꝫ in virtute fidei christiane. Et omissis multis exē-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

plis referamus illud quod legitur in collationibus Joannis cassiani scilicet q̄ duz quidā Philosophi dicerent scientiam suam esse certiorē q̄ fidem christianam. Abbas panutius: vel ḃm alios Abbas Macharius dixit. O Philosophi probate quod dicitis per resuscitationem alicuius mortui: ⁊ ego similiter probabo fidē meam. Responderunt Philosophi dicentes. Non possumus ait enim Princeps noster Arist. 4°. Mathaphisice hoc esse impossibile per naturā. Tunc predictus Abbas congregato populo iuit ad cimiterium vbi iacebant corpora mortuorū ⁊ in presentia totius populi faciens extrahi corpus vnius mortui clamauit dicēs. O anima huius mortui precipio tibi in virtute fidei christiane: ut venias in hoc corpore: ⁊ a morte ad vitam resuscites illud. Mirabile dictu: statim precepto facto ille resurrexit: q̄ diu mortu⁹ extiterat. Quo miraculo supra omnem nature virtutem facto: Philosophi ad fidem conuersi sunt. Ex quibus omnibus patet excellentia fidei catholice. C

Quantum enim placeat deo: patet per illud quod inquit Dauid ps°. 32°. Omnia opera eius in fide: ⁊ loquitur de deo. Omnia etiam magna opera meritoria sunt in virtute fidei facta: ut inquit Paulus ad Hebre. xj°. Fide enim Abel offerebat p̄mitias deo. Gen. 4°. Et ex hoc illi placuit. Fide Noe per archam saluatur. Genesis. 6°. ⁊. 7°. Fide Abraham egreditur de terra sua. Gen. 12°. Fide Loth de sodomis liberatur. Gen. 19°. Fide Isaac imolari erat cōtentus. Genesis. 22°. Fide Joseph vxori domini sui non consensit. Gen. 39°. Fide Moyses flumina egypti i sanguinem vertit. Exodi. 7°. Fide ipse cum populo israel mare trāsijt siccis pedib⁹. Exodi. 14°. Fide aquas Marath amaras dulces fecit. Exodi. 15°. Fide aquā de petra eduxit. Exo. 17°. Fide Jordanis siccatur. Josue. 3°. ⁊ hierico cadit. Josue. 6°. Fide Josue fecit stare solem ⁊ lunam imobilem per diem naturalem. Josue. x°. Fide Gedeon cum. cccc. viris. centū vigintimilia madianitarum superauit. Judic. 7°. Fide sterilis peperit Sansonem. Judic. 13°. Fide Sanson mille viros strauit: ⁊ aquam de maxilla habuit. Judic. 15°. Fide Anna concepit. primi Regum primo: ⁊ Helias fide fecit descendere ignem de celo. quarti Re. primo: ⁊ Heliseus fide suscitauit filium sunamitis. quarti. Reg. quarto. Fide sol decem gradibus retrocedit. quarti Regū. 20. ad orationem Esaie factam: ad petitionē Ezechie regis Juda. Fide Thobias illuminatur. Thobie xj°. Fide Daniel cū tribus socijs stetit in fornace ignis illesus. Dan. 3°. Fide Daniel de lacu leonū liberatur. Dan. 6°. Fides omnia impetrat. Ideo Centurioni dixit dominus. Matthei. 8°. Uade ⁊ sicut credidisti fiat tibi: ⁊ Matthei. 9°. dixit mulieri sanguiflue. Fides tua te saluā fecit. Et leproso curato idem dixit. Luce. 17°. Et eadē verba dixit ceco illumiato Luc. 18°. ⁊ Marie magdalene. Luce. 7°. Ex predictis igitur possumus cognoscere fidem esse deo gratissimam pro qua tam mirabilia operatur: e contra vero est de infidelitate quod patet quia infidelibus cōminatur eternam damnationem: vnde Eccle. 17°. dicitur In gentem i credulā exardescet ignis. ⁊ Apoca. 21°. scriptum est. Timidis autē ⁊ incredulis pars illorum erit in stagnum ignis ⁊ sulphuris: ⁊ ardebunt in secula seculorum. In tantum autem fides est deo grata: q̄ propter illam dat nobis benedictionem suam: vnde Saluator ait. Luce. x°. Beati qui non viderunt ⁊ crediderunt: vnde Paulus ad Galathas. 3°. inquit. Qui ex fide sunt benedicentur cū fideli Abraham. Nec mirū si fides tātū chara est deo. Nam per ipsā homo totaliter subijcit ei id qd̄ est p̄cipuū in ipso. s. intellectū: dum credit ea que sūt supra capacitatē intellectus humani: seruans illud. 2°. ad Cor. x°. In captiuitatē redigētes oēm intellectum in obsequiū Christi. Item per fidem anima nr̄a purgatur a peccatis ⁊ fit mūda. iuxta illud Actuum. 15°. Fide purificans corda eorum transūptiue de cōse. di. 4°. c° verus. Qui autē diligit cordis mūdiciā: habebit amicū regē: scilicet celestem Prouer. 22°. Item fides est ānulus quo anima despō sat deo: iuxta illud Osee. 2°. Desponsabo te mihi in fide: vbi dicit glosa. Sola fides est: que in spirituali matrimonio animā deo copulat: ⁊ sibi spōsam facit. Idē enim ius seruat in spōsa ⁊ vxore C. de bōis que libe. l. nō sine rōne. Annulus ergo fidei ē euidens signū despōsationis aīe cum deo. ar°. in. c°. nostrates. 30°. q. 5°. Et ideo sicut sponsus diligit sponsā suā: iuxta illud Esa. 62°. Gaudebit sponsus sup spōsam: ita de⁹ diligit fidelē aīam: per fidem etiam deus inhabitat in aīab⁹ nostris: vnde Apostolus ad Ephe. 3°. ait. Existimo enim xp̄m habitare p fidem in cordib⁹ nostris: ⁊ ideo etiā iquit fidelib⁹. 2°. ad Cor. 6°. Uos estis templū dei viui: o fides sanctissima tu es illa que oratiōes nostras facis a deo celeriter exaudiri: dicēte domino Marci. xj°. ⁊ Matthei. 21°. Quicquid orātes petitis: credite quia accipietis et fiet vobis. E contra vero fides multum displicet diabolo: cui summe displicet illud quod valde placet deo. Nec mirū quia diabolus est spirit⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

immundus. Matthei 12°. ꝛ Luce. xj°. ꝛ idō sibi placent imundicie: ꝛ displicent mundicie: ꝛ per/ consequēs anima munda per fidē. Item qꝛ dia bolus est adulter aīaꝝ: faciens eas fornicari per peccatū: non vellet qḋ in anima eēt ānulus fidei ex quo impeditur cū ea cōmisceri: iuxta illḋ Job. 24°. Oculus adulteri obseruat caliginē: sequitur autem in eodē. c°. de demonibus. Si subito ap/ paruerit aurora arbitrantur vmbrā mortis. Fi/ des enim est aurora verū solem precedens: ꝛ idō diabolus eam exosam habet: ꝛ maxime qꝛ ipse fur ꝛ latro: querit spoliare animā suis donis: gra tijs ꝛ virtutibus: qḋ facere nō potest: quādo ho/ mo habet in se lumen fidei: per quod videt insidi as diaboli: ꝛ se ab eis custodit: ꝛ ideo Saluator ait Joannis. 3°. Omnis q̄ male agit odit lucem ꝛ non venit ad lucem: vt non arguantur opera ei⁹. Que verba possunt exponi de diabolo ꝛ de luce fidei. Scit etiaꝫ diabolus ꝙ fides est oculus anime: ꝛ ideo quia ipse vult cōtinue pugnare cū ea: cum qua habet coluctationem vt dicitur ad Ephe. 6°. Querit semper eruere ipsum oculum vt homo cecatus nō videat quō debeat se ab eo deffendere. Et facit sicut coruus: qui semp primo currit ad extrahendum oculum cadaueris: ꝛ si/ militer ipse currit ad eruendū oculū nostre men tis: de quo Chriso. super Mattheū īquit. Fides religionis catholice lumen est anime: ostiuꝫ vite eterne: ꝛ totius veritatis stabile fundamentum. Ideo etiā diabolus exosam habet fidem: qꝛ per eam expulsus est a mundi dominio. Nam ante fidem Christi regnabat ꝛ colebatur ꝑ idolatriaꝫ nūc autem verificatum est illud Joannis. 12°. vbi saluator ait de fide sua. Nūc princeps huius mūdi eijcietur foras. Et ideo sicut canis timet ba culū quo percussus ē: ita diabolus fidem: maxi/ me qꝛ per eam expellitur ab aīa hoīs. Fides eniꝫ in arce aīe ponit signū regis celestis ꝛ introducit ipsum in aīa: ꝛ ideo fugat diabolum: ꝛ verificatᷣ illud Luce xj°. Cum fortis armat⁹ custodit atri um suū in pace sunt oīa que possidet. Cū autem fortior eo supuenerit ꝛ vicerit eum: oīa spolia ei⁹ diripiet ꝛc. ꝛ ideo inquit Aug. in li°. de baptismo paruulorū: ꝛ ponit Magister. in. 3°. di. 19ᵃ. c°. p° di. Si recte fidei intuitu in illū respicimus q̄ pro nobis pependit in ligno: a vinculis diaboli solui mur. Eiectus quoqꝫ fuit diabolus a corporibus ab eo possessis ꝑ fidem Christi: ut patet Mat/ thei 12°. ꝛ Marci. 7°. de filia cananee: ꝛ de Apo stolis eijcientibus demonia in virtute fidei Chri sti. Luc. 9°. Abhoīatᷣ etiam fidem ipse diabolus sciens ipsā eē stabilissimū salutis nostre funda/ mentū de quo inquit glosa super. xj°. c°. epistole Pauli ad Hebre. Fides ē fundamentū omniuꝫ bonorū: qḋ nemo mutare pōt: sine quo non ē bo/ na edificatio: ꝛ Aug. super Joanneꝫ ait. Fūda/ mentū iustitie est fides que medicatᷣ corda iusto/ rū: ꝛ iterū in li°. de fide ad Petrum dicit. Fides ē oīum bonorū fundamentū: ꝛ humane salutis initium: ꝛ idem in li°. 12°. cōtra Faustuꝫ scribit. Sicut oīs laus attribuenda ē radici fructuꝫ nu trienti: ita ꝛ fidei oēm virtutē perficienti. O bea/ tissima fides tu es illuminatio cordiuꝫ nostrorū que nos videre facis deum: quē sine te videre nō possumus: ꝛ ideo dixit saluator cecis illuminādis corporaliter: ꝛ spiritualiter Matthei. 9°. Secū/ dum fidem vestraꝫ fiat vobis: ꝛ aperti sunt ocu/ li eoruꝫ. Si enim etiam de se visibile ꝛ optime co loratum non pōt videri sine lumine: etiā ab ocu/ lo clarissimo: quia vt ait Philosoph⁹. 2°. de ani ma. Color non est visibilis sine lumine. Multo minus deus a nobis inuisibilis: potest videri si/ ne lumine fidei. Lumen nāqꝫ rationis nostre nō est tante acuitatis ut possit excedere naturalia: ꝛ supnaturalia illustrare nisi quantuꝫ lumine fidei adiuuatur. Facit enim fides credere nō visa. c°. in domo. de peni. di. 4ᵃ. ꝛ vbi ratio non pōt attī/ gere ipsa supplet defectū eius. c°. reuera. de cōse. di. 2ᵃ. Nulla enim lux clarior recta fide: ut in epi stola. inter claras. C. de sūma trini. ꝛ fi. ca. de qua inquit Chriso. sup Mattheū. Fides est lampas quia sicut lampas illuminat domū: ita fides ani/ mam. ꝛ Aug. dicit. Fides est illuminatio mentis ad summā veritateꝫ: vnde Ber. super Cañ. ait. Quid non inveniet fides: attingit inaccessa: de prehendit ignota: cōprehendit inmensa: appre/ hendit nouissima. Ipsam deniqꝫ eternitatē suo illo amplissimo sinu circūcludit. Trāsgrediturqꝫ fides rationis humane fines: ꝛ nature vsum: ac terminos experientie: hec ille. Ipsa quoqꝫ fides animam nostram charitate ꝛ diuino amore in/ flāmari facit: vnde Grego. super Ezechielē: ꝛ po nitur a Magistro in. 3°. di. 23ᵃ. ait. Nisi fides ꝑ/ us teneatur nullatenus ad spiritualem amoreꝫ attingitur: non enim charitas fidem: sꝫ fides cha ritatem precedit: quia nemo potest amare qḋ nō credit: hec ille. Et similiter facit nos bene opera/ ri cum charitate: quia fides per dilectionē opera tur: ad Gala. 5°. ꝛ. 28ᵃ. q. pᵃ. c°. vxor. ꝛ de sacra vnctio. c°. vnico. §. quia vero. Fides quoqꝫ ē illa sine qua nullum opus nobis valet ad salutem c°. firmissime. de here. ꝛ prima. q. prima. c°. firmis sime. ꝛ. 26ᵃ. q. prima. c°. omnis. §. ex his. ꝛ de sum ma trini. ꝛ fide catholica. c°. firmiter. §. vna est.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

⁊ probat Augustinus.19°.de ciuitate dei.c°.23°.
Adueniente autem fide:omnia opera nostra no
bis proficua sunt ⁊ viua atq3 meritoria:si tamen
sint de genere bonorum: ⁊ bene circunstantiata
vnde Augustinus super illud apostoli ad Ro/
ma.3°.Arbitramur iustificari hominem per fi/
dem ait.Bona ante fidem inania sunt:vbi enim
fides non est:vere bonum opus non est: ⁊ iteruz
dicit.Si bona videbantur anteq̄ crederes: cur/
rebas quidem:sed preter viaz currendo errabas
potius q̄ perueniebas.Ubi autem vera fides est
necesse est charitatem esse. Ubi autem charitas
est:omnia opera placita sunt deo.Fides etiam vi
uificat animam nostram:vnde saluator ait. Jo/
annis.xj°.Qui credit in me etiam si mortu⁹ fue
rit viuet:est autem fides similis calori solari:cui⁹
virtute reuiuiscunt plante.Item cordi totū cor/
pus viuificanti: ⁊ radici totius arboris vitaz cō/
seruanti.Fides etiam distinguit electos a repro
bis:iuxta illud ad Roma.4°.Signum accepit
circūcisionis:signaculum iustitie fidei.Fideles g°
semper portant insignia dei: in signum q̄ sūt ex
parte eius. Infideles autem insignia diaboli qa
sunt de illis de quibus inquit Salomon Sap.
secundo.Imitantur autem illuz qui sunt ex par
te illius:ea propter maximum damnum incur/
rit qui ipsam fidē amittit:vnde Seneca ad Lu
cillum scribit.Fidem qui perdit:non potest vl/
tra perdere: ⁊ iterum ad eundem Epistola.37°.
ait.Fides sanctissimum humani pectoris bo/
num est.Separat quoq3 fides sapientes ab insi
pientibus:iuxta illud Apoca.14°.Hic est fides
⁊ sapientia sanctorum qui custodiunt mandata
dei: ⁊ fidem Jesu.Sicut ergo fides ostendit qui
sunt milites Christi: ⁊ qui diaboli:quia ait domi
nus Luce.xj°.Qui non est mecum scilicet per
fidem:contra me est.Quod etiam notatur in.l.
celicolarum.C.de iude.ita etiam demonstrat q
sint sapientes ⁊ stulti.Radix enim sapientie est fi
des.Ecclesiastici primo.Fides etiam impetrat
nobis remissionem peccatorum:vnde Act.deci
mo dicitur de Christo.Huic omnes ꝓphete te/
stimonium perhibent remissionem peccatorum
accipere per nomen eius:omnes qui credunt in
eum: ⁊ Matthei.8°.Scriptum est q̄ videns
Jesus fidem illorum qui offerebant sibi parali/
ticum curandum:dixit ei.Confide fili remittun/
tur tibi peccata tua:vbi glosa inquit.Ecce quan
tum valet apud deum fides propria:cui tantu3
valuit aliena.Has autem omnes ⁊ multas ali/
as fidei vtilitates considerans Augustinus in/
quit in libro de verbis domini.Nulle maiores
diuitie:nulli thesauri:nulli honores:nulla huius
mundi maior est substantia:q̄ fides catholica
que peccatores homines saluat:cecos illuminat:
infirmos curat:cathecuminos baptizat: fideles
iustificat:penitentes reparat:iustos augmentat:
martyres coronat:virgines ⁊ viduas conseruat:
clericos ordinat:sacerdotes consecrat: ⁊ in eterna
hereditate cum sanctis angelis collocat:hec ille.
Qui etiam in libro.de speculo.c°.primo rogat
deum dicens.Obsecro misericordiam tuaz: ⁊ su
plex imploro cunctorum fons ⁊ origo:bonorum
largitor: ⁊ conseruator virtutum deus adauge
mihi fidem sanctam: rectam:immaculatam: fi/
dez eruditam:catholicam: ⁊ prudentissimam:
feruentem: insuperabilem: ⁊ orthodoxam: que ī
me omne quod tibi placet per dilectionem: ⁊
humilitatem operetur:que vinci nequeant inter
verba altercationis:in die persecutionis ⁊ neces/
sitatis:adiuua domine credulitatem meam.Sci
ebat enim Augustinus q̄ fides est illa que tenet
hominem in gratia diuina:iuxta illud secunde.
ad Cor.primo.Nam ⁊ fide statis.Item q̄ deus
apparet eis qui fidem habent in illum Sapien/
tie primo. ⁊ q̄ beneplacita est ei fides ⁊ mansue/
tudo.Eccle.primo.Nos igitur fideles gaudea/
mus de dono fidei nobis a deo collato:dicentes
cum beato Thobia sui libri.c°.secundo.Uitaz il/
lam expectamus quam dominus deus daturus
est his:qui fidem suam nunq̄ mutant ab eo.

¶ De signis quibus cognoscitur verus Christi/
anus.

Secunda pars nostri sermonis dicitur
signationis:videlicet quib⁹ signis pos
sumus cognoscere illos qui habent ve
ram fidem: ⁊ licet dicat dn̄s.Mar.vl
timo.Signa autem eos qui crediderint hec se/
quentur.In nomine meo demonia eijcient: lin
guis loquentur nouis:serpentes tollēt.Et si mor
tiferuz quid biberint:nō eis nocebit.Sup egros
manus imponent ⁊ bene habebunt.Tamē si qs
non habeat hec signa:non per hoc debet reputa
ri non esse fidelis:hec enim miracula erant neces
saria in primitiua ecclesia que erat fundāda: mo
do vero iam stabilita fide:nō sunt ita necessaria
vt inquit Nicola⁹ de lira sup predicta verba sal
uatoris.Septē ergo alia signa īueniunt: ex qb⁹
cognosci pōt an quis hēat magnam vel paruam
fidem.Primū est deo in oībus obedire:etiā val/
de arduis:que videantur esse contra rationem:
⁊ huiusmodi fuit fides Abrahe: qui cum esset se
nex: ⁊ in senectute habuisset filium vnicum le/
gitimum:per quem dixerat ei de⁹ q̄ semē ei⁹ erat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

multiplicandum: postea cum precepisset ei deus vt ipsum filiũ quem summopere diligebat occideret: vt habet̃ Geñ.22°. voluit dictũ filium iugulare: et tamen etiam sperabat ex dicto filio semẽ suum multiplicari debere fm promissionem diuinam. Et ideo de eius immensa fide dicitur Geñ. 15°. Credidit Abraham deo et reputatum est illi ad iustitiã. Quod etiam recitat paulus ad Roma.4°. in magnã Abrahe commẽdationẽ vbi etiam ait: q ipse Abraham cõtra spem in spem credidit. Illi ergo qui deo nõ obediũt nõ sũt xpiani veraces. Ideo Luce.6°. dicit dñs. Quid vocatis me domine: et nõ facitis que dico? Et talibus negans regnum celorum. Matthei.7°. ait. Nõ omnis qui dixerit mihi dñe dñe ĩtrabit in regnũ celorum: sed qui fecerit volũtatẽ patris mei qui misit me intrabit in regnũ celoꝝ. E

Secũdum signum est propter deum temporalia contemnere. Quomodo enim in deũ credit: qui solicitudine nimia temporalia querit? Cum ipse dicat Matthei.6°. Nolite soliciti esse aĩe vestre quid mãducetis: neqꝫ corpori vestro qd induamini. Scit enim pater vester quia his oĩbus indigetis. Primum ergo querite regnũ dei et iustitiam eius: et hec omnia adijcientur vobis. Qui ergo nimis soliciti sunt de acquirendis diuitijs: maxime religiosi nõ sunt veri fideles. Cũ dicat dñs Matthei.6°. Nõ potestis deo seruire et mammone: vbi glosa inquit. Mammone seruire: deum negare est. E cõtra autem signũ est magne fidei parum curare de temporalibus bonis: sed sperare in domino: iuxta illud propheticũ Jacta cogitatum tuum in domino et ipse te enutriet: et hoc faciunt veri religiosi dicentes illũ apostoli p°. ad Thi. vltimo. Habentes alimẽta et qb9 tegamur his cõtẽti sumus. Et hanc magnam fidem habuit Moyses de quo dicit Paulus ad Hebr. xj°. Fide Moyses grandis effectus est: q negauit se esse filium filie Pharaonis: magis eligens affligi cum populo dei: q̃ temporalis peccati habere iocunditatem: maiores diuitias existimans thesauro egyptiorum ĩproperiũ xpi. F

Tertium signum est in aduersis de deo confidere: sicut fecit Jonathas vadẽs cũ solo armigero in exercitu inimicorum: vt eos interficeret dicens. Nõ est difficile domino saluare ĩ paucis: sicut in multis. primi Re.14°. Et idem dixit Asa rex Juda secũdi Parali.14°. et Josaphat eiusdẽ libri 20. et Judas machabe9 primi Macha.3°. hãc etiã mirabilem fidem habuit Dauid vadẽs in nomine domini cũ baculo cõtra philisteum: primi Regum.17°. et Esdras magis con fidẽs in oratione q̃ in cõductu regum: primi Esdre.8°. et socij danielis dicẽtes. Quod deus poterat liberare eos de camino ignis ardentis. Danie lis 3°. G

Quartum signum magne fidei est deo ad lõgam credẽtiam bona sua tradere. Magni enim principes: magnam et longam volũt credẽtiam. Et ideo signum est parue fidei: cum benefaciens vult sua benemerita statim a deo remunerari. Contra quem dicit̃ Eccli. 20. Hodie feneratur quis et cras expetit: odibilis est homo huiusmodi: et Prou.20.c°. scriptũ est. Hereditas ad quam festinatur in principio: in nouissimo benedictiõe carebit. Ideo canit propheta. Expecta dominum: et viriliter age: et confortetur cor tuum et sustine dominum. H

Quintum signum magne fidei est in postulatione nõ deficere: licet nõ ita cito exaudiamur. Et ideo laudatur Cananea que totiẽs repulsa non destitit clamare di. Miserere mei fili dauid. Matthei.15°. Quãdo ergo sumus in aliqua tribulatione signũ est magne fidei: si de deo nõ desperemus: licet nõ ita cito liberemur. Et hãc fidem habuit beatus Job dicens.13° sui libri c°. Etiam si me occiderit in ipo sperabo. Sine hac fide nullus potest ingredi regnum celorum. Omnes enim sancti per hanc fidem gloriam celestẽ cõsecuti sũt: in tribulationibus et ĩ ĩfirmitatibus nõ deficientes: de quibus ad Hebr. xj°. dicit̃. Sãcti p fidem vicerunt regna operati sunt iustitiam adepti sunt repromissiones: obturauerũt ora leonum: extinxerũt impetum ignis: effugauerũt aciẽ gladij: conualuerũt de infirmitate: fortes facti sũt in bello: castra verterũt exterorum. etc. I

Sextum signum magne fidei est oẽs articulos fidei non timere: cõfiteri etiam vbi est periculum mortis. Et ideo dicit Tho. 2a.2e.q.3a.ar°. 2°. q quotiẽscunqꝫ aliqui tacẽdo et nõ manifestãdo se esse christianos: cognoscerent q ex hoc sub traheretur honor debitus deo vel proximo: damnũ infidelitatis sequeretur: vtputa. Si quis interrogaretur de fide et taceret ac ex hoc crederetur q non haberet fidem: vel q fides non esset vera: vel alij propter taciturnitatem eius auerterẽtur a fide talis peccaret mortaliter. Et hoc est quod inquit apostolus ad Roma. x°. Corde creditur ad iustitiam: ore autem cõfessio fit ad salutem. Ideo in c°. firmiter. de summa. tri. et fi. ca. dicitur firmiter credimus: et fideliter confitemur. Quapropter Matthei. x°. dicit dominus. Qui me ꝯfessus fuerit coram hominibus: confitebor et ego eum coram patre meo. K

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Septimum magne fidei signum est ad honorem dei multa bona facere. Cum enim fides sit in anima: non potest cognosci a nobis ꝙ quis habeat magnam aut paruam fidem nisi per actus exteriores per quos inferiores cognoscũtur vt ait Aristotiles in 2°. Priorũ: ⁊ in 2°. de anima inquit. Habitus cognoscuntur per actus. Et in 4°. Metha. ait. Opus bonum ⁊ malum ab extra idicat quale sit in anima: ⁊ 4°. Ethi. Qualis quisqꝫ est: talia dicit ⁊ operatur ⁊ sic viuit. Et in 12°. Metha. Actus specificat habitus. Et in p°. de anima etiam dicit. Anima simplex ⁊ intellectualis cognoscitur per motum ⁊ sensum: ⁊ per operationem sui corporis. Et ibidem. Accidẽtia magnam partem cõferunt ad cognoscenduꝫ quod qd est: ⁊ 27ª. q. pª. c°. nec aliqua. dicit glosa. Per exteriora interior volũtas dignoscit̃: facit. §. ceruos. insti. de re. di. l. naturalem. §. in his ff. de acqui. re. do. l. Fulcinius. §. illud sciẽduꝫ. ff. ex quibus cau. in pos. eatur. Et Ambrosius in libro de officijs ait. Habitus eniꝫ imẽtis per statuꝫ corporis cognoscit̃. Prosper quoqꝫ in libro Epigramathum: epigramathe 22°. inquit. Ex operuꝫ specie clarescũt intima cordis: De actibus enim exterioribus habent homines iudicare. Cle. exiui de paradiso. §. cupientes. de. ver. signi. Quãdo igitur quis non bene operatur: signum est ꝙ nõ est verus fidelis. Scriptum est enim Jacobi. 2°. Fides sine operibus mortua est: transumptiue in c° fertur. ⁊ c°. sicut vrgeri. ⁊. §. opponitur. pª. q. pª. ⁊ de peni. di. 2ª. c°. si enim. ⁊ di. 3ª. §. illud. ⁊ de sacra vncti. c°. vnico. §. quia vero. Ex quibus omnibus colligit quidam predicator ꝙ aliqui sacro baptismate renati: habent fidem viuam sed tenuem: ac macram: quia cum fides viuat ex bonis operibus: ipsi eam pascunt tenuissimo cibo: ⁊ potu spirituali: ⁊ vilissima refectione: non dantes ei nisi modicum aque ⁊ panis ordei: aut milij: vel similaginis: seu fulfuris: idest modicis ⁊ parui meriti operibus eam cibantes. Alij vero habent fidẽ viuam ⁊ pingueꝫ: quia eam optime pascũt abũdãtissimis ferculis: ⁊ delicatissimis cibarijs: idest multis ⁊ maximi meriti operationibus. Alij aũt habent fidem mortuam: quia illam nullis operibus bonis pascentes mori fame permiserunt. Sꝫ alij istis deteriores non solum fidẽ suam spiritualis cibi inedia extingunt: sed etiam iniquis actionibus tanq̃ venenosis cibarijs eam prefocantes interimunt. Et isti licet temerarie nomẽ sibi christianitatis vsurpent: xpi tñ cẽsẽtur inimici. Et iõ ingt Paulus ad Thi. p°. de talibꝰ xpianis. Cõfitentur ore se nosce deum: factis autem negant. Super que verba Augusti. inquit. Multos in christianis inuenimus antichristos: qui nõ verbis ⁊ corde: sed tñ factis Christuꝫ negant. Talis est fides non christianorꝫ: sed demonum: hec ille. Ea propter dicit Magister sen. ⁊ omnes Theologi in 3°. di. 23ª. ⁊ Alexã. de ales in 3ª. parte sũme in tractatu de 7°. precepto decalogi. q. 5ª. ꝙ aliud est credere deo: aliud credere deum: aliud credere in deum. Credere deo: est credere vera esse que dicit: qd etiaꝫ mali faciunt. Credere deuꝫ: est credere illum esse: qd etiam demones credũt: ⁊ contremiscunt. Credere in deum: est credẽdo amare ⁊ ei vniri: ac illius amore bene opari. Ideo Grego. in quadam omelia inquit. Ille veram fidem habet: ⁊ vere credit: qui exercet operando qd credit. E contra vo de non bene operãtibus dicitur Jacobi. 2°. Sicut corpus sine spiritu mortuum est: ita sine operibꝰ fides. O igitur maledicti peccatores dicite mihi. Nũquid vos estis christiãi? Vultis ꝙ ego respõdeam pro vobis? Clamans cũ lachrymis dico: ꝙ nõ estis fideles Christi: sed diaboli filij. Scriptum est enim Joãnis. 8°. Cuius opera quis facit: huius ⁊ filius est. Si desideras itaqꝫ cognoscere fideles ab infidelibꝰ: ad opera respice. Ait enim dñs Matthei. 7°. Ex operibus eorum cognoscetis eos. Ideo dicitur prime Joãnis. 2°. Qui dicit se in Christũ credere: debet sicut ille ambulauit ⁊ ipse ambulare.

II

Fidelis ergo christianus cognoscitur triplici signo principali. Primum dicitur immitationis. Tenẽtur enim omnes christiani immitari ipm Christũ magistrũ suum: q ait Joã. 13°. Exẽplum dedi vobis ut queadmodum ego feci ita ⁊ vos faciatis: ⁊ eiusdem euãgelij. 14°. c°. etiam dicit. Qui credit in me opera que ego facio: ⁊ ipse faciet: ⁊ maiora horum faciet: qd dictum intelligitur nõ solum de operibus miraculosis: sed etiam de virtuosis. Videamus ergo que virtuosa opera Christꝰ nobis immitãdo proposuerit: ⁊ que virtutis exempla nobis dederit: ut intelligamus: ꝙ cum christianus a Christo dicat̃. c°. vnico. §. quia vo. de sacra vnctio. Cuꝫ tenemur q̃tum possumus imitari. Dedit autem hic dux: preceptor: ⁊ doctor noster. p°. exẽplum obediẽtie: iuxta illud ad Philip. 2°. Christus factus est pro nobis obediẽs: vsqꝫ ad mortem: mortem autem crucis: ⁊ Joãnis. 14°. ipse dicebat. Sicut mandatum dedit mihi pater sic facio. Unde in horto tẽpore passionis dicebat patri: illud Matthei. 26°. Fiat non sicut ego volo: sed sicut tu: dic de guttis sanguinis fluentibus in terram ex representatione passionis: quã potius voluit sustinere: q̃ obe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

dientiam in aliquo preterire. Unde Bernar. ait
Christus ne perderet obedientiam perdidit vitam
Nō est ergo verus obediēs: qui nō desiderat lam/
bere illum sanguinem in terra effluentem &c. pra
tica tuo modo. Sed vt dicit Paulus ad Hebr.
12°. Uos mundum vsqz ad sanguinem restitistis
De ipso etiam saluatore nostro dicitur Luce. 2°.
Et erat subditus illis. Humilitatis quoqz exem
plum dedit nobis dicens Matth. xi°. Discite a
me quia mitis sum: & humilis corde. Item pa/
tientie: vnde Esa. 53°. de ipso dicit. Tanq̄ agnus
coram tondente se obmutuit: & non aperuit os su
um. Et ideo dicit nobis Luce. 21°. In patientia
vestra possidebitis animas vestras. Ipse autē hu
militer & patienter opprobria: & contumelias ac
aduersa sustinuit: vt nos humilitatis & patientie
haberemus exemplum: vt dicitur in c°. dominus
noster. 63ª. di. Castitatis etiam exemplum dedit.
Unde Apoc. 19°. de eo dicitur. Erat scriptum in
femore eius rex regum: & dn̄s dominantium. Et
ideo dixit nobis Luce. 12°. Sint lumbi vestri pre
cincti. Item paupertatis: dum ait Matth. 8°. &
Luce. 9°. Uulpes foueas habent: & volucres celi
nidos. Filius autē hominis nō habet vbi caput
suū reclinet: & dū voluit reclinari in presepio &c.
Luce. 2°. pacificabilitatis quoqz dum ait Joan/
nis 14°. Pacem meam do vobis: pacē relinquo
vobis. In persona autem eius inquit psª. Cū his
qui oderūt pacem eram pacificus: cum loquebar
illis impugnabant me gratis. Item dedit nobis
exemplum remissionis iniuriarum: dum Luce.
22°. ait. Pater ignosce illis quia nesciunt quid fa
ciūt. Item cōsolationis afflictorum: dum post re/
surrectionem suā per dies quadraginta apparēs
discipulis consolatus est eos. Actuū. p°. Multa
quoqz alia opera virtuosa ostendit nobis: de qui/
bus dicam in 2ª. parte principali huius operis
sermone. 34°. vide ibi. Si ergo cuius opera qsqz
facit: eius & filius est: Joānis. 8°. profecto qui nō
fac̄ opa Christi sed diaboli: nō christian⁹ sed dia
bolicus appellari debet: s̄m Ambrosium sup Joā
nem: vnde & Augustin⁹ in libro de doctrina xp̄ia
na ait. Miser est qui se aduocatum litteras ne/
scientem audeat ɔfiteri. Quis tam insanus vt se
militem cōfiteatur cum nec dum sciat arma ge/
stare? Nemo enim quodcunqz nomē sine causa
sortitur. Sutor vel artifex dicit̄ qui illius artis mi
nisterium nouit. Quomodo christianus appella
ri possit in quo nullū xp̄ianitatis signū apparet?
Christiani enim nomen: nomen est humilitatis:
patientie: castitatis: & asperitatis: penitentie: pau
pertatis: & obedientie. Christianus omnino non
est qui non facit opera Christi: hec ille. Diffe/
runt enim s̄m Philosophum. 2°. Ethicorum.
in prin. ea que habemus a natura ab his que ha
bemus ab arte: quia in his que habemus a natu
ra potentie precedūt operationes: nam multum
videre non tribuit visum: sed potentia eius. Sed
in his que habentur ab arte: operatio tribuit ha/
bitum. Citharista enim fit per citharizare. Et sic
christianus per christiane viuere. Ideo Ambro
sius in c°. cauete. 22ª. q. 5ª. inquit. Mendacium
est se christianum dicere: & opera Christi nō face
re. facit lex 2ª. §. seruius. ff. de origi. iu. di. Tur/
pe est patritio & nobili: & causas orātibus in quo
versatur ignorare. Ueniamus ergo ad praticam
Ubi nunc sunt veri christiani? O superbe quomō
christianus appellari potes: cum christi humili/
tatem non immitteris? O luxuriose: concubina/
rie: fornicator: & sodomita: quomodo vos christia
ni estis: qui contra Christi doctrinam: carnales
delectationes amplectimini? O vsurarie: auare:
raptor: O filij inobedientes: o qui p̄cepta dei cō/
temnitis. O vos qui odium in corde portatis. O
guelphi: & gibelini: & alij partiales: animarum ve
strarum proditores. O vindicatores: quomodo
vos omnes christiani dici potestis: qui Christi do
ctrinam malis operationibus vestris improbatis?
O vos qui nunq̄ iniuriam remittitis: cum ma/
gister vester Christus dicat Joannis. 13°. In hoc
cognoscent omnes q̄ discipuli mei estis si dilec/
tionem ad inuicem habueritis: profecto vos nō
discipuli Christi sed diaboli estis. Nam magister
vester a discipulo traditus: a iudeis persecut⁹: ala
pis cesus: flagellis percussus: depillatus: conspu/
tus: irrisus: toto corpore laceratus: denudatus:
spinis coronatus: cruci affixus: aceto & felle
potatus: omnibus membris destitutus: crudelis/
sime tractatus: morti propinquus: & mala pro bo
nis & bn̄ficijs collatis recipiēs: iuxta illud qd̄ in
persona eius inquit psalª. Retribuebant mihi
mala pro bonis: & odiū pro dilectiōe mea. Quid
dicit? quid clamat? o cor induratum? An forte
vindictam: vel maledictionem ipsis inimicis suis
minat̄? Certe nō: sz pro eis patrē suū dep̄cat̄. Tu
aūt cor lapideū: tigride crudelius: & icudine duri
us: tu cor obstinatū: cor marmoreum: cor adamā/
tinū: cor diabolicū: inuidiā cōtra proximū retines:
iniurias remittere recusas: & nunq̄ p̄cere statui/
sti vel iurasti. Profecto aut vitas mēdax est que
mētiri nō p̄ot: aut vos p̄fidi pctōres: nō estis di/
scipuli xp̄i: & p̄ cōsequēs nec xp̄iani: lz aūt īpossi/
bile sit hoīez assimilari xp̄o deo: similitudine eq̄litat̄
tamē possumus ei assimilari assimilatiōe immu/

tationis pro modulo humano fragilitatis no/stre: s[ecundu]m beatum Bonaventuram. in. 2°. dist. 5ª. ad quod hortatur ipse dominus dicens: Matthei. 5°. Estote perfecti: sicut et pater vester celestis perfectus est: idest estote perfecti: ut homines sicut ipse perfectus est: ut deus. Quod vero sceleratissimi peccatores christiani recte nuncupari non possint: probatur per dictum sancti Tiburtij martyris: qui dixit Fabiano iudici de quodam malo christiano nomine torquato. Diu est quod torquatus christianum se esse mentitur. Virtus enim ipsa nominis sancti graviter fert: et moleste suum nomen a non suis moribus usurpari. Re vera enim illustrissime hoc christianum vocabulum divine virtutis est sectatorum: scilicet christi: qui vere philosophi facti sunt: et qui ob terendas libidines fortiter dimicarunt. Ne credas illustrissime: hunc christianum esse: qui in lenocinio sui moliendo capitis fimbrias emittit: qui tonsorem diligit: qui scapulas moliter gestit: qui fluxum gressuum improbo visu distendit: qui viros diligenter agit: feminas diligentius intuetur. Nunquam tales pestes Christus dignatus est habere servos: hec ille. Patent etiam predicta per ea que leguntur de sancto Hieronymo: cui legenti libros Ciceronis cum nimia aviditate: ut ipse refert dictum fuit. Ciceronianus es: non christianus: de quo habetur in. c°. legimus. 37ª. dist. Nomen ergo christiani neminem salvum facit: sed immitatio operum Christi.

Secundum signum veri christiani dicitur supportationis. Quilibet enim quantumvis iustus et innocens: quascunque penas et tribulationes tenetur tollerare amore Iesu christi: qui tanta pro nobis tolleravit: unde Grego. in Mora. ait. Si iusta placere deo scimus: pati autem nulla nisi que deo placuerint possumus: iusta sunt cuncta que patimur: et valde iniustum est: si de iusta passione murmuramus: hec ille. Ad tollerandas autem passiones nos hortatur Petrus apostolus exemplo Christi dicens: prime canonice sue. 2°. c°. Christus pro nobis passus est: vobis relinquens exemplum: ut sequamini vestigia eius. Quod etiam monet Paulus ex expectatione premij: quod dabit patienter tollerantibus adversa dicens: ad Roma. 8°. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam: que revelabitur in nobis. Debemus ergo servare consilium: quod datum fuit Enee: ut refert Virgilius. 5°. Enei. ubi dicitur. Nate dea: quo fata trahunt retrahuntque sequamur. Quicquid erit: superanda omnis fortuna ferendo est. Et enim inquit Iacopon[us] noster. La patientia giamai non se trova. Se non ali colpi e le gran batalie. Virtu non combatuta pocco vale. Etia dicha lhomo fermo e non se mova. Che sença pena a virtu non si salle. Tanto lhomo e bono quanto sa patir male. Non enim ad patriam celestem pervenitur corrigando: et sensualitates sequendo: sed mala tollerando: unde Actuum. 14°. dicitur. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum celorum.

Tertium signum veri christiani dicitur observationis. Pro cuius meliori declaratione est sciendum: quod querunt doctores: an promittens aliquid affirmative: vel negative: teneatur sub peccato mortali ad promissi solutionem. Verum quia inquit Ari. 2°. elen. Quod ad omne quesitum respondetur: vel per interemptionem: vel per distinctionem. Ideo circa hoc distinguendum est: s[ecundu]m Ricar. in 4°. di. 38ª. et in suo quolibet: et beatum Thomam 2ª. 2e. q. 89ª. et 110ª. et Hosti. in summa. in ti. de iure iurando. quod aut promissio est, solennis: aut nuda: et simplex. Solennis obligat: et de ea oritur actio in foro iudiciali. Si autem est nuda: aut promittens tempore promissionis non intendebat solvere: licet promitteret: et tunc de tali promissione non oritur obligatio in foro conscientie. Et facit cap[itu]l[u]m: litteras. extra de voto: nisi forte per accidens si cederet in detrimentum eius: cui promissum est. Aut promittens intendebat se obligare: et tunc concludunt quod talis promissio obligat in conscientia obligatione necessaria: si vult salvari. 12ª. q 2ª. c°. quicunque. et. q. 5ª. c°. quia Ioannes. et. 27ª. q. pª. c°. hec vero. et. 22ª. q. 5ª. c°. iuramenti. ubi dicitur. Quod inter iuramentum et simplicem loquellam: deus non facit differentiam: quod est intelligendum: s[ecundu]m Ioa. an. in. c°. p°. de pac. Ut comparatio sit in genere: non in quantitate. i. quod utrumque peccat mortaliter: sed tamen gravius frangens iuramentum. Et idem dicit Abbas siculus. Et de hoc est glosa solennis in ipso. c°. Et facit ad predicta textus in. c°. noli. 23ª. q. pª. ubi dicitur. Fides quando promittitur etiam hosti contra quem bellum geritur: usque ad mortem attendenda est. Et in c°. ita ne. 32ª. q. 5ª. etiam dicitur. Tanta debet esse fidelium constantia: ut potius vita: quam fides auferatur. De qua dicitur in. l. i. in prin. ff. de pac. Nihil sic congruit fidei humane: quam conventa servare. Et in c°. 3°. de pac. Scriptum est. Studiose omnibus agendum est: ut que promittuntur opere compleantur facit etiam ad predicta capitulum: sacerdos pª. q. 2ª. ubi dicitur. Expedit mihi magis mori: quam ut gloriam meam quis auferat. Sacri autem canoniste. c°. primo. de pactis. aliter distinguunt dicentes. Quod est quoddam pactum nudum: et quoddam vestitum. Est autem vestitum aliquando stipulatione: que fit precedente interrogatione: et subsecuta

responsione.ut in.l.i.⁊.§ a.ff.de verbo.obligatio.⁊ instit.eodem.in prin. Quandoq₃ ex cirographo ut in sti.de litterarum obliga. Quādoq₃ consensu ut in cōtractibus iurisgētium:qui solo consensu perficiūtur.ff.de iusti.⁊ iure.l.ex hoc iure. Quandoq₃ interuētu rei:ut si do tibi decem:ut pro me aliquid facias. Nudum autem pactū stat in meris finibus conuentionis:in qua non intercessit aliquid extrinsecum. Et ponitur regula de iure ciuili:q̄ ex nudo pacto nō potest agi:sed excipi:quia oritur obligatio naturalis per cōsensum: ut in.l. iurisgētium.§.igitur.ff.de pac.vbi dicitur. Igitur nuda pactio obligationem nō parit:sed parit exceptionem. Fallit tamē etiam de iure ciuili in aliquibus casibus. Sed Ioā.andre.vbi supra dicit q̄ cum illi casus non videātur habere magnam rationem specialitatis:idem deberet esse in omni pacto. De iure autem canonico communiter tenetur:q̄ ex nudo pacto datur actio:per ipsum capitulum primū. Nam vbicūq₃ ius approbat conuētionē semper datur actō ex illa:ut in.l.legitima ff.de pac. Sed ius canonicum approbat hoc pactum quātumcūq₃ nudum. Ergo ex eo pōt agi: maxime cum habeat cōcursum iuris diuini dicēte psalmista. Que procedūt de labijs meis nō faciam irrita. Preterea vbicūq₃ ius mādat aliquid fieri:semper datur actio ⁊ exceptio.ut in.l. vnica.ff.de cōdi.ex le.⁊ in.l.statuas.ff.d acquirē. re.domi.⁊ notat glo.in.c°.cum liberum.de sepul. ⁊ in.c°.si canonici.de offic.ordi.lib°.6°. Sed ius canonicum mādat seruari ista pacta:ergo datur actio ⁊ exceptio. Et hanc opinionem tenet glo.⁊ Hosti.ac Ioā.and.⁊ Anto.de butri.⁊ Archid. 12 a.q.2 a.in.c°.quicūq₃ suffragio. Et idem tenet Panor.l₃ autem Inno.in.c°.nouit.de iudi. Videatur velle: q̄ nō detur actio:sed officij iudicis imploratio:tamē etiam s̄m eum cōcluditur:iudicem ecclesiasticū posse etiam laicos precise cōpellere ad nudi pacti obseruātiam.

O

Notādum tamē multos esse casus in quib⁹ nō tenetur quis ad promissionem etiā quomodocūq₃ firmatam. Primo si cedat in detrimētum anime vel corporis:vel sequatur peccatū mortale aut veniale. Tūc enim non obligat promissio:nec votum:nec iuramētum:nec pactum: nec cōsuetudo:nec lex:nec preceptum:nec aliud vinculum.c°.quintauallis.de iureiur.⁊.c°.i ma lis.ac.c°.inter cetera.22 a.q.4 a.⁊.l.pacta.C.d pac. vbi dicitur. Pacta que contra leges cōstitutionesq₃:vel contra bonos mores fiunt:nullam vim habere indubitati iuris est. Secūdo non obligatur:quādo obseruatio est in detrimētum superioris. Unde dicit Geminianus in.c°.animarū.de sepulturis.lib°.6°. Quod ille qui facit actum ex precepto superioris:quem iurauerat se non facturum non dicitur venire contra iuramētum. Unde si iuraui non exire domum:exire possum citatus a iudice. Et similiter nō tenet promissio vxoris in mariti detrimētum:⁊ idem de alijs similib⁹ est dicēdum. Tertio non obligatur quis ad seruādam promissionē. Si tēpore solutionis immutate sunt cōdiciones personarum:negociorum:⁊ tēporum. Dicit enim Seneca in lib°.de beneficijs: q̄ ad hoc vt homo teneat̄ facere qd̄ promisit requirit̄:q̄ omnia immutata permaneant. Unde si alicui promisi dare gladium:⁊ efficiatur furiosus non teneor ei dare.22 a.q.2 a.c°.ne quis. Item frāgenti fidem mihi:nō teneor fidem seruare.c°. sicut.⁊.c°.peruenit.el.2°.de iureiurā. Item si quis alicui promittat dare filiam suam vxorem:⁊ illa non cōsentiat nō tenetur:cum alienum factum precise promitti non possit.c°.ex litteris.de spon. Item si facultas desit:puta quia quis iurauit reddere pecuniam:⁊ tēpore solutionis non potest.c°. querellam.de iureiurā. Item quādo promissio est cōdicionalis ⁊ non venit cōdicio.c°.peruenit.el 2°.de iureiurā. Item quādo ille cui promittit̄ remittit.c°.p°.⁊.c°.sicut.de iureiur. Legitimo autē impedimēto cessante ⁊ alterius preiudicio:promissio de re licita legitime facta obligat in foro consciētie. Sed quorsum hec tam lōga? non ob aliud nisi vt intelligatur quantum sit erga deum christianorum obligatio. Qui tamen ea que in baptismo promiserūt non attēdunt:nec obseruant. Omnes enim in iniquitatibus concepti nascuntur filij ire:ad Ephesi.2°. Sed quia sine fide christiana saluari nemo potest:portatur ad ecclesiam baptiçādus rogat̄ patrinis comitat⁹. Cui Christi vicarius sacerdos obuiā veniēs inquit. Quid queris? Et patrini in persona eius dicunt. Uolo effici christianus. Et ille inquit. Abrenūcias diabolo ⁊ operibus eius? Et ille respōdet. Abrenuncio.de cōsecra.di.4 a.c°.primum. Et iterum interrogat sacerdos dicēs. Abrenūcias mundo ⁊ pōpis eius? Mūdus autem s̄m Alex m.de ales in 2 a.parte sūme.in prin.dupliciter accipitur. Primo pro ipsa creatura:⁊ sic homo ea vti potest ad necessitatē suam:nec ei renūciare tenetur. Secūdo accipitur pro mundana conuersatione. De qua dicit̄ p°.Ioā.2°. Omne quod est in mundo aut est concupiscētia oculorum:aut concupiscentia carnis:aut superbia vite:⁊ huic mundo renūciare tenetur ⁊ pōpis eius:que sunt diaboli possessiōes. Sicut patuit per exēplum illi⁹ iuuenis vani:qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

exhortatus a confessore vt relinqueret pompas di-
xit. Tollat diabolus quod in me suum est. Et sta
tim venit diabolus: et omnia eius iocalia asportauit.
Respondent ergo patrini pro baptizando ad in
terrogationem predictam sacerdotis dicentes in
persona eius. Abrenuntio et tunc dicit sacerdos
Memor esto sermonum tuorum et a corde tuo nun-
quam abscedant: quasi dicat. O anima que ad sacra
mentum baptismi venisti: ecce dominus iesus xps
redemptor tuus brachijs in cruce extensis te su-
scipere: teque amplecti paratus est: sed cum his pa
ctis quod inimicie suis renuncies ex corde. Anima
autem ipsa sponte et voluntarie promissionem fa-
ciens in presentia testium vocatorum et rogato-
rum in manu sacerdotis loco notarij stipulantis
profitetur dicens. Abrenuncio: idest accepto quo-
cunque pacta et consuetudines domini et saluato-
ris mei Jesu christi et ea vsque ad mortem seruare
promitto. Quibus peractis cathecizatur et bapti-
zatur: et in numero fidelium ascribitur: et omnium
ecclesie meritorum particeps efficitur. O contu-
max anima: seruasti promissionem tuam vsque
adhuc? Ecce quanta est promissio tua: quam solem-
nis: quam licita: quam iusta: et quam sancta professio. Et io
preparet se vnusquisque seuero imperatori et iu-
stissimo redemptori rationem de infideli obserua-
tione promissi districtissime reddere. Unde Au
gustinus in c°. scimus. 12^a. q. p^a. ait: videat vnus-
quisque ne policitationem suam irritam faciat: sed
quod deo promisit fideliter custodiat ne damna
tionem sed premium acquirat. Grauius enim
puniuntur qui votum fecerunt et non seruauerunt
et qui fidem acceperunt et in malo finierunt: quam
qui sine voto et fide mortui sunt: hec ille: et Ber. in
quit. Melius est fidem non agnoscere quam post
agnitam recalcitrare: et Hieronymus dicit. Heu
heu quot sacro renati baptismate christiano fun-
guntur nomine: quibus melius foret non fuisse
christianos: est enim gehennalis pena paganorum
multo minor quam malorum christianorum. Pe
tri. 2°. dicitur. Melius fuisset illis non cognosce
re viam iustitie quam post agnitionem retrorsum con-
uerti ab eo quod illis traditum est sancto man-
dato. Contigit enim illis illud veri prouerbium.
Canis reuersus ad suum vomitum: et sus lota in
volutabro luti. Et iterum ibidem dicitur. Facta
sunt eis posteriora deteriora prioribus. Facit ad
predicta exemplum de capite pagani inuento in
deserto a beato Machario: de quo dicam in. 2^a.
parte principali huius operis. Sermone 21°. par
te. 2^a. Adulti enim tenentur ad ea que pro ipsis
patrini eorum spoponderunt de conse. distin. 4^a.

c°. paruuli. vbi glo. ait: dignum est vt qui per alium
liberatur: per alium etiam obligetur. Si autem in-
ter mercatores fallens fidem grauiter peccare cre
ditur. vnde in. l. p^a. ff. de consti. pecu. dicitur: quod gra-
ue est fidem fallere. Quid dicendum est de ma-
lis christianis qui deo fidem frangunt? Ideo dicitur
in c°. viduas. 27^a. q. p^a. Si inter homines solet
bone fidei contractus nulla ratione dissolui: quan
to magis policitatio quam cum deo quis pepigit
sine graui vindicta solui non poterit? Et idem quasi
habetur in c°. ananias. 17^a. q. p^a. Consideret ergo
vnusquisque vitam suam et videat quod fide pro
testatur operibus obseruat. Ait enim Greg. super
Marcum. Tunc veraciter fideles sumus si quod sumus si
quod labijs promittimus: operibus implemus. In die quippe
baptismatis omnibus nos antiqui hostis operibus
omnibusque pompis abrenunciare promisimus. Ita-
que vnusquisque vestrum ad considerationem sue mentis
oculos reducat: et si seruat post baptismum quod an
spopondit: certus quia iam fidelis est gaudeat. Sed
si quod promisit minime seruauit: studeat cito plan
gere quod errauit. Augustinus in libro de vita xpi-
ana inquit. Nec quisquam iudicet se xpianum: nisi qui do-
ctrinam xpi sequitur et imitatur exemplum. An tu illum
xpianum putas cuius nunquam pane saturatur exuriens?
Cuius potu nullius sitis extinguitur: cuius mensam
nemo cognoscit: sub cuius tecto nec aduena: nec
peregrinus aliquando succedit: cuius nemo nudus
tegitur vestimentis: cuius pauper nullus fouetur au
xilio: cuius bonum nemo sentit: cuius misericor
diam nemo cognoscit: qui in nullo immitatur bo
nos: sed irridet potius et subsanat? Absit vt huius
modi xpianus dicatur. Absit vt dei filius possit
appellari qui talis est. Christianus est qui vitam
sequitur christi: qui in omnibus misericordiam facit:
qui omnium mouetur iniuria: qui opprimi pauperem
se presente non patitur: qui miseris subuenit. Qui in
digentibus succurrit: qui cum merentibus meret:
qui dolorem alterius quasi proprium sentit. Qui
ad fletibus prouocatur alienis: cuius domus co-
munis est omnibus: cuius ianua nemini claudi
tur: cuius mensam pauper nullus ignorat: cuius
omnes bonum norunt et nemo sentit iniuriam: qui
deo die noctuque seruit: qui indesinenter eius pre
cepta meditatur et cogitat: qui pauper mundo ef
ficitur vt deo locuples fiat. Qui inter omnes ha-
betur inglorius: vt coram deo et angelis gloriosus
appareat: qui in corde suo nihil simulatum vide
tur habere nec fictum: cuius simplex et immacu
lata est anima: cuius conscientia fidelis et pura:
cuius tota mens in deo est: cuius omnis spes in
christo est: qui celestia potius quam terrena deside-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

rat: qui humana spernit vt possit habere diuina. Nam his qui hoc seculum diligunt: ⁊ qui in presenti tempore gloriantur ⁊ complacent Apostolus inquit. Nescitis quia amicitia huius mūdi inimicitia est dei: ⁊ quicunqꝫ voluerit amicus eē huius seculi: inimicus dei cōstituet: hec ille. Nō ergo glorietur malus christianus: quia licet in numero christianorum reputetur: est tamen extra ecclesiam quo ad meritum. Unde p^a.q.p^a.in c°. vt euidenter. dicitur. Is quem sacerdos in ecclesia tollerat: est tamen extra ecclesiam si nō est corpus eius: cuius caput est christus. Imo talis falsus christianus est peior īfideli: quia peccata facta ex certa scientia sunt grauiora peccatis per ignorātiam perpetratis. 6^a.q.p^a.c°.quero. Cuiusmodi sūt multa peccata infidelium. Item infideles patēter inimicantur fidei christiane. Isti autem mali christiani latenter. Inimicus autem domesticus peius facit q̄ꝫ apertus: nec est deterior amicus: q̄ꝫ fictus nec odium grauius: q̄ꝫ familiaris inimici: cū sit vt ignis in sinu: ⁊ serpens in gremio: ⁊ mus in pera: c°. ⁊ si iudeos. de iudeis.

¶ De deuiatione hereticorum a fide.

P

TErtia pars nostri sermonis dicitur. Deuiatio scilicet a fide vera. Secundum enim beatum Thomam in tractatu de articulis fidei. Tota fides catholica circa diuinitatem ⁊ humanitatē christi versatur. Et ideo Joannis. 14°. dicit dominus. Creditis in deuz ⁊ in me credite. Ideo videamus hereticorum errores quibus deuiāt a fide. Et licet sint quasi innumerabiles: tamē solum aliquos maiores ⁊ peiores ponemus: incipiēdo ab erroribus versātibus circa humanitatē Christi. Primus ergo error fuit Caupochratis: ⁊ Ebionis: qui dixerūt christū fuisse purū hominez. Cōtra quos ad Roma. 8°. dicitur. Ex quibus Christus secundum carnem super omnia benedictus deus. Amen.

Q

SEcūdus error fuit Manicheorum qui dixerunt christum nō habuisse verum corpus sed fantasticuz. Contra quos est sentētia Christi Luce vltimo c°. vbi reprehendit discipulos: qui conturbati existimabant spiritum se videre dic. Palpate ⁊ videte: quia spiritus carnē ⁊ ossa nō habet: sicut me videtis habere: ⁊ Matthei. 14°. vbi discipulis videntibus euz ambulātem supra mare: ⁊ credētibus q̄ esset fantasma Christus dixit: habete fiduciā. Ego sum: nolite timere. Et ex hoc errore concludebant ipsi maledicti manichei: q̄ in veritate christus nō est passus mortem cum haberet corpus fantasticū secundum eos. Contra quos Esa. 53°. dicitur. Uere lāgores nostros ipse tulit ⁊ dolores nostros ipse portauit. Et ibidē scriptū est. Tanq̄ꝫ ouis ad occisionē ductus est. Et in hoc errore etiam fuit Gallanus qui dixit Christum solum habuisse vnam naturam incorporalem ⁊ immortalem: licet ostenderet se esse corporeum ⁊ passibilem: ⁊ hunc errorem tenent mauri ⁊ sarraceni. Contra quem est illa sententia apostoli dicentis. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est. p^e. Pe. 3°. Tertius error fuit Ualentini qui dixit Christuz celeste corpus attulisse: nihilqꝫ de virgine assumpsisse: sed per illam tanq̄ꝫ per riuum ⁊ fistulam sine vlla de illa assumpta carne transisse. Contra quem dicitur ad Gala. 4°. Misit deus filium suum factuz ex muliere.

R

QUartus error fuit Euticij qui posuit in Christo vnam naturam compositam ex diuinitate ⁊ humanitate. Contra qđ est illud ad Phi. 2°. Cum in forma dei esset formam serui assumpsit. Ubi manifeste apparet esse in eo duas naturas: scilicet diuinam ⁊ humanaz. Quintus error fuit monetelitarum dicentium in Christo esse solum vnam voluntatem. Contra quod Matthei 27°. dixit dominus Jesus patri suo. Uerumtamē non sicut ego volo: sed sicut tu: vbi manifeste demonstrat in ipso fuisse duas voluntates: vnam humanam: ⁊ vnam diuinam: que est communis patri ⁊ filio.

S

SExtus error est Nestorij: qui dixit Christū deum perfectum: ⁊ hominem perfectum: ita tamē q̄ alia est persona dei: alia hominis in Christo: Et q̄ nō est facta vnio dei ⁊ hominis in vna persona Christi: sed solum comunicatio gratie: ita q̄ negat beatam virginem esse matrem dei: sed dicit esse solum matrem hominis Christi. Cōtra quod est illud Luce p°. Quod ex te nascetur sanctum: vocabitur filius dei.

T

SEptimus error est Caupochratis qui habuit etiam hunc errorem: q̄ Christus natus sit ex Maria ⁊ Joseph. Cōtra quod est illđ Matthei p°. Anteq̄ꝫ conuenirent inuenta est in vtero habens de spiritu sancto. Octauus error est Claudij qui dixit: q̄ postq̄ꝫ virgo peperit Christuz plures alios filios genuit ex Joseph. Cōtra quod est illud Ezechielis. 44°. Porta hec clausa erit in eternum: ⁊ non aperietur: ⁊ vir non transibit per eam. Nonus error attribuitur Origeni scilicet q̄ Christus iterum est passurus pro salute demonum ⁊ allegat illud psalmiste. Homines ⁊ iumēta saluabis dñe: ītelligēs per iumēta demones pro quibus dicebat dñm christum iterum pati. Cōtra qđ ē illđ ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Ro. 6°. Xps resurgens ex mortuis iā nō moritur mors illi vltra non dominabitur. C

Decimus error est solētianorū dicentium: saluatorem nostrum non sedere ad dexteram patris. Cōtra qđ est illud Marci vlt°. Dominus quidē Jesus postqȝ locutus ē assumpt⁹ est in celum: ⁊ sedet a dextris dei. X

Circa essentiā diuinam sunt etiā plures errores hereticorū: qui fecerūt contra sentētiam Dionisij in lib°. de diuinis noībus. c°. 2°. vbi ait. Theologia quedam nobis tradidit vnitiue: quedam vo disiūctiue. Et nec vnita licet diuidere: nec discreta cōfundē. s. vnitatē deitatis ⁊ trinitatē psonaꝝ. De qua inqt Augu. in p°. de trini. Cum querit vnitas trinitatis: nec periculosius alicubi errat: nec laboriosius aliquid querit: nec fructuosius aliquid inuenit. Et ideo de hac re summa: ⁊ excellētissima cum modestia: ⁊ timore agēdum est: ⁊ attētissimis auribus atqȝ deuotis audiendū: hec ille. In quib⁹ verbis tria tangit. Primo periculositatē dum ait: nec piculosius alicubi erratur. Sicut enim ille qui fixis oculis: vult ituerì solem: qualis sit ponit se in periculo incurrendi cecitatē: ita ille qui curiose vult inuestigare misterium trinitatis ponit se in periculo incurrēdi in heresim: ⁊ in cecitatem mētis. Quia Prouerbi. 25°. dicit. Scrutator maiestatis opprimet a gloria. Et ideo dicit Eccle. 3°. Altiora te ne quesieris: ⁊ fortiora te ne fueris perscrutatus. Scđo tāgit difficultatem dum ait: nec laboriosius ⁊c. Dicit enim Dionisius in li°. de diuinis noibus. Trinam dei vnitatē: neqȝ dicere: neqȝ cogitare ē possibile: ⁊ Prouer. 30. inqt Salomon. Quis ascēdit in celum: scilicet ad perscrutādum misteriū trinitatis: q̄si dicat: nemo: ⁊ Sapiētie. 9°. iterū ait. Difficile extimamus que in terra sunt: ⁊ que in prospectu sunt inuenimus cum labore. Que autē in celis sunt: quis inuestigabit: quasi dicat: nullus. Et ideo Eccle. p°. inquit diuina sapiētia. Altitudinē celi: idest sanctissime trinitatis: que dicit celum: qꝛ eius immēsitas omnib⁹ est celata quis dimensus est: scilicet suo ingenio comprehendēdo. Respōdet autem eadē sapiētia Eccl. 24°. Girum celi circuiui sola: qꝛ ipsa sola perfecte cōprehendit suā eternam deitatē. Et ideo dicit Augusti. ad hec. Sufficiat nobis de misterio trinitatis scire quātū nobis Christus pdicauit ⁊ docuit: ⁊ Ambr. inqt. Mihi est impossibile scire generatiōis diuine secretū. Mens deficit: vox silet: non mea tm̄: sed etiam angeloꝝ. Unde ecclesia canit in officio trinitatis. Caligat hic scrutinium: non sufficit ingeniū: tam ardua rimari. Ait enim Auicena. 9°. Metha. sue. c°. vltimo. Operatio intellectus nři ad supiora est: sicut oculi ceci ad colores: ⁊ aures surdi ad auditum. Et auctor in libro de causis dicit. Prima causa est superior omni narratiōe: ⁊ Plato in suo Thimeo ait. Genitorem veritatis: tam difficile est inuenire: qȝ inuentum impossibile est effari. In quibus verbis affirmat: q deus genuit veritatem: idest filium suum: qui ait Joannis. 14°. Ego sum veritas. Transumptiue in caplo. si consuetudinem ⁊. c°. qui contēpta. 8ª. distinctā. Salomon quoqȝ Prouerbio. 30. inquit. Tria sunt mihi difficilia: quia trinitatis misterium intelligere perfecte nō potuit. Et ideo inquit Dionisius in li°. de di. no. Non est audendum dicere aliquid nec cogitare de supersubstātiali occulta diuinitate preterea que diuinitus nobis ex sacris eloquijs sunt expressa: ⁊ Bernar. in sermone de trini. inquit. Inquirere de trinitate peruersa curiositas est. Credere ⁊ tenere sicut sancta ecclesia tenet fides ⁊ securitas est: videre autem eam sicuti est perfecta: ⁊ summa felicitas est. Hilarius insuper in libro de trini. predicta de difficultate cognitionis sancte trinitatis approbās dicit. Non putet homo sua intelligentia sacramētum generationis: ⁊ processionis se posse consequi. Ad predicta etiam confirmanda adduci possent plura exempla. Primū est de beato Augustino de quo legitur: q cū vellet in libro suo de trinitate describere misterium trinitatis diuine: quendam puerulum in littore maris inuenit: qui cum quodam coclear argenteo aquam maris in quandam paruam foueā refundebat dicens: se velle totum mare in illam foueam includere. Cui cū Augustinus dixisset non posse hoc fieri cum mare sit magnum: ⁊ coclear modicum ac fouea parua. Respondit ipse qui erat domin⁹ Jesus. Facili⁹ est mihi hoc agere: qȝ tibi id quod cogitas adimplere. Cogitas enim in libro tuo misterium trinitatis comprehendere. Cum liber tuus sit parua fouea ad recipiendum: ingenium tuum modicum coclear ad inquirendum: ⁊ trinitas ipsa immensum pelagus ad exhauriendum. Et his dictis disparuit. Secundum exemplum legitur in libro de vita ⁊ moribus philosophoꝝ: vbi dicitur. Quod quidam philosophus nomine aristodem⁹ multis annis in solitudine stetit: ⁊ cōtinue inuestigauit naturam apis: nec intelligere eam perfecte potuit. Minus ergo trinitatis eterne maiestatē qs poterit indagare. Tertiū exēplum est qđ narrat Tulius in li°. de natura deoꝝ: vbi ait. Quod quidā rex quesiuit ab vno philosopho: quid es/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

sset deus. Philosophus aūt inducias triū die/
um petijt respōdendi. Et expleto triduo: iterum
aliud triduū postulauit. Et post maiorem termi
num ad quesitū non rn̄dit. Cui rex ait. Ut video
me deludis. At ille. Dn̄e mi, non. Quia deus est
tam immensus: q̄ quāto plus de eo cogito: tanto
plus deficio. Et qd rn̄deam nescio. Tertio tangit
Augu. in verbis p̄dictis fructuositatē trinitatis
cognite dum ait: nihil fructuosius inuenitur. In
alias aūt vtilitates quattuor ꝯsequunt̄ illi qui de/
uote colūt sanctissimā trinitatem per fidē cogni/
tam. Prima dicit̄ eleuationis. s. ad celestia cōte
plāda: ꝛ terrena despicienda: iuxta illud Esa. 40
Quis appendit trib⁹ digitis molem terre? quasi
dicat: nullus nisi deus trinus in sua potētia. Sa/
pientia ꝛ misericordia: qbus quasi tribus digitis
molem terre: idest pōderositatem corporis appē
dit sursum eleuādo ad ꝯtēnendū terrena: ꝛ sup
na speculāda. Et sic appensus ꝛ eleuatus erat sā/
ctus Augu. de quo legit̄: q̄ cum libros de trinita
te scriberet: ꝛ quedam vidua tribulata ad eū va
dens ipsū salutasset: ipse ei nihil rn̄dit. Unde il/
la tristis recessit. Sequenti v̄o die cum eius mis/
sam audiret: facta est in extasi mentis: ꝛ rapta in
celū ibidem vidit Augustinū facie inclinata de
trinitate disputātem. Factaq̄ est vox ad eā dicēs.
Cum ad Augustinū iuisti: tūc de trinitatis glie
attentissime disputabat. Et ideo q̄ ibi fueris nō
aduertit. Secūda vtilitas dr̄ propulsionis. s. ad/
uersitatem. Nam sicut Joānes damascenus li°.
4°. Cū apud cōstantinopolim grauis pestis eēt:
de medio populi: qdam puer in celum rapt⁹ can
ticū sancte trinitatis. s. Sācte deus: sancte fortis:
sancte ꝛ misericors saluator: miserere nobis ab an/
gelis est edoctus. Qd cum rediens decātasset co/
rā populo: mox oīs pestilentia est effugata. Ter/
tia vtilitas dicit̄ expulsionis. s. demonum. Nam
legit̄: q̄ cū apud ꝯstātinopolim: qdam magus
duxisset vnū fidelem notariū ad ꝯspectum ma/
xime multitudinis demonū. In qua erat vnus
sedēs in throno: tanq̄ p̄nceps: ꝛ ille demon iter/
rogasset ipm̄ notarium: an seruus eius fieri vel/
let: notarius ipse signās se signo crucis respondit.
Ego sum seruus sanctissime trinitatis. Et statim
illa multitudo demonū disparuit. Et iste due vti
litates tāgunt̄ Exo. 5°. vbi Moyses inqt. Deus
hebreoꝝ vocauit nos: ut eamus viam triū dierū
in solitudine: idest per fidem trinitatis ei in hac
vita in qua pegrini sumus: seruiamus: ne forte
accidat nobis pestis: aut gladius. Per pestē au
tem pōt intelligi tentatio a carne: per gladiū v̄o
tētatio ab hoste. Quarta vtilitas dicit̄ ꝯuersiōis
s. maloꝝ. Refert nāq̄ Bonifaci⁹ in libro suo: quē
scripsit ad comitissam maltildam: q̄ cum qdam
archiep̄s obrucinēsis simoniacus: per testes con/
uinci nō posset: preceptū est ei a quodam legato
pape viro sancto: ut versiculum trinitatis diceret
s. Glia patri ꝛ filio ꝛ sp̄ui sancto. Et cum ille san
ctā trinitatem: ꝛ maxime sp̄m sanctū noīare nō
posset: deprehensus: ꝛ cōuictus de crimine: humi
liter peccatū suum cōfessus est ac penitētiā petijt
ꝛ se emendauit. Istum aūt versiculū fecit Sino
dus Nicena. Beatus aūt Hiero. ꝛ postea Gre/
go. ordinauit: ut in fine psalmoꝝ diceret̄. Legit̄
autem q̄ cum qdā vir sanct⁹: cum alijs psallen
tibus esset in ecclesia: vidit beatā virginē illuc ad
uenientem: ꝛ ad gloria pr̄i profunde se inclinātem
qui cum eā de hoc interrogasset: rn̄dit q̄ quādo
cūq̄ ille versiculus trinitatis ab ecclesia dicit̄: to/
ta curia celestis sancte trinitati se inclinat: ꝛ eā
specialiter reueret̄. Ecōtra vero legit̄ de quodam
religioso: qui nunq̄ se inclinabat ad gloria pr̄i.
Cum aūt mortuus esset: hec ei est assignata peni
tētia. s. q̄ vsq̄ ad diem iudicij: stet sup vna altis/
sima colūna in medio maris eleuata: ꝛ semp qn̄
dicit̄ in eccl̄ia: gloria patri: illa colūna iclinatur
valde profunde: ꝛ ei videt̄: q̄ debeat in abyssum
demergi. Multa quoq̄ alia miracula ꝛ signa fa
cta sunt in testimoniū sanctissime trinitatis. Nā
vt refert Eusebius: in die natiuitatis xp̄i: tres so
les in oriente apparuerūt: qui paulatim in vnū
solem sunt redacti: de qbus videt̄ facere mentio
nē Uirgili⁹. 3°. eneidi di. Tris adeo incertos ce/
ca caligine soles. Erramus pelago ꝛc. Aliud aūt
ponit Eutropius. s. q̄ dū qdā arrianus quēdā
baptiçaret: ꝛ formā trinitatis perueteret: mox aq̄
disparuit. Ipse enim hereticus dicebat. Ego te ba
ptiço. In noīe patris per filiū: in spiritu sācto: vo/
lens per hoc ostēdere: q̄ filius ꝛ sp̄us sanct⁹: non
essent patri equales. Uiso aūt miraculo: ad gre/
miū ecclesie catholice cōfugit. Refert etiā Sigil
bertus: q̄ circa annos dn̄i. 550. Cū intra galias
arriana heresis pullularet: que filium ꝛ sp̄m sc̄m
minores patre affirmat in vrbe nastensi: ars va/
sacensi: dum ep̄s eiusdē vrbis missam celebraret
vidit tres guttas clarissimas de celo descendere:
que sup altare se ponentes: ꝛ ad inuicem appro/
pinquātes: vnā gēmam pulcherrimā effecerunt:
quā cum in medio cuiusdā auree crucis in qua
multe gēme erāt posuisset: ille tātā eius excellen/
tiā: nō ferētes de cruce protinus ceciderūt. Im
mūdis aūt hoibus videbat̄ obscura: ꝛ horribilis
Mūdis vero ꝛ puris delectabilis: ꝛ clara: mul/
tisq̄ infirmis prestitit sanitatem: ꝛ adorātibus

ipsam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ipsam crucē auxit virtutē: et ideo Ricar. in p°. de trini. ait. Utinā attēderent iudei: utinam aduerterent pagani cū quāta ꝯscientie securitate ꝑ hac fide trinitatis ad diuinum iudicium poterimus accedere. Nōne cum omni confidentia deo dicere poterimus. Dñe si error est: a teipso decepti sumus. Nam hec fides tantis signis et prodigijs cōfirmata est que non nisi per te fieri possunt: et certe a sūme sanctitatis viris est nobis tradita: atqꝫ summa et autētica attestatione probata: te ipo cooperante: et sermonem confirmante: sequentibus signis: hec ille. Licet autem Philosophi nō cognouerit perfecte misteriū diuinarū ꝑsonaꝝ per propria que sunt paternitas: filiatio: et processio: ꝭm illud Apsi. p°. ad Cori. 2°. Loquimur dei sapiētiā quā nemo principū hui⁹ seculi nouit: idest Philosophoꝝ: ꝭm glosā tñ cognouerūt q̄dā centialia attributa: que appropriant diuinis ꝑsonis sicut potētia approꝑat p̄ri: sapia filio: et bonitas spūi scō. Ipsi enim philosophi cognouerunt deū p creaturas: q̄s ipse fecit: iuxta illud Macrobij. in li°. de somno Scipionis dicētis. De⁹ q primaca vocatur: oīum que sūt: dñs et origo ē. Et iō vidētes magnitudinē: pulchritudinē: et bonitatē creaturaꝝ deuenerūt ī cognitionē creatoris dei. s. ꝙ sit potētissimus: sapientissim⁹: et optimus artifex: et hoc ē q̄d ait Salomon Sapie. 13°. A magnitudine speciei et creature cognoscibiliter poterit creator hoꝝ videri: et ad Roma. p°. inquit Paulus. Inuisibilia dei per ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciuntur: sēpiterna quoqꝫ virt⁹ eius et diuinitas: vnde Ambro. et Augusti. quos refert Magister i. p°. di. 3ª. dicūt: ꝙ philosophi cōsiderātes celū et terrā et alia mirabilia creata: cognouerūt illū eē sup oēm creaturā: q ea fecit que nulla creatura facere pōt: vel destruere. Itē ex creaturarum eternitate: vt est celorum et planetarū: ac stellarum cognouerunt eternitatem creatoris: et ex eoꝝ magnitudine ei⁹ oīpotētiā. Et ex eoꝝ ordinatione et gubernatione eius sapientiā et bonitatem. Et sic cognouerūt in deo trinitatem perfectionū. Unde Ari. in. 12°. Metha. ait. Dicim⁹ deum esse animal sempiternum: bonum et optimū cuius duratio in infinitum est: in quo est summ⁹ intellectus: summum intelligibile et intelligere: sūmaqꝫ voluntas: sūme voluptuosa et gaudiosa. Ubi eius Comentator comento. 37° probat et affirmat ꝙ in deo est intellectus: et voluntas: et actus eorum: et in fine dicti comenti replicat ꝙ ī deo est trinitas perfectionum: adiungens ꝙ quidam putauerunt esse trinitatem suppositoꝝ vt Plato et multi alij: sed ipse comentator eam negat: in quo est Hereticus cēsendus. Idez quoqꝫ Aristo. p°. de celo et mundo ait. Omne et totum ponimus super tria. Per hunc enim numerum adhibuimus nos ipsos magnificare deum vnū eminentem proprietatibus eorum que sunt creata. Plato etiā incipiens librum quē fecit de mūdi creatione dicit. Unus: duo: tres. Deinde ꝓsequtur librū suum. Per hoc ut ait. Fran. de Mairo. in sermone de trini. quasi intēdēs: ꝙ trinitas ē principiū totius vniuersi: dicit quoqꝫ Augu. 7°. confessionū: se legisse in libris Platonis totuz illud Joannis p°. In principio erat verbum etc. vsqꝫ ibi. Fuit hō missus a deo. Et idē euangeliuz posuit Platonicus eius discipulus in li°. quem cōposuit: vsqꝫ ad verbū caro factum ē: et si nō ordinate saltem in sententia: vt idez Augu. refert. Qui etiam inqt. x°. de trini. c°. 3°. et. 13°. ꝙ Porphirius q fuit philosophus paganus: confessus ē scām trinitatem: et appellauit paternū intellectum deū filiū: et hoꝝum medium amorē spiratū. Et. 2°. de tri. c°. 6°. etiam ait Augu. ꝙ Plato q tantis seculis ante puerperiuz virginis fuit: summe trinitatis atqꝫ vnitatis predicator in gentib⁹ extitit: vnde vnitatez ac trinitatē predicans cursu mirabili: oculoqꝫ clarissimo dilucidauit: quesiuit: inuenit: et prodidit patrem deū: paternantez mentem: et vtriusqꝫ amorem mutuum: et vnam summaz equitrinam: et indiuisā deitatē: nō solū oportere credi docuit: sed ita esse ratiōe conuicit. Trimegistus etiā inquit. Monas gignit monadem: et in se suum reflectit amorē: idest pater de⁹ gignit filium deū: et in se habēt spiritū scm. Ista tamē verba a quibusdā attribuunt Porphirio philosopho. Hermes quoqꝫ philosophus vt refert Augu. in li°. contra qnqꝫ hereses fecit librū qui dr verbum perfectū: in quo sic ait. Hic fili⁹ benedicti dei: et Auicena. x°. sue Metha. c°. 13°. Plura dicit de spū scō. Ex q̄bus patet trinitas diuinaꝝ ꝑsonaꝝ. Uera est enim illa poetica sentētia. Numero deus ipare gaudet. Hoc autem misteriū trinitatis credidit Noe quādo in archa saluatus ē. Geñ. 7°. idest in celesti gloria: cum tribus filijs: idest cū fide sancte trinitatis: credidit etiā Abraham dū vt dr Geñ. 18°. tres vidit scilicet personas diuinas: in corporea imagine sibi apparentes: et vnū. s. deū adorauit. s. in illis trib⁹ ꝑsonis. Isaac quoqꝫ idē credidit dū effodit tres puteos: vt dr. Geñ. 26°. Jacob etiaz credidit qñ vidit scalam triū graduū. Geñ. 28°. Joseph quoqꝫ credidit qñ vidit tres palmites in vna vite. Geñ. 40. Credit etiam Moyses qñ tres solemnitates ꝑcipuas instituit: ad quas conuenire de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

debant oēs iudei. Exodi. 23°. Credidit insup Je/
remias propheta dum ait sui libri. p°. c°. A. a. a.
Dñe deus. Cū. n. 3°. dicit. A. designauit trinitatez
psonaꝝ: q͛ aūt ait. Dñe deus: designauit vnitatez
eēntie diuine. Credidit etiā hoc Daniel ꝓpheta
qui: ut habetur libri sui. c°. 5°. interpretatꝰ ē scri
pturā tribꝰ digitis factā. i. ab vno deo q in manu
. i. eēntia sua hȝ tres digitos. i. personas. De quibꝰ
dr. Esa. 40. Quis appendit tribus digitis molē
terre: Deꝰ enim trinus ⁊ vnꝰ terrā ⁊ vniuersum
orbē creauit ⁊ gubernat. Jmago āt vnitatꝪ ⁊ trini
tatis diuine reperit in oībus creaturis. Naȝ oēs
creature habēt vnū esse: ⁊ tñ singule habent mo/
dū: speciē: ⁊ ordinē. Jtem oēs creaturas fecit deꝰ
in pōdere: numero: ⁊ mēsura. Sapie. xj°. Jtē cre
ature oēs sunt in triplici numero: nā alique sunt
pure spirituales: ut angeli: alie pure corporales:
ut elemēta: ⁊ celi. Quedam vero miste: vt hoīes.
Jn angelis etiaȝ est designata trinitas: naȝ vt di
cit Dioni. in li°. de celesti Jerarchia. Tres sūt Je
rarchie angelorum: item in qualibet ierarchia
est triplex ordo: ⁊ in quolibet ordine sunt ali/
qui angeli supremi: aliqui medij: ⁊ quidam infi/
mi: ut ait Dioni. eiusdē libri. c°. 4°. Et de his di/
stinctiōibꝰ angeloꝝ tractat Ricar. i. 2°. di. 9ª. ar°.
4°. q. 2ª. Jn creatura etiam pure corporali inue/
nitur trinitatis misterium. Et p°. in incorrupti/
bili vt sunt celi: q triplicitur sūt distincti. Nā ali/
qd ē mobile ⁊ difforme: ut sydereū ⁊ plāetaꝝ: ali
ud ē mobile ⁊ vniforme: vt cristalinū. Et aliud ē
vniforme ⁊ immobile: vt celū empireū. Jn pla/
netis etiam ē triplex circulus. s. differens: equās
⁊ epiciclus. i. paruus circulus positus sup maio
rem circulū: ita vt epicicli centrū sit in linea ma/
ioris circuli: s͛m expositionē quā facit catholicon.
Jn sole quoqȝ cū vnitate eēntie apparet lux: splē/
dor ⁊ calor: ita q͛ splendor generatur a luce: ⁊
calor ab vtroqȝ procedit. Jtem in sole considera
ri pōt quātitas: figura: ⁊ splendor: in eadē substā
tia: ut diffuse declarat Fran. de Mairo. in sermo
ne quodā de trinitate. Jtē ignis alius ē purus in
propria spera: alius ē ignis flāma: ⁊ alius ē ignis
carbo in aliena materia. Jtē ignis hȝ speciez: ca/
lorem: ⁊ splēdorem. Jtē aer hȝ supremum: medi/
uȝ: ⁊ infimū. Jtē aqua alia ē condensa: ut in nu/
be: alia congellata: ut in glacie: alia liquida vt in
fonte: riuo ⁊ stagno ⁊ sicut riuus hȝ aquaȝ a fon
te: sic filiꝰ immediate a patre: ⁊ sicut stagnum hȝ
aquā a fōte ⁊ a riuo: sic spūs sanctꝰ procedit a pa
tre ⁊ filio. Terra ēt ē trifarie diuisa. s. in Asiaȝ: Af/
fricam: ⁊ Europā. Jn corporalibus quoqȝ corru
ptibilibꝰ patet misteriū trinitatis: quia quolibet
corpꝰ habet triplicē dimensionē. s. longitudinem
latitudinē: ⁊ ꝓfunditatē. Jtē creatura mixta vi/
uēs est triplex: qr quedam ē vegetabilis soluȝ: ut
planta: quedam sensibilis vt brutū animal: ⁊ q̄/
dam intellectiua: ut homo. 2°. de anima. Vegeta
tiua insuper habet tres potētias. s. nutritiuā ad ꝓ
priū subiectū ꝯseruādū: augmētatiuā ad pficien/
dū: ⁊ generatiuā ad sibi simile ꝓducēdum. Sē/
sitiua ēt habet tres potētias. s. aprehēsiuā: cogniti
uā: ⁊ s͛m locum motiuā. Aīa quoqȝ hoīs habet
tres potētias. s. intellectū: memoriā: ⁊ volūtatem:
s͛m quas ē facta ad imaginē ⁊ similitudinez dei.
Jn aīa ēt tria sunt: ut ait Aug. 9°. de trini. s. mēs
noticia: ⁊ amor. Mens nouit se ⁊ amat se: ⁊ cuȝ
se cognoscit noticiā suā gignit: ⁊ est parēs sue no/
ticie: ⁊ tertiū est amor qui de ipsa mente ⁊ noticia
procedit cuȝ mens se cognoscēs diligit se. Jn ho
minibus quoqȝ representatur trinitas qr aliqui
sunt supremi: ut domini ⁊ magnates: quidam in
fimi: ut populares: ⁊ alij medij: ut nobiles ⁊ ci/
ues. Jn corpe etiā humāo idē representatur: nā
brachiū vnū existens habet tres iūcturas: ⁊ simi
liter in vnitate digiti sunt tres iūcture: hoc ēt pa
tet de pedibꝰ: tibijs ⁊ cruribus: sup quibꝰ tribus
homo firmatur. Jtem in arboribꝰ idem patet q̄
pululant folia ad sui virorē: flores ad decorez: ⁊
fructus ad dulcorē. Jtē hoc reperit in sciā. Nam
oīs scientia tripliciter diuiditur. s. in naturalē ra/
tiōalē: ⁊ moralē. Nālis quoqȝ diuidit triplicit. s. i
phisicā: methamaticā: ⁊ methaphisicā: siue diui/
nā: ⁊ simil͛r rōnalis diuidit i grāmaticā q̄ respi/
cit sermonū cōgruitatē: rethoricā q̄ respicit venu
statē: ⁊ dialeticā q̄ respicit veritatē. Similiter mo
ralis diuidit in ethicam: que respicit ordinatio/
nē singularis persone: iconomicam que familie
tm̄: ⁊ politicam que ordinationē respicit ciuita/
tis vel regni. Grāmatica ēt hoc insinuat: ut dicit
Faustus in li°. de fide catholica: qm̄ inter partes
oratiōis declinabiles: non nisi tres personas assu
mit. s. primā de se loquentē: que significat patrem
⁊ secundā ad quam prima loquitur: ⁊ significat fi
liuȝ: ⁊ tertiaȝ de qua prima loquit ad secūdam: ⁊
hec significat spiritū sanctū. Jnuenit etiā vna di
ctio que ē vnica in voce: ⁊ triplex in significatio/
ne: ut hec dictio amor. Nā potest eē nomen pro/
prium alicuius: ⁊ est nomen comune: ⁊ est ver/
bū. Jtē grāmatica ipsa in nomine nō nisi tres ar
ticulos distinguit: ⁊ in numero triplicē numeruȝ
scilicet singularem: dualem: ⁊ pluralē. Rethorica
quoqȝ tria genera causaꝝ assumit. Deliberatiuū
demōstratiuū: ⁊ iudiciale. Eius etiā suasio tribꝰ
locis diuiditur: scilicet honesto: vtili: ⁊ possibili.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Dialetica quoq3 in silogismo tres terminos assu mit: tres propositiones constituit: quas p tres fi guras ordinat: et distinguit. Arismetica insuper numero trinario vtitur: ut perfecto: qui est in di uinis psonis. Geometria etiam tres dimẽsiones metitur scilicet longitudinem: latitudinem: ac p funditatem: siue altitudinem: que trinitati conue niunt. De quo dicitur Job. xj°. Excelsior celo est et profundior inferno: ac longior terra: et latior ma ri mensura eius. Astronomia etiam trinitatem exprimit que de stellis et planetis atq3 de signis celestibus edisserit. Medicina quoq3 idem insi nuat dum in preseruando: conseruando: et cu rando: virtutem suam demonstrat. Medicina rum enim alia est preseruatiua: alia conseruati ua: et alia curatiua. 3°. Ethicorum. Tres etiam virtutes theologice: de quibus dicitur prime ad Corinthi. 13°. Nunc autem manent fides: spes: charitas: tria hec: satis nobis demonstrant per sonarum diuinarum trinitatem: vnde Bernar. in sermone de trinitate ait. Est trinitas p quam homo resurgit scilicet: fides spes: charitas: fides preceptorum articulorum: et sacramentorũ: spes venie: gratie: et glorie. Charitas de corde puro: cõ scientia bona: et fide non ficta: hec ille. Per fidẽ illuminatur intellectus: per spem memoria dele ctatur: per charitatem inflammatur voluntas. Tres quoq3 sunt partes penitentie: scilicet contri tio: confessio: et satisfactio: ut per Theo. in. 4°. di. 17ª. Item tres partes satisfactionis: scilicet ora tio: ieiunium: et elemosyna: ut habetur in. 4°. di. 15ª. Ex quibus omnibus concluditur q deus ẽ vnus in essentia: et trinus in personis. Contra quam catholicam veritatem. Primus error fu it Sabellij qui posuit vnam essentiam dei: s3 ne gauit trinitatem personarum dicens: q vna per sona quandoq3 dicitur pater: quandoq3 filius: quandoq3 spiritus sanctus. Contra quem est il lud primo Joannis vltimo. Tres sunt qui testi monium dant in celo: pater verbum: et spiritus sanctus: et hij tres vnum sunt: et Sapientie pri mo de trinitate dicitur. Peruerse cogitationes separant a deo: ecce pater. Et in maliuolam ani mam non introibit sapientia: ecce filius: spiritus enim sanctus discipline effugiet fictum: ecce spi ritus sanctus: et ps°. 66°. dicit Dauid Benedicat nos deus deus noster: benedicat nos deus: et me tuant eum omnes fines terre. Trina enim dei no minatione significauit trinitatem personarum cum vero singulariter subiungit: metuant eum: non eos: vnitatem eẽntie ostendit: et Esa. 6°. dici tur. Audiuit seraphin clamantia: sanctus: sanct9 sanctus: dominus deus sabbaoth. Ter enim di cit sanctus: et semel dominus eadem de causa: et Matthei. vltimo dicit saluator noster. Euntes docete omnes gentes: baptiçantes eos. In nomi ne patris et filij: et spiritus sancti.

Quod autem deus sit trinus in personis: p bant eleganter Theologi in primo senten tiarum di. 2ª. maxime Ricar. et sanctus Bona uentura. ea. di. ar°. tertio. q. prima eo scilicet pro bationis modo: quo humana fragilitas potest de tam arduis argumentationem facere. Augu stinus quoq3 de fide ad Petrum. c°. tertio hũc errorem improbat dicens. Una est enim essentia patris et filij et spiritus sancti: Quis personaliter sit alius pater: alius filius: et alius spiritus san ctus. Et hoc probatur primo ratione perfectio nis: ait enim Dionisius in libro de diuinis nomi nibus. Qui de deo recte sentiunt: omnia ei attri buunt: idest perfectiones omniu3 creaturarum quod etiam affirmat philosophus. xj°. Metha phisi. Tunc sic ait Aristotiles secũdo de anima. Naturalissimum est omnibus viuentibus per fectis et non orbatis: generare tale quale ipsum est: ut homo hominem. Animal animal: planta plantam. Ideo hec perfectio debet deo attribui scilicet q simile generauit: vnde ipse. Esa. vlti mo inquit. Nunquid ego qui alios parere facio ipse non pariam: Ego qui alijs generatione3 tri buo: ipse sterilis ero dicit dominus: Quasi dicat non. Et si dicis q non generauit: aut hoc putas quia non possit: et sic negas eius omnipotentia3: aut q2 nesciat: et sic negas eius infinitã sapientia3 aut q2 nõ velit: et sic negas ei9 indicibilẽ clemen tiam et bonitatẽ. Et dicere necesse habes deũ. In uidũ: qui nõ velit sibi similẽ et equalẽ: sicut Põ peius de quo Lucanus in p°. ait. Cesar ve prio rẽ: Pompeius ve parem. Necesse ergo habes dicere q deus pater generauit filiũ deũ sibi equa lem: et coeternũ. Tũc sic generãtis ad genitũ natu ralis ẽ amicitia. 7°. Ethi. Ergo ab eterno pater amauit filiũ: et cũ amor debeat eẽ reciprocus. 9°. Ethi. Filius ab eterno amauit patrem: hic autẽ amor et charitas increata procedens a patre ad filium: et econtra: est spiritus sanctus: ut inquit. Hieronymus super spalmo. 17°. Hic eni3 amor nõ põt eẽ accidẽs: q2 ẽ etern9: accidẽs ãt nullũ est eternũ: q2 põt adesse vel abeẽ: ut inqt Petr9 hyspanus i sua dialetica: hic aũt amor patris ad filium et ecõtra: nunq̃ põt abesse. Preterea nul lum accidẽs potest esse in deo: s3 qcqd est in deo est substantia: ut inquit. Boetius in libro de trini ta. et Tho. prima parte sũme. q. 19ª. Et ideo hec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

charitas increata que est inter patrem et filium: est tertia persona in trinitate: et est deus eiusdem substantie: cum patre et filio. Unde p°. Joannis.4°. dicitur. Deus charitas est. Et possunt predicta sic et declarari. Ubicunque est vera et perfecta ac infinita dilectio: est ibi perfecta et infinita reciprocatio: quia nemo proprie ad semetipsum charitatem habere dicitur: sed ipse dilectionem in alterum tendit: ut esse charitas possit: secundum Gre. in omelia quadam super Joannem. Sed deus est charitas infinita: ut ait Au. i li°. de vero cultu. Unde canit ecclesia. Ubi charitas et amor deus ibi est. Ergo est necessarium dicere quod in eo sit perfectissima amoris reciprocatio. Hec autem non potest esse in creatura: quia omnia creata sunt in numero: pondere: et mensura: ut dicitur Sap. xj°. Oportet quod inueniatur persona que amet deum infinite et intensiue: sicut ipse amat infinite: aliter non est vera et perfecta reciprocatio: nisi amatus amet eodem modo quo amatur 9°. Ethi. Et ideo oportet dare personam cum patre eternam: et sic habeo patrem et filium. Medius autem est amor quo alter tendit in alterum. Et sic habeo spiritum sanctum: et consequenter sanctam trinitatem. In amore enim tria necessario requiruntur. scilicet ille qui amat: et qui amatur: et ipse amor qui est nexus amborum. Et ideo inquit Hieronymus ubi supra. Spiritus sanctus nec pater est: nec filius: sed dilectio quam pater habet in filium: et filius in patrem. Et probatur hec Luce.3°. ubi dicitur. Quod cum xps baptizaretur a Joanne baptista: audita est patris dicentis. Hic est filius meus dilectus. Et sic habeo patrem diligentem: et filium dilectum: de spiritu autem sancto dicitur ibidem: quod descendit corporali specie sicut columba in ipsum. 2°. idem probatur ratione diffusionis. Nam inquit Dionisius.4°. de ange. ierar. Bonum naturaliter est sui ipsius diffusiuum: et communicatiuum. Cum ergo deus sit bonitas infinita: ut inquit Plato in p°. thimei. Ergo in infinitum debuit communicare bonitatem suam. Et si dicis quod propter hoc non est necessarium ponere filium: neque spiritum sanctum: cum deus communicauerit bonitatem suam angelis hominibus: et alijs creaturis. Respondeo quod cum deus sit summe bonus: non potuit se diffundere totum in tota simul creatura: quia omnis creatura simul non potest capere totam bonitatem diuinam. Et ideo oportuit quod eam diffunderet in alium sibi equalem capacem eternitatis: et totius essentie diuine: aliter esset dare aliquid ociosum in deo. scilicet bonitatem non communicatam: quod est falsum. Quia ergo ad diffusionem requiruntur tria necessario. scilicet diffundens in quo diffunditur: et ipsum diffusum: ita in trinitate diffundens est persona patris: in quo diffunditur est filius: et ipsum diffusum: est spiritus sanctus: et bonitas diuina. Ex quo colligitur: quod omnes tres persone sunt eiusdem substantie et nature. Preterea in deo est immensa iocunditas: secundum Philosophum.12°. Metha. Et non in eo necessario requiritur personarum pluralitas: quia nullius boni sine socio iocunda est possessio: ut inquit Seneca ad Lucillum. Et ideo canit sancta mater ecclesia in officio trinitatis. In maiestatis solio tres sedent in triclinio: nam non est consolatio perfecta solitario. Et hec argumenta sufficiant. Qui autem potest capere capiat: Matth.19°. Et qui habet aures audiendi audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. Apoca 2°.

A

Hec etiam personarum trinitas declaratur Gene. p°. ubi dicitur. In principio creauit deus celum et terram. Exponitur enim ab Augustino et alijs doctoribus. In principio: id est in filio: creauit deus pater. Et subditur. Et spiritus domini ferebatur super aquas. Et psalmo.32°. dicitur. Uerbo domini celi firmati sunt: et spiritu oris eius omnis uirtus eorum. Uerbum autem domini filius est patris: ut inquit Grego. in sermone de apostolis.

B

Secundus error fuit Arrij: qui posuit tres personas: sed negauit unitatem diuine essentie di. filium esse alterius nature a patre: et esse creaturam: et minorem patre: sibi non coequalem: et non coeternum. Contra quod est illud dictum Christi: Joannis.x°. Ego et pater unum sumus. Super quibus verbis Augustinus inquit. Non dicit unum: liberat te ab arrio: quod autem dicit sumus pluraliter: liberat te a sabellio: et Joannis.14°. iterum ait saluator. Ego in patre: et pater in me est. Item Genesis.2°.c°. dixit deus. Faciamus hominem ad imaginem: et similitudinem nostram. Super que verba dicit Augustinus in libro de fide ad petrum. Si tamen esset una persona patris et filij: et spiritus sancti: non dixisset faciamus: nec ista locutio dirigitur ad angelos: quia ipsi non sunt creatores. Et si tres essent essentie: non dixisset imaginem: et similitudinem: sed imagines et similitudines. Et ideo in eo: quod dicit faciamus: et nostram: pluralitatem personarum ostendit. In eo autem: quod dicit imaginem et similitudinem: unam esse dei naturam declarat: hec ille. Teneamus ergo firmiter deum esse unum: et trinum: unum per essentiam: et trinum in personis: scilicet patrem: et filium: et spiritum sanctum. Et huius trinitatis dant Theologi exemplum de anima: scilicet: quod ut inquit Aristoteles.3°. de anima. Licet anima rationabilis habeat tres potentias: est tamen una sola anime essentia. Unde ait Scotus in.2°. distinct.15^a.q.2^a. Non quelibet potentia anime dicit totam substantiam anime licet diuersimode. Unde intellectus est anima: memo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ria est anima: voluntas est anima. Et tamen nō est nisi vna anima. Et ita pater est deus: filius ē deus: spiritus sanctus est deus: ⁊ tamen non est nisi vnus deus. Si quis autem dicat: cum pater generat filium: ⁊ ex patre ⁊ filio procedat spirit⁹ sanctus: quomodo est possibile: ꝙ filius sit coeternus patri: ⁊ spiritus sanctus sit coeternus patri ⁊ filio: Cum generans naturaliter precedat tēpore generatum: ⁊ causa effectum suum. Respōdeo: ꝙ hoc non est veruꝫ semper: ꝙ omne quod dat alteri originem illum precedat tempore etiā in rebus creatis. Et potest dari tale exemplum qd ponit Augu. in quodam sermone. Si eniꝫ accendatur ignis in candela: statim ⁊ sine medio tēporis: ꝙ primum ille ignis est accensus: ibi ē etiam lux flāmea: ⁊ calor: licet ergo ab illo igne originem trahat illa lux flāmea: ⁊ ab ambobus calor causetur: tamen in eodem instanti temporis quo est vnum: est etiam vtrunqꝫ aliorum. Unde si ignis ille accensus in lumine esset eternus: coeterna quoqꝫ esset lux flāmea cum calore: dicit etiam Augu. sic ad litteram vbi supra: sicut ex igne causatur splendor: ⁊ exutroqꝫ calor. Sic ex patre generatur filius: ⁊ ex vtroqꝫ procedit spiritus sāctus. Da mihi ignem sine splendore ⁊ calore: ⁊ ego dabo tibi patrem sine filio: ⁊ spiritu sancto: hec ille. Qui etiam ait in li°. de trinitate. Credimus in sanctam trinitatem: scilicet patrem: ⁊ filium: ⁊ spiritum sanctum: vnum deum omnipotētem: vnius substantie: vnius potestatis: vni⁹ essentie: creatorem omnium creaturarum: a quo omnia: per quem omnia: ⁊ in quo oīa. Credim⁹ patrem a semetipso nō ab alio: filium a patre genitum: deum verum de deo vero: lumen verū de lumine vero: non tamen duo lumina sꝫ vnuꝫ lumen. Credimus spiritū sanctū a patre ⁊ filio equaliter ꝓcedentem: consubstantialem: ⁊ coeternum patri ⁊ filio. Pater est plenus deus in se: filius est plenus deus a patre genitus: spiritus sanctus est plenus deus: a patre ⁊ filio ꝓcedens. Nō tamen tres deos dicimus sed vnū deū omnipotentem: eternū: inuisibilem: ⁊ incōmutabilē Innocentius autem tertius in. c°. fi. de summa tri. ⁊ fi. ca. inquit. Pater ab eterno filiū generando: suā substantiā ei dedit. Dici autē non pōt ꝙ partē substantie illi dederit: ⁊ partē ipse sibi retinuerit cū substantia patris indiuisibilis sit: utpote omnino simplex. Sed nec dici pōt ꝙ pater in filium transtulerit suā substantiā generando: q̄si sic dederit eam filio: ꝙ nō retinuerit eā sibi: alioquin desisset esse substātia. Patet ergo ꝙ sine vlla diminutione filius nascendo substantiaꝫ patris accepit: ⁊ ita pater ⁊ filius habent eandem substantiā. Et sic eadem res est pater: ⁊ fili⁹: nec non ⁊ spiritus sanctus: hec ille. Sicut enim sol illuminat orbem: ⁊ tamē in se remanet totus lucidus: ita dici pōt in proposito. Equalitas autem triū personarum diuinarum declarata est in tribus pillis paruis: que reperte sunt in corde siue ī pectore beate clare de monte falco: tertij ordinis sancti Francisci. Naꝫ vna illarum tanti erat pōderis quanti erant due: ⁊ tanti tres simul: ⁊ non plus: quanti vna sola. Et ego ipsas proprijs oculis vidi. In corde etiam ipsius beate inuentus ē sculputus crucifixus: cum omnib⁹ misterijs passionis: que omnia ego vidi. Ipsa enim beata habebat continuam mememoriā passionis Christi ⁊ perfectissimam fidē equalitatis trium personarum diuinarum: ⁊ vnitatis diuine eēntie: ⁊ semper toto corde coluit trinitatem: que deus est: de conse. di. 3°. c°. vlti. in fine: ⁊ dicitur trinitas quasi trium vnitas: ut notat. d. Cardi. in. c°. p°. de summa trini. ⁊ fi. ca. in. 6°. Teneam⁹ ergo catholicam fidem trinitatis reijciētes heresim arrianā ⁊ Sabellianā que est diabolica: vnde legitur. in testimoniū veritatis fidei nostre: illud qd recitat Grego. in. 3°. dialo. c. ꝙ in partibus africe cum quidam Rex vuandalorū arrianus multos catholicos episcopos cepisset: eosqꝫ ad Arrianam perfidiā conaretur attrahere: illi in fide constantes catholica: validissime ipsam fidem disputando defendebant. Cunqꝫ rex iniquus imponere vellet illis silentium: fecit eis linguas extrahi: ut non possent amplius de catholica fide disputare. Mirabile dictu: linguis extractis ita clare loquebantur: ⁊ distincte disputabāt contra regem sicut prius cum linguis fecerant: qd fidei nostre maximū miraculum: ⁊ argumentū extitit. C

Tertius error fuit Macedonij: qui dixit spiritum sanctum esse creaturam. Contra quē: 2°. ad Corin. 3°. dr. Dominus autem spirit⁹ est sm̄ autē Nicolaum de lira super Iere. 23°. Ubi nos ponimus dominus: in hebreo ponit nomē dei thetagramaton: qd est nomen significans: vnā solam essentiam diuinam: ut īquit rabi Salomon. De ipso etiā spiritu sancto habetur Esa. 48°. vbi ait propheta. Misit me dominus deus ⁊ spiritus eius. Et sic ostendit ꝙ ipse spirit⁹ sanctus misit eum: ut de⁹: ⁊ nō ut creatura. Quartus error est grecorum qui dicunt spiritū sanctū procedere solū a patre: ⁊ non a filio. Cōtra quos Ioannis. 14°. dicit dn̄s. Paraclit⁹ aūt spiritus sanctus quē mittet pater in nomine meo: quia scilicet cum mittit pater: tanq̄ spiritū filij: a filio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

⁊ a se procedentē: ⁊ Joannis.15°. etiam ait. Cū
autē venerit paraclit⁹ quē ego mittā vobis a pa
tre spūm veritatis: ⁊ Joannis.16°. inqt. Ille me
clarificabit q: de meo accipiet. Et ad Gala.4°.
dr. Misit deus spūm filij sui in corda nr̄a: ⁊ id
dr in simbolo Niceno: siue Cōstantinopolitano
Qui ex p̄re filioq3 procedit. Et in simbolo Atha
nasij. Spūs scūs a patre: ⁊ filio: nō fact⁹: nec cre
atus: nec genit⁹: s3 procedēs. Et hāc opinionem
tenet ecclesia occidentalis confutās opinionē gre
co2: ut hētur in p°. sentētia2 di.xj^a. ⁊ ibi Scotus
⁊ in.c°. firmiter. ⁊ in.c°. finali de sūma tri. ⁊ fi. ca.
⁊ in.c°. de spiritu. de cō se. di.5^a. D

QUintus error ē Atropomofita2 dicētiū: q
vnus ē de⁹: s3 corpore⁹. Cōtra quos Joā
nis.4°. dicit. Spūs ē deus. Ideo cōtra illos qui
depingūt trinitatē faciētes tres figuras hominis
dicit. Esa.40. Cui similē fecistis deum: aut qua3
imaginem ponetis ei: quasi dicat: non potest de
pingi. E

SExt⁹ error est Manicheo2 q dixerūt duo
fuisse principia re2: vnū.s. deū creasse res in
corporeas ⁊ inuisibiles: lucemq3: ⁊ delectabilia.
Alia vero facta esse a diabolo: ut tenebras: ⁊ res
corporeas: ⁊ res penales. Contra quos ē illō ad
Hebreos.xj°. Fide intelligim⁹ aptata eē secula
verbo dei: ut ex inuisibilibus visibilia fierēt: ⁊ Ec
cle.xj°. Mors: ⁊ vita a dn̄o deo est: ⁊ Esa.45°.
Ego dn̄s: ⁊ n̄ ē ali⁹ formās lucē: ⁊ creās tenebras
faciēs pacē ⁊ creās malū: ⁊ Amos.3°. Nō ē ma
lū i ciuitate qd̄ n̄ fecerit dn̄s. Qd̄ itelligit f̄m Au
gu.i. p°. retractationū: ⁊ Magr̄m snia2 i.2°. di.
37^a. hoc mō.v3. q de⁹ f̄m iustitiā suā iflīgit ma
lū pene: vbi eē cōspicit malum culpe. F

SEptim⁹ error ē Arist. Qui negauit deū oīa
fecisse de nihilo. Vn̄ cū legisset illud q scri
psit moyses de creatiōe mūdi. Gen̄.p°. subrisit
dicēs. Iste Moyses multa dicit s3 nihil probat.
Dicebat āt Ari. q ex nihilo nihil fit. 8°. Phi
sico2: ⁊ p°. de celo: ⁊ mundo. Contra quē est illud
ps̄.148. Ipse dixit ⁊ facta sunt: ipse mandauit ⁊
creata sūt: ⁊ ps̄°.113°. Oīa quecunq3 voluit fecit.
Creare autē ē de nihilo facere: ut dicūt Theo. in
2°. snia2 di.p^a. Et ex h° reprobat heresis Ana
xagore qui dicebat mūdū quidem a deo factū: s3
ex preiacente materia. Similiter ex hoc reproba
tur error Democriti. Qui dixit mūdū factu3 eē
a casu per concursum corpo2 indiuisibiliū: que
dicebat esse re2 principia. Contra quem etia3 di
citur. ps̄°.32°. Verbo dn̄i celi firmati sunt: ⁊ spiri
tu oris eius oīs virtus eorum.i. f̄m ratione: ⁊ nō
a casu: sequitur etiam ex predictis falsum dixisse
Aristotilē. in li°. de vegeta. ⁊ plan. ⁊ in p°. Phi
sico2. Ubi videtur tenere mūdū fuisse ab eterno
Fuit enim a deo creat⁹: nō ab eterno: ⁊ nō semp
fuit mūdus: ut p̄bant Theo. maxime scūs Bo
nauētura. in.2°. di. p^a. ⁊ btūs Tho. p^a. pte sūme
q.45^a. Et contra hanc heresim ēt est sacra scri
ptura Gen̄. p°. di. In principio creauit de⁹ celū
⁊ terrā. Et ex his etia3 reprobatur error simonis
magi: ⁊ Menandri eius discipuli di. Qd̄ de⁹ nō
fecit mūdū s3 angeli. Contra quos etiā ē scriptū
Act.17°. Deus qui fecit mundum ⁊ omnia que in
eo sunt ⁊c. G

OCtauus error est epichureo2 dicētiu3. Qd̄
deus per se nō gubernat mundū: sed p ali
as intelligētias: ⁊ alij heretici dixerūt. Deū nō ha
bere p̄uidētiā de reb⁹ inferioribus: ⁊ contra pri
mos dr Job.34°. Quē cōstituit aliū sup terra3:
aut quē posuit sup orbem quē fabricat⁹ est: qua
si dicat nullū. Cōtra āt secūdos. p°. Pe. vlti. dici
tur. Oēm solicitudinē vestram proijciētes in eū:
qm̄ ipsi cura est de vobis. H

NOnus error ē pellagiano2: qui negauerūt
peccatū originale esse in paruulis. Contra
quos: ad Roma.5°. dicit. Per vnū hoiem pec
catū intrauit i mūdū: ⁊ ps̄°.50. Ecce. n. i iniquita
tibus cōcept⁹ sum: ⁊ in peccatis cōcepit me ma
ter mea: similiter eo2 error secundus: dum dice
bant q homo pōt incipere bene agere sine gra
tia dei: cōfundit. per illud ad Phi.2°. Deus ē q
operat in nobis velle ⁊ perficere: pro bona vo
luntate. I

TErtius quoq3 error ipso2 dicētiū: q deus co
git nobis dare gratiā suā f̄m merita nostra
Cōfundit per illud ad Roma.xj°. Si autē gr̄a:
iā nō ex operib⁹: alioquin gr̄a iam nō est gratia.
Decim⁹ error imponit origeni di. Qd̄ aie simul
create sunt cū angelis in celo: ⁊ pro diuersitate eo
rū q̄ ibi gesserūt: quosdā hoies vocari a deo per
gratiā: quosdā in infidelitate relinq: contra que3
dicit Paulus ad Roma.9°. de Jacob ⁊ Esau:
cū nōdū nati essent aut aliqd boni vel mali egis
sent: dictū ē q maior seruiet minori. K

VNdecim⁹ error fuit dicētiū qd̄ nō plus me
ret faciēs opa p̄fectiōis: q̄ n̄ faciēs: vn̄ Jouinia
n⁹ eq̄bit i merito ɔiugatos ṽuātib⁹ ṽginitatem: ɔ
quē tenet Paulus p°. Corin.7°. ⁊ vigilanti⁹ eq̄
bat possidētes diuitias: pauptatē seruātib⁹ pro
pter xp̄m: contra quē est snia Christi Matthei
19°. di. Si vis perfect⁹ esse vade ⁊ vende vniuer
sa que hēs ⁊ da pauperibus. L

DUodecimus error ē dicētiū: quasdā aias eē
male creatiōis ⁊ nature: ⁊ nō posse nō pec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

care.cõtra quos dr̃ Sap.x°.De⁹ fecit hominez
rectũ:ꝛ reliq̃t eũ ĩ manu cõsilij sui.ꝛ pᶜ..Joãnis
2°.Hec scribo vobis:ut nõ peccatis:inq̃t Apo:
Tertiusdecim⁹ error ē ꝓscilianistaꝝ:ꝛ Mathe-
maticoꝝ dicẽtiũ:hoĩes eẽ fatalib⁹ dispositiõib⁹ ꝛ
ꝯstellatiõib⁹ subiectos ad bñfaciẽdũ ꝛ male:ꝯ
q̃s Jere.x°.dr̃ A signis celi nolite timere. M

Decimusquart⁹ error ē dicẽtiũ:hoĩez qui se
mel hñerit charitatẽ ãpli⁹ nõ posse pecca
re.ꝯ quos Apoc.2°.dr̃ Charitatẽ tuã ꝑmã reliq̃
sti.Decimusq̃nt⁹ ē Ualẽtini q̃ negabat resurrecti
onẽ mortuoꝝ futurã:ꝯ quez ē sñia Pauli.pᶜ.ad
Cori.15°.di.Oẽs q̃dẽ resurgem⁹.Et ex hoc ẽt re
probat̃ heresis Zenonis:ꝛ alteri⁹ q̃ dicebat̃ A-
rabs:q̃ dicebãt ꝙ mortuo corpe:morit̃ ẽt aĩa:cõ
tra quos ē ẽt illud Apoc.6°.Uidi sub altare dei
aĩas interfectoꝝ.Decimussext⁹ error ē Hermoge
nis:q̃ dixit hoĩes dãnatos ꝛ demones:adhuc pos
se ꝯuerti ad bonũ:ꝛ angelos bonos ad malũ:cõ
tra quẽ ē illõ Matth.25°.Ibũt hi ĩ suppliciuz
eternũ:iusti ãt in vitam eternam. N

Decimusseptim⁹ error ē dicentiũ:oẽs penas
dãnatoꝝ eẽ eq̃les:ꝛ premia bonoꝝ equalia
ꝯ quos Matthei.xj°.dr̃.Tyro ꝛ Sydoni remis-
si⁹ erit in die Judicij:q̃ȝ vobis.ꝛ pᶜ.Cori.15°.dr̃.
Sicut stella a stella differt in claritate:sic erit ꝛ re
surrectio mortuoꝝ.Decimusoctau⁹ error ē dicen
tiũ:neminẽ saluari posse:sine seruatiõe legis vete
ris.Et ĩter hos fuit Corinth⁹ ꝛ Ebiõ:ꝛ Naza-
rei cũ eis cõcordant:cõtra quos ad Ro.3°.dicit
Paulus.Arbitramur iustificari hoĩem absq̃ȝ
operibus legis. O

Decimusnonus ē dicẽtiũ:nõ eẽ aliã vitã pre
ter istã:nec aliquã ꝑmiationẽ virtutũ:vl'vi
ciorum punitionẽ post hãc vitã:ꝯ quos ē illõ Lu
ce.16°.Mortuus ē diues ꝛ sepult⁹ ĩn inferno:ꝛ
Matthei.8°.de bonis dr̃.Recũbẽt cũ Abrahã
Isaac ꝛ Jacob in regno celoꝝ.Uigesim⁹ ꝛ vlti-
m⁹ ꝓ nũc ē quorũdã hereticoꝝ:d̃ q̃b⁹ dr̃.2ᶜ.Pe.
3°.Ueniẽt ĩ nouissimis dieb⁹ illusores ĩ d̃ceptionẽ
dicẽtes.Ubi ē nũc ꝓmissio ꝛ aduẽt⁹ ei⁹.s.ad iu-
diciũ:q̃si.di.nõ erit vniuersale iudiciũ.Sunt g°
aliq̃ heretici q̃ dicũt eccl'iaz predicare vniuersale
iudiciũ solũ ad terrorẽ:nõ ꝙ d̃eat euenire:cõtra
q̃s ē illõ Matth.16°.Fili⁹ q̃dẽ hoĩs vẽtur⁹ ē cũ
angelis suis ĩ glia p̃ris sui:ꝛ tũc reddet vnicuiq̃ȝ
ꝺm opera sua.Et iste error ē cõtra diuinitatez ꝛ
humanitatẽ xp̃i.Qui ĩ quãtũ de⁹ ꝛ hõ:ē iudica
tur⁹ vniuersũ mũdũ:vñ Act.x°.c°.dr̃.Hic ē qui
cõstitut⁹ ē a deo iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ.O dia-
bolici h̃tici audite q̃d saluator nr̃ dicat Mat-
thei.25°.Cũ venerit fili⁹ hoĩs in maiestate sua:ꝛ
oẽs angeli ei⁹ cũ eo tũc sedebit sup sedẽ maiesta
tis sue:ꝛ ꝯgregabũt̃ ante eũ oẽs gentes:ꝛ sepabit
eas ab ĩuicẽ:sicut pastor segregat oues ab edis:
ꝛ statuet oues q̃dẽ a dextris:edos ãt a sinistris.ꝛc.
Teneam⁹ ergo fidẽ catholicã reijciẽtes oẽs here-
ses:ut cũ ouib⁹ collocari mereamur ad dextram
dei:q̃d nobis ille concedat:q̃ per oĩa secula viuit
ꝛ regnat Amẽ.

¶ Dominica scd̃a in q̃dragesima de preceptis.
primo in generali.Deinde de primo in particula
ri.Sermo sextusdecimus. P

Scitis q̃ ꝑcepta d̃deriz vobis ꝑ dñm
iesũ.pᶜ.ad The.4°.Scd̃z oẽs leges
supiorib⁹ obediẽdũ ē ĩ licitꝭ ꝛ hone
stis:vñ.ff.de re.iudi.l.ꝯtumacia dr̃.
Cõtumacia eoꝝ q̃ ius dicẽti nõ ob
tẽperãt:litis dãno coarceat̃:ꝛ.C.d̃ of.ꝑ.ꝑto.affri.
l.pᵃ.ĩ fi.dr̃.Si q̃s ex q̃cũq̃ȝ pte ausus fuerit iussi-
ones nr̃as execrari:ꝛ nõ festinãter cũ dei timore
eas ꝺuare:nõ solũ dignitatꝭ ꝛ sbe piculũ sustine-
bit:sȝ ẽt vlt°.supplicio subiacebit:ꝛ.ff.d̃ re.mili.l.
miles.§.ĩ bello dr̃.In bello q̃ rẽ ꝓhibitã adduci
fecerit:aut mãdata nõ ꝺuauerit:capite puniat̃:
ẽt si res bñ gesserit.Si igit̃ tã districta aĩaduersi-
one puniũtur:q̃ mortaliũ principũ ꝑcepꝭ contu
maces existũt:q̃ȝtã credẽdũ ē vltionẽ recepturos
q̃ oĩpotẽti deo rebelles eẽ voluerit:Or igit̃ vt scri
ptum est.ff.de iuris.omni.iudi l.fi.ꝛ xjᵃ.q.3ᵃ.c°.
qui resistit ꝛ extra.de ꝯstitutio.c°.ut animarum
liᶜ.6°.Obediẽtia se extẽdit ꝺm ptãtẽ iudicis ꝑci-
piẽtis.Si de⁹ ē super oẽs habẽs ptãtẽ:ad omnia
ei est sũme obediẽdum:quia potẽtissim⁹ ē ĩobe-
diẽtes punire:ꝛ obtẽperãtes ꝑmiare.Jd̃ inquit
Uirgili⁹ in li°.Geor.Est legũ seruanda fides:su
prema ptãs.Qd̃ mãdat fieriq̃ȝ iubet parere ne-
cesse ē.Inobediẽtib⁹.n.minatur de⁹ Numeri.
14°.di.Qui nõ obedierint voci mee:nõ videbũt
terrã pro qua iuraui patrib⁹ eoꝝ:ꝛ Deut.xj°.inq̃t
Moyses.Propono ĩ cõspectu vr̃o hodie bene
dictionẽ ꝛ maledictionẽ:benedictionẽ si obedieri
tis mãdatis dñi dei vr̃i:maledictionẽ si nõ obe-
dieritis:ꝛ Deuto.12°.etiã dicit deus.Quod pre-
cipio tibi hoc tantũ facias:nec addas quicquã
nec minuas.De preceptis ergo dei tractaturi:tres
consideratiões perutiles faciemus:Prima di-
cetur Declarationis:Secunda Adorationis:
Tertia Offensionis.

¶ Declaratio breuis decẽ ꝑceptorũ decalogi. Q

Quo ad primam partẽ nostri sermonis
quia inquit Philosoph⁹ in prohemio
Phisico.ꝙ a comunioribus semper
q est inchoandum.De singularibus eniz

nō hētur scientia .pº. Poste. Intellectis aūt co-
munioribꝰ faciliter intelligunt̃ ꝑticularia qa ge-
neralibus particularia insunt. l. semper. ff. de re-
gu. iu. Ideo de ipsis preceptis primo in genera-
li illa enumerando in hac parte aliquid dicemꝰ
ostendendo quomō excedūt leges humanas. De-
cē aūt sunt ꝓcepta decalogi: nec debuerūt esse plu-
ra vel pauciora: vt probat Alexan. de ales in 3ª.
parte summe in tractatu de lege Moysi: ⁊ Bona
uen. in. 3º. di. 37ª. arº. 2º. q. pª. quoꝝ rōnes causa
breuitatis omitto. Oīa vero ꝓcepta continent̃ in
his versibꝰ.

Unū cole deū: ne dicas vana per ipsum.
Sabbata sanctifices: habeas in honore parētes.
Nō sis occisor: fur: mechus: testis iniquus.
Alterius nuptam: nec rem cupias alienaꝫ.

Primū ꝓceptū qđ habet̃ Exo. 20. dicit. Nō ha-
bebis deos alienos: prohibet oēꝫ idolatriā: diuina-
tionē ⁊ recursū ad ariolos: ac magos indistincte:
⁊ quacūqꝫ ex causa: ⁊ hoc Leui. 19º. exꝓsse ꝓhibe-
tur. Et in hoc: ꝓceptū istud excedit leges huma-
nas: que licet puniāt īcātatores ⁊ maleficos: tm̄ si
īcantationes faciāt cōtra grādines: aut infirmita-
tes: ⁊ huiusmodi: non vlciscunt̃: sed assentiūt. C.
de malefi. l. eorum. R

SEcūdū preceptū dicit. Nō assumes nomē
dei in vanū. Exodi. 20. Quo ꝓcepto ꝓhibet̃
oīs ꝑiuratio: ⁊ iuramentū sine causa: vt inqt. Ni-
cholaus de lira suꝑ ꝓdicto cº. Et ideo hoc māda-
tū excedit leges humanas qbus licitū est corrū-
pere accusatorē in causa sāguinis. l. fi. ff. de ꝓuari-
ca. Tertiū ꝓceptū inqt. Memēto vt diē sabbati
scīfices. Sex diebꝰ operaberis ⁊ facies aīa opera
tua: septimo aūt die sabbati dn̄i dei tui: nō facies
oē opus tu: ⁊ filiꝰ tuꝰ: ⁊ filia tua: seruus tuꝰ: ⁊ an-
cilla tua aut iumētū tuū. Exodi. 20. hoc aūt ꝓce-
pto prohibet̃ in festo oē opꝰ seruile: ꝺm Nichola-
um de lira vbi supra. Et ab hoc ꝓcepto nō discre-
pat lex humana vt infra patebit. Quartū prece-
ptū dicit in eodē cº. Honora pr̄em tuū ⁊ mr̄em
tuā. Ubi etiā inclusiue ꝓcipit̃ parētibꝰ filios dilige-
re ⁊ nutrire. Et in hoc excedit leges imꝑiales: que
filios spurios: ⁊ ex dānato coitu generatos: ab oī
bn̄ficio pr̄no excludūt. Ut in aūt. quibꝰ mo. natu.
effi. sui. § fi. ⁊ C. de incestis nup. aūt. ex cōplexu. ⁊
C. de naturali. li. aūt. licet. Et hoc est nimis duruꝫ
licet factū sit bono respectu. Et ideo eꝑorum inter
est dare operā: ꝙ vterqꝫ parētū talibꝰ necessaria
subministret ꝺm eorū facultatē. Extra de eo q du-
xit in ma. quā po. per adul. cº. cū hēret. Preterea
hoc ꝓcepto ꝓcipit̃ etiā honoratio patrū spiritua-
liū. s. sacerdotū ⁊ religiosorū: vt inqt Alex. de alea
in 3ª. ꝑte sūme: in tractatu huiꝰ ꝓcepti. Leges au-
tē humane sepe ꝑmittūt fieri cōtra hoc ꝓceptum
s. exigi pedagia ⁊ gabellas a religiosis ⁊ clericis: ꝓ
rebꝰ eorū quas nō causa negotiationis: sed pro
victu suo defferūt. Qui oēs hoc faciētes peccant
mortaliter ꝯtra hoc ꝓceptū. Et si sunt singulares
ꝑsone sūt excōicati ipso facto. Et si est collegium
vel vniuersitas talia faciens statuta: ipso facto su-
bijcit̃ īterdicto: nec a ꝓdictis absolui poterūt nisi
satisfecerit ⁊ plene restituerit: extra de cēsi. cº. quā-
ꝙ̄ liº. 6º. in textu. ⁊ per doc. S

QUintū ꝓceptū est. Nō occides: ⁊ ponit̃ vbi
alia ꝓdicta. Et cōtra hoc ꝓceptū ꝑmittunt
leges imꝑiales: qbꝰ licitū est viro: occidere adul-
terū vxoris deprehensū in adulterio: si est persona
cui nō debet reuerētiā. ff. de adul. l. pr̄. ⁊ l. nec ī ea.
⁊ l. qđ ait. Similiter latronē ⁊ populatorē agro-
rū inuētū in maleficio. C. qn̄ liceat vnicuiqꝫ. l. pª.
⁊ 2ª. Sextū ꝓceptū dicit. Nō furtū facies: quo ꝓ-
hibet̃ oīs acceptatio rei aliene iniusta: siue per fur-
tū: siue per vsurā: vel dānificationē: vel alio modo.
Cōtra qđ faciūt leges imꝑiales ꝑmittētes vsuras
saltē leues. C. de vsu. l. eos. ⁊ ꝙ ꝯtrahētes possint
se decipere in pretio. l. in cause. la. 2ª. §. idē pompo-
niꝰ. ff. de mino. ⁊ l. iteꝫ si pretio. §. fi. ff. locati. Se-
cūdū aūt legē diuinā si nō seruat̃ eq̄litas in ꝯtra-
ctibꝰ: qui plus habet debet recōpēsare damnifica-
to cº. per tuas. extra. de dona. Itē ꝺm leges nō re-
qrit̃ bona fides in ꝓscriptione lōgissimi tēporis
l. si qs emptionis: ⁊ l. cuꝫ notissimi. C. de ꝓsc. 30ª.
vel. 40ª. anno. Scdm aūt deum ⁊ canones est se-
cus. cº. possessor de regu. iu. liº. 6º. ⁊ cº. vigilanti.
extra de. prescrip. M

SEptimum preceptū dicit. Nō mechaberis
Quo precepto oīs actus carnalis sine ma-
trimonio ꝓhibet̃. Cōtra qđ ꝑmittūt leges imꝑia-
les: cōcedētes hoī soluto tenere mulierē solutā in
cōcubinā. Ut in auten. quibꝰ modis natura. ef. le-
gi. §. si qs aūt. Et tamē est pctm̄ mortale. Prete-
rea ꝺm leges: licet vxorē in multis casibꝰ repudia-
re: ⁊ mr̄imoniū rite cōtractū dissoluere. Sed ꝺm
legē diuinā nō est licitū. Ut notat̃. xª. di. cº. lege. ⁊
27ª. q. 2ª. cº. sunt qui. ⁊ Matthei 19º. dicit̃. Qđ
deꝰ cōiūxit hō nō separet. Itē ꝺm leges imꝑiales
damnat̃ qui deꝓhēsaꝫ in adulterio detinet in vxo-
rē. C. de adul. l. crimē ⁊ l. castitati. Sed ꝺm deum
potest illā tenere absqꝫ vlla pena: dū modo illa ve-
lit ab adulterio recedere. 31ª. q. pª. cº. subauditur
ꝫ cº. illud vero. Preterea si mulier infra annum
mortis viri sui nubat: efficit̃ īfamis ⁊ punit̃. C.
de secūdis nuptijs. l. pª. ⁊ 2ª. sed nō sic ꝺm deū: pᵉ
Cori. 7º. vbi dicit̃. Nubat libere cui vult: melius

est enim nubere q̃ viri. ⁊ extra. de secūdis nup. c°
fi. Itē ſm leges hō vnius generis: potest copula/
ri: in matrimonio cū muliere alteri⁹ generis. Et
ecōtra. vt in aut. de nup. §. inter eas. ⁊. C. de nup.
l. nemini. Sed ſm deū hoc est illicitu3: ⁊ tales de/
bēt penit⁹ separari. 35.q.2.c°. progeniē. ⁊ de cō
san. ⁊ affi. c°. non debet. VIII

Octauum p̄ceptū dicit. Nō falsū testimoniū
dices: quo prohibet̄ oē mēdaciū: ⁊ falsa testi
ficatio: ac promissio nō s̄uata. Sed huic p̄cepto
cōtrafaciūt leges impiales. Nā ſm illas si pmit
to aliqd nudo pacto: nō teneor: quia nō oritur ci
uilis actio. ff. de pac. l. iuris gētium. §. sed cū nul
la. s̄. igit̄ nuda pactio. Sed ſ3 deū recedēs a pac
to: peccat mortaliter: ⁊ est obligat⁹ ex nuda pro/
missione c°. p°. extra. de pac. Nonū p̄ceptū dicit.
Nō cōcupisces vxorē primi tui. Quo phibetur
oīs affect⁹ deliberatus libidinis carnalis. X

Decimū ⁊ vltimū p̄ceptū dicit. Nō cō
cupisces rē alienā: quo phibet̄ oē inordina
tū desideriū rei aliene. Hec aūt duo p̄cepta lex ci
uilis nō habet: q̄ nō punit maleficia cogitatiōis
ff. de penis. l. cogitatiōis. Scdm aūt diuina man/
data punit̄ oē peccatū: tā cogitationis q̄ facti: de
pe. di. p°. c°. oīs iniqtas. ⁊ c°. nūqd ⁊ c°. homici
diū. ⁊ c°. ppea ⁊ c°. si cui. ⁊ 33.q.2.c°. oīs Ex qb⁹
patet excelētia p̄ceptorū decalogi: qb⁹ nō solū p
hibet̄ actus malus sed etiam affectus. XI

Lex igit̄ diuina incōparabiliter excellētior ē
q̃ humana. Si aūt q̄rat̄ quare lex huma
na punit oīa q̄ punit lex diuina. Respondet Al
bric⁹ de rosate: in suo reptorio: siue dictionario in
verbo: lex. Qd finisquē itēdit lex humana ē pax
humani generis iteresse: vt in prohe. decreta. §.
iō lex. ⁊. 4. di. §. facte sunt aūt leges. Finis aūt le
gis diuine est pacificatio humani generis cū deo
Quia ergo lex humana nō punit nisi ea que cō/
trariāt̄ fini suo. Jō q̄dā reliquit ipunita que pu/
nit lex diuina: q̄a cōtrariant̄ fini ei⁹. s. paci hoīs
cū deo. Et sic lex humana respectu diuine est iper
fecta. Vbi aūt lex humana aliqd pmittit vel preci
pit: qd si cōtra legē diuinā ⁊ cōsequēter nō possit
seruari sine peccato: nō est ei obediendum. Quia
obedire oportet deo magis q̃ hoīb⁹. Actuū. 5°.
⁊. xj.q.3.c°. si domin⁹. ⁊. 15.q.7.c°. iuratos. ⁊
de sen. exc. c°. relatū. Vt enim inqt Aug. in p°. li°.
de libero arbitrio. Nō videt̄ esse lex: que iusta nō
fuerit. Nam ut dicit Isi. in. c°. cōsuetudo. p°. di.
Lex est omne qd rōne ɔsistit. Et ɔsequēter nihil
est seruādum pro lege: nisi qd est iustū ⁊ rationa
bile cuiusmodi sunt p̄cepta decalogi. De quibus
loquēs Aug. in libro de decē chordis iqt. Decalo/
gus legis decem precepta habet: quorū tria pma
ptinēt ad deum: ⁊ septē alia ad hoīes. Hec dece3
precepta sunt decē chorde psalterij: quas tāgēdo
feras peccator occidis. Quib⁹ occisis securus: ⁊
innocēs in dilectione dei: ⁊ humana societate v/
saris: hec ille. Et iō Dauid dicebat deo ps°. 143°.
In psalterio decachordo psallā tibi: qd exponēs
Aug. vbi s̄. ait: q̄ qdam istud psalteriu3 portāt:
sed in eo nō psallūt: q̄z precepta dei ex timore ser
uant. Portare aūt psalterium: ⁊ nō cātare in eo
onus qdem habet: sed nō delectatione3: q̄z timor
penam habet. Alij aūt portant ⁊ cantāt: q̄z māda
ta dei ex amore seruāt. Licet enim sit labor in por
tando: est tamē delectatio in cantādo: iuxta illud
psalmiste. Cantabiles mihi erant iustificationes
tue. Alij vero nec portāt: nec cantāt: sed pijciunt:
qui scil3 mādata dei: nec ex amore: nec ex timore
seruāt. Melius est aūt: ut ibidem dicit August.
psalteriū portare: ⁊ cantare: q̃ tm̄ portare: ⁊ rur/
sus: melius est portare ⁊ nō cantare: q̃ proijcere
Quia melius est precepta dei ex amore: q̃ ex ti/
more facere. Et rursus: melius est facere ex timo
re: q̃ nullo modo facere. Pōt aūt addi: q̄ sunt
aliqui: qui nō portāt sed cantāt. s. qui dicūt ⁊ non
faciūt. In psalterio qdem dece3 chordarū cantāt
q̄z de preceptis dei: alijs predicāt: sed nō portant:
q̄z ea non seruāt: de quib⁹ dicit̄ Matth. 23°. Al/
ligāt onera grauia ⁊ importabilia: ⁊ imponūt ea
in humeros hoīu3: digito aūt suo nolūt ea moue
re. Et hec de decē p̄ceptis in gn̄ali dicta sufficiant
pro pma pte nr̄i s̄monis. Vulgariter aūt sūt ista
Uno solo dio debi hauere.
Amar ⁊ adorar cum tutta mente.
Cercar con ogni forza: e lui timere.
Il suo nome non debi nominare.
Sença casone: ne quello de li sancti.
Fa che non giuri: e mai non biastemare.
Sanctifica le feste: che sono comandate.
Oldendo messa: e li officij sancti
Lassa li vicij: giocchi e balate.
Il padre e la madre: debi honorare.
E prouedere a lor necessitade.
Se a mala morte: non voi capitare.
Non infamare: occidere ne hauere.
In odio o rancore: alcuna creatura.
Ma quanto poi defende e fa piacere.
In te non sia vicio ne brutura.
Dalcuna luxuria che se po vsare.
Nel matrimonio serua la drittura.
Quello che daltrui non te appropriare.
Per furto: vsura: o uer per rapinare.
Per che saresti tenuto a satisfare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Guarda che falso non testificasse.
Per odio: pagamento: o per amore.
Non affirmare quando dubitasse.
Cacia da te li mali pensamenti.
E non desiderar laltrui moglia.
Se voi fugire li eternal tormenti.
Di cose daltri non ti venga voglia.
Ne anche de roba de male acquisto.
Per auaritia la to mente inuoglia.
Quello christiano che obserua questo.
Che sopra e dicto campara le pene.
Di possidere gloria li protesto.

¶ De primo precepto adorationis dei. Z

Secūda pars nr̄i sermonis dicit̄ Adorationis. Primū eni p̄ceptū est. Dn̄m deū tuū adorabis: de quo etiā ps̄º. 71º. dr̄. Adorabūt eū oēs reges terre: oēs gētes seruiēt ei: ⁊ Johelis. 2º. Sacrificiū est libamē dn̄o deo nr̄o: s̄m eni Aristo. in p̄dica. ⁊ in. 5º. Metha. Relatiua dicunt̄ ad aliqd: sicut pr̄ alicuiꝰ filij: pr̄ dicit̄. Si igit̄ est dn̄s alicuiꝰ serui ip̄m dn̄z esse oportet. Igit̄ vbi est ꝓpria ratio dn̄ij: ibi debet esse specialis ⁊ ꝓpria ratio s̄uitutis. Cuz ergo dominiū ꝯueniat soli deo s̄z quandā excellētiā singularē: qa est creator: saluator: ⁊ gubernator totiꝰ orbis. Igit̄ ei specialis seruitꝰ ⁊ reuerētia debet̄ ⁊ nō alteri: hec aūt reuerētia ⁊ seruitꝰ appellatur religio: vn̄ Tuliꝰ. 2º. Retho. inqt. Religio est qua reuerēti famulatu cerimonie diuini cultꝰ exhibētur. Et hec reuerētia est de iure naturali. ff. de iusti. ⁊ iu. l. veluti. Cū ergo vnicuiqꝫ regno vnus solus p̄nceps p̄esse debeat: vt dr̄. ff. de ori. iu. l. 2ª. §. nouissime: ⁊ in aūt. qūo opor. episc. circa p̄ncipiū coll̄. pª. ⁊ Philo. 12º. Metha. idē dicit. Ideo illi sūmo p̄ncipi: ⁊ dn̄o totiꝰ orbis vniuersali: qui est deꝰ debet̄ sūma ⁊ excellētissima veneratio: que nulli alteri fiat. Et iccirco ipse Deute. 5º. cº. iqt. Ego sū dn̄s deꝰ tuꝰ: nō adorabis deos alienos in ꝯspectu meo. Ea propter Alex. de ales in 3ª. pte sūme in tractatu de p̄ceptis. p̄cepto pº. ⁊ Ricar. in. 3º. di. 9ª. arº. pº. q. pª. ⁊ 2ª. ⁊ scūs Bonauē. in e. di. ⁊ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 84ª. arº. 2º. ⁊ Scotꝰ in. 3º. di. 9ª. dicūt ꝙ solus deꝰ adorādus ē adoratiōe latrie. Latria aūt s̄m Aug. xº. de ciuitate dei. cº. pº. est s̄uitꝰ que ptinet ad colēdū deū: latria eni grece: idem est ꝙ religio latine: siue cultꝰ soli deo debitꝰ: s̄z eū dē Aug. vbi supra. H

Adorādus est ergo deꝰ hac veneratione latrie vt principiū ⁊ finis oīum Apoc. pº. ⁊ vltiº. cº. ⁊ vt dn̄s dn̄antium Exodi. 13º. Et ideo sicut esset proditor regis qui auferret ei qđ illi debetur: ita magnā deo facit iniuriā qui non exhibet ei specialē sup oēs reuerētiam. Et iccirco Imperator. C. de summa trini. ⁊ fi. ca. l. 2ª. precipit di. Unius ⁊ sūmi dei nomē vndiqꝫ celebret̄. Adorandus est autem deus corde: ore: ⁊ opere: vt potest colligi ab Alex. de ales in 4ª. parte summe. in tractatu de oratione. ⁊ Ricar. in. 4º. di. 15ª. ⁊ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 83ª. ⁊ ab Ugone in libro de virtute orādi cº. xjº. Sup oīa āt debet adorari charitate: ⁊ singularissima dilectione: iuxta illđ Deute. 6º. Matthei. 22º ⁊ Luce. xº. Diliges dn̄m deū tuum ex toto corde tuo: ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ ex tota mēte tua: ⁊ ex tota fortitudine tua: ⁊ ex oībus viribꝰ tuis. B

Si xp̄o q̄rat̄ q̄ adoratōe adorāda ē hūanitas xp̄i: dico ꝙ iquātū ē ꝯiūcta diuinitati: dꝫ adorari adoratiōe latrie: s̄z Sco. i 3ª. di. 9ª. ⁊ petrū aureoli eiꝰ discipulū: ibidē circa finē. ⁊ Alex. de ales i. 3ª. pte sūme: i trac. de p̄cep̄ꝭ p̄cepto. pº. ⁊ Ricar. in. 3º. di. 9ª. arº. 2º. q. pª. ⁊ scūm Bonauenturā ibidēz arº. pº. q. pª. ⁊ Tho. in 3ª. parte sūme. q. 25ª. arº. pº. ⁊ 2º. Btā āt virgo debet adorari adoratione iperdulie. Nā dulia ꝓprie sūpta: est adoratio que fit rationali creature. Et ista adorandi sūt scti ⁊ angeli: qa vt inqt iurisconsultꝰ in. l. pª. §. deniqꝫ. el. 2º. ff. de aqua pluuia. ar. Seruādū est semper inferiorē superiori s̄uire: iperdulia vero est aliquid supra duliam. Et ista adoranda est btā virgo. s. honore alijs maiore: ⁊ dei honore minore. Et hoc inqt Tho. vbi. s̄. arº. 5º. ⁊ Ric. in. 3º. di. 9ª arº. 2º. q. 4ª. ⁊ sctūs Bonaue. eadem. di. arº. pº. q. 3ª. C

Sed querit̄ de cruce dn̄i an adoranda sit: Et respondeo s̄m Ricar. in 3º. di. 9ª. arº. 2º. q. 3ª. ⁊ Bonauē. ibidē arº. pº. q. 4ª. qđ illa crux in qua xp̄s pepēdit absolute ꝯsiderata: nō debet adorari adoratione latrie: sed venerari sicut p̄ciose reliquie: propter contactū sacrorū membrorū xp̄i: ⁊ propter multa beneficia que in illa per mortē saluatoris nobis sunt exhibita. Ut etiā iquit Damascenus liº. 4º. cº. 3º. Et similiter dicēdū est de clauis: vestibꝰ: ⁊ oībꝰ xp̄i rebꝰ. Si. n. relique scōꝝ sūt venerāde. ex̄. de reli. ⁊ vene. scōꝝ. cº. cū ex eo. multo magis relique xp̄i. Si. n. ꝯsideret̄ in relatiōe ad xp̄z i ea pēdētē: debet adorari adoratōe latrie: qa hec adoratio refert̄ ad xp̄z: s̄m p̄dictos doctores ⁊ ēt Tho. i. 3ª. pte sūme. q. 25ª. arº. 4º. in corpe q̄stionis. Alie aūt cruces q̄ de aliq̄ mat̄ia fiūt i tm̄ sūt adorāde: iquātū sūt figuratiue ⁊ rep̄h̄sētatiue xp̄i crucifixi: s̄m Damascenū liº. 4º. cº. 3º. D

Sed iterū q̄rit̄ de imagie xp̄i depicta vel sculpta. Rn̄deo: declarādo s̄m Ri. in 3º. di. 9ª. arº. 2º. q. 2ª. ⁊ Bo. ibidē. arº. pº. q. 2ª. ꝙ imagies xp̄i: virginis: ⁊ aliorū sanctorū: itroducte fuerūt

triplici de cā: p̄mo ꝓpter simpliciū eruditionem
ut qui non possunt scripturas legere: in picturis
possint sacramēta nr̄e fidei cernere: ut dicitur. de
ↄ̄se. di. 3ª. c°. platum. Secūdo ꝓpter deuotionis
excitationē: ut qui nō excitant̄ cū aliqua audiūt
de scōꝝ memoria: saltē moueant̄ cū ea cernūt in
picturis: quasi p̄ntia: plus enī excitat̄ affect⁹ per
ea que videt: quā per ea que audit: iuxta illō Ora
tij in poetria. Segni⁹ irritāt aīos demissa per au/
res. Quā que sūt oculis īfixa fidelib⁹: ꝛ in. §. fi. in
sti. de gra. dī. Ueritas magis oculata fide: q̄ꝫ p au
res aīs hoīum infigit̄: vñ Macrobi⁹ de somno
scipionis. li°. p°. inq̄t. Facilioꝛ ad intelligēdū per
oculos via est: q̄ꝫ per sermonē. ꝛ lib°. 2°. eiusdem
opis etiā dicit. Uie facili⁹ illabit̄ ↄcepta ratio de/
scriptiōe: q̄ꝫ sermone. Ideo Terrēti⁹ in adelphis
ait. c°. xj°. Inspicere tanq̄ꝫ in speculo vitas hoīuꝫ
iubeo: atq̄ꝫ ex alijs sumere exēplū sibi. Tertio de/
pingunt̄ imagines scōꝝ: pp memorie labilitatē:
qꝛ ut dī. C. de veteri iu. enu. l. ij. §. si qd aūt. Oium
hēre memoriā: ꝛ nulli⁹ obliuisci diuinitatis: poti
us q̄ꝫ humanitatis est. Et hec rō tāgit̄. de ↄ̄se. di.
3ª. c°. venerabiles. his p̄suppositꝭ: dico fm̄ Ric.
Bona. ꝛ Alex. vbi. s̄. ꝛ Tho in. 3ª. pte. q. 25ª. ar°.
3°. q imagines Christi: ꝛ sctōꝝ sūt adorāde in re
latiōe ad rem rep̄ntatā per illas: alr̄ nō. Unde sic
adorādo pōt adorari adoratiōe latrie imago sal
uatoris: alie aūt imagines scōꝝ adoratiōe dulie:
ꝛ btē virgis iperdulie. Et sic adorādo imagines
nō picturā: sed picture rep̄ntationē veneramur:
vel meli⁹ rem rep̄ntatā. c°. placuit. de ↄ̄se. di. 3ª. vñ
metrice dī. Effigiē christi cū trāsis ꝓnus adora.
Nō tñ effigiem: sed qō designat honora. E

VErum qꝛ hodiernis tp̄ib⁹ demones faciunt
hoīes idolatrare: appētes eis ī forma Chri/
sti: vel btē v̄gis: aut alicui⁹ scī: ꝛ ab eis adorant̄:
maxīe a mulierculis: ꝛ viris ip̄itis. Iō sciēdū est
fm̄ scm̄ Bona. ī. 3°. di. 9ª. ar°. p°. q. 6ª. ꝛ Alexm̄.
de ales ī. 3ª. pte sūme: ī tractatu de p̄rio p̄cepto de
calogi: q tales sic adorātes demonia loco xp̄i: vel
alteri⁹ scī: non excusant̄: pp ignorātiā. Quia p̄mo
q̄libet xp̄ian⁹ est p̄monit⁹ per diuinā scripturā: q
diabolus trāsfigurat̄ se ī angelū lucis. 2ᵉ. Coꝛ. xj°.
ꝛ trāsūptiue. 26ª. q. 5ª. c°. epi. ꝛ. c°. nec mirū. ꝛ pᵉ.
Coꝛ. 4°. dicit ap̄ls. Nolite credē oī sp̄ūi: sꝫ ꝓbate
sp̄s: vtrū ex deo sint: ꝛ Mat. 24°. dicit dñs. Mul
ti veniēt ī noīe meo dicētes. Ego sū Christ⁹: ꝛ iō
q̄libet xp̄ian⁹ tenet̄ p̄mo discutē: ꝛ nō stati crede/
re. Scd̄o peccat: qꝛ hꝫ remediū oꝛōnis: quā debet
p̄mittē huic adorationi: nā si deū toto coꝛde ora/
ret: ut ondēret ei v̄itatē: nō sineret eū decipi: qꝛ ꝓ/
misit saluatoꝛ nr̄ Ioā. 16°. di. Si qd petieritꝭ p̄rē
in noīe meo dabit vobis: hoc est fm̄ Aug. q̄cq̄d p̄/
tinet ad salutē: patet ergo: q q nō orat: nō adhi/
bet oēm diligētiā. Tertio peccat: qꝛ q̄libet dbet se re
putare indignū huiusmodi: visiōib⁹. Et iō poti⁹
debet illas timere: q̄ꝫ affectare. Narrat̄ enī de q̄/
dā scō p̄re: q cū diabolus ei in foꝛma Christi ap
paruisset: clausit oculos ꝛ dixit: nole se xp̄m vi/
dere in hac vita. At diabol⁹ ei⁹ hūilitate ↄfusus
euanuit. Debem⁹ ergo adorare talr̄ nobis appa/
rētē: cū hac ↄdicione. Adoro te: si es xp̄s: vel btā
virgo: alr̄ nō: donec simus certi: qd sit. Et hec suf
ficiat ꝓ scd̄a pte dicta adoratōis. s. q debem⁹ ado
rare: amare: ꝛ venerari deū: sup oēs creaturas: ꝛ
illi obedire: iuxta illō Deut. 6°. ꝛ Mat. 4° Dñm
deū tuū adorab: ꝛ illi soli fuies: vñ Cato moꝛalis
in suis documētis inq̄t. Si de⁹ ē aīus nob ut car/
mīa dicūt. Hic tibi p̄cipue sit pura mēte colēd⁹.

¶ De offensionibus circa hoc p̄ceptum. A

MUltis modis circa hoc p̄ceptū offendi
tur de⁹: p̄mo idolatria: fm̄ enī Tho. 2ª
2ᵉ. q. 94ª. arti. 2°. ꝛ scm̄ Bonauē. Ric.
ꝛ Sco. in. 3°. di. 37ª. ꝛ Alexā. de ales in
3ª. pte sūme sup hoc p̄cepto: ꝛ Nico. de lira super
Exo. 20. Idolatria est peccatū moꝛtale: ꝛ directe
est ↄtra p̄mum mādatū decalogi. Scriptū est enī
Exodi. 20. Ubi p̄cipit deus ↄtra idola dicēs. Nō
adorabis ea. s. exteri⁹: neq̄ꝫ coles. s. interi⁹: fm̄ gl̄.
Si q̄s ergo adoret diabolū pꝛo deo: aut aliquod
idolū: siue creaturā: ei tribuēs honorē diuinū pec
cat moꝛtalr̄. 26ª. q. 5ª. c°. nō liceat. B

SEcūdo peccāt moꝛtalr̄ diuinatoꝛes. Et notā
dū: fm̄ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 96ª. art°. p°. ꝛ Bona. ī
2°. di. 7ª. pte. 2ª. arti. p°. q. 3ª. ꝛ Alexm̄. de ales ī. 3ª
parte sūme in tractatu de sciētia demonū: q tūc
aliq̄s dicit̄ diuinare ↄtra hoc p̄ceptū: qñ indebi
to modo: vult p̄dicere de futuris ↄtingētibus: ut
puta de his que dependēt ex libero arbitrio: vel q̄
per accidēs ↄtingunt in rebus humanis: que soli
us dei est p̄scire: vnde Esa. 41°. dicit̄. Annūciate
que futura sunt: ꝛ sciem⁹ qꝛ dij estis: ꝛ. 26ª. q. 5ª.
c°. p°. scriptū est. Futura p̄scire soli⁹ dei est. Quā/
tū aūt sint exosi tales diuini deo: ꝛ ad eos recur/
rētes: hꝫ Leui. 19°. vbi p̄cipit̄. Nō declinetis ad
magos: nec ab ariolis aliq̄d sciscitemini: ne pol/
luamini per eos: ꝛ. 20. c°. eiusdē libri scribit̄. Aia
que declinauerit ad magos: ꝛ ariolos: ponā faciē
meā ↄtra eā: ꝛ interficiā eā de medio ppl̄i mei. Et
ibidē dī. Uir siue mulier in q̄b⁹ phitonis: siue di
uinationis fuerit spirit⁹: moꝛte moꝛietur: lapidi/
bus obꝛuent eos: ꝛ Deuteronomij. 18°. c°. dicitur
Nō inuenīet̄ in te: qui phitones ac diuinos ↄsu
lat: aut q̄rat a moꝛtuis veritatem: oīa enī abho/

minabitur dn̄s. Similiter prohibet diuinatio lege canonica. 26ª. q. 5ª. c°. si quis. ꝛ. c°. nec mirum: ꝛ etiā lege ciuili. ut in. l. nullus. ꝛ. l. nemo. C. de male ficis. ꝛ mathematicis. h

TErtio offendit deus cōtra hoc ꝑceptum: in/uocatione demonū. Ūn̄ sciēdum est: ſm Bo nauē. in. 2°. di. 7ª. pte. 2ª. ar°. 2°. q. 3ª. ꝙ hō pōt aduocare demonē duob⁹ modis: vno modo ỽtu te diuina ei impando aliqd licitu3 ꝛ honestū: vn̄ Act. 16°. Paulus īpauit diabolo exire de puella ꝛ exiuit eadē hora. Et hoc silr̄ eē posset: qn̄ de⁹ suo iusto iudicio: diabolū s̄bijceret hoi, put de qbusdā viris scis narrat. Nā etsi demon nō īuocat⁹ ali/cui scō viro occurreret: posset eū in ỽtute diuina cogē ad aliq̄ vera dicēda ad vtilitatē alioꝝ. Alio modo pōt qs īuocare diabolū ei supplicādo. Et hoc est mortale peccatū. Scriptū est. n. 26ª. q. 5ª. c°. epi. A diabolo captiui tenent: q relicto creato re: diaboli auxiliū q̄rūt. Tales aūt ꝯsulētes demo nē ab eo: plerūq3 tādē in suū exterminiū decipiunt Sicut ille cui demon ait. Andariti tornariti no: sareti ꝑso. Isti aūt pditi hoīes nō tm̄ faciunt cō/tra hoc ꝑmū ꝑceptū: q2 nō adorāt deū: sed diabo/lū: s3 etiā faciūt ꝯtra oīa alia ꝑcepta. In vanū enī nomē dei assumūt: q2 illud īuocationib⁹ demonū ꝛ icātationib⁹ suis imiscēt. Itē q2 sepe piurāt: ido latre enī iuramēta nō seruāt: ꝛ male iurātes: cito piurāt: ut dr̄ Sap. 14°. Cōtra etiā tertiū ꝑceptu3 faciūt: q2 festa nō scificāt: imo in ꝑcipuis festiuita tib⁹ maleficia sua magis exercēt. Quartū ēt ꝑce/ptū trāsgrediunt: q2 nō honorāt: sed vitupāt pře3 celestē: ei⁹ honorē diabolo tribuētes: nec etiā hono rāt scām mře3 ecclīā: cui⁹ ꝑcepta: ꝛ sacra ꝯtēnūt ꝛ accipe nolūt. Ūn̄ isti malefici: marie qui vadūt ad ludū diabolicū: nunq̄ȝ aqua bn̄dicta: se asper/gūt: s3 qn̄ intrāt ecclias accipiūt aspges: ꝛ dāt ali/is aquā bn̄dictā: se aūt illa non tāgūt: vel aspgere se vn̄dūt: ꝛ aquā desup caput ꝓijciūt: hi aūt irre/uerētes přī eterno: ꝛ mřī ecclie: multo magis sūt irreuerētes přib⁹ carnalib⁹: q2 in. c°. nō pōt. 2ª. q. 7ª. dr̄. Nō pōt hoib⁹ eē fidelis: qui deo exriterit ī fidelis. Cōtra qntū mādatū etiā faciūt: q2 multa homicidia ppetrāt. Cōbusta eni3 fuit rome: qdā3 malefica tpe scti Bernardini noīe facinella: que ꝯfessa est: ꝙ occiderat. 65. pueros. Et alia cōbu/sta est pusij. 1445. noīe sanctucia. Uidebat enim vna sācta: sicut coīter sunt tales malefice: que fre/quētāt ecclias: ꝛ simulāt se stare in orōnib⁹ ꝛ de/uotionib⁹: occulte tn̄ diabolū adorātes: ac cruce3 xpi pedib⁹ ꝯculcātes: baptismoq3 ac sacris eccle sie: renūciātes ac fidē catholicā negātes. Hec aūt maledicta femīa ꝯfessa est se. 50ª. pueros occidis

se. Cōtra sextū etiā preceptū faciūt: q2 coīter tales sūt meretrices: vel adulteri ꝛ adultere: ꝛ mřimo nij leges violantes: ac mechie: ꝛ īpudicitie dediti ut dr̄ Sap. 14°. Cōmittūt etiā viciū sodomiticū ꝛ oēs alias spurcitias ppetrant: maxime illi ꝛ ille que vadūt ad ludum: qui dr̄ bariloti: in quo pr̄ cū filiab⁹: ꝛ filij cū mřibus: ac sorores cū fřibus: ꝛ cognati cum ꝯsanguineis: carnalr̄ cōmiscent. Isti quoq3 si ex antiqtate non pn̄t ꝑdicta scelera ppetrare, ꝓcurāt illa ab alijs cōmitti. Cōtra septi mū etiam ꝑceptū faciūt: q2 coīter sunt fures. Itē ut ꝓximos suis bonis spoliēt: eis diuinationes: ꝛ incātationes faciunt ad inueniēdos thesauros: ꝛ furta ꝛc. Hinc apl's ad Ephe. 5°. Uocat auarici/am seruitutē idoloꝝ. Cōtra octauum ꝑceptū silr̄ ter faciunt: q2 pleni sunt mēdacijs: vnde Salo/mon Sapien. 14°. dicit: ꝙ vaticinant falsa: ꝛ sic multos innocētes inculpāt: ꝛ infamāt de furtis: ꝛ proditionib⁹ ac alijs vicijs sequētes diabolum: qui est mēdax: ꝛ mendacij pater: ut ait saluator Joānis. 8°. Ex predictis quoq3 patet ꝙ etia3 fa/ciunt cōtra alia duo ꝑcepta: nam qui actualiter quādo possunt furant: ꝛ tollunt aliena: ꝛ cū alie na vxore mechant: perpetrādi ꝑdicta facinora de siderium semper retinēt: ꝛ in eo perseuerāt. Alia etia3 innumera ꝛ abhominabilia scelera perpe/trātes: hos enim maritatos suis maleficijs impe/diūt: ne possint cōiungi. Illos ne possint filios ge nerare. Alijs procurant abortus. Alteri faciunt ne possit vxorem bono vultu intueri: ꝛ similiter de vxore peragūt: ut nō valeat maritum suu3: ni si torua facie aspicere: atq3 asperis verbis allo/qui. Ait enim Salomon Sapiētie. 14°. Infan/doꝝ idoloꝝ cultura: omnis mali causa est: ꝛ initi um ac finis. I

QUarto cōtra hoc primū ꝑceptum offendit deus dando fidē somnijs: volēdo interptari per somnia illa que sunt futura: qđ est peccatum ſm Bonauē. in. 2°. distinct̄. 7ª. parte. 2ª. arti°. p° q. 3ª. ꝛ beat⁹ Thomas. 2ª. 2ᵉ. q. 95ª. artic. 6°. ꝛ ha/bet. 26ª. q. 7ª. c°. non obseruetis. Ideo īquit mo/ralis Cato. Somnia ne cures: na3 mens huma/na qđ optat. Dum vigilat: sperat: per somnū cer/nit idipsum. Ideo scriptu3 est Deutero. 18°. Nō inuenietur in te: qui obseruet somnia. Nō ergo de/bemus facere: sicut quidā qui in bonu3: vel malū euētum accidere putant: si qs somniet se inueni re pecunias: vel dentes ab ore sibi cadere: ꝛ hu/iusmodi. K

QUinto peccatur tentando deum: ſm Nico/lau3 de lira super Mathei. 4°. ꝛ Thomas 2ª. 2ᵉ. q. 97ª. arti. p°. ꝛ Astesanu3 parte pª. li°. p°.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tiº.16º. qui dicũt. Nõ temptare deũ est experiẽtiã
de eius potẽtia ⁊ maiestate querere sine necessita/
tate. Sic faciebãt pharisei Matthei. 12º. signum
de celo querentes. Et hoc modo peccaret ille qui
existens in solario: nolet descẽdere per gradus sca
le: sed se precipitaret credẽs ꝙ deus ipsũꝫ incolu
mẽ seruare debeat. Similiter si quis ĩfirmaẽ ⁊ re/
nuit remedium naturale: volẽs ꝙ deus faciat mi
raculum euꝫ sanãdo: cui dẽ Ecclesiastici. 18º. No
lẽ esse tentãs deum: ⁊ Deute. 6º. Nõ tentabis dñꝫ
deũ tuũ: qđ etiã habeẽ Matthei. 4º. Et talis fuit
quidã scolaris vltramõtanꝰ qui in ciuitate Pa/
pie infirmatus mortuꝰ est. Nã cum vellẽt medici
dare ei medicinam recusabat illã dicẽs: xp̃s medi
cina. Et cũ vellẽt cordi eius ĩponere pictimã: no/
lebat eam dicẽs. Christus pictima: ⁊ hoc fuit tẽ/
poribus nostris. L

SExto offẽditur quãdo qs credit certitudina
liter ⁊ determinate ꝙ omnes cogãtur ad bo
num vel malũ ex cõstellationibus ⁊ planetis: sub
quibꝰ nati sũt: hoc enim hereticum est ⁊ prohibi/
tum. 26ª. q. 2ª. cº. illud. ⁊ caplº. illos. ⁊ ea. cã. q.
5ª. cº. non liceat. Et per Thomam. 2ª. 2ᵉ. q. 95ª.
arº. 5º. M

SEptimo offẽditur: qñ quis obseruat cursus
stellarum: aut lune pro domo faciẽda: vel ad
cõiugia sociãda. 26ª. q. 5ª. cº. nõ liceat. Uñ peccãt
illi qui ad faciẽdas armaturas expectãt punctuꝫ
astrologie: ⁊ tũc percutiũt malleo ⁊ dãt aliquos ictꝰ
Deinde aliũ pũctũ expectãt: ⁊ credũt ꝙ postea ta
lis armatura sit fatata: q̃si eẽt Hectoris: vel Achil
lis. Alij vero volẽtes itinerare tenẽt equũ paratuꝫ
cũ sella: habẽtes calcaria ĩ pedibꝰ ⁊ vnũ pedẽ ĩ sta
fa: ⁊ in pũcto astrologie ascendũt equũ etiã si plu
uijs ⁊ turbinibꝰ aer esset exagitatus. O astrolo/
ge expecta etiam pũctũ astrologie quãdo morie/
ris: vt facias iter prosperũ. Et fac vt tua vxor ex/
pectet punctũ astrologie ad pariẽdũ tibi filiuꝫ: qñ
est in illis doloribꝰ vt faciat filium felicẽ. O stul/
ticia maxima per quam q̃plures a diabolo tenẽ
tur captiui. Et similiter si quis obseruat tempora
⁊ mẽses egyptiorum: vel horas ad aliqd inchoã/
dũ vel nõ. 26ª. q. 7ª. cº. nõ obseruetꝭ ⁊ cº. sequen.
Talis autẽ erat quidã medicus qui quodam die
duꝫ rogareẽ vt visitaret infirmos: ait. Hodie est
dies ociarius in quo nõ debemus ambulare: ali/
ter nobis eueniet aliqd mali. Sed oportet quiesce
re ⁊ stare in lecto. Dũ ergo sic staret accidit ꝙ dor
miens ⁊ se super lectũ reuoluẽs cecidit: ⁊ crurifra
gium pertulit: qđ ei nõ euenisset si dies ociarios
nõ obseruasset. Si autem quis obseruet cursum
lune ad ĩcidẽda ligna: vel si vtatur cõsideratiõe
astrorum ad prenoscẽdum futura: que ex celesti/
bus corporibus causantur: puta siccitates: ⁊ plu
uias: nõ est illicitum: ẽm Tho. vbi supra. Et no/
tat Archidia. 26ª. q. 5ª. cº. si quis clericus. Licet
etiam rusticis per ventos: ⁊ dispositiones lune: cõ
siderare tempus seminãdi. Et medicis tempora
potionum: ⁊ aliarũ rerũ medicinalium. Et gene/
raliter possumus vti cõsideratione astroruꝫ ⁊ lu
ne: in his que procedũt naturaliter ex influentijs
eorum: vt notat glo. ⁊ doctores in dicto cº. nõ li/
ceat. N

OCtauo offendiẽ cõtra hoc preceptũ quando
in kalendis Januarij: vel alio die: quasi pro
bono augurio: aliquid donatur. 37ª. di. cº. legãt.
⁊. 26ª. q. 7ª. cº. non obseruetis. Item si tali die ali
quid plus noui faciat quis propter bonuꝫ annũ:
⁊ bonam fortunam habendã. 26ª. q. 7ª. cº. si qs.
Item si in kalendis Maij vacauit lauro: aut vi
riditate arboruꝫ domos cinxit: hec enim obseruã/
tia paganorum est. 26ª. q. 5ª. cº. nõ liceat. Iteꝫ si
quis superstitiones alias obseruauit puta suspẽ/
dẽdo carbones natiuitatis domini cõtra grandi
nem: vel accipiẽdo in malũ signum: si quis exiẽs
domum pedeꝫ offẽderit: ⁊ si mulier vadẽs ad ma
ritum: in superliminiuari offenderit pedẽ: vel si qs
a lecto surgẽs sternutauerit. Et huiusmõi alia su
persticiosa ⁊ pestifera timẽdo: vtputa si panis na/
tiuitatis domini marcuerit infra annũ: credere ꝙ
debeat mori principalis de domo. Hec eni oĩa ⁊ si
milia prohibenẽ. 26ª. q. 2ª. cº. illud. Item si ex ef/
fusione olei de lucerna: vel garritu aliquaruꝫ aui/
um: aut magnitudine ⁊ continuatione ventoruꝫ
vult iudicare de venturis contingentibus. Hoc
enim est superstitiosũ ẽm Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 95ª. arº.
7º. Et similiter credere ꝙ apparente cometa de/
beat mori princeps illius patrie. Licet enim deꝰ
quandoqꝫ illam propter predictam causã faciat
apparere. Nõ possumus tamen hoc scire nisi ip
se reuellet per se: vel per alium: nõ est ergo vera sẽ
tentia Lucani in pº. dicentis. Mutanteꝫ regna
cometem. ⁊c. Nisi hoc modo vt potest colligi ex
dictis magistri Pauli veneti in sũmeta sua sup
librum Methauro. videlicet ꝙ cometa siue alij
ignes apparentes in aere: dant nobis sepe intelli/
gere ꝙ aer est mutatus a sua naturali qualitate.
Nam aer medie regionis deberet esse frigidus: ⁊
tunc est calidus: contra naturam suam. Et ideo
inflamat illos vapores a terra: vel ab aqua e/
leuatos virtute solis: ⁊ delatos vsqꝫ ad ipsam me
diam regionem aeris: ⁊ cõsequenter per ipsaꝫ ae/
ris corruptam dispositionem: multa hominum
corpora corrumpuntur ⁊ moriuntur. Quia ve/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ro sepe accidit quod principes in victu et luxuria sunt magis dissoluti quam alij. Item magis delicate complexionis ideo citius moriuntur quam alij. Mortuis ergo multis ex illa aeris infectione: et similiter ipso principe: dicunt populares quod cometa illa propter eius mortem apparebat. Item ex ventorum agitatione commouetur colera hominum secundum Auicenam .2a. primi. doctrina .2a. in c°. de natura ventorum: et consequenter prouocantur ad iracundiam: et ex illa iracundia sequuntur bella et proditiones. Vulgares autem dicunt quod illi venti denotant proditiones esse in aere: et errorem suum confirment ex sequentibus: cum tamen illi venti hoc non significarent: licet fuerint causa dispositiua proditionum et bellorum. Corui quoque habentes meliorem odoratum: quam homines: vt dicitur in li°. de animalibus de longe sentiunt odorem fetidum corporis morituri: quem tamen homines prope stantes non bene sentiunt. Et ideo super tectum domus in qua iacet infirmus volitant et crocitant: volentes ingredi vbi est illa corruptio quam sentiunt. Populares vero dicunt quod ibi apparent in signum: quod ille infirmus debet mori: quod non est verum. Sepe tamen deus permittit demones apparere in forma coruorum: et aliorum animalium: super domos vel in domibus morientium qui bestialiter vixerunt. Similiter quis peccat contra hoc preceptum dando fidem augurijs: et alijs quasi innumeris stulticijs que hodie fiunt. Memini enim dum secularis essem: et cum vno meo affine equitarem: et quandam muregulam in via inuenissemus: que viam ipsam ante nos transuersauit: ille statim tres passus equum retro traxit: dicens quod illa bestia transuersando malum signum dabat alicuius mali: ad quod euitandum sic oportebat facere. Quidam autem si talem bestiam vel similem taliter transuersantem inuenerint: nunquam inde recedunt nisi postquam illam inuenerint et occiderint. Alij vero si vinum casu in mensam effundatur pro optimo augurio accipiunt. Econtra vero si effundatur sal. Refert quoque Augu. in libro de doctrina christiana: quod cum quidam auguria obseruaret et futuri mali magnum indicium crederet: si mures in domo aliquid corroderent. Cum semel mures eius caligas corrosissent: super hec interrogauit Catonem qui eum diridens ait. Non est mirum si mures caligas corroserunt. Sed hoc fuisset futuri mali magnum indicium: si mures a caligis fuissent corrosi. O

Nono offenditur deus contra hoc preceptum vtendo sortibus diuinatorijs: et consultorijs. 26a. q. 5a. c°. sortes. et tribus capitulis se. Et habetur per Tho. 2a. 2e. q. 95a. ar°. 8°. Antiquitus vero non videbatur illicitum vti sortibus diuinatorijs: vnde Josue sortibus deprehendit Achior: Josue. 7°. et Saul Jonatham qui comederat contra preceptum suum: primi Re. 14°. et Jonas deprehensus fuit sorte a nautis quod propter eum venerat tempestas. Jone. 2°. et Mathias sorte electus est ab aplis. Actu. p°. et xxvi. di. c°. cleros. Modo tamen non est licitum: nisi vt infra dicetur. Nam licet scriptum sit in c°. sors 26a. q. 2a. Sors non est aliquid mali: sed in re humana dubia: diuinam indicans voluntatem: tamen quia plerunque male eis vtuntur homines: sortes prohibentur: vt in. §. his ita. 26a. q. 2a. vbi dicitur. Antequam euangelium claresceret: multa permittebantur: que tempore perfectionis sunt penitus eliminanda. Et ideo scriptum est in c°. non stati. 26a. q. 2a. quod in electionibus ecclesiasticis non debemus exemplo aplorum sortibus eligere: quia ipsi fecerunt hoc spiritu sancto: vt dicitur in c°. non exemplo. eadem causa et. q. et in c°. hi qui e. q. Aug. reprobat diuinam inquirentes voluntatem per sortes. In electionibus tamen temporalibus: vbi non potest aliter bono modo fieri: tunc inuocare dei voluntatem cum reuerentia et oratione premissa: sortes proiiciendo sine superstitione est licitum vt inquit Aug. ad honoratum. Vti autem sortibus diuersorijs est licitum: vt in c°. finali de sortilegijs. Facere vero experientiam de ferro ignito vel aqua feruenti ad cognoscendum aliquod peccatum: vt olim fiebat: est illicitum secundum Tho. 2a. 2e. q. 95a. ar°. 8°. in responsione vltimi argumenti. Et de hoc est textus in c°. consuluisti. 2a. q. 3a. P

Decima contra hoc preceptum peccat qui facit vel fieri consentit aliquod maleficium propter quacunque causam. Deute. 18°. et 26a. q. 5a. c°. nec mirum. Et qui potest tollere maleficium meretur: destruendo opera diaboli. vt inquit Scotus in. 4°. di. 34a. ar°. 2°. q. pa. Q

Vndecimo offenditur deus contra hoc preceptum: cum quis facit incantationem vel fieri procurat vel ad inueniendum furta aut amissa: vel ad aliquid sciendum: vel ad recuperandam sanitatem: et semper est mortale peccatum et grauius si fiat cum rebus sacris vel sacramentalibus: vt cum aqua benedicta: vel oleo sancto et huiusmodi. Quotienscunque ergo aliquis querit sanitatem: vel aliud per incantationem quocunque fiat: semper peccat mortaliter: si est sciens hoc esse prohibitum: siue incantatio fiat verbis: et inspirationibus siue fiat signaturis: ac ligaturis: seu alijs remedijs que medicorum disciplina condemnat. 26a. q. 2a. c°. illud. et. Deut. 18°. et tales incantatores domini inimici christi vt in c°. precipit. 26a. q. 5a. Si vero ex simplicitate ignoranter faciat: credens bonas esse orationes: vel verba venialiter videtur: nisi sit ignorantia crassa et suppina: que excusaret dolo. l. quod nerua. ff. de po. neutro tamen casu absoluendus est nisi velit in futurum abstinere. Nec ideo quia quinque malefici et diuini predicunt futura et eueniunt credendum est eos in his aliquid virtutis habere: sed permissu

dei fit: vt illi qui hoc audiũt: vel videt̃ ꝓbent̃ qua
li fide ꝛ deuotione sint erga deuȝ. 26ª.q.5ª.c°. nec
mirum. ꝛ Deute. 13°.c°. Nõ ergo debemus quere
re sanitatem: per remedia prohibita: sed vbi non
sufficiũt remedia naturalia: recurramus ad au/
xiliuȝ diuinũ. Ait enim Dauid. ps°. 39°. Beatus
vir cuius est nomẽ dñi spes eius: ꝛ non respexit
in vanitates: ꝛ insanias falsas. Isti ergo incan/
tatores debẽt expelli de ecclesijs: ꝛ a cõsortio chri/
stianoꝝ. 26ª.q.5ª.c°. epi. Et non debent absolui
nisi cõburant libros nigromãtie: ꝛ artis notorie.
Oẽs enĩ his artib⁹ operã dãtes sꝫ filij diaboli. R

Duodecimo offendit̃ cõtra hoc preceptum:
quãdo qs portat breuia: aut facit ea: vel fie
ri procurat: quãdo sunt supstitiosa: sicut comuni
ter accidit. Et ideo est peccatuȝ: ꝫm Tho. 2ª.2ᵉ.q.
96ª. articulo. 4°. Si in eis est aliquid pertinens
ad inuocationẽ demonũ: vel si aliqd falsitatis ꝯti
neãt: vel aliqd illicituȝ sub ignotis noib⁹ lateat in
ipsis: vel etiã si sint ṽba diuina: ꝛ bona: sed cuȝ eis
misceant̃ aliqua vana: puta aliq caracteres ꝑter
signũ crucis: aut spes habeat̃ in modo scribendi:
puta in charta non nata: vel in vno tpe: vel loco
magis q̃ i alio: aut per vnã ꝑsonã magis q̃ aliaȝ
puta ꝙ scribãtur a ieiuno: vel tpe misse: vel in ec
clesia: vel per virginem: vel in fine dicatur. Qui
cũq portauerit super se istud breue: non peribit
in aqua: vel igne. Hec enim omnia superstitiosa
sunt: ut notat Archidia. 26ª.q.5ª.c°. non liceat.
Qui autẽ talibus credunt: scribunt: portãt: seu do
cent grauiter peccant. 26ª.q.7ª.c°. non obserue/
tis: vbi habetur: ꝙ nõ licet portare: nisi simboluȝ
ꝛ orationeȝ dominicã: ꝛ verba euãgelij: vel simi/
lia: ꝛ hoc sine aliqua supstitione. Similiter ut di
cit Thomas: vbi supra: in respõsione tertij argu/
mẽti licitũ est portare: super se reliquias sanctorũ
ex deuotione: aut nomen Jesu: seu alias deuotas
orationes: dũmodo fiat sine aliqua vana obser/
uãtia: tamẽ caute in his est ambulãdum: qꝛ mul
te fiunt deceptiones: sub ꝑtextu deuotionis. Naȝ
quidã maleficus dedit vnum breue cuidaȝ dño:
sambuco: cõtra oẽs febres huius tenoris. Dio ve
salui miser sambuco: pane e sale io ve adduco.
Febre terçana: e febre q̃rtana: e febre de ogni di.
Tollitela voi: che non la volio mi. Item quedaȝ
dña Joãna laborãs febre quartana: portabat sup
se qdã breue in quo putabat eẽ bona ṽba: cum
legẽ nesciret: qdã aũt frater nr̃ ꝯfessor ei⁹ apiens
hoc breue iuenit scriptũ sic. Madona gioãna da
la febre q̃rtana. Dio ve mandi lo malo anno: e la
mala septimana. Et fr̃ Vincẽti⁹ socius sc̃ti Ber/
nardini iuenit qdã breue hui⁹ tenoris. Dogliate
il capo che doler te sole. Doglia a te: e a chi ben te
vole. Dogliate li ochi: e dogliate li dẽti. Dogliate il
corpo isiema cõ il vẽtre. Vãne al mar̃ e fate icãta
re che cẽto demõi ti possano portare. Ecce g° q̃nta
est deceptio in his breuib⁹. Et iõ talia breuia por
tãtes grauiter peccãt: nisi fuerit adeo simplices: ꝙ
ignorãtia debeat eos excusare: que tñ eos nõ excu
sat: cuȝ sup hoc fuerint moniti ꝛ istructi. Et talia
breuia supstitiosa hñtes nõ debẽt absolui: nisi ea
destruãt. Sũt. n. diabolica opa. Naȝ ꝑdicãte me i
ciuitate hipporigiẽsi: qdam portabat vnuȝ breue
paruissimũ ligatũ qbusdã filis diuersi coloris: ꝙ
ei dederat: vn⁹ caprari⁹. Cuȝ aũt ei⁹ ꝯfessor ipm
breue appuisset: statiȝ de eo exiuit qdã aĩal gros
si⁹ ipo breui fortiꝰ vociferãs ꝛ euolãs: ꝛ credo: ꝙ
eẽt diabolus in eo habitãs. In illo aũt breui erãt
scripti tãtũmodo aliq caracteres. Et ideȝ per oĩa
accidit ꝑdicante me in ciuitate Laudẽsi. S

Decimotertio offendit̃ in hoc precepto: cuȝ
qs credit aliquã creaturã posse realiter trãs
mutari in aliã spẽciẽ: puta in gatas: vel huiusmo
di: hoc enim est hereticuȝ. 26ª.q.5ª.c°. epi. Et no/
tat Augu. 18°. de ciuit. dei. c°. 18°. Apparente vo
põt fieri virtute demonũ: ut patet de Samuele: d
quo in. c°. nec mirũ. 26ª.q.5ª. Et idem habet̃ per
Tho. pª. pte sũme. q. 114ª. Itẽ si qs credat quasdã
mulieres: seu hoĩes ad luduȝ: cum diana noctur/
nis tpibus ire: ꝛ deferri sup bacculum vnctũ: seu
sup quasdã bestias: ac multa terrarũ spacia trãsi/
re. Hec enim oĩa falsa sunt: ꝛ talia fantasmata a
maligno spiritu mẽtib⁹ infideliũ irrogant̃: ut ha
bet̃ plene in. c°. epi. 26ª.q.5ª. Item si qs credat ꝑ
dictas mulieres intrare ostia clausa: ꝛ interfice/
re paruulos: ꝛ qñq a pr̃ibus: vel inr̃ibus eoruȝ
vulnerari: hoc enim est falsum: ꝛ erroneum: sed
demon hoc facit ꝫm Augu. ꝛ Hiero. ꝛ etiã Tho.
vbi. s. arti°. 4°. Et ꝑdicta ꝯfirmant̃ per illud: ꝙ
accidit i territorio hipporigiẽsi: vbi quedã iuue/
nis sepius incitata a quadã vetula diabolica: ut
ad ludũ diane secum pgeret. Cum ei semel inter
alia diceret: ꝙ nũq talia solacia viderat: nec ha
buerat: tãdem consensit. Cũq illi vetula diceret:
ꝙ talibus spectaculis: ꝛ cõsolationibus interesse
non poterat: nisi fidei christiane: ꝛ baptismo atq
omnib⁹ sacramẽtis ecclesie renũciaret. Illa om/
nia fecit: quib⁹ peractis: cum esset in quodã agro
statim apparuit ei: ꝙ esset ducta in quodaȝ pul/
cherrimo atrio sericis strato: atq miris odorib⁹
pleno. Ibiq videbantur esse iuuenes pulcherri
mi vestibus aureis: ꝛ argenteis induti: corriçan/
tes cum feminis eũtibus ad ipsum luduȝ: ꝛ silr
femine pulcherrime tripudiãtes: cũ viris. Ibiq

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

videbãtur audiri soni & cantus melliflui. Cum autẽ & ipsa iuuenis tripudiaret. Vidit quãdam vetulã decrepitã & curuã: deformissimãq; tripudiãtem: & post correã velle turpia agere cũ vno iuuene: propter qđ stupefacta illa iuuenis cepit clamare dicens. O Jesu: & statim oĩs illa illusio disparuit: ipsaq; in eodem agro & loco se repit: ut postea confessori suo retulit. Ad confirmationem q̃q; predictorum faciunt ea que legunt̃ de sancto Remigio. s. q cum semel esset hospitatus in quodã hospitio vidit nocte parari mẽsas: & plures cum ferculis. Quapropter aduocãs patronũ illius hospitij interrogauit eum qbus prepararet cibaria in illa hora. Ipse aũt r̃ndit: q prepar abat his qui vadũt ad ludum: qui debebãt venire tali hora noctis & ibi epulari. Cum aũt venissent in magna multitudie: sanctus Remigius interrogauit predictũ patronum hospitij: an illos viros & mulieres cognosceret: quo r̃ndẽte: q sic: sanctus Remigius misit statim ad domos eorum: & inuenti sunt oẽs in lecto dormiẽtes. Ipsis tñ tunc videbat̃: q in dicto hospitio in simul essent: & ibi epularent̃. M

Decimoquarto violat̃ hoc preceptũ peccato blasphemie: de quo: q; in sequenti sermone intẽdo tractare. Ideo ad p̃ns pertranseo. Hoc aũt solũ dixisse sufficiat: q si nõ adorãs: nec honorãs deum: ac scõs trãsgredit̃ hoc mãdatũ: multo grauius offẽdit ille: qui impudico ore ipsos blasphemat. Et ideo dĩ Esaie. p°. Veh gẽti peccatrici: populo graui iniq̃tate: semini nequã: filijs sceleratis. Blasphemauerunt sanctũ israel &c. Quintodecimo qs peccat contra hoc preceptum: qñ diligit plus corpus suum: filiũ: aut filiã: vel vxorem: aut vxor maritũ: vel aliã creaturã: seu nũmos: q̃ deũ: hoc eniz sapit idolatriã: s̃m ap̃lm ad Col. 3°. Et ad Ephe. 5°. Ait enim Hiero. in quadã epistola. Quod qs plus venerat̃ & amat: hoc illi deus est. O quot sunt qui alios hñt deos: q̃ deũ verũ. Gulosus eni & luxuriosus habz vẽtrẽ pro deo: de qbus voluptati carnali deditis ap̃ls dicit: ad Philip. 3°. Quorum deus venter est. Nõ ergo adoremus res temporales pro deo: sed toto corde & omni deuotione in oĩbus necessitatibus n̄ris: recurramus ad deum: & ipse nos exaudiet: q; inq̃t Jere. 29°. Inuocabitis & adorabitis me: & exaudiã vos. Tũc aũt veraciter deũ adoremus: cum bonis opibus eius maiestati seruimus. Ait enim Aug. 18°. de ciui. dei. c°. 13° Deum per iustitiã ac castitatem aliasq; virtutes adoramus. Quod facere ille nobis cõcedat: qui in eternum viuit & regnat. Amen.

¶ Eodem die post prandium. De secundo precepto decalogi. Sermo decimusseptimus. N

Scitis que precepta dederim vobis per dñm Jesum. p°. ad The. 4°. Ad obediẽtiam diuinorum mãdatorũ exhortatur Moyses Deute. 28°. di. Si audieris vocẽ dñi dei tui: ut custodias mãdata eius: faciet te excelsiorẽ cũctis gentibus: & primi Re. 15°. dicit Samuel. Nũquid vult dñs holocausta & non potius: ut obediatur voci sue: & Salomon Prouer. 19°. inq̃t. Qui custodit mãdatum: custodit aĩam suã: & Deute. 28°. ac Leuit. 26°. inq̃t deus. Si in preceptis meis ambulaueritis & mandata mea custodieritis: & feceritis ea: dabo vobis pluuias temporibus suis: & terra gignet germẽ suum & pomis arbores replebunt̃. Apprehẽdet messiũ tritura vindemiã: & vindemia occupabit sementem: & comedetis panem vestrum in saturitate: & absq; pauore habitabitis in terra vestra: dabo pacem in finibus vestris: dormietis & nõ erit: qui exterreat. Auferam malas bestias a vobis: & gladius non trãsibit terminos vestros: persequemini inimicos vestros: & corruent corã vobis: persequentur q̃nq; de vestris centũ alienos: & centũ ex vobis decem milia: cadẽt inimici vestri in conspectu vestro. Respiciã vos & crescere faciã: & firmabo pactum meũ vobiscũ: & comedetis vetustissima veterum & vetera nouis superuenientibus proijcietis. Ambulabo inter vos: & ero vester deus: vosq; eritis populus meus: hec ibi. Ea propter scriptũ est. p°. Joãnis p°. In hoc scimus: qm̃ cognouimus deum: si mãdata eius obseruamus. De qbus tractaturi: q; de primo in sermone superiori dictum est: modo de secũdo loquemur: qđ inq̃t. Non assumes nomẽ dei tui in vanũ. Exodi. 20. & Leui. 16°. scriptũ ẽ. Nõ polluces nomen dei tui: & Eccl. 23°. dĩ. Noiatio dei: nõ sit assidua in ore tuo: & noibus sanctorũ nõ cõmiscearis: qm̃ non eris imunis ab eis. Cõtra hoc igit̃ preceptũ fit quattuor modis principalibus: de qbus in p̃nti sermone disseremus.

¶ De vana dei nominatione. X

Primo ut patet ex predictis cõtra hoc mãdatũ facit: qui nomen dei: aut gloriose virginis: & sãctorũ in vanis fabulis: aut turpibus eloquijs assumit: vel in rebus illicitis noiat. Nullus eni noiare debet hec sancta noia dei: & sanctorum nisi cum reuerẽtia: & honore. Et hoc est qđ innuit ap̃lus Petrus sue canonice prime. c°. 4°. dicẽs. Si qs loquit̃ quasi sermones dei: ut in oĩbus honorificet̃ deus per Jesum christũ. Ideo Exo. 20. dicit̃. Nec enim insontem habebit dñs eũ: qui assumpserit nomẽ eius frustra: & Deute. 5°. scriptũ est. Non vsurpabis nomen dei tui frustra: quia nõ erit impunitus: qui

super re

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

super re vana nomen eius assumpserit.

¶ De iuramento licito: ⁊ illicito. Y

Secundo cõtra hoc pceptũ facit qs iu/
rãdo sine cã: Pro cuius expeditione q̃/
rif nũquid sit licitũ iurare: ⁊ p° videf
q sic. Primo dei exẽplo qui sepius iue
nif iurasse: vñ Gen.22°. Per memetipsũ iura/
ui dicit dñs. ⁊ ps°.109. dr. Jurauit dñs: ⁊ non pe
nitebit eũ. transumptiue in.c°. ⁊ si Christus. de iu
reiuran. ⁊ Jere.44°. Ecce ego iuraui in nomi/
ne meo magno ait dñs: ⁊ Amos. 4°. Jurauit
dñs deus in sancto suo: ⁊ Luce p°. iusiurandum
qd hũit ad Abrahã patrẽ nostrũ daturum se no
bis. Secundo videtur licitũ iuramẽtũ exemplo
Christi: qui multotiẽs in euãgelio iurauit dicẽs.
Amen dico vobis.i.in veritate: sm Nicolaũ de
lira: ⁊ de hac iuratione habef Joãnis.5°. vbi in
quit Amen amen dico vobis: ⁊ Matth. 19°. si/
militer iurauit dicẽs Amẽ: ⁊ Luce.4°. dixit. In
veritate dico vobis: que locutio est iuratoria: sm
Inno.in.c°. ⁊ si Christus. de iu.iu. Tertio idẽ pba
tur exẽplo angelico. Nã ut habef Apoc.x°. An/
gelus bonus iurauit per viuẽtẽ in secula. Quarto
probaf exẽplo antiquorum patrũ veteris testamẽti
Nã Josue.14°. Caleph retulit Josue iuramẽtũ
qd sibi fecerat Moyses dicẽs. Jurauit Moyses
in die illo dicẽs: terra quã calcauerit pes tuus: erit
possessio tua. Et Judicũ.xj°. dr. Jurauerũt filij is
rael i masphath: ⁊ secũdi Re.21°. iurauerũt Da
uid eius socij dicẽtes. Jã nõ egredieris nobiscum
i bellũ: ne extinguas lucernã israel: ⁊ secũdi Pa
ral.15°. dr. Nõ filij israel iurauerũt dño voce ma
gna. Quinto probaf licitũ eẽ iuramentũ exẽplo
apostolico. Paulus eni iurauit ad Phil.p°. di.
Testis ẽ mihi deus: que locutio fuit iuratoria: sm
Augu.22ª.q.pª.c°. non ẽ. Sexto pbaf idẽ exem/
plo viridico. Nã sm leges ordinata sũt iuramen
ta in multis casibus: vt reffertur i clementina. Ro
mani principes. de iu.iu. vñ dr: q iurãti succur/
rif. vt in.l.pª.§.si quis argẽtũ.ff.de po.et.C.vnde
vi.l.si qñ. similiter a iure canonico istituta sũt iu/
ramẽta in quibusdã casibus: ut notaf in.c°. Ego
berlengarius. de cõse.di.2ª. ⁊ ex de here.c°. ad abo
lẽdã. ⁊ de elec.c°. significasti. Septimo idẽ pbaf
testimõio autẽtico: omisso.n. de gẽtilibus q cũ vel/
lẽt aliquã vitatẽ isinuare iurabãt: vñ eneas iura/
uit didoni: ut refert Virgilius.6°. Eneidos. di.p sy
dera iuro: Per supos: ⁊ si q̃ fides tellure sb ima ẽ
Septimo Dico q sacra scriptura approbat iu/
rationẽ: imo vf pcipere: vñ Deu.6°. dicit. per no
mẽ illius iurabis.s.dei. ⁊ x°. eiusdẽ libri iquit. Ju/
rabis i noĩe eius: ⁊ ps°.62°. dicit Dauid. Lauda/
bunf oẽs q iurãt in eo: lex ẽt canonica. dicit iura/
mẽtũ nõ eẽ peccatũ.22ª.q.pª.c°. nõ ẽ. ⁊.c°. oẽ ⁊
c°. in nouo testõ. ⁊ i.c°. ut noueritis. ⁊ i.c°. ita q°
⁊.c°. tu malũ nõ facis. ⁊.c°. iurabũt. ⁊.c°. cõside
ra.ac c°. si peccatũ eẽt. Sed cõtra ẽ auctoritas saluato
ris. Matth.6°. di. nolite iurare oio.: sit ãt sermo
vester ẽ: ⁊ nõ: qd ãt his habũdãtius ẽ: a malo ẽ: ⁊
Jacobi.5°. dicit Apostolus. Añ oĩa frẽs mei no
lite iurare. Eccle. quoqz.23°. dr. Juratiõi ñ asue
scas os tuuz: multi eni casus i illa. vir multũ iu/
rãs iplebif inigtate: ⁊ nõ discedet a domo eius pla
ga: trãsũptiue i.c°. ⁊ si xps. de iure.iu. iõ Jsidorus
li.2°. Ethimologiarum.c°.35°. iqt. Usus iurãdi per
iuriũ iducit: sit i ore tuo est: sit in ore tuo nõ ẽ: vi/
tas eni iuramẽto nõ idiget. Rñdeo ad hãc q̃stio
nẽ sm Aug.in li°. de mẽdacio: ⁊ i eplã ad plebi/
colã: q i his imediate pcedẽtibus auctoritatibus
nõ phibef iuramẽtũ i quocũqz casu: sz iterdicif
imoderatus: ⁊ nimius vsus eius: ne sic pueniaf i piu
riũ: ⁊ idẽ ingt Nico. de lira sup Mat.6°. Per
iuriũ.n. psupponit iuramẽtũ: sicut puatio psup/
ponit habitũ: ut nõ.ff. de edi. edic.l. bouẽ.§. fi. ⁊
de iiusto ruptoqz te.l. nã ⁊ sub cõdicione.§ fi. In
aligbus q° casibus licitũ ẽ iurare: qñ fit cũ tribus cir
cunstantijs scilicet condicionis: modificatiõis: ⁊
causationis. Z

Primo igif iuramẽtũ dz hẽre triplicẽ cõdici
onẽ positã Jere.4°. vbi dr. Jurabis in veri
tate: iudicio: ⁊ iustitia. ⁊ dicit gl. iterlinearis has
triplices cõdiciões dz habere iuramentũ: ⁊ dicit
Hiero.22ª.q.2ª.c°. animaduertẽdũ. q si he cõ
diciões defuerint nequaqz iuramẽtũ erit: sz per/
iuriũ: ⁊ idẽ hẽtur de iu.iu.c°. ⁊ si xps. ⁊ 22ª.q.
pª.c°. iurabũt. Que cõdiciones declarantur sm
Alex. de ales.in.3ª. pte sũme: sup hoc pcepto 2°.
⁊ Tho.2ª.2e.q.89ª. ar°.3°. ⁊ sãctũ Bona.i.3°. di.
39ª. in q̃stiõibus circa litterã.i pncipio: ⁊ Ray. ac
Hosti.i sũma. Primo requirif cõdicio vitatis
.s. q qs iuret illud qd cõsciẽtia sibi dictat eẽ verũ
Nã ẽt sigs iuraret qd est verum: qd tñ putaret esse
falsũ: piurus quo ad deũ reputaf: ut ingt Magi
ster sniarum in.3°. di.39ª. ⁊ habef 22ª.q.2ª.c°. hoĩes
Secunda cõdicio dr iudicij.i. discretiõis: ⁊ ma/
ture cõsideratiõis: ut bñ ppẽdat eẽ verum qd iurat
⁊ iõ ille q iurat aligd eẽ verum qd nescit: vtrũ sit ve
rũ vel falsũ: qr ponit se piculo periurandi peccat
mortaliter sm Scotũ.in.3°. di.39ª. Tertia cõdi/
cio ẽ iustitie: ⁊ hec accidit i iuramẽto pmissorio
oportet.n. ut iurans aligd facere: iuret de re lici
ta ⁊ iusta: aliter grauiter peccat: ⁊ non dz seruare
iuramẽtũ.l.pª. ⁊ in auct. sacramẽta puberũ.C.si
aduersus vẽ. ⁊.c°. cũ ctingat. de iur.iu. ⁊ auct. qd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

eis.C.de nupti.ut si iuraret interficere hominem
nõ relinq̃re adulterã:⁊ hmõi.22ª.q.4ª.c°.in ma
lis.⁊.c°.si aliq̃d.⁊.c°.vnusq̃sq̃.⁊ ex̃ de his q̃ fiũt
a ma.p ca.c°.cũ i cũctis.⁊ de his q̃ vi.metꝰ ve.
cã.fi.c°.cũ dilectꝰ.⁊ de iu.iu.c°.si vero.⁊ in autẽ.
scenicas.nõ solũ si fideiussores prestent.coll.5ª.i
principio. Promissio.n.de re turpi nõ ẽ obliga/
toria ẽt de iure ciuili.l.generaliter.⁊.l.veluti.ff.de
verbo.ob. Itẽ iuramẽta cõtra legẽ facta nõ tenẽt
l.nõ dubiũ.in fi.C.de legi.⁊.l.iurisgẽtiũ.§.⁊ gene
raliter.ff.de pac.⁊ iõ ꝭ Bona.⁊ Ricar.in.3°.di.
39ª. Qui aliquid turpe iurat se facturum: non
solum peccat iurando:sed etiam si iuramentum
non frangat. A

Secunda circũstãtia principalis dĩ modi/
ficatiõis. Modus.n.honestus ẽ i iurando
seruãdus:vñ si q̃s iuret p verba turpia ⁊ ihone
sta peccat mortaliter:⁊ ẽ blasphemia si nominet
ĩ iurãdo aliq̃d in xp̃o:vel btã virgine:aut alijs sã
ctis:qd in alijs hominibꝰ cẽsef in honestũ.22ª.
q.pª.c°.si quis p capillũ.⁊ ibi Archi.de quo etiã
hẽtur ĩ autẽ.vt nõ luxu.ꝯ.na.circa mediũ. Item
si quis iuret modo gentiliũ:at q̃daꝫ faciũt.d.me
hercle.vel p deos imortales:ꝯ quos ẽ preceptum
dĩ Exo.23°.di. Per noĩa doꝝ exteroꝝ ñ iurabis
qd ẽt hꝫ in.c°.⁊ si xp̃s.§.licet.n.de iureiu. Quoti
enscũq̃ ẽt aliquis iurat p celũ:aut terrã:vel soleꝫ
aut lunã:seu p aliã creaturã ẽ blasphemia: ⁊ nõ
tenet iuramẽtũ.l.3ª.§.fi.⁊.l.nõ erit.in prin.ff.de
iureiu.⁊ dat exẽplũ Bar.in.d.§.fi.de iurãte per
machometũ:dicit quoq̃ Bal.in.l.2ª.in fi.C.de re
bus credi.q̃ illi q̃ faciũt iuramẽta siue sacramẽ/
ta scelerata:ẽt si verũ dicãt debent puniri:q̃ talia
iuramenta sunt redacta ad instar blasphemie:⁊
hoc maxime in his q̃ ex ꝯsuetudine illa faciunt.
Itẽ iuramẽtũ hꝫ vim blasphemie ꝭm Ambrosi
uꝫ in li°.d paradiso:qñ quis attribuit deo qd ei ñ
ꝯuenit:vt si iuret ad corpus vel p sanguinẽ dei: in
telligẽs p deuꝫ nãm diuinã:⁊ sic eã affirmãs cor/
poream:cũ spiritꝰ sit deꝰ Joannis.4°.⁊ de hac
blasphemia tractaf in autẽ.ut nõ luxu.ꝯ na.cir/
ca mediũ.⁊ in.c°.si q̃s per capillũ.22ª.q.pª. Ad
hanc quoq̃ circũstãtiã reducif q̃ iuramẽtũ non
debet fieri in diebꝰ dominicis:aut alijs festis ni
si pro pace:vl' alia emergẽti necessitate.ex̃ de feri.
c°.p°. Congruũq̃ ẽ:ut iuramẽta a ieiunis fiant
22ª.q.5ª.c°.honestũ. Et hoc ut sobrij habeãt iu
diciuꝫ ratiõis magis liberꝝ:⁊ cũ maiori reueren/
tia nomen dei nominẽt:ꝭm Bona.in.3°.di.39ª.
Insup modus habẽdus ẽ in iuramẽto:ut habe
atur respectꝰ psonis ecclesiasticis ⁊ religiosis:ma
xime sacerdotibus:⁊ prelatis:q̃ licet possint ⁊ de
beant in q̃busdã casibꝰ iurare:quos refert Ray.
in sũma:tñ nõ debẽt ita cogi ad iurãdũ sicut lai
ci:maxime in iudicialibus.2ª.q.5ª.c°.si quis pre
sbyter.simplici enim eorum verbo credenduꝫ ẽ
si sint bone fame. B

Tercia principalis iuramẽti circunstãtia di/
cif causationis: ꝭm Hosti.⁊ Alex.de ales
vbi.s̃.triplici de causa licitũ ẽ iurare:primo rõ/
ne boni inducẽdi septipliciter. Primo cã verita
tis psuadẽde:sicut iurauit Paulꝰ 2ᶜ.Cor.xj°.di.
Testis ẽ mihi deꝰ q̃ nõ mentior. Secũdo cã di/
cti sui autẽticãdi:sicut faciũt testes deponẽtes cũ
iuramẽto dictũ suũ:ꝭm.n.iura testis dꝫ eẽ iuratꝰ
ex̃ de elec.c°.significasti.⁊.14ª.q.2ª.c°.q̃q̃.⁊.l.
iusiurandi.⁊.l.si q̃ñ.C.de testi.⁊ in autẽ.de san/
ctis.epis.§.nulli. Tertio cã amicitie ꝯhende:sicut
Geñ.26°.dixit rex gerare Isaac. Sit iuramentũ
inf nos ⁊ ieamꝰ fedus. Quarto cã pacis reformã
de:ut Geñ.3°.vbi Jacob iurauit Laban per ti
morẽ pris sui Isaac:⁊ de hac cã hẽtur:ex̃ d iudi.
c°.nouit.⁊.22ª.q.pª.c°.oẽ. Quita cã ẽ fidelitas
seruãde:ut scdi Reg.5°.vbi dicif. Venerunt filij
israel ad regẽ:⁊ percussit cũ eis fedus corã domi
no:⁊ de hac hẽtur.ex̃ qd.me.cã.c°.p°.⁊.15ª.q.6ª.
c°.aliꝰ. Sexta cã ẽ obediẽtie ⁊ sbiectiõis recogno
scẽde:sicut abbates epis:⁊ episcopi metropolita
nis faciũt.vñ Judicũ.xj°.df Iurauefᵗ pncipes
galaad ad Jepte dicẽtes. Deꝰ qui hoc audiuit:
ipse mediator ⁊ testis ẽ:q̃ nr̃a promissa faciemꝰ
⁊ de hac cã habetur in dicto capitu.significasti
de elec.⁊ in.c°.nullus.de iureiu.⁊ in.c°.q̃q̃.23ª.
di. Septima ẽ legis obseruãde cã:de q̃ Exo.24°.
df q̃ postq̃ dñs p Moysen legẽ pmulgauit: fi
lij israel iurauerũt se eã seruaturos. C

Secũdo lꝫ iurare rõne mali vitãdi: sicut qñ
fit iuramẽtũ de calũnia:qd fit i pncipio ca
use:ne aliq̃s ex litigãtibꝰ calũniose se defẽdat vel
litiget. De q̃ habef ex̃ de iuramẽto ca.p totũ.⁊.C.
eo.ti.p totũ.⁊.2ª.q.pª.c°.in primis. D

Tertio licet iurare rõne mali purgãdi.s.infa
mie:vñ Deu.21°.df. Si inueniaf i terra ca
dauer occisi hõis ⁊ ignoref reꝰ:seniores ⁊ maio/
res natu egredienf:⁊ iurabũt dicẽtes:manꝰ nr̃e
nõ effuderũt sanguinẽ hũc:de hac materia ha/
bef ex̃ de pur.ca.p totũ.⁊ 2ª.q.5ª.c°.psbr.his gᵒ
casibꝰ ⁊ similibꝰ cũ modis predictis licitũ ẽ iura
re. In alijs vero ꝭm Alex.vbi.s̃.peccaf contra
hoc pceptũ. In quo vicio multi sũt ĩuoluti:q̃ nũ
q̃ aliq̃d dicũt sine iuramẽto:imo eis vf q̃ nõ iu
rando nõ reputarenf eẽ homines viriles ac ma
gnanimi. Alij vero imiscẽt iuramẽta suis dictis
q̃si q̃dã ornamẽta sermõis:q̃ nõ excusanf a mor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tali peccato. Tñ sciẽdũ est q̃ si aliqs iuret ex sur/reptiõe ⁊ icaute p discursũ lingue aliqd licitum ĩdifferẽs seu nulli⁹ ĩportãtie: ut de eũdo cras ad villã: ⁊ hmõi veniale ẽ. 25ᵃ. di. §. criminis. si vo iurauit aliqd ẽt licitũ s; idiscrete ⁊ male. i. sine ne cessitate vel vtilitate: mortale ẽ: si deliberate ⁊ ex ꝓposito iuret: ut ĩ dicto. §. apparet. ⁊. c°. tua nos de iureiu. el pmo Optimeq; circa hoc distinguit sanct⁹ Bonaᵃ. ĩ. 3°. di. 39ᵃ. ar°. p°. di 3ᵃ. di. q̃ nõ refferet qlicũq; mõ iuret: siue p deũ: siue p sancta dei euãgelia: vel per sacras religas: siue iuret p fi/dẽ meã: vel ꝓmitto corã deo: qꝛ idẽ ĩportãt vel pa rũ differũt: ut nõ. Inno. in. c°. ⁊ si xp̃s. de iu. iu. ⁊ Ray. in suᵃ. ⁊ Archi. 22ᵃ. q. pᵃ. c°. nõ ẽ. ⁊. e. cã. q. 5ᵃ. c°. iuramñti. ⁊ Durãd⁹ ĩ sũma. i. e. ti. q. 69ᵃ. et se. Et quotiẽs ex ꝓposito ⁊ deliberate iurauit: totiẽs mortalr̃ peccauit: nisi vno ĩpetu ⁊ cõtextu vborũ ꝯtinuatio: pluries iurauerit ga tũc vr̃ solũ vnu; peccatũ. ff. ad. l. acq. l. illd ⁊. ff. de pua. dl̃ic. l. 2ᵃ. cũ ibi nõ. Facit ad hoc qd dicit Joan. an. ĩ regᵃ. dl̃i ctũ. de reg. iur. li°. 6°. ĩ mercurialib⁹. vbi tenet q̃ ꝑcutiẽs clericũ pluries vno cõtextu ⁊ ĩpetu: nõ ĩ/cidit nisi vnã excõicatiõis sñiam: hoc tñ iuramẽ tũ erit tãto graui⁹: ⁊ simil'r dicendũ de excõicatio ne: quãto pluries iurauit: vl'r ꝑcussit l; vno ꝯtextu

¶ De periurio.

Tertio ꝯ hoc ꝑceptũ fit p piuriũ quod diffinit magr̃ ĩ. 3°. di. 39ᵃ. di. Periuri u; ẽ mẽdaciũ iuramento firmatum. Ugo vo de sancto victore dicit q̃ per iuriũ ẽ falsa vel idiscreta iuratio: seu transgressio iuramẽti: ⁊ has diffinitiões sequũt Theo. maxi me Scot⁹ Ricar. ⁊ Petr⁹ aureoli ĩ eade; di. ⁊ Hoff. ac Hosti. ĩ sũma ĩ ti°. de iu. iu. ⁊ Astẽ. pri/ma pte sue sũme. li°. p°. ti°. 19°. q. pᵃ. in ꝑncipio. Quotiẽs ergo qs iurat falsũ sciẽter mortalr̃ pec/cat: ẽt si faceret ex ioco: vel coacte: aut ẽt ex lapsu lingue: dũmodo aduertẽter. Sec⁹ si nõ aduertit ut nõ. Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 89ᵃ. ar°. 3°. ⁊ Archi. 22ᵃ. q. pᵃ c°. hẽmus. ⁊ hoc ẽ qd ꝓhibet de⁹ Leui. 19°. di. Nõ piurabis in noĩe meo. Itẽ si aliqs iurat se ali qd factur; qd tñ nõ itẽdit facere: mortalr̃ peccat 22ᵃ. q. 2ᵃ. c°. p°. ⁊ est text⁹ Augu. Mortalr̃ ẽt pec cat priuata ꝑsona: exigẽs ab aliq̃ iuramẽtũ que; sciebat vel credebat falsũ iuratu;. 22ᵃ. q. 5ᵃ. c°. il/le q. ⁊ sunt vba Aug. ĩ sermone sancti Joannis baptiste: vbi ait. Ille q hoiem ꝓuocat ad iuran dũ: ⁊ scit eũ falsũ iuratu;: vincit homicidã: qꝛ ho micida occidit corp⁹: ipse vo anima;: imo duas .s. ei⁹ quẽ piurare prouocauit: ⁊ suã ꝓpriã: vnde narrat de quodã q aliũ ꝓuocauerat ad sic iuran dũ: q̃ nocte fuit adductus corã terribili iudice in visione: ⁊ ab eo interrogat⁹ quare hoiem prouo casset ad piurãdũ: rñdit q̃ iõ hoc fecit qꝛ nega/bat sibi rẽ suã: cui iudex dixit. Nonne meli⁹ erat q̃ rẽ tuã pderes: q̃ q̃ aĩam illi⁹ falsa iuratione pimeres? Et his dictis ipsũ prostratũ iussit cedi: ⁊ tã grauit: ut ĩ dorso ei⁹ euigilãtis vestigia plaga/rũ appareret. Dictũq; ẽ illi. De cetero caueas ne sic facias: si vo nõ credebat ipsũ iuratu; falsum licet nesciret debere iurare verum: mortale nõ vi detur: si habet aliquam causam postulandi iura mentum. Sed si exigens iuramentum sit publi ca persona: ut iudex: ⁊ ratione publice iustitie iu xta ordinem iudiciarium cogebatur exigere: po/test sine peccato: ⁊ tenetur ꝑm Alexan. de alex in 3ᵃ. parte summe. di. 32ᵃ. ⁊ Tho. ac Ricar. ⁊ Bo/nauentura ⁊ Asten. vbi. s̃. contra hoc quoq; ꝑ/ceptum facit qui iurat alicui aliquid sic esse: vel no esse: intendens verba aliter q̃ sonent: nam si hoc dolose: ⁊ in fraudem ac damnum alicuius facit: mortaliter peccat. 22ᵃ. q. 5ᵃ. c°. quacunq; arte. Uerba enim intelliguntur ꝑm intentionem interrogantis ex causa legitima. ff. de inter. ac. l. de etate. §. qui interrogatus. Si vero simplici/ter ⁊ sine dolo iurauit: vel coactus ab eo cui iu/ramentum de iure prestare non tenebatur: tunc non facit contra hoc preceptum: quia deus acci/pit iuramentum: ꝑm intentionem iurantis sine dolo: ut in. d. c°. quacunq; arte. ⁊. c°. hoc videtur ea. cã. ⁊ q. vbi nõ. glo. ⁊ Archidia. ⁊ in hoc con/cordat Alexã. de ales. ⁊ Tho. vbi supra. Similiter cõtra hoc preceptũ agit: qui iurauit aliquid secre tum tenere: ⁊ postea aduertẽter ⁊ ex proposito re uelauit: si erat res que cum bona cõscientia pote rat secreta teneri. Et eodem modo etiã inducens ad reuelãdum secretu; sciẽter: ⁊ dolose: peccat mor taliter: ꝑm Ricar. in. 4°. di. 21ᵃ. arti. 5°. q. 4ᵃ. Ite; si quis iurauit ꝑuare aliqua statuta iusta loci: vel ciuitatis: trãsgrediẽdo scienter: mortaliter peccat nisi eis sit abrogatum per cõtrariam consuetudi/nem distinc. 4ᵃ. §. leges. Si quis etiam promit tit cum iuramento: se aliquid facturu;: quod scit se non posse agere: mortaliter peccat: ꝑm Theolo/gos. in. 3°. distinc. 39ᵃ. Si vo illud potest facere ⁊ non facit in termino: licet ei sit incõmodum: trãs/gressor est huius mãdati: nisi ille cui promisit an te terminum relaxaret iuramentu;: qd facere po test: extra de iureiur. c°. p°. ⁊ c°. sicut. Et hoc verũ si promissum solũ vertat in vtilitatẽ eius. Sec⁹ si tal' ꝓmissio ꝯcernat honorẽ dĩ: vl'r sctõ;: aut vti litatẽ cõe;: vl'r alteri⁹ ẽtij: ut nõ. plene dñs An. de bu. in. c°. preterea. extra de spon. ⁊ Jo. de imo. in clem. ex graui. de vsu. Si autem quod promisit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nō potuit implere excusaṫ a peccato quousqʒ poterit. H

Quot sunt qui multa iurādo ꝑmittūt ꝛ postea nihil faciūt: profecto isti sunt peiores īsi delib⁹: qui iuramēta facta per deos suos seruant Refert enī Ualerius maximus li°. p°. ꝛ Eutropius li°. 2°. ꝛ Aug. 5°. de ciui. dei. c°. 18°. ꝙ Marcus Attilius regulus romanus: captus est a carthaginēsibus eius inimicis: missus ab illis romā pro legatione quadā: que vertebaṫ in detrimētuꝫ reipublice romane. s. de relaxādis carthaginensibus captis a romanis loco sui: ipse hortat⁹ est romanos ne hoc facerent: ꝛ rogatus a romanis ne rediret: ipse quia iurauerat eis ꝙ rediret: omnino voluit redire: ne frangeret iuramētū ꝗuis sciret se debere crudeliter ab illis occidi: qa contra eos hortatus fuerat romanos O maxima abusio xpianorum: O cōfusio grādis: O maxima abhominatio multorum: qui iuramenta facta in nomine dñi dī veri nō seruant: cum faciliter possint obseruare. Quid dicemus de his qui periurāt pro quolibet minimo lucro? O sceleratissimi: O iniquissimi: O diabolici periurātes: expectate grauissimaꝫ dei vltionem. Hoc enī est grauissimum peccatuꝫ vt habeṫ. xj^a. q. 3^a. c°. vnicuiqʒ. ꝛ in c°. ad apostolice. de sen. ꝛ re iu. ꝛ glo^a. li°. 6°. Grande enim scelus est periuriū vt diciṫ in c°. predicādum. 22^a. q. p^a. ideo ꝓcipiṫ 6^a. q. p^a. c°. quicunqʒ sciēter periurauerit. 40^a. dies in pane ꝛ aqua: ꝛ per septem sequētes annos peniteat: ꝛ nunꝗ sit sine penitētia hec Fabianus papa. De his maledictis periurantib⁹ facit de⁹ horribilē vindictaꝫ. Refferebat eniꝫ beatus pater frater Jacobus de marchia ordinis nr̄i: ꝙ temporibus suis in Ungaria quedā mulier fugiens extra quādam vrbem timore inimicorū: bona sua dedit cuidā ciui cōseruāda: que postmodū reuersa dū peteret pecuniam suā: ille negabat: ꝛ cū ad iurandū perductus manuꝫ vellet ponere sup librū: volēs falsū iurare stati mortu⁹ cecidit: ꝯsiderate g° diligēṫ qñ iurare vultꝭ ne falsitatē dicatis: ꝛ accidat vobis sicut alteri in episcopatu ananie: qui cū ꝑrimo suo de q̄dā differentia ꝯtēdēs dixit mēdaciter. Si ita nō est diabolus asportet filiam meam: quam vxor mea lactat: statimqʒ diabolus puellam de sinu matris visibiliter eripuit ꝛ asportauit: cuius postea corpus mortuum nō lōge venatores in nemore inuenerunt. Et hoc fuit circa annos dñi. 1466. legitur etiam in legenda sancti ꝑtitij ꝙ quidā negans debitum verum suo creditori: coactus est per iudicē iurare sup altare scī Patritij: qḋ cū miser faceret atqʒ manuꝫ sup altare posuisset: ad se eā ampli⁹ retrahere nō potuit: sed mortuus cecidit. Jn legēda quoqʒ beati Nicholai legitur: ꝙ quidā xp̄ianus negās verū debitū cuidā pagano: ad istātiā ipsius pagani coactus est iurare super altare scī Nicholai. Jlle autē xp̄ianus volēs eū decipere reposuit aurū contritū vltra summā debiti in quadā arūdine: ꝛ eā bene obseruauit ꝛ dedit eā in manu illius pagani corā iudice dicēs. Tene hāc arūdinem donec iurem ꝛ tūc iurauit ꝙ ei plus dederat ꝗ esset debitum: intelligens fraudulenter de arundine. : ꝛ sic pro tunc liberatus est. Dū aūt domū letus pergeret statim in medio itinere tanto somno corripiṫ: ꝙ in media via se ad dormienduꝫ posuit. Et ecce currus cū īpetu superueniēs: arūdinē cōfregit: ꝛ auꝝ effudit ꝛ illū periurū occidit. Trāsiēs autē per viā illā ille pagan⁹ qui de xp̄o: ꝛ sancto Nicholao prius erat scādalizatus: hoc miraculo ad fidem conuersus est: ꝛ baptismum recepit. Nolite ergo o xp̄iani iurare fraudulēter: vel cum proximi damno: sicē multi faciūt qui ꝓ lucrando vno aureo cētū facerent falsa iuramēta: nec qñ aliqd cum iuramento promittunt fidem datā attēdunt. Uos vero cū aliqd facē iurauerit᷑ qḋ illicitū nō sit: illḋ ꝑ ruate ꝑꝫ dei ꝓceptū Leu 19^a. di. Redde dño iuramēta tua ꝛ idē habeṫ in c°. ꝛ si xp̄s. de iu. iu. ꝛ in c° si peccatū. 22^a. q. p^a. G

Sed queriṫ nūqd coactus ad iurādū excusetur. Rñdeo ꝭm Asten. vbi supra ꝛ sanctū Bonauen. in 3°. di. 39^a. ꝙ nō. Unde scriptum est 22^a. q. 5^a. c°. qui compulsus. Qui compulsus a domino sciens periurat: vtriqʒ sūt periuri: ꝛ dñs ꝛ miles: dñs quia precipit: miles quia plus diiꝫ ꝗ animā dilexit. Sed iterū queriṫ: nūquid coactus ad promittendum aliqd per iuramentū teneṫ seruare promissū? Hanc questionē tractat. s. Bona. vbi supra ar°. 3°. q. 2^a. ꝛ Alexā. de ales vbi supra ꝛ Tho. 2^a. 2^e. q. 89^a. ar°. 7°. ꝛ Joānes glo. ac Bernardus extra de his que vi metusue cau. fi. c°. abbas ꝛ. de iu. iu. c°. ad aures. Et licet diuersimode loquanṫ: tñ eorū dicta ad cōcordiā reducēdo vel interpretando: videṫ dicēdū ꝙ in his in quibus de essentia contractus: requiriṫ voluntas omnino libera: ex tali iuramēto coacto nō nasciṫ obligatio vt in matrimonio coacto: qḋ ipso iure est nullum nec debet rescindi actione quod metus cā. vt inqt Panor. in c°. cū locū. de spon. Et dicit: ꝙ hoc est comunis opinio doctoruꝫ. Jn alijs vero que licet requirant voluntatem cōtrahentiū: nō tñ de essētia requirūt voluntatem oīno liberam: vt in casu nr̄o. Si promitto dare decē: vel aliqd opis facere: dico: ꝙ si nō itēdo seruare iuramētū: nec me obligare licet peccem mortaliter: tamē nō teneor adi-

plendū promissū quo ad deū: iō aūt pecco morta
liter: qꝛ potiꝰ debeo qđlibet malū corporale ⁊ tē/
porale sustinere: ꝙ ꝑiurio aut alteri peccato con
sentire: ut in. cº. sacris. de his q̄ vi. metꝰue. cā. fi. ⁊
32ª. q. 5ª. cº. ita ne. si vero ītēdo me obligare potiꝰ
ꝙ ꝑiurare. i. potiꝰ ꝙ iurare: qđ facē nō ītēdaʒ: lʒ
taliter iure coactꝰ qđ nullo mō libere facereʒ: tñ
ꝭm ꝑdictos doctores teneor: ex hoc iuramento ⁊
hoc ēt tenet Ray. ꝑ. cm. si vo. ex̄ de iureiu. ⁊ cm.
ad audiētiā ex̄. qđ me. cā. ⁊ rō ē qꝛ deꝰ respicit vo
luntatē īteriorē: que nō pōt cogi oīo. Et iō dr̄ ꝙ
coacta volūtas: volūtas ē. 15ª. q. pª. cº. merito. ⁊.
ff. qđ me. cā. l. si mulier. §. si metu. sʒ si q̄rat̄ cui tene
or soluere: omisso qđ sit de foro iudiciali: dico ꝙ
ī foro ꝯsciē: talis me cogēs nō pōt petē alqđ nec
si soluā sibi retinere: qꝛ fraus nulli dʒ patrocina/
ri: nec ex sua iniq̄tate qs dʒ lucrū reportare: ex̄ de
dolo. ⁊ ꝯtu. cº. ex lr̄is. ⁊. cº. sedes. ⁊. cº. ex tenore de
rescrip. ⁊. ff. man. l. hoīeʒ ⁊. ff. de vsu. l. 3ª. §. fi. ⁊. C.
de excep. rei. iu. l. si lōginquꝰ. Nō ēt possuʒ mihi
retinere: qꝛ semel cū iuramēto ꝓmisi hñs intētio
nē me obligādi: potiꝰ ꝙ ꝑiurādi: ⁊ iō ista ꝓmissa
debent̄ iudicio meo paupibꝰ: ī foro ꝯsciē: qbꝰ de
bent̄ ea q̄ subiacēt restitutiōi: qñ nescit̄ qbꝰ debe
ant̄: ꝭm notata in. cº. nō sane. ad fi. 14ª. q. 5ª. ⁊ in
cº. cuʒ tu. de vsu.

De Blasphemia.

Quarto fit ꝯ hoc ꝑceptū ꝑ blasphemiā:
hoc aūt maledictū viciū ē ꝯ ꝑmū ꝑce/
ptū: quo deꝰ ꝑcipit̄ honorari: ⁊ ꝑ cōse
quēs ēt sancti. Nihil ergo ē tā ꝯ ꝑmuʒ
mādatū: sicut blasphemia q̄ vilipēdit deū ⁊ san/
ctos: sed nō minꝰ ē ꝯ scđʒ ꝑceptū quo precipit̄ ne
nomē dei nominet̄ ī vanū: q̄nto ergo magis pro
hibet̄ assumi ad blasphemādū: Et iō hoc iniq̄s/
simū viciū ponit̄ ab irrefragabili theologo Ale.
de alex. ꝯ scđm ꝑceptū: ut pʒ in. 3ª. ꝑte. sūme eius.
ī tractatu scđi ꝑcepti. De quo ēt ītēdo tractare in
2ª ꝑte ꝑncipali huiꝰ opis sermōe. 4º. ꝑte. 2ª. iō
ad pñs: ut sciat̄ qđ sit blasphemia: dico ꝭm Ale
xan. đ ales ī. 2ª. ꝑte sūme. q. 148ª. ꝙ blasphema/
re ē ꝯtumeliā deo aut sanctis īferre: lʒ āt blasphe/
mat̄ ꝓprie fit ꝯ deū: tñ ēt dr̄ cōmitti blasphemia
ex ꝯtumelia: vl̄ ꝯuicio sanctoꝝ: q̄ruʒ blasphemia
vl̄ maledictio siue irreuerētia redūdat ī blasphe
miā: ⁊ maledictionē: ac irreuerētiā dei: qꝛ sicut deꝰ
laudat̄ in sāctis suis. ps. vl. ita blasphemat̄ ī eis
⁊ probat̄ ꝑ capl̄m. statuimꝰ. ī pn. đ male. sicut. n.
īiuria filij reputatur iniuria pr̄is. l. pr̄. ff. de īiu. ⁊
ignominia illata nūcijs siue legatis ꝑncipis: non
minꝰ ad aīuʒ reuocat̄: ꝙ si ipsi ꝑncipi eēt īflicta.
7ª. q. pª. cº. omnis. ⁊ 2ª. q. 7ª. cº accusatio. ⁊ per
glo. in. cº. reuertimini. 16ª. q. pª. item sicut iniu/
ria episcoporum: dr̄ iniuria xp̄i cuiꝰ legatiōe fū/
gunt̄. 3ª. q. 2ª. cº. nullū. ī fine: ita īiuria facta sctīs
dr̄ iniuria dei: ⁊ maxime īiuria facta ꝟgini glorio
se: ut pʒ ꝑ dictū capitulū. statuimꝰ. ibi: ⁊ maxime
btām ꝟginē: ⁊ facit ad hoc ꝙ qñ fit īiuria sponse
accusatio dat̄ spōso. l. itē apđ labeonē. §. spōsuʒ
⁊ qđ ibi nō. ff. đ īiu. Itē si vxori fiat īiuria: dat̄ ac
cusatio marito. insti. de iniu. §. patitur. facit ēt ad
hoc: ꝙ mr̄ gaudet ꝑuilegio filij. l. īsolitū. C. ad le
gē coꝝ. de fal. Facit ēt ad hoc ꝙ si filiꝰ nō honorat
mr̄eʒ suā: pōt appellari īpiꝰ: iuxta notata ꝑ Bal.
in. l. ꝯgruētiꝰ. ī fine. C. de pr̄ia po. vl̄ alio mō īgra
tꝰ: ut ī simili hētur ꝑ Bal. in. l. pª. C. de igra. libe.
dicit āt idē Bal. singularit̄ in. l. si familia. ff. de iu/
ris. oīuʒ iu. ꝙ blasphemia ē duplex dicendo. Al
despecto de dio e de la ꝟgine Maria: ⁊ iō dupli
ci pena punit̄. Et hoc qñ statutū dicit ꝙ ꝓ q̄libʒ
vice blasphemꝰ puniat̄. Secꝰ āt si diceret simpli
cit̄: si blasphemauerit puniat̄: q tūc ꝓ vna soluʒ
blasphemia punieт̄: qñ vno ꝯtextu ꝟboꝝ simul
plures blasphemie ꝓferūtur: ut nō. Bar. ī. l. nū/
ꝙ plura. ff. de ꝑ ua. delic. ⁊ ī. l. illud. ff. ad. l. acq. si
cut ēt ꝑcutiēs clericū pluries vno cōtextu: nō ici/
dit nisi vnā excōicatiōis sniaʒ: ꝭm Jo. an. ī. cº. de
lictū. de reg. iu. liº. 6º. ī mercu. lʒ tāto grauiorē q̄n
to pluries ꝑcussit: ⁊ parisormit̄ tanto grauiꝰ peccat
blasphemās: q̄nto plura ꝟba blasphemie ꝓfert
⁊ ꝯsequent̄ grauiꝰ puniri dʒ. dicit ēt Bar. ī. l. iteʒ
apđ labeonē. §. ait ꝑtor. ff. de īiu. ꝙ oē maledictū
de deo: vl̄ de sctīs ē blasphemia: ⁊ idē dicit Host.
ī sūma. itē blasphemia dr̄ ꝟbū īpie dcm̄: ut au/
tē. ut nō luxu. ꝯ na. colla. 6ª. dicit ēt Angelus de
ꝑusio ī. l. pª. C. si qs impera. ma. ꝙ blasphemia ē
oīe ꝟbū vituperosū. s. de deo vl̄ de sctīs ēt si nō
maledicat̄ deꝰ: ꝭm autē btm̄ Ambrosiū in liº de
paradiso: blasphemia ē cū deo attribuit̄ qđ ei nō
ꝯuenit: vel ab eo aufert̄: qđ ei ꝯuenit. Theo. autē
addūt aliā differētiā blasphemie. s. cū attribuitur
creature: qđ soli đo appropriat̄: de qbꝰ differētijs
blasphemie tractat Alexan. de ales vbi. s̄. ⁊. b.
Tho. 2ª. 2e. q. 13ª. arº. pº. Tūc aūt qs dr̄ attribuē
deo qđ ei nō ꝯuenit: qñ dicit ꝟba despectiua: vel
maledictiones ꝯ ipsū sicut ei diceret. Maledecto
sia dio: ut dicit Ang. vbi. s̄. ⁊ Bal. ī ꝯsilio suo ici
piēte: statuto ciuitatꝭ castelli. Itē qs blasphemat
si dicit. Al despecto de dio. ꝭm Ludouicū roma/
nū in singularibꝰ suis ī ꝟbo blasphemia. v. sta
tuto cauet̄. Itē qñ dicit deū īiustū: vel partialem
aut crudelē: vel alia hmōi. Et qđ dr̄ de blasphe/
mia dei: ēt intelligit̄ de blasphemia ꝟginis: ⁊ ali/
oꝝ sanctoꝝ dū illis attribuit̄ qđ deꝰ ex grā sua de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

claravit nolle in eis eē:vel cū turpiter nominan tur aut vituperant. Secūda differētia blasphe mie dei ē:ut.s.diximꝰ qñ ab eo removet qd ei cō venit:⁊ hoc peccatū cōmittit multis modis:aliq eni blasphemāt deū:eiꝰ ꝓvidētiā negādo dicētes ipsū nō hēre ꝓvidētiā de actibꝰ humanis:sed oīa evenire a casu:⁊ a fortuna. Alij blasphemant eū negantes ipsiꝰ potētiā dicētes. Deus non pōt hoc facere. Alij vero eū blasphemāt:negādo ipsi us sapiētiā aut misericordiā:vel aliā ꝟtutē:⁊ silr blasphemant scti eū ab eis removet:qd deꝰ de claravit in eis esse. Tertia differētia blasphemie ē ut diximꝰ:cū creature attribuit qd soli deo ap propriat:ut si qs diceret aliquē hominē posse da re alteri felicitatē:vel scire futura q̄ depēdēt ex li bero arbitrio:aut p accidēs ꝯtingūt i rebꝰ huma nis:q̄ solius dei ē pscire:ut hētur Esa.4º.⁊.26ª. q.4ª.cº.quodā loco.sciēdū ē ēt q blasphemia de se:⁊ ex gñe suo ē peccatum mortale:qa repugnat charitati divine:ut ait Alex.⁊ Tho.ubi.s. pōt āt eē veniale si fiat ex subreptiōe sine deliberatione ut cū qs ea que dicit nō advertit esse blasphemi aꝫ:sꝫ ex aliqua passione in ꝟba blasphematoria subito ꝓrūpit:quoꝝ sensū nō attēdit sive signifi catione. Cū āt advertit verba eē blasphemato ria:licet subito ex ire īpetu hoc faciat:nō pp hoc excusat a mortali:ēt si de cōmisso cito doleat:sicut nō excusat ab homicidij reatu q hoīeꝫ occidit ex subito ire motu cū advertit qd facit:lꝫ eni calore iracūdie cōmissū homicidiū mitiꝰ puniat:q̄ꝫ si cōmissū fuisset aīo qeto:⁊ nō turbato:tñ nō ex cusat a mortali peccato:⁊ puniri dꝫ.l.graccus.C. ad legē iu.de adul.⁊ faciūt notata p glosā.in.l.qd calore.ff.de reg.iu.⁊ q̄ notant in.l.si ex plagis. §.tabernariꝰ.ff.ad le.acq.ad cōfirmationē aūt p dictoꝝ dicit Panor.i.d.cº.statuimꝰ.i.2ª.coll. q si qs blasphemaret calore iracūdie:vel ebrietatꝫ p hoc nō excusat a peccato:⁊ lꝫ ideꝫ Panor. di stinguat di.q si calor iracūdie fuit ex iiusta cau sa puta qa i ludo amisit nō excusat blasphemās a pena illiꝰ statuti:argumētū in.cº.iebriaverunt. 25ª.q.pª. Si vero calor iracūdie ꝓcessit ex cā iu sta excusat a dicta pena:qa difficilimū ē iustū do lorē tēperare.l. si adulteriū cū icestu.§. iperato res.ff.ad le.iuliā.de adul. Itē ignoscēdū ē ei q ꝓ vocatꝰ ita facit.l.q cū maior.§.si libertꝰ.ff.de bo nis li.itē q si ebriꝰ dedit cām ebrietati nō excusa tur a dicta pena blasphemādo. Si vero nullam dedit cām excusatur:tñ eius distinctio non tollit qn ille peccet mortaliter qui ex iracundia blas phemat:ēt si ex iusta cā sit cōcitatꝰ ad iracūdiaꝫ imo ipse Panor.affirmat euꝫ mortalit peccare

dum dicit q licet talis peccet graviter:tñ nō pu niet pena illiꝰ statuti:vñ innuit q dꝫ puniri alia pena arbitraria pp tale peccatū:qd ēt innuit esse mortale dum dicit graviter:qd iportat idē quod mortaliter.cº.si celebrat.cū ibi nō.de cle.exco.mi. itē qd calor iracundie nō excuset a peccato:affir mat idē Panor.i.cº.sicut ex litteris.de iureiu.in pn.nisi forte eēt talis ⁊ tāta turbatio que saperet quādam mētis alienationeꝫ:argumēto glose no tabilis in.cº.dudum.de cōver.coniu. super ver bo.calore.⁊ facit.d.lex quod calore.ff.de regu.iu. ⁊.l.3ª.ff.de divor. Item si quis blasphemat ioco se:vel temerarie peccat mortaliter:si deliberate fa cit ⁊ advertenter:quia talis blasphemia respicit contēptum dei:qui cōtemptus nō viciat ex ioco sitate vel temeritate:⁊ facit ad hoc qd notat Pa nor.in.cº.tua nos. el primo.de iureiu.dicens q piurans ex iocositate:vel temeritate peccat mor taliter:⁊ idem tenet Archi.in.cº.habemus.22ª. q.pª.dicens:q si quis transgreditur iuramentuꝫ scienter peccat mortaliter:etiam si iocose iurave rit:q si hoc est verum de piurio:multo magis de blasphemia que est gravius peccatum:quod p batur ex pena:pena enim declarat atrocitatem delicti.l.respiciendum.ff.de penis.minor autem pena debetur periurio:q̄ꝫ blasphemie:quod pa tet per illud quod inquit imperator.in.l.2ª.C.de re.credi.di. Iurisiurandi cōtepta religio solum deum ultorem habet:scilicet pena ordinaria:de blasphemis autem dicit idem imperator in autē ti.ut non luxu.contra natu.col.6ª.circa mediuꝫ q iracundiam dei provocant:⁊ q propter talia delicta scilicet sodomiam:⁊ blasphemiaꝫ:fames ⁊ terremotus:ac pestilentie fiunt:⁊ q in talibus delictis involuti primum quidem indignos se metipsos faciunt dei misericordia:post hoc autē ⁊ legibus constitutis subijciuntur tormentis:⁊ subdit iperator. Precipimus gloriosissimo per fecto regie civitatis permanentes in predictis il licitis actibus:post hanc admonitionem:⁊ com prehendere ⁊ ultimis subiacere supplicijs:ut nō ex contēptu talium inveniatur ⁊ civitas:⁊ respu blica per hos impios actus ledi:⁊ ibidem etiam dicit:si enim contra homines facte blasphemie impunite non relinquuntur:multo magis qui ipsum deum blasphemant:digni sunt supplicia sustinere:hec imperator. Mala autem consue tudo blasphemandi non excusat:imo aggravat peccatum sicut ⁊ in alijs delictis.l. capitalium. §.solent.ff.de pe.⁊ cº.cum tanto. de consue.cū si. istos autem blasphemos super alios peccatores magis offendere deum probat magister Ioan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nec alamanus ordinis minorum in suo quadragesimali: sermone. 63°. di. Nõ alij peccatores inferunt contumeliam deo in rebus suis vel seruorum suorum sicut fur: homicida: raptor ⁊ ceteri: blasphemus autem contumeliam infert deo ĩ propria persona: vel sponse sue: ac filiorum suorum scilicet virginis Marie: ⁊ sanctorum. Ibidem etiam dicit ꝙ blasphemus est peior idolatra: quia idolatra honorem suum aufert deo ex ignorantia: blasphemus autem non solũ aufert honorem: sed etiã infert ei contumeliaʒ ⁊ sciẽter. Item peior est hereticis: qui loquũtur ea que credunt esse vera: blasphemus autem contra suam conscientiam de deo dicit quod scit non esse dicendum. Item peior est iudeis qui ut ait beatus Hierony. super Mattheum: scindebant vestimenta sua cum audiebant blasphemiam: ut tali signo ostenderent dolorem cordis de iniuria dei: sicut fecit princeps sacerdotum cum putauit xp̃m blasphemasse: sicut patet Matthei 26°. Christiani autẽ audientes deuʒ blasphemari: non modo non ostendunt signa doloris: sed se per ridentꝰ: ⁊ etiam ipsi blasphemant. O diabolici blaphematores uos vestris blasphemijs xp̃um flagellatis: vnde Aug. ĩ quadã omelia ait. Xp̃s flagellatus flagellis iudeoꝝ: flagellat̃ ẽt blasphemijs falsoꝝ xp̃ianorũ. Vos ẽt quantũ ẽ in vobis sagittas blasphemie arcu lingue vestre dirigitis in corꝰ xp̃i: ⁊ beate virginis ac sanctorũ: vnde de vobis dici põt illud pri. Para. 12°. Fundus saxa iaciẽtes ⁊ dirigẽtes sagittas: ⁊ illõ Hiere. 6°. Extẽderũt liguas suas quasi arcũ: ⁊ ibidẽ. Sagitta vulnerans lingua eorum: ⁊ illud psalmiste. Filij hominũ dentes eorum arma ⁊ sagitte: ⁊ ligua eoꝝ gladius acutꝰ. Qua propter dicere potest deus de blasphemante ipsũ illud Treñ. 3°. Posuit me quasi signũ ad sagittam. Itẽ de blasphemantibꝰ sanctos dicere possumꝰ deo illud secũdi. Reg. xj°. Direxerũt sagittarij iacula in seruos tuos. O ĩpie blasphemator expectato diuinam vltionem. Abreuiabitur enim vita tua: ⁊ mors accelerabit: ⁊ eris sicut pomũ marcidũ qȯ de arbore cadit anteꝗ̃ maturescat: scriptũ nãqʒ ẽ Job. 12°. Impij sublati sunt ante tempus suuʒ ⁊ Prouer. x°. Anni impiorum breuiabuntur. O temeritas maxima blasphemantium. Si enim ut dicitur ĩ epistola Jude apostoli: ⁊ etiaʒ habetur in. c°. si igitur. 24ᵃ. q. 3ᵃ. cũ sctũs Michael altercaretur cum diabolo maledictionis omnis dignissimo: noluit euʒ maledicere: quomodo audet maledictꝰ homo deũ: ac sanctos blasphemare: atqʒ eis maledicere. O pditi blasphematores cum deus sit pater oĩum per creationem: quem quotidie salutare debemus: sicut boni filij patreʒ suum: alijs dicentibus pater noster qui es in celis: sanctificetur nomen tuum: vos dicitis: maledicatur nomen tuum: ⁊ ideo de quolibet vestrũ conq̃ritur deus di. Mala. p°. Si ego sum pater tuus: vbi est amor meus. ⁊ Deut. 32°. Deum qui te genuit dereliquisti: ⁊ oblitus es domini creatoris tui. Nobis aũt qui eum non blasphemamꝰ inquit Psalmista: ego dixi dij estis: ⁊ filij excelsi oẽs: pro maiori aũt predictoruʒ declaratione nõ silentio pretereundum censeo: quantam penam mereatur blasphemans in inferno: cum etiam in hac vita: maxima ei sit pena taxata: vnde extra de male. c°. statuimus. Greg. 9ᵘ. ait. Statuimus vt qsquis cõtra deũ: vel aliquẽ sctõꝝ suoꝝ ⁊ maxime beatam virginem: linguam in blasphemiam publice relaxare presũpserit: per episcopum suum pene subdatur inferius ãnotate: ut videlicet septem diebus dominicis pre foribꝰ ecclesie in manifesto dum aguntur missarum solemnia: blasphemus existens vltimo illorum dominico: palium ⁊ calciamenta nõ hẽat: ligatus corrigia ad collũ: septẽqʒ pcedẽtibꝰ ferijs ĩ pane ⁊ aq̃ ieiunet: ecclesiã nullatenꝰ igressurꝰ ⁊c. Seq̃tur: cui si renuerit recipere ac peragere penitentiã sup̃dictã: ecclesie iterdicat̃ igressus: ⁊ ĩ obitu eccłiastica careat sepltura: hec ibi. Blasphemãtes ẽt exemplo apostoli per excomunicationeʒ debent sathane tradi. c°. qui peccat. 23ᵃ. q. 4ᵃ. ⁊. c°. apostolice. 24ᵃ. q. 3ᵃ. O blasphemi maledicti: qui polluto ore turpiter de altissimo deo: ⁊ beata virgine: ceterisqʒ sanctis: iniuriosa verba profertis: considerate ꝗ̃ horribilem expectatis sententiam. Si enim iniuriosa pferens verba de aliquo mortali homine etiaʒ priuato: acriter puniri debet: ut in. l. lex cornelia. ff. de iniu. Et multo magis si talia dicat cõtra imperatorem: ut in. l. famosi. §. hoc tamen crimen. ver. quanꝗ̃ enim. cum ibi nõ. ff. ad le. iul. maie. Quid erit de blasphemãtibꝰ deuʒ ac sponsam eius virginem gloriosam. Profecto cum imperator velit augustam coniugem suam gaudere suis priuilegijs: ut in. l. princeps. ff. de legi. Non minus multotiens punit deus blasphemos ipsius pijssime matris sue: ꝗ̃ suos. Imo cũ sepe dissimulet iniuriam suam expectãdo conuersionem peccatoris: ut dicitur Sapiẽtie. xj°. ꝙ etiã facit imperator terrenus: ut in. l. vnica. C. si qs imper. ma. Tñ sustinere non vult iniuriã factaʒ matri: vnde refert Cesarius: ꝙ dũ duo luderent ad taxillos: vnꝰ horribiliter deũ blasphemare cepit: deĩn cepit iniuriosa ṽba ȯ vgĩebñdcã: pferre ⁊ stati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

audita est vox Christi dicentis. Iniuriam meaz patienter tuli: sed iniuriam factam matri mee ferre non possum. Et subito ille miser a deo percussus: cecidit mortuus: ⁊ a diabolo ad infernum est portatus. O igitur devoti christiani nolite advocatam nostram fidelissimam blasphemare. Legitur namqz ꝙ quidaz gloriosam virginē in diversis membris blasphemavit: qui statiz illa membra perdidit in proprio corpore: deinde desperatus crepuit medius: infelicem animam diabolo tradens. I

O Iniquissimuz blasphemie vicium: tu es illō qō nō remittit de⁹: neqz i hoc sclō neqz i futuro: vt inquit dñs Matthei.12°. quod tamen exponendum est ſm Bonaventuram in.2°.di.43ª in questionibus circa litterā: ⁊ Alexander de ales in 2ª. parte summe in tractatu de blasphemia ar° vlt°. ꝙ aliō est blasphemia: aliō est spiritus blasphemie. Blasphemia enim si procedat ex quadaz advertentia vel humana fragilitate: est remissibilis. Spiritus autem blasphemie pro eo ꝙ immediate spirat ad odium dei: ⁊ directo est contra bonitatem: ⁊ clementiam spirit⁹ sancti: dicit̄ irremissibilis: sed quia nō habet secum aliquā causaz vel materiaz ad remissionē: vnde Ugo de sācto victore: de hoc peccato loquens inquit. Hoc malum eo ꝙ nihil habet in se excusationis: nō meretur habere remissionez. De huius maledicti vicij punitione: reffert Gregorius in 4°. dialogorum ꝙ quidam puerulus quinqz annorum: in civitate Roma blasphemare cōsuetus: semel existens in brachijs paternis: vidit venire ad se demones: ⁊ cepit clamare dicens. Adiuva me pr̄: quia mauri veniunt vt me auferāt. Quo dicto nomē dei blasphemavit: ⁊ statiz diabolus euz de manibus pr̄is eripuit: ⁊ ad eterna supplicia portavit: qz ſz hosti. habebat vsum rationis ⁊ discretionis. Legitur etiam ꝙ miles quidaz in diocesi remensi: cū quadam die i cena deum blasphemaret statim percussus morbo caduco coram astantibus cadens: ac per totam sequentem diem horribiliter propriuz corpus dillacerans: miserabilem animam diabolo commendans expiravit. Nauta quoqz cuz natando deum blasphemasset: statim submersus fuit: quem frater eius postea in littore mortuum reperiens invenit sine lingua. Legit̄ etiam ꝙ imperante Anastasio. 528 anno post Christū apud carthaginem olimpius quidam Arrianus sanctā ecclesiā catholicā in balneis blasphemans tale excepit iudicium. Nam statim tribus igneis iaculis ab angelo dei desuper missis visibiliter combustus est. Quidam etiam Iosias nomine partialis ⁊ blasphemus: cum a patria sua expulsus a parte vagaretur: in quodam hospitio infirmatus equum quem habebat vendidit pro expensis. Post aliquot dies cum tabernarius mercedem suam pro alijs expensis peteret: dixit ille. Ego nihil amplius habeo nisi diploidem ⁊ caligas accipe eas. Sed faciat quicquid vult proditor iste deus: qui me hic relinquit sic desolatum: ꝙ velit nolit intrabo in domuz meam: ⁊ tot mala faciam ꝙ diabolus erit: quod audiens quidam nobilis eum reprehendit dicēs. Noli sic loqui frater quia si totus mundus eēt pro te nō poteris invito deo domum intrare. Ille autē dixit. Etiam dico ⁊ replico: ꝙ velit nolit deus ego itrabo. Mirabile dictu statim discerpens se a diabolo rapitur ⁊ laceratus ad tartara portatus est: quod ille nobilis vni fratri nr̄o postea retulit. Narrat quoqz Petrus damianus: ꝙ in Burgundia: quidam clericus bñ ꝑbendatus audiēs legi in missa illō euāgeliū: qui se exaltat humiliabitur: derisit Christū dicens. Si ergo humiliatus fuissē inimicis meis nō haberem hodie tot prebendas. Quo dicto: venit statim de celo sagitta: que in os eius intrās: eū miserabiliter occidit. Refert quoqz idē Petrus damianus: ꝙ in Bononia duo socij ad mensaz comedentes gallum: vnus ex illis divisit minutiz membra eius: ⁊ proiecit super illum piperatā: alius vero videns illum sic minutū divulsuz inquit Certe socie mi: ita minutum divisisti: ꝙ sanctus Petrus nō posset reintegrare. Et ille respondit: non solum sanctus Petrus: sed nec etiam Christus. Quo dicto: statim gallus redijt vivus: plenus pennis: ⁊ cantans: ⁊ percutiens alas proiecit de illa aqua impiperata super illos plasphemos: qui ꝯtinuo effecti sunt leprosi: ⁊ nunqz̄ sanati sūt: imo hec lepra descendit in posteros coruz. O christiani quare deum vestrum blasphematis: cuz saraceni non blasphement machometuz suuz: imo nec Christuz: aut btām virginez: Quinimo si quis eos blasphemaret ſm legem eorū: deberet per medium secari: ⁊ crudeliter interfici: ſm etiam leges imperiales blasphemus debet eadem morte: eadē mori cum sodomito. Ut in autentico. vt nō lux. contra naturam col'.6ª. circa medium. In veteri quoqz testamēto horribilis mors ordiata est blasphemis. Unde legitur Levi.24°. ꝙ quidam blasphemus adductus est ad Moysem vt puniret̄: qui posuit eum in carcerem consulens dominuz qua morte eum deberet punire. Rñdit aūt ei dñs Educ blasphemū extra castra: ⁊ ponāt oēs q audierunt man⁹ suas sup caput eius: ⁊ lapidet cuz vniversus populus. Et ad filios israel loqueris:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

homo qui maledixerit deo suo: portabit peccatuꝫ suum: ⁊ qui blasphemauerit nomē domini: morte moriat̄: lapidibus obruet eum oīs multitudo populi: siue ille ciuis fuerit siue peregrinus. Hec ibi O maledicti blasphemi vos estis canib⁹ peiores: qui non latrant contra dominos suos. Et ideo de vobis conqueritur dominus dicens per psalmistam. Retribuerunt mihi mala pro bonis: ⁊ odium pro dilectione mea. Nolite ergo deuꝫ vestrū tam pium: tam benignum: tam clementem: blasphemare: nec alicui sanctorum maledicere: vt a penis eterni supplicij liberati: cum ipso deo: ⁊ sanctis eius: in celesti gloria in eternum gaudere valeatis ipsumqꝫ deum vna cuꝫ angelis ⁊ beatis oībus in eterna secula benedicatis. Amen.

¶ Feria secunda post secundam dominicam in quadragesima. De voti diffinitione: excusatione: ⁊ dispensatione: ac obligatione. Sermo decimusoctauus.

EXaudi domine: placare domine: attende ⁊ fac. Dan̄. 9°. Querunt nonnulli doctores vtrum emissio voti pertineat ad primum preceptuꝫ decalogi: an vero ad secundum. Et ꝓmo videtur: ꝙ pertineat ad primū. Quotienscunqꝫ enim quis deuꝫ veneratur adimplet primum decalogi preceptum: quod precipit dei venerationem. Exo. 20. ⁊ Deute. 6°. ergo emissio voti: cum sit quidam actus latrie: videtur ad primū preceptum pertinere: ꝙ aūt ad secundum pertineat potest probari per ea que inquit Tho. 2ª 2e. q. 89ª. ar°. 8°. ⁊ Ricar. in. 4°. di. 38ª. ar°. 5°. q. 2ª. vbi dicūt: ꝙ votum factuꝫ deo magis obligat ꝙ̄ iuramentum factum homini: iuramenta autē promissoria facta hominibus: cadūt sub secūdo ꝓcepto ergo ⁊ votum. Et ideo sicut transgrediēs iuramētū est transgressor secundi precepti: quod prohibet assumptionē nominis dei in vanum: ita trāsgressor voti: qui in vanuꝫ deo promisit: quod postea seruare noluit: ex quibus omnibus colligitur: ꝙ cū diuersis respectibus votorū transgressio contrarietur. p°. ⁊ 2°. decalogi ꝓcepto: nō pōt eē nisi maximum peccatum. De his aūt transgressoribus multi inueniuntur: qui in necessitate constituti: vota faciunt dicentes deo verba proposita prothemate nostro: que postea obseruare nolunt Et ideo de his votis tres in presentiaruꝫ considerationes faciem⁹. Prima dicet̄ diffinitiōis. Secunda causationis ⁊ dispensationis. Tertia ⁊ vltima appellabitur obligationis.

¶ De voti diffinitione.

QUo ad diffinitionē voti est sciendū: ꝙ magister sententiarum in. 4°. di. 38ª. votum diffinit dicens: votum est testificatio quedam promissionis spontanee que deo: ⁊ de his que sunt dei fieri dēbet. Et hāc diffinitionem originaliter posuit Ugo de sancto vic. li°. 2°. de sacramentis. pte. 12ª. c°. 3°. Tho. vero. 2ª. 2e. q. 88ª. ar°. p°. sic votum describit. Votū est conceptio melioris propositi: animi deliberatione firmata Ric. aūt in. 4°. di. 38ª. ar°. 3°. q. 2ª. sic describit. Votum est propositi supererrogati boni promissio deo facto: ꝑꝑ bonū finē ex deliberatione firmata: cū itētiōe obligādi se ad iplēdū ꝓmissuꝫ: ⁊ hec diffinitio videt̄ plenior: ⁊ ꝯtinet septem cōditiōes que ad votū requirunt̄. Primum ergo necesse ē: ꝙ votū fiat deo: qꝛ cum vouere sit act⁹ latrie: soli deo debetur ꝭm Ricar. in. 4°. di. 38ª. ar°. 3°. q. pª. ⁊ Tho. vbi. s. ⁊ Asten. parte. pª. sue summe. li. p°. ti°. 20. ar°. 2°. q. pª. ⁊ sanctū Bonauenturam in. 4°. di. 38ª. Si autem queratur quid de votis que fiunt sanctis: Rn̄detur ꝙ nō habent plenā rationē voti: nisi in tantū in quantū ꝓmittit̄ ipsi sancto: tale votum adimplere amore dei: ita ꝙ principalis obligatio respicit deū magis ꝙ̄ sanctū: ut inqt Ricar. vbi. s. in rn̄sione primi argumenti. Nā ꝑꝑ vnumqđqꝫ tale ⁊ illud magis p°. Posterioꝝ. ⁊ 2°. Methaphisice.

SEcunda condicio voti ē ꝙ fiat de re bona ⁊ nō mala: ꝭm Tho. vbi. s. ar°. 2°. ⁊ ēt Ricar. vbi supra. arti. 3°. q. pª. ⁊ sanctū Bona. in. 4°. di. 48ª. ⁊ Asten. vbi supra. artic. 3°. q. pª. Et hoc est qđ scriptuꝫ est. 22ª. q. 4ª. c°. in malis. Et est sumptuꝫ ab Isi. in sinonimis. libro. 2°. c°. 16°. vbi inquit. In malis promissis resinde fidem. In turpi voto muta decretuꝫ. Si quid incaute vouisti: ne facias. Impia enim est promissio que scelere adimplet̄. Naꝫ ⁊ Jepte: qui ꝭm opinionem aliquoꝝ: propter votum filiam suā interfecit: Judicū. xj°. ꝭm. Ricar. vbi supra: in vouendo fuit incautus: ⁊ in reddēdo votum impi⁹: tamē qꝛ postea de hoc penituit: ⁊ in bono ꝑseuerauit: enumerat̄ a Paulo inter sanctos: ad Hebre. xj°. Alioꝝ tamē verior videt̄ opinio: ꝙ non interfecit eam: sed eius virginitatē dn̄o dedicauit. Tale etiaꝫ votum de re turpi dānat Seneca epl'a. xª. ad Lucil. Similiter inqt Tho. ⁊ Bonaª. ⁊ Ric. vbi supra: ⁊ Asten. etiā vbi supra. q. xª. Nō votum nō debet esse de inutili: ⁊ vano ⁊ minus bono: sed de maiori bono. Tertia cōdicio voti est: ꝙ fiat propter bonū finem: ad excludēduꝫ votum: qđ fit ꝓpter malū finem: quāuis sit de re bona: qđ non tenet: ꝭm Ricar. vbi supra. articu. p°. q. pª. ⁊. 2ª. ⁊

Aste. vbi supra arti. p°. q. p^a. Finis enim est causa causarum. 2°. Metha. c. 2°. Phisicorum. Et ideo actus dicitur bonus: si habet bonum finem: et econtra: ut inquit Ambrosius in libro de officijs: quod autem non teneat tale votum probant sic predicti doctores. Ait enim sperat propter illud votum: se posse consequi illum malum finem: aut non. Si sic: maxime errat quia secundum Aug. li°. 83°. questionum. q. 3^a. Impossibile est: quod deo volente: fiat homo deterior: deterior autem efficitur per consecutionem finis mali. Error vero circa principale motiuum alicuius facti: impedit consensum in ipsum factum. Si autem non intendit se posse consequi illum malum finem: cum electio non sit impossibilium secundum Philo. 3°. Ethicorum c°. 5°. Non videtur se obligasse faciendo votum pro re impossibili: secundum eorum opinionem mortaliter tamen peccauit. Quidam autem doctor inquit: quod cum nemo peccet nisi deo permittente: vt ait Augu. 2°. de ciuit. dei videtur tutius quod adimpleat votum consecuto tali fine.

Quarta conditio voti dicitur deliberationis: secundum enim Tho. vbi supra ar°. p°. et Ricar. in 4°. di. 38^a. ar° 2°. q. 2^a. et Aste. vbi supra ar°. 2°. q. 2^a. sicut in nobis est duplex velle. s. plenum: quod est deliberatum et semiplenum: quod est velle ex subreptione: sic etiam est duplex votum. s. votum quod habet plenam rationem voti: et de ratione talis voti est quod fiat ex deliberatione. Est etiam votum quod non habet plenam rationem voti: vt est votum factum ex subreptione: et tale non obligat de necessitate: sed potius ex quadam congruitate. Et ideo secundum Ricar. in. 4°. di. 38^a. ar°. 3°. q. 3^a. quando aliquis nude promittit aliquid sine iuramento: non intendens se obligare non oritur obligatio. Argumentum extra de voto. c°. litteraturam. et. ff. de acti. et obli. l. obligationum. Si vero habebat animum obligandi se tenetur implere promissum: si cum deliberatione fecit etiam ex nuda promissione Argumentum. 22^a. q. 5^a. c°. iuramenti. et. 27^a. q. p^a. c°. he vero. Si vero sine deliberatione fecit votum: nullum est: vt dicit glo^a. in c°. litteraturam. de voto. Et ideo carens vsu rationis non potest vouere extra de regu. caplo. sicut tenor. N

SEd hic queritur de votis factis a mulieribus in doloribus partus: vel a viris in suis angustijs proprijs vel suorum: et respondet Thom. vbi supra quod si habent intentionem obligandi se cogitantes de causa vouendi. s. de dolore vel periculo a quo intendebant per votum liberari tenentur adimplere: secundum Ambro. 17^a. q. 4^a. c°. sunt qui opes. Si autem dubitent: vtrum intenderint se obligare: tutius est quod impleant: quia in dubijs securior pars est eligenda: vt dicitur extra de homi. c°. ad audientiam. et. l. semper in dubijs. ff. de regu. iu. Jo. montanarius in lunc celeri dicit. In dubio sapiens cernit quod tutius intret. Si vero sciunt quod sine deliberatione: sed solum ex subreptione: ex nimietate doloris et angustie: inconsiderate vouerunt quod deliberate non fecissent: non tenentur. Ista tamen deliberatio non requirit magnum tractum temporis: sed Theologos in. 4° di. 38^a. et ideo possumus dicere quod illa deliberatio que sufficeret ad obligandum diabolo per peccatum mortale: sufficit ad obligandum deo: per votum. Similiter si quis iratus calore iracundie: faciat iuramentum vel votum: quod non fecisset secundum vsum rationis: non tenetur adimplere: quia quod calore iracundie fit: pro non facto debet haberi: vt dicitur in. l. quicquid. ff. de regu. iu. et in. l. 3^a. ff. de diuor. Difficillimum est enim iustum dolorem temperare: vt dicitur in. l. si adulterium cum incestu. §. imperatores. ff. ad. le. iu. de adul. quod verum est si iracundia totaliter impedit vsum rationis. Si quis vero aliquod votum emittat cum aliquali deliberatione licet non plena tutius est quod obseruet: ante dispensationem quam. Quinto secundum Bona. et ceteros doctores vbi supra: ad votum requiritur promissio. s. vel vocalis: de qua psal^a. ait. Reddam tibi vota mea: que distinxerunt labia mea: aut mentalis: que obligat quo ad deum: quia solus intuetur cor: primi Re. 16°. et 14^a. q. 5^a. c°. si quid. Quapropter Ric. et Tho. vbi supra: quod propositum solum ad faciendum aliquod bonum: non facit votum: sed propositum promissione firmatum. Et ideo has omnes conditiones tangens Ray. in sua summa diffinit votum di. Votum est alicuius boni cum deliberatione deo facta promissio. Sexta conditio voti est quod fiat de his que supererrogationis et non necessitatis: vt potest colligi a magistro sen. in. 4°. di. 38^a. c°. 2°. et Ric. ea. di. ar°. 3°. et. Ast. vbi. s. q. 2^a. et Tho. 2^a. 2^e. q. 88^a. ar° 2°. q. p^a. et in. 4°. scripto. di. 38^a. ar°. 2°. q. p^a. Et ideo dicit magister sen. vbi. s. quod votorum: aliud est commune: quod omnes in baptismo faciunt: cum spondent pro se vel per alium renunciare diabolo: et pompis eius: vt habetur de conse. di. 4^a. c° prima igitur. et c°. primum interrogetur: et tale votum quia fit de necessarijs ad salutem: non habet propriam rationem voti. Singulare autem votum est cum aliquis sponte promittit se facturum aliquod bonum: ad quod non tenebatur ante votum: et de hoc voto dicitur per Aug. 17^a. q. p^a. c°. sunt quidam. Sunt quedam que nisi vouerimus: non debemus: sed postquam ea deo promisimus: necessario reddere constringimur: hec ibi. Si quis tamen aliquid voueret ad quod tenetur etiam sine voto: tanto grauius peccat contrafaciens: quanto duplici vinculo est innodatus. Argumentum. in. §. penul. in aut. de consa. et vte. fra. et in. §. si vero. isti. de adop. et in. l. fi. C. de edic. diui. adri. tol. Septima voti conditio est discretio. Discretio. n. est mater omnium virtutum: vt in c°. p°. de offo. cu. et p^a. q. 5^a. c° penitentium. Debet ergo votum fieri discrete: prudenter: et moderate: quia sicut prohibita est indiscreta penitentia vt dicit apostolus ad Ro. 12°. ita et votum indiscretum. Et ideo inquit Tho. 2^a. 2^e. q. 88^a. quod vota illorum qui voue-

rũt non comedere de capite: vel de pedibus ani/malis: vel nõ lauare man⁹: ꝛ huiusmodi: sunt potius deridẽda: ꝙ̃ seruanda: tutius tamẽ puto: ꝙ qui taliter vouit: se ad cautelam absolui faciat. Ex predictis ergo colligitis quãta in vnoquoqꝫ debet esse maturitas: quãtaqꝫ prudẽtia in vouendo. Et hoc de prima nr̃i sermonis parte sufficiat

¶ De voti excusatione ac dispẽsatione. O

Pro expeditione secũde partis: notandum est: ſm Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 88ª. articu. xº. ꝛ Bonauẽtura3 i. 4º. di. 38ª. arti. 2º q. 3. ꝛ Ricar. ea. di. arti. 4º. q. pª. Qꝺ cõuenięter in voto potest fieri dispẽsatio: si cõmutet̃ in aliquid quod sit magis ad honorem dei: nõ autem potest dispẽsari simpliciter: idest ut vouẽs nihil teneatur facere. c⁰. non est. extra de voto. Et ideo in cõmutatione voti: tria debent cõsiderari: ut in. c⁰. magne. extra de voto: scilicet qꝺ licet: qꝺ decet: ꝛ quod expedit: scilicet ut sit melius. Sicut enim obligatus ad soluẽdum solidum satisfacit cum donat librã: que est maioris valoris: sic etia3 ille qui est obligatus deo ad aliquod obsequium tẽporale: puta peregrinationis: vel ieiunij: aut alteri⁹ opis pietatis: si ꝯmutet̃ ei in meli⁹ non frangit votum. Unde accidit casus: ꝙ quidã vouit visitare sepulchru3 dominicũ: ꝛ postea mutans propositum factus est monachus: de quo interrogatus papa: an sit reus voti fracti: respõdit sic. Reus fracti voti nullatenus habet̃: qui tẽporale obsequium in perpetuã noscitur religionis obseruãtiam cõmutare. c⁰. scripture. extra de voto. In dispẽsatione autem nõ suffcit: ꝙ sit eque bonu3: aliter vterqꝫ peccat: scilicet dispẽsans: ꝛ ille qui dispẽsat̃: si hoc sciat: ſm Hosti. Quo aũt ad dispẽsantem: seu cõmutãtem: sciẽdum est: ſm Ric. vbi supra. articulo. 8º. q. prima. ꝛ Asten. vbi supra. articu. xº. q. prima. ꝙ Quis in votis possit fieri cõmutatio: ut habet̃ extra de voto. c⁰. magne. ꝛ de iureiur. c⁰. puenit. el. 2º. Non tñ fieri debet auctoritate vouentis: qꝛ nemo iudex in causa ꝓpa. C. ne quis in sua causa. l. i. Et ideo si querat̃ quis possit vota dispẽsare: seu cõmutare: rñdet Tho. vbi supra arti. 12º. ꝛ Ric. vbi supra. artic. 9º. q. 2ª. ꝙ sũmus põtifex: qui gerit plenarie vice3 xp̄i: in tota ecclesia: ipse habet plenitudinẽ dispensandi: in omnib⁹ dispẽsabilibus votis. Episcopis ꝟo cõmittit̃ dispensatio in votis que coĩter fiunt: ꝛ indigent frequẽti dispensatione: ut habeant de facili hoĩes ad quos recurrãt: sicut sunt vota communiũ pegrinationum. arᵐ. ad hoc. extra de voto. c⁰. pº. Et ideo vota terre sancte: ꝛ crucis: ꝛ religionis: reseruãtur summo põtifici. extra de voto. c⁰. ex multa: cum capl̃is sequentibus. Et idem ſm Hosti. 24ª. q. pª. c⁰. quotiẽs. Et in his nõ debet papa dispensare: nisi propter aliquã maxima3 ecclesie vtilitatem: vel necessitatem: ut in dicto. c⁰. ex multa. Et idem habetur per Tho. in. 4º. distinct. 38ª. ꝛ Ricar. in eadem dist. articu. 9º. q. pª. ꝛ Innocẽ. ꝛ Hostiẽ. ꝛ comuniter oẽs canonistas in. c⁰. cu3 ad monasterium. extra de sta. mo. In alijs ꝟo votis: que sibi papa non reseruat ex consuetudine: vel decreto: possunt ep̄i dispensare: non autem inferiores prelati: nisi specialiter eis fuerit cõcessu3. Exceptis prelatis religiosoru3: qui dispensare possunt in votis subditoꝝ suorum: ut infra patebit. In cõmutatione vero debet cõsiderari persone q̃litas: ꝛ cõmutationis causa rationabilis: extra de voto. c⁰. pº. Et si est peregrinatio: debent cõsiderari expense que fierent in ea: ꝛ in alios pios vsus cõuerti: ut in dicto. c⁰. pº. ꝛ. c⁰. scripture. extra de voto. In voto vero abstinẽtie: ꝛ similibus cõsideranda est asperitas seruationis voti: ꝛ alioꝝ que in voto cõprehensa fuerũt. Item affluentia vouentis: ut in dicto. c⁰. pº. Similiter dicẽdum videt̃ de dispensatione iuramentoꝝ. Nam ad que3 pertinet votum cõmutare: siue dispensare: ad eũdem etiam ptinet iuramenta dispensare: seu cõmutare: ſ3 Inno. i. c⁰. debitores. ex̃ de iu. iu. P

Quãtum ad ſm particulam huius cõsiderationis: sciendũ ſm Theologos in. 4º. dist. 38ª. ꝙ tria excusant a voti ꝯpletione: pº. impossibilitas. Nam si qs fecit votũ de impossibili: nõ tenet̃: qꝛ ad impossibile nemo tenet̃: ut in. l. impossibilium. ff. de reg. iur. Sed vouendo peccauit grauiter: ſm Ricar. in predicta di. arti. 5º. q. pª. Si ꝟo fecit votum de possibili: qꝺ postea factum est impossibile: nõ tenetur seruare: nisi inq̃ntum potest. Si autem oĩno sit impotens: in toto liberat̃: donec poterit. Qꝺ si sua culpa impossibilitatẽ incurrit: grauissime peccauit: ſm Ric. vbi. s̄. Et tenet̃ facere qꝺ in se est: ut possit: ꝛ habere promptã volũtatem faciẽdi: quãdo poterit: ſm Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 88ª. arti. 3º. Preterea notãdu3 est: ſm Ric. in 4º. di. 38ª. articu. 5º. q. pª. in rñsione secũdi argumẽti: ꝙ si qs vouit monasteriu3 aliqꝺ: vel religionem intrare: debet dare opam quãtum põt: ut ibi recipiat̃: ꝛ si habuit intẽtionẽ obligãdi se ad religionẽ in gñali: si ibi non põt recipi: tenetur alia3 intrare: etiã si habuerit particularem affectione3 ad vnã. Si ꝟo solum intẽdebat intrare vnã religionem: vel locũ: nõ tenet̃ aliam intrare: si ibi recipi non potest. Si ꝟo non appareat de eius intentione: l3 optaret intrare aliquam in particulari: in hoc dubio tenetur intrare aliquam aliam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

religionem: si in ea recipi non valet: fm communiter docto. in. 38ª. dist. quarti. Item fm Ago. 32ª. q. vltima. c°. non solum. Si quis fecit votum: de carnibus non comedẽdis: vel de nõ bibẽdo vino & huiusmodi: & postea infirmet: & a medicis dicat qꝙ in maximũ discrimen sibi erit tale votum obseruare: põt cõtrauenire maxime ex auctoritate superioris. c°. cõsiliũ. §. fi. de obser. ieiu. voto enim videt inserta condicio tacita. s. si necessitas non obuiet: qꝛ qđ non est licitum ex lege &c. c°. quod nõ est. de regu. iur. Et alibi dicitur. Qđ ea que de nouo emergũt: nouo indigent auxilio. l. de etate. §. ex causa. ff. de inter. acti. Q

Secũdo ab impletione voti: excusat superioritas: fm enim Bonauẽturaȝ in. 4°. dist. 38ª. articu. p°. q. 3ª. Cum votũ procedat a libera volũtate: soluȝ ille qui liber est potest vouere: nõ autem seruus. l. quod attinet. ff. de regu. iur. in argumentuȝ: vbi dicit. Quod attinet ad ea que sunt iuris ciuilis: seruus pro nihilo reputat. Et ideo ille qui in aliquo subest alteri: in eo nõ põt vouere: vnde notãdum est fm Ricardũ: vbi supra articu. 4°. q. pª. & Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 88ª. arti. 8°. & Astẽ. vbi supra artic. 6°. q. pª. Qđ sunt quedam persone quoꝝ vota nõ sunt obligatoria: nisi ratificent ab illis: a quib⁹ possunt irritari. Et ideo non debent seruari illis cõtradicẽtibus: primi sunt epi: qui sine licẽtia pape nõ possunt vouere: ita qꝙ dissoluatur vinculũ: quod est inter eos: & ecclesiam. extra de renũci. c°. nisi cum pridẽ. Epi enim sunt spõsi ecclesie. ut in. c°. inter corporalia. extra de trãsla. epi vel electi. Item nõ possunt emittere vota: que essent in preiudiciũ sue cure. ut i. c°. magne. extra de voto. Secũdi qui non possunt vouere sũt clerici beneficiati: qui vouere nequeunt peregrinationẽ: aut aliud propter qđ habeant relinquere ecclesiã suam: sine licentia prelati sui: ut de cõsecra. distinc. 5ª. c°. nõ oportet. & extra de voto. c°. magne. & extra de renũ. c°. admonet. Votum tamẽ religionis facere possunt sine licentia epi. 19ª q. 2ª. c°. due sunt. Et similiter de accipiẽdo cruceȝ ut extra de voto. c°. fi. Alia ꝟo vota que non vergũt in preiudicium ecclesie sue: utputa abstinẽtie & orationis dicẽde: & huiusmodi: possunt facere sine licẽtia epi: & similiter epi: sine licẽtia pape: arᵐ 8ª. q. pª. c°. clemens. & extra de testib⁹. c°. relatuȝ el. 2°. & extra de voto. c°. magne. §. p°. Tertio non potest vouere religiosus professus: circa ea que sũt in pͥudicium obediẽtie prelati sui: vnde dicit Innocẽ. & glo. ac communiter docto. in. c°. monachis. 20ª. q. 4ª. qꝙ i alijs que nõ preiudicãt prelato suo: aut religiõi potest vouere: & tenet seruare: nisi cõtrarietur sibi a prelato suo. Et hoc etiã asserit Bonauentura. & Tho. vbi supra. In his vero ex quibus esset aliquale periculũ: circa integram obseruationem sue regule: & professionis: vel redderetur onerosus prelato suo: vel alicui ex fratribus: vel alicui illoꝝ scãdalum generaret ex dicto voto: tale votum nõ tenet: & ita intelligitur. cᵐ. monachis. 20ª. q. 4ª. vbi dicitur. Monacho non licet vouere sine consensu abbatis sui: si autem vouerit frangẽdum erit: hec ibi. Tante enim altitudinis est religionis votum: ut omnia alia vota in eo transmutari possint. extra de voto. c°. scripture. Et ideo ecclesia cõsiderans hanc altitudineȝ religionis: & humanam fragilitateȝ noluit religiosos posse supaddere alia vota: sine ꝯsensu superioris: aut si facta fuerit: voluit qꝙ possent a prelatis irritari: propter periculũ transgressionis: vitanduȝ: facit ad hoc. 33ª. q. 5ª. c°. noluit. Quarto pueri ante annos pubertatis: scilicet masculus ante 14ᵐ. annum: & puella ante. 12ᵐ. completũ: nõ potest vouere: quia ut plurimũ patiũtur defectuȝ rationis: & sunt in potestate parẽtum: vel tutoꝝ. Et ideo si vouent potest a parentibus: vel tutoribus irritari eoꝝ votuȝ: & fm Guil. Si pater vel tutor primo cõtradixit: & postea assentit: nõ reuixit votum. Item si impubes intrat religionem: pater vel tutor potest eum reuocare infra annuȝ. 20ª. q. 2ª. c°. puella. & extra de regu. c°. 2°. Post annos vero pubertatis: quo ad ea que pertinẽt ad personam eoꝝ: possunt vouere: & tenẽtur seruare: etiã inuitis parentibus: puta de ingressu religionis: de abstinẽtia: de cõtrahendo matrimonio: & huiusmodi. Sed quãtum ad illa que pertinẽt ad dispẽsationem domesticam: nõ possunt sine consensu patris vouere: puta de dãda elemosyna. l. si qs reȝ §. voto. ff. de pollicita. Nisi habeant peculiũ castrẽse: vel quasi. De ipso enim possunt vouere: & tenẽtur seruare: etiam inuitis parẽtibus: quia in ipso habẽt plenum dominiuȝ: ut habetur in. l. j. §. fi. & l. 2ª. ff. ad mace. & C. de inoffi. testa. l. fi. Et generaliter nõ solum pueri impuberes: sed etiam omnes alij non habẽtes vsum rationis: & liberi arbitrij nõ possunt vouere. caplo. sicut tenor. extra de regu. R

Quinto serui nõ possunt vouere cõtra volũtatem dominoꝝ: aliquid quod impediat eorum seruitium: ut de ingressu religionis: vel peregrinationis: & huiusmodi. 54ª. di c°. ex antiquis & c°. si seruus. possunt autem vouere illa: ex quib⁹ nõ fit preiudiciũ dñis. Sexto vir seu mulier non põt vouẽ sine ꝯsensu alteri⁹ ꝯiugis: seruare castitateȝ. In hoc eniȝ est equalis mulier viro suo. pᶜ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Corin.7°.ꝛ 23ª.q.pª.c°.ſi qs vxorē.ꝛ q.5ª.c°.ꝑce pit.ꝛ c°.xpiana. tñ ſi aliquis cõiugũ vouerit caſti tatē nõ põt petere debitũ:licet teneaṫ reddere alte ri petēti.c°.qdã.ꝛ c°.placet.de cõuer.cõiu. In ali is vero que ptinēt ad regimē familie:ꝛ diſpēſatio nē domus:mulier eſt ſubiecta viro ſuo ꝛ nõ ecõ tra. Et ideo de illis:mulier nõ poteſt uouere: ſine licētia viri ſui.33ª.q.5ª.c°.manifeſtũ.ꝛ.c°.noluit ꝛ c°.mulierē. Jdeo nõ põt vouere facere elemoſy nã de rebus viri. Jn alijs vero ex quib⁹ nõ fit ꝑiu diciũ viro:poteſt vouere: tñ ſi marit⁹ nolit:teneṫ frangere. Scriptũ eſt eñ Numeri.30. vbi inqt de⁹. Si vouerit vxoꝛ ꝛ iuramēto ſe cõſtrixerit:vt ꝑ ieiuniũ:vel ceterarũ rerũ abſtinētiam affligat ani mã ſuã:in arbitrio viri ſui erit:vt faciat: ſiue non faciat. Uir quoqꝫ nõ põt facere votũ per qd gene reṫ ꝑiudiciũ vxori quo ad debitũ reddēdũ: qa vt ſupꝛa dictũ eſt quo ad hoc ſũt pares.c°.gaudem⁹ de diuoꝛ. Sciēdum ē aũt ꝙ ſi vxoꝛ vouerit facere elemoſynã ð re ꝓpꝛia:in qua vir nihil iuris ha bet:ſm Theo.in.4°.di.38ª.debet adiplere votuꝫ etiã nõ ꝯſētiēte viro:cũ ei nullũ ex hoc ꝑiudiciuꝫ ſubſequatur. S

Tertium quod excuſat a voto diciṫ condicio nalitas:ſm eñ Aſten.nr̃m pª.parte ſumme li°.p°.ti°.20.ar°.2°.q.2ª.ꝛ magiſtrũ in.4°.di.38ª c°.2°.ꝛ Ric.ea.di.arti°.3°.ꝛ Tho.2ª.2ᵉ.q.88ª.ar° 2°.q.pª.ꝛ in.4°.di.38ª.artic°.2°.q.pª. Aliud eſt votũ abſolutũ:aliud ꝯdicionatũ: votũ abſolutuꝫ ē:ꝛ cũ qs vouet ſe facturuꝫ aliqd abſolute:ꝛ ſim pliciṫ:ſine ꝯdicione aliqua:vel determinatione:ꝛ tũc teneṫ ſtatim adimplere:cũ poterit:qꝛ ſcriptuꝫ eſt in.l.in oibus.ff.de reg.iu. Jn oib⁹ obligationi b⁹ in qb⁹ dies nõ poniṫ:pñti die debeṫ:vñ qui vo uit religionē intrare:ſtatim teneṫ cũ põt:nec ſuf ficit ītrare in fine vite ſue:qꝛ ꝑ votũ ītrãdi religio nem:reſiduũ vite ſue deo dicauit:ut dicũt ꝑdicti Theologi vbi.ſ. Siṁr qui vouit cũ aliqua mulie re ꝯhere m̃rimoniuꝫ:nõ ſufficit ſemel ꝯhere:ante mortē:quia ad hoc fit m̃rimoniũ:ut ſimul viuãt: vnde Geneſis.2°.diciṫ. Relinquet homo patreꝫ ꝛ matrem:ꝛ adherebit vxori ſue:vnde dicitur in l.pꝛima.ff.de ritu.nupt̃.ꝙ matrimonium eſt cõ ſoꝛtiũ oĩs vite. Si quis autem vouit:ꝛ diem ap poſuit: teneṫ die determinato:ꝛ nõ ante.l.cedere diem.ff.de verbo.oblig̃. Uotum aũt ꝯdicionatuꝫ eſt cum qs ꝓmittit aliquid ſub cõdicione:puta ſi ab ĩfirmitate libeṫ:ꝛ huiuſmodi:ꝛ tali ꝯdiciõe nõ exñte:nõ teneṫ.32ª.q.8ª.c°.nõ ſolũ. Et hoc i telligiṫ:ſiue ſit ꝯdicio expꝛ̃ſſa:ut ex̃ de ꝯdi.appo.c° veruꝫ.ꝛ.c°.de illis.ſiue ſit tacita:que ex ſui natura ĩeſt voto:ut ſi potero:ꝛ huiuſmõi:ſm Goſ. Si tñ aliqs voueat ex duab⁹ cauſis:ꝛ ſub diuerſis ꝯdi cionib⁹:reſpiciēdũ eſt ad ei⁹ intētionem:ſi intēde bat ſe obligare:q̃libet illaꝝ ꝯdicionum exñte:ſm Ray.ꝛ Rodo.in ſũma. Jtē notandũ:ſm Ric.in 4°.di.38ª.arti.5°.q.pª.ꝛ Aſtē.vbi.ſ.arti.7°.q. 6ª.ꝙ ſi aliqs horrēs aliqd magnũ ſcelus:qd eſt tē tatus ꝯmittere voueat:ꝙ ſi cõmittet intrabit ali quã religionē:quã tñ horret intrare:ſi cõmittat ta le delictũ:teneṫ intrare dictã religionē:qꝛ votũ ſub ꝯdicione factũ de re bona:ꝛ ꝑꝑ bonũ finē:eſt obli gatoꝛium extãte ꝯdicione:ſiue illa ꝯdicio ſit bona ſiue mala. Jtē ſi aliqs voueat aliquã rem in par ticulari:puta talē equũ:vel talē libꝛũ:ꝛ poſtea ſi ne ſua culpa moriaṫ equus:vel fureṫ liber: talis eſt excuſat⁹:nec teneṫ ad aliqd:ſm coĩter doc.qa ꝓmiſſor alicuius rei determinate:liberaṫ ab ob ligatione interitu dicte rei.ff.de ver.ob.l.ſi ex lega ti cauſa. Et hoc verũ niſi fuiſſet in mora.ff.ſi cert. pe.l.qd te.ꝛ.ff.de po.l.ꝙ ſi in aſia.§.fi. Et hoc ſuffi ciat pꝛo ſcd̃a parte noſtri ſermonis.

¶ De votoꝛum obligatione. M

Tertia pars nr̃i ſermonis dꝛ obligatio nis. Multi eñ ſcelerati dũ ſũt in ĩfir mitatib⁹ ꝛ anguſtijs:multa deo ꝓmit tunt:ſi liberenṫ:ꝛ poſtea accept̃ gratijs nolũt adimplẽ:ſuãtes illud Ouidij in p°.de arte amãdi. Pꝛomittas facito:qd eñ ꝓmittere ledit: Pollicitis diues:qlibet eē põt. Et in libꝛo eplãꝝ epiſtola 7ª.vbi inquit. Perdere verba leue eſt. Jſti iniquiſſimi pꝛoditores ꝛ infideles deo ꝛ ſan ctis:ſeruant illud vulgare pꝛouerbiũ. Paſſato il ponto gabato il ſancto. Cõtra quos ĩquit Ric. in.4°.di.38ª.ar°.5°.q.pª.ꝛ Tho.2ª.2ᵉ.q.88ª.ar° 8°.ꝙ tales moꝛtaliṫ peccãt:ꝛ grauiſſimã dei offēſã committunt. quod ſic pꝛobaṫ. Graue eſt fidem fallere erga homines:vt ait glo.in.l.pª.ff.de cõſti. pecu.ergo multo foꝛtius peccat qui deo frãgit fidē Sed qui nõ ſeruat votũ pꝛomiſſũ:eſt huiuſmõi ergo.ꝛc. Teneṫ ergo quilibet facere qd vouit: vñ gloſa ſuper illud pſalmi. 55. vouete ꝛ reddite:ait Uouere eſt cõſilij:reddere neceſſitatis:ꝛ bñ. Naꝫ nihil tã ꝯgruũ eſt fidei humane:q̃ꝫ ea que ſemel placuerunt cuſtodire.ff.de pac.l.pª.ꝛ.C.de tran ſacti.l.non minorem. Alibi etiam dicitur. Quod ſemel appꝛobꝛatum eſt:amplius repꝛobari non debet.C.de inoffi.teſta.l.parentibus.ꝛ.ff.eo.l.pe nul. Quod enim ſemel placuit:amplius diſplice re non debet:c°.quod ſemel.de reg.iu.li°.6°.ꝛ Jn ſtitu.de excu.tuto.§.ſicut ꝛ.ff.de ſerui.ruſti.pꝛedi. l.per fundum ꝛ.C.de teſti.l.ſi quis te. Quod eniꝫ ab initio eſt voluntatis:ex poſtfacto eſt neceſſita tis.ff.cõmo.l.in commodato. Et ideo ſcriptũ eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

.20^a.q.p^a.c^o.puelle. vbi Leo papa inquit. Ambigi nõ potest crimẽ esse magnũ: vbi ꝛ ꝓp ositũ deseritur: ꝛ consecratio violatur. Nam si humana facta non possunt impune calcari: quid de eis dicendũ qui corrumpunt federa diuini sacramẽti: hec ille. Quantum vero quis teneat ad votum adimplendum: ponit idem Leo papa. 20^a.q.3^a.c^o.p^o. ꝛ de hoc etiam habet. 27^a.q.p^a.c^o. viduas ꝛ c^o. nuptiarum. ꝛ extra de vo.c^o.licet. vbi dicitur licet vniuersis liberum sit arbitrium in vouendo vsq; adeo necessaria est post votũ obseruatio: vt sine proprie salutis dispendio: alicui nõ liceat resilire. Ad obseruationem etiam voti nos inuitant exẽpla gentilium: maxime de quodã qui vocabatur Marcellus: de quo scribit Ualerius li^o.p^o. qui fecerat votum deo virtutũ: q si obtineret victoriam de hostibus illi faceret templum: postea obtenta victoria: duo templa edificauit: cũ tñ nõ teneretur: nisi ad vnum. Quid ergo facere debent christiani: Et ideo dicitur Leui. 2°. si votũ quispiam obtulerit hostiam: eadem die edetur: ꝛ. 27° eiusdem libri dicitur. Animal quod potest imolari si quis vouerit: sanctum erit: ꝛ mutari nõ poterit: scilicet nisi in meliori bono. ꝛ Judicum. xi^o. dixit Jepte. Aperui os meũ ad dominũ scilicet vouendo: ꝛ aliud facere non potero. ꝛ Job. 22°. Rogabis dominum ꝛ exaudiet te: ꝛ vota tua reddes ꝛ Prouer. 7°.c^o. gaudet Salomon di. Reddidi vota mea. ꝛ Prouer. 20. ruina est homini deuotare: ꝛ post vota reddere nolle: ꝛ Ecclesiastes. 5°. Si quid vouisti deo: ne moreris reddere: displicet enĩ ei infidelis ꝛ stulta promissio: multoq; est melius non vouere: cũ post votum promissa reddere nolle: ꝛ Malac. p^o. dicitur. Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum: ꝛ votum faciẽs imolat deo debile. Et ideo dicit Moyses Deute. 23°. Cũ votũ voueris dño deo tuo: nõ tardabis reddere: qa reqret illõ dñs de^9 tu^9: ꝛ si mortuũ fuerit reputabit tibi i pctũ. Ea pp dicebat Dauid. ps^o. 21°. Uota mea dño reddã i ꝯspectu timẽtiũ eũ. ꝛ ps^o. 61°. reddã vota mea de die i diẽ. ps^o. q̃q; .49° exhortat di. Redde altissimo vota tua: vt sic faciẽs hẽas ei^9 grãz in pñti ꝛ glĩaz in futuro. Amen.

¶ Feria tertia post secundã dñicã in q̃dragesima de sacrorũ festorũ cõmẽdatione: obligatione: ꝛ excusatione. Sermo decimusnonus. U

Unus est pr vi: qui ẽ in celis Mathei. 23°. eloquẽtissimi Ciceronis est sentẽtia in tuscu. q̃stionibus li^o. p^o. di. Nemo hominũ est taz immanis cuius mentẽ non imbuerit diuinitatis opinio. Et idem libro primo de legibus inquit. Nulla gens est tam in mansueta: tam fera: que non etiam si ignoret qualem habere deum debeat: non tamen habendum sciat. De quo deo inquit Anselmus in libro prosologorum. Deus est pulchritudo que non videtur: odor qui olfatu non pcipitur: sapor qui non cognoscitur: bonitas que non sentitur: ꝛ Gregorius in mor. dicit. Deus est viuificatrix virtus: causa causarum: vita viuentium: ratio rationabiliuz creaturarum: ꝛ Albumsar in maioribus introductionibus inquit. Deus est mouẽs oĩa: immobilis: incorruptibilis: altissimus: cuius nomẽ est benedictum ꝛ exaltatum: exaltatione maxima. Aristotiles quoq;. 12°. Methaphi. de eo loquẽs ait. Deus est nobilissimus omnium entium: ꝛ nihil eo nobili^9: Et in eodeз loco etiam ait. Dicim^9 autem deum esse sempiternũ: bonum: ꝛ optimũ cuius duratio in infinitum est: in quo est summus intellectus: ꝛ summum intelligibile: summaq; voluntas: summe voluptuosa: ꝛ gaudiosa. Cassiodorus quoq; super psalmum illum. Magnus dominus ꝛ laudabilis nimis inquit. Deus est virtus inexplicabilis: pietas incomprehensibilis: sapientia ineffabilis: cuius vera diffinitio est finem in suis laudibus non habere. Boeti^9 quoq; in libro de trini. ait. Deus est esse pulcherrimũ fortissimumq;: vere vnum in quo nullus numerus: nihilq; est in eo aliud: preter q̃ id quod est De hoc etiã deo nostro loquitur sapiẽs Ecclesi. p^o c^o. dicens. Unus est altissimus creator omnipotens: rex metuendus nimis. Ex quibus omnibus cõtemplari possumus infinitam dei clementiam qui cũ sit tã excellens: ꝛ tã excelsus: de quo Dauid ps^o. 82°. iquit. Tu solus altissim^9 in oĩ terra. Nõ dedignat nos vilissimos ꝛ ĩfimos: in suos filios acceptare. Uñ bñ dicunt verba ꝓposita. Un^9 est eni ꝛc. Hic aũt de^9 nr a nobis maxime colit per sacrorũ festorũ venerationẽ: de qb^9 tractaturi: tres vtiles ꝯsideratiões faciem^9: pma dicet cõmẽdatiõis secũda obligationis: tertia excusationis.

¶ Pars prima. De cõmendatione sacrorum festorum. X

Quo ad pmã ptẽ: que di cõmẽdationis Quã excellẽs sit hoc pceptũ de festorũ veneratiõe: pz ex verbis dei. Exo. 20. c^o vbi inqt. Memẽto ut diẽ sabbati scificces. Nulli enim alteri precepto decalogi addidit hoc verbum memento: nisi huic: ꝛ ratio assignat ab Alexand. de ales in. 3^a. pte sũme: in tractatu hui^9 pcepti. Et a scõ Bona^a. btõ Tho. ꝛ Ricar. in. 3°. sen. di. 37^a. ꝛ a Petro lombardo i eadẽ di. q inquit. Quia hoc preceptũ quodammodo fa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ciebat ad aliorū mādatorum integram impletionem: q2 dū homo vacat sibi ⁊ deo: melius cognoscit quid agendum sit: propterea pmittitur huic mādato specialiter memento: quia in eius recordatione: cetera ad memoriam reuocantur: ⁊ hāc eandem rationem assignat Nicolaus de lira sup Exodi. 20. c°. Qui ergo bene seruat hoc preceptū obseruabit etiā reliqua precepta: que debet in festo ad memoriam reducere: vnde Petrus de ioan. in. 3°. senten. distinct. 37ª. dicit: q̄ quilibet tenetur deum recognoscere in dominica die in aliqua hora: licet non in qualibet: ⁊ habere tenetur contritionem de suis peccatis mortalibus: ⁊ habere propositum illa confitendi: ⁊ diuina precepta obseruandi. Y

SEd forte aliqs dicat. Cū deus pceperit sanctificari sabbatū: quare eccl'ia mutauit hoc pceptum in diem dñicam? Rñdeo fm Alexā. de ales vbi supra: ⁊ Bona. ⁊ Ric. in. 3°. sen. di. 37ª. ⁊ Tho. 2ª. 2e. q. 113ª. q̄ hoc factū est triplici ratiōe. Prīa dicitur cōpletionis: ut enim ingt August. libro. 4°. sup Gene. ad lrām. Sabbatū fuit preceptum iudeis: in vmbra ⁊ figura future requietionis christi in sepulchro: q2 sicut deus requieuit septimo die ab omni opere: qd patrarat Gen. 2°. c°. idest fm Nico. de lira ibidem cessauit a creatione nouarū specierū: q2 licet quotidie deus creet aīas de nouo: nō tamē creat nouas rerū species. Sicut ergo septimus dies fuit ille: in quo de⁹ requieuit a noua creatione: ita septimus dies fuit ille in quo Christ⁹ regescere debebat cōpleta mūdi redēptione. s. in sepulchro: sicut pphetatū fuerat ps°. 15°. vbi dicit in psona Christi. Caro mea regescet in spe. Quia igitur preceptum de sabbato erat quedā figura: ideo adueniēte figurato debuit cessare: ⁊ in diem dñicam trāsmutari: q2 sabbatū significabat quietem aīarum futurā: dñica pō nō solū significat: quietē aīa2: sed ēt corpo2 vnde de cōse. di. 3ª. c°. sabbato. Innoc. papa tangēs hāc rationem dicit: diem dñicā ob venerabilem resurrectionē dñi nostri Jesu christi: non solū ī pasca celebram⁹: verūetiā per singulas hebdomadas: ipsi⁹ diei frequētamus imaginē. In xpo nāq3 residet exēplar: ⁊ causalitas generalis resurrectionis: ⁊ iam in ipso sicut in capite: requiescit humana natura. Z

SEcūda ratio: quare trāsmutatum fuit sabbatum in dñicā: dicitur exclusionis. Nā apud gētiles dies dñicus primus est: cum in principio illius diei incipiat dñari: primus planeta: ⁊ principalis: scilicet sol propter qd vocabant eum diē solis: ut habet. C. de fer. l. ijª. Et ideo ut ingt Leo papa in sermone. 33°. Exhibebant gentiles reuerētiam soli: per capitis inclinationem: ⁊ adorationem. Quapropter ut iste error excluderet: sancta mater ecclesia spiritu sancto inspirata: ordinauit ut hic dies sanctificaret in honorem Christi: qui est sol iustitie: ⁊ lux mūdi Joānis. 8°. c°. Itē ut christiani relinquerēt ritus iudeo2: ⁊ cerimonias illo2ū: licet enim preceptum de sabbato sit morale: quo ad hoc: ut homo vacet deo: iuxta illud psalmi. 45. Uacate ⁊ videte: quoniā ego sum deus: tamē quo ad determinationē tēpo2is est figurale: ut supra dictum est. Et ideo dies sabbati potuit ab ecclesia trāsmutari: ut cetera cerimonialia: ⁊ figuralia: prout ingt Nicolaus de lira super Exodi. 20. c°. Ex quibus cōcluditur: q̄ male faciunt quidam christiani: qui die sabbati: post nonam cessant a laboritio suo: seu opere: quibus sepe diabolus apparet: in specie gloriose virginis aut alicuius sancti: precipiēs: ne post nonam laborent in die sabbati: ⁊ hoc agit: ut faciat eos iudaiçare: quib⁹ dicit apostolus ad Collo. 2°. Nemo vos seducat in cibo: vel in potu: vel in pte diei festi: aut neomenie: aut sabbato2ū: que sunt vmbra futurorum: hec ille. Cōtra istos clamat Augustinus. de cōse. distinct. 3ª. c°. peruenit. di. Peruenit ad me quosdā peruersi spiritus homines: praua inter vos aliqua: ⁊ sancte fidei aduersa seminare: ita vt in die sabbati aliquid operari prohibeant: quos quid aliud nisi predicatores antichristi dixerim: qui veniens diem sabbati atq3 dominicū: ab omni faciat opere custodiri: quia enim mori se: ⁊ resurgere simulat: haberi vult in veneratione dominicū diem: ⁊ quia populum iudaiçare compellet: ut in exteriorem legis ritum reuocet: ⁊ sibi iudeo2ū perfidiā subdat: coli volet sabbatum: hec ille. Ideo dicit Hostié. in. c°. licet. extra de fer. Nō in sabbato: magis q̄ ī alio die operari debemus: ne iudaiçare videamur. A

TErtia ratio quare mutatum fuit sabbatum in dominicā diem: dicitur multiplicationis scilicet priuilegio2um. Hec enim dies dominica: duodecim est priuilegiis: maxime decorata: ut dicunt Theologi in. 3°. distinct. 37ª. Primum est: quia fuit prima omniū dierum. Secūdum: quia erit vltimus dies psentis vite: in fine seculi. Tertium quia illam diem: nulla precessit nox. Quartū: quia fm quosdam: nulla nox subsequetur ei Quintum: quia in ea creauit deus celum ⁊ terrā Sextū: q2 in ea oēs angeli sunt creati: ⁊ boni quidem sunt glificati: mali pō peccantes ad inferos detrusi. Septimū: qa fm Orosium pcepta data sunt eadem die dñica filijs israel. Octauū: quia

in ea Christus incarnat⁹ est. Nam ut testat̃ magister historiarꝫ: ea die qua dixit: fiat lux: visitauit nos oriens ex alto: ⁊ Christus incarnatus est. Et ideo in huius figurã: datum fuit mãna in dñica die: sic ait Origenes sup Exo. Nonũ ꝑuilegiũ ẽ q: in die dñica: xp̃s destructis clausis inferni claustris: sctõꝝ aĩas de limbo eripiens: triũphaliter a mortuis resurrexit. Decimũ q: in eadẽ die spirit⁹ paraclit⁹ xp̃i aplis: ⁊ discipulis dat⁹ est. Undecimũ q: i hac die erit gñalis mortuoꝝ resurrectio i q̃ xp̃s reddet vnicuiqꝫ ẜm opa sua. Duodecimũ q: in ea erit initiuꝫ nr̃e beatitudinis complete: in aĩa ⁊ i corpe. Et põt addi decimũtertiũ ꝑuilegiũ In hoc. n. sacro die reuelata fuit apocalypsis: beato Joãni aplo: vnde ipse dicit Apoc. p°. ego Joãnes fui in spũ in dñica die. Ex quib⁹ priuilegijs apparet excellẽtia hui⁹ diei dñice. Et ideo Aug. sermone. 7°. de resurrectione dñi inqt. Quomodo maria virgo mater dñi inter oẽs mulieres ꝑncipatum tenet: ita inter ceteros dies: hec oĩuꝫ dierum maior est. Hec est illa dies in qua synagoga finit̃: ⁊ eccl̃ia nascit̃: vniuersa enim sabbati gr̃a: ⁊ antiqua illius populi festiuitas iudeoꝝ: in diei istius solẽnitate mutata est. Leo quoqꝫ papa in c°. ꝙ die dñica. 75ᵃ. di. inqt. Dñica dies tãtis diuinarum dispẽsationum misterijs est cõsecrata: ut qcqd a dño est insigniter institutũ: in huius diei dignitate sit gestum. Et in hac die mũdus sumpsit exordiũ. In hac etiam per resurrectionẽ mors interijt: ⁊ vita accepit ꝑncipium: hec ille. B

SEd hic querit̃ quare ecclesia addidit alia festa. Et rñdetur: ẜm Alexã. de ales ⁊ Bona. vbi. s. ꝙ hoc fecit: pmo ratione gratificatiõis: ut in talib⁹ diebus ad memoriã reuocemus beneficia nobis a deo in illis data: vel interuẽtione scõrum nobis impetrata. Et de talibus gr̃as referramus. Ideo Ualerius libro p°. ti. de religiõe dicit: ꝙ antiq romani statuerunt celebrari solẽnes festiuitates: ⁊ cerimonias: maxime ad gr̃as agẽdas dijs de bñficijs acceptis: ⁊ aliqd ab eis impetrãdum. Et ex his põt colligi ratio secũda itroductionis hoꝝ festoꝝ: que dicit̃ impetratiõis. Sicut eniꝫ principes terreni in die natalis sui: vel in quo impium adepti sunt: libẽtius dona seruis suis largiunt̃: ita dñs Jesus in solẽnitatibus festorum suoꝝ: maiora nobis elargit̃ dona. Siliter ⁊ reliqui sancti oẽs in talib⁹ diebus feruẽtius orãt pro nobis: eoꝝ festa celebrãtibus. Et pp h° dicit̃ Job. 5°. Ad aliquẽ scõꝝ ꝯuertere. Ideo Dauid in spiritu hoc videns dicebat psalmo. 120. Leuaui oculos meos in mõtes: vnde veniet auxilium mihi. In mõtes. i. in sanctos: ⁊ Apoc. xj°. de sanctis dicitur. Hi habẽt potestateꝫ sup aquas gr̃arum: scilicet pro nobis impetrãdas: maxime aũt beata virgo Maria: pro nobis impetrat ĩfinitas dei gratias. Ipsa enim est gñalis dispẽsatrix oĩuꝫ gratiaruꝫ. Sicut enim oĩa que fluunt a capite in corpus: necesse est descẽdere per collum: ita moraliter: cum caput nostruꝫ sit Christus: ut dicit̃ ad Coll. p°. c°. Collum vo nostruꝫ: ẽ beata virgo: iõ nulla gratia ad nos descẽdit: nisi per mediuꝫ ipsi⁹ virginis bñdicte. Ideo de ipsa dicit̃ Cañ. 7°. Collum tuũ sicut turris eburnea. Eius igit̃ festiuitates sũma deuotione celebremus: quas etiã angeli in celo sũmis solẽnitatibus colunt: vnde legit̃: ꝙ antiqtus cũ christiani adhuc nõ celebrarent natiuitatem eiusdẽ gloriose virginis: qdam sanct⁹ vir in nocte in orõne ꝯtẽplando celestia: audiuit in celo magna angeloꝝ cãtica: ⁊ festiuitates: ⁊ videbat̃ sibi: ꝙ tota celestis curia specialibus exultaret solẽnijs. Quapropter iste vir sanct⁹: ꝑpter maximam ꝯsolationẽ: quã habuit illa nocte: memorie cõmẽdauit noctem illã in qua talẽ habuit visionem. Et alio sequẽti anno in eadem nocte similes cãtus audiuit: ⁊ sic per multos annos ideꝫ accidit. Ea ꝑpter recogitans hoc esse maximum aliqđ misteriũ: cum multa deuotione rogauit deum: ut sibi notificare dignaret̃: qdnam hoc eẽt: ⁊ subito illi respõsum fuit: ꝙ tota curia faciebat festum: q: in tali die nata fuerat beata virgo Maria: ⁊ subiũxit vox illa: ꝙ etiam christiani debent hũc diem deuotissime celebrare. Et ideo scã mater ecclesia statuit: ut tale festũ: ⁊ alia beate ṽginis solẽnia honore debito celebrent̃. Tertia ratio itroductionis alioꝝ dĩ exclusionis. Quidam eniꝫ heretici dicebãt: aĩas sanctoꝝ ante diem iudicij: nõ ascẽdere in celum. Ad ostẽdẽdum ergo ꝙ tales mentiunt̃: statuit ecclesia sanctoꝝ festiuitates celebrari: ꝑdicãs illos in celesti regno gaudere cuꝫ xp̃o: ⁊ ideo decãtat. Gaudent in celis aĩe sanctoꝝ ⁊ Greg. in. 4°. dialogoꝝ ait. Iustoruꝫ aĩe mox ut huius carnis claustra exeunt: in celestib⁹ sedib⁹ recipiuntur. Et idem habet̃. de peni. di. 7ᵃ. c°. qui egerit. ⁊. c°. cum marte. de celebra. mis. ⁊ extra de bap. c°. debitũ. Quarta ratio hui⁹ introductiõis dicit̃ recordationis: ⁊ imitationis: ut ait Augu. i libro cõtra faustum. Et ideo dicitur Jacobi. 5°. Exẽplum accipite frẽs mei laboris: ⁊ patientie: apphetis: qui locuti sunt in noĩe dñi. Ecce beatificamus: qui sustinuerũt ⁊c. Dicit quoqꝫ Augu. vbi supra: ꝙ festa sctõruꝫ celebramus: ut meritis eoꝝ associemur. Sãcti enim merita sua participant his qui illos honorant. Debemus igit̃ in festis ad memoriaꝫ reuocare virtutes scõꝝ: ⁊ illos

imitari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

imitari quātum valemus:ut Augusti.inquit in
quodā sermone.di.Quotiēs dies natalicios san/
ctoꝝ celebramꝰ:totiens virtutes eoꝝ recolimus
qbꝰ claruerūt in terris:ut.ad gloriā eiꝰ a quo to/
tū habuimus referamꝰ:ꝛ idē in sermone de mar
tyribꝰ ait.Quotienscūqȝ fratres charissimi sācto
rū martyꝝ solēnia celebramꝰ:ita ipsis intercedē/
tibꝰ spectemꝰ a dn̄o consequi tēporalia beneficia
ut ipsos martyres imitādo accipere mereamur
eterna.Ab eis enim in veritate scōꝝ martyꝝ fe/
stiua gaudia celebrant:qui ipsoꝝ martyrū exem
pla sequunt.Solēnitates eniȝ martyꝝ exhortati
ones martyrioꝝ sūt:vt imitari nō pigeat qđ ce/
lebrare delectat.Sed nos volumꝰ gaudere cum
sanctis:ꝛ tribulatiōes mūdi nolumus sustinere
cū illis.Qui enim scōs martyres vel iquantum
potuerit noluerit imitari:ad eoꝝ beatitudinem
nō poterit ꝑuenire.Aliā quoqȝ rōneȝ assignare
possumꝰ.s.ꝙ sicut cōuenit ad honorē principis
diē natiuitatis sue:vel principiū iperij adepti so/
lēniter celebrare.l.fi.C.de feri. ita ꝛ multo magis
cōuenit diē natalicij quo qs ꝑnceps spiritualis
nascit ad regnū eternū:ꝛ ad societatē iūgit bea/
toꝝ:solēniter ꝛ cū gaudio celebrari.Et iō in mul
tis festiuitatibꝰ itroitꝰ misse incipit gaudeamꝰ
oēs ꝛc.Unde legit i legēda btē Agnetis ꝙ cum
post passionē eius parētes sui ad sepulchrū ipsi
us vigilarēt:viderūt choꝝ virginū aureis vesti/
bꝰ radiātē:iter quas erat btā Agnes simili veste
refulgēs:hn̄s a dextris suis agnū niue cādidiorē
q̄ ait illis.Uidete ne me q̄si mortuā lugeatis:sed
ꝯgaudete mecū ꝛ ꝯgratulamini mihi:qꝛ cuȝ his
oibus lucidas sedes accepi. BB

SEd hic ē notādū ꝙ aliq faciunt festa sctōꝝ
alij vͦo festa idoloꝝ:ꝛ demonū:humiles fa/
ciūt festū angeloꝝ:q sūt tāte humilitatis ꝙ nob
tā abiectis mīstrare dignant.ad Hebre.primo .
Oēs sūt administratorij spūs ꝛc. Illi ergo cele/
brāt festū angeloꝝ:q per humilitatem honorant
deū:iuxta illud Eccle.3°.Magna potētia dei so
lius:ꝛ ab humilibꝰ honoratur.E contra vͦo fe/
stum luciferi faciunt superbi:ipse enim ē rex sup
oēs filios superbie:ut dī Iob.41°.Secūdo festū
p̄triarchaꝝ faciūt misericordes ꝛ pij.Eccl.44°.
Hi sūt viri misericordie:quoꝝ pietates n̄ dfueꝛt
ꝛc.E ꝯ vͦo festū mamone faciūt auari:Matth.
6°.Nō potestis dͦo seruire ꝛ mamone.Tertio fe
stū ꝓphetaꝝ faciūt despecti:q ad instar reoruȝ se
despiciūt ꝑꝑ deū:iuxta illđ ad Hebre.xj°.Circui
erūt i mellotis:ꝛ i pellibꝰ caprinis ꝛc.Festū autē
beelphegor:q interpretat deꝰ vestitꝰ:faciūt vana
gloriosi.Eccle.xj°.In vestitu ne vanaglorieris.
Quarto festū apostoloꝝ faciūt fraternā salutē ze
lātes:sicut fecerūt ipsi apli:de qbus dī ps°.18°.In
oēm terrā exiuit sonꝰ eoꝝ ꝛ i fines orbis terre ver
ba eoꝝ.E ꝯ vͦo festū beelzebub:q iterpretat deꝰ
muscaꝝ:faciūt dtrahētes q ad imunda.i.ad alio
rū defectꝰ semp volant:aliqn̄ mulieribꝰ se detra
hentes:Matth.x°. Si p̄reȝfamilias beelzebub
vocauerūt:quāto magis domesticos eiꝰ:Quin/
to festū martyrū faciūt patiētes:de qbꝰ canit ec/
clesia.Nō murmur resonat nō q̄rimonia ꝛc. E
ꝯ vͦo festū martis:q ē deꝰ belli:faciūt iracūdi ꝛ i/
patiētes.Iacobi 4°.litigatis ꝛ belligeratis ꝛc.
Sexto festū cōfessoꝝ faciūt abstinētes:de qbꝰ dr
2° ad Cor.6°.In fame:ꝛ siti:ac ieiunijs multis
ꝛc.E ꝯ vͦo festū beel q iterꝑtat deuorator:faciūt
gulosi ꝛ epulꝰ ꝯuiētes. Dan.14°.Nō tibi vr beel
deꝰ viuēs:an nō vides quāta comedat ꝛ bibat q̄
tidie:ꝛ ad Philip.3°.Quoꝝ deꝰ vēter ē.Septi
mo festū virginū faciūt puri ꝛ cōtinētes:ꝑme ad
Thesa.4°.Sciat vnusqqȝ vrum vas suū possi/
dere i sāctificatione:ꝛ honore.E ꝯ aūt festū asmo
dei faciūt voluptatē sectātes.Ille.n.demō:ut ha
bet Thobie 3°.Odit matrimonia:ꝛ diligit adul
teria.Isti autē in huius festi celebratione dicūt.
illud Sap.2°.Nullū pratum sit qđ nō ptrāseat
luxuria nostra.De istis itaqȝ dici potest illđ pri/
mi Reg.30.Comedentes ꝛ bibentes:ꝛ quasi fe/
stū celebrantes ꝛc.E contrario autē boni christi
ani cū deuotione magna agūt festa dei:ꝛ sancto/
rum:de qbus iquit propheta ps°.75°. loquens
deo.Reliquie cogitationis diē festū agēt tibi.Ul/
tra festa autem particularia que fiunt singulari
ter sanctis quibusdā:ordinauit sancta mater ec/
clesia cōmune festū omnium sanctorū:quadru/
plici ex causa:ut dicit in rationali diuinorum.
Prima ratio sumitur ex parte basilice ꝯsecrate
vt enim legitur in historia ecclesiastica:sanctus
Bonifaciꝰ quartus a beato Gregorio episcopꝰ
Romanus impetrauit a foca imperatore:dona/
ri ecclesie christi templū Rome:quod ab antiqs
pantheon antea vocabatur quia hoc quasi simu
lacrum omnium videbatur:eē deoꝝ.In eo enim
erant idola omnium regionum:in quo ipse pon
tifex eliminata omni spurcitia:fecit ecclesiam in
honorem sancte dei genetricis:ꝛ omnium san/
ctorum:ꝛ ordinauit:ut in capite kalendarū no/
uembrium in ea celebraretur festum omnium
sanctorum:qđ postea etiam fuit decretum fieri
debere per omnes ecclesias totius orbis.Secū/
da ratio sumitur ex parte nostre insufficientie:sā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

cti enim sunt quasi infiniti: ⁊ ideo quia non possemus particulare festum celebrare singulis eorum statutū fuit: ut saltem vnū festum fiat communiter omnibus: vnde dicitur Leui. 26°. Comedetis vetustissima veterū: ⁊ nouis superuenientibus vetera abijcietis. Vetustissima veteruz sunt tres in trinitate persone: que principio carēt ⁊ fine: que debemus comedere cū auiditate idest eis cū deuotione reuerētiā exhibere: ut sibi ꝑ amorem incorporari possimus. Vetera autē sunt patres veteris testamenti quos possumus abijcere idest ab eoꝝ festiuitatibus abstinere. Noua vero sunt patres noui testamēti: quos debemus per anni circulū recolligere: ⁊ eis laudes impendere nō tamen valemus hoc singulariter omnibꝰ agere propter eorum multitudinem. Sicut eniz scribit Hier. i eplā ad heliodoꝝ ⁊ chromatiū. Nullus dies est ī anno in quo nō sint martyrizati vltra quinqꝫ milia martyrū. Et hoc sufficiat ꝓ prima parte nostri sermonis.

¶ Pars secunda de obligatione obseruationis festorum. α

SEcūda pars dr̄ obligatiōis. Tota eniz sacra scriptura nos ad sacroꝝ festoꝝ celebrationem astringit. Ultra enim ꝓceptum quod habetur Exo. 20. Ubi etiā alia ponuntur precepta: etiam multis in alijs locis: preceptū de sanctificatione festi habetur vñ Exo. 26°. dicitur Sex diebꝰ colliges manna: die autē septimo sabbatū ē domini. Et 31°. eiusdē libri. c° dicit dñs. Videte: ut sabbatū meum custodiatis: quia signū est inter me ⁊ vos: in generationibus vestris: ut sciatis quia ego dñs qui sanctifico vos: custodite sabbatum meū: sanctum ē enim vobis: qui polluerit illud morte moriatur: ⁊ Leui. 26°. habetur sanctificate ergo sabbata ⁊ custodite dei precepta: ut bene sit vobis. ⁊ Iere. 17°. dī. Hec dicit dñs. Custodite animas vestras ⁊ nolite portare pondera in die sabbati: nec inferatis per portas Hierusalez: ⁊ nolite eijcere onera de domibus vestris. Et in eodem. c°. dicitur. Si sanctificaueritis diē sabbati: ne faciatis in ea omne opus: habitabitur hec ciuitas in sempiternum: ⁊ Ezechielis. 20. dicit dominus. In preceptis meis ambulate: ⁊ iudicia mea custodite: ⁊ facite ea: ⁊ sabbata mea sanctificate: ut sciatur qꝛ ego dñs deus vester. Leges quoqꝫ ciuiles sanctificationem festoꝝ iubent: ut in. l. oēs dies. C. de feri. ⁊ in. l. fi. eo. ti. dicit imperator. Dies festos dies maiestati altissime dedicatos: nullis volumus voluptatibus occupaui: nec vllis exactionuz vexationibus prophanari. Dominicuz itaqꝫ diem semper honorabilem ita decernimus venerandu: ut a cunctis executionibus excusetur: nulla quemqꝫ vrgeat admonitio: nulla fideiussionis flagitetur exactio: taceat apparitio: aduocatio delitescat: sit idem dies a cognitionibus alienus: ꝓconis horrida vox silescat: respirent a cōtrouersijs litigantes: ⁊ habeant federis interuallum simul: ⁊ ad se veniant aduersarij nō timentes. Et infra. Nec tamen huius religiose diei ocia relaxantes obscenis quēqꝫ patimur voluptatibꝰ detineri. Nihil eodē die sibi vindicet sceua theatralis: vel circense certamen: aut feraꝝ lachrymosa spectacula etiam si in nostrum ortum: aut natalem celebranda solēnitas inciderit: differatur: pagani quoqꝫ festiuitates sanctorum habebant. ideo Ouidi. in li°. de fastis inquit.

Prospera lux oritur: linguis animisqꝫ fauete.
Nūc dicenda bono: sunt bona verba die.
Lite vacent aures: insanaqꝫ protinus absint.
Iurgia: differ opus: liuida turba tuum.

Tibullus quoqꝫ libro secundo inquit.

Luce sacra requiescat humꝰ: requiescat arator.
Et graue suspenso vomere cesset opus.
Soluite vincla iugis: nunc ad presepia debent.
Plena coronato vertice stare boues.
Omnia sunt aperta deo: non audeat ulla
Lanificam pensis imposuisse manum.
Vos quoqꝫ abesse procul iubeo: discedat ab aris
Cui tulit externa gaudia nocte venus.
Una diē celebrēt: nec festa luce madē. Est rubor
errantis: ⁊ male ferre pedes. hec ille. ɗ

SEd circa hanc obligationem celebratiōis festi: queritur quid homo facere prohibeatur in tali die. Et respondetur ꝫm Alexandrum de ales vbi. s̄. ⁊ Nicolaum de lira. Exodi. 20. ⁊ beatū. Tho. Bonauenturam. Ricar. ⁊ Petrum ioan. in. 3°. di. 37ᵃ. Qd̄ homo tenetur euitare i festo opus seruile: ⁊ manuale: ⁊ opus culpe: vt enim inquit Nico. de lira: ⁊ Alexan. vbi. s̄. Qui tali tempore peccat: duobus peccatis peccat: vno actu: non ratione actus: sed ratione reatus. Sicut qui deflorando virginem interficit eam: dupliciter peccat vno actu: interficiendo. s. ⁊ stuprādo: ⁊ ideo peccans mortaliter in festo: dicitur eē trāsgressor festi: ⁊ festa taliū nō placēt deo. Ideo Esaie p°. c°. talibus dicit deus. Ne offeratis vltra sacrificiuz frustra: incensum abhominatio ē mihi: neomeniam: ⁊ sabbatuz: ⁊ festiuitates alias non feram: iniqui sunt cetus vestri: kalēdas: vestras: ⁊ festiuitates vestras odit anima mea: sa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

eta sũt molesta mihi:laboraui sustinẽs: ⁊ Amos
4°.c°.etiam dicit. Hodie proieci festiuitates ve/
stras: ⁊ non capiam odorem cetuum vestrorum.
Nõ si obtuleritis mihi holocausta: ⁊ munera
non suscipiam. ⁊ vota pinguium vestrorum nõ
respiciam. Debemus ergo ĩ festo audire missas:
vt nobis precipit̃ ĩ c°.missas.de ꝯse.di.pª. Et ire
ad audiendum diuina officia: ⁊ in oratione per/
stare: ⁊ solum in bonis actibus occupari: vnde
de conse.di.3ª.in.c°.ieiunia.dicitur. Die domini/
ca nihil aliud agendũ est:nisi deo vacandũ:nul/
la operatio in illa die nisi sancta agatur: tm̃ in
hymnis:psalmis: ⁊ canticis spiritualibus:dies il
la transigatur. Similiter in hoc die festo: debe/
mus vacare ab omni opere seruili: ⁊ manuali:
exceptis tribus casibus:qui in tertia parte dicen
tur:vnde scriptũ est Exodi.20.c°. Septimo au/
tem die:sabbatum domini dei tui est:non facies
in eo omne opus. Et extra de fer.c°.p°. dicitur.
Omnes dies dominicos a vespera in vesperam
cum omni veneratione decernimus obseruari:
⁊ ab omni illicito opere abstineri:ut mercatum
in eis minime fiat:neqꝫ placitum:nec aliquis ad
mortem:vel ad penam iudicetur: nec iuramen/
ta nisi pro pace:vel alia necessitate ꝑstent̃. ¶

SEd hic queritur qua hora incipiat festuꝫ:
⁊ videtur ꝙ debeat celebrari a vespera in
vesperam:ut patet in preallegato c°. ⁊ Leui.23°.
⁊ de conse.distin.3ª.c°.pronunciandum: ⁊ ita vi
detur incipere festum dominice:immediate post
24ªm.horaꝫ sabbati: ⁊ durare vsqꝫ ad completi/
onem.24ᵉ.hore diei dominice: ⁊ similiter alia fe
sta.nã Geñ.p°.dicitur. Factum est vespere: ⁊ ma
na dies vnus:vbi Nicola.de lira dicit. In vespe
re completur dies artificialis:sed notandum ẜm
Tho.in.3ª.parte summe.q.80ª. ⁊ etiam habetur
in summa confessorum li°.3°.ti.24°.q.65ª. ⁊ no
tatur in directorio iuris.lib°.4°.ti°.31°. Nõ quo
ad ieiunium ⁊ esum carnium:dies computatur
a media nocte:vsqꝫ ad aliam mediam noctem.
More enim Romano dies a media nocte inci/
pit. l. more romano. ff.de fer. Quo autem ad
celebrationem festi:dies incipit immediate post
occasum solis diei precedentis:vsqꝫ ad occasum
solis diei sequentis:potest tamen consuetudo au
gere festum:siue solemnitatem:preterꝙ̃ in domi
nica:cuius solẽnitas non debet incipere ante so/
lis occasum diei sabbati:ne videamur iudaiça/
re:ut dicitur in dicto.c°.pronunciandum. vnde
in.c°.quoniam.extra de feri. dicit Alexander.3ᵘˢ.
Licet scriptum sit:de vespera in vesperam cele/
brabitis sabbata vestra:festoruꝫ tamen principi
um ⁊ finis iuxta eorum qualitatem: ⁊ diuersaruꝫ
regionum consuetudinem debet attendi: ⁊ sicut
magnitudo dierum exigit prius incipere: ⁊ tar/
dius terminari:hec ibi. Hoc tamen dictum qui
dam male accipiunt:ipsum allegantes diminu/
tiue:dicentes:ꝙ per consuetudinem festum po/
test diminui:cum tamen clare constet ꝙ non lo/
quitur diminutiue:sed augmentatiue: dicendo ꝓ
us incipere: ⁊ tardius terminari:dicit tamen Ar
chiepiscopus florentinus in suo interrogatorio
ꝙ vbi est de more generali aliquorum artificum
ut tonsorum: ⁊ huiusmodi:ꝙ in sabbato: vel vi/
gilijs festorum laborant per duas horas noctis
quia tunc magis concurrunt homines: ꝙ̃ alijs
temporibus:potest tollerari talis mos:quia etiã
de sero festi quando licet laborare: die transacta
non laborant vsqꝫ ad mediam noctem: ⁊ sic vi/
detur admitti compensatio consuetudine sic agẽ
te: ⁊ dominus Eugenius quartus super hoc re/
quisitus dicitur dispensasse: sed prima opinio
securior est:videlicet:ꝙ post 24ªm. horam vigi/
lie festi debemus a laboribus cessare: cõtra qđ
faciunt multi:qui vsqꝫ ad mediam noctem labo
rant:vel alios faciunt laborare: ⁊ multotiens cã
curiositatis:sꝫ quid dicã de illis q etiam in die fe
sto ad nihil aliud tẽdũt nisi ad lucra: ꝑfecto isti
sũt peiores infidelib⁹:ipsi nãqꝫ festa sua magis so
lẽniter celebrãt ꝙ̃ nos:iudei quoqꝫ ⁊ machome
tani meli⁹ sciũt ⁊ seruãt ꝓcepta sue legis: ꝙ̃ ꝑfidi
xpiani. De antiqs ꝟo Romãis gẽtilib⁹ dicit Var
ro ĩ vlt°.volũine reꝝ diuinaꝝ:ꝙ p°.die iãuarij ce
lebrabãt festũ iani. Ian⁹ ꝟo fuit qdã q regnauit
ĩ ꝑtib⁹ illis:vbi ẽ Roma:a q̊ mõs ianiculus dict⁹
ẽ. Et ex dictis Ouidij ĩ lib°.de fastis colligit̃:ꝙ eo
dẽ mẽse celebrabãt festuꝫ Minerue:q̃ erat dea
bellorum: ⁊ in februario habebant festum dee
felicitatis ⁊ festum fauni:quem dicebant deum
montium: in martio agebant festum martis dei
bellorum:in aprili festum fortune quam dicebãt
esse deam:in maio festum dee flore: que fuit mini
stra veneris: ⁊ dicebant eam habere potestatem
super flores. Erant eis ⁊ alia festa: que solẽnissi/
me celebrabant:iniquissimi vero christiani de fe
stis parum:aut nihil curare videntur. Ad quo/
rum tamen celebrationeꝫ:debet nos animare il/
lud ꝓclarissimũ exẽplum machabeoꝝ:de qb⁹ pri
mi. Machabe.2°.dĩ.ꝙ tanta diligẽtia obserua
bãt sabbatũ:ut ea die nolẽt se defẽdẽ ab ĩpugnãti
b⁹. Contra tales laborantes in festo dictum He
emie prophete:qui ut habetur.4°.c°. sui libri
vehemẽter arguit calcãtes torcularia: ⁊ portãtes
onera die sabbati. Mortalissime ergo peccant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

non seruantes festa. O perfidi festoruꝫ violatores audite quod de vobis iudicium dominus facturꝰ est: audite terribile exemplum quod scriptum est Numeri 15°. vbi dicitur. Q̄ð cum inuentus eēt homo colligens ligna in die sabbati: per Moysen ⁊ Aaron reclusus est in carcerem: dixitqꝫ dominꝰ ad Moysē. Morte moriatur homo iste: obruet eum lapidibus omnis turba extra castra: ⁊ sic factum est. Et hoc sufficiat pro secunda parte nostri sermonis que dicta est obligationis.

¶ Pars tertia de his que excusant laborantes i festis. H

Tertia pars dicitur excusationis: ſꝫ eniꝫ Theologos in. 3°. di. 37ª. triplex causa excusat hominem a mortali culpa: si laborat in die festo. Prima est necessitas. Secunda pietas. Tertia paucitas. Primo ergo excusat laborantem: necessitas: ⁊ hoc tripliciter scilicet in aliquo casu, seu tempore: in aliqua ꝑsona: ⁊ in aliquo loco. Primo enim licet laborare in aliquo casu: videlicet pro aliqua necessitate que non possit differri: vt patet extra de feri. c°. conquestus. ⁊ ibi glo. super verbo. necessitas. dicit: puta si res esset paritura: ⁊ sunt plura exempla. ff. de feri. l. pª. 2ª. ⁊. 3ª. ⁊ vbi res celeritateꝫ desiderat: de quo ff. de dam. infec. l. pª. ⁊ i ꝓposito nostro possumꝰ exemplificare vt si iacentibus segetibus in agris: aut fenis in pratis: imminet tēpestas: vel pluuia que corrumpat: vel deterioret: vel tempore vindemiarum: vel messiuꝫ: imminet periculū hostium: aut inundationum aquarum: ⁊ huiusmodi: licitum est enim hoc tempore portare res suas ad locum securum: vel facere foueas: vel machinas ꝓ defensione sua contra hostes etiam in die festo.

Similiter vendere ea que sunt necessaria ꝓximo sicut faciūt aromatarij: ⁊ alij plures artifices: qñ cōmode in alium diem transferri non potest. Similiter barberij: ⁊ ferratores equoꝝ: laborantes in festis propter aliquam necessitatem proximoruꝫ: que differri non possit. Et similiter dico de omnibus alijs opificibus: si non principaliter faciunt propter questum: sed propter necessitatem ꝓximi excusantur in hoc casu laborantes: seu vendentes in festo. Similiter facere in festo necessaria ad vitam: vel prosequi opus inceptuꝫ: quod si quis vellet differre corrumperetur: sicut est de tingentibꝰ lanam: vel pannos: precipue in tinctura gualdi: si in festo laborant propter huiuscemodi necessitatem: ne res corrumpantur non peccant: extra de fer. c°. fina. G

Secundo vero licitum est alicui persone laborare in festo per necessitatem: quando aliter non potest acquirere victum ⁊ necessaria pro sustentatione nature sue vel suorum. c°. remissioneꝫ. §. fi. pª. q. pª. vbi dicitur. Necessitas non habet legem: sed ipsa sibi facit legem. Sed notanduꝫ est: ſm Alexandrum de ales vbi supra: ꝙ oportet vt sit magna necessitas: ad hoc vt possit quis in festo laborare: que si sit magna ⁊ notoria: posset quis auctoritate propria laborare: maxime vbi nō potest habere recursum ad superiorē. Si autem sit dubia: standum est consilio boni viri: ⁊ securius est semper facere: cum dispensatione superioris: ſm Guilelmum: ⁊ Alexandrum vbi supra. Tertio licet laborare propter necessitatem alicuius loci vel tēporis: de quo in c°. licet: extra de fer. vbi Alexander tertius ait. Indulgemus vt liceat parochianis vestris in diebus dominicis: ⁊ alijs festis preterqꝫ in maioribus anni solemnitatibus. Si alletia terre se inclinauerit: eius captioni īgruente necessitate intendere: ita ꝙ post factaꝫ capturam ecclesijs circumpositis: ⁊ Christi pauperibꝰ congruam faciant portioneꝫ: hec ibi. Alletia aūt est genus piscis quod raro apparet: ⁊ certis diebus tantum: ex quo apparet ꝙ papa videt̄ concedere: vt quis sibi acquirat diebus festiuis: ea q̄ alijs diebus acquirere non potest: vel ratione loci vel alterius cause. H

Secūdo ꝓncipaliter excusat a peccato pietas. Licitum est enim diebus festiuis opera facē pietatꝭ: vt portare lapides ad edificādas ecclias ⁊ hospitalia: siue domos religiosas: que vix ⁊ fere nunqꝫ aliter edificarentur. Et generaliter oīa alia opera que fiunt propter charitatē ⁊ pietateꝫ: possunt fieri in festo c°. fi. extra de fe. dūmō qs nō ommittat diuina officia ꝑꝑ illa exercitia: nec per totā diē laboret: ſm Guilielmum: ⁊ Alexandruꝫ vbi supra. In opibus enī misericordie dierū distinctio non est habenda: vt patet. 76ª. di. c°. vtinā. ⁊ de cōse. di. 5ª. c°. nunqꝫ. Et ideo dicit Prosper in libro epigramatum.

Non recto seruat legalia sabbata cultu.
Qui pietatis opus credit in his vetitum.
Nullla dies actus boīum non damnat iniquos.
Omnia conueniunt tempora iustitie.
Non corrumpuntur virtutibus ocia sancta.
Tantum a peccatis libera corda vacent. I

Tertio excusantur laborantes diebꝰ festiuis: propter paucitatem laboris: modicum enīꝫ pro nihilo reputatur. l. quod minimū. ff. de re. iu. notat̄ in c°. re vera. de cōse. di. 2ª. modicus enī excessus non habetur in cōsideratione. l. cōtinuꝰ. in ꝓmo. ff. de verbo. obli. ⁊ notat̄ in. l. duos. §. duo. ff. de duobus reis. ⁊ in c°. ⁊ si questiones. extra de si-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

mo. In omnibus alijs casibꝰ quis laborans i fe/
stis mortaliter peccat. Quid ergo dicemꝰ de in/
felici hac etate: in qua pauci reperiunt̃ q̃ bene fe
sta obseruẽt? Hoc eñi tẽpore in diebꝰ festiuis at/
tendit̃ solũ põpis: ⁊ vanitatibus. Tũc mulieres
conant̃ suis vanitatibus vnam alterã superare
iuxta illud Esaie. 3°. Eleuate sũt filie sion: ⁊ am/
bulauerũt collo extẽto: ⁊ nutibꝰ oculoꝝ ibãt: com
positoqꝫ gradu incedebãt: hec ibi. Quo fastu in
cedant: q̃ se pulchriores putant: quis verbis ex/
plicet? ait. n. Ouidius in p° de fastis. Fastus inest
pulchris sequit̃ superbia formã. Hoc ẽt tempore
in festis vacãt homines cantibꝰ: correis: lasciuijs
⁊ spectaculis: vbi uisu: auditu: tactuqꝫ mẽtes ca/
piunt̃ hominũ. ideo Ricar. in. 3°. di. 37ª. ar°. 2°.
q. 3ª. dicit: q̄ qui diebus dominicis correas du/
cũt: ⁊ hastiludia peragũt: mortaliter peccant. De
torneamẽtis aũt: q̄ ꝓhibeantur hꝫ. c°. p°. ex̃ de
torne. Corree ṽo infestis prohibentur. C. de fer. l.
fi. ideo in. c. irreligiosa. de conse. di. 3ª. dr̃. Irreligi/
osa cõsuetudo est: quã vulgus ꝑ sanctoꝝ solẽnita
tes agere cõsueuit: populi q̃ debẽt officia attende
re diuina: saltatiõibus turpibus inuigilant. ⁊c.
His ẽt festiuis diebꝰ illi q̃ per totã hebdomadã
laborauerunt ad tabernam currũt: officijs diui/
nis pretermissis: ibiqꝫ se ingurgitant ꝑ totã diem
quã expẽdũt in murmurationibꝰ: blasphemijs:
ebrietatibus: ludis: ⁊ cõtumelijs: cõsumũtqꝫ i ci/
bo ⁊ potu: totius hebdomade lucrũ: vel in ludo
amittũt. Idõ dr̃ Exodi. 32°. ⁊ pᶜ. Corin. x°. Sedit
populus manducare: ⁊ bibere: ⁊ surrexerũt lude
re. Quid dicã de illis qui in talibus diebꝰ luxuri/
js inuigilant? O iniq̃ssimũ peccatũ. Contra istos
clamat deus Amos. 8°. c°. di. Cõuertã festiuita/
tes vestras in luctũ: ⁊ oĩa cantica vestra in plan
ctuꝫ. Alij vero cupidi: ⁊ scelerati hoĩes totũ tem/
pus festiuũ expẽdũt in videndis libris suoꝝ con
tractuũ. Et mercãtiaꝝ faciũt mercata: ⁊ laborãt
diuitias diuitijs cumulãtes: ut sibi videat̃ mun/
dus deficere debere: si in festis aliq̃d nõ lucrantur.
Cõtra quos Asculanus potea iuquit O ciechi
il tanto affatichar che giova. Tutti tornati ala
gran madre antiqua. Il vostro nome a pena
se ritroua. Non ergo ita faciatis generosi ci/
ues: sed seruate illud Senece ad Lucillũ dicentis
Festis maxime diebꝰ aĩo iperandũ ẽ: ut tũc vo/
luptatibꝰ solus abstineat: cũ in illas oĩs turba ꝓ
cũbit: ait eñi dñs Esa. 56°. c°. Omnẽ custodiẽtẽ
sabbatũ: ne polluat illud: ⁊ tenẽtẽ fedus meũ ad
ducã i mõte sãcto meo. i. in paradiso. Ad quẽ ⁊c.
¶ Feria quarta post scdam dominicam i. xlmª.
de honore parẽtũ. Sermo vigesimus. R

[A]Ccessit ad eũ mr̃ filioꝝ Zebedei cũ
filijs suis. Matth. 20. c°. Iuriscõsul
ti ẽ sñia. i. l. liberoꝝ. ff. de ṽbo sig. dicẽ
tis. Idõ filios filiasqꝫ cõcipimꝰ: ⁊ ꝓ/
creamꝰ: ut ex coꝝ ꝓle diuturnitatis
nobis memoriã in euũ relinq̃mꝰ. Et ex hoc ꝓce
dit: q̄ nõ tm̃ dolet q̃s cũ morit̃: si aliquẽ hꝫ sup/
stitẽ filiũ: q2 dicit Eccl'. 30. c°. sui libri. Mortuus
ẽ pr̃ eiꝰ: ⁊ q̃si nõ ẽ mortuus: similem. n. reliq̃t sibi
post se. s. filiũ: ⁊ ob hãc cãm parentes optãt filios
suos post se viuẽ. vñ Anchises hortabat̃ filium
suũ Eneã i destructione troie: ut se relicto fugeret
ne secũ moreret̃: ut habet̃ per Virgiliũ 2°. Ene/
dos. dicẽs: Vos agitate fugã: ⁊ rebꝰ seruate secũ
dis. Ipse manu mortẽ iueniã: miserebitur hostis
Exuuiasqꝫ petet: facilis iactura sepulchri. Pe/
nolope quoqꝫ scribẽs ad vlixẽ dicebat ꝭm Oui/
diũ in eplis. Dij precor hoc iubeant: ut eũtibꝰ or
dine fatis. Ille meos oculos cõprimat ille tuos.
.s. Talamachꝰ coꝝ filiꝰ: magis ergo diligit pr̃ ⁊
mr̃ filiũ q̃ eꝫ: ut ait glosa i. l. listi q̃dẽ i fi. ff. q̃d me
tꝰ cau. ⁊. C. de ioffi. testa. l. liberi. ⁊ l. liberoꝝ in fi. ff.
de ṽbo. si. ⁊ allegat legẽ. nã ⁊ si parẽtibꝰ. i ꝓn. ff. de
inoffi. te. ⁊. l. scripto. ff. vñ li. rõ autẽ huiꝰ ẽ q2 res
plus durature magis diligũt. Diuturnitas ãt si/
ue memoria magis ꝯseruat̃ i pr̃e ꝑ filiũ: q̃ eꝫ: de
hoc quoqꝫ Chri. sup Matth. 19°. c°. dicit. Hu/
mor de radice ascendit ad ramos: sꝫ a ramis ad
radicem nõ flectit̃. Sic charitas de parentibꝰ ad
filios sed nõ reuertit̃: hec ille. Pater enĩ ⁊ ma/
ter ẽ radix filij: filiꝰ ṽo ẽ flos vel fructus eiꝰ. 33ª.
q. 5ª. c°. tũc saluabit̃. Tres aũt rationes assignat
philosophꝰ. 9°. Ethi. Priã põt dici ꝓuẽtionis.
Amor. n. parẽtũ erga filios ẽ antiq̃or q̃ ecõtra: ⁊
iõ ẽ vehemẽtior: ⁊ melior: sicut oleũ quãto ẽ vetu
stius: tanto ẽ meliꝰ. Ante. n. q̃ cõciperentur filij
desiderabãt eos: ipsi parẽtes. Conceptis ãt eis ga
uisi sũt: ⁊ multo magis i natiuitate eoꝝ ⁊c. Scda
rõ dr̃ certificationis q2 parẽtes plus sũt certi q̄
filiꝰ sit suꝰ q̃ e cõtra. Filiꝰ enĩ hoc nescit nisi per
signa. Tertia ratio dicit̃ participationis: q2 natu/
rale ẽ q̄ totũ plus amet partẽ q̃ e cõtra. Partꝰ
aũt est pars viscerũ. l. pª. ff. de ven. ispi. ⁊. c°. si ad
matris. de cõse. di. 4ª. ergo ⁊c. Licet autẽ filiꝰ ha
beat totum esse a patre ⁊ matre simul: tamẽ ꝭm
philosophum maior portio de substantia ma/
tris est in corpore filij: q̃ de substantia patris: et
ideo euꝫ plus diligit: quia in eo plus de suo ẽẽ co
gnoscit. Item quia ꝭm Augustinum Amicitia
trahitur ex cõsuetudine cohabitãdi: colloquen/
di ⁊ cõuersandi. Matres autẽ cuꝫ filijs magis
consueuerunt habitare: colloqui ⁊ conuersari q̃

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

patres. Item quia mulier communiter plures ha/
bet defectꝰ ꝙ̃ vir: ſepe a viro odio vel contentui
haberetur: ſꝫ propter filios quos generat ſuppoꝛ
taẗ: ⁊ ab eo diligitur: maximũ.n. ⁊ ꝓcipuũ mu/
nꝰ feminaꝝ ē: cōcipere ⁊ tueri cōceptũ.l. queritur
§. ſi mulier .ff. de edi. edic. qȯ ipſa cognoſcēs ſi/
bi euenire ꝓpter filios: ipſis maioꝛi dilectione af
ficitur. Itē qꝛ illud ꝓ quo plus laboꝛauimꝰ: plus
diligimus: mater q̃ plus laboꝛauit ĩ poꝛtādo: pa
riēdo: ⁊ educādo filios ꝙ̃ pater: plus diligit eos.
Eſt ⁊ alia rō quare matres magis ſũt tenere fili
is ſuis ꝙ̃ patres.ſ. qꝛ mater ſemꝑ ē certa ꝙ ſint
ſui filij: pꝛ̃ vero dr̃ is: quē nuptie demōſtrāt.l. qa
ſemꝑ.ff. de inius vocan. Notādũ tñ eſt ꝙ patres
ſoli hñt filios in ptāte ſua: vñ Imperatoꝛ īſtituta
de patria ptāte in fi. inqt. Qui ex te: ⁊ vxoꝛe tua
naſciẗ: in tua ē poteſtate: hoc ēt hētur.ff. de his q
ſũt ſui vel alieni iuris.l. itē in ptāte: ⁊.l. nā ⁊ ciui/
um. Et olim tanta fuit hec ptās ꝙ licebat patri/
bꝰ occidere filios.ff. de liberis ⁊ poſthumis.l. ĩ ſu
is. ⁊.C. de patria ptāte.l. fi. ſed hodie nō licet patri
hoc facere: nec etiā vendere aut pignoꝛare: vt dr̃
in.l. pª.C. de patribꝰ qui fi. diſtraxerũt: tamē ma
xima famis vrgēte neceſſitate: poſſet eũ vendere
⁊ pignorare: ut in.l. 2ª. cōiũcta gloſa.C. eo. tiᵒ. Si
aute pater occiderit filiũ puniẗ.l. pª.ff. ad legem
pom. de pari. ⁊ inſti. de publi. iu. §. alia deinde
lex. Ex his tñ nō eſt ablata patria poteſtas a pa/
tribꝰ: que eſt inextimabilis: ut dr̃ in.l. filius.§. ſm
foꝛmā.ff. de leg. pᵒ. Matres vero nunꝙ̃ habue
rũt filios ĩ poteſtate: nec hñt. inſti. de adoptionibꝰ
.§. femine. ⁊ de heredũ q̃litate ⁊ differētia.§. cete/
ri. Tñ licet nō ſit equalis ptās: par ⁊ equalis reue
rentia debeẗ patri ⁊ matri.l. furioſe.ff. de cura. fu
rio. Ideo in.l. pª.ff. de obſequijs a liberis ⁊ liber
tis pſtan. dicit iuriſcōſultus: patrem ⁊ matrē ve
nerari opoꝛtet. De qua veneratione: tres conſide
rationes faciemus: pꝛima dicetur Diſtinctio: ſe/
cunda Obligatio: tertia Declaratio.

¶ Pars pꝛima de ſeptem parentibus hono/
randis. I

Quo ad pꝛimam partē: ſciendũ eſt ꝙ ſe
ptem ſũt q paterno digni ſũt honoꝛe.
Pꝛimus ē pater celeſtis: cui debemꝰ
dicere: ⁊ poſſumus illud Matth. 6ᵒ.
cᵒ. Pater noſter q es ⁊c. vñ Deute. 32ᵒ. dr̃. Ipſe
eniꝫ ē pꝛ̃ tuuꝰ q poſſedit: ⁊ fecit: ⁊ creauit te: ⁊ ad
Ephe. 3ᵒ. dicit Paulus. A quo omnis paterni/
tas in celo: ⁊ in terra nominaẗ: ⁊ iō Deute. 6ᵒ. et
Matthei. 4ᵒ. ſcriptũ ē. Dñm deũ tuũ adoꝛabis.
Adoꝛare.n. ſm Alexan. de ales. Exo. xᵒ. Eſt actu
exteriori honoꝛare: quaꝑꝑ cōqueriẗ ipſe pꝛ̃ cele
ſtis Malachie pᵒ. di. Si ego ſũ pꝛ̃ tuus: vbi eſt
amoꝛ meꝰ? Sed heu quia pōt multis dici illud
Deute. 32ᵒ. Deũ q te genuit dereliquiſti: ⁊ oblitus
es dñi creatoꝛis tui. Secũdo honoꝛandus ē pꝛ̃
ſpiritualis.ſ. ſacerdos parochianꝰ a quo accepi/
mus ſacramēta: iō diciẗ. Eccleſiaſtici. 7ᵒ. cᵒ. Ho
nora deũ ex tota anima tua: ⁊ honoꝛifica ſacer/
dotes. Ipſi eniꝫ ſunt patres oīum fideliuꝫ. cᵒ. qs
dubitet. 69ª. di. Itē illi qui nos de baptiſmo ſuſce
perunt patres noſtri ſpirituales dicunẗ: de con/
ſe. diſtin. 4ª. cᵒ. vos ante omnia. Et ideo honoꝛā
di ſunt. Tertius eſt pater tempoꝛalis: ut reges: et
domini tempoꝛales: vnde quarti. Reg. 5ᵒ. dr̃: ꝙ
acceſſerũt ad Naaman ſerui eius cum eſſet indi
gnatꝰ cōtra Heliſeũ: ⁊ dixerunt ei pater: ⁊ ſi rem
grandē dixiſſet tibi pꝛopheta certe facere debuiſ
ſes: ⁊ ſic appellant eum patrē ratione ſuperioꝛi/
tatis. Ideo pꝛime Petri. 2ᵒ. dr̃. Deum timete: re
gem honoꝛificate. ⁊ ad Ephe. 6ᵒ. Serui obedite
dominis cum omni timoꝛe: in ſimplicitate coꝛ/
dis veſtri: ſicut xp̄o: maxime autem honoꝛandi
ſunt boni: quia pꝛauus honoꝛe non eſt dignus:
ut Ariſto. ait. 4ᵒ. Ethicoꝝ. ſm autem leges puni
untur grauiter iniuriantes pꝛelatis ſuis tēpoꝛa/
libus.ff. de re. mili.l. omne delictum.§. pᵒ. ⁊.l. mi
les eo. titᵒ. dicitur. Qui manus intulerit pꝛepoſi
to: capite plectendus eſt: honorandi ſunt ergo ſu
perioꝛes a ſubditis: ⁊ inferioꝛibꝰ.ff. de aqua plu/
uia. ar.l. pª.§. deniqꝫ. el ſecondo Tanto autē ma/
gis honoꝛandi ſunt pꝛelati ſpirituales: quāto ſpi
ritualia tempoꝛalibus pꝛeferuntur.l. ſancimus.
C. de ſacroſancta eccle. Quartus eſt pater doctri
nalis.ſ. doctoꝛ in theologia: vel in alia ſcientia li/
cita. Omnis enim ſapiētia a domino deo eſt. Ec
cleſiaſtici. pᵒ. vnde Eccleſiaſtici. 38ᵒ. dicitur Ho
nora medicum pp neceſſitatem enim illum cre/
auit altiſſimus: ⁊ ideo lex imperialis iubet tales
doctores honorari.C. de pꝛofeſſo. qui in vr. con/
ſtan.l. pª. liᵒ. 12ᵒ. ait eniꝫ Plato. Si ſapientie foꝛ
ma oculis coꝛpoꝛeis videri poſſet: ad amoꝛem
ſui maxime incitaret. Super autem omnes do/
ctoꝛes ⁊ magiſtros honoꝛandi ſunt confeſſoꝛes
⁊ pꝛedicatoꝛes: qui nobis tradunt ſcientiam de
anima ⁊ de ſalute noſtra: quia non eſt nobilioꝛ
ſcientia in rebus naturalibus ſm Ariſto. ⁊ com
mentatoꝛ. in. pᵒ. de anima. Omnes etiam magi/
ſtri qui nos in aliqua arte vel ſcientia inſtruxe/
runt honoꝛādi ſunt tanꝙ̃ patres: vnde Ariſto.
8ᵒ. Ethicoꝝ. ait. Magiſtris nō pōt equiualens
reddi. Quintꝰ ē pater antiqualis.ſ. ſenex qui ho/
noꝛandus eſt ratiōe pꝛudētie que in ipſo eſt: vel
debet eē: vñ Iob. 12ᵒ. diciẗ. In antiquis ē ſapien/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tia: 7 in multo tempore prudentia. Ex quo senes sūt cōiter boni consilij: pp qd dicit i Prouerbio cōi pgamensium. Vale va quella casche de vegio non sa. io. Deute. 32°. di. Interroga patrez tuum 7 anūciabit tibi: maiores tuos: 7 dicēt tibi: de isto patre di. Leui. 19°. Corā cano capite consurge: 7 honora psonā senis: 7. ff. de iure imunitatis. l. semp. di: semp in ciuitate nostra senectus venerabilis fuit maiores nāq3 nři pene hunc honorē senibus quē magistratib9 tribuebant: 7 in. l. testa. C. de testa. di. Mos nāq3 retinēdus ē antiqssime vetustatis. Sext9 est pr virtualis. s. vir iustus 7 sanctus qui honorādus ē. ait. n. Aristo. 4°. Ethicor. Virtuti pfecte nō fit ɔdignus honor: 7 ibidē ēt ait: q honor ē exhibitio reuerentie in testimonium ṽtutis: 7 iō in auten. de mona. §. illud. coll. p°. di. Vir deo amabilis i cōuersatiōe sancta lōgeuū vite sue peragēs tp̄s: pollens animi virtutibus: 7 corporis operatiōib9 venerer: quia i eo gratia dei relucet. Septim9 ē pater corporalis q maxime honorandus ē: de quo honore ait Imperator in auten. vt cuz de appella. cognoscit. §. considerare. coll. 8ª. Cōsiderare debēt parentes q2 7 ipsi filij fuerūt: 7 easdē a parentibus suis sperauerūt. Similiter 7 qui nūc filij sunt: debēt studere parentū aīas sanare: qui 7 ipsi parētes fieri desiderāt: 7 a suis optant filijs honorari: hoc autē precipit lex naturalis iubēs fieri alijs qd qs vellet sibi fieri: 7 nō facere alijs: qd sibi nollet fieri. c° p°. p°. di. Aristo. quoq3. 9°. Ethicor. ait. Patrez vr hō magis debē venerari q̄ se ipsū. M

De hoc habemus exemplum Christi Luce. 2°. vbi dicitur: q erat subditus illis. Itez Salomonis exemplum habemus. tertij. Reg. secundo. qui iuit in occursum matris sue venientis ad eum: ut loqueretur ei pro adonai adorauitq3 eam: 7 fecit poni thronum ad dexteram suam: in quo fecit matrē sedere: q̄ ait. Deprecor dep̄cationē vnā 7c. dixitq3 ei rex: Pete mater mea. neq3. n. fas est ut auertā faciē meā a te. Tertiū exēplum habem9 Coriolani romani: de quo scribit Eutropi9: q cū fuisset ɔsul vrbis Rome: postq̄ deuicit volscos 7 coriolos: vñ postea nomē accepit: i exiliuz mitti a romanis: ad ipsos quos vicerat: ut ab eis occideret. Taliter. n. remūerat mūdus sibi seruiētes: vnde vulgariter di. Chi fa bene ha vno carro di feno. Chi fa male ha vno carro di sale: sed Coriolan9 cū eis gratiose viuēs ab eis ꝯ romanos dux factus ē: 7 post multas ciuitates: 7 terras captas ad fossas quinq3 miliū passuuz ab vrbe castra posuit. Secūdus post Tarquinuz supbū q ꝯ pr̄iam duxit exercitū: populatur inde romanū agrū: 7 multa mala fecit ſm Frōtinū in li°. de re militari q̄rēs cōmouere discordiaz inter pres: 7 populū: q̄ pp romani ad ipsū oratores miserūt: quos ipse remisit sine vlla audientia. Deinde missis alijs nō recipiūtur i castris: q̄ pp missi sūt sacerdotes cū suis insignib9 vellati: q min9 fecerūt q̄ pmi. Tūc matrone: ut scribit Valeri9. li°. 5°. rubrica de pietate erga parentes, ad vecturiā matrē Coriolani voluniamq3 vxorē ei9 cōueniūt: ut ipsa mater: 7 vxor Coriolani duos ei9 filios in hostiū castra ducerēt: 7 vrbē precibus liberarēt: quā armis tutari difficile erat. Cuz ergo ad castra ventum est: nunciatur Coriolano adesse ingens mulierum agmen: qui spreuit eas: mox quidam familiarium inquit. Nisi me decipiunt oculi mater tua: 7 coniunx: 7 liberi tui adsunt. Tunc Coriolanus cum matri amplexū ferre vellet: dixit mater: priusq̄ amplexum accipiam dic an ad hostem: an ad filium venerim: 7 vtrum captiua in castris tuis sim. In hoc me longa vita: 7 senectus traxit: ut exulem te: deinde hostem viderem: potuisti populari hanc terram que te genuit 7 nutriuit. Si ego te non peperissem Romano oppugnaretur: si filium non haberem libera in patria mortua essem. Tunc ad matrem conuersus Coriolanus ait. Expugnasti o mater 7 vicisti iram meam: patriam ergo vtero tuo dono: repenteq3 agrum romanuz armis hostilib9 liberauit. O christiani si tantam impēdit infidelis iste matri sue reuerentiam: quare vos non honoratis parentes vestros. Profecto saraceni ceteriq3 infideles: maiorem exhibent parentibus reuerentiam: q̄ perfidi christiani. N

Sed hic queritur que est causa: quare quidā habent filios ita contra se peruersos. Et respondeo q hec peruersitas quandoq3 prouenit ex peruersitate parentum: qui male eos tractant Nam comuniter dicitur: qual carne: e tale cortello. Qui igitur vult a filijs bene tractari debet 7 ipse illos bene tractare: 7 qui vult habere bonos subditos: debet esse bonus princeps: 7 prelatus: c°. esto subiectus. 95ª. di. hec tū malignitas filiorum erga parentes potest ab alijs quinq3 causis prouenire. Primo ex auaritia sicut p3 de absalon qui de regno expulit patrem suum: ut habetur secundi Reg. 15°. 7. 47ª. di. §. necesse. Scdo ex supbia: vñ in psona taliū parētū di. Esa. p°. Filios enutriui: 7 exaltaui: ipsi āt spreuerūt me. Tertio ex luxuria: vñ Luc. i. 2°. diuiap isti. aduersus gentes ait. Ex luxuria ut vicia: oīa ita ipietas aduersus deū 7 parētes nascit. Quarto ex diuīa iustitia q2 eos ex adlterio: vl' adulterio affectu gēue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

runt: vel non correxerunt: vel plusq̄ deum dilexe
runt. Qua ex re patienter dicat pater: illud Esa.
46°. c°. ego feci ⁊ ego ferã: ⁊ portabo. Quinto: hoc
ꝓuenit ex cōdigna vindicta: quando scilicet ipsi
fuerunt rebelles parentibus: vnde Matthei. 7°.
⁊ Luce. 6°. dicit dominus. In qua mensura mē-
si fueritis: remetietur ⁊ vobis. Eandem eniz fal-
sam filij parentibus dant: quam ipsi pr̄ibus suis
dederunt. Unde legitur: ꝙ in ciuitate astensi qui-
dam iuuenis habens patrem senē: cum haberet
vxorem diuisit lectum patris: ⁊ coniunxit medie
tatem illius cum lecto suo: dixitq; patri: sufficiat
vobis illa medietas. Ego enim bene volo requie-
scere cum vxore mea in lecto magno. Audi mira
bile: cum iste iuuenis haberet filiū infantem qui
tunc incipiebat aliqua verba proferre: videns il-
le puerulus tantam sui patris crudelitatem er-
ga auum accepit gladium: ⁊ sicut potuit ascen-
dit lectum patris sui cuz illo gladio: quod vidēs
pater ⁊ mater eius: interrogauerunt eum quid
facere vellet: ipse vero respondit irata voce. Uolo
diuidere lectum vestrum: ⁊ seruare medietatē ei⁹
⁊ coniungere cum lecto meo: quando accipiam
vxorem: sic enī tractastis auum meuz. Quod au-
diētes compuncti sunt: ⁊ bene tractauerunt illuz
pauperē senē. Alius quoq; filius multa bona pro
misit patri: si omnia bona sua renunciaret in ma
nibus: quo facto: primo patrem in quadaz came
ra per se stare fecit: deinde eum senescentem in il-
la camera sustinere nolens: ipsumq; camera eijci
ens iuxta ostium aule sibi lectum parauit. Ad-
ueniente igitur hieme dum frigore cruciaret̄: ro-
gauit puerum filij sui: vt patrem suuz rogaret: vt
panniculum aliquem sibi concederet ad se tegen
dum: ne siue tegumento iacens moreretur: puer
vero vix duas vlnas burrilli obtinuit. Cum autē
alie due vlne superessent cum lachrymis insta-
bat eas sibi dari. Et interrogatus quid de eis fa-
cere vellet respōdit. Re vera seruabo illas: ⁊ cum
decrepitus fueris nihil amplius a me habere po-
teris: quando frigore cruciabis. Quibus verbis
ille de peccato suo penitens: deinceps patrē hono-
rauit. Similiter legitur: ꝙ quidaz in ciuitate ale-
xandrie habuerat patrem queз male tractauerat
iudicio autem dei: postea ⁊ ipse habuit filiuz: qui
eum peius tractauit. Unde semel filius eius acce
pit eum per capillos: traxitq; eum per quandam
stalam: ⁊ postea per totam domum trahebat. Cū
autem peruenisset ad quandam columnam: dixit
ille qui trahebatur: ha fili miserere mei: ego enī nō
traxi patrem meum nisi hucusq;. Ipse autem re
spondit: ha scelerate pater. Ego volo trahere ad
huc quattuor brachia vt te peius tractem: q̄ tra
ctasti patrem tuum. Obedite ergo parentibus ve
stris o filij: ne in talem sententiam ⁊ vos incida-
tis cum eritis patres. Et hoc sufficiat pro prima
parte nostri sermonis.

¶ Pars secunda de obligatione filiorum erga
parentes. O

SEcunda pars nostri sermonis dicitur
obligatio. Quantum enim filij obliga-
ti sint parentibus: probatur tripliciter
p°. ratione acceptionis sic. Beneficia-
tus tenetur rependere vices benefactori suo. 3°. To
picorum ⁊. 9°. Ethicorum: vt etiam est textus in
c°. cum in officijs. extra. de testa. Et ideo s̄m Tho.
2ª. 2ᵉ. q. 101ª. ar°. p°. homo diuersimode ē alicui d̄
bitor s̄m beneficia ab eo accepta. Quanto enim
maiora recepit bona tanto magis ei tenetur. Tūc
sic nullus potest in hoc mundo inueniri: a quo
plura beneficia quis acceperit: q̄ a parētib⁹ ħmo
enim ab eis accepit esse: de quo Aristo. inquit. 2°
de anima. Omnia esse appetunt: ⁊ pro ipsius eē
conseruatione: omnia s̄m naturam operantur.
Et ratio est: quia hoc esse: donum adeo est maxi-
mum: ꝙ sine ipso nihil habere potest homo. Est
enim fundamentum omnium bonorum: scilicet
spiritualium: corporalium: ⁊ temporalium. O fi-
li considera ꝙ non haberes vitam: non virtutes
non diuitias: non scientiam: non pulchritudinez
non gratiam dei: non deniq; posses habere vitam
eternam: nisi prius haberes esse: quod tam exce-
lentissimum munus habuisti post deum a parē-
tibus tuis. Propter quod debes eos honorare ⁊
diligere. Naz si quis largiretur tibi vestē pulchrā
aut diuitias multas: eum diligeres ⁊ honorares.
Et ideo Ecclesiastici. 7°. dicitur. Honora patrez
tuum: ⁊ genitus matris tue ne obliuiscaris: me-
mento ꝙ nisi per illos non fuisses: ⁊ retribue illis:
quomodo ⁊ illi tibi: hec ibi. Post esse: necessaria
sunt plura viuēti alimenta ne pereat: precipue ī
tenera etate: indumenta: ⁊ alia plura. Et quis ista
tibi tribuit o fili: nisi pater ⁊ mater? cogitastine
vnq̄ quomodo te in tenera etate nutriri necesse
erat: ⁊ ꝙ per te non poteras: ipsi ministrauerunt?
Nam mater tua tibi lac de pectore suo exhibuit:
cogita quot dolores in vtero te habens: ⁊ in pari-
endo portauit: ha fili ingrate: quare tantorum be-
neficiorum es immemor? O patres ⁊ matres: oīa
fere que agitis: propter filios facitis: vnde dicit i-
perator. C. de legitimis here. l. ēmancipatis. Uotū
est patris res suas ad filios ꝑuenire: ⁊. ff. de bonis
liber. l. penul. dicit iurisconsultus. Omnia que no
stra sunt liberis nostris ex voto paramus. O fili

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

quis te loqui docuit? quis te nutriuit? ⁊ ab omni-
bus contrarijs cum esses infantulus protexit? quis
tibi de victu ⁊ tegumento prouidit? quis immun
dicias tuas abstersit vel abstergi fecit? quis te adi
scere sollicitauit? quis te ad studium cũ magna i
pensa tenuit? quis te artem quam scis adiscere fe
cit? nonne hoc egerunt parentes tui? Audi ergo
Hieronymum quid tibi dicit in libro de honorã-
dis parentibus. Memento parentum: quia ta-
lis es: quorum manibus incrementa sumpsisti: si
ergo tm̃ quis est debitor alicuius: quanta ab eo be
neficia accepit: cogitate o filij quantam habetis
erga parentes vestros obligationem: ⁊ licet ius
naturale velit paria beneficia referri benefacttori
.l. sed ⁊ si lege. §. cõsuluit. ff. de peti. here. ⁊ c°. de for
ma. 22ª. q. 5ª. tamen quia parentibus non potest
equiualens reddi: vt ait Aristo. 8°. Ethicorũ suf-
ficit filio facere pro posse. Nam qui fecit quod po
tuit: legem adimpleuit. l. iure ciuili. ff. de condi. ⁊
demo. Debetis quoqȝ o filij considerare exemplũ
quod legitur in libro de proprietatibus rerum: sci
licet: ꝙ Pellicanus dum conspicit filios a serpen
te venenatos ⁊ occisos expandit alas suas: ⁊ seip-
sum rostro ferit in pectore: sanguinẽqȝ effundit su
per filios ex quo reuiuiscunt. Qui viuificati cernẽ
tes patrem debilitatum ex sanguinis effusione: ita
ꝙ exterius procedere nõ potest: exeunt omnes ⁊
cibum querentes patrẽ nutriunt ⁊ fouent. Idẽ
enim vos facere debetis parentibus vestris seni-
bus ⁊ infirmis: qui omne tempus suum in labo-
ribus expenderunt: vt vos educarẽt ⁊ ditarẽt. P

Secunda ratio dicitur dilectionis. Nam vt
dicit. 9°. Ethicorũ amor debet esse recipro-
cus: ⁊ Leu. 19°. preceptum est. Diliges amicũ tu
sicut teipsum. Sed dicite o filij quis est quis vos
magis in hoc mundo amet? Profecto clarũ est
veram esse sententiam que ponitur in. l. cum fu-
riosus. C. de curato. furio. §. ꝙ nullus affectus vin
cit paternum: nec etiam maternũ. Ut dicit in. l.
videamus. ff. de in litem iurando. Ideo dicitur i
l. isti quidem. §. fi. ff. quod me. cã. ꝙ parẽtes ma-
gis diligũt filios: ꝙ̃ seipsos. Patuit exẽplũ d amo
re paterno erga filiũ: secundi Re. 18°. c°. Cũ enĩ
Absalon temptasset pr̃em suum Dauid de regno
expellere: ac Dauid cõtra eum mouisset exercitũ
Ipseqȝ Dauid remansisset in porta ciuitatis: pre-
cepit Joab ⁊ Abisai: quibus commissa erat sũ-
ma belli dicens. Seruate mihi puerum Absa-
lon itaqȝ egressus est populus contra Absalon
⁊ suos in campum: ⁊ factum est prelium: debella
taqȝ ẽ ab exercitu Dauid: gẽs Absalõis. Accidit
autem vt Absalon occureret seruis dauid sedẽs

mulo: cũqȝ ingressus fuisset mulus subter cõden
sam quercum: adhesit caput eius quercui: ⁊ illo
per capillos suspenso: mulus cui insedebat pertrã
siuit. Quod cum nunciatum fuisset Joab: tulit
tres lanceas in manu sua: ⁊ infixit eas in corde
absalonis. Cumqȝ adhuc palpitaret concurre-
runt decem iuuenes armigeri Joab: ⁊ interfece-
runt eum. Cum vero nũcius curreret ad Dauid
qui sedebat inter duas portas: ⁊ speculator dice-
ret: video quendam venientẽ: dixit Dauid. O si
bonus est iste nuncius? Et appropinquans nun
cius ad Dauid: ait. Salue rex. Benedict⁹ domi-
nus deus: qui dispersit omnes cõtrarios regi meo
Et ait rex. Estne pax puero absaloni? Qui re-
spondit: ꝙ mortuus erat. O Dauid pater pijssi-
me: O genitor cordialissime: O paterni amoris
affectio immensa: non cogitauit absalonis rebel-
lionem: non dixit: volebat filius meus surripere
regnum meum: non dixit: merito interfectus est
⁊ punitus: s̃m nequitiã suã. Imo paterno amo
re deuictus: constrictus est amarissimas lachry-
mas fundere: ⁊ ascendit cenaculum porte: ⁊ fle-
uit: ⁊ sic loquebatur. Fili mi absalon: absalon fili
mi: quis mihi tribuat: ut ego moriar pro te? ab-
salon fili mi: fili mi absalon. O crudeles filij: con
siderate immensitatem amoris: quo vobis affici-
tur: pater ⁊ mater: ⁊ honorate eos. Ait enim Hie-
ronymus: vbi supra: cuilibet vestrũ. Sit tibi gra-
ta vita illorum: quibus charior est vita tua: ꝙ̃
propria: redde amoris vicem colende pietatis.
Q

Tertio ꝙ debeatis diligere ⁊ honorare paren-
tes ostendit̃ exemplo brutorũ: ⁊ irrationa-
bilium animaliũ. Ipse etenim sceuissime fere: ⁊
aĩalia siluestria: serpentes feroces: volucresqȝ ra-
paces: ad parentes suo modo pietatem exhibent:
⁊ amorem. In libro etiam de aĩalibus legitur: ꝙ
filij balach cuiusdã auis: cibant parentes suos
in senectute. Et filij moroth alterius auis: cibant
parentes: nõ solum in senectute: sed quãdocũqȝ
indigent. De ciconia quoqȝ in libro eodem legit̃
Qđ senescens pater: aut mater eius: ab ea nutri
tur: alis fouetur: ⁊ ciconia filia quecũqȝ potest be
neficia parentibus indulget: quia ut dicit Am-
brosius in exameron. Omelia. 5ª. Auis pia ro-
manorũ antiquo more appellari solebat. Coruus
etiã quãdo senio deplumat̃: eum filij sui plumis
⁊ pẽnis suis vestiunt. Elephas quoqȝ senio gra-
uatus: atqȝ ex dbilitate cadens clamat: ad cuius
vocem iuuenes elephantes currũt: ⁊ eum de ter-
ra eleuãt. Ecõtra vero canes rabidi: dum paruu-
li sunt: ⁊ lacte matris viuũt diligũt eam: eiqȝ ad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

herent: sed ꝙ̄ cito sunt maiores facti: ⁊ habent acutos dentes: si os in medium proijciatur: illud de ore patris ac matris eripere conant̄ ⁊ ꝯtra eos insurgunt: vt ergo non simus sicut canes rabidi: debemꝰ esse parentibus nostris obsequētes ⁊ gratiosi. Ad hoc etiam nos incitare debet exemplum gentilium. Refert enim Ualerius libro. 5°. ꝙ quedaꝫ mulier romana: capitali sententia damnata a ꝑtore: in carcereꝫ posita est vt fame moreretur. Custos aūt carceris concessit filie vt eam visitare posset: diligenter tamē obseruans ne quid ad eaꝫ afferret: que mulier damnata cum multis diebꝰ superuiueret: dictus custos admiratꝰ obseruauit filiam: ⁊ inuenit ꝙ matrem suo lacte sustentabat que nouitas: matri remissioneꝫ ĩpetrauit. Et subiungit prefatus doctor. Hoc contra naturam factum crederetur: nisi diligere parētes prima lex nature esset. Exempluꝫ etiam simile quasi per omnia refert Solinus de quodam patre sene ⁊ grandeuo: taliter a filia ĩ carcere sustētato. Refert quoqꝫ in eodem libro. Ipse Ualerius: de alia que patrem suum pre infirmitate ⁊ senectute comedere non valentem: velut infantem pectoris sui alimonia enutriuit: quod cum fuisset cōpertum: in memoriam tanti preconij corpus femine fuit a corruptōe ꝑseruatū: aromatibusqꝫ ⁊ mirra ꝯsecratū.

¶ Pars. 3ª. s. ad qd teneāt filij parētibꝰ suis. R

TErtio principaliter hic querit̄: ad quid specialiter tenent̄ filij erga patrē suuꝫ ⁊ matrē: ⁊ respōdeo ꝓm Alexandrum de ales in 3ª. parte summe: super hoc ꝑcepto: ꝙ ad sex tenent̄ filij parentibus. Primo n. tenent̄ eos diligere: quod sic probatur: scriptuꝫ est Deuterono. 6°. Matthei. 22°. Mar. 12°. Luc. x° 23ª. q. 4ª. c°. ea vindicta circa finē ⁊ c°. debet homo. ⁊ eadem cā. q. 5ª. c°. si non licet. de pe. di. 2ª. c°. charitas. ⁊ de sacra vnctione c°. vnico. §. hoc vnguento. vbi dicitur diliges proximum tuum sicut teipsum. Sed o fili: quis est tibi magis proximius patre? qui cuꝫ filio censetur esse vna ⁊ eadem persona. l. fi. C. de impuberum. ⁊ ali. sub. Et ideo dicit Ugo in libro de sacra. Primum preceptuꝫ secūde tabule ad patrem pertinet hominem: sicut primum prime tabule ad patrē pertinet deum: vtrobiqꝫ paternitas preponitur: vtrobiqꝫ principij dignitas honorat̄. Sicut ergo sup oīa deū amare debemꝰ: ita sꝑ oēs hoīes parētes nr̄os diligē tenemur: ⁊ amorē cordis etiā opibꝰ dmōstrare: vt dicere possimus cum domino Jesu illud Joānis. 14°. Ut cognoscat mundus quia diligo patreꝫ. ⁊c. Et notādū est ꝙ appellatione parentum ītelliguntur oēs ascēdētes vꝫ nō solū pr̄ ⁊ mr̄: sꝫ ēt auus ⁊ auia ⁊ reliq ⁊ appellatione liberorū: ītelligūtur nō solū filij ⁊ filie: sed etiam omnes nepotes ⁊ descēdentes vt in autētico. vt liceat matri ⁊ auie. §. illud quoqꝫ coll. 8ª. ⁊ l. appellatiōe pr̄is. ⁊ l. liberoꝝ appellatione. ff. de verbo. signi. sed heu: heu: heu: qa hodiernis temporibus raro ĩuenitur pietas ⁊ amor filiorum erga parentes: imo ꝙ̄ plurimi maledicti ⁊ crudelissimi filij: parentibus suis morteꝫ desiderant: vt eorum numos accipere possint. Et alius dicit: ꝙ̄ diu viuet iste maledictus senex: alius: quando morietur ista maledicta vetula? Ita ꝙ verificatum est illud Ouidij in p°. Methamor. dicens. Filius ante diem patrios inquirit in annos. Victa iacet pietas. Sed o filij: nolite tales sequi: sed imitamini pium Eneam: de quo refert Uirgilius. 2°. Eney. ꝙ cum pater suus Anchises rogaret eum: vt aufugeret ab hostibus se relicto neqꝙ̄ assētire voluit. Ūn ipse Eneas dicit eo. li°

Rursus in arma feror mortem miserrimꝰ opto.
Nam quod consilium: aut que fortuna dabatur
Mene efferre pedem genitor te posse relicto
Sperasti: tantumqꝫ nephas patrio excidit ore.
Alterum in alterius mactatos sanguine cernaꝫ

q̄si dicat tecū potiꝰ pr̄ volo mori: ꝙ̄ sine te viuē. S

SEcūdo debēt filij timē parētes. Scriptū est enim Leui. 19°. vnusquisqꝫ patrem suum ⁊ matrem suam timeat. Qd ut efficiatur: debent patres taliter conuersari cum filijs scilicet grauiter: ⁊ honeste: ac exemplariter: vt reuereantur: nimia enim familiaritas contemptum parit. ff. de officio presidis. l. obseruandum. Debēt ergo ita conseruari superiores cum inferioribus: ne contemptibiles videantur. ff. de officio proconsulis. l. nec quicquam. §. circa aduocatos. ⁊. 86ª. di. c°. quando necessitas. Similiter debent patres seruare illd Ecclesiastici. 33° vt possint timeri: ait enī sapiēs vbi. s̄. Ne des ꝑtātē filio sup te in vita tua ⁊ ne dederis alijs possessionem tuaꝫ: ne forte peniteat te: ⁊ postea depreceris pro illis: hec ille. Unde Jacobus bn̄uētanus. 55°. c°. sui libri inquit. Dū retinere potes dn̄atuꝫ nō dabis vlli. Te viuente tuū nulli ꝑbebis honorē. Sꝫ tibi ꝯserua charꝰ vt esse q̄as. De his duabꝰ obligationibꝰ. s. amandi ⁊ timēdi: ait Hierony. vbi supra Prebeat̄ parētibꝰ amor: mixtaqꝫ formido T

TErtio tenēt̄ eis obedire. Ūn ad Ephe. 6°. dicit apls. Filij obedite parentibꝰ vr̄is in dn̄o: hoc .n. iustū ē: vn̄ habet̄ ĩ ꝓuerbijs philosophoꝝ. Socrates dicebat: filio modesto nunqꝫ videt̄ graue qd pr̄ iubet. ⁊ ad Col. 3°. di. Filij obedite parētibꝰ vr̄is ꝑ oīa. s. honesta: ꝓm Alex. de ales in. 3ª. parte summe super hoc precepto. Quarto tenent̄ illos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

honorare ⁊ revereri: vnde Aristo. 9°. Ethico. ait. Filij debent parentibus honorem. Solon quoqꝫ Philosophus: in suis legibus dixit. Deuz hono ra: parentes reuerere: non tamen quēlibet hono rem tenētur filij exhibere parentibus: sed ſm illorum statum: ⁊ cōditionem. Sꝫ heu: quia quasi nullus honor: ac nulla reuerentia hodiernis tēporib⁹ habetur parētibus. O ingrati filij: an nescis ꝙ honor parentis est tuus? Ecclesiasti. 3°. Ideo Ambrosius super Matthei. 15°. c°. inquit. Primus gradus pietatis ē: ut quos auctores tibi deus voluit: honores obsequijs: abstineas cōtumelijs: nec vultu ledēda est pietas parētuz. Quinto tenētur filij non cōtristare vnq̄ꝫ parentes: factis: vel dictis: aut signis: vel quocūqꝫ alio modo: sed debent eos semper cōsolari in omnib⁹ tribulationibus: ſm possibilitatem suam: vnde Eccle. 3°. dicit. Fili suscipe senectam patris tui: ⁊ non cōtristes eum in vita ipsius: ⁊ si defecerit sensu: veniaz dato: ⁊ ne spernas eum in virtute tua: que verba sunt multum pōderāda. Primo enim dicit suscipe: idest amoroso affectu: ⁊ gaudioso osculo: ⁊ amplexu cōsolare. Secūdo dicit senectam multū siquidem alijs: sed multo magis sibi tediosam: ⁊ laboriosam. Et ideo Thobias. 5°. c°. sui libri: vocat filium suum baculuz senectutis sue: qa in senectute filius debet esse baculus patris sui. O q̄ꝫ dulce vocabulū pater: aut mater: o q̄ꝫ gratuz verbū filius: aut filia: hinc Hieronymus: vbi supra. Mater ⁊ filia: nomina pietatis: officioruz vocabula: vincula nature: vnde dicitur in. l. liberoruz. ff. de verbo. signi. ꝙ nullum nomē dulcius est: q̄ꝫ nomē filij. Tertio subditur in predicta auctoritate patris tui: vel extraneu: nō inimici: sed illi⁹ qui te genuit: nutritoris tui: ⁊ cordialis dilectoris tui: vnde Hieronymus: de honore parētuz ait: fouea tur parētum senectus: ⁊ factis eoruz vicissitudo reddat: videant liberi vestri: quid faciāt: vicem similem reddituri. Quarto subinfert. Et nō contristes eū in vita ipsius: nō inquam ꝯtristes fact: nō signis: nō modis: nō verbis: vnde Hierony. vbi supra. Nemo aspis verbis patris ledat affectum sonet qcqd lingue dixerint filioꝝ: qd parentes delectat audire. Quinto subdit: ⁊ si defecerit sensu veniā dato. i. si, nō recte fecerit aliqua: vel dixerit ridicula: siue puerilia ⁊ stulta: non irrideas eū nō dicas iniuriā: vnde Hiero. vbi supra. Habet quādam senectus infantiam: quasi dicat: recole puerilia infantie tue: ⁊ recole in eis patiētiam erga te: quādo enim tu flebas: turbabas domum inquietabas dormientes: ⁊ alia faciebas quibus infantilis etas solet esse molesta. Ipsi tibi alludebant: blandiebanturqꝫ: ut a planctu reuocarent ⁊ miserias suas patienter tollerabant. Noli ergo irridere patrem tuum: sicut cham: qui maledictus fuit a Noe patre suo: quia dormiētem euz discoopertum irrisit Genesis. 9°. Sexto concluditur. Et ne spernas eum in virtute tua. Multas nanqꝫ naturales virtutes habet iuuentus: que inexperta malis: pauperes senes talibus carentes despicit: ⁊ contemnit. Noli igitur o fili iuuenis spernere patrem tuum senem: tu sanus infirmum: tu fortis illum debilem: tu iocundus: illum tristem: tu sensibus vigens: illum cecum: fetidum: ⁊ dentibus priuatum. Ideo dicitur Ecclesiastici octauo. Ne spernas honorem in senectute sua: etenim ex nobis senescunt: ⁊ Prouer. 16°. dicitur. Corona dignitatꝭ senectus.

Ultimo pro nunc dico: ꝙ tenentur filij subuenire ⁊ seruire parentibus in omnibus necessarijs: ſm possibilitatem suam: vnde scriptuz est Ecclesiastici. 3°. c°. Qui timet deum honorabit parentes: ⁊ quasi dominis seruiet his qui se genuerunt in opere ⁊ sermone: ⁊ in omni patientia. In quibus verbis consideramus tria seruitia: scilicet primo operis dum dicit: in opere: vnde Hieronym⁹: vbi supra ait. Exsolue fili quod debes: ⁊ officia debita qualicunqꝫ exhibe famulatu: quia parentibus non potest reddi quod debetur. Primo itaqꝫ in mane cum de lecto surgit pater: considera o fili si aliquid necessarium sit ei ut calefacere pānos in hieme: si est senex: ⁊ idem dico de matre. Si est inualidus pater: vel ita senex: ut non possit se induere: adiuua illum: sustēta illum: si opus est: adiunge te lateri eius: ⁊ intrantem ecclesiam comitare presertim in festis: si aliquando pater reuertitur domum balneatus: lutosis pedibus: siue dolore aliquo correptus: siue sudoribus madefactus: vel frigore astrictus: inter filiorum manus excipiatur: ⁊ se quisqꝫ existimet feliciorem alijs: qui precurrit: ⁊ plura circa parētes facit. Secūdus modus seruiendi est oris s. cum dilectione ⁊ dulcedine: ⁊ reuerētia: cuz eis loqui: ⁊ rn̄dē: sicut ſui faciūt cū dn̄is suis: ⁊ dicere cuz Paulo Act. 9°. Dn̄e quid me vis facere? Tertius modus subdit̄ cum dicit̄: in omni patiētia. s. cordis: hoc est dicē: ꝙ in seruitijs multis parētibus exhibit̄: nō frangantur filij illoꝝ reprehensionibus: improprijs ⁊ cōuicijs. Non dedignent̄: nō male rn̄deant: aut dure. Imo turbatos parētes cōtra se: humili patientia pacificare debent: ⁊ dulcibus verbis. Sic enim facere serui dominis suis solent: nam Prouer. 15°. scriptū est. Patiētia lenitur princeps. Si ergo turbat⁹ est pater: vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

mater suauitate verborum placet. Nam ut dicitur Prouerbiorum .15°. Responsio mollis frangit iram: et lingua eucharis in bono homine abundabit. O filii seruite parentibus vestris: et scitote: quod si per mille annos eis seruieritis: non poteritis eis debite satisfacere. Ipsi enim vos nutriuerunt de propria carne: et de propria substantia. Audite Ambrosium super Luc. 18°. dicentem. Si paueris matrem: non reddidisti cruciatus quos pro te passa est: non obsequia quibus te gestauit: non alimenta que tibi tribuit: vero pietatis affectu immulgens labiis vbera non famem: quam ipsa pro te tollerauit: ne quid quod tibi noxium esset comederet: ne quid quod lacti nocere hauriret: tibi illa ieiunauit tibi comedit: tibi illa cibum quem voluit non accepit: tibi quem noluit cibum sumpsit: tibi vigilauit: tibi fleuit: et tu illam egere patieris? Illi debes quod habes: cui debes quod es: hec ille. O maxima peruersitas filiorum: qui parentes suos non nutriunt: eis non prouident de necessariis: profecto tales grauiter puniri debent: vnde dicit Lactantius p°. diuinarum institutio. aduersus gentes. Iustissime quidem pari vindicta parentum: ac deorum violatio expianda est. Tenemini ergo: o filii alere parentes vestros. Scriptum est enim. ff. de liberis agnoscendis. l. si quis. §. si impubes. Si impubes filius sit emancipatus: patrem inopem alere cogitur. Iniquissimum est enim patrem egere: cuius filius sit in facultatibus. et C. de alen. liber. ac paren. l. parentum. dicitur. Parentum necessitatibus liberos succurrere iustum est. X

AD quorum declarationem notandum est: quod peculium dicitur: quasi pusilla pecunia: siue patrimonium pusillum: ut dicitur in. l. depositi. la. p°. §. peculium. ff. de pecul. Item est sciendum: quod peculium filii potest esse quadruplex: quoddam dicitur castrense: cum occasione militie aliquid in militia acquisiuit: quoddam quasi castrense: quando ex aliquo officio publico acquisiuit: ut aduocatus medicus: notarius: et huiusmodi. Similiter quod euenit clericis ex officio suo: et in his pater nihil iuris habet. Immo ipse filius: ut paterfamilias in eo censetur. ff. ad mace. l. p°. §. fi. et l. ij. et C. de inoffi. testa. l. fi. Quoddam peculium dicitur profecticium: quando ex rebus patris: vel earum occasione aduenit: et in eo nihil iuris habet filius: sed est patris institu. per quas personas no. acqui. §. p°. Quoddam est aduenticium: quando ex aliqua hereditate aduenit filio: vel alio titulo a matre: vel ab alia persona extranea: vel aliis operationibus: et laboribus filii: et in hoc seruatur proprietas filio: et pater habet vsumfructum dicto. §. p°. Tamen quod viuente patre filius non potest illud alienare: nec de eo testari. c°. licet. extra de sepul. li°. 6°. In omnibus his peculiis: etiam in quibus nihil iuris habet pater: filius etiam emancipatus tenetur sub pena mortalis peccati alere indigentes parentes: vnde. 86^a. di. c°. ceterum. ait Ambro. Ceterum dei traditio est: ut prius pascas parentes: nam si iuxta diuinum oraculum: contumelia parentum morte luitur: quanto magis fames: que multo grauior est: hec ille. Est etiam sciendum: quod quadruplices reperiuntur filii. Quidam sunt naturales et legitimi: de honesto matrimonio procreati: extra. qui filii sint legi. c°. cum inter ioannem. Si tamen in facie ecclesie contraxerunt: credentes se legitime copulatos: vel etiam si tamen alter eorum credebat: licet sit aliquod impedimentum matrimonii inter eos: nihilominus filius pro legitimo reputatur: et succedit vtrique c°. ex tenore. extra qui fi. sint legi. Secus si clamdestine contraxerunt. extra de clan. despon. c°. cum inhibitio. Ad hoc autem prodest filios esse legitimos: quia succedunt parentibus: ut in auten. qui. mo. na. effi. le. §. quam. Alii sunt adoptiui et legitimi. Adoptari autem potest: tam masculus quam femina: dummodo sit tamen minor tempore patre adoptante: quod eius filius naturalis esse posset. ff. de adop. l. adoptio. Et filii adoptiui: sicut filii naturales: et legitimi habentur: et etiam ab intestato adoptanti: succedunt. C. de adop. l. penult. et ff. eo. l. si pater. et insti. de here. que ab intesta. defe. §. item adoptiuos. Alii sunt filii naturales tamen. s. concubine: qui de soluto et soluta: que eius vxor esse possit nascuntur: qui filii legitimari possunt per sequens matrimonium inter eos: et per specialem licentiam pape: extra qui filii sint legi. c°. per venerabilem. Vel si pater offerat filium curie imperatorie: fiatque curialis: ut in auten. qui. mo. na. effi. le. §. si quis igitur. col. 7^a. Aut si pater moriens noiet eum in testamento filium suum heredem legitimum: et ipse offerat postea principi testamentum: fit legitimus: ut in. d. auten. §. si vo is qui. vel si pater non habet ascendentes: tunc posset instituere naturales filios insolidum sibi heredes C. de natu. liber. auten. licet. Debent tamen naturales filii pasci arbitrio boni viri: etiam si alii filii legitimi existant: et succedant patri: dicta auten. licet. Quidam secundo sunt filii spurii nati de adulterio: vel incestu: aut aliter secundum leges damnato coitu: qui ab omni beneficio excluduntur: secundum leges imperiales: ut habetur in dicta auten. licet. et in auten. ex complexu. C. de incest. nup. Episcoporum tamen interest facere ut vterque parentum: talibus filiis necessaria subministrent: secundum competentiam facultatum suarum extra de eo qui duxit in ma. quam poll. per adul. c°. cum haberet. Quilibet horum filiorum tenetur honorare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

parentes: ⁊ si eniꝫ nō sint legitimi: tamen habue
runt esse a parētibꝰ. Et iō ēt naturales filij debent
genitores suos venerari. ff. de in ius vocādo. l. pa/
rentes. Quapropter dico cuilibet vestrum illō qđ
dixit Pio philosophus: vt habet in Cronica de
nugis philosophorum. c°. 31°. Talis fias parenti
bus tuis quales optares erga te fieri natos tuos.
Quod si feceritis ad vitam peruenietis eternam.
Ad quam. ⁊c.

❡ Feria quinta post secundam dominicam in q̄/
dragesima de retributione bonorum ⁊ maloruꝫ
filiorum Sermo vigesimusprimus. y

FIli recordare quia recepisti bona in
vita tua. Lu. 16°. Ari. li°. 8°. Ethic.
c°. 3°. inquit Parētes diligunt filios
vt sui ipsoruꝫ aliquid existētes. Et
libro. 9°. eiusdem operis. c°. 7°. etiaꝫ
dicit. Quilibet proprium opus dili/
git: magis q̄ȝ diligatur ab opere suo: ⁊ etiam in li
bro. 2°. magnorum moralium. c°. 78°. ait. Omnes
ad illud quod ipsi fecerunt: quodammodo beni/
voli sunt: pater igitur beniuolus est ad filium: eo
ipsius existēte factore: propter quod magis pater
filium amat: q̄ȝ filius patrem. Quia enim paren
tes de natura sua propria dederunt filijs corpus
proprium: filij autem parentibus in generatione
nihil dederunt. Ideo filij non tantuꝫ diligunt pa/
rentes: sicut ab eis amant. Qui diligūt eos vt ope
ra sua: vt carnem suam: ⁊ vt membra sua hac
de causa deus non precepit patribus sicut nec pre
cepit: homini vt diligat seipsum. Que conside/
rans Salomon: in prouerbijs suis c°. 6°. inquit.
Fili conserua precepta pr̄is tui: quasi dicat pro
pter maximaꝫ dilectioneꝫ nō precipiet tibi nisi bo
nū. Et subdit: ⁊ ne dimittas legē mr̄is tue: liga eā
in corde tuo iugiter. Z

QUe tamen intelligenda sunt de bonis prece
ptis. Nam in his que sunt contra deuꝫ: nul
li est obediendum. xj^a. q. 3^a c°. non enim semper.
cum octo capitulis sequentibus. Ideo dicit Ugo
de sancto victore. Obedire debemus parentibus
in omnibus: exceptis his in quibus dilectio pr̄is
offenditur. ⁊ Hieronymus ad furiaꝫ inquit. Ho/
nora patrem tuum: si te a vero patre non separat
Tam diu scito sanguinis copulam: q̄ȝdiu ille
suum nouerit conditorem: alioquin tibi Dauid p
tinus clamat ⁊ dicit. Audi filia ⁊ vide: ⁊ obliuisce
re populum tuum ⁊ domum patris tui: ⁊ concu/
piscet rex decorem tuum. In bonis ergo obedien/
dum est parentibus: vñ Thobias precipiebat fi/
lio suo: vt hr̄. 4°. c°. sui libri di. Honorē habebis
mr̄i tue: oibꝰ diebꝰ vite tue. In cronica q̄ꝫ de nu/
gis philosophoꝝ. c°. 3°. dr̄. q̄ solon: q fuit vnꝰ et
septem sapiētibus ait. Parētes reuerere: ⁊ me/
rito enim sunt fideliores amici: quos habeat qs
in hoc mūdo. Ideo dicebat Statiꝰ in lib°. theba.
Prolis amor crudelia vicit pectora. Et scitote fi
lij: q̄ magna virtꝰ est habere pietateꝫ parentibꝰ
iuxta illud Patronij poete. O maxima reruꝫ: ⁊
merito pietas tutissima virtꝰ: ut ergo vos ad hāc
pietatem incitem: qꝛ dr̄ in comuni prouerbio: q̄
oratio breuis penetrat celū: sermonem breueꝫ fa/
ciemus de septeꝫ retributionibꝰ: quas facit deus
bonis filijs pro seruitijs: que impendūt parētibꝰ:
⁊ siliter breuissime ostēdemus septem terribiles
punitiones: quas faciet filijs inobedientibus: ⁊
malis.

❡ De pma retributione. s. viuificatiōis. A

ESt ergo sciendū quo ad primā parteꝫ
nr̄e pdicationis: que dicit viuificatio/
nis. Nō q̄ȝuis mors sit patienter tolle
rāda: vnde Aristo. in li°. de regi. pnci.
ait. Sapiens debet gl'iari de morte: ⁊ non dolere:
⁊ Ualerius. li°. 7°. inq̄t. Cum ab athenienſibꝰ iu
dicatū esset: ut Socrates hausto veneno periret:
delatuꝫ sibi mortis poculū: non aliter: q̄ȝ medica
mētum immortalitatis accepit: ⁊ de mortis ꝯtem
ptu: vsq̄ꝫ ad vite exituꝫ libero aio disputauit. Et
plato in phedrone ait mortem philosophantibꝰ
appetēdam: tñ ut inquit Aristo. 8°. Ethico. Oēs
eam nāliter fugiūt. Et ideo si vis o fili lōgeuam
ducere vitā: honora parētes. Nam scriptum est
Exo. 20. c°. Honora pr̄em tuū: ⁊ mr̄em tuā: ut sis
lōgeuus sup terram: ⁊ Deute. 5°. Honora pr̄em
tuū ⁊ mr̄em tuam: ut lōgo viuas tp̄e: ⁊ bñ sit ti/
bi: ⁊ Eccl. 3°. dr̄. Qui honorat pr̄em suū: vita vi/
uet lōgiori. At cōtra de his qui male tractāt pa/
rentes: dr̄ Deuter. 21°. c°. q̄ tales debent lapidari
⁊ interfici: ⁊ Exo. 21°. scriptū est. Qui pcusserit pa/
trem: aut mr̄em morte moriat: ⁊ 31°. c°. eiusdem
libri. Qui maledixerit pr̄i: vel mr̄i: morte moriat
sanguis eius in ipso erit: ⁊ Deute. 27°. Maledi/
ctus: qui nō honorat pr̄em suū: ⁊ mr̄em suam: ⁊
dicet oīs populus Amen. Prouer. quoq̄ꝫ. 20. di
cit Salomon. Qui maledixerit pr̄i: vel matri: ex/
tinguet lucerna eiꝰ in medijs tenebris: ⁊. 28°. c°
eiusdem libri inq̄t. Qui subtrahit aliquid a pa/
tre suo: vel matre: ⁊ dicit hoc nō est peccatuꝫ: par/
ticeps homicide est: ⁊ Ezechie. 22°. c°. dicit. Pa
trem ⁊ matrem cōtumelijs affecerunt: propterea
dedi eos in opprobria in gentibꝰ: ⁊ vniuersis po/
pulis in derisum. Tales etiam iniquissimi filij de
bent a iudicibus secularibus acriter puniri: ut p
cipitur in. l. prima. ff. de obse. a libe. prestā. Ma/

ius ergo filius breue habebit vitam: patet de Ab
salone secūdi Re. 18°. de quo supradictum est. Le
gitur etiam ꝙ in cathelonia nr̄is temporibus in
quadā ciuitate prope Valentiam. Quidam ioan
nes nomine: annorum decem ⁊ octo: parentibus
inobediens: latro effectus suspensus est: ⁊ postꝙ̄
mortuus fuit cum adhuc esset in patibulo: pau/
latim emisit barbam magnam: qui ante penitus
erat imberbis: mutauit faciem: capilli eius cre/
uerunt cani: barba alba facta est canitie: vsqȝ ad
effigiem senis nonaginta annorum. Currens au
tem episcopus ciuitatis spiritu sancto edoct⁹ ait.
Nostis hunc iuuenem fuisse rebellem patri: ⁊ ino
bedientem. Scitote: ꝙ si fuisset obediens vixisset
vsqȝ ad etatem nonaginta annorum. Sed quia
fuit rebellis: hoc terribile iudicium de eo fecit de⁹
vt verificetur illud psalmi. Viri sanguinum ⁊ do
losi: non dimidiabunt dies suos.

¶ De secūda retributiōe .s. multiplicationis. B

SEcūda retributio dicitur multiplicatō
nis: de qua Ecclesiastici. 3°. dicitur. Si/
cut qui thesaurizat: ita qui honorificat
matrem suam: quod potest intelligi: nō
tm̄ de diuitijs tēporalibus scilicet denarijs: ⁊ pos/
sessionibus: quas deus dat filijs honorificantibus
parentes suos: sed etiam de bonis temporalibus:
vt formositate: sanitate: ⁊ fortitudine: insuper ⁊ de
spiritualibus vt scientia: ratione sensata: ac ma/
turitate: ⁊ virtutibus. At cōtra est de filijs qui nō
bene tractant parentes suos. Illis enim deus dat
maximam paupertatem. Unde scribitur Eccle/
siastici. 41°. Filiorū malorū pibit hereditas: ⁊ cū
semine eorum hereditas opprobrij. Et iterum Ec
clesiastici. 5°. habetur. Generauit filium qui in sū
ma egestate erit. Et ideo in autentico: vt cum de
appel. cognoscitur. §. causas. col'. 8ᵃ. assignantur
cause: quibus filius amittit hereditatem paternā
quas etiam ponit gloᵃ. in c°. quintauall'. extra de
iureiu. ⁊ sunt iste. Si parentes verberauit: Si in/
honestam iniuriam eis ingessit: Si in fama eos
lesit: Si cum malis conuersatus fuit: Si malefi/
cus efficitur: Si vite eorum insidietur: Si cū cō
cubina patris: vel nouerca carnaliter peccauit. Si
delator ⁊ accusator contra eos fuerit. Si pro pa/
tre fideiubere noluit: Si testamentum facere il/
lum prohibuit: si contra voluntatem patris cum
arenarijs conuersatus fuit: nisi forte pater eius sit
huius conditionis: si filia vitam luxuriosam du/
xit propter quod a matrimonio impediat: si pa/
rentibus furiosis remedium non adhibuit: si pa
rentem captiuum: cito non liberauit pro posse. O
benedicte deus: ꝙ̄ pauci inueniuntur filij: qui
digni sint hereditate paterna: hodierno nanqȝ tē/
pore rarissimi inueniuntur: qui debitum suum er
ga parentes faciant: sed dicet quis: ego facio reue
rentiā patri meo: nō sufficit hoc o fili: nisi postea il
li subuenias in necessitatibus suis. Ait enī Hie.
super Matth. Honor in scripturis: nō tm̄ in sa
lutationibus: ⁊ officijs defferēdis: quantum in ele
mosynis: ac munerum obligatione sentitur. C

EEt ideo si casus contingat: ꝙ filius cum vxo/
re ⁊ duobus filijs habeat etiam patrem ⁊ ma
trem: nec habeat panem: vel cibum alium: ad su/
stendandam vitam: nisi pro quattuor personis: te
netur potius sustentare parētes: ⁊ permittere mo
ri filios: ꝙ̄ econtra: sm̄ Theologos ⁊ do. precipue
Hieronymum ⁊ Ambro. ⁊ habetur in. 3°. sen̄.
di. 39ᵃ. ⁊ hanc questionem mouet sanctus Bona
uentura ibidem ar°. p°. q. 4ᵃ. ⁊ ita determinat Cy
nus in. l. 2ᵃ. C. de patribus. qui fi. dis. D

EEt de hoc ꝙ debeamus seruire parētibus vs
qȝ ad mortem: dedit nobis exemplum do//
minus noster Jesuschristus: qui vt scribitur Jo
an. 19°. commendauit matrem suam Joanni: de/
inde dixit matri. Ecce filius tuus: scilicet Joan/
nes: quasi dicat: sm̄ Nicolaum de lira ibi. Usqȝ
nunc fui tibi ad obsequium: de cetero Joannes
erit loco mei. Deinde dixit discipulo. Ecce mater
tua: quasi diceret. Deputo te ad eius obsequium.
Super que verba Chrisostom⁹ inquit. Docet nos
Christus vsqȝ ad mortis vltimam respirationem
honorare parentes: ⁊ eorū diligētiam habere. Sed
quid dicam de diabolicis filijs hodierni tēporis
qui nō solū nō habēt curam parētū: imo sunt eis
peruersiores: ꝙ̄ extranei ⁊ inimici: eos nō diligūt:
imo odio habēt: ⁊ nō possūt eos nisi toruis oculis
aspicere: nō obediūt eis: imo vident studiose om/
nia contra eorum voluntatem facere: nō hono/
rant: nō faciunt reuerentiā illis: sed irrident: ⁊ par
uipendunt: ⁊ illos fatuos existimant ⁊ appellant
dicentes: ꝙ plura sciunt iuuenes ꝙ̄ senes: ⁊ ꝙ
qui senescit stultus efficitur: non consolāt eos in
tribulationibus: imo afflictis afflictionem augēt
ꝯtumeliosa ꝯtra eos vba pferūt: nō fuiūt illis: sȝ
verberāt eos: ⁊ in necessitate mori patiūt: pfecto si
iperiales leges suarent: multi pn̄is hereditatib⁹
puarent: sed qd dicā de illis qui parētib⁹ mortē i/
tēptāt: Heu horribile facin⁹. O sceleratissimum
flagitium: O diabolica crudelitas: qn̄ fili⁹: veneno
vel gladio: vel alio mō parētes iterficit. Nr̄is nā/
qȝ tpib⁹ i ciuitate barri. s. 1470. iuēt⁹ fuit fili⁹ qui
occiderat propriam matrem. O sathanici filij
crudeliores tigrib⁹ ⁊ leonib⁹. Nō. n. reperit aliq̄
belua tam fera que sic male suos possit tractare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

parentes: instigãte eos natura ad amorem paternũ. Et ideo talibꝰ filijs parentes necãtibus horribilis est pena: a legibus ordinata. Primo enim debent virgis cedi: deide in sacco corij consui: vna cum cane: ⁊ gallo gallinacio: ac vipera: ⁊ simia: ⁊ sic in mari iactari: vel in amnem proximũ: ut oĩum elementoꝝ vsu careat: ⁊ celum supstiti ⁊ terra mortuo auferaẜ. Et si mare: vel fluuius nõ sit proximus: debet bestijs ad deuorãdum dari. C. ad l. pom. de pari. l. i. ⁊ ff. eo. l. penul. Ideo autem ponũtur hec aĩalia: qꝛ canis fugat simiam: ⁊ simia gallũ: ⁊ gallus vipam. Vipa autem non inueniẽs refugiũ intrat corpus illius: ⁊ ipm torquet.

De tertia retributione. s. filiationis.

Tertia retributio: quaꝫ deus facit filijs honorãtibus parentes: diciẜ filiationis. Dat enim illis deus pulchram familiã filioꝝ pulchritudinem: ⁊ moꝝ honestatẽ ornatoꝝ. Dat illis filios obedientes ⁊ reuerentes: vnde Eccl. 3°. scriptum est. Qui honorat patrem suũ: iocũdabitur in filijs suis. ⁊ ps°. 127°. diciẜ filio obedienti. Filij tui sicut nouelle oliuaruꝫ in circuitu mẽse tue. At cõtra inobedientibꝰ deus dat infelicem familiam. Nam tales: aut non habent filios: vel subito moriunẜ: vel sunt viciosi: aut mõstruosi: vel dementes: aut incorrigibiles: ⁊ parentibus rebelles: vnde Sap. 4°. diciẜ. Ex iniquis oẽs qui nascũtur filij: testes sunt neqtie aduersus parentes. Et psalmographus canit. Nutantes trãsferãtur filij eius: ⁊ mendicent: ⁊ eijciantur de habitatiõibus suis: vnde melius fuisset illis: nõ habuisse tales filios. Et ideo dicit Boetiꝰ in. 3°. de cõso. c°. 13°. Euripidis sentẽtiam probo: qui carentem liberis infortunio dixit esse felicem. Diciẜ autem comuniter ꝙ q habet vnum filiũ: si bonus est sufficit sibi. Si autem est malus: nimis habet: ⁊ melius esset: ꝙ illum nõ haberet. Propterea sixtus pithagoricus ait. Excrutient te liberi male viuẽtes: magis q̄ moriẽtes. Et hoc fit iusto dei iudicio: ut sicut ipsi iniqui filij male tractauerũt parentes: ⁊ eos nunq̄ cõsolauerunt: ita ⁊ ipsi a filijs suis tractenẜ: vnde legitur ꝙ quidam miles habens patrẽ senem: posuit eum in stabulo: ut ibi fame moreretẜ: ⁊ frigore. Et ipse epulabatur ⁊ gaudebat: vna die filius ipsius militis: duorum annoꝝ: vel circa: iuit ad stabulum: senex autem amplexãdo puerum: ⁊ osculãdo narrauit sibi negocium: qꝺ iudicio dei intelligens puerulus iuit ad patrẽ dicẽs: pater mi: quare permittis mori auuꝫ meũ in stabulo? Da mihi aliquid ut portem ei. Miles aũt respõdit: tace: aliter te seuerissime verberabo: puer ꝓo accipiens gladium volebat se interficere. Cui pater compatiens imperauit famulis: ut quoddã vilissimum coopertoriuꝫ equoruꝫ traderent puero: ut suo auo portaret: qꝺ cernens puer ait ad patrem. Accipe pater pannum istum ab hac parte: ⁊ cuꝫ pater nolet assentire: puer cultelluꝫ accepit ⁊ scidit pãnum: cui pater dixit. Quid agis fili? Respõdit: quia medietatem volo seruare: ut cum ⁊ tu senueris: quãdo posuero te in stabulo: ut moriaris fame: ⁊ frigore: mittam tibi hãc medietatem huius coopertorij. Qꝺ audiens pater compũctus cucurrit ad stabulũ: ⁊ genuflectens coram illo paupere sene patre suo: veniam postulauit: ⁊ eum deinceps bene tractauit. O maledicti filij: audite quid dicat Cato in suis documentis. Patere legeꝫ quam tu ipse tuleris. Quod enim quisq̄ iuris in alium statuerit: ipse codeꝫ iure vti debet. ff. qꝺ quisq̄ iuris per totum. ⁊ c°. cum omnes. extra de constitu. Et ideo scitote: ꝙ filij vestri sic vobis faciẽt: sicut nũc facitis parentibus vestris.

De quarta retributione. s. famationis.

Quarta retributio quam habent boni filij a deo: dicitur esse bona fama: de qua Ouidius i. 5°. de tristibus ait. Deniq̄ non paruas aĩo dat glĩa vires. Et fecũda facit pectora laudis amor. Et i libro de pũcto idem inquit. Excitat auditor studiuꝫ laudataq̄ virtus Crescit: ⁊ immensum gloria calcar habet. ⁊ Virgilius. x°. Eneidos ait. Sed famam extendere factis. Hoc opꝰ hic labor est. Ouidius q̊q̄ in. 3°. de arte amandi ait. Quid petitur sacris: nisi tm̃ fama poetis. Hoc votum nostri summa laboris habet. Et claudianus. Gaudet enim virtus testes sibi iungere musas. Carmen amat qsquis carmine digna gerit. Ex quo concluditur: ꝙ quilibet debet habere curam de bono nomine: vt dicitur Ecclesiastici. 41°. quia fama bona impinguat ossa: Prouer. 15°. Hanc autẽ bonã famam habent filij: qui bene parentes tractant etiã honorant. Nam scriptum est Eccle. 3°. Gloria hominis: ex honore patris sui: ⁊ Prouer. 17°. diciẜ. Glia filioꝝ parentes coꝝ. At ꝯtra parẽtes suos male tractãtes sunt pessime fame. Et iõ Prouer. 15°. diciẜ. Filius sapiens letificat patrẽ: ⁊ stultus homo despicit matrem suã. Ecce ergo ꝙ malus filius reputatur stultus: ⁊ infamis: vnde clamat Eccl's. 3°. c°. sui libri. O q̄ male fame est: q relinquit patrem: profecto tales filios deus faciet omnibus infames: ⁊ ostendet cũctis quãtum sibi displicuit: ꝙ nõ honorauerint parentes. Legitur enim ꝙ Bononie fuit quidam: qui infirmaꝫ matreꝫ vilibus cibis nutriebat: sibi aũt delicata

cibaria preparabat. Quadā aūt die: cum legumina mrīs: sibi aūt quendā pinguē caponem ꝑparari iussisset: cum ad mēsam causa prandēdi iuisset positus capo coctus: ante ipm statim allatus est ⁊ versus est ī bufonez: saltauitqꝫ: ⁊ faciei illius se inseparabiliter appendit: in olla aūt vbi legumina matri condiebanẜ: inuēta est quedam sapida perdix ⁊ optima: que fuit ministerio angeloꝝ portata: vt matris patiētia: ⁊ filij manifestareẜ iniquitas. Tādem ille iniquus filius: ꝑpter sua scelera fuit ad caudā equi per ciuitatē tract⁹: ⁊ decapitatus. Dicebat quoqꝫ dñs Joānesmarch⁹ de grassis: q fuerat capitaneus iustitie ini ciuitata Mediolāi: p multos annos: ⁊ çelo iustitie: q̄si inumerabiles maleficos fecerat occidi: q̄ de cētū infecꝫ suspēsis: ⁊ decapitatis ab ipo: īuenerat nonagita nouē: imo quasi oēs male tractasse parentes. Et iō credebat: q̄ pp hoc ad talē venissent sniam.

De qnta retributione. s. bn̄dictionis. G

Qūinta retributio quam facit deus filijs bonis dꝫ bn̄dictionis: de qua Eccl. 3°. c°. dicitẜ Bn̄dictio pr̄is ⁊ mr̄is firmat domos filioꝝ: ⁊ ps° 20. dꝫ patri bn̄dicēti filium. Preuenisti eum in bn̄dictionib⁹ dulcedinis: posuisti in capite ei⁹ coronā de lapide precioso: ⁊ ps°. iii°. scriptū est. Generatio iustoꝝ bn̄diceẜ: vnde legiẜ in legenda aurelij doctoris Aug. q̄ propter mr̄is sue oīones: ⁊ lachrymas: fuit a demonis manib⁹ liberatus: vn̄ fuit cuidam epo diuinit⁹ reuelatuꝫ: ut matri sue diceret. Desine mulier plorare: q: mihi dñs' demōstrauit: q̄ filius tātaꝝ lachrymarū perire non pōt. O filij seruite parentib⁹ vestris: ut vos bn̄dicāt: ⁊ prosparī faciāt in oībus bonis: ⁊ veniat sup vos bn̄dictio: quam dedit Jsaac filio suo Jacob Geñ. 27°. di. Det tibi deus de rore celi bn̄dictionem: ⁊ de pinguedine terre abūdātiā frumēti: vini: ⁊ olei: ⁊ seruiāt tibi populi: ⁊ adorent te tribus Esto dñs fratrum tuoꝝ: ⁊ incuruenẜ ante te filij matris tue. Qui maledixerit tibi: sit ille maledictus: ⁊ qui benedixerit tibi: bn̄dictionibus repleatur. At cōtra de inobedientibus filijs: scriptum est Prouer. 30. Oculū eius: qui subsanat patrē: ⁊ qui despicit partū matris: effodiāt eum corui d torrētibus: ⁊ comedent eum filij agle. Et q̄ hoc sit verū: q̄ maledictio patris ⁊ mr̄is exaudiatur a deo: sup filios: habemus exēplū quod accidit a 25. annis citra: in ciuitate Comi: vbi quedā mulier habēs filiū: qui nolebat sibi obedire: genuflectēs ante imaginem Christi: dixit. Precor deuꝫ o fili: ut faciat tibi venire ignem sancti Antonij sicut bono corde eum depcor. O terribile iudiciū vix verba finierat: q̄ filius eius rn̄dit. Surge mi mea: q: venit mihi qd̄ rogasti: que surgēs attonita inuenit filiū hn̄tem ignez sancti Antonij: qui per tres dies cōtinuos eum ardēs: interfecit illū. Et hec mulier predicante me ibi misit mihi prādiū. Legiẜ quoqꝫ in vitis patruꝫ: q̄ qdam albinus noīe: habebat filium malū: cui dedit maledictionem: qui statim post maledictionē patris arreptus est a diabolo. Caueant ergo patres ⁊ matres: ne proni sint ad maledicendū filijs: filij aūt nō prouocēt eos ad iraꝫ: ne eos maledicāt. Scriptum est enim Deute. 27°. c°. Maledictus qui ignorat patrē suū: idest eum nō recognoscit reuerendo: ⁊ Eccl. 3°. c°. di. Maledict⁹ homo qui exaspat mr̄em. De his etiā maledictionib⁹ hēmus aliud exemplū: qd̄ narrat Augu. 22°. de ciui. dei c°. 8°. di. Qd̄ quedam dñā: a suis filijs molestata ac prouocata: maledixit eos: morbū horribileꝫ s. paralyticū eis imprecādo: ⁊ illi decem eius filij s. septem mares: ⁊ tres femine: statim ab illo horribili morbo apprehēsi sunt: qui miseri precōfusione notoꝝ relicta patria: per mūdū vagabātur. Casu itaqꝫ ꝑuenerūt duo illoꝝ. s. vnus masculus ⁊ vna femina ad ciuitateꝫ hipponēsem: vbi tūc sanctus Aug. eps̄ erat. Dūqꝫ vna dierū celebraret missam in honore sancti Stephani: vnus ad altare accessit ex illis supplex: ⁊ cōpunct⁹: ⁊ statim fuit liberat⁹: qd̄ cernēs eius germana: ⁊ ipsa cōpūcta ⁊ supplex: post aliquot dies accedēs ad altare: meritis martyris exuit libata. Licꝫ ergo quando sine causa ⁊ ratione sꝫ ex stulticia pater ⁊ mater maledicūt filios bonos de⁹ nō exaudiat eos: ait enim Augu. super ps°. 102°. Qui iustus ē: ⁊ iniuste maledicitur premiū illi reddiẜ: tn̄ filij sūmopere debent timere maledictionē pr̄is ⁊ matris. Nō sunt eniꝫ adhuc. 30^a. anni: q̄ erat in ciuitate Mediolani qnidam iuuenis valde fortis ⁊ formosus: sed rebellis matri sue: q semel reprehensus a matre ⁊ maledictus ab ea propter sua scelera respōdit. Jo ve ne facio le fiche: nec timeo maledictiones vestras: cui dixit mater. Ua de maledict' fili: quia facies eas super furchas. O horribilissimum dei iudiciū: ecce eniꝫ q̄ post aliquot dies ille miser propter furta deprehensus ad suspēdiū duciẜ. Uadit fama p ciuitatē: q̄ mater euꝫ maledicens dixerat ei. Tu farai anchora le fiche suxo le forche: lequale adesso fai a me. Currit ergo tota ciuitas ad videndū: si maledictio matris compleretur: ego quoqꝫ tunc secularis existens accessi ad videndū tā grande spectaculum. Et ecce q̄ miser ille statiꝫ postq̄ꝫ fuit suspensus per gulā voluit digitos manus: ⁊ fecit sicut imprecata fuerat sibi mater: qd̄ ego proprijs

oculis

oculis asperi. Quapp o diabolici filij timete ac
cōtremiscite iudiciū patris ⁊ matris: scriptū est
enī Eccle.3°. Maledictio matris eradicat fun/
damēta domꝰ filioꝝ. Et iō ut ꝓpitius sit deus oī
bus tā parētibus ꝙ̄ filijs: parētibus dico: qꝛ sepe
grauissime peccāt patres: ⁊ matres: qui pro qui/
buslibet minimis defectibꝰ maledicūt filios: ⁊ ma
xime hoc faciūt matres q̄dā: que videnꝭ nescire
loqui nisi cū maledictionibꝰ: ⁊ blasphemijs filioꝝ
O feroces matres cur filios v̄ros quos portastis
in vtero: tot maledictionibus iugulatis? Scitote
ꝙ nō paruū crimen īcurritis: ut ergo parcat vo
bis deus: ⁊ similiter filijs vestris: q vobis inobe
diētes fuerūt: consulo: ut hac die ꝙ̄ primū intra/
ueritis domū: anteꝙ̄ comedere incipiatis: vos
oēs o filij: ⁊ filie: corā patribus vestris ⁊ matribus
veniā petatis genibꝰ flexis: postuletisq; ab eis be
nedici. Vosq; o parētes eos amplexate dulciter: il
los osculātes: illisq; parcite: ⁊ benedictionem ve/
stram illis date.

De sexta retributione.s.gratificationis. H

SExta retributio quā hn̄t filij boni: dicꝭ grati/
ficationis. Recipiūt.n. gratiā ⁊ benedictionē
diuinā: vnde scriptū ē. Eccl.3°. Honora patrē tu
ū: vt veniat tibi a deo benedictio: ⁊ benedictio il
liꝰ ī nouissimo maneat.i. vsq; ī finē ꝑseueret. Cū
aūt deus benedicit: multa bona multiplicat: vn̄
ait ꝓpheta. Bn̄dixit eis: ⁊ multiplicati sūt nimis.
⁊ Aug. sup ps°.66°. dicit. Cū benedicit nos deꝰ:
crescimꝰ.s. in grā ⁊ oībus bonis. At ꝯ̄ de illis q
male tractāt parētes: dicit Seneca epa.60a. Iā
non miror si oīa nos a pueritia mala sequūtur: ī
ter execratiōes.n. parētū excreuimꝰ. Et Petrꝰ
rauēnas in quodā sermone ait. Auelle a sole ra/
diū ⁊ nō lucet: riuū a fonte: ⁊ arescit: ramū ab
arbore ⁊ exsicatꝛ: mēbrū a corpore: ⁊ putrescit: se/
para filiū a deuotione p̄rna: ⁊ iā nō est filius: sed
frater: ⁊ collega eoꝝ de qbꝰ dr̄. Vos ex patre dia/
bolo estis. O perditi filij quō tractabitis extrane
os: si talia agitis ī parētes? ait enī Cassiodorus ī
quadā eplā. Qui fallere audebit parētes: qualis
erit in ceteros. Sciatis ergo ꝙ estis diuina gra/
tia ꝑuati: ⁊ a deo maledicti. Supportate ergo pa
rentes v̄ros: seruantes illud Martialis lib°. vn/
diq; suscepto.c°.3°. qui dicit. Dilige si bonus est:
iusta pietate parentem. Si malus est tolleres: fi/
lius esto bonus. ⁊ Cato.c°.2°. inquit. Parētes
patienter vince.

De septima retributione.s.glorificationis. I

SEptima ⁊ vltima retributio dicitꝛ glorifica/
tionis. Magnā.n. gloriā recipiunt filij bo/
ni pp seruitia q̄ faciūt parētibꝰ: scriptū ē enī 1ᵉ.
ad Thi.4°. Pietas.s. erga parētes: ad oīa valet
promissionē hn̄s vite: que nūc ē ⁊ future. At cō/
tra quātū puniantur filij rebelles suis parētibus:
pꝫ ꝑ illud ꝙ scriptū ē Matth.25°. Nā si xp̄s tā
aspere puniet eos qui opera pietas in extraneos
nō fecerūt: qd faciet illis ꝑditis filijs: qui erga pa
rētes crudeles fuerūt? Profecto asperrima voce
proferet contra eos sn̄iam dicens. Ite maledicti
in ignē eternū: qui paratꝰ est diabolo: ⁊ angelis
eiꝰ. vnde glo. sup illud Matth.15°.c°. Qui ma/
ledixerit patri vel matri: morte moriatꝛ: ait mor/
te: eterne dānationis: propterea Ecclesiasticꝰ. c°.
3°. sui libri dicit. Iudiciū p̄ris audite filij: ⁊ sic fa
cite: ut salui sitis: et Apl's. ad Ephe.6°. inquit.
Honora patrē tuū: ⁊ matrē tuā: quod ē primum
mandatū in ꝓmissione: ut bene sit tibi.s. in ꝑsen/
ti: ⁊ sis lōgeuꝰ super terrā.s. superne patrie. de q̄
psalmista. dicit ps°.26°. Credo videre bona dn̄i ī
terra viuētium. Ad quam ⁊c.

Feria.6a. post secūdam dominicā ī quadrage
sima de hōicidio. Sermo vigesimussecūdus. L.

NOn occidamꝰ aīā eiꝰ: nec effunda
mꝰ sanguinē: Gen̄.37°. ⁊ in eplā oc
currentis ferie. Quītū decalogi pre
ceptū dicit. Nō occides. Exo.20. de
quo Augu.p°. de ci. dei īquit. Cū au
dimus non occides: non credamus
hoc dictum esse de irrationabilibus animalibus:
volatilibusq;: ac natantibus: sed de hoomine tā/
tum. Et ratio huiꝰ ē fm Alex. de ales in.3a. par/
te sūme ī tractatu de ꝑceptis: ꝑcepto.5°. ar°. p°. ī
rn̄siōe scd̄i argumēti: ⁊ scdm̄ Bona. in.3°. di.36a.
in qōnibꝰ circa lrā 3. ⁊ .b. Tho.2a.2e.q.64a. ar°.
p°. Qꝛ nullus peccat vtēdo aliq̄ re ad id ad qđ ē
ordinata: in reꝝ aūt ordine: iperfectiora sūt pp ꝑ/
fectiora: vt ait Egidiꝰ.2°. de aīa. Oīa āt aīalia sūt
creata pp hoīez: ut ēt ingt Aristo.2°. Phisi. ⁊ p°
Politi. Homo.n. factꝰ ē dn̄s brutoꝝ: a ꝑma in
stitutiōe: fm Alex. vbi.s. ⁊ expresse hētur Gen̄.p°
c°. ⁊ ps°.8°. vn̄ dixit deꝰ Gen̄.9°. Oē qđ moue
tur: ⁊ viuit: erit vobis ī escā: ⁊ iō licitū ē occidere
aīalia irratiōabilia q̄ sūt sua: vl' nullius. Si autē
occidanꝭ aliena aīalia fit ꝯ̄ septimū ꝑceptū deca/
logi: nō āt licitū ē interficē hoīem: qꝛ vnꝰ hō non
ē dn̄s alteriꝰ: ex īstitutiōe ꝑmaria. M

SEd sciēdū ē ꝙ de pe. di. pa. Clemens papa
ponit tres homicidij spēs: in.c°. homicidio/
rū dicēs. Qui occidit: ⁊ q odit frēm suū: ⁊ q d̄tra
hit: homicida ē. fm.n. magfm in.3°. di.37a. In
hoc ꝑcepto nō occides: ꝓhibetꝛ actꝰ homicidij
fm lrām: fm s̄o sp̄m volūtas occidēdi. Et pro
pterea viiꝰ euāgelista dicit xp̄m hora.3a. crucifi/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tũ: alter vero hora .6ᵃ. qz iudei crucifixerũt eum hora tertia lingua: et volũtate. Milites vero manibus hora sexta. c°. periculose. de peni. di. pᵃ. Jtẽ ẽm Alexᵐ. de ales. vbi. s̃. in hoc ꝑcepto interpretatiue prohibet occisio spiritualis. s. aĩe: et d̃ hac Aug. super spalmistã dicit. Noli putare nõ esse homicidiũ: qñ fratri tuo mala ꝑsuades. Si fratri tuo mala ꝑsuaseris: eũ occidis: et ut scias qz occidis: audi psalmistã dicẽtẽ. Filij hoĩuz dentes eorũ arma: et sagitte: et lingua eoꝶ gladiꝰ acutꝰ: habet ẽt hoc de pe. di. pᵃ. c°. noli putare. et c°. ille q. 22ᵃ. q. 5ᵃ. Sciẽdũ quoqz ẽz Nico. de lira. Exo. 20. et Astesanũ nr̃m in sũma pte. pᵃ. li°. p°. ti°. 29°. ar°. p°. q. pᵃ. ꝙ in hoc mãdato ꝓhibet implicite ipsa dispositio ad occisionẽ: ut ẽ vulnerare: v̄bera re: mutilare: et similia: que nõ licẽt. Que oĩa cõprehendũtur ĩ v̄bis ꝓpositis vbi dĩ. Nõ occidamꝰ aĩam eiꝰ: nec effũdamꝰ sanguinẽ: sup quibꝰ verbis: tres ꝯsideratiões de homicidio faciemus prima dicet Declarationis: secunda Excusationis: tertia et vltima Detestationis.

¶ Pars prima in qua declarantur peccata que fiunt contra hoc preceptum: M

P Ro declaratione huiꝰ ptis sciendũ ẽm Alex. de ales vbi. s̃. et sctm̃ Bona. in. 3°. di. 37ᵃ. in qõnibꝰ circa lraz: et. b. Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 64ᵃ. ar°. 5°. et Astesanũ parte. pᵃ. li°. p°. ti°. 25°. ar°. 2°. q. 5ᵃ. Qꝺ nulli lz interficere seipsũ: tales aũt pditi hoĩes se ipsos occidẽtes mortaliter peccãt faciẽtes ꝯ nãm. Quelibet eniz res cõseruat nãliter eẽntiã suã: ut ingt Aristo. 2°. de aĩa: vñ Tuliꝰ in p°. de offi. ingt. Primo generi aĩantiũ oĩ ẽ a natura tributũ: ut se: vitam: corpusqz tueat: declinetqz ea q̃ nocitura videntur: et oĩa q̃cũqz necessaria sũt ad viuẽdũ ingrat: et pa ret: ut pastũ et latibula: ac alia generis eiusdẽ. Cũ ergo qlibet agens cõtra nãm peccet mortaliter: ut inquit Alex. vbi. s̃. ergo in nullo casu sine peccato mortali lz se ipsũ interficere: ẽt si qs se occidat aliqua bona ĩtẽtiõe: vel respectu. Nõ. n. sunt faciẽda mala: ut eueniãt bona. ad Ro. 3°. et hanc sñiam ꝓbat Aug. p°. de ci. dei: et hẽtur expresse. 23ᵃ. q. 5ᵃ. c°. tu dixisti. et c°. non est nostrũ. et c°. nõ occides. et c°. si non lz. et c°. placuit. Nõ ẽt licet se mutilare. di. 55ᵃ. c°. si qs absciderit. vbi hoc prohibet tam̃ꝗ homicidiũ. Tales ergo ꝯ se ipsos sc uiẽtes crudelissimi sũt. Qui. n. sibi est nequaz cui bonus erit. Eccl. 14°. et ff. de bonis eorũ q mor. si. ꝯsi. l. fi. §. si qs ãt. Et si dicat ꝙ aliq sci se ipsos interfecerũt: rñdit Aug. p°. de ciui. dei. et. 23ᵃ. q. 5ᵃ. c°. non occides. ꝙ hoc spiritu sancto inspirante fecerunt. O

SEcundo dico: ꝙ nõ lz alicui priuate ꝑsone īterficẽ malefactorẽ: ẽm Tho. vbi. s̃. ar°. 3°. et sctm̃ Bona. in. 3°. di. 37ᵃ. et Ale. de ales. vbi. s̃. ar°. 3°. Et hoc tenet Aug. p°. de ciui. dei. et. 23ᵃ. q. 8ᵃ. c°. penul. vbi sic dicit. Qui sine aliq̃ publica administratiõe maleficũ: furẽ: sacrilegũ: adulteruz piurũ: et quẽlibet criminosũ interficit: aut mẽbra eiꝰ debilitat: veluti homicida iudicabit. Et tanto acriꝰ: quãto nõ sibi a deo cõcessaz potestatẽ abusiue vsurpare nõ timuit. Et eandẽ sñiam ponit idẽ Aug. li°. 2°. cõtra faustũ. P

SEd hic oritur questio: an liceat marito interficere vxorem in adulterio deprehensam: respõdit Nica. i. 3°. di. 37ᵃ. ar°. 2°. q. pᵃ. ꝙ si vir per iudiciũ seculare: et nõ ecclesiasticũ ꝓcuret occidi vxorẽ adulterã: nõ libidine vidicte: sz amore iustitie: vbi ẽ lex posita ab eo q eã ponẽ potuit: de interficiẽdis adulteris: nõ peccat. Si võ ex̄ iudiciũ ipse eã occidit: peccat mortalit: lz ĩ aliq̃ ẽz legẽ humanã hoc pmittat: ut nõ. 23ᵃ. q. 2ᵃ. c°. inter hec. igl. et d̃ hoc hẽtur textꝰ. i. l. graccꝰ. C. ad legẽ iuliaz. de adul. et ff. eo. ti°. l. marito. et. l. si adulteriũ cũ īcestu. §. iperatores. et. ff. ad. l. aqui. l. qui occidit. ĩ pn̄. similr pãi licitũ ẽ ẽm legẽ humanã iterficẽ quẽlibz ꝺprehẽsũ cũ filia ĩ actu venereo: dũmõ hoc repiat ĩ sua vl' gñi domo: et simul filiã occidat: vl' p eũ nõ stet qn occidat. ff. ad legẽ iuliã. d̃ adul. l. nihil et. l. patri. Q

TErtio notandum est ẽm Alexan. de ales. super hoc precepto circa finem: ꝙ homicidiuz illicite: et inique: cõmittitur tribus modis scilicet faciendo: loquendo: et ommittendo p° ꝯmittitur faciendo: et hoc tripliciter p°. modo voluntarie et p se ocidẽdo: et hꝰ ẽ grauissimũ pctm̃. 50ᵃ. di. c° si qs volũtarie. De qbꝰ sceleratissimis hoĩbꝰ multi reperiunt hodiernis tpibꝰ: q qlibz ex cã ẽt leuissima: iterficiũt hoĩes ad imaginẽ dei creatos: et tã ꝗ macelllarij hoĩuz effundũt sãguinẽ coꝶ: sicut pecudũ: imo sepe qñ nõ possunt eoꝶ bona ꝯ iustitiã rapẽ eos occidũt. de qbꝰ Ouidiꝰ ĩ. 5°. de tristibꝰ epla. 9ᵃ. igt. Cedit viribꝰ equũ: victaqz pugnaci iura sb̃ ense iacẽt. Et epla. 12ᵃ. eiusdẽ libri ẽt dicit. Adde qꝺ ĩiustũ rigido ius dĩ ense. Dant et ĩ medio vulnera sepe foro: similr sepe innocẽs occidit a nocẽtibꝰ: sicut agnꝰ a lupis: d̃ qbꝰ uersificator fabulaꝶ Esopi fabula 2ᵃ. igt Sic nocet ĩnocuo nocuꝰ: cãmqz nocẽdi Jnuenit: hij regnãt qlibet vrbe lupi. Qñ ãt timẽt occidere gladio ꝑpenas occidũt eũ veneno: de q̃ sceleratissimo vicio dĩ in. l. pᵃ. C. de malefi. plus ẽ et atrociꝰ hominẽ veneno extiguere: ꝗ ferro necare: rõ ãt huius põt assignari: qz vulnera ferri pñt videri et mede

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ri. Nō sic aūt de nocumēto veneni:vñ Auicena
optim⁹ medic⁹ nesciuit ꝓuidere ueneno sibi da/
to ab Auerois cōmentatore. R

SEcūdo ꝯmittiť homicidiū:deffēdēdo:puta si
qs vadit:ut homicidiū faciat:ꝛ qſpiā illi se scien
ter associet:ēt si nō iciet ēt imo poti⁹ dissuadeat:sed
tñ eū comitať:vt defēdat si op⁹ fuerit:tal'ꝫ Ho/
sti.homicida ē:si homicidiū ꝑpetreť:ꝛ ꝓmoueri
nō pōt. Et hoc notať in.c°.sicut dignū:eẋ de ho/
micidio. Tertio cōmittiť homicidiū adiutorio:
puta arma cōmodādo:vel alia:sine qb⁹ homici/
diū nō posset ꝑpetrari:sicut pꝫ i supꝛadcō.c°. si/
cut dignū.vbi dſ. Cōstat illos nō eē īmunes a re
atu homicidij:q lꝫ nō occidāt tñ occisoꝛib⁹ opeꝫ
ferūt:hec ibi. Et iō q venena faciūt ea ītētione:
ut hō occidať ex tali veneno:simil'r q faciūt aut
vēdūt arma:ut aliqs īiuste occidať:nō euadunt
reatū homicidij:si qs ꝑ illa moꝛiať:simil'r si nō fa
ciat venena ea ītētiōe:si ad nihil aliđ valeāt nisi
ad occidēdū:ꝛ ex inde sequať homicidiū:dꝛ re⁹
homicidij:qꝛ q cām dāni dat:dānū dedisse videť
c°.si culpa.de iniurijs ꝛ dā.da.ꝛ.ff. ad legē.aqui.
l.qui occidit.§.in hac.ꝛ.ff.vi.bono.rap.l.ꝓtoꝛ ait
la.2ᵃ.§.hoc autem. S

SEcūdo cōmittiť homicidiū loqndo:ꝛ hoc
ēt tripl'r. Primo ꝓcipiēdo:ꝑ illā regulā q ꝑ
aliū facit:ꝑ se ipsū facē vř.ff.de admi.tu.l. ita aūt
.§.gesisse.ꝟ°.ꝙ si qs.ꝛ.ff.đ vi.ꝛ vi.armata.l.pᵃ.
§.deijecisse.ꝛ.ff.de regu.iu.l.deijcit.ꝛ.l.qđ iussu al
teri⁹.ꝛ in.c° q facit ꝑ aliū.eo.ti.li.6°. Et si ꝓcepit
tñmō ꝟberari:ꝛ tñ īde sequať moꝛs:dꝛ homici/
da. Nā eẋ đ homi.c°.si.li°.6°.dꝛ. Qui mādās ali
quē ꝟberari:lꝫ ꝓhibuerit mutilari:v'l occidi:tñ
si mutileť:v'l occidať:teneť hōicidij:ꝛ efficiť irre
gularis:qꝛ poterat cogitare illđ seq posse. Et ex
hoc c°.pōt ꝯcludi:ꝙ oꝛdinās ꝛ ꝯsētiēs bellū īiu/
stū fieri:teneť de oīb⁹ malis ꝛ hōicidijs:q̄ ibi fiūt
lꝫ nō hūerit ītētionē ad illa. Et idē ē de silib⁹. Se
cūdo ꝯmittiť hōicidiū:ꝯsulēdo puta cū aliqs ali
cui ꝑsuadet facē hōicidiū:vel rogat:tal'homici/
dij re⁹ ē:ꝛ irregularitatē īcurrit:nec solū ille q di
recte ꝯsulit:sed ēt q suasit illđ:ut pꝫ ꝑ Inno.ī gľ.
sup.c°.ad audiētiā.eẋ de hōicidio.puta si qs sua/
sit alicui ictū machīe:vel baliste:vel ꝙ vadat ad
capiēdū castellū:qđ sine hoīuꝫ occisiōe capi ñ ꝓt
tūc.n.si qs occidať ibi:homicidij re⁹ ē:ꝛ irregula
ris efficitur.de pe.di.pᵃ.c°.noli.nec interest utrū
ille cui consiliū dat statim occidat:uel interiecto
tempoꝛe:nisi interim cōtrarium suaderet:uel pꝛi
mum consiliū reuocaret.uel mandatū quando ꝓ
cepit:ut inquit Inno.ubi.š. Hec autem omnia
supꝛadicta habētur in c°.si quis uiduā.50ᵃ.dist.
ubi diciť:ꝙ quadrupliciter cōmittiť homicidiū
scilicet facto:dicto:cōsilio:ꝛ pꝛecepto:ꝛ ad hoc ꝓ
positū ē bon⁹ textus in.c°.periculose:de pe.dist.
pᵃ. Et hec oīa pꝛobantur illa uerba apostoli ad
Roma.p°. Digni sunt moꝛte:non solum qui fa/
ciunt ea:sed etiam qui consentiunt facientib⁹:ꝛ
facit ad hoc quod habetur eẋ de officio delega/
ti.c°.p°.ubi glo.plene de hoc:ꝛ ultra peccatuꝫ in
omnibus pꝛedictis:ꝛ sequentibus:teneť quilibet
agens:mandans:consulens:cooperans:ꝛ īdu/
cēs:ad oēm dānum ꝛ interesse. Exo.21°.ꝛ eẋ đ in
iurijs ꝛ dam.da.c°.p°.ꝛ.c°. nullus. de regu.iu.
libꝛo.6°. T

TErtio ad ꝓpositū nřm cōmittiť hōicidiū ra
tificādo. Nā ratihabitio mādato cōparať.l.
diecit.ff.de re.iu.ꝛ.c°.ratihabitionē.eo.ti°.li°.6°.
vñ dꝛ in.c°.cū qs.de sen.exco.li.6°.ꝙ ratificās ꝟ/
beratione clīci suo noīe fcā:īcurrit excōicatiōeꝫ
ac si mādasset:sec⁹ si nō sit facta suo noīe lꝫ.n.tūc
ratificādo moꝛtal'r peccet cū ꝯsentiat:tñ nō ē ex/
cōicat⁹:ut pꝫ ibidē. Et idē dicēdū ē đ hōicidio:ꝛ
alijs. Qđ.n.meo noīe ñ ē gestū:ratū hīe nō possū
c°.ratū.đ re.iu.li.6°.ꝛ.ff.đ neg.gest.l.si pupilli.§.
sed si ego.ꝛ.ff.de ꝓcario.l.si seruus. V

TErtio ꝓncipal'r ꝯmittiť homicidiū omittēdo
Et hoc ēt tripl'r. Pꝛīo nō libando. Nā si qs
ex offō hꝫ aliū defēdē:ꝛ videat ipm occidi:ꝛ pōt
libare absqꝫ piclo suo:si nō libat:occidit:ꝫ Sco
tū i.4°.di.15ᵃ. Et ponit silitudinē de furto:ꝛ ra/
pina:qꝛ ꝫm eū:qui pōt libare hoīeꝫ.absqꝫ ꝑiculo
suo:ut nō spolieť:ꝛ ex offō teneť:ꝛ nō facit ad in
teresse teneť. Et hoc idē tenet.b.Tho.ꝛ Ray.i sū/
ma:vñ Ambꝛ.23ᵃ.q.3ᵃ.c°.nō īferēda dicit. Qui
nō repellit a socio iniuriā si pōt:tā est ī vicio:q̄ꝫ il
le q facit. Et de hoc est text⁹ exꝑssus ī casu nřo.s.
homicidij.in.c°.sicut dignū.§.illi ēt.eẋ de homici/
dio.ꝛ ī.c°.sequē.ꝛ.23ᵃ.q.5ᵃ.c°.reos. Et isto modo
fuit homicida pilat⁹:q ut ipe testat⁹ est Ioā.19°.
potuit libare xpꝫ a moꝛte:ꝛ noluit. X

SEcūdo ꝯmittiť homicidiū ignoꝛādo:ꝛ nō so
licitādo:sicut medici ignoꝛātes. Ignoꝛātia.n.
culpe annūerať:ꝛ nō excusat.l.ipitia.ff.de reg.iur.
ꝛ.§.impitia.īsti.ad.l.agl. Siliter ꝓpter negligen
tiam solicitandi:multos ꝑire ꝑmittūt medici:ꝛ
ideo dicitur in.c°.petitio.extra de homicidio. Qđ
quādo cōscientia repꝛehēdit queꝫ de homicidio:
debet se tenere reuꝫ homicidij. Quapꝛopter me/
dici debent recurrere ad cōscientiā suam:ꝛ vide/
re:an ex impitia ꝛ negligentia sua:aliquem moꝛi
permiserint. Y

TErtio cōmittitur homicidium nō subueniē
do pauperib⁹ fame moꝛiētib⁹:c°.pasce.86ᵃ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

di. vbi dic. Ambr. Pasce fame moriētē: si nō pa-
ueris occidisti. Et id medici sciant: q potius tenē-
tur curare infirmum sine mercede: nō solū pau-
perem: sed etiam diuitē: q̄ permittere eū mori: vt
inquit Inno. extra de homicidio. c°. tua nos. Et
glosa ordinaria in c°. p°. 83ª. di. mouet hāc q̄stio-
nē: vtrū medicus teneatur curare diuitē in peri-
culo mortis: qñ ipse renuit: & nullā mercedē dare
vult. Et primo arguit q nō. Inuito enī bñficiū
nō confertur. l. inuito. ff. de regu. iu. Item nemo
de suo cogitur facere beneficium: maxime diuiti.
xª. q. 2ª. c°. precarie. Itē medicus licite potest reci-
pere mercedem sui laboris. 14ª. q. 5ª. c°. nō sane.
Respondet glosa q tenetur eum curare etiā suis
expēsis: & si ꝯualuerit: poterit r̄petē expēsas: qa vti-
liter gessit negociuꝫ ei⁹. l. pomponi⁹. ff. de neg. ges.
Itē si mortuus fuerit: qa sufficit bene icepisse: lꝫ
effect⁹ nō sit subsecut⁹. l. sed an vltro. ff. d neg. ges.
.l. illicitas. §. sicuti. ff. de officio p. & in hoc casu: in-
uito beneficiū infert̄. argumētū in c°. & qui emen-
dat. 45ª. di. Sicut est licitū extrahere furiosuꝫ de
domo ruinosa: etiā inuitū. 23ª. q. 4ª. c°. ipsa pietas
talis ergo medicinas recusans debet reputari fu-
riosus. arᵐ. ff. de cōdi. insti. l. quidā. & de succes. ab
intes. c°. 3°. Et ideo medicus nō debet eius verbis
attēdere. Similiter dicit glosa. 83ª. di. in c°. ꝓui-
dendū. q si quis videat aliquē debere occidi iniu-
ste: & hoc certe sciat: & possit euꝫ liberare dando pe-
cuniam: q ad hoc tenet̄ si potest facere: salua sua
necessitate.

Z

Scire etiam debetis dilectissimi: q si mulier grauida quesiuit aborsuꝫ per medicinas: vel labores nimios: vel aliter: peccauit mortaliter: ipa & quecunqꝫ persona ei ad hoc consulēs: vel coope-rans vt patet ex p̄dictis: & hoc etiā si nō sequatur effectus: quia mala volūtas pro facto reputatur. Vt in c°. oīs. de pe. di. pª. facit lex diuus. ff. ad. l. cor-neliā. d siccarijs. Si vero sequat̄ effect⁹ & iā puer-periū erat formatū: qd fit in masculo: s̄m Augu. sup Joannē. c°. 2°. in quadraginta dieb⁹. In femi-na vero in octuaginta: vt notat̄. 5ª. di. in primo. & habetur in. 2°. sen. di. 31ª. tunc homicidiū cōmit-titur per eam: & per cooperantē vel consulenteꝫ. 2ª. q. 3ª. c°. ꝯsuluisti. & 32ª. q. 2ª. c°. q vo. & c°. moy-ses.

A

Item si mater vel nutrix vel alia persona suffocauit puerū quem tenet iuxta se in lecto: inad-uertenter opprimēs eū: mortale peccatū videtur si propter eius culpā: vel negligētiā notabilem: hoc processit: extra de his qui filios occiderūt. c°. fi. Jō monendi sunt parētes: ne filios tenellos secuꝫ in vno lecto collocent. 2ª. q. 3ª. c°. cōsuluisti. in textu & glo. concordat dñs Antoni⁹ de bu. l. d. c°. fi. vbi inquit. Nō si casū p̄cessit culpa grauis: puta qa in medio filium posuerunt: imponit̄ pñia septeꝫ annorum. 50ª. di. c°. si qua. Si vo p̄cessit culpa le-uis: vt quia in eodē lecto: sed tamē a lōge posue-rūt potest imponi penitētia triū annorū: vt ibi: si si vero nulla p̄cessit culpa de iure nō sunt puniēdi sed ad cautelā propter ambiguū: potest iponi ali-qua penitētia arbitraria: hec ille. Iteꝫ sciendū q si qua mulier procurauit aliqua venena sterilitatis aut aliquis alicui mulieri aliquid fecerit: vel ad potandū dederit: vt nō possit generare: vel concipe-re: aut ne nascat̄ soboles peccauit mortaliter: & ho-micida dicit̄. c°. si aliquis. extra de hom. & ibi dñs Antoni⁹ de bu. & de hoc est glosa in c°. consuluisti. 2ª. q. 3ª. Et predicta probant̄ per legē si q̄s aliquid §. qui abortionis ff. de penis. & ff. ad. l. corne. de sic. l. si mulierē. Nō tamē cōtrahit̄ ex hoc irregulari-tas nisi fetus erat animat⁹. d. c°. si aliq̄s. Magnū aūt est peccatū ꝓcurantiū venena sterilitatis: ma-xime cōiugatis: de quib⁹ inquit Aug. in li°. de nu-ptijs: & refert magister in. 4°. di. 31ª. di. Qui vene-na sterilitatis procurāt nō cōiuges sed fornicato-res sunt. Et idem ponitur in c°. aliquando. 32ª. q. 2ª.

B

Item si quis dederit mala medicamēta turpis amoris causa alicui: nō vt occideret: & tñ mo-rit̄: mortale est: & punit̄ ac si occidisset: quia dedit operā rei illicite. Et hoc notat dñs Antoni⁹ de bu. in dicto c°. si aliquis.

C

Item si quis occiderit aliquē a casu p̄ter intē-tionem: dando operā rei illicite: vt in ludo no-xio: puta faciens ad sara: & huiusmodi: vel etiam dando operā rei licite: sed nō adhibēdo debitam diligentiā: vt projiciēdo tegulas de tecto: nō clamā-do: vel aliud signum faciēdo: nō excusat̄ a morta-li. extra de homicidio c°. Joannes. & c°. fi. Et ibi dñs Antoni⁹ de bu. & idē tenet Alexander de ales in. 3ª. parte summe super hoc precepto & facit cᵐ. sepe & cᵐ. clerico. 50ª. di. Siliter si mlier grauida dedit causā aborsui: etiā p̄ter itētionē: vt q nimis corrizauit: vel nimis luxurie operam dedit: aut gra-uib⁹ onerib⁹ se submisit: vel indiscrete laborauit: nō videt̄ a mortali peccato excusari. extra de his q filios occiderūt. c°. de infātib⁹. Si etiā qs ex neces-sitate euitabili: vel etiam ineuitabili: ad quā deue-nit ex sua cl̄pa: homicidiū fecit: nō excusat̄. Vt si adulter comprehensus a viro qui volebat ipsum interficere: vt euaderet mortē: ipsū virū adulterē i-terficit vterqꝫ peccauit mortaliter: & vtriqꝫ impu-tat̄ culpa homicidij. extra de testi. c°. sicut. vbi glo-sa de homicidio. c°. sicut dignum. Itē si quis muti

lauit: vel mebrū aliqđ alicui inutile reddidit vel vulnerauit: aut ex iiuria pcussit: mortale est. 23ª. q. 8ª. cº. penul. ⁊ si qs occidit: vl' mutilauit aliquē in loco sacro: sacrilegiū cōmisit: ⁊ ecclesiā violauit 17ª. q. 4ª. cº. sicut.

D

Et si qs violētiaz: ēt officialis: malefactorem vel ḋbitorē eduxerit de loco sacro: vel capē fecit: mortaliter peccauit duob⁹ casib⁹ exceptis: vz si sit public⁹ latro: vel nocturnus: populator agroꝝ: ⁊ īsidiator. cº. sicut. 17ª. q. 4ª. ⁊. cº. īter alia ḋ imuni. eccle. Itē si qs fecit fieri torneamēta: vel hastiludia: aut alia hmōi: vel iuit ad ea in qb⁹ ē periculū mortis corpalis vel spūalis: mortalr peccauit ſm Ricar. in. 4º. di. 24ª. arº. 2º. q. 3ª. Et tales in torneamētis moriētes: nō debent incimiterio sepeliri: nec sup eos ecclesiasticū officiū pōt celebrari. ex̄ de tornea. cº. pº. Et hoc sufficiat ꝑ prima parte nostri sermonis.

¶ Pars secūda que dicitur excusatiōis: ī qua ḋclarat̄ in quib⁹ casib⁹ possit cōmitti homicidiuz sine punitione.

E

Secūdo in isto sermone dico: ꝙ in trib⁹ casib⁹ ṗncipalib⁹ pōt cōmitti homicidiū sine culpa vz si fiat iustitia intercedēte: aut necessitate cogente: aut casu accidēte. Primo sciēdū ſm Alexā. de ales in. 3ª. pte sūme sup hoc ṗcepto. arº. vltº. ꝙ iudex publicus pōt occidē aliū triplici iustitia cōcurrente: vz iusta cā: iusto ordine: ⁊ iusto aīo: primo notandū ē ſʒ Alex. ubi. s̄. arº. 3º. ⁊ Tho. ubi. s̄. arº. 2º. ⁊ Aste. pte pª. liº. pº. tiº. 25º. arº. 2º. q. 2ª. ꝙ iudex secularis pōt occidere sine peccato malefactoreʒ ī iudicio cōuictū. Et de hoc scriptū ē. Exodi. 22º. vbi ingt dn̄s principib⁹ maxime Moysi. Maleficos non patieris viuere: ⁊ Dauid in ps̄º. dicebat. In matutino īterficiebā oēs peccatores terre. Et de hoc Hiero. sup Esaiā loquit̄: hāc sententiam cōfirmās. Et hr̄. 23ª. q. 5ª. cº. qui malos. ⁊. cº iudex. ⁊. cº. homicidas. ⁊ in. cº. miles. hoc. n. redūdat in cōem vtilitatē sceleratos punire. Nam pena vni⁹: ē met⁹ multoꝝ. l. aut facta. §. fi. ff. de penis. ⁊. l. quicūqʒ. C. de here. ideo. in. l. si a reo. §. fi. ff. de fideius. scriptū ē: penam ob maleficia solui magna rō suadet. ⁊ ī. l. si operis. ff. de penis. iteꝝ dr̄. Nō remitti penā facile publice interest: ne ad maleficia quisqʒ temere ꝯsiliat: facilitas. n. uenie īcētiuū tribuit ḋliquēdi. 23ª. q. 4ª. cº. ē iiusta ⁊. c. seq̄nti. vn̄ Mōtanarius in luna celeri ingt. cº. 72º. Omne frequētari facit īpunitio crimē. Accēdit culpā facilis dimissio pene. dr̄ ēt Eccl'. 8º. qr non ꝓfert̄ cito ꝯ malos snīa: absqʒ ullo timore filij hoīum ꝑpetrāt mala. Debēt ergo iudices publici punire reos: ne corrūpant bonos: modicum enim fermentum totam massam corrumpit: prime Corinth. 5º.

F

Est tn̄ sciēdū ſm Alex. de ales vbi. s̄. ī rn̄sione ṗmi argumēti: ꝙ aliqn̄ iudex dʒ differre punitionē maloꝝ in aliqb⁹ casib⁹: vz qn̄ malicia nō ē nota. Sicut fecit dn̄s Matth. 13º. q ꝓhibuit extirpare çiçaniam: ne simul extirparet̄ ⁊ triticū: qn̄ ergo nō possūt occidi mali: qn ēt occidant̄ boni: tūc dʒ ꝓlōgare punitionē. Itē aliqn̄ ratiōe etatis illi⁹ q deliqt: vel alia iusta cā seueritas iustitie aliqn̄ mitigat̄: ut hētur. C. ex qb⁹ causis infamia irrogat̄. l. ⁊ si seuerior. ⁊ plene notat̄. ff. eo. ti. l. quid gº. §. pena grauior. ⁊. ff. de mino. l. auxiliuz §. ī delictis. ⁊ de mune. ⁊ hono. l. 1ª. §. simili. ⁊. ff. ḋ re. mili. l. non oēs. §. a barbaris. Itē qn̄ qs peccauit ex lubrico lingue. l. famosi. §. pº. ff. ad. l. iuliam maie. Itē qn̄ calore iracūdie aliqd factū ē: dʒ miti⁹ puniri: ut exṗsse pʒ. ff. de regu. iu. l. qcqd. ⁊ ī. l. 3ª. ff. de diuor. vbi dr̄. Quicqd calore iracūdie fit vel dr̄: nō ṗus ratū ē: qʒ si ꝑseuerātia apparuerit iudiciū aī fuisse. In alijs quoqʒ casib⁹ dʒ iudex mitigare vltionē sicut ī casu legis pᶜ. ff. de bo. co. q mortē sibi cōsciuerūt: vbi dr̄. Ignoscendū ē eis q sanguinē suū q̄litercūqʒ redimere voluerūt: similiter qn̄ iudex nō ē bn̄ cert⁹ de crīe: nō dʒ malefactorē punire. Meli⁹ ē. n. impunitū nocētem relinq̄re: qʒ inocētē cōdēnare. ff. de penis. l. absentē. ⁊. C. e. l. ḋcurionū. Itē dʒ mature progredi ī punitiōe: qn̄ mali hēnt multos seq̄ces: nā pp multitudinē peccātiū: detrahit̄ aliqn̄ aliqd seueritati: ut hr̄. 9ª. q. pª. cº. ordinationes. ⁊. 44ª. di. cº. comessatiōes. Qn̄. n. qs vult accendē nimiū ignem sepe cōburit totā domū. Iō dr̄ ꝙ parcēdū ē aliqn̄ multitudini. s. pp maius malū euitādū. cº. ut cōstitueret̄. 50ª. di. pª. q. 7ª. cº. quotiens. ⁊. 23ª. q. 4ª. cº. ipsa pietas. ⁊. cº. non pōt. ⁊. cº. cū quisqʒ. vbi dicitur: ꝙ pp scandalum vitandum debet correctio differri.

G

Et notandū ē ſm Alex. ḋ ales. vbi. s̄. ⁊ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 64ª. arº. 6º. ꝙ nec iudici: nec alicui ṗncipi lʒ occidere inocētē: nec dʒ trahi ī exēpluz Abrahaz: qui voluit inocētē filiū imolare. Geñ. 22º. Nam hoc fecit ṗcepto diuino. cº. lex eterna. 23ª. q. 5ª. Iō scriptū ē Exo. 23º. Innocētē ⁊ iustū nō occides. ⁊ Daniel'. 13º. Iustū ⁊ inocētē nō interficies. Quapp igt. b. Tho. ī. liº. de regi. ṗn. ꝙ magnū meritū iudex ꝯsequit̄ reū occidēdo. Sʒ magnū suppliciū meret̄ inocētē dānādo: vn̄ sciendū est ſm Alex. vbi. s̄. arº. 4º. in solutione tertij argumēti: ꝙ iudex sciens inocētē falsse accusatū per falsos testes: dʒ magna vti prudentia: ⁊ diligēter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

examinare testes:ut eos cõuincat ð falso testimo
⁊ sic eos repellere: ⁊ innocẽtez liberare:aut sic hoc
nõ põt facere:dz eum ad superiorem remittere.
Quod si iudex nõ põt subterfugere qn eũ iudi/
cet:sic cõuictũ põt iudicare: ⁊ euz cõdẽnare nec
peccat ꝯm quosdã Prio q2 talis nõ cõdẽnat eũ
q ẽ iustꝰ inquãtũ iustꝰ:sz inquãtũ cõuictꝰ: ⁊ com
probatꝰ iiustꝰ: ⁊ dignꝰ morte. Scdo q2 iudex ta/
lis ferẽs sniam ꝯm allegata:nõ occidit inocẽtem
sz illi q eum falso accusant. Judex.n.dz iudicare
ꝯm allegata ⁊ approbata.l.illicitas .§. ꝟitas .ff.
de offi.presi.l.iudices.C.de iudic.facit.2ª.q.pª.§.
his oĩbꝰ auctoritatibꝰ.⁊.3ª.q.7ª.c°.iudicet. Sz
sciẽdũ ẽ ꝙ Nicolaꝰ de lira.sup Exo.23°.tenet ꝯ/
riũ:q2 lz ꝯm legẽ humanã ꝓdicta possit fieri ipu
ne: ⁊ iudex possit ꝓcedere ꝯm allegatiões ⁊ ꝓba
tiones:tñ quo ad deũ ẽ aliter. Nõ.n.vult deꝰ iu/
dicari ꝯm illud qð apparet:sz ꝯm illud qð in ve
ritate ẽ:vñ Joãnis.7°.scriptũ ẽ. Nolite iudicare
ꝯm faciẽ sz iustũ iudicium iudicate:pꝑ qð hõ dz
potiꝰ tollerare oĩe malũ:q̃z ꝯsẽtire peccato.23ª.
q.5ª.c°.ita ne.vñ scriptũ ẽ ex̃ de sen.exco.c°. inq
sitioni. Qð sciens pro certo ĩpedimẽtũ cõiugij:
licet illud apud ecclesiã probari nõ possit:dz po/
tiꝰ excõicationẽ humilit̃ sustinere: q̃z per carna/
le commertium peccatum operari mortale. Sed
de hac questione tractabo diffusius in secunda
parte principali huius operis sermone.31°.per
tria vide ibi. H

QUãtũ ꝟo ad ministrũ dicit. Tho.vbi.s̃.ar°.
6°.ꝙ si snia ,contineat intollerabilem erro
rẽ:nõ dz obedire iudici ĩ occisione innocẽtis: alit̃
excusarent̃ carnifices q occiderũt martyres:ĩ his
eñi que sũt ꝯ deuz nulli ẽ obediendũ.xjª.q.3ª.c°.
nõ.n.semp.cũ.8.capitulis sequentibꝰ. Si ꝟo nõ
cõtineat manifestã iniustitiã:nõ peccat ꝓceptuz
exequẽdo:q2 ipse nõ hz discutere supioris sniam
⁊ in dubijs subditꝰ tenet̃ obedire superiori.11ª.q
pª.c°.quod autẽ.in fi.vñ si ipse est in bona fide
excusat̃ ꝓpter obediẽtiã.l.liberoꝝ.§.fi. in fi.ff.de
his qui notantur infamia. I

SEcũdo ad hoc:ut iudex possit iterficere ma
lefactorẽ reqrit̃ ꝯm Alex.de ales vbi.s̃.ar°.
9°.⁊ Tho.vbi.s̃.ar°.4°.⁊ Aste.vbi .s̃. ar° .2°.q.
4ª.ꝙ non sit sacerdos vel in sacris ordinibꝰ cõsti
tutꝰ.licet.n.ministris testamẽti veteris hoc esset
licitũ.ut pz de Moyse q interfecit simul cũ soci/
is suis vigititria milia hoĩuz:q adorauerũt vitu
lũ cõflatilẽ. Exo.23°. Et de phinees q occidit isra
elitã peccantẽ cũ muliere madianitide. Nume/
ri.25°. Samuel q̃q3 occidit Agã regẽ amalech.
primi Reg.15°. Et helias iterfecit ꝓphetas Ba/
al.tertij Reg.18°. Tamẽ ministris noui testamen
ti hoc nõ licet:q2 sũt ⁊ debẽt eẽ maioris perfectio
nis ⁊ deuotionis. Et de hoc ẽ textꝰ in.c°. clericuz
50ª.di.vbi dĩ ꝙ nõ debẽt se ĩpedire clerici de ef/
fusione sanguinis.⁊.23ª.q.8ª.c°.nõ pilla.⁊.c.cle/
rici.iõ dñs noster Matth.19°.⁊ Luc.22°.⁊ Jo
an.18°.ꝓcepit Petro reponere gladiũ in vaginã
de quo ẽ textꝰ.23ª.q.8ª.c°.cũ a iudeis.imo nec d/
bent portare arma sine iusta cã:puta si transeat ꝑ
loca periculosa ad terrorẽ latronũ:licet nõ debe/
ant aliquẽ percutere si possũt aliter periculũ eui/
tare: ⁊ hoc notant̃ ꝑ glosã.ex̃ de vita ⁊ hone.cleri.
c°.p°.Facit.cm.maximianꝰ.23ª.q.3ª. ⁊ dicit glo.
vbi.s̃.ꝙ clerici portãtes arma sine cã:si tertio ad
moniti nõ destiterint:perdũt ꝓuilegiũ illiꝰ cano/
nis qui habetur in.c°.si quid suadente.17ª.q.4ª.
⁊ extra de sen.exco.c°. in audientia. ⁊ in.c°. con/
tingit. K

TErtio ad hoc:ut p ossit iuste occidere male/
factorem aliqs iudex:requirit̃ iustꝰ animus
vz ꝙ hoc faciat iusto aĩo:sicut.n. requirit̃ ꝙ reꝰ
sit accusatꝰ ⁊ ꝯuictꝰ:ut inquit Ambro.sup psal/
mũ bti ĩmaculati.⁊ Aug.in.c°.multi.2ª.q.pª. et
eadẽ snia hr̃ in.c°.si peccauerit.⁊.c°.deꝰ omnipo
tẽs.eadẽ qõne ⁊ cã.⁊ in.c°.iudicãtẽ.30ª.q.5ª. Nã
snia citra ordinẽ iudicioꝝ a ꝓfide lata: auctorita
tẽ rei iudicate nõ obtiet.§.itẽ snia.2ª.q.6ª.ita re
qrit̃ ꝙ faciat çelo iustitie: ⁊ ñ amore pecunie:vel
rancore aut liuore vindicte:vt dicũt Alexan.de
ales.⁊ Tho.in locis ꝓallegatis ait.n. Isidorꝰ lib.
2°.solilog.c°.54°. Tale erit opꝰ tuũ qualis fuerit
ĩtẽtio tua. Ideo nõ solũ iudex sz ẽt minister occi
dens malefactorẽ aĩo malo: ⁊ ex vindicte libidi/
ne:vel alia mala intentione lz ille malefactor sit
ꝯuictꝰ in criĩe:tñ ut homicide reputant̃.23ª.q.5ª.
c°.miles.⁊ c°.cũ minister.l. Secũdo principalit̃
excusat a pena homicidij:si qs illud faciat neces
siate cogente.ꝯm Alex.de ales vbi.s̃.ar°.7°. Et
Tho.2ª.2e.q.64ª.ar°.7°.⁊ Ricar.in.3°.di.37ª.
ar°.3°.q.2ª.⁊ Aste.vbi.s̃.ar°.2°.q.7ª. Si .n.qs
insequit̃ ab aliquo:ut occidat̃: ⁊ alio modo eua/
dere põt q̃z ꝑ mortem aduersarij si:insequentem
occidit:reꝰ homicidij erit. Si aũt aliter non põt
euadere mortẽ sine occasione aduersarij : tunc si
nõ odij furore:sz cũ animi dolore insequẽtez occi
dat:non peccat:vnde dicitur.C.ad.l.corneliaz de
siccarijs.l.2ª. Is qui aggressorem vel quẽcunq3
aliũ in dubio vite discrimine constitutus occide
rit:nullam ob id factum calumniam metuere de
bet. ⁊ in.l.sequenti scribitur. Si quis percussorez
ad se venientẽ ferro depulerit:non tenetur crimi
ne homicidij:quia defensor ꝓprie salutis videt̃ i

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nullo peccasse. Dicq3.ff.de iustitia τ iure.l.iij.hoc iure euenit:ut quaz qsq3 ob tutelã sui corpis vim fecerit iure fecisse existimet. τ.ff.ad.l.aql.l.iij.scriptum est. Aduersus piculum:nãlis ratio pmittit se defendere.τ.ff.de bo.eoꝝ qui mor.sibi ꝯsci.l.pª ponit eadez snia.τ.C.qñ liceat.vnicuiq3 se sine iudice vindicare.l.i.dĩ. Melius est ante tpꝰ occurrere:q̃ post exitum vindicare. Et idem hẽ in.l.fi. C.in qbus causis in integrũ restitutio nõ est necessaria.τ.ff.ad.l.aquil.l sciam.§.qui cum aliter. Dicit iurisconsultus vi3 vi repellere:oẽs leges:omniaq3 iura pmittũt: hoc idem hẽ.extra de homicidio in.cº.significasti.el.pº. Tñ hec defensio debet fieri cu3 moderamine inculpate tutele:ut habet i di.cº. significasti: vnde dicitur in.d.cº. per doctores.τ glo. Quod dicitur tunc fieri cum moderamine:si illud tñ fiat sine quo violẽtia repelli nõ põt:vnde post iniuriam illatã:nõ lic3 ex interuallo insurgere ꝯtra iniuriãtem:qꝛ sic eẽt vindicta:nisi viderit iniuriãtem paratũ denuo repcutere:ut ingt glo.in.d.cº.significasti. M

Sed querũt qda3:vtrũ clericis liceat occidere inuasorẽ. Et dicũt qdam:q̃ nõ:τ huius opiniõis videt fuisse Laurẽtius:τ Bernardus in.cº.ex multa.extra de voto.τ extra de homicidio cº.suscipimꝰ.in glo.dĩ. Qd clericus nõ debet pro pter tpalia:etiã ꝯtra saracenos armis se defendere:τ pliãtem interficere.arᵐ.23ª.q.8ª.cº.2º.τ.cº. ꝯuenior.τ.cº.suscepimus. Laicus vo põt pñia3 suã:τ res suas defẽdere τ hostẽ etiã puenire.arᵐ. C.vñ vi.l.ij.τ.23ª.q.2ª.cº.ꝺ his. Siliter allegãt isti.c.de his clericis.50ª.di.vbi Nicolaus papa ingt. De clericis qui occiderãt paganum. Scito nos nullam occasionẽ:nec vllã tribuere licẽtiam eis:quẽlibet hoiu3 quomodolibet occidẽdi. Sed ad hãc qõnem ego rñdeo:q̃ ita clerici:sicut laici possunt vim vi repellere:τ defẽdere se τ sua:extra de homicidio.cº.significasti.τ de hoc est tex.in.cº. dilecto.de sen.exco.liº.6º. Jmo dico:q̃ si clericus ita inuadat q̃ aliter mortẽ vitare non potest nisi occidat:vl mutilet inuasorẽ:hoc faciendo nõ est irregularis clemen.si furiosus.ex de homicidio. Nõ obstat mõ.cᵐ. de his clericis.qꝛ ibi loquit de illis clericis q interfecerant ex necessitate euitabili:tales eni3 effi ciuntur irregulares.fm Ray. τ Ber. τ Hosti. ut recitatur in summa confessorum liº.2º.tº.pº.q.21ª. Non ãt loquit de necessitate ineuitabili:vel possumus dicere q̃ ibi non erat periculum mortis sed tñ mõ reꝝ:τ iõ nõ licuit ei interficere paganũ:vel põt dici q̃ de iure antiquo:clerici occidentes hominẽ efficiebant irregulares:τ de hoc loquit ille textꝰ:mõ autẽ non per dictã clemẽtinam:si furiosus. Unde licite possunt clerici se defendere:tñ maioris pfectionis eẽt clericis imo quibuslibet bonis xpianis:potiꝰ pati iniuriã:q̃ inuasore3 pcutere:iuxta illud saluatoris dictum Matth.6º. Si quis pcusserit te in vnam maxillã:pbe ei τ alterã. Sed pauci habẽt istam pfectionem. N

Sciẽdum quoq3 fm Alex.de ales:τ Ricar. vbi.s̃.τ etiã Aste.in loco pallegato. Qd fm legem reus homicidij nõ erit:qui latronẽ nocturnũ occiderit:qd intelligit:si sine piculo rerum: τ psone ei parcere nõ potuit:na3 Exo.22º.scriptu3 est. Si effringẽs fur domu3:τ suffodiẽs fuerit iuẽtus:τ accepto vulnere mortuus fuerit:percussor nõ erit reus sanguinis:qd si orto sole hoc fecerit homicidium ppetrauit:τ ipse morietur. Et ratio est fm Aug.ibi.qꝛ de die poterat occidẽs discernere q̃ ad furãdu3:nõ ad occidẽdũ venisset. Tñ si talis fur diurnus pfodiẽs domum: τ infringẽs defendat se cum armis:põt impune interfici:extra de homicidio.cº.si perfodiens.τ.ff.ad.l.corneliã3. de siccarijs.l.fure3. Et fm aliquos:si diurnus fur velit me occidere:possũ eũ preuenire.arᵐ.in.l.2ª. 3ª.τ.4ª.C.ad legem corneliam.de siccarijs. Siliter nocturnum populatorem agrorum suoꝝ3: potest quis interficere impune:quando aliter se defendere non potest.C. quando liceat vnicuiq3 se sine iudice vindicare.l.pª.τ.2ª. Tertio pricipaliter excusatur quis occidens alium:si hoc facit casu accidente sine sua culpa fm Thomam.2ª. 2ᵉ.q.64ª.arº.8º.τ Alexandrum vbi.s̃.arº.8º. τ Asten.etiam vbi s̃.arº.8º. Si quis enim det operã rei licite:τ adhibeat diligentiã debitã:si qd pter intentionẽ acciderit malũ:eẽt homicidiũ non iputat ei ad peccatũ. Cũ eni3 fm Aristo.2º. phisicoꝝ: casus sit cã agens pter intentionẽ: τ casus fortuiti nõ possint humana prouidẽtia pcaueri. vt dr in.l.que fortuitis.C. de pignoraticia actione. Cũ omne peccatu3 sit volũtariũ vt dr.23ª.q. 4ª.cº.nabucdonosor.τ.45ª.di.cº. de iudeis: τ 15ª.q.pª.cº.merito.τ.cº.illa.τ.cº.nõ est. Jõ si qs aliquid licitũ faciat:τ bona intentiõe:si ꝯ eiꝰ volũtatẽ aliud occurrat sine sua negligentia:nõ debet ei ad peccatũ iputari.ut iquit Aug.23ª.q.5ª. cº.de occidẽdis. Jõ in.cº.hi q.50ª.di.inquit Nicolaus papa. Hi q arborẽ incidere videntur: si cõtigerit:ut cadẽs arbor occiderit hoiem iculpabiles sũt atq3 inorij:qꝛ nec volũtate eoꝝ nec desiderio homicidiũ ppetratũ est. Siłr sciendũ ẽ q̃ si qs miles in bello iusto occidit hoiez:nõ ex odio vł ꝺsiderio effũdẽdi sanguinẽ:s3 qꝛ aliter nõ põt hostes sbijcẽ:seu iducẽ ad obitũ iustitie ñ peccat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ſm Tho. vbi ſ. ar°. 7°. ⁊ hoc ingt expſſe Augu. 23ª. q. pª. c°. quid culpat. vbi ait. Qd ſi qs in bello iuſto occidit: nõ eſt homicidiũ. Si vero qs dat operã rei licite: ſed nõ adhibet diligẽtiã debitã: ꝙuis cõtra volũtatẽ ſuã fiat homicidiũ: tñ eſt reus homicidij: vt dictũ eſt i parte pma nři ſmõis. Sicut cũ quis ꝓijcit lapides ad expellẽdas beſtias de agro: ⁊ hoc faciat in locis: ꝑ que ſolẽt hoĩes trãſire ⁊ nõ attẽdit ſi qs trãſeat: vel vult ad terrã ꝓſternere arborẽ: ⁊ nõ clamat: vel aliqd per qd iterfici aliqs poteſt: vult ꝓijcere de feneſtra: aut tecto: ⁊ trãſeũti nõ denũciat: nec ſignũ facit. Uel equũ currere facit: vbi eſt multitudo hoĩum: ⁊ ſimilia: vt dr in. c°. hi qui. 50ª. di. Et ideo Lamech iputat homicidiũ: qui iterfecit hoiez: credẽs iterficere beſtiã Geñ. 4°. ⁊ c°. merito. §. ſed obijcit. 15ª. q. pª. quãdo vo oĩno ꝑter intẽtionẽ nřaz: ⁊ ſine culpa nřa: accidit homidiũ caſu fortuito: nõ debet nobis imputari. Scriptũ eſt eni in. l. verũ. ff. de minoribus qd fato ꝯtingit: cui vis pñfamilias: ꝙuis diligẽtiſſimo põt cõtingẽ. Et idẽ in ſñia habet. in. l. ad eos. ff. comoda. ⁊ in. l. 2ª. §. ſi eo tpe. ff. de admini. rerũ ad ciui. ꝑtinẽtiũ. ſcriptũ eſt. Fortuitos caſus nullũ hoĩum cõſiliũ ꝓuidere põt. Et hoc ſufficiat pro ſecunda parte noſtri ſermonis.

¶ Pars tertia de homicidij deteſtatione. Q

Q Uantũ ſit deteſtabile horribiliſſimũ homicidij viciũ: patet in primo homicida kaim: qui iterfecit fratrem ſuum Abel Geñ. 4°. Cui dixit deus ad oſtẽdẽduz homicidij grauitatẽ. Maledict⁹ eris ſup terram que aperuit os ſuum: ⁊ ſuſcepit ſanguinez fratris tui de manu tua: cũ operat⁹ fueris eã: nõ dabit tibi fruct⁹ ſuos. Uagus ⁊ ꝓfugus eris ſup terrã oĩb⁹ dieb⁹ vite tue. Et ideo deſperatus ex neqtia ſua dixit kaim. Maior eſt inigtas mea: ꝙ vt veniaz merear: ecce eijcis me hodie a facie tua: oĩs qui viderit me occidet me: ⁊ ſic factũ ẽ. Qui eni gladio ferit gladio pibit. Mat. 26°. di. qꝫ i dicto. 4°. c° Geñ. ꝙ poſuit de⁹ ſignum in kaim. ſ. tremorem horribilẽ oĩum mẽbrorũ ad ei⁹ maiorẽ afflictionẽ Hoc maledictũ viciũ homicidij proprie eſt diabolicũ. De diabolo eni dicit Joã. 8°. Ille homicida erat ab initio: quod viciũ eſt nõ ſolũ cõtra legem diuinã: ſed etiã cõtra legẽ naturalem: que vult ꝙ nullus faciat alteri: qd ſibi nolet fieri. c°. ius naturale. pª. di. ⁊ ſm circũſtãtiã põt eſſe grauiſſimũ oĩum peccatorũ cõtra proximũ: quia per homicidium nõ ſolũ ꝓuatur prim⁹ corporis virtute: ſed etiã damnat frequẽter ei⁹ aĩa in ifernũ: qñ occidit qs exiſtẽs in mortali peccato: vel ex ira ⁊ odio ꝯtracto ex occiſiõe: morit cũ deſiderio vidicte. Et

ſõ ingt Ari. in. pª. pte ſecreti ſecretorũ ad Alexãdrũ. Quãtũ potes caue effũdere ſanguinẽ humanũ. Hoc etiã maledictũ ⁊ horribile peccatũ homicidij: oĩb⁹ legib⁹ acriter punit: vt habet. ff. ad. l. corne. de ſica. l. pª. ⁊. l. 3ª. §. legis cornelie. ⁊. C. eodẽ l. pª. Ideo dr. C. de epali audien. l. nemo homicida ⁊ paricida. qd fecit ſemp expectet. ſ. horribiliſſimã penaz mortis: que ſtatuta eſt homicidis a lege ciuili vt habet in ſupradicꝭ iurib⁹. Et multo grauior: occidẽtib⁹ pñem vel matrẽ: filiũ vel filiã: aut frẽm vel ſororẽ: vt habet. ff. ad. l. pompeiã. de paricidijs. l. pª. Eſt eni nimia crudelitas ⁊ admirabilis horribilitas occidere tales. Unde mõtanarius in luna celeri ingt. Sautiat hoſtili ffnus acerbi⁹ enſis. Et qdã ali⁹ vſificator ait. Eſt offẽſa grauis: nimiũ paritura dolorẽ. Cũ mihi qui debet cõmodus eſſe: nocet. Qualiter aũt puniant tales: ⁊ ꝙ acerbe: poſui ſupra in ſmõe ſcdo de honore parẽtũ. Nõ ſolũ aũt puniunt morte: qui occidũt actualiter: ſed etiã qui voluerũt occidere qñ ad actũ venerũt: licet implet nõ potuerũt. l. iſ qui cũ tello. C. ad. l. corne. de ſica. vbi dicit. Is qui cũ tello ambulauerit hoĩs necãdi cauſa: ſicut is qui occiderit hoĩem: legis cornelie de ſicarijs pena cohercetur. Que lex canonizata eſt de pe. di. pª. c°. is qui cum tello. In grauiorib⁹ eni ⁊ magnis criminib⁹: volũtas ⁊ nõ exitus inſpicit. l. diuus. C. ad. l. cor. de ſic. Sec⁹ vero in leuiorib⁹ quo ad penã. Et ita ſoluit ꝙ poſſet opponi in. l. pª. in fi. ff. eodẽ ti°. Ubi dicitur. Quid eni obfuit conatus cũ iniuria nullum habuit effectũ: punit quoqꝫ homicida pena legis canonice: per quã efficit irregularis: ⁊ nõ põt promoueri ad ſacros ordines: ⁊ eijcit iã promot⁹: ſicut patet. 50ª. di. c°. ſi quis viduã. ⁊. 51ª. di. c°. aliquãtos. ⁊ extra de homicidio: c°. ſicut dignũ. ⁊ c°. ſignificaſti. T

T Ertio puniunt homicide pena diuinali. De⁹ enim maximã vidictã de talib⁹ facit. Sũt. n. quattuor que in cõſpectu dei clamãt: poſtulantes vidictã. Primũ eſt homicidiũ. Geñ. 4°. vbi dixit dñs ad kaym. Uox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Et ppea dicũt qdã ꝙ vuln⁹ iterfecti adueniẽte iterfectore: ſtatĩ copiõſe emittit ſãguinẽ: qſi clamãs ⁊ petẽs a deo ⁊ hoib⁹ vidictaz fieri de illo. Secũdũ eſt viciũ ſodomiticuz. Geñ. 18°. Clamor ſodomorũ multiplicat⁹ eſt: ⁊ peccatũ eorũ aggrauatũ eſt nimis. Tertiũ eſt oppſſio inocẽtiũ. Exod. 3°. vbi dr de filijs iſrael ab egiptijs iniuſte oppreſſis. Aſcẽdit clamor eorũ ad dñm ab operib⁹ ſuis: ⁊ audiuit gemit⁹ eorũ. Quartuz eſt mercenarij defraudatio: vñ Jacobi. 5°. dicit. Ecce merces mercenariorũ y fo ꝙ fraudata ẽ a vo

bīs clamat:⁊ clamoꝛ eorū in aurib⁹ dñi sabaoth
introibit.Et est ratio quare ista clamēt: q̄ꝛ in his
cōmittit̄ q̄si homicidiū.Nā in peccato cōtra na/
turā perdit̄ id qđ potuit esse materia corporis hu
mani:ideo est q̄si homicidiū.In oppꝛssione quo/
q̄ꝫ innocētiū:⁊ fraudatione mercenariorū subtra
hit̄ illis vñ viuāt:⁊ iō a deo q̄si homicidiū reputa
tur.Eccli.34°. Qui offert sacrificiuꝫ ex substātia
pauperū: q̄si qui victimat filiū in cōspectu patris
sui: panis egētiū:vita pauperis est: qui defraudat
illū hō sāguinis est:qui aufert in sudore panē:q̄si
qui occidcit ꝓximū suū.Qui effūdit sāguinē: ⁊ q
fraudē facit mercenario:fratres sunt: hec ibi. Et
iō de⁹ horribilit̄ punit tales homicidas:⁊ facit eos
īterfici:vel a iudicib⁹:vel ab alijs ꝓuatis personis.
Scriptū est enī Apoc.13°. Qui gladio occiderit:
opꝫ eū gladio occidi.Et idē ait dñs. Matt.26°.
Nā vt ait Hermogenes:q̄ñ hō hoieꝫ īterficit v̄tu
tes celorū clamāt ad diuinā maiestatē vt faciat
vīdictā.Itē aīe īterfectorū:vñ Apoc.7°.dicit bea
tus Joannes:ꝙ audiuit voces occisorū clamātiū
⁊ dicētiū.Uidica dñe sanguinē nr̄m qui effusus
est.Et ꝓpea de⁹ facit eos īterfici.Et iō Seneca ad
Lucillū eplarū li°.16°.epl̄a.2ᵃ.inq̄t. Ab alio ex/
pectes:alteri q̄d feceris.Inquit enī Gofredus in
poetria.c°.23°.Sepe sagitātē vidicit referre sagi/
ta.Inq̄ꝫ virum plage ꝯuersa recurret̄ plaga.Uñ
dicit̄ in cōi prouerbio.Molti fano da bene venu
to che ando ꝑ batē e fu batuto.Ideo dicit David
in ps°. Uiri sāguinū ⁊ dolosi:nō dimidiabūt dies
suos:punit̄ quoq̄ꝫ homicida lege mosaica. Naꝫ
Exodi.21°.dicit̄.Qui ꝑcusserit hoiem volēs occi/
dē:morte moriat̄.Et in eodē.c°.dicit de⁹. Si q̄s
per idustriā occiderit ꝓximū suū:⁊ per isidias:ab
altari meo euellas eū:vt moriat̄. Q.

Scitote ēt o crudelissimi homicide bestijs acer
biores:ꝙ ad maximā restitutionē estis obli
gati.Et primo de mutilātib⁹:⁊ vulnerātib⁹ dicit
Ric.⁊ Scot⁹ in.4°.sen̄.di.15ᵃ. ⁊ Landulfus nea
politan⁹ i eadē di.ꝙ tales tenent̄ ad tria. Primo
ad expēsas q̄ circa medicū ⁊ vulneris sanitatē fi
unt:vt habetur de iniu.⁊ dāno dato. c°.si rixati.⁊
originaliter hētur Exodi.21°.vbi dicit̄. Si rixati
fuerīt hoies:⁊ ꝑcusserit alter ꝓximū suum: ⁊ ille
mortu⁹ nō fuerit:sed iacuerit in lecto: qui ꝑcusse/
rit operas ei⁹.s.amissas ſm gloᵃᵐ:⁊ expensas.s.in
medico ⁊ i medicinis restituat.Secūdo tenet̄ ad
illa que vulnerat⁹: talis lesionis occasione ami/
sit:puta homo vulneratus:vel mutilatus dedi/
tus erat alicui laboritio corporali.Unde verisimi
liter credi pōt:ꝙ inde lucratus fuisset aliquid: te
net̄ enim ledens ad talem satisfactionē:ut inquit
glo.in ꝓdicto.c°.facit.cᵐ.pᵐ.de iniurijs.⁊ dā.da.
⁊.ff.ad.l.aq̄l.l.qua actione.Tertio tenet̄ ad placā
dum lesum:de iniuria data.Cum enim honoꝛ sit
inter exterioꝛa bona maximū bonum:nō pōt in/
ferri alicui iniuria grauis:per quam deijciat̄ mul
tum:q̄n iniuriās obliget̄ ad restitutionē talis ho/
noris:ſm Tho.2ᵃ.2ᵉ.q.62ᵃ.art.6°.Unde debet ab
eo petere veniā per se:vel per interpositam ꝑsonaꝫ:
⁊ satisfacere ei de iniuria ad arbitrium boni viri:
ſm Scotū:vbi supra:⁊ Aste.nr̄m in sūma.lib°.
5°.ti.29°.Similiter ille qui mutilauit mēbrum ali
cui:puta abscidit manū:vel pedem:vel eum ceca/
uit:tenet̄ vltra solutionē expensaruꝫ factaꝝ in cu/
ratiōe plage:satisfacere mutilato pro toto tēpore
vite sue:quo vsus fuisset illo mēbro:ſm Scotuꝫ
vbi.s.qui dicit:ꝙ tenet̄ ad satisfactionē afflictio
nis illi⁹ mēbri mutilati:cum ꝑpetuo vita illi⁹: sit
sibi dolori ⁊ tristitie:viuere sine oculis:vel mani/
bus:⁊ tenet̄ alere trūcatum si indiget:⁊ nō soluꝫ
ipsum:sed etiam eos quos ipse alebat:⁊ nūc ale/
re nō pōt.Et hoc ad arbitriū boni viri. R

Similiter sciēdum est:ꝙ occidēs aliqueꝫ:te/
net̄ ſm Scotū:vbi.s.⁊ Rodonēsem:quem
refert ⁊ sequit̄ Astesanus in sūma.libro p°.ti.23°
q.4ᵃ.in ꝓn.Exponere vitaꝫ suā: in aliqua causa
iusta:utpote cōtra inimicos ecclesie:seu alios infi
deles:ordinādo labores:⁊ ꝑiculuꝫ vite sue:pro sa
tisfactione illius quem occidit:ut cui non pōt in
corꝑalibus:satisfaciat in spūalibus bonis.Si au
tem ꝓdicti casus nō occurrerēt:debet totā vitā su
am:talis homicida in oꝛone:⁊ penitētia cōsuma
re:pro aīa illius quem occidit:ſm Giraldū odo
nis:⁊ Scotum:vbi supra:⁊ dicit Speculatoꝛ in
tit.de iniurijs.⁊ dāno dato.§.sequit̄.v.sed nō q̄d
dices.ꝙ lꝫ liberū corp⁹:nō recipiat extiatiōeꝫ.ff.
si q̄dru.pau.fe.di.pe.Tñ si q̄s occidat aliquem li
beruꝫ:vltra oēs expensas factas in curatione vul
nerum illius:veniet etiā extimatio oparuꝫ:q̄bus
pater:vel filij occisi:⁊ alij qui per ipsum viuebant
propter homicidiū carituri sunt.l.ex hac lege.ff.
si qua.pau.fecis.di.⁊.ff.de his qui deie.vel effu.l.
fi.Et si occisus non habebat arteꝫ:nec laborabat
respōdit idem Speculatoꝛ vbi supra:ꝙ extima/
bit̄ interesse.arᵐ.ff.de liber.causa.l.fi.⁊.ff. de vsu/
fruc.l.arboribus.§.de illo.Et si queratur vsq̄ꝫ ad
quot tēpus extimabūtur opera occisi:rn̄dit idem
Speculatoꝛ vbi supra:vsq̄ꝫ ad tēpus quo verisi/
mile est illum occisum viuere potuisse: iuxta ex/
timationem legis.ff.ad.l.falsidi.l.pᵃ.⁊.l. heredita
tum cōputatione.⁊.ff.de trāsac.l.cum hi.Ex qui
bus omnib⁹ cōprehēditur quātum peccent con/
fessores q̄dā fatui:absoluētes leuiter homicidas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nō explicātes eis necessarias restitutiones ⁊ obli
gationes: ⁊ vt ita dixerī: leuiꝰ trāsire permittētes:
ꝙ̄ si occidissēt bouē. Nā si proximi bouē vel asinū
occidissēt: nō absoluerētur sine restitutione: de ho/
micidio autē nō curaṫ. Et ideo tā cōfessores ꝙ̄
cōfessi ad eterna supplicia peruenięt. A qbus nos
liberet deus noster Amen.

¶ Sabbato post secundā dn̄icā in q̄dragesima de peccato luxurie. Sermo vigesimustertius. S

DIssipauit sbstātiā suā viuēdo luxu
riose. Lu. 15°. ⁊ in euāgelio occur
rētis ferie. Sup oīa vicia mūdi:
nullū ē ꝙ ita dissipet oīa bōa hoīs
sicē luxuria. De q̄ dr̄ Job. 31°. Ne/
phas est ⁊ iniqtas maxia: ⁊ ignis
est vsq; ad cōsumptionē deuorās: ⁊ omnia era/
dicās genimina. Et merito hec de ea dicūtur. Nā
cū homo habeat triplicia bona: scilicet fortune: na
ture: ⁊ gratie: hec omnia dissipat maledicta luxu
ria. Primo de dissipatione bonorum scilicet tem
poralis loquiṫ Salomō prouer. 24°. di. Qui nu/
trit scortū: perdit substātiā. Hinc qdam sapiēs ver
sificator īquit. Qui sequiṫ bachū: taxillos: ⁊ mere
trices. Infamis semp: semp egenus erit. Et versifi
cator fabularū Esopi fabula. 50ª. Thaida si quis
amat: non se sua credat amari. Thais amore ca/
rens: munus amantis amat. Inter bona etiā for
tune cōnumeratur bona fama: quam quis amit/
tit per luxuriam: vnde ait Gregorius p°. mora/
lium. Q̄ō peccata carnalia sunt peioris infamie
ꝙ̄ cetera vicia. Ideo Ecclesiastici. 47°. diciṫ. In/
clinasti femora tua mulieribus: dedisti maculam
in gloria tua. Secundo luxuria dissipat bona na
ture: scilicet sanitatem corporis. De qua Aristoti.
p°. Ethicorum ait. Sanum esse delectatissimum
est: ⁊ desideratissimum: quam sanitatem facit per
dere luxuria: vnde glo. super epistolam primam
Pauli ad Corin. 6°. vbi dicitur. Qui autē for/
nicatur in corpus suum peccat: inquit. Cetera pec
cata: tm̄ animam maculant: fornicatio autē nō
tantum animam: sed etiam corpus contaminat.
Sene. q̊q; ad Lucil. ep̄la. 24ª. inqt Libidines
tremores manuū ac pedū generāt ⁊ Hiero. ī suo
testamēto iqt. Vn̄ īfirmitates ⁊ mors tā tēpestiua
nisi ex nimia ciboꝝ copia: ⁊ freq̄nti mulieꝝ vsu.
Siliter dissipat bona aīe luxuria. De qua Sene
ca in libro. p°. declamationum ait. Nihil est tam
mortiferum ingenijs: ꝙ̄ luxuria. Siquidem ratō
nem perturbat: intellectū hebetat: memoriā ener
uat: obliuionē imittit: errorem infūdit: ignorātiā
inducit: ⁊ hoīem quasi bestiam facit: hec ille. Et
eādē sētētiā ponit Hieronymꝰ super Matth. ⁊ in

li°. p°. cōtra Jouinianū. Arist. quoq; in. 2°. Ethi
corū dicit: ꝙ actꝰ venereꝰ rōnē absorbet. Et per
cōsequēs: ille qui est deditꝰ luxurie ⁊ amori vene/
reo: efficitur fatuꝰ ⁊ stultꝰ. Et iō a pictoribꝰ amor
depigiṫ cecꝰ. Et ad hoc propositū dicit Ouidius
in epistolis ep̄la. 4ª. Quid deceat non videt vl/
lus amās. Tertio luxuria dissipat bona grē idest
oīa dona spūs sci iuxta illō p°. ad Cori. 2°. Aīalis
hō nō pcipit que sūt spūs sci. Itē facit hominem
deo inimicū: ⁊ de hoc loquiṫ Hiero. in ep̄la ad da
masū papā: de filio ꝓdigo. di. Luxuria inimica
virtutibꝰ: perdit oēm substātiā patris: ⁊ a prīs vo
lūtate delirās: futurā paupertatē cogitare nō sinit
⁊ Chriso. inqt. Nulla res sic p̄scidit virtutē: sicut
corpalis voluptas. Luxuriosus ergo quo ad oēs
virtutes ⁊ gratias dei est mortuus: vn̄ Hierony.
ad matrē ⁊ filiā in galijs cōmorātes inquit. Qui
luxuriaṫ: viuēs etiā mortuꝰ est. Et iō bene dicunt
verba ꝓposita. Dissipauit. ⁊c. Super quibꝰ v̄bis
duas considerationes de luxuria faciemus. Pri/
ma dicetur Detestatio. Secunda Declaratio.

¶ Pars p̄ma in qua ꝓbaṫ luxuriā eē detestabi/
lem: ⁊ prohibitā omni lege. M

PRimo sciēdū ꝙ luxuria est ꝓhibita p̄
cepto diuino. Dicit eni deꝰ Exo. 20. Nō
mechaberis: ⁊ hoc est sextū p̄ceptū: ⁊ di
cit Augu. 32ª. q. 4ª. in c°. meretrices ꝙ
noīe mechie ꝓhibeṫ oīs illicitꝰ ꝯcubitꝰ: ⁊ mēbroꝝ
illegitimꝰ vsus in actu venereo: ⁊ b3 Alex. de ales
in. 3ª. pte sūme in trac. de lege nāli: ⁊ in. 2ª. parte ī
trac. de pctīs mortalibꝰ: ⁊ Ricar. in. 4°. di. 26ª. ⁊
Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 153ª. ar°. 3°. ⁊ ī sūma ꝯ gētilles c°. 3°.
c°. 121°. multꝭ rōnibꝰ ꝓbari pōt: ꝙ qlibꝫ actꝰ vene
reꝰ excepto mrīmoniali: ē pctū3 mortale: si volun
tas ꝯsētiat: v̄u3 qa satꝭ itellecti frustra fit demōstra
tio. l. pª. in fine. ff. de dote p̄le. Iō qa vos hoc credi
tis ⁊ ītelligiꝭ: nō alr̄ p rōnes dmōstrabo. Nā hoc
patet satis expresse Genesis. 2°. c°. vbi dixit deus
de homine. Adherebit vxori sue: non dixit con/
cubine: ⁊ sue vxori: g° non suis: vt ostēderet vni/
tatem vxoris. Similiter Deuteronomij. 5°. pro/
hibuit deꝰ fornicatōē3: qō hr̄ tñsūptiue. Mat. 5°
⁊. 32ª. q. 5ª. c°. nō mechabis. ⁊ Le. 20. dic̄ deꝰ. Si
mechatꝰ qs fuerit cū vxore aliꝰ: morte moriaṫ: ⁊
mechꝰ ⁊ adultera: ⁊ Deuterono 22°. dicitur. Que
fecit nephas in israel vt fornicareṫ: in domo pa/
tris sui: morietur: ⁊ Deuteronomij 23°. scriptum
est. Non erit meretrix de filiabus israel: neq; scor
tator ī vobis: ⁊ Thob. 4°. hr̄ documentū Thobie
qō dedit filio suo di. Attēde tibi fili mi ab oī forni
catiōe: ⁊ p̄ter vxorē tuā nō patiaris crim̄ scire ⁊ Ec
cle. 9°. dic̄ sapiēs. Ne des fornicarijs aīa3 tuē ne p

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

da s te ⁊ illā ⁊.19°. eiusdē li. scriptū ē: q se iūgit fornicarijs erit nequā: putredo ⁊ vmes hēditabūt illū: ⁊.25°. eiusdē opis dr̄. Breuis oīs malicia sup maliciā mulieris: ⁊ idō nō cōcupiscas illā: qr in specie mulieris: ira ⁊ ꝯfusio magna: ⁊.29. eiusdez libri etiā ait sapiēs. Ne respicias mulierem alieni viri ⁊ ne scorteris ancillā eius: ⁊.14°. etiā dicit. In medio mulierū noli morari: de vestimētis enim ꝓcedit tinea: ⁊ de muliere iniqtas viri: ⁊ Osee. 4°. dicit. Fornicatio: vinum: ⁊ ebrietas: auferūt cor: ⁊ 5°. eiusdē libri etiā scriptū est. Sp̄s fornicationis in medio eoꝝ: ⁊ deū nō cognouerūt: ⁊ Amos. 6°. scribit. Veh qui lasciui estis in stratis v̄ris. Siliter Joānes baptista volēs oñdere ꝯclusionez nostrā esse verā: dicebat herodi Mat. 14°. Nō licet tibi hēre vxorem f̄ris tui. Et saluator Luce. 16°. inquit. Oīs qui dimittit vxorem suā: ⁊ accipit alterā: mechat. Apl'us quoqz p°. Cor. 6°. dicit. Neqz fornicarij: neqz molles: neqz masculoꝝ ꝯcubitores regnū dei possidebūt: fugite ergo oēm fornicationē. Et ad Ephesi. 5°. Fornicatio ⁊ oīs immūdicia nō noiet in vobis: sicut decet scōs: hoc eni scitote q oīs fornicator: aut auarus: aut immūdus: nō habet hēditatē in regno xp̄i: ⁊ dei. Et idem in substātia dicit: ad Gal. 5°. ⁊ ad Hebre. vl°. etiā ingt Fornicatores ⁊ adulteros iudicabit de⁹: ⁊ Apoc. 7°. dicit angelus Joāni. Veni oñdam tibi dānationē meretricis magne: cū qua fornicati sunt reges terre. Ex qb⁹ auctoritatib⁹ pz: q maledicta luxuria ꝓhibita est lege diuina: mosaica: ꝓphetica euāgelica: ⁊ aplica: si auctoritates bñ cōsiderent. Siliter dico: q ꝓhibet lege autentica. s. scōꝝ. Ait enim Ambro. sup Lucā. Qui nō causa ꝓcreande sobolis: sed explēde libidinis copulant: nō taz ꝯiuges: q̄ȝ fornicarij vident: ⁊ in lib°. de Abel ⁊ kaim dicit. Libido est ianua diaboli: via iniquitatis: scorpionis ꝑcussio: nociuūqz gen⁹ est femina cō approximat: stipula que ignē accēdit: que flamigero igne ꝑcutit ꝯsciam pariter habitātis: extrahit fūdamēta montiū: si femine cū viris habitēt: viscariū diaboli nō deerit. Hiero. q̄qz adsu sannā ingt. O q̄ȝ acerbus est luxurie fruct⁹: amarior felle: ⁊ crudelior gladio: ⁊ Augu. in li°. de ꝯflictu vicioꝝ ait. O q̄ȝ parua ꝯcubit⁹ hora: pro qua ꝑdit eterna vita. Et in li°. de agone xp̄iano: idem ingt. Inter oīa xp̄ianoꝝ certamina: duriora sunt ꝓlia castitatis: vbi quotidiana pugna: ⁊ rara victoria. Gre. etiā in. xj°. li°. moralium dicit. Quelibet alia bona opa: si luxurie scelus nō abolit: immēsitate huius criminis obruunt: ⁊. 32°. li°. moraliū: iterū dicit. Diaboli ꝓp̄e corpus sunt: q carnalib⁹ delectationibus ꝯsentiūt. Auctoritate q̄qz canonica ꝓhibet: hoc maledictū viciū: ut pz. 27ª. q. pª. c°. nubēdi. vbi dr̄. Fornicatio nulli impune ꝯcedit: ⁊. 32ª. q. 7ª. c°. nō soluz. dicit Isido. Inter cetera septez vicia: fornicatio maximū scelus est: qr per carnis imūdiciā: tēpluz dei violat. Et idem habetur. 32ª. q. 4ª. c°. fornicator. ꝓhibetur quoqz hoc maledictū viciū in. c°. sicut. ⁊ in. c°. sicut non sunt. ⁊ in. c°. absalon. ⁊ i. c°. meretrices. eadē questione: ⁊ causa: vbi dicitur. Meretrices esse: ⁊ ad meretrices accedere prohibet deus: etiā quarū publice venalis est turpitudo: hec ibi. Et ideo dicentes fornicationē non esse peccatum: tanq̄ȝ heretici sunt cēsendi: ut habet in cle. nostra. extra de hereticis. vbi aliquib⁹ dicentibus: q actus carnalis: cum ad hoc natura inclinet: nullū est peccatū maxime cuz quis de eo tētatur. Respōdit papa: prauitas heretica est: sic asserere: ⁊ pertinaciter defensare. Qd etiam prohibeat in lege canonica hoc sceleratissimū vicium: habetur. 22ª. q. prima. c°. predicādum. ⁊. 50ª. distinctiō. c°. qui tua. ⁊. 23ª. q. 5ª. c°. si non. ⁊ dist. 49ª. c°. hinc post me. ⁊. 32ª. q. pª. c°. nec aliqua. ⁊. q. 5ª. eiusdem cause. c°. nec solo. vbi habetur. Nec solo tactu ⁊ affectu: sz aspectu q̄z appetit ꝯcupiscētia feminarū: ꝓhibet etiā di. 32ª. c°. p°. i fi. ⁊. 15ª. q. 8ª. c°. hi g. ⁊. 32ª. q. 7ª. c°. queādmodum. ⁊ ex̄ de vita ⁊ hone. cle. c°. 2°. vbi dr̄. Qd cuz luxuria ab oīb⁹ sit vitanda: a clericis tñ maxie. Lege quoqz humana ꝓhibet luxuria: ut habet. C. de cōcubinis. l. nemini. ⁊. C. ad le. iul. de adulterijs. l. fedissimam. dicit. Fedissimam earum nequitiā: que pudorem suum alienis libidinibus prosternunt: repressa voluptate leges vlciscuntur: item. C. de raptoribus virginuz. l. vnica scribitur. Violatio virginuz: vel etiaz viduarum maxime que deo fuerint dedicate: nō soluz ad iniuriam hominū: sed etiam ipsius omnipotētis irreuerētiam cōmittitur: cum virginitas: ⁊ castitas corrupta: restitui non possit: ⁊. C. de episcopis ⁊ clericis. l. raptores. dicit impator. Raptores virginum: vel etiam viduaruz: que deo fuerint dedicate: capitis supplicio plectendos esse decernim⁹ ⁊ in autētico. de trien. ⁊ semis. §. si autem. colū. 3ª. etiam dicit. Nos non prebem⁹ luxuriantib⁹: sed caste viuentibus leges: ⁊ in autētico. de testibus colū. 4ª. dicitur. Non enim habebit amplius castitatem luxuria: sed subijciat: quidez ⁊ ipsa penis periculūqz sustineat: ⁊. ff. de origine iuris. l. ij. §. initium. iuriscōsult⁹ ingt. In seruitute supponat: qui capitis amore virginis: nephas permisceat. ⁊. ff. de dā. infec. l. ex dāni. dr̄. Honest⁹ modus seruādus est: nō immoderata cuiuscūqz luxuria subsequēda. ⁊. ff. qd metus causa. l. isti qdez scri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ptū est. Stupri metus: maior viris bonis esse so/
let: q̄ʒ mortis. ⁊. ff. de extraordi. cri. l. i. dicit iuriscō
sultus. Sollicitatores aliarū nuptarum: ⁊ inter/
pellatores: ⁊ si effectum sceleris habere non pos/
sunt: propter volūtatem: tamen perniciose libidi
nis extra ordinem puniātur. Auctoritate quoqʒ
poetica detestatur hoc diabolicum viciū luxurie:
vnde Claudianus poeta inquit.
Luxuries predulce malum: que dedita semper.
Corporis arbitrijs: hebetat caligīe sensus. Pru
dentius etiam ait.
Totis exusta libido medullis.
Inspirat tenerum: labefacta per ossa venenum.
Tu preceps ad mortis iter: tu ianua leti.
Corpora cō maculas: animas ad tartara portas.
Item quidam alius versificator inquit.
Femina corpus: opes: animū: vim: lumina: vocē
Polluit: anihilat: necat: eripit: orbat: acerbat.
Occiditqʒ animam: cō sortia: federa: famam
Debilitat: perdit socios: aufertqʒ fideles.
Ouidius quoqʒ in epistolis: epistola prima in/
quit contra amorem.
Res est solliciti: plena timoris amor.
Et auctor libri: qui dicitur pamphilus ait.
Igneus ille furor: nescit habere modum. Et au/
ctor astrolabij dicit.
Non capit humanas aīas: plus femina q̄cq̄ʒ.
Ouidius quoqʒ in scdo de arte amandi inquit.
Quod iuuat exiguuʒ: plus est qd ledit amantes.
Proponātqʒ animo: multa ferenda suo.
Lucanus etiam in quinto sui operis ait.
Heu quantum mentes: dominatur in equas.
Iusta venus dubia: stupidūqʒ ad prelia magne.
Te quoqʒ fecit amor. Virgiliꝰ quoqʒ in. 4°. Enei
dos inquit.
Improbe amor: qd non mortalia pectora cogis?
⁊ Iuuenalis. libro. 2°. satira. pª. ait de meretrice.
Ardeat ipa licʒ tormēt̄ gaudet amātis. Et spolijs
Et auctor libri: qui dicitur Pāphilus dicit.
O deus in quātis: animus versatur amantis. Et
Mattheus in poetria sua parte 2ª. ait.
Eneruat studium perniciosa venus. ⁊ Cato in su
is documentis dicit.
Cum te detineat: veneris dānosa voluptas.
Indulgere gule noli: que ventris amica est. Gual
terius quoqʒ in alexandriade. libro. p°. ait.
Te non emoliat intus.
Prodiga luxuries: nec fortia pectora frangat.
Mēt̄ morbꝰ amor: latebris ⁊ murmure gaudēs.
Si bacho venerīqʒ vaces: qui cetera subdis.
Sub iuga venisti: perijt delata vacantis.
Libertas animi: veneris flagrante camino.

Mens hebet interlus: rixas ⁊ bella moueri.
Imperat: ⁊ suadet rationis vile sepulchrum.
Ebrietas: rigidos eneruāt hec duo mores: hec ille.
Cū quo ꝯcordat Hiero. i epl̄a ad mr̄eʒ ⁊ filiā in
galijs cō morātes di. Ferreas mētes: libido domat
Domuit eni Dauid scīssimū: Sāsonē fortissimū:
⁊ Salomonē sapiētissimū: de quo in. c°. salomon
32ª. q. 4ª. Hiero. ait. Salomon q̄ppe īmoderato
vsu: atqʒ assiduitate mulierū: ad hoc vsqʒ ꝑduc/
tus ē: ut tēplū idolis fabricaret. Et q̄ ꝓus tēpluʒ
deo ꝯstruxerat: assiduitate libidis: ⁊ ꝑfidie sbtra/
ctꝰ: idolis ꝯstruē tēpla nō timuit. Ex quo patuit
q̄ hoc neq̄ssimū viciū: eū q̊dāmodo demētauit: li
bido eni carnis: hoīem ut bestiā: imo deteriorē be/
stia facit. Vn̄ in. c°. nō soluʒ. 32ª. q. 7ª. Isido. inq̄t.
Sūt q̄dā sicut aīalia: que absqʒ vlla discretiōe li
bidini seruiūt: q̊s ego nec mutis pecudibꝰ cōpa/
rauerim. Pecora eni cū ꝯcepint: vltra nō indul
gēt maribꝰ copiā sui. Vltio demōstrat̄ hoc male/
dictū scelus detestabile auctoritate philosophica
vt eni legit̄ in vit̄ philosophoꝝ: Pithagoras di/
cebat. Fugiēda sūt oībꝰ modis: ⁊ abscidēda: lāgor
a corpore: imperitia ab aīa: ⁊ luxuria a ventre: ⁊
iō cū quidā lasciuꝰ diceret pithagore q̄ mallebat
cū meretricibꝰ eē: q̄ʒ cum philosophis cōuersari
ipse rn̄dit. Sues quoqʒ libētiꝰ in ceno: q̄ʒ ī aqua
versant̄. Seneca quoqʒ in p° declamationū ait.
Nihil est tā mortiferū ingenijs: ut luxuria. Lu/
xuria blanda pestis: victrix orbis: īmēsas opes
auaris manibꝰ rapit. Idē q̊qʒ ad Lucillū epl̄a
18ª. inquit. Quis hostis in quēquaʒ tā ꝯtumelio
sus fuit: q̄ʒ ī q̊sdā voluptates sue: ē igit̄ aīus a blā
dimētis voluptatis abstrahēdus: debellandeqʒ
sūt a nobis voluptates: q̄ ut vides: seua q̊qʒ inge
nia rapiūt: ⁊ ad eūdē scribēs i alia epl̄a dicit. Va
nas fuge voluptates breues: ⁊ penitēdas: ⁊ in. 2°.
ꝺclamationū iterū ait. Adolescēs luxuriosus pec
cat: senex luxuriosus īsanit. ⁊ in li°. tragēꝺ. ēt dicit
Vincit sāctos dira libido. Tulliꝰ q̊qʒ ī p° de offi/
cijs ait. Si cōsiderare volumꝰ q̄ sit in natura ho
minis excellētia: ⁊ dignitas: facile ītelligemꝰ q̄ʒ
sit turpe defluere luxuria: ac molit̄ viuere: ⁊ q̄ʒ sit
honestū viuere ꝯtinēter: sobrie: ⁊ caste. Et ī codē
li°. idem inq̄t. Luxuria cū oī etati turpis sit: seni/
bus maxime fedissima ē. Et in li°. ꝺ senectute ite
rū dicit. O ꝑclaꝝ munꝰ etatis: siq̄dē aufert a no/
bis qꝺ ē ī adolescētia viciosissimū. s. libidinē cor/
poris. Valeriꝰ quoqʒ maximꝰ li°. 9°. sui opis ait.
Blādū malū luxuria: quā accusare aliq̄n facilꝰ ē
q̄ʒ vitare: que īuictuʒ Annibalē armis illecebris
cōplexa: vīcēdū romano militi tradidit: illa ducē
vigilātissimū: illa exercitū acerrimū dapibꝰ largis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ac venerif vſu laſciuiore: ad ſomniū e delicijs euo
cauit. Quid ergo his vicijs fetidius: q̄d dānoſi/
us: q̄bus virtꝰ atterit̄: victorie lāgueſcūt: ſopita
glīa in infamiā ꝯuertit̄: animi ⁊ corpis vires ex/
pugnant̄: hec ille. Cecilius quoq̄ʒ Firmanus liᵒ.
de beata vita. cᵒ. 4ᵒ. iq̄t. Libido aſpectu maxime
ꝯcitat̄. Et in eodem. cᵒ. etiā ait. Tres ſunt cōes af
fectꝰ: qui hoīes in oīa facinora p̄cipites trahunt:
ira: cupiditas: ⁊ libido. Terētiꝰ etiā in eunucho. cᵒ
2ᵒ. dicit. In amore hec oīa inſunt vicia: ſuſpitōes
inimicitie: iniurie: ac bellum. Fulgētius quoq̄ʒ in
fabulis ſuis ait. Oīs qui luxuriā amat: cecus eſt.
Et merito. Cecū enim ſe eſſe demōſtrat: ⁊ ſtultū
qui in ignē intrat. De luxuria aūt inq̄t Albertus
in tractatu de virtutibꝰ polliticis: ꝙ eſt ignis qui
nunq̄ʒ dicit ſufficit: ſed q̄to plus homo luxuria
tur: tāto ſemp̱ amplꝰ appetit: etiaʒ ſi ope implere
non poſſit. Iteʒ ſicut terra nō ſaciat̄ aqua: ita nec
homo luxuria. Iteʒ luxuria idropiſim rep̄ſentat:
que tātaʒ ſitim generat: ut bibendo ſitim incēdat:
ut idropicꝰ quāto plus bibit: tāto plus ſitiat. Nā
⁊ Cleopatra egypti regina: licʒ Antonio impato
ri m̄rimonialiter eſſet iūcta: tāta tñ erat libidine
ſuccēſa: ꝙ ad poſtribula nocte vadēs: licet aliq̄n
36. cōcubitus paſſa fuiſſet redibat faticata: ſʒ nō
ſaciata: hec ille. Et hoc ſufficiat pro prima p̄te no/
ſtri ſermonis.

¶ Pars ſecūda: in qua declarant̄ quattuor ſpe
cies luxurie in particulari. a

MUlta de hoc peccato: dici poſſent: que cā
breuitatē omitto: maxime q̄a aliqua
tetigi ſupra in ſermone de peccatis. De
hoc enim maledicto vicio inq̄t Hiero
nymus in ſuo teſtō. Enſis diaboli luxuria: ⁊ Sa
lomon Eccl'iaſtes. 7ᵒ. etiā dicit. Inueni amario/
rē morte mulierē: que laqueus venatoꝝ eſt: ⁊ ſage
na cor illiꝰ: vincula ſunt manꝰ illiꝰ. Pria aūt ſpe
cies huiꝰ vicij: eſt fornicatio ſimplex: ſicut pleniꝰ
declaraui: vbi ſupra. Sed ſciēdū eſt: ꝙ fornicatio
tripliciter accipit̄. Primo pro idolatria: ⁊ īfideli
tate: Oſee. 4ᵒ Fornicati ſūt a deo ſuo: ⁊ p̄mi Pa
ral. 5ᵒ. Fornicati ſunt poſt deos plurimos: ⁊ Iu/
dicū. 8ᵒ. Fornicati ſūt cū baal: q̄d erat idolū gen
tiū: ⁊ Sapiē 14ᵒ. Initium fornicationis exq̄ſitio
idoloꝝ. De talibꝰ fornicātibus: ait Dauid in pſal
mo: perdidiſti eos: qui fornicant̄ abs te. Scdō dr̄
fornicatio: quecūq̄ʒ culpa mortalis: in q̄tū q̄s per
eam recedi a deo: legitimo ſpōſo aīe Oſee. 2ᵒ. ⁊
de hac dr̄ a deo Ieremie. 3ᵒ. aīe peccatrici. Tu aūt
fornicata es cū amatoribꝰ multis. Aīa enim cuʒ
tot amatoribꝰ fornicat̄: quot creaturas inordina
te: ⁊ ꝯtra deum diligit: ut inq̄t Aug. liᵒ. pᵒ. de ſer//
mone domini in monte. Tertio proprie dicitur
fornicatio actus venereus inter ſolutum ⁊ ſolutā
⁊ intelligitur ſolutus ⁊ ſoluta a vinculo coniugij
⁊ cōſanguinitatis: ac affinitatis: ordiniſq̄ʒ ⁊ reli/
gionis: ac voti cōtinētie. Et iſta fornicatio dr̄ ſim
plex. Et ideo oīs cōcubitus factꝰ inter tales ſolu
tos: ſeruato vſu naturali: p̱prie dr̄ fornicatio ſim/
plex. Dicitur tamen generaliter fornicatio: omnis
actꝰ luxurie: ſicut patet pᶜ. ad Cori. 15ᵒ. vbi inq̄t
apl's. Audit̄ inter vos fornicatio: qualis nec inter
gētes: ⁊ loq̄tur de inceſtu. Hoc igit̄ maledictū vi
ciū fornicationis: prohibet̄ in cᵒ. fornicari. 28ᵃ. di.
vbi dicit̄. Fornicari hoibꝰ nunq̄ʒ licet. ⁊. 32ᵃ q. 4ᵃ
cᵒ. nemo dr̄. Nulli licet ſcire mulierē: p̄ter vxoreʒ:
ideoq̄ʒ cōiugij tibi datū eſt ius: ne in laqueū inci/
das: ⁊ cū aliena muliere delinquas: hec ibi. Filij eni
nati ex reprobato cōcubitu: plerūq̄ʒ ſunt ſcelerati
licet aliqui inueniant̄ boni. Uñ ſcriptū eſt. 56ᵃ. di.
cᵒ. ſi gens. de tali cōceptione meretricū exiſtiman
dū eſt: degeneres populos: ac ignobiles: ⁊ furētes
libidine: fore procreādos: ⁊ ad extremū vniuerſaʒ
plebē ad deteriora ⁊ ignobilia vergētem: ⁊ nouiſſi
me nec bello ſeculari fortē: nec fide ſtabilē: nec ho/
norabilē hominibꝰ: nec deo amabilē eſſe vēturaʒ
hec ille. Patet in Abimelech filio Gedeonis: na
to ex cōcubina: qui mortuo p̄re: iterfici fecit. 70ᵃ
fratres legitimos: ut ſolus dñaretur. Iudi. 9ᵒ. hoc
maledictū viciū facit hoīeʒ deo rebellē: vñ Lactā/
tius liᵒ. 2ᵒ. diuinarū inſti. ad. gē. inq̄t. Ex luxuria:
vt vicia oīa: ita impietas aduerſuſ deū naſcit̄. Et
33ᵃ. q. 7ᵃ. dr̄ in cᵒ. nō ſolū. Ex delectatione fornicā
di: varia gignunt̄ flagitia: quibꝰ regnū dei claudi
tur. Et 32ᵃ. q. 4ᵃ. cᵒ. in eo ſcriptū eſt. per hec vicia
quippe: maxime demones coluntur. Eſt etiā luxu
ria ſingulariter dilecta: ⁊ precipua filia diaboli: ip
ſe eniʒ diabolus cogitās ꝙ ſi haberet filias ex his
generos faceret: quos ſecuʒ traheret ad infernuʒ
duxit vxorem iniquitatē: de qua genuit ſimoniaʒ
quā copulauit clericiſ. Et poſtea hypochriſiʒ quā
copulauit religioſis: monachis ⁊ beghinis. Item
rapinā nobilibꝰ: vſurā burgenſibꝰ: doloſitatē ad/
uocatis: ⁊ ſuperbiā potētibꝰ. Sed luxuriā nulli ap
propriauit: ſed eā comunē oibꝰ expoſuit: vt pluref
ſecū ad interitū traheret. De qua filia diabolica i/
quit Agelius liᵒ. noctiū acticaꝝ. Nulla beſtia ca/
pitalior: q̄ʒ voluptas corporis: cuius auide libidi
nes temere ⁊ effrenate incitāt. Hic p̄rie perditio
nes. Hinc reipublice euerſiones. Nulluʒ deniq̄ʒ
ſcelus: nullum facinꝰ eſt: ad quod ſuſcipiēdū nō
libido voluptatis impellat: hec ille. X

IN luxurioſa quoq̄ʒ aīa hītat diabolus: vñ de
ea dr̄. Apoc. 18ᵒ. Facta eſt habitatio ſpiritꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ĩmūdi. ⁊ Job. 40. de diabolo scriptū est. Sub vm
bra manet: in locis humentib⁹: idest in luxuriosis
vñ Luce. 15°. de filio prodigo: ac luxurioso dicitur
ꝙ pauit porcos: idest demones. Demones enī ha-
bitant in luxuriosis: sicut porcus in luto: vñ Hie-
ro. in testamēto inqt: cōparādo luxuriosos porcis
Quidā luxuria fetidi: vt turpissime sues: sunt de-
turpati: ⁊ ideo dicit Greg. omelia. 28ᵃ. ostēdēs fe-
torē luxurie ꝙ peccata carnis: stercora vocanť: vt
habeť Johelis. p°. c°. Quātū est enī fetidū viciuȝ
luxurie: patet per illō quod scriptū est in vitis: pa
trū: ꝙ quidā angelus vadēs in forma hōis cum
quodam heremita: obturauit nares: cū obuiassȝ
cuidā luxurioso: in signū maximi fetoris. Nulla
.n. latria ē sic fetida: sicut luxuriosi ɔsciētia ꝙ āt de
mōes libēter hitēt ĩ luxuriosis: pȝ ꝑ illō qd scriptū
ē Mat. 8°. ⁊ Lu. 8°. vbi dr: ꝙ legio demonū eie
cta ad iperiū xpi a qdā demōiaco: petijt licētiā itrā
di gregē porcoꝝ: ⁊ accepta licētia: ꝓcipitauit eos
ĩ mare Ex q̊ significať: ꝙ demōes ꝓcipitabūt in
mare vicioꝝ: ⁊ ĩ abyssū ifernalē: oēs fornicarios: ꝑ
porcos significatos. O igiť maledicti cōcubinarij
scitote ꝙ demones exultāt ꝑditione vestra. Legiť
enī in vitis patrū: ꝙ cū qdā filius sacerdotis ido
lorū: secut⁹ prēm remāsisset solus in templo: vidit
ibi venire pricipē demonū: ⁊ cū sedisset circunda
tus maxima multitudine demonū: venit vnus de
mon ⁊ adorauit eū. Requisit⁹ aūt ab eo qd mali
fecisset: rūdit ꝙ per. 30ᵃ. dies fuerat in tali proui-
cia: vbi multa prelia excitauerat: multaqȝ homi-
cidia facta fuerant: ⁊ multe sanguinis effusiones
Cui princeps demonū irat⁹ ait: hoc solū tāto tem
pore fecisti: ⁊ fecit eū flagellari: postea ali⁹ veniēs
dixit: ꝙ spacio. 30ᵃ. dierū fecerat multas naues in
mari submergi: ⁊ oēs hoīes qui erāt in eis perire:
de quo priceps fecit: vt de ꝓmo. Terti⁹ demon ve
nit dicēs: ꝙ in qdā ciuitate in qdā ɔuiuio nuptia
li: cōcitauerat seditionē: in q̄ spōsus: ⁊ mlti alij sť
occisi: ⁊ hoc ĩ decē dieb⁹ fecerat: ꝓnceps aūt demo
nū similiter fecit eū verberare. Postremo venit qr
tus dicens: ꝙ per. 40ᵃ. annos in heremo fuerat:
vnū tētans heremitam: ⁊ vix eū in ipsa nocte for-
nicari fecerat. Quo audito: surrexit diabolus os-
culans eum: ⁊ diadema posuit super caput suum
⁊ secū cōsedere fecit dicēs. Magnā rē fecisti: quā
in. 40ᵃ. annis cōplere potuisti. Quod vidēs ille fi
lius sacerdotis idolorū: factus est monachus pro
bat⁹ ꝙ aūt demōes maximā leticiā faciāt de pecca
tis fornicariorū: habeť Eccli. 18°. vbi diciť. Si ꝓ
stes aīe tue cōcupiscentias ei⁹: dabit te in gaudiū
inimicis tuis. y

Secunda luxurie species diciť stuprū scilicet
qn̄ aliqua virgo non coacta defloratur vel econi
tra. Et de hoc peccato tractať. 36ᵃ. q. 1ᵃ. c°. 2°. Et d
cit Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 154ᵃ. ar°. 6°. ꝙ est speciale pecca
tum ratione specialis deformitatis: scilicet virgini
tatis deflorate. Et si queratur ad quid teneatur de
florans virginem: respondet Alexander de ales
in. 2ᵃ. parte summe in tractatu de specieb⁹ luxurie
c°. de stupro. ar°. 4°. ⁊ Thom. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 154ᵃ. ꝙ hoc
peccatum habet duplicem iniuriam āne xaȝ scili-
cet patris: ⁊ puelle. p°. enim pr̄i ⁊ alijs cognatis
deflorate facit iniuriam: vnde Ecclesiastici. 42°.
dr. Sup filiam luxuriosaȝ ɔserua custodiam: ne
quando faciat te venire in opprobrium inimicis
tuis: facit ad hoc. l. isti quidem. ff. quod me. causa
Sed ego dico tibi ꝙ si nō habet bonā voluntateȝ
difficile erit ipsam custodire. Sicut difficile cu-
stoditur aceruus pulicum ne saltet. Et ideo di-
cebat Ouidius. 3°. de arte amandi. Centum frō
te oculos centum ceruice gerebat. Argus ⁊ hos
vnus sepe fefellit amor. Tu tamē propter hoc nō
dimitas eius custodiam: quia non custodita face
ret peius. Unde vulgariter dicit. Bona guardia
schiua ria ventura. Secundo damnificauit virgi
nem auferendo ei virginitatem: cui debetur fru-
ctus centesimus Luce. 8°. Matthei. 13°. Mar.
4°. Item posuit eam in periculo meretricādi. Se
mel enim malus: presumitur de facili labilis ĩ eo-
dem crimine. l. si cui. §. hisdē. ff. de accu. Item eaȝ
vituperauit: ita ꝙ non faciliter reperiet maritum:
si sciatur: vel non inueniet couenientem: vt prius:
de talibus deflorātib⁹ dicitur Tren. vltimo. Mu
lieres in sion humiliauerunt: ⁊ virgines in ciuita
tibus iuda. Et ideo ſm predictos doctores: tene-
tur deflorans satisfacere patri: ⁊ puelle. Sed di-
cet qs ꝓsupponiť in casu: ꝙ ipsa cōsēsit: sciēti āt ⁊
ɔsētiēti nō fit dolus. l. nemo vi. ff. de reg. iu. l. ven
ditor. C. de rescindēda vendi. ⁊ c°. scienti. de re. iu.
libro 6°. l. pᵃ. in fi. ff. de acti. em. ⁊ C. de transac. l.
cum donationis. ergo. ⁊c. Respondeo: ꝙ licet ip-
sa consensit non tamē pater: ⁊ alij cognati: ex quo
sunt iniuriati. Preterea illa regula scilicet ꝙ vo-
lenti ⁊ consentienti non fit dolus: intelligitur de
his qui bene sunt doli capaces: non autem leues:
instabiles: ⁊ inconstantes: ac faciles ad fraudem
⁊ deceptionem suscipiendam: sicut sunt puelle: ꝙ
enim sint leues: patet illud Ecclesiastici. 19°. Qui
cito credit leuis est corde. De puellis autem di-
cit Ouidius in epl'is: epistola. 16ᵃ. Credulitas
damno sepe solet esse puellis. Quod autem sint
leues: patet per Senecam in libro de remedijs
fortuitorū dicentem. Nihil tam mobile: qȝ femi-
narū volūtas: ⁊ Jacobus beneuētanus sui libri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

c°.15°.dicit. Mobile coꝛ cunctis: ⁊ mens est va/
na puellis. Firmuꝫ ꝓpositū femina nulla gerit.
⁊ Uirgilius.4°. Enei.inquit. Uariuꝫ ⁊ mutabile
semper femineum genus. Et ideo dicit Ouidius
in epistolis epistola.2ª. Fallere credētem non est
opꝰsa puellam. Glia. Faciunt ergo isti maledicti
luxuriosi decipientes virgines: illud qḋ hoꝛtatur
Ouidius in p°. de arte amādi.c°.9°.di. Promit
tas facito: qd enim ꝓmittere ledit: Pollicitis di
ues qlibet esse pōt. Ac que non dederis: semꝑ vi/
deare futurus. Sic dn̄m sterilis: sepe fefellit ager.
Cum igit̄ deflorās virginē: eaꝫ decipiat multis ꝓ
missionibꝰ: blādimētisqꝫ. Et sepe dans ei spem: ⁊
ꝓmittēdo: ꝙ accipiet eā in vxoꝛem: ꝑfecto equū
est: ꝙ tali sic decepte: ⁊ per fraudes ad defloꝛatio
nē ꝑducte: succurrat̄. Deceptꝭ enim: ⁊ nō decipiē/
tibꝰ: iura subueniūt.l.ij.§.vba.ff.ad velleia. Dicit
ergo Alex.de ales: ⁊ Tho.vbi.s̄.ꝙ talis defloꝛans
tenet̄ accipe in vxoꝛeꝫ virginē defloꝛatā: qn̄ sic eā
decepit: maxime qn̄ ꝓmisit eam accipe. Et hoc ve
rū: si ipsa ꝯsentiat: ⁊ pater eiꝰ. Si aūt noluit: cogi
tur eā dotare iuxta facultatē suā: ⁊ puelle dignita
tē: hita ꝯsideratōe vituꝑatiōis: pp quā opoꝛtebit
eā ponere caput: vbi nō posuisset pedes. Itē q̄ntū
plus datura est alteri viro: rōne defloꝛatiōis. Et
si stupꝛatoꝛ nolit eā in vxoꝛeꝫ: tūc dꝫ vberibꝰ castı/
gari a iudice: ꝓut ei visum fuerit: ac ēt excoīcari
ac detrudi in monasterio ad agēdā pn̄iaꝫ. Et hec
oīa hn̄tur: ⁊ notant̄ in.c°.p°.⁊.2°.de adul.cōcoꝛ/
dat ad supdicta Scotꝰ in.4°.di.15ª.di.ꝙ lꝫ hec
pena sit legis veteris: ut hꝫ Exo.22°. Tn̄ qꝛ lex no/
ua: ꝯcoꝛdat cū lege veteri: est seruādū: qḋ supꝛadi
ctū est. Cōcoꝛdat etiā Joannes de platea insti.de
publi.iudi.§.itē lex iulia.⁊ Ray.in.c°.p°.⁊.2°.de
adul.facit.26ª.q.2ª.c°.tria.ꝯcoꝛdat etiaꝫ Ric.in
4°.di.15ª.art.4°.q.2ª.⁊ Hosti.in sūma i titu.de
mr̄imonio: sub rubꝛi.qlir̄ ꝯhat̄.v.hec in iudicio.
Etlꝫ Guilielmꝰ dixerit: ꝙ qn̄ qs volūtariā deflo
rauit: nullo habito tractatu de ꝯhēdo mr̄imoniū
cū ea: deflorās nō tenet̄ ad supdicta: in foꝛo iudi
ciali: tn̄ Panoꝛ.in.c°.p°.de adul.dicit.ꝙ ēt i hoc
casu tenet̄ q̄litercūqꝫ eā seduxit. Z

TErtia luxurie spēs: dr̄ raptꝰ.s.qn̄ qs per viꝫ
rapit puellaꝫ: ut accipiat sibi in vxoꝛē: vel ut
eā coꝛrūpat. Et de hoc vicio tractat̄ in.c°.lex illa
36ª.q.pª. Et dr̄ raptꝰ nō solū: si virgo rapiat̄: sed
etiā si vidua: vel coꝛrupta.36ª.q.2ª.c°. raptoꝛes.
Et ēt si nō extrahat̄ de domo: dūmodo vi oppꝛi/
mat̄: ⁊ coꝛrūpat̄: ꝼm Alexā.de ales in.2ª.pte sū/
me: in tractatu de luxuria.c°.de raptu. Hoc āt sce
leratissimū viciū: ꝼm Alex.vbi.s̄.arti.3°.⁊ Ray.
in sūma dꝫ puniri pena moꝛtꝭ: ut hꝫ Deut.22°. Et
ꝼm leges ciuiles: talis raptoꝛ dꝫ decapitari.l.vni/
ca.C.ḋ raptu.v. Et eiꝰ substātia dꝫ rapte applica
ri: si īgenuā rapuit. Si v̄o ancillā: vel libtā: sbstā/
tiā nō amittit: sꝫ tn̄ decapitat̄.arᵐ.36ª.q.pª.c°.ḋ
raptoꝛibꝰ.cū his q ibi notant̄. Si tn̄ rapta vellet
ꝯhere cū raptoꝛe: pōt: ut expꝛesse hr̄.36ª.q.2ª.c°.
tria.⁊.c°.seq.⁊ ītelligit̄ cessantibꝰ īpedimētis mr̄i
monij. Et dicit glo. Ray.ꝙ pena illa pōt infligi ī
foꝛo iudiciali: nō pn̄iali. Notādum etiā ꝼm Gof
fredū in sūma: ꝙ dicte pene intelligunt̄ infligēde
si rapuit mulierē honestā: secꝰ si meretricē.C.ḋ ra
ptu.v.l.vnica.⁊.C.ad.l.iul.de adul.l.que adulte/
riū. O diabolici raptoꝛes: ⁊ violatoꝛes: scitote ꝙ
si stupꝛās virginē ꝯsentiētē: tenet̄ ad ea de qbus
supꝛa puelle: ⁊ pr̄i: multo magis vos ad illa estis
obligati: ⁊ satisfacere eis de iniuria: ⁊ dāno.c°.de
raptoꝛibꝰ.36ª.q.pª.⁊.c°.tria.e.cā.q.2ª. A

QUarta species luxurie: est adulteriū. De quo
adulterio tractaturus: possuꝫ dicere illḋ qḋ
scriptū est Jere.23°.vbi dr̄. Adulterijs repleta ē
terra. Diffinit̄ aūt adulteriū: ꝼm Hosti.in sūma
libꝛo.5°.titu.de adul.vbi ait. Adulteriū est alieni
thoꝛi violatio: vel ꝓpꝛij deturpatio. Que verba su
mi pn̄t ex his que dicunt̄.36ª.q.pª.c°.lex illa.§.
cū ergo. Ex qbꝰ colligi pōt: ꝙ triplex adulteriuꝫ
cōmitti pōt.p°.impꝛoꝑe.2°.ꝓꝑe.3°.ꝓpꝛijssime.
Primo cōmittit̄ adulteriū impꝛoꝑe: inter virū
⁊ vxoꝛem. Et hoc tripliciter. Primo rōne impe/
ditionis.s.quādo sunt inter eos impedimēta: pꝛo
pter que mr̄imoniū stare nō pōt: utputa si aliqs
eoꝝ fecit votum solēne castitatis. De quo impedi
mēto habet̄ in cle.eos.de cōsan.⁊ affi.⁊ per Theo
logos in.4°.di.38ª. Itēꝫ si cōtrahens sit in sacris
oꝛdibꝰ: de q̊ īpedimēto hꝫ.di.32ª c°.si qs eoꝝ.⁊.c°
seriatim.⁊.c°.placuit.⁊.c°.lectoꝛes.⁊.c°.si q v̄o.⁊
c°.erubescāt.⁊ ex̄ de cle.ꝯiu.c°.p°.⁊.2°.⁊.3°.⁊ qui
cle.vel vo c°.p°.⁊.2°. Itē si qs machiatꝰ est i moꝛ
tē: viri alicuiꝰ: ut possit cū vxoꝛe eiꝰ ꝯhere: aut ali
qua machinata est in moꝛtē vxoꝛis alicuius: ut
virū eius accipet in maritum: ⁊ moꝛs fuerit sub
secuta: nam mr̄imoniū non tenet: si postea tales
ꝯtraxerint: ut notat̄.31ª.q.pª.c°.si qs viuēte ma
rito. Et maxime si adulteriū pꝛecesserat ante in/
ter eos: dum pꝛimū stabat ꝯiugiū: ꝼm Ricar.in
4°.di.35ª.tn̄ Hosti.⁊ Inno.tenēt ꝙ sola machi
natio cum effectu: impedit matrimoniū. Joā.au
tem andre.quem sequit̄ Panoꝛmi.in.c°.super
eo.de eo.qui cog.con vxo.sue.tenet: ꝙ hoc est ve/
rum: quando ambo machinati sunt. Secus ve/
ro si vnus tm̄: quia in altero non est impedimē/
tum: quin ꝯtrahere possit. Si v̄o pꝛecessit adul/
terium: vnius machinatio impedit. Itēꝫ si adul/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ter dat fidem adultere viuente marito: de cõtra/
hẽdo cum ipsa: sciẽs ipam habere maritũ: etiã
si intelligat ꝯhere cum ea: post mortẽ viri sui: non
poterit eã ducere in vxorẽ: sed separãdi sunt: si cõ
traxerint: ut notat.31ª.q.pª.c°.relatum.ꝛ extra de
eo qui duxit in mat.quam polu.per adul.C.si qs
vxore. Item si qs hñs vxorem: sumat aliã: vel nõ
hñs vxorem accipiat alterius vxorẽ legitimã. Et
de hoc ĩpedimẽto habet.extra de spõ.duo.c°.licet.
ꝛ.32ª.q.7ª.c°.p°.2°.ꝛ.3°. Item si ĩter maritum ꝛ
vxorẽ sit affinitas: ꝛ ꝯhit affinitas nõ solum per
copulã ꝯiugalem: sed etiã per actũ fornicariũ: ut
notat.35ª.q.2ª.c°.nec eam.ꝛ extra de eo: qui co/
gno.ꝯsangui.vxo.sue.c°.discretionẽ.ꝛ.c°.tue. Et
tales ꝯtrahentes: vsq; ad quartũ gradũ affinita/
tis: sunt excoĩcati: ut in cle.eos.de ꝯsan.ꝛ affi. Itẽ
si inter eos sit cognatio spũalis: que ꝯtrahit ꝑ cõ/
ꝑnitatem in baptismo: ꝛ sacramẽto ꝯfirmatiõis
Et de hoc ĩpedimẽto tractat in.c°.p°.2°.ꝛ.3°.de co
gna.spiri.li°.6°. Item si ĩter eos sit cognatio lega
lis: que fit per adoptionem: vel arrogationem: qñ
qs adoptat ĩ filiũ: vel filiã. Et de hoc impedimẽto
habet: extra de cogna.legali.c°.vnico.ꝛ.30ª.q.3ª.
c°.diligẽ.ꝛ insti.de nup.§.ergo.ꝛ ff.de ritu nup.
l.adoptiuus. Item si sint ꝯsanguinei: vsq; ad q̃r
tum gradũ.c°.nõ debet.de ꝯsan.ꝛ affi. Et sunt ex
coĩcati sic ꝯtrahentes.cle.eos.e.ti. Item si qs ꝯhẽ
tiũ errauerit in ꝑsona: cum qua ꝯhit: de quo im/
pedimento habet per Theo.in.4°.di.30ª. Et ꝑ ca
nonistas.29ª.q.pª.c°.ꝙ aũt. Nam qui taliter er
rat nõ ꝯsentit.ff.de iuris.om.iud.l.si per errorem.
Et errãtis volũtas nulla est.C.de iur.ꝛ fac.igno.
l.cum per testim̃.ꝛ.l.nõ iccirco. Itẽ si errauerit in
ꝯditione ꝑsone: cum qua ꝯhit: putãs liberã: que
est sua.29ª.q.2ª.c°.si qs ingenuus.ꝛ.c°.si femia
vbi dicit: nõ tenere tale mrimonium: nisi postq̃
sciuit ei⁹ ꝯditionẽ ꝯsenserit in eam expsse: vel iu
ris interptatione per carnalẽ copulã: ut habet ex/
tra de natis ex libero vẽtre.c°.ꝓposuit.ꝛ.c°.ad no
strã. Et idem dicẽdum est de errãte in ꝑsona. Itẽ
si sint disparis cultus: nam ꝓhibitũ est tale mri/
moniũ: si vnus est fidelis alter nõ. Exodi.34°.ꝛ
Deute.7°. Et ideo nõ tenet.28ª.q.pª.§.ex his.ꝛ
c°.caue. Item si per coactionẽ: ꝛ vim: ac metum
qui põt cadere in ꝯstãtẽ virum: ꝯtractũ est ma/
trimoniũ: nullũ est: extra de his que vi metusue
causa fiunt.c°.platũ.ꝛ.c°.ad audiẽtiã.ꝛ de spõ.
c°.veniẽs.el.2°. Item si aliqs ꝯtraxit spõsalia: cũ
aliqua: nullus de consanguinitate spõsi: vsq; ad
quartũ gradũ: põt illam habere in vxorẽ: ratione
publice honestatis. Et de hoc impedimẽto habet
per Tho.in.4°.di.41ª. Et ꝑ canonistas in.c°.cõ/
tinebat.§.fi.extra de desponsa.impu.ꝛ de spõ.c°.iu/
uenis.ꝛ.c°.ad audiẽtiã.ꝛ.c°.spõsam. Item si in
aliquo ꝯhentiũ sit naturalis impotẽtia ad debitũ
mrimonij. De quo impedimẽto qd facit: mrimo
niũ nõ tenere habet.33ª.q.pª.c°.p°.ꝛ.2°.ꝛ de fri
gi.ꝛ male.c°.qd sedẽ. Item est aliud impedimen
tũ: si qs ꝯtraxerit ꝯtra interdictum ecclie: de quo
habet: extra de mrimonio ꝯtrac.ꝯtra inter.ec.per
totũ. Aliud est impedimẽtũ: si qs ꝯtraxerit ferijs
ꝓhibitis.s.illis tpibus in qbus ꝓhibet traductio
vxoris: ꝛ oĩs nuptiaꝝ solẽnitas: de quo.33ª.q.4ª.
c°.nõ oportet.ꝛ tribus caplis sequẽtib⁹: ꝛ in.c°.
capellanus.extra de ferijs. Sũt quoq; alia septẽ
impedimẽta: que impediũt mrimoniũ ꝯtrahen/
dum: sed nõ dirimunt iam ꝯctũ: que ponunt a
Ray°.Tho.ꝛ Hosti.ut recitat in sũma cõfessoꝝ
libro.3°.ti.9°.q.pª.que causa breuitatis omitto.
In oĩbus igit casib⁹ in qbus mrimoniũ est nul
lũ: vel ab ecclia ꝓhibitũ: aut saltem act⁹ mrimo
nialis: sempꝑ peccãt taliter ꝯiũcti: si scientes impe/
dimẽta: nõ abstineãt: ꝛ reputant adulteri. Sciẽ/
dum tñ est: ꝙ si post rite ꝯctum mrimoniũ: vn⁹
ꝯiugatoꝝ ꝯtra alterius volũtatem: voueat etiam
solẽniter abstinẽtiam: vel ordinet in sacris ꝛ hu/
iusmodi: alter qui nõ cõsensit: põt debitũ exigere
nec peccat: ꝛ ille tenet reddere: sꝫ põt expetere.c°.
qdam.ꝛ.c°.placet.de cõuer.ꝯiu.ꝛ per Theo.ĩ.4°
di.37ª.maxime Tho.ꝛ Petrum de palude. Ibi
dẽ: ꝛ plene de hoc tractat in sũma ꝯfessoꝝ.libro
p°.ti.8°.q.58ª. B

SEcũdo sumit adulteriũ improprie: rõne in/
ordinationis: qñ.s.inter virum ꝛ vxorẽ est
amor inordinat⁹: ꝛ adulterinus: de quo Hiero.
inqt in.c°.origo.32ª.q.4ª. Origo qdem amoris
erat honesta: sed magnitudo deformis: vñ ꝛ Six
tus pithagoricus suis in sentẽtijs ait. Adulter ẽ
in sua vxore amator ardẽtior. In aliena quippe
vxore: oĩs amor turpis est: in sua nimi⁹. Sapiẽs
iudicio debet amare ꝯiugem: nõ affectu libidinis
nõ regnet in eo impet⁹ voluptatis. Nihil est enim
infelicius: q̃ amare vxorem quasi adulterã: hec
ille. Ideo ut tale adulteriũ euitet nõ debꝫ qs vxo
rem accipe ꝑncipaliter rõne pulchritudis. Nam
ut refert Hiero.cõtra Iouinianũ: querit Areo/
lus theophrastus philosophus: si vir debet duce/
re vxorem pulchrã: aut turpẽ: ꝛ rñdet ꝙ melius
est accipe turpem: ꝛ bñ morigeratã: q̃ pulchrã:
ꝛ fatuã. Homo eni ex pulchritudine vxoris sepe
decipit: nam ut dicit Prouerbio.vltimo. Falax
gr̃a: ꝛ vana est pulchritudo: vnde Augusti.ait.
Mulier est muscipula anime: latro vite: suauis
mors: blãda ꝑcussio: ꝑnities delicata: rosa fetens:
malum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

malũ libens ⁊c. Scriptũ quoqꝫ ē Prouer. xjᵒ. Circulus aureꝰ in naribꝰ suis mulier pulchra et fatua. Aliã ēt cãm assignat idem philosophꝰ di. Pulchra cito adamatur: feda facile ꝯtemnitur. Difficile ē custodire quã oēs amãt. Molestũ est possidere: quã nemo dignatur habere. Minori tñ miseri deformis habetur: ꝙ̃ formosa seruetur Ex qbꝰ cócluditur ꝙ ēt data paritate morũ: vti- lius ē habere vxorē minꝰ pulchrã: qꝛ vt dr̃ Eccl. 9ᵒ. ꝑꝑ speciē mulieris multa perierũt. s. ꝑꝑ inor- dinati affectũ. Est tñ sciēdum ſm Ricar. nostrũ in. 4ᵒ. di. 31ᵃ. arᵒ. 3ᵒ. q. pᵃ. ⁊ sctm̃ Bona. ac Tho. ibidē ⁊ Alexandrũ de ales in. 3ᵃ. parte sũme i tra ctatu de preceptis: precepto. 6ᵒ. Et in tractatu de cóceptiōe xp̃i. q. 13ᵃ. ꝙ si quis solũ cã delectatio- nis cognoscit vxorē: ita tñ ꝙ nó faceret cuꝫ alia: nec ēt cũ vxore qñ crederet mortalr̃ peccare: ve- nialiter peccat: sed qñ cognoscit eã saturande li- bidinis tãꝗ̃ adulter: ⁊ sine predictis circũstãtijs semp mortalr̃ peccat ſm ꝑdictos. doc. ⁊ Ray. in sũma. ⁊ Aug. 32ᵃ. q. 2ᵃ. §. his ita. ⁊ glosã Joãnis in. cᵒ. quicqd. e. cã: ⁊ qõne. Et tũc maxime ē mor tale cũ excitat canē mortuũ: vel imundis cogita- tionibꝰ ⁊ actibꝰ: tanꝗ̃ cũ meretrice se prouocat vel cognoscit vxorē tãꝗ̃ aliam: ⁊ ecótra. ¶

Tertio sumitr̃ adulteriũ improprie inter virũ ⁊ vxorē: rõne modificationis: qñ regulã ho- nestatis excedũt: de talibꝰ dixit angelus Thobie iuniori Thobie 6ᵒ. Contra eos ꝑualet ꝺmoniũ: qui cóiugia ita suscipiũt: ut deũ a se: ⁊ a sua men te excludãt: ⁊ sue libidini ita vacēt: sicut equus et mullus: quibꝰ nó est intellectꝰ. O quot turpia fi unt q̃ nó possunt sine verecũdia narrari: Quot illiciti tactꝰ: quot bestialia: quot solatia inhone- sta: quot nephandissima scelera: ideo dicit Am- bro. in liᵒ. de patriarchis: ⁊ notatr̃. 32ᵃ. q. 4ᵃ. cᵒ. nul li grauiꝰ ē crimen. vbi celebrati ꝯiugij iura teme rãtur ⁊ vxoris pudor soluitur. ¶

Secũdo accipitr̃ adulteriuꝫ ꝓprie cuꝫ aliquis vxoratꝰ accedit ad aliquã ꝑsonã solutã: vel ecótra: ⁊ iõ dr̃ adulter: quasi ad alter qꝛ. s. ad alte rius thorũ accedit: sꝫ ut in pluribꝰ plus in hoc ꝺ ficiunt viri ꝙ̃ vxores: ⁊ tñ quidã adeo fatui sunt ut putent viris ad peccatũ nó iputari: vel esse le ue peccatũ. Cótra quos ē dictũ Innocētij pape. 32ᵃ. q. 5ᵃ. cᵒ. christiana religio. vbi inquit. Christi ana religio adulteriũ i vtroqꝫ sexu pari rõne có dēnat. ⁊ Hiero. ad Occeanũ ait. Quod nó licet feminis eque nó licet viris: ⁊ eadē seruitus pari rõne censetr̃. ⁊ Ambro. 32ᵃ. q. 4ᵃ. cᵒ. nemo. inqt Nec viro licet qꝺ mulieri nó licet: ⁊ eadē a viro que ab vxore debetr̃ castimonia. ⁊ Aug. 32ᵃ. q. 6ᵃ. cᵒ. si dicturi. dicit. Si dicturi estis vxoribꝰ v̄ris ser uate vos: q̃les vultis eas iuenire: tales ⁊ ipe vos inueniant. Quis iuuenis ē q nó velit castaꝫ du- cere vxorē: Et si accepturus ē virginē: qs nó in- tactã ꝯsiderat: intactã queris: intactus esto: purã queris: purꝰ esto. Nó enim illa pót: si tu nó po- tes. Paulus quoqꝫ pᵉ. Cor. 7ᵒ. dicit. Mulier nó hꝫ ptãtem sui corporis: sꝫ vir: ⁊ vir nó hꝫ po- testatē sui corporis: sed mulier: ⁊ iõ debēt eē casti tã vir ꝙ̃ mulier: ut alias ꝑsonas nó cognoscant ad peccatũ Quia sicut seruus furtũ cómitteret q alteri dño se daret: ita cóiuges furtũ cómittunt q corpꝰ qꝺ ē i potestate cósortis sui alteri tradũt. Itē cũ de matrimonio dicat Aplꝰs ad Ephe. 5ᵒ. Sacramentũ hoc magnũ ē i xp̃o ⁊ i ecclia: signi ficat eniꝫ vnionē nature diuine cũ humana: que in separabilis ē. Qui carnē suã diuidit: sacramē to icarnationis magnã iniuriã facit. ¶

Sed arguũt multi allegãtes ꝙ Abrahaꝫ ha buit filiũ de ancilla Geñ. 16ᵒ. Ut etiaꝫ refert Paulus ad Galr̃. 4ᵒ. et Jacob habuit duas vxo res: ⁊ duas ꝯcubinas. Similr̃ ⁊ alij multi p̄res veteris testamēti: qbꝰ tñ hoc nó fuit iputatũ ad peccatũ. Rñdet sctũs Bona. in. 4ᵒ. di. 33ᵃ. ꝙ illꝺ factũ ē ex dispēsatiōe diuina: que fuit cóueniens illo tp̄e multis rationibꝰ: quas breuitatis cã omit to. Nó sũt igitr̃ antiq p̄res in hoc imitãdi: qꝛ alia fuit códitio illiꝰ tp̄is ꝙ̃ n̄ra: reperiuntr̃ tñ ⁊ nunc pleriqꝫ adulteri peccatũ excusare volētes ꝑꝑ vxo rũ sterilitatē: ⁊ ꝑꝑ appetitũ habendi filios. Hec eniꝫ fuit vna cã quare sci p̄res habebant plures vxores ⁊ cócubinas: ut inqt Ambro. i liᵒ de ptri- archis: ⁊ hetur in. cᵒ. obijciũtur. 32ᵃ. q. 4ᵃ. cótra quos ē Aug. ea. q. et cã. cᵒ. sic non sunt. qui dicit Sic nó sũt faciēda adulteria: ēt volũtate filios ge nerandi: quēadmodũ nec furta volũtate pascen- di pauperes scós. Et in. liᵒ. de bono ꝯiugali. ⁊ trã sũptiue in. cᵒ. sicut. 32ᵃ. q. 4ᵃ. sanctiꝰ iterũ ait. Si cut sanctiꝰ ē fame mori: ꝙ̃ idolotitis vesci: ita sã- ctiꝰ est mori sine liberis: ꝙ̃ ex illicito coitu stirpeꝫ querere. Et idē. 32ᵃ. q. 5ᵃ. cᵒ. si qs. inquit. Si quis vxorē hēat sterilē: siue corpore deformē: siue mem bris debilē: vel cecã: aut claudã: vl̃ surdã: vl̃ quid aliud: siue morbis: siue laboribꝰ: doloribusqꝫ con fectã: ⁊ quicqd excepta fornicationis cã cogitari pót: vehementer horribile pro fide societateqꝫ su stineat: hec ille. Malũ ergo ē ⁊ reprehensibile si qs vxorem relinquat: ob eiꝰ sterilitateꝫ vel firmi- tatem vel deformitatem: ⁊ alteri adhereat: sꝫ peri mũ est ⁊ valde iniquũ: si pulchrã vxorē: si fecun dã: si bene natã: si moribꝰ decorã: si virũ amantē ipse cótemnat: pro quacunqꝫ alia ꝑsona. Audi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

quęso o vir fatuē: quid dicat sapiēs Prouer. 5°. Letare inquit cū muliere adolescētie tue .i. cum vxore. ⁊ Eccl'. 7°. dr̄ Noli discedere a muliere sē sata: ⁊ bona: quā sortit⁹ es ī tiore dn̄i: gratia .n. ve recūdie eius sup aur̄. Uidi ego plures venerabi-les: honestas: pudicas: formosas: māsuetas: atq3 benignas vxores: ab ingratis maritis derelictas: ipsosq3 amatores factos turpissimarū meretricū. O proditores viri: o demētes: o stulti: nōne vxo-res vestre corona sūt capitis vr̄i? Audite qd scri-ptū sit Eccl'. 26°. Sicut sol oriens mūdo: sic muli-eris bone spēs ī ornamētū dom⁹ sue. E̅ aūt de cōcubina: ⁊ meretrice: dicit̄ Prouer. 5°. Ne in-tēderis fallacie mulieris: fau⁹ .n. stillans labia me-retricis: ⁊ nitidi⁹ oleo guttur eius: nouissima aūt ei⁹ amara q̄si absinthiū: ⁊ lingua ei⁹ acuta quasi gladi⁹: pedes ei⁹ descendūt ī mortē: ⁊ ad īferos gressus illi⁹ penetrāt: per semitā vite nō ambulāt vagi sūt gressus ei⁹: ⁊ iuestigabiles. Nūc ergo fi-li audi me: ⁊ ne recedas a verbis oris mei: longe fac ab ea viam tuam: ⁊ ne appropinques foci-bus domus eius. F

TErtio sumit̄ adulteriū ꝓprijssime .s. cū cōiu-gat⁹ accedit ad cōiugatā: qđ peccatū ē gra-uissimū: sm̄ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 154ª. eo ꝙ fit iniuria tā ꝓprie vxori: q̄3 etiā viro adultere. S3 hic querit̄ vnū dubiū ⁊ faciem⁹ finē huic sermoni: ne explixitate vobis tediū generē: de reliqua autē par-te sermonis: cras deo dante diserem⁹. G

QUerūt doctores: quid faciet mulier: que de adulterio suscepit filiū? rn̄dit Scot⁹ in. 4°. di. 15ª. q. 2ª. ar°. penul. Cū quo cōcordat Lādul-phus neapolitan⁹ in eadē di. ⁊ Ricar. ibidē. ar°. 5°. q. 4ª. ⁊ ēt Ray. ī sūma: ⁊ Guilielm⁹ di. ꝙ illa mulier debet si pōt sine īfamie sue periculo: ex di-uulgatōe sceleris sui: reuellare hoc filio suo taliter concepto: si videat eum spiritualem: ⁊ timentem deum: Et hoc poterit sibi dicere per se: vel per aliam personam: puta per confessorem: vel epi-scopum: ⁊ consulere sibi: vel facere consuli: vt in-tret religionem: vel transferat se ad longinqua: ita ꝙ nihil recipiat de bonis putatiui patris: vel ut efficiatur clericus: ⁊ recipiat beneficia eccle-siastica. Et his quasi sufficientibus contentus: hereditatem dimitat alijs fratrib⁹ in seculo re-manētib⁹. Si aūt videat filiū nō eē ꝑsuasibilē s3 malū: ⁊ indeuotū: nō tenet̄ se diffamatiōi expo-nere: ⁊ peccatū suū illi manifestare. Similiter di-cit Guliel. ꝙ si illa mulier videat ꝙ possit sine periculo hoc reuellare marito: sūt .n. quidam viri q sustinēt scientes adulteriū vxoꝝ: ⁊ aliqui q con-sentiūt: q2 non possunt proprios habere filios: ⁊ si talis mulier reuellet peccatū suū3 marito: ⁊ ipse cōsentiat: mulier est soluta ꝑ3 eū: qđ intelligi debet nisi respectu eorū qui nihilomin⁹ remanerent in damno: sicut filij veri: respectu portionis legitime: vel etiā quicunq3 alij: ad quos peruenire deberet: ex substitutione: vel alio mō: ipso marito adulte-re sine filijs legitimis decedēte. Si vero talis mu-lier nō potest sine periculo peccatū suū reuellare: nec marito: nec filio tenet̄ de reb⁹ suis: si quas ha-bet: vel in futurū habebit: satisfacere viro de om̄i-bus damnis: que patit̄: propter illū filiū putati-uum: ⁊ facere talē satisfationē secrete: ⁊ caute: per se vel per aliū: ⁊ sic faciens erit in bono statu: si do-leat de peccato suo: ⁊ cōfiteat̄. Argumētū ad hoc 22ª. q. 5ª. c°. hoc vr̄. ⁊ ex̄ de pe. ⁊ remis. c°. officij. Et hāc opinionē tenet Hosti. in sūma. Tenet̄ ēt satisfacere heredib⁹ viri ab ītestato succedenti-b⁹: vel heredib⁹ scriptis: vel quibus verisimiliter credit: ꝙ reliqsset bona sua: ⁊ si hoc nescitur: debet dari pauperib⁹. Similiter adulter tenet̄ satisfa-cere pro posse pr̄i putatiuo: de oībus expēsis ⁊ dā-nis: propter illū filium procedentibus: ⁊ heredi-b⁹ ei⁹ veris: tū si alter eorum satisfaciat: videlicet adulter vel adultera: alius liberat̄: argumentum ff. de reg. iu. l. bona fides. Itē dicit Scot⁹ vbi su-pra: ꝙ mulier ista tenet̄ facere quicqd potest bo-no modo: vt hereditas restituat̄ vero heredi. Et dicit Inno. vbi supra: ꝙ si mulier nō habet quid restituat: ⁊ habet aliquas ꝓbationes vel actiones per quas dicti heredes possint releuari a damno qđ habēt: debet mulier. eas adducere in eoru3 fa-uorē: ⁊ hoc nisi graue malū esset prouēturū pro-pter illud. Nā tūc nō tenet̄ hoc facere: nā minus malū est dānū rerū: q̄3 periculum aīaru3: ⁊ corpo-rū: ⁊ infamie. Si v̄o nō habet quomō satisfaciat sufficit ei ꝙ doleat: ꝙ nō possit satisfacere: ⁊ ꝙ fe-cerit quātum potuerit. 2ª. q. 7ª. c°. pleriq3. Et hec eadē sentētia ponit̄ in summa cōfessorū li°. 2°. ti° 5°. q. 23ª. tenet̄ quoq3 sm̄ Scotu3 vbi supra ta-lis mulier: habere intētionē semp satisfaciēdi qn̄ poterit. c°. 3°. extra de solutio. vltra aūt hāc satis-facionē adulter: ⁊ adultera: debet pūiri pena mor-tis. C. ad legē iuliā. de adul. l. quāuis. Sed tamen his penis nō obstantib⁹ quottidie adulteria fiūt O benedicte deus: quot sunt mulieres in tali cri-mine inuolute: que nunq̄3 satisfaciunt: ⁊ tamē oī anno cōfitent̄. O quot ad tartara descendūt pro-pter hoc maledictū viciū adulterij. Quot filij ille-gitimi: matre sciēte: succedūt in hereditatē. Et iō dimittite adulteriū quod est horribilissimū pecca-tum: ⁊ inuiolabiliter seruate ordinē: in q̄ ꝓfessi estis .s. mātrimonij: qđ ē sacramētū marie dignitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

⁊ primo ex instituentis sublimitate. Quanto enim
fūdator alicuiꝰ religiōis ē nobilior: dignior: ⁊ sā/
ctior: tāto ⁊ mēbra eiusdē ordinis debēt plus glo
riari. Cū igit̄ deꝰ oium excellētissimꝰ: ⁊ sanctissi/
mus institutor: ⁊ auctor fuerit matrimonij: ut ꝺf̄
in. c°. lre. in fine de frigi. ⁊ malefi. Ideo vos mari
tati debetis gratulari: ⁊ ei grās imensas referre: ⁊
tā sctm̄ sacramētū ac ordinē illibate seruare. Si
eniꝫ reprehēditur q ordinē sancti Benedicti: vel
Francisci ifringit: quāto magis q poluit ordinem
dei. Hic ēt ordo magnificat̄ ex loci dignitate: qꝛ
nō in stabulo sicut hodie multoꝝ mos ē cōtrahe
re: nec in alio loco despecto: sꝫ in loco omnis vo/
luptatis: ⁊ decoris. s. in paradiso terrestri fuit in
stitutus: ut dicit Damas. li°. 2°. Verecūdari ergo
debēt q nō in loco patēti: ⁊ honesto: sed in occul/
to ꝑ mordia ordinis sui vilipēdūt. Itē significat̄
ex istitutionis antiqtate. Nō. n. de nouo institutꝰ
ē: sed antiqtate excedit oēs alios ordines i terris i
stitutos: q oēs post peccatū sūt instituti: hic āt or/
do matrimonij tēpore innocētie fuit istitutꝰ. Itē
hūc ordinē xp̄s in tribꝰ significauit. Primo in
eo ꝙ ipse de matre coniugata licet virgine nasci
voluit. Secūdo in eo: ꝙ ꝑsentia sua nuptias ho
norauit Ioā. 2°. Tertio: qꝛ ad honorē matrimo/
nij i nuptijs ipsis primū miraculū fecit: ut ibidē
dicit̄. Fecit aūt coram discipulis suis ex aqua vi/
nū: ut ꝑ hoc oñderet: ꝙ licet actꝰ huius ordinis
sit in se fetidus: ⁊ vilis: ut aqua: tñ ex bono matri
monij fit ꝑciosus: ⁊ bonus: ut vinū. In matrimo
nio igit̄ aqua insipida i vinū optimū cōuertitur
qꝛ actꝰ carnalis q de se: ē peccatū mortale ꝯtitur
in actū meritoriū: si tñ fiat recto ordine. Magna
ergo reprehensione digni sūt: q miraculū dei per
uertūt: faciētes de vino aquā. Qui pulchras vxo
res ex dono dei habentes: ipsis relictis eligunt
scortas: ⁊ vxores pulchros: ⁊ bonos habētes vi/
ros despiciunt eos: ⁊ sequūtur adulteros scelera/
tos. Hunc autem ordinem instituit deus ad ho
minis vtilitatem. Primo: ut multiplicaretur hu
manum genus per eum: vnde dixit Genesis. p°.
Crescite: ⁊ multiplicamini: ⁊c. Propter quod
dicitur: ꝙ nihil est hominibus vtilius matri/
monio. §. hec nos. in autē. de resti. ⁊ ea que parit
Videt̄ enim introducere quādā imortalitatem in
hoibus. l. lege duodecim tabularū. C. de legi. he/
re. Scdo: ut ꝑ ipsū hō a peccato ꝑseruet̄: ⁊ iō igt
Apostolus pᶜ. ad Corin. 7°. Propter fornicatio
nē. s. vitandam: habeat vnusqsqꝫ vxorē suam: et
vna queqꝫ mulier hēat virū suuꝫ. Tertio: ut ꝑ
ipsum hō ex cōsortio adiuuaret̄. Vñ ait dñs Ge
ne. 2°. Nō est bonū hominē esse solum. Faciamꝰ
ei adiutoriū simile sibi: ⁊ Eccle. 36°. ꝺf̄. Ubi non ē
mulier ingemiscit eger. Quarto: ut bona hoīs fi
deliter cōseruarent̄: vnde Eccle. 36°. scriptū est.
Qui possidet mulierē bonā: inchoat possessioneꝫ
bonā. Quinto: ut ꝓles legitima nasceret̄: ⁊ paren
tū de iure heres efficeretur. §. quoniā. in autē. qui
mo. na. ef. legi. Quibꝰ omnibꝰ cōsideratis: o vxo
rati diligenter custodite instituta: tam sancti ac sa
lubris ordinis: ⁊ viuite in fide matrimoniali. Et
vos viri seruate illud apostoli: ad Ephe. 5°. Ubi
inquit. Viri diligite vxores vestras: sicut ⁊ xp̄us
ecclesiam. Quod facientes ad vitam peruenie/
tis eternam.

¶ Dominica tertia in quadragesima: quomodo
possit vir dimittere vxorem: ⁊ econtra: ⁊ de ince/
stu: sacrilegio: ac sodomia: atqꝫ de luxurie puni/
tione. Sermo vigesimusquartus.

h

O o Omnis fornicator aut immun/
dus: non habebit hereditatem in
regno Christi ⁊ dei: ad Ephe. 5°.
Et in euangelio occurrentis do/
minice. Agitor dilectissimi ciues:
necnon ventilor a duobus ven/
tis contrarijs: ⁊ inter se preliantibus. Primus ē
pudoris: ⁊ timoris: q mihi itimat: ne veliꝫ de pec
cato luxurie: maxime de inhonestis: ⁊ turpibꝰ lo/
qui. Cum enim sim religiosus: non videntur be
ne sonare in ore meo verba: de inhonestis rebus
carnalibus: ⁊ impudicis. De hoc enim sepe scan
dalizantur quidam dicentes: ꝙ talis quisqꝫ est:
talia ⁊ loquitur. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. l. his
qui. §. fi. ⁊. ff. de condi. insti. l. quidā. ⁊ de questio
nibus. l. de minore. Et maxime hic ventꝰ me cō
turbat: insinuans: ꝙ ex hoc multi me in displicē
tiam habebūt qui hoc vicio sūt infecti. Scriptuꝫ
est enim. Eccl. 21°. Audiet luxuriosus: ⁊ displice
bit illi: ⁊ proijciet illud post dorsuꝫ suum. Equus
eniꝫ calcitrat: si eiꝰ dorsum marcidū: ⁊ vulnera/
tum tangatur: similiter si in aliquo pede clauꝰ car
nē viuā equi tranfixerit: subito cū a fabro tāgitur
in illo clauo: saltat: ⁊ recalcitrat: nō aūt si tangat̄
in pede sano. Similiter porcus rugit si ei aufera
tur cibus optatus: ⁊ sic profecto faciūt luxuriosi
vituperantes predicatores: qui contra eorū faci
nora proclamant: vnde Gregori. inquit in mora
libus. Egra mens predicationem non sustinet:
quia tacto vulnere dolet. De tali loquitur Salo
mon Prouer. x°. di. Qui odit increpationes: insi
piens est. Sed ex aduerso insurgit uentus cha
ritatis dicens mihi illud Bernardi: in quodam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ſmone. Nõ licet tacere: cui ex officio incũbit pec/
cãtes arguẽ. Jdcirco aplꝰ pº. ad Cor. 9º. ait. Ueh
mihi ſi nõ euãgelizauero. Scriptũ eſt enĩ. 86ª. di
in cº. facientis. vbi dr. Facientis ꝓculdubio cul
pã habet: qui qd põt corrigere negligit emẽdare
Negligere qppe cũ poſſis pturbare, pũerſos: nihil
aliõ ẽ ꝗ fouẽ: nec caret ſcrupulo ſocietatis occulte
qui mãifeſto facinori deſinit obuiare. Quapropt
motꝰ charitate: que oĩa vicit: pº. ad Cori. 13º. ⁊ q̃
foras mittit timorẽ: pº. Johẽis. 4º. Aliũ ſmonẽ
vobis intẽdo facere de hoc maledicto vicio. Sed
prima pars ptinebat ad declaratione dictorũ in
pcedẽti ſmone de adulterio: ⁊ appellabit Dimiſ
ſionis: Secunda dicet Abhominationis: Tertia
⁊ vltima Punitionis.

¶ Prima pars in qua querit vtrũ liceat nõ di
mittere vxorẽ vel econtra. I

Q Uo ad pmã pte q̃rit. Nũqd aliq̃ ca
ſu ſepet mrimõiũ. Et rñdeo ſʒ Ri. i
4º. di. 35ª. qd hoc põt itelligi dupli/
cit: aut quo ad vinculũ mrimonij:
aut q̃ ad hitatione ⁊ thorũ. Primo
mõ q̃ ad vĩculũ mrimonij: in hac vita nõ diſſol
uit: qñ eſt cõſumatũ: ita ꝙ nulla ex cauſa poteſt
qs dimittere vxorẽ ſuã: ⁊ accipere aliã viuẽte ipa
vxore. Et hoc eſt qd dicit dñs Matthei. 19º. Qd
deꝰ cõiunxit: hõ nõ ſeparet. Sed hic q̃rit vna q̃
ſtio: pone ꝙ qdã habens vxorẽ eſt mortuus: quo
defũcto: vxor eiꝰ nupta eſt alteri: deĩde ille fuit mi
raculoſe reſuſcitatꝰ: ſicut fuerũt multi: querit nũ/
qd debeat ⁊ poſſit repetere vxorẽ ſuã: ⁊ illa tenetur
ad eũ redire: relicto ſecũdo marito. Et pmo vide
tur ꝙ ſic: per apſm ad Hebre. xjº. qui dicit. Acce
perũt mulieres ex reſurrectione mortuos ſuos: p
terea gloſa in. l. ex hiſ. ff. de legibꝰ. dicit: ꝙ Lazarꝰ
reſuſcitatꝰ poterat rũpere teſtamẽtũ ſi aliqd fece/
rat: ⁊ auferre bona ſua ab heredibꝰ quibꝰ ea reli/
q̃rat in teſtamẽto. Et iõ idẽ videt de vxore: ꝙ eã
repetere poſſit reſuſcitatꝰ. Tamẽ incõtrariũ eſt ve
ritas: qa mrimoniũ ſoluit morte vniꝰ cõiugis. l.
pª. ff. de diuor. Uñ dr ꝙ mors oĩa ſoluit. §. deĩcepſ
in autẽ. de nuptijs. Et hoc eſt qd ingt aplꝰ pº. ad
Cor. 7º. Mulier alligata eſt legi: ꝗto tẽpore vir
eiꝰ viuit: qd ſi dormierit vir eiꝰ liberata eſt a lege:
cui vult nubat in dño. Nõ obſtat mõ auctoritas
apli. ſ. ꝙ mlieres ⁊c. qr rñdet Ri. in. 4º. di. ⁊. 27ª
arº. 2º. q. 4º. ⁊ Henricꝰ de gandauo in quolibeto
ſuo: ꝙ hoc intelligit per nouũ ɔſẽſũ: ⁊ nouũ ma/
trimoniũ: ſi auctoritas intelligat in caſu nro. Se
cũdo mõ põt itelligi ſeparatio mrimonij ꝗtum
ad cohitationẽ ⁊ thorũ. Et ſi querat vtrũ maritꝰ
poſſit dimittere vxorẽ ſuã vel ecõtra: ⁊ ab inuicẽ
ſeparari: Reſpõdeo ꝙ nõ: niſi in caſu de quo in/
fra. Matrimoniũ enĩ ſic diffinit a magro ſñiarũ
di. 27ª. cº. 2º. vbi ingt. Qd mrimoniuʒ eſt viri ⁊
mulieris cõiũctio maritalis: inter legitimas perſo
nas: indiuiduã vite cõſuetudinẽ retinẽs. Que dif
finitio ponit etiã. 27ª. q. 2ª. cº. pº. ⁊ extra de pſum
pti. cº. illud. Ex quo dat itelligi: ⁊ ꝙ mariti ⁊ vxo
res debent ſimul viuere ⁊ cohitare: ⁊ nõ facere ſi/
cut quidã qui viuunt ſeparati per multos annos
ꝓpter aliq̃s diſcordias: vel maliuolẽtiã inter eos:
ex quo viuunt in peccato mortali. II

S Ciẽdũ tñ ꝙ maritꝰ poteſt ⁊ dimittere vxorem
propter adulteriuʒ. Et hoc eſt qd ingt ſalua
tor Matt. 19º. Qui dimiſerit vxorẽ: excepta cau
ſa fornicationis ⁊c. Et eodẽ mõ vxor vir adulte
rum relinq̃re poteſt qa in tali caſu: ad paria iudi
cant. 32ª. q. 7ª. cº. ſi qs vxorẽ. ⁊ eadẽ cauſa. q. 5ª
cº. precepit. ⁊ cº. xpiana. Nõ tamẽ intelligẽdum
eſt: ꝙ poſſit alteri nubere. 32ª. q. 7ª. cº. oẽs cauſa/
tiones. Facit lex. 2ª. C. de inceſtis nuptijs. Et iſta cã
extẽdit etiã ad fornicationis ſuſpitionẽ: qñ ſuſpi/
tio eſt multũ violẽta: icõuicibilis: ⁊ certa: vt ſi p
batũ ſit ꝙ fuerit ſolus cũ ſola in loco ſuſpecto: ſe/
creto: ⁊ latebroſo: ⁊ hora icõuenienti: ⁊ ſit ſuſpitio
de eis de fornicatione: maxime ſi iuẽti ſũt in eodeʒ
lecto: vel alio modo ihoneſto. Hoc enĩ caſu poteſt
dimitti. Facit cᵐ. dixit dñs. 32ª. q. pª. ⁊. cº. litteris
extra de preſumptio. Jtem extenditur ad vicium
ſodomiticuʒ: vt propter illud poſſit vxor dimitte
re virũ: ⁊ econtra. 32ª. q. 7ª. cº. oẽs cauſationes.
⁊. cº. adulterij. ⁊ idẽ itelligẽdũ eſt de ſpirituali for
nicatione: vt ſi maritꝰ vel vxor icidat in hereſiʒ vel
iudaiſmum: ſiue gentilitatem: ⁊ vult trahere cõiu
gem ad infidelitatem: nam in hoc caſu poteſt ſe/
parari ſed non alteri nubere. 28ª. q. pª. cº. idola/
tria: ⁊ extra d diuor. cº. queſiuit. ⁊. cº. d illa. ⁊ d cõ
uerſatione coniug. cº. vltimo. III

S Ed hic queritur vtrum in aliquo caſu non
poſſit mulier adultera a viro ſuo dimitti: ⁊
econtra. Et reſpondeo ꝙ ſic: in ſepteʒ caſibꝰ quos
ponit Raymũdus in ſumma. Primus eſt: ſi vir
conuincitur etiam ipſe de fornicatione. 32ª. q. 6ª.
per totum: maxime in cº. nihil. vbi inquit Augu/
ſtinus. Nihil iniquius: ꝗ cauſa fornicationis di
mittere vxorem: ſi ⁊ ipſe conuincitur fornicari.
Occurrit enim illud in quo alterum iudicas: te/
ipſum condemnas: eadem enĩʒ agis que iudicas
quapropter quiſquis cauſa fornicationis vult di
mittere vxoreʒ: priꝰ debet eẽ a fornicatione purga/
tus. Facit cᵐ. ſignificaſti. extra de diuor. Secun/
dus caſus: eſt ſi maritus tradidit eam adulteran
dam maxime inuitam: extra de eo qui cognouit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

cõsanguineam vxo. sue. cº. discretionẽ. In hoc. n. casu adulteriũ magis imputatur viro q̃ vxori. Tertius casus ẽ: si fuit vi oppressa. 32ª. q. 5ª. cº. puto xpianũ. Facit cᵐ. ita ne. 32ª. q. 5ª. cuiꝰ rõ est q: ut scribit. 34ª. q. pª. cº. cũ p bellicã. Nullo mõ ad opprobriũ male voluntatis trahit: quod cõditio necessitatis extorsit: vnde dicitur in. l. si ea res. ff. de acti. em. custodia aduersus vi parum profuit. Et hoc intelligitur de vi absoluta: aliter nõ excusaretur. 32ª. q. 7ª. cº. omnes causationes. Quartus casus est: si ipsa probabiliter credebat virum defũctum: τ cõtraxit cũ alio: nam maritꝰ rediens tenetur eam recipere: vt dicitur in. cº. cũ per bellicã. τ in in cº. cu3 in captiuitate. τ in. cº. si virgo. 34ª. q. 2ª. nisi forte postq̃ illa sciuit de vita primi: cognouit secũdu3 maritum: τ sic facta est adultera vt dictis iuribus. Et hoc habetur i sũma cõfessorũ liº 4º. ti. 13º. q. 3ª. τ 4ª. Quĩtus casus est: si adulter sub specie mariti cognouit ea3: nam ipsa per ignorantiam. excusatur: si putabat esse suum virũ: argumentum. 34ª. q. 2ª. cº. in lectũ. Sextus casus ẽ: qñ post adulteriũ cognouit eã: quia crimen p reconciliatione3 dimissu3: obiici amplius nõ debet nisi recidiuũ sequatur. Et idẽ ẽ si eam publice adulterãtem retinet in cõsortio maritali. C. de adulterijs. l. crimen adulterij Septimus casus est: si matrimonio vtriusq3 ĩfidelitate contracto: vir repudiauit vxorem: τ illa nupsit alteri: si postea ambo conuertantur ad fidem: vir tenetur ea3 recipere. ex̃. de diuor. cº. gaudemus. §. vlº. τ rõ est: q: dando ei libellum repudij iniuste tradidit ea3 quodãmodo adulterandã: τ cõcordat cũ supradictis Tho. τ Petrus de palude in. 4º. di. 35ª. concordat etiã Gof. τ Hosti. ut habetur in summa cõfessorũ liº. 4º. ti. 12º. q. 8ª. Aliqui aũt addũt octauum casum. s. si vir cõtra volũtatem vxoris: abstinendo a matrimonio dedit ei occasionem adulterãdi. Alij vero dicũt q pp hoc non excusaretur mulier adulterãs Posset autem sic distingui: q si vir abstinuit pp ĩfirmitatẽ vel necessitatẽ: tenenda ẽ scda opinio aliter vxores ĩfirmor: vel cursoru3: siue mercatorũ: τ huiusmodi: qui ex necessitate quandoq3 ab eis absentantur: possent sua adulteria paliare: si vero abstinuit fraudulenter: τ dolose non videt posse eam repudiare quia fraus: τ dolus nemini d3 pñociari. cº. tue. de cleri nõ resi. cº. ex lris. de do loca ɔtu. τ. cº. resedes. τ. cº. ex tenore re. ꝺ scrip. Q

Sed hic querit nũquid vir qui occulte adulteratus ẽ: possit accusare τ dimittere vxore3 q̃ manifeste adulterata ẽ: respõdit Ray. in summa credo q nõ: q: non deficit vxori ius excipiẽdi: s3 tñ probandi. arᵐ. 32ª. q. 6ª. per totam. Idẽ tenet Tho. Alber. Gof. τ Hosti. vt in sũma cõfessorũ liº. 4º. tiº. 22º. q. 15ª. Si tamẽ vir egisset penitentia3: τ vxor monita noleta gere: sed in adulterio perseuerare: sine peccato posset eam p sententiam dimittere. 32ª. q. pª. cº. pº. 2º. 3º. τ. 4º. Sed sciendũ ẽ: q quantũ ad separationẽ a thoro põt vir dimittere vxorem proprio arbitrio: statim cũ scit ipsam adulterasse: nec tenetur ei reddere debitum exigenti: τ econtra. Si autem loquimur quantum ad separationem a cohabitatione distinguo: quia aut matrimonium est clandestine contractum: τ absq3 testibus: τ tunc licite potest eam dimittere proprio arbitrio: τ separare a cohabitatione: τ probatur per illam regulam in. l. nihil. ff. de regu. iu. vbi dicitur. Nihil tam naturale: q̃ vnũquodq3 dissolui eo vinculo quo ligatum est. Et idem in sba habetur in cº. omnis ex̃. eo. ti. si autem matrimonium est cõtractum in facie ecclesie: vel saltẽ corã testibꝰ: tunc non possunt separari a cohabitatione: nisi p iudiciu3 ecclesie: sm Tho. in. 4º. di. 35ª. Si autem queratur nunquid vxor adultera post penitentiã: possit repellere virum ab accusatione: rñdit Ray. vbi. s. credo q ñ põt: q: penitẽtia nõ tollit ius ac cusãdi in foro iudiciali. 22ª. di. cº. ~~pmum.~~ 33ª. q. 2ª. cº. admonere. τ. 6ª. q. pª. cº. qui crimen. Ꝟ. videndũ idem tenet Tho. Alber. Gof. τ Hosti. ut habet i summa confessorũ. liº. 4º. tiº. 22º. q. 16ª. Tamẽ de equitate dicũt oẽs doc. q debet cessare ab accusatione: acceptare eam quando est correcta: τ parata bene viuere. cº. de illa. ex̃. de diuor. Si autẽ videat eam esse incorrigibilem: non solum non d3 eam tenere: sed tenetur eam dimittere: ne suo crimini videatur cõsentire: vñ Chri. sup Matth. τ habet. 32ª. q. pª. cº. sicut inquit. Sicut crudelis est τ iniquus qui castam dimittit: sic fatuus est τ iniquus qui retinet meretricem: patronus eni3 turpitudis est: q celat crimẽ vxoris: hec ille. ¶

Omnia autem que dicta sunt de marito erga vxorẽ: q possit eam dimittere intelligun tur etiam de vxore: erga virum adulterũ: sm Ricar. in. 4º. di. 35ª. vbi dicit: q adulterium vxoris videtur aliquibus respectibus esse grauiꝰ: q̃ adulterium viri: quia mulier adultera magis confundit virum suum: τ omnes de cognatione: q̃ econuerso. Item quia adulterium mulieris magis ledit matrimonium: quia causat incertitudinem prolis. Item possumus reddere tertiam rationem: quia mulier adulterans perdit illud quo maxime ornat. Scriptum est enim in autentico quomodo oportet epos. §. qui vo eas. Pudici

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tia q̄ꝫ maxime mulieres oꝛnāt. Sed de his valde
inueniunt pauce: que in veritate sint pudice: vn/
de inqt Iuuenalis. Thaurū neptuno: thaurum
tibi pulcher apollo. Si cui contigerit capitis ma/
trona pudici. O quot sunt: qui putāt accipe vxo/
res virgines: qui accipiūt meretrices: habuerunt
enim filios: ⁊ filias: in parētum domo. Quot vidue
ostēdunt se castas: ⁊ sunt in turpibus: ⁊ in hone/
stis inuolute: ut inqt Hiero. ad Eustochiū. Sed
non minꝰ etiam in hoc vicio peccāt viri. O

SEd miroꝛ valde vnde ꝓcedat: ꝙ quotidie
videmus separari mr̄imonia: ⁊ maritos ab
vxoribus discedere: ⁊ ecōtra: nec posse eos simul
habitare. Sed postq̄ꝫ bn̄ recogito: inuenio ꝙ ma
xime hoc ꝓcedit ex tribus causis. Prima dī cu/
piditatis. s. qn̄ qs accipit vxorem pp dotē: vel aliq̄
nubit viro: qui est diues: ⁊ nō hn̄t respectū ad mo
res: ⁊ alia que reqrunt in matrimonio. Sicut fit
hodiernis tꝑibꝰ. Nā cum alicui ꝓponit aliq̄ vxoꝛ:
īterrogat statim quātā dotē poꝛtabit: ⁊ silr mulier ī/
terrogat de viro: si ē diues: ⁊ nō ꝯsiderat ꝙ meliꝰ
est hēre ꝯiugē boni ītellectꝰ: ⁊ bone ꝯscie: cū pau/
cis opibꝰ: q̄ꝫ diuitē: vsurariū: aut stultū ⁊c. Item
meliꝰ ē viro hēre paupculā vxorē sine dote aliq̄: q̄ꝫ
linguosam: ⁊ īsanā mulierē bn̄ dotatā. Predicti
aūt nō vident in mr̄imonio accipe vxores: sꝫ do/
tes: ⁊ mulieres nō viros: sed opes. Et ꝑpea vt re/
fert Hiero. ꝯtra Iouinianū. Marchia Catonis
īterrogata: q̄re scd̄m nō accipet virū: rn̄dit se nō
īuenire virū: q vellet eā pp se: sed pp sua. Erat eni
turpis: sꝫ diues. Themistiꝰ aūt philosophꝰ: īterro
gatꝰ cui nā libētiꝰ filiā suā traderet vxorē: an pau
peri: sed scia ⁊ moribꝰ oꝛnato: an locupleti parum
ꝓbato: rn̄dit. Mallo hoīem indigētē pecunia: q̄ꝫ
pecuniā īdigētē viro. Querit ēt Areolus philoso/
phus supꝛadictꝰ: qd sit meliꝰ: an ducē vxorē pau
perē pacificā: an diuitē litigiosam: ⁊ rn̄det dicens.
Paupem alere difficile ē: diuitē vo ferre toꝛmētū
Et q̄ꝫuis nō determinet: qd sit meliꝰ. Salomon tn̄
determinat: q ait Prouer. 21°. Meliꝰ est sedere in
angulo domat̄. i. domꝰ solitarie: ⁊ villis: ⁊ venit ex
greco: q̄ꝫ cū muliē litigiosa: ⁊ in domo cōi. Pro/
pterea hoīes prudētes ꝑncipalr ꝯsiderāt ī mulie/
re: quā accipe volūt vxorē: an sit sapiēs: ⁊ bn̄ mori
gerata: qꝛ scriptū ē Prouer. 14°. Sapiēs mulier
edificat domū. Insipiēs vo: extructā q̄ꝫ destruet ⁊
19°. eiusdē lib. c°. ēt dī. Domꝰ ⁊ diuitie dāt a parē
tibꝰ: a dn̄o vo ꝓꝑe vxoꝛ prudēs: ⁊ Eccl. 26°. scrip
tū ē. Mlieris bone bīs vir. Nō āt dī mlieris pul
chꝛe: nec mulieris nobil: ⁊ glīose sāguie: nec mlie
ris diuitis: sꝫ mlieris bone. Qui igit nubūt ꝑnci/
palr pp diuitias acgrēdas: ut plimū sūt male ꝯso
lati. Et iō igt Cato ī suis documēt. Vxorē caue: ne
ducas sub noīe dotis: ⁊ Sene. in li°. de remedijs
foꝛtuitoꝝ. c°. 21°. igt. Inuenies si nihil q̄ris: nisi bo
nā vxorē. Debet ergo bn̄ ꝯsiderare: qn̄ hētis ꝯhere
mr̄imonia. Et hoc ē qd inqt Ouidiꝰ i. 3°. de fastis
Nubē si q̄ voles q̄ꝫuis ꝓbabit ambo. Differ hn̄t
parue cōmoda mlta more. Vera est eni snia Se
nece: vbi s. q dicit. Vxoꝛ aduētitiū bonū ē. Nā est
īter illa que vnicuiqꝫ semel ꝯtingūt. Vn̄ q bonam
ꝯiugē soꝛtiet: iocūdus erit pp eā in tota vita sua.
Ecōtra aūt possumꝰ dicere de illo: q hēbit vxorē
malā. Scd̄a cā: q̄re veniūt tales sepationes: dī eē
inoꝛdiationis. s. qn̄ nubūt cā explēde libidis. Si/
cut multi faciūt hodiernis tꝑibꝰ: de qbꝰ qdā ꝑdi/
catoꝛ dicebat. Nō cercano se nō vno peço de car/
ne cō doi ochi. Stati eni cū eis ꝓponit vxoꝛ: que
runt si sit pulchꝛa: ⁊ ecōtra facit mulier de viro: ⁊
sepe ex cecitate amoris ioꝛdiati aliq nubunt: qui
postea remanēt male ꝯsolati: ⁊ marie: qꝛ ille q ac
cepit aliquā pp pulchꝛitudinē ⁊ amorē: sp dubi/
tat ex zelotipia: ꝙ ita faciat cū alijs sicut faciebat
secū. Et iō qdam Philosophus studiose accepit
vxorē turpem. Et iterrogatꝰ q̄re sic fecisset rn̄dit.
Turpem habeo: pulchꝛā aūt que oībꝰ placet: quō
seruare potero? Tales aūt turpes vxores sunt silēs
macellarioꝝ tabulis: q̄ die noctuqꝫ sine alicuiꝰ cu
stodia: absqꝫ ablatiōis ꝑiculo remanēt in plateis
viri āt pulchꝛaꝝ vxoꝝ eas īsequunt: vbiqꝫ cū ma
ximo cruciatu: obuātqꝫ eas: ⁊ ex oībꝰ coꝝ. vbis
⁊ fact̄ malū suspicāt. Et qd peius est: sepe coꝛnua
poꝛtāt: ceruinis lōgioꝛa. De tali eni mulie foꝛmo/
sa: ⁊ vana: inqt sapiēs Eccl. 25°. Si nō ambula/
uerit mulier ad manū tuā ꝯfundet te: in ꝯspectu
inimicoꝝ tuoꝝ. Talia erga mr̄imonia ex ꝯcupi/
scētia ꝯcta: deo ꝑmittēte remanēt: tādē angustijs:
⁊ tribulatiōibꝰ plena. Scriptū est. n. ī. c°. ꝑncipa
tꝰ. p°. q. p°. Difficile ē: ut bono pagant exitu: que
malo sūt īchoata ꝑncipio. Iō inqt Andreas ca/
pellanꝰ dn̄i pape Innocētij q̄rti: in li°. de dissuasio
ne vxoris: libtas tibi adimit: si neq̄ꝫ femina socie
tur: nec tuꝰ eē poteris: qꝛ quo fugias nō hēbis: ⁊
Ric. in li°. de nuptijs. c°. 50. dicit. Est mulier lin/
guosa viro pars moꝛtis amare. Nocte dieqꝫ mo
dis mile fatigat eū. Cū bn̄ prādere: potare: qesce
re secū Optat: tūc ipa iurgia sceua parat. Irascū
tur eni viris tales femie: si nolint eis ꝯdescēdere
in vanitatibꝰ: ⁊ sumptuositatibꝰ vestiū faciēdis:
⁊ ꝑmittere ꝙ vadāt ad tripudia ⁊c. Et dicūt. Ta
lis dimittit vxorē suā: ire ad festa: ⁊ coꝛreas: ⁊ nō
est: ita zelotipus de ea: sicut vos de me: que sum ho/
nestioꝛ: ⁊ melioꝛ illa. Et talis mulier que est no/
bis impar in nobilitate: habet talē vestē ⁊c. Nub/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

lus in hac ciuitate peius tractat vxorem suaz: q̃z vos q estis sine amore: ⁊ vrbanitate. Et ista pmittit de⁹ ad punitionē illoꝝ: q nubūt cā libidīs. P

TErtia ratio dī ineq̃litatis: vz qñ paup nubit diuiti. Jngt enīz sapiēs Eccl. 25°. Mulier si primatū habeat ꝯtra erit viro suo: ⁊ in cronica de nugis philosophoꝝ. c°. 7°. dī. Nā Cleobol⁹ vn⁹ de septē sapientibus ait: vxorē ducendā esse ex paribus: addēs rōnē: ⁊ dicēs. Si enim ex maioribus cepis: dños habebis cognatos. Silr qñ est disparitas tpis: hec est causa multarū discordiarū: vñ inquit Andreas capellanus: vbi supra. Si iuuenez senex duxeris: ꝯtēneris. Juuenalis q̊qz li°. 2°. Satira vnica dicit. Semp habet lites alternaqz iurgia lect⁹. Jn quo nupta iacet: minime dormit̃ ī illo. Et hec est vna ex maximis anxietatib⁹: que repiant̃ in mūdo: qñ marit⁹ habet rixā cū vxore: ⁊ ecōtra: vñ Fulgenti⁹. li°. p°. fabularū suarū fabula. 21ª. dicit. Sicut nihil benigna iocūdius cōiuge: ita nihil infesta crudeli⁹. O igitur demētia magna que hodiernis tpib⁹ viget plurimū. Naz videm⁹ senes decrepitos: ⁊ in fouea iam pedē hñtes: qui puellas sibi accipiūt in vxores: quaꝝ possent eē proaui: ꝑfecto tales puelle pñt feretrū secū deferre: in quo infra paucos dies faciāt ad tumulū viros suos deferri. Alique q̊qz mulieres ꝑuecte etatis iuuenculos accipiunt in maritos: qd̊ ita est incōgruū sicut si vaca senex cum vitulo tenerrimo poneret̃ ad arādū. Et ideo ipsi iuuenes postea tenēt cōcubinas: cōmittūt adulteria: ⁊ ipsas vxores despiciūt. Similiter alique puelle nobiles sepe traddūtur in matrimoniū aliqbus viris ignobilib⁹: ac rusticis: ꝑpter diuitias q̃s habēt: qui sūt sine moralitate prudentiaqz ac discretione. Ex qbus oibus sequunt̃ sepe adulteria: cōtētiones: ⁊ multa scādala. Jdeo dicit Ouidius in eplis epla. 9ª. Quā male iequales veniūt ad aratra iuuēci. Tā premit̃ magno coniuge nupta minor. Hec est enim alia ineq̃litas qñ aliqs potens accipit in vxorem aliquā paupez: vel minoris cōditionis: q̃z ipse sit: tūc enim eam ꝓmit: ⁊ vult tenere: ut famulā. Jdeo hortatur Ouidius: vbi supra dicēs. Si qua voles apta nubere: nube pari. Et sapiens Eccle. 7°. dicit. Trade filiaz tuā: ⁊ grāde opus feceris: sed hoi sensato da illā. Et hoc sufficiat pro ꝓma parte nr̃i sermonis.

¶ Pars scda de abhominatione incestus: sacrilegij: ⁊ sodomie. Q.

QUinta luxurie species: dicitur incestus. De quo Augusti. 23ª. q. 7ª. c°. adulterij. iquit. Adulterij maluz vincit fornicationem: vincit̃ autez ab incestu. Diffinit̃ autem incestus ab Jsidoro. 25ª. q. 3ª. c°. nec eam. vbi iquit. Jncestus est sanguinearū: vel affinium abusus: vel vbi est iustitia publice honestatis. Magis autē stricte diffinit̃ a Gelasio papa 36ª. q. pª. c°. lex illa. Et a magistro sententiarū in 4°. dist. 42ª. ⁊ ab Alexādro de ales in. 2ª. parte sūme: in tractatu de incestu. Nā incestus est cōsanguinearuz: vel affiniū abusus: vnde incestuosi dicūtur: qui cōsanguineis vel affinib⁹ abutunt̃: hec ibi. Cōmittitur autez hoc maledictū viciuz multipliciter: utputa si quis peccaret cuz vxore patris sui vel auūculi. Tales ẜo incestuosi merent̃ mortez: ẜm legē mosaicam Leuitici. 18°. ⁊. 20. Similiter si quis cognouerit eādem mulierez cū patre suo: incestum cōmittit. Nā ex tali copula cōtrahitur affinitas personaruz. c°. qui fornicatus est. 34ª. q. 7ª. Jtem qui peccauerit cum matre vxoris sue: debet cōburi. Leuitici. 20. De hoc etiā peccato habet̃. 35ª. q. 3ª. c°. si quis cuz matre. Similiter si quis cognouerit nuruz suam vxorem filij: debet cū predicta nuru occidi. Scriptuz est enim 35ª. q. 3ª. c°. si vir. Nō aliter nurus reputanda est q̃z filia. Si etiam quis peccaret cum matertera: vel amita sua: horribile peccatum cōmittit: ⁊ ambo debēt occidi. Leuitici. 20. Grauissimus autez incestus est: si quis fornicat̃ cuz matre: vel filia cū patre: aut si quis peccauerit cum sorore sua: etiaz si sit soror solū ex parte mr̃is: vel patris: ambo enī debent occidi. Leuitici. 20. Et de hoc. 35ª. q. pª. §. his ita. Et de hoc etiā habet̃ Leui. 18°. Grauiter etiā peccat cognoscēs carnaliter filiā filij sui. Leuiti. 18°. ⁊. 35ª. q. 3ª. c°. de his. ⁊. c°. nec eam. Jtez si qs peccaret cum duab⁹ sororib⁹: grauissim⁹ est incestus. 34ª. q. 2ª. c°. si quis. ⁊ Leui. 18°. Similiter si qs peccaret cum vxore fr̃is sui. Leuiti. 18°. ⁊. 35ª. q. 3ª. c°. de incestis. Si etiaz quis cognosceret cō matrem suā: vel filiā spiritualem: vel ecōtra 30ª. q. pª. §. ꝓmo. ⁊. c°. ꝑuenit. ⁊. c°. si quis vno. 30ª q. 4ª. Si quis etiam cognosceret filiā suaz adoptiuā: vel sororē. 30ª. q. 3ª. c°. ita diligere. Et ut gñaliter ꝯcludam: nō lz alicui accipe in vxorē aliquā ꝑsonā: que sit sibi ꝯiūcta: vsqz ad quartū graduz cognationis: vel affinitatꝭ. Et aliter facientes sunt excoicati, cle. eos. de ꝯsan. ⁊ affi. ⁊ sunt incestuosi. Et multo magis si cognoscūt se: vsqz ad illū gradum: cōmittūt incestum grauissimū: ut habetur 35ª. q. 3ª. c°. cōiunctiones. Hoc autem maledictum viciuz reprobatum est etiam a iure ciuili: ut habetur in. l. fratris vxorem. ⁊ in. l. si quis incesti. ⁊ in. l. licz quidam. C. de incestis nuptijs. ⁊ in. l. ab incestis. C. eodē titu. inquit imperator. Ab incestis nuptijs vniuersi: qui nr̃o regunt̃ imperio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nouerit tēperādū. Filij quoqȝ q nascūt ex hoc male/
dicto icestu: sūt ꝓuati oī hereditate pr̄na: ⁊ nullo
mō possūt ei succedere: vt habeť in autētica licet.
C. de naturalibꝰ liberis: ita vt etiā alimēta eis dene
geť ex substātia pr̄is: vt in autētica. ex cōplexu.
C. de incestis nuptijs: ⁊ extra qui fi. sint legiti. c°.
per venerabilē. ad finē. Sed tn̄ de equitate canoni
ca alimēta eis cōceduntř: vt habeť extra de eo: qui
du. in matrimoniū quā pol. per adul. c°. cū habe/
ret: ⁊ ibi glosa. O quot īueniunť qui in tali vicio
sūt īuoluti: de quo nunqȝ ex verecūdia cōfitentur
O si possemꝰ ponere aures in latrinis: ⁊ alijs oc/
cultis locis: in quibꝰ sunt sepulti filij q nati sūt ex ta
li peccato: audiremus voces animarum claman
tium. Uindica dn̄e sanguinē nr̄z qui effusus est.
Apoc. 6°. Tales aūt icestuosi sūt: vt ait Albertus
in tractatu de ꝟtutibꝰ politicis: similes canibꝰ qui
nec a sorore: nec ja mr̄e abstinēt. Itē tales peiores
sūt qȝ cameli ⁊ equi: quāuis plurimū sint lassiui.
Narrat eni Aristo. ꝙ rex septētrionis equā pul/
cherrimā habuit: que ei equū pulcherrimū peperit
ex qbꝰ duobꝰ cū equū aliū vellet habere: cooperi/
ri fecit vultū equi: ne matrem agnosceret: qui post
cōmistionē cū ea discoopertꝰ: cum eā fuisse mr̄ez
cognouisset: ruptis vinculis fugijt: ⁊ ab alto se ꝓijci
ens: se occidit. Idē quoqȝ legiť de elephāte qui ꝓ/
pter eādē causā eodē mō se peremit: sȝ priꝰ ducto/
rē suū interfecit. Refert quoqȝ idē Aristo. ꝙ in q̄
dā ciuitate: cum camelli mr̄ cooperta a pastoribꝰ
eēt: camellus eā nō cognoscēs sup ipsam ascēdit:
quā ex voce mr̄em agnoscēs: mox choitu nō com
pleto descēdit: ⁊ suū ductorē occidit. Turpe est igi
tur ⁊ rationi cōtrariū esse ostēdiť: vt homo agat
qd bestia detestatur: hec ille. Sexta species luxurie
dr̄ sacrilegiū: quod diffiniť ſm Ray. in sūma li°.
p°. ⁊ btūs Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 99ª. ar°. p°. ⁊ Alex. de ales
in. 2ª. parte sūme i tra. de sacrilegio. i p°. sacrilegiū
est sacre rei violatio: vel eiusdem vsurpatio. Scri
ptū est etiā in c°. quisqs. 17ª. q. 4ª. ꝙ sacrilegium
cōmittiť: auferēdo sacrū de sacro: vel nō sacrū de
sacro: vel sacrū de nō sacro. Et ideo posumꝰ dice/
re ꝙ sacrilegiū cōmittiť multipliciter: vtputa ver
berādo clericū: vel personā religiosā: aut cū eis pec/
cādo carnalit. 17ª. q. 4ª. c°. impudicas. ⁊ c°. seq̄nti
⁊ c°. si q̄s. Et tale sacrilegiū ē grauiꝰ qȝ adulteriū ſȝ Ri.
in. 4°. di. 35ª. ar°. p°. q. 5ª. Similiter si quis ꝑmit
tat iudeos officia publica exercere in xp̄ianitate:
velut in sacrilegiū excomunicatio ꝓfertur. 17ª. q.
4ª. c°. cōstituit. Similiter si qs peccauerit in loco
sacro cōmittit sacrilegiū. Ideo dn̄s nr̄ Ioānis. 2°
⁊ Matthei. 21°. expulit sacrilegos vēdētes ⁊ emē
tes in tēplo. Itē qui frangit eccliam. 17ª. q. 4ª. c°
quisquis. Et qui extrahit violēter fugientē ad eccle
siā: cōmittit sacrilegiū: vt in eadē q̄stione ⁊ causa.
c°. nullus. ⁊ c°. si quis. Multis etiā alijs modis
cōmittiť sacrilegiū: de quibꝰ in sequentibꝰ capi/
tulis habeť. videlicet. 27ª. q. 2ª. c°. illud. ⁊. 12ª. q. 2ª.
c°. predia. ⁊. 13ª. q. 2ª. c°. oblationes. et. 16ª. q. pª.
c°. in canonibꝰ. ⁊. 17ª. q. 4ª. c°. qui rapit. et. §. si
sacrilegiū. ⁊ di. 50ª. c°. si quis ꝑsbyter. ⁊. 16ª. q. pª
c°. qm̄. in fine. ⁊ extra de deci. in c°. dudū. ⁊ de fo/
ro cōpetenti. c°. cōquestus. ⁊ sacrilegus iude ꝓdi/
tori cōparať. 17ª. q. 4ª. c°. si forte. ⁊. 28ª. q. 4ª. c°
inquit. Multos etiā modos sacrilegiorū posuit
auctor sūme cōfessor. li°. p°. ti°. 13°. quos nō reffe
ro: quia nō sunt p̄ntis speculationis.

SEd ad propositū nr̄m de sacrilegio inquan/
tū est species luxurie dico: ꝙ est horribilissi/
mū peccatū: videlicet qn̄ aliqs peccat cū ꝑsona re
ligiosa: vel in loco sacro. Ecclesia eni est domꝰ dei
vt in figura habetur Gen̄. 18°. et religiosi sunt mi
nistri dei. 12ª. q. pª. c°. clericus. Scriptum est autē
Leuiti. 21°. ꝙ homo qui habet maculā: non debet
accedere ad ministerium dei sui. O benedicte deꝰ
quot hodie inueniunť religiosi: ⁊ religiose: ac cleri/
ci: sacerdotesqȝ: de quibꝰ possumꝰ dicere illd Osee
8°. c°. Factus est israel q̄si vas immūdū in natio/
nibꝰ. Sed dicūt isti: nos generamus nepotes dei.
O maledicti ⁊ ꝑfidi: melius manibꝰ vr̄is staret
gladius aut lācea: qȝ corpꝰ christi. Tales filij sunt
filij diaboli: cū eni spōsū vestrū relinquatis qui est
Iesus xp̄s. Osee. 2°. ⁊ corpꝰ vr̄m tradatis immūdi
tie: profecto o religiose: diabolus efficiť vr̄ maritꝰ
nōne pudet vos spōso vr̄o celesti fidē frāgere: ⁊ tā
turpia: ⁊ inhonesta: an̄ eius oculos perpetrare? O
sacrilegi nephādissimi: qūo audetis eterni iperatoris
spōsam violare? Quid dicā de sacerdotibꝰ? qui vt
inqt Grego. ad Mauritiū imperatorē. In sacris
eloquijs dij vocanť: ⁊ tn̄ aliq ex eis horribilissima
vicia perpetrāt: ita ꝙ nō amplius dij: sed potius d
mones appellādi sūt ⁊ demonū filij. Io. 8°. Audi
te o deputati cultui diuino: qd scriptū sit Exodi.
12°. Renes vestros accigetis: ⁊ Luce. 12°. Sint lū
bi vr̄i ꝓcincti: ⁊ lucerne ardētes in manibꝰ vr̄is.
et pᵉ. Petri vl°. idem dr̄. et. pᵉ. ad Thimo. 5°. in/
quit apl̄s religioso. Temetipsū castuȝ custodi. Et
idē inqt ad Ephe. 6°. Iō qn̄ diabolus vos tentat
de hoc horribilissimo vicio: debetis dicere Ioseph.
Gen̄. 39°. Qūo possum de hoc malum facē: ⁊ pec
care in dominum meum?

SEptima species luxurie est: vicium ꝯtra na/
turam: ſm Alexᵐ. de ales in. 2ª. parte sūme
i tractatu de vicio luxurie: ⁊. b. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 154ª.
art. xj°. De quo horribilissimo vicio: dicit Aug.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

in li°. de adulterinis piugijs: et ponit. 32ª. q. 7ª c°. adulterij. quod peius est hoc peccatum: quam si aliquis cognosceret carnaliter matrem suam. Ideo dicit Alex. de ales in. 2ª. parte summe: in tractatu de vicio contra naturam. in principio. et beatus Tho. 2ª. 2e. q. 154ª. ar. 12° Quod istum vicium est simpliciter grauissimum: super omnes alias species luxurie. Sciendum est etiam: quod hoc maledictum peccatum: non habet proprium nomen: sed habet septem cognomina: declarantia eius peruersitatem: et malignitatem. Primum cognomen huius maledicti vicij: dicitur sodomia. 32ª. q. 7ª. c°. flagitia. et 33ª. q. 3ª. c°. hoc aut. Et ideo scriptum est di. 14ª. c°. quod ait. quod Loth videns sodomitas velle nephandissimum hoc vicium committere cum angelis: qui in domo eius hospitati erant in forma iuuenum: et quod volebant eos violare: statuit potius dare filias suas: ut fornicarentur cum eis: quam tam maledictum vicium perpetrarent: ut habetur Gene. 19°. Et aliud simile exemplum habetur Judicum. 19°. De sene qui receperat hospitio leuitam cum vxore: quem filij beniamin volebant violare. Ille autem senex: voluit eis potius exponere filiam suam virginem: cum vxore leuite: ne tantum facinus committerent: hoc autem vicium dicitur sodomiticum: et gomorreanum: quia homines sodome et gomorre ciuitatis: erant huic vicio dediti. Secundum cognomen huius vicij: dicitur stuprum: ut patet. ff. de offic. psi. l. fi. et ff. ad. l. iul. de vi pu. l. ij. §. p°. et ff. quod me. cau. l. isti quidem. §. penul. et ff. de adul. l. qui domum. et l. mariti lenocinium. §. fi. et l. stuprum. §. p°. et ff. de extraor. crimi. l. i. §. qui puero. et de pe. di. pª. §. qui puero. vbi dicitur. Qui puero stuprum abducto persuaserit etc. Tertium cognomen huius scelerati vicij dicitur virum nubere in feminam. C. de adulterijs. l. cum vir nubit in feminam: et ibi glo. Et ideo dicitur hoc peccatum committens in corpore suo muliebria pati. ff. de postulando. l. i. §. remouet. Quartum cognomen dicitur nephanda libido: patet instituta. de pu. iudi. §. item lex iulia. Et ideo dicitur. 32ª. q. 4ª. c°. in eo fornicator. In veteri lege de nephandis criminibus: que in occulto fiunt: que nominari: etiam turpissimum est: ne dicentis os: et aures audientium pollueren tur: generaliter scriptura complexa est dicens. Verecundos facite filios israel ab omni immundicia: lxc ibi. Quintum cognomen dicitur grauissima luxuria: ut patet in autentico: ut non luxu. contra naturam. colum. 6ª. vbi dicitur. Quidam diabolica instigatione comprehensi: grauissimis luxurijs semetipsos inseruere etc. Sextum cognomen appellatur fedissima negotia. Ut habetur. C. de adulterijs. l. fedissimam. Septimum et vltimum cognomen: quod est magis proprium: quam alia: dicitur vicium contra naturam: de quo extra de excess. pla. c°. clerici, et. 32ª. q. 7ª. c°. adulterij. et c°. flagitia. vbi dicitur. Flagitia que contra naturam sunt vbique et semper repudianda: quia talia sodomitarum fuerunt. Et in autem. vt non luxu. contra naturam. coll. 6ª. dicitur de talibus. Et ipi nature contraria agunt. Notandum quoque est. quod ista species luxurie: non est specialissima: sed subalterna: quia habet sub se alias species. Prima quarum dicitur molicies: que secundum Alexandrum de ales in. 2ª. parte summe in tractatu de vicio contra naturam: et beatus Tho. 2ª. 2e. q. 154ª. ar°. xj°. est: quando quis tactibus impudicis polluit seipsum. De quo vicio maledicto dicit apostolus ad Ro. p°. Propter quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum: in immundiciam: vt contumelijs afficiant corpora sua in semetipsis. et p°. Cor. 6°. dicit. Neque molles regnum dei possidebunt Et propter hoc vicium: deus occidit Onam filium iude. Gen. 38°. Secunda species vicij contra naturam: dicitur sodomia: et est quando vir cum viro turpitudinem operatur contra naturam: et ista species est grauius peccatum: quam prima vt inquit Alexan. vbi sup. Et de hac specie habetur Leui. 20. et ad Ro. p°. et p°. ad Cori. 6°. O quot hodie tales reperiuntur scelerati: quot iuuenes hoc vicio implicati: tanquam meretrices. Audite vnum miraculum quod accidit beato Jacobo de marchia. In ciuitate enim asculana quidam sodomita desponsauerat quendam adolescentulum: et dederat ei annulum: qui crescente digiti carne: non poterat euelli: quapropter ille adolescens ductus est ad beatum Jacobum: et plorans cuncta illi narrauit: qui miraculose extraxit annulum de digito eius: absque vllo dolore. Et postea in predicatione monstrauit illum populo: deinde proiecit in aerem dicens. O deus: accipe confusionem fidei tue. Ille autem anulus: nunquam ab aliquo fuit visus vel repertus: quod ostendit deus in detestationem tanti facinoris. Tertia species huius peccati: dicitur corruptibilitas. s. quando mulier more viri: peccat cum alia muliere. Et hoc est grauissimum peccatum contra naturam: nam in tali casu efficitur vt masculus. Et de hoc habetur. C. de adulterijs. l. fedissimam. et ibi glosa. Et de hoc etiam loquitur apostolus ad Ro. p°. de quo Heronymus loquitur in libro contra Jouinianum: et ponitur in. c°. vsus naturalis. 32ª. q. 7ª. sed verba dictarum auctoritatum non refero. Nam bene intelligenti pauca sufficiunt: nec aliter volo declarare: quomodo hoc fiat: ne ignorantes adiscant. Quarta species dicitur bestialitas: quando cum brutis: et irrationabilibus peccatur: et ista est grauissima inter omnes species que contra naturam sunt: vt inquit. Tho. et Alexander vbi supra. Et hoc vicium prohibetur Leui. 18°. et in tali crimine erant inuoluti fratres Joseph: sicut dicit glosa Gen. 37°. vbi dicitur quod Joseph accusauit fratres apud patrem de crimine pessimo Leui. quoque. so. precepit deus tam virum quam mulie

rē taliter peccātē occidi. O si scirēt loq aīalia irra/
tionabilia: profecto dicerēt. O homo factꝰ es sicut
vnꝰ ex nob. De hoc peccato loqͭ Virg. 4°. Eney.
dicens. Hic crudelis amor tauri suppostaq; fur/
to. Phasiphe mixtū genꝰ ꝓlesq; biformis. Mi/
notaurꝰ inest veneris monumēta nephande. De
hoc etiā loquiͭ Dātes in. 2ª. comedia cantico. 26°.
dicēs. La noua gēte sodoma τ Gomorra. E lal/
tra ne la vacha itra Pasiphe. Per che el torel a
sua luxuria corra. Propter tales luxurias: oriun
tur filij mōstruosi. Narrat. n. btūs Jacobꝰ de mar
chia in quodā tractatu: ꝙ cum ꝑdicaret in qua
dā terra: vna mulier peperit filiū hn̄tē caput arie/
tis. Itē in Dalmatia: vna iuuēca parturiuit medi
um hoīem: τ mediū bouē. In salerno vna sus ꝑ/
turijt mediū hoīem: τ mediū porcū: vt refert qui/
dā frater: qui eū vidit. Vidi ego in ciuitate Me/
diolani duci ad cōburēdū quēdā hoīem qui erat
in hoc vicio implicatꝰ: τ erat indutꝰ pelle cuiusdā
bestie. Nō sunt adhuc. 15. anni. ꝙ prope Modoe
tiā: quedā mulier peperit vnū monstrū horribilissi
mū: quo edito venit maxima pluuia que durauit
ꝑ mltos dies: nec vnq̄ cessauit: donec illd mōstr̄
fuit sub terra recōditū: τ ego tūc de familia mora
bar in monasterio gīarū. In alamania ab annis
decē citra: vna capra peperit vnū puerū qui solū/
modo habebat pedes caprinos: τ inuētꝰ est pastor
qdā qui peccauerat luxuriādo cū ea. O nephāda
rabies: o inordinatꝰ amor: o horribilissima bestia
litas: profecto talibꝰ inuoluto: potest dici illd psal/
miste. Homo cū in honore esset nō intellexit: com
paratꝰ est iumētis insipiētibꝰ: τ similis factꝰ est il/
lis. Quinta species huius vicij diciͭ inaturalitas
s. qn̄ vir cū aliqua muliere peccat: nō ꝟuato loco
naturali. Et de hoc loquiͭ Aug. 32ª. q. 7ª. c°. adul
terij di. Peccatū qd fit contra naturā: execrabili
ter fit in meretrice: sed multo execrabilius fit cū
ꝓpria vxore. O horribile viciū: o abhominabile
peccatū: o tremēdū iudiciū dei: qd cito veniet sup
tales. Multe eni vxores: vel minis maritorum:
aut ꝑcussionibꝰ: vel ꝓmissionibus: muneribusq;
ac vestibꝰ: τ pompis ab eis acceptis: permittūt se
tractari sicut bestie: que potius dicēde sunt mere/
trices: q̄ vere vxores. Sexta species di demōstru
ositatis: que est qn̄ vir seruato loco mr̄imoniali: se
ponit loco femine: τ mulier se ponit loco viri: qd
est q̄dā monstruositas: sicut si ecclesia ascenderet
supra cāpanile. Bonū est certe edificare domum
ad habitādū: sed incōueniēs est: vt in fūdamēto
ponaͭ tectū: τ ecōuerso. O quot viri τ vxores repe
riūtur talia facinora ꝑpetrātes. Hoc eni fuit vnū

ex vicijs propter qd diluuiū venit: vt īngͭ magr̄
historiarū scolasticarū. O quot hodie īueniuntur
viri: qui dicūt se posse facere quicqd volūt de pro/
prijs vxoribꝰ: sed mētiunͭ: quia tm̄ possūt ea: que
ratio naturalis dictat: τ honestas suggerit. Septi
ma τ vltima species huiꝰ vicij diciͭ immodalitas
qn̄. s. vir cū muliere extranea: vel etiā cū ꝓꝑa vxor̄
seruato loco matrimoniali: non ꝟuat modū natu
ralē: sed potiꝰ bestialē: τ brutalē: ac porcinū: querē
do in huiusmodi maiorē delectationem. Hoc est
eni grauissimū peccatū: ꝟm Tho. τ Alexā. vbi sup̄
Et ex talibꝰ luxurijs impediͭ sepe generatio filio
rū: vel iā cōcepti periclitanͭ: τ generanͭ filij mon/
struosi τ male in corpore mr̄is situātur: τ difficili/
ter pariunͭ: τ sepe necessariū est eos extrahere mē
bratī: τ sepe egrediunͭ mēbris corruptis: τ inordi/
natis τ stati aliqn̄ moriunͭ: τ mater doloribꝰ ꝑfo
caͭ ac perimiͭ. Sed pro declaratione harū duar̄
specierū vltimarū: queriͭ nunqd sēper peccet mor
taliter vir τ mulier: cōmittēs has duas species lu
xurie. Et respondetur: ꝟm Thomam: τ Albertū
in. 4°. sen. di. 31ª. et. glo. Ray. in ti°. de mr̄imonio
§. sed nunquid hec tria. sup verbo fedius. Et vt ēt
dicitur in sūma ꝯfessorū. li°. 4°. ti°. 2°. q. 47ª. ꝙ. si
maritꝰ non ꝟuet locum ad eum ꝑtinentem: et si/
militer vxor: sed trāsmittēt: τ similiter nō seruent
modū naturalem: dū tn̄ nō exeant claustrū mr̄i/
moniale: τ ista faciāt: quia aliter facere nō possunt
vel propter egritudinē vel ꝑꝑ periculū suffocandi
fetū in vtero: vel propter indispositionē corporis:
aut ꝓpter aliā causā rationabilē: excusanͭ a mor
tali peccato: si hoc nō agūt ꝓpter maiorē delecta/
tionē: sed propter vitādā incōtinētiā τ extraordi/
nariam fornicationem: tamen peccāt venialiter. §.
alias autem. 25ª. di. meliꝰ enim faceret maritus
si in tali casu haberet vxorem vt sororē: et absti/
neret ab ea: vt dicit glosa Raymundi vbi supra.
Si autem talia faciant causa maioris libidinis: si
ne vllo dubio: semper est peccatum mortale. ꝟm
omnes ꝑdictos doctores: et: τ etiam Alexander
de ales in. 2ª. ꝑte sūme in tratac. d vicio cōtra na
turam ar°. 3°. O quot inueniūtur tali vicio inno
dati: qui coram deo sunt fetidissimi. Scriptum
est enim Genesis. 13°. homies autem sodomite
erant pessimi: erant et peccatores corā dn̄o nimis
Unde Greg. in quodam ꝟmōe de sodomia inqͭ.
Tante est turpitudinis: vt q̄si admirationē faciat
ipsi deo. Unde Gen̄. 18°. deus quasi admirans: de
tanto scelere dixit. Descendā et videbo vtrum cla
morem qui venit ad me opere compleuerint: hoc
sceleratissimum viciū est illud: per quod venit ira

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

dei in filios diffidentie: ad Ephe. 5°. τ quod vio/
lat amicitiam que est inter deum τ homineȝ. 32ª.
q. 7ª. c°. flagitia. De q̊ possum⁹ dicere illō Job. 31°.
Nephas ē τ iniqtas maxia idest peccatū: ñ nomi
nādū. 32ª. q. 4ª. c°. i eo. τ Aplūs ad Ephe. 5°. ait.
Ois immūditia: nec nominet in vobis. Isti ma/
ledicti sodomite: nunꝗ vel raro corrigūtur: ita ꝙ
pōt dicid eis illō qd scriptū ē iob. 41° Cor ei⁹ idu
rabit q̄si lapis: τ strigetur q̄si maleatoris incus.
De tali sodomita indurato inquit sapiens. Eccli.
Cor. 15°. durū: male habebit in nouissimo.

Pars tertia de punitione peccati luxurie.

Ultra dicta i pcedēti sermone: parte pri
ma: in qua audistis multas punitiōes
quas facit lex ciuilis de luxuriosis: τ etiā
canonica. Dico: ꝙ etiā puniunt illi qui
solūmō attētāt hoc viciū ppetrare: licet nō possint
cōseq effectū suū: τ puniunt per leges: vt habetur
ff. de iniurijs. l. sed est q̄stionis. §. fi. τ. l. sequēti. Et
d pe. di. pª. §. si qs vbi dr. Si qs tā masculū: ꝗ fe
minā siue igēuos siue libertīos: ipudicos facē tēta
uerit: iniuriaꝝ tenebit. Et si pudicitia attētata sit:
actio iniuriarū locū habet. Attentata pudicitia di
cit: cū id agit: vt ex pudico: impudic⁹ fiat: hec ibi.
Et hoc idē habet. ff. de fuo corrupto. l. pª. §. vlti°.
τ. C. de furtis. l. si quis fuo. Et taliter attentātes: in
insulā deportant. ff. de extraor. crimi. l. i. §. q puer
ro. Quātū aūt a deo puniat hoc maledictū viciū
luxurie: patet. p°. Gen̄. 7°. vbi de⁹ oēs hoies mun
di: τ oia aialia terre: τ aues celi: mori fecit aquis
diluuij: exceptis illis paucis: qui saluati sunt in
archa Noe. Hoc enim terribile iudiciū fecit de/
us: propter hoc viciū luxurie. Scriptum est enim
Gen̄. 6°. ꝙ omnis caro corruperat viam suaȝ su/
per terram. Unde dixit deus ad Noe: vt habetur
in predicto c°. Finis vniuerse carnis venit coram
me: repleta est terra iniquitate a facie eorū: τ ego
disperdā eos cū terra. O terribile iudiciū: o aspera
vindicta: o horribilis viciū: vidisses nanqȝ si tunc
fuisses in momento tēporis repente imutari celū:
obscurari aereȝ: sonare ventos: tonare fulgura: τ
cataractas celi aperiri: τ aq̄s abundātissime flue
re super terram. Uidisses attonitos cunctos tremē
tes: atqȝ pallentes: vidisses manducantes masti/
sticādo ruminare: τ nō posse cibum deglutire: au
disses eiulatuȝ: τ clamoreȝ virorum ac mulierū:
iuuenū: τ paruulorū: mortem expectantium: cla
mantium τ dicentium: heu heu: veh nobis: ad qd
deuenim⁹ vt pereamus in age? O quid erat inspi
cere inde ad modicū: illos ab aquis sublatos τ ex
tinctos: τ hoc propter luxuriam. Secūdo apparet
pūitio dei: τ maxime de sodomitis. Gen̄. 19°. vbi
dicitur. Quod pluit dñs super sodomam τ gomor
ram sulphur: τ ignē de celo: τ subuertit ciuitates/
τ omnem circa regionem: τ vniuersos habitato/
res vrbium: τ cuncta virentia terre: sm vero ma/
gistrum historiarum ecclesiasticaruȝ: in nocte na
tiuitatis christi: omnes sodomite mortui sunt: vn
de Hieronymus super illud Esaie. 9°. habitanti/
bus in regione vmbre mortis: lux orta est eis:
ait. Lux illa omnes isto vicio laborantes extin//
xit: ne natura quam sumpserat tanta immun/
ditia fedaretur. Similiter hodiernis temporib⁹
ob nullam aliam causaȝ credo deum magis mit/
tere: tot flagella: τ tribulatōes: bella: τ fames: sicut
facit propter peccatum luxurie: maxime nephan/
dissime sodomie: hoc est eniȝ illud horribile pecca/
tū: propter quod indignatur deus contra mundū
τ euȝ sceuere flagellat: vt patet in autentico: vt nō
luxurietur contra naturam coll. 6ª. τ de conse. di.
pª. c°. in ista. τ de exces. prela. c°. clerici. Ideo dici/
tur. 32ª. q. 7ª. c°. flagitia. per glosam. Et est text. ex/
pressus in autentico: vt non luxurietur contra na
turaȝ. coll. 6ª. ꝙ propter talia delicta: fames τ ter
remotus ac pestilentie fiunt. Et de hoc etiam ha/
bemus aliam glosam: scilicet in c°. in eo. 32ª. q. 4ª.
multaqȝ alia flagella mittit deus mundo: propter
peccatum luxurie: vt dicitur in. c°. si gens. 56ª. di.
Unde legitur in historia britonum. Quod tem/
pore Saulis regis israel: in britania maiore rege
bat rex quidam: qui cum relicta vxore vacaret vi
cio sodomie: cum quadam die iuisset ad venan//
dum misit deus multitudinem luporum rabido/
rum: qui in eum irruentes: miserabiliter illum di
laniauerunt. Diciturq̊ȝ ꝙ tēpore terremotus qui
fuit in ciuitate neapolitana: ibant omnes flentes
τ vociferantes: propter peccatuȝ sodomie ista pa/
timur. Item in Apulia in terra betunti: quidam
sodomita post splendidam cenaȝ cum puero suo
lectuȝ ingressus est: habens in camera lampadē
lucentem: τ ecce media nocte multitudo coruo//
rum ingressa: τ super eum irruens oculos ei reni/
tenti extraxit: τ illum mortuum τ nudum in me
dio camere prostrauit: animamqȝ eius ad tarta/
ra deportauit: facta autem die: puer totus attoni/
tus: omnia sicut acciderant enarrauit. Inuen//
tiqȝ sunt eius oculi in camera sparsi. Cum auteȝ
corpus eius ad sepulturam deferre vellent
statim in conspectu omnium velut ros ad so//
lem solutum est: τ in saniem totum redactum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

⁊ frater Joānes ordinis nostri: p̄uincieq; apulie qui p̄dicta vidit enarrauit. Ali⁹ quoq; luxurio/sus iuuenis cum esset mortuus: vocati sunt duo fratres nr̄i: ut circa corpus vigilarēt. Cum autē circa scd̄am horā noctis: clausa vndiq; camera psalteriū ante funus legere cepissent: in medio eorū canis niger apparuit: de quo admirātes illū extra camerā eiecerūt. Et ostio clauso iterum in/cipiūt. Et ecce iterū idem canis apparuit de quo magis obstupescētes: iterum illum eiecerunt. Et ostiū clauserūt. Sed statim apparuit canis ali⁹ terribilior: qui cum impetu sup cadauer irruens illud asportauit: ⁊ frater ille: qui ibi aderat hoc retulit. Rome aut quedā pulchra: sed luxoriosissi/ma femina: ⁊ omni spurcitia plenissima: ad mortem veniēs noluit ꝯfiteri. Unde duob⁹ dieb⁹ an/te mortem: domus in qua manebat repleta est demonibus: ⁊ tota cepit edes tremere: ⁊ hincinde nutare: ac fremit⁹ magnus in ea audiri. Ex quo oēs ibi morantes fugerunt. Post duos aūt dies guardianus sancti Frācisci trāstiberim: cū socio ipsam domū intrauit: que nutabat: ut nauis in aqs currētibus: ⁊ inuenerūt illam miserā mortuam: ⁊ in modū pille rotūdam: ⁊ nasū eius in fe/ce sua infixū: ⁊ tibias ei⁹ retro tractas; manusq; extortas: ac ut mōstrū p̄dite illius corpus apparebat. Et iō o dilectissimi ciues: effugite hoc maledictū scelus luxurie: exēplo Joseph: qui potius voluit incarcerari: ⁊ multa mala pati: q̄ adulte/rio cōsentire Geñ.39°. Habetis quoq; exēplum Susanne: que poti⁹ voluit se morti: ⁊ infamie exponere: q̄ hoc facinus ꝑpetrare Dañ.13°. Habe/tis quoq; exēplū scti Bñdicti: ⁊ sci Frācisci: qui ut tētationes carnales superarent: inter spinas horribiles se cruentabāt: habetis etiā exēplū Scipionis principis romani: de quo Ualerius. li°.9°. inquit. Qd̄ cum esset 27. annorū deuicit carthaginē ⁊ de affrica victoriā habuit: vnde affricanus appellatus est. Inter ceteros autē captiuos puella quedam nobilis: ⁊ valde pulchra fuit ei oblata: que nobili spōso erat cōiuncta. Scipio autē vo/catis parētibus eius: ⁊ sponso: inuiolatam puellā eis tradidit: aurum quoq; pro redēptione puelle oblatū: doti eius addidit: q̄ cōtinentia gens bar/bara: libētius se illi dedit: quanto ergo nos magis pro p̄ria illa sup̄na totis virib⁹ cōtinentes esse debemus: quā non romano impio acquirimus: sed nosipsos in ea reges cōstituimus: semp cum pa/tre ⁊ filio: ⁊ spiritu sancto regnaturi: in secula se/culorum. Amen.

¶ Eodem die post prādiū: de furto inuēto: ⁊ ra/pto. Sermo vigesimusq̄ntus. X

OMnis auarus nō hꝫ hēditatē i regno xp̄i: ⁊ dei: ad Ephe. 5°. Eti ep̄la occurrētis dñice. Septimū decalogi p̄ceptū dicit. Non furtū facies. Exo.20. Leui.19°. ⁊ Deut. 5°.c°. Sup qbus v̄bis dicit nicolaus de lira: q̄ prohibet̄ per hoc oīs rei aliene vsurpatio: ⁊ retētio iniusta. Et hāc sñiam: tenet et Alexā. de ales in.3ª. pte sūme: i tractatu de p̄cep̄: p̄cepto.7°. ar.p°. qd̄ ꝯfirmat Aug. i li°. qōnū. Exodi di. Furti noīe: bn̄ intelligit̄ oīs illicita vsurpatio rei aliene. Nō eniꝫ rapinā p̄misit: qui furtū p̄hi/buit: sꝫ apte totū ītellige voluit: qcqd illicite rerū p̄xio aufert̄: hec ille. Que et hn̄tur. 14ª.q.5ª.c°.penale. ⁊ c°. oīs mechia. 32ª. q.4ª. Et iō i hoc s̄mōe tres ꝯsideratōes faciem⁹. P̄ria erit de furto p̄pe dicto: Scd̄a de inuēto: Tertia ⁊ vltia: de rapto.

¶ Pars prima in qua ponitur furti diffinitio eiusq; detestatio: ⁊ excusatio. Y

FUrtum ut hꝫ in. l.i.ff. de furtis. ⁊ insti. de obli. que ex delic.na.§. furtū. el.p°. Est ꝯtractatio rei aliene mobilis: ⁊ corpalis: fraudulosa: inuito dño: lucrādi gratia: siue ipsius rei: siue etiam vsus: possessionisue. Pro cuius diffinitionis declaratione: sciēdū est s̄m Ray. in sūma: ut etiam hꝫ in sūma ꝯfessor. li/bro.2°. ti.6°. q.pª. q̄ in hac diffinitione. Primo ponit̄ ꝯtractatio: q̄ sine ꝯtractatione: non fit fur/tum: etiā si interueniat volūtas: vel v̄bum: facit. ff. de furtis. l.i.§.p°. Tn̄ per solam volūtatem furādi erit trāsgressio alterius p̄cepti. s. non cōcupisces rem p̄ximi tui. Secūdo ponit̄ rei aliene: q̄ in re p̄pa nō cōmittit̄ furtū: qd̄ itelligedū est: nisi ali⁹ hēat in re illa aliqd̄ ius: puta q̄ est ei pignorata: vel ꝯmodata: ⁊ fecit i ea vtiles expēsas. ff. de furt. l. si res.§.p°. ⁊.l. si is q rem. in fi. Et idē dicit Tho. 2ª.2ᵉ.q.74ª. Tertio dꝭ mobilis ⁊ corpalis: quia in immobilibus: vt in agro: vel domo: ⁊ in corpora/lib⁹: ut sunt actiones ⁊ seruitutes: nō cōmititur furtū: q̄ talia nō p̄nt ꝯtrectari. ut. ff. de fur. l. verum el.p°. Quarto dꝭ fraudulēta: q̄ furtū dꝭ a fraude s̄m vnā ethimologiā. ff. de fur. l.i. Et iō si rē putabat suā eē: que nō erat: vel ēt si erat sua: ⁊ ali⁹ habebat aliquid iuris in ea: sed putabat: q̄ posset ac/cipere nō cōmittit furtū: sed aliter punit̄: videlꝫ quia p̄ditius qd̄ habebat in re: ⁊ si non habebat ius aliquod condēnabitur ad restitutionem rei: ⁊ insuper ad estimationem illius: quia voluit si/bi ius facere. insti. de vi bo. rap.§. q̄ tamē. ⁊ §. se/quē. Quinto dicit̄ inuito dño: q̄ si putabat dñm p̄missurum non cōmittit furtum: ⁊ hoc intelligit̄ si habebat iustā causam credēdi: aliter nō excu/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

fatur. ff. de fur. l. si is qui rem. In dubio autem pre
sumitur dominus inuitus. ff. de fur. l. qui vas. §.
vetare. vbi dicitur. Vetare dominum dicimus: qui
non consentit. Et ideo etiam si dominus videat
rem auferri: dicitur inuitus quamuis non contradi/
cat. l. penultima. ff. de fur. vbi dicit glosa: ꝙ hoc iõ
est: quia requiritur expressus consensus per dictũ
§. vetare. Quidam autem dicunt: ꝙ quando po/
test verisimiliter presumi: ꝙ ratione timoris: vel
etiam verecundie: non contradixit habent locum
predicta: ꝙ si propter hoc nõ steterit cum potue/
rit sine incõmodo: ⁊ respectu aliquo contradicere
⁊ tacuerit: videtur consentire: argumentum in c°
error. ⁊ in c°. consentire. 83ª. di. Si autem quis puta
uit se facere inuito domino: ⁊ tamen dominus est
contentus: furtum quidem facit quãtũ ad inten
tionem: sed non tenetur ad restitutionem: nec do
minus potest petere: obstante sibi sua voluntate
ff. de fur. l. inter oẽs. § penultimo. Sexto ponitur
lucrifaciendi gratia: quia si quis secrete auferret
gladium furioso: vel volenti cum eo aliquem oc/
cidere: non committeret peccatum: habens ani/
mum restituendi: cum sedatus ille fuerit: vel aliter
satisfaciendi: si non sedatur. Item si quis alienam
ancillam tolleret: non lucrãdi gratia: sed libidinis
non committit furtum. ff. de fur. l. uerum. la. 2ª. li/
cet aliter peccet: ⁊ forte non minus. Septimo di/
citur ipsius rei: siue etiam vsus possessionisue:
quia nõ solũ cõmittit furtũ q vult lucrari dñium rei
sed etiam qui vult lucrari solum vsum: vel pos/
sessionem: vt habetur. 50ª. di. c°. qui saccum. ⁊ in.
§. itaqꝫ. ⁊. §. placuit. instituta de obli. que ex delic.
nas. Unde si quis rebus sibi commodatis: vel pi/
gnoratis: vtitur contra voluntatem domini: puta
veste pignorata: vel equo: eum ducendo alibi quam
voluerit dominus commodans: ⁊ similiter in re/
bus depositis: siue vtantur per se: siue per alium
committit furtum. ff. de furtis. l. qui iumenta. ⁊ l.
qui re. ⁊. ff. comodo. l. si vt certo. §. quinimo. ⁊
ff. de conditione furtiua. l. qui furtum. ⁊. ff. de fur
tis. l. pignore. Item si quis accipiat aliquid incõ
modatum ab vxore alicuius: vel a seruo aut an
cilla ⁊ simili persona: si putauit maritum vel domi
num cuius est res non permissurum: furtum com
mittit. ff. cõmo. l. seruus. Sed hic queritur nunquid
furtum committatur ita in re parua: sicut in ma
gna. Et respõdetur ꝙ sic: quia in furto: nõ quod
ablatum est: sed mens furantis attenditur. 14ª.
q. 4ª. c°. vltimo. Et hoc intelligendum est quan/
do voluntas est talis: ꝙ etiam maiora subtrahe/
ret: vel quando ex ablatione parue rei ille cuius
est intelligitur grauari: vel quia credit ꝙ facit cõ/
tra voluntatem eius: ⁊ sic frangat eius charitatẽ
⁊ dilectionem: ⁊ eum conturbet secundum Tho. 2ª. 2e. q.
66ª. vnde di. in. §. galinarum. insti. de rerũ diui. ꝙ
põt cõmitti furtũ in vna gallina: imo dicit glo. ⁊
ibi: ꝙ etiam cõmittitur in vno ouo. Si quis autẽ
putet dñm eẽ ꝯtẽtum: ꝙ accipiat ista minima nõ
peccat mortaliter: secundum Tho. vbi supra: ⁊ forte nec
etiam venialiter: si habeat iustã causam: ita credẽ
di. Tñ si postea intelligat eum nõ esse contẽtum
debet restituere: alias nõ excusatur: ut in. c°. peccatũ
de reg. iur. li°. 6°.

Z

Secũdo habem⁹ videre de furto: eius detesta
tionẽ: prohibetur enim ab omni lege. Omissis
ergo auctoritatib⁹: que pmisse sunt in exordio: in
quibus precipit de⁹: ne furtum faciam⁹: tanquam mor
tale peccatum. Audite quid scriptum sit Exo. 21°.
Qui furat⁹ fuerit hoiem: ⁊ vẽdiderit eum: cõui/
ctus noxe: morte moriatur: ⁊ Josue. 7°. Deus ma/
gnã plagam immisit in pplo israel: propter furtum
Achor: vñ ibidem dicit dñs ad Josue. Peccauit
ppl's: tulerũtqꝫ ⁊ furati sunt de anathemate: ⁊ ps°
44°. dixit deus peccatori dãnando. Si videbas
furẽ currebas cum eo: ⁊ Prouer. 29°. dicit salo/
mon. Qui cum fure participat: odit aiam suam: ⁊
⁊ Eccl. 5°. scriptum est. Sup furem eni est ꝯfusio
⁊ denotatio pessima: ⁊ Esa. p°. dicitur. Principes
tui infideles: socij furũ: ⁊ Jere. 2°. dicit propheta.
Quomodo ꝯfunditur fur: qñ cõprehenditur: sic con
fusa est domus israel: ⁊ Zacharie. 5°. scriptũ est.
Ois fur iudicabitur. s. ad penam eternam. Similiter
magnum esse peccatũ: hoc vicium ondit saluator
Mat. 15°. ⁊ Mar. 7°. vbi cõnumerat furtum
cum homicidio adulterioqꝫ ⁊ blasphemia. Et po
stea subdit: ꝙ hec sunt: que coinquinãt hoiem: quia. s.
sunt grauia peccata: ⁊ ad Ephe. 4°. dicit. apl's.
Nolite locũ dare diabolo. Qui furabatur: iam nõ
furetur: magis autẽ laboret opando manibus suis:
⁊ Apoc. 9°. dicit Joã. Non egerũt pniam ab ho/
micidijs suis: neqꝫ a fornicatione: neqꝫ a furtis
suis: quasi dicat. Digne sunt in infernum mittẽ/
di. Item reprobatur hoc peccatũ auctoritate cano/
nica: extra de fur. c°. qui cum fure. Et sunt verba
Hiero. sup parabolas salomonis: ⁊ in multis alijs
caplis eiusdem tituli: reprobatur hoc viciũ: ⁊. 14ª
q. 6ª. c°. vlti. ⁊ de pe. di. pª. c°. si propterea. Item au
ctoritate legis mosaice: vnde Exo. 22°. ait lex. Si
quis furatus fuerit bouem: vel ouem: ⁊ occiderit: vel
vẽdiderit: quattuor boues: pro vno boue restitu/
et: ⁊ quattuor oues pro vna oue. Si inuẽtum fue/
rit apud furem: quod furatus est: viuẽs: siue bos: si
ue asinus: vel ouis: duplum restituet. Auctoritate
quoqꝫ legis ciuilis: hoc maledictũ vicium punitur

Cũ sciẽdũ est ꝙ furtũ est duplex.s. aut manifestũ
aut nõ manifestũ. Furtũ manifestũ est: qñ fur de/
ꝓhẽdit cũ re furtiua: añq̃ ꝑuenerit ad locũ desti/
natũ: ad quẽ volebat portare rem: siue deprehẽda
tur ab eo cuius res est: siue ab alio.ff. de fur.l.iij. fur
tũ nõ manifestũ: est qñ fur nõ deꝓhẽdit: nisi post/
q̃ detulit rẽ furatã ad locũ destĩatum.l.ij.τ.iij.ff.
de fur. Furtũ ergo manifestũ: punit in q̃druplũ
ſm legẽ ciuilẽ: nõ manifestũ aũt in duplũ: vt ex/
tra de fur.cº.2º. τ ĩstituta de obli.que ex delic.nas.
§.pena. Et hoc intelligit in foro ꝯtẽtioso: põt enim
dñs rei cũ bona ꝯsciẽtia accipere hanc penã: ſm
oẽs doc.14ª.q.5ª.cº.fi.in glosa vlª. nisi sit furtũ do
mesticũ factũ a filio pr̃i: vel ab vxore marito: vel
ecõtra vt.ff.de penis.l.respiciẽdũ.§.furta domesti
ca.ff.de fur.l.si qs vxori.§.pº.τ.2º.si tñ qs velit re
stituẽ illõ qđ furatus est sine lite: τ añq̃ fuerit con
dẽnatus: sufficit ei restituere simplũ cũ oĩ dãno: ſm
Tho.τ Alber.in di.15ª. vt notat ẽt in sũma cõfes/
sorũ liº.2º.tiº.6º.q.3ª.hec.n.pena: nõ debet in fo/
ro pñiali: nisi fuerit facta cõdẽnatio vt notat glo.
in cº.fr̃nita.s.12ª.q.2ª.nõ solũ aũt qs põt agẽ cõ/
tra furẽ ciuilit: sed ẽt criãlr: τ postq̃ egit vno mõ
potest agere τ alio.C.qñ ciui.acti.ꝑiu.crimi.l.vni
ca.τ.ff.de fur.l.fi. A

Sed querit vtrũ iuste possint fures suspendi
τ occidi: Respondet Scotus.in.4º.di.15ª.ꝙ
fur nocturnus potest suspẽdi: quia etiã ꝑsumitur
homicida: scilicet quo ad intẽtionẽ si reperiret in
furto. Diurnus autem nõ debet suspẽdi ſm euꝫ: qꝛ
lex nõ debet punire aliquẽ: nisi ſm malum quod
cõmisit. Unde lex vetus dedit dedit penã talionis
scilicet oculum pro oculo: dentem pro dente. Deu/
te.19º. Et ideo ipse: ꝙ nõ debet occidi sed alio mo
do puniri: prout iudici videbitur: quando sine ar
mis deliquit. Et facit pro eo autentica sed nouo
iure.C.de furtis.vbi dicitur: ꝙ talis fur debet fusti
gari vel exulari: aut alio modo ad arbitrium iudi
cis puniri. Petrus autem Joãnis.in.3º.di.39ª.
in.7º.precepto: tenet ꝙ licet occidere furem: sicut
hodie fit: maxime quando sunt vsi in talibus ma
leficijs: quod etiam tenet glo. Prouer.6º.in ver/
bo liberabit se: vnde dicit gloª. Raymũ.τ Alde.
ꝙ hodie in multis locis: etiam simplex fur suspen
dit de cõsuetudine: τ dicit ꝙ hanc cõsuetudineꝫ
facit rationabilẽ: necessitas pacis comunis: τ fre/
quentia huius maleficij: τ incorrigibilitas taliuꝫ
furum experta. Et hoc recitatur in summa cõfes/
sorum libro.2º.tiº.6º.q.3ª.τ concordat Hosti.in
summa liº.pº.tiº.33º.vbi allegat Rodonẽseꝫ. Et
cum his etiam concordat Landul.in.4º.di.15ª.
licet enim antiquitus fur non suspenderet: quan/
do erat simplex fur: qꝛ hoc est priuatũ delictũ. Et
iõ pena extraordiaria dꝫ pñiri.ff.de fur.l.fi.τ.ff.de ꝑ
uaꝗ.deli.l.vlª. Tñ ꝓ ꝯseruatõe reipublice: τ pacis
que aliter propter multitudinẽ furũ destrueretur:
rõnabiliter leges mũicipales ordinauerũt in mł
tis locis: maledictos fures suspẽdi: mote fũdamẽ/
to qđ habet in.§.si qs quinq̃ solidos.de pace tenẽ
da in vsibus feudorũ vbi dicit: ꝙ frangẽtes pacẽ
vel stratã: possunt etiã pro quinq̃ solidis suspendi
si qs aũt fur vadat cũ armis ad furãdũ debebat ẽt
de iure antiquo acerrime puniri. Ut in autentico
vt nulli iudicũ.§.fi.coll.9ª.τ talis fur debet etiam
de lege antiq̃ suspẽdi: τ in eo loco in quo deliquit:
ad terrorẽ aliorũ.l.capitaliũ.§.crassatores.τ.§.fa
mosos.ff.de penis. In signũ aũt ꝙ fures deberent
suspẽdi habemus exẽplũ Jude: đ quo scriptũ est Jo
ãnis.13º.ꝙ fur erat τ latro habens loculos. Et ea
que mittebãtur portabat: qui tandẽ laqueo se su/
spẽdit Matthei.27º. O quot in furca appẽderent
si leges seruarentur. B

Sciendum quoq̃ ꝙ fur nõ tñ tenetur resti
tuere rem furatam: sed etiã oẽs fructus per/
ceptos τ qui percipi potuissent. Et si res furata pe
reat: perit ad damnum furis: τ ad restitutionẽ pre
cij tenet. Et hec probãtur instiª.de obli.que ex de/
lic.nas.§.furti.iuncta.l.in re furtiua.ff.de condi/
ti.fur. C

Tertio circa furtum: sciẽdũ est ſm Alexãdrũ
de ales in.3ª.parte summe in tractatu de ꝑ/
ceptis precepto.7º.τ Thom.2ª.2ᵉ.q.66ª.arº.7º.
ꝙ in tribus casibus quis excusatur subtrahens
rem alienam. Primus est casus necessitatis.s.ci/
bi: aut potus: aut vestimẽti: vel alterius rei necessa
rie ad vitam. Ait eniꝫ Alexãder vbi supra arº.3º.
ꝙ si quis est ĩ necessitate leui: aut etiã si sit magna
tamẽ alio mõ põt releuari: q̃ furãdo: puta labo/
rãdo: vel mẽdicando: aut petẽdo ab aliq̃bus ꝑso/
nis: vel alio modo: ille qui furat nullo modo excu
satur a furto. Si vero talis necessitas sit vehemẽs
τ maxima: adeo ꝙ nõ credat posse euadere mortẽ
nisi tali nenessitati satisfaciat: τ aliter nõ põt habe
re tunc excusatur a furto: nec ſm rei veritateꝫ põt
dici fur. Hec enim res facta est sua: iure poli. ſm
Scotũ in.4º.di.15ª.quia vt dicitur in cº.exijt qui
sciant.de verbo.signi.libro.6º.in extreme necessi/
tatis: articulo: ad prouidendum necessitati natu/
re: via oĩbus extrema necessitate detentis est con/
cessa: concordat cum predictis Monal. in sũma
τ Ric.in.3º.di.37ª.arº.3º.q.4ª.vbi dicit: ꝙ nul/
lum ius positiuum põt statuere: ꝙ tempore neces
sitatis extreme: que nõ possit releuari aliter: nõ li/
ceat furari: quod tñ ꝓprie furtũ nõ dr: qꝛ furtuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

cōtractatio rei aliene. Sȝ tpe talis necessitatꝫ extreme ꝯtractaꝫ res fctā ꝓpa iure nāli: quod est fortius positiuo: qꝛ est immutabile. §. sed nālia. institu. de iure naturali. gen. ꝛ ci. Nam ius nāle pōt tollere positiuum: sed nō ecōtrario. Et ꝯcordat cum su pradictis glo. in. c°. 3°. extra de fur. di. ꝙ sicut licȝ occidere: cum se alr̄ homo tueri nō pōt: ut in cle mentina pa. de homicidio: ita lȝ furari in extrema necessitate famis: vel nuditatis: hoc eni casu mul ta alia prohibita ꝯcedunꝫ: ꝛ precipue vsus rerū. Tali eniȝ tpe oīa sunt coīa: de iure naturali: ac ci uili: ꝛ etiā canonico. insti. de reruȝ diui. §. p°. ꝛ in c°. sicut hi. 47a. di. ꝛ in. c°. dilectissimis. 12a. q. pa. ꝛ. ff. ad. l. rodiā. de iac. l. ij. §. cum in eadē. ꝛ extra ō fur. c°. si qs pp. al. per necessitatem. Et ideo talis subtrahēs non dr̄ in dolo: cum vtitur re cōiꝫ imo etiam ꝓpa. Et si ille qui erat dn̄s rei non ꝯsenti ret: ꝛ hoc ipse ꝑsu meret: tn̄ non tenetur furti. Et ille qui erat dn̄s: peccat mortaliter non ꝯsentiens ī tali casu. d. c°. sicut hi. ꝛ. 86a. di. c°. pasce. De hoc etiam habemus exēpluȝ Mat. 12°. vbi habetur: ꝙ discipuli necessitate famis: spicas euellebant qui tamē excusati sunt a dn̄o. Et hoc idem habeꝫ de ꝯse. di. 5a. c°. discipulos. Si tn̄ quis vellet fura ri alicui: qui eēt in tāta necessitate sicut ipse: nō de bet hoc facere: qꝛ in tali causa: potior debet eē ratio possidētis. ff. de ꝯdi. ob tur. cām. l. si ob turpem. §. porro. Et pro hoc facit: qꝛ duob⁹ ꝯcurrētibus ꝑ ualet: qō est poti⁹. ff. de statu. ho. l. querit. Ideo te neꝫ restituē rem illi cui rapuit: fm Scotū in. 4°. di. 15a. Si aūt talis existēs in extrema necessitate subtraxit alicui: qui nō erat in ea necessitate: lȝ di cāt qdā: ꝙ nunꝙ teneaꝫ ad restitutionē: qꝛ semel est facta sua: iure poli. Tn̄ alij tenēt: ꝙ si postea ve niat ad pinguioreȝ fortunā dȝ restituē: sicut ille q cessit bonis. C. de his qui bonis cedere pn̄t. l. i. Tn̄ fm eos: nō teneꝫ talis: nisi in q̄tū facere pōt. l. iij. ff. de cessi. bo. Et intelligiꝫ facē posse in hoc casu: ō ducto ne egeat. ff. de reg. iu. l in ꝯdēnatiōe. Et di cit. b. Tho. 2a. 2e. q. 60a. ꝙ in tali necessitate extre ma: ꝛ ieuitabili: nō tm̄ pōt qs subtrahere pro se: sed etiā pro alijs: q̄s alere teneꝫ. Et ista ēt ponunꝫ in sūma ꝯfessoꝝ. li°. 2°. tit. 6°. q. 8a. Sed ꝯtra ꝓdi cta arguunt qdā per caꝑ. Si qs pp necessitatē: eꝫ de fur. vbi cuidā: qui pp necessitatē furat⁹ fuerat imponiꝫ pn̄ia triū hebdomadaꝝ: rn̄dit Tho. vbi s̄. arti. 7°. ꝛ Ray. in sūma in titu. de furtis. §. item quid si aliqs furaꝫ. ꝛ Inno. ac glo. sup dictuȝ. cm. si quis: ꝙ hoc non intelligiꝫ in extrema necessita te: sȝ als magna: vn̄ īponit pn̄iaȝ ꝓdicta decreta lis pp ambiguū: ꝛ ne quis sit pronus ad furtū: ꝛ qꝛ nō ē determinatū qualr̄ intelligatur illa neces sitas extrema: ꝛ ieuitabilis: relinqtur arbitrio bo ni viri: extra de offici. dele ga. c°. de causis. Quot reperiuntur hodie qui quotidie furantur: excu santes se propter necessitatem: quorum excusatio non acceptaꝫ a deo: nec a iudicibus. Nolūt eniȝ tales laborare: nec mendicare: ꝛ ideo iudices fa ciunt eos suspendi: ne amplius patianꝫ tales ne cessitates.

D

Secundus casus in quo lȝ furari: dr̄ pietas. Scdȝ. n. predictos doctores: pōt mulier sur ripere viro suo nō existēti in necessitate pecuniaȝ vel alia: ut inde faciat elemosynā existēti in extre ma necessitate: ꝛ hoc qn̄ nō hȝ aliqd de suo quod possit ei dare: nec est rapina in hoc casu: nec furtū imo ē necessariuȝ ad salutē: vn̄ dicit Ray. in ti°. ō nego. secu. §. sȝ quid si videat. Nō in casu extre me necessitatis pōt religiosus ēt iuito prelato suo dare elemosynā indigēti: qꝛ in tali casu: oīs hō te neꝫ pascere indigētē. 86a. di. c°. pasce. Et iō simi li mō quicūqȝ pōt occulte auferre alienā: ut sub ueniat sic indigēti in extrema necessitate ineuita bili: qn̄ aliter eis prouidere non valet: ut inquit Tho. vbi. s̄.

E

Terti⁹ casus dr̄ infidelitatis: vn̄ querūt qdaȝ vtrū liceat furari xp̄ianos ab ifidelib⁹ deten tos: ꝛ sic liberare. Rn̄dit. Ray. ꝛ Hosti. ut hētur in sūma cōfessoꝝ li°. 2°. ti°. 6°. q. 9a. ꝙ si est tēpus guerre pōt fieri. 23a. q. 2a. c°. domin⁹. ꝛ simil'r pos sūt auferri ab eis alie res: ꝛ auferēs nō teneꝫ ad restitutionē: ut notaꝫ in ꝓdicto. c°. ꝛ in. c°. ut pru dem. eadem. q. ꝛ causa. Si vero sit tempus tre gue: tenetur ipsi pagano restituere: non homi nem propter periculum anime: sed extimatio nem: ꝛ similiter de alijs ablatis tenetur argumē tum. 23a. q. pa. c°. noli. ꝛ dicit Raymū. ꝙ in hoc casu crederit furantem nullo modo peccasse quā tum ad hominem quem furatus est: si rectaȝ ha buit intentionem: imo potius meruisse: dummo do aliter satisfaciat. Si tamen pagani compulle rant eum: vel volebant compellere ad circunci sionem: vel idolatriam: vel aliquod mortale pec catum: tunc ille penitus liber factus est: ꝛ sic fu rans eum non peccat sed meretur: argumentum di. 54a. c°. nulla. Alij aūt dicunt: ꝛ bn̄: ꝙ furans christianum ab infidelibus detentum iniuste: ꝙ est regulare: ꝛ comuniter fit: non peccat: nec vnꝙ tenetur ad aliquam satisfactionem: quan do tenebant eum: ut seruum: vel mancipium: ut habetur in rubrica. C. ne christianum man cipium: hereticus: vel paganus: vel iudeus: ha beat: vel possideat: ꝛ i. l. vnica. ibi posita. Et. 54a. distinctio, capitulo, mancipia. In alijs autem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

casibus nõ lz furari. Sed qdam arguũt ɔtra: qa scriptũ est Job. 29°. Cõterebam molas iniq: ⁊ a dẽtib⁹ illius auferebã pdam: rñdit Tho. vbi. s. ⁊ Alex. etiam vbi supra. art. 4°. Qð nõ lz alicui furari: ut de furto subueniat alteri: nisi in casu superius dicto: qñ qs moreref fame: ⁊ aliter nõ posset ei puideri. Scðm eni aplm: ad Ro. 3°. Nõ sunt facienda mala: ut eueniãt bona. Nec sub pretextu pietatis: cõmittẽda est iniqtas: ut dicit glo. in. c°. ad aplicam. extra de simo. arᵐ. pᵃ. q. pᵃ. c°. nõ est putãda. vnde Aug. 14ᵃ. q. 5ᵃ. in. c°. forte. ait. Forte aliqs cogitat: ⁊ dicit. Multi sunt xpiani diuites: auari: cupidi: nõ habeo peccatũ: si suũ illis abstulero: ⁊ paupibus dedero. Unde enim illi nihil boni agũt: mercedẽ habere potero. Sed hec cogitatio: diaboli calliditate suggerif: nam ⁊ si totũ distribuat: qð abstulerit: addit potius peccatũ: q̃ minuat: hec ille. Ad auctoritatem Job. respõdit Alexã. de ales vbi supra: q̄ loquif in psona iudicis: ad quẽ ptinet punire fures: ⁊ facere furta restitui. F

Sed si querať cui restituenda sit res furtiua: rñdit Ray. in sũma: q̄ restituẽda est ei: cui res subtracta fuit: etiã si nõ sit dñs rei: sed sua iter sit ex causa honesta: rez nõ esse sublatã: utputa: qz habebat in ea ius pignoris: vel vsum: aut aliqd huiusmodi. ff. de fur. l. is cuius. Si vero ipse cui est res ablata fuerat eam furatus: non sibi: sed dño erit restituẽda: vel illi cui prior fur surripuerat: si sua intererat: ex causa honesta eam non surripi. Et regulariter restitutio fienda est spoliatis. 3ᵃ. q. pᵃ. c°. reintegrãda. Et fere per totã questionẽ: ⁊ extra de resti. spo. fere per totũ. Et non solum teneť ad restitutionẽ fur: sed etiã ille qui scienter rez furto sublatam emit: qz ⁊ ipse rem alienã: inuito domino cõtractat. C. de furtis. l. ancille. Teneñť qq3 oẽs ad restitutionem: qui iusserunt furtũ fieri: vel dederũt ɔsilium: fauorẽ: vel auxiliũ. Ut patet insti tuta de obli. que ex delic. nas. §. at vbi ope. Et hoc per illam regulã. Qui causam dãni dat: dãnu3 dedisse videť. c°. si culpa. ð iniurijs: ⁊ dãno dato. Et per aliam regulã que dicit. Agẽtes ⁊ ɔsentientes: pari pena puniunť. c°. notum sit. 2ᵃ. q. pᵃ. ⁊. 17ᵃ. q. 4ᵃ. c°. oẽs. Sciẽdum est aũt: q̄ oẽs qui teneñť ad restitutionem rõne adhesionis ɔtinentur sm quosdã in his versib⁹. Jussio: ɔsiliũ: ɔsensus: palpo: recursus. Participãs: mut⁹: nõ obstans: nõ manifestãs. Ait enim Aplus ad Ro. p°. Digni sunt morte nõ solum: qui faciũt ea: sed etiam qui consentiũt facientibus. G

Nos tñ dicere possumus: q̄ duodecim modis: quis participare dz in furto: ⁊ teneť ad restitutionem: si pncipalis non restituit. Primo coopatione: sicut faciẽs ferramẽta pro furtis faciendis: vel scalas: vel faciẽs scorta3: vel alio modo prestãs opem: ⁊ auxiliũ: nã talis teneť furti: insti. de obli. que ex quasi delic. na. §. interdu3. ⁊. ff. de fur. l. is qui opem. ⁊. ff. ad. le. cor. de sic. l. nihil interest. ⁊ teneť insolidu3: etiam si nihil habuit: qñ sine sua coopatione: nõ fuisset furatum: alias nõ: lic3 pec cauerit mortaliter. Et silr ille teneť: qui cum fure vel raptore vadit: ut ipm defendat ab eo: quẽ dãnificare vult indebite: sm Inno. ⁊ Hosti. in. c°. sicut dignũ. de homi. Secũdo participat qs iussione: seu mãdato: ⁊ teneť insolidum de omni dãno etia3 si nihil habuit vtilitatis: ⁊ similiter exequẽs arᵐ. in. c°. iulianus. xjᵃ. q. 3ᵃ. Tertio quis participat ɔsilio: qñ. s. alicui ɔsulit: ut fureť: vel rapiat: ⁊ teneť ad restitutionem: si ille cui ɔsuluit: als non erat facturus furtũ. §. interdum. iũcta glo. insti. de obli. que ex delic. na. ⁊. l. si remunerãdi. §. plane. ff. mã. Si vero oĩno erat facturus etia3 sine ɔsilio: nõ teneť: lic3 peccauerit mortaliter: ⁊ pbatur in. §. at. vbi ope. insti. eodẽ. De malis autẽ ɔsiliarijs: dicit Job. 12°. Adducet cõsiliarios in stultum finem. Quarto qs participat ɔsensu. s. qñ quis expresso ɔsensu ɔsentit in furto: alias nõ furaturo: ita q̄ sine ipso ɔsensu damnificatio nõ fuisset subsecuta. Et ita intelligiť illud: qð agẽtem: ⁊ ɔsentiẽte3: pari pena ɔstringit. c°. notum sit. 2ᵃ. q. pᵃ. Siliter ratificans furtũ: vel rapinã suo noĩe facta3: teneť ad restitutionem: qz ratihabitio mãdato cõparatur c°. ratihabitionẽ. de regu. iur. liᵒ. 6°. ⁊ teneť insolidũ. c°. qui ɔsentit. cum duob⁹ caplis sequẽtibus. xjᵃ. q. 3ᵃ. ⁊. c°. cu3 ad sedẽ. de resti. spo. qz sm Sco. in. 4°. di. 15ᵃ. Talis est ɔsensus interptatus: ⁊ hoc intelligiť: qñ tale dãnum nõ fuisset datum: si nõ psumpsisset dãnificãs eum: ratum habere debere als solum mortaliter peccauit ratificãdo: ⁊ nõ teneť dãnificato: nisi ex tali ratificatione impediref recupare dãnum suũ: sm Monal. in sũma. in ti. resti. Quinto participat palpãdo: idest laudãdo ⁊ adulãdo ei de furto: vel rapina: ita q̄ probabiliter creditur: q̄ ex hac adulatione: fit motus ad dãnificãdum primũ: qz talis adulatio est qda3 cõsensus. 86ᵃ. di. c°. nemo. ⁊. ff. de seruo. cor. l. i. §. persuadere. vbi dz: q̄ non oportet. laudando augeri maliciã: ⁊ Esa. 9°. dz. Et erũt qui beatificãt populum istũ seducẽtes: ⁊ qui beatificãtur precipitati. Sexto participat recursu. s. qñ furãnt latro habet recursum ad eum cum spolijs: nam sciẽter receptãs rem furtiuã: ⁊ furem: teneť furti: ut est tex. in. l. eos. ⁊ ibi: Bal. C. de fur. ⁊ sm Inno. ⁊ Hosti. in. c°. sicut dignũ. de homi. teneť de omni damno: quod ex

qd ex receptione factum est: qd alias factū nō fuisset. De talib⁹ aūt recipientibus res furtiuas: dicit Esa. 3°. Rapina paupis in domo vestra. Septimo qs tenet participatione: puta scienter comedendo: vel recipiendo de re furtiua: et tenet ad restitutionem in quantum participauit: sm Theologos in. 4°. di. 15ª. Octauo participat mutus: idest ille: qui vidit rem furari et sine aliquo periculo suo posset impedire furtum: puta clamādo: vel alio modo: et ex malicia tacet. 23ª. q. 3ª. c°. nō inferenda. vbi ait Ambro. qui nō repellit a socio iniuriā: cū potest: tam est in vicio: quam ille qui facit. Nono nō obstādo: ut iudex cui ex officio incūbit prouidere: ne dāna inferant: qui non corrigit: nec punit delinquētes: ita q ppter hoc fiunt furta: et rapine tenet ad restitutionem: qn sine periculo sue psone: vel alterius maioris scādali potuit obuiare: et ita intelligit illud qd habetur. 23ª. q. 3ª. c°. qui pōt. et in c°. facientis. 86ª. di. vbi dicit: q facientis proculdubio culpā habet: qui qd pōt corrigere negligit emēdare: et idem habet in. c°. error. et in. c°. cōsentire. 83ª. di. Et dicit Bald. in. l. mācipia. C. de seruis fu. q nō faciēs restituere cum pōt: et ex officio tenet et est obligatus ad restitutionem: et insolidum: sm Sco. in. 4°. di. 15ª. Decimo participat nō manifestādo: qn scit vbi est res furtiua: et sine sui periculo eam pōt manifestare: et interrogatus a iudice tacet veritatem: extra de fur. c°. qui cum fure. et. 9ª. q. 3ª. c°. quisqs. vbi dicit: q vterqz reus est: et qui tacet veritatem: et qui mendaciū profert. Undecimo ille tenet: qui habet viam faciēdi: q res deueniat ad manus eius cui furata est: puta consulendo ei qui eam detinet ut restituat: vel alio modo: sine aliquo sui periculo: vel preiudicio: vel incōmodo: et facere nō vult ex malicia: peccat enim qr contra legem nālem facit: que vult ut faciat alteri: qd vellet sibi fieri. c°. humanum genus. pª. dist. Item contra legem diuinā: que vult ut diligat proximum suū: sicut seipm Matth. 22°. Item qr vnicuiqz mādauit deus de proximo Ecclesia. 17°. Et ideo tenetur dānificato: qr cum sine sua lesione posset ei⁹ dānum restitui facere: et ex malicia nō vult videt consentire: et approbare dānificationem: ar. in. d. c°. nō inferenda. cum si. Duodecimo qs tenetur defendēdo: qn. s. est patronus furum eos adiuuās: ne accusent vel denuncient: vel ne condenentur ad restituendū: ita q propter eius patrocinij spem furant: q alias nō facerent: vel ppter eius defensionem: nō restituunt male ablata. De tali enim dicit. xjª. q. 3ª. c°. qui consentit. Qui defendit aliquem delinquētem maledictus erit apud deū: et hoies: et corripiet increpatione seuerissima: et talis meret acrius puniri: quam ipse delinquens. c°. qui alior. 24ª. q. 3ª. et de offi. deleg. c°. p°. De restitutione aūt fautor. s. quātum restituere teneātur et quomodo: diffuse tractat. b. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 62ª. et Alexā de ales in. 3ª. parte sūme: sup hoc precepto et Ric. in. 4°. di. 15ª. arti. 4°. q. 4ª. et Scot⁹ ibidem q. 2ª. arti. 2°. et Alexā. de alexādria: in eadem di. et Ray. atqz Monal. in sūma: quor dicta: qr irent nimis in lōgum: non refero ad pñs. Uide sūmistas.

h

Sciendū quoqz sm Alex. de ales in. 3ª. parte sūme: sup hoc precepto. arti. 5°. q multis modis cōmittit furtum interpretatiue: de quibus solū duos casus ponemus causa breuitatis: nam a clericis et alijs religiosis furtum cōmittit expendēdo: et erogando: vnde dicit Ray. in sūma: q clerici qui dant potentib⁹ et diuitib⁹ bona ecclesie: siue reditus earum: siue meretricibus: aut histrionibus: raptores sunt: et sacrilegiū cōmittūt. Quia ut inqt Hierony. 16ª. q. pª. c°. fi. Quicqd hñt vltra necessitatem suā: et ecclie: ac ministror: pauperum est: ut ēt habet. 12ª. q. 2ª. c°. gloria epi. et c°. et si illi. Et peccant mortaliter: nō solum qr pauperibus subtrahūt: sed etiam qr turpibus psonis tribuūt. 86ª. di. c°. qui venatoribus. et. c°. donare. Et idem dicit Tho. in simili casu. 2ª. 2ᵉ. q. 185ª. et in quadā questiōe de q̄libet. Et idem hr in sūma confessor. li°. 2°. titu. 5°. q. 16ª. vbi etiam dr. Nota q prelatus tenet de bonis ecclie amissis dolo: et lata culpa: et leui: sm Ber. et Hostien. extra de officio archi. c°. ea que. Licet ergo possit bñficiatus dare consanguineis aliqd de fructibus bñficij perceptis per modum elemosyne: qn sunt paupes: immo ad hoc teneat: si potest facere: iuxta illud p°. ad Thimo. 5°. Si qs suor et maxime domesticor curam nō habz: fidem negauit: et est infideli deterior. Tñ qn sunt diuites et potentes: nō pōt eis cum bona consciā dare: qr illa bona sunt paupum: et pegrinor vnde Hiero. ad Damasum papā inqt. Quicqd hñt clerici: paupum est: et domus illor oib⁹ debet eē cois: debētqz susceptioni pegrinor et hospitum inuigilare: peccāt ergo sm Ray. et Alexā. de ales vbi. s. et reputant fures: qn de bonis ecclie dant consanguineis: nō ut paupib⁹: sed vltra statū conditionis eor: et ppter fauorē et pōpam seculi. Et idē habet in sūma confessor. li°. 2°. tit. 5°. q. 14ª. Deus aūt de talib⁹ maximā facit vltionē: vnde legit q qdā abbatiā opulentā possidēs: redit⁹ eius in lasciuijs: ac meretricib⁹: et vanitatib⁹ mūdi cōsumebat: qpropter repētina morte sine confessione: et sacris ecclie defūct⁹ est. Cū aūt corp⁹ ei⁹ mortuū in lecto iaceret: ac multitudie consanguineor atqz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

vicinoꝝ circũdatuȝ esset. Ecce tãta multitudo tauanoꝝ: siue musconum aduenit: ut oẽs qui aderant exire cogerent: non enim ibi manere poterãt nec illis resistere: aut illos abigere. Abeuntibꝰ autem tãdem illis musconibus: nihil in lecto repertuȝ est. Demones enim sicut eius animã: ita ꝛ corpus abstulerunt. Quod cernens quidã eius cõsanguineus: ordineȝ minoꝝ intrauit. Et hoc prodigiuȝ: quod proprijs oculis vidit: publice predicauit. Cõtra eos etiaȝ qui dant cõsanguineis reditus ecclesie. Legitur ꝙ quidã abbas fratri suo carnali dabat de reditibus abbatie: ꝛ ille ipsam pecuniam sue cõmiscebat: ꝛ negociabat. Et quocũqȝ pergebat semper cum dãno redibat: ꝛ facta est ei pecunia monasterij sicut ignis: ꝛ ꝓpria substãtia: sicut stipula. Et quãto magis ei abbas largiebatur: tãto magis ad inopiam tendebat. De q̃ ille valde mirabatur: ꝛ maxime ꝙ socijs suis omnibus lucrãtibꝰ: ipse qui omniũ cautior erat: semper perdebat. Stupet etiaȝ abbas ꝛ eum interrogat: quomodo substãtiaȝ suaȝ sic cõsumaret. Cui ille respõdit. Parce viuo: ꝛ negocia mea diligenter custodio. Sed q̃modo sic pauper efficiar ignoro. Tãdem ad se rediens dixit: vadam ꝯfiteri: qa forte deus mihi cognoscere faciet: vnde hoc procedat. Facta igitur ꝯfessione: dixit illi cõfessor. Utere ꝯsilijs meis: ꝛ cito diues efficieris. Pecunia abbatis fratris tui furtũ est: q2 pauperuȝ est: ꝛ ipsa tuam cõsumit. De cetero nihil accipias. Et de modico qđ tibi supest negociare iuste: ꝛ videbis super te manum dñi. De lucro autẽ qđ facies medietateȝ singulis annis monasterio tribue: donec habita ab abbate plene restituas. Et de reliquo viue: qđ ille faciẽs: in breui ita ditatus est: ut valde abũdaret: ꝛ fratri oĩa ab eo recepta restitueret Cui abbas dixit. Unđ tibi tãte diuitie? At ille rñdit Quãdiu substãtiam monasterij accepi semp miser fui: tuqȝ grauiter peccasti: non tua: sed pauperuȝ largiendo: ꝛ ego ea recipiendo. Ex quo auteȝ ea restitui: ꝛ de peccato penitui: ita bñdicente dño abũdaui. Cõsiderent ergo hoc seculares: qui volũt viuere de sudoribus crucifixi. Et ideo filijs suis beneficia procurãt: ut de reditibus eorum gaudeant: ꝛ diuites fiant. Sciãtqȝ ꝙ sic faciẽtes ignẽ in domo sua attrahunt: qui eorũ propriaȝ substãtiam in breui deuorabit. Ipsi quoqȝ prebendati videant: quomodo reditus suos expendant: q2 si in vanis ꝯsumunt fures sunt: ut supra diximus: ꝛ latrones. Et ideo exclamat Bernar. ꝯtra tales bñficiatos: qui in pompis expendunt reditus suos: ꝛ dicit in quadaȝ epistola. Clamant nudi: clamant famelici: ꝛ ꝯqueruntur ꝛ aiunt. Dicite põtifices: nũquid aurum in freno expellit frigus: aut famem? In freno quid facit auruȝ? nostrũ est: quid expenditis a nobis extrahit crudeliter: qđ cõsumitis inaniter. Et iterum ad quẽdam canonicum scribens ait. Quicqd preter necessarium victum ꝛ vestituȝ: ecclesieqȝ ornatũ: de altario tenes tuũ non est: rapina est: sacrilegiuȝ est: facit. c^m. clericos. pᵃ. q. 2ᵃ. ꝛ. c°. pastor. ea. q. ꝛ causa. Secundo cõmittitur furtuȝ interpretatiue: a clericis beneficia possidentibꝰ: ꝛ debitum suuȝ non facientibꝰ Si enim tãtũ peccãt illi clerici: qui ad ecclesias suas resident: ꝛ officia dicunt: qñ male expendũt ea que sibi superfluũt de rebus ecclesie: ꝑfecto pessimi fures sunt illi: qui bñficia possident: nec officia ad que obligantur: exercent: ꝛ quicqd percipiũt de illis bñficijs pro furto illis imputabit: scriptuȝ est: ꝙ qui non laborat nõ manducet: ut ait glo. in l. quãuis. ff. de dã. infec. ꝛ allegat. l. si ex duobus. §. fi. ff. de nora. Et fuerunt originaliter verba Pauli. 2ᵉ. ad Thesa. 3°. Et ideo Alex. vbi supra dicit: ꝙ tenent ecclesie: ad restitutionem omniũ ab eis cõsumptoꝝ: ꝛ hec sufficiãt pro ꝑma pte nñ ꝑmonis.

¶ Pars secũda. De Inuẽto. I

SEcũdo videndum est de inuento: qd fiendũ. Et respõdeo ut põt colligi ex dictis beati Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 66ᵃ. ꝛ Alexã. de ales in. 3ᵃ. parte sũme: sup. 7°. precepto ꝛ Ric. in. 4°. di. 15ᵃ. arti. 5°. q. 5ᵃ. Nõ sunt quedã res que nunq̃ fuerũt in bonis alicuiꝰ: sicut lapilli ꝛ gẽme: que inueniunt in littore maris: vbi nascunt: ꝛ iste occupanti conceduntur: ut habetur institu. de rerũ diui. §. item lapilli. Similiter si quis bestias: aut aues nõ domesticas: que non sunt in bonis alicuius inueniat: ꝛ accipiat: non peccat. §. ꝛ quedã. ꝛ. §. fere. ꝛ. §. singuloꝝ. insti. de rerum diui. ꝛ. ff. de acqui. re. domi. l. iij. ꝛ. l. in laqueum. ꝛ. §. illud quesituȝ. insti. de re. diui. vbi dicitur: ꝙ si qs posuerit laqueum: ꝛ apprehẽderit in eo bestiã: vel auem: si alius extrahit inde: ꝙ efficit sua: Quis extrahat de alieno laqueo: ut etiam habet in. l. iij. §. illud. ff. de acquirẽ. re. domi. Dicit tamen glos. in dicto. §. illud. ꝙ de cõsuetudine venatoruȝ: aliter seruatur. Et ideo standum est cõsuetudini. ff. de edil. edic. l. quod si nolit. §. quĩ assidua. Quedam autem res sunt vniuersitatis: ut illud qđ est ciuitatis in communi: ut sunt theatra: ꝛ similia. institu. de rerum diui. §. vniuersitatis. Et talia accipiens vel inueniens: utputa pecuniã: vel aliud: quod sit de communi: tenetur restituere. Scriptum est enim ff. de furtis. l. falsus. §. qui alienum. Qui alienum quid iacens in terra lucrifaciendi causa substulerit: furti astringitur: siue scit: siue ignorauerit. Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ratio est: quia ex quo scit rem nō esse suam: debet supponere esse alienā. C. de thesauris. l. vnica. lib°. x°. et C. vnde vi. l. ꝯquerebatur. Quedam vero res sunt alicuius particularis psone: quas si quis inueniat: et non restituat: verificatur in eo quod scriptum est. 14ª. q. 5ª. c°. si quid inuenisti. vbi dicitur. Si quid inuenisti: et non reddidisti: rapuisti: quātum potuisti fecisti: quia plus nō inuenisti: q alienum negat: si posset tollere: deus cor interrogat: nō manum: et in. c°. multi. eadem questione. et causa: inquit Hieronymꝰ. Multi sine peccato esse putant: si alienum qđ inuenerint teneant: et dicunt: deus mihi dedit: cui habeo reddere? discāt ergo hoc peccatum simile esse rapine: si quis inuēta non reddit: hec ille. Et si queratur quid faciat ille qui inuenit aliquid: et nescit cuius scit: respōdit Hostié. in titu. de penitentijs. §. quibus. v. quid si quis inuenerit. et Raymū. in sūma: q debet dare operam: ut inueniat cuiꝰ sit: et faciat publicari per predicatores: vel preconem in locis: vbi melius videbitur posse reperiri: et si inueniat aliquem: qui dicat rem esse suam: certificetur per circunstātes: q illius fuerit: et restituat. Quod si non inueniat: debet erogari pauperibus: auctoritate penitentiarij sui: secundum quosdam: vel sibi retinere: cum eius auctoritate: si sit pauper. Et tenetur orare pro anima illius cuius fuit: ut etiam habetur in summa ꝯfessorum. libro. 2°. titu. 6°. q. 17ª. Si autem diocesanus retinuerit sibi talium dispēsationem: dicit glo. Raymū. cum quo cōcordat Alderi. ut patet in sūma confes. vbi supra: q debet retinere sibi vel alijs distribuere: cū auctoritate ipsiꝰ diocesāi. B

Sed queritur quid fiendum quando quis inuenit rem: habitam pro derelicta a domino proprio? Respondeo q res que habetur pro derelicta: occupanti conceditur: siue sit mobilis: et abijciatur: siue sit immobilis: ut si exeam de domo: aut fundo: hac mente: ut habeam pro derelicto. ff. pro derelic. l. pª. Sed si in mari iactauero res meas: causa alleuiandi nauem: non habeo eas pro derelictis: et ideo occupans tenetur restituere. Et similiter dico de alijs que proijciuntur: non ut habeātur pro derelictis. insti. de rerū diui. §. fi. Et de hoc plene habetur in summa ꝯfessorum. li°. 2°. tit. 6°. q. 16ª secundum Hosti. et Aldericum. C

Sed hic queritur quid fiendum est de thesauris inuētis? respōdit Ric. et Alex. de ales. et Tho. vbi supra. Q thesaurus inuentꝰ ab aliquo in loco pprio: efficitur totus inuenientis: ut etiam inquit Joā. de platea in. §. thesauros. insti. de rerum diui. vbi de hoc est textꝰ. Si aūt inuenitur in agro alieno priuato: vel publico: vel cesaris: aut ciuitatis: acquiritur pro medietate inuentori: et pro alia medietate dn̄o agri: ut habetur in. d. §. thesauros. et in. l. si is. in pn̄. ff. de acqui. re. do. et in. l. vnica. C. de thesauris. li°. x°. vbi dicitur. q hoc est verum: q dimidium inuentoris est: si inuenit in alieno: nō data opera. Sed si data opa inuenit: totum est dn̄i: vel cuius est locus: vbi inuentꝰ est. Sciēdum quoque est: q nō licet querere thesaurum: etiā in suo solo: arte magica: vel diuinatiōibus: vel alijs modis illicitis: ut dicitur in. d. l. vnica. C. de thesauris. lib°. x°. Aliter thesaurus inuētus esset totus fisci: et notat glo. in d. §. thesauros. instit. de re. diui. Et si queratur quid sit thesaurus. Respondeo q est pecunia ab ignotis dn̄is vetustiori tēpore abscondita: cuiꝰ pecunie depositionisꝰ memoria nō extat. ff. de acquir. re. do. l. nunquā. §. thesaurus. Et ideo dicit Bal. in rubric. ff. de re. di. q si aliquis in fundo suo repiat pecuniam in forma thesauri: in aliquo vase sub terra abscōso: tūc habet locum predicta distinctio. Secus si repit pecuniam sparsam: quia tūc illam tenetur indistincte restituere. Dicūt quoque doctores: q si aliquis abscōdisset pecuniam: causa lucri: vel propter metū: vel custodie causa: nō proprie dicitur thesaurus: ideo nihil acquiritur inuētori: sed est eius qui abscōdit: vel heredis sui: ut notatur in. d. §. thesaurus. et in. l. item labeo. ff. fami. herc. et in. l. a tutore. ff. de rei. vendi. vnde dicit glo. in. d. §. thesauros. insti. de re. diui. in verbo. in suo. q si mercenarius laborās in alieno: casu inueniat thesaurum: medietatem sibi acquirit: et medietatem dn̄o. Secus si inueniat pecuniam in sacculo inuolutā in fenestra: quia non efficitur inuentoris: sed debet restitui dn̄o. Et si in domo nouiter empta inueniatur: debet restitui venditori. d. l. a tutore. Et ita ꝯsultum fuit Florētie: p plures doctores. Et qđ dictum est de lapillis: et gēmis in littore maris inuētis: intelligēdum est de his que producte sunt in ipso littore maris: non aūt de his que cecidissent alicui inde trāseunti: insti. de rerum diui. §. item lapilli. et. §. fina. Et quotienscūque quis inuenit rem alienam: et nescit cuius sit. Interim debet secundum Scotum in. 4°. distinc. 15ª. tradere eam alicui publice: et fideli psone custodiendam: donec inueniat dominū ipsius rei: et fideliter ei restituere. Vel dicere possumus: q interim ipse poterit eam cōseruare: maxime vbi esset periculū: q tradendo eam alteri: nō deueniret ad manus domini. Licet aūt de iure ciuili antiquo thesaurus inuētus non data opera in loco sacro eēt dimidius fisci. ut. ff. de iure fisci. l. iiij. §. fi. Et de iure moderno: totus sit inuentoris. d. §. thesauros. insti. de re. di. Tn̄ videtur: q de eqtate canonica debeat effici mediꝰ ecclesie: in cuiꝰ sacro repertꝰ est. Non eni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ecclesia vel locus sacer debet eē peioris conditio
nis q̄ locꝰ publicus: vel alterius ꝑuati: imo ma
gis debet faueri. l. sancimus. la. xª. C. de sacrosan
ctis eccl'. vbi dicit iperator. Cur nō facimus di-
scrimen iter res diuinas ⁊ humanas? ⁊ q̄re non
competens ꝓrogatiua celesti fauore cōseruetur?
Et ideo cū ecclesia sit summe ꝓuilegiata: ut in. l.
priuilegia. ⁊ i. l. iubemꝰ. la. xª. C. eo. tit°. ⁊ in. §. hoc
ius. xª. q. 2ª. ⁊. c°. placuit. 12ª. q. 2ª. Et in autētico.
de non alie. aut permu. re. ec. §. si minꝰ. colś. 2ª. et
extra de testa. c°. relatum. ⁊. c°. cū oēs. ⁊ i. c°. eccle
siarū. 12ª. q. 2ª. ⁊ in. c°. nouaꝝ. 16ª. q. pª. ⁊ i auten.
de alie. ⁊ emphi. §. et qm̄. colś. 9ª. i qbus iuribus
ponuntur multa ecclesie ꝓuilegia q̄ alijs nō con
ceduntur. Ergo videť ꝙ inueniens in sacro lo-
co alicuiꝰ ecclesie thesaurū: d̄beat dimidietatē ec
clesie dare de equitate: ne ecclesia sit minus priui
legiata q̄ domus priuata: et mūdana. Et hoc suf
ficiat pro secunda pte nostri sermonis.

¶ Pars tertia de rapine detestatione: et ꝑpetra-
tione: scilicet quod modis fiat. M

Tantū sit detestabile rapine sceleratissi
mum vicium: pꝫ discurrendo omnem
paginam: tam sacre scripture: ⁊ docto
rum fideliuꝫ: q̄ et infideliū. Scriptuꝫ
est enīꝫ Esaie. 33°. Veh qui predaris: nōne tu ip
se predaberis? quasi dicat sic sine dubio. Et Ece-
chiel. 18°. Si genuerit quis filiū latronem rapiē
tem rapinas nunquid viuet? quasi dicat nō. Et
seqtur morte morieť: ⁊ sanguis eius in ipso erit.
Patet hoc de Iezabel ⁊ Achab rege israel q cō
demnati fuerūt: qꝛ rapuerunt iniuste: tertij. Re.
21°. ⁊ Esaie. 46. dicit dominꝰ. Ego dominꝰ dili-
gens iudiciuꝫ: ⁊ odio hn̄s rapinā in holocaustū.
Iob. quoqꝫ. 12°. dicitur. Habundāt tabernacula
ꝑdonū: ⁊ audacter prouocant deū ⁊. 22°. eiusdē
li. scriptum ē. Nudos spoliasti vestibus: esurienti
subtraxisti panē: quasi dicat: nō dānaberis. Et in
eodem. c°. et dicit Iob. Si fructus eius comedi
absqꝫ pecunia: pro frumēto oriať tribulus: ⁊ ꝓ
ordeo spina. Tales raptores sunt similes diabo-
lo: de quo dicit ps°. 9°. Insidiatur ut rapiat pau
perem: rapē pauperē dū attrahit eum. In die
autem iudicij cōtra tales raptores insurgēt oēs
sancti: maxime ab eis tribulati: vnde dicit Sapi
entie. 5°. Stabunt iusti in magna cōstantia ad-
uersus eos qui se angustiauerūt. Tales spolian-
tes pauperes sunt homicide. Scriptū est. n. Ec-
cle. 34°. Panis egentiū vita paupis: qui defrau
dat illū homo sanguis est. Et Ieremie. 22°. dicit
dominus. Veh qui edificat domū suaꝫ in iniusti
tia: ⁊ amicum suū opprimit: ac mercedē eius nō
reddit ei. Ideo precipit deus Leui. 19°. di. Non
morabitur opus mercenarij apud te vsqꝫ mane.
Ezechiel. qꝫ°. 22°. dicit deus. Rapiebāt violēter
egenū ⁊ pauperē affligebāt: ⁊ effudi super eos in
dignationē meā: ⁊ in igne ire mee cōsumpsi eos
viam illoꝝ in caput eoꝝ reddidi: ⁊. 23°. eiusdem
libri scriptū est. Qui in sanguie comeditis nūq̄
terram viuentiū hereditate possidebitis: ⁊ Aba
cuch. 2°. de raptori. Quia tu spoliasti gētes mul
tas spoliabunt te oēs: ⁊ saluator noster Matthei
23°. dixit iudeis. Pleni estis rapina. et Aposto.
pª. Corin. 5°. precipit. Ne cum rapacibus qs su
mat cibuꝫ. Et. 6°. c°. eiusdē epistole. dicit. Rapa
ces regnū dei non possidebunt. Et Iaco. 5°. dicit
Apl's Ecce merces operarioꝝ que fraudata est a
nobis clamat: ⁊ clamor eoꝝ introiuit in aures do
mini sabaoth. N

Auctoritate quo canonica prohibeť hoc ma
ledictum rapine viciū: vt pꝫ. 2ª. q. 5ª. c°. si
cut ecclesia. ⁊. 12ª. q. 2ª. c°. gloria epi. vbi dicitur.
Amico quidpiā rapere: furtū est: ecclesiaꝫ frauda
re sacrilegiū: accepisse pauperibꝰ erogandum ⁊
esurientibꝰ plurimis: omniū predonū crudelita-
teꝫ superat: hec Hieronymꝰ. Et in eadeꝫ. q. ⁊ cā.
c°. et si illi. dicit. Et si illi qui nulla ex rebus suis
paupibꝰ Christi distribuūt: eterni iudicis voce
dānantur. Quāto magis hi qui auferūt pauperi
bus que nō dederūt? Et. 13ª. q. pª. c°. ecclesias. in fi
ne scriptū est. Dum queritis vsurpare qd̄ vestrū
non est: iusta animaduersione ⁊ illud cogimini
amittere qd̄ vobis aliquomō videť competere.
Hieronymus quoqꝫ dicit. Nō a deo grauius pu
nitur rapina: q̄ furtum. Et Augustinus. 14ª.
q. 5ª. c°. penale. ingt. Penale est occulte auferre:
sed multo maioris pene est visibiliter eripere. Et
ideo. be. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 66ª. art. 9°. probat multis
rationibus ꝙ rapina est maius viciuꝫ q̄ furtū:
⁊ idem ꝓbat Astēsis in summa: maxime qꝛ p ra
pinaꝫ nō tm̄ infertur alicui dānuꝫ in rebus: sed
etiaꝫ vergit in quādam iniuriā: siue ignominiam
ꝑsone: sed eoꝝ rationes causa breuitatis omitto.
Polichra. qꝫ. li°. p°. c°. 3°. dicit: ꝙ philosophi
in suis preceptis ⁊ moribꝰ preceperūt: vnūquēqꝫ
suis rebus debere esse contentuꝫ: ita ꝙ nemo qd̄
alterius sit vsurpet: manēte in oībus in diuiduo
charitatꝫ affectu. Prosp quoqꝫ i li°. Epigrama-
tuꝫ dicit. Quisqs enim cupide nō expēdēda recō
dit: Que nulli tribuit paupibꝰ rapuit. ⁊ Ouidiꝰ
ia p°. Meth. inquit. Viuiť ex rapto nō hospes
ab hospite tutus. Non socer a genero: ⁊ in li°. p°.
de amandi ait. Non habet euētus sordida pre-
da bonos. Ideo dicit Dauid psalmo. 61°. Rapi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nas nolite cōcupiſcere. Ait enim Sene. ad lucil. epiſtolarū. li°. 14°. epiſtola. 2ᵃ. Nulli cui rapina feliciter ceſſit: gaudiuꝫ rapti durabit in poſteros. Ea propter dicit iuriſcōſultus in. l. ſi cōſtiterit. ff. fini. reg. Unuſquiſqꝫ cōtentus ſuo: rem nō expectet iuris alieni. Nam inqt Fulgētius. li°. p°. fabularuꝫ ſuarū: fabula. 9ᵃ. Oīs rapina arida eſt: ⁊ ſterilis: atqꝫ ad euolādum celerrima. Cato quoqꝫ ī ſuis documētis ait. Alienum noli cōcupiſcere: ⁊ Caſſiodorus epiſtolaꝝ. li°. 12°. epiſtola. xjᵃ. dicit. Piaculū eſt talibus rapere: qui neſciunt aliena fraudare. Et verſificator fabularū Eſopi fabula. 46ᵃ. ait. Uiuere de rapto: vitā rapit: inuidus inſtans. Alterius dānis in ſua dāna reddit. Et auctor libri de moribus medicoꝝ. c°. 27°. dicit. Stare diu nequeūt que male parta vides. O

Deteſtabile eſt etiā hoc maledictuꝫ viciū: per iura ciuilia: ⁊ nō ſolum qui rapuit: ſed etiā qui rapinā ratificauit: ut patet. ff. de vi ⁊ vi. ar. l. i. §. ſed ⁊ cum qs. ⁊. ff. de reg. iur. l. hoc iure. §. deiecit Siliter comunitates ⁊ dn̄i. nō puniētes miſtros ⁊ officiales raptores: qꝛ videnť ꝯſentire: non corrigēdo tenētur ad reſtitutionē. arᵐ. ff. de offic. pre. vigi. l. i. vbi dicit. Qꝺ ꝓfectus tenetur de incēdio ac furto: ⁊ huiuſmodi que in vrbe ꝯtingūt ſua negligētia. Magiſter quoqꝫ nauis tenetur de furto in ſua naui facto. inſti. de oblig. que ex quaſi delic. na. §. item exercitor. Tenenť quoqꝫ ad reſtitutionem illi q aliqd rapuerūt ex naufragio. C. de nau fra. l. i. Nemo enim debet locupletari ex aliena iactura. ff. ꝺ incē. rui. ⁊ nau. l. i. Item qui res eccleſie rapit ⁊ vſurpat: ſacrilegiū cōmittit. ff. ad. l. iuliaꝫ. pecu. l. ſacrilegij. P

Si aūt querať que ſit pena raptoris: ſm iura ciuilia. Reſpōdeo: ꝙ ſi agiť ꝯtra eum ciuiliter infra annuꝫ puniť in quadruplū: poſt annuꝫ vō in ſimplū. ff. vi bo. rap. l. i. ⁊. ij. Et ad iſtam penā quadrupli: raptor teneť ſolum poſtq̄ ꝯdēnatus eſt: ut ponit Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 62ᵃ. Si vō agať criminaliter: tūc propter vim ſine armis punitur in tertiaꝫ parteꝫ bonoꝝ: ⁊ fit infamis. ff. de vi pu. l. i. p°. reſpōſo. ⁊. l. fi. Si aūt cum armis: puniť deportatione in inſulā: ⁊ perdit oīa bona ſua: ut inſti. de pu. iudi. §. item lex iulia. de vi publica. ⁊. C. de fur. auctoritate nauigia. ꝙ ſi dicať. Cuꝫ rapīa ſit grauius peccatū: ꝙ furtū. inſti. vi bo. rap. §. p°. Quare leges municipales non ordinauerūt: raptores debere ſuſpēdi: ſicut fures. Reſpōdeo ꝙ imo hoc ſtatuerūt in multis locis. Et ſi pur dicať: ꝙ non. Rn̄deo: ꝙ ideo ſtatuerūt fures ſuſpēdi: qꝛ furtuꝫ nō ita venit ad noticiā iudicuꝫ: ſicut rapina. Rapina enim plerūqꝫ fit corā aliqbus: ita ꝙ pōt legitime ꝓbari ⁊ puniri. Furtuꝫ aūt fit occulte: vnde diciť a furno: qꝺ eſt nigrum: qꝛ clam ⁊ obſcure fit: ⁊ plerūqꝫ in nocte. ff. de furtis. l. i. in princi. Ideo fit frequētius: ⁊ rarius manifeſtať. Et ideo ad reprimēduꝫ furum ꝑfidiam: maiorem penaꝫ ſtatuerūt leges municipales furi: q̄ raptori. Si tamē quis eſſet latro famoſus: etiam ſm leges ciuiles debet ſuſpēdi. l. capitalium. §. craſſatores. ⁊ §. famoſos. ff. de penis. Punitur quoqꝫ hoc vicium per leges canonicas: ſm quas debēt excomunicari raptores: ab illo ep̄o: in cuius ep̄atu rapinaꝫ fecerūt: extra de rapto. c°. p°. ⁊. 6ᵃ. q. 3ᵃ. c°. placuit. Item negať eis penitētia: niſi reſtituant ablata: vel plenam ſecuritatē faciāt de reddendo: ſi habeant vnde poſſint reſtituere. Si vō habētes vnde reſtituerēt: diſtulerūt accipere penitētiam vſqꝫ ad mortem: ⁊ ſic impenitētes decedūt: denegatur eis viaticum: ⁊ ſepultura: extra de rapto. c°. ſuper eo. ⁊. c°. in litteris. Si autem decedūt ꝯtriti ⁊ confeſſi: ſed nō hn̄t vnde reſtituant: nec heredes: aut propinqui volūt pro eis ſatiſfacere: dabiť eis penitētia ⁊ viaticum: ſed tamē ſepultura denegabiť qꝺ ſtatutum eſt ad terrorem alioꝝ: preſbr̄i vō q cōtra predicta fecerint: ſepeliendo ipſos: debēt deponi ab officio: ⁊ beneficio. c°. ſuper eo. extra de rapto. Sꝫ tamē de occultis raptoribus: ſm Inno. non debet talis rigor ſeruari. arᵐ. in. c°. in litteris. extra eo. Quod etiam notať in ſumma ꝯfeſſorū. lib°. p°. tit. 16°. q. 6ᵃ. ⁊ lꝫ Ray. dicat ꝙ tales raptores decedentes cōtriti: ⁊ facientes pro poſſe: lꝫ nō valeant reſtituere: poſſunt ſepeliri: ſed heredes ⁊ ⁊ propinqui ad quos bona peruenīūt: ſūt eccleſiaſtica cēſura ad ſatiſfactioneꝫ compellēdi. arᵐ. extra de ſepul. c°. parochiano. Tamē Hoſti. in ſumma dicit ſimpliciter: ꝙ negāda eſt eis ſepultura: quādo vſqꝫ ad mortem permāſerūt obſtinati: licꝫ tūc voluerint ſatiſfacere: ⁊ nō potuerint. Si vō nunq̄ ſuper hoc fuerint admoniti: vel etiā admoniti modico tēpore: ꝯtumaces ſteterūt: ⁊ abſolui per proprium ſacerdotem fecerūt: qꝺ potuerūt in morte: erūt ſepeliendi: ⁊ heredes compellēdi ſunt ſatiſfacere: iuxta facultates defuncti. c°. in litteris. extra de rapto. Similiter excomunicati ſunt oēs pirrate predantes per mare: ⁊ nō poſſunt abſolui: niſi per ſedem apoſtolicā. Item ſpoliātes peregrinos: ⁊ romipetas ſanctuaria viſitātes: aut eos qui pro ſuis negocijs ad curiam romanā ſe trāſferūt: vel inde redeuntes: aut portātes aliquid ad curiam: ſi nō reſtituāt male ablata: ip̄o facto ſunt excomunicati. c°. excoīcationi. ex̄ de rapto. ⁊. 14ᵃ. q. 3ᵃ. c°. illi qui. vnde dicit Ioānes andre. ⁊ Ant. de butrio. in dicto. c°. excomunicationi. ꝙ pirrate

ter in anno excōicantur ex ore pape: punit etiaz
rapina lege diuinali vt patet secūdi Macha/
beorū.2°.vbi Heliodorus grauiter a deo est puni
tus:q2 rapere voluit de templo dei victualia vi/
duarum:⁊ pupillorū. Itez principes latronuz.s.
Rachab:⁊ Baana:portantes ad Dauid caput
Isboseth filij Saul:occisi sūt ex precepto Dauid
secūdi. Reguz.4°. Item Roboam filius Sala
monis:q2 voluit aggrauare populū nouis exactō
nibus:amisit decem partes sui regni:idest decem
tribus.tertij. Reguz.12°. Pharao etiam q2 po
pulum Israel opprimebat operibus duris:ut pa/
tet Exodi.p°.post multa flagella a deo sibi data:
tandē submersus est in mari rubro:cuz toto suo
exercitu.Exodi.15°. Q.

SEcundo de rapina vidēda est eius perpetra/
tio.s.quot modis fiat.Et rūdetur q2 diuer/
simode:sicut ⁊ diuersa sunt genera accipitrum.
Raptores eniz dicunt accipitres:iuxta illud qd
dicitur Leui.xj°.Accipitrē nō comedes iuxta ge
nus suū:idest raptores non imitaberis i rapina
Et dicitur:iuxta genus suuz:q2 tria sunt genera
accipitrū inter alia.Quidā enim sunt qui tantū
rapiunt sibi:⁊ pullis suis:sicut accipitres silue
stres.Et tales sunt vsurarij:⁊ auari:de quibus dici
tur Prouer.p°.Semite omīs auari aīas possi
dentiū rapiunt. Alij sunt qui tantū rapiunt do/
minis suis:sicut accipitres domestici.Et tales sūt
officiales mali:⁊ cuilibet eorū dicitur Abachuc.
2°.Veh ei qui multiplicat nō sua. Alij vero rapiūt
sibi:⁊ dn̄is suis:sicut accipitres gulosi:⁊ tales sūt
raptorū socij:de quibus dicit Prouer.24°.Ne emu
leris viros malos:nec desideres eē cum eis:quia
rapinas meditatur mens eoruz:⁊ fraudes labia
eorū loquūtur.Dicere aūt possumus breuiter:q2
rapina principaliter duodeciz modis perpetrat
vltra ea que possunt colligi ex pdictis. Prio in
vsurpatione dominij:ut cū aliquis accipit:vel de
tinet aliquā ciuitatem:siue castrū ecclesie:aut alte
rius dn̄i:nō iusto titulo:vtiqz raptor est:⁊ omne
lucrū:census:⁊ salariū qd inde percipit rapina
est:vnde Prouer.p°.scriptū ē.Rapine eoruz de
trahent eos scilicet ad iferos.Hoc viciū habuit
Alexā.magnus de quo scriptū est pmi Macha
beorū.p°.Qd postquam percussit Dariū regē persarū
⁊ medorum:constituit prelia multa ⁊ omniū ob/
tinuit munitiones.s.per rapinā:⁊ interfecit reges
terre:⁊ accepit spolia:⁊ obtinuit munitiōes gen
tium:⁊ tirānos:⁊ facti sunt illi in tributū. R.

SEcundo cōmittit rapina in bellis iniustis.
Naz qui iniustū bellū agunt:in omnibus
que ab hostibus accipiūt:rapinā cōmittunt:qn̄
aūt sit iustum bellū:⁊ quādo non:⁊ que requiran
tur ad hoc:ut quis possit bellū cō mittere:habet
per Tho.2a.2e.q.40a.⁊ ponitur in sūma confes.
li°.2°.ti°.5°.q.45a.si ergo bellū est iustū:secundum Mo
nal.in summa non tenetur:nec pnceps:nec mi/
les ad restitutionē.c°.ius gentium.pa.di.⁊.23a.q.
7a.c°.si de rebus:vnde qcquid capitur:efficitur
capientis.insti.de rerū diui.§.item ea.nisi capiat
victis hostibus:q2 tūc debet diuidi cōiter:secundum p/
portionē ⁊ qualitatē personarū:vt notat glo.in.l.
ius militare.ff.de captiuis.⁊ in.c°.ius gentiū.di.
pa.⁊ in.c°.dicat.23a.q.5a.Si vero bellum est iniu
stum:talis bellū faciens tenet aduersarijs:de om
nibus dānis datis:tenet etiā suis proprijs homi
nibus:de dānis que receperūt ab aduersarijs:iu/
ste repugnantibus.Et hoc si ipsi proprij hoīes iu/
uerunt ipsum bona fide:credentes belluz esse iu/
stum:aut si inducti fuerūt ex eius consilio:timo/
re:vel coactione:⁊ de se nō erant facturi. Secus
si mala fide ipsum iuuerunt.In hoc enim casu
nullam habent actionē cōtra eū.Nam in re tur
pi nulla cōtrahitur obligatio.institu.māda.§.il/
lud quoqz.⁊.ff.manda.l.si remunerādi.§.rei tur/
pis.⁊.l.si mādauero.§.qui eidē.Et hoc quod di/
citur:q2 pugnātes in bello iusto ꝯtra hostes:nō
cōmittunt rapinā per violentiam accipiendo ali
quid ab hostibus:nec tenent restituere:veruz eē
affirmat Alexā.de ales.i.3a.parte sūme:in tracta
tu de pceptis.precepto.7°.ar°.5°.⁊ Tho.2a2e.q.
66a.ar°.8°.in rn̄sione primi argumēti.Vn̄ inqt
Ambrosius in li°.de patriarchis.Predā in bello
accipere ab hostibus:licitū est.Tamē sciendum est
secundum Augustinū in li°.de verbis dn̄i:q2 hec intelli/
guntur quādo bellū iustū fit bona intentione:p
pter iustitiā defendendā:⁊ hmōi.Si aūt fiat pra
ua intētione.s.cupiditatis:⁊ pncipaliter propter p/
daz:peccatū est:vn̄ Augustinus vbi.s.inqt.Mili
tare nō est delictū:sed propter predā militare ē pec/
catū.id Joānes baptista Luce.3°.dicebat militi
bus.Estote cōtenti stipēdijs vestris:docens inqt
Ambrosius sup Lucā.Jccirco stipēdia eē ꝯstitu/
ta militibus:nedū sumptus querit:pdo grassetur.dist.
66a.c°.singulis. Sciēduz quoqz:q2 subditi iniu
ste bellātiū:si in tali bello nō pstent dn̄is suis au
xiliū:cōsiliū:vel fauorē:nō sunt expoliādi:vel i ali
quo puniēdi:peccata eniz suos tm̄ debēt tenere
auctores.ex de his q fiūt.a mai.par. capituli.c°.
quesiuit.⁊.pa.q.4a.c°.p°. Similiter nō sunt expoli
andi clerici:vel religiosi:pegrini:mercatores:⁊ in
agricultura existētes:nec ēt aīalia quibus arāt:vel se/
mina portāt.ex de tregua ⁊ pace.c°.innouamus.
⁊.24a.q.3a.c°.si quis romipetas. S

Tertio cōmittit rapina extorsiōe. Nā raptor dr iudex: qui alienū iudiciū reputat pdam suā. C. ad. l. iuli. repe. l. oēs. Nō eniz iudex pōt q/cūqz accipere a ptib⁹: ut habet ex̄ d rescriptis. c°. statutuz. §. insup. li°. 6°. vn̄ dicit Augustin⁹. xj^a. q. 3^a. c°. nō licet. Non licet eniz iudici vēdere iu/stū iudicium: z iō in. c°. qui recte. ea. q. z cā: dicit Gregori⁹. Qui recte iudicat: z pmiuz remūera tionis expectat: fraudē in deū ppetrat: qz iustitiā quā gratis ipartiri debuit: acceptiōe pecunie ven dit. Et idē habet ex̄ de vita z hone. cle. c°. cuz ab oi. Ideo dr Michee. 3°. c°. ꝯ tales. Principes eius in muneribꝰ iudicabāt: z sacerdotes eius in mercede docebāt: z pphete ei⁹ in pecunia pphe/tabāt: z ppter hec sion quasi ager arabit. Simi/liter raptor dr iudex: aut alius qui minis: fraude vel potētia aliqd extorquet. C. d metatis. l. de uotū. li°. 12°. z. C. de salgamo hospitibꝰ non pbendo. l. vnica. pcipit ne quis comitū: vel tirānorū: aut mi litū salgamuz idest culturaz: ligna: aut oleum: a suis extorqat hospitibꝰ: sz nec a volētibꝰ dare ali/quid accipiat. Et dicit glo. q hoc pcipit: qz sic ac cipiēdo psumitur cōcussio. Iudex quoqz: aut of/ficialis dans iniustā sniaz ex certa scia quacunqz de cā: siue odio: siue amore: siue corruptus pecūia tenet de oi dāno: z interesse parti lese: imo si cā est ciuilis: nō solū tenet ad restōnez dānorū: sz etiam punit in triplo. Si aūt est crialis: restituit dāna: z ꝯfiscationē patit: ut in autētico: ut litigantes ex ordine iuris iurēt. §. si qs aūt. colla. 9^a. contra ta les iudices dr Esaie. x°. Veh q cōdunt leges ini quas z scribētes iniustitias scripserūt: ut oppme rent inopē in iudicio: z vi facerēt cause humiliū. dicit quoqz Monal. in sūma: q iudex q ex igno rātia iniquam tulit sniaz: tenet leso de dāno dato ff. de vari. z extraor. cogni. l. fi. z instituta de obli. q ex qsi delic. na. i pnci. Et hoc nisi possit īducere: illū p quo sniaz iniustā tulit: ad plenā satisfactio nē leso. C. de pena. iu. q ma. iudi. l. fi. z xj^a. q. 3^a. c°. quattuor. Nō eni debuit se itromittere: ad id ad qd nō erat idone⁹: iō punit ex qsi delicto: z idem dicit Io. an. in. c°. cū eterni. in vbo. ꝯdēnādus. ex̄ de sen. z re iu. li°. 6°. si aūt dcept⁹ fuit talis iu dex cōsilio accessoris: q putabat idone⁹: tenebit accessor ad satisfactionē: sm Ray. z Hostien. in summa.

Quarto cōmittit rapina exactiōe: ut qn̄ dn̄s bona subditorū rapit iniuste: ptendendo excusationē: q multa expēdit in ecclesijs: i elemo/synis filijs educādis: z filiabꝰ maritādis. Contra quē dr. 14^a. q. 5^a. i. c°. deniqz. Si n̄ pōt alteri sub uenire: nisi alter ledat: cōmodi⁹ est neutrū iuuari: q alterū grauari. z. 12^a. q. 2^a. c°. bone rei. z c°. sa/cerdotes dr. Nō nemini ē subueniendū: cū dāno alteri⁹. Nō eni dz alteri p alter: iniq ꝯditio affer ri. ff. d reg. iur. l. nō dz. Est igit raptor dn̄s tpalis q vult ludere: vel vltra vires ad vanitatē expen dere: z postea cogē sbditos ad tales expēsas ero/gādas: hoc eni nō pn̄t facere sz Tho. 2^a. 2^e. q. 66^a. vn̄ dicit Augustin⁹ in. 4°. de ciui. dei. c°. 3°. remo/ta iustitia: qd sūt regna: nisi magna latrocinia: z Ezechielis. 22. c°. scriptū ē. Principes ei⁹ i medio eius: qsi lupi rapiētes pdā. Vn̄ legit q qdā pirra ta: dephēsus ab Alexā. z interrogat⁹ ab eo: qre in mari tot latrocinia faceret: rn̄dit. Et ego exiguo nauigio pdā facio: latro vocor: qz tu magna clas/se: diceris impator. Et valeri⁹ maxim⁹. li°. 7°. di/cit: q iterrogat⁹ Sochrates cur rideret. Rn̄dit: video magnos latrones ducētes puos latrones ad suspēdiū: q digniores sunt suspēdio: sz sacrile gia minima puniunt: magna vo in triūphis ha betur.

Quinto cōmittitur rapina aduocatiōe. Nā raptor dr aduocatus: q sua negligētia: vl culpa: aut ignorātia pdit cām illius cui⁹ est aduo catus: vel si imoderatū salariū exigit: licet eniz di cat Augustin⁹: q aduocato licet vēdere iustum patrociniū: z iurīscōsulto: verū cōsiliū. 14^a. q. 5^a. c°. non sane. Nō tn̄ dz petere imoderatū. Mo/deratū aūt salariū attendit: sm Ray. in summa ꝯsiderata quātitate cause: z labore aduocatōis: z scia ac facūdia aduocātis: z ꝯsuetudine regiōis. Et de hoc est textus in. l. i. §. in honorarijs. ff. de vari. z extra. cogni. Aduocatus quoqz q ex do/lo z fraude iniuste dānificat ptem ꝯriam: vtendo sathanica doctrina: quā ponit speculator in titu/lo de aduocato. §. consequēter. z. §. sequitur. z. §. vtriusqz. vbi describit cautellas quas debent ha/bere aduocati: tenetur parti lese ad omē iteresse: sm Monal. in summa in tractatu restitutionū Similiter si instruxit clientulū suū ad negādum veritatē: q facere solēt aduocati: ut inqt glo. i. c°. p°. de ꝯfes. li°. 6°. z. 50^a. di. c°. sepe. Vel si admonu it eū ad petendū dilatiōes supfluas: z terminos indebitos: qd solēt facere aduocati: ut inqt glo. in c°. statutū. §. fi. de rescriptis. li°. 6°. peccat mortali ter: z tenetur ad restitutionem taliter offenso per eius cauillationem. Isti autem aduocati non re stituentes damnantur. Nam legitur in cronicis ordinis nostri q frater Ioannes parens qui fu/it secūdus generalis ipsius ordinis: cū esset iudex z aduocatus in ciuitate castellana: semel existēs ad fenestram domus sue que respicit in via pu/blica videbat custodem porcorum porcos in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

stabulo claudere volētem nec valētem: cū vnus iret hinc & ali9 inde. Cūq3 fere insaniret plenus ira clamare cepit. O porci maledicti intrate stabulū: sicut iudices & aduocati intrant infernum. Quo dicto: statī porci mutuo se ipellētes sine mora & strepitu itrauerūt: ppter qd ipe iudex & aduocatus timore pterritus mūdanis renūciauit: & ordinē nostrū itrauit: ac sctūs homo fuit. Hoc tñ de malis aduocatis & iudicib9 solūmodo intelligitur. Predicta autem de aduocatis damnificantibus proximū intelliguntur etiam de procuratoribus & notarijs: qui per ignorantiā damnificāt ptes: fm enī Jo. de pla. insti^a. de obli. que ex delict. nas. in principio: tenent ad interesse. l. fi. C. de magistratibus conueniendis. Tenentur enim iura scire: vt a faciendis instrumētis de contractibus illicitis abstineant: vt notat glosa in. l. generali. C. de tabularijs libro. x°. Unde si falsum instrumentū fecerit notarius punitur grauiter: instituta. de publi. iudi. §. item lex cornelia. de falsis. Similiter scribens cōtractus alienationis prohibite: meret manus amputationē: vt in c°. imperialē. §. scriba vero. de prohibi. feu. alie. per fede. in vsib9 feudorum. Quilibet ergo artifex perhibens se esse peritum in arte sua: tenetur de omni damno facto ex sua imperitia fm Joan. de pla. instituta. de obliga. que ex qsi deli. nas. in principio. & probatur per. l. fi. §. p°. & 2°. ff. si mes. fal. mo. dix. & notat glo. in. l. si quis fundu3. §. celsus. ff. locati. Ex quo concluditur q medicus male curans egrotū ex ignorantia: vel derelinquens cura3 eius ante terminum: tenetur ad satisfacione3 egro. §. preterea. institu^a. ad. l. aqui. cōcordat. l. qua actione. §. fi. cū l. sequenti. ff. ad. l. aqui. imperitia enim medici culpe numeratur. Et similiter de iudice: & quocunq3 artifice. ff. de re. iur. l. imperitia. & p^a. q. p^a. c°. non est putanda in fine. & 29^a. di. c°. fi. & extra de eta. & qua. c°. ad aures. & l. illicitas. §. sicuti. ff. de offi. presi. Unā ratione asserte peritie: lata culpa equiperatur dolo. l. ad comētariensem. ff. de custo. reo. Similiter litigantes contra iustitiam tenētur ad interesse dānificato: fm Hosti. in sūma. X

Sexto committitur rapina subtractione: scilicet decimarum. Unde scriptum est. 16^a. q. p^a. c°. decime. Decime ex debito requirūtur: & qui eas dare noluerint: res alienas inuadūt. Y

Septimo committitur rapina testificatione. Quando aliquis scienter testificatur falsu3 contra aliquē: mortaliter peccat: & tenetur ad restitutionē: fm Tho. 2^a. 2^e. q. 70^a. ar^m. 14^a. q. 5^a. c°. non sane. & 2^a. 2^e. q. p^a. c°. notū sit. & 17^a. q. 4^a. c°. si quis in atrio. Z

Octauo cōmittitur rapina falsificatione. Raptor enim dicitur qui falsificat moneta3 pncipis: vel radit: aut tingit numos: talis enim si liber est traditur ad bestias: si seruus morte punit. ff. ad. l. corneliam de falsis. l. quicunq3. Et qui cudit nouam monetam principis: sine eius auctoritate debet comburi. l. ij. C. de falsa mo. Qui vero cudit falsam monetam ciuitatis: vel alterius inferioris: a principe debet decapitari. l. i. C. de fal. mo. A

Nono committitur rapina deceptione: scilicet pedagiorum: quando sunt licita & honesta: fm Ray. in summa & habet i sūma confes. li°. 2°. ti°. 5°. q. 29^a. que autem sint licita pedagia: vide per doctores. in. c°. sup qbusda3. de ver. signi. Decimo committitur rapina impositione scilicet nouorum pedagiorum. Nam talia imponentes sine licentia eorum ad quos spectat: ipso facto sententiam excomunicationis incurrunt. Et nō possunt absolui: nisi per sedem apostolicam: vt patet in processu curie romane: maxime Martini quinti: qui incipit. Martinus episcopus &c. Et omni anno ex ore pape excomunicantur imponētes noua pedagia: & hoc in die cene domini. Et iō tales mortaliter peccant: fm Monal. in summa: & in tractatu restitutionum. & Hosti. in summa: vnde. C. noua vectigalia institui non posse. l. ij. & iij. prohibentur talia vectigalia noua institui: & pbātur hec omnia per c^m. si quis romipetas. 24^a. q. 3^a & extra. de tregua & pace. c°. inouamus. & extra de censi. c°. peruenit. & opoztet. & c°. cum apostolus. §. prohibemus. & 12^a. q. 2^a. c°. nobis enim. circa finem. & si quid forte. & ff. de publica. l. vectigalia. ff. loca. l. ex conducto. §. vno. Quando autem vectigalia sunt legitime instituta: fm formam capituli. super quibusdam. de verbo. signi. tunc possunt exigi cum bona conscientia. Et hoc si exigentes faciūt illud propter quod fuit institutu3 pedagium: aliter non. Na3 cessante causa in recipiente: cessat obligatio in dante. 16^a. di. §. his omnibus. & extra. de iure iu. c°. peruenit. Quando autē pedagium non est iustum: vel quando est iustum & exactores nō faciunt illud: propter quod institutum est pedagium: tenentur ad restitutionem illis a quibus acceperunt: si inueniantur: aliter debent erogari pauperibus: extra de vsu. c°. cum tu. & hec fuit sententia Raymun. & Alde. ac Inno. vt patet in summa con. li°. 2°. ti°. 5°. q. 29^a. Imponentes quoq3 collectas: siue prestantias: vltra debitum rationis: & exigētes seruitia indebita a subditis: vt operas in agris: & victuras: rapinam cōmittunt: fm Tho. 2^a. 2^e. q. 67^a. ar°. penultimo. B

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Exigentes autem talia a clericis: sine licentia pape: rapinam committunt: ⁊ si post monitionem non cessauerint: sunt excomunicati. extra de penis. c°. nostram. Exigentes autem a psonis ecclesiasticis per se vel per alios: gabellas: vel pedagia: p psonis: corp aut p rebus q̄s nō defferunt vel vel defferri faciunt causa negociatiōis. Si sūt singulares persone: ipso facto sūt excomunicate: non obstante qualibet consuetudine talia exigēdi. Si autem sit collegium: vel vniuersitas: castrū: vel ciuitas: ipso facto subijcitur iterdicto: nec a predictis absolui possunt nisi plene restituant: ⁊ de trāsgressione satisfecerint: extra de cēsi. c°. quāq̄ li°. 6°.

Undecimo committit̄ rapina ab his qui nolūt soluere legata facta ad pias causas: ⁊ cō mittunt sacrilegium. 13ᵃ. q. 2ᵃ. c°. qui oblatiōes.

Duodecimo quicunq̄ damnificauit aliquē quocunq̄ modo: tenetur ad restitutionem ſm Sco. in. 4°. di. 15ᵃ. alias est raptor. Item ille qui est obligatus alicui: ⁊ non soluit cum possit: valde peccat: ⁊ puniēdus est. insti°. de acti. ⁊ obli. §. vtiq̄ in ista. Tales enim qui accipiunt ad credētiam in apothecis: ⁊ postea nunq̄ soluūt: sunt raptores ⁊ fures domestici: qui rapiunt ⁊ furantur sine periculo vite. Sed ad mortem peruenient sempiternam. Sed tamen sicut magnum est peccatum non soluere debita: cum quis potest. ita graue scelus est illorum creditorum qui icarcerari faciunt pauperes non valentes soluere: ⁊ consequenter illos destruentēs. Inanis enim est actio quam inopia debitoris excludit. l. nam is. ff. de dolo. ⁊ c°. olim. de resti. spo. Similiter quicūq̄ habet rem ad alium pertinentem: tenet̄ ſm Scotum in. 4°. di. 15ᵃ. ar°. 2°. q. 4ᵃ. restituere eam de psenti: si potest: ⁊ assignat Scotus rationem: ⁊ Tho. atq̄ Alexander lombar. ⁊ Ricardus ac Landulphus. neapo. ⁊ Francisc⁹ de may. in. 4°. di. 19ᵃ. ⁊ Astē. in summa li°. 5°. ti°. 29°. quia licet precepta affirmatiua ipsius dei: non obligēt ad semper: tamen obligant precepta negatiua. Et q̄uis preceptum de restitutione facienda: videatur affirmatiuum: ſm formam verborum: tamē implicat aliquid negatiuū: quo quis prohibetur detinere alienum: ⁊ ideo sicut auferre alienum est mortale: cōtra preceptum domini negatiuum. Exodi. 20. Nō furtum facies. Ita ⁊ tenere alienū inuito dño. Jō tenet̄ statim reddere: cum poterit. Unde dicit Scotus vbi supra. Nō sicut tenēs adulterā: semp est in pctō mortali: donec restituerit eam viro suo: ⁊ nō est capax penitentie: sed irrisor: si non relinquat eā: ⁊ si veniat ad penitētiā anq̄ relinquat: addit peccatū peccato: ita detinēs alienū. Ideo Augustinus in epistola ad Macedoniū: ⁊ habet̄. 14ᵃ. q. 6ᵃ. c°. p°. dicit. Non remittitur peccatū: nisi restituat̄ male ablatum. Et idem habet̄ de reg. iur. li°. 6°. c°. peccatum. ⁊. 14ᵃ. q. 1ᵃ. c°. legat̄. ⁊. de peni. di. 1ᵃ. c°. nemini. ⁊ extra de fur. c°. porro. ⁊ in glo°. ibi super verbo. satisfacere. ⁊ de vsuris. c°. cū tu. vnde si potest restitui: debet restitui idem: per iura allegata. Si autem nō potest restitui: debet fieri restitutio in equiualenti si sit possibile: vt notatur extra. ne lite pen. c°. 2°. si vero equiualēs reddi nō potest: debet fieri restitutio ad arbitriū boni viri: vt inquit Astesanus vbi supra: contrafaciens autem est raptor. Ait eni glosa in. c°. sepe. de resti. spo. Jura pro eodē reputāt: auferre: ⁊ detinere iniuste. ar. ad hoc. 16ᵃ. q. pᵃ. c°. de crimine. Et ideo contra tales raptores exclamat Aug. in. li°. de verbis dñi dicens. Si in ignē mittit̄: qui nō dederit rē ppriam: vbi putas mittēdus est qui inuasit alienam? Si cum diabolo ardere habet qui nudū nō vestit: vbi putas arsurus est: qui vestitum expoliauit? Et idem dicit Rabanus super Matth. 25°. c°. ⁊ fulgētius tractans illud matth. 7°. Omnis arbor que nō facit fructum bonū. ⁊c. dicit. Si sterilis in ignem mittit̄ rapacitas q̄d meret̄? Et si iudiciū sine misericordia fiet ei: qui nō fecerit misericordiā: qualē iudicium erit ei qui fecerit rapinam? hec ille. Et ideo reddite que sunt cesaris cesari: ⁊ que sūt dei deo. Matth. 22°.

¶ Feria secunda post tertiam dominicam in quadragesima in die sancti Matthie in mane: de simonia: ⁊ de vsura. Sermo vigesimussext⁹.

Erat vir potēs ⁊ diues: sed leprosus: quarti Reg. 5°. Et in epistola occurētis ferie: ſm expositores sacre scripture. Leuitic. 13°. per leprā intelligitur spiritualiter peccatū heresis: vt etiā inquit Augu. in omelia super Luc. 17°. c°. Tū aliquādo per leprā in sacra scriptura: significat̄ oē peccatum mortale vnde quilibet in mortali existens: dicitur leprosus vt inquit Nicolaus de lira in suis moralitatibus super quarti Regum. 5°. Quandoq̄ etiam per lepram significatur simonia: ſm Aug. in quodam sermone ad heremitas. Nonnunq̄ etiam per lepram significatur auaritia: vnde scriptum est. pᵃ. q. pᵃ. in. c° scito turpem. Omnes cupidi: omnes q̄ auari: spūalem leprā cum diuitijs suis possidēt. Ideo bene dicunt verba proposita. Erat vir potens ⁊ diues: sed leprosus. Super quibus verbis duo considerabimus. Primo simonie viciū. Secundo vero peccatum vsure.

¶ Pars prima de simonia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Circa simoniā q̄runt̄ qnq3. Primo ei⁹
diffinitio: pro qua sciendū ſm Alexād.
c de ales in.3ª.parte sūme: in tract.de.7°
p̄cepto decalogi.q.vlª.et Ric.nr̄3 i.4°
di.25ª.et Thom. ibidem: et.2ª.2ᵉ.q.100ª.et cano/
nistas.in c°.qui studet.pª.q. prima.et Raymun/
du3 in summa: q̄ simonia est studiosa voluntas
emendi: vel vendendi: aliquid spūale: vel spūali
annexum. Et ſ3 p̄dictos doctores: per spiritualia
intelligunt̄ sacramenta: vt baptism⁹: chrisma: eu
charistia: ordo: pn̄ia: extrema vnctio: ⁊ bn̄dictio
nuptiarū: pro quibus dare pecuniam: vel recipe/
re: vt precium eorū prohibitū est: q2 simōia. Ane
xa vero spiritualib⁹: vel sacramētalia: sunt dedica
tiones ecclesiarū: cō secrationes virginū: ⁊ aliaru3
rerū ad cultū diuinū pertinētiū: benedictio abba/
tū: absolutio ab excomunicatione: vel ab alijs cē/
suris ecclesiasticis: electio prelatorū ecclesiastico/
rū: cōfirmatio eorū: renūciatio: visitatio ipsorū p̄/
latorū: correctio criminū: vel desistere a correctio/
ne in iudicio ecclesie: cura animarū: ingressus reli
gionis: vel monasterij: eccl̄ia seu beneficiū simplex
vel curatū: prebenda: dignitas eccl̄iastica. Ut ar/
chidiaconat⁹: p̄positura: ep̄atus: officiū sepulture
vel locus eccl̄ie cōsecratus ad sepultura3: vel vbi
iā est sepultus aliqs: ius capelle: vel patronat⁹: ius
pcipiēdi decimas: officia ecclesiastica: vbi est ali/
quid iurisdictōis spūalis: vt yconom⁹: vice dn̄s: ⁊
huiusmodi: ferre sentētia3 in iudicio ecclesiastico
⁊c. similia: pro quibus pacisci est simonia.pª.q.
2ª.c°. quam pio. vbi dr̄. Cesset ois pactio: cesset
ois cōuentio. Et est sciendū: q̄ nō solū qui spiri/
tualia vendūt: vel emūt simoniaci sunt: sed etiā illi
qui in his mediatores sunt.pª.q.2ª.c°.sicut ep̄m.
Notandū etiā q̄ si qs sine pactione: vel exactione.
expressa: cōferat aliqd spūale: pricipaliter hac in
tētione: vt propter illō recipiat tpale: puta audit
cōfessionē: vel dicit missā: vel cōfert ordinē: siue be
neficiū: ⁊ similia: p̄ncipaliter quia sperat propter
hoc se habiturū pecuniā: vel aliqd aliud. Et simili
ter qui dat tpale: p̄ncipaliter vt r̄cipiat spūale: pu
ta: eucharistiā: ordinē: bn̄ficiū: ⁊ huiusmodi: simo
niā cōmittit mētalē: que est mortale peccatu3: ſm
Ricar. ⁊ Tho.in.4°. ⁊ Raymū. ⁊ Inno.ac Ho/
stien.in sūma: vt etiā refert̄ in sūma confes.li°.p°.
ti°.p°.q.5ª. Sed talis simonia mētalis tollit̄ per
penitētiā extra de simo.c°.mādato. Hoc tn̄ capitu
lū si bn̄ cōsideret̄: non loquit̄ de pecunia accepta
per simoniā mētalē in vēditione spūaliū: sed solū
vult dicere: q̄ cū bn̄ficiatis vel electis per simoni/
am mētalē: potest dispensari: sine hoc q̄ renūcient
Et hoc innuit glosa eiusdē capituli di. Sola peni
tētia purgat̄: sine renunciatione. Nō aūt dicit ille
textus: licet ad hoc cōiter allleget̄: q̄ accipiēs pecu
niā per simoniā mētalē: possit eā sibi licite retinere
cū hoc sit turpissimū lucrū. Et ideo de equitate vi
det̄ debere restitui: vt infra patebit: vbi declarabi/
tur q̄ etiā qn̄ talis pecunia nō est restituēda dan
ti: nec ecclesie: aut alteri particulari persone: videt̄
debere erogari pauperib⁹. Nec obstat p̄allegatū
capitulū in quo dr̄: q̄ sufficit satisfacere deo p pe/
nitētiā: qa rn̄deri potest: q̄ penitētia includit in se
satisfactionē: ⁊ restitutionē male acceptoru3: vt p
Theologos in.4°.di.15ª.illud aūt q̄ restituit̄ pau
perib⁹: dr̄ restitui deo Matthei.25°. Quodcū q3
vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis: dicit sal
uator: ⁊ ista dixi ex cōsilio: prout mihi videt̄ de eq
tate: l3 doctores cōiter aliter sentiāt: vbi aūt nō fit
pactio vel exactio: nec p̄ncipalis itētio est ad tem
poralia in collatiōe spūaliū: vel receptiōe: sed gra
tis: ⁊ elemosynaliter det̄ aliqd: vel accipiat̄ ad su
stentationē nature: vel reuerētiā sacramētorū: vel
ad seruādā laudabilē cōsuetudinē: licite ⁊ sine si/
monia dari: ⁊ accipi potest: vn̄.12ª.q.2ª.c°.ecclesia
sticis. dicit Greg. Eccl̄iasticis vtilitatib⁹ deseruiē/
tē: eccl̄iastica op3 remuneratiōe gaudē fac.pª.q.
pª.c°.qcqd iuisibil̄. ⁊ pª.q.2ª.c°.sicut ep̄s. vbi idē
Greg. ait. Ei⁹ oblatio nullā culpe maculā igerit: q̄
nō ex ambiētis petitione p̄cessit. ⁊.pª.q.pª.in.c°.
iudices. Aug. inqt. Accipiāt necessitates sustenta
tionē a pplō: mercedē ministrationis a deo.

Secundo de simonia videnda est ei⁹ nōiatio
Et rn̄det̄: ſ3 Alex. de ales in.3ª. pte sūme in
trac.de.7°. p̄cepto decalogi. ⁊ btm̄ Tho. atq3 Ric.
i 4°.di.25ª. ⁊. Pe. ⁊ Ulde. i eadē di. ⁊. Ray. i suª
ac Tho.2ª.2ᵉ.q.100ª. ⁊ ēt habet̄ i sūma ɔfes.li°.p°
ti°.p°.q.4ª. q̄ simōia dr̄ a Simōe mago: d̄ q̄ hē
tur Act.8°. q̄ cū vidisset dari spm̄ scm̄ p imposi/
tionē man⁹ apl̄orū: obtulit eis pecuniā dicēs. Da
te mihi hāc ptātē: vt cuicū q3 iposuero man⁹ ac/
cipiat spm̄ sctm̄. Petr⁹ āt dixit ad eum: pecunia
tua tecū sit i pditionē: q2 existimasti donū dei pe/
cunia possideri. S3 ɔ̄ hoc dici posset: q̄ Simō so
lū voluit emē spūalia. Giezi āt discipulus Heli/
sei vēdidit Naamā syro spūalia: q̄rti Re.5°. Ergo
poti⁹ dicēda ē giezia: q̄3 simōia. Rn̄dēt p̄dicti do/
ctores: q̄ giezi solū vēdidit donū dei. Simō autē
ad hoc emere volebat: vt postea alijs vēderet.pª.
q.3ª.c°. saluator. Et iō poti⁹ dr̄ simonia: qa q̄ ad
itētionē: simō i emptione ⁊ vēditione peccauit.

Tertio q̄rit̄ de simonia: ei⁹ detestatio. s. q̄re sit
pctū3: ⁊ possum⁹ assignare tres rōnes. Pri
ma ex pte vēdētis: qa ille q vēdit spūalia: nō ē il/
lorum dn̄s s3 dispēsator vn̄ p°. Corinthio.4°. dicit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

aplus. Sic nos existimet hō: ut ministros xpi: ⁊ dispēsatores ministerioꝝ dei. Scḋa ratio ē ex parte emētis. Ille eni qui emit rem multo minori ꝓcio: q̄ȝ valeat: iniuste emit: fm Tho. 2ª. 2e. q. 78. Sed spūalia sunt tāte nobilitatis ⁊ pfectiōis: ⁊ p ꝯñs valoris: ꝙ excedūt oīa tpalia. l. sancimus. C. de sacrosan. eccl. Et ideo nō possunt ꝓcio tēporali emi: vnde de sapia que est res spūalis: dī Sapie. 8º. Preciosior est cūctis opibus: ⁊ oīa q̄ desiderātur: huic non valent cōparari. Tertia ratio est ex parte vēditiōis: q: qui vtitur aliquo actu ad aliō seu alio modo: q̄ȝ ordinauit deus: iniq̄ȝ facit: ⁊ tāto peius: quāto illud est in se dignius. Ordinauit autem deus spūalia gratis cōferri debere hoibus: per ministros suos: vnde Matth. xº. cº. inqt saluator. Gratis accepistis: gratis date. s. sacramenta: ⁊ alia spūalia. Que verba habētur. pª. q. pª. cº quicqd. Ex quibus colligit: ꝙ simonia est peccatum mortale. Et pōt addi Quarta ratio q: nullus debet excomunicari: nisi pro mortali peccato: ut inqt. glo. in. cº. ex parte. de verb. sig. Et est text' de hoc in. cº. nemo. xjª. q. 3ª. Propter simoniam aūt debet quis excoicari. pª. q. pª. cº. quicūqȝ. ergo est mortale. De hoc maledicto vicio loquēs Gregorius in registro: equiperat illud infidelitati: cuius verba habent in. cº. cum oīs. pª. q. pª. ⁊ in. cº. eos. eadem. q. ⁊ causa: dicitur. Qō impia heresis macedonij: tollerabilior est: q̄ȝ simōia. Et ideo cetera crimina in cōparatione hui' peccati: quasi ꝓ nihilo reputant. pª. q. pª. cº. fi. I

Quarto querit de simonia ei' punitio: de qua loquit Greg. nazāzenus. pª. q. pª. cº. qui studet di. Judas oium redēptorem vēdidit: mox laqueo suspēsus: eādē redēptōis grāȝ nō obtinuit: ⁊ merito: q: nemo pōt retinere: qḋ vendidit. Simon ēt magus cuȝ eādē grām spūs sci emere voluit: dānationis sue sniam audiuit a petro. Dicit ēt Aug. pª. q. pª. cº. sicut. Qḋ ignis sacrificij: qui per 30ª. annos babylonice captiuitatis: sub aqua vixerat: extinct' est: Antiocho Jasoni vēdēte sacerdotiū: qui significauit ignē: idest grām spūs sancti nō lucere in simoniacis sacris. Et hec ꝓma punitio: pōt dici perditionis. K

Secūda pena dicitur suspēsionis: notorij eniȝ simoniaci: sunt suspēsi ab ordinibus: ⁊ beneficijs simoniace susceptis. pª. q. pª. cº. statuimus. ⁊ cº. quisqs. Et hāc suspēsionem videt Ambrosius vocare excoicationem. in. cº. reperiūtur. pª. q. pª. fm glo. Et tales. s. cōferentes ordines: vel bñficia: ⁊ officia ecclīastica: ⁊ illa recipientes per simoniam: si sunt clerici debent deponi: ⁊ priuari omni officio: ⁊ bñficio: si ꝯuincantur de hoc in iudicio ecclesie. Si aūt sunt laici: ut mediatores simonie: debent excoicari. pª. q. 2ª. cº. si quis. Efficiunt etiam infames: ⁊ qlibet criminosus admittit ad accusationem eoꝝ. extra de simo. cº. tanta. ⁊. cº. si dñs. Sed sciēdum: ꝙ hodie oēs simoniaci: tam vendētes: q̄ȝ emētes: tam principales: q̄ȝ fautores: tam notorij: q̄ȝ occulti: ipso facto sunt excomunicati: ut patet per extrauagātem Martini qnti in cōsilio constātiensi factam: que incipit. Multe. Et p aliam extrauagātem eiusdē: que incipit. Dānabile scelus: ⁊ fuit facta Mantue. In qbus etiā dicitur: ꝙ ordinati simoniace: ipso facto sunt suspensi ab executione suoꝝ ordinum. Et electiones: aut ꝯfirmationes: ⁊ queuis ꝓuisiones facte simoniace: sunt ipso iure nulle: nec promoti: aut cōfirmati faciūt fructus suos: sed ad restitutionem tenentur: tanq̄ȝ iniuste ablatoꝝ. Et idem confirmauit Eugenius quart' in alia extrauagāti: que incipit Cum detestabile. Item oēs simoniaci: ⁊ mediatores: quolibet anno in cena dñi excomunicant ex ore pape: ut patet in ꝓcessu curie. Dicūt tñ communiter doctores: ꝙ solum sunt excoicati ipso facto simoniaci in ordine: vel bñficio. Nec obstat. cm. reperiunt. ⁊. cm. quicūqȝ. ⁊. cm. placuit. pª. q. pª. ⁊ similiter. cm. ex multis. pª. q. 3ª. Quia licȝ sub pena anathematis ꝓhibeant: tñ soluȝ loquunt de simonia in ordine: vel bñficio. Aduertēduȝ quoqȝ fm Asten. liº. 6º. tiº. 55º. ꝙ quādo simonia est soluȝ mētalis: sine omni pactione: non ligat talis simoniacus aliqua predictarū penaruȝ. L

Tertia punitio dī restitutionis. Pecunia eni simoniace recepta: fm Ray. i sūma: dȝ restitui ecclie: in cui' ꝯtumeliā data est. ex̄ de simo. cº. de hoc aūt. arm. 17ª. q. 4ª. cº. si qs in atrio. ⁊. 27ª. q. pª. cº. si qs rapuerit. Et hoc idē dī i sūma cōfes. liº. pº. tiº. pº. q. 23ª. Et hoc cuȝ pecunia dat alicui ꝑticulari persone: puta ꝓlato soli: vel alij cuicūqȝ. Ita ꝙ ecclie collegiū nō est in culpa. Si tñ ille q dedit pecuniā: trāseat postea ad aliud monasteriū cū nō possit stare in ꝓmo monasterio. cº. qm̄. de simo. Debet illi mōasterio dari pecunia: ut eo viuēte hēat vsum illi' pecunie. Et postea restituat ꝓori ecclie: arm. 16ª. q. 6ª. cº. de lapsis. ⁊. cº. si quis rapuerit. 27ª. q. pª. Qḋ si opponat: ꝙ fiēda sit restitutio illi qui dedit. cº. veniens. ex̄ de simo. Rñdit Ray. ꝙ qdā dicūt: illud dispēsatione factū fuisse. Alij distingūt multiplr: sed nos possumus distinguere sic: ꝙ aut ille qui dedit vult remanere in seculo: ⁊ tunc ei nō est fienda restitutio: nisi in duobus casibus: fm Hosti. in summa. Primo si donans errauit in iure: quia subuenitur illi: ⁊ restitutio fiet ei per dictum. cm. veniens. Secundus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

casus est:si adeo est pauper:ꝙ nō habet:vnde viuat. Et idē dicitur in summa cōfes. vbi. s̄. ex̄ aūt hos casus debet dari ecclesie in cuiꝰ iniuriaȝ erogata est:ut patuit supra. Et hoc quādo ipsa ecclesia nō est in culpa:puta:q2 solus prelatus vel alij particulares solū sunt in culpa: ⁊ non totū collegium. Et ita intelligitur glo. in. c°. de hoc autē. ex̄ de simoª. si aūt ipsum monasteriū vel ecclª. fuit ī culpa:ut siquis dedit monasterio:vel collegio pecuniam ut recipiatur:nō debet reddi ei ƀm Bernardū in. d. c°. de hoc autē q2 nō est conueniens ꝙ ecclesia siue monasteriū:cum tali fraude sit in lucro. ff. de neg. gest. l. siue hereditaria. Nemo enī pōt licite retinere:quod dolose lucratur. ff. de reg. iur. l. non fraudanť. §. nemo. ⁊. ff. de dolo. ꝑ totuȝ. ideo cū eccª. nō possit in hoc casu retinere:nec debeat restitui ei qui turpiter dedit. In hoc casu debet erogari pauperibꝰ: arᵐ. in c°. cuȝ tu. de vsuris. Si auteȝ ille qui dedit vult intrare religionē: uel iā est persona religiosa:⁊ transeat de illo monasterio ad aliud:nō debet restitui ei:ne ex ea cōmittat aliā simoniā. Semel. n. malꝰ semper presumitur malus in eodeȝ genere delicti. l. si cui. §. hisdem. ff. de accu. Sed debet aliquo bono modo dari monasterio ad qd̄ vadit:sine reuelatiōe peccati illius. Et cū reseruatione dn̄ij p°. mōasterio: vel ecclesie in cuius cōtumeliā facta est simonia: qn̄ ipsa eccª. nō est ī dolo:ut. s̄. patuit:ita ꝙ post mortē illius reuertať ad ipsam ecclesiā primā:siue monasteriū. Si aūt eccª. ipa fuerit ī culpa:dȝ dari in totū monasterio quod intrat:ne sit ei onerosus. arᵐ. 16ª. q 6ª. c°. de lapsis. ⁊. 27ª. q. pª. c°. si quis rapuerit. Nō obstat. cᵐ. veniens. q2 qd̄ datur ecclesie pro eo:siue monasterio:vř datuȝ ei:⁊ per ipsum monasterio. Quod. n. mei contemplatione acquiriť perinde est:ac si ex re mea acquiratur. ff. de acq. here. l. additio. ⁊. ff. d̄ vulga. ⁊ pupi. l. sed si plures. §. in arrogato. Ex quibꝰ omnibus colligiť:ꝙ pecunia per simoniā accepta obligata est ad restōnē. Et hec est tertia punitio simoniacorū:punitur quoqȝ hoc maledictū viciū:lege diuina:vnde quarti Regū. 5°. Gieçi ꝑpter simoniā factus est leprosus:cuȝ oī posteritate sua. Q.

Quinto videnda est de simonia eius modificatio. s. quot modis fiat. Et rn̄deť ƀȝ Gregoriū. pª. q. pª. in. c°. sunt nōnulli:q' cōmittiť qn̄ aliquod munus dať:vel accipiť pro emptiōe: vł venditione spūaliuȝ:vnde ibideȝ dicit Grego. ꝙ aliud ē munꝰ ab obsequio:aliud a manu:⁊ aliud a lingua:munus ab obsego:est seruitꝰ indebite impensa:munus a manu:est pecunia:munꝰ a lingua:est fauor mūdanꝰ. Et ꝑ pecuniā intelligit omnis res tpalis:ut dicit glo. ibi. Et ꝑ quodlibet horū munerū in spūalibus datorꝫ:vel acceptorꝫ: pacto:vel exactione:vel intētione ꝑncipali cōmittitur simonia. Et cōfimať hoc. pª. q. 3ª. in. c°. saluator vbi Urbanꝰ papa inquit. Quisqs res ecclesiasticas. i. spūalia q̄ dona dei sunt:nō ad hoc ad qd̄ īstituta sunt:sȝ ad ꝑpria lucra munere lingue:vel indebiti obsequij:vel pecunie largiť:vel adipisciť simoniacꝰ est:hec ibi. Quō aūt munꝰ a lingua:vel a manu inducat simoniaȝ:videte ꝑ Tho. in. 4°. di. 25ª. ⁊. 2ª. 2ᵉ. q. 100ª. ⁊ Ray. in summa. Sed heu qd dicemꝰ de hodiernis tpibꝰ: Audite qd Mattheus poeta in sua poetria ꝑte. pª. c°. 9°. īquit. Aurꝫ roma sitit:dantes amat:absqȝ datiuo. Accusatiuo:roma fauere negat:⁊ Henricus samariēsis li°. p°. parte. 2ª. dicit.

Ipsa caput mūdi:venalis curia pape
Prostrat:⁊ infirmat cetera membra caput.
Sacrum:certe nephas:nostro prudētius euo.
Vendiť in turpi conditione foro.
Chrisma sacrū:sacer ordo:altaria sacraqȝ sācta.
Dona:quid hec vltra venditur ipse deus.
Metrice quoqȝ diciť a quodā poeta.
Presulis albini seu martyris ossa ruffini.
Rome si quis hȝ vertere cuncta valet.

Sȝ fortasse ista erāt vera tpibꝰ illis:nūc aūt ꝓlati qui hodie sunt:forte ab his defectibus sunt ī munes:qd̄ vtinā sit verū. Ideo dicit Esaias propheta. 33°. c°. Beatus qui excutit manus suas ab oī munere.

¶ Pars secūda huiꝰ ƀmonis d̄ vicio vsure. N.

Secundo ⁊ vlti°. de vsura duo vidēda sunt:eius diffinitio. 2°. eius detesta°. p°. sciendū:ꝙ vsura diffiniť a Ray. in sūma q dicit. vsura ē lucꝝ:ex mutuo pacto d̄bitū:vł exactū. Et hāc eadē diffinitōeȝ pōit Inno. in. c°. p°. ex̄ de vsuris. ⁊ Monal. in sūma Beatus aūt Ambro. 14ª. q. 3ª. c°. pleriqȝ. sic eam diffinit:vsura ē qd̄cūqȝ accidit sorti. Et cū hac d̄scriptiōe ꝯcordat capitulū ꝑmū: ⁊ capitulū vltimū eiusdē q̄ōnis. Gof. aūt ī sūma huic d̄scriptioni supaddit dicēs:vsura ē qcqd sorti accidit:itentione ꝑcedēte:vł pacto. Hosti. vo. in sūma ti°. de vsuris:latiꝰ diffinit vsurā di. Usura ē qcqd solutioni:pecūie mutuate accidit ipsi ꝯrei vsus grā: pactiōe īterposita:vel hac ītētiōe hita in ꝯctu:vel exactiōe ex postfacto. Pro cuiꝰ diffinitiōis d̄claratiōe sciēdū. p°. ꝙ qcqd accipiť vltra sortē. i. vltra portionē mutuatā:siue sit pecūia:siue fructꝰ: ut bladū:siue vinū:aut seruitiū:siue qd̄cūqȝ alid̄ qd̄ aliq̄ ꝑcio extiari pōt:vsura ē. ut ꝑ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 78ª. ⁊ habeť ī suª. ꝯfes. li°. 2°. ti°. 7°. q. 2ª. ⁊. 5ª.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

vbi dicitur: q etiã si propter mutuũ recipiat mu
nus a lĩgua: vel ab obsequio: tanq̃ ex obligatione
mutui: et hoc pacto vel intẽtione principali: vsu/
ra est. Ideo inquit Ambrosius. 14ª. q. 3ª. c°. pleri
q;. Plerique refugientes precepta iuris siue legis:
cũ dederint pecuniã negociatoribus: non in pecu/
nia vsuras exigũt: sed de mercibus eorum: tanq̃
vsurarum emolumẽta accipiũt. Ideo audiãt qd
lex dicat. Neq; inquit vsuras escarũ accipies: ne
q; oĩum rex. Bene ergo dicitur in diffinitione: q
vsura: e quicquid solutiõi mutui accedit. Et hoc e
contra quosdam asserẽtes: sufficere in contractu:
q pars nõ damnificetur: que mutuum accepit:
quãuis altera commodum sentiat. Contra quos
inquit Geral. super. 5°. Ethi. Si quis dicat q si
mercator accipiat pecuniã ad vsurã: et ide multũ
lucret: talis cõtractus videtur vtriq; parti cõmo
dus et volũtarius. Respondẽdũ est nõ esse verum
Nam recipiẽs mallet reddere sine vsura: q̃ cu;
vsura: nec est cõmodus quia sm formam pacti
est damnosus: cũ plus debeat reddere: q̃ accipit:
et euẽtus lucri sequẽtis: nõ iustificat hãc iniquita/
tem. Ex predictis etia; colligit: q ille qui mutuat
frumentũ antiquũ: principali intẽtione: vt nouu;
accipiat: et magis bonũ: vsurã cõmittit: sm Gof.
in summa sua in ti°. de vsuris. ad finẽ: et idẽ tenet.
Raymũ. et Hosti. quãdo aliquis propter hoc facit
mutuum frumẽti: vt ex melioratione lucret. c°. cõ
suluit. et c°. in ciuitate. ex. de vsuris. Si autẽ mutuat
non principaliter vt lucretur: sed vt non sibi pe/
reat: et accipiẽti grãm faciat: nõ committit vsura;
sm Hosti. et Raymũ. in summa in ti°. de vsuris.
et ita intelligendum est dictum Ioan. de legna. in
c°. in ciuitate. ex. de vsu. Si tamẽ quis taliter mutu/
ans presumeret verisimiliter. q nouũ deberet plus
valere mutuãs hac intẽtione eẽt vsurarius: c°. na
uiganti. ex. de vsu. vt inquit Guliel. et habetur in
summa cõfes. eodẽ ti°. q. 42ª. Petrus quoq; de an
cha. in c°. vsurarũ. de vsuris. li°. 6°. dicit: q si non
est verisimile q frumẽtũ nouũ debeat plus valere
tempore solutionis nullũ est viciũ: ex. de vsuris. c°
nauigãti. Si autẽ est verisimile q erit pciosius tem
pore solutionis: et tũc aut creditor aufert liberta/
te; debitori: liberãdo se interim soluẽdo frumẽtũ
vetus eadẽ bonitate intrĩseca q fieri debet. ff. si cer.
pe. l. cum quid. et vsura: aut non aufert talem liber
tatem et non est vsura: et hanc distinctionem di/
cit Ioannes cal. esse multum equitati consonam
quã etiã tenet Guliel. vbi supra. Ex predictis etiã
seqt: q si qs mutuat cõitati hoc pacto q durãte de
bito nõ teneat soluere collectas: videt vsurarius: si
collecte sibi vt ceteris ciuibus erãt imposite: et hoc
videtur tenere Ioan. an. in c°. consuluit. extra de
vsuris. Et Petrus de ancha. super. c^m. p^m. extra
eodem ti°. Si autem mutuat: vt nõ soluat: quod
alias soluere non tenetur: nõ est vsurarius: vt vi
detur sentire Inno. in c°. p°. de vsuris. di. q ide;
tenet Guliel. et Speculator. Ex predictis etiã col
ligi potest q si qs mutuat pecuniã Ticio: vt mo
lat ad molendinũ suum: principali intentiõe: vel
pacto: vel vt coquat ad furnum suum: vel doctor
mutuet scolari: vt intret ad scolam sua;: videtur
vsura sm Io. cal. in c°. nauiganti. de vsuris: qñ
ex hoc recipit comodũ: vel vtilitatẽ que possit pe/
cuniam extimari: et tenetur ad restitutionem nõ
de mercede quã accepit pro labore sua: quã etia;
acciperet alter: sed de vtilitate qua; habet alias:
puta: q ex hoc molendinum: vel furnũ: vel scole
sue habent maiorẽ concursum personarum: et effici
tur doctor maioris fame. Ista. n. bene possunt pe
cunia extimari: videlicet tantu; quantũ reputat
vel reputare debet illud cõmodũ: vel honorẽ pro
pter hoc q Ticius iuit ad molendinum: vel fur
num: vel intrauit scolas suas: quod nõ fecisset si
pecuniam non mutuasset. Guliel. tamen et Mo
nal. dicunt: q si debitores propter hoc non sunt
dãnificati: nõ tenentur creditores ad restituendũ
eis aliquid: nisi quatenus existimari debet liber/
tas molendi: vel eundi ad scolas: ubi volebant ẽt
pensatis circunstantijs de facultate et qualitate
molendi: vel eundi ad scolas: et de bonitate eorũ.
Si vero queratur cui sit restitutio in pdicto cãu:
videlicet de hac vtilitate quã consequit mutuãs:
ex qua non dãnificat debitorem: cum ei non dat
nisi tãtũ quantu; daret alteri: nec ex sublatione li
bertatis eundi ad alios aliquid patitur. Et ideo
ei non est fienda satisfactio: qui in nullo ledit. c°.
si. extra de iniurijs. Respondeo q debet erogari
pauperibus: qui semper succedũt: quãdo non cõ
stat cui sit restituendũ. extra de vsuris. c°. cum tu.
Et notatur extra de simonia. c°. de hoc. Et cum
hoc concor. Ioã. an. in regula. pctm. de regu. iur.
li°. 6°.

O

Secundo ex diffinitione patet: q vsura com/
mittitur solu; in cõtractu mutui veri: vel i/
terpretati. Vt etiam inquit Alexan. de ales. in 3ª.
parte sũme: in tractatu de septimo precepto deca
logi. q. 7ª. Mutuum autẽ est contractus in quo
quis aliqd dat: recepturus nõ idẽ in numero: sed
tantũdẽ in genere suo. Et dicitur mutuu;: ex eo
q de meo tuũ fiat: q mutuãs transfert dominiũ
in eũ cui mutuat. Et fit in rebus que cõsistunt in
numero: pondere: vel mensura. vt in. l. ij. ff. si cer.
pe. Et cõmittit vsura in isto cõtractu: qñ aliqd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

recipitur vltra ſortem: nō obſtante ꝙ mutuans
recipiat in ſe in aliquo caſu ſortis periculum.
vt in c°. nauigāti. ex. de vſu. vt ſi qs mutuat eunti
ad nūdinas pecuniaꝫ ⁊ ſuſcipit ī ſe piculū maris
ē. n. vſurari⁹: vt ibi dicit text⁹. Itē ſ᷒ Alex. lōbar.
in. 4°. di. 15ª. Si quis mutuat cētuꝫ ad decē ānos:
ita ꝙ ſi infra decēnium: alter cōtrahentiuꝫ moria/
tur: debitor ſit liber: ſin aūt nullus moriatur: det du
cētum: vſurarius eſt. Ratio autem quare ſolum
in mutuo vero vel īterpretato ſit vſura eſt: ſ᷒ Ale/
xandrum de ales: ⁊ Alexandrum lombar. vbi ſu
pra: quia cum vſura ſit vicium ⁊ peccatum neceſ
ſe eſt: ꝙ ſit in aliquo contractu: reſpectu ſortis da/
te. Hoc autem cadere non poteſt. Primo in con
tractu vere emptionis ⁊ vēditiōis: quia in tali cō
tractu non accipitur aliquid quod accidat ſorti:
quinimo ſi aliquid accipitur de re empta cuꝫ ven/
ditur: illud eſt de ſorte. Nam ſi quis emat agrum
pro centum: ⁊ in fine anni percipiat fructus qui
valeant decem: talis excreſcentia eſt fructus ſortis
⁊ nō accidit ſorti. Eodeꝫ etiam modo: ſi qs emat
merces pro minori pretio: in vno loco vbi abun/
dant: ⁊ aliquid lucretur vendens in alio loco: lu/
crū eſt de ſorte: ⁊ ideo licituꝫ. Item non cadit vſu
ra in vero contractu locationis: quia illud quod
datur pro re locata: eſt merces ipſius rei: ⁊ nō vſu
ra in cōmodato: quia ſi pro re cōmodata datur:
cōmodatum tunc vere tranſit in locatū. Unde q̄/
dam gloſa. 14ª. q. 3ª. in. c°. quod autem. inquit: ꝙ
duo ſunt ꝯtractus qui de natura ſua gratuiti ſūt
.ſ. mutuum: ⁊ cōmodatum. Mutuum autem ſi
nō eſt gratuitū nō ē mutuū: ſꝫ vſura: cōmodatū
autem ſi non eſt gratuituꝫ: non eſt vſura: ſed tūc
deſinit eſſe commodatum ⁊ tranſit in locatū. ¶

Quod ſi queratur quare plus in cōtractu lo
cationis liceat accipere vltra ſortem ꝙ̄ in
mutuo. Reſpōdeo ꝙ hoc ē duplici ratione. Pri
mo in re locata ſiue conducta diſtīguit̄ eius vſuſ
⁊ fructus rei ab alienatione: ſiue ꝯſūptiōe: ſicut
patet in vectura: ſeu equitatione: aut in habitatio
ne domus cōducte: ⁊ vtilitas talis vſus non pro/
uenit ex ſolo actu: ⁊ induſtria ipſius vtentis: ſꝫ ēt
⁊ principalius ex virtuali efficatia rei vtilis: vn/
de ſi in reb⁹ mutuatis vera ratio locationis detur
licite vltra ſortem recipi poteſt. Nam ſi pecuniaꝫ
in ſacco ſigillataꝫ alicui quis locauerit ad oſten/
tationem: vt a viſitantibus credatur diues: ⁊ am
plius honoretur ⁊ timeatur: aut ad dandum pi/
gnori: aut vt ſola preſentatione aliquod periculuꝫ
ſiue detrimentum euadat: talis poſſet accipere ali
qd pro hoc: quia nō fuit vera mutuatio: nec vſus
eius conſumptio: ſeu rei alienatio: ſed potius fu/
it quedam locatio. Talem enim vſum pecunie li/
cite: quis vendere poſſet: ſicut homo licite vendit
vſum vaſorum argenteorum: quorum retinet ſi/
bi dominium: ⁊ hec habentur per Thom. 2ª. 2ᵉ. q.
78. ar°. p°. in reſponſiōe ſexti argumēti: ⁊ p Ho/
ſtien. in ſumma in ti°. de vſuris. ⁊ predicta ꝓban
tur per ea que habent̄. ff. comodati. l. iij. §. penul°
⁊ fi. ⁊ lege ſequenti: ⁊ idem notat gloſa in. c°. con
queſtus. extra de vſur. ⁊ in. c° ſi feneraueris. 14ª. q.
3ª. ⁊ hec notant̄ in ſumma conſe. li°. 2°. ti°. 7°. q.
4ª. in re autem mutuata non diſtinguitur vſus
rei ab ipſa re: quia vſus rei eſt ipſius conſūptio:
vt patet ī blado: vino: ⁊ huiuſmōi: vel ꝺ̄ſtructio: ſi
ue alienatio: vt in pecunia. Secunda ratio quare
concedat̄ in locato accipere aliquid: ⁊ nō in mu/
tuo eſt ſ᷒m predictos doctores: ⁊ Ioā. an. in c°. ſi.
extra de vſuris quia in locato manet proprietas
rei locate apud locantem. ff. locati. ꝗ non poteſt. q̄
propter lucrū iuſtum eſt: cum nemo cogatur de ꝓ
prio facere beneficium. xª. q. 2ª. c°. precarie in fine
in mutuo autem mutuāſ nō tenet dominium rei
mutuate: ſed tranſfertur in eum cui mutuatur: ⁊
ideo non eſt iuſtum: ꝙ res fructificet ei, cuius nō
eſt: ⁊ hec eſt ēt ſētētia Scoti in queſtiōe di. 15ª. ¶

Tertio colligit̄ ex iſta diffinitione duꝫ dicitur
ipſius rei vſus gratia: ꝙ ſi non accipiat̄ ali
quid vltra ſorteꝫ gratia conſumptionis vſus ip/
ſius rei: ſed loco pene appoſite abſqꝫ fraude non
eſſet vſura. Pro cuius declaratione q̄ritur: nun/
quid poſſit licite accipi abſqꝫ vicio vſure: pena
appoſita in cōtractu mutui: ⁊ reſpōdet̄ ſ᷒m Ray.
in ſumma: ⁊ Ricar. in. 4°. di. 15ª. ꝙ exigēs talē pe
nā: nō tenet̄ ad reſtitutionē: ſi nō fuit appoſita in
fraudem vſurarum: ſed ītētione artādi accipiētē
ad obſeruātiā fidelitatis promiſſe: extra de arbi/
tris. c°. dilecti. ⁊. 12ª. q. 2ª. c°. fraternitas. arᵐ. 23ª.
d.. c°. quāquā. ⁊ ff. de reg. iur. l. qui auctore. ⁊ l. i.
ff. ſi quis ius di. nō ob. ſcriptū eſt eni ī. l. qꝺ a quo
dā alias: qꝺ a quoqꝫ: vel a quoqꝫ. ff. de re. iu. quod
a quodā pene noīe exactū eſt eidem reſtituere ne/
mo cogit̄. Quod verū intelligit Monal. in ſūma
ſi ſemper ſit ītētio recta. ſ. vt creditor nō ea ītētiōe
mutuet: qa credat vel ſperet: ꝙ talis recipiēſ mu/
tuū īcidet ī penā: q2 tūc eēt vſurari⁹: arᵐ. ī dicto c°
ꝙ̄ꝙ̄. 2. di. ⁊ ī dicto c°. dilecti. de arbitriſ. Si āt ſi
ne fraude appoſita ſit pena: poteſt exigi licite: q2 pu
blice vtilitatis intereſt pacta ſeruari. Et idem te/
net Inno. in c°. ſuam. extra de penis. Et hoc mul
to magis obtinet in pena legali: impoſita a cano/
ne: que pōt exigi vltra ſortem. 12ª. q. 2ª. c°. in legi
b⁹. Et in autētica: cōtra qui ꝓpriā. C. de non nu/
merata pecunia. Aliter ſi iudex ſtatueret: ꝙ debi/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

toꝛe nõ soluẽte ifra terminũ mutuũ:aliqd solueret ꝑpter contumaciã:posset licite accipi:vnde licitū est petere:ꝛ retinere penam a lege seu a statuto impositam:vel etiam a iudice promulgatã: q: iuste possidet:qui auctoꝛe ꝑtoꝛe possidet.l.iuste possidet.ff.ð acq.pos. Notãdũ tñ ꝙ si dicta pena apponeret a iudice ð ꝯsensu ptiũ:deberet attedi ꝯicture:q̃ ifra dicetur:ac si pena eẽt ꝯuẽtionalis:ꝛ ñ iudicialis:q: i hoc magis seqtur iudex uolũtatẽ ptiũ:ꝯ̃ suã.ff.de re iudi.l.si ꝯuenerit. Et idẽ eẽt si fieret i iudicio collusio:puta q: ptes fingerẽt se litigare:ꝛ tãdẽ debitoꝛ pmittit ꝯ̃ se sniaꝫ ferri:ut sic creditoꝛ videaꝛ eum hꝛe obligatũ ex hac snia ad tollẽdã suspitionẽ vsuraꝝ:sicut fit iterdũ: pl⁹.n.debet valere:qd agitur ꝙ̃ quod simulate concipitur.C.plus valere quod agitur per totũ. Sꝫ queritur in dubio quid presumendũ:quãdo talis pena posita est in contractu mutui? Et respõdit Monal.in summa:ꝙ si ille qui talem penaꝫ apposuit:consueuit esse vsurarius:presumitꝛ apposuisse talem penam in fraudem vsurarũ.ff.de actio.empt.l.putas.§.p°.ꝛ.l.iulianus.ꝛ.ff.ð pigno.act.l.vel vniuersorũ. Item presumeretꝛ vsura:si per singulos menses ꝛ annos cõmittatꝛ pena.autentica ad hec.C.de vsuris.tamen in iudicio anime:stabitur eius cõfessioni:ꝭm Hostien. in sũma.ꝛ Alde.vt habetꝛ in summa cõfes.eodẽ ti°.q.23ª.ꝛ ideꝫ notat Inno.in.c°.suam.ex̃ de penis:ꝛ dominus Anto.de but.in.c°.conquestus. ex̃ de vsuris. Tamẽ quãdo debitoꝛ sine culpa sua factus esset impotẽs ad soluẽdum:nõ esset honestum:nec licitū:petere talẽ penam:quãuis aliud sit de rigoꝛe legis ciuilis.l.ad diem.ff.de verbo.obli. Nam hoc casu nõ possit puniri ꝯtumacia que nõ est:illud quod acciperetꝛ:tolleretꝛ soluꝫ ratione tpis qd esset mere vsurariũ:ꝛ ideo nec ex partium cõuentione:nec ex aliqua lege introduci põt vsura:vt in cle.ex graui.de vsuris. Item si debitoꝛ soluit partẽ debiti:nõ poterit exigi pena nisi pro parte nõ soluta:vt notat Inno.in dicto c°.suã.posset etiã esse pars soluenda:ita modica: ꝙ nulla etiaꝫ pena cõmitteretur.dicto.c°.suam. Ubi dicitꝛ:ꝙ non debet exigi pena ab eo qui promisit soluere quadraginta infra terminũ:sub pena:ꝛ soluit triginta tres:sꝫ debẽt solũ exigi septeꝫ .i.residuuꝫ soꝛtis. Aliqui tamẽ intelligunt illud capitulũ.in clericis qui nõ debẽt inhiare ad ista lucra:vt ibi dicitꝛ. Sed ꝛ si intelligatꝛ in clericis: tamẽ etiam in laicis saltẽ pro soluta parte obstabit petenti exceptio. Si quis aũt cogeret ad penã talem soluendam:illuꝫ qui sine culpa sua factus fuit impotens ad soluendũ:vt non posset soluere in termino:tali coacto dabitꝛ restitutio in integrũ ꝑpter tale ipedimẽtũ.ff.ex qb⁹ ca.maio.l.j. R.

Quarto ex ista diffinitione colligitur:ꝙ si in mutuo sit expressa pactio de aliquid accipiẽdo vltra soꝛtẽ:ꝙ tunc expressa est vsura. Et tales facientes hos ꝯtractus:pꝛopꝛie dicuntꝛ vsurarij: ꝭm Hosti.maxime quãdo sunt ꝓfessi in iure:vel conuicti:vel quãdo tenẽt mensam paratã ad vsuras.arᵐ.ex̃ de cohabi.cle.ꝛ muli.c°.tua.ꝛ.c°.fi. ꝛ in.c°.cum in diocesi.ex̃ de vsuris.vñ dicit Scotus in.4°.di.15ª.ꝙ ad vitandũ viciũ vsure:non debet se alter contrahentiũ constituere in loco tuto de lucro:ꝛ proximum in dãno:quod intelligit Scotus ut nõ ponat se quis in lucro semper aut in pluribꝰ ꝯtingente. Unde si quis mutuaret frumentũ:eo pacto ut sibi restituatur in tpe:quo vl semper:vel ut in pluribus est plus valituruꝫ:vel si quis vẽdit ad terminũ:ꝛ preciuꝫ determitat ꝑ quacũqꝫ die:qua interim plus valebit:talis committit vsurã:ꝭm Hosti.in summa in ti°.de vsuris.§.an aliqui.ꝛ Ioã.an.ꝛ glo.in.c°.fi.ex̃ ð vsuris.ꝛ Monal.in sũma.eodẽ ti°.ꝛ.Alde.vt habetur in summa cõfes.eodẽ ti°.q.21ª.talis.n.contractus claudicat in pacto.arᵐ.C.de solu.l.penulª.ꝛ ff.de dã.infec.l.qui bona.§.si quis.ꝛ.ff.pro socio l.si non fuerit.§.aristo.ꝛ notat hec Archi.14ª.q. 4ª.§.p°.quãdo autẽ debeat plus vel minus valere:attendendus est solit⁹ cursus regionis.l.cuꝫ de laneonis.§.asinaꝫ.ff.de fun.instruc.ꝛ.l.i°.ff.de flumi.ꝛ notat Hosti.in summa.in ti°.de vsuris. §.an aliquo.ꝟ.quid ergo. Sed pone ꝙ aliqs rogat me:ut vendã sibi frumentum:ego aũt vendo cum pacto:ꝙ soluat mihi tantũ pro illo:quantũ valebit tpe maij:qñ cõiter est cari⁹:nũqd est vsura palliata? rñdit Ric.i.4°.di.15ª.ar.5°.q 5ª.ꝙ si alꝛs rẽ illã erã vẽditur⁹ ꝑ minori ꝑcio:ꝛ ex certa sciã plus vẽdã i alio termĩo:qñ dubitatur pl⁹ dꝫ valẽ: est vsura.c°.in ciuitate.ex̃ ð vsu. si aũt tpe ꝯctus nõ erã vẽditur⁹:sꝫ ꝓuatur⁹ vsqꝫ ad tp̃s positũ in solutiõe:tũc rõne dubij ꝯct⁹ hmõi excusatꝛ.c°.nauigãti.§.ille qꝗꝫ.ꝛ.§.fi.ð vsu.ꝛ eadẽ sniam tenet Sco.i.4°.di.15ª. Nemo.n.cogitꝛ vẽdere rẽ suã ĩuit⁹. Sꝫ dicũt canoniste i.d.c°.nauigãti.ꝙ dꝫ ꝓfigi aliqs termin⁹ spãlis:utputa ꝙ̃tũ valebit.15°. mẽsis maij.q: i eodẽ mẽse:ꝛ eadẽ hebdõa ascẽdit:ꝛ descẽdit sepe ꝑciũ rei. S.

Quinto dꝫ i diffinitiõe:vel hacitẽtiõe hita i ꝯctu.s.aliqd hñdi. Pro cui⁹ declaratione sciẽdũ:ꝙ si aliqs mutet gratis:ꝛ aliqd sibi detꝛ gratis:vltra soꝛteꝫ:non est vsura.14ª.q.3ª.c°.vsura. ꝛ distintio.18ª.c°.de eulogijs.ꝛ pª.q.pª.c°.sicut Similiter secundum Goffredum.in summa.ꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Inno. Bernar.ꝛ ꝑla.in.c°.ꝯsuluit.extra ð vsu. Si aliquis principaliter mutuet ex charitate:tñ secũdario habeat spe3 habendi aliquã remune/rationem ab illo:ita tamẽ:qꝛ etiam si sciret se ni/hil habiturũ vellet mutare:nõ videt vsura:vt ẽt tenet Monal.in summa.arm.77ª.di.c°.in sin/gulis.ꝛ.59ª.di.c°.si officia.ꝛ.61ª distictio.c°.quid proderit.Cum.n.quis mutuũ dat liberaliter:sci/re potest debitorẽ sibi naturaliter obligari ab an tidota.ff.de peti.heredi.l.sed ꝛ si lege.§.consu//luit.ꝛ extra de testa.c°.cu3 in officijs.ꝛ.pª.q.2ª. c°.ꝙ pio.ꝛ extra de simoni a.c°.tua.ꝛ concor.cũ his Hostiẽ.in sũma.ꝛ glo.in.c°.consuluit.extra de vsu.Et notat in sũma.confes.vbi.s.q.pª ¶Si aũt principaliter cã mutuãdi ponit in expectatio nẽ lucri:vel emolumẽti:precipue si alias nõ erat mutuaturus:quicqd postea accepit vsura est:si/ue sit pecunia:vel alia res:siue cõsistat in dando: siue in faciẽdo.14ª.q.3ª.c°.p°.2°.ꝛ.3°.ꝛ extra de vsuris.c°.p°.ꝛ.c°.consuluit.Quicquid enim ac cipitur cũ tali corrupta intẽtione:est vsura:vt in/quit glo.sup.18m.capm.Exodi.ꝛ Hieronymus super Ezechielẽ.c°.6°.ꝛ habetur text9 Deutero. 23°.vbi dicit deus:ꝙ nõ debemus recipere ꝓpter mutuũ fruges:nec aliquã aliã rem.Et cũ his oĩ/bus cõcordat Archi.ꝛ Gof.in summa in ti°.de vsu.§.quid si tibi.ꝛ Raymũ.in sũma eodem ti°. ꝛ Hostien.in sũma etiã eo.ti°.§.si.ꝛ Joã.cal.i.c°. fi.extra de vsu.vbi dicit.Qd sicut in simonia pro hibitio muneris includit nõ solũ munus a ma/nu:sed etiã a lingua:ꝛ obsequio.pª.q.pª c°.sunt nonnulli.ꝛ in Cle.4 si qõnes.extra de simo.ita ꝛ in vsura. ¶

Ultimo addit in diffinitione vel exactiõe ex post facto:qꝛ quicqd etiam sine pacto extor quetur ꝓpter mutuũ:est vsura.14ª.q.3ª.c°.pleri qz.Et ibi Archi.dicit quoqz Scotus in.4°.di. 15ª.ꝙ vltra ꝑdicta necesse est:ꝙ in contractu mu tui:lucrũ non veniat ex tpe:qꝛ tps non põt ven/di.Unde in.c°.qui manumittit.12ª.q.2ª.dicitur. Quod est cõmune:nõ est particulare singulorũ ꝛ cõcordat cũ predictis Alex.de ales in.3ª.parte summe in tractatu de.7°.precepto decalogi. ¶

Secũdo de vsura declarãda ẽ eius detestatio p°.ergo.Exodi.22°.dicit de9 per Moysen. Si pecuniã mutuo dederis populo meo q hitat tecũ nõ vrgebis eũ q̃si exactor:nec vsuris oppri/mes.Si pign9 a ꝓximo acceperis:vestimẽtũ añ solis occasum reddes ei:ipsum solũ quo operitur indumentũ est carnis eius:nec habet aliquid in quo dormiat:si clamauerit ad me exaudiã eum: qꝛ misericors sũ.ꝛ Leuitici.25°.scriptũ ẽ.Si attẽnuatus fuerit frater tuus:nõ accipies vsuras ab eo:nec amplius ꝙ dedisti:time deũ tuũ:ut viue re possit apud te:pecuniã tuam nõ dabis ei ad vsurã:ꝛ frugum super abũdantiã nõ exiges.Et Deutero.23°.Nõ feneraberis fratri tuo pecuniã ad vsurã:sed absqz vsura:id quo indiget senera beris:ut benedicat tibi deus tu9 in oĩ opere tuo ĩ terra.S3 ꝙuis Moyses permiserit iudeis dare ad vsuram extraneis:tamẽ mortaliter semp pec cauerunt:ꝛ peccãt tales vsuras exercẽtes:ut ingt Alex.de ales vbi.s.q.7ª.Nam ideo ꝑmisit dare ad vsurã alienis:qꝛ videbat eos taliter inclina/tos:ꝙ dedissent ẽt suis proprijs:nisi dare possẽt alienis.Et ita cõcessit etiã dare libellum repudij vxoribus ne occiderẽt eas:propter duritiam cor/dis sui:ut ĩquit saluator Matthei.19°.tamẽ di uino punientur iudicio de mortali crimie.Que omnia ꝯfirmat Nico.de lira super Deutero.23°. c°.Et sic p3 auctoritate legis mosayce:vsuram eẽ detestabile3.Similiter auctoritate ꝓphetica.Nã Neemie.5°.c°.dicit.Increpaui optimates ma/gistratus:ꝛ dixi eis:vsuras ne exigatis a fratrib9 vestris:sed centesimam pecunie frumenti:ꝛ vini ꝛ olei:quã exigere soletis ab eis:date illis:ꝛ Pro uer.28°.dicitur.Qui cõgregat diuitias ex vsuris ꝛ fenore:in malũ suũ congregat eas.Et ps°.14°. dicit Dauid.Domine qs habitabit tabernaculo tuo:aut qs requiescet ĩ mõte sancto tuo:ꝛ sequi/tur.qui pecuniã sua3 non dedit ad vsurã.Et ps°. 54°.ait.Nõ defecit de plateis eius vsura ꝛ do/lus.Et ps°.71°.etiam inquit.Ex vsuris ꝛ iniquita te redimet aĩas eoru3 ꝛ.Ezechie.18°.dicit deus: Uir si fuerit iustus ꝛ pignus dbitori reddiderit: ad vsurã non accõmodauerit:ꝛ amplius nõ ac ceperit:vita viuet ait dñs deus.Qd si genuerit quis filiũ latronẽ abhominationẽ faciẽtem:ꝛ ad vsurã dantẽ:ꝛ amplius accipientẽ:nũqd viuet? nõ viuet cũ hec detestãda fecerit:sed sanguis ei9 in ipso erit:prohibetur etiã autoritate euangelica Matthei.5°.vbi dicit saluator:volenti a te mu tuare da illi:ꝛ Luc.6°.idẽ inquit.Mutuũ date nihil inde sperãtes.Auctoritate quoqz canonica ꝓhibetur in.§.his igitur.23ª.di.ꝛ in.c°.nec hoc 14ª.q.4ª.ꝛ etiã in.c°.sup eo.de vsuris:dicit Ale/xander papa.Cũ vsurarũ crimẽ vtriusqz testamẽ ti pagina detestetur:super hoc dispensationẽ ali/quã posse fieri nõ videmus:qꝛ cu3 sacra scriptu ra prohibeat pro alterius vita mẽtiri:multo ma gis ꝓhibendus est qs:ne etiam pro redimenda captiui vita:vsurarũ crimine inuoluat.ꝛ in.c°. cõsuluit.eodẽ ti°.Urbanus scđs etiã hoc crimẽ detestat:ꝛ Augustinus in epistola ad macedo/nium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nium. et ponit.14ª.q.4ª..in.c°. quid dicam: inquit: quod crudelior est qui trucidat pauperem fenore: quam qui subtrahit aliquid vel eripit diuiti. Detestatur etiam maxime hoc scelus idem Augustinus sup psal°.36°. et habetur.14ª.q.3ª.in.c°.si feneraueris. et Hieronymus sup Ezechielem: et habetur.14ª.q.4ª.i.c°. putant. Gregorius quoque ut habetur. 47ª.di.c°. de Petro. improbat vsurarum voraginem: et Ambrosius.14ª.q.3ª.c°.plerique.dicens. Esca vsura est: vestis vsura est: et quod velis: eis nomen imponas vsura est.s.si exigatur vltra sortem. Reprobatur etiam auctoritate phisica: vt enim dicitur in li°.de moribus philosophorum. Sixtus pithagoricus dicebat. Qualem vis tibi primum tuum esse: talis esto et tu proximis tuis. et Tullius in.3°.de officiis ait. Detrahere aliquid alteri: et hominem hominis incommodo suum augere commodum: magis est contra naturam quam mors. Unde si vnusquisque nostrum ad se rapiat commoda aliorum detrahatque cui subuenire possit emolumenti sui gratia: communitas hominum et societas euertatur: necesse est. Arator quoque poeta li°.p°.ait. Auri cesset amor: qui pectora semper adurit. Quo capitur mortale genus. et Virgilius.2°.Eney.inquit. Polli dorum obtruncat: et auro vi potitur: quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames? Et Oratius in epistolis: epistola prima inquit derisiue. O ciues ciues quaerenda pecunia primum est. Virtus post numos. Auctoritate quoque legum ciuilium reprobatur vsura. Nam i.l.i.C.de vsuris.dicit.glo.quod vsure pessimo iure debentur.

X

Item in iure ciuili approbantur quattuor concilia: in quibus vsure prohibentur: ut patet.C.de vsuris. l.i.in glo.vbi dicitur: quod nouo iure tolluntur ex toto vsure: ut in autentico de eccle.ti.§.p°. Non enim inferior potest tollere legem superioris .ff.de arbitris.l. nam et magistratus. Nec seruus legem domini sui.C. de pactis.l.seruus. Cum ergo vsura sit contra legem dei: ut.s.patuit: ideo lex humana non potest eam concedere: quapropter ecclesia statuit: ne vllo modo vsure accipiantur.47ª.di.c°.quoniam. Et in clemen.ex graui de vsuris.dicitur. Quod quicumque pertinaciter asseruerit vsuras posse fieri sine peccato: pro heretico dz condemnari: et ibidem excommunicantur excommunicatione maiori: tam potestates quam capitanei: rectores: et consules: et quicumque alii: statutum facientes: quod vsure possint exigi. Item qui ad soluendum vsuras compellunt: et iudices qui soluendas esse vsuras iudicant: et qui operam dederit: quod vsure solute non repetantur: et qui statuta edita in vsurarum fauorem: infra tres menses non deleuerint de libris: si possunt. Et qui statuta: vel consuetudines sup vsuras presumpserint obseruare: omnes sunt excommunicati: ut patet in dicta cle. ex graui.de vsu. Unde dicit Alex.de ales: et Hostien. ac Inno.vbi.s.quod ab omnibus legibus vsure prohibentur. Nec aliqua lex ciuilis concedens vsuras est seruanda. Nec valet: quia cum inferior non habeat impium in superiorem.c°.inotuit.ex de elec. Ergo non potest imperator terrenus tollere legem diuinam: que prohibet vsuras ut supra: nec etiam canonicam. Leges enim non dedignantur sacros canones imitari: ut in autentico: ut cle.aput proprios epis.con.§.si vero ecclesiasticum.col. 6ª.preterea cum dicat Aristo.p°. Poli. quod vsuraria acquisitio pecunie: est maxime preter naturam: etiam inquit Tho.2ª2e.q.78ª.ar°.p°.dicens: quod est contra naturalem iustitiam. Ideo leges concedentes vsuram omnes sunt illicite: et non seruande: quia contra ius naturale: nulla lex valet.c°.que contra mores.8ª. di.et.di.6ª.§.his ita.et.c°.flagitia.32ª.q.7ª. Ideo dominus Anto.de bu.sup rubrica.ex de vsu. Licet referat Cy.et Ja.de bella per.di.quod lex humana potest ex causa permittere vsuras: tamen ipse concludit contrarium: quia quo ad forum conscientie: et imperator est subiectus iuri diuino: et canonico: ut in.c°.duo sunt. 96ª.di. Unde concludit quod vsura nullo modo potest permitti ab aliqua lege: sub ratione vsure. Usurarii ergo omnes ad infernales penas deducentur: et secum trahent suas vsuras: non restituentes: aut eorum vicia imittantes. Nam legitur quod quidam sanctus vir semel raptus: fuit ad penas infernales videndas delatus. Ubi vidit quendam vsurarium: qui cum prius esset pauper: et vsuris factus fuerat diues: sed in breui mortuus: fuerat in profundo inferni sepultus. Arbor autem lata: et magna de eius visceribus ascendebat: et in ramis illius appendebantur multi homines vtriusque sexus: et flama horribilis ascendebat de profundo inferni: et cruciabat horribiliter illum qui erat in imo: et omnes alios qui erant in ramis ipsius arboris. Et reuellatum fuit illi sancto viro: quod illi omnes viri: et mulieres habuerant originem ab illo vsurario: qui erat in imo. Et ideo quia scienter possederant bona male acquisita illius vsurarii: cuius fuerant heredes: tali cruciatu in eternum cum eo cruciarentur. Et idem fieret de omnibus aliis: ab illo descendentibus: ac predictas vsuras possidentibus.

Y

Sed hic queritur: cum sint excommunicati illi qui faciunt leges de vsuris: et omnes facientes eas obseruari: vt.s.patuit. Quid est de illis qui vsurariis concedunt domos ad fenus exercendum? Respondeo: quod nec collegium: nec aliqua vniuersitas: aut singularis persona dz permittere: quod vsurarii alienigene.s.non oriundi de terris ipsorum: publice exercere volentes vsuras: habeant domos conductas: seu aliter habitent in terris suis. Sed omnes infra tres menses expellendi sunt de terris suis. Et nemo potest eis locare: aut alio titulo concedere aliquam domum ad fenus exercendum. Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

trãfaciẽtes aũt ſi ſunt patriarche: archiepĩ: vł' epĩ
incurrũt ipſo facto ſuſpẽſionẽ. Si aũt ſunt mino
res clerici: icurrũt excõicationẽ. Et ſi eſt collegiũ:
vel vniuerſitas: icurrit ĩterdictũ. Et ſi talẽ ſñiam
ꝑ menſez ſuſtinuerit: ex tũc terre eoꝝ ſunt interdi
cte: ꝙdiu ibi vſurarij morant̃. Si vo ſũt laici de
bent ꝑ ordinarios eccl'iaſtica cẽſura compelli: ⁊
hec oĩa habent̃ in. c°. p°. de vſur. li°. 6°. ⁊ ſꝫm dñz
Petrũ de ancha. Pena huius capl'i obtinet cõ
tra oẽs vſurarios tã iudeos: ꝙ xp̄ianos: cũ indi/
ſtincte loquat̃ ſicut ⁊ clemẽ. ex graui: de vſur. que
cõprehẽdit ẽt iudeos: ut patet ibi ꝑ gloſam ſuper
v̄bo. cẽſura: ⁊ idẽ tenet Paulꝯ de eleazaris ibidẽ
⁊ dñs Dñicus de ſancto geminiano i. c°. vſuraꝝ.
de vſur. li°. 6°. ⁊ dñs Laurẽtius de florẽtia i tra/
ctatu de vſuris. q. 146ª. ⁊ Bal. i quodã ꝯſilio qđ
incipit. Inter iudeos. Si aũt domꝯ locet̃ vſura/
rio nõ alinigene: ſz oriundo de terra illa: talis lo/
cans licet peccet mortalr': tñ nõ ĩcurrit cẽſuras ꝑ/
dicti capituli: ſꝫm glo. ibi. Z

SEd hic querit̃: nũqd liceat accipere ad vſu
rã? Et rñdet Tho. 2ª. 2e. q. 78ª. ⁊ Ric. in. 4°.
di. 15ª. ar. 5°. q. 5ª. ꝙ ad hoc ut qs poſſit accipere
ad vſurã ſine peccato: oportet ꝙ mutuãs ſit de ſe
paratus: ad mutuãdũ ſub vſuris. Si aũt ĩducat̃:
peccat mortal'r: eũ ĩducens: ẽt ſi ſit in neceſſitate:
qꝛ minus malũ ẽ illi rape violẽter ea ꝗbus indi/
get: ꝙ facere ipſum ꝑ vſurã peccare mortal'r. Qꝛ
in extrema neceſſitate oĩa ſũt cõia. ff. ad legẽ ro/
diã de iac. l. ij. §. cũ in eadẽ. ⁊. c°. ſi qs ꝓpter neceſ
ſitatẽ. de fur. Itẽ requirit̃: ꝙ accipiẽs ad vſuram
ſit in neceſſitate. Tũc eniz excuſat̃. Argumẽtũ ad
hoc. 23ª. q. pª. c°. qđ culpat̃. Intelligit̃ aũt neceſſi
tas: quãuis nõ ſit extrema: dũmodo hõ nõ acci/
piendo tale mutuũ: notabiliter dãnificaretur: vel
notabilẽ penuriã pateret̃: ſꝫm Ricardũ vbi. ſ. et
Monalduz in ſũma ſua. in ti. de vſur. vbi dicit
ꝙ qui ex neceſſitate accipit ad vſurã: non peccat.
Sed mortaliter peccat ſi ſine neceſſitate. Sicut fa
ciunt illi qui ꝓpter pompas faciendas: vel ꝓpter
aliqd illicitũ peragendũ: accipiũt ad vſuras. Et
eiuſdẽ ſentẽtie eſt ſctũs Bona. i. 3°. di. 28ª. ⁊ Ale
xan. de ales in q̃rta parte ſũme: i tractatu reſtitu/
tionum. Et hec oĩa habent̃ in ſũma ꝯfeſſorũ. li°.
2°. ti. 7°. q. 44ª. ⁊ dicit Inno. i. c°. ſuꝑ eo. đ vſur.
ꝙ ĩminẽte neceſſitate: ſine qua nõ põt qs cõmo
de viuere: dꝫ ꝑmo induci mutuãs: ut gratis mu
tuet. Et ſi nõ vult: tũc põt accipi. A

SEd quid dicemus de mediatoribus vſura/
ruz? Rñdeo ſꝫm Ric. vbi. ſ. ꝙ mortalr' pec/
cant: ſi proximũ ſub vſuris mutuare nolentẽ in/
ducunt ad fenerandũ. Argumentuz in. c°. ſicut
dignũ. §. qui vo. de homi. Itez ſi querũt mutuuz
ſub vſuris pro his qui nõ indigẽt. Mediũ eniz
ſapit naturã extremoruz. 2°. Ethi. O quot ꝓpter
hoc ſceleratiſſimũ viciũ ad tartara deſcẽdũt: tam
ꝑncipales: ꝙ mediatores. O diabolici vſurarij
ſcitote: ꝙ niſi reſtituatis vſuras: diabolꝯ vos por
tabit. Legitur eniz ꝙ in valẽtia qdaz qui multa
lucra iniuſta fecerat mortuꝯ eſt: nõ reſtituẽs illa:
atqꝫ inductꝯ habitu minorũ: ⁊ ad ꝯuentũ eoꝝ de
portatus eſt: ⁊ ſepultus. Et ecce circa horã noctis
duo adueniunt: quoꝝ vnꝯ erat albus: ⁊ alter ni/
ger. Et pulſantes ad oſtium dicunt portinario.
Uade ⁊ voca talẽ magiſtruz theologie. Quo ve/
niente: dixit ille albus. Ueni mecũ ⁊ noli timere.
Perrexerũt ergo ad eccleſiã: i qua ille miſer erat
ſepultus. Et ille niger diabolus apuit ſepulchꝝ.
Et corpus extraxit: ⁊ tũc dixit. Uade magiſter: ⁊
aufer corpus xp̄i: qđ ĩdigne aſſumpſit: ⁊ habꝫ in
ore. Quo facto: dixit ille albus. Aufer ei habituz.
Quo denudato: ſtatiz diabolus corpus illud aſ/
portauit: inaudito fetore ibi relicto. Que oĩa ille
magiſter ſequẽti die: ad terrorẽ aliorum publice
enarrauit. Sz o feneratores ꝑditi: ⁊ maligni: vul
tis ꝙ oſtendã vobis dare ad vſuraz ſine peccato?
Audite quid Prouer. 19°. ſcriptuz ſit. Fenerat̃
dño qui miſeret̃ paupis: ⁊ viciſitudinẽ ſuam red
det ei. De hoc aũt legit̃ exẽplũ in hiſtoria marti/
niana vbi habet̃: ꝙ Tiberiꝯ ſcđus impator ro/
manoꝝ xp̄ianiſſimꝯ: oẽs palacij theſauros: pau
peribus dedit. Et cũ ab auguſta velut bonorum
rei publice diſſipator argueret̃. Rñdit: cõfido in
dño: ꝙ amore eiꝯ elemoſynas faciẽdo pecũia nõ
deerit fiſco. Uñ quadã die: cũ ꝑ ĩpiale palaciũ trã
ſiret: vidit in pauimẽto tabulã marmoreaz ſigno
crucis ſculptã. Quã cũ eleuari feciſſet dicens: in
dignũ eſſe ſignũ crucis pedibus ꝯculcari: quod
frontibꝯ hoĩuz dꝫ impingi: apparuit ſub illa: alia
tabula eodẽ mõ ſculpta. Cũqꝫ ⁊ illã leuari feciſſz
apparuit ⁊ tertia: ſimili mõ ſculpta. Quaz cũ ẽt
leuari feciſſet: inuenit ſub ea theſaurũ q̃ſi infini/
tum latentẽ. Quẽ imperatrici cũ gaudio oñdẽs
ait. Ecce auguſta ꝙ fidelis ẽ deus noſter: q mul/
to plura mihi reſtituit: ꝙ ꝓ eius amore paupe/
ribus dedi. Hic aũt impator regnauit anno dñi
625°. Date ergo deo ad vſurã: a quo recipietis ñ
decẽ: aut viginti: aut triginta: aut quadragita: ꝓ
cẽtenario. Sed centũ ⁊ plus ꝓ denario. Ait enim
ſaluator Matth 16°. Cẽtuplũ accipietis: ⁊ vitã
eternam poſſidebitis. Ad quam ⁊c.

¶ Eodem die poſt prandium: iterum de vſura:
ſcilicet de eiꝯ ꝑpetratione: ⁊ excuſatione. Sermo
vigeſimuſſeptimus. B

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

DE siria eggressi sūt latrūculi. q̄rti. Regū. 5°. ⁊ in ep̄la occurrētis se rie. inq̄t Chrisostomꝰ sup Mattheū. Similis est pecūia vsurarij morsui aspidis. Percussus enim ab aspide q̄si delectatꝰ vadit ad somnuz. Et ꝑ suauitatē soporis morit̄: q̄a tūc venenū latēter ꝑ oīa mēbra decurrit. Sic vsurarius accipiēs pignꝰ: gaudere facit ad modicū recipiētez pecuniā: sꝫ paulatim eiꝰ substātiaz pimit. Et totū pignus ꝯuertit in debitum. Ecce ꝙ exitus manifestat: qđ añ celabat̄. Vsurariꝰ enim seruire ostēdebat: ⁊ deuorare intēdebat. Proinde similis est scorpioni: qui lingua suauiter lingit: ⁊ cauda mortifere pongit.

GVilbertus aūt de tornaco ordinis n̄ri exponens illud psalmiste. A demonio meridiano dicit: ꝙ vsurarius maxime assimilat̄ diabolo: qui neq̄ die: neq̄ nocte quiescit: dū eiꝰ pecūia semꝑ lucrat̄: ⁊ crescit. Et velut diabolus oēs spoliare ꝯtendit: ⁊ spoliatos in despationem mittit. Scotus quoq̄ in. 4°. di. 15ª. q. 2ª. ait cōtra vsurarios: ꝙ si quis hēat pecuniaz pro aliquo tpe sibi inutilē: si proximꝰ idigens est: ⁊ mutuo illam petat. Si nō mutuat sine oī spe lucri vsurarij: mortaliter peccat: q̄ ꝯtra p̄ceptū nature facit. Sicut enim naturaliter in corpore humano stomacus nō suscipit de alimēto: nisi qđ sibi est necessariū: reliquuz vō cōicat alijs mēbris. Sic cum oēs simꝰ vnū corpꝰ in xp̄o Jesu: sꝫ qđ ait apostolꝰ ad Roma. 12°. ⁊ pᵉ. ad Cor. 12°. ⁊ habet̄ ēt. 7ª. q. pª. c°. omnis. ⁊ in. c°. dānamꝰ. de sum. tri. ⁊ fi. catho. Jdeo oīs xp̄ianus hn̄s pecuniā sibi inutilē: tenetur illā proximo in necessitate mutuare: qui pōt sibi de ea facere vtilitatē: ⁊ subuenire sue necessitati. Unde quātuz malū sit vsura demonstratur Exodi. 22°. Ubi appellat̄ oppressio ꝓximi. Philosophus quoq̄ p°. Politi. c°. 8°. dicit: ꝙ vsura grece dicitur cathos: qđ est partus latine. Quia cōtra naturā pecunie vult vsurarius: ꝙ pecunia pariat sibi lucrū: ⁊ generet fructū. Hoc tn̄ miraculuz facit vsura: ꝙ ꝑ eā nascitur aurū de argento. Dicit q̊q̄ Plinius. 33°. li°. naturalis historie Qđ pessimū scelꝰ fecit qui p̄mus ex auro denarium signauit. Est aūt sciendū: ꝙ licz aliqui doctores dicāt: ꝙ dn̄iuz trāsfertur in vsura. Jnter quos est Uldericus: ⁊ glo. 14ª. q. 4ª. c°. si quis vsuraz. ⁊ habet̄ in sūma ꝯfes. li°. 2°. ti. 7°. q. 15ª. Tamē alij q̄ plures tenēt: ꝙ nō transfert dn̄ium rei acceꝑte per vsurā. Et hoc videt̄ tenere glo. Bernardi: ⁊ Jnno. in. c°. cū tu. ad finē de vsur. Et idez tenet Ugo. ⁊ Ray. in ti. de decimis. ⁊ Alex. de ales i 3ª. ꝑte sūme: i tractatu de. 7°. p̄cepto decalogi. Et Sco. ⁊ Ric. ac sctūs Bona. i. 4°. di. 15ª. ⁊ mouētur iter alia: ꝑ textū in. c°. si quis vsurā. 14ª. q. 4ª. vbi Ambro. ait. Siq̄s vsurā accipit: rapinā facit in rapina aūt nō trāsfert̄ dn̄ium. Ergo nec i vsura. Que aūt opinio sit vior: ad p̄sens nō diffinio Sed ſm opinionē scđaz: bn̄ dicūt vba ꝓposita. De siria eggressi sūt latrūculi. Siria eniz sꝫ Hieronymū idē est qđ humecta: ⁊ significat auariciam: q̄ semꝑ humectat̄ diuitijs: ⁊ semꝑ sitit. Unde Jacobꝰ bn̄uentanus. c°. 9°. sui libri dicit. Jdropico similis: nūq̄ saciat̄ auarus. Ex lucro lucri multiplicando sitim. Sup quibꝰ verbis: de auaricia tractaturi duo videbimus. Primuz erit de vsure ꝑpetratiōe. Scđz vō de eius excusatone.

¶ Pars prima de vsure ꝑpetratiōe. s. quot modis perpetratur.

SCiendū est: ꝙ hoc maledictū vsure vicium diuersimode cōmittit̄: ⁊ a diuersis ꝑsonarū generibus. Primi quorū sunt nobiles: qui nolunt laborare. Et ne pecunia eis deficiat paulatiz ꝯsumēdo: tradūt eā mercatori: vel campsori: intēdētes p̄ncipaliter recipe annuatiz ad discretionez eoꝝ. Saluo tn̄ capitali. Et similiter faciūt vidue: dātes mercatoribꝰ dotes suas ad discretionē: que cōmittūt vsuraz. Similiter cū p̄dictis nobilibꝰ: ⁊ viduis: vsurarij sunt illi qui dāt mercatoribꝰ: aut artificibus pecuniā: ut cū ea negocient̄: cū hac intētione principali: q̄ sperāt ab eis aliqđ lucrū. Et aliter n̄ deponerent. Et quāuis sine pacto hoc faciāt: tamen vsurā cōmittunt. 14ª. q. 3ª. c°. vsura. Nec excusat eos: ꝙ exponant se periculo: q̄ mercatores apud quos deponūt: pn̄t fugere ⁊ deficere i bonis. Non enim illud lucrū sperāt rōne huiꝰ ꝑiculi: sed rōe mutui. Qđ nō licet: vt exp̄sse dr̄ i. c°. nauigāti. đ vsur. Et quāuis ipsi vocēt hoc depositum: tamen clare ē vsura. 14ª. q. 3ª. c°. si feneraueris. Et ratio huiꝰ est: q̄ capitale nō currit ad ꝑiculū ipsiꝰ tradētis. Propterea tales q̄cq̄d ꝑcipiūt de lucro: sꝫ Baldum extēnuat sortē. Nō eniz est depositū: neq̄ societas. ff. ꝓ socio. l. mutius. Et iō tales sunt vsurarij: ut inq̄t glo. in. c°. plerique. 14ª. q. 3ª. ⁊ concordat Azo. ⁊ Accur. ⁊ multi alij doctores in. l. si nō fuerint. ff. ꝓ socio. Similiter iueniunt̄ q̄daz qui mutuāt pecuniaſ diuersis ꝑsonis: accipiētes i pignus: uel hypothecā domos: vel agros: aut alias res sub noīe securitatis: sꝫ fictū: seu vsuz dicti pignoris iteriz volunt hr̄e: q̄usq̄ restituat̄ eis pecūia: n̄ cōputādo in sortē ipsū fictū seu vsuz. Qui sic oēs ꝯmittūt vsurā: ut pꝫ i. c°. p°. đ vsur.

SEcūdo cōmittūt vsuram m̄lti mercatores

⁊ artifices qui vẽdũt ad credẽtiã vſq ad certuʒ terminum. Et propter hanc dilationem ſolutionis apreciant reʒ pluſq̃ valeat. Hoc enim fit in fraudem vſuraruʒ. c°. in ciuitate. ⁊ c°. fi. de vſur. Tertio fit alius contractus in fraudem vſuraruʒ quem ponit Alexander de ales in. 3ª. parte ſumme: in tractatu de. 7°. precepto decalogi. Cũ eniʒ aliquis indiget pecunia: vadit ad diuiteʒ rogans vt mutuet ſibi: offerens pro ſecuritate hypothecaʒ bonorum ſuorum. Cui ille reſpondet. Nolo mutuare. Sed paratus ſum emere pro eodem precio. Et vſq ad certum tempus retrouendere tibi pro eodem precio. Secundum enim Hoſtien. hic contractus preſumitur fieri in fraudem vſurarum. Maxime quando eſt inequalitas in precio. Ut quia ille vult emere multo minori precio q̃ valeat res. Et hoc dixit ipſe Hoſtien. in. c°. ad noſtram. de em. ⁊ ven. per illum textum. Et per legem quamuis. §. ſi cum eſſet. ff. ad veleia. Et ideʒ tenuit glo. in c°. ꝯqueſt⁹. de vſur. que licet poſtea ſubdat. Et precipue ſi emptor conſueuit exercere vſuras: nihil facit ꝯtra. Quia talis dictio ꝑcipue ſiue preſertim ⁊ maxime denotat: ideſt eſſe: ſi illõ non ſit in facto: vt notatur in. l. i. C. de reſcin. ven. Idem etiam videtur tenuiſſe papa in. c°. illo vos de pigno. ibi. Ex duobus tamẽ que in pacto fuerunt expreſſa: contra ipſum emptorem preſumitur vehementer ⁊c. Ubi videt̃ ꝙ ex duob⁹ adminiculis poſſit quis preſumi feciſſe contractum in fraudem vſurarum. Et conſequenter ꝙ nõ requirantur tria: de quibus infra dicetur. Hanc quoq opinionem tenuit Albricus de roſate in. l. emptione. C. plus va. quod agi. dicẽs ꝙ ita in facto obtinuit coram peritiſſimis viris. Et idem tenuit Speculator in ti°. de vſu. in verſi. ſi auteʒ cõtractus in fraudem vſure ⁊c. Et idem tenuit Joannes de anania in. c°. conqueſtus. de vſur. Et in ſuo conſilio. 58°. quod incipit: viſis inſtrumentis ⁊ Panor. in ſuo conſilio. 76°. in verſi. ꝙ autem ſecundus contractus. Idem quoq tenuit Joannes de imo. in. c°. ad nr̃aʒ. de. em. ⁊ ven. dicens: ꝙ hec eſt comunis opinio. Et domin⁹. Joã. de caſtilione ibidem dicens: ꝙ hanc opinionem tenuit totum collegium mediolanenſe: ⁊ papienſe. Et idem tenuit dominus Signorinus de amadeis de Mediolano: in ſuo conſilio quod incipit. Certo tempore Joannes de homedijs. Cui conſilio ſubſcripſerunt dominus benedictus de plumbino. d. Raphael fulgoſius. d. Thadeus de vicomercato. d. Proſdocim⁹ de comitibus. d. Fráciſcus de capitibus liſte: dñs Henricus de alanio. dominus Alexander: ⁊ dominus Benedictus de doctorib⁹ de padua: ⁊ dñs Antonius de roſellis prout refert dñs Bartho. cepolla doctor veronenſis in ſuo tractatu: de ſimulatis ꝯctibus: ⁊. d. Nellus de ſancto geminiano dicens: ꝙ q̃tidie ex illis duab⁹ ꝯiecturis retractant̃ ꝯtractus: tanq̃ vſurarij in curijs epoꝝ. Et idem tenuit. d. Joãnes de petrucijs dicẽs: cum ꝑdicto doctore in. l. emptiõe. C. plus va. qd agi. ꝙ ita coĩter tenet̃ a doctoribus ⁊ ꝙ ita iudicari vidit. Et idem tenet Joãnes de prato in. l. rogaſti. §. ſi tibi. in fi. ff. ſi cer. pe. ⁊. d. Baptiſta de ſancto Blaſio: in ſuo cõſilio: qd incipit. In cauſa dñi Antonij de ſuſanis. Ubi hanc opinionẽ dicit eſſe cõem: ⁊ ipſe fuit iuris vtriuſq doctor eximius. Et ideʒ tenuit Goſ. in ſũma: in ti. de pigno. in fi. Idem q̃q tenuit Ugo: quẽ refert Archi. in. c°. plerīq. 14ª. q. 3ª. ⁊ Ray. in ſũma: qui dicũt: ꝙ ſi talis emens emat bona fide nõ peccat: ꝓpter pactũ ſolum de retrouẽdẽdo: q2 talis emptio ⁊ vẽditio eſt licita. C. de pac. inter emp. ⁊ vẽdi. l. ſi fundũ. ⁊. ff. de in diem adiec. l. q̃tiẽs. Si aũt vltra pactum de retrouẽdẽdo ſit inequalitas in precio tũc iudicabit̃ vſurarius: ut etiaʒ dicit Archi. vbi ſ. per capſm ad nr̃am. de emp. ⁊ ven. in quo. c°. dicit Inno. ꝙ paucitas ꝑcij non facit ꝓſumere vſuram: niſi addat̃ alteri ꝯiecture: vʒ ꝙ venditor poſſit redimere. Hoſti. quoq in ſũma: in ti°. de emptione ⁊ vẽ. §. fi. ṽ. illud aũt notat̃. reprobat illum ꝯtractum: cum duab⁹ predictis ꝯditionibus. ſ. de retrouendendo: ⁊ paucitate precij: ⁊ dicit. Nũq̃ tranſit̃ de ꝯtractu ad ꝯtractum in fraudeʒ legis: ut qñ accedo ad vſurariuʒ: ⁊ volẽs recipe mutuũ ipſe non ꝯſentit: q2 timet de vſuris. Sed dicit: ꝙ emet ſi voluero. Si hoc dicunt teſtes: qui fuerunt mecũ: ꝙ talia verba habuimus. Et vẽditio ſit lõge citra iuſtum precium: vel ꝓpe iuſtum ꝑcium Sed cõſtat: ꝙ emptor eſt vſurarius: ⁊ qd ego ſi poſſem nullatenus habeo aium vendẽdi: talis cõtractus nõ valet. d. c°. ad nr̃am. de emp. ⁊ vendi. hec ille. In quo. c°. dicit Joã. an. Experientia docuit: ꝙ vſurarij dimiſſis ꝯtractibus mutui inchoauerũt facere ꝯtractus emptionum ꝯditionalium. ſ. cuʒ pacto de retrouẽdẽdo rem. Poſtea ne forma ꝯtractus ex vi illius pacti iudicaret illum vſurariũ: cepunt facere bina inſtrumẽta. Primũ pure emptionis: ſcdm ꝓmiſſiõis de retrouẽdẽdo. Hodie ho oportet debitorem indigẽtem pecunia ꝯfidere vſurario: ſicut ſacriſte: faciendo ſibi inſtrũm pure vẽditionis: hec ille. Idem quoq ꝙ talis cõtractus ſit illicitus: qñ cum pacto de retrouẽdendo eſt inequalitas precij: tenet Anto. de bu. in. c° in dioceſi. ⁊ in. c°. cõqueſt⁹. de vſur. Maxime autem preſumit̃ talis ꝯtractus vſurarius: ſi ĩ pacto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

⁊ retrouendendo ponatur:ꝙ in reddēdo ꝓciū ali/
quid plus soluatur ꝙ̄ ēptor dederit:ut inqt Mo/
nal.in sūma.Hoc eni ꝓprie est vsura.c°.pleriq₃
14ª.q.3ª.licet palietur cōtractu emptionis.Item si
ponat in cōtrartu vēditionis:ꝙ periculū rei ꝑti
neat ad ipsu₃ venditorē:vsq₃ ad tp̄s sibi cōcessū
ad redimendū.Hoc eni₃ est cōtra natura₃ em/
ptionis.Nam res empta d₃ ꝑtinere ad pericu
lum emptoris.ff.de peri.⁊ cō.rei ven.l.id qd.Vñ
hoc presumitur factū in fraudem vsurarū.Nā po
tius debent attendi rerū effectus:ꝙ̄ verborū va
riatio:siue circuitus.c°.relatū.de cle.nō resi.⁊.c°.
cu₃ qd.de reg.iur.li°.vj°.⁊.l.ab anastasio.C.mā.
Nec est fraudibus cedendū:s₃ obuiādū.c°.quā/
to.de diuor.Item potest presumi fraus vsuraru₃
si quis ꝓpria predia vendat:ad huiusmodi con
tractus faciēdos.Quia non est verisimile:ꝙ in
tendat emere aliena qui propria non inutiliora
vendit.Cū hec sint cōtraria.Et nemo presumatur
velle cōtraria agere ex incōtinenti.l.nō ad ea.ff.
de cōdi.⁊ demō.Item presumitur fraus in isto cō
tractu:quādo fit in loco:in quo solet fieri talis pa
liatio vsurarū.Nam presumitur actū:qd est cōsue
tu₃.ff.de edi.edic.l.ꝙ si nolit.§.q² assidua.⁊.ff.de
aqua plu.ar.l.si ꝓus.§.si recte.Sup oēs aūt ↄie/
cturas est:si ipse emptor est vsurarius:q² ꝑsumitur
id agere qd facere consueuit.l.vel vniuersorū.ff.
de pigno.act.⁊.c°.semel.de reg.iur.lib°.vj°.⁊.l.si
cui.§.hisdem.ff.de accu.Et facit qd notat in simi
li Inno.in.c°.suā.de penis.in pena apposita ab
vsurario in cōtractu.Est tamen sciendu₃:ꝙ Ja
cobus de arena in.d.l.ēptione.C.plus valere qd
agitur.tenet:ꝙ ad hoc:vt qs possit iudicari vsu
rarius in tali cōtractu:debent concurrere tria.s.
ꝙ emptor sit cōsuetus fenerari:⁊ ꝙ interueniat ī
iustum preciū:⁊ ꝙ sit pactū de retrouendēdo.Et
idem tenet Cy.ibidem.in.4ª.q.Et dicūt:ꝙ non
sufficerent illa duo.s.modicitas precij:⁊ pactum
de retrouendendo.Et ꝙ in.d.c°.illo uos.de pig.
⁊ in.c°.ad nostram.de empt.⁊ vendi.iteruenerūt
alia adminicula:ꝙ̄ predicta duo tantū:ut patet
in illis capitulis:prout ēt notat Joā.an.in.d.c°.
illo vos.Bal.quoq₃.in.d.l.emptione.post Odo
fredū ibidem.Et in.c°.p°.de feudo dato in vice₃
legis cōmissorie:ī vsi.feu.tenet hāc opinione₃ ꝙ
ꝑdcā tria regruntur:quā ēt tenet Petr⁹ de anch.ī
dicto.c°.illo vos.⁊ Car.in.d.c°.ad nostrā.⁊ in di
cto.c°.illo vos.asserens se ita cōsuluisse in quadā
qōne facti.Et idem consuluit Paulus de cast.
in suo ↄsilio.325°.qd incipit.In causa mota per
dominam Dorotheam.in.2ª.colla.Et multi alij
doctores idē consuluerunt:maxime Alexan.de
imola.in suo ↄsilio.120.in.4°.volumine.Quod
incipit.Viso ꝓcessu cause vertentis.in fi.Et hoc
etiā tenuit dñs Bartholomeus cepolla vbi.s̄.in
6°.casu principali:vbi ait.Secundū istā opinio
ne₃:vidi cōsultu₃ ꝑ multos preclarissimos do
ctores canonistas.Et istā opinionē semp tenui:⁊
cōsului pro veriori.Et nūc teneo:⁊ ita cōsulerē
⁊ iudicarē:si casus occurreret.Quia hec opinio
pluribus auctoritatib⁹:⁊ rōnibus ↄprobatur:hec
ille.Qui ibidē multa argumēta facit ꝓ hac opi/
nione.Dñs quoq₃ Laurētius de rodul.ī suo tra
ctatu de vsur.sup.c°.cōsuluit.de vsur.q.60ª.ide₃
tenet:⁊ refert ꝙ dñs Laurentius de pinu in suo
tractatu restitutionū:dicit ita seruari in pratica.s.
ꝙ illa tria regruntur.Sed quicqd sit de rigore iu/
ris:⁊ ↄsuetudine humani iudicij:in foro ↄscien/
tie:attēdenda est volūtas:⁊ intētio ↄtrahentis.Si
enim hic ↄtractus sit factus in fraudem vsuraꝝ
lic₃ non sint oēs iste coniecture.Tamē quo ad de
um talis emens est vsurarius:⁊ tenetur ad restitu
tionem:fm Alexādru₃ de ales vbi supra:⁊ Mo
naldum in sūma:⁊ Angelum in.l.ij.C.de pac.in/
ter emp.⁊ ven.⁊ Joāne₃ de anania in.c°.cōque/
stus.de vsuris. F

Quarto hoc viciū vsure cōmittūt quida₃ q
emunt possessionē:vel domū:valentē mi/
le pro quinq₃centū:vel sexcentū:aut circa.Dein/
de locāt eā:siue dat ad emphitheosim ipsi vendi/
tori:hita consideratione ꝓcij:in emptione soluti.
Recipientes pro ficto annuo qnq₃ pro centena/
rio soluto.Iste eni₃ cōtractus est illicitus.Et pre
sumitur factus in fraudē vsurarū:fm cōiter do/
ctores in.d.c°.ad nostrā.de empt.⁊ ven.⁊ in.d.c°.
illo uos.de pigno.⁊ Hostien.in summa. G

Pro meliori aūt declaratione ꝑdictoru₃:nō
incōueniens videtur subdere vnū ↄsiliū de
libellis:qd annis iam quatuordeci₃ trāsactis edi
di sup casu infrascripto:videl₃.Ticius uendidit
Martino fundū ualētē mile:cū pacto de retro/
uēdendo īfra decē annos:vel in ꝑpetuū.Deinde
accepit illū a dicto Martino in emphiteosi₃ ꝓ
quinqginta oī anno:cū dicto pacto:ꝙ possit re/
dimere ⁊c.qritur quid iuris? H

Circa hūc casu₃ examināda sūt quiq₃.Pri
mo vtrū talis emptio cū pacto de retrouen
dēdo secure possit fieri:⁊ cū bona ↄscia:ꝑsuppo
sito:ꝙ hēant bonā intētionē emēdi:vel vēdendi:
sine fraude:sicut ipsi dicūt.Secundo q̄rendū est
vtrū in tali re ēpta:possit cōstitui noua ēphiteo/
sis ꝑpetua:cū ań nūq₃ fuerit data alicui ī emphi
teosim.Tertio vtru₃ iste ēptor ꝑdicti fundi possit
ipsu₃ dare in emphiteosi₃ dicto vēditori:cu₃ ipso

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

pacto de retrouēdēdo: ⁊ redimēdo. Quarto vtrū dictus emptor possit accipere ex dicta emphiteo si quinquaginta oī anno: idest quinq̃ p centena rio pecūie solute. Quīto ⁊ vltio vtꝝ doctor regsi tus an talis ꝯtractus possit secure: ⁊ cū bona cō scientia fieri: debeat rūdere: q̃ sic. I

Quo ad primū rūdent qdam: q̄ nō videtur bonū facere talē cōtractū: q2 licet non possit dici vsurarius presupposita intētione nō simula ta: tamē pōt presumi cōtra ipsum: ⁊ a multis re putabitur factus in fraudē vsurarū. Et ratio est: q2 ẜm eos iste cōtractus emptionis cū pacto de retrouendēdo: inuentus fuit a ꝓncipio ab vsura rijs ad paliandas vsuras: qui volunt in verita te mutuare: ⁊ paliare vsurā sub noīe emptionis: ⁊ hoc asserunt dicere Host. ⁊ Joan. an. in. c°. ad nostrā. de emp. ⁊ ven. ergo ⁊c. Scōo nō vꝫ bonū hoc facere: q2 difficulter pōt cognosci mera intē tio que sustinet hūc cōtractū. Et si sit hō prudēs querens diligēter latebras ꝯscie: inueniet eorū in tentionē nō esse ita rectā emendi: ⁊ vendēdi sicut asserunt. Eo maxime: q2 talis venditor nō habꝫ in voluntate sic ꝯtrahere: nisi cū pacto de retro uendendo: ⁊ sic nō hꝫ volūtatē alienādi. Tertio q2 cum talis casus possit admittere multas frau des: ⁊ varie sup eo sentiāt iuris doctores ac theo logi: ꝓpter eius periculū: tutius est nō facere: q2 plus expedit anime: vt notāt doct. in. c°. in ciuita te. de vsur. ter. in. c°. cōsiliū. de obser. ieiu. glo. in c°. vnico de seru. in or. fa. K

Sed his nō obstantibus: dico q̄ in ꝯtrariū est veritas: ⁊ q̄ hic cōtractus licite pōt fieri ac cū bona ꝯscientia: nec est aliqua iusta cā qua re debeat presumi: vel suspicari vsurarius vel fa ctus in fraudē vsurarū. Quod sic probaẜ. Cui nō cōpetit diffinitio: nō pōt competere: nec dꝫ attri bui diffinitū: vt notatur in. l. oīs diffinitio. ff. de re gu. iur. ⁊ in. l. i. ff. de dolo. ⁊ in. c°. cū causam. de ra pto. Sꝫ huic ꝯtctui nullo mō pōt cōpetere aliq̃ diffinitio: siue descriptio vsure: ut patet discurrēti oēs diffinitōes: siue descriptōes vsure: positas. in scōa pte precedētis ẜmonis in ꝓn. ergo. ⁊c. L

Preterea ẜm doc. in. c°. p°. de vsur. ⁊ Theo logos in. 4°. di. 15ᵃ. Usure viciū nō cōmit titur: nisi in mutuo vero: vel paliato: vt etiā notat Archi. in. c°. p°. de vsur. in. vj°. i glo. in verbo. pu blice. ⁊ allegat in argumentū. 14ᵃ. q. 3ᵃ. c°. p°. ẜm Ray. ⁊ Hos. ⁊ probaẜ in. c°. cōsuluit. de vsur. ibi in his casibus ⁊c. ⁊ dū allegat illud dictū euan gelij Luce 6°. Mutuū date: nihil īde sperātes: ⁊ de alio contractu non loquitur. Sed in isto cō tractu nō est mutuū verū: nec paliatū: ergo i eo nō potest esse viciū vsure: q̄ eniꝫ nō sit mutuū verū: patet ex diffinitione mutui de qua i. l. ij. ff. si cer. pe. ⁊ de hoc nemo dubitat: q̄ vero in eo nō sit mutuū paliatū etiā est clarū: q2 vt presuppo nitur in casu: emptor intēdit vere emere: ⁊ vendi tor vendere: sicut ipsi dicūt in cōscientia. Et ideo est vera emptio: ⁊ venditio: ac iustus ⁊ licitus cō tractus: cū non hēat defectū in causa materiali: aut efficiente: vel formali: aut finali: cum fiat de re vendibili: ⁊ emptibili: ⁊ ab his q possunt emere: ⁊ vendere: nec aliqd ponaẜ in hoc cōtractu: qd̄ sit cōtra naturā emptionis: ⁊ venditionis: interue niatq̃ iustū preciū: ac bona intentio vtriusq̃ cō trahentis: cū alijs cōditionibus: que reguntẜ ad verā emptionē: ⁊ venditionē de qbus in. l. i. ⁊. ij. ff. de cōtrahen. emp. Quapropter talis cōtract⁹ est ab oībus admittēdus: ⁊ approbādus. Quia nihil tam cōueniēs est naturali equitati: q̄ volū tatē dn̄i: volentis rem suā in aliū trāsferre: ratā haberi. insti. de rerū di. §. per traditionē. M

Preterea ad hoc: ut quis ex aliquo pacto cō mittat viciū vsure: requiriẜ q̄ ex eo hēat ali quod lucrū in re: vel saltē in spe: ẜm notata per doc. in. c°. cōsuluit. de vsur. Sed iste emptor nul lum lucrū habet: nec habere sperat pro pacto de retrouendendo: imo per hoc dānificat cōditionē suā Quia cū talis fundus nō valeat nisi mille: ⁊ ipse eū emat dicto precio: cū pacto de retrouendē do: dictus fundus efficitur minoris valoris quo ad se: q2 rōne dicti pacti: ⁊ obligationis que ē su per ipso fundo: nō hꝫ ipsum bn̄ liberū: nec eū posset alienare: nisi cū dicta obligatione. Unde si vellet alteri vendere: esset valde difficile inuenire suū preciū: qd̄ expendit in ipso emēdo. Cū ergo per hoc pactū talis emptor faciat merā gratiā: ⁊ liberalitatē quādā ipsi venditori: ut dicit domin⁹ Bartholome⁹ cepolla in tractatu suo de simula tis cōtractibus. in. §. q incipit. Ciuis quidā vero nensis: circa mediū: ⁊ in p̄mo cāu ꝓncipali i ꝓn. Et per ꝯsequens faciat opus charitatis. Temera riū eēt iudiciū ei inpingere vsurarū voraginē: ⁊ eū reputare malefactorē: qui ex tali pacto: qd̄ to tū vertiẜ ad ꝓximi cōmodū: ⁊ vtilitatē magnā erga illū exercet pietatem. N

Concludo ergo ẜm cōmunē oīum doctorū sñiam in. c°. ad nostrā. de emp. ⁊ vendi. ⁊ in dicto. c°. illo vos. de pigno. q̄ qn̄ quis iusto p̄cio rem emit: licet faciat pactū de retrouēdendo: dū modo nō faciat mala intētione: nec vtaẜ aliqua fraude: cū bona ⁊ secura ꝯscientia facere potest. Jmo poti⁹ mereẜ: q̄ i aliquo minimo d̄mereaẜ: q2 vt dictū est: istud pactū totaliter cedit: ad vti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ditoris profectū: ⁊ cōsolationē: ⁊ fit gratia ipsius:
ut patet per legē secundā .C.de pac.inter empt.⁊
ven.cū ꝯcor. Et hunc ꝯtractum secure posse fieri
tenet Ugo.vt refert Archi.i.c°. pleriq3.14ª.q.3ª.
Et ide3 tenet Hostiē.⁊ Astensis.⁊ Raymun.in
summa: ⁊ Alexan.de ales in tertia pte summe su
per.7°.ꝑcepto decalogi.⁊ sanctus Bernardinus
in suis ꝯtractibus: ⁊ oēs theologi in.4°.di.15ª.
Et dn̄s Bartho.cepolla vbi.s̄.i .d.§.qui icipit.
Ciuis quidā.dicens: ꝙ tale pactū est licitū de iu-
re ciuili: canonico: ⁊ diuino. De iure ciuili patet i
l.si fundū.⁊ in.l.si a te.C.de pac.inter emp.⁊ ven.
⁊ ibi per doc.⁊ in.l.quotiens.ff.de in diē adiec.
de quo ēt habet̄ per Ange.de perusio.in.l.ad offi
cium.C.cōi diui.in fi.qui ēt in.l.ij.C.de pac.iter
emp.⁊ ven.dicit. Nota ex hac lege ꝙ illud pactū
de retrouendēdo eodē precio: qd̄ apponit̄ in in-
strumento quotidie: valet: ⁊ tenet: nec ex hoc pro
batur cōtractus pignoraticius: vel vsurarius: ⁊
adducit tex.in.d.l.si a te.⁊ in.l.fi.ff.de lege cōmis.
⁊ in.l.q fundū.ff.de ꝯtrahen.emp. subijciens: ꝙ
fructus ꝑceptos: emptor nō restituet: nec cōpu-
tabit in sortē: nisi a tpe more.s.qn̄ fuisset in mora
restituendi rem ipsi venditori preciū soluenti: vel
offerrenti. Et hoc qn̄ talis emptor intēdebat rem
ipsam emere: ⁊ nō pignori accipe. Similiter di-
cit Albricus de rosate in.d.l.ij.C.de pactis inter
emp.⁊ ven.ꝑ illū textū: ⁊ per textū in.d.l.q fundū
ff.de ꝯtrahen.emp.ꝙ pactū de retrouendēdo cō
iunctū cum emptione: ⁊ locatione: nō reddit cō
tractū vsurariū: vel illicitu3: si nō iteruenit fraus:
vel simulatio: aut lesio ipsius venditoris: cui loca
tur: ⁊ ꝙ licite pōt fieri: in foro ꝯscientie. Et dicit
se: ita in facto obtinuisse. Et idē tenet glo.magna
in terminis in.d.c°.ꝯquestus.de vsur.in vbo.ma
gna.circa fi.ibi. Non est tn̄ vsura si vendo tibi fū
dum ⁊c. Dicit quoq3 Bal.in.c°.p°. versi. quero
quibusdā pactis.in ti.de feudo dato in vicē legis
cōmissorie in vsi.feu.ꝙ ex pacto de retrouenden
do: nō nascitur ꝯtractus feneratici⁹: q2 nulla lex
vel decretū hoc dicit. Et q2 emptio: ⁊ venditio: po
test fieri ad certū tp̄s.l.ij.C.de pac.inter empt.⁊
vendi.nisi emptor eēt solutus fenerari: ⁊ in frau-
dem vsurarū instrumēta simulata ꝯficere: ut ha
betur in regula: semel malus: de regu.iur.in.vj°.
hec ille. Dicit etiā dn̄s Bartho.cepolla vbi.s̄.i.3°.
casu principali: in duodecima ꝓsumptiōe: ꝙ nō
est differētia an fiat pactū de retrouendēdo: vsq3
ad certum tp̄s cōpletū: vel in perpetuū: q2 i vtro-
q3 casu est licitu3: nec ex eo insurgit aliqua mala
presumptio: ut est casus expressus: ⁊ in terminis
in.d.l.ij.C.de pac.inter emp.⁊ ven.ibi preciū: qn̄
cunq3: vel intra tempora obtulisse. Ubi hoc notat
Bal.in fi.q dicit: ꝙ ex pacto de retrouendēdo eo
dem ꝓcio: etia3 lucrante emptore fructus medij
tēporis: etiā an̄ morā cōtractus nō presumitur si
mulatus. Et idem est de iure canonico: ut proba
tur in.d.c°.ad nostrā.de emp.⁊ vendi.⁊ in.c°.illo
vos.de pigno. Nam ibi tale pactū nō reprobat̄
simpliciter: sed ꝑpter dolū ⁊ fraudē emptoris: ut
ibi patet. De iure quoq3 diuino patet hūc pactū
de retrouendēdo esse licitū ꝑ ea que habent̄ Le-
uitici.25°.c°. Ubi dixit dn̄s filiis isarel. Cūcta re-
gio possessionis vestre sub redēptionis cōditiōe
vendet̄. Et ideo sic ifert dn̄s Bartho. cepolla: vbi
supra di. Et istud ego credo in foro cōsciētie: ꝙ
hoc solū pactū de retrouendēdo ad tp̄s: vel in ꝑ-
petuum: nō inducit aliq̄ malā presumptione3:
maxime presumentē cōtractū esse vsurariu3: vel
simulatu3. Nam si lex ciuilis: ⁊ canonica hoc per
mittit: nō est dicendū illicitū: ne inde iniuriaru3
nascatur occasio. Un̄ iura nascunt̄.l.meminerint
C.vnde vi.⁊.c°.qualiter ⁊ quādo.el ꝓmo.extra d
accusa.⁊ facit lex.ij.de indic.vidui.tol. Et quia
quid fit lege ꝑmittente: penā nō meret̄.l.graccus
C.ad.l.iuli.de adul. Et nemo dr̄ damnum facere
nisi: qui id facit qd̄ ius facere nō habet: ut i.l.ne-
mo damnū.ff.de reg.iur.hec ille. Item quoq3 te
net Monaldus in summa di.ꝙ si prediū ven-
didi tali cōditione: ut qn̄cunq3 ego: vel hēs me⁹
soluerimus preciū: vel sic. Si vsq3 ad decēnium
soluerimus: rehabeam⁹ prediū: emptor talis pre
dij: nō cōmittit vsurā: si non fiat aliquid in frau-
de3 vsuraru3: ⁊ subdit: ꝙ facit fructus suos: licet
ego postea soluto precio recupere3 prediū: ⁊ hoc
qn̄ interuenit iustū preciū. Et ide3 tenet Archi-
ep̄s Floren.in.2ª.parte summe.c°.8°.in.§.qui in
cipit.alius cōtractus: ⁊ allegat Ulde . ide3 cōfir-
mantē. Et idē tenet Inno.⁊ Joā.an.in.c°. ad no
stra3.de emp.⁊ ven.⁊ pater frater Angel⁹ de cla-
uasio: in angelica sua i vsura p°.§.66°. ⁊ eiusde3
snīe est Francisc⁹ de platea in tractatu de vsur.c°.
p°.§.40.vbi allegat Laurētiū de pinu idē tenē-
te3. Auctor quoq3 pisanelle: ⁊ auctor supplemēti
in tractatu de vsuris.c°.3°.idē affirmāt: ⁊ oēs sū-
miste: ⁊ An.de but.in.c°.conquestus.de vsur. Et
ibi oēs alij canoniste.

O

Non obstant mō in ꝯtriu3 adducta. Et p° di-
dr̄ ꝙ iste ꝯct⁹ a ꝓncipio iuētus ē ab vsura
rijs f3 Hos.⁊ Jo.an.q2 rn̄deo: ꝙ ꝓdicti doc.hoc
nō dicūt: s3 bn̄ asserūt: ꝙ vsurarij volētes palliat̄
vsuras icepūt vti h° ꝯctu: s3 ex hoc n̄ seq̄t̄ qn talis
ꝯctus eēt in vsu: anteq̄ vsurarij inciperēt eo vti
ad fraudem. Imo ꝑ multa tpa ante erat in vsu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Tempore enim iuris antiqui vsure permittebantur secundum quod dicit Azo. in summa in ti°. de vsur. et hoc patet per. l. primam et per totum titulum. ff. de vsur. Et ideo tunc vsurarij non necesse habebant paliare vsuras hoc contractu: nec eo vtebantur ad fraudem vsurarum: et tamen predictus contractus venditionis et emptionis cum tali pacto de retrouendendo tunc erat in vsu: vt patet per ea que habentur in. l. quod fundum. ff. de contrahen. em. et in. l. quotiens. ff. de in diem adiec. Verum quia postea per imperatorem christianum restricta est vsurarum voracitas: vt patet in. l. eos. §. circa vsurarum voraginem. C. de vsur. et postea per ius nouissimum in totum prohibita: vt patet in auten. de ecclesi. ti. §. p°. col. 9ª. et in auten. ad hec. C. de vsur. et per glo. et doc. in. l. cunctos populos. C. de summa tri. et fi. ca. Per ius quoque canonicum non solum fuit prohibita: vt patet in toto ti°. de vsur. et in. c°. quoniam 47ª. di. sed etiam diuerse pene contra ipsos vsurarios sunt constitute: et contra eorum fautores et defensores: vt patet in. c°. p°. de vsur. in. 6°. et in cle. ex graui. eo. de ti°. Ideo ex tunc inceperunt vti vsurarij hoc contractu. Cum igitur hic contractus sit licitus imo magne pietatis vt supra ostensum est: sequitur quod cum bona et secura conscientia potest fieri: licet mali eo male vtantur. Sicut bene facit dans elemosynam virgini bona intentione: licet luxuriosi talibus elemosynis soleant virgines sub pretextu pietatis ad luxuriam incitare. Et sub specie boni palient rabiem incontinentie. Et predicta probantur per capitulum de occidendis. 23ª. q. 5ª. vbi ait Augusti. quod bonum aliquod opus facientibus imputari non debet crimen: pro eo quod aliqui ipso opere male vtantur. Q

Non obstat secundo: dum dicitur quod difficulter potest cognosci bona intentio taliter contrahentium: quia respondeo hoc esse falsum. Presupponitur enim in casu: quod ipsi in conscientia dicant: quod bona intentione emendi et vendendi contrahunt. Et ideo credendum est illis: quia in foro conscientie creditur homini timorato: pro se et contra se: vt dicit Hostien. in summa: et beatus Tho. in quadam q. de quolibet. Non est ergo verum: quod non possit sciri nec bene cognosci eorum intentio. Quis enim melius potest scire que sunt in homine: quam spiritus ipsius hominis: vt ait Paulus p°. ad Cor. 2°. et Aug. in sermone de virginibus. Cum ergo verba sint note earum que sunt in animo passionum: vt dicit Philosophus in. p°. Perier. Non potest melius cognosci animus: et intentio alicuius: quam per eius attestationem: et consequenter cum ex verbis contrahentium pateat: quod bona intentione contrahunt: non debemus ire per coniecturas et suspiciones: siue presumptiones: que tunc debent ingredi: quando aliter rei certitudo non potest haberi: vt nota in. l. i. ff. de. q̄ sti. et in. l. antiqui. ff. si pars here. pe. Nam in certis non est locus coniecturis c°. estote. de regu. iu. R

Non obstat tertio: dum dicitur quod iste venditor non habet voluntatem alienandi liberam. etc. quia respondeo: quod etiam presupposito quod non habeat voluntatem vendendi nisi cum pacto de retrouendendo: et quod sibi detur in emphiteosim. Hoc nihil obstat quin venditio in casu nostro valeat: quia voluntas eius est omnino libera: quo ad talem contractum de venditione cum dicto pacto: quod patet ex eius protestatione. Et ideo debet talis contractus seruari: quia est nihil tam naturale: quam ea que paciscentibus placuerunt obseruare. c°. qualiter extra. de pac. et. l. i. ff. eodem. et. l. non minorem. C. de transac. Contractus enim ex conuentione legem accipiunt. l. contractus. ff. de reg. iu. et. c°. contractus eodem ti°. lib°. 6°. et. l. i. §. si conueniat. ff. de positi. Falsa ergo est ista consequentia. Iste non habet voluntatem vendendi sine pacto de redimendo: ergo non habet voluntatem alienandi et transferendi dominium per venditionem cum tali pacto: quod oporteret concludere: si vera esset obiectio. Concluditur itaque quod ex quo per ius diuinum: canonicum: et ciuile: est ordinatum quod talis venditio valeat: et per ipsam transferatur dominium in emptorem non obstante tali pacto de retrouendendo: quilibet intendens taliter vendere: transfert dominium in emptorem. Et si dicatur quod talis venditor nisi esset in aliqua necessitate non venderet: quod patet: quia vult sibi fieri pactum de retrouendendo. Et ideo non videtur habere voluntatem liberam. Dico quod hoc non obstat. Aliter pauce venditiones valerent: imo vix aliqua reperiretur valida. Rarissime enim inuenitur aliquis qui vendat suas proprietates: nisi ratione alicuius necessitatis. Et si posset retinere rem suam: et facere alia sibi necessaria: vel expedientia: non venderet. Et si emptor vellet sibi facere pactum de retrouendendo: non diminuendo de iusto precio: libenter acceptaret: cum hoc pactum non possit sibi nocere: sed tantum prodesse vt supra dictum est. Hec ergo necessitas vendendi et voluntas recuperandi non viciat contractum: quia talis voluntas licet aliquo modo videatur coacta: tamen est voluntas sufficiens ad se obligandum per contractum. ar. in. l. si mulier. §. penul. ff. quod me. ca. et in. c°. merito. 15ª. q. pª. aliter autem sequeretur: quod quilibet venditor posset irritare et annullare quamcunque venditionem absolute factam. Si probare valeret: quod necessitate ductus vendidit. Et consequenter quasi omnes venditiones infringerentur: quod esset

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

absurdissimum. S

NOn obstat vltimo dum dicit: ꝙ cum in hoc
ɔtractu possint cõmitti multe fraudes: ⁊ cuʒ
varie super hoc sentiãt doctores: propter piculum
nõ debet fieri: q̃r respondet: ꝙ cum talis ɔtractus
fiat cum debitis circũstãtijs in casu nostro: ut pa
tet ex predictis: nõ est periculuʒ alicuius fraudis.
Nec in hoc casu aliqui doc. vel theologi auctenti
ci: dicũt hunc ɔctum: nõ posse fieri: cũ bona ɔsci
entia: nisi forte sit aliqs nimis scrupulose ɔscien
tie. Cui nõ est attẽdendum: iuxta notata: per bea
tuʒ Tho. pª. 2e. q. 19ª. ⁊ sanctũ Bona. in. 2°. di. 39ª
art°. p°. q. 3ª. Et predicta ɔfirmantur per dictum
dñi Laurẽtij de rodul. in suis tractatibꝰ. de vsur.
vbi allegando: ⁊ sequẽdo Petrum de ancha. di
cit: ꝙ vbi apparet ex diuersis indicijs: ꝙ intentio
ɔtrahẽtium est bona: debet iudicari: ꝙ licite ɔtra
hant: ⁊ hoc tenere est magis pro salute aĩarũ: nec
putat esse tutuʒ: ita stricte decidere: ⁊ scribere: pro
pter qd̃ multe aĩe in viam pditionis inducũtur.
Scrupulositas: ergo est vitãda. l. sed ⁊ hec. in. ꝟ. sʒ
hec nimiuʒ scrupulosa sunt. ff. de excu. tu. De quo
notant doc. in. c°. inqsitioni. de sen. exc. ⁊ in. c°. tua.
de simo. Preterea ut dicit Bal. in. l. rogasti. §. si
tibi. in fi. ff. si cer. pe. Actus dubiꝰ nõ debet iudica
ri vsurarius: vbi põt procedere sine vicio vsure.
per. l. si ex pactione. cum ibi nõ. C. de vsur. Quia
validior p̃sumptio elidit imbecilliorẽ. c°. lras. de p̃
sum. ⁊ facit capl̃m. q̃r verisimile. eo. ti°. ⁊ qd̃ notat
Panor. i. c°. i nr̃a. de testi. Multo ergo minus
hoc iudicari debet in casu nr̃o: in quo est certitu
do recte intẽtionis ɔhẽtium: que debet attẽdi. c°.
cum in illis. de prebẽ. li°. 6°. ⁊. c°. cuʒ dilecto. d̃ ꝟ.
sig. ⁊. c°. scd̃o. regris. de appel. ⁊ per doc. in. c°. ɔsul
uit. de vsur. M

SI quis aũt doctor allegat: qui hũc ɔtractum
suspectum habeat: dico ꝙ loquit: qñ est ineq̃
litas: ⁊ iniustitia in precio: vel qñ talis emptor est
vsurarius: aut ɔsuetus facere tales ɔtractus in
fraudẽ vsuraruʒ. Quia tũc presumit cõtra eum
nam semel malus: in codeʒ genere delicti: semper
presumit malus. l. iij. §. idem erit. ff. de suspec. tu. ⁊
l. si cui. §. hisdem. ff. de accu. ⁊. l. palam. §. nõ solũ.
ff. de ri. nup. Sed cum emptor in casu nr̃o: nõ p̃
supponat facere solere ɔtractus illicitos: vel i frau
dem vsuraruʒ: sitq̃ʒ equalitas ⁊ iustitia in precio
p̃sumptuosum iudicium esset: ɔtra eum opinari
ꝙ faciat in fraudeʒ: maxime cum p̃supponat eiꝰ
bona intẽtio. Quia qlibet p̃sumit bonus: nisi ap
pareat ɔtrarium. l. oĩmodo. C. de inoffi. testa. ⁊. l.
nõ oẽs. §. a barbaris. ff. de re mili. cum similibus.
Et posito ꝙ nobis nõ constaret exp̃sse: de eius in
tẽtione: tamẽ deberemus de eo hẽre bonã opinio
nem: ⁊ bene de ipso p̃sumere: cum dubia debeant
in meliorẽ ptẽ iterp̃tari. c°. estote. de reg. iu. ⁊. semp
in dubijs. ff. eodem ti°. ⁊. l. proxime. ff. de his que
in testa. delen. Concludo ergo scd̃m omnes theolo
gos in. 4°. di. 15ª. ⁊ canonistas in. d. c°. ad nostraʒ
de empti. ⁊. ven. ꝙ ad hoc vt omẽs cum pacto de
retrouẽdẽdo presumat facere in fraudem vsura
rum: nõ sufficit solum tale pactũ de retrouẽden
do: sed vltra illud requirit: ꝙ saltem sit iniustitia
⁊ inequalitas in precio: qd̃ intelligi potest dupliciter:
scilicet vel ꝙ nõ emat iusto precio: vel ꝙ po
natur in pacto redimẽdi: ꝙ in redimẽdo aliquid
plus ei soluatur q̃ʒ expendit: aut aliqd̃ aliud emo
lumẽtũ cõsequat. Vel si sit iustum precium: salteʒ
requiritur ꝙ sit consuetus facere contractus vsu
rarios: vel in fraudem vsuraruʒ. Tũc enim dicũt
multi doc. presumi contra eum: ⁊ indubitãter qñ
hec tria simul concurrũt: scilicet notabilis inequa
litas in precio: consuetudo fenerandi: vel illicitos
⁊ suspectos contractus faciẽdi: cum ipso pacto de
retrouẽdẽdo: ⁊ dicũt multi doctores hec tria debe
re ɔcurrere: vt qs iudicetur vsurariꝰ: vt supra vi
sum est: licet alij dixerint sufficere duo illorum.
Sed in casu nostro: nec tria predicta: nec duo
concurrunt: cum emptio iusta intentione: ⁊ iusto
precio: ⁊ ab homine non cõsueto fenerari: ⁊ cum
alijs bonis circũstantijs: ergo talis bone fidei em
ptor: nõ debet habere scropuluʒ conscientie ad fa
ciendum taleʒ: nec potest aliqua mala suspicio de
eo rationabiliter haberi: scd̃m comuneʒ omniuʒ do
ctorum: ⁊ theologorum sẽtẽtiam. Et sic patet pri
mum dubium: scilicet ꝙ licite potest quis emere
aliquid cum pacto de retrouendendo: pro eodem
precio: quando emitur res iusto precio: ⁊ iterum
donec redimatur facit fructus suos: nec tenet eos
cõputare in sortem: nõ obstãte eo quod scriptum
est Leui. 25°. vbi inquit deus. Si attẽnuatus fra
ter tuus vẽdiderit possessiunculam suã: poterit p
ximus eius eaʒ redimere si voluerit. Si vero non
habuerit proximũ: et ipse preciũ ad redimẽdum
potuerit iuenire: cõputabunt fructus ex eo tẽpo
re quo vẽdidit. Et qd̃ reliquũ est reddet emptori:
⁊ sic recipiet possessionẽ suaʒ: hec ibi. Quia rñdet
p̃mo: ꝙ deus fecit hãc legẽ particularẽ in terra p
missionis: que est particulari mõ sua: quia eã acq
siuit populo israel in manu valida. Licet etiam
omnis alia terra sit generaliter sua: vt habet ps°.
23°. Unde in eodem Leui. c°. ipse ait. Terra hec nõ
vendetur in perpetuum: quia mea est: ⁊ vos adue
ne ⁊ coloni mei estis. Ius auteʒ singulare nõ est
trahẽdũ ad ɔsequẽtias. l. ius singulare. ff. de legi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Scdo: ꝓſuppoſito ꝙ nō eēt lex particularis: ſꝫ co/
munis: reſpōdeť ꝙ eſt lex iudicialis: ſiue ꝓceptuꝫ
iudiciale: ad quod nō tenemur de neceſſitate: licet
enī ad moralia precepta legis antiq̄ ſimus ob/
ligati: nō tamen ad iudicalia: cerimonialia autē
ſeruare prohibemur: vt ꝑ Nicolaū de lira Exo. 20
c°. et per Tho. p^a. 2^e. q. 104^a. ar°. 3°. Tertio pōt di
ci: ꝙ vti ꝓdito. c°. habeť ťra illa: nō poterat vēdi
niſi ſub ꝯditione: redēptionis: et ſi non redimeba
tur: reuertebatur tn̄ ad vēditorem: in anno quin/
quageſimo libera. ſ. in iubileo. Unde quanto ma/
ius tempus reſtabat vſqꝫ ad quinquageſſimum
annum: tāto carius vēdebať: ⁊ quāto minus: tan
to vilius. Ideo poſſeſſio vendita in vigeſſimo an
no in duplo: minus valebat in quadrageſſimo: ꝙꝫ
in vigeſſimo. Et ſic iuſſit dn̄s cōputari fructꝰ: nō
quia tātū de ꝓcio diminuereť: quātū valebāt fru
ctꝰ: ſed quia ꝓportionabiliter tātū minuebať de ꝓ
cio quātū de tēpore percipiēdorum fructuum. Et
ꝙ iſte ſenſus ſit bonus ſignum eſt: quia poſito ꝙ
illa terra redderet ad rationem de ſex pro cētena/
rio: quia erat valde fertilis: ⁊ ideo etiam plus red
debat in decem ⁊ ſeptem annis: oīs terra vēdita
fuiſſet in toto libera: ⁊ vēditor eam potuiſſet redi/
dimere: nulluꝫ ſoluendo precium: ſi predicta ver
ba intelligerenť: ꝙ fructus deberēt cōputari in ſor
tem: ⁊ tamen ibidē diciť: ꝙ vſqꝫ ad quinquageſſi
mum annuꝫ eſſet emptoris: niſi particulariter an
te redimereť: ergo. ⁊c. V

Ideo autem ſupra ſignāter feci mētionē de no/
tabili ineq̄litate ꝓcij: quia ſi eſſet aliq̄ minima
ſeu modica ieq̄litas in ꝓcio que nō ꝓceſſiſſet ex
fraude ſeu dolo: ſicut ſepe accidit: quia ꝓcia reruꝫ
nō ſūt pōctualia vt patet in. l. ꝓcia rerū. ff. ad legē
fal. per ipſam modicā inequalitatē: nō viciaretur
cōtractꝰ: qa vt ait beatꝰ. Tho. 2^a. 2^e. q. 77^a. de mē/
te philoſophi: tale modicū recta rō dꝫ apphēdeť
q̄ſi nihil: ⁊ facit lex. ſcio. ff. de i ite. reſti. vbi dř: ꝙ d̄
minimis n̄ curat ꝓtor: ⁊ dicit beatꝰ Tho. ibidē: ꝙ
tales cōtractꝰ ſemꝑ videť comitari ꝯtractꝰ do na
tōis i minimis. Un̄ dicit dn̄s Bar. cepolla vbi ē. ſ
3°. caſu principali in. 2^a. preſumptione: ꝙ quia iu
ſtum precium nō eſt pōctualiter determinatum.
Ideo modica additio: vel diminutio: nō videť tol
lere equalitatem iuſtitie: ⁊ hoc tenet ſcūs Bernar
dinus ſuis cōtractibꝰ: ſermone. 35°. ar. p°. c°. 2°.
hec ille. Qui etiā ibidē dicit: ꝙ inueniť aliqs textꝰ
qui dicat ꝯtractum preſumi vſurarium: vel ſimu
latum: propter pactum de retrouēdēdo: ⁊ illā mo/
dicitatem inequalitatꝭ ꝓcij: ſi alia preſumptio: vel
cōiectura cōtra ipſum emptorem nō appareat.
Que omnia ſunt vera: ꝓſuppoſita bona intētione
⁊ ſecluſa oī fraude ipſius emptoris: vt preſuppo/
nitur in caſu noſtro. X

Sed ponamꝰ ꝙ dictꝰ emptor nolit facere hāc
gratiam pacti de retrouēdēdo: niſi diminua
tur de precio rei. Queriť qd iuris? Et reſponde/
tur: ꝙ nemo teneť ſeruire primo cū ſuo detrimē/
to. c^a. ſi nō licet. ⁊ ibi glo. in verbo. a ſemetipſo. 23^a
q. 5^a. ⁊. l. qui ſeruādaruꝫ. in prin. ff. de preſcrip. ver.
⁊ c°. qui vult. vbi glo. de peni. di. 3^a. ⁊. c°. p°. de cō
mo. Cuꝫ ergo ꝓdictus fūdus ꝓſupponať ſolam/
modo valere mile: ſi libere ⁊ abſolute vendatur.
Clarū eſt: ꝙ nō tātū valebit cū ꝓdicta obligatio/
ne ⁊ ſeruitute: ſiue onere de retrouēdēdo. Et ipſi
emptori nō erit tāti precij quo ad ſe: nec etiā quo
ad alios. Nam ipſe merito reputabit eū minus
valere: nec ei erit ita gratus: nec tātā affectionem
erga ipſū ponet: ſicut faceret ſi eſſet certus ꝙ non
cogeť eū reuēdere: propter hāc enī obligationem
⁊ timore ne redimať: ceſſabit a multis meliora
mētis: ⁊ forte ab emptione aliorum fundorū ibi/
dem: quos emeret ſi eſſet ſecurus ſemper retinere
ꝓdictum fundum. ⁊c. Item quo ad alios nō tan
tū extimabitur: nullus enim eſt ita inſanus vt pu
tet vnū fūdum valentem mile abſqꝫ aliqua obli
gatione retrouēdendi: valere tātundem poſt dictā
obligationem: nec aliquis ſapiēs illum emeret ꝓ
eodē ꝓcio: niſi hoc faceret pro opere pietatis ⁊ ec/
cleſie. Et ideo ꝓdictus emptor poteſt emere ipſuꝫ
fundū pro tāto minꝰ: quātū ad arbitriū bonoruꝫ
⁊ expertorum virorum extimabitur minꝰ valere.
Nec tūc diceť illū emē iiuſto: ſꝫ iuſto ꝓcio: qa cuꝫ
tali onere nō valet plus: prediū enī cui imponiť
ſeruitus ſeu obligatio: diciť diminui in iure ſuo ⁊
valore: ſꝫm notata per Bar. in. l. i. ff. de ſeruitu. in
diffinitione ſeruitutis: ⁊ probatur per. l. ſtipulatio
iſta. §. ſi qs forte. ff. de ver. ob. ⁊ ita tenet Panor.
in. c°. ad noſtrā. de em. ⁊ ven. 4^a col. di. emptor lici
te poteſt emere pro minori precio: ratione ꝓdicti
pacti de retrouēdēdo: qa illud pactuꝫ cenſetur ꝑs
precij: argumēto. l. fundi partē. ff. de cōtraen. em.
Credo tn̄ ꝙ talis emptor ſi locat ꝓdictum fūduꝫ
ipſi vēditori: nō debet recipere fictum: ſꝫm valoreꝫ
ipſius fundi abſolute cōſiderati: ſed per reſpectū
ad valorē ſic cōſideratū rōne ꝓdicti oneris ⁊ quā
tum ei extimatum eſt: vt in ſimili dicit Bartho/
lomeus cepolla in tractatu de ꝯtractibꝰ ſimulatis
in. 3°. caſu ꝓncipali in. 3^a. ꝓſūptione. ⁊ in. 4°. caſu
principali. Si vo ipſum fundum locet alteri ꝙꝫ
vēditori: vel ipſe eius fructus percipiat: credo ip/
ſum teneri: ad ſatiſfaciendum ipſi venditori: quo
ad illam partem fructuum: ſiue reddituuꝫ que eſ
ſet vltra predictum valorē precij ſoluti: ſꝫ enī di

ctꝰ fundus rõne illiꝰ oneris aliqd minꝰ valeat de
mile ⁊ pp hoc possit emi tali ꝓcio: tam̃ reddit fru
ctus fundi valẽtis mile: ⁊ consequẽter talis em/
ptor nõ debet locupletari: cum vẽditoris iactura.
l. nam hoc natura. ff. de ꝯdit. inde. aliter iniuste: ⁊
contra charitatẽ reciperet ipsos fructus. Et hec ẽt
est opinio dñi Bartholomei cẽpolle: vbi supra: in
primo casu principali: ad finẽ: ⁊ in tertio casu ꝓn
cipali: in tertia ꝓsumptione: ad finez. Qui licz ibi
dicat: ꝙ talis emptor nõ debet emere ipsum fun/
dum pro minori precio: ratione pacti de retrouẽ
dendo: licz nõ faciliter postea posset vendi pro eo
dem ꝓcio: sed oportebit forte eum vẽdere minori
precio: ꝓpter ipsum pactũ de retrouẽdẽdo: ⁊ al/
legat ad hoc: ꝙ bñficio affici hoiem decet. l. suus
ff. de seruis ex. ⁊ addere possumus. l. in cõmoda/
to. §. sicut. ff. cõmo. ⁊ l. si nõ sortem. §. libertus. ff. d
ꝯdi. inde. tamẽ hec ratio nõ concludit de necessi
tate: sed de vite perfectione ad quam talis emptor
nõ tenet̃: nõ enim est obligatus in se perdere: ut
alij satisfaciat. l. si quãdo. C. de testa. ⁊ l. nuper. in fi
ne C. de naturali. li. nec tenet̃ cum suo dãno nego
cia amici ꝓcurare: ẜm Bal. in proe. decre. per. l. po
stulãte. in fi. ff. ad trebel. regula enim diligẽdi pro/
ximũ: a seipso incipe debet. c°. si non licz. 23ᵃ. q. 5ᵃ.
⁊ c°. nisi. de aucto. ⁊ vsu. pa. ⁊ l. ꝓses. C. de serui. ⁊
aqua. Quia igit̃ predicti doctoris dictuz: nõ fun
dat̃ sup aliqua lege: ideo nõ videt̃ tenẽdum per
l. illam. C. de colla. ⁊ in auten. de triẽ. ⁊ semis. §. cõ
sideremus. Item qꝛ ratio ibi allegata per eum ni
hil facit cõtra pñtem ꝺcisionem: in qua cessat ab
surditas: de qua ipse loqtur. Nam hic est iustum
ꝓcium rei vẽdite: cum suo onere ꝯsiderate: ⁊ quã
tum coĩter repirẽt de illa cum tali onere: ⁊ fructꝰ
nõ percipiunt̃ ab emptore: nisi ẜm valorez rei sic
ꝯsiderate cuz predicto onere: ⁊ precij soluti. Nec
est verum: qđ dicit predictus doctor: ꝙ talis em/
ptor nõ emit causa vẽdendi. Quia imo quilibet
emẽs: comuniter emit aio vẽdendi: quotiẽscũqz
ei necessarium fuerit: vel vtile: licz cessante predi/
cta necessitate: vel vtilitate: intẽdat ipsam rem te/
nere. y

SEd ponamus ꝙ ipse vẽditor: morte ꝓoccu/
patꝰ: vel impotẽtia: aut alia simili causa: que
nõ sapiat vim donationis: non redemerit ipsum
fundũ infra tꝑs ꝯstitutum: nec etiam eius hẽdes
si querat̃ qd iuris: rñdeo: ꝙ si talis emptor interĩ
rõne predicti pacti de retrouẽdẽdo: passus est ali
quod dãnum. vtputa: qꝛ accidente sibi necessita
te voluit eum vendere: ⁊ nõ inuenit emptorem: q
vellet emere cum illo pacto de retrouẽdendo: aut
qui vellet soluere debitum precium: ꝓpter predi/
ctum pactum: ⁊ ꝓpter hoc dãnificatus est ipe em
ptor: vel alia sibi causa poterit retinere: tãtum quã
tum damnificatus est: reliquum vo vsqz ad to/
tam extimationem ipsius rei in se: credo ꝙ quic/
quid sit de rigore iuris: ⁊ in foro cõtentioso: tenea
tur dare venditori: vel heredibus eius: in foro cõ
sciente: quia minoratio precij: sibi ꝯcessa in soluẽ/
do solum ratione ipsiꝰ pacti: ⁊ oneris: cessat abla
to illo onere: absqz facto suo. Et hoc predicabat
beatus frater Bernardinus feltrinus: ⁊ eadem
hebdomada: qua infirmatus est illa egritudine:
qua postea transiuit ad dominũ: dum a me petis/
set: quid sentirem in isto casu. Post respõsionem
meaz: dixit mihi: ꝙ multi doctores ita tenebant.
Inter quos nominauit quẽdam doctissimum iu
ris monarchaz: qui ita in scriptis determĩauerat:
videlicet: ꝙ talis emptor teneretur in cõscientia
ad suppletionem precij diminuti: ex predicta cau
sa. Quia cessante causa: cessat effectus. c°. cũ ces
sante. de appel. cum simili. Quod tamẽ intelligit̃
deducto omni suo dãno: ut supra dictum est. Nã
ut inquit glosa. in. c°. ex litteris. de iureiurã. Nul/
lus casus interuenire potest: qui hoc genus dedu
ctionis impediat: ⁊ allegat. l. fundus. ff. familie.
hercis. Ex hac autẽ determinatione: potest respon
deri omnibus argumẽtis: que fieri possent: cõtra
istum contractum. Nam ut patet ex antedictis
nulla fraus: vel lesio ipsius venditoris: inuenire
potest. Et ideo est bonus: ⁊ iustus. Sed Bartho
lomeus cepolla: vbi supra: in. 4°. casu principali
in versi. ut autem hec materia. largius loquẽs: sic
dicit ad litteram. Quando vterqz habuit animũ
contrahendi: videlicet emptor emendi: ⁊ vendi/
tor vẽdendi: quod quando sit constare potest ma
xime per confessionẽ partium: ut dixi: in prima ꝓ
sumptione. Tunc indistincte dicas: ꝙ ille contra
ctus non potest dici simulatus: vel pignoraticius
siue vsurarius: etiam si esset lesio enormis in con
tractu venditionis: ⁊ conductionis: ⁊ in pacto de
retrouẽdendo. Et etiam si emptor esset solitus fe
nerari: vel similes contractus facere. Ex quo ipsi
vsurarij possunt celebrare veros contractus. Et
quãdoqz ipsos vere: ⁊ non simulate celebrant: ut
dicit Bal. in. l. emptione. C. plus valere quod agi
tur. ⁊ dixi supra in vigesimaquarta presumptio/
ne: quia in certis non est locus ꝯiecturis. l. conti/
nuus. §. cum ita quis. ff. de verborum obligatio.
cum simili. ⁊ dixi supra in primo casu principali.
Difficile tamen erit probare in foro ꝯtentioso: ꝙ
vterqz habuit animũ contrahendi: quãdo inter/
uenit lesio in ꝯtractu: vel emptor est solitus fene/
rari: vel siles ꝯtractus facere. Sed in foro ꝯsciẽtie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

facilis erit probatio: quia stabitur ꝯscientie ꝯfitentis se: puram ꝛ simplicem intentionem habuisse: ut supra dixi. Et quando lesio interueniat: licet non possit dici ꝯtractus simulatus: ꝛ ficticius: aut vsurarius poterit tamen dici illicitus. Inter que est differentia: secundum ea que dixi in primo casu principali: hec ille. Hanc autem differentiam assignauit: vbi supra: quod per hoc non infringetur ꝯtractus: sed in potestate emptoris: erit satisfacere venditori damnum passo de illa lesione: ꝛ ꝯtractus tenebit: secundum ea que habentur in l. ij. C. de rescin. ven. ꝛ in c°. cum dilecti. de empt. ꝛ ven. Ex quibus omnibus patet: quod casus noster est clarissimus: ꝛ iustissimus: cum in eo vltra bonam intentionem ꝯtrahentium interueniat equalitas: ꝛ iustitia precij debiti: ꝛ emptor non presupponatur esse vsurarius: nec solitus facere ꝯtractus illicitos. Z

Quo ad secundum dubium. Respondeo: quod quia in presenti dubio querendum est: an ipse fundus possit dari in emphiteosim ipsi venditori. In hoc dubio tamen queremus: vtrum emptor possit in fundo empto ꝯstituere nouam emphiteosim in perpetuum: cum antea nunquam fuerit alicui traditus per hunc titulum. Et quibusdam videtur: quod non. Nam si iste emptor emit rem ecclesie: puta auctoritate apostolica cum pacto de retrouendendo. Clarum est: quod res ecclesie non potest dari de nouo in emphiteosim in perpetuum: per tex. in c°. nulli. de rebus ec. non aliena. dis. Si autem loquamur de emptore rei secularis: et dicunt: quod non licet. Nam iste ꝯtractus non videtur eis esse equus de iure: quo dominium priuari non debet in perpetuum vsufructu suo. ar. in. §. finit. insti. de vsufruc. ꝛ l. corruptionem. C. eo. ꝛ c°. exijt qui seminat. §. porro. versi. nec his obuiare. de ver. signi. in. 6°. Sed si iste ꝯtractus valeret: dominium remaneret in perpetuum: sine vsufructu: ergo ꝛc. Item allegant Inno. in c°. in ciuitate. de vsur. dicentem: quod emptio redditus iam formati: seu ꝯstituti licita est: sed ab emptione redditus non formati: nec alias ꝯstituti consulit abstinendum: ergo ꝛ in proposito similiter est dicendum: secundum eos. Respondeo: quod iste ꝯtractus est licitus. Pro cuius declaratione: dico secundum Spe. in ti°. de loca. §. nunc aliqua. versi. 5°. quod emphiteosis aliquando ꝯceditur in perpetuum aliquando ad tempus puta vsque ad decimum: vel vigesimum annum: vel ad vitam emphiteote: aut vsque ad tertiam vel quartam generationem: ut in auten. de non aliena. §. emphiteosim. Tamen dicit Bal. ꝛ Ang. in. l. i. in prin. ff. si ager. vecti. vel emphi. pe. quod proprie dicitur emphiteosis: quando est perpetua: ꝛ idem dicit ipse Bal. in rubri. ꝛ in. l. ij. C. de iure emphi. Et ad hoc facit tex. in. §. adeo. insti. de locato. in ver. perpetuo. quem textum ibi ad hoc notat Ang. de aretio. Et idem habetur in. §. licentia. in auten. de aliena. ꝛ emphi. A

Non obstant autem in ꝯtrarium adducta: ꝛ primo dum dicitur: quod dominium non debet remanere in perpetuum sine vsufructu: quia respondeo: quod hoc verbum perpetuum potest multipliciter intelligi: ꝛ maxime tribus modis ad propositum. Primo in perpetuum. i. per totam vitam hominis: siue vsque ad eius mortem: ꝛ de hoc est tex. in. l. i. ff. pro socio. Secundo in perpetuum accipitur: idest vsque ad triginta: vel quadraginta annos. Et hoc modo accipitur. instit. de per. ꝛ te. act. in prin. Et his duobus modis clarum est: quod potest dari aliquid ad emphiteosim in perpetuum: quia dominium non remanet semper sine vsufructu ipsi domino. Tertio dicitur in perpetuum: idest sine prefinitione temporis: ut in. l. iij. ff. de excep. Et hoc etiam modo potest res dari ad emphiteosim: si non est ecclesiastica. Et de hoc est tex. in. d. §. adeo. insti. de loca. cum glos. ꝛ in. l. i. ff. si ager. vec. vel emphi. pe. Nec in hoc ꝯtractu dominium remanet in perpetuum: sine vsufructu: quia si non soluatur census: reuertitur omne ius emphiteote ad dominum. l. ij. C. de iure emphi. ꝛ in. c°. fi. de locato. Preterea dato: quod semper solueretur censu: dominium nunquam remanet: sine fructu: quia habet annuum redditum: ꝛ sic est vtile domino. Et ideo potest quis locare in perpetuum fructus annuos: pro annali pensione: etiam per ꝯtractum non emphiteoticum. l. i. §. p°. ff. de superfi. B

Non obstat etiam dictum Innocentij: quia non loquitur in casu nostro: sed in hoc casu quando aliquis daret alicui mille: cum hoc pacto quod sibi teneretur dare quinque pro centenario in perpetuum: ꝯstituendo talem redditum: super aliquibus bonis suis: a quo contractu consulit Christi fidelibus abstinere. Cuius tamen dictum reprobat Panormi. ꝛ communiter alij docto. in dicto. c° in ciuitate. de vsur. quando dans pecuniam: ut habeat talem redditum: non intendit ipsam mutuare: sed ipsam totaliter in dominium accipientis transferre: quia ibi non est mutuum: nec paliatio mutui: si vterque contrahentium habeat bonam intentionem ꝛ voluntatem. Nec aliquid valet occasio quam assignat Innocen. quare non possit de nouo constitui annuus census: scilicet: quod in non constituto ante: non videtur merces in rerum natura ꝛ ita nec vera emptio: que requirit mercedem: precium: ꝛ consensum: quia imo ibi est merces: scilicet ipse redditus: qui contrahendo constituitur: ꝛ ius illum percipiendi: ex ipso contractu: quod acquirit emptor. Imo etiam sine mercede existente: in rerum natura fit emptio: utputa in sola spe: ut in actu piscandi. Potest enim quis vendere: ꝛ alius emere capturam piscium. Et siue aliquid capiatur: siue non capiatur: valet emptio: ꝛ venditio: ꝛ tenet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

emptor ad precium: quia spei emptio est. Unde ꝛ
partus futurus ancille: vel pecudis emi potest. Et
de predictis omnibus est tex. in. l. nec emptio. ff. de
contrahen. em. Et sic patent duo scilicet: ꝙ dictuȝ
Inno. est verum: ꝛ quod etiam si esset verum non
facit ad propositum nostrum: nec aliquid obstat
in re non ecclesiastica: possit iuste ꝛ licite cōstitui
de nouo ius emphiteoticum. Et aliter dicēdo esset
venire contra textum in. l. i. C. de iure emphi. Q

Uo ad tertium dubium: vtruȝ iste emptor
possit dare ad emphiteosim dicto venditori
prefatum fundum cum dicto pacto? Respondent
quidam ꝙ non: quia ex quo paciscitur de retro/
uendendo: ꝛ dando in emphiteosim: ꝛ ita facit ꝺ
facto ad emphiteosim: post venditionem dando
ipsi venditori: propter hoc potest ꝛ debet ſm eos: ꝓ
sumi vsurarius. Dicunt enim ꝙ licet soluȝ pactuȝ
de retrouendendo non faciat presumi quem vsu/
rarium: tamen pactum ꝺ dando in emphiteosim
simul cum alio de retrouendendo: satis videtur
facere ad presumendum: ꝙ talis emptio est facta
in fraudem vsurarum. Duo eniȝ vincula magis
ligant: ꝗꝫ vnum. §. penul. in autē. de consangui. ꝛ.
vte. fra. l. fi. C. de. edic. di. adi. tol. ꝛ. §. affinitatis. in/
sti. de nup. Respondeo hoc esse falsum. Nam con
tractus emptionis cum pacto retrouendēdi pro
eodem precio: ꝛ dandi ad emphiteosim est licit⁹
de iure ciuili: canonico: ꝛ diuino: vt ait dominus.
Franciscus de curte: iuris vtriusqꝫ monarcha: in
suo consilio super hoc particulariter edito: asserēs
ꝙ ſm docto. comuniter in. c°. in ciuitate. ꝛ in. c°.
nauiganti. ꝛ in. c°. conquestus. de vsur. in foro cō/
scientie est iustus: ꝛ ita dicit se consuluisse in ala/
mania alta: ꝛ similiter consuluisse Egidium ari/
minēsē archiepiscopum: in concilio constantiensi
ꝛ cum eo excellentes duodeciȝ doctores vtriusqꝫ
censure: per modum tractatus: qui appellatur tra
ctatus duodecim doctorum: ꝛ illud etiam con/
suluerunt plures alij valentissimi viri vt ibidem
ipse testatꝰ: ꝛ Martinus papa. 5ˢ. in sua extraua
ganti: ad futuram rei memoriam: quaȝ affirmat
se vidisse: declarauit auctoritate apostolica: ꝛ ex
certa scientia: prefatum contractū esse iuridicum
ꝛ licitum: ac bona conscientia posse fieri. Et ideo
non est aliqua iusta ratio presumendi contra ip/
sum contractum casus nostri: in quo presupponi
tur bona fides: ꝛ intentio emptoris: qui quantuȝ
est in se pro sua vtilitate: vellet emere sine pacto ꝺ
retrouendendo: quia magis sibi expediret vt su/
pra declaratum est. Sed hoc pactum facit ad me
ram vtilitatem: gratiam: ꝛ contemplationem ven
ditoris: quod quidem pactum: tendit ad liberan/
dum eum a iure libelli de sui natura perpetui: vt
habetꝰ in. c°. p°. §. p°. ibi ex natura perpetui liuelli
in ti°. de alie. feu. ꝛ ibi per doc. in vsi. feu. ꝛ in. c°. p°
§. donare in. ti°. qualiter olim feu. aliena. po. vn/
de iste emptor ꝛ locator facit illud: quod vellet si/
bi fieri: si esset venditor ꝛ conductor: seruans pre/
ceptum iuris naturalis: in faciendo alteri quod
optaret sibi fieri. c°. p°. pᵃ. di. ꝛ ideo non potest iu/
ste ꝓsumi cōtra eū: quia nemo propter bonū op⁹
lapidādus est. Joannis. x°. Similiter cū ꝓdictus
emptor emat fūdū prefatū iusto precio: vt ꝓsup/
ponitꝰ in casu: potius esset cōtētus emere sine hac
obligatōe dandi ad emphiteosiȝ: ꝗa sibi forte ma
gis expediret retinere fruct⁹ ipsius fūdi pro se: ꝗa
reciperet forsitan maiorē vtilitatē ꝛ magis lucra/
retur. Nā nō est verisimile ꝙ vēditor tantā instā
tiā faceret de hoc pacto: scilicet ꝙ sibi detur in em/
phiteosim talis fūdus: nisi esset spes faciēdi bonū
lucrū ex eo: deductis expensis: ꝛ cōsideratis pericu
lis ꝛc. Et posito ꝙ talis emptor aliquid min⁹ da/
ret ratione predicti oneris: per hoc nō damnifica/
tur vēditor: ꝗa illꝺ plus qꝺ valet res absolute cō/
siderata: cēsetꝰ melioramētū ipsi⁹ venditoris acci
piētis ad emphiteosiȝ: iuxta notata in. l. fi. C. de iu
re emphi. Preterea si ipse emptor vellet dare ad
emphiteosim talē fundū: semꝑ posset iuenire ali/
queȝ: ꝗ sibi daret tantū quantū iste vēditor: cuȝ vt
presupponitꝰ in casu: nihil det emphiteota ꝓ hac
emphiteosi: nisi annuū censū: ꝛ tn̄ ex hoc contra
ctu acquiritur ei vtile dominium: ꝛ oīa ꝓuilegia
que habent alij emphiteote: qui soluerūt tꝑe con/
tractus aliquid pro dominio vtili: vt declarabitur
in. 4°. dubio. Cum ergo predictus emptor siue ꝓ
se retineat ipsū fūdū: tātūdē ꝛ plus percipere va/
leat: deductis etiā oībus expēsis. ꝛc. Siue alteri det
ad emphiteosim: multos reperire possit: ꝙ pro ta/
li ꝓcio libēter accipiēt: ꝓꝑ multas vtilitates: de ꝗ/
b⁹ dicet in sequēti dubio. Et cōsequēter nihil lu/
cri faciat ipse emptor ex tali pacto: vel datione ad
emphiteosim: imo poti⁹ dānificet cōditionē suam
emēdo rē cū tali obligatione. Incōueniēs: ꝛ nō si
ne peccato eēt opinari cōtra eum: ꝙ hoc faciat in
fraudē vsurarū: cū faciat ad ꝓximi merū cōmo/
dū: vt supra. Ad obiectionē vero respōdetꝰ: ꝙ duo
vincula magis ligāt: si ligāt. Neutrū aūt ꝓdictorū
ligat: seu facit ꝓsumptionē: vel suspictionē ꝯtra ta
lē emptorē: bona fide iustoqꝫ ꝓcio: ꝛ cū alijs debi/
tis circūstātijs. Et ideo concludo: ꝯtractū istū bo/
na cōsciētia posse celebrari. Q

Uo ad quartū dubiū. s. vtrū emptor talis fū
di possit accipꝫ ex dicta emphiteosi. 5°ᵃ. oi
anno idest quinqꝫ ꝓ cētenario: quod expēdit in ip/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

si⁹ sūdi ēptiōe:respondēt quidā ꝙ nō. Nā i ēphi
teosi:ꝫ eos ōbet ꝯstitui modica pensio:i recognitio
nē directi dn̄ij: ꝛ allegāt.l.secūdā.C.de iur em. Sꝫ
hic ꝯstituit nimia pensio:scilicet duorū fructuū
ꝫ eos:scilicet qn̄qꝫ pro centenario: ergo.ꝛc. Pre
terea ꝫ ipsos:pensio libellaria debet esse minor pē
sione locationis:que datur respectu fructuum: qa
censetur esse quedā emptio fructuū tacita:vt no
tat Bar.in.l.i.C.de iure emphi. Primo quia co/
lonus:vel conductor:habet minus iuris in re: qa
nō habet dominiū nec possessionem.l. nō solet .ff.
locati. Sed emphiteota habet dominium vtile ꝛ
possessionē:vt in dictis iuribus. ꝛ in.l.i.ff.si ager
vec.vel.em.pe. Secūdo qa māutenē tenet libella
ri⁹ rē ēphiteoticā suis sūptib⁹. Vn̄ dr̄ i istrumēto.
Ad meliorādū.ꝛc.vt in.l.i.C.de iure em.nō āt cō
ductor.vt in.l.colonus.in princi.ff.locati. Tertio
quia emphiteota tenetur soluere pensionem:etiā
si res pereat casu fortuito :dummodo non tota pe
reat.vt in .l. i.C.de iure emphit. secus in colono.
Quarto quia emphiteota nō impetrat remissio/
nē:propter sterilitatē sicut colonus.vt in.l.si vno
ff.locati.ꝛ in.c⁹.propter sterilitatem.extra eodem
Ideo cū ex predictis debeat minus dare emphi
teota ꝙ̄ colonus:sequitur ꝙ iste ꝯtractus ē iniu
stus. Quia communiter possessiones locantur ꝫm
eos ad quinqꝫ pro centenario:deductis oībus ex
pensis.ꝛc. Ut igitur iusta sit pensio libellaria:ꝫ ip
sos oportet distinguere iuxta notata in.§.quia ve
ro leonis.in auté .de non aliena.vel permu.re.ec.
col.2ª.ꝛ in aūt.perpetua.C.de sacrosan.ec.s.ꝙ aut
res libellaria reddit fructus comunes:aut maio
res:aut minores. Comunes sunt sex pro centena
rio :deductis oībus expensis:vt sunt possessiones:
vel quinqꝫ pro centenario:vt comuniter est in no
stris partibus:ꝫm eos. Maiores sunt.12 .vel.18.
deductis omnibus expensis:vt in molendinis:mi
nores autem sunt ꝫm eos:duo: vel tres:pro cente
nario:vt in domibus. Si sunt comunes diminu/
tio est fienda in sextam partē. Ut si reddat sex de/
ductis omnibus expensis:dentur quinqꝫ:si est res
ecclesie que non debet facere ꝯditionē suā:nisi me
liorem. Et si in aliquo ledatur restituit in itegrū
vt in aūt.hoc ius porrectū.C.de sacrosan. ec. ꝛ in
c⁹.alienationes .ꝛ in .c⁹. sine exceptione.12ª.q .2ª.
Maior autem diminutio ꝫm eos debet fieri in re
bus priuatorū ꝛ secularium:ratione seruande socie
tatis:quia quod plus datur ecclesie: nō censetur
amitti. Si sunt minores vt in domibus:debet da/
ri qd consu euit in locis:dummodo minor sit pen
sio:ꝙ̄ daret pro comuni ꝛ simplici locatōe. Si sūt
sūt maiores nō dat pensio emphiteosis:nisi habi/
ta consideratione pecuniarū ebursatarū videlicet
s.pro cētenario. Quia licet reddat fructus abū/
dantiores : tamen illos reddit respectu magne
impense que ibi debetur in reficiēdo:ad quā tenet
emphiteota: ꝛ nō dn̄s:vt supra dictū ē:hec illi. ¶

SEd his argumentis nō obstantib⁹ in con/
trariū est veritas . Pro cuius planiori decla
ratione queritur:an de substantia ꝛ forma cōtra/
ct⁹ emphiteotici:requiratur ꝙ a principio detur
certa quātitas pro emptiōe vtilis dominij. Ad qd
respondet Jacobus de arena in.l.i. C. de iure em/
phi.dicens:ꝙ sic. Et hanc opinionem videtur af
firmare Cynus in eadem lege:ꝛ etiā Albric⁹ ō ro
sate ibidē:qui dicit hanc esse opinionē. Subijci/
ens tn̄ ꝙ vbi a pncipio nō datur certa quātitas:
quāuis nō sit ꝓprie cōtractus emphiteotic⁹:erit
tn̄ cōtract⁹ inominat⁹:qui regulabit ꝫ naturam
cōtract⁹ ēphiteotici . Quia ꝯtract⁹ inōiati regu
lant ꝫ naturā illorū cōtractuū nōiatorū:qb⁹ ma
gis assimilant.l.i.§.si qs fruū.ff.dpo. Et istā ēt opi
nionē affirmat Raphael fulgo .in.d.l.i.C.de iur
emphi.sed Bar.l.si mihi ꝛ Titio.ff.de vbo.ob.ap
te dicit:ꝙ ad hoc vt sit contractus emphitheotic⁹
non reqrit de necessitate aliqua datio a principio
Ubi ait ꝙ ēphiteosis pōt hēri duplici titulo.s.lu/
cratiuo ꝛ oneroso. Oneroso:qn̄ a pncipio pstat il
la quātitas: ꝛ postea ꝯstituit cēsus ānu⁹: lucrati/
uo:qn̄ nō dat aliq quātitas a pncipio: sꝫ tātū ꝯsti
tuit cēsus ānu⁹. Et hāc eādē opinionē ꝙ de neces
sitate:nō reqrat aliq datio a pncipio i ꝯtractu em
phiteotico:tenuit Petr⁹ de bella per: ꝛ Raphael
cuman⁹ i.d.l.i.qui dicūt hāc eē opinionē cōem:ꝛ
ita suari de cōsuetudie. Et istā opinionē eē verā
ō iure ꝛ ō cōsuetudie tenet Salicet⁹ i.d.l.i.p textū
i aūt.si qs ruinas. ꝛ i aūt.ppetua.C.de sacros. ec.
Et qa hoc nō ē de forma qd pstet aliq quātitas a
pncipio:sed ex cōuētione partium ideo ipse ptes
huic renunciare possunt.C.de pac.l.penul. maxi/
me in hoc contractu:qui diuersimode contrahi/
tur ꝫm diuersas conuentiones partium: que de/
bent diligēter obsuari.l. i.C.eodem ti⁹.ꝛ. §.adeo
insti.loca. Et hanc opinionem videt tenere glo.
in auté.qui rem.in ver.potest. C .de sacrosan.ec.ꝛ
Bal.in rubrica.C.de iure emphi.dum dicit ꝙ est
contractus emphiteoticus si dicatur:loco in em/
phiteosim: pro annua prestatione vnius nummi
nec ex paruitate precij dicitur nō esse cōtractus
ēphitheotic⁹ . Et istā ptē apte affirmāt canoniste
in.caplo.potuit.de locato.super glo. maxime. Jo.
an. Jo.de imo. ꝛ Panor. ꝛ Bal.in simili.in.c⁹.p⁹
§.donare:qualiter olim feu.pote. alie. in vsu .feu.
qui concludere videtur:ꝙ in contractu libellario

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

non requiritur q̄ prestetur aliqua quantitas de necessitate a principio. Contractus autem libelarius ⁊ emphiteoticus: sunt vnum ⁊ idem in effectu: s'm Bartho. in l. i. C. de iure emphite. licet aliquātulū differāt quātum ad p̄sonas cōtrahentes: sed materna lingua oīs contractus emphiteoticus: dicitur libellarius: ⁊ ecōtra: ⁊ idem sunt effectualiter. Hāc etiam opinionem: q̄ non requiratur aliqua quātitas a p̄ncipio: tenet idem Bal. in l. vsufructu. in p̄n. ff. solu. ma. ⁊ in l. si qs conduxerit. in lectura antiqua. ff. loca. ⁊ Spec. in ti°. de loca. §. nūc aliqua. in 3ª. col. ⁊ docto. moderni. in l. si quis ante. ff. de acqrē. pos. Sciēdum est ergo: s3 Angelū de aretio. in. §. q2 vo. el p°. in auctē. de nō alie. aut per. re. ec. ⁊ Paulum de castro in. d. auc. si quas ruinas. q̄ forma cōtractus emphiteotici potest esse duplex. Una: q̄ a p̄ncipio prestet' certa quātitas: ⁊ postea cōstituat' aliqs census annuus qd exēplificat Jacobus de aret. vbi supra di. q̄ si res que datur in emphiteosim valet cētum: a p̄ncipio debent numerari: ⁊ dari dn̄o septuagita: vel circa. Et postea constituat' aliquis modicus census annuus p̄cipaliter in recognitionē dn̄ij directi: q̄3 ratione fructuū. Et iste modus antiquitus multū erat in vsu. Alia vero forma cōtractus emphiteotici est: q̄ a principio nihil prestet': sed tātū constituat' annua pensio: ⁊ hec datur nō tātū in recognitionem directi dn̄ij: sed etiā ratione reddituum ⁊ fructuū: s'm Saly. in l. i. C. de iure emphi. ⁊ Bal. in addi. ad Spe. in ti°. de loca. vbi dicit: q̄ emptor soluit pro re: cōductor pro vsu: sed emphiteota pro vtroq3. Et hūc modu3 dicit Cy. in. d. l. i. C. de iure emphi. seruari: ⁊ esse nūc in vsu scilicet q̄ nihil prestatur a principio. Et ideo hic modus: facit veru3 contractū emphiteoticum: quia cōsuetudo facit legē. l. de qbus. ff. de legi. H

His autem presuppositis dico: q̄ iste emptor pōt dare ad emphiteosim dictu3 fundū pro qnq3: pro cētenario: cum bona ɔscientia. Na3 cū coīter locans possessiones recipiat saltē qnq3 pro cētenario: ut etiam impugnātes hūc ɔtractu3 cōfitent': multo magis hoc facere pōt dans ad emphiteosim in casu nr̄o. Qd probat' sic arguendo. Cōcedens alteri rem suā vtēdam pro annua pēsione: vel cēsu: tanto maiorem accipe pōt pensionem: vel cēsum: quāto per hāc concessionem plus derogat iuri suo: ⁊ meliorē facit cōditionem eius cui ɔcedit: ac plus iuris in eum trāsfert. Quanto enim qs maiora alicui tribuit: tanto illu3 ad maiorem obligat recognitionē: s'm Tho. 2ª. 2e. q. 101ª. ar°. p°. ⁊ faciūt notata in. l. sed ⁊ si lege. §. ɔsuluit ff. de petiti. here. Sed emptor iste dans ad emphiteosim magis derogat iuri suo: q̄3 si simpliciter locaret: ⁊ plus iuris ac cōmodi transfert in emphiteotam: q̄3 faceret in colonum. Ergo saltem debet posse accipere illud: quod sibi daretur a colono. Quod autem dans ad emphiteosim magis deroget iuri suo: q̄3 si simpliciter locaret: patet: quia per ɔtractum emphiteoticum: datur emphiteote vtile dn̄ium: sicut affirmāt etiam argumēta in cōtrarium adducta: ⁊ idem notat' in. l. i. §. q̄ autē. ff. de supfi. non aūt simplici conductori. l. si qs cōductionis. ⁊. l. ad probationem. C. loca. ⁊. l. nō solum. ff. eo. ⁊. c°. inter dilectos. de fide instru. Similiter naturalis possessio: nō confert' simplici cōductori. c°. si dilecti. de p̄scrip. ⁊. l. i. C. de vsucap. ⁊. l. si aliquam. ff. de acqr. pos. ⁊. c°. inter dilectos. de fide instru. circa finē. Ibi nec ad plenu3 possessio: sed bene emphiteote acquirit' naturalis possessio. l. naturaliter. ff. de acq. pos. Et tamen iste emptor trāsferens dn̄ium vtile in emphiteotā: ⁊ se priuans illo: dans quoq3 ei naturalē possessionem ipsi9 fundi: nō recipit in hoc casu aliquod p̄cium: nec solutionem vllā pro dicto dn̄io vtili: ⁊ naturali possessione. Et ideo cum ex hoc multū deroget iuri suo. Et multū iuris trāsferat in emphiteota3. Ad maiore3 pensionē: siue cēsum debet teneri ipse emphiteota: q̄3 si eēt simplex colonus. Preterea iste emphiteota hab3 ius edificādi in re. Et faciendi meliorationes suas. l. i. ff. de superfi. Quas si velit vēdere: si nolit eas dn̄s emere: potest alij vendere: ut habet' in. l. iij. C. de iure em. Nō āt simplex colon9 ⁊ ɔductor: potest supedificare ad libitum: ⁊ facē melioratiōes suas: ut per doc. ind. l. i. ff. de superfi. Et iō cū hēat min9 iuris: nō d3 tātū soluē: quātū ēphiteota q h3 dicta iura sine aliq̄ p̄cij solutōe G

Non obstat modu3 dum dicit': q̄ in emphiteotico ɔtractu d3 ɔstitui modica pensio: q2 rn̄deo negādo. ⁊. l. ij. C. de iure emphi. ad hoc allegata: nihil dicit ad hoc ɔpositū: sed bn̄ lex. iij. dicit q̄ qn̄ p̄mus emphiteota vult vendere alteri ius suū: ac sua melioramēta: q̄ dn̄s si nō vult ip̄e ea emere: d3 recognoscere: sc3 emphiteota3: ⁊ pro hac recognitiōe nō debet accipe: nisi qnq̄gesima3 p̄cij. Sed hoc nihil ad rem facit. Deinde posito sine veri p̄iudicio: q̄ aliq̄ lex inueniret' dicēs: q̄ in ɔtractu emphiteotico ɔstituit': modica pēsio pro cēsu: intelligeret' qn̄ ipse cōtractus emphiteoticus fit in forma antiqua: scilicet quādo emphiteota: dat a principio quātitatem aliquam: ita q̄ emit vtile dn̄ium: ⁊ alia iura que ɔpetunt emphiteote: utputa dans. 70ª. vel circa: si res valet cētu3 ut dicit Cy. in predicta. l. i. C. de iure emphi. quia tunc constitui debet modica pensio: que ⁊ d3 dari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

in recognitionem directi dñij. Tũc eniz esset illici/
tum: ꝙ emphiteota solueret magnũ cẽsuz: ⁊ bene
ꝓcederẽt argumenta ꝯria. Quando aũt fit ꝯtra/
ctus emphiteoticus: ẜm formã scdam: que nunc
est in ꝯsuetudine: per quam nihil dat emphiteo/
ta pro re: nec pro vtili dñio: ac nãli possessione: ⁊
alijs iuribus que acqrit ex hoc ꝯtractu: sed tantũ
modo ꝯstituit annuã pẽsionem: tũc iste cẽsus non
daẜ: tm̃ in recognitionem directi dñij: sed etiam
⁊ ꝑncipaliter rõne fructuum: ut supra patuit. Et
ideo teneẜ ad pẽsionem ꝯdignam: ẜm quãtitatez
redituuz. Aliter esset iniustitia ex ꝑte emphiteote
qui locupletareẜ cum aliena iactura: ꝯtra legem:
nam hoc natura. ff. de ꝯdi. inde. ⁊ c°. suam. de pe/
nis. ⁊ c°. locupletari. de reg. iu. li°. 6°. ⁊ l. si qs mã
cipij. §. ꝓculus. ff. de institu. H

NOn obstat duz dĩ: ꝙ q² emphiteota hʒ plus
iuris in re: q̃ʒ simplex colonus: ideo dʒ min⁹
soluere. Quia hoc argumẽtum cõcludit ꝯrium.
Nã cum in casu nr̃o: illud ius ꝯsequaẜ per cõtra
ctum emphiteoticum: sine vllo ꝑcio: teneẜ ex hoc
ad maiorẽ solutionẽ annuam: ut patet ex ꝑceden
tibus. I

NOn obstat etiam: ꝙ emphiteota teneẜ ma/
nutenere rem suis sumptib⁹ nõ colonus: q²
respõdeẜ: ꝙ cuz emphiteota habeat possidere rez
ĩ perpetuũ: sua interest ipaz manutenere: ⁊ bonifa
cere: maxime cũ meliorationes sint sue. Colonus
aũt finito termino: desinit rem ampli⁹ tenere. Et
ideo sua sic nõ interest: rem manutenere. Vñ me
rito emphiteota ad hoc teneẜ rõe perpetue posses/
sionis: quã est habitaturus si vult. Quia hec ma
nutẽtio: tota ꝯuertiẜ finaliter ad suum cõmodũ:
⁊ sic nõ faceret: tãdem sentiret detrimẽtum. Colo
nus vo paruo tp̃e comparatiue est repotiturus.
Et ideo ad eum nõ ꝑtinet refectio rei. Et ad hoc
faciũt notata per Cy. in. l. legez. C. loca. ⁊ per Bal.
in. l. i. C. de iure emphi. Ubi dicit: colonum non te
neri ad impẽsam ꝑpetuo duraturã. Et in his ter/
minis loquunẜ leges dicẽtes: colonum nõ teneri
rem manutenere. Nam bñ teneẜ ad illam impẽ/
sam: que est pro tp̃e vsus sui duratura. Et nihil
repetere põt a dño ꝓpter hoc: facit tex. in. l. diuor/
tio. §. impẽdi . cum sequẽti. ⁊ qd̃ ibi nõ. ff. sol. ma.
⁊ in. l. in reb⁹. §. possũt. ff. cõmo. Et qd̃ notat Bar
to. in. l. impẽse. ff. de impẽ. in re. do. fac. ⁊ in. l. ꝑdia.
§. antepenul. ff. de fide instru. Et ideo cõ ita tenea
tur colonus: qui hʒ vsum rei ad tẽpus ad manu
tẽtiones necessarias pro suo tp̃e: sicut emphiteo/
ta ad ꝑpetuas: q² habʒ in perpetuũ rem possidere.
Nõ debet magis soluere colonus: q̃ʒ emphiteota
q̃uis nõ teneaẜ ad impẽsas ꝑpetuo duraturas:
q² ut dictum est: nõ habet rem tenere in perpetuũ
sicut ipse emphiteota. K

PReterea cuz colonus simplex nõ habeat ius
in re: nõ est equum: ꝙ teneat ad impẽsas ꝑ/
petuo duraturas: ⁊ ad manutenẽdum rem in per
petuũ. Sed cum emphiteota habeat vtile dñium
⁊ nãlem possessionẽ: nihil tñ pro ea soluẽdo in ca
su nr̃o: ꝯgruum ⁊ debitũ est: ut eam manuteneat
Qui enim in vno grauaẜ: in alio debʒ subleuari:
⁊ ecõtra. l. eum qui. ff. iureiu. ⁊ hec respõsio valet
etiam ad duas sequẽtes obiectiones. L. Nõ obstat
quoq̃ʒ: ꝙ emphiteota teneẜ ad pẽsionez: licʒ pars
rei pereat: ⁊ ꝙ ꝓpter sterilitatem nõ impetrat re/
missionem. Non aũt sic est in colono: q² rñdeẜ: ꝙ
hec sunt vera de emphiteota: qui soluit a ꝑncipio
debitam q̃ititatẽ precij: pro re accepta ad emphi
teosim: qa cum hoc casu soluat pẽsionem ꝑncipa
liter ꝓpter recognitionẽ directi dñij: sitq̃ʒ modica
pẽsio: nõ est ratio: quare ipse emphiteota non te/
neaẜ ad illaz etiam tp̃e sterilitatis: ⁊ qñ pars rei
perijt: dũmodo nõ tota res pereat: nec maior pars
eius: q² semꝑ in hoc casu remanet directum dñiũ
in re: qd̃ debet singulis annis recognosci. Et ita in
telligiẜ. l. pª. C. de iure emphi. Quando aũt a ꝑn
cipio nihil dedit emphiteota pro re: sed tantũmo/
do ꝯstituit annuũ redituz. Et per ꝯñs teneẜ dare
nõ paruũ cẽsum: sed magnũ: ⁊ saltem tãtum quã
tum colonus: rõnibus ꝑdictis: q² hoc casu datur
ꝑncipalr̃ ratione redituum: ⁊ secũdario in reco/
gnitionẽ directi dñij. Eadẽ ratione quare remis/
sio fit colono: debʒ etiam fieri ipsi emphiteote. Nã
vbi est eadẽ ratio: dʒ etiam esse eadẽ iuris dispo/
sitio. l. a ticio. ff. de vbo. obli. l. pª. C. de liber. pre. vel
exhe. ⁊ c°. trãslato. de ꝯstitu. De silibus enim idem
debet eẽ iudicium. l. non possunt. ff. de legi. l. seruis
legatis. ff. de leg. 3°. l. si libellũ. C. de diuer. res. l. loci.
§. si fundus. ff. si ser. ven. Et hãc opinionem dicit
Saly. in. l. i. C. de iure emphi. esse de mẽte Bart. ⁊
aliorum doc. in di. l. i. In qua Albricus refert: ꝙ
Mar. de furno in tractatu huius tituli: ⁊ Hosti.
in sũma: in ti°. de locato: tenẽt ꝙ tali emphiteote
sit fienda remissio. Qui etiam dicũt: ita seruari ꝑ
textũ in. l. si vno. in ꝑnc. in. v. vectigali fundo. ff. lo
ca. ⁊ videẜ equum in foro ꝯscie. Et fuit etiam opi
nio Nicolai de matarellis d Mutina: quã refert
Cy. in. l. i. C. de iure emphi. Et ita etiaz consuluit
dñs Frã. de aretio: in suo cõsilio. 140. vbi dicit: ꝙ
ẜm cõem opinionem doctoruz: debet fieri talis re/
missio: vnde Bald. in. d. l. i. C. de iure emphi. dicit
ꝙ qñ de emphiteosi soluiẜ tãtũ: quantuz de loca/
tione annuali: debet fieri remissio: nõ solũ: ꝓpter
guerram: sed etiã ꝓpter quãcũq̃ʒ aliam sterilitatẽ
⁊ cladem:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

τ cladem τ hāc opinionē eē tenēdā determinat reuerēdus pater frater Angelus de clauasio in sua angelica.in ti.de emphiteosi.§.16°. M

Preterea posito sine preiudicio veri:q̄ iste emphiteota teneatur ad pensionem :etiam nō obstāte de perditiōe partis rei:τ sterilitate:di/citur:q̄ habet ex alia parte emolumētū:q̄ si res recipiat augmentū:siue latentē:siue apparentem erit cōmodo ipsius emphiteote:nec ꝑpterea au gebitur pensio:q2 eius est cōmoda sequi:q incō/moda sequit̄.l.eius est.ff.de reg.iur.Et hanc opi nionē tenet Jacobus de are.Albri.Bar.τ Saly/cetus in.d.l.i.C.de iure ēphi.τ Pet.de bella p.τ Cy.in eadē lege.τ Joā.an.in addi.ad Spec.in ti.de loca.§.nūc aliqua.versi.116°.τ canoniste cōi ter in.c°.potuit.de loca.τ ibi Inno.Et faciūt ad hoc notata per glosam in.l.merces.§.vis maior.i verbo.cui.τ ibi Bar.ff.loca.τ per Bal.in.l.ea q̄ C.de aluuio.Nec obstat huic opinioni.l.item si fundi.§.sed si insula.ff.de vsufruc.q2 aliud est in emphiteota:q̄ in vsufructuario:q2 emphiteota habet fortius ius in re:q2 h3 vtile dñiu3:τ dura/bile:qd̄ nō extinguit̄ morte:ut in vsufructuario. Hoc aūt emolumentū:nō h3 simplex colon⁹ ꝟm aliquos doc.p legē secundā.C.de aluuio.Et po/sito etiā:q̄ idem eēt in colono per notata in.l.legē C.loca.maxime per Cy.clarū est:q̄ ampliorē vti litatem ex hoc augmento h3 emphiteota:q̄ colo nus:q2 acquirit vtile dñium:τ naturalē possessio nem illius augmēti in ꝑpetuū.Et ideo nō debet soluere minorē pensionē rōne sterilitatis: vel de/perditionis rei:q̄ colonus:cū ad eū ꝑtineat ius augmenti:τ meliorationis rei in ꝑpetuū:qd̄ non pertinet ad simplicē colonum. N

Preterea si thesaurus inueniret̄ ab aliquo i re emphiteota:data ad hoc opera ab illo in uentore:medius esset emphiteote rōne vtilis do minij:τ medi⁹ directi dñi:ꝟm Spec.in ti.de loca. §.nunc aliqua.ver.132°.τ ibi Jo an.per.l.primā ad fi.ff.si ager vec.vel emphi.pe.Si vo ille inue niens:nō dedit ad hoc opera3.Ipse debet habere mediū:ut in.§.thesauros.in ꝟsi.q̄ si in alieno.in sti.de rerū diui.De alio aūt dimidio directus do minus mediā partē habebit:τ alia3 emphiteota si vera est opinio Spec.si aūt ipse emphiteota i uenisset dictū thesaurum :nō data ad hoc opera media pars eēt sua rōne inuentionis:τ de alia di midia deberet habere dimidiam rōne vtilis dñij: data hac opinione Spec.pro vera.Si aūt inue/nisset data ad hoc opera:etiā deberet habere dimi dium toti⁹ ꝑdicta rōne.Et facit ad hoc.d.§.the/sauros.insti.de rerū diui.Nō aūt sic esset in colo no simplici:qui nihil iuris h3 in re. O

Insuper si dominus egeat ꝑ se domo alteri lo cata:pōt reuocare locationē:τ ipsam domu3 auferre ꝯductori.l.ede3.cū similib⁹.C.loca.Nō sic aūt in emphiteota:ꝟm Joan.and.in addi.ad Spec.in ti.de loca.§.nūc aliqua.versi.4°.Si er/go cōsideremus grauamina emphiteote:τ colo/ni:τ similiter eoꝝ priuilegia:inueniem⁹ sine cōpa ratione meliorē cōditione3 ipsius emphiteote:q̄ coloni:τ ideo qñ ipse ēphiteota nihil soluit a ꝑn cipio pro re:s3 tantūmodo ꝯstituit annuā pensio ce3 sicut colonus:debet soluere saltē tantū quan/num colonus.Et istā opinionē tenet predict⁹ Re uerēdus pater frater Angelus de clauasio i quo dam suo consilio super hoc edito:qd̄ incipit.Vi/di in quo cōcludit talem sic dantē re3 suā ad em/phiteosim:posse recipere tāta3 pensionem ab em phiteota:quāta3 reciperet a simplici colono.Et ēt plus tantū:quantu3 ad iudiciū bonoꝝ virorum posset perpēdi:q̄ dñium vtile:qd̄ habet ipse em/phiteota in re tali modo data:magis valeat seu extimaret̄:q̄ expense:τ alia onera:que habet ip se sustinere:pro cōseruatione dicte rei:qñ cōmu/niter inueniuntur ꝯductores taliū reru3:isto mo do datarū:sub tali annuo censu. P

Hanc quoq̄ pensionē posse accipi cu3 bona cōscientia cōsuluit dñs Franciscus de curte iuris monarcha :ac lector in studio papiensi :in suo cōsilio:qd̄ incipit.Super ꝑposita cōtingētia. Et domin⁹ Petrus de grassis iuris vtriusq3 do ctor:ac lector in eodē studio papiēsi:in suo ꝯsilio qd̄ incipit.Viso casu supra posito:τ dñs Federi/cus de lampugnano iuris vtriusq3 doctor:de col legio Mli:in suo cōsilio:qd̄ incipit.Et si ꝑ excel lentissimos.Et pater frater Baptista de sallis or/dinis minoꝝ:in sua rosella.in p°.c°.de vsura.§. 47°.τ multi alij fratres tā ordinis nr̄i:q̄ etiam alioꝝum. Q

Et ad ꝑbandā hanc veritatē adducit̄ tert.l aūt.perpetua .C.de sacrosan.eccle.τ in.c°. alias.§.perpetua.10ª.q.2ª.vbi dicit̄:q̄ si res dā/da ad emphiteosim eēt ꝑciosa:sed parum:aut ni hil prestet pensionis:res ipsa ē subtiliter extimā/da:τ ꝟm eius valorē:τ extimationem:debet iusta pensio cōstitui.Ex quo textu patet:q̄ nō est ne/cesse in emphiteosi min⁹ soluere:q̄ i simplici lo catione:imo plus soluitur:qñ res est preciosa:lic3 sit parui redditus:q2 in emphiteosi ista habetur respectus ad dñium vtile rei emphiteotice:τ ad alia iura que transferunt̄ in emphiteotā:qua ra/tione potest plus recipi:q̄ percipiatur ex cōmu/ni locatione. R

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Et ad decisionẽ casus nostri: est textus. in .d.
§ q2 vero leonis. in autẽ. de nõ alienã. ⁊ glo.
in dicta. auten. perpetua. ⁊ in dicto. c°. perpetua.
vbi habetur: ꝙ iusta pensio rei dande ad emphi
teosim est: quando pensio viginti annorum com/
prehendit totam extimationem ipsius rei. Et sic
quando res valet mile: ut ĩ casu nostro: iusta est
pensio de. 50ª. omni anno: qui in viginti annis as
cendunt ad summam de mile: ⁊ consequenter iu
sta pensio istius fundi: ad emphiteosim dandi
erit de quinq3 pro centenario: quia cũ lex ciuilis:
vel canonica taxat precium super aliqua re: illud
precium est etiam iustum in foro conscientie: vt
dicit cepolla in dicto tractatu: de contractibus si/
mulatis. in. 3°. casu principali. in. 2ª. presumptio/
ne. in versiculo. dubitatur apud multos. ⁊ alle/
gat. l. prosperit. ff. qui ⁊ a quibꝰ. In eadẽ quoq3
presumptione: in fine secunde columne: dicit
predictus doctor: ꝙ vbicunq3 lex: vel canon: pro
uidet super certo disponendo: ẜm aliquam ra/
tionem: obtinet in foro iudiciali rationabiliter:
⁊ etiam in foro conscientie: ẜm beatum Tho/
mam: ut refert: ⁊ tenet Florianus in. l. ex parte he
res. §. seruo. ff. familie herciscũ. ⁊ notat Bald. in
autẽ. ingressi. in. 9ª. col. C. de sacrosan. eccle. ⁊ Jo.
de anania in. c°. p°. circa fi. de testa. ⁊ probatur in
c°. p°. de cõsti. ⁊ in. c°. q2 pleriq3. de imu. eccle. S

Et cõfirmanť ꝑdicta. Nam de cõsuetudine
maxie in ciuitate Medi: in q̄ semp fuerũt ex
cellentes doctores: ⁊ expertissimi: ac religiosissimi
viri: iste contractus venditionis: cũ pacto de re/
trouendendo: ⁊ datione ad libellũ: cum predicto
censu quotidie celebratur publice: ⁊ palã a prin/
cipio: ut ita dicam creationis ciuitatis: ergo non
debet dici illicitus: vel vsurarius. Et probať hoc
per. l. quis sit fugitiuꝰ. §. apud labeonẽ. ibi. Quia
id facit: quod ei publice facere licere arbitrať. ff.
de edili. edic. ⁊ ibi Bar. dicit per illũ textũ: ꝙ si qs
facit aliquẽ actum: vel cõtractũ: qui extimatur
cõiter licitus: ⁊ tamen est in rei veritate illicitus:
q2 sapit vsurariã prauitatem. Nihilominus non
iudicabitur vsurarius: qđ est notandũ pro mer/
catoribus: ⁊ alijs qui quotidie faciũt multos cõ
tractus: qui reputanť liciti: in illo loco: q2 non di/
cuntur cõmittere vsurã: licet dicti cõtractus ha/
berẽt: in se aliquẽ defectum. Nec forte peccant: ni
si esset ignorantia supina: ⁊ nõ curarent: nec vel/
lent informationẽ veritatis habere. arg. in. l. nec
supina. ff. de iuris: ⁊ fac. igno. Predictũ tamen
dictũ Bar. debet intelligi: non vbi per expressam
iuris dispositionẽ cõtractus decideret vsurariꝰ.

Sed vbi ex aliquibus ꝯiecturis: seu presumptio
nibus: posset presumi vsuraria prauitas Q2 istã
ꝑsumptionem: dato ꝙ vera eẽt: tollit cõsuetudo
⁊ cõis obseruantia ciuitatis: q2 ꝑsumitur pro eo
qđ palam: ⁊ bona fide fit: ⁊ non clandestine seu
occulte: ẜm Bar. in. l. frater a fratre. ff. de cõdi. in
de. ⁊ Jmolã in. l. i. §. fuit quesitũ. in. 3ª. col. ff. ad
tre. ꝓpter clãdestinitatẽ eniȝ ꝑsumitur dolꝰ. Si
vo palã: secus. Et iõ sexꝰ muliebris: ⁊ rusticitas
non excusant vbi facerent clã: quia tũc ĩ eis pre
sumeretur dolus: ẜm glo. singularẽ. Bal. ⁊ omẽs
in. l. i. C. de interdic. ma. Quanto ergo fortiꝰ in ci/
uitate metropoli Medi: vbi constituuntur: ut ita
dicam iura: ⁊ ĩconcussa religio versať. Et iõ de
cendum est: cõsuetudineȝ tanti tẽporis: cuiꝰ non
extat memoria in cõtrariũ declarare: ⁊ demon/
strare: in hoc passu nullã censeri: nec esse prauita
tem vsurariã. Consuetudo eniȝ talis excusat: nõ
solũ quo ad forũ iudiciale: ut notat Bart. vbi. s.
sed etiã quo ad deũ: ẜȝ Panor. in. c°. cũ venera/
bilis. de cõsuc. qui dicit idẽ tenere Inno. in. c°. ꝑ
tuas. de simo. ⁊ allegat ad hoc textũ. in. c°. gaude
mus. in fi. de diuor. ⁊ glo. in. c°. vnico. in verbo. đ
cetero. de postu. ꝑla. li°. vj°. Et facit ad ꝑdicta: ꝙ
cõsuetudo põt aliquẽ cõtractũ approbare: vel
ĩprobare: ẜm Bal. in. l. per diuersas: in. 2ª. col. C.
man. ⁊ plus dixit Joan. de imo. in cle. pª. de elect.
ꝙ tolleranť gesta virtute cõmunis opinionis: li/
cet postea declararetur dictã opinionẽ cõmuneȝ
nõ fuisse iuridicã. Talis ergo consuetudo: in istis
ꝯtractibus est attendẽda. ar. in. l. semp in stipula/
tionibus. cũ ibi nõ. ff. de reg. iur. presertim cum
ista iustificatio pensionis libellarie: sit introducta
de iure ciuili: ut patet ex ꝑallegatis iuribus. s. §.
q2 vero leonis. in autẽ. de nõ alienan. ⁊ in auten.
perpetua. C. de sacrosan. eccle. Consuetudo eniȝ
vel statutũ vnius loci qđ est ius cõmune in illo lo/
co: ut in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ insti. de iu
re natu. gen. ⁊ ciui. §. p°. iuncto. §. ex non scripto
eodẽ ti. ⁊ coniuncta lege. de qbus. ff. de legi. potest
mutare: vel diminuere: aut emendare id quod đ
iure cõmuni est introductũ: vt ꝓbatur per legeȝ
ius ciuile. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ habeť per doc. in di
ctis iuribus. ⁊ in. §. sed naturalia. insti. de iure na
tu. gen. ⁊ ciui. Et facit ad hoc qđ habeť per doc. ĩ
l. sancimus. C. de nup. ⁊ in autẽ. nouissima. C. de ĩ
offi. testa. §. ꝙ per statutũ: vel ꝯsuetudinẽ. potest
legitima diminui: ⁊ distingui: licet in totũ nõ pos
sit tolli.
M

Et facit ad predicta: ꝙ res intelligitur tantũ
valere: quantũ venderet communiter: ⁊ in lo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

to publico: ⁊ pluribus dieb⁹ subastata: ꝫm Bal.
⁊ doc. in. l. si seruus. ff. de cōdi. fur. Cum ergo pre
cium siue census taliū rerū: ad emphiteosim da/
tarum: cōiter ⁊ publice sit quinqꝫ pro cētenario
valoris ipsarū: ideo hec erit iusta pensio quā con/
suetudo inueterata approbauit. ¶ Minime enim
sunt mutanda que semꝑ certā habuerunt inter/
pretationē. l. minime. ff. de legi. Et consequenter
nō poterit dici iniustū preciū: ⁊ maxime: qr mul/
ta pia loca: ⁊ multe religiose ꝑsone: istos cōtract⁹
libellarios: hoc modo faciunt: ⁊ antiquitus fece
runt: quos nō est verisimile fecisse: nisi cū cōsilio
peritorū: ⁊ diligenti examīatione: vtrū cuꝫ bona
ↄscientia fieri possint: nec est credendū: ꝙ illos fe
cissent: si licite nō essent. Cū ergo cōsuetudo fre/
quētata in ciuitate: ⁊ q̄litas bonaꝝ ꝑsonaꝝ faciāt
cessare presumptionē vsurarū: ut cōcludit cepol
la in suo tractatu de cōtractibus simulatis: in pe
nul. casu qd etiam cōsuluit Petrus de ancha. i
ↄsilio. 19°. incipiēte: presens dubiū: referēdo ꝟba
Baldi. in. l. i. in. 3ª. q. C. de his que pe. no. ⁊ ideꝫ te
nuit idem Petrus in qōne ꝑ eū disputata: quaꝫ
refert in. c°. peccatū. de reg. iur. li°. vj°. ⁊ Anto. de
but. in. c°. in ciuitate. de vsur. ideo nō est dicēduꝫ
nec opinandū: ꝙ ipsi religiosi: ⁊ catholice perso/
ne: tales cōtractus fecerint cā vsure: ⁊ auaricie: ⁊
bene facit qd voluit Pet. de ancha. in disputa/
tione sua incipiēte. Antiquis: ⁊ modernis tēpori
bus: viri catholici: ⁊ cōsciētia timorati ⁊c. quam
refert Jo. de ana. ad plenū: i. c°. i ciuitate. d vsur.
in. vj°. argumento: pro parte affirmatiua: ꝙ pre/
stita Venetiaꝝ: mōtes Florētini: ⁊ loca Janue sīt
licita: ⁊ ꝙ in talib⁹: in q̄bus possent adduci argu
menta ad vtrāqꝫ partē: est sequēda consuetudo
optima legū interpres. c°. cū dilectus. de ↄsue. ⁊. l.
fi. de interpretatione. ff. de legi. qr sicut lex positiua
interpretaṫ legē diuinā: sic dicendū est de statuto
⁊ ↄsuetudine particulariū locorū. Et iō infert: ꝙ
credere debent hoīes moderni tpis: eoꝝ antiquos
catholicos: ⁊ deuotos fuisse: ut attestanṫ corpora
sanctorū: que ibi sunt: ⁊ multitudo ecclesiaruꝫ: ac
monasteriorū: ⁊ eorū mirifica ornamēta: ⁊ ꝙ nō
instituissent ipsa ꝓstita: sine magna ꝓuidentia: ⁊
plus. Quia a tāto tēpore citra. s. fuerūt plurimi
sancti patres: ⁊ epi in premissis ciuitatib⁹: ⁊ plu
res Romani pontifices iusti: ac sancti viri: q cō/
suetudines prauas locoꝝ reprobauerūt. Et tamē
de ista nō fecerūt mētionē: quā nō potuerūt igno
rare: cū oībus fere xpianis principib⁹ nota sit: ⁊
multi habeant prestita: ⁊ etiam cardinales: ⁊ alij
multi. Merito non est credendū eos: hos dissi/
mulasse: si vsuraꝫ credidissent: hec ille. Et nos di
cere possumus in ꝓposito: ꝙ ex quo tanto tempo
ris spacio: cuius initij memoria nō est in contra/
rium: ciues bone fame: ac rectores piorum loco/
rum: ⁊ religiosi viri: ut nouit quasi tota xpianitas
istos contractus liuellarios: huiusmodi nature
publice contraxerunt: ⁊ Romani pōtifices: Car
dinales: ⁊ Archiepiscopi: non ignorauerūt: imo
non improbando pertransierunt: ⁊ quidam de
eis specialiter approbauerunt: ⁊ iustos esse affir
mauerunt: ut Martinus quintus: sicut supra di
ctum est: malum est: ⁊ non sine culpa: velle deci/
dere: ꝙ in ipsis vsuraria prauitas committa//
tur. ¶

NOn obstat modo autentica. perpetua. cum
glo. C. de sacrosanctis ecclesijs. ⁊. §. quia vero
leonis in autentica. de non alienandis. s ꝙ quan
do res locabatur pro sex: debet dari ad emphi//
teosim pro quinqꝫ: quia debet fieri diminutio: in
sextam partem: quia respondetur: ꝙ ipsa iura lo
quuntur: quando res que datur ad emphiteosiꝫ
indiget reparatione: ⁊ labore: ut reficiatur: ⁊ re
stauratur: quia est possessio multuꝫ inculta: et/
deserta: vel domus ruinosa: ⁊ in periculo deterio
rationis. Et ꝙ hoc sit verum patet: quia ibi agi/
tur de ecclesia danda ad emphiteosim: ⁊ ibi non
presupponitur: ꝙ anteq̄ꝫ peruenerit: ad ecclesiā
fuerit data ad emphiteosim: imo si consideretur
textus innuit contrarium. Hoc autem non po/
test fieri si res est bona: ⁊ fertilis: ut patuit supra
in secundo dubio. Nam res ecclesie non potest
dari ad emphiteosim in perpetuum. §. aliena//
tiones. in autenti. de non alienandis. Sed bene
ꝫm quosdam si est domus ruinosa: vel possessio
inculta: ⁊ infertilis. autenti. si quas ruinas. C. de
sacrosanctis ecclesijs: ⁊ ideo ratione laboris: quē
sustinere tenetur emphiteota: ⁊ expensarum:
in reparando: ac periculi deteriorationis ad ip/
sum emphiteotam pertinentis: remittitur ei sex/
ta pars illius pensionis: quam solueret si accipe/
ret soluꝫ ut colonus: quia non teneretur rem re
ficere sumptibus suis: ac reparare: ⁊ meliorare
ipsam. Hoc autem deberet etiam inter seculares
fieri. Et ꝙ predicta iura sic intelligantur osten//
dit Archidiaco. super ipsa auten. perpetua. vbi
sic dicit ad litteram. Dic ꝙ est ecclesie vtilitas: q̄a
periculum deteriorationis pertinet: ad emphi//
teotam: non ad ecclesiam. C. de iure emphi. l. pri/
ma. Unde ꝓptera ecclesie expedit tali mō con/
cedere in ēphiteosi: hec ille: q si dicaṫ: ꝙ q̄n res ē
ruinosa: oꝫ deduci tertia pars. d. aūt. si quas rui/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nas fm vnā opinionē: vel due partes fm comunem respondetur: q hoc est verum si detur aliqua conueniēs portio a principio. Et in hoc casu loquitur. d. aūt. vt ibi dicit dominus Accursius glosator Jura autē contraria nō loquūtur in casu isto. Et si iterum dicatur q illa aūt. perpetua. loquitur in principio de re fertili: quod patet quia subditur: q si clade diminuta fuerit &c. respōdetur: q licet in casu dicte autētice res sit alicuius redditus: tamē est indigēs magna reparatiōe: & restauratiōe. &c. & reputatur quādamō iter ifructuosa: quāuis habeat aliquē redditū: quia quod minimū est. &c. Non enim habet redditum conuenientē: & proportionatum alijs rebus fertilibus. Et hoc affirmat glosa ordinaria in. c°. perpetua. x^a. q. 2^a vbi. d. aūt. de verbo ad verbum recitatur: & est ibidem canonizata. Unde super illa verba in principio ipsius autētice. s. perpetua quoq emphiteosis in his rebus permittitur. &c ait glosa. In his rebus. s. nō multum vtilibus: hec illa. Quod autē sequitur: q si clade. &c. nō innuit rem esse fertilem: de qua loquebatur in prī. Sed est sensus illius autēt. q si res quando venit ad ecclesiā locabatur pro sex: potest dari pro quinq ad emphiteosim: ratione laboris & restaurationis &c. vt supra: q si postq peruenit ad ecclesiam res clade diminuta sit: debet fieri remissio in emphiteosi habita cōsideratione constantis pensionis & redditus: q si pur dicatur dicta iura loqui de emphiteosi rei fertilis: & subintelligi quando alias data fuerat ad ēphitheosim: respōdetur q oportet sub intelligi in casu dictorum iurium: q emphiteota dat aliquid a principio. Nam sm Cynnū in. l. i. C. de iure emphi. quando res ecclesie fertilis datur ad emphiteosim. s. auctoritate apostolica itercedēte: prestatur saltem aliqua portio a principio. Cum igitur in dicto casu dederit emphiteota a principio post aliquam portionem: non est mirum si sexte partis fienda est remissio: hoc aūt etiam fieri deberet inter seculares: sed nihil facit ad casum nostrum. X

Si autem quis velit omnino defendere: & obstinanter asserere: q dicta iura loquuntur quādo a principio nihil datum fuit: respondetur: q determinatio illorum iurium solum habet locum in rebus ecclesiasticis. Unde arguit glosa ordinaria domini Accursij ibi in oppositiōibus di. Ergo deterior est conditio ecclesie: q secularis: & respondet. Sed hoc facit ecclesia propter sterilitatem qnq vētură: quando secularis remitteret totū: hec illa. In quibus verbis affirmat. Primo q secularis dans ad emphiteosim: si locando inueniret sex annuatim: idē potest accipere ab emphiteota: qd intelligitur quando nihil datur a principio. Secundo dicit q ideo ecclesia si locando acciperet sex: ab emphiteota non accipit nisi quinq: quia dimittit hanc portionem: ne teneatur facere: remissionem propter sterilitatem. Ita q vult totum periculum semper remanere emphiteote: ratione talis diminutionis. Secularis autem qui accipit tantum quantum a colono: & forte aliquid plus dando ad emphiteosim: declarando tamen vt supra: remittit propter sterilitatē Et sic concordat Accur. cum dictis in superioribus & confirmat conclusionem nostram. Et licet det et aliam solutionem dicens: q in casu dictorum iurium res erat solita locari pro sex: deinde postq peruenit ad ecclesiam aliqualiter est deteriorata. Ideo debet fieri remissio in sextam partē: quando datur ad emphitheosim: & sic nihil faceret ad propositū nostrum. Tamen dicit primā solutionē esse veriorem. Preterea nō est verum: q in dicta autē. dicatur q ecclesia teneatur: vel debeat remittere sextam partem: sed sic ibi dicitur ad litteram. Non imminuendo nisi in sextam partem: qd exponēs glo. ordiaria i. d. c°. pptua i vbo. iminuēdo. dicit idest si ē minuēda: n ē plus mininuēda & sup verbo sextam ait. Non remouet qn plus possit dari. Y

Ex quibus omnibus cōcluditur: n esse verum illud quod supra dicebatur in distinctione huius cōtractus. s. q licet eccl'ia dās ad emphiteosim: si illa res reddit sex deductis expēsis: possit accipere qnq non tamē secularis: sed debet minus accipere ratione seruāde societatis cōis. Et pōt etiā pbari sic falsitas ipsius distinctionis. Nam aut ista pensio de quinq: est iusta aut iniusta: quia nimia fm equalitatem ptractus. Si illa res que datur ad emphiteosim meretur qnq. Ergo & secularis dn̄s illa potest accipere. Si vero nō meretur qnq: dico q rector eccl'ie male faceret: si nolet dare ad emphiteosim nisi pro qnq: nec debet facere talē cōtractum Et facit ad hoc illud qd dicitur. 12^a. q. 2^a. in. c°. hoc ius porrectū. in glos. & in c°. suā. extra de penis: vbi et in glosa dicitur: q si in vēditione plus offertur q res valeat: eccl'ia nō dz recipere: sz tm iustum pciū: licet lex ciuilis dicat: q cōtrahētes possūt se inuicem decipe in pcio. l. in cause. §. penulti. ff. de mino. & l. itē si pcio. §. queadmodū. ff. loca. nā ecclesia in suis cōtractibus debet egtatē seruare: & oēm fraudem euitare. c°. per tuas. de dona. & nō debet pararelaqum. 27^a. q. p^a. c°. de iudeis. Un̄ nō debet eccl'ia: vel platus eius in aliquo: vel minimo decipere cōtrahētē secū: vt notat Anto. de bu. in. c°. continebatur. in p^a. col. extra. de his que fiūt a prela. si consen. ca. & in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

.c°. in ciuitate. de vsur. vbi allegat predictas glo. et in.c°. pleriqz.de immu. ecclesi. et Bald. in auté.ad hec.in penul.col.circa prin. in v. ím super querit.de vsur.et in.d.l.in cause.§.penul.ff. de mino.de quo vide Arch.in.c°.si cupis eé.i 6ª. q pª.et ita tenet sanctus Bernardin9 in suis cõtractibus:qué allegat:et sequit Cepolla veronensis vbi.s.in.3°.casu pncipali.in.2ª.psumptione: et allegat textũ in.c°.p°.§.p°.in ti.de aliena.feu.i vsi.feu.vbi dicit.Ecclesia cultrix iustitie:et auctrix:nõ patitur aliquid cõtra iustitiá in se ferre vel mouere.Qué textũ idem doctor ibidé notat cõtra clericos:et prelatos:dicés:q sepissime contrariũ faciunt sub pretextu:q semp melior cõditio ecclesie fieri debeat.Idé quoqz tenet Archi.in dicto.c°.hoc ius porrectũ.10ª.q.2ª. Z

Et dicit Cepolla vbi.s.sic ad litterá.De iure diuino:et in foro cõscientie:credo q non sit licitũ cõtrahentibus se decipere in precio:etiá citra dimidiũ iusti precij:et etiá in casu:vbi nõ daretur restitutio:et cõtrahentes eét laici:per id qd habet in lege:et in euangelio:quo qsqz iubet alijs facere:qd sibi vult fieri:et prohibet alteri facere qd sibi nolet fieri:ut ex tex.in.pª.di.c°. humanum genus.Certũ est eniz:q vnusquisqz vellet q sibi venderet iusto:equo: et cõi precio:et nullus vellet in pcio decipi:etiá citra dimidiá parté iusti precij.Quia nemo psumitur iactare suũ.l. cũ de indebito.in pn.ff.proba.cum si.Et ad hoc vide glosam notabilé in.l.semp in cõuentionib9 ff.de reg.iur.que dicit:q licet lex dicat q sit licitum cõtrahentibus se decipere in precio:non tñ cõuenit bono viro.Sz in foro cõscientie qlibet debet esse bonus vir:ergo etc.Et ita tenet Bal.p illá glo.quá dicit esse singularé.in.c°.cũ causaz.el 2°.in fi.ex.de testi.et idé tenet Anto.de but.in.d. c°.in ciuitate.in vñ.venio.ad glo.de vsur.et i.d. c°.qz pleriqz.in versi.quintus casus.de imu.eccle.et ibi per doc. A

Non obstat modo qd dicit:ecclesiá nõ posse facere cõditioné suam nisi melioré:qz fateor esse verum:sz nõ debet eá meliorare cum iniusto dãno tertij.Et cũ dicitur q datũ ecclesie nõ censetur amitti:fateor quãdo datur cá ecclesie:et pietatis.Sed in casu nostro nõ psupponit:q emphiteota velit dare ecclesie:nisi id qd res requirit: fm iustũ preciũ:et ideo ipsa ecclesia male faceret plus petédo:vel exigendo.Bene verũ est:q i dubio vtrũ esset modicus:vel nimius census:fauendũ esset ecclesie per iura in cõtrarium allegata.Sed non sumus in casu isto. B

Ex predictis auté patet:q in totũ non est vera illa distinctio.s.q aut res reddit fructus co munes:etc.Et ideo saluo semper meliori iudicio videt sic posse distingui:et primo quãdo dat ad emphiteosim res fertilis:et bona:habés redditus comunes:puta quinqz:vel sex pro cétenario:deductis omnibus expésis:etc.sicut sunt cõiter possessiones istarũ partiũ.Tunc sic est distinguédũ q aut a principio ptractus emphiteotici datur aliquid pro re:aut nihil.Primo casu:aut datur magna pars:ita q parũ plus sufficeret ad emédam totá rem libere.Et tũc debet cõstitui minimus census:qz datur pncipaliter:et quasi in totum in recognitioné directi dñij:et in hoc cãu nõ fit remissio,ppter sterilitaté:aut dperditioné ptis vt.s.Si aũt datur a pncipio due ptes iusti pcij: vel circa:debet etiá cõstitui modicus césus.s.tertia pars illius qd daretur a colono:vel circa: et i hoc casu etiá nõ fit remissio,ppter sterelitaté:qa magis pncipaliter dat iste census in recognitionem directi dñij:licet aliqualiter respectu redditũ.Et maxime:qz est sic modica pésio:q rarissime:vel nunq accidet talis sterilitas:qn aliquo mõ habeat tatũ redditũ:vel vtilitaté:quãtus est césus:et si sit aliquid minus:nõ erit multum.Vñ ppter illud modicũ:nõ debet fieri remissio:et in hoc concordant cõiter doctores in.l i.C.de iure emphi.dũ dicunt:q emphiteote nõ remittit census,ppter sterilitaté.Si vo a principio detur dimidia pars iusti precij:cõstituetur etiá minor césus:q in locatione simplici.s. medietas illius qd daretur a colono:vel circa.Si autez datur a pncipio solũ tertia pars iusti precij:cõstituetur census:diminuédo tertiá parté illius qd solueret colonus:vel circa.Si vo a pncipio detur solũ aliqua parua portio iusti precij:tũc fiet diminutio in sextam parté:vel circa:fm determinationé in dicta auté.ppetua.C.de sacrosan.eccle.et fz quátitatez portionis precij:fiet etiá diminutio pésionis.Et in his tribus vltimis casibus fiet remissio ob sterilitatem sicut in colono: quia ista pensio: non datur tantum in recognitionem directi dominij:sed etiam eque principaliter ratione redditũum:ut.s.Sed ista remissio fiet cum recompésatione vbertatis anni precedentis:vel sequétis: et fiet remissio pro rata:iuxta notata:in.c°.,ppter sterilitatem:de loca.Si vo res infertilis:et infructuosa:vel ruinosa: indigens magna restauratione:et labore:detur ad emphiteosim:tunc talis emphiteota dabit pro prima solutione:et pro censu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

annuo illud:quod cōmuniter de similibus habe/
ri potest:⁊ dari solet:iuxta notata in.§.p°.in au/
tenti.de nō alienā.aut p.reb.eccle.Uel distingue
ut in autenti.si quas ruinas.C.de sacrosanc.ec/
cle.maxime in rebus ecclesiasticis. Si autem sit
res habens minores redditus:⁊ improportiona
tos suo valori:ut sunt domus:⁊ palacia:que co/
muniter multū valent:⁊ tamē pro modica pēsio
ne locant̄:habito respectu ad valorē ipsorū:ut ē
tex.in.l.fi.§.sin autē legata.ibi.Ueluti dom⁹ in p/
uincijs preciose ⁊c.C.d bonis que lib.⁊ ibi Bal.
dicit per illū textuz:q̄ domus preciose sunt quo/
dāmodo steriles:q̄ non correspondēt reddit⁹ pre
cio ipsarū.Unde in ciuitate Mli est palacium
valoris quattuor milliū ducatorū:⁊ tamē quan/
do datur ad pensionē:nō inuenit̄ pensio vltra sū
maz 80^a.ducatorū.In talibus si a pncipio ꝯtra
ctus emphiteotici datur magna pars iusti precij
vltra dimidiā:non fiet remissio:ppter casuz for/
tuitum:puta ppter guerrā:ppter quā non potu/
it domus habitari:vel q̄ aliqua pars ipsi⁹ dom⁹
corruit:non vltra dimidiā:⁊ rō quare non fiet re
missio est:q̄ talis cēsus principaliter datur in re
cognitionē directi dn̄ij.Si autem detur solū me/
dietas:vel minor pars iusti precij:fit remissio:qa
talis pensio non soluz datur in recognitionē dire/
cti dn̄ij:sed eque pncipaliter:ratione reddituum
siue fructuū:ut.s.dictū est de possessionibus:⁊ fa
cit ad hoc in ar.l.etiā partis.ff.de vsufruc.⁊.l.que
de tota.ff.de rei ven.Secundū autē quantitatem
solutionis ipsius primarie:fiet etiā remissio pēsio
nis:siue census:non respectu reddituū simplicis
locationis:sz p respectū ad illud qd ānuatī soluē
tur cōmuniter si ad emphiteosim daret̄:sine ali/
qua solutione a pncipio:de quo infra statiz dicet̄
in scdo mēbro.pncipali hui⁹ distinctiōis.Et idē
dicendū videt̄ de rebus habētibus maiores red
ditus:q̄z comunes:ut sunt molendina ⁊ huius/
modi:q̄ locātur p duodecī ⁊ plus p cētenario:q̄
talis diminutio pensionis:siue cēsus:que fit pro/
pter primariā solutionē:non fit per respectuz ad
ipsum redditum locationis:sed emphiteosis ab/
solute sine aliqua solutione a pncipio.Et idē cen
seo dicendū esse de remissione ppter casuz fortui/
tum:sicut distinctū est in superiorib⁹ de remissiōe
census:siue pensionis domorum emphiteotica/
rum.Si vo a principio contractus emphiteoti/
ci:nihil penitus soluitur ab emphiteota:dico q̄
si est res habens comunes redditus:ut possessio/
nes:poterit dominus accipere ab emphiteota tā
tum quantum acciperet a colono:⁊ etiam tantū
plus:quantum cōmuniter extimabitur plus vti
litatis transtulisse in emphiteotam:q̄z transtulis/
set in colonum:deductis tamen expensis:⁊ consi/
deratis periculis pertinentibus ad ipsuz emphi
teotam:magis q̄z ad simplicem colonum.Unde
tantum poterit accipere ab ipso vēditore:cui dat
ad emphiteosim rem ab eo emptam:quantuz cō
muniter reperiretur ab alio annuatim:si ei dare/
tur ad emphiteosim:rationibus supra allegatis:
in quibus ostendimus:q̄ computatis omnibus
expensis:⁊ periculis talis emphiteote:melior ta/
men est eius cōditio:q̄z simplicis coloni.Et ideo
saltem potest tantum ab eo accipi:quantuz a sim
plici colono.Si autem sit res habens reddit⁹ mi/
nores:⁊ improportionatos valori:vt sunt dom⁹
⁊ palacia:non est necesse dare illa ad emphiteo/
sim pro eadem pensione qua locarentur:sed de/
bet constitui in emphiteosi census:ſm extimatio
nem rei:vt patet per textum:in dicta autenti.per
petua.C.de sacrosanctis eccle.⁊ in dicto.c°.perpe
tua.10^a.q.2^a.vbi glo.super illa verba.Est res sub
tiliter extimanda:ut ex hac iusta pensio cōstitua
tur.Exponit:idest ut consideretur quantuz in vi
ginti annis inde colligatur:ut in autenti.de non
alienandis.aut per.reb.eccle.§.quia vero leonis
hec illa.Si enim illa pensio simul collecta ascen/
dat:vsq̄z ad veram extimationem rei:erit iustus
census.Si autem erit minor poterit augeri:vsq̄z
ad tantam quantitatem:q̄ pensio siue census ip
sorum viginti annorum:comprehendat totuz ve
rum valorem ipsius domus:ſm decisionez dicti
§.quia vero leonis.Et sic erunt quinq̄z pro cen/
tenario:licet locaretur ipsa domus in ratione tri/
um pro centenario:⁊ forte etiam pro minori pen
sione.Nam in emphiteosi non habetur respect⁹
ad fructus siue redditus ipsius:sed ad suum va/
lorem:quia per ipsum contractum emphiteoti/
cum transfertur dominiuz:⁊ naturalis possessio
in dictum emphiteotam:⁊ alia iura de quib⁹ vi/
sum est supra:pro quibus nihil soluit a principio
contractus ⁊c.Dicit autem dominus Bartholo/
meus cepolla in suo tractatu de cantractibus si/
mulatis:in tertio casu pncipali.in.3^a.presumptiō
ne.in versicu.conclude tamen circa predicta.in
fi.q̄ illa erit iusta pēsio:que esset iusta si alteri nō
venditori liuellaretur.Que autem est illa?Dic q̄
est illa:qua cōmuniter tales domus liuellari soli
te sunt in eodem loco:hec ille.In ciuitate autez
Mli communiter tales domus solent liuellari
in ratione quattuor cum dimidio:vel quinq̄z.er/
go ⁊c.Si autem sit res habens maiores reddi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tas ꝙ communiter alie possessiones: ut molendinū communiter tenetur determinatio predicti doctoris vbi. s. dicentis. In molendino: credo ꝙ non habeatur respectus ad redditus: qui sunt in magna quantitate: sed in ratione quinqꝫ pro centenario: habito respectu ad valorem rei: vt habetur in dicto. §. quia vero leonis. in autentica. de non alienandis. col. 2ª. Et licet molendinum videatur modicum valere: respectu quantitatis fictus quando locatur: tamen istud est propter periculum quod est in eo ne pereat: vel deterioretur: ⁊ propter magnam impensam que fit in eo manutenendo. Unde deducendo omnes expensas: ⁊ extimationes periculi: non diceretur in veritate dominus percipere tantum de fictu. Cuꝫ ergo liuellatur dictum molendinum vni: ⁊ in eo transeat omne periculum: ⁊ omnis impensa ad eum spectet: ſm notata in. l. prima. C. de iure emphi. Sicut ⁊ dominus emit modico precio propter dictum periculum: ⁊ impensam futuram: ita debet etiā modico precio liuellari. Ex quo ut dixi: in liuellarium transit omne periculum: ⁊ impensa. hec ille. Ideo autem communiter determinatur a doctoribus: ꝙ molendina: ⁊ huiusmodi: debent liuellari in ratione quīqꝫ pro centenario valoris ipsorum: ſm ea que habentur in dicto. §. quia vero leonis. quia non potest bene sciri quantus sit verus eorum redditus: deductis ōibus expensis presentibus: ⁊ futuris: ⁊ extimatis periculis: ⁊c. Potest quoqꝫ in ipsis molendidis: ⁊ alijs omnibus rebus liuellādis: seruari cuꝫ bona conscientia consuetudo patrie antiqua: ⁊ prescripta inter bonos viros. Nam habetur pro lege. dicta lege. de quibus. ff. de legi. ⁊. c°. finali. de consuetu. ⁊. xjª. distinctio. c°. in his. ⁊ faciunt notata per Cynum in. l. excepto tempore. C. loca. Ex predictis autem omnibus: patet quartum dubium. s. ꝙ iste emptor de quo in casu nostro: potest tuta conscientia dare ipsum fundum ad emphiteosim: pro quinqꝫ pro centenario. Et ita me presente ꝯsuluit dn̄s Laurētꝰ ď busti genitor meꝰ: ⁊ iuris monarcha. Cū pr̄ frater Thomas de nouaria lector casuū: in loco nr̄o sancti Angeli apđ Mediolanuꝫ: ab eo petisset super hoc consiliuꝫ: ⁊ ego eram eius socius: ⁊ dixit ꝙ sine aliquo scrupulo ꝯsciētie fieri pōt: ⁊ rn̄dit oībꝰ argumētis ī ꝯ riū. Ex ꝓdictis ēt patet: ꝙ talis ꝯctꝰ nō ē ꝯ ius diuinū: nec naturale: nec ciuile: aut cāonicū. Imo ē ſꝫ ius diuinū: nāle: canonicū: ⁊ ciuile. ¶

Quo ad quintum dubium. s. vtruꝫ doctor requisitus: an talis contractus possit secura conscientia fieri: debeat respondere ꝙ sic. Dicunt quidam ꝙ non: q2 taliter consulere. est aperire viaꝫ fraudibus: ⁊ ponere taliter cōtrahentes in periculo peccandi. Item q2 licet inueniri possint aliq qui habeant bonam conscientiā: tamen proximi videntes contractuꝫ: ⁊ non videntes intentionē eorū: male possunt suspicari de ipsis: ⁊ sic generatur scandalū in cordibus pusillorum: qđ fieri nō debet: Matthei. 18°. vbi ait dominꝰ. Veh homini illi per quem scandalum venit. Ideo Paulꝰ apostolus ꝓme ad Corin. 8°. īquit. Si esca scandalizat fratrem meū: non manducabo carnes in eternum. Sed his non obstantibus in cōtrariuꝫ est veritas: q2 cū hic cōtractus possit cū bona cōscientia fieri: ⁊ de se sit bonꝰ: ut sup̄ clarissime probatum est: pōt ⁊ debet doctor rn̄dere veritatē: aliter peccaret ꝯtra preceptū spiritꝰ sancti: ꝑ Psalmistaꝫ dicentis. Recte iudicate filij hoīum. Imo si rn̄deret istum cōtractū eē dubiū peccati mortalis: cū quotidie fiat: ponerent aīe in magno periculo: ⁊ dāno: si postea facerēt cōtractū ipsuꝫ contra cōscientiā. Quia omne qđ fit ꝯtra ꝯscientiaꝫ edificat ad gehēnaꝫ. c°. lras. §. pe. de resti. spo. c°. ꝑ tuas. de simo. c. inq̄sitioni. de sen. ex. de peni. dist. 4ª. c°. oē qđ ꝯ 28ª. q. pª. §. ex his. c°. fi. de prescrip. ⁊ c°. vnicō. de scru. in or. fa. Ideo ꝯtra tales ꝯsultores exclamat Esaias ꝓpheta. 5°: sui libri. c°. dic. Veh vobꝭ q dictis bonū malū: ⁊ lucem tenebras ⁊c. trāsumptiue in. c°. si qs dixerit. ⁊ in. c°. si quis hoīeꝫ. ⁊ i. c°. veh vobis. xjª. q. 3ª. In eodē quoqꝫ c°. dicit idē ꝓpheta. V: h q trahitis iīq̄tatē ī funiculis vanitatis: ⁊ q̄si vinculū plaustri peccatuꝫ. Que v̄ba pn̄t exponi ꝯtra illos doctores q suis scrupulositatibꝰ faciūt aīas ī numeris peccatis īuolui ⁊ irretiri. ¶

Non obstat mō duꝫ dr̄: ꝙ taliter ꝯsulere: est aperire viam fraudibus: ⁊ ponere contrahentes in periculo peccādi: q2 respondet̄ hoc eē falsuꝫ. Naꝫ iste ꝯctꝰ: ut. s. patuit: fit sine fraude: ⁊ de se est licitꝰ: nec est aliqđ in eo ꝑiculum: cū ꝯhentes habeant bonā intētionem. ⁊c. Unde dicitur in communi ꝓuerbio. Quicquid agāt hoīes ītentio iudicat oēs. Intētio eni imponit nomē operi: ⁊ facit illud esse bonū: vel malū: vt ait Ambro. in libº. de offi. ⁊ notat̄. l. si his qui quadraginta. §. sed si opꝰ ff. ad legē fal. Nō obstat ēt dū dr̄ ꝙ ꝓximi videntes cōtractū: ⁊ nō vidētes volūtatē ac ītentioneꝫ scandalizabunt̄: quia respondet̄ hoc esse falsū: nā cū videant hūc cōtractum quotidie fieri a timoratis viris: credūt sicut est in veritate: ꝙ cū bona cōscientia possit celebrari. Et si aliquis suspicaret̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

malū de hoc cōtractu: cū videat equalitatē in p̄cio: et cōtrahētes nō sint persone vsurarie: et videat in ipso cōtractu reliquas bonas circūstātias: et cōditiones bonorū cōtractuū: esset p̄sumptor temerarius: iudicans in malū sine rationabili causa illud qd̄ expresse patet esse et est bonū: fm notata per Alexan. de ales in. 3ª. parte sūme in tractatu de triplici p̄cessu iudiciali. q. penul. et Ricard. de media villa in. 4°. di. 9ª. ar°. 3°. q. vl. et Thom. 2ª. 2e. q. 60ª. Et ideo illud esse scandalū passiuū et per consequēs scādalū phariseorum: de quo nō est curādū. Unde cū dn̄s dedisset illam doctrinam: Matthei. 15. Quod intrat in os nō coinquinat hoīem: dicentibus sibi discipulis. Scis quia pharisei audito hoc verbo scādalizati sunt? Respondit. Sinite illos: quod exponit glo. i. scādalizari: et subdit dicens. Ceci sunt et duces cecorū. Et similiter iste doctor dans hoc rectū cōsilium potest dicere: de scādalo scrupulosorū doctorum: et idē potest dicere faciēs ipsū contractum. Quod aūt dicit dn̄s. Ueh homini illi per quē scādalū venit: intelligit de scandalo actiuo: nō aūt de passiuo: sine vlla causa sicut est in casu nostro. Et illud apli. Si esca scandalizat: etc. fm Archiep̄s flo. in. 2ª. parte summe in ti°. de ira. c°. 4°. §. penul. itelligit in illo casu: vel simili. Nā apl's loquit de carne idol'imolata: quā comedere precipue coram simplicibus: habebat magnā speciē mali: quia poterāt credere quod hoc faceret ad venerationē idoli. Sicut comuniter fiebat: et illud erat in lege p̄hibitū. Et ideo merito poterāt scādalizari. Unde quāuis comedere illam carnē nō propter illum finē: nullū esset peccatum tn̄ propter speciē mali debem⁹ abstinere. Et idem esset in esu carniū: cōtra comunē p̄rie cōsuetudinē: et morem: ac in similibus. Tale aūt scādalum nō est in casu nr̄o: cū nulla sit iusta causa scandali. Et ideo nō debem⁹ de hoc curare: sicut non curauit dn̄s de scādalo pharisei: qui eum iudicabat nō esse p̄phetā. etc. quia permittebat se tangi a peccatrice. Luce. 7°. nec etiā de scandalo phariseorū Matthei. 9°. quando paralytico dixit. Remittunt tibi peccata tua. Et hāc sentētiā collige ex mente beati Tho. 2ª. 2e. q. 3ª. qui dicit: quod nō tenemur relinquere bona tēporalia: necessaria: vel vtilia: rōne scādali alteri⁹: quādo illud scādalū venit ex iudicio temerario. Et ideo isti contrahentes non tenent dimittere facere hūc cōtractū: si est eis necessarius: vel vtilis: cū faciāt bona intētione: et debitis circūstātijs: etc. Et doctor aliquis nō debet prohibere: nec incōtrariū p̄sulere. Immo tenet quilibet regsitus dicere veritatē: quod. s. talis cōtractus est bonus: et licitus: ac potest fieri fm deū et p̄scientiam. Aliter in eo verificabit illud qd̄ scriptū est in. c°. nolite. xi. q. 3ª. Qui nō libere vitatē p̄nūciat quā libere p̄nūciare potest. Aut nō defendit quod defendere conuenit: proditor est veritatis.

⁋

Sed hic queri potest de alio casu. s. Utrū aliquis possit tuta cōscientia emere domū: que in veritate valet fz cōem extimatiōem mile ducētū etiā cōputatio onere pacti de retrouēdēdo: et dādo ad emphiteosim: pro mile tātum: et postea dare illā ad emphiteosim ipsi vēditori: cū ipso pacto ad rationē quattuor cū dimidio: vel quinq; pro centenario: nō valoris rei in se: sed pecunie exbursate in emptione. Et clarū est ex dictis in superiorib⁹ quod si talis emēs sit vsurarius: vel consuetus facere contractus illicitos in fraudē vsurarū: et hoc cōstet: et nō appareat: quod habeat in hoc cōtractu bonā intētionē: et multo magis si cōstet ipsū facere hūc cōtractū in fraudē vsurarū: reputabit illicitus et simulatus: ac i fraudē vsurarū: fz comuniter doctores in dicto. c°. ad nr̄am. de em. et ven. et in dicto c°. illo vos. de pigno. Si autem nō cōstet de eius mala intētione: nec quod sit vsurarius: vel p̄suetus facere cōtract⁹ in fraudē vsurarū: dicūt aliq doctores quorū cōsilia ego vidi super hoc particulariter edita: quod nō reputabit illicitus. Et pro eorum opinione arguitur. Primo quod cōtrahētib⁹ licitū est fm leges se decipere inuicē: seu damnificare in precio. d. l. in cause. §. penul. ff. de mino. dummodo nō fiat vltra medietatē iusti p̄cij. l. ij. C. de rescin. ven. et c°. cū dilecti. de em. et ven. hoc aūt est in casu predicto. ergo. etc. Secundo quia talis vēdēs p̄supponit scire valorē rei: et cōsentire tali vēditioni. Scienti autē et volēti nō fit dolus. l. vēditor vbi glosa. C. de rescin. ven. l. i. in fi. ff. de acti. em. l. i. §. intelligat. et l. quia. §. pe. et fi. ff. de edili. edic. l. domus. ff. de cōtrahen. em. l. nemo videt. ff. de reg. iu. et c°. scienti. eodē ti°. i. 6°. et iō tenet p̄tract⁹: nō solū de iure ciuili: sz etiā in foro cōscientie videt licitus: quā nullus dolus in eo interuenit: et vterq; p̄trahētium: scit valorem rei: fm Panor. in. c°. cum causa; que. el. 2°. in vltimis verbis. extra de testi. vbi allegat Ioānem cal. idem velle in. c°. nauigāti. de vsur. Et idem tenuit ipse Panor. post Inno. in c°. quia plerique. in. 12ª. col. in. 9ª. q. p̄ncipali. de immu. ec. quia vēditor sciens rem plus valere: videt illud plus donare. l. donari videt. ff. de regu. iur. vbi di. Donari videt: qd̄ nullo iure cogente p̄ceditur: et idem h̄z in. l. donari. ff. de dona. et Innoc. in. c°. i ciuitate. de vsur. vbi visus fuit velle p̄tra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

rium:intelligit̃ qñ vẽditor ignorabat valorez rei
ut notat Panor.in.d.c°.quia pleriqꝫ.Tertio ad
cõfirmationẽ predictoꝝ adducit̃:ꝙ etiã ſm eos
doctores:qui tenẽt:ꝙ modicitas precij:cum pa/
cto de retrouẽdẽdo:faciat ꝓſumi ꝯctum vſurari
um:reqrit̃ modicitas:⁊ inequalitas vltra dimi/
diã:vel prope dimidiã iuſti precij:ita ꝙ oportet rẽ
emptã eſſe lõge maioris precij:ꝙ̃ emat̃:ſm Al/
bricuz de roſa.in.l.emptione.C.plus va.qd̃ agit̃
⁊ Joã.de imo.in.c°.ad nr̃am.de emp.⁊ ven.⁊ ita
ꝯſuluit collegiũ Mediolani:⁊ Papie:ut refert
Cepolla:in dicto tractatu:in ſexto caſu ꝑcipali.
Et idem ꝯſuluit Panormi.in ꝯſilio ſuo.77°.⁊
Paulus de caſt.ꝯſilio.276°.⁊.329°.⁊ Ludo.de
roma ꝯſilio.423°.⁊ Joan.de ana.ꝯſilio.78°.vbi
doctores predicti põderãt modicitatez precij:qr
ad hoc ut preſumat̃ ꝯtractus vſurarius:oportet
ſm eos:ꝙ ſi nõ ſit magna inequalitas in precio:
ſaltẽ interueniat aliqua ꝯuẽtio:que ſit contra na
turã ꝯtractus:ſicut interuenit in caſu capl'i:illo
vos.de pign.Sed in caſu nr̃o hec nõ interuene/
rũt.Et ſic nõ oĩs iniuſtitia precij ſufficit:ut d̃cla/
rat Pe.de ancha.in ſuo cõſilio.9°.⁊ Car.florẽ.
in.d.c°.ad nr̃am.refert ſe ꝯſuluiſſe apud Man
tuam:in eo qui emit pro cẽtum funduz valẽtem
ducẽta:⁊ promiſit retrouẽdere vẽditori:ꝙ ꝑ hoc
nõ iudicabit̃ vſurarius:⁊ Cepolla vbi ſupra:in
penultio caſu ꝑncipali ꝯcludit:ꝙ oportet:ꝙ ſit
magna inequalitas in precio:ad hoc ut preſuma
tur ꝯtractus vſurarius:⁊ hoc etiã videt̃ probari
per gloſam in.c° cõqueſtus.de vſur.que duz lo/
quit̃ de modicitate precij:allegat.d.c^m.ad nr̃az.
de emp.⁊ ven.vbi preſumit̃ ficta vẽditio:pro eo
ꝙ vix dimidiã partẽ iuſti precij cõtingebat.Nã
dictũ gloſe:ſeu doctoris:debet itelligi ſm legẽ:quã
allegat iuxta notata per Bar.in.l.nõ ſolum.§.li/
berationis.de lib.le.Et ideo videt̃ reqri:ꝙ ineq̃/
litas precij ſit talis:ꝙ nõ parum:ſed valde exce/
dat iuſtũ precium:ita ut ſit in dimidia:vel circa
dimidiam partem:ut ſupra dictum eſt:vel ſaltez
in tertia parte iuſti precij ſm quoſdam:quoꝝ di
ctũ refert̃ per Cepollaz vbi ſupra poſt ſextũ caſuz
principalem:in ver.verum quia in iſto libello.hoc
aũt nõ eſt in iſto caſu:ergo.⁊c.Quarto argui po/
teſt ꝙ talis contractus dici debeat licitus:quia eſt
ſuetꝰ fieri etiã a ꝑſonis timoratꝭ.Et hic adduci poſ
ſ̃t oĩa q̃ dicta ſũt.ſ̃.de ꝯſuetudĩe.circa caſũ ꝓcedẽ
tẽ.Quinto facit:quia illud qd̃ plus valet res ven/
dita remenet apud venditorẽ pro ſuo iure vtilis
dñij.Unde nõ videt̃ eſſe deceptꝰ in aliquo:ex quo
penes ipſum remanet illud:qd̃ minꝰ habuit de ve
ro valore rei vẽdite:⁊ illd̃ põteſt vendere vt patet
per.l.fi.C.de iure em. Sexto ſi arguit̃. Si ꝓdicta
domꝰ nõ poſſet emi licite niſi iuſto precio:⁊ poſtea
dari ad emphiteoſim:ad rationẽ quattuor cũ di/
midio:vel quinqꝫ pro cẽtenario:⁊ ſic plus ꝙ̃ ipſa
domus reddat:ſequeret̃ ꝙ pena ſtatuta in iure tã
ciuili:ꝙ̃ canonico:cõtra ẽphiteotas ñ ſoluẽteſ vt
cadãt a iure ſuo.vt i.l.ij.C.d̃ iu.em.⁊ i c°.potuit.d̃
loca.ſ.i rebꝰ eccliaſticis poſt biẽniũ:⁊ i tp̃alibꝰ poſt
trienniũ:eſſet appoſita fruſtra:quo ad iſtum em/
phiteotã:qui cũ nihil ſoluat a principio cõtractꝰ
ſed cõſtituat ſe debitorem maioris redditus:ꝙ̃
ſit ipſa domus:taliter cadere cedet lucro eiꝰ:⁊ nõ
dãno: cũ nihil amittat quod de ſuo dederit:⁊ ex
oneretur a grauamine talis penſionis.Nec obſtat
ſi dicatur quod perdet melioramenta in ipſa do/
mo per ipſum facta:quia reſpondet̃:ꝙ licet tales
domus ſtentur ad meliorandũ: tamen ſepe nihil
melioramẽti fit in eis ab emphiteotis:vel propter
eorũ impotẽtiã: vel alijs ex cauſis.Ergo ad hoc vt
cadẽs ab ipſo libello propter negligentiam ſolu/
tionis in aliquo puniat̃:videtur concedenduz:ꝙ
emẽs cũ pacto de dando ad emphiteoſim: nõ ſol
uat totum valorem:ſed emat rẽ pro minori ꝓcio
vt in illo puniatur emphiteota cadẽs a iure ſuo.
Septimo adducit̃ ꝙ ſm oẽs theologos in.4°.ſẽ.
di.15ª.⁊ ſanctũ Bernardi.in ſuis cõtractibꝰ:lici/
tum eſt contrahẽtibꝰ ſe ꝓſeruare idemnes:⁊ futu
ris damnis ꝓcauere. Sed talis emẽs minori pre
cio ipſam domum:propter hoc facit:quia ſepe em
phiteote per trienniũ nõ ſoluũt penſionem:⁊ ſic ca
dũt a iure ſuo:⁊ multotiens nihil aliud habẽt:⁊
ſic ipſe dñs directus ipſiꝰ domus remanet priua/
tus ſua pẽſione per trienniũ preteritũ.Et aliquã/
do malicia:vel alia culpa emphiteotarũ:pars ipſi
us domus corruit:vel deuaſtata reperit̃:⁊ ẽt qñqꝫ
ipſi emphiteote deijciunt partem ipſius domꝰ ſub
ꝓtextu:vt in meliꝰ reſtaurẽt:deinde a ſuo iure ca
dentes:hoc damnũ ipſi dño relinquunt:et nõ ha
bẽt vnde ſibi ſatiſfaciãt. Et ideo videtur ꝙ poſſit
ipſe emẽs cũ tali pacto de retrouẽdẽdo ⁊ dando
ad emphiteoſim:tãto minꝰ ſoluere ꝙ poſſit ſe pre
ſeruare idemnẽ a ꝓdictis malis: ſaltem in parte:
⁊ etiam ad hoc vt ipſe emphiteota timẽs amitte/
re dicta melioramẽta:ideſt ipm̃ ꝓciũ ab emptore
retentũ in emptione:ſit magis ſolicitꝰ ad ſolutio/
nẽ pẽſionis. Et maxime hoc videt̃ ẽe licitum ſm
aliquos:illis qui licet faciant ꝯfici inſtrumẽta cõ
tinẽtia:ꝙ niſi emphiteota ſoluat penſionẽ ſtatutã
cadat a iure ſuo:tñ non itẽdũt facere eos cadere:
ſed ſolũ ſuã pẽſionẽ hẽre:⁊ ſe a damnis ꝓdictis ꝓ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

cauere:et ēt hoc scribūt in suis libris: vt heredes
eoꝝ idem faciāt. ¶

SEd his nō obstātib⁹: ego non ꝯsulerē alicui
vt dictū ꝯtractū tali modo faciat:sed modo
ꝑdicto cū solutione iusti ꝑcij: saltē valoris rei ꝯsi
derate:cum illo onere pacti retrouendendi et dā/
di ad emphitcosim: rōnibus ꝑallegatis in superi
oribus decisionibus. Nec obstat primū argumē/
tum: quia ex supradictis patet: ꝙ in foro ꝯscien/
tie quicqd permittāt leges ciuiles:nō licet alicui
decipe ꝓximum in ꝑcio: nec damnificare eū:vel
in minimo. Ūn̄ dicit Augustinus in libro de ve/
ro cultu. Non solū ꝓ maxima male ablatoꝝ quā
titate:sed etiam ꝓ minima denarij pticula:nō po
terit quis faciem videre diuinā. Nō obstat scd̄m
quia licet sciēti et volēti:non dicatur fieri dolus:tn̄
ei pōt inferri damnum. Alias vsurari⁹ non infer
ret dānū mutuario:sciēti ⁊ volēti soluere vsuras:
vel dicēdū ꝙ dicta predicta auctoritas itelligitur
de sciēte ⁊ volēte libere nō coacte:sicut in casu nr̄o
quia talis vēditor cōsentire presumit̄ compulsus
necessitate aliqua. Et ideo licet sciat valorem rei
tamen nō presumitur donare illud qd̄ est minus
iusto precio. Nā ſm scūm Bernardinū in suis cō
tractibus:sermone.33°. Ad hoc vt vēdēs ꝑsuma
tur libere donare:taliter ꝙ emptor possit cū bona
cōsciētia retinere illud qd̄ plus valet res empta:
quādo ipse vēdēs scit rei valorē ⁊ cōsentit dari il
lam pro minori precio:requiritur ꝙ hoc non pro
cedat ex leuitate: vel egestate venditoris aut ex
magna necessitate eiusdem quia vno ex his in//
teruenietē sicut est in casu nr̄o: nō ꝑsumit̄ mera
⁊ libera volūtas. Aliter sequeret̄ ꝙ etiam mutua
tarius soluēs sciēter vsuras: ⁊ ad hoc ꝯsētiēs: pre
sumeretur donare:qd̄ est falsū. Dicit quoqꝫ An. d̄
bu. in. c°. quia pleriqꝫ. in fi. de immu. ec. qd̄ tunc
emēs minori precio a persona sagacissima: ⁊ sciē/
te valorē rei:potest tuta cōsciētia retinere talē rem
sic:emptā sine supplemēto iusti ꝑcij:quādo ē ve/
risimile ꝙ in plus nō appꝑciauerit rē: ⁊ residuum
voluerit habere pro derelicto: qd̄ nō est in terminis
nr̄is. Nā nō sum⁹ in casu: i q̄ talis vēditor ꝑsup/
ponat̄ velle donare:nec itēdē donat̄ cū ꝑsuppona
tur vēdē rē aliq̄ necessitate cōpulsus: ⁊ eo maxie:
qa lꝫ, qn̄qꝫ in similib⁹ ꝑsumat donatio de mini
mis: nō tn̄ de magnis: sicut est in casu isto: in quo
donaretur sexta pars precij rei vendite: nemo eni
in dubio presumitur velle donare: insti. de dona. §.
p°. ⁊. ff. de proba. l. cum de indebito. §. p°. vbi etiā
habetur: ꝙ donare est dilapidare ⁊ iactare: ⁊ qd̄
nemo presumitur velle iactare suum. Jmo etiam
posito ꝙ in instrumēto venditionis poneretur: ꝙ
iste venditor libere donat illud: quod valet res vē
dita vltra taxatū preciū: sicut quādoqꝫ faciūt fie
ri mali emptores: hoc tamē nō excusaret ipsū em
ptorē: q2 presumeretur factum in fraudem: ⁊ non
reputaret̄ donatio: q2 in casu isto nō ꝑsupponit̄
subesse iusta causa donationis. ar. l. per diuersas.
cū ibi notata per glosam ⁊ doc. C. mā. ⁊ quod no/
tatur in. l. ab anastasio. eodem ti° . ⁊ ita tenet Bal.
in simili i. l. ij. C. de rep. here ⁊. i. l. fi. ibi. Tertio pōt
impugnari. C. ne liceat poten. ⁊ in consilio suo qd̄
incipit. Ad probandum ⁊ ostendendū. in. 2°. ar.
⁊ Spec. in. ti°. de cessatione actiōis. §. p°. versi. pre
sumitur simulatus: ⁊ Cepolla vbi supra in. 3°. ca
su prin. in. 7ª. presumptione in prin. ⁊ ad hoc op/
time facit lex cū vir vxori. ⁊ qd̄ ibi notat̄. ff. de iu/
re dotium. Nam nō est verisimile ꝙ fuerit aīus
donandi: vbi est pactum de redimēdo appositū ar.
l. q. sic soluit. ff. d̄ solut. ēt si sit dictū ꝙ donat̄ ob bn̄
merita: qa i dubio nō ꝑsumit̄. l. si forte ⁊. l. castrē
se. ff. de castren. pe. ⁊ notat glo. in. l. si donatione. ⁊
ibi ꝑ doc. C. d̄ col. ⁊ ꝑ doc. in. d. l. ꝑ diuersas. C. mā.
⁊ ꝑdicta cōfirmātur ꝑ notata a doctorib⁹ i. l. si qs
cum aliter. ff. de verbo. ob. ⁊ in. l. ij. C. de rescin. ven
di. ⁊ in. l. si quis donationis. ff. de contra. em. ⁊ per
Bar. ⁊ doc. in. l. si tibi. in prin. ff. de pac. ⁊ per Ant.
de bu. ⁊ doc. in. c°. cum causam. de em. ⁊ ven. Nā
talis cautela donationis inducit ꝑsūptionē frau/
dis: ſm Cepollam vbi supra: quia vt dictū est: ne
mo presumitur iactare: siue dilapidare suum. Do
natio autem dicitur iactatio: ⁊ dilapidatio: vt
etiam patet in. l. filiusfamilias. in prin. ff. de dona
tio. ⁊ in. l. contra iuris. §. si filius. ff. de pac. Jn ca/
su enim nostro nō subest iusta causa donandi in
venditore: sed poti⁹ necessitas ex quo magis indi
get q̄m emptor. Quia communiter quis vendit pos/
sessiones ⁊ domos suas propter necessitatem: cau
sa hn̄di pecuniā. Cui poti⁹ eēt faciēda donatio: q̄m
ꝙ ipe ēptori donaret. Nā donatio pura ⁊ simplex
fit ꝑꝑ liberalitatē ⁊ mūificētiā: vt dicit tex. i. l. i. i. 2°
rn̄so. ff. de dona. Sꝫ i necessitatib⁹ nemo liberalis
existit. l. rem legatā. in fin. ff. de adi. le. ⁊ iō talis do/
natio poti⁹ ꝑsumeretur facta ob necessitatē: q̄m ob
merā liberalitatē. d. l. cum de idebito. ff. de proba.
⁊ ꝙ emptor aliter non emisset: nisi cum tali do/
natiōe: ⁊ qd̄ vēditor nō donasset: nisi donatari⁹ illā
rē emisset: ut notat glosa: i simili in dicta. l. ab ana
stasio. in. v̄. coloratam. C. mā. ergo ⁊c. ¶

NOn obstat tertio: ꝙ ad iudicandum cōtra/
ctum vsurarium requiratur inequalitas cir
ca dimidiam partem iusti precij ⁊c. quia respon/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

detur: q licet iniustitia: et inequalitas precij in casu nostro: nõ faciat iudicari contractum ipsum esse vsurarium: tamen facit eum reputari illicitum in foro pscientie: ut patet ex predictis: et etiã ex his que ponit Cepolla vbi supra: in quarto casu principali. in versic. ut autem hec materia. in fine pme colũ. Nec obstat: q lex humana videatur reputare talem contractum licitum: ex quo ipsum fieri non prohibet: sed permittit deceptionem in precio etc. quia respondetur fm Thomã. 2a. 2e. q. 95a. articu. primo. q lex humana nõ prohibet quicquid est contra virtutem: et omnia nõ sunt licita: que ipsa non punit: et intelligitur non solum de lege ciuili: sed etiam canonica. Unde verum est illud: quod dicitur in. c°. cum iam dudum. de preben. scilicet multa per patientiam tollerantur: que si in iudicium deducerentur cassarentur. Et alibi dicitur: quod permittimus non approbamus. 31a. q. prima. c°. hac ratione. Unde tollerat ecclesia: quandoq3 est crimen: propter scandalum. 4a. distinct. c°. deniq3. et prima. q. 7a. c°. quoties. et. 8a. q. prima. c°. ordinationis. et. 24a. q. 3a. c°. ipsa pietas. et. c°. non potest. Et similiter tollerat ratione multitudinis. c°. ut cõstitueretur 50a. distinct. Lex autem diuina punit omnem damnificãtem proximum: etiam in parua quantitate: ut supra est ostensum. Et ex his patet etiaz responsio ad quartum argumẽtum de consuetudine: quam non reprobauit expresse ecclesia. Unde talis consuetudo contra charitatem proximi potius posset appellari corruptela: q cõsuetudo: per ea que habentur in. c°. mala. et in sex capitulis sequẽtibus. 8a. distinct. et in. c°. fina. de cõsue. Et ideo non excusatur eam sequens: ut patet ex predictis iuribus. Nam male cõsuetudines: nullo vnq tempore cõualescunt. §. si vo. in autenti. ut nulli iudi. et. c°. si cõsuetudinem. 8a. distinc. et c°. cum causa. de sentẽ. et re iudi. cum simili. Et iõ nõ tam spectãdum est: qd factum est: q qd fieri debuit. l. licz. in fi. ff. de offic. presi. et. c°. cum causaz de testi. Ad quintum argumẽtum respõdetur per Cepollam: vbi supra in tertio casu principali: in secũda presumptione. ver. sed tutius. q tales nõ bene loquũtur. Nec sequit illud: quod plus valet res vẽdita remanet apud vẽditorem: eũdẽq cõductorem: siue emphiteotam: pro suis meliomẽtis: et sic pro suo iure: ergo non est lesus. Quia illud plus non potest libere vẽdere: sicut potuisset si nõ esset venditum. Sed cum suo onere libellario vẽdere tenetur: quod sibi difficilius erit: et magis damnosum: et pro hoc facit. l. ij. §. melior. ff. de in diem adiec. Item quia tenet prius domino denũciare: et eo emere nolẽte sibi tenetur laudemium soluere. l. fi. C. de iure fi. Item quia si alienaret domino irrequisito: caderet ab omni iure suo: dicta. l. fi. Item quia propter canonem debito tempore nõ solutum caderet: similiter a iure suo: et pderet dicta melioramẽta dicta. l. fi. et. l. ij. C. de iure emphi. et. c°. potuit. de loca. que nõ perderet: si nõ esset in dicta vẽditione. Item amitteret etiam illud ius redimẽdi: quando esset pcessum: et appositum in instrumẽto locationis libellarie: quia tũc censeretur esse ius emphiteoticum: seu pars iuris emphiteotici: ut probatur in. l. sterilis. §. si tibi. ff. de actio. empt. et in. l. qui fundum vendidit ff. de cõtrahẽn. emptio. et facit etiam lex. fundi partem. eodem ti°. Non obstat quoq3 sextum argumẽtum: scilicet q cum plus soluat emphiteota: q percipiat de re ipsa: vtile sibi esset cadere a iure suo: nisi se exoneraret etc. nisi de pcio valoris rei sibi retineretur in emptione per ipsum emptorem: quia respondetur: q licz q emphiteota cadat a iure suo: si non soluat: sit statutum in penaz eius: quando est sibi damnosum: et vtile domino taliter cadere: tamẽ si vtile est dño: q ipse emphiteota nõ cadat: potest eum inuituz retinere in emphiteosi: ut probat in. d. l. ij. C. de iure emphi. i ver. si voluerit. Ad septimũ etiam rñderi potest: q talis emẽs: et ad emphiteosim dans: põt se pseruare indẽnem: ac se assecurare de pẽsione: et oĩ damno: qd forte fiet ab emphiteota in ipsa domo: et si ipse emphiteota nihil aliud hẽat in bonis: absq eo qd sibi retineat de iusto pcio rei per ipm vẽdẽ dē: utputa exigẽdo fideiussores idoneos: et hmõi. Itez hẽbit psonã ipsi emphiteote obligatam: qz obligatio psonalis: qua teneť accipiẽs ad emphiteosim ad pẽsionẽ soluẽdam dño: ita seqť paupez sicut diuitẽ quocũq vadat. l. qs g° casus. ff. d pecu. Et ex hoc pz falsitas vni9 argumẽti: qd faciũt qdã ptra casum pcedẽtẽ: dicẽtes q si in emphiteosi plus soluereť: q pcipeť: nunq possent paupes accipere ad emphiteosim. Ex hoc etiam argumẽto sequeretur: q pauper nihil habẽs in bonis nõ posset facere aliquez pctum in quo obligareť: qd est falsum. Sed ponamus: q talis vẽditor volẽs accipe ad emphiteosim ipsam domuz: nõ possit inuenire fideiussorẽ idoneuz: nec aliter assecurare emẽtem de predictis: cũ nihil habeat aliud in bonis: nec habiturus verisiliter sit: nunqd hoc casu poterit ipse emptor retinere illa ducẽtum? Respõdeť: q si nihil fiat in fraudẽ: sed solũmodo ad indẽnitatem pseruãdã: et cõstituať pẽsio: soluz per respectuz ad valorẽ rei extimatũ: in ptractu vẽditionis: scilz ad illa mile que exbursanť. Et in ipo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

cōtractu caueat: et exprimat: q̄ quis emphiteota aliqua ex causa caderet a iure suo: tamē nō debeat amittere illa ducētum: sed sua remaneāt. Et qd̄ trāsacto tpe redimēdi: teneat emptor: et etiam quotiēscūq; ipsum emphiteotā amittere ius suū cōtigerit: et emptor eum cadere fecerit: teneat sibi illa ducētū bona facere: et cōputare indebito pēsionis preterite: et in alijs obligationibus: et qd̄ reliquum erit exbursare. Nō videt incōueniēs talē cōtractū admittere: q2 in tali paupertate emphiteote: nō tenet ipse emēs soli obligationi eius psona li incūbere. Inanis enim dr̄ actio: quā inopia debitoris excludit. l. nam is. ff. de dolo. et c°. olim. de resti. spo. et c°. odoradus. vbi glo. de solu. Quia qui nihil habet: nihil dare pōt. c°. dalbertuz. p^a. q. 7^a. Unde taliū inopuz debita dicunt deficiētia: ut in auten. de exhi. reis. §. optimū. De multis alijs cōtractibus libellarijs pertrāseo: in qbus sepe fiūt multe fraudes: et vsure paliate. Sed ex pdictis poterit cognosci: quid sit licitum: et quid non.

H

Quinto cōmittit vsura in cōtractu societat. Pro cuius declaratōe est sciēduz: fm Tho. 2^a. 2^e. q. 78^a. et Gof. in sūma: q̄ aliquis pōt ponere pecuniā in societate sine peccato: et lucrum facere ex ea: ita q̄ vnus ponat pecuniā: et alius operam psonalē. Quia plerūq; qd̄ pecunie deest: per opam supplet. ff. pro socio. l. societatem. §. p°. Ita q̄ cōicent picula: lucra: et dāna. Et cōcordat Hosti. et notat. 14^a. q. 3^a. c°. plerique. in glo. Et de hoc est tex. in. l. i. C. pro socio. et insti. de socie. §. 2°. Iste enim cōtractus est licitus: dūmodo sit negociatio licita: alias nō. c°. per vestras. de donat. inter vi. et vxo. Et ideo vterq; pōt accipe lucrū: tam ponēs pecuniam: q̄ ponēs opam. Precium enim operis est velamē artis. l. cum duobus. §. si inchoeūda. ff. pro soc. Sciēdum est etiā: q̄ pōt quis deducere i pactū: q̄ ipse accipiat tres partes lucri: et alius solum quartā partem. Et hoc qn̄ quis ponit plus in societate: siue rōne pecunie: siue rōne industrie insti. de socie. §. p°. et. l. si nō fuerint. in prin. et. l. qd enim. ff. pro soc. Arbitrio ergo boni viri extimabitur: an illud plus qd̄ in societate ponit quis: correspondeat illi pluri: qd̄ de societate pcipit. Similiter ad ppam psciam recurrēdum est. In actiōe enim ista pro socio: que est bone fidei: arbitrium boni viri sequēdū est. l. in pposita. ff. pro socio. Si aūt vnus plus altero nō cōferret: tale pactū: etiā de iure ciuili nō valeret: fm Azonem: quē Accu. sequit in. d. l. si nō fuerint. in prin. per legez. quid enim. ff. pro socio. Ex quibus cōcludit alius casus vsurarius: videlicet q̄ si quis paciscat: ut habeat duas partes lucri: et vnam tātū dāni: et alius duas partes dāni: et solum vnam lucri. Et tn̄ ambo equaliter ponūt in societate: vel respectu pecunie: vel respectu industrie. Iste cōtractus est illicitus taz de iure diuino: q̄ de iure canonico: et ciuili: ut inquit dn̄s Angelus de pusio in suo tractatu de societatibus: per legem. mutius. ff. pro socio. Sciendū est quoq;: q̄ aliquis posset dare licite pecuniā ad societatem: vel pecora: nō facto aliquo pacto de lucro. Sed cōmittēdo discretioni ipsius recipiētis: ut assignet partem lucri: vel dāni: fm q̄ ei iustum videbit. Unde si ille nō bene assignaret nō solum in foro cōscientie teneret: sed etiam de iure ciuili: posset cogi satisfacere ad arbitriuz boni viri. ff. pro soci. l. si societatem. et ita determinat Angelus de pusio: vbi supra. Sextus casus vsurarius est: quādo aliquis dat pecuniā ad societatem: aut pecora: cum hoc pacto q̄ capitale sit saluum: iste enim cōtractus de iure canonico: et in foro cōscie fieri nō pōt: fm Angelum vbi supra et glosam: ac docto. in. c°. plerique. 14^a. q. 3^a. De iure aūt ciuili: dicit Hostiē. in sūma: in ti°. de vsur. §. an aliquo casu: q̄ talis societas valet magis ex vi pacti: q̄ ex natura cōtractus. Sed Bald. in. l. i. C. pro soc. q. 9^a. tenet: q̄ tale pactū nō valet: neq; ex forma cōtractus: neq; ex eius natura. Sz sapit vsurariā prauitatē. Scd̄m etiam oēs canonistas coiter hoc pactū nō est equum: nec in iudicio aie seruādū: ut notat Anto. de butrio in. c°. fi. de vsuris.

I

Septimus casus vsurarius est: qn̄ aliqs dat alicui mercatori cētuz ducatos: vel cētū oues alicui rustico tenendas ad societatem: et ipse vult hr̄e cōmodū de toto: et nō vult sētire dānū: nisi de dimidia pte capitalis: et tn̄ alius tātū ponit in societate: sicut ipse rōne ope: et idustrie: vel alio modo. Talis. n. 9ctus est iniquus: fm Guliel. et ēt Ray. in sūma. li°. 2°. i ti°. de vsur. et Ioā. theutonicū in sūma 9fes. li° 2°. ti°. 7°. q. 37^a. et magistrū Bartho. de pisis: in sua summa: in ti°. de vsur. c°. 2°. Et ibi Nicholaus de ausmo: in additiōibus suis. Et idez tenet Frāc. de platea: in tractatu de vsur. et. d. Ioānes de mōte spello in. l. si pascēda pecora. C. d̄ pac. et scūs Bernar. in suo tractatu de vsur. et Archiep̄s florē. in sua sūma: pte scd̄a: in tractatu societatū. Octauus casus vsurarius est: qn̄ aliqs dat ad societatē certa capita ouiū: extimata certo pcio hoc pacto: q̄ rusticus nō accipiat aliquā vtilitatē: donec qui dederit recipiat pus totā sortē ex fetibus. Uel si quis paciscat: q̄ anteq̄ rusticus accipiat aliquid restaurabit de fetibus oīa mortua: his enim pactis: est quasi velle facere oues in mor/

tales: ⁊ ideo est illicitus iste ↄtractus: ſm Guliel. ut
hꝫ in ſūma ↄfeſ. li°. 2°. ti°. 7°. q. 36ª. ⁊ Monal. in
ſūma. Et idem tenet Joan. de lignano. in. c°. fi. de
vſuris. licꝫ ↄtrium tenuerit Spe. in titu. de loca. §.
iam dicēduꝫ. in fi. ⁊ ibi Joā. an. in additionibus.
⁊ dñs Laurē. de florē. in tractatu reſtitu. Tñ pri/
ma opinio videtᷣ verior. ſ. ꝙ ↄtractus ſit iniquus: ut
etiā tenet Nicolaus de auſmo: vbi ſuꝑ. Dimitto
multos vſurarios ↄtractus: qui fiūt a capſorib⁹: ma
xime in cābijs ſuis: ⁊ iſtis mortuis: quoꝝ fraudes
ſi vellē exponere: verificaretᷣ in me illud Mātua/
ni poete: in p°. Eneydos. Ante diem clauſo cōpo
net veſper olimpo. Multum aūt peccant reges: ⁊
ꝓncipes: atqꝫ cōitates: manifeſtos vſurarios defē
dētes: ⁊ ꝓcipue iudeos. Cōtra quos Jnno. 3ˢ. in
c°. poſt miſerabilē. de vſuris inqt. Judeos ad re/
mittēdas xp̄ianis vſuras: per ꝓncipes: ⁊ poteſta/
tes: ↄpelli ꝓcipimus ſeculares: ⁊ donec eis remiſe
rit ab vniuerſis xp̄i fidelibus: tā in mercimonijs
ꝙꝫ in alijs per excōicationis ſniam: eis inhibem⁹
cōionem oīmodā: hec ille: vbi dicit glo. ꝙ iudei ꝑ
eccliam puniuntᷣ pena corpali: ut patet. 28ª. q. pª
c°. ſepe. in fi. ⁊. 7ª. q. 4ª. c°. ↄſtituit. Jta tam̄ ꝙ ad
ſanguinem non ꝓcedatᷣ. ex̄ de rapto. c°. in archi/
epm̄: vnde dicit Alexā. de ales in. 3ª. parte ſūme
in tractatu de. 7°. ꝓcepto decalogi. q. 5ª. ꝙ ꝓnci/
pes xp̄iani pñt expoliare iudeos oībus: ꝓter neceſ
ſarijs: non tñ debēt occidere: niſi mereantᷣ ex aliq̊
maleficio: ſicut ceteri xp̄iani. Scriptū eſt eni i pſ°
Ne occidas eos: ne qñ obliuiſcantᷣ ppl̄i mei. Et
ratio eſt: qꝛ reliqe iudeoꝝ ↄuertentᷣ in fine mūdi:
ut dꝛ Eſa. 6°. ⁊ ad Ro. x°. Dicit aūt Tho. in qua/
dā epl̄a ad duciſſam lothoringie: ꝙ ꝓncipes talia
bona accipiētes a iudeis: debent ea reſtituere: his
a qbus ea illicite acceperunt ipſi iudei: ſi inueniun
tur: alioqn in pios vſus: ad ↄſilium dioceſani: vel
alioꝝ ꝓboꝝ viroꝝ: vel in cōem terre vtilitateꝫ ex/
pēdere. Sed heu: qꝛ hodie nō ſolum coguntᷣ ꝑfi/
di iudei ad reſtituendaſ vſuras: imo ꝓuilegijs do
tantᷣ ad multiplicādas vſuras. Jnſuꝑ xp̄iani ꝙꝫ
plures: per man⁹ iudeoꝝ occulte vſuras exercēt:
qḋ eſt ſceleratiſſimū vicium.

¶ Pars ſecūda huius ſermonis: de excuſatione
pecunie: vltra ſortem accepte: in aliquibus caſi/
bus.

SEcūdo circa vſurā habebimus ↄſide/
rare eius excuſationē. ſ. vtrū in aliquo
caſu liceat aliqd accipe vltra ſortem: ſi
ne vicio vſure. Ad cui⁹ declarationeꝫ
ponuntᷣ tres regule. Prima quaꝝ eſt: ꝙ propter
intereſſe dāni emergētis aliqd accipe: vltra ſorteꝫ
in mutuo: nō eſt vſura. Nam ſm dñm Anto. de
bu. in. c°. ſalubriter. de vſuris: duplex eſt intereſſe
vnū damni emergētis: ⁊ aliud lucri ceſſātis. Sit
ergo hec ꝓma regula: ꝙ ꝓpter itereſſe dāni emer/
gētis lꝫ aliqd vltra ſortē accipere. Et hoc ad dāni
recōpēſationē. Qḋ ↄfirmat Scotus in. 4°. di. 15ª
q. 2ª. ⁊. Th. 2ª. 2ᵉ. q. 78ª. ar°. 2°. i reſpōſiōe ꝓmi ar
gumēti: vbi dicit: ꝙ ille q mutuū dat: poteſt abſqꝫ
peccō in pactū deducere: cū eo qui mutuum acci/
pit recōpēſationē dāni: per quod ſubtrahitᷣ ſibi ali
quid qḋ debet hr̄e. Hoc eni nō eſt vēdere vſum
pecunie: ſed dānū vitare. Ex qua regula ꝓmo fun
datᷣ caſus: qui habetᷣ in. c°. ſalubriter. de vſuris:
vbi dicitᷣ. Sane generū ad fruct⁹ poſſeſſionū: que
ſibi pro numerata dote a ſocero pignori obligate
ſūt cōputādos in ſortē: nō credim⁹ cōpellēdū: qa
frequēter dotis fructus nō ſufficiūt ad onera ma
trimonij ſupportāda: hec ibi. Que intelligēda ſūt
qñ marit⁹ ſupportat onera mr̄imonij: aliter non
ſm Ricar. in. 4°. di. 15ª. ar°. vl°. q. 5ª. ⁊ facit. ff. de
doli. excepti. l. pater. Et oportet ꝙ iſta onera ſint
certa ſꝫ Antoniū. de bu. in dicto. c°. ſalubriter. Et
ſic nō poterūt fruct⁹ retineri cū ſorte: vltra indubi
tatā onerū ꝙtitatē. Aliā cauſā aſſignat Hoſtien.
in dicto. c°. ſalubritᷣ qre poſſit recipē tales fruct⁹
ſine vſura: vt. ſ. dos ſalua remaneat mulieri: aliter
eni cōtigeret eā ↄſumi: ⁊ lederetᷣ res publica. L

SEd circa hūc caſū ſt̄ qttuor notāda. Prio
ſꝫ dñꝫ An. de bu. i dicto. c°. ſalubritᷣ: ꝙ hoc i
telligitᷣ qñ dos fuiſſet ſimplicitᷣ ꝓmiſſa: ⁊ poſtea cū
nō ſolueretᷣ: ad cautelā ſit pignorata poſſeſſio. Nā
ſi ſuſtinet onera matrimonij: poteſt tūc fructus ꝓ
intereſſe accipere. Si aūt dos nō ſit ſimpliciter ꝓ/
miſſa: ſed ſolū ad certā diē: ⁊ interī ꝑcipiet fruct⁹
poſeſſionis pignorate hꝫ: tales fruct⁹ cōputentᷣ in
ſortē. Dicit quoqꝫ. Jo. an. ⁊. Jo. de leg. i dicto c°. ſa
lubriter. ꝙ heredes mariti qui nō tenentᷣ ſꝫ leges
reſtituere dotē vſqꝫ ad annū: poſt mortē mariti: ⁊
tñ tenentᷣ relictā alere: vt habetᷣ. C. de rei vxor. acti.
l. i. nō habēt hoc ꝓuilegium: qꝛ eſt diuerſa ratio in
marito ⁊ heredib⁹: qꝛ heredes ſtatī poſſunt redde
re pign⁹ obligatum pro dote: ſecus in marito. vt
in c°. tua. de iureiuran el. 2°. ⁊ quia ſoluto matri/
monio deſinit eſſe dos. M

SEcūdo notādū eſt ꝙ ſi ſoluto mr̄imonio: he
redes mariti obligēt mulieri poſſeſſionē ali/
quā pro dote: qa nō hn̄t vñ aliter ſoluāt: fruct⁹ cō
putabuntᷣ in ſortē: ſꝫ Hoſti. in ſūma in ti°. de vſu
ris. §. an aliquo. ver. 6°. ⁊ Jnno. ⁊ Jo. an. in. c°. ſa/
lubriter. extra de vſu. qa nō eſt eadē rō in. p°. ⁊ in
2°. caſu ergo nec ideꝫ ius: facit. l. atitio. ff. de verbo.
obli. arguēdo a cōtrario ſenſu: ⁊ ꝙ debeāt in ſortē
cōputari probat. l. titia. ff. de ſolutionibus. Sit er

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

go cauta mulier: vt nõ recipiat rē in obligationē sed faciat eam distrahi: vel recipiat in solutū. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. si super reb⁹. aliter fruct⁹ extenuabūt sortē: vt dicit dñs. Anto. de bu. in dicto. c°. salubriter. Et ideȝ dicit i summa cõfes. li°. 2°. ti°. 7°. q 18ª. N

Tertio notanduȝ est: q casu quo gener non recipit pign⁹: sed cautionem: de numeranda dote: in certo termino: et interim recipit certos denarios. p libra ex pacto: fm Jo. an. et. Ant. de bu. ac. Joannē de. leg. in dicto. c°. salubriter. est vsura qr dictū. cm. salubriter. loquitur ð fructu pignoris qui supponit diuino iudicio. Et ad ratione tert⁹ respondet per cm. per vsas. de dona. iter. vi. ꝛ vxo. cū glosa ibi. Nā possessiones sunt apte nate pducere fructum: nõ autē pecunia. Et hāc opinioneȝ tenet etiā dñs Lauren. de flo. in suis restitutionibus sed Joānes cal. ꝛ Petr⁹ de ancha. ꝛ Pano. in dicto. c°. salubriter. tenuerūt cõtrariū: cū quib⁹ etiā cõcordat Paulus de liaza: vt refert Franciscus de platea in sua summa in ti°. de vsu. c°. p°. § 34°. quorum dictū est tenēdum: quādo gener subijt aliqua onera mrīmonij: ꝛ propter illa: ꝛ non propter dilationē solutionis dotis aliquid recipit Nam quuis etiā velit cautioneȝ nõ videt iniuste agere: vt potest colligi ex sētētia Scoti in pri. hui⁹ regule. Si auteȝ interesse non subest: qr nõ habet onera: ꝛ solū propter expectationē dotis: aliqd vellet esset vsurarius: vt patet ex predictis. O

Quarto notādū est: q gener possit donare totum ius quod habet in pignore: amico suo ꝛ ille posset lucrifacere fructus: fm Guilel. vt patet in summa confes. eo. li°. ꝛ ti°. q. 17ª. Sed si gener ab amico suo recipiat summam pecunie dotis: ꝛ ille recipiat pignus eo pacto q gener teneatur numeranti reddere pecuniam: si velit recipere tale pignus: propter qð mutuauit: tunc esset vsurari⁹: nõ cõputādo in sortē tales fructus: fm eūdem Guilel. vbi supra. ꝛ. Bal. in rubrica. C. de vsuris. ꝛ Monal. in summa. ꝛ Franciscū de platea vbi supra. c°. 22°. P

Secundo principaliter ex hac regula sequit q fideiussor qui ex defectu principalis debitoris: compulsus est soluere creditori capitale cuȝ vsura: potest vtrūqȝ recipere: qr seruari debet indēnis: extra de fideius. c°. pstitutus. Et hoc tenēt Ricar. Monal. ꝛ Ale. de ales vbi supra. ꝛ Raymūd⁹. Hosti. ac Inno. vt patet in summa confes. eo. li°. ꝛ ti°. q. 16ª. ꝛ dñs Lauren. de flo. in suis restitutionibus. Q

Tertio sequit ex hac regula: q si mutuans icurrit damnū: eo q debitor nõ soluit in termino assignato: debet seruari idēnis: fm pdictos docto. vtputa si propter hoc necesse habuerit accipere vsuram: potest accipere illō quod soluit: vt dicit Monal. q hoc est interesse: non vsura: non autē potest petere lucrum quod nõ acquisiuit: vt in contractibus bone fidei. l. sociuȝ. ff. pro so. ꝛ. l. si sterilis. §. cum per venditorem. ff. de acti. em. dicit tamen Tho. 2ª. 2e. q. 62ª. q ille qui detinet pecuniā alterius: videtur eū damnificare impediendo ne adipiscat: quod erat in via habēdi: ꝛ propter tale dānū: tenet aliquaȝ recõpensationem facere: fȝ conditionē personarū ꝛ negociorū: sed de hoc infra melius patebit. R

Pro conclusione istius tertij notabilis generaliterē dicēdū: q omne damnū quod aliqs passus est: ex eo q soluta nõ est pecunia in termino: tenet mutuans restituere: fm Ray. in summa ꝛ Gof. vt patet in summa cõfes. eo. li°. ꝛ ti°. q. 16ª Et probant hec per cm. peruenit. de fideius. ꝛ cm. constitutus. eo. ti°. ꝛ. 12ª. q. 2ª. c°. si quis. ð clericis Et idem dicit Hostien. in summa. S

Quarto ex hac regula sequit: fm qð habet in c°. cõquestus: de vsuris. in glosa: q si vēdo tibi predium: ꝛ trado: ꝛ percipis fructus: ꝛ mihi nõ soluis pecuniā in termino assignato: potero petere interesse: cū percipias fructus: nec erit vsura. vt. C. de acti. em. l. curabit. ꝛ. ff. e. l. ij. ꝛ hoc dicit glo. in. l. ij. C. de vsuris. ꝛ concor. Hostiē. in summa in ti°. de vsuris. §. an aliquo. ver. 7°. dicēs q in isto casu competit actio extra cõtractū: vel officium iudicis: nõ ad vsuras: sed ad iteresse: qð ver⁹ est. ff. ð dolo. l. ꝛ ellegāter. §. nõ solū. Quito sequit ex hac regula: q si debitor vsurarij mutuat pecuniam socio: eo pacto q restituat ipsi vsurario pecuniam sortis vsure: ꝛ vsuras inde decurrentes: ꝛ hoc eo tempore: quo intendebat vsurario satisfacere: non est vsurarius: quia querit dānum suum euitare: non captare lucrum. Et hoc tenet Joan. cal. in. c°. si quis obligatus. 14ª. q. 4ª ꝛ in. c°. fi. extra. de vsur. Nam non tenebatur cuȝ suo damno subuenire socio. 23ª. q. 5ª. c°. si non licet. ꝛ. ff. de prescrip. ver. l. qui fuādaꝛ. i pncipio. T

Secunda regula principalis quando aliqd liceat recipere vltra sortem in mutuo: sine vicio vsure: est ratione lucri cessantis. Circa quā regulam notandū est: q ad hoc vt lucruȝ cessās possit accipi licite: oportet q sit i actu: vel i qsi actu: qr quuis vsurari⁹ possit lucrari de pecunia quā mutuat: ꝛ aliq mõ eēt a lucro possibili: nõ tñ debȝ hre interesse lucri cessātis: qa nõ cessat ab eo: qð sibi nūq̄ ierat. Et ē addēdū q nõ ē tutū: fm istaȝ regulam: mutuare nõ habenti necessitatem hui⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

mutui:q2 tũc nõ obligat̃ sibi mutuare ex p̃cepto:
sed mutuum efficit̃ sibi spõtaneum:quo casu pi/
culum est:ne mutuãti magis placeat pecuniã su/
am:sic per mutuũ ad lucrum exercere:q̃3 in alijs
licitis ɔctib9:quapropter in huiusmodi ɔctibus
semp̱ adesse d3 desideriũ:q̄ si eẽt possibile:nõ fie/
ret mutuũ cu3 tali lucro. Ex qua regula seq̃t̃:fm
Monal.in sũma.ꝛ Hosti.ac Guliel.atq3 Ray.
ut h2 in sũma cõfes.li°.2°.ti°.7°.q.28ᵃ.q̄ si vole/
bã emere terrã valẽtẽ reddere singulis annis du/
cẽtũ:q2 pecunia ad hoc erat parata:ꝛ p̃cib9 me fe
cisti cessare a tali ɔctu:ut tibi mutuarẽ : q2 pecũia
tibi futura erat vtilior:ꝛ ego mutuaui:possu3 pa
cisci:ut des mihi q̃libet anno:donec pro necessita/
te pecuniã detĩes:quãtu3 accepturus fuisset:de illa
possessiõe:ꝛ hoc ĩtelligẽdũ est habita ɔsideratiõe
incertitudĩs fructuu3:ꝛ fortune obuẽtionis:fm
d.Anto.de bu.in.c°.salubriter.ex̃ de vsu.Sed po
ne:q̄ qs hẽbat pecuniã:ꝛ volebat ire ad nũdinas
ꝛ ibi merces emere:vel ad aliũ locũ deferre:vel ser
uare certo tpe:ut lucraret̃:tu ĩdigẽs illa pecunia:
recipis illã mutuo:offerẽs te paratũ restituere illã
cum lucro sperato in termino:ꝛ loco:q̃3uis dicat
Inno.in.c°.fi.extra de vsu.q̄ putat hunc ɔctum
vsurariu3:nec scit qualiter possit excusari:ꝛ Joã.
calde.in.d.c°.fi.approbet opinionẽ Inno.ꝛ etia3
Joã.an.ibide3 dicẽs:q̄ illud qd̃ d2 ibi de ĩteresse
habet locũ post moram debitoris:ꝛ q̄ ex hoc ɔctu
pararet̃ via ad fenus.Nam staret vsurari9 para
tus cum capello:ac calcarib9 dicens:se ad nundi
nas velle ire.Tñ Ray.in summa:in ti°.de vsu.ṽ.
item aliqs.in fi.ꝛ Hostiẽ.in.c°.salubriter.de vsu.
ꝛ in sũma:in ti°.de peni.§.quib9.ṽ.quid si para/
tus.dicit q̄ teneris ad ĩteresse lucri:qd̃ facturus
erat verisiliter ex pecunia ille:qui mutuauit:dũmo
do nihil fiat in fraudem vsurarũ:ꝛ mutuãs non
sit ɔsuetus dare ad vsurã.ɔcor.Joã de leg ꝛ An/
to.de bu.in.d.c°.salubriter.s.q̄ teneris facere sa/
tisfactionem ex equo:ɔsiderato tñ dubio euentu:
ꝛ circũstãtijs istius lucri cessantis. Et idem tenet
Monal.in sũma di.q̄ hoc recipit̃ ratione inter/
esse:vide de hoc Petru3 de anch.in.c°.p°.de vsu
ris.lib°.6°. V.

Tertia regula qua cognoscit̃:si aliqd liceat ac
cipe vltra sortem:est ista.s.q̄ ex mutuo:l3 re
dimere vexationem suã:idest accipere suũ:qd̃ sibi
alias debebat̃.Ex qua regula seqtur.Primo q̄
mutuãs pecuniã rustico:ut laboret possessionem
ei9:dũmodo satisfaciat illi de fructib9 possessionũ
vel alio modo det ei iustum preciũ opaꝝ:non est
vsura:q2 nihil preter sortẽ accidit dño. Et hoc te/
net dñs Laurẽ.de flor,in suo tractatu de vsuris:
vbi refert dñm Greg.de arimino:idem tenẽtem.
Quamuis enim dñs intendat sibi opas prestari
rõne mutui a rustico:ꝛ rusticus:p̱pter mutuum
impẽdat opas alias nõ exhibiturus:tñ ille opere
nõ cedũt lucro dñi:cum illas iusto precio emat:
nec per hoc aliqd̃ dãnum patit̃ ipse rusticus. Et
ponit idem magister Greg.aliu3 casu3.Pone q̄
dñs ɔducat colonũ ad certum tp̃s:pro certo p̃cio
ꝛ preciũ tradat:antẽq̃3 colonus incipiat operari:
postmodũ x̃o nolente colono opari:nisi dñs mu
tuet:ei certã summã pecunie:dñs mutuat:ut ope
ret̃:alias nõ mutuaturus:talis dñs nõ est vsura
rius:q2 dũtaxat recipit suu3:idest opas sibi debi/
tas:ꝛ nihil ex tali lucrat̃ mutuo:ꝛ ideo nõ ẽ vsu
rarius censendus:nec peccat:nisi fm dñm Lau
rẽti.vbi supra:de iusto precio oparum detraheret
aliqd p̱pter mutuum:aut si vltra opas iusto p̃/
cio emptas:alia exigeret a rustico ratione mutui:
tũc enim esset vsura.Item sequit̃ ex precedẽti re/
gula alius casus:q̄ si mihi debes decẽ:que nõ pos
sum hẽe:ꝛ mutuo tibi alia dece3:hoc pacto:ut d
viginti postea satisfacias:nõ est vsura:fm Hosti.
in sũma:q2 l3 vnicuiq3 redimere vexatione3 suã.
c°.dilectus.extra de simo.Possumus quoq3 etiã
sub hac regula ponere casum:qui h2 in.c°.ɔque
stus.extra de vsu.vbi d2 : q̄ ecclesia nõ tenet̃ cõ/
putare in sortem fructus pignoris : quãdo acci/
pit in pignore a vasallo suo feudũ:quod tenet ab
eadem : tamẽ interim non debet recipere seruiti/
um a vasallo:quia tũc esset vsura.Dicunt autem
docto.ibidem:q̄ ideo iste casus est licitus:ꝛ fit si/
ne vsura : quia ecclesia ratione feudi:nõ dicitur
accipere alienum:acciperet autem si interim va/
sallus teneretur ad seruitium.Ratio ergo feudi:
tollit rationem vicij : ꝛ ponit excrescentiam sub
ratione liciti.Et hoc idem habetur:extra de feu/
dis.in.c°.primo. Et hunc casu3 ponit Monal.
in summa.Sed vtrum hoc solum habeat locum
in feudo ecclesie:respõdet Alexãder de ales:vbi
supra:ꝛ Hostiẽ.in summa:q̄ lic3 nõ inueniatur
expressum in alio feudo : tamẽ videtur de equi/
tate:q̄ idem sit in omni alio feudo:quia aut est li
citũ:aut illicitum.Si licitum:ergo etiam in lai/
co:cum sit eadem ratio:ergo ide3 ius.L.a ticio.ff.
de verbo.obli.ꝛ.l.ꝛ ideo.ff.de legibus.Si autem
est illicitum:ergo multo minus debet fieri ab ec/
clesia:q̃3 a laico.Et hanc opinionem tenet glo.ꝛ
Antoni.de butri.ꝛ Joan.de ligna.in dicto.c°.
conquestus.Ratio autem quare aboletur vici/
um vsure in hoc casu est:q2 vasallus nõ est dñs:
quãuis habeat vtilem actionem:vel fm alios nõ
est magis dominus:presumitur etiam velle dare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

fructus:q: ad antidota est nãliter obligat⁹:⁊ cõcordat Ric.in.4°.di.15ª.arti.vltio.q.5ª.⁊ Hostal.ac Hosti.in sũma. Que autem dicta sunt de vasallo:non hñt locum in emphiteota:⁊ colono ẜm Hosti.in sũma:in ti°.de vsuris.§.an aliquo. Reuerẽdus tñ pater frater Angelus de clauasio: in sua angelica:in tit°.de feudo:dicit idem esse in emphiteosi:qđ in feudo:q: ingt Spe.in ti°.đ feu.§.quãdo.ṽ.40.ꝙ feudum ⁊ ꝯtract⁹emphiteoticus:⁊ liuellarius:sunt eiusdẽ nature. Item ingt Bar.in.l.si mihi ⁊ ticio.ff.de ver.ob.⁊ Bal.in.c°.p°.de inuesti.de re.alie.fac.vbicũqȝ lex feudalis:ñ est ꝯtra iuris ciuilis:aut nãlis rõnem:habet locũ in emphiteosi. Predicta tñ de dño feudi:⁊ rei date ad emphiteosim:ꝙ possit recipe fruct⁹ pignoris:nõ cõputando in sortem:limitat predict⁹pater esse vera:vbi vasallus:vel emphiteota:nõ fecit melioramẽta:⁊ quãdo feudũ:⁊ emphiteosis ẽ a causa libera:q: si exbursasset quãtitatez pecunie vel aliqđ aliud dño:pro hñdo feudo:vel emphiteosi:sic nõ liceret:quãdo fruct⁹ disproportionarẽtur a seruitio:siue a fictu. Si ṽo querat quid de vsufructuario obligante ꝓꝑetario. Respõdet idẽ vbi supra:ẜm Hosti.in sũma:ꝙ si habet a causa libera a ꝓꝑetario:nõ cõputabit fructus in sortẽ: alias secus:vbi fructus disproportionarent̃ a seruitio. Ex precedẽti regula etiam colligit̃ alius casus:qui hz in.c°.p°.extra de vsuris.videlz ꝙ quãdo laicus tenet iniuste aliquam possessionez ecclesie:⁊ dat pignori ipsam possessionem: rectori ecclesie ipsius:talis poterit percipe fructus illius vltra sortem:q: nõ recipit:nisi quod sibi debet̃:ut dicit̃ in dicto.c°.p°.in fine. Et sciẽdum:ꝙ idez posset facere laicus in possessione sua:ab alio sibi iniuste detẽta:ut inquit glo.in predicto.c°.⁊ Aldericus:ut habetur i sũma ꝯfe.eo.li°.⁊ ti°.q.16ª.vnde ꝯcludit̃ gñaliter ẜm Ric.vbi supra:ꝙ cuȝ qs mutuat illis:qui violenter:vel fraudulẽter rez suam detinẽt:restituere nõ tenetur illud qđ accipit vltra sortem:q: sic nõ accipit alienum:sed ad se trahit:qđ suum est:per dictum.cm.pm.in textu:⁊ in glo. Et ita põt intelligi illđ Ambrosij.14ª.q.4ª.c°.ab illo.vbi dicit. Ab illo exige vsuram:cui nocere merito desideras:cui iure inferunt̃ arma: huic legitime inferunt̃ vsure:quem bello vincere nõ potes:ab hoc vsuraz exige:que nescit crimẽ occidere. In oĩbus tñ predictis casibus:quando aliquid accipit̃ vltra sortem:ab his qui detinent iniuste aliquid ipsoruȝ mutuãtiũ:dȝ fieri tali modo:ꝙ nõ scãdalizet̃ proximus. X

SEd hic querit̃ vnus casus:vȝ quãdo comunitas aliqua:vel ꝑnceps aliquis indiget pecunia:⁊ accipit a ciuib⁹mutuo:ꝓmittẽs:⁊ obligans eis certa pignora:⁊ certũ lucrũ:puta qnqȝ vel sex:pro cẽtenario:vel facit assignationes aliqs in quib⁹ vltra capitale:dat sibi lucrum:queritur nũquid isti ciues:qui cogunt̃ ad mutuãdum:ratione huius coactionis:possint lucrum accipere? Et ꝗuis aliqui doc.tenuerit ꝙ sic:tamen Alexã.de ales in suo tractatu de vsuris dicit:ꝙ nõ pñt licite illud lucrum retinere:nec excusat eos a pecca to:coactio:vel alia necessitas.extra de vsur.c°.sup eo.⁊ qđ met⁹ causa.c°.sacris. Et ideo etiam ille qui emit iura a ꝑmo mutuãte pro aliquo minori precio:vel etiam soluẽdo eũdem preciũ:cõmittit vsuram:q: si ꝑncipaliter ꝯtractus est illicitus est etiam illicitus accessorius.c°.accessoriũ.de reg.iur.li°.6°. Uerũtamẽ est:ꝙ possunt retinere đ tali lucro omne interesse:⁊ dãnum:qđ patiunt̃ ꝓ pter tale mutuum coactũ. Et cum Alexã.de ales tenet magister Gregorius ordinis heremitarũ dicẽs:ꝙ tenent̃ ad restitutionẽ talis lucri:vltra suũ verum interesse. Sicut refert dñs Laurẽ.de flo.in suo tractatu de vsu. Et lapus in repetitiõe capitu li:in ciuitate.de vsuris. Et hec videtur esse equior opinio. Tñ si propter tale mutuũ:dicti ciues cogerent̃ subire aliquos labores:vel picula:occasione mutuãdi:possent recõpensare dictum laborem:⁊ aliquid pro eo accipe:ẜm Hosti.in sũma. Et idẽ dicit in quolibet mutuãte:per.cm.ad nram.de rebus eccľie nõ alienãdis. Et idem habet̃ in sũma ꝯfes.eo.li°.⁊ ti°.q.14ª. Y

SEd aliud est de imprestitis: qui fiũt Ianue Florentie:⁊ Venetijs:in qb⁹ciues dant pecuniam comunitati:nunꝗ recepturi capitale:sȝ accipiũt:tãtũ pro cẽtenario:lȝ enim quidã doctores hũc ꝯtum:nõ tenere dicãt:sed esse vsurariuȝ. Inter quos fuit lapus in dicto.c°.in ciuitate.tamen comuniter doc.tenẽt ꝙ sit licitus: inter quos est. Petrus de ancha.in.c°.vsurarũ voraginem.de vsu.li°.6°.⁊ in.c°.in ciuitate.de vsu. In generali qꝗ capl'o fratruȝ minoꝝ Ianue celebrato:fertur determinatũ:hũc ꝯtractum valere. Et idez tenet dñs Laurẽ.de flo.in tractatu suo vsurarũ:⁊ magister Frãciscus đ neapoli in suo tractatu mõtis: ⁊ magister Angelicus ordinis predicatoꝝ:i quodam ꝯsilio suo. Et ꝗplures iuris professores:hoc cum sigillo ꝯsuluerũt:sicut refert dñs Laurẽ.vbi supra. Et assignat dñs Petrus de anch.in.d.c°.vsurarum.⁊ in.d.c°.in ciuitate.rõnem:quare sit licitus hic ꝯtract⁹:q: nõ plus percipit̃:ꝗ de emptione:vnius possessionis similis extimationis:⁊ tñ nunꝗ capitale recipiũt:sicut si emissent possessionem. Item q: preciuȝ pro eis crescit:⁊ decrescit:

ẜm ꝙ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ꝟm ꝙ crescunt reddit⁹: ꝛ decrescunt. Item q2 su
biacent periculo: q2 posset comnne eis in totū tol
lere: ꝛ sepe imponit eis onera: sicut possessionib⁹:
ita ꝙ fere in omnibus conueniunt cū rebus im/
mobilibus: inter quas de iure cóputantur: ut in
cle. exiui de paradiso.§.cunq3.de verbo.sig. Alij
doctores assignant aliā rationem: videt ꝙ in hoc
casu videt potius quedā emptio redituū ciuita/
tum: ꝗ mutuū: quo ad effectū: ꝛ iste cótractus ē
licitus.s. emere reddit⁹ alicuius possessióis. Imo
etiā emere redditus pecūiarios: ꝟm Alex. de ales
vbi.s.ꝛ Inno. Hosti.ꝛ Jo.an.ꝛ Anto.de but.in
c°.in ciuitate.de vsuris. Tamē iste cōtractus: non
est ita honestus ꝛ decens: sicut quādo emunt red
ditus predıales. Et hec oía intelligenda sūt: nisi
aliquid fiat in fraudē vsurarū: q2 quicquid agāt
homines: intentio iudicat oēs. Dñs quoq3 Ant.
de but.in dicto.c°.in ciuitate. dicit istū contractu3
imprestitaꝝ esse licitum. Sciendū tamē ꝙ.d. Jo.
de anania.in.c°.in ciuitate.de vsur.in.5ª.col.i.q.
vtrum in vēditione annui redditus: cōmittatur
vsura. dicit ꝙ a talibus cōtractibus est abstinen
dum ꝑpter dubium: sequēdo ibi dominū Florē/
tinu3: ꝛ Petrū de ancha. q2 bonaꝝ mentiu3 ꝛc.
c°.ad eius.5ª.di.ꝛ clemen. exiui.de paradiso.§.
p°.de verbo.sig.ꝛ.c°.cōsiliū.de obser.ieiu. Itē q2
in dubijs tutior via est eligēda.c°.illud.circa me
dium.de cle.ex.mi.ꝛ de hoc est glo.notabilis i.c°.
in ciuitate.in ꝟ.nisi dubiū.d vsur.ꝛ in.c°.nauigā
ti.in ver.verisimiliter dubitat.eode3 tit. Et optiē
facit tex.in.d.clemē.in.§.nos itaq3.in.5ª.col.vbi
dicit ꝙ in his que anime salutē respiciūt: ad eui
tandos graues remorsus pars securior est tenen/
da: ꝑsertim cū non solū qd malū esse dignoscitur:
sed etiā oē quod h3 speciem alicuius mali sit a vi
ris ꝑfectis specialiter euitandū: ut dicit text.in.d.
cle. exiui de paradiso.in.§.cūq3 annui redditus
de ver.sig. In multis alijs casib⁹ pót aliquid iu/
ste accipi: vltra sortē sine vicio vsure: ꝛ pñt colli/
gi ex dictis in ꝑcedenti sermone: vñ quando dat
alicui pecunia sigillata ad pompā: vel qñ recipit
aliquid rōne pene: vel qñ aliquid gratis datur: ꝛ
in similib⁹. In oíbus autē alijs casibus: tenetur
mutuans restituere quicqd accipit vltra sorte3: ꝑ
regulā vulgarem positā in.c°.peccatū.de reg.iur.
li.6°. Et non solu3 vsurarius: sed ēt alij fautores
tenentur ad restitutionem. Z

Unde querit: qñ cóitas accipit vsura3: vtrū
teneant oēs ciues: quorū auctoritate: ꝛ cósi/
lio hoc fit? Et rñdit Ray. ꝙ oēs sūt vsurarij.arm.
7ª.q.1ª.c°.sicut vir.ꝛ.24ª.q.3ª.c°.si habes.ꝛ.ff.
qd me.cā.l.metū.§.aiaduertendu3. Et idem est
de his qui ꝑhibere possunt: ꝛ nō prohibēt. extra
de sen.excō.c°.quante.cōcor. Hostiē.ut habet in
summa.cōfes.eo.ti°.ꝛ ti.q.57ª.ꝛ licet oēs ꝯsentiē
tes cōmittant vsura3: tamē ꝟm Guliel.nō tenet
ad restitutionē: nisi quantu3 ad eos ꝑuenerit: vel
quātum releuati sunt de expēsis: quas fecissent de
suo: illi tamē qui ꝑstitissent auctoritatē: vel precē/
ptu3: ꝛ hmōi ad vsurā: ita ꝙ aliter facta non fuis
set: tenent in solidū: ut habetur in summa cōfes.
vbi.s.q.60ª. Et sit hec conclusio: ꝙ omnes q fue
runt cooperati ad vsuram: tenentur ad restitutio
nem: per illā regulā. Qui causa3 damni dat: dam
nu3 dedisse videt.c°.si culpa.de iniur.ꝛ dāno da/
to.l.qui occidit.§.in hac.ff.ad.l.aquil. quomodo
aūt ꝛ qualiter: ꝛ ad quid: qsq3 cooperans tenea/
tur: ad vitandā prolixitatē non refero ad ꝑsens:
sed de hoc plene tractat in summa cōfes.lib°.2°.
ti.7°.q.6ª.ꝛ.61ª.2ª.ꝛ.3ª. S3 cōtra predicta argu
unt vsurarij: ꝙ non teneantur ad restitutionem
dicentes: ꝙ licitum est accipere: quod volunta/
rie sibi datur.18ª.di.c°.d eulogijs.pª.q.2ª.c°.pla
cuit: ꝛ de simonia.c°.dilectus. S3 in vsura: ne dū
voluntarie: imo etiā quandoq3 rogatus a dante
accipit vsurarius: ergo nō tenet restituere: q2 vo
luntate dominorū: ꝛ traditione rei: trāsfert domi/
nium.§.per traditionē.insti.de reru3 diui. rñdeo
ꝙ quedā sunt que de sui natura: sunt licita: ꝛ in
his predicta ꝑcedunt. Et sunt quedā que sunt il
licita de sui natura: vel ratione pacti: aut contra/
ctus: ꝛ tūc non possunt ꝯtrahentes licite facere:
quod de se est illicitū.arm.ex.de foro cōpe.c°.si di/
ligenti.ꝛ de sen.excō.c°.cōtingit.el.p°.et quo ad
voluntatē dicit Alex.de ales vbi.s.ꝙ dans pecu
niam vsurario: non dat libēter absolute: sed solū
ꝟm quid: ꝑpter mutuū habendū: na3 vellet ha
bere mutuū sine datione illius pecunie: ꝛ ideo ac
ceptum cōtra eius voluntatē absolutā: debet re/
stitui. A

Sed hic querit: nunqd ille qui mutuauit pe
cuniā cū intētione secūdaria aliqd habēdi:
teneat ad restitutionē illius qd habuit? Et rñdēt
Inno. Bernar.ꝛ Allanus in.c°.consuluit.de vsu
ris.ꝙ hec intentio secūdaria aliqd habendi nō
facit quē vsurariū: licet minuat meritu3: plus vel
minus: ꝟm maiorē: vel minorē respectum: ad co/
modū tēporale: nō tamē tenet ad restitutionem.
arm.61ª.di.c°.quid ꝑderit.ꝛ.58ª.di.c°.si officia.
ꝛ.pª.q.pª.c°.quapropter. Et hoc idē tenet glo.in
c°.ꝯsuluit.de vsu.ꝛ Gof.ꝛ Hostiē.in summa.in
ti°.de vsu.post principiū: ꝛ Ioā.an.in.d.c°.cōsu/
luit.ꝛ in mercuriali.sup.2ª.regula.ꝛ Monal.in
summa. B

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Sed hic querit vna vulgaris questio: videlz vtrū vsurarius intētionarius: q pncipaliter mutuauit intētione aliqd habēdi: aliter nō mutuaturus: teneat ad restitutionem illius qd accipit. Rñdent quidam theologi in. 4°. disti. 15ª. et Asten. in summa li. 3°. ti°. 4°. et Alexā. lombar. in suo tractatu. de vsur. q talis nō tenet ad restitutionem: sed sufficit sola pnia: sicut in simonia mentali. ex. de simo. c°. fi. Et firmat hoc per illud qd habet in. §. placuit. insti. de obli. que ex delic. nas. vbi dr: q si quis credat dño inuito se rē ptractare: et tn̄ dñs sit cōtentus: nō cōmittit furtū: et nō est obligat9 restituere: ut et habet. ff. de fur. l. inter oēs. §. recte. et iō idē videt dicendū in isto casu: qr licet mutuās hēat prauā intentionē: tn̄ viciū tollit p voluntatē dñi: q nō est viciosa: cū det gratis: pterea restitutio non dz fieri: nisi dānū passo: et notat. ex. de reg. iur. c°. peccatuz. li°. 6°. et Leui. 5°. ac Numeri. 6°. Sed cōcedens nō est passus aliqd dānū: cū ex mera voluntate cōcesserit: et dederit illā pecuniaz: ergo nō est fiēda ei restitutio. Cōtrariā opinionē: videlz q talis mutuās tenet ad restōnem: tenet Hosti. in sūma. et Rodonēsis in. c°. cōsuluit. de vsuris. qr pceptū est dñi. Luce 6°. Mutuū date: nihil inde sperātes. et Monal. i sūma idē tenet: et Pe. de ancha. in. c°. vsurarum voraginē. de vsu. li°. vj°. et dñs Laurētius: de rodul. in suo tractatu. de vsu. Et hoc dicit tuti9: imo verissimū: fm Inno. et dicit Host. q semp tenet ad restōnez: ex quo illa itētione pncipalr duct9 ē: facit ad hoc. l. si ego. la. pª. ff. si cer. pe. vbi dr: q si volui tibi rē dare: et tu credebas eam tibi mutuo dari: nō efficit tua an cōsumptionē: qr in hoc casu intētio recipiētis: et pcedētis: discordat: sic ergo videt dicendū in pposito. Nā cū mutuans intendat velle aliqd ex debito: et dās credat se libere dare: pter hāc volūtatū discordiā: datū vltra sortez nō efficit recipiētis: sz tenet ad restōnem. Et hāc opinionez tenet Ray. in sūma: in ti°. de vsu. §. sed nūqd. et ibi Guliel. et Archi. cū his pcor. i. c°. p°. 14ª. q. 3ª. et hoc quo ad iudiciū aie: et idez confirmat. Joan. in. c°. psuluit. de vsuris. et i mercurialī. sup regula. peccatū. idē quoqz tenet dñs An. de but. in. d. c°. in ciuitate. de vsuris. Et hanc opinionē tenet sctūs Bernardin9 i qdragesimali: de xpiana religione: i tractatu de restōibus: fmone. 37°. ar°. 2°. c°. 4°. et Franciscus de platea in suis restōnib9 in tractatu de vsuris. c°. x°. §. 19°. et Nicola9 de ausimo: ac Bartholome9 de pisis: ut habet i pisanella: ac supplemēto. in ti°. de vsur. c°. p°. §. p°. et. c°. 6°. §. 2°. non obstat mō illud qd dr: de simoniaco mentali: q nō tenet ad restitutionē: qr rñdet dñs Anto. de but. vbi. s. q qr vsura est phibita vtroqz testō: nec dispēsationē pape recipit. c°. super eo. de vsuris: nō vsurari9 mentalis tenet ad restōnem: simonia nō est phibita solū a iure positiuo: quapropter papa pōt dispēsare i reb9 simoniace acceptis: et iō papa potuit determinare in dicto. c°. fi. de simonia q simoniacus mētalis nō teneat ad restōnez. Sed salua reuerētia dñi An. hec rñsio non videt vera: qr simonia ēt est phita de iure diuino. Ūn̄ xps deus noster pcepit: Mathei. x°. Gratis accepistis: gratis date: iō melior ē rñsio Monaldi nri in sūma: q in vsura nō est turpitudo dātis: iō iure diuino: et humano: fiēda est restitutio illi q dedit: cū fuerit decept9: putans q sibi gratuite fuisset cōmodatū: et ppter hoc pecuniam dederit. Et iō ei sic decepto: dz fieri restitutio. In simonia aūt cōiter est turpitudo: ex pte dantis: et accipiētis: et iō illi q dedit nō dz fieri restitutio: qr nō fuit offensus. Sciēti enīz et simpliciter volenti: nō fit deceptio: nec iniuria. ff. de reg. iur. l. nemo videt. et. C. de rescindē. vendi. l. si venditor. ff. de iniurijs. l. ij. itez in pari cā turpitudinis: potior est cōditio possidentis. ff. de condi. ob. tur. cau. l. ij. et. ff. de ver. ob. l. seruuz. §. sequit. Optima ergo est rñsio ad illud. cm. fi. q illud loquit pprie in casu qn̄ nō solū accipiēs: sed et dans peccauit p simoniā mentalē: et iō ei nō dz fieri restitutio: si aūt ipse nō dedisset turpiter: sz bona intētiōe: puta ad redimendā vexationē suā: pfecto accipiēs per simoniā mētalez: deberet ei restituere: tāq̄ leso arm. in. c°. dilectus. el. p°. ex. de simo. Qō si teneamus opinionē quā posui sup i pcedēti fmone: q etiā simoniacus intētionari9 debeat restituere: vel ecclesie offense: vel ipsi leso dāti: aut pauperib9 loco xpi: qn̄ nec dās: nec eccla fuit lesa. arm. hoc de dicto. c°. fi. nihil facit. Non eniz pbat q pecunia p simoniā accepta: nō debeat restitui: si bn̄ cōsideretur: imo inuit ɔtrium: ut sup pbatum est. Verū qr hec mea opinio est cōsilij: iō sequēdo opiniōez cōem doctorū: dico q bona fuit rñsio Monal. et multas alias rñsiones dant doctores i. d. c°. cōsuluit. quas breuitatis cā omitto. Nō obstat mō illud quod dicebat de furto: qr rñdeo: q est maxima, dissimilitudo inter casum illū: et nrm: nam ille qui videbat rē suam surripi erat cōtent9 transferre dominiū in illū: et iō ille nō cōmittebat furtum: cū haberet rē de voluntate dñi: licet ipse nesciret. Et idem eēt dicendū in casu nostro: quando mutuū accipiens: sciens malā voluntatez illi9 scilicet q ea intentione mutuauit: et nō aliter mutuasset: tamē ex mera voluntate sua: omnino vellet ei donare aliquid: hoc enim casu nō teneretur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

accipiens ei restituere aliquid: cum nõ sit lesus: aut in aliquo deceptus. In re enim sua qlibet est moderator: & arbiter. ff. mandati. l. mãdata. & ff. de iudicijs. l. nemo. Nõ sic aũt est in casu nostro: qꝛ dans vsurario intẽtionario: nesciebat illuz habuisse talẽ intentionẽ corruptaz: ꝙ non mutuasset sine vsuris. Et ideo cuz sit deceptus: dꝫ ei fieri restitutio. Preterea ideo nõ cõmittitur furtũ in ꝓdicto casu: qꝛ nõ cõpetit ibi diffinitio furti: cuz non sit ꝯctatio rei aliene inuito dño: que requiritur in furto. ff de furtis. l. j. & insti. de obli. que ex delic. nas. §. furtũ. imo fuit facta cõtractatio dño cõsentiente: licet cõtractans nescit. In casu autẽ nostro: cõpetit diffinitio vsure: maxĩe illius quaz ponit Gof. in summa dicẽs: ꝙ vsura ẽ quicquid sorti accidit: intẽtione ꝓcedente: vel pacto: ergo &c. Nõ obstat tertio dũ dicebat: & ꝙ cũ ille dederit gratis: nõ fuit lesus: & iõ non dꝫ ei restitui: qꝛ rñdeo: ꝙ imo fuit lesus: qꝛ putabat sibi gratuite mutuatũ: & iõ dedit: nõ aũt dedisset si sciuisset illius malã voluntatẽ: & ideo dꝫ ei restitui. Nam accipiens mutuo: & postea reddẽs: presumit ea intẽtiõe dare: qꝛ mutuũ ꝓstãs mutuauit vt si mutuauit ex charitate: ꝓsumat & ille ꝺdisse ex charitate: & mera volũtate: alr secꝰ. Nã vnusqsqꝫ ꝓsumit aliqd dare eo mõ quo accipit. ff. mãdati. l. si vero nõ remunerandi. §. inde papinianꝰ. Ex quibꝰ oĩbus sequit: ꝙ talis vsurariꝰ intentionariꝰ tenetur ad restitutionẽ. Et hec est veritas meo iudicio infallibilis: cũ de hoc sit casus ad lraz: in. cº. cõsuluit. ex. de vsu. qꝺ non facit vllã mẽtionẽ: ꝙ mutuãs ostendat volũtatẽ suaz per aliqua ꝟba: aut signa scilicet ꝙ velit aliqd: sed solũ ꝑ eius prauã intẽtionẽ: dicit ꝙ tenet ad restitutionẽ. Et ibi glo. magistralis: & cõiter oẽs doc. hoc concludunt. ¶

Pro cõclusione aũt huius ſmonis: sciendũ ꝙ oẽs vsurarij publici: ipso iure sunt ecclesiasticis sacramẽtis ꝓuati: nisi satisfaciãt. cº. qꝛ in oĩbus. ex. de vsu. Vñ cõtra eos in. cº. quãꝗ. eo. tiº. liº. 6º. dicit sũmus pontifex. Nullus manifestoꝝ vsurarioꝝ testis intersit: aut eos ad cõfessiões admittat: siue ipsos absoluat: nisi de vsuris satisfecerint: vel de satisfaciẽdis: pro suoꝝ viribꝰ facultatũ: idoneã prebeãt cautionem. Testamẽta quoqꝫ manifestoꝝ vsurarioꝝ aliter fcã non valeant: sed sint irrita ipo iure: hec ibi. Vñ dicit Alexã. lõbar. in suo tractatu. de vsuris. ꝙ publici vsurarij debent facere solẽniter ꝓclamari voce preconia: ꝙ qcũqꝫ dꝫ ab eis aliqd habere: veniat ad ipos libere oĩa sua recepturus. Et hoc vt pleniꝰ inotescat: & ad scãdaluz remouendũ: qꝛ vt habet in. cº. pº. ꝺ penis. manifesta peccata: nõ sunt occulta purgatione purganda. Si aũt talis vsurariꝰ: nõ possit satisfacere: qꝛ nõ hꝫ vñ soluat: nec põt habere fideiussorẽ: nec pignora pro danda cautione: debet: ſm Jo an. in. d. cº. quãꝗ. de vsuris. liº. 6º. iurare: ꝙ non põt illa hẽre. Item dꝫ iurare se facturum pro posse: ut satisfaciat. arᵐ. ex. de dona. iter vi. & vxo. cº. per vras. aliter audiẽs eius confessionem: suã & illius aĩaz ꝑdit. Similiter oẽs sepelientes tales vsurarios manifestos: sunt ipso iure excõicati: non obstante quoqꝫ priuilegio: vt in cle. eos qui. de sepulturis. Isti eniz vsurarij sunt peiores lupis: qui non comedunt alios lupos: ipsi ꝟo deuorant proximos suos: de quibus dicit dominus psalmo. 13º. Qui deuorãt plebem meam sicut escam panis. Item sunt peiores iudeis. Nã iudeus de libra denarium: vel duos: per septimanam sumit. Ipsi vero falsi christiani: vix in solido contẽtantur: & vsuram nomine census baptizant. Sꝫ diabolus eos baptizabit in aqua infernali. Itez sunt peiores alijs peccatoribus qui peccant interpolatiz: & non continue. Ipsi vero continue peccant. s. die ac nocte: & qlibet hora: ac momento: dormiendoqꝫ & vigilando. Nã semꝑ corũ vsure currunt. Itẽ quolibet festo: & ideo videt eẽ peiores iuda. Ipse enim vendidit xp̄m: vsurarij ꝟo xp̄m: & beataz virginẽ: at omnes sanctos: qꝛ ipsoruz festiuitates cõputant in vsuris: & qꝛ vsurarij sunt ei similes: imo peiores ꝗ ipse iudas: iõ ei similes erunt in pena. Judas enim in aere interijt: qui est habitatio demonuz. Ad innuendũ ꝙ non debebat stare in celo cum angelis: nec in terra cum hominibus; sed in aere cum demonibus. Et eodem modo vsurarij non habitabunt ĩ celo: quia deum: & beatam virginem: & oẽs sanctos offenderunt: nec in mundo quiete habitare possunt: qꝛ hoĩes ꝯturbant. Sed habitabũt in ĩferno cum demonibus: quos ꝑ auariciaz adorauerunt: que est idolorum seruitus: ut dicitur ad Col. 3º. Et iõ dimittite vsuras: o feneratores: & restituite male ablata: ut sic a pena ĩfernali liberari valeatis. Qꝺ vobis deus noster ꝯcedat Amẽ.

¶ Feria tertia post tertiã dñicam in quadragesima: de acquisitis per ludum: ac meretriciũ: atqꝫ per aliũ quẽuis modũ nõ ꝯcessuz: & de restitutione incertoꝝ. Sermo vigesimusoctauus. ¶

Redde creditori tuo. qrti. Reguz 4º. & in epistola occurrẽtis ferie. Duo sũt naturalis legis ꝓcepta vnũ affirmatiuũ: & aliud negatiuum. Affirmatiuũ ĩquit. Oĩa q̃cunqꝫ vultis: vt faciant vobis homines: & vos eadez facite illis: quod habetur

Matthei.7°. Luce.6°. ꝛ di.p^a.in principio. Ex
quo ꝑcepto cōcludit̄ ꝫ theologos in.4°. dist.15^a
ꝙ sicut qs vellet sibi rē suā ab alio detētā restitui:
sic ꝛ ipse debet restituere alienā. Et ad hoc cogitur
ēt per illā legē charitat[is] fr̄nalis: q̄ qlibet tenet̄ di
ligere proximū: sicut seipsuꝫ. Deutero.6°. Exodi.
20. Matthei.22°. Marci.12°. Luce.x°.3^a.di.c°.
ois.23^a.q.4^a c° ea vindicta.ꝛ.c°. debet homo. ꝛ
eadē causa.q.6^a.c°.si nō licet. Aliud ꝑceptū legis
naturalis est negatiuū dicēs. Quod tibi nō vis fieri
alteri ne feceris. Quod habet̄ Thobie..4°. Actuum
15°.50^a.di.c°. ponderet.ꝛ.2^a.q.p^a.c°. placuit. Et
ideo cū nullus velit rē suā ab alio auferri: nec deti
neri iniuste: debet quoqꝫ ipse idē facere erga proxi
mū. Dicit̄ eni in.l.i.ff.ꝙ qsqꝫ iuris: qs aspernabi
tur idē ius sibi dici: qđ ipse alijs dixit: vel dici fecit
qđ qs in alterius ꝑsonā equum esse crediderit: id
quoqꝫ in sua persona valere patiat̄. Ex qb⁹ oīb⁹
bn̄ īferunt̄ v̄ba ꝓposita in themate nr̄o.s. Redde
creditori tuo. Sup quib⁹ v̄bis q̄ttuor ꝯsideratio
nes faciem⁹. Prima erit de reb⁹ per ludū acqui
sitis. Secunda de rebus per meretriciuꝫ adeptis
Tertia de rebus per aliū modū nō cōcessū habit[is]
Quarta de incertis.

¶ Pars prima huius sermonis de ludo. C

De ludo tres cōsiderationes faciemus.
Prima dicet̄ diuersitatis. Unū sciēduꝫ
est f̄m.b.Tho.2^a.2^e.q.168^a.ꝛ Alexā.de
ales in.2^a.parte sūme in tracta.de diui
sione peccati: ꝛ Durādū nr̄m in sūma li°.2°.ꝙ di
uersa sūt genera ludorū. Quidā eni sūt sp̄uales ꝛ
laudabiles: vt sūt repn̄sentationes alicui⁹ deuotio
nis: puta passionis: annunciationis: ꝛ similiū: qui
f̄m Host.ꝛ Inno. possūt fieri in ecclesia: vt paret
in c°.cū decorē.de vita ꝛ hone.cle. Alij ludi sūt se
sp̄uales: ꝛ tēporales: etiā laudabiles: cui⁹modi fuit
saltatio Dauid corā archa: qui lusit in signū iocū
ditatis sp̄ualis: ꝛ cessit ei ad meritū: secūdi Reg.
6°. de quo Greg. ait. Ego dauid plus stupeo saltā
tē: q̄ pugnātē: pugnādo hostē subdidit: saltādo co
rā dn̄o: humilē se ipsū fecit: hec ille. Alij sūt tm̄tē
porales ad bonū finē facti: cū bonis circūstātijs: q
etiā sūt laudabiles. Jō dicit.b.Tho. vbi supra. Si
cut hō nō īdiget corꝑali refocillatione: q2 nō pōt
cōtinue laborare: ita etiā ex parte aīe īdiget quiete ꝛ
solatio: qđ fit per ludrica: ꝛ iocosa. Circa que: tria
vident̄ ꝑcipue esse cauēda. Primū ꝛ principale
est ꝙ ꝑdicta delectatio nō q̄rat̄ in aliquib⁹ operi
b⁹: seu verbis turpibus ꝛ nociuis. Secūdū: ne to
taliter grauitas aīe resoluatur. Tertiū vt ludus sit
ꝯueniēs ꝫ ꝯgruitatē ꝑsone: tp̄is: ꝛ loci: ꝛ ꝫ alias
circūstātias: debite ordiet̄. Et hec virt⁹ ꝫ philoso
phiꝫ vocat̄ eutrapelia Rheto.2°.c°.16°. hec ille.
Laudabile est ergo aliquādo causa recreatiōis
aliquē honestuꝫ ludum facere: iuxta illud Cato
nis. Interpone tuis īterdū gaudia curis. Ut pos
sis aīo quēuis sufferre laboreꝫ. Ouidius quoqꝫ i
eplīs ep̄la.4^a. dicit. Quod caret alterna requie: du
rabile nō ē. Hec reparat vires: fessaqꝫ mēbra no
uat. Aristo. quoqꝫ.x°. Ethico. dicit. Ludere per
tp̄s: ut qs melius studeat: rōnem virtutis videt̄
hr̄e. Requiei enim similat̄ ludus: ꝛ imponētes ergo
quotidie laborē: requie indiget: ꝛ.4°. Ethi. idem
dicit. Requies ꝛ ludus: in vita vident̄ esse neces
saria: ꝛ in.7°. eiusdē libri ait. Homo indiget sem
per aliqua recreatiōe: ꝓpter multos labores: qui
sibi occurrūt: ꝛ in.8°. Poli. dicit. Oīs laborās: re
quie indiget. Et in eodē libro, iterum ait: ꝙ melo
dia iratos: ꝛ alijs passionib⁹ occupatos alleuiat:
ipsosqꝫ letificat. Propter que dicit Ric. nr̄ in.4°
di.16^a.art°.3°.q.p^a.ꝙ religiosi pn̄t licite vti aliqn̄
ludis: qui de se sunt indifferētes: causa recreatio
nis. Dicit enim sapiēs Eccl^s.3°.ꝙ est tp̄s ridēdi.
ꝛ tp̄s flendi: ꝛ hoꝝ hr̄ exēplum sancti Joānis euā
geliste: qui quādam ꝑdicem domesticā habebat: ꝛ
cōpleta orōne: cum alijs sp̄ualibus exercitijs: eaꝫ
in manu tenebat: ꝛ recreabat̄. Quod vidēs qdā
iuuenis dissolut⁹: murmurabat de illo: cui⁹ mur
muratione in spiritu vidēs beat⁹ Joānes: euꝫ ad
se vocauit tenētem arcū in manu: ꝛ rogauit illuꝫ:
ut iaceret sagittā ab arcu: ꝛ cum rogaret: ut iterū
fortius traheret arcum: ꝛ frequētaret in iaciēdo: il
le rn̄dit se nolle: q2 rumpet̄ arcus: iuxta illđ Oui
dij in.2°. de remedio amoris. Si nunq̄ cesses tē
dere mollis erit: cui beat⁹ Joānes inqt. Jta ꝛ ego
nō semp sto in orone: sed aliquādo recreationem
accipio: ne frāgar: imo ut in seruitio dei feruētius
assurgam: ꝛ beat⁹ Antonius: ut legit̄ in vitis pa
trum: eādē rn̄sionem fecit cuidā sagittario mur
murāti de discipulis suis: q2 psallebant causa re
creationis. Ideo inqt Ouidi⁹ in.2°. de arte amā
di. Da requiem: requietus ager bene credita red
dit. F

Quidam alij ludi sunt vitupabiles.s.qn̄ sunt
de se mali: f̄m Alex. de ales: vbi.s̄.ꝛ Tho.2^a.
2^e.q.168^a.ar°.3°. vl' qn̄ ē excessus in eis: vel nō sūt
debite circūstātie. Dicit enim Ari.9°. Ethi. Pa
rum de delectatione sufficit ad vitā: quasi pro cō
dimēto: sicut parum de sale sufficit in cibo. Simi
liter oēs ludi: in quib⁹ aliqđ vicium cōmittit̄: sūt
ꝓhibiti: vnde dī in prohemio digestoꝝ in.§.illđ
vo.v.quis enim. Quis enim ludos appellet eos
ex qbus crimina oriunt̄.ꝛ.ff.ad.l.aql.l.nam lu
dus. dicit̄. Ludus pernitiosus in culpa est. Hu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

iusmodi autem ludi: sūt choree: et alia spectacula vana sm predictos docto. quia licet sm Albertum in. 4°. dist. 16ª. et Tho. in quolibeto: choree possint fieri aliquādo bene: et aliquādo non: tñ ut sepius male fiunt ad prouocandam libidinē: et multa ex eis peccata causantur. Qui autē sint ludi liciti: vel prohibiti: ponit Ricar. in. 4°. disti. 15ª. ar. 5°. q. 8ª. Inter hos autem ludos phibitos: maxime est ille qui imittitur fortune: vt patet. ff. de aleatoribus. l. ij. et iij. non punitur tamen sm leges ciuiles: si quis certet hasta: seu pila: siue iaciendo palum: vel currendo: luctando: vel pugnādo: quia hec fiunt causa virtutis corporis exercēde. ff. eodem. l. ij. et l. qua actione. §. si quis. ff. ad. l. aqui. Tamen vbi esset periculum anime: vel corporis: in talibus ludis esset peccatum. arm. in. c°. p°. extra. de tornea. Et supradicta habentur etiā sm Ray. et Guliel. ac Hostiē. ut refertur in summa confes. li°. 2°. ti°. 8°. q. 23ª. G

Secundo hic queritur: vtrum ludus alee: sit peccatum mortale: et respondet Ray. in summa: q quicūq ludunt alea: siue taxillis: vel qui sunt participes: seu īspectores talis: ibi ludi: semper peccant. Et dicit Guliel. ibidem: q etiam si homo non ducit in consuetudinem mortaler peccat. s. quando ex auaricia ludit. Si quis autem luderet causa recreationis: ut pro conuiuio: vel ludat quid minimum: ita q parum possit lucrari vel perdere: et non ludatur tēpore luctus: nec contra legem: idest sine dolo: nec ludens sit clericus: nec ludere nolentem prouocet: his omnibus cōcurrentibus: talis ludus alee: non videtur prohibitus: sm Durādū in sūma. et Ricar. in. 4°. dist. 5ª. ar. 4°. q. 8ª. vbi etiam dicit q ludus scachorum non est phibitus clericis: si fiat causa recreationis: cum alijs bonis circunstantijs: q autem liceat ludere pro esculento causa recreatiōis: habetur i. l. si. ff. de aleato: vbi dicitur. Pro eo autē quod ponitur in conuiuio vescendi causa: pmittunt leges ludere familie: et intelligitur de ludo licito et honesto: cum debitis circunstantijs. Concludo ergo q ludus est prohibitus omni iure: et intelligo de ludo inhonesto: et alearum auaricie causa: ut patet. ff. de aleato. per totum. Et in autentica. alearum vsus. C. de religiosis: et sumptibus funerum. et in. §. interdicimus. In autentico. de sanctissimis episcopis. et in autentica. interdicimus. C. de episcopis et clericis. Item ē prohibitus in lege canonica: ut in. c°. clerici officia. ex de vita et honestate clerico. et in. c°. p°. 35ª. disti. et ibi Archidi. post Ray. et alios: dicit expresse q est mortale peccatum. Et ibi enumerat multa mala que ex aliqbus ludis oriūtur. De quibus etiam Ouidius in tertio de arte amandi dicit.

Tunc sumus īcauti: studioq3 opimur in ipso.
Undiq3 per luxus pectora nostra patent.
Ira subit deforme malum: lucrandiq3 cupido.
Iurgiaq3: ex rixe: sollicitusq3 timor.
Crimina dicuntur: resonat clamoribus ether.
Inuocat iratos tunc sibi quisq3 deos.
Nulla fides tabulis: que nō p vota petuntur.
Et lachrymis vidi: sepe madere genas.

Ideo Jacobus bñuentanus. c°. 7°. sui libri ait.

Qui sequitur bachū: taxillos: et meretrices.
Infamis semper: semper egenus erit.

Et auctor astrolabij dicit. Quas multi: multo conquirunt tempore patres. Stultus eas modico: dissipat vnus opes. scilicet per ludum. et ideo Jacobus beneuentanus. c°. 51°. eiusdem libri ait. Ludum quemq3 fuge: per quem tua perdere possis. Hostiē. quoq3 in summa: in ti°. de excessio. prela. in. §. qualiter excedant. versi. clericus vero. et Ray. in summa: in ti°. de negocijs secularibus. in. §. de ludo alee. et glo. Ray. in ti°. de emptio. et vendi. super rubrica: vtrum de illicite acquisitis: possit fieri elemosyna. §. xj°. de ludo alee. Et Henricus boich. in dicto. c°. clerici officia. et oēs theologi in. 4°. senten. distin. 15ª. dicunt simpliciter: q non solum ludus alee est peccatum mortale: sed etiam ludus fortune: vt expresse dicit Guliel. quem sequitur Archiepiscopus florentinus in scda parte sūme. c°. 13°. de turpi lucro. Et magister Bartholomeus d pisis in magistrutia sua c°. 2°. de ludo: in prin. Et hoc expresse probatur in. l. ij. ff. de aleatoribus. vbi prohibentur omnes ludi: qui non fiunt gratia exercende virtutis: qa ratio phibitionis ludi alearum: est qr cōmittitur fortune: ut expresse dicit glo. in dicto. §. interdicimus. et in dicta autentica. interdicimus. quas glosas sequuntur omnes doc. ibi. Et hoc tenent oēs canoniste in. c°. quia plerīq3. de immunitate ecclesiarum. Idem tenet sanctus Bernardinus in quadragesimali. de religiōe xpiana: smone. 37°. ar. 2°. c°. 3°. et sermone. 42°. ar. 3°. c°. 3°. Ex quibus omnibus patent duo: que erant vidēda de ludo scilicet eius distinctio: et prohibitio. H

Deus aūt de lusoribus facit magnam punitionē. Nam multis annis ifra: in partibus alamanie duo lusores veniētes ad qdā hospitium in vigilia assumptionis dñe: post cenā petierunt sibi dari aleas ad ludēdū: et cādellas: qr volebant illa nocte ludere: quos reprehēdit hospitij magister et noluit eis assentire ob reuerētiā virginis: illi autem dicebant quod ad despectum dei: et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

virginis volebāt ludere: facta aūt nocte dederunt pecuniā famulo dom⁹: ⁊ ipse latēter portauit eis aleas ⁊ cādellas: ⁊ ipsis ludētibus faciebat lumē. Mirabile dictu. Ecce ꝙ per totaȝ noctē in ludo steterunt: mane aūt reperti sūt ēt ludere: licet sint mortui: ⁊ nigri: ⁊ vsqȝ nūc ut dicit ludūt: ⁊ vnus eorū proijcit aleas: alter vero attrahit denarios: ⁊ sic faciunt vicissim: ⁊ ille famulus ibi etiaȝ ipse mortuus tenet lumē: ⁊ hȝ cādellas in manu ⁊ pecuniam quam ab illis acceperat. Et vt dicit licet ab illo loco fuerint asportati: semꝑ ibi reuertunt ludentes: ⁊ sic creditur eos facturos vsqȝ ad dieȝ iudicij. In aprutio etiā quidam armiger postqȝ oīa ī ludo ꝑdidit: vocauit diabolū dicēs: ꝙ postqȝ omnia sua amiserat dabat ei corpus ⁊ aīam: statimqȝ demones aduenientes ⁊ illū rapientes ad infernū in aīa ⁊ corpore portauerunt. In prouinciaquoqȝ romana: quidā qui oīa in ludo perdiderat desperatus gladiū ī guture imaginis gloriose virginis fixit: dicens. Cur me ꝑdere dimisisti? O iudiciū dei: statim mutus effectus ē: ⁊ brachium eius aruit. Nocte vero sequēti diabolus illū blasphemū ī ignē proiecit: ⁊ brachio illo ꝯbusto: ⁊ facie: miser ille expirauit. Quē cū eius socij sepellissēt terra euomit: ⁊ sic scdo. ⁊ tꝰtio fecit. Tādem illud corpus relinquētes insepultū: a diabolo asportatū est: ⁊ amplius nō visuȝ: vt quo ierat aīa transiret ⁊ corpus: ⁊ multis diebus in cōtrata illa terribiles demonū strepitus auditi sūt. I.

Sed dimissa punitiōe lusoꝝ: ⁊ grauitate peccati eoꝝ: ne nimis in longū sermonē ꝓtrahā. Sequitur videt tertiū. s. an acquisita ꝑ luduȝ subiaceant restitutioni. Et dimissis varijs opinionibus doctorū: dico ꝙ acquisita per luduȝ fortune: subiacent restitutioni: ꝓm cōiter oēs theologos in 4°. di. 15ª. maxime Ric. nostrum ibi. ar. 5°. q. 8ª. ⁊ canonistas in. c°. epīs. 35ª. di. ⁊ ibi glo. Et legistas ff. de aleatoribus. l. fi. vbi est textus ad lraȝ: ⁊ glo. in dicto. c°. clerici officia. Et qūuis talis restitutio ꝯueniat tm̄modo precepta in iure ciuili. Ex quo dixerunt quidā: ꝙ quis nō tenet ad restitutioneȝ ipso iure: sȝ tm̄modo qn̄ cōpellitur per sniam iudicis: sicut videt innuere textus in. d. l. finali. tn̄ cōis opinio tenet: ⁊ securi⁹: ꝙ eo mō quo ludus fortune est ꝓhibitus homo tenet de iure ad restituendū: qd̄ lucratus est per talē ludum: qꝛ nō tm̄ prohibetur ille ludus: sed etiaȝ acquisitio lucri ꝑ talem ludū: maxime quia talis restitutio: ꝑcipit implicite in iure canonico: qd̄ decreuit leges iperiales: nō contrarias iuri diuino: nec abrogatas per ius canonicū: nec per aliquā ꝯtriam ꝯsuetudinē: debere obseruari: ut habet. x°. di. c°. de caplis. ⁊. c°. quis aūt. ⁊ duobus capitulis sequentibus.

Sed pro maiori declaratione: ponam⁹ sex ramos huius lucri: ꝑmus est ꝓm Bona. in. 4°. di. 15ª. quādo quis vincit ab his qui alienare nō pn̄t: tenetur enim restituere: vt etiaȝ ponit Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 32ª. ar. 7°. huiusmodi aūt sunt ꝓm Ray. ⁊ Hosti. in sūma: in ti°. de pen. §. quib⁹. ver. sed ⁊ sunt. videlicet furiosi: ⁊ ꝓdigi: minores. 25. annis ⁊ maxime pupilli: ac mente capti: surdi: ceci: ⁊ morbo paralytico laborantes: qbus tutores ⁊ curatores dati sunt: qui ꝓpria nō possunt libere administrare. ff. de postulādo. l. j. in fi. ⁊. l. ij. ⁊. insti. de. cura. p°. rn̄so. Idē ē de monachis ⁊ claustralib⁹. arᵐ. 12ª. q. pª. c°. nolo. ⁊. c°. non dicatis. ⁊ de statu mona. c°. cum ad monasteriū. ⁊ ideȝ de seruo reȝ dn̄i ludente. Idē ē d̄ vxore ludēte res mariti: ⁊ in filio ludente res paternas: ⁊ in administratore ecclesie ludente res ecclesie: que pauperū sunt. In quibus oībus tutori: vel curatori: abbati: dn̄o: marito: patri: ecclesieqȝ: est restitutio faciēda: ꝓȝ predictos doctores. Secūdus ramus est: cū quis decepit in ludēdo proximuȝ: puta per falsos taxillos: aut chartas: aut dicēdo mēdaciū: ꝑꝑ quod vicit: aut alia q̄cūqȝ fraude: tenet eniȝ restituere ei qui amisit: vel habēti curā eius: ꝓm Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 32ª. ar°. 7°. Reputat eni hoc: ut furtum. arᵐ. ad hoc 14ª. q. 5ª. c°. non sane. in fine. Et idē dicit Ray. ī summa. Tertius ram⁹ est: qn̄ quis vicit ei quē traxit ad ludū: ⁊ induxit multa importunitate: cum nō vellet ludere: vel cū ille vellet ludū dimittere: retinuit eū inuitū: tenet eniȝ ei restituere: ꝓȝ Tho. ⁊ Ray. vbi. s̄. ⁊ probat per dictū. cᵐ. non sane. Et iō tal' nō pōt facere elemosynā d̄ eo qd̄ sic vicit ut habet ī sūma confes. li°. 2°. ti°. 8°. q. 24ª. ⁊ hāc opinionē tenet Azo. in. l. fi. ff. de aleato. Quartus ramus: est cū qs vicit in locis in qbus prohibit⁹ est ludus: ⁊ ꝑ leges ciuiles: vel mūicipales: mādatur fieri restitutio: q̄ leges nō sunt abrogate ꝑ dissuetudinē. Tūc eniȝ tenetur restituere ꝑdenti: ꝓm Tho. vbi. s̄. ⁊ Ric. ī. 4°. di. 15ª. ⁊ Ray. ac Inno. vt refert in sūma cōfes. vbi. s̄. Quintus ram⁹ est: qn̄ quis vicit in locis vbi ꝓhibet ludus: nec leges sunt abrogate ꝑ cōsuetudinē ꝯtrariā. Sȝ per eas nō mādatur expresse: cui debeat fieri restitutio. Et ludus est iter voluntarios: sine fraude: ⁊ q alienare pn̄t. Et ī hoc casu vr̄ teneri debere opinio: quā ponit Azo. in. d. l. finali. ⁊ glo. ⁊ Archi. in. c°. epīs. 35ª. di. ⁊ ex̄. de vita ⁊ hone. cle. c°. clerici officia. q dicunt: ꝙ tali iure durante in suo robore: acquisitum sic per eum qui viuit sub his legibus: debet restituere illi qui perdit. Et ideȝ tenet Ray. in sūma ⁊ probatur per constitutionem grecam. C. de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

aletoribus.Et cõcor.Hosti.in summa:tiº.de pe
nitentijs ꝛ remis.vbi dicit:ꝙ fere omnes doct.sic
tenent.Et hanc opinionẽ tenet etiã Tho.ꝛ Ric.
in.4º.di.15ª.Sextus ramus est:quãdo quis acq
siuit:seu lucratus est in hmõi ludis:sine fraude:
in locis vbi legibus imperialibus hoĩes nõ sunt
astricti:nec ibi sunt alie leges municipales:prohi
bentes talẽ ludū: vel si quis vicit in locis vbi le-
ges de ludis sunt abrogate per dissuetudinem:si
cut hodie vbiqꝫ fere sunt abrogate in italia:ſm
Scotũ in.4º.di.15ª.ꝛ tunc non tenetur restitue-
re ei:qui perdidit:nec ille põt repetere:sꝫ illud lu-
crum debet erogari pauperibus:ut notat domi-
nus Anto.de but.in.cº.quia pleriqꝫ.de immuni-
tate ecclesiaꝝ.Et hec fuit opinio Placentij q̃ sic
limitata potest cõcordari:cũ opinione Azonis:a
q̃ videt̃ discordare:ꝛ probat̃ per.cm.non sane.
14ª.q.5ª.Similiter ille qui vicit alicui qui attra-
xit eũ ad ludũ:non tenetur illi restituere:ſm In-
nocen.in dicto.cº.quia pleriqꝫ.ꝛ etiam habetur
in summa cõfes.vbi.s̃.Ille enim non est dignus
habere rẽ quam perdidit:qui in quantū in se fu
it:proximum expoliare conabat̃.Verū cum lu-
dus talis sit quedam expoliatio:nõ põt quis per
ipsum aliquid licite acquirere:ꝛ ideo debet illud
pauperibus erogare:ſm Tho.2ª.2ᵉ.q.32ª.ꝛ no-
tat.Joan.an.in.cº.clerici officia.de vita.ꝛ hone.
clerico. R

SEd hic queritur quid fiendum:quando ali
quis aliquãdo vicit:ꝛ aliquãdo perdidit:an
fiat compensatio?Rñdeo ꝙ aut lusit:cũ eadẽ per
sona:vel cū diuersa.Si cũ eadem:aut ludus est
mutatus:vt qꝛ primus fuit licitus:ꝛ scd̃us illici-
tus:ꝛ non fit cõpensatio:qꝛ solutum vni ex diuer
sa causa:nõ liberat a debito ex alia causa:vel cū
altero.vt.C.quãdo ciui.acti.preiu.crimi.l.vnica.
aut ludus nõ est mutatus:ut quia vterqꝫ erat il
licitus.s.in quo vicit:ꝛ perdidit:ꝛ videt̃ ꝙ possit
fieri compensatio.Nā etsi sit,dare casū:in quo
quo quis non teneatur restituere:illi a quo vicit
ratione paris turpitudinis:potest tamẽ restitue-
re eidem:ꝛ restituẽdo liberatur:ut notat̃ in sum
ma confes.liº.2º.tiº.8º.q.25ª.ad finẽ.Et ideo per
dendo cum eo:videt̃ ei restituisse pro concurren
ti quãtitate.Si autem ludus fiat cũ diuersa per-
sona nõ fit cõpensatio:qꝛ per interitum rei:mo-
rosus debitor nõ liberatur ab obligatione.l.in re
furtiua.§.pº.ff.de condi.fur.maxime quando ip
semet dedit causam interitui.ff.de verbo.obliga-
tione.l.si ex legati causa.vbi ille tenetur qui occi
dit hominem quem debebat.

¶ Pars scd̃a de rebꝰ pp meretriciũ adeptis. L

SEcundo queritur:vtrum de rebꝰ pro-
pter opera luxurie acquisitis:fiẽda sit
restitutio?ꝛ Rñdeo ſm Monal.i sũ-
ma in tractatu restitutionū:ꝙ si quis
vel aliqua accepit ab aliqua persona:que nõ pos
sit alienare:tenetur restituere:sicut ille qui vicit ta
libus personis:ut sup̃ visũ est in parte precedẽte.
Et idē tenet sanctus Bernardinus in quadra
gesimali:de xp̃iana religiõe:in sermone.39º.arº.
pº.ꝛ.cº.pº.Si vero accepit a ꝑsona:q̃ possit alie
nare:tenetur restiture illi ꝑsone:in cuius dãnum
vel iniuriā:aut calũniam datum est.arm.in.l.et
generaliter.§.illud.ff.de calũniatoribus.vt pu-
ta:cũ vxor alicuius cõmittit adulterium cū ali
quo ꝓpter pecuniā:debet mulier illã pecuniam
secrete restituere viro suo:in cuiꝰ iniuriã accepit:
cū etiã dotē perdat:ꝛ viro applicãda sit:extra.
de diuor.cº.olim.Et idẽ dicendũ est in alijs simili
bus:ſm sanctũ Bernardinũ in p̃dicto sermone.
arº.2º.cº.3º.Si vo aliqua persona accipiat pecu
niam ꝓpter sodomiã:vel huiusmodi:pecuniā
ipsā debet dare pauperibus:ut põt colligi ex glo
sa Ray.in tiº.de rapto.§.sed quid.d̃ fornicarijs.
sup̱ verbo.tenet̃ restituere.Si vo sit meretrix ac
cipiens pecuniã pro meretricio:ab illo q põt da-
re:ꝛ nõ dedit ad iniuriã alterius:tũc põt sibi reti
nere:nec tenet̃ illud restituere:nec dare pauperi-
bus:de necessitate salutis.Et hoc tenet Alexã.de
ales in.4ª p̱te summe:in tractatu restitutionū:ꝛ
b.Tho.2ª.2ᵉ.q.32ª.arº.7º.Et de hoc videt̃ textꝰ i
l.iiij.§.pº.ff.de condi.ob tur.cãm.vbi dr̃ mere-
tri licet turpiter faciat ꝙ sit meretrix:non tñ tur
piter accipit:qd̃ ei datur etiã ex meretricio.Tamẽ
cõsulunt doctores:ꝙ tale lucrũ distribuat̃ paupe
ribus ad arbitriũ ꝯfessoris:qꝛ qlibet dꝫ satisface-
re deo pro turpi cã.26ª.q.7ª.cº.turpia.Unde ga
Sapie.xiº.dicitur.Per que qs peccauit:p hec ꝛ
puniatur.Ideo cum in receptione ob turpẽ cau
sā fuerit offensus deus:cuiꝰ occasione deuentū
est ad peccatũ:ꝯueniens est:ꝙ sacerdos in quãtũ
ſm deum põt:iniungat penitẽti:ꝙ tale lucrum
eroget i pios vsus:ut sic satisfaciat deo,ꝓpter qd̃
fuit offensus:ꝛ hoc nisi penitens sit i magna ne-
cessitate:ꝛ ipse penitens debet facere quod sibi a
confessore iniungitur.extra.de penitẽ.ꝛ remissio.
cº.omnis.Et licet scriptum sit Deutero.23º.Non
offeres mercedẽ postribuli:nec p̃cium carnis:in
domo dñi dei tui.Nā quicqd illud est qd̃ voue-
ris:abhomãtio est apud dñū deũ tuũ.Tñ ſꝫ Ale
xan.de ales vbi.s̃.q.vltima.ꝛ Tho.iterū vbi s̃.
hoc itelligit̃ solũ:de oblatiõe publica:rõne scãda
li:ne videat̃ eccl'ia approbare opus meretriciũ:tñ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

offerre elemosynas priuatas: vel dare pauperib⁹ pecuniã ex meretricio acquisitã: non est illicitũ eis imo meritorium. Et idem dicit Ricar. in. 4°. di. 15ᵃ. ar°. 5°. q. 8ᵃ. ⁊ idem tenet Augu. 14ᵃ. q. 5ᵃ. c° non sane. in fine: quod etiam notatur in summa confes. li°. 2°. ti°. 8°. q. 21ᵃ.

¶ Pars tertia de rebus habitis per aliũ quem vis modum non concessum. M

Tertio sunt alij qui tenent restituere habita per modũ nõ concessum. Et hoc. pmo qñ aliquis accipit pro donatione vel alio modo: ab eo qui non potest donare: vel alienare: vtputa a furioso: qui comparatur infanti. 15ᵃ. q. pᵃ. c°. merito. ⁊ extra de homicidio. c°. si furiosus. talis eniꝫ donatio nõ valet: nec similiter prodigi. vt in. l. iulianus. ff. de curatore furiosi. Nec similiter donatio illius cui donatio p legem interdicta est: vt quia cõmisit crimen lese maiestatis. C. ad. l. iuli. ma. l. fi. nec donatio heretici. C. de hereticis. l. manicheos. ⁊. l. gazaros. eodẽ ti°. quod tñ intelligitur quãdo sunt iudicialiter pnũciati. vt in. c°. cũ secũdum. de hereticis. lib°. 6°. Itẽ nec cõdemnatus de publico crimine: potest alienare. ff. de dona. l. post cõtractum. ⁊. l. donationes. §. fi. Similiter nec seruus: aut filiusfamilias possunt donare de rebus dñi: vel patris sine licẽtia eoꝝ. ff. de do. l. fili⁹. ⁊. ff. ad macedo. l. fili⁹. ⁊. ff de peculio. l. fili⁹. Itẽ nec minor. 25. ãnis. C. si maior fac. ra. ha. l. vltima ⁊ multo min⁹ pupill⁹: q alienare nihil põt: sine tutoris auctoritate. ff. de acq. rerum do. l. pupillus. Iteꝫ nec monachus vel cõuersus. 54ᵃ. di. c°. abbati. ⁊ arᵐ. ad hoc. 12ᵃ. q. pᵃ. c°. nolo. ⁊. c°. nõ dicatis. ⁊ extra de statu mona. c°. cũ ad monasteriũ. Itẽ nec bonorũ ecclesiasticoꝝ administrator: nisi bona ecclesiastica moderate donet: ⁊ personis honestis: quia paupeꝝ bona sũt 16ᵃ. q. pᵃ. c°. fi. alias raptor est: ⁊ accipientis restituere obligantur successori eius: vel superiori: qui expendat in ecclesie vtilitatẽ: arᵐ. 17ᵃ. q. 4ᵃ. c°. si quis in atrio. ⁊ extra de officio ordi. c°. cũ vos. Itẽ nõ valet donatio: qñ vxor donat aliquid nõ hñs bona parafrenalia. ff. de dona. inter vi. ⁊ vx. l. quotus. Et generaliter quotienscũqꝫ quis accipit a psonis nõ valẽtib⁹ alienare: tenetur restituere illis quorum interest: sicut dictum est supra de ludo: vt inquit Scotus in. 4°. di. 15ᵃ. inueniuntur etiã multa alia inhonesta lucra: de quorum restitutione dicẽdũ: fm Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 62ᵃ. q si est turpitudo ex parte dantis: ⁊ accipientis: nõ est fienda restitutio illi qui dedit: sed debet restitui illi: in cuius iniuriam: vel damnum datum est: vt patuit ex precedentibus: si autẽ nõ est facta iniuria ⁊ damnũ alicui: ⁊ dans potuit dare: ⁊ tunc aut est datum ex causa que punitur a iure: p corporalẽ penam: vel per extorsionem turpiuꝫ lucrorũ: ⁊ taliter acqsitas debẽt erogari paupib⁹ ad arbitriũ peniteñtiarij: vt inquit glosa Ray. in ti°. de raptoribus. in. §. sed qd de fornicarijs. super verbo. tenentur restituere. Si vero fuit datũ ex causa: que nõ punitur a iure in forma iudicij: nisi pena infamie: vt histrionatus: ⁊ eorum qui pugnant in arena: ⁊ de talibus ac similibus dicendum est: q possunt retinere: nec de necessitate obligantur ad restitutionem: vt ingt predicta glosa. Et idem dicendum est de his lucris: quod dictum est de pecunia per meretricium accepta. Si vero turpitudo fuit solum ex parte accipientis: debet restitui ipsi danti extra. õ iniurijs. c°. fi. vt etiam dicit Inno. in. c°. quia pleriqꝫ. extra de immuni. ecclesiarum. Si vero turpitudo sit solum ex parte dantis: ⁊ nõ accipientis: vtputa si quis daret aliquid alicui mala intẽtione: ⁊ ille acciperet bona fide: potest licite retineri: alijs circũstantijs bonis concurrentibus. l. si ob turpem. ff. õ condi. ob tur. causam. cum ibi notata. l. ij. C. eodem. N

Si queratur: nunqd omnia turpia lucra: que nõ sunt restituẽda particulariter alicui: possint licite retineri. Et pmo videt q non: qr in. l. illicitas. in principio. ff. de officio presi. dicitur. Ne quis iniquum damnum: aut lucrum sentiat: preses prouincie prouideat. ⁊. ff. de calũ. l. in heredeꝫ. dicitur. Quod cõuenit licita lucra ab oĩbus extorqueri. Et ideo in foro iudiciali ⁊ ciuili: videntur debere dari fisco. C. de modo multarum. l. mlctarum. in foro autem canonico vel penitẽtiali: videntur debere dari pauperibus. 14ᵃ. q. 5ᵃ. c°. nõ sane. ad finem. ⁊ extra de vsu. c°. cũ tu. Tamen doctores communiter dicunt: q talia lucra de necessitate salutis: non subiacent restitutioni: debent tamen confessores facere q̃tuꝫ possunt: vt talia lucra habentes: de quibus non reperitur in iure expressum: q non possint retineri: restituant ea ⁊ debent eos quantum possunt inducere: vt erogent pauperibus. Non enim est honestum: q aliquis teneat aliquod turpe lucrum. l. non fraudantur. §. nemo. cum ibi notata. ff. de reg. iu. ⁊. ff. de dolo. per totum: q si habentes talia lucra debent restituere: quanto magis vsurarij ⁊ raptores. Sed talibus non restituentibus eueniet illud quod accidit cuidam vsurario: qui in articulo mortis clamauit dicens. O penitentia vbi es: quasi diceret: quia non feci eam quando potui: ideo nõ possuꝫ facere modo: possunt enim tales dicere in morte: illud Job. 7°. Desperaui: nequaqꝫ vltra iã viuã.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

De hoc habetur exemplum de quodam vsurario qui post splendidam cenaꝫ: de nocte cū vxore dormiens: totus attonitꝰ: ⁊ velocissime surrexit. Interrogatus autem ab vxore quare surgeret. Respōdit. Nunc raptus fui ad iudicium: ⁊ nesciens respondere tot accusationibus: audiui iudicem cōtra me sententiam promulgantē: ꝙ hodie ad eternam damnationem a demonijs trahi deberēꝫ: quo dicto: cum vili vestitu a domo fugiens: a suis tandem est reptus in quodam monasterio: vbi monachi matutinum persoluebant: quem cum nulla ratione ad penitentiam inducere possent: consanguinei versus domum illum ducere ceperunt: cum autem transirent super quendam pontem: ecce nauis quedam veloci cursu pertransibat plena demonijs: quam solus vsurarius videns dixit. Ecce isti sunt qui volunt me rapere. Quo dicto e manibus eorum ereptus est: ⁊ nusq̄ amplius nec nauis: nec ipse visus est.

¶ Pars quarta de restitutione incertorum. O

Vt melius pateant dicta in precedētibꝰ ⁊ tam de certis: q̄ de incertis restituendis cognoscatur quid fiendum. Sciendum s̄m Monal. in summa: ꝙ quando sciri possunt persone expoliatorum: facienda ē eis restitutio: vel quorum interest. c°. reintegranda. 3ª. q. pª. Si autem mortui sunt damnificati: ⁊ quorū interest principaliter: fienda est restitutio eorum heredibus qui reputantur quasi vna persona cum ipsis: vt inquit Tho. 2ª. 2e. q. 62ª. ⁊ p̄batur eius dictum per. l. fiscus. ff. de iure fi. ⁊ per. l. hereditas. ff. de acqui. re. do. ⁊ per. l. mortuo reo. ff. de fideiuss. iuncta. l. ij. C. de resti. mili. ⁊. l. nō soluꝫ. ff. de in inte. re. ⁊. l. minor autem. §. fi. ff. de mino. Si vero damnificati sciant: sed sint distantes: debet eis transmitti quod debetur: ⁊ precipue si sit magni valoris: ⁊ possit cōmode transmitti: alioquin debet in aliquo tuto loco deponi: vt pro eis cōseruetur: ⁊ demum eis significari: hec s̄m Tho. vbi. s̄. Ad reponendum autem in loco tuto debet cōfessor debitorem astringere: quando dubitat ne rem consumat: vel deteriorem faciat: aliter autem est de consilio: ad arbitrium confessoris secundum quosdam. P

SEd pro dictoruꝫ meliori declaratione: sciendum ꝙ aut inter partes fuit conuētum: ꝙ in aliquo loco restituatur res: ⁊ hoc debet seruari: s̄m pacta ad expensas illius: de quo facta est mētio in pactis. Nihil enim est tam cōgruum fidei humane: q̄ cōuenta seruare. l. i. ff. de pactis. Si vero super hoc nihil est cōuentum: tūc si res est remota a loco ex defectu debitoris: puta ipsam trāsferendo: clarum est: ꝙ tenetur eam suis sumptibus mittere ad creditorem. ff. ad exhibendum. l. sed si hereditas. §. quo autem loco. vbi est textus ad litteram de hoc. Et ita intelligitur dictuꝫ Hostiēsis in. c. cum tu. de vsuris. queꝫ refert dominꝰ Anto. de butri. ibidem: qui dicit ꝙ vsurarius debet rem mittere suis sumptibus ad creditorem: cum sit male fidei possessor. Verūtamē si hoc non posset facere tute: propter periculū itineris: ⁊ temporuꝫ: interim excusatur: in quātum durat periculū: ⁊ nō vltra. extra de dolo ⁊ cōtumacia. c°. cum dilecti. vbi dicitur: ꝙ iussus venire ad papam excusatur: dum impeditur. Si vero nō est periculuꝫ in mittendo: sed debitori est difficile propter paupertatē: vel propter magnos sumptus: per hoc nō videtur excusari: quia difficultas solutionis: non liberat debitorem. ff. de verbo. obliga. l. cōtinuus. §. illud. Et dānuꝫ quod quis sua culpa sentit: debet sibi: nō alijs imputari. extra de reg. iur. c°. dānum. li°. 6°. ⁊. ff. eo. titu. l. quod quis. ⁊ iustiꝰ patitur culposus: q̄ innocens. Dicit tamē Guliel. ꝙ debitor posset esse ita pauper: ⁊ creditor ita diues: ꝙ merito causa elemosyne deberet ei remittere: maxime quādo res est minima. Et ita sentiūt multi theologi in. 4°. distincti. 15ª. dicētes: ꝙ debet cōsiderari circūstantia rei: ⁊ qualitas persone debētis: ⁊ cui debetur: ⁊ sumptꝰ itineris: posset eniꝫ res esse tam modica: ⁊ persona cui debetur taꝫ diues: ⁊ tāta difficultas: ac sumptuositas in mittendo: ꝙ nō esset necesse ipsam mittere ad eum: sed posset distribui pauperibus: interpretata volūtate creditoris: vel expectari donec cōmode poterit trāsmitti. Non enim debet creditor velle magnuꝫ debitoris dispendium: pro sua minima vtilitate. Nec debent res nimis scrupulose attēdi. ff. de excusa. tuto. l. sed hec. vnde scriptum est in. l. scio. ff. de minoribus: ꝙ de minimis nō curat pretor: ꝙ debet intelligi ut supra. Si enim potest restitui ēt quid minimum: debet semper restitui dānum passo: vel valor eius. ff. de dāno infec. l. si proprietarius. Si autem in trāslatione rei restituende: nō interuenit culpa debitoris: tūc aut nō interuenit factum creditoris: aut sic. Primo casu: si res concernit cōmoditatem creditoris: puta si qs apud aliquem res suas deposuit conseruandas: hoc casu non tenetur debitor illa remittere nisi sumptibus creditoris. ff. depositi. l. si in asia. Sed si res cōcernit cōmoditatem debitoris: puta quia res est sibi commodata: debet suis sumptibus remittere: vt qui sentit cōmodum: sentiat ⁊ onus: ut notat glosa in dicta. l. si in asia. Sed si res concernit cōmoditatem vtriusq̄: vt in locatione: debet re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

mitti sumptibus vtriusqz:quia idem est de parte quo ad partē:quod de toto quo ad totū.ff.de rei vendi.l.que de tota.Sed si interuenit factum creditoris:quia forte se trāstulit ad aliū locū:debet remitti sūptibus suis. arᵐ.in.l.quod nisi.§.fi.ff.de op.lib.vbi dicit:quod libertus qui est in prouincia:tenetur ire romam:ad prestandas operas patrono:si ibi moratur:vt bonus paterfamilias:nō autez si cepit vagare per mundū. Et interiz dū vadit romā:dies operaꝝ pereunt patrono:hec autez predicta habent locū quādo debitor fuit bone fidei possessor:qui non tenetur facē sumptus in missione rei:nisi vsqz ad locum vbi prius habitabat creditor:qñ rez accepit ibidem.Ab illo autē loco:nō tenetur nisi sumptibus creditoris:si mutauit domicilium.Si vero sit male fidei possessor:nō solū tenetur rē:vsqz ad locum vnde habuit reportare:sed etiam si creditor mutauit domiciliū:et creditoris interest asportasse illaz rem:simul cum alijs rebus:ad locū ad quem transiuit:tenetur debitor ad illud interesse:ex quo eū dānificauit:et fortasse tantū erit interesse:quod oportebit ipsum debitorez mittere rem sūptibus suis:vsqz ad illuz locū.Si vero creditor cepit diuersimode vagari per diuersas partes:nō tenetur debitor vagādo eū qrere dicta.l.quod nisi.§.fi.ff.de op.liber.Et sm hoc potest saluari gloª.Ber.in cº.cū tu.de vsu.di.quod vsurarius debet mittere rez sumptibus creditoris:et nō tenetur creditorez vagando inquirere.Sciendū quoqz:quod quando debitor adhibuit debitam diligentiam ad inueniendum dominum rei:et non inuenit:tunc potest distribuere pauperibus illud quod debet:sm doctores.in cº.cuz tu.de vsu.et sz Tho.et.Monal.vbi supra.Et si postea ineniatur dominus:non tenetur amplius restituere ei:quia bona fides non patitur:vt semel exactum iterum exigatur.ex. de reg.iu.cº.bona fides.li.6º.Et sine culpa:regulariter non est quis puniēdus cº.sine culpa.eo.tiº.libº.6º.Si autem non adhibuit debitam diligentiam in inquirendo:vel nimis erogauit:postea si inueniat:tenetur restituere:nō obstante:quod dederit pauperibus.Scriptuz est.n.ex.de homicidio.cº.sicut dignū.§.eos.Nō eniz aliena cū ipsa potuissent eis quorum fuerūt restituere:debuerūt pauperibus erogare.Sit ergo hec cōclusio:quod quādo nō inuenitur cui sit res restituenda:post factam diligētē inqsitionem debet distribui in pias causas:sm omnes theologos i 4º.di.15ª.et Monal.vbi supra:et Tho.2ª.2e.q.62ª.et Raymundus in summa qui dicit:quod debet erogari pauperibus in loco in quo rapta est:vel saltem in diocesi:et de cōsilio illius episcopi:vel saltem capellani.arᵐ.di.87ª.cº.diuine.et di.88ª.cº episcopus.et 12ª.q.2ª.cº.concesso.et.cº.quattuor.et 6ª.q.3ª.cº.fi.et extra de rapto.cº.pº.et cū his concor.Hostien.in summa. Q.

Circa quam distinctionem queruntur quattuor.Primo vtrum de necessitate salutis debeat fieri distributio:vbi damnum datum est.Et dicunt quidam quod non:quia nullo iure hoc precipitur:sed simpliciter quod debeat dari pauperibus:vt in dicto.cº.cum tu.de vsuris.et.cº.sicut dignuz de homicidio.cū similibus.Non obstat.cᵐ.pᵐ.de raptoribus.quia ibi persōa cui debebat fieri restitutio sciebatur:et instabat apud episcopum:alias episcopus non fuisset motus ad excomunicādum ex officio suo:nisi ad petitionē partis.extra de electi.cº.innotuit:ad finem.facit.ff.de dam.infec.l.iiij.§.hoc autem.Unde non ē miruz si restitutio fit in loco:vbi damnum datuz est:cum ibi sit principalis cui restitutio fieri debet.Alij autem contra:dicunt quod est de necessitate salutis:quando potest cōmode fieri.Si autez non potest cōmode fieri:sufficit quod fiat alibi:sm Guilel.Sed quicquid sit veruz ex his opinionibus:dico quod tutius est facere distributionem in eodē loco:et semper consulendum quando fieri potest:tū quia videtur equū quod respublica habeat cōmoditatem ex bonis personarum suarum:tum quia nonnunqz in talibus locis:fit distributio:vel personis quibus debetur:vel eorum heredibus:vel propinquis:et ita tenet dñs Anto.de bu.in dicto.cº.cū tu. R.

Secundo queritur:vtrum auctoritas capellani sufficiat ad talem distributionem.Et respondit dominus Antonius de bu.in dicto.cº.cū tu.de vsuris quod non sufficit:cuius tamen opinio comuniter non tenetur:vt infra patebit.Tertio queritur:nunquid de necessitate salutis:talis distributio debeat fieri auctoritate episcopi:vel alterius superioris.Hec questio disputata fuit per dominū Guidonē de abasio de archi.bono.doctorē decretorum:et notatur per eundem.14ª.q.pª.in.cº.pº.vbi sic dicit.Raymū.dicit quod si nō inueniūtur spoliati:vel etiam ignorātur:tunc de consilio et auctoritate ecclie:siue supioris penitētiarij:distribuāt i pias causas.Hosti.āt dicit quod restitutio male ablatorū est vnus de casibus ad epm ptinētibus:vt patet sz eū.extra.de iudeis.cº.cū sit.et.C.de epis:et clericis.l.nulli.et.C.cōia.de succes.in autē.ois.ad idē ex.de testa.cº.tua.§.pº.et in autē.de eccle.ti.§.si autē.col.9ª.et satis late ista psequtur.ex.de vsur.cº.cū tu.et in pdicta decretali.de iudeis.cº.cū sit et in summa sua in titulo.de pñtijs.§.vltimo circa finem.Et facit ad hoc.12ª.q.2ª.capitulo.

precipimus. Tu dic hác sentētiam esse veram in
hoc casu: ⁊ in alijs quādo nullus deputatus est:
qui hoc exequaẗ.12ª.q.2ª.cº.de laicis.in fine.⁊ ex
tra de verbo.signi.cº.cum tibi.in glo.que incipit.
nó intelligas. Nam vbi certa persona a testato/
re deputata est: illa debet exequi: ut in predicto.cº
de laicis.⁊.C.de episco.⁊ cleri.l.nulli.⁊ extra de
testa.cº.tua.⁊.cº.ioānes.⁊ in autenti.de eccle.ti.§.
si quis. Jmo credo: ꝙ ipse raptor: bona incerta q̃
debent pauperibꝰ dari: potest dare sine licētia epi
scopi: vel alterius iudicis ecclesiastici: ut satis col
ligiẗ.extra de vsuris.cº.cum tu.§.pº.v̇.vel de his.
Et hoc etiam innuiẗ clare.extra de homicidio.cº.
sicut dignum.§.eos.in glo.super verbo.quia nó.
Nec obstat.extra de iudeis.cº.cum sit. Nam illa
decretalis loquiẗ non de christiano: sed de iudeo:
cuius auctoritas ⁊ dispēsatio: merito suspecta ha
beẗ ab ecclesia: quo ad paupes christianos. Et ió
iuste dicit: sim ꝓuidētiam diocesani ⁊c. que suspi
ctio cessat in fideli christiano. Et sic nó dubito: ꝙ
eps̄ nó habet se intromittere de talibus: nisi in de
fectuȝ: hec ille. Cuius sentētiā videtur approbare
beatus Tho.2ª.2ᵉ.q.62ª.duȝ nihil dicit de aucto/
ritate epi. Non obstāt modo alia in cōtrariuȝ al
legata: qꝛ in ipsis nó dicitur: ꝙ requiraẗ auctori/
tas epi: sed ꝙ episcopi debēt procurare: ꝙ fiāt hu
iusmodi distributiones in pias causas: nó ꝙ nó
possint fieri sine eorū auctoritate. Jmo in aliqui/
bus iuribus expresse diciẗ: ꝙ eps̄ tunc se interpo/
nat: cum nullus est executor: vel cum male adim
plet: ut in ꝑallegata lege.nulli.⁊ in.cº.tua.extra d̄
testa. Et hác opinionem sequunẗ multi doctores
maxime Sco.in.4º.distin.15ª.⁊ Joānes mona.
in.cº.q̄ꝙ̄.de vsuris.libº.6º.⁊ Joānes de ligna/
no: ac Pau.⁊ Semi.atqȝ Joā.cal.super cle.pª.
de priui.ac Panor.in.cº.cum sit.de iude. Pro
cōcordia autem harum opinionū pót dici: ꝙ si
distributio est bene facta pauperibꝰ: tūc nó vicie
tur: qꝛ d̄fuerit auctoritas epi. Sed si fuit male fa
cta: ⁊ interuenit dolus: vel lata culpa: puta qꝛ de/
dit suis ꝯsanguineis: vel amicis: qui nihil: vel pa/
rum indigebāt: vel etiaȝ sciēter: ⁊ dolose elegit nó
eligendos: tūc episcopus pót se intromittere: ut
iteruȝ fiat legitime: ⁊ hoc ad eius officium spectat:
ut dictū est supra. Nec diciẗ factum: qd̄ aliter fa/
ctum est: q̄ꝙ̄ debuit fieri.extra de regu.iur.cº.qui
ex timore. Et dictum est de lata culpa: vel dolo: qꝛ
ẜm Jnno.in.cº.sicut dignum.extra de homicidio:
alia culpa in foro penitētiali: nó artat ad restitu/
tioné. Jtem puto: ꝙ si quis sciēter: ⁊ dolose male
distribueret: non excusareẗ: qꝛ interuenerit aucto
ritas epi. Nam eps nó se habet intromittere ne/
gocio huic: nisi ꝙ bene fiat distributio: ut dictum
est: ideo celestes ambo incurrent iracūdias. C.de
epis.⁊ cleri.l.si quis ad declinādam.ad finem: me
lius est tamē semꝑ: ꝙ distribuanẗ cum cōsilio pe
nitētiarij: vel alterius sancti viri: ne quis in ꝓpria
causa fallaẗ: distribuēs suo modo.

Quarto ⁊ vltimo: circa hoc queriẗ: quibꝰ pau
peribꝰ debeāt erogari. Et respōdetur: ꝙ in/
ter pauperes: ꝓeligēdi sunt pauperiores. Qui au
tē sint magis paupes: habetur. C.de epis.⁊ cle.l.si
quis ad declinādaȝ.§.fi. Jnter paupes aūt equa/
les in pauptate: debent eligi iustiores: quādo sunt
in eadē necessitate. Nam si oibus debetur miseri/
cordia: iusto amplius: ut dicit Ambro.in libº.de
officijs.⁊.86ª.di.cº.nó satis.⁊.16ª.q.pª.cº.fi.di/
cit Hiero. ꝙ in paupibus: nó tam paupertas: q̄ꝙ̄
religio attendēda est. Dicit quoqȝ Monal.in sū
ma: ꝙ penitētiarius si viderit eum: qui teneẗ resti
tuere paupem: ⁊ egenuȝ: pōt sibi dare dilationeȝ
ad soluēdum: ne alias ipse cum vxore: ⁊ filijs fa/
me pereat: vel etiam potest sibi remittere in par/
te: vel etiam in totum: sicut viderit magnam esse
necessitatē suam. Jn casu autem necessitatis ex/
treme: lȝ ipse sit indignus: tamē ꝑponēdus est ali
is: etiā sanctis: ⁊ iustis ꝑsonis: nó eque indigenti
bus. Si aūt equaliter īdigeāt debent preponi me
liores: ut melius possit geri negocium spoliatorū
quo ad vtilitatem anime: cui prosunt ista incerta
pauperibus erogata. Et iste accipiens ex dispen/
satiōe talia bona: tenetur orare pro anima illius
ad quem res pertinet. Et alia bona pro ipsa face/
re: ⁊ si venerit ad pinguiorem fortunam: eroget
in vsus pauperum: quod poterit pro anima eius
argumētum.12ª.q.2ª.caplō.gloria episcopi.⁊.cº.
aurum.habet ecclesia. Qui v̇o noluerit satisface/
re: iuxta formā predictam: nó est absoluēdus: hec
Monaldus. Sed ad eternā ꝑueniet dānationē
a qua nos liberet omps̄ deus nr̄. Amē.

¶ Feria quarta post tertiam dominicaȝ in qua/
dragesima: de octauo precepto decalogi. Sermo
vigesimusnonus.

Non loqueris cōtra ꝓximum tuū
falsum testimonium. Exodi.20.⁊
Deut.5º.ac in epl̄a occurrētis fe/
rie. Dicit glosa ordīaria Deut.5º.
sup verba thema ẜ nr̄i. Pessimū
genus mēdacij est: falsuȝ testimo
niū: vn̄ dicit Tho.2ª.2ᵉ.q.70ª.art.4º.⁊ Astē.i sū/
ma: liº.pº.pte pª.tiº.37º.art:pº. ꝙ falsuȝ testimo/
niū: semꝑ est peccatū mortale: vn̄ si fiat in cā crīa
li: ꝯtra aliquē: idē est peccatū: quo ad deū: ac si ma
nibus suis fecisset maluȝ: qd̄ per testimoniū suuȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

factum est proximo: dicēte Augustino.xjª.q.3ª.
cº.nemo. Nemo peritorum: aut prudētium: pu/
tet ꝙ minus sit periculum in verbis: lingua men
tiendo: ꝗ̄ i manibus sanguineꝫ fundēdo. Si au
tem fiat in causa pecuniaria: tunc nō solum pec/
cat mortaliter: sed etiam tenetur ad restitutioneꝫ
omnis dāni dati: propter falsum testimoniuꝫ: qa
qui causam dāni dat: dānuꝫ dedisse videtur.cº.si
culpa.de iniurijs: ⁊ dāno dato.2ª.q.pª.cº.notuꝫ
sit.⁊.14ª.q.5ª.cº.nō sane. Et ratio quare sit pecca
tum mortale in proferendo falsum testimoniuꝫ:
etiam si nemineꝫ offendat est: quia testis debet iu
rare de dicenda veritate: ut habetur. C. de fide in/
strumētoruꝫ.l.iudices. ⁊.C.de testi.l.si quādo.⁊ in
autenti.de testibus.§.sed hoc.colū.8ª. Omne au
tem periuriuꝫ est peccatum mortale de sui natura
ut inquit Thomas.2ª.2ᵉ.q.98ª.⁊ supra probatū
est in expositione secūdi precepti. Ideo scriptum
est Prouerbiorum.149. Testis falsus nō erit impu
nitus. Nihil autem est aliud falsitas: ꝗ̄ mutatio
veritatis: ut dicitur in autētico: de fide instrumē.
in prin. Prouer.quoqꝫ.25º.dicitur. Jaculum ⁊
gladius: ⁊ sagitta acuta: homo qui loquitur contra
ꝓximū suuꝫ falsum testimoniū. Per iaculū au/
tem acceleratio mortis subitanee: per gladiū sepa
ratio anime: per sagittam vero omniū penarū acer
bitas designatur. Unde narratur libº.6º.ecclesiasti
ce historie: ꝙ tres falsi testes deposuerūt ꝯtra Nar
cisum episcopū hierosolymitanuꝫ virum sanctū
de quibusdā infamatorijs: quorū vnus dixit. Si
ita nō est ut dico: igne cōsumar: alius irremedia
bilem morbū sibi imprecatus est: si mentiebatur: ⁊
tertius: cecitatē. Sanctus igitur Narcisus: propter
taleꝫ infamiā pluribus annis in desertis locis mā
sit. Sed vindicta dei super illos falsos testes statiꝫ
venit: quorū primus ignis in domo eius: ex par/
ua scintilla accēsus: cum omni sua familia: ⁊ di/
uitijs cōbusit. Secūdus aūt a pedibus: vsqꝫ ad
verticem: morbo regio repletus: ⁊ ꝯsumptus in/
terijt. Tertius vero lumine oculorum priuatus est: ⁊
Narcisus redijt: ac cū honore receptus est. Me
rito autem isti falsi testes: a deo sic grauiter puni/
untur: quia peccant cōtra deum: quem contēnūt: ⁊
cōtra iudicē: quem decipiūt: atqꝫ cōtra innocētē
proximū: quem ledūt: secundum Isidorum liº.3º.de sūmo
bono. Et ideo Prouer.21º.scriptū est. Testis mē
dax peribit.s.in eternum. Ideo bene dicūt verba
ꝓposita. Nō loqueris ⁊c. Super quibus verbis: tres
ꝯsiderationes faciemus de mēdacio: qđ est cōtra
octauum decalogi preceptū. Prima dicetur notifi
cationis: Secunda excusationis: Tertia detesta/
tionis.

Pars prima in qua declaratur: quid sit mēda/
cium: ⁊ quot modis fiat: ⁊ quādo sit mortale: aut
veniale.

Mendaciū diffinitur per glosam in.l.mā/
dati.ff.de interroga.ac.⁊.22ª.q.pª.cº.
nec artificio.in glo.que icipit.ne qsqꝫ.
Diffinitur aūt ab Aug.in liº.de menda
cio: ⁊ trāsumptiue in.3º.sen.di.38ª.habetur hec dif/
finitio.⁊.22ª.q.2ª.cº.ille ergo.vbi dicitur. Mendaci
um est falsa vocis significatio: cū intētiōe fallēdi.
Ad cuius diffinitionis declarationē: sciēduꝫ secundum
Ric.in.3º.di.38ª.art.pº.q.pª.⁊ sanctū Bona.ibi
dem per oīa: ⁊ beatus. Tho.2ª.2ᵉ.q.110ª.arti.pº.⁊
Alex.de ales in.3ª.parte sūme: in tractatu de mē/
dacio.art.pº.⁊ Aste.in sūma: parte pª.liº.pº.tiº.
36º.art.pº.ꝙ de rōe mendacij est: ꝙ illud qđ di/
citur sit falsum: saltē quo ad intētionem ipsius dicē
tis: ex quo colligitur: ꝙ si qs iuret aliquid qđ putet
esse falsum: ⁊ tñ sit verum: mēdaciuꝫ ei imputatur
rōne male intētionis: secundum Ray.in sūma: ⁊ habe/
tur in.cº.hoīes.22ª.q.2ª.vnde glo.sup illud psal/
miste. Labia dolosa in corde: ⁊ corde locuti sunt: in/
quit: vbi est duplex cogitatio ꝙ vnum dicitur: ⁊ aliud i
tenditur: ibi est mēdaciū: ⁊ Magister in.3º.sentē.
di.38ª.ait. Non oīs qui mētitur dicit falsum: quia
mētiri est cōtra mētem ire: qđ facit: qui falsuꝫ qđ
credit: affirmat esse verū. Aug.quoqꝫ in.xº. En/
chi.dicit. Ille mētitur: qui dicit verum: qđ putat fal
sum. Et hoc idem habetur.22ª.q.2ª.cº.is aūt. Simili
ter qñ quis diceret aliqđ falsum: qđ putaret esse
verum: nō ꝓprie dicit mēdacium: quia nō dicit con
tra mentē. Ream eniꝫ linguā nō facit: nisi mens
rea.22ª.q.2ª.cº.hoīes. Si quis aūt affirmet aliqd
qđ sit dubium: ⁊ dicat esse verū: vel falsum: vel ēt
illud qđ est certū: dicat esse dubium: mēdaciuꝫ ei
imputatur: secundum sanctum Bona.in.2º.sen.di.35ª.in que
stionibus circa litteram. Quādo aūt sit mortale: vel ve
niale infra videtur. Ugo aūt de sancto victore i pº
libº.de sacramētis: parte.12ª.cº.12º.diffinit men/
daciū dicēs. Mendaciū est falsa significatio vo/
cis: cum voluntate fallendi: vel que presentialiter
adest: vel que postea aduenit. Nam si quis ꝓmit/
tit alteri aliquid se daturum: habens volūtatem
dandi cum promittit: postea dare nō vult muta/
ta volūtate: mēdacium est: nō quia cor in promis
sione fuerit duplex: sed quia postea cor duplica/
uit. Sciendum quoqꝫ secundum Ricar.vbi supra: ⁊ sā
ctuꝫ Bona.in.3º.distin.38ª.in qōnibus circa
litteram: ꝙ ꝗuis diffinitio mendacij non perfe/
cte ꝯueniat mēdacio iocoso: nec officioso: quia in io
coso qs intēdit delectare: ⁊ in officioso ꝓdesse: nō
aūt fallere: tñ large circūplectitur omne mēdacium

ga v̄bū fallēdi: nō tm̄ iportat decipere: sed etiā fal
sum dicere. Falsū eni dicere quodāmodo decipere
est: dū hō dicit illud: ad quod pōt hominem ad
falsum deducere: & percōsequēs fallere & decipere
Notādū quoqꝫ sm Alex. de ales. & Tho. ac. s. Bo
nauen. vbi supra: ꝙ q̄uis fiat mētio in diffinitiō
ne mēdacij soluꝫ de falsa vocis significatione: ta/
mē etiaꝫ in nutu: & gestu: & operibus simulatis: po
test esse mēdacium. Sed ideo facta est mētio de v̄
bis q2 vt inquit Augu. li°. 2°. de doctrina xp̄iana
Uerba: inter signa obtinēt p̄ncipatū. Ūn̄ philo/
sophus. p°. Perier. & auctor libri sex principiorum
inquit. Quod voces sunt note earum que sunt in
aīa passionū. De mēdacio facti: loquit̄ Ambrosi.
22ª. q. 5ª. in. c°. cauete. dicēs. Nō solū in falsis ver/
bis: sed etiam in falsis operibus mēdaciū ē. Mē
daciū est christianuꝫ se dicere: & Christi opera nō
facere: mēdacium est eꝑm vel sacerdoteꝫ seprofi/
teri: & contraria huic ordini operari: hec ille. Alibi
dicit̄ ꝙ nō solū verbis: sꝫ etiā factis Christū nega
mus. xjª. q. 3ª. c°. extimāt. Augusti. quoqꝫ in libro
de v̄a religiōe: de hoc mēdacio facti dicit. Ille mē
titur qui vult videri quod non est. X

SCitote etiā sm Tho. in quolibet: ꝙ nō refert
q̄ꝫtum ad peccatum: vtrum aliquis verbo:
scripto: vel nutu: vel quocunqꝫ facto mentiatur:
equaliter eni peccat in his modis: sicut nō refert
q̄ꝫtum ad homicidiū: vtrū quis gladio: vel secu/
ri interficiat. Et idē dicitur in summa confes. li°.
p°. ti°. x°. q. 5ª. O mēdaces: profecto vos estis filij
diaboli. De illo enim dicitur Joā. 8°. ꝙ est mēdax
& mendacij pater. Nam ipse inuenit p°. mēdaci/
um dicens Eue. Geñ. 3°. Neq̄quaꝫ moriemini.
Scitote etiam sm sanctum Bonauent. in. 3°. di.
37ª. in questionibus circa litteram: ꝙ hoc prece/
ptum: non falsum testimonium dices contra p/
ximum: includit etiam ꝙ nō dicatur cōtra seip/
sum. Hoc etiam sciendum est: ꝙ sm Augustinū
in libro de mēdacio: & habetur. 22ª. q. 2ª. in. c°. pri/
mum. Octo sunt genera mendacij: tamē sꝫ Ray
mun. in summa: & magistrum in. 3°. di. 38ª. & etiā
habetur. 22ª. q. 2ª. c°. ne quis. Omnia mēdacia re
ducunt̄ ad tres species. s. ad mendacium iocosuꝫ
officiosum: & pernitiosum: vt etiā inquit scūs Bo
nauen. in. 3°. di. 38ª. ar°. p°. q. 5ª. & Alexander de
ales in. 3ª. parte summe in tractatu de preceptis:
precepto. 8°. & b. Tho. 2ª. 2e.. q. 110ª. ar°. 2°. Y

SI autem querat̄: nunqd aliquod mēdaciuꝫ
possit fieri sine peccato? Respondeo sm p̄di/
ctos doc. & etiam habet̄. 22ª. q. 2ª. c°. mihi auteꝫ. &
c°. primum. in fine. Ait enim Arist. 4°. Ethico.
c°. 14°. Mendacium sm se prauum est: & fugiē
dum: & Augusti. in libro de mendacio dicit. Nul/
lo pacto: nullo fine: nulla dispensatione humana:
vel diuina: potest licite mēdacium dici. Et ibideꝫ
etiam ait. Quisquis esse aliquod genus menda/
cij ꝙ peccatum non sit putauerit: decipiet seipsū
turpiter. Et in libro de mēdacio iterū ait. Mēda
ciorum genera multa sunt: que quidē omnia vni
uersaliter odisse debemus. Z

SEd queritur: nunquid omnis mendacium
dicens: peccet mortaliter? Respondeo sm p̄/
dictos doc. Primo de mendacio officioso: ꝙ est
quando quis mentit̄: nulli nocēdo: sed alicui vti
litatem faciēdo: aut in tēporali: aut corporali: aut
spirituali: & hoc est peccatum veniale: sm Tho.
2ª. 2e. q. 110ª. Non enim licet mētiri pro cōseruan
da substantia corporali: vel tēporali: aut spiritua/
li alicuius: vt concluditur in summa confes. li°. p°
ti°. x°. q. 6ª. & habetur. 22ª. q. 2ª. c°. nequis. & extra
de vsuris. c°. super eo. vbi dicitur. Quod scriptu/
ra sacra prohibet pro alterius vita mentiri: nō ta
men peccat mortaliter sic mentiens: si nō facit dā
num alicui: nec periuret: nec liberet aliquem con/
tra iustitiam: sed solum liberat eum a damno: qd̄
sibi iniuste infligit̄. Dicit tamē magister sententia
rum in. 3°. di. 38ª. ꝙ mendacia que fiunt ioco: vel
pro vtilitate alicuius: imperfectis sunt venalia pec
cata: perfectis vero mendacium pro comodo alte
rius dicitur esse valde damnabile. Et idem puta
ri potest de mendacio iocoso: precipue si iteretur:
hec ille. Cuius sententia communiter nō tenet̄: sed
sm sanctum Bonauen. posset saluari in illis vi/
ris perfectis: & publicis: quibus adhibetur fides:
tāq̄ꝫ conseruatoribus veritatis: qui si mentiantur
iam nec ipsis: nec alijs credetur. Et per cōsequēs
magnū p̄iudiciū fiet ipsi veritati: & dabit̄ alijs oc/
casio scandalizandi. Et ideo ratione huius scan/
dali posset eē mortale in eis: mendaciuꝫ officiosū
vel iocosum: quando scienter mentiunt̄: ita ꝙ ex
mēdacio seq pōt verisimiliter scādalū: vel cōtem
ptus doctrine. Non sic aūt scandalizantur hoīes
de his qui sūt imperfecti: vel de perfectis sed occul
tis. Si autē propter mēdaciū fieret scādalū acti/
uum: nō est dubiū: ꝙ etiā imꝑfecti mortaliter pec
carent: sciēter dicētes tale mēdacium: q̄ꝫuis de se
ñ sit mortale: q2 ait dn̄s Mat. 18°. Ueh hōi illi p
quē scandalū venit. Et ideo dicēdū: ꝙ q̄ꝫuis per
fecti magis peccēt: q̄ꝫ imperfecti in quolibet mēda
cio: cū debēāt eē sāctiores alijs: tm̄ nō peccāt morta
liter per mēdacium simpliciter iocosum: vel offi/
ciosum: ex quo non sequitur aliud scandalum
nec auferat̄ potestas iustitie fiēde: & hoc tenet. Tho
vbi. s. dicēs: ꝙ nulla circūstātia aggrauat in infi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

nitū: nisi que transfert in aliam speciez: nō autez circunstantie persone. Si aūt quis per mēdaciuz defenderet quē a morte corporali sibi debita ƒ3 iustitiam: vel ab alio damno sibi ƒm deū inferendo: nō videf excusari a mortali: ƒm quosdā. Et ita intelligitur illud Augusti. in libro. de mēdacio dicētis. Quomodo diligit quis proximū tanq̄ seipm cui vt prebeat tēporalē vitā: perdit eternā. Et etiā in. cº. si quis. 22ª. q. 2ª. dicit idez Aug. Si quis ad ad te cōfugerit: qui de mēdacio possit a te liberari nō es mētiturus. Os eni quod mētif: occidit animam suam. ⁊ in. cº. faciat. eadē questione: ⁊ causa: ⁊ iterū dicit. Faciat homo pro tēporali salute hoiuz quod potest: cū aūt ad hoc ventū fuerit: vt tali saluti nisi peccando cōsulere nō possit: iam se existimet nō habere quid faciat. Et iterum eandē sētētiam ponit Isidorus. 22ª. q. 2ª. in. cº. omne. dicens. Omne genus mendacij: summopere fuge: nec qualibet fallacia vitam alicuius defēdas: caue mēdacium in omnibus. Et idem inqt Gre. 18º. moralium. cº. 2º. Non eniz facienda sūt mala: vt eueniant bona: ad Ro. 3º. Similiter dico de mendacio iocoso: qd nunq̄ est licitum: sed ƒm se est veniale: quandoq3 tamen est mortale: vt potest colligi ab Alexandro de ales in. 3ª. parte summe: in tractatu d mēdacio: arº. 4º. ⁊ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 110ª. arº. 4º. ⁊ Rica. ac Bonauent. in. 3º. di. 38ª. Primo enim est mortale: quādo quis ponit tantam in eo complacētiam: ac delectationem: q̄ illud anteponit diuinis p̄ceptis: iuxta illud dictū Aug. qd habef. 25ª. di. §. nūc aūt. Nullū est adeo peccatū veniale: quin fiat mortale dum placet. s. vt mortale. Secus si talis delectatio est sub deo: vt colligitur et dictis. Ricar. in. 4º. dist. 21ª. arº. 2º. q. pª. arᵐ. ad hoc. 25ª. di. §. criminis. Similiter esset mortale peccatū ƒm Scotū in. 3º. di. 38ª. si p̄dicator mentiref in predicatione etiā iocose. Verba enim predicatoris reputanf verba dei: ⁊ ideo nō debet mētiri. Quod dictū limitari debet: ƒ3 ea que supradicta sunt: de mēdacijs pfector. A

Similiter dicit Hosti. in summa: in tiº. de pe. §. que interrogationes. q̄ si quis assiduitate: ⁊ mala cōsuetudine: mētiaf etiam iocose: mortaliter peccat: tamē ƒm Ricar. in. 4º. di. 16ª. arº. 2º. q. 2ª. propter multiplicationē venalium peccatorum: nō peccat quis mortaliter: nisi quiescat in illa deordinatione: sicut in fine: sed tunc est mortale nō veniale: quando aūt deordinatinatio manet in terminis venialis: ita q̄ nullo modo quis cōmitteret talia peccata: si putaret mortalia: non peccat mortaliter ex frequētatione: quia deordinatio vnius peccati mortalis plus pōderat: q̄ centum mile venalium: hec ille. B

Concludendum est ergo: q̄ nec iocosuz mēdaciū: nec etiā officiosuz: debet ab aliq̄ dici etiam pro liberādo a morte ꝓximo. Vn̄ ait Aug. super psalmistā. Si quis nō vult manifestare hominē ad mortem: veritatē taceat: sed falsum non dicat: ne pro corpore alterius: animā suā occidat Que auctoritas intelligitur ƒm determinationem in predictis. Sciēdum tamē est ƒm Alexan. de ales in. 3ª. parte summe: sup hoc precepto: q̄ qn̄ quis tenef aliqd dicere: ⁊ tacet: ex quo sequif damnum notabile proximo: peccat mortaliter: maxime si hoc faciat in iudicio: vnde Aug. ad casulanū: ⁊ habetur. xjª. q. 3ª. cº. quisquis. dicit. Vterq3 reus est: ⁊ qui veritatem occultat: ⁊ qui mēdaciū dicit: quia illi prodesse nō vult: ⁊ iste nocere desiderat. Et idem habef extra. de cri. fal. cº. pº. quod cōfirmat Chriso. in quodaz sermone dicēs. Nō solum ille proditor est veritatis: qui trāsgrediens ṽitatē palā m̄daciū loquif: s3 etiā ille q liberf nō ꝓnūciat ṽitatē: quā libe ꝓnunciare opz: que verba habētur. xjª. q. 3ª. cº. nolite. Facit ad hoc: quod dicif. ff. de in ius. vo. l. sed ⁊ si. § pfonū. in glosa: sup verbo. per obiectionē. vbi df: q̄ mendacium nō solū cōmittif dicēdo falsitatē: sed etiā tacēdo veritatē. Mendaciū aūt pernitiosū: semper est peccatū mortale: ƒm predictos doc. in. 3º. di. 38ª. ⁊ Thom. 2ª. 2ᵉ. q. 110ª. Est autem pernitiosum quando dicitur ad iniuriam dei: puta dicendo aliquod peccatum: vt luxuriari: vel periurare: aut huiusmodi: non esse peccatum: vel cum infert nocumentum proximo quantuz ad personā: diuitias: vel famā Et de tali mendacio dicitur deo per prophetam. Perdes omnes qui loquuntur mendaciū. ps. 5º. transumptiue. 22ª. q. 2ª. §. item quod falsum. ⁊ §. item quod dicitur. De hoc etiam mendacio pernitioso dicit Salomon. Os quod mentif: occidit animam suam. Sapien. pº. transumptiue. 22ª. q. 2ª. cº. nec artificiose. ⁊ cº. si quis adeo. ⁊. 22ª. q. 5ª. cº. iuramenti. Non licet ēt dicere mendaciuz causa humilitatis. cº. cum humilitatis. 22ª. q. 2ª. Et omnes dicentes mendacium pernitiosum: tenentur ad satisfactionē de oī dāno dato. 14ª. q. 6ª. cº. si res. Et hoc sufficiat ꝓ prima parte nr̄i ƒmonis

¶ Pars secūda de excusatiōe mendacij quam faciūt qdā exēplo scōrū patruz q videnf mendacio vsi fuisse. C

Sed ꝯ p̄dicta allegāt qdā exēpluꝫ pr̄iarche Jacob: q dixit Isaac pr̄i suo. Ego sū Esau p̄mogenit⁹ tu⁹. Ge. 27º. Certū ē enī fuisse falsaz vocis significationem q̄ ēt ibi fuerit intētio fallēdi: testatus fuit Isaac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

pater suus dicens Esau. Venit germanus tuus
fraudulenter ⁊c. Et tamen a Magistro senten/
tiarũ. in. 3°. distinctio. 38ª. Et ab Augusti. in li/
bro ɔtra mẽdacium: ut habet. 22ª. q. 2ª. c°. si que/
libet excusat a peccato: ergo nõ omne mẽdacium
est peccatũ: respõdit Ricar. in. 3°. dist. 38ª. ar°. p°
q. 2ª. in solutione secũdi argumẽti: ⁊ Alex. de ales
in. 3ª. parte sũme: sup hoc precepto: ⁊ in scõa par
te in tractatu de mẽdacio. ⁊ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 110ª. ar°
3°. in respõsiõe tertij argumenti: ꝙ Jacob in illo
vbo nõ fuit mẽtit⁹: sed aliqua duplicitate sancta
⁊ inspirata vsus est. Et q̃uis pater eius dixerit
eum fraudulẽter egisse: nõ tamen mẽtitus est: qꝛ
sic credebat: lꝫ falsum putabat. Dixit ergo se esse
Esau: nõ in psona: sed in iure: ⁊ dignitate p̃mo/
geniture sibi diuinitus tradite. q. d. Ego sum ille
cui debet primogenitura. Siliter angelus loq̃ns
in psona dei: in veteri testamẽto dicebat: ut habet
Exo. 20. Ego sum dñs deus tuus: ⁊ tamẽ nõ mẽ
tiebat: referens se ad psonam dei. Et hãc respõsio
nem dat Aug. li°. 16°. de ciuitate dei. c°. 37°. excu/
sãdo Jacob. Et de hoc habet. 22ª. q. 2ª. c°. querit.
§. opponit. Preterea obijciũt qdã de Abrahaꝫ:
qui ut habet Geñ. 22°. cum iret ad imolãdum fi/
lium: dixit seruis suis: ꝙ reuerteret cum filio: qđ
tñ non intendebat: ⁊ Geñ. 12°. de vxore sua dixit:
ꝙ eius erat soror. Siliter Joseph Gene. 42°. ⁊
44°. dixit fr̃ibus suis: ꝙ erãt exploratores: ⁊ ta/
mẽ sciebat: ꝙ nõ erat verum. Similiter Judith
ut habetur Judith. x°. xj°. ⁊. 12°. multa dixit: que
non erãt vera: nec intendebat facere que dicebat.
Moyses quoqꝫ: ⁊ Aaron dixerũt pharaoni: ꝙ
volebãt ire viam triũ dierũ in solitudine: ad sacri
ficãdum: ut habet Exo. 5°. Et tñ dicit glos. ibi. ꝙ
nõ habebãt intẽtionem p̃ncipalem sacrificãdi: sꝫ
eundi in terram pmissionis: ⁊ nunq̃ reuertẽdi.
Exo. quoqꝫ p°. scriptuꝫ est: ꝙ obstetrices que mẽ
tite sunt pharaoni: ut liberarent paruulos filiorũ
israel: remunerate fuerũt a deo: ergo mẽdaciũ nõ
est peccatum: qꝛ nõ remuneraret a deo: si eẽt ma/
lum: ⁊ p̃res sancti veteris testamẽti illud nõ fecis
sent. Rñdeo s̃m Tho. Bona. ⁊ Ricar. in. 3°. dist.
38ª. ⁊ Alex. de ales: ac Tho. vbi supra: ꝙ si inue/
niunt aliqua in sacra scriptura dicta: aut facta a
viris pfectis: que videant mẽdacia: sunt intelli/
genda figuraliter: ⁊ pphetice esse dicta: aut misti
ce: ⁊ cum aliquo spũali intellectu. Et sic intelligũ
tur verba Judith. Et hoc inqt Aug in li°. contra
mẽdacium. Et siliter dicit in questionib⁹ sup Ge
ne. ꝙ abraham nõ est mẽtitus: dicẽs sarram esse
sororem suã: voluit enim celare vitatem: quã di
cere nõ tenebat: nõ mẽdacium proferre. Soror
enim eius poterat dici: qꝛ ex parte patris ei attinẽ
bat: vnde Genesis. 20. inquit. Vere soror mea est
filia patris mei: ⁊ nõ matris mee: idest ex parte
patris mihi attingens: ⁊ nõ matris. In sacra. n.
scriptura cõsanguinei appellãtur fratres. Unde
ipse Abraham dixit Loth: qui erat filius fratris
sui. Fratres enim sumus. Genesis. 13°. Similiter
nõ est mẽtitus Abrahaꝫ dicẽs: ꝙ reuerteret cuꝫ
filio: quẽ tñ intendebat imolare: qꝛ ut inquit Apo
stolus ad Hebreos. xj°. Ex magnitudĩe fidei sue
credebat: ꝙ deus euꝫ resuscitaret: qui dixerat ei.
In Isaac vocabit tibi semẽ. Siliter nec Joseph
est mentitus: dicẽs fratres suos eẽ exploratores:
quia potius loquebatur tentando: q̃ affirman/
do.

De Moyse etiaꝫ ⁊ Aaron respõdet: ꝙ ista
duplicitas fuit pmissa: potuerũt enim assi/
gnare causam recedẽdi: dicentes ꝙ volebãt imo
lare: qđ erant facturi: licꝫ p̃ncipalius recederent
nunq̃ redituri. Sic p̃mi Regum. 16°. misit deus
samuelem in bethleem: ad vngendũ David in re
gem: ⁊ dixit ꝙ sacrificaret ibi: ⁊ postea diceret se
ad sacrificãdũ venisse: ne Saul posset scire: ꝙ vn
xisset David: sic fecit Moyses: ne sciret pharao:
ꝙ absqꝫ reditu vellet exire de egypto. Ex quib⁹ su
mit argumẽtum: ꝙ si quis vadens ad aliquem
locũ: ut ibi aliqua bona: cum aliquo tractet: ⁊ ad
hoc celãdum vult ibi orare: ut si interroget: possit
respondere. Ego iui illuc causa orandi: absqꝫ mẽ
dacio: ⁊ duplicitate: hoc fieri potest: quando fit in
tentione sancta: ne detur pestiferis causa malignã
di: vnde sub tali modo loquendi: licꝫ occultare
innocentem: ne impie occidatur: ⁊ virginem ne
stupretur. Ait enim Hieronymus super episto/
lam Pauli ad Gala. Possunt homines q̃uis
iusti: aliqua simulare pro tp̃e: ob suaꝫ aliorũqꝫ sa
lutem. Nã doluꝫ nõ cõmittit: qui fraudem exclu
dit. l. cũ pater. §. plane ff. de le. 2°. De obstetricib⁹
quoqꝫ respõdit Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 110ª. ⁊ Alexãder de
ales: ⁊ Ricar. vbi supra: ꝙ obstetrices nõ fuerũt
remunerate a deo propter mendaciuꝫ: sed ppter
dei timorem: ⁊ iudeoꝶ amorem. Et idem habet
in summa ɔfessoꝶ. lib°. p°. titu. x°. q. 8ª. Et simili
ter possumus dicere de Judith: ꝙ si pur vellim⁹
intelligere: ꝙ dixerit mendacium: non laudatur
quia mentita sit: sed propter affectum quem ha/
buit ad salutem populi: ut inquit Augustin⁹ in
questiõibus: super Genesim. Sed iterum obijci
unt defensores mẽdacij de David: qui simulauit
se stultũ corã rege Geth: p̃mi Re. 21°. ⁊ de Hieu
q finxit se cultorẽ Baal: q̃rti Re. x°. ⁊ isti nõ pec/
cauerũt: sed potius cõmendant. Nam de Hieu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

22ª.q.2ª.c°.vlt°.dı̄. Utilem satisfactionez:⁊ in tē/
pore assumēdaz Hieu nos docet:qui sacerdotes
Baal interfecit:se fingens idola velle colere:ergo
videt̄:ꝙ mēdacium possit fieri in verbis:⁊ factis
sine peccato. Respōdeo ꝺm sanctū Bona.⁊ Ale/
xā.vbi supra: ꝙ ille simulationes fuerūt cautelle
⁊ ideo fuerūt licite:vnde sciēdum est:ꝺm Alex.ꝺ
ales in.3ª.parte sūme:in tractatu de octauo pce/
pto decalogi.q.vltª.ꝙ quadruplex est simulatio.
Prima cautelle:qualis fuit Josue: qui simulauit
fugā.Josue.8°.Secūda doctrine qualis fuit xp̄i
Luce.vlt°.qui finxit se lōgius ire:ut instrueret:⁊
moneret discipulos ad opa misericordie:⁊ hospita
litatis.Tertia simulatio est significationis:qualis
fuit Jacob.Geñ.27°.Qui simulauit se eē Esau
in quo significauit:ꝙ mīor populus pferēdus
erat maiori:scilz gētilis iudaico.Siliter fictio xp̄i
de qua supra:fuit significationis:quando finxit se
lōgius ire.Significauit enim ꝙ adhuc lōge erat
a fide illos:vnde glo.super dicto.c°.fi.ait. Talem
se exhibuit in corpe:qualis erat apud illos ī mē/
te:⁊ Aug.in questionib⁹ euāgelioꝝ dicit.Quādo
fingimus id qḋ nihil significat:mēdaciū est:cum
aūt fictio nostra significat aliquid:nō est mēdaci
um:sed aliqua figura veritatis:sicut fuit fictio do/
mini nostri.Et idem ait in li°.cōtra mēdaciuz:⁊
intelligēdum est qñ fictio significat aliquid vtile:
als nō.22ª.q.5ª.c°.quacūqz arte.Et eādem sen/
tētiam ponit Tho.2ª.2ᵉ.q.111ª.⁊ addit Aldericus
ꝙ licitū est:per opus simulatum:intētione vtilita
tis ꝓsequende:cōmittere aliquā duplicitatē:sicut
fecit Dauid:simulās se stultum.Dicit enim Cato
in suis documētis.Insipiēs esto:cum tp̄s postulat
aut res.Stulticiaz simulare loco prudētia sūma
est.Et satis facit.cᵐ.vtilem.22ª.q.2ª.Itez ꝺm cū
lz vti duplicitate verboꝝ:ꝓpter aliquaz suā:vel ꝓ
rimi vtilitatez.Sicut fecit xp̄s:qui dixit apostolis
Joānis.7°.Uos ascēdite ad diem festū:ego autē
ad diem festū istū nō ascēdam:⁊ tñ postea ascen/
dit secrete:ut ibidez patet:qḋ fecit ut instrueret di
scipulos suos:qui volebāt eum ire ad festū:ad fa
ciēda miracula:⁊ ad ostēdēdam potētiam suā:vn
de ipse dixit:ego nō ascēdam.s.eo modo:quo vos
vultis.Quarta simulatio dı̄ esse falsitatis:qualis
est hypocritarū:qui simulāt se bonos:cuz sint ma
li:in malū:⁊ dānum ꝓximi:tpale:vel spūale:⁊ ad
vanā gliaz.Et ista simulatio est pessima:ꝺm Tho.
vbi supra:⁊ etiam habet̄ in sūma ꝯfes.li°.3°.titu.
14°.q.154ª.prime aūt tres simulationes:vz cau
telle:doctrine:⁊ significationis:sūt bone:quādo p
eas nō fit aliquid:qḋ sit cōtra honorem dei:vł ho
num ꝓximi.Quarta aūt est detestabilis:ꝺm Ale

xā.de ales vbi supra.De materia aūt simulatiōis
vz quid sit simulatio:habet̄.C.de iur.⁊ fac.igno.
l.pe.in glo.fi.Et vtrum sit ꝓmissuz simulare de iu
re:hꝫ in.c°.p°.extra.qḋ metus causa.in glo.super
ꝟbo.simulauit.⁊.22ª.q.2ª.c°.vtilem. Dicitur aūt
de mala simulatione:ꝙ simulata pro infectis ha
bent̄.C.plus valere:qḋ agit̄.l.1.⁊ de ꝯtxn.empti.l.
emptio.Sed de Hieu:de quo supra dictū est:di/
cūt qdam Theologi:ꝙ nō excusat̄ a culpa:vł mē
dacio:qꝛ fuit mal⁹:nō recedēs ab idolatria Hie
roboam.Laudat̄ tñ ⁊ tpaliter remunerat̄ a deo:
nō pro mēdacio:sed pro eo ꝙ Baal cultū destru
xit.Sed obijciūt defensores mēdacij: ꝙ in mult
locis sacre scripture:ꝓponūtur multe locutiōes
que ꝺm intētionem littere false sunt:ut patet ꝺ eo
qḋ dı̄ Judicum.9°.ꝙ ierūt ligna:ut vngerēt su/
per se regē:dixerūtqz oliue.Impa nobis:q̄ respō
dit.Nūquid possum deserere pinguedinē meaz:
que oīa apte sunt falsa.Ad hoc respōdet Alex.de
ales:⁊ scūs Bona.vbi supra:ꝙ ea dicunt̄ ad ali
quem sensum spūalez parabolice:⁊ pro illo sensu
hñt veritatem in se:nō sunt mēdacia:vnde dicit
Augu.in li°.de mēdacio. Quicqd figuratiue fit
aut dı̄:nō est mēdacium.Et ita fuit in parabola
predicta:⁊ in alijs:taz veteris testamēti:q̄z noui.
Siliter disputātes dicūt falsum tenentes falsam
opinionē:ut per disputationem pueniāt ad cogni
tionem veri:que magis sunt interrogationes:seu
tentatiōes:q̄z assertiones.Cōcludendū est ergo:
ꝙ nunq̄z est scienter dicēdum falsum. Itē qcqd
est ꝓmissum debet seruari:nisi seruādo vergat in
peiorem exitū:⁊ in dānuz aīe:tūc enim nō est ser/
uādum.22ª.q.4ª.c°.in malis.Et talis fuit ꝓmis
sio herodis:ꝓmittentis dare filie:quicqd postu/
lasset.Nō enim debuit seruare talem ꝓmissionē
in amputatōe capitis Joānis baptiste:ꝺm Tho.
2ª.2ᵉ.q.89ª.Cuius illaz ꝓmissionē iuramento fir
mauerit:talis enim impletio ꝓmissionis fuit illi/
cita.22ª.q.4ª.c°.est etiaz cōtra officiū.Et hoc in/
quit Ambro.in p°.de offi.⁊ Tho.2ª.2ᵉ.q.88ª.art.
7°.⁊ cōcor glo.Ray.ut hꝫ in sūma cōfes.li°.p°.
ti°.9°.q.13ª.Sed hic querit̄ quid de gabaonitis
⁊ filijs israel:qui gabaonite dixerūt mēdaciuz ip
sis filijs israel:ut hētur Josue.9°.c°.ibi enim di
cit̄:ꝙ cum gabaonite qui erāt de terra promissio
nis:audiissent:ꝙ filij israel īterficerent oēs popu
los illius terre:sciētes se etiam interficiēdos:calli
de cogitātes de salute sua: accepūt sibi cibaria:⁊
saccos veteres asinis imponētes:⁊ vtres vinari/
os scisos atqz cōsumptos:calciamētaqz per anti
qua que ad indiciū vetustatis pecijs consuta erāt
Induerūtqz se vestimenꝭ veterib⁹:panes quoqz
quos

quosportabant erãt duri: ⁊ in frustra cõminuti
perrereruntq̃ʒ ad Josue ducem populi israel ⁊
dixerunt: ei audiẽte vniuerso pplo. De terra lon/
ginqua venimꝰ: pacẽ vobiscũ facere cupientes.
Rñderũtq̃ʒ viri israelite ad eos. Ne forte ĩ terra
que nobis sorte debet̃ habitetis: ⁊ non possimꝰ fe/
dus inire vobiscũ. At illi ad Josue conuersi: dixe
runt. Serui tui sumꝰ. Quibꝰ Josue ait. Quinã
estis vos? Aut vnde venistis? Rñderũt. De ter/
ra longinqua valde venerunt ꝟui tui: in noĩe dñi
tui. Audiuimꝰ enĩʒ famã potẽtie eius: ⁊ ꝯcta que
fecit in egipto: ⁊ duobus regibꝰ amorreoꝝ trãsior
danẽ: dixeruntq̃ʒ nobis seniores: ⁊ oẽs habitato
res terre nr̃e. Tollite in mãibꝰ vestris cibaria ob
longissimã viã: ⁊ occurrite eis: ⁊ dicte. Serui ve
stri sumus: fedus inite nobiscũ. En panes quan/
do egressi sumꝰ de domibus nr̃is: ut veniremus
ad vos: calidos sumpsimꝰ: nunc sicci facti sũt: ⁊
vetustate nimia cõminuti: vtres vini nouos im
pleuimus: nũc rupti sunt ⁊ soluti: vestes ⁊ calcia
menta q̃bus induimur: ⁊ que habemꝰ in pedibꝰ
ob longitudinẽ uie terita sunt: ⁊ pene cõsumpta.
Susceperũt igitur de cibis eoꝝ: ⁊ os dñi nõ iter
rogauerũt. Fecitq̃ʒ Josue cũ eis pacẽ: ⁊ inito fede
re pollicitꝰ est eis: ut non occiderent̃: principesq̃ʒ
multitudinis iurauerũt. Post dies aũt tres initi
federis: audierũt ꝙ ĩ vicino habitarẽt: ⁊ ĩter eos
futuri essent: mouerũtq̃ʒ castra filij israel: ⁊ vene
runt in ciuitates eoꝝ: ⁊ nõ percusserũt eos: eo ꝙ
iurassent eis ꝑ̃ncipes multitudinis in noĩe dñi
dei israel. Murmurauit itaq̃ʒ oĩs vulgus cõtra
ꝑ̃ncipes israel: qui rñderũt eis. Jurauimus eis ĩ
noĩe dñi dei nostri: ⁊ iccirco non possumus eos
cõtingere: sed hoc faciemꝰ eis. Reseruent̃ q̃dẽ: vt
viuant: ne cõtra nos ira dei cõcitetur: si piuraue/
rimus: sʒ sic viuãt: ut in vsus multitudinis vni/
uerse ligna cedãt: aquasq̃ʒ deportent. Tũc Josue
vocauit gabaonitas ⁊ ait eis. Cur nos decipere
fraude voluistis? ut diceretis: ꝓcul valde habita
mus a vobis: cũ in medio nr̃i sitis? Jtaq̃ʒ sb̃ ma
ledictione eritis: ⁊ nõ deficiet de stirpe vr̃a: ligna
cedens: aquasq̃ʒ cõportãs in domũʒ dñi dei mei.
Qui rñderunt. Nunciatũ est nobis ꝟuis tuis: ꝙ
ꝓmisisset dñs deus tuꝰ Moysi ꝟuo suo: ut trade
ret vobis oẽm terrã istã: ⁊ disperderet ꝯctos hita/
tores eiꝰ: timuimus igit̃ valde: ⁊ ꝓuidimus aĩa/
bus nostris: vr̃o terrore cõpulsi: ⁊ hoc cõsiliũ ini
uimus: nũc aũt in manu tua sumus: qd̃ tibi bo/
nũ ⁊ rectuʒ videt̃: fac vobis. Fecit ergo Josue vt
dixerat: ⁊ liberauit eos de manibꝰ filioꝝ israel: ut
nõ occiderent̃. Hec oĩa habẽt̃ Josue.9°. Circa
quã historiã q̃runt̃ duo. Et ꝑ̃mo vtrũ isti gabao
nite peccauerint in tot mẽdacijs: ⁊ clarũ est ꝙ sic
ꝟm oẽs expositores sacre scripture: sup̱ Josue.9°.
c°. ⁊ clare patet ex ꝑ̃cedentibꝰ. Non enĩʒ licet di
cere mendaciũ: ẽt pro salute corporis: tñ quia isti
erant infideles: ⁊ venerãt ut se subderẽt legi filio
rum israel: ⁊ cultui: vt infra patebit: ⁊ fecerũt ad
cõseruationẽ vite corporalis: ⁊ etiaʒ spũalis: sunt
ꝟm quid excusabiles: nõ tñ ĩmunes oĩo a pecca
to: qd̃ patet: ex eo ꝙ puniuit eos Josue in cesio/
ne: ⁊ portatione lignoꝝ: ⁊ aque.

SEcundo querit̃: vtrũ filij israel bñfecerint
nõ occidẽtes eos ꝓpter promissionẽ factaʒ: ⁊
iuramẽto firmataʒ. Et ꝑ̃mo arguit̃ triplicit̃ ꝙ de
bebant eos occidere. Fundamentũ ꝑ̃mum est dei
ꝑ̃ceptio. Nam ꝑ̃ceperat eis deus: ꝙ occiderẽt oẽs
habitattores illiꝰ terre: ut habet̃. Numeri.32°. itẽ
ꝙ nõ facerent fedus cũ illis. Numeri.33°. Et iõ
tale iuramentũ factũ cõtra dei ꝑ̃ceptũ: non debu
it seruari: nec ꝓmissio .d.c°. in malis.22ª. q.4ª.
Scd̃o. q: iuramentũ ⁊ ꝓmissio fuit ꝯditionalis.
scilicet si gabaonite nõ erãt de habitatoribꝰ terre
ꝓmissionis: ergo nõ debuit seruari deficiẽte ꝯdi/
tione. Juramentũ enĩʒ cõditionatuʒ nõ obligat
nõ existẽte ꝯditiõe.32ª. q.8ª. c°. nõ solũ. ⁊ ex̃. d̃ cõ.
appo. c°. verum. Et ex̃ de iure iu. c°. ꝑuenit. el.2°.
vnde dicit seneca ĩ li°. d̃ bñficijs. Qd̃ ad hoc: ut
homo nõ teneat̃ facere qd̃ ꝓmisit: requiritur ꝙ
oĩa ĩmutata ꝑmaneãt. Tertio arguit̃. Nã gabao
nite dolose: ⁊ ꝑ mendacia eos deceperũt: ut patet
Josue.9°. Fraꝰ aũt ⁊ dolus alicui patrocinari nõ
debet.30ª. q.pª. c°. dictũ. ex̃. de rescrip. c°. ex tenore.
Jn ꝯ̃riũ est veritas. s. ꝙ debuerũt ꝟuare iuramẽ
tuʒ ⁊ ꝓmissionẽ filij israel: ut patet ĩ. c°. inter cete/
ra. §. sed cuʒ his oibꝰ. ⁊ in. c°. innocẽs.22ª. q.4ª.
⁊ idẽ dicit Ambrosiꝰ in li°. de officijs. Et hoc te/
nent oẽs doc. ecclesie: sup̱ Josue.9°. c°. ⁊ ꝓbat̃ ĩ lit
tera dicti capl̃i vbi dr̃. Jurauimꝰ eis in noĩe dñi
dei israel: ⁊ iccirco nõ possumꝰ eos cõtingere: re/
seruent̃ ergo vt viuãt: ne ꝯtra nos ira dñi cõcite/
tur: si piurauerimꝰ. Periuriũ ãt nõ ĩcurrit̃: nisi
ex transgressione iuramẽti obligatorij: nec ira dei
cõcitaturm: si ꝓpter illud qd̃ est illicitũ fieri: ergo
iuramentũ istud fuit seruãdũ. Et hoc triplici rõ
ne. ꝑ̃mo q: gabaonite venerũt ad Josue: volẽtes
cultui dei israel subijci: vt patʒ ex v̾bis eoꝝ cũ di
xerũt. Venerũt serui tui in noĩe dei tui: ex miracu
lis enim que audierãt fecisse deũ pro filijs israel:
crediderant ipsum esse verum deũ celi ⁊ terre: ⁊
desiderauerunt ad fidem eius venire: per fedus
iniendum cũ filijs israel: ⁊ sic non soluʒ venerũt
ex timore: sed etiam ex amore dei: preceptum aũt
dei de interfectione habitatorum terre: non vide

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

batur ↄtra eos currere: qꝛ datum erat ꝓpter ma/
liciã: ⁊ obstinationẽ in malis habitantũ in terra
illa: vnde Josue. xj°. c°. dicit̃ de obstinatis. Domi
ni enim sñia fuerat: ut indurarent̃ corda eoꝝ: ⁊
pugnarent cõtra israel ⁊ caderẽt: ⁊ non mereren
tur vllã clementiam: ac perirent. Ex quo patet ꝙ
gabaonite: meruerũt clementiã: nec currebat con
tra eos sñia dei. Scḋa ratio quare debuit hoc iu/
ramentũ seruari: est ex parte filiorum israel: licet
enim Raab meretrici fecissent pactũ explorato/
res: ꝙ saluaretur: ut habet̃ Josue scḋo: illud fuit
pactũ particulare: hoc aũt pactum: ⁊ iuramen/
tum: quod fecerũt filij israel gaboanitis: fuit pri/
mum iuramentuꝫ comune: qḋ omnes filij israel
fecerunt extraneis gentibus. Et ideo si fregissent
hoc iuramentũ: ⁊ promissionẽ: gabaonitas occi/
dendo: fuisset diuulgatuꝫ per terras in circuitu: ⁊
reputati fuissent filij israel infideles: ⁊ iuramenti
transgressores: in magnũ scandalũ illius populi
⁊ per consequẽs in irreuerentiã: ⁊ blasphemiam
dei: cuius dicebant̃ peculiaris populus a deo ele
ctus. Et ideo ad hoc vitandũ: seruandũ fuit iura
mentũ. Tertia ratio accipitur ex parte dei: q pro/
nus est ad miserandũ. ps°. 144°. ⁊ ideo credẽduꝫ
est: ꝙ Josue ex familiari consilio dei: mortẽ illoꝝ
corporalẽ: mutauit in ciuilem. Naꝫ seruitus mor
ti comparatur. ff. de regu. iur. l. seruituteꝫ. vt sic ḋ
mendacijs suis punirent̃: ⁊ iuramentũ seruaret̃:
quod de morte corporali eis non inferenda intel
ligebatur. Et ꝙ dñs hanc sñiam approbauerit:
patet ex hoc: ꝙ Josue eundo ad pugnandum in
subsidiũ gabaonitarũ dñs dixit ei. In man⁹ tuas
tradidi illos. s. oppugnatores gabaonitarũ: ut ha
betur Josue. x°. Iteꝫ patet per hoc ꝙ ꝓpter affli
ctionẽ iniustã gabaonitaꝝ factaꝫ p Saul: fames
facta fuit in terra israel tribus annis: ⁊ septẽ viri
de stirpe Saul fuerũt crucifixi: ad ꝑceptum dei:
ut habet̃. scḋi. Regũ. 21°. ⁊ ex his solutũ est priuꝫ
argumentũ: de ꝑcepto dei. Ad scḋm ar^m. respon/
detur: ꝙ licet in locutione ꝑ maria: cũ gabaonitis
facta fuerit mẽtio: ⁊ interrogatio: si erant de terra
promissionis: tñ in iuramẽto nõ fuit apposita ali
qua ↄditio. Et dato ꝙ fuisset posita: tñ ex quo vo
lebant credere in deuꝫ: ⁊ cultui eius se subijcere:
debuerunt seruare iuramentũ nõ occidẽdo eos:
rationibus predictis. Ad tertiũ dicendũ: ꝙ fra⁹
⁊ dolus proprie ordinat̃ ad malũ finem. Men/
dacia aũt ⁊ fictiones gabaonitaꝝ: licet essent ma
la de se: tamẽ ordinabant̃ ab eis ad bonũ fineꝫ. s.
ad eoꝝ salutem corporalẽ: ⁊ spũalem: vt patet ex
predictis: ⁊ ideo nõ debuerũt occidi ꝓpter hoc.
Et hoc tenet glo. Augu. super Josue. 9°. ⁊. x°. c°.
⁊ Nicolaus de lira super Josue. 6°.

¶ Pars tertia de mendacij detestatione. R

Quantũ sit detestabile mendaciũ: patet
discurrendo sacraꝫ scripturã. Nã Exo
di. 23°. precipit deus dicens. Nõ susci
pies vocẽ mendacij: sed mendaciũ fu/
gies. Et Leui. 19°. scriptũ est. Nõ mẽti emini: ne
qꝫ decipiet vnusquisqꝫ proximũ suũ. ⁊ Job. 13°. di
citur. Nũqd indiget deus vr̃o mendacio: ut pro
eo loq̃mur dolos? Et ps°. xj°. dicit dauid. Dimi/
nute sunt veritates a filijs hoïuꝫ. ⁊ Prouer. 6°.
dicit Salomõ. Sex sunt q̃ odit dñs: ⁊ septimũ de
testatur aïa eius. s. oculos sublimes: ⁊ linguã mẽ/
dacem ⁊c. Et x°. eiusdẽ libri dicit. Qui mentitur
mendacijs: hic pascit ventos. ⁊. 13°. c°. iteruꝫ ait.
Verbũ mendax iustus detestabit: impi⁹ aũt con/
fundit: ⁊ ↄfundet̃. ⁊ Prouer. 19°. dicit. Pricẽps
qui libenter audit verba mendacij: oẽs ministros
hꝫ ipios. ⁊. 20. c. ad hec dicit. Opprobriũ nequaꝫ
in hoïe mendaciũ: ⁊ in ore indisciplinatoꝝ assi/
due erit. Et ecclesi. 20. dicit̃. Potior ẽ fur: q̃ʒ assi
duitas viri mendacis. Scriptũ quoqꝫ est Eccle
siastici. 7°. Noli amare mendaciũ. Prouer. eniꝫ
20. dicit Salomon. Mors hoïuꝫ: mendaciuꝫ si/
ne honore. Sed heu: qꝛ verificatũ est qḋ ꝓpheta
tum est Osee. 4°. c°. vbi dicit̃. Non ẽ veritas: nõ
est misericordia: nõ est sciẽtia dei in terra. Nã ma
ledictũ homicidiuꝫ: furtũ: ⁊ mendaciuꝫ: inunda/
uerunt sup terram. Tu vero popule mi serua illḋ
Ecclesiastici. 4°. c°. Nõ cõtradicas verbo verita
tis vllo mõ. Dicit eniꝫ ideꝫ sapiens eiusdem libri
25°. Tres spẽs odit aïa mea: pauperẽ superbũ: di
uitem mendacẽ: ⁊ senẽ fatuũ: ⁊ isensatũ. ⁊ Pau
lus ad Ephe. 4°. nos exhortatur dicẽs. Deponẽ/
tes mendaciũ: loq̃mini veritatẽ vnusq̃sqꝫ cũ pro
ximo suo. ⁊ Jaco. 3°. dicit̃. Nolite mendaces esse
aduersus veritatẽ. ⁊ ad Roma. 3°. dicit Paul⁹.
Est auteꝫ deus verax: omnis autem homo men/
dax: idest peccator ꝭm glo. Potest etiaꝫ ĩtelligi ḋ
mendacio false significationis: qꝛ si non cauem⁹
a multiloquio: faciliter incidemus in mendaciũ.
Prouer. x°. vbi dicitur. In multiloquio: non de/
erit peccatum. Item cuꝫ deus sit veritas: nõ pos/
sumus dicere veritatem: nisi auxilio dei: ⁊ ideo in
quãtum homines: sumus proni ad mendaciuꝫ.
Ad Collo. quoqꝫ. 3°. c°. dicit ideꝫ aposto. Nolite
mentiri inuicem. Scriptum est enim Apoc. 22°.
Foris canes ⁊ venefici: ⁊ impudici: ac idolis ser
uientes: ⁊ omnis qui amat: ⁊ facit mendacium.
Mendax autẽ ideo dicitur veneficus: quia lin/
gua eius est mortifera: sicut lingua aspidis: ⁊ dra
conis. Dicit enim auicena in lib°. de venenosis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

animalibus ꝙ quedã animalia habent linguas mortiferas propter maliciã: ⁊ venenositatem humoris in eis dñantis: sicut lingua serpentis: draconis: ⁊ canis rabidi. Cuius morsus est sũme venenosus: lingua autem aspidis ꝗuis in corpore viuentis serpentis plena sit veneno mortifero: separata tamen a corpore: ⁊ desiccata: venenuꝫ si presens fuerit prodit. Nam in ꝑsentia veneni sudorem prorumpere consueuit. Unde talis lingua vtilis: ⁊ proficua: īter thesauros regios reputat̃. Et similiter ad propositum nostrũ dicere possumus: ꝙ lingua mendax propter mortiferam maliciam in ea latentem: ⁊ dñanteꝫ: multos inficit: mordet: ⁊ occidit. Hec autem maledicta lingua instrumentum diaboli: ⁊ gladius iniquitatis: habens venenũ aspidũ insanabile: si per iudicem iusta pena extraheret̃: ⁊ amputaretur a viuẽte teste falso: ⁊ adustione exsiccaretur: propter exẽplũ iuste vindicte: multorũ esset sanatiua. Sꝫ qꝛ modo regentes fouent tales mendaces ⁊ defendũt: atqꝫ tributis deuicti extrahere: ⁊ desiccare eorum linguas negligũt: ideo tot mortifera: ⁊ īsanabilia vulnera innocentibꝰ infligere non metuunt. Sꝫ licet quãdoqꝫ nõ puniant̃ ab homine: deus tamẽ vltor maloꝝ: eos nõ permittet impunitos: sed ad tartareos mittet cruciatus. Omnes etiam mẽdaces eterna felicitate priuabit. Naꝫ Apocali. 22°. dicitur. Non intrabit in ea. s. celesti hierl'ꝫ: aliqd cõquinatũ: vel faciens abhominationẽ: vel mendacium. Non solũ aũt ex sacra scriptura detestabile apparet mẽdaciũ: sꝫ etiã ex iure canonico: ut habet̃ in c°. mihi autem. ⁊ in. c°. incauti. ⁊ in. c°. omne. 22ᵃ. q. 2ᵃ. ⁊ i. c°. si qs. xjᵃ. q. 3ᵃ. Jõ Ambrosius in quodã ꝭmone: ⁊ habetur i. c°. cauete. 22ᵃ. q. 2ᵃ. dicit. Cauete fratres mendaciuꝫ: qꝛ oẽs qui amãt mẽdaciũ: filij diaboli sunt. Hieronymꝰ quoqꝫ ꝯ Ruffinum ait. Pithagore ꝓceptũ fuit: post deum veritatẽ colendã: que sola hoïes deo proximos facit. Tullius ẽt in. tertio de officijs inquit. Tollendũ est in rebus cõtrahendis omne mẽdaciuꝫ. ⁊ Aristo. 4°. Ethi. ait. Verax: laudãdus est vbiqꝫ: sed mẽdax: vituperãdus: Uñ legit̃ in cronica de nugis philosophoꝝ. c°. 28°. ꝙ Aristotiles interrogatus quid fenoris acquirãt mendaces: inquit: ut quotiens vera loquant̃: nõ credat̃ eis. ¶

Quãuis aũt sit verum quod dicit Terrẽtius in andria. c°. 3°. s. Hoc tpe: obsequiũ amicos: veritas odiuꝫ parit. Tamẽ debemus seruare preceptũ quod ponit autor libri: de formula honeste vite. c°. 2°. di. Nõ recedas a vero. ⁊. c°. 5°. eiusdem libri inquit. Nihil tibi intersit an affirmes: an iures: de religiõe: ac fide agi scias: vbicũqꝫ de veritate tractatur ait eniꝫ Jsidorus in li°. 2°. Soliloquioꝝ. c°. 34°. Omne mendaciũ peccatũ est neminẽ ergo mentiendo fallas: nec aliud loquaris: ⁊ aliud animo teneas: non aliud dicas: ⁊ aliđ facias. Ad veritatẽ etiã dicendã: inducunt leges ciuiles: ⁊ ad seruanda que promissa sunt. Prio ꝙ debeat dici veritas maxime in testimonijs proferendis: habetur in. l. eos. C. de probationibus. ⁊ in. l. ⁊ quia. ff. de interroga. actio. ⁊ in. l. nullũ. C. đ testibus. ⁊ in. l. j. C. de libel. famo. ⁊. C. de penis. l. decurionũ ibi dicitur: ꝙ dicens veritateꝫ laudeꝫ maximam: ⁊ premium consequetur Gregorius quoqꝫ in pastorali. c°. 26°. inquit. Nihil est ad defendendum: puritate tutius: nihil ad dicendum veritate facilius: vnde scriptum est in. l. j. C. si vt se ab heredi. absti. ꝙ fidei veritas: verborum adminicula non desiderat. Econtra vero est de falsitate: vnde Ricardus poeta in lib°. de nuptijs c°. 27°. dicit. Est labor in labijs mendacia composituris. Vera locuturis non labor vllus inest. Quãuis ergo verum sit quod inquit Cassidorus in lib°. de amicitia: scilicet ꝙ plerunqꝫ molesta est veritas: tamen semper debemus veritatem dicere. Et debemus seruare illud quod ait quintilianus in lib°. declamationuꝫ: inquiens. Uiro forti presertiꝫ ⁊ innocenti: nihil facere conuenit: quod negandum sit: ⁊ hoc inquit declamatione secũda qui iteruꝫ ait declamatione. xᵃ. Magis oderis mendacium: cũ simile vero est. Montanarius rius quoqꝫ in luna celeri: contra mendacium inquit. Multis fidem: pauca adimunt mẽdacia. Unde dicitur in comuni prouerbio. Elle adiunge piu tosto il bosardo: chal zoppo. Et iterum dicitur. Le bosie hã curti li pedi. Ex quibꝰ apparet ꝙ nõ bene loquitur auctor libri: qui dicit̃ Pamphilus. c°. 3°. dicens. Crede ꝙ interdum multis mendacia prosunt. Et quandoqꝫ nocet omĩa vera loqui. Licet eniꝫ mendacium prosit ad vtilitatem temporalem: tamen nocet quo ad eternam. Jtem male loquitur auctor libri: qui dicitur Facetus. c°. 2°. disti. Esto veridicus: falsum quandoqꝫ loquaris. Nam semper verum dicere credo nephas. Hec enim est falsa sentẽtia: ut patet ex precedentibus. Mendacia enim non solũ eternaliter puniuntur: sed etiaꝫ temporaliter per ius ciuile: vt habetur. ff. quod cum eo. l. sed etsi §. p°. ⁊. ff. de probationi. l. cum de indebito. i glo. super verbo. indebiti. ⁊. ff. ad. l. aquiliam. l. inde neratius. §. penultimo. ⁊ ibi glo. ⁊. ff. de rei vendicatione. l. finali in glo. finali. ⁊ habetur. C. communia vtriusqꝫ iud. l. si cuꝫ paterno. in glosa. 2ᵃ. ⁊. ff. de fideiussoribus. l. si dubitetur. §. primo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Et mēdaciū dolosū magis punit: q̄ per ignorantiam factum .ff. de acti. em. l. iulianus .§ .quod aūt. i glosa. Unde dr̄: q̄ mēdacia nō debēt remanere impunita. ff. de his qui no. infa. l. debuit. ⁊ .C. de accusationibus. l. accusationis. ⁊ . ff. de rei ven. l. si. puniunt quoqȝ mēdacia a deo per morte corporalē: vt patuit de anania ⁊ saphira: qui mortui sunt propter mēdaciū: quib⁹ dixit Petr⁹ Actuum. 5°. Cur tentauit sathanas cor vestrū: mētiri spūi scō: ⁊c. ⁊ statim expirauerūt. Silr Danielis. 13°. Duo senes qui falso accusauerūt susannam: propter falsū testimoniū lapidati sunt a populo. Prouer. 20. scriptum est. Suauis est homini panis mēdacij. s. in p̄senti: postea: idest: in alia vita: implebitur os eius calculo: idest durissima punitione.

Ad seruādas quoqȝ promissiones: ⁊ fidē datā exhortantur iura ciuilia: vn̄ . ff. de pac. l. i. in principio dr̄: qd̄ tā congruū est fidei humane: q̄ ea que inter eos placuerunt seruare. Et . ff. de constī. pecu. l. i. in p̄ncipio scriptū est. Graue est fidē fallere: ⁊ in l. cum vēderē. ff. locati. dr̄. Bona fides exigit: vt id quod cōuenit fiat. ⁊ . C. de nō numerata pecunia. l. generaliter. scriptū est. Nimis indignum esse iudicamus: quod quisqȝ sua voce dilucide protestatus est infirmare. Salomon quoqȝ Prouer. 28°. dicit. Uir fidelis multum laudabitur: ⁊ Tulius in. p°. de officijs. c°. x°. dicit. Fundamētū iustitie est fides: ac cōuētorū cōstantia: ⁊ veritas. ⁊ li°. 2°. eiusdē operis. c°. 3°. etiā ingt. Nulla res vehemētius rēpublicā p̄seruat: q̄ fides. Jō Ouidi⁹ p°. de arte amādi inquit. Reddite depositū: pietas sua federa seruet. Nulla eni est maior hominis glia: q̄ in promissis firma fidelitas: hic nāqȝ magna laus: ac honor: ⁊ p̄cipua laudatō. O miserabilis moderna etas: o dolēda hoīum cōditio: Ubi nūc xp̄ianorū fides: Ubi vicinorū fidelitas: Ubi mercatorū legalitas: Nūc his lachrymosis tp̄ibus: nō nuda: nō solēnis promissio: non testes: nō iuramēta: nō libri: nō instrumēta valēt vt promissa attēdant. O infideles ⁊ p̄uerse aīe: p̄fecto vos estis deteriores paganis: qui vitā eternā nō expectabāt: ⁊ tamen potius q̄ fidē datam frangerēt morti se exposuerunt: sicut fecit Marcus attilius regulus: vt refert Tulius in. 3°. de officijs: ⁊ Ualerius li°. p°. ⁊ Aug. 5°. de ciui. dei. Sed ecōtra faciūt multi xp̄iani multa p̄mittētes: ⁊ nihil attendentes: ⁊ propter hoc procedit q̄ vn⁹ nō credit alteri. Ait eni Oratius: epistolarum li°. 2°. ep̄la. 2ª. Multa fidem promissa leuāt: ⁊ Ouidi⁹ in. 3°. de fastis ait.

Tarda venit dictis difficilisqȝ fides.

Et Cato in suis documētis: propter hoc inquit.

Rem tibi promissam: certam promittere noli.

Rara fides ideo quia multi multa loquunt.

Ideo Jacobus beneuētanus. c°. 19°. sui libri inquit.

Si quid promissum fuerit tibi suscipe raptim.

Mens a proposito: nā resilire potest. Et. 20. c°. eiusdem operis dicit.

Qui spondent multa: soluere pauca solent: Et ibidem.

Quod dare nolueris: nulli spondebis amico.

Dedecet hoc cūctos: precipueqȝ bonos.

Cū spondes aliquid: manus illico verba sequat.

Auget enim meritum: qui cito soluit idem.

Et Ric. in libr°. de nuptijs. c°. 37°. Quis bonus absqȝ fide. Jsti ergo qui nō seruant fidem: oībus sunt exosi. Ait enī Martialis cocus li°. vndiqȝ suscepto. c°. 2°.

Sponsio res vana: sponsio versatilis aura.

Noli spondēti fidere digne nimis. Et ideo versificator fabularū Esopi: fabula. 31ª. īquit.

Expedit in fido: nō irritare fidem.

⁊ Ouidius in li°. 4ª. de ponto: ep̄la. xª. exhortans ad fidelitatem seruandam ait.

Quis labor est: puram nō temerare fidem:

Sed fidelitatem istā raro habēt socij in regno vl̄ dominatu. Ait eni Lucanus in. p°.

Nulla fides regni socijs: oīsqȝ potestas.

Jmpatiens cōsortis erit. Similiter li°. x°. ⁊ fi. idē inquit de militib⁹: in q̄b⁹ sepe iuenit infidelitas.

Nulla fides: pietasqȝ viris qui castra sequuntur.

Uenalesqȝ man⁹: ibi fas vbi maxima merces.

Similiter auari habent paucā fidelitatē: vn̄ Juuenalis li°. p° satyra. 3ª. ait.

Quantum quisqȝ sua numorum seruat in archa.

Tātū habet ⁊ fidei. Sed de his infidelibus inueniūtur multi faciētes qd̄ ingt auctor in li°. de moribus medicorum: c°. 4°. di.

Cū dolet infirmus promittit p̄mia multa.

Cessat p̄missum: cum dolor ipse perit.

Nolite ergo vos ita facere: sed seruate illud quod īgt auctor i li°. de formula honeste vite. c°. 2°. di.

Cū p̄sideratōe p̄mitte: ⁊ pleni⁹ q̄ p̄miseris p̄sta

Nō intelligēdū est de reb⁹ honestis. Ait eni Ambro. li°. 3°. de officijs. c°. 12°. Unusqsqȝ nihil p̄mittat inhonestum: quod si p̄miserit: tollerabili⁹ est p̄missū nō facere: q̄ facere quod turpe sit. Jsido. quoqȝ in soliloquijs li°. 2°. c°. 35°. ait. Jn malis p̄missis rescide fidē: impia eni est p̄missio: que scelere adimplet: ⁊ in. c°. 36°. eiusdē libri ait. Nō sis in verbis facilis: sed fac bonū qd̄ spopondisti. Nō si ⁊ vos egeritis: coram deo ⁊ hominibus habebi-

tis gratiam in presenti vita: ⁊ in futuro gloriam sempiternam. Ad quam ⁊c.

¶ Feria quinta post tertiam dominicaȝ in .40ª. de .9º. ⁊ .xº. p̄cepto decalogi. Sermo trigesim⁹. I

Bona facite studia vestra. Jeremie 7º. ⁊ in epistola occurrentis ferie. dicit deus Jeremie .17º. Prauū ē cor hoīs ⁊ inscrutabile: quis cognoscet illd̄? Ego dn̄s scrutans corda: ⁊ ꝓbans renes: qui do vnicuiqȝ ſm opera sua. Quibus verbis reprobat̄ opinio quorūdā qui dixerunt: ꝙ demones cognoscunt cogitationes hoīum: ꝓbantes ꝑ dictū Augu. 12º. sup Gen̄. ad lraȝ q dicit. Mali angeli cogitationes nouerūt: q̄ multa p̄dicunt que nō p̄dicerent: si cogitationes non nouissent. Sed hec opinio falsa est ſm Bona. ⁊ Ric. in .2º. di. 8ª. Nā duplex ē cognitio: vna certitudinis: et tali cognitione: demones nō pn̄t ꝯsciaruȝ secreta rimari. Alia est cognitio cōiecturalis: q̄ est ꝑ aliquos motus: seu ꝑ aliqua signa exteriora: ex qb⁹ cōiecturaliter cognoscunt̄ īteriora. l. naturaleȝ. §. in his. ff. de acq. re. do. Et tali cognitōe: demones p̄nosticant̄: ⁊ sepe loquunt̄ vera de īterriorib⁹ cordis. Et ita intelligit̄ dictū Augu. vn̄ de cognitione certitudinis loquēs idē Augu. in liº. de ecclīasticis dogmatib⁹ inquit. Internas cogitatiōes aīe diabolū nō videre certi sum⁹: mlto aūt min⁹ potest vnus hō scire secreta cordis alteri⁹. vn̄ Augu. in quodā ſmone inq̄t. Nemo scit q̄d agat̄ in hoīe: nisi sp̄s hoīs qui in ipso ē: vtrum aūt angeli boni cognoscāt secreta: licet Hermes ī liº. quē fecit de q̄ttuor materijs dixerit: ꝙ sic: tn̄ ī ꝯriū ē veritas: vt ꝓbat Tho. in .pª. ꝑte sūme .57ª. ⁊ in .2º. scripto. di. 8ª. ar. 5º. ⁊ oēs theologi ī .4º. sē. di. 8ª. vbi cōcludūt: ꝙ cogitatiōes intrinsece cognoscūtur a solo deo: ꝓpria virtute. Ipsi eni nihil ē abscōditū: ut habet̄ ad Hebre. 4º. vbi dr̄. Oīa nuda ⁊ apta sunt oculis dei. Et pᶜ. Joānis. 3º. dicit̄. Maior ē deus corde nr̄o: ⁊ oīa nouit. ⁊ .32ª. dist. cº. erubescāt. scriptuȝ est. Secretoꝝ cognitor ⁊ iudex: est deus. Job quoqȝ sui libri. 42º. cº. ait deo. Scio q̄ oīa potes: ⁊ nulla te latet cogitatio. ⁊ Ecclesiastici. 7º. dr̄. Nō te iustifices an̄ deū: q̄ agnitor cordis ip̄e ē. Et ps̄º. 23º. dicit. Dn̄s scit cogitatiōes hoīum. ⁊ p̄ini Paral'. penulº. scribit̄. Oīa corda scrutat̄ dn̄s: ⁊ vniuersas mentiū cogitationes intelligit. Seneca ēt ad lucillū inq̄t. Quid ꝓdest aliq̄d ab hoīe esse secretū? nihil deo ꝯclausuȝ est: ipse cogitatiōibus nr̄is īteruenit: sic īteruenit dico: ut nunq̄ inde discedat. Ex q̄bus oībus deprehendim⁹ quāta sit illoꝝ fatuitas: q̄ gaudent delinquētes ab hoībus nō videri: nec cogitāt deum oīum secretorū: oīumqȝ cordiū esse inspectorē. vn̄ ⁊ poeta Ouidius in .4º. Metha: ait. Aspiciūt oculis superi mortalia iustis. Et ideo bn̄ dicunt verba proposita. Bona facite. ⁊c. Qua ex re in hoc ſmone tractabim⁹ de duob⁹ vltimis preceptis decalogi: in quibus ꝓhibet̄ volūtas animi ī ordinata: vn̄ duas tm̄ cōsiderationes faciemus. Prima erit de nono p̄cepto. Scd̄a erit d decimo

¶ Pars prima huius sermonis: vbi ponit̄ expositio noni p̄cepti.

Circa declarationē istorū preceptorum arguūt quidā: ꝙ male loquit̄ Aug. super illa verba psalmiste. Lex dn̄i immaculata. vbi īquit. Lex. s. vet⁹ ꝓhibet manū: nō aīum: quod exp̄sse videt̄ falsū. Ex his duobus p̄ceptis: in q̄bus ꝓhibet̄ cōcupiscentia mala animi. Respōdet̄: ſm Alexādrū de ales in .3ª. parte summe: in tractatu de .9º ⁊ .xº. precepto. q. 4ª. ⁊ Petrū Joānis sup Matthei. 5º. cº. ꝙ verum est legē etiā veterē: prohibere malā cōcupiscētiam cordis: vn̄ dicit Aug. in liº. contra faustum: ꝙ pene oīa que monuit: ⁊ docuit: siue p̄cepit xp̄s: īueniūtur etiam in veterib⁹ libris. Sed quia non bene intelligebāt iudei: aperuit illa dominus in euangelio: quod est sup̄abūdans ipsi legi in generalitate prohibēdi: ⁊ expressione: ⁊ sic. Aug. verba intelliguntur: vbi supra: videlicet ꝙ lex non ꝓhibet ita exp̄sse: ⁊ clare: oēs malas cordis ꝯcupiscētias: nec eas ita stricte rep̄mit: sicut euāgeliū. Qd̄ āt cōcupiscētia animi mala ꝓhibeat̄ a lege veī: declarat Apl's ad Ro. 7º. di. Cōcupisciaȝ nesciebā eē peccatū: nisi lex diceret. Nō cōcupisces: ⁊ Eccl'. 13º. dicit sapiēs. Fili post ꝯcupiscias tuas nō eas: nō solū aūt per legē: sȝ etiā ꝑ paganos ꝓhibita est cōcupiscia: vnde Arist. 2º. Poli. cº. 4º. inq̄t. Magis opȝ ꝯcupiscias regulare: q̄ s'bstātias: ⁊ Oratius in ep'lis īquit. Sp̄ne voluptates: nocet apta dolore voluptas. ⁊ Tulius in arte veteri liº. pº. ī ꝓhemio ait. Ceca ⁊ temeraria est: dn̄atrix animi cupiditas. Jō Ouidi⁹ in pº. de remedio amoris dicit. Dānosas hoīes nō cōcupiscēte curas. Concludēdū est ergo ꝙ cōcupiscētie male animi: maleqȝ cogitatōes: multū deo desplicēt. vn̄ Prouer. 15º. dr̄. Abhominatio dn̄i cogitationes male. Et Sapiētie p̄mo dr̄. Peruerse cogitatōes sepant a deo. ⁊ Prouer. 6º. scriptū est. Deus odit cor machinās cogitationes pessimas: ⁊ Esaie pº. inquit deus. Auferte malū cogitationū vr̄arū ab oculis meis. Et. 55º. cº. eiusdē libri dicit. Derelinquat ipius vias suas: ⁊ vir iniqu⁹ cogitationes suas: ⁊ Jeremie. 4º. cº. iterū. Vsqȝ ait quo morabunt̄ in

te cogitatiões noxie: ꝛ Zacharie p°. ait. Conuerti
mini de vijs vr̃is: ꝛ cogitationib⁹ vr̃is pessimis.
ꝛ Matth. 9°. dixit christus phariseis. Quid co/
gitatis mala in cordib⁹ vr̃is. II

Sed sciendum est ſm Tho. in .2°. sententia. distin. 39ª. 2°. ar°. ꝛ in. 4°. di. 9ª. articulo. 4°.
ꝛ. pª. 2ᵉ. q. 75ª. ar. 8°. ꝛ Alex. de ales in scd̃a pte sũ
me: in tractatu d̃ diuisionib⁹ peccati: q̄ triplex ẽ
cogitatio. Una ẽ nature: qñ qs cogitat ea ad q̃ na
turaliter inclinat̃: vt si qs sitiens cogitat de potu:
aut grauat⁹ sõno: cogitat de dormitione: ꝛ hmõi
ꝛ in talib⁹ cogitationib⁹ nõ est peccatũ: qꝛ ex his
que ĩsunt a natura: nec laudamur: nec vitupera/
mur. 2°. Ethi. Scd̃a cogitatio dr̃ gr̃e: cuꝫ qs co/
gitat benefacere: ꝛ hec est bona ꝛ meritoria cogi/
tatio: ꝛ infundit̃ a deo in aĩa nr̃a: ut inqt Augu.
ĩ li°. de p̄destiãtõe sanctoꝝ. Tertia cogitatio ẽ cul
pe: qñ qs cogitat de peccato aliquo: ꝛ hoc põt fie
ri aliqñ meritorie: ut cuꝫ qs cogitat peccata sua:
vt de ipsis cõterat̃: ꝛ doleat: sicut faciebat Ezechi
as: dicens illd̃ qd̃ habet̃ Esaie. 38°. c°. Recogita
bo tibi oẽs ãnos meos: ĩ amaritudĩe aĩe mee. Si
militer est meritoria talis cogitatio: qñ habẽs pre
dicare: vl̃ ꝯfessiones audire: d̃ peccatis cogitat: ut
cognoscat q̃lia sint: mortalia: ul̃ venalia: ut postea
possit ea detestari: vel punire. Aliquãdo cogitatio
peccati ẽ veniale peccatũ: qñ qs cogitat de illis: cũ
aliq̃li delectatione: non tñ ex ꝓposito: nec ex delibe
ratione: sꝫ poti⁹ ex quadã surreptiõe: nõ enim est
tũc peccatũ mortale: sꝫ veniale tm̃: ut dicit Alex.
de ales in. 3ª. pte sũme: sup hoc p̄cepto. ꝛ Augu.
sup Gene. Nõ solũ ãt ẽ peccatũ veniale cogitatio
talis cũ aliq̃li sensualitate: sꝫ ẽt q̃libet tentatio car
nis: cũ ei⁹ cõmotiõe: ſm magr̃m ĩ. 2°. di. 21ª. ꝛ ibi
dñs Bona. in qõnibus lr̃alib⁹. Qñqꝫ aũt tal̃ co
gitatio: ẽ peccatuꝫ mortale: ut qñ qs cogitat talia
peccata: cũ ꝯsensu deliberato: ꝛ delectatiõe: ac cõ/
placentia peccati mortalis. Et q̃uis nõ sequat̃
act⁹: tñ volũtas deprauat̃: ꝛ maculat̃ interi⁹: vñ
dicit glo. sup Leui. 15°. Cogitatiões: ꝛ delectatio/
nes: q̃uis nõ cõpleant̃: apd̃ deũ ꝓ factis. habẽt̃:
ꝛ puniũt̃: ꝑpea graue piculũ ĩminet his: q nullã
ꝯsciãꝫ sibi faciũt de cogitatiõib⁹ turpib⁹: ꝛ ĩmũ/
dis. Idcirco ſuãdũ ẽ illd̃ Hiero. ꝯsiliũ ad Deme
triadẽ virginẽ di. Oĩuꝫ opuꝫ: ꝛ cogitatõuꝫ tuaꝝ:
speculatorẽ tuũ deũ crede. Jd̃ caue: neqd loq̃ris
aut cogites: qd̃ ocl'os diuĩe maiestatis offẽdat. Q

Ut aũt possitis noxias cogitationes declina/
re: aliq̃ vob remedia tradẽ volo. Primũ er
go remediuꝫ est exercitatio: aut in lectiõe: aut in
or̃one: aut in corporali occupatõe: vñ Hierony.
ad Saluinã scribẽs inqt. Semp in manib⁹ tuis
diuina sit lectio: ꝛ tã crebre or̃ones: ut oĩum cogi
tationũ sagitte: qb⁹ adolescẽtia ꝑcuti solet: huius
cemodi clippeo repellãt̃. Et idẽ ad rusticũ mõa
chũ: ꝛ habet̃. de ꝯse. di. 5ª. c°. nunq̃. dicit. Semp
aliqd boni facito: ut diabol⁹ te ĩueniat occupatũ.
Et ad Demetriadẽ virginẽ iterũ ait. Nec id̃ tibi
ab ope cessanduꝫ est: qꝛ deo ꝓpitio nulla re indi/
ges: sꝫ id̃ cũ oĩbus laborãdũ: ut ꝑ occasionẽ opis:
nil aliud cogites: nisi qd̃ ad dñi ꝑtinet ſuitutem.
Dicit quoqꝫ Ric. in. 4°. sen. di. 26ª. ar. 3°. q. 2ª. q̄
morbus carnalis ꝯcupiscẽtie: efficati⁹ põt tẽpera
ri ꝑ exercitiũ meditationũ: ꝛ affectionũ sp̃ualiuꝫ:
ꝛ degustationẽ celestiũ: ac macerationẽ corporis:
q̃ per mr̃imonialẽ cõcubitũ. Qd̃ aũt tentatões
carnales ꝑ or̃oneꝫ superent̃: probat̃ ꝑ dcm̃ salua
toris Matth. 17°. Hoc gen⁹ demonioꝝ nõ eij/
citur: nisi or̃one ꝛ ieiunio. Scd̃ꝫ remdiũ est eui/
tatio. p°. verboꝝ ociosoꝝ: ait eñi aposto. pᵉ. Cor.
15°. Corrũpũt bonos mores: colloq̃a mala. Qd̃
metrice ait motanarius in luna celeri. c°. 16°. di.
Turpia sinceros corrũpunt famia mores. ꝛ. Ari
sto. 7°. Poli. ait. Exẽplo dicere de facili qd̃cũq̃
turpiũ: fit ꝛ ipsuꝫ facere. Hierony. quoqꝫ in Epi
taphio sancte Paule dicit. Immundcia: vel tur
pe verbũ: atqꝫ lasciuiũ: nũq̃ est de ore xp̃iani ꝓ/
ferenduꝫ: qbus signis: libidinosus aĩus oñditur.
Isochrates ẽt in exhortationib⁹ suis inqt. c°. 2°.
Que nephas est agere: eadeꝫ neqꝫ fari bonũ exi/
stimes. Et auctor libri de formula honeste vite
3°. c°. inqt. A verbis turpib⁹ abstineto: qꝛ licẽtia
eorũ impudentiã nutrit. Auctor quoqꝫ libri qui
dr̃ facet⁹. c°. 2°. ait. Maxia rusticitas: turpia ver
ba loq̃. Scd̃o debẽt euitari auditões reꝝ turpiũ.
Ait eñi Isidorus. li°. 2°. soliloquioꝝ. c°. 31°. Facile
agit̃ qd̃ libẽter audit̃. Uñ seneca ad lucillũ epsaꝝ
li°. 19°. epl'a. 8ª. inqt. Ubicũqꝫ videris or̃oneꝫ cor
ruptã placere: ibi quoqꝫ ꝛ mores a recto destitisse
nõ erit dubiũ. Tertio euitari dꝫ occasio tentatio/
nis: ꝛ male cogitatõis: ut ẽ ĩspectio. Ait eñi Oui
dius li°. 2°. de reme. amoris. Non facile est visa
thaurũ retinere iuuẽca. Fortis equ⁹ vise semper
adurit eq̃. Itẽ colloquutio: ꝛ frequẽtatio: cũ ꝑsõis
ex qbus põt oriri mala cogitatio: ꝛ missio mune/
rũ: atqꝫ cohabitatõ. vñ Gen̄. 19°. dicit de⁹ Loth.
Nõ stes in oĩ loco circa regionẽ: sꝫ ĩ mõte saluũ
te fac. Tertiũ remediũ p̄ncipale: ẽ refrenatio sen/
sualis tm̃: iuxta illud aposto. pᵉ. Cori. 9°. Castigo
corp⁹ meũ: ꝛ ĩ ſuitutẽ redigo: ne forte cũ alijs p̄di
caueriꝫ: ipse reprob⁹ efficiar. Quarto remediuꝫ ẽ
repulsio cogitationũ ĩ p̄mo motu. Ait eñi Hiero.
ad Eustochiũ. Nolo sinas cogitatiões crescere.
Nihil ĩ te babilonicũ: vl̃ ꝯfusiõis adolescat: dũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

paru⁹ est hostis interfice:neq̄tia ellidaṫ i semie:q̄
eni īpossibile ē in sensu hoīs nō irruere motum
medularū calore. Ille laudaṫ:ille ꝑdicaṫ beat⁹:q
statiȝ:ut cepint īterficit cogitat⁹ et allidit eos ad
petrā:petra aūt erat Christus.

Sciendū ergo:ꝙ repꝛesentatōes diabolice re
rū turpiū:q̄s nob submittit inimic⁹:nō coi
quināt aīaȝ nr̄aȝ si nob displiceāt. Ait eniȝ Gre.
in moꝛalib⁹. Cogitatio q̄ntūcūq̄ȝ imūda sit:nūq̄ȝ
mentē polluit:cū rō nō cōsentit. Et pōt intelligi
de pollutiōe peccati moꝛtal̄:q̄ nūq̄ȝ ē peccatum
moꝛtale:nisi quis cōsentiat exꝑsse:vel īterpꝛetati
ue:ut īfra videbiṫ. Si vō sensualitas aliqual̄r de
lecteṫ ex illa:⁊ nō fiat debita resistētia:est solū ve/
niale peccatū:cū rō nō consentit:si vō fiat debita
resistētia:⁊ oīno displiceat:nō est aliq̄ꝺ peccatuȝ.
de peni.di.2ᵃ.§.ecōtra. Nō eni est in ꝑtāte nr̄a te
nere:ne demones nobis faciāt tales repn̄tatōes:
vt inq̄t Augu.in li°.2°.ꝯ iulianuȝ. Et iō beatus
Egidius soci⁹ beati Francisci dicebat:ꝙ sicut nō
pōt teneri vent⁹:ita nec repn̄tationes diabolice.
Sȝ opȝ nos eē sollicitos ad eas eijciēdū:ut īquit
Augu.i s̄mone ꝺ cogitationibus. Et ad hoc ex/
hoꝛtaṫ nos sapiēs Pꝛouer.4°.di. Omni custo/
dia ⁊ diligētia:s̄ua coꝛ tuū. De coꝛde eni exeūt co
gitationes male:⁊ oīa facinoꝛa:ut inq̄t saluatoꝛ
Matth.15°. Iō di de ꝯse.dist.5ᵃ.c°.nihil. Nihil
ꝓdest homini ieiunare:⁊ oꝛare:ac alia bona face
re:nisi mens ab iniq̄tate reuoceṫ:⁊ Sap.p°.c°.
di. In cogitationib⁹ impij erit īterrogatio.s.i die
iudicij. Si aūt foꝛtes fuerim⁹ pugnādo ꝯ diabo/
lū:⁊ resistēdo cogitationib⁹ malis:maximū ꝑmiū
ꝯseq̄mur Iaco.eni p°.c°.scriptū est. Beat⁹ vir q
suffert tentationē.i.foꝛtiter ꝯ eā pugnat:q̄m cū ꝓ
batus fuerit accipiet coꝛonā vite:quā repꝛomisit
deus diligentibus.

Sed iā ad melioꝛē declarationē h⁹ ꝑcepti ve/
niam⁹. Sciēdū ē s̄m Alex.de ales in.3ᵃ.ꝑte
sūme:sup hoc ꝑcepto:⁊ Ric.ns̄m i.3°.di.40ᵃ.ar.
p°.q.3ᵃ. Qꝺ ista duo vltīa ꝑcepta decalogi.s. Nō
cōcupisces vxoꝛē ꝓximi tui Et nō ꝯcupisces reȝ
ꝓximi tui:q̄ h̄n̄tur Exodi.20. Q̄uis sint vnū pec
catū:cū peccatis sexti:⁊ septimi ꝑcepti:referendo
singula singul̄:q̄ntū ad radicē:idest ad libidinē:⁊
ītētionē. Duo tn̄ sūt in effectu deoꝛdinatiōis. Iō
sicut sexto ꝑcepto decalogi ꝓhibeṫ actus exterioꝛ
mechie:ita ꝑcepto nono ꝓhibeṫ act⁹ interioꝛ ꝯcu
piscētie:ꝓut ē in ꝯsensu rōis:ꝓut aūt ē i ꝑmo mo
tu.s.suggestione:vel delectatōe ꝓhibeṫ:nō simpl̄r
sed s̄ȝ q̄d. Simil̄r sicut septimo ꝑcepto decalogi:
ꝓhibeṫ act⁹ exterioꝛ furādi:ita decimo ꝓhibetur
oīs cōcupiscentia inoꝛdinata rei aliene cū con/
sensu rōnis:vt aūt meli⁹ intelligaṫ ꝓhibitio hui⁹
noni ꝑcepti.s.nō concupisces vxoꝛē ꝓximi tui:sci
endū ē s̄ȝ Alex.ꝺ ales vbi.s̄.⁊ sanctū Bona.i.3°.
sē.di.40ᵃ.ꝙ pōt expōi tripl̄r ꝑ̄io. Nō ꝯcupisces
scilicet actiue:⁊ ita referṫ ad mulierē:sicut ad vi/
rum:sȝ locutio facta fuit viro:q̄ ē caput mulie/
ris p°.Coꝛin.xi°.⁊ in.c°.cuȝ caput.32ᵃ.q.5ᵃ.⁊.c°.
duo pueri.de desponsa.impu. Et hoc pꝛeceptum
de nō desiderando peccatū luxurie cōmittere:con
firmat saluatoꝛ Matthei.5°.foꝛtius loquens:⁊
dicens. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendam
eā:iaȝ mechatus est eam in coꝛde suo. Sup que
verba inq̄t Augu.non ait:q cōcupierit:sȝ qui vi
derit ad cōcupiscendum:idest ex hoc fine atten/
dit:ut eā cōcupiscat. Hoc eniȝ est plene cōsentire
libidini. Ex quib⁹ cōcluditur:ꝙ non solū peccat
moꝛtaliter:qui aspicit cū mala intētione peccādi:
sed qui aspicit:vt possit cōcupiscere. Et hoc cuȝ
consensu rōnis facit. Sciendū quoq̄ȝ s̄m Alexā.
de ales vbi.s̄.ꝙ visus accipiṫ hic pꝛo omni mo/
tu:qui est ad delectationē luxurie. Et non solum
coꝛpoꝛalis:sed ēt interioꝛ:qui est in ꝯcupiscentia
s̄m Bedā sup Mattheū:⁊ s̄m hāc expositionē:
videre ad cōcupiscendū est intēdere:seu cōsenti/
re quocūq̄ȝ mō ad luxuriā. Et iō non solū intelli
gitur de visu oculoꝛū coꝛpoꝛaliū:sed ēt de visione
cogitationis. Et ita ītelligitur q̄ꝺ dicit Chrisosto.
sup Mattheū inquiēs. Qui oculis incōtinētib⁹
aspexerit mulierē:mechus est cōpletus. Et illud
Treno.3°. Oculus me⁹ depꝛedatus est aīaȝ meā:
⁊ Iob.31°. Pepigi fed⁹ cū oculis meis:ut nec q
dem cogitarē de virgine. Ubi inq̄t Grego. Non
licet intueri:quod non licet concupiscere. Scꝺȝ
enim Alex.de ales vbi.s̄.oīa pꝛedicta h̄n̄t intelli/
gi:q̄n̄ exterioꝛi visui:vel īterioꝛi repn̄tationi:ꝯiun
cta est intētio:siue ꝯsensus mechādi. Que oīa cō/
firmat glo.oꝛdinaria ibidem dicēs. Qui viderit
mulierē ad ꝯcupiscēdā eā:idest ut trāseat i affectū
coꝛdis:ut facere disponat:vbi nō deest volūtas:
sȝ facultas. Sciēdū quoq̄ȝ ꝙ tal̄ peccati ē ꝯcupi
scētia:q̄lis spēi ē ip̄m pctm̄ q̄ꝺ desideraṫ cōmitti.
Ait eni Ambꝛo.i li°.ꝺ officijs:ꝙ ītētio opi nomē
īponit. Qui g° desiderat pctm̄ sodomiticū ꝯmit/
tere diceṫ sodomiaȝ. Et q ꝯcupiscit ꝯmittē pctm̄
ꝯ ꝯiugata:adulteriū mētale ꝯmittit. Et ꝺ singul̄
spēbus luxurie. Et iō opȝ specifice ꝯfiteri tales cō
cupiscētias:cū ꝺbitis circūstātijs:q̄n̄ fuerūt cū de
liberatiōe:⁊ cū ꝯsensu rōnis. Nā totiēs peccauit
moꝛtal̄r:q̄tiēs talia ꝯcupiuit:facꝫ aliq̄b⁹ īterual/
lis. Sȝ si vsaṫ ꝯtinue i tali desiderio ꝑ spaciuȝ tē
poꝛis:erit solū vnū pctm̄ moꝛtale:sȝ tāto graui⁹
quanto diutius in eo perseuerat. Iteȝ si mutaret

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

cogitationē de vna psona ad aliā: vel de vna specie ad aliam speciem: etiam cum eadem psona: sēper de nouo peccaret mortaliter. Unde si centum mulieres videret vnam post aliam: & singulatim eas deliberate concupisceret ad peccatum: centies mortaliter peccaret. Sed si vna cogitatione omnes appeteret: vnum solum peccatum mortale esset: hñs i se tot pcōꝝ ꝺformitatē: quot mlieres ꝯcupiuit. Faciunt ad hec notata per Joan. an. in regula delictum. de reg. iu. li°. 6°. in mercu. & que notantur. ff. ad. l. aqui. l. illud & ff. de priuat. delict. l. ij. Cōfirmāt etiā predicta: videlicet ꝙ totiēs peccatur mortaliter: quotiens desideratur committi hoc peccatum: quia voluntas pro facto reputatur. de pen. di. pª. c°. periculose. & c°. in quacūqz. & c°. cōuertimini. Unde glosa super illud. dixi confitebor. &c. inqt Voluntas pro operatione reputatur. P

SEcundo exponitur hoc preceptum: nō concupisces: scilicet passiue: quasi dicat. Nō apetas desiderari sicut multi faciūt: qui licet alios nō concupiscant: tamē volunt ab alijs concupisci: & ideo se lauāt: & adornāt ad hunc finem: sicut multe mulieres faciunt his nostris temporibus: causam ruine multis dantes: cōtra quas dicit Apostolus. 2e. Cor. 6°. Nemini dantes vllam offensionem. Et saluator noster Matth. 18°. Veh mūdo a scandalis: & ibidē inqt. Veh homini illi: per quē scandalū venit. Et iterū. Si oculus tuus scandalizat te: & si manus tua: vel pes tuus scandalizat te: erue eum & proijce abs te. Pro quorum declaratione sciendum: ꝙ duplex est scandalum: ſm Thom. 2ª. 2e. q. 43ª. & Ricardū in. 4°. di. 38ª. videlicet scandalum passiuum: & scandalum actiuū. Scandalum passiuum est: quando aliquis scandalizatur sine ratione: & ei nō datur aliqua occasio scandali. Et tunc: aut quis scandalizatur ex malicia: volens impedire bonum. Et hoc est scandalū phariseorum: qui scandalizabantur de doctrina xpi: & tale scandalum est contemnendum. Unde saluator nō curans de scandalo phariseorum: dixit Matthei. 15°. Ceci sunt: & duces cecorum. Si vero tales qui scandalizantur passiue: nō faciūt hoc propter maliciam: sed ex ignorantia: vel infirmitate: & huiusmodi: dicitur scandalum pusilloꝝ & tunc distinguēdū est ſm Tho. vbi supra: quia aut scandalizantur de his que sunt necessaria ad salutem: que non possunt dimitti sine peccato mortali. Et manifestum est: ꝙ nullus debet peccare mortaliter: vt alterius peccatum impediat: quia quilibet plus tenetur sibi: ꝙ̄ alteri. Et ideo ea que sunt de necessitate salutis: pretermitti non debent, ꝓpter scandalum vitandum. Et hoc est quod dicitur i c°. qui scandalizauerit. de regu. iur. Utilius scādalum nasci permittitur: ꝙ̄ ꝙ veritas relinquatur. Si autem sunt bona que non sunt de necessitate salutis: ꝙ̄uis de se sint spiritualia: si possunt dimitti sine peccato: ad vitandum scandalum pusilloꝝ debēt dimitti vel saltē īmitti vsqz ad tps: & hoc fiēdū ē oīno: & talis dimittens: vel ītermittens, ꝓpter scādalū vitādū: meretur equale premium: vel maius: ꝙ̄ si fecisset tale opus: vt iquit Ricardus noster vbi supra. ar°. vl°. q. 2ª. Et ideo inquit Apostolus. pe. Cor. 8°. Si esca scandalizat fratrē meum: non manducabo carnes in eternū. Facit. cm vt constitueretur. 50ª. di. Et notandū: ꝙ talia bona sunt occultanda: vel differenda quousqz ostēsum fuerit probabiliter proximo scandalizato: ꝙ non habet causam scandalum accipiendi. Si autem ille post redditam rationem: perseueret in scādalo: iam non videbitur ex ignorantia hoc facere sed potius ex malicia. Et ideo propter ipsum: nō sunt talia bona dimittenda: vt inquit Tho. & Ricardus vbi supra. Et hoc etiam habetur in summa confessorum. li°. 3°. ti°. 30. q. 5ª. Scandalū aūt actiuum est: quando aliquis propter aliquod malefactum: scandalizat proximū: vnde Tho. 2ª. 2e. q. 43ª. & glosa ordinaria super Matthei. 18°. c°. & Nicolaus de lira super ps°. 49°. diffiniūt scādalū dicentes: ꝙ est dictum: vl factū: vel minus rectū prebens alteri occasionem ruine. Et de hoc loquitur saluator vbi supra dicens. Veh homini illi ꝑ quem scandalum venit. Quando enī actiue scādalizamus proximum de peccato mortali: mortaliter peccamus: vt inquit. Tho. vbi supra. Et habetur in summa confes. eodē li°. & ti°. q. 2ª. & ideo debemus ab omni specie mali abstinere: ne scandalizemus proximum: vt dicitur pe. ad Thesalo. vl° & in c°. cum ab omni. extra de vita: & hone. cle. ꝙ autē scandalizantes proximum valde sint puniēdi: potest ꝓbari per similitudinem que habetur. Exodi. 21°. vbi dicitur. Si quis foderit cisternā: & nō cooperuerit eam: & ceciderit in ea bos: vel asinus: dominus cisterne reddet ꝓcium iumentorum. Super que verba dicit Chriso. cōtra mulieres lascivas: & vanas: multas animas iterficiētes ex eaꝝ ornatu. Mulier si se ornauerit: & ad se oculos hoium ꝓuocauerit: & si plagam nullā intullerit: vindictam tamē dabit extremā: venenū enim obtulit: & si nullus inuentus est qui biberit. Ex quibus oib⁹ patet expositio scda huius ꝓcepti. s. nō concupisces: idest: nō appetas ꝯcupisci. Q

TErtio & vltimo exponitur Nō ꝯcupisces: idest nō facies tibi imaginationes luxuriosas: incis ex deliberatione delectationē capiēdo. Multi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

enim sunt qui nolunt cōcupiscere: nec cōcupisci sed tñ in turpib⁹ cogitationib⁹ luxurie volūt delectari. Et iō sciēdū est: q̄ tales semp peccāt mortaliter: si p̄stēt ꝯsēsū in delectatōe cogitatōis carnalis: lȝ nō intenderēt vllo modo puenire ad actuȝ: ut inquit Durādus in sūma. li°. p°. parte. 8ª. tit. de luxuria. q. 20ª. vnde dicit Augu. 12°. de trini. Nō ꝓpter peccata cogitationis: etiā sine volūtate perficiendi: sed cum volūtate oblectādi: totus homo dānabit̄. Idem tenet Magister sen. in. 2°. distin. 24ª. ⁊ ibi sanct⁹ Bona. in. 2ª. parte. art°. 2°. q. 2ª. ⁊ Ric. ibidem. q. penul. ⁊ Alex. de ales in. 2ª. parte sūme: in tractatu de peccato in gn̄ali: ⁊ beatus Tho. 2ª. 2e. q. 154ª. ⁊ pª. 2e. q. 74ª. ar°. 8°. Et iterum in questionib⁹ disputatis de veritate. q. 15ª. Et idem tenet Alde. ut habet̄ in sūma cōfes. lib°. 3°. titu. 34°. q. 271ª. Si ꝟo quis nō cōsentiat deliberate: nec peccato: nec etiā delectationi carnalis peccati: sed tñ morose ꝑmanet in cogitationibus carnalib⁹: ⁊ nō reijcit eas: lȝ glo. sup Mat. 5°. c° ⁊ quidā alij doctores dicāt: hoc esse veniale peccatū: ⁊ idem teneat beat⁹ Tho. Tñ sanctus Bona. in. 2°. di. 24ª. ponit duplicem ꝯsensum. s. expssuȝ ⁊ interpretatiū: vnde dicit: q̄ nō soluȝ est mortale peccatū: qñ ratio cōsensit expresse peccato carnali vel eius delectationi in cogitatiōe: sed etiā qñ homo cōsentit iterpretatiue: lȝ nō expresse: dum negligit repmere cogitationē: aīaduertens piculum retente cogitatiōis: nā ipse sibi est causa discriminis: qd̄ nō pōt esse absq̄ cōtemptu ꝓpe salutis: Et ideo dicit: q̄ talia faciēs: debet cōfiteri sicut de mortali. Alex. quoqȝ de ales in. 2ª. parte sūme: expresse asserit cogitationē carnalem morosam: esse peccatū mortale: qñ homo non vult eam reijcere: cum possit. Sicut quis peccaret mortalr̄: si videret regulū: vel aliū serpentē venenosum: venire ad eum īterficiēdum: ⁊ ꝑmitteret ad eū venire: ⁊ nō fugeret: nec resistentiā faceret: Quis nō esset cōtent⁹ occidi ab illo serpēte: tñ peccaret mortaliter tanq̄ suupsius homicida. Ergo ita in proposito Scriptū est enīȝ Eccl̄. 21°. c°. Quasi a facie colubri fuge peccatum. Et hec sufficiant pro pma parte nostri sermonis.

¶ Pars secūda hui⁹ sermonis: in qua declarat̄ decimū ⁊ vltimū p̄ceptum decalogi. R

Secūdo breuiter pro declaratione vltimi p̄cepti. s. nō cōcupisces rem ꝓximi tui. Sciēdum est: ſm oēs theologos in 3°. di. 40ª. ⁊ ibi sanct⁹ Bona. in q̄stionib⁹: circa lr̄am: q̄ nō solum in hoc precepto ꝓhibet̄ cōcupiscentia inordinata rerū tpalium: ut domus: vel pecunie: sed etiam cuiuscūq̄ alterius rei. Et intelligit̄: q̄ nō debeat qs cōcupiscere: alienum: manēs alienū: vel cōtra iuris ordinem: hoc est: ut quis nō vellit ꝓximum dānificari: ꝓpter suam vtilitatē: nam tunc nō diligit ꝓximum: sicut seipsū. Unde in hoc p̄cepto prohibet̄ oīs cōcupiscētia inordinata alicui⁹ rei: ⁊ auaricia: ⁊ immoderatus appetit⁹ habēdi: maxime cū dāno proximi. Et ideo peccat qs mortaliter: quādo habet talē dliberationē: vñ Prouer. xj°. ⁊ 16°. c°. dr̄. Manus in manu nō est inocēs man⁹: quia licet manꝰ in manu teneat̄: vt si qs actualiter nō furetur: abstinēdo nō ꝓpter deū: sed pp suspēdiū: ⁊ penā: nō est innocēs: imo peccat mortaliter ꝓpter auariciam: appetendo cōtra diuinā iustitiam. Similiter quādo qs appeteret diuitias ad malum finē puta ad luxuriam: inanē gloriā: vel gulaȝ: sicut diues ille qui splēdide epulabatur Luce. 16°. faceret contra hoc preceptum. Itē quicūq̄ desiderat habere aliquid modo illicito: ⁊ prohibito: mortale est: ⁊ talis concupiscentia est eiusdem speciei: cuius est peccatum quo desiderauit acquirere: quia si desiderauit occulte tollere: est furtum. Si violenter: est rapina: si rem sacram: est sacrilegiuȝ et sic de alijs. Itē si cuȝ aliquis abstulit aliq̄d alicui: vel damnificauerit in aliquo etiaȝ minimo: desiderauit tollere quid magnum: mortaliter peccauit cōtra hoc preceptum: vt sepe cōtigit mercatoribus: ⁊ artificibus: qui plus se decipere cupiūt: q̄ actu decipiant. Cōtra quos inq̄t Augu. in lib°. de vera inocētia. c°. 167°. Oēs praue cupiditates sūt porte inferi: per quas in mortem itur. Et iō o dilectissimi ciues: dimittite hāc pessimā cupiditatē: scriptū ē eni. 47ª. dic. c°. bonorū. Bonorū auctori inherere nō possum⁹: nisi cupiditatē que radix ē oīum maloꝝ abscidam⁹. Ex predictis popule mi hūisti declarationē oīum p̄ceptoruȝ decalogi. Et ideo vobis dicit de⁹. Leuiti. 19°. c°. Leges meas ⁊ vniuersa p̄cepta mea custodite. Quod si feceritis ad vitā peruenietis eternā. Ad quā. ⁊c.

¶ Feria sexta post tertiam dn̄icā in quadragesima: de contritione. Sermo trigesimusprim⁹. S

Da mihi bibere. Joānis. 4°. ⁊ ī euāgelio occurrentis ferie. Dicit saluator Luc. 13°. oibus peccatoribus. Nisi penitētiā habueritis: oēs simul peribitis. Penitētia aūt est q̄daȝ doloris vīdicta: semp puniēs in se qd̄ dolet cōmisisse: vt iq̄t Aug. i li°. de pe. ⁊ d̄ pe. di. 3ª. c°. penitētia. el. p°. Magr̄ aūt sē. i. 4°. di. 14ª. dicit. Penitētia ē ꝟt⁹: vel gr̄a: q̄ cōmissa peccata cū emēdatiōis ꝓposito plāgim⁹: vel odim⁹: ⁊ plāgēda iterū cōmittet̄ nolum⁹. Damascen⁹ etiā in

qt. Pñia ē ab eo qđ ē ꝯ nāꝫ:ad id qđ ē ſꝫ nāꝫ reuersio. Glosa vero super illud Matthei.3°. Penitentiā agite:ait. Penitētia est correctio male voluntatis:ꝛ Ambrosi⁹ in ſmone quadragesime inquit. Penitētia est dolor cordis:ꝛ amaritudo aīe pro malis q̄ qsq; cōmisit. Et in eodē ſmone etiā dicit. Pñia ē mala pterita plāgē:ꝛ plāgēda iterū nō ꝯmitē:ꝛ īsūptiue ð pe.di.3ª.c°.pñia.[illegible].cū q̄ ꝯcordat Gre.q igt. Penitē ē añacta pccā flē:ꝛ flēda iterū nō ppetrare.de pe.di.3ª.c°.in estiuum ver.penitētiā. Et idē in substātia ponit. Aug.in li° de ecclesiasticis dogmatib⁹. Verū qꝛ ingt Aristot.in.p°.Elēcorū.in.6°.Topicoruꝫ ꝛ.7°.Metha. ꝙ vnius rei tm̄ debet esse vna diffinitio. Ideo sciendū ſm Alexan.de ales in.4ª.parte summe.in tractatu de penitētia in generali:ꝙ iste descriptiones pñie:dant ſꝫ diuersas ꝯditōes vel relatōes:vñ poti⁹ sunt diffinitiones ſm effect⁹:ꝗ̄ ſm essentiā que etiāꝫ ponunt in summa confes.li°.3°.ti°.34° q.pª.ſm aūt essentiam:videtur sic posse diffiniri. Penitētia ē vnū de sacramētis eccliē:q̄ bñdispositis semp remittunt peccata:pbat.extra de sūma trini.ꝛ fi.ca.c°.p°.§.sacramētū.vbi dr. Et si post susceptionē baptismi:quisquā plapsus fuerit in peccatū:p verā potest semp penitētiā reparari.¶

Secūdū autē magistrū sent.in.4°.di.16ª.ac Tho.ꝛ Petrū de pau.ibidē:ꝛ Ricarduꝫ nostrum ea.di.ar°.p°.q.pª.partes integrales penitētie sunt tres.s.contritio cordis:cōfessio oris:ꝛ satisfactio operis:quas etiaꝫ ponit Ray.in summa in ti°.de pen.§.16°. Et ponunt in summa confes.eo.li°.ꝛ ti°.q.16ª.quas ponit Chriso.in.c°.perfecta.de pe.di.3ª.dicens. Perfecta penitentia cogit peccatorē oīa libenter sufferre. In corde eni debet esse cōtritio:in ore confessio:in opere tota humilitas:hec est fructifera penitētia:ꝛ Aug.in li°.ð pe. Et habetur de pe.di.pª.in.c°.nō sufficit.ait. Nō sufficit mores in melius mutare:ꝛ a preteritis malis recedē:nisi ēt de his q̄ facta sunt:satisfaciat dño p pñie lamēta vel dolorē:p humilitatꝭ gemitū:p ꝯtriti cordis sacrificiū:cooperātib⁹ elemosynis ꝛ ieiunijs:hec ille. Nō eni sufficit ꝙ quis dimittat peccata nisi satisfaciat:sicut ostēdit Gre.in pastorali p tria exēpla. Primū ē:qa si qs litteris:vel īstrumētꝭ:falsū scripserit:ñ sufficit ꝙ vlteri⁹ ñ scribat:nisi ēt qđ male scripsit deleat. Pctā āt nostra corā deo a nob scripta sūt iuxta illđ Jere.17°. Peccatū iuda scriptū ē stilo ferreo ī vngue adamātio:ꝛ exaratā sup latitudinē cordis eorū. Nō igit suffic it vt quis amplius nō peccet:nisi qđ male fecit per cōtritionem:ꝛ lachrymas deleat:dicēs cū psalmista. Lauabo per singulas noctes lectum meuꝫ lachrymis meis stratū meū rigabo. Secūdū exēplū est. Nam si aliquis alicui blasphemias dixerit nō sufficit ꝙ vlteri⁹ nō dicat:nisi de his que male dixit satisfaciat. Quādo aūt quis peccat:tunc deū blasphemat:iuxta illud ad Roma.2°. Nomen dei per vos blasphemat:non ergo sufficit ꝙ peccator ab his blasphemijs de cetero caueat:nisi de his q̄ male egit coram deo se reprehendat:ꝛ penitentiaꝫ agat dicēs:cū beato Job sui libri.41°.c°. Jccirco ipse me reprehēdo:ꝛ ago penitētiā:in fauilla ꝛ cinere. Tertium exemplum est:quia debitor nō absoluitur a debitis que ꝯtraxit:p eo ꝙ alia nō multiplicat:nisi ea q̄ ꝯxit psoluat. Pctā āt nr̄a sunt debita erga deum:iuxta illud psalmiste. Declinantes autem in obligationes:ꝛ ideo quotidie eum rogamus dicētes. Dimitte nobis debita nr̄a Matthei.6°. Non sufficit ergo alia debita:idest peccata nō multiplicare:nisi studeam⁹ de preteritis plenarie per penitentiā satisfacere. Prima autem pars penitētie:est cōtritio:quā diffiniūt oēs theo.in.4°.sen.di.17ª.dicētes. Contritio est dolor pro peccatis volūtarie asūptus:cū proposito cōfitēdi:ꝛ satisfaciēdi. Que etiā diffinitio ponitur in sūma cōfes.li°.3°.ti°.34°.q.17ª.ad quā exhortat dñs Ezechielis.18°.ostendens se dimissurū peccata:oībus ꝯtritionē habētib⁹:dicēs. Quacunq; hora ingemuerit peccator:oīum iniqtatum eius quas operatus fuerat:nō recordabor. In euāgelia quoq; hodierno postulat saluator aquam contritionis ad bibenduꝫ:in verbis propositis:de qua contritiōe tres ꝯsideratiōes faciem⁹. Prima dicet necessitatis:secūda diuersitatis:tertia vtilitatꝭ.

¶ Pars prima de cōtritionis necessitate. ¶

Quod sine contritione peccatorum commissorum:nō possit qs salu⁹ esse:ꝛ diuinā gratiā recipere:pbat rationib⁹:auctoritatib⁹:ꝛ exēplis. Pria rō dr oppositōis. Fūdamētū cui⁹ ponit Philo.in li°.de re gi.pn.di. Oē corruptibile simplr:corrūpit p actionē sui ꝯrij:pꝫ hec regla. Ná frig⁹ ñ corrūpit nisi p calorē:dñte Philo.4°.Meth. Quecūq; a frigido ꝯponūt sicut glacies:ꝛ nix:a calido dissoluūt. ppea.2°.Ethi.dr. Medicie sēper hñt fieri p ꝯria Vbi ēt hēt ꝙ vt⁹:ꝛ viciū:ex eisdē causis ꝯrio mō accepꝭ gñant ꝛ corrūpūt:q̄ psupposito:pctō:q̄r pctūm ī aīa itrauit:ꝛ clarū ē ꝙ p cōplacētiā:ꝛ delectationē alicui⁹ rei illicite:dñte Philo.x°.Ethi. Delectatō tenet operātē ī ope. Cū g° displicētia ꝛ tristitia sit ꝯria delectatōi ꝛ cōplacētie:vt igt Ari. 8°.Eth.g°.pctm̄ qđ itrauit ī aīaꝫ p delectatōeꝫ:ac ꝯplacētiā:vt dr ī.c°.nō ē.15ª.q.pª.nō poterit reijci:ꝛ expelli ð aīa:nisi p displicētiā:ꝛ ꝯtritionē:qa si vnū ē cā alicui⁹ oppositū ē cā oppositi p° Post.ꝛ 9°.Meth. Jtē oīs res per q̄scūq; causas nascit

per easdē: & dissoluit. c°. p°. de reg. iur. Et nihil est
tam nāle: q̄ vnumquodq; dissolui: eo vinculo quo
ligatum est. l. nihil. ff. de reg. iur. Si ergo vis esse
saluus: & in gr̄a dei: necesse est te per ɔtritionē eij
cere de aīa omne mortale peccatū: cū gr̄a dei: nō
possit stare in aīa: in tali peccato existente: ut pbāt
oēs theologi: in p°. di. 17a. & Tho. 2a. 2e. q. 132a. art.
3°. Scd̄a ratio dr̄ btificatiōis. Clarum est enī: q
q̄libet aīa rōnalis deū videre appetit: in quo sim
pliciter btitudo ɔsistit: dicēte Aug. 13°. de tri. c°. 8°
Ad appetēdā btitudinē: q̄ in clara dei visiōe cōsi
stit: natura nos cōpellit. Quo p̄supposito: tunc sic
arguo: sm̄ Frā. de mai. in tractatu de magdalena.
Illud ē simplr̄ necessariū: sine q̄ finis hōi nō pōt:
vanū est ergo oē qd̄ suū nō attigit finē. 3°. Phi.
Cum igit̄ felicitas: que est vltimus finis hoīs: sm̄
oēs theologos in. 4°. disti. 49a. & etiam hī in p°.
Ethi. sine gr̄a dei hri nō possit. Gr̄a autē dei nō
hr̄: nisi per ɔtritionē pctōr: ut s. patuit: ergo ɔtri
tio est necessaria ad salutē: & corroborat̄ hec rō p
illud qd̄ dicit Chri. in. c°. nō pōt. de pe. di. pa. Nō
pōt qs gr̄am vite celestis accipe: nisi purgatus
fuerit ab omni labe peccati. X

ET q hoc sit verū probat̄ fundamēto: qd̄ po
nit Tho. & Cōmētator super. 3°. de aīa di. Sē
sus nō decipitur circa ,pprium obiectum: serua
tis debitis circūstātijs: que sunt dispositio organi:
dispositio obiecti: & dispositio medij: p3 hec regula
Nam ad hoc q potētia visiua aliquod obiectū
cōprehēdat: utputa aliquam imaginē: vel figurā
tria requirunt̄: vz q oculus sit sanus: & nō cecus
vel turbidus. Item q imago sit propinqua: & nō
valde remota ab oculo: & q medietas aeris sit cla
ra: & lucida: & nō tenebrosa: inter potētiam visiuā
& ipsum obiectū: seu ipsam imaginē. Quibus pre
suppositis: dico a sili: q ad hoc ut aīa deum vide
at: tria sunt necessaria: vz q oculi aīe: qui sunt in
tellectus: & voluntas: sint sani: & nō infirmi: idest q
intellectus careat omni falsitate: & heresi: & volūtas
careat omni īordinato amore. Siliter oportet q
obiectum ipsius aīe: qd̄ est deus: sm̄ Ric. in. 4°. di.
49a. ar°. 2°. q. 6a. & Tho. pa. 2e. q. 3a. arti. 8°. sit ipsi
aīe ,ppinquum: per ɔformitatem volūtatis: & nō
remotū. Item q inter aīa: & deū: sit quoddā me
dium lucidū: & splēdidum: qd̄ est gr̄a creata: qua
mediāte: aīa deū videre possit. Qd̄ si deficiat vna
de predictis dispositionibus: impossibile est q aīa
deum videat. O maledicte peccator quero a te: si
tu habes istas tres dispositiones. Primo vtrum
oculi aīe tue sint mūdi. Et respōdeo illud Eccl.
47°. Dedisti maculā glie tue: tota enim est macu
lata peccatis: & vicijs. Et pōt dici de te illud Tre
no. 4°. Denigrata est super carbones facies eius.
Scd̄o quero a te: nunqd tu sis propinquus deo
obiecto aīe tue. & dico: q deus a te est lōge. Lōge
est enim deus ab impijs: ut dicit ,pphēta. Ait enim
Aug. in li°. de natura boni. Peccatū est recessus
ab incōmutabili bono. Tertio quero a te: vtrum
mediū inter aīam tuā: & deum: sit lucidū: & respō
deo: q est tenebrosissimū. Et verificatū est illud
Tren. 4°. Mutatus est in tenebrā color optimus
s. aīe tue: & Tren. 3°. Opposuisti tibi nubem. s. pec
cati: & nō trāsiuit oratio. Cum igit̄ dicat Augu.
ut recitat Magister in p°. sen. di. 2a. Sūmū bo
num: solū a purgatissimis oculis cernit̄. Ergo o
peccatores purgate oculos mentis vr̄e: ab oibus
vicijs per ɔtritionem: Et lauate maculas aīe ve
stre per gemitū: & lachrymas: iuxta illud Esa. p°
Lauamini: mūdi estote. Ait enī saluator Mat.
5°. Beati mūdo corde: qm̄ ipsi deum videbunt.
Si ergo vultis ad vitā eternam puenire: ad quā
nihil ingnatum intrabit Apoc. penul. Sed solū
ille qui inuenit̄ sine macula ps°. 14°. Oportet per
verā cōtritionem: & lachrymationē: vel saltem ge
mitū cordis purificari aīas vestras: ab oibus in
quinationibus peccati: & cōsequenter sanctificari.
Aqua enim expiatiōis sctificat Numeri. 31°. Si
cut ergo ministri mense p̄ncipum: ante ministra
tionis offiū lauant̄: & ab omni immūdicia se ex
purgāt: alioquin abhorrent eos dn̄i videntes im
mūdos. Ita nos fideles: qui sumus ministri xp̄i:
q2 intrātes ecclīam accedimus ad mensam alta
ris: vbi ipse cōuiuium parauit. Sibi enim mini
stramus orōnes: & petitiones nostras. Si loti fu
imus: & mūdi: recipit nos libenter: si xo immūdi: &
fedi fuerimus: nos repellit. Esa. 65°. Recede a me
non appropinques mihi: q2 immūdus es. Et iō
ante quam vadamus ante eum: debemus abijce
re vestes immūdas: & loti aqua lachrymarū: acce
dere ad exercēdum ministeriū nostrum. Et facit
figura Exo. 40. vbi deus precepit Moysi di. Ap
plicabis filios Aaron ad fores tabernaculi testi
monij: & lotos aqua: indues vestibus sanctis: ut mi
nistrent mihi. Moyses enim figurat predicato
rem diuini verbi: qui est executor: & pronūciator
mādatorū dei. Per filios autem Aaron: significā
tur fideles Christi: quibus predicator suadere de
bet: ut veniētes ad ostium tabnaculi: idest ad pe
nitētiam: que est eterne vite porta: studeant per lo
tionem lachrymarū: oēs peccati sordes detergere:
& veste cādida a sacerdote per absolutionem vesti
ti: audacter ad mensam dn̄i accedant: & ei propi
nent laudes debitas: atq; gratiarū actiones. Et
sic pulchri: ac placidi apparebunt in ɔspectu dei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

etiam si ꝓmo fuissent multis peccatoꝝ sordib⁹ in/uoluti. Ait enim Petrus rauēnas. Quis in seculo peccauit enormius Paulo? Quis in religiōe grauius Petro? Illi tñ per lachrymaruꝫ penitē/tiam meruerūt cōsequi: nō solum ministeriū: sed etiā magisteriū sanctitatis: hec ille. Sicut ergo sūme execrabilis est graui morbo laborās: ⁊ cognoscens medicinā suo morbo necessariā: si illam nō exercet. Nullus enim ei cōpatiet̄: si ipse nō compatit̄ sibiipsi. Ita valde reprehēsibilis est peccator laborās mortalis peccati egritudine: si peccatū nō defleat: cognoscens illaꝫ posse sanari: ⁊ mūdari lachrymis cōpūctionis: ⁊ penitentie: ꝓut exēplariter videt̄ per illā similes: ⁊ maiores peccatores: fuisse mūdatos: sicut patuit de Petro: de quo Ambro. sup Lucam. Et tāgit̄ in. c°. petrus. de penitē. di. pª. ait. Lachrymas Petri lego: satisfactiōem nō lego. Sed qđ defendi non pōt: ablui pōt. Fleuit amare: ut lachryme lauarēt delictuꝫ. Et nihilominus peccatum Petri maximū fuit: q꜡ Christū negauit. Debemus ergo ⁊ nos ad lachrymaꝝ aquas accedere: ⁊ oium peccatoꝝ nr̄oruꝫ memores existētes: lachrymas per singula effundere. Et sic purgabit̄: ⁊ mūdabit̄ aīa nostra. Et huius figura habet̄: quarti Re. 5°. vbi legit̄: ꝙ Naaman syrus leprosus existens: a puella israel serua vxoris: sue suasus iuit ad Heliseuꝫ in samariam. Et precepto illi⁹ descēdit in iordanem: ⁊ septies ibidem lotus mūdatus est: ⁊ restituta est caro eius: sicut caro pueri paruuli. Naaman eniꝫ leprosus denotat peccatorē: qui peccati lepra ꝑcussus: eijcit̄ de sanctoꝝ cōsortio. Habet tamē puellā seruaꝫ ex hierusalē: per quam significat̄ cōscīa oīa videns. Interpretat̄ enim hierusalē: videns deum. Hec nāqꝫ suadet dn̄e sue: idest aīe: ut ipse Naaman: idest peccator cōmotus ad cōtritioneꝫ. Naaman enim interpretat̄ cōmotio mea: ꝑgat in samariā idest ad ꝯfessionem: per quam homo ꝯiūgit̄ deo. Samaria enim īterpretat̄: cōiunctio dn̄o: ⁊ accedat ad ꝓphetā Heliseuꝫ: qui interpretat̄ de⁹ meus: ⁊ denotat sacerdotē gerētem vicem dei: sup cōfessione peccatoris. Et ad monita eius pro peccatis suis doleat: lachrymasqꝫ effundat septies: id ē per septem capitalia vicia discurrēdo: ⁊ pro illis gemēdo: ⁊ sic aīa ei⁹ innocētie restituet̄: per ipsas lachrymas: ⁊ ꝯfessionem renouata: vnde Greg. xj°. Mora. ait. Qui nescit lugere: qđ grauat: proferre nō valet: qđ subleuat. Vox cōpunctiōis poros apit cordis: ⁊ pēnas virtutū fundit. Cūqꝫ se studiose mens de ꝓterita vetustate redarguit: alacri nouitate iuuenescit. Tertia ratio: qua ꝓbatur necessitas cōtritionis: dicit̄ cōpassionis. Cum. n. de peccatis ꝓximoꝝ: teneamur hēre displicētiam. Ait enim glo. sup illa vba pᵉ. ad Cor. 12°. Si qđ patit̄ vnū mēbrum: cōpatiunt̄ ei oīa mēbra. Nisi doleas de peccatis ꝓximoꝝ tuoꝝ: nunqꝫ gaudebis: de remissione pctōꝝ tuoꝝ. Et ideo dicit Dauid ps°. 18°. Ab alienis parce seruo tuo: vn̄ dn̄s Iesus: ut hr̄ Luc. 19°. Videns ciuitatē: idest aīaꝫ peccatricē: s̄m spūalem expositionē: fleuit sup eaꝫ. Ex quo demōstrat̄: ꝙ quilibet debet cōpati: ⁊ dolere de peccatis ꝓximi: ut iquit Ambro. in li°. de offi. ⁊. 86ª. di. c°. nō satis. lꝫ hic dolor non possit ꝓprie dici cōtritio: s̄m Tho. in. 4°. di. 17ª. art. 2°. q. 5ª. Ergo a fortiori: qlibet debet hr̄e displicētiaꝫ de peccatis ꝓprijs. Ait enim Arist. 9°. Ethi. Amicabilia que sunt ad alterū: veniunt ex amicabilib⁹: que ꝓus sunt ad seipm. Et ideo dr̄ Eccl. 30. Miserere aīe tue: placens deo. Quarta ratio dr̄ exclusionis: sic. Si rex ex modico defectu excluderet filiū suū a curia sua. Ergo a fortiori: excluderet seruū ignobilē: per illā regulaꝫ. Si de quo minus: ergo ⁊ de quo magis. 2°. Topi. Quo ꝓsupposito: peto: an deus excluderet a celesti curia oēs noueꝫ ordines angeloꝝ: ⁊ oēs pr̄iarchas: ꝓphetas: aplo̅s: martyres: virgines: ⁊ ꝯfessores: necnō ⁊ beataꝫ virginem Mariā: si cōmitteret: vel solum vnuꝫ peccatū veniale? Et certum est: ꝙ sic: dicēte Augustino: in li°. ꝺ vero cultu. Et si oēs sancti mūdi sint i cōspectu dei: tamē si vel minimum: ac leue peccatum: etiā a nobis factū: eis nō displiceret: statim ex impio diuine iustitie: oēs de celo ruerent: ⁊ oēꝫ gliaꝫ: quā possidēt amitterent: hec ille. Nō si sic est quomodo possibile est: ꝙ peccator consequat̄ gloriā celestem: ⁊ ingrediat̄ regnū eternū: cuꝫ macula peccati mortalis: que in infinitū est grauior: ac peior: cūctis peccatis venialib⁹? ut iqt Ric. in. 4°. di. 16ª. art. 2°. q. 2ª. Qui etiam in eadē di. ꝯcludit ꝙ si qs cētum mile annis staret cū cōplacētia soli⁹ culpe venialis: cētum mile annis staret: ꝙ non posset videre faciem dei. Ergo multo magis: si nō hr̄et displicētiam peccati mortalis. Quinta ratio dr̄ fructificationis. Videmus eniꝫ: ꝙ illa terra efficit̄ sterilis: ad quam non pōt aqua irrigationis deduci. Et ibi ꝑdit̄ labor culture: q꜡ nō fruct⁹ vtiles ꝓducit: sed tribulos: ⁊ spinas: que nō egēt humido. Et si interduꝫ fructuosas arbores ꝓducit: efficiunt̄ siluestres: ⁊ fructus earuꝫ inutiles sunt: agrestes: ⁊ sine dulcedine. Et similiter aīa nostra sine aqua lachrymarū: ex cōpunctione est res infructuosa: germinās: ac producēs punctiones peccatoꝝ: ⁊ malarū cogitationuꝫ. Et si interduꝫ producit fructus bone cogitationis: non ꝑueniunt ad debite maturationis effectum. Quia ad pre/

mium patrie eterne nõ attingunt: sed ad mēdicitatem retributionis terrene. Huius autem figura habetur pri. Reg. p°. vbi legitur: ꝙ helcana habebat duas vxores: quarũ vna erat sterilis. s. anna. Altera vero fecũda. s. fenenna. Festo autem sacrificij aduenięte: dedit ipse helchana vxori sue fenenne: ⁊ filijs eius: ac filiabus: portionem optimã Anne vero tristis vnam partem dedit debilẽ: eo ꝙ nõ habebat filios. Quod anna vidẽs accessit ad templum: vbi multum lachrymata est añ deũ Et ibi narrãs causam sui doloris sacerdoti heli: ab ipso sacerdote accepit sobolis promissionem. Que postmodum cõcepit de viro suo: ⁊ peperit Samuelẽ prophetã domini. Unde ipsa gaudens fecit canticum illud. Exultauit cor meũ in domino. ⁊c. Spiritualiter enĩ per helcanã qui interpretaꝛ possessio domini: denotatur Christus: in quo consistit possessio beatitudinis nostre. Nam in ipso est humanitas: ⁊ diuinitas: quas homo in pr̃ia possidebit. Habet autem duplicem vxorem. s. anima iusti: ⁊ peccatoris: quas ambas sibi in baptismo despõsauit. Sed vna earum est fecunda: scilicet anima iusti: que producit cõtinue merita deo grata. Et ideo optimam a deo pre omnibus accipit portionẽ: quia eterne beatitudinis premia cõsequetur: ⁊ nihilominus recipit in presenti diuinam gratiam. Sterili vero: idest anime peccatrici ⁊ impenitẽti: ac carẽti lachrymis cõtritionis. Tristis: hoc est iratus dat miseram portionẽ: quia bona temporalia tñ. Unde anna que interpretatur ima: quasi deiecta. Ad seipsam rediens: ⁊ cõsiderans miserie sue statum: merore cordis intrinsecus sauciata: lachrymas multas corã deo ex compunctione effundit. Et sacerdoti: siue confessori narrato angustie casu: idest culpa: meretur concipere: ⁊ parere Samuelẽ prophetam domini. Samuel enĩ iterpretaꝛ exauditio gr̃e dñi. Quia ipsa aĩa ob sterilitatis caliginẽ: prius obnubilata post lachrymarum effusionẽ: fit lucida: ⁊ iocunda atq; fecunda. Ait enĩ Chriso. super Matthæum. Nemo ad deũ aliquando flens accessit: qui nõ quod postulauit acceperit. Nullus ab eo dolẽter beneficia optauit: qui nõ impetrauerit. Ipse enĩ cõsolatur flẽtes: curat merore languẽtes: ⁊ penitẽtes ĩformat: hec ille. Et Thobie. 3°. Sarra filia Raguelis dixit deo. Post lachrymationẽ ⁊ fletum exultationẽ infundis. Quia ergo aqua lachrymarum: est necessaria agro cordis nr̃i: quia sine ipsa efficitur sterile: ⁊ infecũdum. Ideo dauid dicebat deo in ꝑsona peccatoris nõ cõtriti: ps°. 142°. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. s. est sine fructu boni operis. Ea propter quilibet cognoscẽs se habere cor aridũ ad lachrymas: debet eas a dño postulare: ⁊ ĩpetrabit. Sicut fecit ille: cui suadebat sacerdos: ut ploraret peccata sua. Qui respondit se nõ posse flere. Cum aũt sacerdos ei diceret: ꝙ peteret lachrymas a deo: ⁊ impetraret eas. Ille vocauit notarium coram testib᷒: ⁊ dixit ei. Faciatis mihi instrumẽtum publicũ. Et isti sint testes: ꝙ instãter a deo lachrymas postulo. Et statĩ in maximas lachrymas ꝓrupit: inter quas spũm emisit: ⁊ saluus factus est. Si igitur ipsa gr̃a lachrymarum nõ habeꝛ: debet a deo precib᷒ impetrari. Cuius figura habeꝛ Josue. 15°. vbi diciꝛ: ꝙ suadẽte Othonielle Asse vxori sue: ut apud prẽ suũ ꝯquereretꝛ: ꝙ habebat possessionem arẽtem: ⁊ cõsequẽter sterilem. Caleph pater eius dedit illi irriguum supius: ⁊ inferius. Othoniel enim qui interpretaꝛ signum: denotat rationis iudiciũ: supsignatũ dei lumine: iuxta illud psalmi quarti. Signatum est sup nos lumẽ vultus tui domine. ⁊c. Hoc aũt rationis iudicium suadet aĩe: siue volũtati: di. Ecce cor nostrũ aridum est. Suade patri tuo: idest Christo: ut aliud tibi cõmutet. Caleph enim interꝑtaꝛ omne cor. Et denotat Christum: qui est oĩum cordiũ inuestigator. Ad ipsum igiꝛ si clamabis: dabit tibi irriguum supius: ⁊ inferius. Supius: per ꝯtemplationẽ celestiũ. Et inferius: per meditationem gehẽne. Unde ab vtroq; irriguo: deducentur lachrymarum aque: irrigantes cor nostrũ: ⁊ ad fructus penitẽtie fecũdantes. De quo inquit Grego. in registro. Irriguũ superius accipit anima: cũ lachrymis regni celestis desiderio affligitur. Irriguum ꝟo inferius accipit: cum inferni supplicia flendo pertimescit: hec ille. Hos igitur riuulos supplicãtibus nobis dabit deus: quibus duricies cordis nostri mutabitur in moliciem. Ait enim ipse domin᷒ Ezechie. 36°. Auferam a vobis cor lapideum: ⁊ dabo vobis cor carneum. Sexta ratio sũis precedentiũ: dr̃ destructionis. Uidemus enim: ꝙ quando terra multo tempore stat sine pluuia: vermes: ⁊ serpentes multiplicantur: in tãtũ ꝙ semina destruunt: ⁊ aer ex hoc inficitur. Sed magna tũc subsequẽte pluuia: vermes: ⁊ serpẽtes moriũtur: ⁊ aer purificatur: pestisq;: ac infectio remouetur. Et propter hoc propheta inquit psalmo. 67°. Pluuiã volũtariam segregabis deus hereditati tue. Que verba spiritualiter intelligũtur de pluuia voluntaria lachrymarum ex cõtritione: que est necessaria anime peccatrici. Si enim multum stet sine ipsa pluuia: crescunt in ea vermes: ⁊ immũdicie voluptatum. Serpẽtesq; auaricie: ⁊ cupiditatũ. Ac infectio superbie: ⁊ iniquitatũ: ⁊ cetera vicia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

i tãtũ destruẽtia semĩa nascẽtia bonorũ operũ: et co
gitationũ: q̃ ipsa aĩa tota inficit: et q̃dãmõ mar/
cescit. Et ideo necessaria pluuia lachrymarum ad re
parãdum tãtis malis. Cuius figura habet̃ Geñ. 6°.
Ubi legit̃: q̃ terra erat tota corrupta intãtũ q̃ di/
xit deus. Penitet me fecisse hoĩem. Igit̃ missum est
magnũ diluuiũ aquarum: et extincta est vniuersa
caro que erat super terrã. Et remãsit archa super
aquas: in qua saluate sunt octo psone. Et positus
est arcus in fedus: et a colũba portata est oliua vi/
rẽs in archã. Spũaliter enĩ per terrã ĩfectã: intellit̃
hõ terrenis d̃dit⁹: qui deũ aggrauare dicit̃ volupta
tatib⁹ et peccatis: vñ inq̃t illi Esa. 43°. Prebuisti
mihi laborẽ in iniq̃tatib⁹ tuis. Et tãta ĩfectio cre
scit ex corruptione tali peccatorũ: q̃ nisi vnda la/
chryme ĩtercedat: nõ remanebit in aĩa q̃cq̃ boni
Sed si celitus mittat̃ ad cor diluuiũ lachrymarum
extĩguet̃ oĩs caro: idest carnalis affect⁹. Et de⁹ re/
cõciliabit̃: atq̃ arcũ sue ire reuoluet: vt nõ possit
nos pcutere: chorda ipsi⁹ arc⁹: versus terrã posita
Et remanebũt octo btĩtudines vive in aĩa: que re
munerabunt̃: de q̃b⁹ dicit̃ Mat. 5°. Bti mũdo cor
de. etc. Et colũba: idest gr̃a dei: portabit oliuã virẽ/
tẽ: idest pacẽ aĩe: et ɔsciẽtie trãq̃litatẽ: vñ Chriso.
sup Mattheũ inq̃t. Sicut post vehemẽtes hym/
bres: aer mũdus et purus efficit̃. Ita post lachry/
marũ pluuias: serenitas mẽtis cõsequit̃: atq̃ trã/
q̃litas. Septima ratio dicit̃ peregrinationis. Peri
culosũ enĩ est itinerãtib⁹ vias inaquosas pagere.
Nã itineris labore: mẽbris interiorib⁹ calefactis
si hõ priuet̃ pot⁹ bñficio: est in periculo non par/
uo. Uñ cũ talẽ q̃s patit̃ sitim: ĩuẽto fõte ad illũ ma
gna alacritate declinat: et refocilat⁹: tot⁹ ĩcedit hi/
laris vias suas. Spiritualiter: oẽs sum⁹ viatores
tẽdẽtes ad terminũ vite nr̃e. s. ad mortẽ: per quam
speram⁹ ad vitã feliciorẽ puenire. Sed in hac via
p̃ntis vite: pp estũ iugis tẽtationis diaboli succen
dunt̃ sepe mẽbra ĩteriora aĩe per cõsẽsũ: et nisi hoc
ĩcẽdiũ vnda lachrymarũ extĩguat: lãguet aĩa. Sed
refocilata dulcedine lachrymarũ: hilariter pgit p
viã timoris dei: quousq̃ pueniat ad regnũ cõso/
lationis eterne: que diligẽtib⁹ deũ ꝓmissa est. Et fi
gura hui⁹ habet̃ Exo. 17°. Ubi legit̃: q̃ sitientem
populũ isrl̃: Moyses pcussa petra Oreb: potauit
aqua latissima. Et postmodũ debellato Amalech
peruenit ad mõtẽ synai: vbi cũ deo facie ad faciem
locut⁹ est. Per Moysẽ enĩ qui ĩterp̃tat̃ assũpt⁹
de aquis: ĩtelligit̃ fidelis xp̃i: qui ex aq̃s baptismi
a deo assumit̃ in filiũ adoptionis. Tẽdit nãq̃ iste
cũ pp̃lo aĩe sue: et corporis: idest cũ oĩb⁹ viribus et
sensib⁹ suis ad terrã ꝓmissionis: idest ad eternam
gl̃iam nobis ꝓmissã: et a xp̃o acq̃sitã. Uenit igitur
in Oreb: qui interpretatur siccitas: quia trãseũtes
vitã p̃sẽtẽ: necesse est ĩterdũ callidi hostis tẽtationi
bus extuare. Tũc autem petra percutit̃ virga: et flu
unt aque: q̃b⁹ populus confortatur: quãdo com/
punctionis lachrymas emittit. Unde totus forti/
ficat⁹: strenue bellãdo superat Amalech: idest dia
bolũ. Et hilaris ac gaudẽs peruenit ad montem sy
nai: qui ĩterp̃tatur celsitudo: per quẽ bene sublimi
tas celestis denotat̃. Ubi deus loquitur anime la
chrymãti benigne: ac se illi prebet in premiũ. Qui
prius ei suum prebuerat auxilium: lachrymarum
efficacia prouocatus: et quasi coactus: lachryme
enim loquuntur cum deo: et eius gratias impetrãt
vñ Ecclesiastici. 35°. dicitur. Non despiciet p̃ces
pupilli: nec viduam si effundat loquellã gemitus.
Lachryme enim vidue a maxilla eius ascendũt
vsq̃ ad celũ: et dñs exauditor ẽ ei⁹: hec ibi. Lachry
me ergo penitentum celos penetrare dicuntur: et
semper ante dei oculos astant: et pro eis intercedũt
Et ipse deus eas libenter intuetur. Unde. ps°. 55°
inquit illi Dauid. Posuisti lachrymas meas in
conspectu. Et ideo de illo qui a deo recepit gratiam
lachrymarũ: dici potest illud Eccli. 15°. Aqua sa
pientie salutaris potauit illũ. Octaua ratio dicit̃ de/
fẽsionis. Uidem⁹ enĩ ciuitatẽ obsessã: nõ esse tutam
cũ illi hostes possunt aquã prohibere. Nã sitis est
ferro seuior: et armis acrius pugnat. Potest enĩ
homo ictum sagitte vitare: scuti protectione valla
tus: sed cordis ariditatem potu destitutus: seda
re non potest. Et similiter anima nostra que in
vita presenti multipliciter est obsessa: dicẽte Ber
nardo in quodam sermone. Heu me quid faci/
am? Quo me vertar? Undiq̃ bella. Undiq̃ tela
volant. Et tamen est in tuto habens lachrymas
compunctionis. Nam per illas extinguuntur ar/
dentes hostis tentationes. His vero cessantibus
arescunt virtutes: et nequeunt ipsam animam de
fendere: ac conseruare. Unde est in periculo tra/
dendi se in manus diaboli. Et potest dicere illud
Genesis 8°. Diminute sunt aque. Figura autem
huius habetur Judith. 7°. Cum enim holofernes
obsideret Bethuliam: nihil valuit contra ip/
sam quousq̃ ciuitas abundauit aqua. Sed ho/
fernes subterranea canalia fecit obturari: et sic ci/
uitas priuata est aqua. Et tunc filij israel perter/
riti deliberauerunt sub statuto tempore: ciuitatem
tradere ipsi holoferni. Per bethuliam nanq̃
quam inhabitabant filij israel: inteligitur aĩa hu
mana: quam inhabitant memoria: intelligentia:
et voluntas: in quibus consistit imago dei. Ergo
q̃cq̃ diu lachryme compunctionis fluunt a cor/
de: oẽs ciues fortes sunt: idest anime vires et bone

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

opationes.Et ideo holofernes:idest diabolus stu
det obturare canalia aque.Per tria enim cana
lia lachꝛyme ad animaꝫ fluunt.Que sunt consi/
deratio celestis glorie:meditatio infernalis gehē/
ne:⁊ recoꝛdatio preterite culpe:his ergo canali/
bus apertis lachꝛyme fluunt:quibus tota aīe fa
milia sustentatur:vnde Cassiodorus super illud
psalmiste.Fuerūt mihi lachꝛyme mee panes die
ac nocte:ait.Fletus est cibus aīruꝫ:coꝛroboratio
sensuum:absolutio peccatoruꝫ:refectio mentiū:⁊
lauacrū culparum:hec ille.Ex qbus patet ad ip
sius anime in bono cōseruationem:⁊ coꝛrobora/
tionem:necessariū esse cōtritionis gemitū:⁊ com
pūctionem.Est enim lachꝛyma cōpūctionis:nō
solum potus aīaum:sed etiā cibus:vnde psalmo
79°.ait pꝛopheta deo.Cibabis nos pane lachꝛy/
maruꝫ.Auctoritatibus quoqꝫ pbaṫ esse necessa/
ria cōtritio peccatoruꝫ ad salutem.Ait eni Ber/
nardus in sententijs suis.Sine cōtritione pecca
ti:sine dolore culpe:sine displicētia iniquitatis:
⁊ sine amaritudine pꝛeterite vite:nunꝗ acquiri/
tur celestis vita:nec remissio peccatoꝝ:⁊ Thara
sius pꝛiarcha.22ª.q.4ª.in caplō.actione.dicit.
Omne peccatuꝫ:bonꝰ deꝰ indulget:si qs tn̄ ex toto
coꝛde doleat:⁊ peniteat.Itē Aug.ad felicianū:⁊
ponif.de ꝯse.di.4ª.c°.oīs.ait.Oīs q iam volūtaṫ
sue arbiter cōstitutꝰ est:cuꝫ accedit ad sacꝛm fide
liuꝫ:nisi eū peniteat veteris vite:nouā vitā gꝛe in/
choare nō pōt.Et ideo Ezechie.6°.c°.de pctōri/
bus:iquit deꝰ.Displicebūt sibimetipsis sup malis
que fecerūt:⁊ sup vniuersis abhoiationibꝰ suis:⁊
20.c°.eiusdē libꝛi etiā ait.Recoꝛdabimini viarū
malaꝝ vꝛ̄aruꝫ:⁊ oīuꝫ scelerū vꝛ̄oꝝ:quibꝰ polluti
estis:⁊ displicebūt vobis in ꝯspectu vꝛ̄o:⁊ scietis:
qꝛ ego dn̄s accipiā vos:cuꝫ bn̄fecero vobis.Hoc
aūt ondit deꝰ multotiens.Maxime in q̄dam ci/
uitate anglie:in qua quidā ꝯsanguineꝰ epi:cum
peccare appeteret:cuꝫ vna foꝛmosissima puella iu
dea:⁊ ipsaꝫ sepiꝰ solicitaret.Illa rn̄dit.Ita sum
a pꝛe meo dilecta:⁊ custodita:ut neqꝫ ego ad te
accedere:nec tu ad me venire sine periculo possis:
nisi foꝛte venire volueris in nocte diei passiōis xpi
vꝛ̄i.Tūc enim iudei:qui hic habitāt:fluxu sāgui/
nis laborāt:circa quē nimio dolore occupati:mi/
nus alijs itendere pn̄t.Et sic voto nr̄o nocte illa
potiemur.Iuuenis aūt hoc audiens:ob amoris
magnitudinē dn̄ice passionis imemoꝛ:ac sue sa/
lutis:nocte illa pꝛexit ad vginem:⁊ volūtatē suaꝫ
adimpleuit.Pater xo puelle de filie sue custo/
dia solicitꝰ:ante lucē surgēs:nec suo dolori par/
cens ad eiꝰ camerā pꝛexit.Cuꝫ iuuenē illū in le/
cto eiꝰ inuenisset:atqꝫ ipm cognouisset exclama/
uit voce magna dicēs.Quid hic agis maledicte
xpiane:ubi ē fides:ubi religio tua:Iuro tibi:ꝙ
si nō timerē dn̄m epm:qui est mihi amicissimus
cuiꝰ tu cōsanguineus es:nūc te occiderē.Ille aūt
iuuenis totꝰ tremefactꝰ genuflectens veniā postu
lauit:atqꝫ cum magna confusione eiectꝰ est.Die
aūt facta:cuꝫ eps̄ diuinū in ecclīā officiuꝫ inchoa
set:atqꝫ dictꝰ iuuenis ipsi officio iteresset.Ecce iu
deus:pater puelle cuꝫ turba alioꝝ iudeoꝝ:ecclīā
cuꝫ strepitu intrauit:ut querimoniā de ꝯsangui/
neo suo ipsi epo ꝓponeret.Quem ille iuuenis vi
dens:⁊ causam aduentꝰ eius nō ignorās.Ad se
reuersus:cum ꝯtritione peccati sui:leuauit mētē
ad deum di.Dn̄e deꝰ meus libera me ad hac cō/
fusione:⁊ infamia.Et ego ꝓmitto tibi:ꝙ de cete/
ro te nō offendā:⁊ de hoc peccato plene satisfaciā.
O magna pietas dei:mox ut illum ꝯtritū vidit:
ꝯfussionē quā timebat in caput iudeoꝝ ꝯuertit.
Nam cū ad p̄sentiaꝫ epi venissent:statim ut ora
ad iuuenis accusationē apuerūt:oēs obmutuert.
Uidens ergo eps̄ ora coꝝ hiantia:⁊ nulla vba re
sonātia:putauit ꝙ tali die:⁊ hora venissent:ut di/
uino officio illuderent.Unde illos ꝯfusibiliter de
ecclīa eijci p̄cepit.Iuuenis aūt ille diuinam in se
exptus clementiā:cōpleto officio ad pōtificeꝫ ac
cedēs:ꝯfessus est culpam suā:ac suscepit pnīam.
Et postmodū religionem intrauit:in qua lauda
biliter:vsqꝫ ad moꝛtē perseuerauit.Illa aūt puel
la:que cum pater eiꝰ cum dicto iuuene xba face
ret:de camera aufugerat:illiꝰ exhoꝛtatione se chꝛi
stianam fecit:⁊ baptizata monasteriuꝫ intrauit
in quo deuote perseuerauit.O sancta ⁊ deo gra
tissima contritio:que lapsum erexit:iudeos con
fudit:⁊ puellam iudeam ad fidē perduxit.Aliud
quoqꝫ mirabile legitur:scilicet:ꝙ quidam ma/
gnus vsurarius grauiter infirmatus:ad se reuer
sus:⁊ dolens de peccatis suis:abbatem quendaꝫ
sibi familiarem vocari fecit.Cui ⁊ dixit.Quia i/
firmitate pꝛessus:non possum de rebus meis ali
ter oꝛdinare:atqꝫ vsuras restituere.Omnia bo/
na mea mobilia:⁊ immobilia potestati:tue subij
cio:ut aliena restitui facias:⁊ de alijs bonis me/
is:quicquid tibi melius videbitur:s̄m deum fa/
cias.Et rogo:ut omnia bona mobilia:que ha/
beo:nunc aspoꝛtari facias.Nō enim volo ea post
me manere.Postea vo me ad monasterium tu
um poꝛtari facias.Habebat autē,duas archas
plenas argenti:⁊ auri:⁊ plurima pignora:vasa:
libꝛos:variaqꝫ oꝛnamenta:frumentumqꝫ:⁊ sup/
pellectileꝫ multam.Tunc abbas videns eum ve/
re cōtritū:⁊ penitētem illi consensit.Et pꝛius om/
nibꝰ emissis:nouissime in feretro ponēs infirmū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ad monasteriū suum illā portari fecit. Qui mox
ut monasteriū intrauit: spūm emisit. Abbas vero
sine mora pignora reddidit: et vsuras restituit.
Multasqz ac magnas elemosynas: pro anima il
lius fecit: et residuū in vsum monasterij cōuertit.
Positum aūt fuerat vsurarij corpus: in capitu
lo monasterij: choris monachorū psallētium circa
illud ordinatis. Hora aūt in qua monachi pro
aīa illius attētius: et deuotius orabāt. Ecce quat
tuor demones in parte sinistra feretri apparuerūt
quorū pñtia: fr̄es omnes territi fugierūt: vno dū
maturo sene impauido remanēte. Cepit ergo ille
qui prim⁹ demon videbat̄ cātare. Primū versi
culū psalmi. 35. di. Dixit iniustus: ut delinquat i
semetipso: nō est timor dei: ante oculos eius. Se
cūdus aūt respōdit: scdm di. Quoniā dolose egit:
ut inueniat̄ iniquitas ei⁹ ad odium. Tertius vero
ait tertiū versiculū. Verba oris eius iniqtas: et do
lus: noluit intelligere: ut bñ ageret. Quartus aūt
addidit quartū. Iniqtatē meditatus est in corde
suo: astitit omni vie nō bone: maliciā autem non
odiuit. Quibus pmissis ꝯcludebāt oēs. Ergo su
scipiamus eum: qr noster est. Et ecce subito quat
tuor angeli a dextris feretri se locauerūt: demoni
busqz dixerūt. Expectetis etiaz cāticum nr̄m. Et
pmus ait quintū versiculū eiusdē psalmi di. Dñe
in celo misericordia tua: et veritas tua: vsqz ad nu
bes. Secūdus vero adiecit sextū. Justitia tua sicut
mōtes dei: et iudicia tua abyssus multa. Tertius
aūt addidit sequētez di. Filij aūt hoīum in tegmi
ne alarū tuarū sperabūt. Quartus vero dixit aliuz
versiculū. Hoīes et iumēta saluabis dñe: quēad
modū multiplicasti misericordiā tuaz deus. Ex q
bus ꝯcluserūt angeli. Cuz scriptura solui nō pos
sit: noster est iste: qui ad deū cōfugit: et in ipso i vl
tima hora sperauit. Et aīam suā lachrymis ama
re cōtritionis lauit. Igit̄ deus de torrēte volupta
tis sue potabit illū. Ad quā vocem demones ter
riti ꝓtinus effugerūt. Monachi aūt de salute il
lius certificati: ipm in monasterio honorabiliter
sepelierūt. Ex predictis aūt patet: qr cōtritio libe
rat aīam de potestate diaboli. Et ideo nos hortat̄
Apl̄us p°. ad Cor. 7°. di. Emūdemus nos. s. per
ꝯtritionē: ab omni inquinamēto carnis: et spūs:
pficiētes sanctificationē in timore dñi. Primus
enim gradus innocētie est: odisse nefanda. c°. fa
cientis. 86ª. di. Et iccirco propheta: ait ps°. 96°.
Qui diligitis dñm odite maluz: et ad Romanos
12°. di. Odientes malum: adherētes bono. Qua
propter inquit Aug. in ep̄la ad Vincētiuz. Quo
modo gaudebis te vnqz esse correctū: nisi prius
oderis: et doleas te fuisse puersum. Idem quoqz
August. in li°. de verbis dñi ait. Sine odio culpe
nunqz dat̄ infusio gratie. Et faciūt ad pdicta ea
que scribunt̄ in. c°. porro. de peni. di. pª. vbi dicit̄.
Si pctā sua cōfiteri: vel emēdare noluerit: deum
que hñt testem: hēbūt et vltorem: qr ipsi sue iniq
tatis per volūtariā penam vltores existūt: tpalib⁹
penis mutabūt eterna supplicia: et lachrymis ex
vera ꝯtritione fluētib⁹: restringēt eterni ignis in
cēdia: hec ibi. Qua ex re Jeremias ꝓpheta. 23°. c°
sui libri dicebat. Cōtritum est cor meū in medio
mei: cōtremuerūt oīa ossa mea: et Johelis. 2°. dicit
ꝓpheta. Scindite corda vestra: et nō vestimēta ve
stra: saluator etiā Luce. 5°. inquit. Non egēt qui
sani sunt medico: sed male hñtes. Nō enim veni
vocare iustos: sed peccatores ad pñiam: idest ad
ꝯtritionez pctōrū: et ad alias partes pñie. Et ideo
dr̄ Jacobi. 4°. Emūdate manus peccatores: scilz
aqua lachrymose cōtritionis: et purificate corda
duplices aīo. Miseri estote: lugete: et plorate. Ri
sus vester in luctū cōuertat̄: et gaudiū in merorē.
Humiliamini in conspectu domini: et exaltabit
vos. Y

Et psalmo. 7°. ait ꝓpheta. Nisi cōuersi fue
ritis: gladiū suum vibrabit arcum suū tetē
dit: et parauit illum. Debemus ergo facere: sicut
Ouidius: qui in li°. 2°. de sine titulo iquit. Mul
ta miser timeo: qr feci multa proterue. Exēplicqz
metu: terreor ipe mei: et Lucanus li°. 2°. dicit. Li
ceat sperare timēti. Nullus enim est: qui nō habe
at causam dolēdi. Cum oīs homo sit peccator. pᶜ.
Joānis p°. Et ideo iquit Ouidius in. 2°. li°. de re
medio amoris. Et quis nō causas mile doloris
habet. Sed heu: qr in his tpibus verificatū cerni
mus illud: qd inqt Juuenalis. lib°. 2°. di. Maio
re tumultu plāgunt̄ numi: qz funera. Et illd qd
idem poeta ibidē canit. Plorat̄ lachrymis amis
sa pecunia veris. Nō sic aūt plāgunt̄ pctā. Ideo
inquit Augu. et ponit̄ de pe. di. 3ª. c°. sunt plures.
Recte penitens: quicquid sordis habet: oportet: ut
abluat: saltem lachrymis mētis: sed satis est du
rus: cui⁹ mentis dolorem oculi carnis nequeunt
declarare. Sed sciat se culpabiliter durū: qui de
flet dāna tpis: vel mortem amici: et dolorē peccati
lachrymis nō ostendit. Nō itaqz quis se excuset
nō hēre fontem lachrymarū: cuz nōnunqz lachry
mis oñdat dolorem amore tpaliū: hec ille. Z

Ultimo probat̄ exēplis: et silitudinib⁹: qr de
bemus hēre cōtritionem. Legit̄ enim in li°.
de ꝓpetatibus rerū: qr est quedā auis: que voca
tur auis paradisi: ob insignē eius pulchritudinē
cuius pene sunt mirabiles: adeo ut nullus color
eis desit: vox adeo dulcis: qr in homine gaudiū: et
deuotionē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

deuotionē excitat: hec auis statim vt capta fue/ rit: cōtinue plangit ⁊ gemit icōsolabiliter: donec libertati donet. O aīa xp̄iana tu es illa auis pa/ disi pulcherrima: varijs dei grās circūdata: dum es in grā: ⁊ sine pctō. Et iō qn̄ capta es a demōe per laqueū pcti: debes plorare p ɔtritionē cordis quousq̧ libereris. Ut sis de illis vere ɔtritis: q di cūt illō. Esa. 59°. Quasi colūbe meditātes geme m⁹. Colūba. n. hʒ gemitū ꝓ cātu. Et sil'r penitēs dʒ lachrymādo cātare pulchrū cātū: sex notaꝝ. s. Ut. re. mi. fa. sol. la. In qbus notis denotāt' sex cō ditiōes ꝟe penitētis. Prima est vt desinat male facere: ⁊ ꝓponat diuina pcepta semp seruare ca nēs cū ꝓpheta. ps. 118°. Utinā dirigant' vie mee: ad custodiēdas iustificatiōes tuas. Scda: vt cū amaritudīe cōtritōis mediteť diligēter pctā sua: iuxta illud. Esai 38°. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine aīe mee. Tertia: vt totā spē suā ponat in deo: credēs se saluandū meritis cru cifixi: ac dicēs cū Paulo ad Gala. 6°. Mihi āt absit gl'iari: nisi i cruce dn̄i nr̄i iesu xp̄i. Quar ta: vt faciat dignos fruct⁹ penitētie: vt pcipitur Mat. 3°. ⁊ Lu. 3°. ita ꝙ dicē possit cū psalmista. Feci iudiciū ⁊ iustitiā. s. ɔtra peccata: nō tradas me calūniantib⁹ me. Itē vt imploret misericor/ diam diuinā: dicēs cū psalmista. Fac cū ſuo tuo ſm misericordiam tuā: ⁊ iustificationes tuas do ce me. Quita: vt soluat vincula pctōꝝ: p ɔfessio nem dicens aīe sue illud. Esa. 52°. Solue vincu la colli: tui captiua filia siō. Sexta: vt pniaꝫ suā ⁊ oīa alia bōa opera faciat: nō timore mortis: vl penaꝝ inferni principaliter: nec etiā ex vanaglo/ ria: vl' alio malo fine: ſʒ ex charitate ⁊ amore dei: atq̧ ad ei⁹ gloriam: ⁊ laudē cantās: ⁊ dicens: cū psalmista. Laudationē dn̄i loqueť os meum: ⁊ benedicat oīs caro nomen scm̄ eius: in seculuʒ ⁊ in seculū seculi. Ad predicta aūt de necessitate contritionis optime facientē: accipe aliam simi/ litudinem. Legit' in historijs Romanoꝝ: ꝙ cuʒ Titus filius Uespasiani existens in castris hiero solime: audisset Uespasianū patrē suū de totius senatus voluntate: ad imperij dignitatē sublima tum: tanto affectus est gaudio: ꝙ subito mēbro/ rum corporis fortitudine destitutus: ex aptione venaꝝ: oīa eius membra ɔtracta sunt. Quapro pter qdam medicus prudentissim⁹: cām egritu/ dinis recognoscens: requisiuit si in toto orbe esset aliquis emulus: cuius nomen Titus noīari ab/ horreret: ⁊ intelligens quēdam Josephū nomīe adeo Tito exosum: ꝙ in sua curia nullus eū no/ minare audebat. Fecit eum clam venire: ⁊ statu to die: mensam lautissimam ante oculos Titi iuſ sit preparari: pincernasq̧: ⁊ dapiferos iuuenes adunari: mandauitq̧ occulte oībus: vt nullus ad pceptum Titi obedire presumeret. Sic auteʒ omnibus ordiatis: emulū Titi fecit cū omni ho nore: ⁊ impiali magnificentia: ad mensam collo/ cari: ⁊ sibi a seruitoribus officiosissime deseruiri. Quod Titus conspiciens statim ira magna ve lut ignis cepit accendi: mandabatq̧ suis hoīeʒ illum occidere. Et cū nullus sibi pareret: ſʒ poti⁹ inimico suo gratiosius seruiret: in tantū succen sus est ira: ꝙ bene restricte sunt: et qua restrictio ne: prorsus ɔtraria prime apertōi venaꝝ: omnia eius membra contracta cōsolidata sunt: ⁊ pristi/ ne sanitati restituta: quapropter illum inimicuʒ de cetero amplius non habuit: sed potius eum sibi in sincerum amicum copulauit. Qua simili tudine patet: ꝙ qui vult sanari a peccatis: que p cōplacentiam: ⁊ delectationē: in anima sunt in/ troducta: oportet oīno: ꝙ in se recipiat displicen tiam: ⁊ tristitiā: que ipsi complacentie: ⁊ delecta tioni est penitus ɔtraria: ⁊ illius expulsiua.

Aliam similitudinem ponit phūs li°. 6°. de ꝓprietatibus reꝝ di. ꝙ Anguis se sentiens graui morbo: vel senio aggrauatum: plurimis diebus abstinet a cibo: ⁊ ieiunat: vt sic pellis ei⁹ facilius a carne relaxeť. Deinde gustata quadaʒ herba amarissima: vi illius herbe: statim prouo cat' ad vomitum: ⁊ euomit totū humorē virulē/ tum: q fuit cā sue infirmitatis. Et tandē vt cuteʒ rigidam molificet: in aquā se balneat: ac hūe/ ctat: ⁊ sic foramen angustū querens: ⁊ cū quadā violentia transiens: penitus se decorticat: ⁊ sic so li expositus: se desiccat: ⁊ in carnis supficie: nouā cutem recupat: sumptisq̧ uiribus clarius post/ moduʒ videt: fortius rapit: ⁊ auidius comedit. Spiritual'r ad istud ꝓpositum xp̄s nobis suadet Mat. x°. di. Estote prudentes sicut serpentes: q̄si dicat. Sicut anguis morbo vel senio grauatur: ita aīa p peccatum spiritual'r infirmat': propter quod dicebat ꝓpheta. Miserere mei dn̄e qm̄ in/ firmus sum. Et ideo peccator vt exemplo serpē tis sanetur: primo debet p abstinentiam carnem suam domare: ⁊ humiditates carnalis ɔcupiscē tie desiccare. Deinde gustet herbā amarissimam iuxta illō. Jere. 31°. Pone tibi amaritudinē. ⁊c. s. displicētiā: ⁊ ɔtritionē peccatoꝝ: qua euomet pec cata p integralem ɔfessionem: ⁊ sic recipiet spiri tualem sanitatem: dicente psalmista. Os meum apui. s. in confessione: ⁊ attraxi spiritū. s. salutis. Item debet aīam suā balneare aqs lachrymaꝝ. iuxta illud Esa. p°. Lauamini: mūdi estote. trā/ sūptiue in c°. lauamini. de peni. di. 3ᵃ. ⁊ itrare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

p angustā portā penitentie: de qua ait saluator Math. 7°. Intrate p angustā portā 7c. 7 sic depo nere veterē pellē ꝯsuetudinis praue: 7 induere nouum hoīez: 7 renouari in vita. iuxta illō ad Roma. 12°. Renouamini spiritu mētis vr̃e: 7 indui te nouū hoīem: q ſm deū creatus est: 7 accedere ad eū solē iustitie: q ait Joānis 8°. Ego sū lux mūdi: 7 sic illuminabitur: 7 pristinam recuperabit sospitatem. Ex quib⁹ ēt similitudinibus pꝫ: qualiter ꝯtritio: 7 displicētia de peccatis: cuilibet est necessaria ad salutē. Exemplo ēt dauid idem declaraṫ. Qui cū tria horrēda peccata cōmisisset: vꝫ adulterium: homicidium: 7 ꝓditionem: nequaquā potuit vnꝗ̄ a deo veniam peccati inuenire: quoadusqꝫ peccatū sibi displicuit: 7 cordialr̃ detestat⁹ est: di. scḋi. Reg. 12°. Peccaui vbi glo. ait. Cū. n. sctūs vir verbū: peccaui: exp̄ssit: tūc vere peccati sui odium: 7 displicentiā ōndit Ex qua displicentia: statim audiuit ꝓphetā Nathan a deo missum: sibi dicētē. Dñs trāstulit peccatū tuū a te: 7 iō ex tūc oē peccatū semp odiuit. Propterea dicebat. Oēm viā iniquaꝫ odio habui: 7 legem aūt tuā dilexi. Exemplo igiṫ istius sancti Dauid: quisqꝫ dꝫ pctā sua detestari: vt tādeꝫ mereaṫ ab angelo eū custodiēte audire. Dominus transtulit peccatū tuū a te. De hoc etiam exēplo habeṫi c°. pōdēt. 7 i c°. vt ꝯstituereṫ. 50ᵃ. di. 7. 2ᵃ. q. 7ᵃ. §. itē cū dauid: 7 de pe. di. 2ᵃ. de niqꝫ. 7 di. 3ᵃ. c°. dauid. 7 c°. totā. 7 c°. ille rex. B

Aliud exēplū poniṫ in legenda sancti Bernardi: qui transiens p papiā: ꝯiurauit quēdam demoniacū: qui coactus asseruit in se hēre tres malignos spūs: quorum noīa erant. Claudens marsupium: 7 claudēs os: 7 claudens cor. Et cū sanctus Bernardus q̄reret que officia haberent: Rñdit primus. Ego hēo officiū inducendi hoīes ad furta faciendū: vsuras: 7 iniustitias 7 postmodum induco totis viribus facientes talia vt nunꝗ̄ restituant: quod 7 faciūt: ꝓpter qō innumerabiles ad infernū pduco. Secūdus vero dixit. Et ego o Bernarde hēo officiū inducendi hoīes: 7 mulieres: ad faciendū multa peccata sine rubore: 7 verecundia: deinde induco eos: vt ea ꝑ verecundia non ꝯfiteanṫ: 7 ꝓpter hoc innumerabiles damnanṫ: 7 ꝑcipue mulieres. Terti⁹ vero dixit. Et ego o Bernarde hēo officiū ꝓponendi hoībus magnā miam dei: vt peccent: sed postꝗ̄ peccata multiplicauerint: induco eos vt de ipsis non hēant ꝯtritionem: 7 displicentiā: proponens eis seuerissimam iustitiaꝫ dei: ꝓpter qō cadunt in magnā duritiā cordis: obstinationē: 7 desꝑationē: Et sic sine vera ꝯtritione morientes: quasi īfiniti dāṅaṫ. Quapropter exclamat Aug. in quodā ſmone ꝯ̄ has diaboli suggestiones. di. Magna est pietas dei: qua sola cōpunctiōe peccata dimittit. Et iter plus placet deo cordis cōtritio: ꝗ̄ totius mūdi pegrinatio. Eapropter oībus dꝫ sūme displicere peccatum: sicut displicebat psalmiste q ait. Iniquitatē odio habui: 7 abhominatus sum. Ipse. n. cognoscebat ei⁹ malignitatē. Interdū nāqꝫ expientia docet aliqua esse abhomīabilia: que in expta: placibilia esse iudicanṫ: vnde pctōr corruptū appetitū hñs: 7 solaꝫ pctī delectationē: supficialr̃ attendens: illō amat 7 sibi placet. Sed ꝯsumato pctō: sentiens intrinsecā eius amaritudinē p remorsum ꝯsciē: 7 considerans penaꝫ eternā infernalē ei debitā: illud debet magnopere detestari 7 eijceṙ p ꝯfessionē. Cuius figura hēṫ scḋi. Re. 13°. In amō filio dauid q in tantū amabat sororē suam thamar: sicqꝫ ei placebat: vt quasi morereṫ ob ei⁹ amorem. Sed postꝗ̄ cognouit ipsam: in tātū abhominatus ē eam: vt nullatenus posset ipsam videre: 7 mai⁹ erat odiū: ꝗ̄ ꝑus fuisset amor. Ideo vocato puero suo: fecit eam eijci 7 excludi a se. Spiritualr̃ eni ꝑ amon significaṫ pctōr: p thamar xo culpa pctī mortalis. Nam pctōr diligit culpam añ cōmissionem: ꝓpter delectationē quā ibi hꝫ: vel hēre spat. Sed illa ꝯsumata: 7 ei⁹ intrinseca amaritudine pcepta: ac sequenti pena ꝯsiderata: debꝫ illam abhoīari: statimqꝫ p famulū suū. i. p puraꝫ ꝯfessionē ipaꝫ eijcere a thalamo aīe sue: 7 illam plus odire: ꝗ̄ amasset ꝑus. Ad qō: Ezechie. 18°. hortaṫ deus pctōres di. Conuertimini: 7 agite pniam ab oībus iniqtatib⁹ vr̃is: 7 non erit vobis vltra in ruinam iniquitas: proijcite a vobis omnes ꝑuaricatiōes vr̃as in qbus ꝑuaricati estis: 7 facite vobis cor nouū: 7 spm̄ nouū: 7 q̄re moriemini: q2 nolo mortez pctōris: sꝫ vt ꝯuertatur et viuat. Reuertimini ergo 7 viuite. 7 Aug. in ſmone ad heremitas dicit. O frēs mei: sicut exhibuistis mēbra vr̃a ſuire imundicie: 7 iniqtati ad iniqtatē: ita 7 nūc exhibete mēbra vr̃a: ſuire deo in sanctificationē. Primo. n. cor qō mala cogitauit 7 ꝯcupiuit: peniteat: 7 doleat: ac oculus fleat: os sine intermissione oret: aures audiāt verbū dei: man⁹ elemosynaꝫ porrigant: peregrinos suscipiāt: infirmos foueant: nudos induant: pedes veniant ad ecclīaꝫ: genua flectenṫ: 7 labore⁹ q2 sicut nullū fuit membꝝ qō peccando deo non displicuerit: ita nullum sit membrū quod penitētiam non patiaṫ ꝯdignam. Et in alio sermone idem ait. Omnis qui per pniam deleuerit peccata sua: iāꝫ angelice felicitatis particeps est. Ipsa

nãq3 pnĩa: medicamentũ ẽ est vulneris: spes salu
tis p quam pctõres saluãt: per quaz deus ad mi
sericordiam inclinatur. Dum aũt pniam feceri/
tis fr̃es: fundite pro peccatis lachrymas cordis:
ꝛ corporis. Nunquid nõ lachrymando Petrꝰ
a xp̃o respicit? Nunqd non Maria veniã mere
tur? Nunqd non Martha lachrymis sanatur?
Nunquid non cananea exaudit? Nunquid nõ
Lazarus ad vitaz reuocat? Laua ergo faciem
tuã lachrymis: percute pectus: exalta vocẽ tuam
ꝯfitendo: ꝛ annunciando sacerdoti pctã tua. In
alio quoq3 sermone ad eosdem ẽt dicit. Simus
ergo tantũ proni ad lamenta: ꝛ fletũ: q̃tum fui/
mus ad culpaz audaces. Qualis fuit nobis ad
peccandũ intentio: talis sit ad penitendum deuo
tio: grauissima peccata: grauissimis lamentis in
digent. O compunctio q̃3 sctã: q̃3 admirabilis
p̃dicaris. Tu spũale lauacrũ es: tu stimulus per
quẽ deus ad hoiem inclinatur: tu ligamen p qđ
deus fortiter restringit. O compunctio sctã: sine
qua: adultis nõ valet baptismus: sine qua: ad iu
diciũ dñi corpus recipit. Sine qua: ĩfructuosa
est ois confessio: ꝛ ois satisfactio est ianis. O vi/
talis nauicula: per quã naufragus redire põt ad
portũ salutis. O aqua salutaris: per quaz omne
peccatũ destruit. O via ĩfalibilis: p quam ad pa
disum puenit. O spũale cõduculũ: per quod de
inuio ad viam transitur.

¶ Pars secunda huius sermonis: de cõtritio/
nis diuersitate. A

PRo scđe partis declaratione: q̃ritur
que sit differentia inter ꝯtritionez: ꝛ
attritõez. ꝛ Rñdeo s̃m Ric. Tho. ꝛ
oẽs alios theo. in 4°. di. 17ª. Qđ si
cut in materialibus ꝛ corporalibus attrita esse
dicunt: q̃ aliquo modo sunt cõminuta: s3 nõ p/
fecte: contrita vero qñ oẽs partes simul: ꝛ pfecte
trite sũt. Sic in spũalibus attritio significat quã
dam displicentiã de pctĩs. S3 non pfectam: cõ/
tritio vero pfectã. Et idẽ habet in sũma confes.
li°. 3°. ti°. 34°. q. 18ª. Item dicit Ricar. vbi su
pra ar°. p°. q. pª. q: sicut in mãlibꝰ dicit durũ: qđ
nõ cedit tactui. Et s̃m phũ3. 4°. Metha. Dicit
frangi qđ diuiditur in ptes magnas: ꝛ ꝯminui
qđ diuidit in ptes paruas. Ita per quandã silitu
dinẽ in spũalibꝰ: dr̃ cor hois durũ: q̃diu diuine
ĩspirationi se tangẽti nõ cedit: s3 obuiat psisten/
do in affectu peccandi: cui inq̃t aplus ad Ro.
2°. Scđm duriciaz tuam ꝛ cor ĩpenitens: thesau
rizas tibi iram in die iusti iudicij dei. Frangi ve
ro dr̃: qñ a pctõ recedere incipit: q̃uis nundum
plene ad deũ ꝯuersus sit. Cõteri vo qñ in eo to/
talr destruit affectꝰ peccandi. Ista aũt tria. s. idu
ratione: siue obstiatiõez: attritionẽq3: ac ꝯtritio
nẽ: videre possumꝰ p tria exẽpla. Primũ ẽ: q: se
men iactũ in terraz duraz ꝛ nõ scisam: ꝛ grossaz
nõ crescit. Iactũ vo i terraz scisam i ptes grossas
puũ fructũ reddit. S3 iactũ in terraz cultã: ꝛ mi
nuatiz fractã: multũ fructũ affert. Cor igit obstĩ
natũ: ẽ tãq̃3 terra dura: q̃ nullũ fructũ facit. Cor
vo attritũ: ẽ tãq̃3 terra in grossas ptes scisa: que
paruũ fructũ reddit. Cor aũt ꝯtritũ: ẽ tãq̃3 terra
minuati trita q̃ multũ gignit. Scđz exẽplũ ẽ: q:
spẽs aromatica si ẽ ĩtegra redolet parũ. Si vero
frãgit: multũ redolet. Si aũt ꝯterat redolet plu
rimũ. Et silr cor hois ĩtegrũ ꝛ durũ: coraz deo
nõ redolet: s3 fetet. Scisuz vo p quãdã attritõez
redolet: s3 parũ. Cõtritũ aũt p vehemẽtẽ dolorem
redolet multũ. Tertiũ exẽplũ est: q: de grano ĩte
gro: nõ põt fieri panis. De grano vo grosso mo
dicũ trito: fit panis s3 nõ sapidus. De grano aũt
minuatim ꝯtrito: fit panis sapidus ꝛ delicatus.
Et silr de corde integro ꝛ duro: non põt fieri pa/
nis dei: s3 panis diaboli. De corde aũt attrito: ꝛ si
panis fiat: tamẽ non multũ sapidus est. De cor
de vo contrito fit panis deo sapidus: angelis de/
licatꝰ: ꝛ penitẽtiũ nutritiuus: dicente psalmista.
Cibabis nos pane lachrymarũ. Sciendũ quoq3
q: ꝯtritio est vnguẽtum ꝯfectũ ex herbis vilissi/
mis: ꝛ immũdis: ac fetidis: idest pctĩs ex volũta
te mala natis: s3 recollectis i ꝯsciã: quã i horto p
priorquas herbas pctõr radicitꝰ oẽs simul extra
hit: ita q: nec radix in mala voluntate: nec folia
idest opa pmanent: s3 oĩa ꝯtundit in mortariolo
cordis: ꝛ ex his succũ male delectationis penitꝰ
extractum igne doloris decoq̃t: ꝛ sic vnguentum
vtilissimum conficit: quo oĩa vulnera pecatricis
anime curantur: ꝛ sacrificiũ deo suauissimũ of/
fertur: dicente pphẽta ps°. 50. Sacrificium deo
spiritus contribulatus: cor contritum: ꝛ humi/
liatum: deus non despicies. Sicut etiam vnguẽ
tum confectũ ex myrra corpus a corruptione: ꝛ
putrefactiõe ꝯseruat: sic amarus dolor de pctĩs
aĩam purgat: ꝛ ꝯseruat ab ĩpuritate pctĩ: ꝛ a cor
ruptiõe: ꝛ redolet corã deo. Vñ cõtritus pctõr di
cere põt illud Eccle. 24°. Quasi myrra electa de
di suauitatẽ odoris. Ad confirmationẽ aũt p̃di/
ctorũ dicit magr̃ Alex. de ales in. 4ª. pte sũme: in
tractatu de cõtritiõe: q: in ꝯtritiõe pnĩe: tria sũt
attẽdẽda. s. qđ cõterit: a q̃ ꝯterit: ꝛ ad qđ ꝯterit.
Qđ ꝯterit est cor pctõris: qđ ẽ tãq̃3 vas fictile re
pletũ venẽo pctĩ. Iuxͣ illđ Deut. 32°. Fel draconũ
vinũ eorũ. Scđm: idest a q̃ ꝯterit: ẽ duplex mol/
la: vna supiꝰ eleuãs. s. spes venie ex cõsideratiõe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

diuine misericordie: et bonitatis: et amor ipsius dei ad contritionem inducens. Alia deorsum deprimens scilicet timor pene: ex consideratione diuine iustitie De his autem mollis dicitur Deut. 24°. Non accipies loco pignoris: inferiorem et superiorem mollam. Et Esa. 47°. scriptum est. Tolle mollam: et molle farinam. ❡

Sciendum ergo quod vt inquit Alex. de al'. in. 3ª. parte summe: in tractatu de penalitatibus assum ptis. q. 4ª. et magister sen. li. 3°. di. 34ª. Quadruplex timor inuenitur. scilicet mondanus: seruilis: initialis: et filialis. Filialem timorem habent beati in patria: qui est quedam reuerentia diuina: quam habent erga deum: vt filius erga patrem. Initialis: est timor quem habent illi qui conuertuntur ad deum: timentes eum offendere principaliter amore charitatis: et dilectionis. Seruilis: autem est quem habent illi qui abstinent a peccatis propter penam: et timorem iustitie diuine. Mondanus autem est ille: quem habent homines: ne aliquid perdant: vel quem habent de terribilibus. Et addit magister in fine predicte distinctionis: alium timorem: qui dicitur naturalis: siue humanus: qui fuit in christo tempore passionis. Nunc ad propositum reuertendo: dico secundum Alex. de al. in. 4ª. parte summe. in tractatu: de penitentia in generali Et sanctum Bonau. in 4°. di 14ª. ar. 2°. q. 2ª. et Rica. ibidem. ar. 4°. q. 2ª. quod penitentia nostra causatur a duobus: prima causa effectiua est deus. Nisi enim deus ad penitentiam cor peccatoris moueret: nullus de peccato penitentiam ageret: vnde Jo. 14°. dicit dominus. Nemo venit ad me: nisi pater meus traxerit eum. Et ibidem etiam dicit. Sine me nihil potestis facere. Alia causa penitentie est voluntas nostra: et liberum arbitrium: quia vt inquit Aug. in li°. de libero arbitrio. Qui fecit te sine te: non saluabit te sine te: voluntas autem nostra et liberum arbitrium: vt in pluribus: inclinatur ad faciendum penitentiam. Primo ex timore: et in paucis ex amore a principio: vt dicunt predicti doctores: et magister sen. in 4°. di. 14ª. tamen ad hoc vt sit vera penitentia: necesse est quod non solum fiat propter timorem: sed etiam propter amorem dei: et patrie celestis adeptionem: vt dicit Augu. de pe. di. 7ª. c°. nullus. Et in li°. de penitentia dicit. Dolendum est: et dolore purgandum: non solum quia peccauit sed etiam quia se virtute priuauit: et deum offendit. Sciendum ergo: quod penitentia que fit ex solo timore seruili: et displicentia que habetur ex eo: dicitur atritio: et non contritio: Illa autem displicentia: que prouenit a timore initiali: et amore dei: dicitur contritio. Nam adeo cor conteritur: quod totus affectus peccandi effunditur ab eo. In atritione autem ex qua frangitur vas in partes maiores: remanet de odore: colore: vel sapore: veneni peccati in ipso: quia non est effusus totus affectus peccandi. In contritione vero: contrito vase in minimis partibus: nihil remanet in eo coloris: odoris: vel saporis peccati. Et hoc est tertium quod ponit Alex. de ales. scilicet ad quid conteritur cor: quia ad effundendum totum peccati venenum: et omnem affectum. Ex quibus omnibus apparet: quod si quis habeat displicentiam de aliquibus peccatis: et de aliquibus non: iste non est contritus: sed solum atritus. Unde non poterit consequi indulgentiam peccatorum suorum. Deus enim vult totum cor hominis contritum: et non partem: vnde Prouer. 23°. inquit. Fili prebe mihi cor tuum. vnde Prosper in li° epigramatum dicit. Larga dei pietas veniam non dimidiabit: Aut nihil: aut totum te lachrymante dabit. Item si quis sit malecontentus de peccatis preteritis: non tamen abstineat in futurum ab illis: vel ab aliis mortalibus: talis licet aliquo modo possit dici: atritus ratione illius displicentie: non tamen vllo modo est contritus: vnde Smaragdus inquit in. c°. ille penitentiam. de pe. di. 3ª. Ille penitentiam digne agit: qui sic preterita mala deplorat: vt futura iterum non committat. Nam qui plangit peccatum suum: et iterum admittit peccatum: est quasi qui lauet laterem crudum: quem quanto magis abluit: tanto magis lutum facit. et Isidorus in li°. de summo bono. et in. c°. Irrisor eadem di. dicit. Irrisor est non penitens: qui adhuc agit quod penitet. et Aug. in ea di. in. c°. penitens: ait. Si adhuc facis: certe non es penitens. Ad idem facit caplm. lauamini. et caplm. inanis: et cm. qui ad missam: et cm. baptizatur et cm. in cassum. eadem di. ❡

Item ex superioribus patet: quod licet bonum sit timere deum: quia scriptum est Prouer. p°. Initium sapientie est timor domini. et Prouer. 8°. Timor domini odit malum. et. 13°. Timor domini bonus est: qui autem timet deum: in pace versabitur. et. 14°. Sapiens timet: et declinat a malo. Et idem habetur. 15°. et 16°. eiusdem libri. et Ecclesiastici p°. di. Timor domini: expellit peccatum. Nam qui sine timore est: non poterit iustificari. Ecclesiastici. 2°. scriptum est. Qui timent dominum preparabunt corda sua: et in conspectu illius sanctificabunt animas suas: et iterum ibidem. Qui timent dominum custodiunt mandata illius. et. 21°. eiusdem libri di. Qui timet dominum: conuertitur ad cor suum. Tamen si quis solum ex timore seruili dimitteret peccare: et haberet displicentiam peccatorum: tantummodo propter euitationem pene: talis solum esset atritus: et non contritus. Ideo hortatur dominus Mat. 3°. ad penitentiam faciendam ex amore dei: et vite eterne. di. Penitentiam agite: appropinquabit enim regnum celorum: et non dixit: effugietis enim penam eternam. Illa ergo est contritio: que est formata charitate: et amore virtutis: de quibus duabus displicentiis loquitur Oratius in epistola ad quintum di. Oderunt peccare boni: virtutis amore. Oderunt peccare mali: for

midine pene. Dicunt ergo theo. in. 4°. di. 17ª. q attritio puenit a gra gratis data: contritio vero a gra gratum faciente: ⁊ ideo solū attritus nō est in gra dei: sed ille q est contrit⁹. Dicūt tñ theolo. vbi supra: maxie Ricar. nr ar. 2°. q. 3ª. q facienti qd in se est: deus facit attritionē effici ɔtritōem Deus. n. seipsum alicui negare non pōt. scdē ad Thimo. 2°. si tñ eū querat toto mentis affectu. Et ideo nullus excusari pōt si nō habuerit ɔtritionē: qz ex suo defectu remanebit. Sicut si qs esset in domo vndiqz radijs solarib⁹ circūdata: sz ex oi pte clausa. Si. n. non illuminat sibi in putatur: qz pōt si vult fenestram ⁊ ostiū apire: ⁊ ɔsequēter lumen recipe: licet radi⁹ solis nō sit in sua potestate. Itē licet nō sit in facultate agricultoris q crescāt fruct⁹ ⁊ semina: qz hoc est a ɓtute supna: ⁊ influētia celesti: tñ si ager nō fructificet: cultori iputabit si agrū nō purgauit: ⁊ disposuit: qz hoc in potestate sua fuit. Itē papa dans indulgentiā visitāti aliquā ecclīam que idulgentia nō est in potestate nostra: qz tñ actus: idest ire ad ipsam ecclīam p quē seqtur actus indulgētie: est in nra facultate. Ideo si non habuerim⁹ ipsam indulgentiā non eūdo ad visitandā dictā ecclīā: merito nobis iputabit: non pape. Et sic est in pposito. Naz ꝙuis esse in gra non sit in potestate hominis recipiētis: sed solū in potestate dei tribuētis: qz tñ hō pōt in actū: ⁊ in opus exire. s. in peccati detestationē: p quā ei de⁹ vult dare gratiaz: si ipsam non recepit ex sua negligentia: sibi tñ imputandum erit. Dicit tñ Petrus de palu. in p̄dicta di. q si qs inueniret qui non posset eē malecontentus de aliquo crimine: dz facere quod in se est: vt dolere possit: ⁊ saltē eē malecontentus: ⁊ dolere: q dolere non pōt: ⁊ deus eū adiuuabit: sicut fec mr magri sniaꝝ: ⁊ magri dcretoꝝ: ac magistri historiaꝝ ecclīasticaꝝ: q ex dānato choitu habuerat hos tres filios: ⁊ qz erant tā excellentes viri: nō poterat esse malecōtenta: q eos genuisset: etiam cū peccato: cui sūmus pontifex dixit: q saltē esset malecontenta: q malecontenta eē nō posset. H

S Ciendū quoqz iuxta sniam Petri de palu. vbi supra. ⁊ bt. Tho. e. di. ar. 2°. q. 6ª. ⁊ Ray. in sūma sua: vt etiā refert in sūma confes. li°. 3°. ti°. 34°. q. 19ª. q qlibet vere cōtritus dz hēre dolorem particularē de quolibet pctō mortali: de q̄ recordat. De alijs aūt de qbus non recordat: sufficit hēre displicentiā gnalem: ⁊ vniuersalē. Et debet adeo esse malecōtent⁹: q poti⁹ eligere debet mortē: ꝙ peccare mortalr: vt ingt Tho. i suo quolibet: nō tñ debet descendere in spāli ad hāc penam: vel ad aliam: imo stulte faceret si quis se ipsuz: vel aliū sollicitaret super huiuscemodi particularibus penis: vt et īquit Inno. ⁊ Allanus: vt habet in sūma ɔfes. eo. li°. ⁊ ti°. q. 26ª. vbi etiā dicit fm Ansel. in li°. de similitudinibus: q qs debet magis eligere esse in inferno sine culpa: ꝙ in paradiso cū culpa: si fieri posset. Sciendū etiā fm Petrū de palu. in. 4°. sen. di. 17ª q dolor: ⁊ displicentia de pctō necessaria ad cōtritionem: sufficit q sit in pte intellectuali: ⁊ in volūtate: qz hec displicentia semp est in potestate hoīs: nō autem dolor sensibilis: vel lachrymaꝝ. Et hoc etiaz ingt Tho. ea. di. ar. p°. q. 2ª. Et sanctus Bernardinus in quodaz fmone de ɔtritione. vt. n. ingt phūs 2°. Phi. Volūtas hoīs semp ē i libertate vsqz ad mortē: vt etiam ait Bernardus in li°. de libero arbitrio. ⁊ Aug. in li°. 15°. de ciui. dei. c°. x°. Non sic aūt est in potestate hoīs flere: ⁊ sensibilitate dolere. Et cū hac opione ɔcordat Host. vt ēt habet in sūma cōfes. eo. li°. ⁊ ti°. q. 22ª. Et hec cōtritio dr sufficiens: vt ingt sanct⁹ Bernardinus vbi supra. De qua ait gl. sup ps°. 50. Vbi est vera contritio. s. displicentia volūtatis: ⁊ rōis ibi est vera oiuz pctōꝝ remissio. Debet tñ hō ad dolorem sensibilē: ⁊ lachrymationem se puocare: ꝙtum est possibile: vt pz p Augu. de pe. di. pª. c°. quē penitet. ⁊ si non pōt: de hoc ipso debz dolere: ⁊ disponere potius oīa mala in futurum tollerare: qz vni peccato mortali consentire. 32ª. q. 5ª. c°. ita ne. Itez notandū fm Petrū de palu. vbi supra. ⁊ etiā omnes theo. in. 4°. di. 17ª q qs dz tāto magis dolere de vno pctō: ꝙ de alio: quāto illud pctm̄ est graui⁹. Et ideo dicit Ray. in sūma i ti. de pe. §. 18°. q cū grauedo pcti mortalis: etiā vni⁹ soli⁹ sit sūma ⁊ infinita: cū sit ɔ̄ sūmū: et infinitū deū: arᵐ. in. §. atrox. insti. de iniurijs. ⁊ in c°. cū illoꝝ. §. nos tñ. de sen. exco. Et cuz vnū solū pctm̄ mortale excludat ab ifinito bono ⁊ mittat ad infinitū malū. de pe. di. 5ª. c°. fratres. deberet qs ēt pp vnū solū mortale pctm̄ dolere, in infinitū: si eēt possibile: propter qd si funderet qs lachrymas ad equalitatē aque maris: non possz ɔdigne dolere: tñ dolenti quātū pōt de⁹ veniā dabit: vnde tāto magis debet ɔteri ⁊ dolere: quāto grauiora ⁊ plura ɔmisit pctā. Et iō. Johel. 2°. Cōuertimini ad me dicit domus: in toto corde vro in ieiunio: ⁊ fletu: ⁊ planctu: ⁊ scindite corda vra transumptiue de pe. di. pª. c°. quē penitet. Ideo dicit Ray. vbi s̄. q ɔtritio dicit q̄si simul ⁊ ex toto tritio: qz totū cor quasi terit: ⁊ ɔterit: ac scidit p̄ nimia angustia ⁊ dolore pctōꝝ: vnde cor ɔtritū ē velut monticulus puluēꝝ lateꝝ: idest pctōꝝ in

mortario ꝯſcie pulueriʒatoꝝ. Si aũt qs nõ con
terit in hoc mũdo: ⁊ nõ hʒ integram diſplicentiã:
poſtea hẽbit ſine fructu in alio: iuxta illud Eccle
ſia. 27° Cõteret cũ delinquẽte delictum: qꝛ in in
ferno ꝯteret in puluerem: nõ tñ vt aliud vas fi
at: iuxta illud pſalmi primi. Nõ ſic impij nõ ſic:
ſed tanq̃ꝫ puluis quẽ proijcit ventus a facie terre.
Et Sap. 5°. dicit de dãnatis. Penitẽtiã agẽtes: ⁊
ꝓ anguſtia ſpũs gementes. Debet ergo ꝯtritio eẽ
mõ tali diſpoſita: vt de grauioribus pctĩs graui
or fiat pnĩa: ⁊ doloris afflictio. iõ Hier. ad mꝛ̃eʒ:
⁊ filiã i galijs ꝯmorãtes ait. Putride carnes: fer
ro curant: ⁊ cauterio venena ſꝑpẽtino curãt anti
doto: qd̃ ſaſ dolet maiori dolore expellit: hec ille.
Et idẽ i epl̃a ad Amãdũ pſbr̃m dicit. Nõ ẽ me
dicie culpa: ſʒ vulneris: cũ crudelitati clemẽti nõ
pcit medic⁹ vt parcat ſceuit vt miſereat. Qua ex
re inqt Fran. de may. in ſmone de ꝯtritõe Ma
gdalene dicens. Maria ⁊ penoſa egritudo: cura
maxima ĩdiget Deut. quoqꝫ. 25°. dĩ. Pro mẽſu/
ra pctĩ erit ⁊ plagaꝝ modus. Cyprianus etiam
in epl̃a ad frẽs de pnĩa agenda ĩquit. Quã ma/
gna delinqmus: tam grauiter defleamus: alto
vulneri: diligẽs ⁊ medicia nõ deſit: penitẽtia mi
nor crimine nõ ſit: ⁊ Hieronymus in quadã epi
ſtola dicit: pctõꝛ ergo q ſibi non parcit: a deo illi
parcet: ⁊ ſi futuras gehẽnas ꝑpetuas i hoc par
ue vite ſpacio compẽſauerit: ſeipſum ab eterno
iudicio liberabit. Grandi plage: alta ⁊ ꝓlixa eſt
opus medicia: grande ſcelus: grãdem habeat ſa
tiſfactionẽ: hec ille. Planct⁹ aũt ꝯtriti: ⁊ peniten/
tis triplici planctui dʒ aſſimilari. ſ. planctui ma/
tris vnigenitũ plangentis: iuxta illud Iere. 6°.
Luctũ vnigeniti fac tibi luctũ amaꝝ. Itẽ plan/
ctui draconis: ⁊ ſtructiõis: iuxta illud Michee.
1°. Faciã planctũ velut draconũ: ⁊ luctũ q̃ſi ſtru/
ctionũ. Nam doloroſior planct⁹ ĩter oĩa aĩalia
rõnalia eſt plãct⁹ q fit ꝑ morte vnigeniti. Inter
aĩalia xͦo irrationalia eſt planct⁹ draconis: ⁊ in
ter volatilia eſt planct⁹ ſtructionis. Qꝛ igit pec/
catoꝛ pdidit aĩam ſuã: ideo dʒ plangere ad iſtar
mulieris vnigenitũ plangẽtis. Unigenita. n. eſt
aĩa ei⁹: qꝛ vnã tantũ hʒ. Si. n. duas aĩas haberet
poſſet vna pdita ſup alia cõſolari. Scdo pdidit
caput ſuũ ideſt deũ: ⁊ ideo dʒ plangere ad inſtar
draconis q qñ elephas caput ei⁹ ꝯterit magnuʒ
planctũ facit: pdidit ẽt oĩa ſua merita: ⁊ ideo de
bet plangere ad inſtar ſtructionis. Structio eni
oua ſua in puluere calido derelinqt vt foueãtur
ibidem. Sed rediens: ⁊ a beſtijs illa conculcata
repꝛiẽs magnũ vllulatũ facit. Qua aũt ſunt me
rita nr̃a: que tũc demões ꝯculcant qñ ad aĩaʒ ꝑ
ꝯſenſuʒ ĩtrãt. iuxͣ illd̃ Job. 20. Uadẽt ⁊ veniẽt ſup

eũ horribiles: ⁊ iõ pctõꝛ dʒ plãgere: ⁊ dicẽ cũ pſal
miſta Miſer mei de⁹ qñ ꝯculcauit me hõ. ¶
O Deuoti xp̃iani vultis: q̄ oñdam vobis qñ
eſtis ꝯtriti: ⁊ qñ attriti: Accipite duas ſimi
litudines. Prima eſt: nam ſi mõticulus lateruʒ
ꝯterat in puluerẽ: ſi qs incedat ſup illũ: remanet
ibi veſtigiũ pedis ẽt poſtq̃ꝫ ptranſijt. Si auteʒ
illi lateres ſolũmõ ſint attriti in magnas partes:
ibi non remanet aliqd̃ veſtigiũ pedis ſi ſupra ice
dat. Ita in his q ſolũ ſũt attriti: ſi ſupaddat cõ
feſſio: ſtatim poſt paſca nullum remanẽt veſtigi
um ꝯfeſſionis nec bone volũtatis: ſʒ redeunt ad
pctã priſtina. In ꝯtritis aũt remanẽt ſigna etiaʒ
poſt paſca: ⁊ ꝑ totũ annũ. Illi ergo q ſolũ attriti
ꝯfitent in quadrageſſima dicunt: credo in deuʒ:
poſt paſca aũt. Carnis reſurrectõeʒ. In quadra
geſima dicũt. Gloria patri: ⁊ filio: ⁊ ſpiritui ſctõ:
poſt paſca vero. Sicut erat in principio ⁊ nũc ⁊
ſemꝑ: ⁊ i ſecula ſeculoꝝ amẽ. Alia ſimilitudo ẽ.
Nam ille monticulus pulueriʒatus ⁊ ꝯtritus: ſi
ſup incedat nullũ emittit clamorẽ nec facit ſtre/
pitũ: ſi aũt ſolũmõ ſit attritus in multas partes
magnas: ſi qs ſup incedat ſtrepitũ facit: ⁊ ita in
ꝓpoſito. Nam ꝯtritus: ſi ſibi det penitentia lici/
ta a confeſſore: nõ murmurat nec clamat aut re
calcitrat. Attritus vero ſolũ: reddit ſe difficilẽ ad
pnĩam ſuſcipiendã. Imo murmurat ⁊ ſpnit eã.
Et poſſumus dare aliã ſimilitudineʒ. Nã ſicut
vas bene plenũ vino: ſi digito ꝑcutiat: non emit
tit ſtrepitum. Sic bene ꝯtritus: q eſt plenus gra
tia dei: ſi pnĩa tangat a ꝯfeſſore nõ clamat: vas
ãt vacuũ ſi ꝑcutiat digito: fortiter ſonat. Sic at
tritus q eſt dei gr̃a gratũ faciente: vacuus ad pe
nitentiã iniunctã ꝫ cõfeſſorẽ exclamat. Nõ ſic er
go faciatis o deuoti xp̃iani: ſed ſeruate ꝯſiliũ Sa
lomonis Prouer. 4°. dicẽtis. Fili accipe diſcipli
nam pr̃is tui. ⁊ Prouer. 15°. dicit. Stultus irri
debit diſciplinã pr̃is ſui: q aũt cuſtodit eã: ſapiẽ
tioꝛ erit: ⁊ ibidẽ. Nõ amat peſtilens eũ q ſe corri
pit: coꝛ aũt ſapientis oẽm correctionẽ accipiet: ⁊
ps°. 2°. dicit Dauid. Apprehẽdite diſciplinaʒ ne
qñ iraſcat dñs: ⁊ pereaſ de via iuſta. Facit ad hec
capl̃m nullus. de pe. diſt. pͣ. ⁊ Gre. in mora. dicit
Iuſtũ eſt vt pctõꝛ tãto maiora iferat ſibi lamen
ta ꝑ pniam: quãto maiora ſibi intulit damna ꝑ
culpã: ⁊ Chriſoſto. de pe. di. pͣ. §. ecce nunc. ⁊ di.
3ͣ. c°. ꝑfecta. inqt Perfecta pnĩa cogit pctõrem
oĩa libenter ſufficere: ⁊ Ambro. in c°. medicina
de pe. di. pͣ. ait. Qui culpã exagerauit: exageret ⁊
pniaʒ: maiora. n. crĩa: maioꝛib⁹ abluunt fletib⁹.
Fac ad hoc. §. ex his. de pe. di. pͣ. vbi Hiero. iqt
de pctõꝛe. Preteritas delitias ꝑ q̃s deũ offẽde/
rat: vite auſteritate ꝯpẽſet. Et ẽt ſup Leuiti. ⁊ de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

pe.di.p^a.§.ex̄ᵽlo.idē Hief.ait. Pro q̄litate pctō
rū q̄litas opat̄ pnie atq3 bonoꝝ. H

QUāde inqt Hosti.i sūma i ti.de pnijs ⁊ re.ꝙ
ꝓ q̄lib3 pctō mortali:regulr̄ deberet iponi
pnia septē ānoꝝ.33^a.q.2^a.c^o.hoc ip3.⁊.§.seq̄nti.⁊
22^a.q.p^a.c^o.ᵽdicādū.vbi glo.Tn̄ pōt sacerdos i
pnijs dispēsare:ꝯsiderata cris quātitate:⁊ q̄lita/
te ꝑsone:dignitate ac ꝯditiōe:sexu:officio: paup
tate:infirmitate:debilitate:ꝯsuetudie:cōplexiōe:
societate:cā:aīo ⁊ volūtate:⁊ sic ꝓ arbitrio peni/
tētias taxare:⁊ iponē.Et hec ē cōis opio:ꝙ pnie
sūt arbitrarie:vt ēt inqt Ant.de but.i.c.si qs.de
furtis.Et ꝓbant̄ ᵽdicta i c^o.significauit.⁊ c^o.oīs.
§.sacerdos.de pe.⁊ re.⁊ in c^o.sic dignū.de homici
dio.⁊ c^o.trāsmisse.de eo q co.ꝯsan.vxo.sue.⁊.26^a.
q.6^a.c^o.tpa.⁊ de pe.di.p^a.c^o.mēsurā. Et de ꝯse.
di.3^a.c^o.de penitētib⁹.Caueat tn̄ sacerdos ne sic
arbitret̄ vt vilis fiat auctas ecclie:⁊ ptās clauiū
ꝯtēnēt̄.c^o.absit.50.di.Facit capl̄3.⁊ iniusta.23^a.
q.4^a.Et caplm̄.loci.35^a.q.8^a.⁊ caplm̄.si quis
ᵽpostera.di.50^a.hec Hosti. I

EX quib⁹ oīb⁹ auctoritatib⁹ p3:ꝙ qs nō d3
respuere pniam sibi iuntam ꝓ satisfactiōe
pctōꝝ:hoc idem ꝓbat̄ ꝑ distinctione3 quā ponit
Ric.in.4°.di.18^a.ar.p^o.q.5^a.in corpore qōnis:
vbi ait.Cū q̄ritur vtꝝ qlibet penitēs teneat̄ ten/
tione necessitatis recipe:⁊ explere pnia3 sibi pro
satisfactiōe pcti a ꝯfessore iniūctā.Rn̄deo:ꝙ aut
ꝯfessor iniūgit pniam rōnabilem:⁊ discretā:aut
irrōnabilē:⁊ indiscretā.Si scdo mō:penitēs nō
tenet̄ ea3 recipe:q2 sacerdos talē pniam iniūgen
do abutit̄ clauib⁹ ecclie.Si aūt primo modo in/
iūgat:dico ꝙ tentione necessitatis tenet̄ ipsa3 re
cipere:⁊ pro virib⁹ implere:aliter peccat morta/
liter si scienter ⁊ ex deliberatōe:⁊ absq3 legitima
cā dimittat.Si aūt penitens sentiat pniam sibi
nimis graue:⁊ ad obs̄uādū ꝑiculosam:sua ifir/
mitate ꝑēsata:d3 ad illū eūdē ꝯfessorē:vl' ad aliū
qn̄ illū hr̄e nō ᵽt humilr̄ recurrere:⁊ alleuiatōe3
vel ꝯmutatiōe3 petē:⁊ ꝯfessor ꝯcedē:ēt si videat
ꝙ pnia alleuiata nō sufficiat ꝓ satisfactiōe pcti
Tuti⁹ ē.n.res̄uare penitētē i purgatorio punien
dū:ꝙ̄ ip3 exponē ꝑiculo cadēdi i mortale pctm̄
ꝑꝑ pnie trāsgressionē:hec Ricar.ad lr̄a3.⁊ idē t3
Ray.i sūma in ti^o.de pe.⁊ re.di.ꝙ sacerdos d3
iducē quātū ᵽt pctōrē ad iplēdā pnia3:ostēdēdo
ei magnitudinē pctōꝝ:tn̄ nō d3 iponē ei nisi ta/
lē pnia3 quā v̄isimilr̄ possit portare:vn̄ dicit Ho
sti.i sūma:ꝙ sacerdos nullaten⁹ d3 ꝑmittē pctō/
rē desꝑatū recedē ꝑꝑ nimiā pnia3.26^a.q.6^a.c^o.si
ᵽsbyter:s3 potius iponat vnū pr̄ noster:vel ali/
quid leue:et ꝙ alia bona que fecerit:⁊ mala que
tolleraueri t:sint ei in pniam:⁊ idē dicit.Ray.in
sūma.⁊ Guliel addens.Consulo:ꝙ ad vitādā
inobediētiā:⁊ transgressionē talibus iiūgat̄ par
ua satisfactio sub ᵽcepto.Et in hoc concordat.
Tho in.4°.di.19^a.⁊ Inno.ut ēt ponit̄ i sūma cō
fes.eo.li.⁊.ti.q.135^a.ad finē:ꝙ aūt penitēs tenea
tur facere pniam rōnabilem cōfessoris:probat̄
ꝑ c^m oīs.de pe.⁊ remis.vbi d̄r.Et iniūctā sibi pe
nitētiā studeat ꝓ virib⁹ adimplere:quod ēt pro
bat̄ fundamento quod ponit Philosoph⁹.2°.⁊
4°.Topicoꝝ dicēs.Si de quo minus vr̄ i eē:⁊ i
ē:ergo ⁊ de quo magis.S3 ponam⁹ ꝙ aliqs sit
ifirm⁹ corpore:ꝑfecto ꝓ recuperanda corporis
sanitate oīa faciet sine cōtradictiōe:que ei medi
c⁹ imponet:ut si precipiat ei radere capillos:ab
stinere a cibis aliqb⁹:⁊ a vino:ꝙ nō vadat ad
aerē i platea:ꝙ oculos teneat coopertos:ꝙ non
luxuriet̄:⁊ hmōi:si ergo hoc facit ꝓ sanādo cor/
pore:quod ē qd vile i cōparatiōe aīe:nā anima
melior ē oīb⁹ corporib⁹:⁊ aīe bonū:oīb⁹ ᵽualet
corporeis bonis.c^o.cu3 infirmitas.de pe.⁊ re.⁊.
c^o.solite.de maio.⁊ obe.Ergo multo magis de/
bet obedire medico spūali i remedijs sanationis
aīe sue.S3 heu q2 totū oppositū fit.Nā si medi/
c⁹ spūalis:idest cōfessor mulieri spūaliter infir/
me:ᵽcipiat:ꝙ capillos vāos:⁊ mortuos:ac cor
nua artificiata deponat:vestimēta q3 vana:⁊ ni
mis ᵽciosa monilia:ꝙ dimittat tripudia:⁊ cor/
reas:⁊ impudicas societates:ꝙ oculis honestis
incedat ⁊ hmōi:nequaq̄ vult acquiescere:s3 cō
tra cōfessiorē mile excusatiōes:argumēta:⁊ rō/
nes atq3 mēdacia opponit.O mulier insensata:
O mulier vana:⁊ fatua:veh tibi:veh tibi q2 ᵽ/
ponis corp⁹ tuū qd̄ ē sacc⁹ vermiū aīe tue:que
ē imago ⁊ similitudo dei.Similiter si qs vir ad
mortē ifirmet̄:⁊ medic⁹ ei dicat:ꝙ op3 eū exbur/
sare cētū aureos pro faciēdo electuario:sine quo
nō pōt recipē sanitatē:certū ē ꝙ nō solū cētū s3
ēt mile si tot hēbit exbursabit:ꝓ recuperāda cor
poris sanitate attestāte.Job.2°.c^o.dicēte.Pellē
ꝓ pelle:⁊ ꝯcta q̄ possidet dabit hō ꝓ aīa sua.i.
pro vita cōseruāda.S3 si cōfessor medic⁹ ei⁹ spi
ritual' ᵽcipiat ei:ut aliēa restituat:adulterā:⁊ cō
cubinā dimittat ⁊ hmōi:neq̄q̄ vult obtēperare
sciāt g^o tales oēs ꝙ eoꝝ confessio ē ifructuosa:⁊
oio inutil' ad salutē:ex q̊ ꝓ salute aīe illō facē re/
cusāt:qd̄ ꝓ ꝯseruāda corpis sanitate neq̄q̄ recu
sarēt.Jō inquit Aug.in li^o.de pe.⁊ ponit̄ d̄ pe.
di.5^a.c^o.consideret.ponat se omnino penitens
in potestate iudicis:in iudicio sacerdotis:nihil
sibi reseruās sui:ut omnia eo iubēte parat⁹ sit fa
cē:pro recuperanda vita aīe:q̄cūq3 faceret pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

euitãda corporis morte: et hoc cũ desiderio: qr vi/
taz recuperat infinitã: que est deus: cũ gaudio. n.
facere debet imortalis futurus: que faceret pro
differenda morte moriturus: hec ille. O igit in/
felix peccator: cõsidera q si eẽs infirmus corpe:
ad pceptum medici reciperes amaras medicías
et multa remedia sensualitati ptraria: et aliqñ ici
sioné patereris: et decoctioné: et p aie salute recu/
sas vel modicã pniam sustinere. Et iõ ptra tuã
stulticiã exclamat Ouidius. 2°. de remedio amo
ris. Ut corpus redimas: ferrũ patieris: et ignes:
Atqz aío valeas: qcquã tollerare negabis. R

Alio quoqz fundaméto: pbat hec veritas:
qd ponit phûs. 3°. Topi. di. Minus malũ
eligibilius est maiori malo. Que veritas hr. 13^a.
di. c°. duo mala. lz cautissime oino sint pcauen/
da: tamé si piculi necessitas perpetrare vnum ex
his cõpullerit: debemus resoluere: qd minori ne
xu noscit obligari. Grego. quoqz. 35°. li°. moral.
et ponit. 13^a. di. in c°. nerui. ait. Cũ mẽs inter mi/
nora: et maxima pctã cõstringit: si oino nullus si
ne pctõ aditus pz: minora semp eligant: qr et q
muroz ambitũ vbiqz ne fugiat claudit: ibi se in
fugã pcipitat: ubi breuior murus igerit: hec ille
patet hec regula. Nã si pponat alicui: aut mors
aut pditio tpalis substantie: et necesse sit: q oino
vnũ ex his eligat: clarũ est: q peliget tanqz mi/
nus malum: tpalé substantiã perdere: qz vitam
amittere. Quo psupposito certũ est: q deus pro/
ponit hoi p satisfactione pctĩ duplicé penaz: vz
aut tpalem in hoc mundo: aut purgatoriã i alio
quod dico de his: qui moriũtur cõtriti. Et hoc
hétur de pe. dist. p^a. c°. medicina. Et sunt verba
Gregorij: et alias allegat c^m. medicamentum. §.
si peccatum. vbi inquit. Nequaquaqz igit vnqz
pctõ parcit: qr nullatenus sine vindicta lassatur
Et Aug. 25^a. di. c°. qui in aliud. dicit. Qui i aliũ
seculũ distulerit fructũ cõuersiõis: prius in futu
ro purgabitur igne purgatiõis: hic aũt ignis: et
si nõ sit eternus: miro tñ mõ grauis est: superat
. n. oém penã: quã vnqz passus est aliqs i hac vi
ta: vel pati põt: hec ille. et Ric. noster i. 4°. di. 20^a.
ar°. 2°. q. p^a. in corpe qõnis dicit. Ignis purga/
torius: animas affligens magis lesiuus est: et af/
flictiuus oí nro igne: qui tñ inter cetera elemẽta
magis é afflictiu⁹. vnde nulli dubium eẽ debet:
qn pena purgatorij sit grauior simpliciter: qz oís
simul pena istius mundi. hec Ricardus. Jõ in/
quit Aug. in li°. õ pe. et ponit de pe. di. 7^a. c°. nul/
lus. Studeat ergo qsqz sic delicta corrigere: i pre
senti uita: vt post morté nõ oporteat eũ talez pe
nam tollerare: sed adde: q si in hac vita nõ ha/
bueris contritioné: et displicentiã peccatoz tuoz:
ibis ad faciendũ pniam eternã in inferno: q nũ
qz finietur. Jdeo dicit Ecclesiasticus. 7°. c°. sui
libri. Humilia valde spũm tuũ ad disciplinã. i. ad
pniam a cõfessore datã: quoniã vindicta carnis
ipij: ignis et vermis. Audi terribile exéplum. Le
gitur. n in vitis pfum: q cũ quidaz sanctus pr
deum obnixe rogaret: ut ei oñderet quantã penã
habeant illi qui de pctis suis pniam facere no/
lunt: statim pmittéte deo apparuit: ei quidã mor
tuus: cathenis igneis ligat⁹: lamentabiliter cla/
mans: et dicẽs. Cũ pniam de pctis facere nolue/
rim in presenti seculo: ecce q in inferno me satis/
facere opz: et pfecto contentus essem stare tot an
nis in igne inferni: quot sunt gutte maris: et isu/
per tot annis dietim ascẽdere: per arboré rasorijs
plenã: a terra vsqz ad celum attingenté: quot sũt
gutte aque maris. Et post hec oía deus me libe
raret: et ad vitã eternã perduceret. Sed veh mi/
hi: veh mihi: veh mihi: qm ipossibile est. Nã cũ
stetero tot annis in iferno: quot sunt gutte aque
maris: adhuc restabũt mihi totidem anni: quot
prius. Et qñ stetero mile uicib⁹ tot annis: quot
sũt gutte aq maris: adhuc me oportebit ad pmũ
annũ reincipere: et sic nunqz satisfactio mea finé
habebit. Et qd mihi cõtigit: eueniet oíbus pro
pctis suis in hac vita satisfacere nolentib⁹. Et
his dictis disparuit. Aliud quoqz exéplũ refert
Beda in li. de gestis angloz: de quodã mortuo:
qui restitutus fuit vite: et statĩ fugit ad heremũ:
et ibi flebat: et iugiter suspirabat: cellamqz ibi fec
iuxta fluuium cõgellatũ: et vestitus in illo se bal
neabat: et eggrediẽs pmittebat vestimenta pgel/
lari ad carné: et postea balneũ calidissimũ intra/
bat: et in hac tã arduissima pnia: vsqz ad morté
continue die noctuqz pseuerauit. Cũ aũt de his
a videntibus argueret: rñdebat flendo: et pectus
pcutiendo dicẽs. O si vidissetis q ego vidi: hec
et maiora vos faceretis. Dico. n. vobis q pena p
sens oium sctõz et martyrz: et oís pena que est in
purgatorio: nihil est in cõparatione penaz eter/
narum inferni: qs ego vidi. Deinde clamabat:
facite pniaz: quã si nõ facietis i hoc mũdo vbi ci
to finiet: postea eã facietis i iferno: vbi nũqz finé
hébit. Et hoc sufficiat pro scda pte nri sermõis.

¶ Pars tertia de ptritionis vtilitate. U

Quantũ sit vtile hre ptritioné de pec
catis: pz per Alex. de ales i. 4^a. pte sũ
me: in tractatu de ptritiõe: q dicit.
Per ptritioné peccatoz statĩz acq/
ri remissionem et veniam ipsorum. Et idé tenet
Tho. et cõiter oés theolo. in. 4°. di. 17^a. et Ray. in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

ti°.de pe.§.19°.q incipit.qualiteraũt.di. Quod sola cordis ɔtritiõe pctm̃ dimittit cuilibet adulto:dũ conterit ꝛ ꝓponit ab illo abstinere: ꝛ ab alijs in futuꝝ:ꝛ de illo cõfiteri:ꝛ satisfacere:ſm iudiciũ ecclesie.Et hoc ꝓbatur de pe.di. p^a. in.c°. magna.vbi Augu.ait.Magna ẽ dei pietas:vt ad solã ꝓmissionẽ pctã dimiserit:mũdu3 ꝓnunciat ore:ꝛ tñ deus iaz exaudit in corde.Dicit ergo.Ray.vbi.s.ꝙ licet qdã alij dixerĩt:ɔditionaliter fieri remissionem per cordis contritionem. sez si postea cõfiteat:ꝛ satisfaciat.ar^m.de pe.di.3^a c°.sane.in fine. Uñ Ambro.in li°.de paradiso. ꝛ de pe.di.p^a.c°.nõ põt.dicit.Nõ põt a pctõ iustificari quisq̃3:nisi fuerit pctm̃ ante ɔfessus.Tñ primã opinionẽ coĩter approbãt doctores:tanq̃3 veriorẽ.Et p3 per exẽplũ Lazari:quẽ primo suscitauit dñs ad vitã:q̃3 a discipulis solueret.Jo. xi°.Jtẽ p decẽ leprosos:qui anteq̃3 venirẽt ad sacerdotes:in via mũdati sunt.Luce.17°.ꝛ ps°. 31°.dicit Dauid.Dixi cõfitebor aduersum me in iustitiã meã dño:ꝛ tu remisisti ĩpietatẽ pcti mei: dixi.i.in aĩo firmiter proposui:hec ille.Et ꝓbat per cap^lz.sicut.el.p°.õ pe.di.p^a.ubi dĩ Luce clarius ɔstat cordis ɔtritiõe: ñ orĩs ɔfessiõe pctã dimitti.Et idẽ tenet Hosti.dist.ꝙ in ɔtritione dimittat pctm̃:qñ fit cũ ꝓposito ɔfitendi ꝛ satisfaciendi:si tñ postea tpe debito:nõ sequr cõfessio ꝛ satisfactio:peccatũ quidẽ dimissum non redit: sed mortaliter peccat is qui omittit.Et idẽ ponitur in sũma ɔfes.li°.3°.ti°.34°.q.27^a. Ex qbus oĩbus cõcludit:ꝙ si qs qñq3 in aliquo articulo necessitatis possit saluari sola ɔtritione: sine actuali cõfessione:nunq̃3 tñ saluabit sine ꝓposito implicito:vel explicito cõfessionis.Si ergo quis cõteritur sine proposito ɔfitendi:satisfaciendi: ꝛ abstinẽdi:contritio nulla est.Si aũt cũ proposito:peccata ei dimittũtur:sed si postea nõ confiteatur:pctã ei dimissa nõ redeũt:sed nouũ pctm̃ mortale cõmittit:pp transgressionẽ precepti:ꝛ tenetur de illo pctõ ɔfiteri:ꝛ de oĩbus illis que ei p contritionẽ dimissa fuerãt:que nõ fuit suo tpe cõfessus:aliter est ĩ statu dãnationis.Si ãt nõ hẽat facultatẽ ɔfitendi:ipsa sola cõtritione saluatur. Patet per exẽplũ:qõ legit in cronicis ordĩs minor:vbi dĩ:ꝙ cũ qdã frater Bartholome⁹ eiusdem ordinis egregi⁹ predicator:cõtra quoddã pctm̃ frequẽter p̃dicaret:mulier quedã que illud cõmiserat:tanto dolore cõpuncta est: ꝙ subito spiritũ exhalauit.Tunc frater Bartholomeus ĩposuit populo:vt oraret ꝓ illa mortua: vt de⁹ super hoc suũ beneplacitũ reuellaret.s.quare esset mortua.Jllo ergo sctõ fratre:ꝛ alijs orantibus: dicta mulier a mortuis resurrexit:ꝛ dixit:ꝙ ad iudiciũ diuinum euocata:pp cõpunctionẽ fuerat a pena eterna liberata: sed vt dictũ peccatu3 ɔfiteret:fuerat ad vitam reuocata: ꝛ dixit inter alia:ꝙ eade3 hora qua obierat: sexaginta milia hoĩum in diuersis ptibus mũdi obierant:de quibus tantũ tres purgatoriũ intrauerũt:ceteris in inferno sepultis:ꝛ excepto vno fratre minore: q per purgatoriũ:trãsiẽs sine dolore: acceptis duabus aĩabus:duaꝝ personaꝝ que ei cõfesse fuerant:cum eis paradisu3 ascendit. Aliud quoq3 exẽplum:ꝙ per cõtritionẽ qs acqrat remissionẽ peccatoꝝ:ꝛ vadit ad statũ salutis:recitat Petr⁹ de palu.in.4°.sen.di.17^a.vbi ait. Qõ in ciuitate Lugduni repertũ est a fodiẽtibus fundamẽtum cuiusdã palatij vnũ caput:cuius os: dentes:lingua:ꝛ labia erant recentia:ꝛ audierũt ab eo vocẽ dicentẽ. Jte ad epm vt huc veniat ad saluandũ vnã aĩam.Jgitur eps veniẽs interrogauit quis eẽt:ꝛ quid vellet.Rñdit caput. Ego fui iudex legum:ꝛ vixi virtuose: put melius potui:ꝛ circa officium meũ nemine3 offendi: quia nullũ cõsiliũ falsum dedi:nunq̃3 feci cõtra iustitiã:nunq̃3 legẽ extorsi:gẽtilis fui: ꝛ absq3 baptismo decessi:q2 nõdu3 institut⁹ fuerat baptismus. Jn fine aũt vite mee dolui de oĩbus pctis meis. Quapp q2 ad me nõ puenerat lex dei per quam possem saluari.Misericors de⁹ aĩam meã reseruauit in hoc capite.Nũc ergo p̃ cor ex quo xp̃us aduenit:ut me baptizes.Nã suscepto baptismo aĩa mea volabit ad celũ:ꝛ hoc caput rediget ĩ cineres. Statim ergo eps cũ suo clero afferri fecit aquã baptismi:ꝛ predictũ caput baptizauit:aĩa vero illa volauit ad celũ:ꝛ caput in cineres redactũ est.Aliud ẽt exẽplũ legit in cronicis ordinis nostri.Uidelicet ꝙ semel p̃dicante quodã fratre nřo in missa post euãgeliũ qdã mulier corã oĩb⁹ surrexit di.volo tibi ff cõfiteri. Cui ille rñdit:gesce donec p̃dicauero ꝛ missam finiero:sed aliquãtulu3 post hec:iterũ illa surrexit ꝛ cõfiteri postulauit:cui frater idẽ rñdit qõ prius.Tunc illa ĩclinato capite:subito mortua ẽ:qõ vidẽs frater valde admirat⁹ dixit populo: oremus oẽs cũ fide ꝛ deuotiõe dñm Jesum xp̃m: vt isti⁹ mulieris misereat.Facta aũt oĩone mulier illa surrexit:ꝛ corã oĩbus loquuta est di.Satis bñ est mihi:q2 dominus vidit cor meũ:ꝛ cõtritionẽ meã:ꝛ ideo fecit mihi misericordiã:tunc dixit frater: ergo ego peccaui:q2 nõ statĩ3 te audiui:cui illa.Nõ:quia ignorabas casu3 meũ: ꝛ pp bonũ p̃dicationis ꝛ misse:te de⁹ excusatũ habuit:ꝛ adiecit:hoc scias p certo:ꝙ hodie mortuus ẽ frater Joãnes de or

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

dine tuo et portatus in paradisuz: cui deus dona
uit omnes animas illorum qui erant in purga/
torio: quas in vita sua audierat in confessione:
hoc ego vidi cum essem ibi: et his dictis anima
eius requieuit.

PRedicta etiã per beatũ Tho. in. 4°. di. 21. ar. 5°. q. pª. et Alex. de ales in quarta parte sũme: in tractatu de iustificatione ipij: vbi pbãt qꝫ per verã contritionẽ oĩa pctã: quãuis magna et horrenda remittunt: maxime qr cõtritio ẽ dolor: gratia gratũ faciente iformatus. Sed grã gratũ faciẽs oẽs culpã delet. ergo etc. Unde Sedulius poeta de lachrymis cõtritiõis loquẽs ait. Culpa fugit: cedunt lachrymis delicta refusis. Dicit qꝫ glosa sup illud ps. 5. Sacrificiũ deo spiritus contribulatus: cordis ꝯtritio est sacrificiuz: quo pctã soluũtur: et Isidorus ait. Cõpunctio est hũilitas mẽtis anihilãs pctm: et Origines Omelia. 4ª. inquit. Quãto amplius cõpungimur: tãto amplius pctõꝝ relaxãtur vincula. Ex qbus oĩbus pꝫ prima vtilitas cõtritionis: que dr remissionis. s. peccatoꝝ: siue culpe. Secũda aũt vtilitas dr dimissionis. s. pene eterne ꝑ mortali pctõ debite q̃ mutatur in tpalem. Qđ sic pbatur: culpa mortalis delet per contritionẽ ut supra pbatũ est: sed cuius est delere cãm: eius ẽt est delere effectũ necessario ei cõiunctũ: cũ igit pena eterna: necessario sit adiuncta pctõ mortali: vt effectus sue cãe sequitur: qꝫ si culpa delet per ꝯtritionẽ: etiã pena eterna delet. Unde dicit Alex. de ales: vbi. s. qꝫ licet dolor cõtritionis sit finitus: tñ cõtritio ipsa hꝫ vtutẽ infinitã ex grã gratũ faciẽte: qua iformat: et iõ valet ad deletionẽ culpe et pene eterne: ac ifinite. Ex quo ẽt infert qꝫ per ꝯtritionẽ fit ablatio pene tpalis eadẽ rõne et a fortiori: qr fm Aug. Quecunqꝫ patimur: pctã nostra meruerũt. Imo fm Alex. vbi. s. peccãs mortaliter: nõ solũ penã temporalẽ et eternã: sed ẽt penã redactionis ad nihilum: vñ cũ eo deus agit misericorditer: ipsũ non anihilãs iuxta illõ Treñ 3°. Misericordie dñi: qa nõ sumus cõsumpti: cũ igit vt patuit: per cõtritionẽ deleat culpa: et tollat pena eterna. A fortiori p eandẽ tollet et tpalis: nã plus acceptat deus interiorẽ cordis affectũ: quã exteriorẽ actũ: sed per actus exteriores pnĩe absoluitur hõ ab oĩ pena tpali. Ergo multo magis p effectũ interiorẽ. s. cõtritiõis: qñ. s. est magna: et cũ dolore sensibili et actualiter frequẽtata: vt ait Alex. vbi. s. Que qdẽ contritio fm eundẽ doctorẽ: posset eẽ tanta: qꝫ remitti faceret totã penã tpalem. Et pp hoc inquit Glosa in. c°. mensurã. de pe. di. pª. qꝫ tantã cõtritionẽ posset sacerdos ꝑpẽdere in hoĩe: qꝫ nullã satisfactionẽ exteriorẽ sibi iponeret. Unde sciendũ fm Alexan. vbi. s. et Petrũ de palude: et Tho. in. 4°. di. 17ª. et alios theologos ibidẽ: vt ẽt hꝫ in sũma cõfessoꝝ. li°. 3°. ti. 34°. q. 28ª. qꝫ aliqs posset habere tantã cõtritionẽ de pctis suis: qꝫ deus parceret sibi oẽm penã quã meret in purgatorio portare: ita qꝫ si moreret sic ꝯtritus hñs ꝓpositũ cõfitendi: iret recto tramite ad padisum. Et hoc tenẽt Arch. i. c°. qui bona. 17ª. q. pª. i sua magna additione. Recitat etiã Cesarius: qꝫ predicante quodã sacerdote de pctis: et penis iferni: quedaz mulier simplex exclamauit ad eum di. Dñe: quid fiet de cõcubinis sacerdotũ? Ille vero cognoscẽs ipsam eẽ simplicem: rñdit. Nũqꝫ saluabunt: nisi clibanum ardentẽ igrediatur. Audiẽs aũt hoc mulier illa: que et ipsa erat cõcubina sacerdotis nõ in ioco accepit vba ipsius. Unde cũ quadaz die doleret de pctis suis: accenso clibano: cũ magno dolore et contritione suoꝝ pctõꝝ ingressa est flãmas clibani: nullo ibi tunc presente: clausoqꝫ ostio statim mortua est. Post hec visa est a multis ꝓpe locũ astantibus: de ore ipsius cibani ascẽdere colũba alba ad celũ. Stupefacti vero de visione venerũt ad clibanũ: et inuenerũt feminam mortuã: quã extraxerũt de flãmis: et tanqꝫ sui corporis iterfectricẽ extra sacrũ sepelierũt. Uolẽs ãt deus ostendere mortẽ illã ñ ex malicia: sꝫ ex obia fuisse: candellis ardentibus ipsius tumulã illustrauit. Multis hoc miraculũ videntibus: volẽs oñdere: qꝫ cõtritio cũ obia pdicatoris sibi valuit ad salutẽ. Nam statim recto tramite ad celũ perit. Recitat quoqꝫ predictus Cesarius: qꝫ Parisius quidã scolaris habens enormia: et horribilia pctã cũ priori sctĩ Uitalis vellet cõfiteri: tãta fuit in corde ipsius ꝯtritio: et suspiria in pectore: ac singultus in guture: et in oculis lachryme: vt vox deficeret: nec aliqd pferre posset. Dicente ergo ei priore predicto: vade et scribe pctã tua. Ille scripsit et rediit: et cũ nõ posset voce proferre: cedulã illã scriptam dedit priori: in qua erant dscripta pctã tam grauia: qꝫ de licẽtia ipsius scolaris dictus prior ad habendum consilium illam abbati ostendit. Quam ipse abbas respiciens: et nihil in ea scriptum reperiens dixit priori. Quid possum hic legere cum nihil scriptuz sit? Quod videns prior stupẽs dixit abbati. Scias pro certo illum iuuenem sua peccata in hac cedula scripsisse: et me illa legisse. Sed vt video: misericors deus contritionẽ suã aspexit. Tunc abbas et prior iuueni dixerunt. Cõfide fili: qr deus et tibi omnia peccata tua dimisit. Et cum restituisset sibi chartam albam in signum dimissionis peccatorum:

ipse cuz magno gaudio recessit ab eis: lachrymе
enim vere cōtritiōis mundauerant aīam eiꝰ ab
oībus pctīs: ⁊ serenā fecerant eā. Ait .n. Chris. su
per Lucā. Sicut ubi vehemēs himber ꝓrūpit
fit serenitas: sic lachrymis effusis apparet tran/
qllitas: ⁊ parit caligo reatuū. Et iō ď Magdale
na igt Gre. sup Lucā. Quia turpitudīs sue ma
culas asperit: lauanda ad fontē misericordie cu
currit. Lachryma igiť ē fons diuie misericordie
pctīū extinguēs: ⁊ infernale īcendiū: vt pȝ ꝺe pe.
di. pª. cº. porro. Unde legiť in vitis pꝫm: ꝙ btūs
Arsenius fuit rogatꝰ a frībꝰ sil' congregatis: vt
dicēt eis aliqð ꝟbū edificatiōis. Qui fleuit di.
Producāt oculi vři lachrymas: ⁊ cōburāt cor
pora nřa ne in eternū cōburanť. Itē ibidē dī: ꝙ/
senex qdā flebat incōsolabilr dicēs: se audisse vo
ces inumerabiles freqnter dicētes: veh nobis: qa
nō fleuimus. Predicta ēt ꝺe remissiōe pctī quo
ad culpā ⁊ penā virtute ꝯtritiōis ꝓbanť: ꝑ alið
exēplum qð legiť ꝺe quodā sctō heremita: qui in
telligēs sororē suā esse meretricē: perexit ad eā con
uertendā. Qð illa audiēs: ꝓtinus iuit obuiam
fratri: ⁊ ab eo ꝯuersa ⁊ ꝺe pctīs suis cōtrita: seq
bať illū ad heremū: vt faceret pniam: in via aūt
cor ipsius pre dolore ⁊ cōtritione pctōꝝ scisum ē.
Uñ illi heremite reuellatū fuit a ꝺeo: ꝙ ad vitaȝ
ꝑuenerat sempiternā: virtute ꝯtritiōis ab oī ma
cula ⁊ pena purgata. Recitat quoqȝ Jacobus
ꝺe vitriaco: ꝙ fuit quedā iuuēcula q̄ cū pře suo
peccabat. Mater vero hoc sciēs filiā dure redar
guebat. Quapp illa indigna mřeȝ interfecit. Sȝ
postq̄ př hoc malū sciuit: filiā odio habuit. Qð
illa cognoscēs patrē ꝺormientem suffocauit. Et
postmodū publica meretrix ē effecta. Accidit āt
quadā die: ꝙ qdam seruꝰ ꝺei ipsa presente locu
tus est valde ꝓfunde ꝺe misericordia ꝺei: oñdens
eam esse maximā ⁊ infinitā. Facto vero sermone
illa iuit cū magna ꝯtritione ad ipsum ꝑdicato/
rē: ⁊ quesiuit ab eo di. Est ne misericordia dei tā
ta quantū ꝑdicastis hodie? Cui ille. Est ēt mul/
to maior q̄ dici possit. Tūc illa iam contrita igt.
Audite cōfessionē meā: ⁊ date mihi pniam: qꝛ si
verū est qð dī. Adhuc ꝯfido ď misericordia dei:
ille aūt dixit ei. Expectetis quousqȝ post prādiū
ꝑdicauero: ⁊ tunc vestrā ꝯfessionē audiam: ⁊ pe/
nitentiam vobis dabo. Illa vero inquit. Domie
vt video vos desperatis de salute mea? Cui ille
respōdit. Nō despero sed letor. Ex tūc vobis ꝓ
penitentia iniungo: vt tantū expectetis. Predi/
cante igitur eo: ipsa iuuenis interim de peccatis
suis tantū ꝺolere cepit: ꝙ cor eiꝰ pre ꝺolore diui/
sum ēst: ⁊ sic emisit spiritū. Quapp ille ꝑdicator

fecit ppl'm orare ꝓ ea. Dū vero oēs orarent: au/
dierūt vocē de celo dicētem. Nolite orare ꝓ illa:
quia propter contritionem suam magnam quā
habuit est in celo: ⁊ pro vobis orare potest: ⁊ nō
indiget orationibus vestris. Eapropter de deo
dicitur Judith. 8°. Indulgentia eius cū lachry
mis postulemus.

Tertia vtilitas contritionis dicitur contri/
bulationis. Nam diabolum conterit cum
suis tentationibus: ⁊ in profundum inferni de/
mergit. Unde contrito dici potest illud psalmi/
ste. Contribulasti capita draconum in aquis.
Dracones enim idest demones habent septem
capita idest septem mortalium peccatorum tē/
tamenta. Ipsi quoqȝ diabolo dici potest de
anima contrita illud Genesis. 3°. Ipsa conteret
caput tuum. Quarta vtilitas dicitur potatio/
nis. Ipsa enim aqua lachrymarum potum tri
buit domino nostro Jesu christo: quem ipse ap/
petit: ut ex verbis thematis nostri patet. Homo
nanqȝ diu itinere faticatus libēter declinat ad
potum: nec potest quicq̄ pro tunc delectabili/
us sibi propinari. Christus vero cōtinue discur
rit per corda hominum: ⁊ conscientias fideliuȝ.
arguendo: inspirando: ⁊ sustinendo ne deficiāt.
Unde quodammodo loquendi faticatus ex ta/
li labore: sitit salutem nostram. Non potest au/
tem ei in siti sua aliquid dulciꝰ: ⁊ delectabilius
propinari lachryma cōpūctionis. Ait eni. Ber.
Dulciores sūt lachryme penitētiū delicijs regū.
Nā illis inebriatus xp̄s ad miserendū inclinať
atqȝ aīe copulať. Unde talis cōtritus pōt ei di/
cere illð Esa. 16°. Inebriabo te lachryma mea.
Et ꝑdicta possūt probari per figurā Geñ. 24°.
Ubi puer abrahe cognouit rebechā debere esse
vxorē Isaach filij dñi sui ad idriā: ⁊ ad propina
tionē aque. Et iō ad aures eiꝰ apendit donaria
multa: ⁊ facta ē vxor Isaach. Per pueruȝ eniȝ
abrahe significatur diuinus spiritus preuidens
aīam debere eē sposam filio dei: ad cor plenū la/
chrymarum non solum pro eius passione: sed
etiam ex contritione suorum peccatorum: ⁊ cō/
passione proximorum. Et ideo apendit ad au/
res eius donaria maxima: idest celestes consola
tiones. Mathei 5°. Beati qui lugent quoniam
ipsi consolabuntur. Et efficitur sponsa Isaach
qui interpretatur risus: quia copulatur Christo
qui est risus: ⁊ gaudium omnium angelorum.
Et sic patet q̄ preciose sint lachryme penitentiū
in ꝯspectu dei: ⁊ q̄ gratū sibi propināt poculuȝ.
Et nō soluȝ ipsi sed ēt angelis. Unde contritus
potest dicere deo: ⁊ angelis illð Cañ. 5°. Bibite

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

amici mei:⁊ iebriamini charissimi. Gentes eni
sitientes:libēter vadunt vbi credunt bene bibe/
re. Nam inter oēs delectationes vite ꝑsentis sen
sibiles:vna de maioribus est sitibunduz bibere.
Christus aūt ⁊ angeli eius multū sitiunt lachry
mas penitētiū. Vñ ipse dñs ait:Luce 15°. Gau
diū est angelis dei in celo sup vno pctōre penitē/
tiā agente. Et ideo cū igenti gaudio post pctōrē
vadūt lachrymas portātē corde. Cuius figura
habet̄ Luce.22°. Ubi dī:ꝙ discipuli de mādato
xp̄i iuerūt post hoīem portantē amphorā aque.
Et in domo illius parauerūt pasca dño. Homo
eni portās amphoram aque:est pctōr penitens
cor lachrymis plenū ferēs:quem sequētes ange
li intrant eiꝰ hospitium : ⁊ parant pasca dño:⁊
ideo ingt Ber. sup Cañ. Lachryme penitētiuz:
vinū sunt angeloꝝ:qꝛ in ipsis est odor vite:sapor
gr̄e:gustus indulgentie:sanitas redeuntis inno
centie:claritas recōciliationis diuine iocūditas
atqꝫ suauitas ꝯscie. Quinta vtilitas dī inebria/
tionis ⁊ denudationis. Lachryma.n.cōpunctio
nis est potus celestis inebrians aīam peccatoris
amore diuino. De quo potu ait ꝓpheta deo ps°.
79°. Potum dabis nobis in lachrymis in mē
sura:⁊ ps°.59°. Potasti nos vino cōpunctiōis
Sicut aūt ebrius nō erubescit denudare se. Un
de Geñ.9°. dicit̄ de Noe. Inebriatꝰ ē ⁊ nudatꝰ
Ita ille q est vere contritus:⁊ consequenter diui
no amore ebrius non erubescit denudare pecca
ta sua ꝑ ꝯfessionē. Ut.n. dicit̄ Prouer.31°. Nul
lū est secretū vbi regnat ebrietas. Et ideo Treñ.
4°. dicit̄ aīe peccatrici. Inebriaberis atqꝫ nuda
beris. De hac ēt vtilitate ⁊ de multis alijs tāgēs
Anselmus in li°. meditationuz ait. O penitētie
lachryma rutilantior auro:splēdidior sole:tu re/
spuis auariciā:extinguis luxuriā:fugas furorē:
firmas amorem:odis maliciā:⁊ cogis peccatorē
oīa peccata ꝯfiteri. Sexta vtilitas dicit̄ semina/
tionis siue messionis. De qua tangens Dauid ꝓ
pheta ps°. 125°. ingt. Qui semināt in lachrymis
in exultatiōe metēt. Euntes ibant ⁊ flebant mit
tentes semina sua. Ueniētes aūt venient cū exul
tatiōe portantes manipulos suos.s. diuinaꝝ grā
rum ⁊ donoꝝ spiritus scti. Septima vtilitas dī
vnctionis. Lachryma.n. ꝯtritionis est q̄si quod
dā oleum suauissimū quo vngit̄ xp̄us. Unde de
peccatore sua peccata deplorāte:pōt dici illud pri
mi Reg. x°. Tulit lenticulam olei : ⁊ effudit sup
caput eiꝰ. Ioānis quoqꝫ 12°. de penitēte Magda
lena que vnxit pedes Iesu dicit̄:ꝙ domus reple
ta est ex odore sui vnguēti. Quia odore vnguen
ti siue olei lachrymaꝝ:replet̄ tota celestis ciuitas

Sicut ergo oleum est multū dilatatiuū. Nā par
ua olei guta cadēs sup pānum:circūquaqꝫ mul
tum dilatat̄. Item est valde penetratiuū. Quia
cadens calidum super poros carnis subintrat:
⁊ accedit vsqꝫ ad neruos:a qbus remotis indi/
gnationibus ex frigiditate causatis:membra pri
us suis motibus priuata:recipiunt motū ⁊ ope
ratiōem pristinam. Et quanto oleuz de amario
ri materia efficit̄:tāto efficacius subintrat: ⁊ ha
bet molificare membra eneruata. Ita oleum cō
tritionis:idest lachryma ex cōpunctione emissa.
Licet interdū videat̄ esse modicum qd:tñ mul
tum dilatat̄ in conspectu dei. Et manus domini
que ex nostre culpe frigiditate extēdi ꝓhibentur
ad largiendum indulgentiam:vncte huiusmo/
di oleo mitescūt:⁊ recipiunt pristinā ac ꝓpriam
operationem:que est misereri semꝑ:⁊ parcere: ⁊
se extendunt ad bene faciendum. Deus eniz por
rigit manus suas adiutrices hoībus contritis.
Et iō Daniel ꝓpheta dicebat sui libri c°. 3°. In
aīo cōtrito:⁊ spiritu humilitatꝭ suscipiamur. Et
cū manu dñi tangit̄ cor ipsius penitentis:⁊ con
triti:totum dulcedine ac suauitate quodāmodo
liquescit. vñde Dauid ꝓpheta taliter tactus dice
bat ps°. 21°. Factum est cor meum tāq̄ cera liq̄/
scens. ⁊ Prouer.14°. ait salomō. Cor quod no
uit amaritudinem anime sue:in gaudio eiꝰ noñ
miscebitur extraneus. Sed notandum ꝙ quan
to lachyme de amariori corde progrediuntur:tā/
to reddunt manum xp̄i ad largiendum gratiam
⁊ consolationem magis promptam: iuxta illud
quod ei inquit psalmista. Secundum multitu/
dinem dolorum meorum in corde meo: consola
tiones tue letificauerunt animam meaz. Igitur
oleum lachrymaꝝ diffusiuū est diuinaꝝ grāꝝ: ⁊
mitigat furorē dei:⁊ a ꝑiculis mortis liberat cor/
pus:⁊ animaz. Cuius figura hētur quarti Reg.
4°. vbi legit̄:ꝙ q̄dam vidua clamauit ad heli/
seum di. Ecce dñe:vir meus q fuit seruus tuus
mortuus est. Et venit creditor ⁊ vult duos filios
meos vendet̄:vt sibi satisfaciat. Et sic orbata ero
filijs vt sum viro. Et ait illi heliseus. Habes ne
aliquid in domo tua? Que respondit. Nihil ni/
si modicum olei in lechito quo vngar. Uade in/
quit heliseus:⁊ mutuo accipe aliqua vasa a cō/
uicinis:⁊ claude te in domo:⁊ effunde oleuz qd
habes in illis vasis. Quod illa fecit:⁊ impleta sūt
omnia vasa oleo. Unde ad preceptum prophe/
te vendidit oleum: ⁊ redemit filios : ⁊ de precij
residuo habuit mulier cum filijs vnde viueret.
Spiritualiter enim hec mulier destituta:viro ē
persona preuenta peccato: que priuata vsu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

liberi arbitrij obligať diabolo per peccati debitũ.
Nec remanet in domo sua quicq̃ꝫ virtutis: vnde
viuere possit vita spũali: qꝛ totũ creditoꝛ diabolꝰ
surripit: vnde Beda in q̃dã sermone ait. Cũ qs
moꝛtaliter peccat: oĩa bona que fecerat in os dia/
boli iactat: eius seruus efficiť: ⁊ ad penam se obli
gat sempiternã. Exigit ergo creditoꝛ: ut vẽdatur
vterqꝫ filius. s. coꝛpus: ⁊ spũs. Utrũqꝫ enim vult
diabolus creditoꝛ ille: qui nobis suas credit ten/
tationes: et nos illi obligamur per consensum.
Sed tunc recurrendum est ad Heliseum: idest
ad Christum: qui petit: an aliquid boni existat in
aĩa nostra: per qd̃ possit aĩa ipsa gr̃am inuenire.
Sed nihil est ibi: nisi modicũ lachꝛyme. Suadet
ergo xp̃s: ut vasa vicini accipianť: idest plage eiꝰ
⁊ vulnera: ⁊ peccatoꝛ cum illis vasis claudatur
intra coꝛ suũ: ⁊ modicas lachꝛymas quas hꝫ effũ
dat: que in tãtum crescẽt: ꝙ preciose erũt in cõspe
ctu dei: ⁊ illaruꝫ precio pꝛo peccato satisfaciet: ac
sibi gr̃am cõparabit: ⁊ ab insultãte diabolo libe/
rabiť. Octaua vtilitas dicitur cognitiõis. Sicut
enim ꝓꝑhetas est turturis: ⁊ colũbe: semꝑ dare ge
mitũ pꝛo voce: ⁊ cãtu. Et sic mutuo se cognoscũt
masculus: ⁊ femina: atqꝫ ita suo modo loquũtur.
Ita penitẽtis aĩe semꝑ est dare gemitum: pꝛo pec
catis. Et hãc vocem peroptime cognoscit: eiꝰ spõ
sus Christus: atqꝫ ipsam libẽter audit: vnde in/
quit Illud Cañ. 2°. Uox turturis audita est ĩ ter/
ra nostra. Ueni amica mea: sponsa mea: colũba
mea. ⁊c. Et hoc pꝛo tãto: qꝛ ipse dñs Jesus nihil
nouit negare aĩe penitẽti: ⁊ sua peccata lachꝛymã
ti: ut ĩquit Chꝛiso. suꝑ Matth. Et ideo debemus
lachꝛymabili voce clamare cũ psalmista: q ait.
Laboꝛaui ĩ gemitu meo ⁊c. Figura aũt huiꝰ hꝫ
Leui. 12°. Ubi legiť: ꝙ ĩ sacrificio offerri d̃bebat
par turtuꝝ: aut duo pulli colũbaꝝ. Et illud pꝛe/
cipue erat sacrificiũ pauperũ: q nõ hẽbãt facul/
tatẽ emẽdi agnũ: aut vitulũ. Spiritualiter. n. ꝑ
par turtuꝝ: aut colũbaꝝ: intelligiť par oculoꝝ. s.
coꝛdis: ⁊ coꝛpoꝛis: qd̃ ẽ sacrificiũ paupeꝝ: idest
pcõꝝ: qui sunt oĩbus ꝟtutibꝰ destituti. Et nõ
possũt ex suis meritis Chꝛistũ emere agnũ dei.
Joãnis p°. Qui tñ accedẽtes ad deũ: cũ hoc du
plici gemitu: largã ab ipso cõsequũtur indulgen
tiã. Uñ Cassiodorus suꝑ illud psalmiste. Labo
ri in gemitu meo: sic ait. Gemitus dictꝰ est gemi
natus luctꝰ. s. oculoꝝ: ⁊ coꝛdis: quẽ merito fide/
les appetũt: qm̃ dolentes cõsolať: penitẽtes emẽ
dat: diabolum fugat: ⁊ xp̃m reconciliat. O ama
ritudo dulcis lachꝛyme felices: salutaris afflictio
⁊c. Nona vtilitas dĩ sanationis. Contritio. n. est
optima medicina: sanãs vulnera pctõꝝ. Et iõ d̃

deo ĩqt ꝓꝑheta. ps°. 146°. Qui sanat cõtritos
coꝛde: ⁊ alligat ꝯtritiões eoꝝ. ⁊ Esa. 57°. scriptũ
est. Deus in scõ hĩtat: ⁊ cũ ꝯtrito ⁊ hũili spiritu:
vt viuificet spũm humiliũ: ⁊ coꝛ ꝯtritoꝝ. et. 61°.
c°. eiusdẽ libꝛi ĩqt ꝓꝑheta. Spũs dñi ad anũ/
ciandũ mãsuetis misit me: vt mederer cõtritos
coꝛde: ⁊ ꝑdicarẽ captiuis indulgentiã. Decima
vtilitas: dicitur desiccationis: sicut enim tem/
pore magni estus: cito desiccãtur aque: etiam si
magna inundatio aquaꝝ ꝓcesserit. Tanta. n. est
vis caloꝛis desuꝑ: vt aquas ꝯgregatas cito ꝯsũ/
mat. Ita tꝑe fluxus lachꝛymaꝝ: q̃ effunduntur
ex pcti amaritudĩe: adueniẽte caloꝛe diuini amo
ris: per indulgẽtiã: aĩa sic madefacta lachꝛymis
tergiť: recipiẽs diuinas ꝯsolationes. Apoca. 7°.
Absterget deus oẽm lachꝛymã ab oculis eoꝛuꝫ.
Uñ tunc ꝟificať illud Josue 2°. Desiccauit dñs
aquas maris: idest amaricati coꝛdis. Figura aũt
huius hꝫ tertij Regũ. 18°. vbi legiť: ꝙ Helias
ꝯstructo altari: ⁊ apposito sacrificio: appositisqꝫ
lignis: tribus vicibꝰ aquã infudit. Et fuit tã ma
gna quãtitas aque: vt repleret ex ipsa: vna ma/
gna fouea. Et sic corã ppl̃i multitudine: ĩuocato
auxilio dñi: statiꝫ descẽdit ignis: ⁊ cõsũpsit oĩa: ⁊
adeo aquã desiccauit: ut ibi nullũ aque vestigiũ
videreť. Spiritualiter. n. per Heliã significatur
xp̃i fidelis: qui per patientiã in aduersis: ⁊ tribu
lationibꝰ: ac tẽtationibꝰ: seipm̃ deo sacrificiuꝫ
facit. Et effundit triplex genus lachꝛymaꝝ. s. ex
desiderio celestis regni: ex timoꝛe infernať suppli
cij: ⁊ ex recoꝛdatione sui pcti. Clamat igiť ꝓ xp̃i
auxilio: coꝛde cõpuncto. Et illud sacrificiũ acce
ptãs deus: mittit spũs scĩ gr̃aꝫ de celis: excluden
tem oẽs tentationes: ⁊ afflictiones: ac penas: ⁊
conferentem spũales cõsolationes. Uñ Ber. in
sermone de contẽptu mundi ait. Felices lachꝛy
me: quas benigna manus ꝯditoꝛis abstergit: et
bti oculi: qui potius eligũt liquefieri ⁊ affligi: q̃ꝫ
eleuari ĩ suꝑbia: q̃ꝫ oẽ sublime videre: ⁊ q̃ꝫ aua
ricie: ⁊ petulantie famulari. Undecima vtilitas
diciť liberationis: siue destructionis. Consueue/
runt enim obsidentes ciuitatẽ: iuxta eã castrum
ligneum erigere: aliquãdo eque magnitudinis:
⁊ altioꝛis: q̃ꝫ sint muri ipsius ciuitatis. Et tunc
ciuitas non est in tuto: quia in talibus castris
sunt sagitarij: pꝛoijcientes sagittas in ciuitate.
Et etiam ex ipso castro possunt pꝛoijcere ignem
⁊ multa alia offendicula in dicta ciuitate: quibꝰ
posset perdi. Sũmum tamen remedium est: vt
secrete aqua ducatur per subterraneos meatus
ad locum: vbi illud batifolium est erectuꝫ: quia
cum non habeat fundamentum firmum: impe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

tu aquaruz diruetur. ⁊ sic liberabitur ipsa ciui/
tas: non habentibus hostibus locum: vbi pos/
sint se tueri. Et similiter diabolus cupiens expu
gnare aiam nostrā: erigit ꝯtra nos batifoliuz co
gitationū malaꝝ: etiā ibi collocat suos expugna
tores. s. superbiā: auariciā: inuidiaz: ⁊ alia vicia.
Et i tātū erigit̄ aliqñ ꝯ nos: ꝙ aīa nostra nō est i
tuto: q: p sagittas ignitas cupiditatis: aliqñ sagi
tat̄ aīa: aliqñ per imundiciā carnalitatis. Et ali/
qñ per lapides ire ⁊c. Que quidem si per cōsen/
su m feriant voluntatē: ciuitas anime perdita ē.
Sūmum ergo remedium est: clam per oculos
cordis: lachrymaꝝ flumen emittere: quod si at/
tinget ad castrum illud diabolicum: diruet ipm
Et capietur ibi diabolus: in cisterna sua: ⁊ con/
fundetur. Figura autem huius habetur Mauz.
2°. vbi vidit ꝑpheta edificiū erectum admodū
templi: ⁊ aperte sunt porte fluuiorum: ⁊ tēplum
statim diruptum est: ⁊ miles ibi assistens capti/
uus ductus est. Spūaliter. n. per illud edificiuz:
significat̄ congregatio temptationū: quā studet
diabolus erigere iuxta cor nostrum: ut ibi more
tur cum exercitu vicioꝝ: ⁊ capiat animā per cō
sensum. Sed si fluuium lachrymaꝝ mittamus
munitiones eius: ⁊ ipsum sub laqueo captiua
mus. Exēplum autem habemus de Magda/
lena: contra quā diabolus construxerat propu/
gnaculum magnum: ipsa tamen lachrymando
destruxit oīa demonis offendicula. Et ideo inqt
Cyprianus in li. de agēda penitentia. Absterge
lachrymis tuas cicatrices: sicut pctrī mulier illa
in euangelio: ⁊ fetorē sui erroris abstersit. Sic. n.
culpā suam diluit: ꝙ omnibus qui volunt veniā
ꝓmereri: magisterium prestitit. Duodecima vti
litas dicit̄ letificationis: siue cōsolationis. Con/
tritio. n. multum letificat: ⁊ iocundā facit aiam.
Unde de fluuio lachrymaꝝ ex ꝯpunctione emis
sarum: dici potest illud. ps̄. 45. Flumis ipetus
letificat ciuitatem dei. Per ipsam. n. contritio/
nez sanctificatur anima peccatoris. Et ideo ibi
dez subdit psalmista. Sāctificauit tabernaculū
suū altissimus. Sāctificatio vero aīe: eā facit
hilarem: letā ⁊ serenaz. 2°. ad Cor. p°. Gloria no
stra hec est: testimonium conscientie nostre. Si/
cut autem nubes aliquando ex materia amara
generantur: vt patet de vaporibus eleuatis: ⁊ in
nubes condēpsatis. Et tamē virtute celesti i plu
uiam redacte sunt dulcissime: ac terrā fecundāt.
Ita cor peccatoris: quod amarissimum est ama
ritudine peccati. Unde cōparat̄ mari: Esa. 57°.
vbi dicitur. Cor impij: quasi mare feruens: qd
quiescere nō pōt: interdum ꝟtute radij solaris.

idest diuine gratie eleuatis vaporibus: idest con
siderationibus peccatoꝝ suoꝝ: generat nubes do
loris ⁊ contritionis: que in dulcissimā pluuiā la
chrymaꝝ redacte: fecundant agrū aīe: ut produ
cat fructus operationis bone: deo acceptos ⁊ gra
tos. Ipse. n. deus oculo gratiositatis sue semper
intuet̄ cor contritum: ⁊ opa ipsius penitentis ve
re contriti. Unde Esa. vltio inquit. Ad quē respi
ciam: nisi ad pauperculū: ⁊ contritum spiritu.
Figura autem predictorum habetur: tertij Re/
gum. 18°. vbi dicitur: ꝙ nubecula parua ascen/
debat de mari: et ecce celi contenebrati sunt: ⁊
facta est pluuia grandis: sine qua fuerat terra
multo tēpore: propter quod fuerat esuries ma/
gna. Spiritualiter enim nubecula de mari ascē
dit: quando compunctio de peccatis consurgit.
Et contenebrantur celi: idest anime virtutes: ce
lestibus similes: scilicet memoria: intelligentia: ⁊
voluntas: contristantur. Tunc autem conuerti/
tur in pluuiam nubes eleuata: quando contri/
tio de corde: vsqꝫ ad oculos perueniens: resolui/
tur in lachrymas. Et per ipsam pluuiam lachry
marum fecundatur anima virtutibus: ⁊ bonis
operibus: que sterilis steterat diebus multis: q/
bus fuerat bonis operibus priuata: ⁊ consequē
ter remanet dulcedine: ⁊ consolatiōe plena. Un
de Bernardus in meditationibus suis alloquēs
dominum Iesum ait. Ecce me miserum multis
meroribus plenum: dum vitam meam timeo:
dum peccata mea considero: dum iudicium tuū
formido: dum horaz mortis cogito. Dumqꝫ hec
⁊ alia mecum pertracto lachrymans. Tu conso
laturus ades solita pietate. Et inter has quere/
las: nimiosqꝫ ploratus: atqꝫ profunda suspiria
cordis: assumis mestā: atqꝫ anxiā aiaz meam. Et
mentē sup alta montiū deducens: locas inter pa
scua padisi: qb⁹ refocilatus diuitijs: ⁊ miseriaꝝ
oblitus: in te vera pace requiesco: hec ille.

PRo conclusione autem huius sermonis est
sciendum sm̄ sanctum Bernardinum: in
quodam sermone de contritione: ꝙ aliquis po/
test habere triplicem contritionem. Prima di/
citur sufficiens: ⁊ est illa quam habent illi: qui/
bus omnia peccata sua displicent: habentes ꝓ
positum nunquā illa cōmittendi: ⁊ tempore suo
ipsa confitendi: ac satisfaciendi: ⁊ bene uiuendi:
⁊ ista contritio est necessaria ad salutem: ut. s̄. ꝓ
batum est. pª. parte. Secunda contritio dr̄ emi/
nens: ⁊ hanc contritionem habent illi: qui non
solum habent displicentiam de pctis: in rōne ⁊
volūtate: sed insuper recipiunt: ⁊ in sensualitate
quandam passionem ⁊ actualem penam: que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

procedit ab ipsa affectione: talis autem pena & dolor: non est necessarius ad salutem: quia non est in potestate hominis: semper illum habere. Igitur q̄ homo magis sensibiliter doleat de peccatis suis: q̄ de amissione dilectissimi filij sui: vel totius substantie sue: libertatis: sanitatis: & proprie vite: ac omnium temporalium bonorum: hoc est congruum: & perfectionis: non autē obligationis. Si quis autem hoc habeat: dicit habere eminentem contritionem: ad quam hortatur. Jere.6°.c°. di. Luctum vnigeniti: fac tibi luctum amarum. Tertia cōtritio: dicitur superabundans: & exuperans: & hāc contritionem habent illi: qui ex charitate: non leuem: sed maximā habent in ratione displicentiam de peccatis: & in corde sentiunt dolorem maximum propter deū. Et talis contritio: his duobus modis preceden tibus: adeo potest intendi: & augeri: q̄ omnis pena quam homo meretur pro peccatis in presenti seculo: uel ī futuro: ei plenarie remittitur a deo & ideo dicit Hieronymus in quodam sermone. Sola lachryma cordis: extinguit ignem infernalem: quem tota aqua non extingueret occeani. & Bernardus in sententijs suis dicit. O humilis lachryma: tuum est regnum: tua est potentia ante conspectum iudicis: non vereris accedere sola: si intraueris: quicquid petieris obtinebis: accusantibus silentium ponis: magis crucias diabolum: q̄ gehenna: de ore principis sententiam rapis. Quid plura? vincis inuincibilem: & superas omnipotentē: hec ille. Exemplum habemus in Magdalena. Luce.7°. de qua pius dominus ait. Remittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multū. Ecce remissio culpe: ex charitate proueniens: que in ratione: displicentiam gn̄auit: quia vt dr̄ p°. Petri.4ª. Charitas operit multitudinem peccatorum. Deinde iterum ait. Remittuntur tibi peccata tua: bis replicans remittuntur: vt in primo indicet remissionē culpe: in secundo vero vt ostendat plenariam remissionem omnis pene: vnde in fine conclusit. Uade in pace. Idem quoq; contigit de latrone: cui Luce.23°. dn̄s ait. Amen dico tibi: quia hodie mecum eris in paradiso. s. eo q̄ fis purgat⁹ per contritionē: ab oī culpa & pena: & hoc exemplū allegat btūs Tho. in.4°. di.17ª. ar.5°. q.2ª. p quod pbatur etiā: q̄ per ꝯtritionē: hō acquirit gratiā dei: & gloriā: & possum⁹ ēt pbare sic. Hō absolutus ab oī culpa & pena moriēs: ad celū mox euolat. eo q̄ in tali: nullum obstaculum reperit. Sed per contritionem perfectam hō recipit: nō solum dei gratiā: sed etiā remissionē: oīs culpe: & pene: ergo cōtritio aīam facit euolare ad regna celestia. Cuius cōtritionis ꝟtutē: etiā nobis ille concedat: qui sine fine viuit: & regnat. Amen.

¶ Sabbato p⁹ ītiā dn̄icā: i. xlª. de ꝯfessiōis obligatiōe: & dispēsatiōe. Sermo trigesimus scd̄s.

V Ade & āplius noli peccar. Jo.8°.c°. & ī epl̄a occurrētis ferie. Sciēdū ē ſʒ. Tho. i.4°. di.17ª. & oēs theolo. ibidē vt ēt hr̄ i sūma ꝯfes. li°.3°. ti.34°. q.30ª. q̄ cōfessio ꝯueniētissime diffinit sic ab Aug. Cōfessio ē p quā morb⁹ latens spe venie apitur. Gre. q̄q; in q̄dā Omelia sup Luc. ait. Confessio est quedam vlcerum apertio: quia peccati Uirus salubriter aperitur in confessione quod pestifere latebat in mente. Ray. aūt in sūma in ti. de pe. §.2°. diffinit eam di. Confessio est coram sacerdote legitima ꝓprioꝝ peccatorū declaratio: & subdit: q̄ confessio dicit: quasi simul & ex toto vel vndiq; fassio. Nam ille confitetur: qui totū fatetur: glosa vero Guliel. super verbo vndiq; dicit. i. de oībus pctīs: que occurrūt memorie: & de circūstantijs eorūdem aggrauātib⁹: in aliud genus peccati.

SI aūt querat: q̄re instituta fuit ꝯfessio. Rn̄dit Alex. de ales ī q̄rta pte sūme: ī tractatu de ꝯfessiōe: q̄ rōnabil'r fuit ordiata: maxime pp tria. Pmo: vt fiat discretio gregis dn̄ici: ne lupi ascēderēt ī gregē: q mādⁿcarēt agnos: iō īstitutū est: vt vult⁹ ꝯsciaꝝ suaꝝ: oēs fideles oñderēt suis sacerdotib⁹: ne hētici inocentiā paliarēt: & lupi sb pelle ouina: se abscōderēt. Jō pcipit cuilʒ plato. Prouer.27°. Diligēter agnosce vultū pecoris tui: & greges tuos considera. Scd̄a rō fuit sacre cōionis receptio: q2 oēs tenent in pasca cōicare: tam pfecti: q̄ imperfecti. Et ideo vt cū maiori reuerentia: & deuotione manducēt agnū pascalem: ordinatū est: ut oēs per cōfessionē purgēt: & mūdēt aīas suas: ne idigni ad sacrū sacrʒ accedētes: iudiciū sibi ēine dānatiōis māducēt p°. Cor.xi°. Tertia rō fuit dī nr̄i glificatio. Quilibet. n. tenet deū glificare: & honorare: atq; recognoscere bona q̄ hʒ ab ipso: cū ergo nō sit hō: q nō peccet. tertij Reg.8°. & p ꝯñs nō idigeat gr̄a dei. Jō glʒ tenet cōfiteri se pctōrē: i quo glificat deū: oñdēs se illi⁹ gr̄a: & mia idigere. Uñ glʒ cōfessor dicē pōt pctōri illud Josue.7°. Da glām dn̄o deo isrl' & ꝯfitere: atq; īdica mihi: qd feceris Quicūq;. n. aū xp̄i vicariū ꝯtritus accedit: atq; pcā sua ꝯfitet: ex pte oipotētis dei audit ꝟba ꝓposita. s. vade & āpli⁹ noli peccare. Sup q̄b⁹ ver bis: duas ꝯsideratiōes faciem⁹ de ꝯfessiōe. Pma dicet obligationis. Secūda dispensationis

¶ Pars prima: in qua declarat̄ q̄liter cōfessio
est de necessitate salutis: ad quā obligamur: lege
naturali: ⁊ mosayca: ꝓphetica: ⁊ euāgelica: apo
stolica: ⁊ canonica. Q

SCiendū ẜm sniam Ric. ac bti Tho. ⁊ Pe/
tri de palu. sci quoqꝫ Bōa. ⁊ oīuꝫ theo. i. 4°.
di. 17ᵃ. vt ēt hꝛ i suᵃ. e. libro ⁊ ti. q. 31ᵃ. ⁊. 32ᵃ. Et ẜꝫ
Ray. in sūma in ti. de pe. §. supradicto. Quod cō/
fessio est de necessitate salutis: in eo q in peccatū
actuale: mortale cecidit: ⁊ in aliquo casu eo: in q
solū veniale fecit: vꝫ in pasca eo mō: quo īfra de/
clarabit̄. Debetis āt scire ẜm sniam Alex. de al'. in
4ᵃ. parte sūme: in tractatu de cōfessione ar°. 3°. ⁊
Ric. in. 4°. di. 17ᵃ. ar. 2°. q. 3ᵃ. ⁊ sci Bonauēture.
ibidē. pte. 2ᵃ. ar. p°. q. pᵃ. ꝙ i lege nature: necessa
ria erat cōfessio: nō vocalis: siue sacr̄alis: qm̄ i cō
fessione vocali: ⁊ sacr̄ali: tanq̄ꝫ in ordinato iudi/
cio: opꝫ aliū eē reū: ⁊ aliū iudicē: ⁊ opꝫ ꝙ reꝰ sit
penitēs: qui vellit in spōtaneo iudicio spōte pctā
sua ꝯfiteri. Sed iudex principalis eē nō pōt: nisi
qui valeat absoluere: ⁊ ligare. Et iō iudiciū con
fessionis: soli deo cōpetit: qui pꝛicipalr̄ solus pōt
pcā relaxare. Quia igit̄ tpe legis nature: creator
noster erat tm̄ deꝰ: ⁊ nō adhuc hō: ⁊ nō dederat
alicui auctoritatē absoluēdi in foro scr̄ali: iō nō
erat necessaria cōfessio vocalis: ⁊ sacramētalis: sꝫ
tantūmodo mētalis: ⁊ occulta: q̄ fiebat soli dō: cū
ꝯtritiōe cordis: ⁊ displicētia. Vñ Aug. in. 8°. con
fessionū dicit. Cū malus sum: nihil aliud est me
ꝯfiteri deo: q̄ꝫ me mihi displicere. Vñ sup illud.
ps. 55. Deus vitā meā anūciaui tibi: ait glo. Vitā
deo anūciat: qui pctā deo ꝯfitet̄: nō deū docēs: sed
seipsuꝫ pctōreꝫ agnoscēs: ⁊ damnans. R

DIcit tm̄ dñs Bona. vbi. s. ꝙ etiam de iure:
⁊ lege naturali: in casu qs tenebat̄ ad ꝯfes
sionē vocalē: qm̄ deꝰ illaꝫ exigebat: sicut exegit ab
Adam. Gen̄. 3°. di. Adam vbi es: vbi glo. iquit.
verba sunt vocantis ad pñiaꝫ: ⁊ ad ꝯfessionem
inducētis. Et ad kaiꝫ dixit Gen̄. 4°. vbi ē Abel
frater tuꝰ: de qbꝰ dī de pe. di. pᵃ. §. deniqꝫ. vt per
spicue appareat neminē sine ꝯfessione a peccato
mūdari. Ab ipsiꝰ humani generis principio su/
mamus exordiū pctō prime trāsgressionis: ꝓmi
parentes corrupti: a dño sunt reqsiti de culpa: vt
pctm̄ qd̄ transgrediendo ꝯmiserant: ꝯfitendo de
lerent. Serpens aūt de culpa reqsitus non est: qꝛ
p ꝯfessionē nō reuocabat̄ ad veniam: kaim quo
qꝫ cū prime ꝓuaricationi: fr̄icidiū addidisset: si/
milr̄ a dño de culpa reqsitus est: sꝫ qꝛ supbus ca
piti suo pctm̄ suū ꝯfiteri noluit: indignus venia
iudicatus est: vnde in disꝑationis ꝓfundū mer/
sus est: duꝫ ait. Mea iniqtas maior est: q̄ꝫ vt ve
niam merear: vagusqꝫ ⁊ profugus exijt a facie
dei: significans eos q peccatū suū ꝯfiteri dissimu/
lant: diuine miseratiōis idignos haberi. S

SEcūdo obligati ad ꝯfessionē fuerūt hoīes:
lege mosayca. Unde ait Durādus nr̄ in sū/
ma: ꝙ tpe legis scripte: ipe deus magis innotue
rat hoī: ⁊ iam pontificē ꝯstituerat in terra: ⁊ ideo
hoīes mandauerūt ꝯfiteri vocalr̄ p sacerdotem:
generaliter tm̄: ⁊ indistincte: p determinationē sa
crificioꝝ: vñ dicit̄ Leui. 16°. ꝙ postq̄ꝫ sacerdos
⁊ pontifex mūdauerit sanctuarium: ⁊ taberna/
culum: ⁊ altare: tunc offerat hircum viuenteꝫ: ⁊
posita vtraqꝫ manu super caput eius: ꝯfiteatur
oēs iniqtates: ⁊ vniuersa delicta filioꝝ israel. Et
Leuitici. 26°. dī. Propter pctā sua affligant̄ do
nec ꝯfiteant̄ iniqtates suas: ⁊ maloꝝ suoꝝ recor
dent̄: qbus ꝓuaricati sunt in me: tūc orabunt ꝓ
iniqtatibus suis: ⁊ recordabor federis mei: quod
pepigi cū patribus eoꝝ. Numeri quoqꝫ. 5°. scri/
ptum est. Vir siue mulier cū fecerit ex oībus pec/
catis que solent hominibus accidere: ꝯfitebitur
peccatum suum. T

TErtio dico: ꝙ cōfessio est de lege ꝓphetica.
vnde dicit dauid ps°. 27°. Ex volūtate mea
ꝯfitebor illi. Et ps°. 31°. Dixi ꝯfitebor aduersū me
iiustitiā meā dño. ⁊ Prouer. 28°. dic̄ Salomō.
Qui absconderit scelera sua: non diriget̄: qui au
tem ꝯfessus fuit: ⁊ reliquerit ea: misericordiā ꝯse
quet̄. Et ecclesiastici. 4°. dicit sapiēs. Presbitero
humilia aīam tuam. Et. 17°. iteꝝ inquit. Ante
mortē ꝯfitere peccata tua: ⁊ ibidē viuēs ⁊ sanus
cōfiteberis: ⁊ laudabis dñm: ⁊ glorificaberis in
miserationibus illius. Et scdi Neemie. 9°. dicit̄.
Filij israel ꝯfitebant̄ peccata sua: ⁊ iniqtates su/
as quater in die: ⁊ quater in nocte: ⁊ adorabant
dñm deū suum. Item cū Josue. 7°. dixit Josue.
Achor. fili mi da gloriā dño deo tuo israel: ⁊ con/
fitet̄ ⁊c. Rñdit ille. Vere ego peccaui dño dō isrl̄:
primi quoqꝫ Paralipo. 16°. hētur. Cōfessio pec
catoꝝ: ⁊ magnificētia bonoꝝ coram illo. Et Job
x°. c°. sui libri inqt. Loquar in amaritudine aīe
mee: dimittā aduersum me eloqum meuꝫ: dicā
deo: noli me ꝯdēnare. Et. 30. c°. eiusdē libri iteꝝ
dicit Si abscōdi q̄si hō pctm̄ meū: ⁊ abscōdi ini
quitatē meam: qs mi tribuat auditorē: ⁊ Esaie.
43°. scriptū ē. Narra si qd debes: vt iustificeris.
⁊ 52°. eiusdē libri. Solue vincula colli tui capti
ua filia sion: scilicet in confessione. ⁊. 58°. Si ab
stuleris de medio tui cathenam: scilicet per con/
fessionem: orietur in tenebris lux tua: ⁊ tenebre
tue erunt sicut meridies. ⁊ Treno. 2°. capl̄o. Ef/
funde sicut aquam cor tuum in conspectu
dei scilicet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

dei.s.per cōfessionē. ⁊ Osee.13°. Colligata est ini/
quitas ephraim:abscōditū est peccatū ei⁹: dolo/
res parturiētis veniēt ei. ⁊ Osee.14°. dicit. Red/
demus vincula labiorū nostrorum.quarti quoqꝫ.
Regum.5°.c°.cuilibet peccatori dr. Vade ⁊ laua/
re septies i iordane:⁊ recipiet sanitatē caro tua
atqꝫ mūdaberis.

Quarto dico:ꝙ cōfessio est de lege euāgelica
atqꝫ diuina. Vñ est sciendū: ſm sctm̄ Bo/
na.in.4°.di.17ª.ar.p°.q.2ª.⁊ Alex.ꝺ ales in.4ª.
pte sūme:in tractatu de cōfessione:ꝙ cōfessio con
uenienter est instituta in lege euangelica:ꝑpter le/
gis gratie pfectionē:que ad similitudinē legisla/
toris:idest xpi:oñdit humilitatē exercendā a sub
ditis ipsius legis:iuxta illud Matth.xj°. Disci/
te a me:qꝛ mitis sum:⁊ humilis corde. Maior
aūt est humilitas ꝯfiteri homini:ꝙ̄ soli deo. Vñ
Vgo de sancto victore ait. Plus facit q̄ suo hu/
miliatur propter dñm:ꝙ̄ qui ipsi dño humilia/
tur:ꝑpterea confitemini alterutrū peccata vr̄a:
hec ille. Itē est instituta ꝑpter diuinā reconcilia/
tionē:que fieri debebat humano arbitrio median
te. Et ideo cōfessio fit homini:ut hō sit iudex:⁊ ar
biter iter peccatorē:⁊ deū. Arbiter aūt talis debꝫ
esse:qui possit apponere manū in vtrūqꝫ. Talis
ho esse nō potuit:quousqꝫ deus hō factus eēt: vñ
Job q̄: talē mediatorē non videbat: dicebat sui li
bri.9°.c°. Nō est q̄ vtrūqꝫ valeat arguere:⁊ ma
num suā ponere in ambob⁹. Igit hō deificatus
datus est nobis mediator:⁊ arbiter xp̄us:qui sa/
cramentū cōfessionis instituit. Cōfessio enim pro/
ut est sacramentū:nō fuit i lege scripta veteri:ni/
si in figura:qñ scilicet sacerdotib⁹ data est auctori
tas discernendi inter leprā:⁊ leprā:ac inter sctm̄
⁊ pphanū:licet aūt xp̄us preceperit peccatorib⁹
dicens Matth.4°. Penitētiā agite:in quo itelli
gitur digna satisfactio:pro peccato: q̄ debet fieri
arbitrio sacerdotis. Ad qd̄ requirit necessario cō
fessio:tamē expresse nō reperit in euāgelio:ꝙ eis
mādauerit dicēs.cōfitemini.qd̄ fecit:ſm sanctū
Bona.vbi.s̄.q.3ª.qꝛ vt qdā dicūt:sufficit medi/
co exponere medicinā egroto. Quia igit cōfessio
sacramētalis que ē aīe medicina:dꝫ esse volunta
ria:⁊ nō coacta. Jō dñs solū etiā insinuauit:ipā
relinquēs in volūtate egrotātis. Et hoc est qd̄ di/
cit Vgo de sācto vic.i li°.de sacra. Medicis di/
xit:ut curarēt:sed infirmis nō dixit:ut ad medi/
cos curandi cā ꝯuenirent. Et hoc qꝛ certū eē vo/
luit:ꝙ egroti libēter salutē quererēt:⁊ se curādos
offerrēt:si medicos inuenirēt:hec ille. Itē qꝛ con/
fessio est iterabilis:⁊ totiens quotiēs qs cōfitetur
legitime accipit indulgentiā peccatorū:iō nō in/
stituit eā expresse:ne ex ei⁹ verbis daret peccatori/
bus materia recidiuādi:expresse aūt ꝓcepit ꝺ ba
ptismo. Joānis.3°.qꝛ nō est iterabilis:⁊ tātum se/
mel pcipi pōt. Possum⁹ quoqꝫ dicere:ꝙ Chri/
stus deus ⁊ hō: ꝓcepit ꝙ hoīes cōfiterent. Pri/
mo implicite:ut dicūt oēs theologi in.4°.di.17ª.
marie Ric.noster ibidē.ar.2°.q.pª.⁊ hoc fuit:qñ
ꝓcepit leproso mūdato:dicēs Matth.8°. Vade
oñde te sacerdotib⁹:⁊ idē habet Luc.17°. Scdo
hoc idē fecit explicite:qñ discipulis dedit ptātē iu/
dicādi in foro cōsciētie. Nam promisit Petro:se
daturū huiusmodi potestatē: Matth.16°.di. Ti
bi dabo claues regni celor. Et qdcūqꝫ ligaueris
sup terrā:erit ligatū ⁊ in celis:⁊ qdcūqꝫ solueris su
per terrā: erit solutū ⁊ in celis. Quā potestatē po
stea dedit illi expresse post resurrectionē suā dicēs.
Pasce oues meas. Joā.21°. Similiter etiā dedit
oībus alijs aplis di. Joā.20. Accipite spm̄ scm̄
quorū remiseritis peccata:remittunt eis: ⁊ quor
retinueritis:retēta sūt. Si ergo dedit hāc ptātem
Petro:aplis:⁊ discipulis. Ergo dedit:⁊ oib⁹ suis
successorib⁹:ſm Sco.⁊ Ric.in.4°.di.17ª. Cum
ergo papa sit successor Petri:epi ꝟo sint successo
res aplōr:ceteri ꝟo sacerdotes successores sint di
sciplōr:sicut dicūt pfati doctores:vbi supra:⁊ hꝫ
21ª.di.c°.in nouo.⁊.68ª.di.c°.quorum vices.⁊
ex.de sacra.vn.c°.vnico.§.p frontis.⁊ Host.idē
dicit.in ti.de tpib⁹ ordinationū.§.⁊ qualr. Ergo
oībus sacerdotib⁹:q̄ sunt:⁊ qui erūt:dedit xp̄s po
testatē absoluēdi:sꝫ spāliter ꝯcessa ē Petro:ut de
clararet:ꝙ a sūmo pontifice:ceteri iferiores hāc
auctoritatē recipiūt. Hic ē ꝙ ꝗuis hui⁹mōi au
ctoritas oībus sacerdotib⁹ collata sit:tñ non oēs
ipsam exercere pñt:qꝛ bonis respectib⁹ ab ecclia
est restricta. His ꝓsuppositis concludo: ꝙ qlibꝫ
xp̄ianus ex ꝓcepto diuino ⁊ euāgelico:obligat ad
cōfessionē:⁊ probat p fundamentū:qd̄ habetur
in iur. Nā cui ꝯceditur iurisdictio:⁊ ptās:etiā cō
cessa itelligit omnis res:sine qua ipa iurisdictio:
bene:⁊ ꝯgrue ad impleri nō pōt:ut habet in.c°.
preterea.ex.de offi.dele.⁊.l.ij.ff.de iuris.om.iudi.
Facit ad hoc cm.venerabilē.extra.de elec. Itē cui
cōcedit ꝓncipale:cōcedit ⁊ accessoriū:vt proba
tur per.l.ad rē mobilem.⁊.l. ad legatū.ff.de pro/
cur.⁊ ff.si vsus fruc.pe.l.i.§.p°.⁊.ff. de serui rusti.
pre.l.ª.iij.§.qui habet.⁊.ff.ꝺ aqui.here.l.illō. Pa
tet hec regula. Nam si princeps dat iurisdictio/
nem alicui sententiandi malefactorē:ex conse/
qenti intelligitur dedisse ei auctoritatē:⁊ potesta
tem inuestigandi:⁊ cognoscendi:de maleficijs eo
rum. Quo pre supposito concludo:ꝙ cum chri/
stus dederit iurisdictionē:⁊ potestatem:ac aucto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ritatem plenariam apostolis: et eorum successoribus: iudicandi in foro conscientie peccata hoium. Et cum fecerit eos iudices consciarum: ut possint absoluere: et ligare. Matthei. 18°. di. Amen dico vobis: quecumqz ligaueritis etc. ergo tenentur ipsi sacerdotes si debent iudicare: prius cognoscere diligenter: oia crimina: et necessarias circumstantias peccatorum. Iudicantem enim oportet cuncta rimari. c°. iudicantem. 30ª. q. 5ª. Sed clarum est: q peccata communiter scire non possunt: nisi peccatores eis conscias suas aperiant: et reuellent: q ecclesia non iudicat de occultis: s3 Scotum in. 4°. disti. 15ª. ar°. p°. q. 4ª. vt etiam habetur in. c°. sicut. in fi. et. c°. tua nos. extra. de simo. et extra. de senten. ex comu. c°. a nobis. el. 2°. et. 32ª. di. c°. erubescant. et. 32ª. q. 5ª. c°. christiana. ergo necesse est: q peccatores reuellent sacerdoti peccata sua in iudicio sacramentali: scilicet confessionis. Et per consequens Christus instituens sacerdotes iudices animarum: ex consequenti precepit peccatoribus: ut eis crimina sua reuellarent. Confirmantur hec exemplo Lazari: quem resuscitatum tradidit discipulis soluendum. Ioa. xj°. vnde Augu. in lib°. de pnia. et ponitur de peniten. di. pª. c°. quem penitet. inquit. Lazarum de monumento iam suscitatum: obtulit dominus discipulis soluendum: per hoc ostendens potestatem absoluendi: pcessam sacerdotibus. Quito dico preceptum de confessione esse etiam de lege apostolica: quod habet Iaco. 5°. vbi dicitur. Confitemini alterutrum peccata vestra. Que verba exponens Ric. i. 4°. di. 17ª. dicit: q apostolus innuit confessionem faciendam sacerdoti: q pauloante hec verba premisit. Infirmatur quis ex vobis inducat psbyteros ecclesie. Et ibidem Ric. ait. q apostolus intellexit confessionem esse necessariam ad salutem: q concludit: ut saluemini. Similiter. 2°. Petri. 3°. dicitur. Satagite imaculati: et inuiolati: inueniri in pace: scilicet per confessionem: vt inquit glo. et. p°. Ioa. p°. dicitur. Si confiteamur peccata nostra: fidelis et iustus est deus: vt remittat nobis peccata nostra: et mundet nos a peccato nostro. Dicit autem Scotus in. 4°. di. 17ª. q apostoli hoc preceptum nunqz predicassent: siue fecissent: nisi illud expresse in mandatis a domino Iesu christo habuissent. Dicit autem Ugo de sancto vic. in lib°. de sacramentis. Ipsi medici: q negligentes in sua curatione egrotos inuenerunt eos ad salutem querendam: et admonitione sua excitauerunt: et precepto attraxerunt. X

Sexto et vltimo dico: q confessio est de pcepto legis canonice. Unde de peni. di. pª. in. c°. vide. dicitur. Quisquis eos: qui conscius tibi es alicuius erroris: quanto tempore errasse te nosti: tanto tempore humilia teipsum ad deum: et satisfacias ei in confessione pnie: et in. c°. ecclesia. ea. di. dicitur. Ecclesia xpi est non habens maculam: neqz rugam aut aliquid istiusmodi. Qui ergo peccatorum aliqua sorde maculatus est: non potest de ecclesia xpi appellari: nec xpo subiectus dici: possibile est autem ut quomodo ecclesia: que prius rugam habuit: et maculam: atqz immunditiam: postea restituta est: ita peccator recurrat ad medicum: idest ad confessorem: q non habent opus sani medico: s3 male habentes: vt curet vulnera ipsius: et sit de ecclesia: que est corpus xpi. et in. c°. secunda. ea. di. dicitur. Secunda post naufragium tabula est: culpam simpliciter confiteri: Facit ad hoc cm. deus diffinitionem: et. cm. si peccatum. et. cm. quem penitet. et. cm. quomodo. et di. vnde. §. alij. econtra dicit Ambrosius: q nemo potest iustificari a peccato: nisi illud confiteatur. Ambrosius etiam in quodam sermone. xlc. et ponitur. de peni. di. pª. §. ecce. alias. c°. inquit scriptura dicit. Dic tu prius iniquitates tuas: ut iustificeris. Quibus verbis ostenditur q nunquam meretur iustificari: qui in vita sua noluit confiteri. Facit ad hoc. cm. si cui. e. di. Y

Et sciendum est q ex his preceptis tenetur quilibet peccator pfiteri omnia peccata sua mortalia. Unde si scienter: vel vnum peccatum mortale dimittetur: aut circunstantiam necessariam: mortaliter peccaret contra preceptum: et confessio eet inutilis: et probatur hoc: fundamento philosophi in. 7°. phisicorum dicentis. Tot modis se habet vnum oppositorum ad reliquum: quot reliquum ad illud. Patet regula. Nam si quis recedens ab vno loco ad alium: fecerit mile passus: fm vltimum potentie sue: certum est q si vult retrocedere ad primum locum a quo motus fuerat: necesse est q retrocedendo faciat et mile passus: fm vltimum potentie sue: q si deficeret in vno solo passu: clarum est: q non attingeret ad priorem locum a quo recesserat. Cum igit vt inquit Augu. in quodam sermone. Quot peccata quisqz facit per consensum: tot passibus a paradiso se elongat et recedit: necesse est q volens redire ad paradisum: retrocedat p confessionem: omnia peccata sua mortalia annilando: aliter si vnum solum dimittat: quod sibi non displiceat: non poterit ad pfiam celestem ptingere. Ideo dicit Beda in quodam smone. Quid pdest: q tota ciuitas custodiatur: et vnum foramen per qd hostes intrent relinquatur. Aliam similitudinem possumus adducere. Nam ponamus q ho heat mile apostomata in corpore: et oia faceret p medicinam curari: preter vnum: adhuc pp illud solum in intimis: et secretis

ptibus corporis occultatū: moreret. Si x̄o educe
retur sanies illi⁹ cū alijs: saneret. Sic in proposito
est de peccatore habēte multa apostemata peccati
mortal: q nō sanat: nisi oīa p cōfessionez detegat
cōfessori: vñ notandū est s3. b. Tho. in. 4°. di. 15ª.
ar. 3°. q. 3ª. ꝛ i. 3ª. pte. q. 86ª. ar. 3°. ꝛ. s. Bona. i. 4°.
di. 15ª. ar. p°. q. 2ª. ꝛ Ric. ibidē. ar°. p°. q. 6ª. ꝛ Ale
xan. de alesi. 4ª. pte sūme: in tractatu de pñia in
generali: q ad hoc ut pñia sit vera: necesse ē q sit
integra de oībus peccatis: nemine remanēte. Nā
dei pfecta sunt opa. Deute. 32°. Sed pfectū est cui
nihil deest. 3°. phisico. Cum ergo remissio pecca
torum sit opus misericordie diuine: ad pfectionē
ei⁹ requirit: q oīa simul remittat. vñ Augu. i li°.
de pñia ait. Quedā ipietas ifidelitatis ē: ab illo q
iustus est: dimidiā spare veniā. Facit ad hoc d̄ pe.
di. 3ª. c°. sunt plures. ꝛ. c°. pñiaz. ꝛ de pe. di. 5ª. c°.
vltimo: vbi dr. Falsaz pñia esse cōstat: cū spretis
pluribus: de vno solo pñia agit: aut cū sit agit de
vno: ut tamē nō discedatur ab alio. Et idē habe
tur in. 4°. sen. di. 15ª. c°. penul°. ꝛ in. §. his aucto
ritatib⁹. de pe. di. 3ª. ꝛ. Confirmant ista per ea q̄
habent in. c°. maiores. ex̄. de bap°. vbi dicit. Do
minus totū hoiez saluū fecit in sabbato: vbi glo.
inquit. Nihil reputat actū: du3 aliqd superest ad
agendum. 7ª. q. pª. c°. nihil. ꝛ. 38ª. di. c°. que ipis
facit ad hoc q snia ex parte non pōt valere: ꝛ ex
parte sic. l. in hoc iudicio. ff. fami. her. Facit ꝛ ad
hoc. de cōuer. cōiu. c°. placet. in glo. arm. etiam ad
hoc: q2 non valet aliquid fieri pro parte: nisi totū
fiat. l. in cause. ff. de pcu. ꝛ. l. iij. ff. pro dere. ꝛ. l. cu3
hij. §. si pretor. ff. de transac. ꝛ conse. di. 2ª. c° com
perimus. Nec liberatur pignus si solu3 pro par
te debiti satisfiat. C. de distrac. pigno. l. quādiu. Et
qui aliquid d3 facere: nō liberatur faciendo solū
pro parte. ff. de verbo. obli. l. in executione. §. pro
parte. Ex quibus concluditur: q peccator debet
satisfacere deo per confessionez de omnibus pec
catis suis: ut eni3 ait Hiero. de pe. di. pª. c°. cōuer
timini. Solo peccato retēto in cōfessione: diaboli
filij sumus. Et ad pdicta facit qd dicit in. c°. defle
at. de reg. iu. s. q in vno deficiens: factus est omni
um reus. Ideo Augu. de pe. di. 5ª. c°. consideret.
ait. Caueat penitēs: ne verecūdia duct⁹: diuidat
cōfessionez: ut diuersa diuersis velit sacerdotibus
reuellare: ꝛ vnū dicat vni: ꝛ aliđ alteri: q2 hoc est
se laudare ꝛ ypocrisi3 ondere: ꝛ semp venia ca
rere: ad quam frustra se sperat peruenire. Et su
pradicta oīa cōfirmantur per pceptū Inno. ter
tij: factū in cōcilio gnali: qd habet de pe. ꝛ remis.
c°. ois vtriusq3 sexus dicēs. Ois vtriusq3 sex⁹ fide
li cū ad ānos i discretōis puēerit: oīa sua sol⁹ pctā
semel in anno fideliter cōfiteatur proprio sacer
doti: ꝛ iniunctam sibi penitentiam studeat pro vi
ribus adimplere. Scdm autem glosam: ꝛ docto
res: quis dicitur habere ānos discretionis commu
niter in septem annis: ꝛ quando est doli capax: ꝛ
malicia supplet etatem. extra. de delic. pue. c°. pue
ris grandiusculis. quod est pm. cm. Et sic omnes
tales tenentur ad confessionem: sub pena peccati
mortalis. Unde dicit seraphicus Bonauen. i. 4°
di. 17ª. parte. 2ª. in questionibus circa litteram.
q. pª. q quicunq3 crederet q ɔfessio nō est de ne
cessitate salutis: talis esset hereticus: vñ dicit Ri
cardus. in. 4°. di. 20. ar°. p°. q. pª in corpore q̄stio
nis: q quinq3 sunt essentialiter necessaria ad salu
tem. Primum: est efficax dolor de omnibus prete
ritis culpis. Secūdū est firmum propositum ca
uendi ab omnibus peccatis mortalibus in futu
rum. Tertium: est confessio vera ꝛ integra: quādo
adest facultas confitēdi. Quartum: est satisfactio
iusta pro posse. Quintum: quod cetera grata deo
facit est: qd ad hec omnia moueamur principali
ter amore dei: ꝛ non propter timorez seruilē. Z

Quod aūt dimittētes aliqd peccatū sint in sta
tu dānationis: audite duo terribilia exēpla.
Primū legitur i cronicis fratrū minorū: vbi ha
betur: q cū quidā ɔfessor nrī ordinis trāsiret cu3
socio: p quoddā castellū: ɔtigit q q̄dā mulier di
ues: ꝛ vana: a pdicto ɔfessore ɔfiteret. Cū aūt so
cius iuuenis colūbine simplicitatis: in quodā an
gulo oraret: vidit ab illa dña se cōfitente: tot buf
fones ab eius ora egredi: quot peccata ɔfitebat:
videbat isup quedā buffonē alijs maiorē: ꝛ hor
ribiliorē, pcedere sepissime: vsq3 ad os: deinde re
trocedere semp. Tandē vidit q dña illa absolutō
ne recepta a cōfessore: resuscepit in ore suo omēs
buffones: per ecclesiā saltantes: quos prius emise
rat. Post igitur recessum illius dñe: ille iuuenis
simplex: confessori dixit. Pater mi: sic: ꝛ sic vidi.
Qui cōfessor rei seriē itelligēs: videl3 q quot buf
fones illa emisat: tot culpas mortales ɔfessa fue
rat: ꝛ q maior buffo i ore retēt⁹: significabat ali
qd graue peccatū: qd illa p verecūdia ɔfessa non
fuerat. Stati iuit ad domū pdicte dñe: ut videret
si blādis vbis: ab ea posset illud peccatū extrahe
re: s3 inueniēs eā mortuā: ꝛ a diabolo suffocatam:
statim iuit ad ecclesiam: orauitq3 dominum: ut il
lius mulieris sibi confesse finem ei ostendere di
gnaretur. Quid plura? Ecce domina illa sibi ap
paruit valde horribilis: que cum esset cathenis
igneis circunligata: vlulato magno clamauit
dicēs. O me miserā: o me infelicem: o me deniq3
eternaliter a diuina iustitia reprobatam. Ecce

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

mi spiritualis pater ꝛ cōfessor: ꝙ oībus peccatis meis tibi cōfessis: vnū tñ ꝑ verecūdia reseruaui propter quod: nec illud: nec aliqđ aliorū a deo est mihi remissū: ꝛ propter hoc ad eternū ignē a diuina iustitia merito cōdemnata est. Aliud quoqꝫ exemplum simile legitur: sed vltra ꝑdicta dicitur: ꝙ ipsa mulier apparuit suo ꝯfessori sup vnū draconem sedēs: qui vndiqꝫ flāmā effūdebat: habebatqꝫ ꝑdicta mulier pro capillis lacertas terribiles: eius cerebrū pforātes: ꝛ in aurib⁹ suis igneas fulguris sagittas: ꝛ in oculis singulis raspos ignē emittētes: ꝛ eā terribiliter cruciātes. Circa collū autem habebat duos serpētes: qui eius verba ꝛ pectus: ac ipm collū dilacerabāt. Ad manus vero habebat duos canes rabidos: eas rodētes. Cūqꝫ interrogata fuisset a ꝯfessore: quare tali apparere rñdit. Iste draco q vndiqꝫ flāmā effūdit ꝛ me inflamat: ꝛ portat: est diabolus q me ne itegre ꝯfiterer induxit. Lacertas autē tā terribiles in capite patior: pro ornamētis capitis: ꝛ vanitatib⁹ factis Sagittas vero igneas in auribus: pro auditione detractionū: ꝛ vborū inhonestorū. Raspos aūt ad oculos patior horribiliter me affligentes: pro vanis ꝛ luxuriosis aspectib⁹. Serpētes vo ad collū: ꝛ ad vba: ꝑ lasciuis āplexib⁹: ꝛ ostēsiōe pectoris ac mamillaꝝ. Canes aūt rabidos ad man⁹ ꝑ tactib⁹ ipudicis. Et qa panē quē dab̄ dbebā paupib⁹: dedi canibus. A quibus oībus penis libera essem: si integraliter cōfessa fuissem. Quo exēplo patet: ꝙ de⁹ nō remittit peccata: nisi simul fuerit oīa ꝯfessa. Aliđ deniqꝫ legit exēplū: ꝙ vir qdā ꝛ vxor: nō valētes filium habere votum fecerunt gloriose virgini: ꝙ si filiū vel filiā eis impetraret: ad eius seruitiū illū alicui religioni mācipar ent Quid plura? Cōcipit filius ꝛ san⁹ parturit: qui cū adult⁹ esset: per parētes certior fact⁹ est: qualit cū deuouerāt virgini gloriose: qui stati effectus est monach⁹: mat aūt erat in elemosynis faciēdis ꝑcipua. Eo tpe ex voto quodā: marit⁹ cepit peregrinari. Interī vero mater filium spuriū peperit: quē stati ꝑ verecūdia occidit. Confitebat pluries: ꝛ sepius in āno eucharistiā sūmebat: nec tamē vnqꝫ ausa ē xpi vicario in cōfessiōe adulteriū perpetratū prodere. Tādem graui infirmitate pressa: a cōscientia fortiter stimulata: ꝙ adulterium reuellaret: decreuit potius mori sine peccati reuellatione qꝫ talē ruborē in ꝯfessione suscipere: ꝛ sic mortua: est. Quod sentiēs filius: cepit missas beati Grego. pro matre celebrare: quo celebrāte: apparuit corā eo quoddā valde terribile super altari: quo viso: ille in virtute sanguinis xpi cōiurauit illud: vt si bi diceret quid esset. Tūc mr illius monachi eiulādo clamauit. O fili mi: ego sū infelicissima mater tua. Cui ille. Mentiris. Cū eni mr mea multas faceret elemosynas: ꝛ sepissime confiteret: ac multotiens cōicaret: nequaqꝫ possibile est ꝙ sit dānata. Tūc mat duo vbera a duob⁹ serpētibus crudeliter cruciata: illi ostēdens ait. Scito fili ꝙ hec sunt vbera infelicia que tu suxisti: verūtamen eternis cruciatibus deputata sum: quia adulterium quoddam cōmissum: ex quo filiū spuriū peperi ꝛ occidi: nunqꝫ sacerdoti reuellare presumpsi. Quib⁹ dictis: fluctu ibi mario fetore: stati dispa ruit. O igitur fetidi peccatores: emūdate ab omnibus vicijs conscietiā vestrā: aliter nec dei gratiaꝫ nec beate ꝟginis sperate beniuolētiaꝫ. Nā legit ꝙ qdam maxima peccata cōmitebat: ꝛ tamē quotidie salutabat beatā virginē: sperās ex hac deuotione se saluādūꝫ. Quadam autē nocte apparuit ei beata virgo: ꝛ ante ipsam ibat quedaꝫ pulcherrima iuuenis: cū quodaꝫ vase pleno cibis delicatis ꝛ preciosis: coopertis quodam linteamine valde fetido ꝛ immūdo. Tūc beata ꝟgo hortabat euꝫ vt comederet de illis cibis ita delicatis. Ille vero stupefactus dixit: o dña: quō possū comedē: cū illa linteamina sint adeo fetida ꝛ immūda? Tūc btā virgo dixit. Sic tue salutatōes: ꝛ deuotōes: mihi nō placent: cū sint iuolute tot vicijs: ꝛ fedissimis peccatis: ꝛ abhominationib⁹: placerēt aūt si ꝯsciētia tua esset mūda ab oībus inquinamētis peccatorū. Quib⁹ dictis disparuit: ꝛ ille peccator cōsciētiā suā ab omni crimine per confessionē mūdauit ꝛ in deuotione beate virginis feruēti⁹ pseuerauit.

¶ Pars secunda: ꝛ vltima: de dispensatione cōfessionis.

PRo declaratione secūde partis. Queritur: nunqđ papa possit dispēsare cum aliquo: ne teneat cōfiteri: ꝛ rñdit beat⁹. Tho. in. 4°. di. 17ª. ar°. p° . q. pª. 2ª. 3ª. ꝛ 5ª. in corporib⁹ questionū: ꝛ solutionib⁹ argumētorū: ꝙ papa nō potest cū aliquo dispēsare: quin teneat cōfiteri oīa peccata sua mortalia sacerdoti xpiano. Et idē dicit Ricar. nr in ea. di. ar°. 2°. q. 7ª. ꝛ etiā habet in summa cōfes. li°. 3°. ti° . 34°. q. 34ª. ꝛ dicit Ricar. vbi supra: ꝙ circa cōfessioneꝫ possumus duo cōsiderare: videlicet circūstantiaꝫ ꝛ essentiā. Quātū ad circūstantiā tpis determināti ab ecclesia: quia hoc est de iure positiuo: iō papa potest dispēsare: ꝛ prolongare tempus confessionis: ex causa rationabili: quia in his que sūt mere de iure positiuo: ꝛ nō diuino: potest papa dispēsare. 82ª. di. c°. presbyter. Quātū vero ad essentiaꝫ confessionis: quia est de iure diuino: ꝛ de euāgelij precepto: vt supra probatuꝫ est: cōtra quod pa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

pa dispensare nõ põt:ut inqt Urbanꝰ papa in.c°. sunt quidã .25ª.q.pª.ideo papa nullatenus potest dispensare:ne aliquis teneatur confiteri. Aut enim talis cũ quo dispensatur:nõ habet facultatem cõfitendi:sed impossibilitatez:ꝛ tunc non indiget dispensatione. Si aũt seruare põt:ꝛ tũc tenetur seruare:nec dispẽsatio pape ipsuz adiuuare põt:qꝛ ut inquit Bernar.in.3°.de cõsideratione.c°.14°.cõtra rationẽ:non est fienda dispensatio. Nam papa positus est dispensatoꝛ in edificationẽ:non in destructionez. Et ideo cõcludũt oẽs theologi vbi.s.di 17ª.quartũ:ꝙ papa cũ tota potentia sua:nõ posset dispẽsare cũ aliquo:ut nunꝗ teneretur cõfiteri:nec sacramentũ cõfessionis anullare:qḋ ẽ iure diuino:qꝛ sicut vna spẽs nõ põt fieri altera ẜm naturã:ẜm philosophũ.ꝑmo Posterioꝛũ:utputa homo ĩ petraz mutari. Ita nec ius diuinũ:põt mutari in ius positiuum. Sz salua reuerẽtia Ric.ꝛ oĩum theologoꝛũ:dico ꝙ ĩ hoc ꝓcepto aliquis dispẽsauit. Nã plerosqꝫ vidi stetisse per tres annos:sine cõfessione:alios ꝑ qnqꝫ:alios per decẽ:alios per viginti:aut in trigita annos:qui nunꝗ cõfessi sunt:aut bene:qs nam dispensauit cũ illis? Non angelus:nõ papa:non legatus a latere:nõ episcopus:nõ sacerdos:nec quisqꝫ alius clericus:nõ etiã ipse deus. Sz quis fuit iste dispensatoꝛ? Rñdeant ipsi:dic mihi o infelix xp̃iane:qui tãto tẽpoꝛe sine confessione stetisti:qs dispensauit tecũ? Quare nõ es cõfessus? ꝛ statim dicet. Ego nõ fui cõfessus:ꝓpter luxuriã:qꝛ teneo concubinã:quã nolo dimittere. Alius dicet. Non sum cõfessus:ꝓpter auariciã:qꝛ nolo restituere vsuras:ꝛ male acquisita. Alius rñdebit. Sine confessione steti: ꝓpter discoꝛdiaz:ꝛ rancorem:qꝛ nolo parcere inimico meo:sed vindictam facere oĩno delibero. Cũ istis ergo dispẽsauit diabolus:sicut dispẽsauit cũ quadã iuuene:de q̃ legitur:ꝙ cũ cõmisisset incestũ:cũ fratre carnali:nũquã ipsum peccatũ cõfessa fuit:decepta a diabolo:qui cum illa dispẽsauerat. Cũ ergo fuisset moꝛtua:sine cõfessione ipsius peccati:post moꝛtẽ apparuit patri suo ð statu illiꝰ scire ðsiderãti:eratqꝫ ligata cathena ferrea ab illo demone:qui cuz ea dispẽsauerat:ꝛ exclamauit dicẽs Ve mihi:qa ꝓpter peccatũ tecum cõmissuz:sum sic crudeliter cruciata:ꝛ eternaliter dãnata:qꝛ nunꝗ illud cõfiteri volui. Et his dictis disparuit. Cuz luxuriosis igiẜ dispensat diabolus luxurie:cũ auaris diabolus auaricie:cũ iracũdis diabolꝰ odij:ꝛ discoꝛdie:o iniqua cõditio xp̃ianoꝛuz:o pertinacia dãnobilissima:o venenata sinagoga iferni:cur salutem vestrã cõtemnitis? Confitemini ergo:ꝛ agite penitẽtiam:qꝛ cõfessio instituta:est in remediũ salutis nostre:sine qua nullus adultus valẽs confiteri:ꝑueniet ad vitã sempiternã. Ad quã ꝛc.

¶ Dominica q̃rta in quadragesima:de cõfessionis excusatiõe:frequẽtatione:ꝛ reuellatione. Sermo trigesimustertius.

Eijce ancillam ꝛ filiuz eius. Gen̄. 21°.trãsumptiue ad Gal.4°.ꝛ in epistola occurrentis dñice. Multos sensualitas renuens ꝯfiteri:ꝛ diabolica suggestio a confessionis sacramẽto retrahit:falsis argumẽtationibus ostendẽs:nõ esse necessariã confessionẽ ad salutẽ: maxime per dictũ Ambro.sup Lucã. Qḋ habetur.de peni.di.pª.c°.petrus doluit.vbi dicit Petrꝰ doluit:ꝛ fleuit:qꝛ errauit:ut homo. Nõ inuenio qd dixerit:scio ꝙ fleuerit:lachrymas .n.lego:satisfactionẽ eiꝰ nõ lego. Ad hoc rñdit Alex. de ales in.4ª.parte sũme:in tractatu de cõfessione. Qḋ eo tẽpoꝛe quo Petrus fleuit:adhuc non erat publicatuz ꝓceptum de cõfessione facienda sacerdoti:vt ĩquit magister sen.in.4°.di.17ª. Nõ tamẽ Ambro.per illa verba voluit ostendere:ꝙ tanta possit esse cõtritio:vt deleat culpã:ꝛ penã sine cõfessione:ꝛ satisfatione:ita ꝙ hõ non teneatur ad cõfessionem:sed potius voluit significare: ꝙ lachryme cũ confessione sunt magne efficacie. Et sic expõit Ugo de sancto victoꝛe. Scḋo arguit diabolica suggestio:cõtra cõfessionẽ:per dictũ Chriso.ð pe.di.pª.c°.lachryme.dicens Lachryme lauãt delictũ:qḋ pudoꝛ ẽ cõfiteri rñdit: Alex. de ales vbi.s.ẜm sñiam Ugonis de sancto victore:ꝙ hoc intelligendũ est de lachrymis secretis:q̃ fiunt in confessione secreta:facta vni sacerdoti de peccato:qḋ est pudoꝛ ꝯfiteri in publico:vñ Gratianus.de pe.di.c° non ita.ait. Non ita intelligẽdum est:ut sine cõfessione oꝛis:peccata dicantur dimitti:sed sine publica confessione:secreta nãqꝫ peccata:secreta confessione:ꝛ occulta satisfactiõe purganẜ:hec ille. Tertio arguit cẽsualitas dicẽs. Nõ est necesse cõfiteri sacerdoti:nisi ad taxandũ pñiaz peccati. Deute.15°. Sed hoc sibi sufficiẽter põt taxare homo:si sit discretus:licet nõ sacerdos ergo nõ tenetur ad cõfessionez? rñdit Ric.in.4°. di.17ª.ar.2°.q.pª.ꝙ ille qui est nimis familiaris vni parti:nõ debet esse iudex in illa cã ex̃.de offi.ꝛ pote.in dele.c°.insinuante:qꝛ sicut dicit glosa ibidem. Familiaritatis affectio:veritatem impedire solet:ut inquit tertius in.c°. accusatoꝛes.el.3°. 3ª.q.5ª.vbi ð hoc plene per doctoꝛes. Homo autem est nimis famliaris carni sue:ꝛ eam nimis diligit:ꝛ ideo non est rationabile:ꝙ fit iudex in

illa causa in qua agendũ est de punitione: ⁊ ma/
ceratione corporis sui. Quapropter necessarium
est ipsum stare iudicio alterius .s. sacerdotis. Ne/
mo enim: debet esse iudex in causa propria: neq̃
arbiter. ff. de iurisdi. om. iudic. l. qui iurisdictioni.
⁊. ff. de iudi. l. iulius. ⁊. ff. de arbi. l. penultima.
⁊. C. ne quis in sua causa. l. vnica. ⁊ nemo debet eẽ
iudex: ⁊ pars: ut notatur in. §. itez obijcitur. 23ª.
q. 4ª. ⁊ per Hostien. ⁊ Inno. in. cº. dilectus. de pe.
⁊ per Archi. in. cº. iter querelas. 23ª. q. 4ª. vel po
test dici: q̃ confessio non solum ordinatur ad ta/
xationem pñtie: sed imo principalı⁹ ad susceptio
nem gratie diuine: ⁊ aliquam relaxationem pene
virtute clauium: vnde q̃ nullus habet claues in
foro conscientie: nisi sacerdos: ideo necessariũ est
confiteri sacerdoti. Quarto: arguit diabolica per
suasio per dictuz Augu. in. cº. magna. de peni. di.
pª. vbi. exponens illud psalmiste. Dixi cõfitebor
⁊c. ait. Voluntas: scilicet cõfitendi remuneratur:
non opus: ergo. ⁊c. rñdit Alexan. de ales vbi. s̃. q̃
licet cordis contritione peccata dimittantur q̃z
tum ad culpam: tamen confessio necessaria ẽ: q̃
deus non remittit peccata in contritione: nisi con
tritus habeat intentionem confitendi illa: vnde
dicit aposto. ad Ro. xº. Corde credit̃ ad iustitiã:
ore autem confessio fit ad salutem. Facit ad hoc
de peni. di. pª. cº. nõ potest. vbi inquit Chriso. cõ/
fessionem esse necessariam humane saluti: vnde
Grego. 8º. moral. inquit. Qui ꝓmereri vult q̃ð
expedit: debet malum confiteri quod fecit. ⁊ Am
brosius in. cº. non potest. de peni. di. pª. ait. Nõ po
test quisq̃z iustificari a peccato: nisi fuerit pecca/
tuz añ cõfessum. ⁊ Augu. ĩ liº. 5º. omeliarũ: ome
lia. 12ª. dicit. Quomõ nob̃ peccatoꝝ vulnera nũ
quã deesse possunt: sic ⁊ confessionis medicamĩa
deesse non debent. Non eniz ideo vult deus: ut cõ
fiteamur peccata nostra: q̃ ea ipe scire nõ possit:
sed q̃ hoc diabolus desiderat: ut inueniat quod
nobis ante tribunal eterni iudicis obijciat. Ideo
vult ut magis: defendere: q̃z accusare peccata
nostra velimus. E cõtrario autez deus noster: q̃
pius: ⁊ misericors est: vult ut ea confiteamur in
hoc seculo: ne pro illis cõfundamur postmoduz
in futuro: hec ille. Ideo bene dicunt verba propo
sita. Eijce ancillã: idest sensualitatẽ renuentẽ con
fiteri: vel diabolicam suggestionẽ: cõfessionem de
testantem: ⁊ filiũ eius: idest peccatũ .s. illud confi
tendo. Super quibus verbis: tres de confessione
cõsiderationes faciemus. Prima dicet̃. excusa/
tionis: Secunda frequentationis: Tertia reuella
tionis.

¶ Pars prima: in qua declaratur qui sint excu
sati a confessione: ⁊ quando. ¶

Pro declaratione ꝓme partis. Sciẽdũ
est s̃m omnes theologos in. 4º. sen. di.
17ª. q̃ omnes hoĩes mũdi tenẽt ad cõ
fessionẽ: si nõ sũt legitime excusati: ⁊ pz
per preceptũ positũ in preallegato. cº. omnis vtri
usq̃z sexus. de peni. ⁊ remis. vbi terminus ponit̃
vniuersalis .s. omnis. Qui autem totũ dicit: nihil
excludit: ut notatur in. cº. solite. de maio. ⁊ obe. Et
in. l. a procuratore. C. man. cũ similibus. Vñ non
intelligitur sicut quidã bestialis doctor exponebat
dicens. Noto ꝓmo. in verbo. oĩs vtriusq̃z sexus.
q̃ solum hermafroditus tenetur ad confessionẽ.
Preterea ibi ponit̃ vtriusq̃z sexus: ut includat
mares ⁊ feminas: Quis si posuisset tñmodo ma
sculinum sexum: tamẽ inclusisset etiã femininuz.
Nam masculinũ genus ꝯcipit femininũ. 17ª. q.
4ª. cº. si quis suadente. ⁊ de elec. cº. generali. libº.
6º. ⁊ de cõfe. di. pª. cº. omnes fideles. ⁊. ff. de lega.
2º. l. si ita. ⁊. ff. de verbo. sig. l. j. ad ostendenduz er/
go: q̃ omnes tenentur: taz masculi: q̃z femine ad
cõfessionez: voluit ponere terminos particularis/
simos. Ideo dicit Ric. noster vbi. s̃. ar. 2º. q. 4ª.
Q̃ð etiam papa tenetur ad cõfessionem facien/
dam sacerdoti xp̃iano. Si enim esset cõfessio so/
lum de iure positiuo: non teneret̃ de necessitate: q̃
par in parem non habet impiuz. cº. innotuit. de
elec. ⁊. cº. iferior. 21ª. di. l. ille a quo. §. tempestiuũ.
ff. ad trebel. ⁊. l. nam ⁊ magistratus. ff. de arbi. ⁊
ideo non potuisset obligari per suos predecesso/
res. Si ergo solũmodo papa fecisset preceptũ de
cõfessione: ipse nõ esset obligatus ad eã de necessi
tate. Quia princeps est solutus legibus. l. ꝓnceps
ff. de legibus. sed bene de congruitate deberet illaz
seruare: vt dicitur in. l. digna vox. C. de legibus. ⁊
l. ex imperfecto. C. de testa. verum q̃ confessio est
de precepto diuino vt sup̃ visũ est: ideo papa te/
netur ad eam de necessitate. Quantũ vero ad de/
terminationem temporis ordinatam a concilio
generali: tenetur de cõgruitate: q̃ ut dicitur. 25ª.
q. pª. in. cº. cõfidimus. ⁊. cº. iustitie. Justitie ac ra
tionis ordo suadet: ut qui a successoribus deside/
rat mandata sua seruari: predecessoris sui ꝓcul/
dubio voluntatem ⁊ statuta custodiat. ¶

Similiter dicit Ric. vbi. s̃. q̃ si confessio esset
solũmodo per preceptum ecclesie: non tene/
rentur ad eam infideles: quia ad ecclesiã non per
tinet iudicare: de his, qui nunq̃z susceperũt sacra
mentum baptismi: ut inquit aposto. pª. Corın. 5º
⁊ habetur. 45ª. di. cº. qui sincera. ⁊. cº. de iudeis.
xjª. q. 3ª. cº. inter verba. vnde dicit Ric. in. 4º. di.
17ª. ar. 2º. q. pª. q̃ vicario xp̃i con fuit cõcessa di/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

recte potestas super illo qui sacramentum baptismi non suscepit: verum quia de precepto divino est confessio: etiam infideles tenentur ad confessionem faciendam sacerdoti xpiano: cui est concessa potestas a xpo deo et homine.

Verum cum divinum preceptum sit rationabilissimum: non obligat ad aliquid irrationabile: aut impossibile: quia ad impossibile nemo tenetur. ff. de reg. iur. l. impossibilium. Ideo ad observationem huius precepti: non tenentur illi: qui habent de non cofitendo aliquam de infrascriptis rationabilem excusationem: quapropter solent sex generationes assignari: excepte ab huiusmodi precepto: primi sunt illi qui non habent aliquod peccatum. Nam cessante causa: cessat effectus. c°. cum cessante. extra. de appella. cum similibus. Sed pro maiori declaratione. Queritur nunquid habens solum peccata venalia: teneatur confiteri: si nullum habet mortale: respondit Ric. in. 4°. di. 17ª. ar. 2°. q. 4ª. in solutione primi argumenti: quod homo non tenetur penitere de venialibus: eo quod simul possunt cum gratia dei stare: nam non privant hominem gratia dei: et possunt post hanc vitam remitti: et ideo per se non indigent de necessitate officio clavium: tamen per accidens: tenetur homo de illis penitere et confiteri: propter observationem statuti ecclesiastici: etiam si nullum habeat mortale. Alii quidam tamen dicunt: quod talis non tenetur ad dicendum sacerdoti aliquod peccatum veniale in speciali: sed tamen in generali: confitendo se peccatorem multorum venialium: hec Ricar. cum quo concordat beatus Tho. in ea. di. ar. p°. q. 3ª. in solutione tertij argumenti. et Petrus de taran. ibidem. ar. 4°. q. p°. et Alexan. de ales in quarta parte summe: in tractatu de confessione. Sanctus vero Bona. in. 4°. dist. 17ª. parte. 3ª. ar. 2°. q. pª. dicit. Cum queritur: an venialia debeant confiteri: Respondeo quod congruum est maxime viris perfectis confiteri peccata venialia: regulariter tamen non est necessarium: nisi in duobus casibus: videlicet propter dubium: et propter statutum: propter dubium: quando quis probabiliter dubitat: utrum sit veniale: vel mortale: tenetur. n. hoc casu confiteri aliter periculo se exponit: et agit contra conscientiam: et per consequens edificat ad gehennam. c°. lfas. §. porro. de resti. spo. cum similibus. Et ideo debet confiteri illud et relinquere iudicio sacerdotis: utrum sit veniale: vel mortale Nam in dubijs semper tutior via est eligenda. c°. matthe⁹. ex. de simo. Propter statutum vero tenetur quilibet xpianus semel in anno confiteri: etiam si non habet nisi venialia: hec ille. Si autem ulterius queratur: si aliquis esset tante puritatis: et perfectionis: quod non remorderet eum conscientia de aliquo veniali. Sicut fuit beata virgo Maria: an talis teneatur ad confessionem: Respondent theologi in. 4°. di. 17ª. quod hoc verisimiliter non potest contingere: quia non est inventa: nec invenietur: nisi una virgo Maria. Et scriptum est prime. Ioan. p°. Si dixerimus quia peccatum non habemus ipsi nos seducimus: et veritas in nobis non est Dicit autem ubi. s. Alexander de ales: quod si talis inveniretur: non teneretur confiteri: nisi ratione institutionis ecclesie: non dicendo tamen aliquid contra conscientiam: sed dicendo in generali se esse peccatorem: nec mendacium dicet: iuxta illud Proverbiorum. 20. Quis potest dicere: mundum est cor meum: purus sum a peccato: Unde potest quis se confiteri peccatorem: non ex culpa actuali: quam non habet: sed ex reatu culpe que precessit: saltem ex peccato originali. Ricardus quoque noster. in 4°. dist. 17ª. ar. 2°. q. 4ª. in solutione ultimi argumenti dicit: quod tali sufficeret dicere se non commisisse aliquod peccatum quod sciat: postquam legitime confessus est. Aliqui autem dicunt: quod cum carere longo tempore omni peccato: tam veniali: quam mortali: non possit homini convenire: nisi ex privilegio speciali: et statuta non se extendant: nisi ad ea que veniunt de lege comuni. 19ª. q. 2ª. c°. due sunt. §. lex vero. ubi dicitur: quod qui lege privata ducitur: nulla ratio exigit: ut a lege publica constringatur. Et simile habetur: extra de regula. c°. licet. Ideo secundum istos: talis non habens remorsum alicuius peccati: non tenetur ad confessionem: nisi eo modo quo supra scilicet presentando se confessori: unde dicit Ric. noster in suo quolibet. quod debet se representare sacerdoti: ut ovem suam pastor agnoscat: et ut eius conscientiam sciat: et sacramenta ecclesiastica secura conscientia ministrare ei valeat: et etiam ut ipse diligentius instruatur ab eo: et claves ecclesie venerando recognoscat: hec ille. Verum cum scriptum sit. ps°. 18° Delicta quis itelligit: ab occultis meis munda me domine. Nemo debet esse adeo temerarius: ut credat se nullum peccatum committere. Dicit enim Gregori. 3°. moral. Non solum mala que gessimus: sed etiam si qua sunt in nobis bene gesta timeamus: quia sepe in eius iudicio culpa esse deprehenditur: quod virtus ante iudicium putabatur. Et unde expectatur pia merces operis: inde sequitur iudicium eterne ultionis. Ipsa enim nostra bona operatio culpa nunquam caret: nisi hanc destrictius iudex in subtili lance examinis misericorditer pensset: hec ille. Ideo dicit auctor supplementi c°. de confessione: quod valde fatuus esset sacerdos: qui dicenti subdito maxime mundano: quod non commisit aliquod peccatum: et non aliter confitenti

ministraret eucharistiã. Si tñ quis in vitate esset sine aliquo crimine: nõ teneret ad ꝯfessionem: nisi eo modo quo supradictũ est: ut etiã dicit beat⁹ Tho. in. 4°. di. 17ª. art. p°. q. 3ª. F

SEcũdi qui sunt excusati: sunt amantes: qui nõ pñt mereri: nec demereri: sed sunt in statu in quo in amẽtia deuenerũt: ꝛ in eo itelligunt perseuerare: extra de bapt. c°. maiores. ad fi. vñ nec penitẽtiam: nec ꝯfessionem facere pñt: nisi lucida habeant interualla: seu ad propriũ redeant sensum. G

TErtio: excusant ab hoc precepto muti: ꝛ lo qui nõ valẽtes: qui fm Ric. in. 4°. di. 17ª. ar ti. 2°. q. pª. nõ obligant ꝯfiteri: nisi signo: vel nutu vel eo modo quo pñt. 26ª. q. 6ª. c°. qui recedunt. Illis aũt qui loqui possunt: ꝛ hñt sacerdotem pñ tem: nõ sufficit ꝯfessio per scriptũ facta: qꝛ q̄uis per scripturã possit manifestari delictu: tñ qꝛ voces sunt note earũ: que sunt in aĩo passionũ: prio Perier. Et principalr data est lingua: ad significãdum secreta cordis: in sacramẽto cõfessionis requirit determinat⁹ modus. s. act⁹ loquendi. qñ haberi põt: vnde Magister in. 4°. di. 17ª. c°. 4°. dicit. Docuit dñs corpali pñtia peccata ꝯfitenda nõ per scripturam manifestãda: nec etiã per nũcium. H

QUarto: excusant idioma nescientes: qui etiã fm Ric. vbi. s. nõ tenent cõfiteri: nisi per signum: ut muti: q̄uis aliqui dicãt: ꝙ tenent cõfiteri per interptem. Nam cum hoc nullo iure diuino: aut positiuo: sit ꝯstitutum: nõ videt tutũ plus artare cõfitẽtem: q̄ artet per ipa iura: qꝛ ut dicit Prouer. penul. Qui nimis emũgit: elicit sanguinẽ: trãsumptiue. 4ª. di. c°. deniq̄. Et ideo non tenent cõfiteri: nisi per signum: ut dictum est. Tñ si isti vellẽt ꝯfiteri per scripturam: vel per aliũ: ꝛ similiter muti: possunt hoc facere: ꝛ merebunt: vnde dicit Inno. in. c°. oĩs. de pe. ꝛ remis. sup verbo. solus. Surdus: vel mutus: vel eger: qui sine piculo loq non põt: vel qui est alterius lingue: q̄ cõfessor: potest cõfiteri per scripturã: vel per alium. I

QUinto: excusant illi: qui nõ sunt doli capaces: ut sunt coĩter pueri: infra septẽ annos ut notat glo. in. d. c°. oĩs. ꝛ etiam in. c°. p°. de delictis puerorũ. Comuniter ergo pueri: ꝛ puelle: qñ hñt septem annos: qꝛ sunt doli capaces: ꝛ discretionis: obligant ad cõfessionem: ut etiam notat i directoria iuris. li° p°. tit. 15°. §. 65°. Si aũt infra illos annos haberent discretionẽ: nõ excusarẽtur ab hoc precepto: cum possent mortaliter peccare ꝛ damnari. Exẽplum habemus in li°. dialogorũ. beati Gregorij de puero quinq̄ annorũ blasphemante deum: quem demones exportauerunt. Debent ergo parẽtes inducere pueros ad cõfessionẽ quando sunt dolicapaces: et dicit Scotus in. 4°. di. 17ª. ꝙ quando puer facit ista tria: vel vnum eorum: est obligatus ad confessionem ante septẽnium. Primo: quando respondet ad propositũ cum ratione. Secundo: quando intrans ecclesiã discooperit caput: ꝛ facit signa discretionis: ꝛ deuotionis. Tertio: quando verecundatur de malo aliis videntibus. Infantia nanq̄ regulariter iudicio caret. pª. q. 4ª. c°. placuit. ꝛ c°. sequẽti. Nam infans ꝛ furiosus equiperantur: qꝛ iudiciũ animi non habent. ff. ad. l. aqui. l. sed ꝛ si. §. igitur. ꝛ. §. sed ~~est furiosus~~. ꝛ. 15ª. q. pª. c°. illud. Unde etiam si homicidium committeret talis infans: vel furiosus: non imputaretur ei: vt in clemen. vnica. de homicidio. Et idem in dormiente. l. fi. ff. ad. l. cor. de sicca. Omnes igitur doli capaces contemnẽtes semel in anno confiteri: mortaliter peccant: tanq̄ transgressores: ꝛ violatores canonum. 8ª. dist. c° si qui sunt. Ubi dicit Grego. Peccatũ paganitatis incurrit quisquis: dum se fidelem asserit: sedi apostolice obedire contẽnit. facit. 8ª. q. pª. c°. sciẽdũ. ꝛ in. c°. nulli fas. 19ª. di. idem Greg. inqt. Nulli fas sit apostolice sedis violare precepta: sit ergo ruine sue dolore prostratus: quisquis apostolicis voluerit contraire decretis. Talis enim iam dam natus a sancta ꝛ apostolica ecclesia: sua inobediẽtia: atq̄ presumptione: a quocũq̄ esse nõ dubitatur: hec ille. De tali dicit saluator Matth. 18°. Si ecclesiã non audierit: sit tibi sicut ethnicus: ꝛ publicanus. Et ideo sic moriens sine confessione: debet cum bestijs sepelliri: ꝛ nõ in sacro. Unde refert Cesari⁹: ꝙ quidã nunq̄ cõfitebat: imo dicebat Stultissimus oĩũ mihi videtur: qui quod facit in secreto: alteri reuellat. Sed hec stulticia in caput suũ redundauit. Nam infirmatus ad mortẽ mortuus est sine confessione. Cum autem in sacro sepultus esset tanti auditi sunt in loco illo strepitus ꝛ terrores: vt solutus videret sathanas. Itẽ venerũt tempestates horribiles: omnia deuastantes. Cũq̄ homines ad ecclesiã pergerẽt: viderũt illum miserũ porrigentẽ brachiũ extra sepulchrũ quasi diceret. Extrahite me hinc: quia nõ sum dignus stare in loco sacro. Illi aũt strepitus: ꝛ terrores nunq̄ cessauerũt: donec illud maledictũ corpus canibus dederunt. K

SExto ꝛ vltimo: excusantur a confessione illi qui nõ habẽt sacerdotẽ cui cõfiteantur: quẽ tamen debent ꝛ tenentur inquirere. Ut dicitur in 4°. sen. di. 17ª. c°. non prius. Et illud Aug. in li°. de pe. quod ponitur. de pe. di. 6ª. in. c°. qui vult cõ

fteri. s. si deest sacerdos: proximo: vel socio fiẽda est
cõfessio. Intelligendũ est s̃m Ricar. vbi supra d
cõgruitate: nõ de necessitate. Valde enĩ est vtilis
talis confessio: etiam si nõ sit sacramẽtalis. Unde
recitat Cesarius: q̃ tẽpore quo ibãt xp̃iani vltra
mare ad passagium: accidit q̃ multis peregrinis
cum illis simul trãsfretãtibꝰ: adeo tempestas p̃ma
xima orta est in mari: vt omnes de vita desperarẽt
Tũc vnꝰ maximus peccator inter alios surrexit: et
corã oĩbus dixit. Audite me pro amore dei: et om
nes nolite perire. Credo enim certissime: q̃ ꝓpter
me tempestas sit exorta: quia maximus peccator
sum: sed rogo vos omnes: vt audiatis cõfessionem
meã: tũc ille cunctis tacentibus: tanta peccata di/
xit: et tam diuersa et horribilia: vt aures humane
horrerent audire. Audi mirabilẽ dei clemẽtiã: cõ
fessione facta: et ab oĩbꝰ audita: stati facta est tran
quillitas magna in mari: ita vt oẽs mirarentur: et
peruenerunt ad portum cum salute. Deus autem
de memoria singulorũ taliter illa peccata deleuit:
ac si nunq̃ aliquid sciuissent: nec audissẽt. Et ex
hoc miraculo orta est consuetudo inter marinari
os: vt in periculo mortis: si nõ habẽt sacerdotem:
vnꝰ alteri ꝯfiteatur. Recitat quoq̃ idẽ Cesarius:
q̃ quidam sacerdos occulte tenebat vxorem cu/
iusdã militis sue parrochie: p̃ ꝯcubina: quod cũ
dictũ fuisset militi: nõ statim credidit: nec sine su/
spictione fuit: nullũ tñ de hoc signũ sacerdoti: vel
vxori ostẽdit. Volẽs aũt caute inquirere veritatem
rogauit sacerdotẽ: vt iret secũ ad q̃dã secretũ col
loquium: qui cũ iuisset cũ eo: duxit illũ ad aliã vil
lã: in qua dmoniacꝰ quidã oĩa peccata: nõ vere cõ
fessa improperabat hominibus. Timẽs autẽ sacer
dos ne miles propter hoc adduxisset eũ: vt a dmo
ne de facto suo ingreret: stabulũ quoddã occulte
intrauit: et pedibꝰ serui militis prouolutꝰ: ipsũ hu
milit̃ rogauit: vt cõfessionẽ suã audiret. Facta au/
tẽ cõfessione ex corde: et penitentia petita: dixit ser
uus sacerdoti. Quicq̃d alteri pro cõsili peccato i/
iũgeritis: sit vr̃a penitẽtia. Quo facto: securior cũ
milite ad demoniacũ perrexit. A quo cũ miles q̃
reret: si demõ aliquid de sacerdote sciret: respõdit
demõ. Nihil mali de eo scio. Et cũ hoc dixisset: sb
iũxit lingua latina dicẽs. In stabulo iustificatꝰ est
Quod verbũ solus sacerdos intelligens: et virtutẽ
cõfessionis ac beneficiũ dei in se recognoscẽs: nõ i
gratus: seculũ deseruit: et in ordine cisterciensi intra
uit. Sed hic querit̃: nunq̃d ille qui non habet sa/
cerdotem: teneatur scribere peccata sua: et mittere
sacerdoti? Respondit Ric. in. 4°. di. 15ª. ar°. 2°. q.
5ª. in corpore q̃stionis: q̃ nõ quia hoc non inueni
tur institutum. Item quia immineret periculum

ne esset defectus in examinatione peccatorũ: quas
facere debet sacerdos: vt possit salubria cõferre re/
media. Itẽ quia faciliter posset fieri reuellatio ali
cuius criminis. Littere enĩ faciliter perdi possunt
aut per nũcium maliciose aperiri: aut per ignorã/
tiam nuncij: traddi illis quibus nõ mittunt̃: qui
eas aperirẽt. Item quia aliquis maliciosus sacer
dos: posset cõtra penitentẽ arguere per scripturam
suam: et eum vituperare. In absẽtia ergo sacerdo
tis: nõ tenetur quis confiteri laico: nec etiam sacer
doti per scripturam: aut nuncium: ratione ne/
cessitatis. Sed si faceret: esset superogatiõis. Hoc
enĩ casu sufficit cõtritio: cũ proposito cõfitẽdi ha/
bita opportunitate sacerdotis.

¶ Pars secunda huius sermonis: de frequẽta/
tione confessionis. s. vtrum quis teneat̃ plusq̃ se
mel in anno confiteri. II

PRo declaratione secũde partis. Queri/
tur: vtrum peccator in peccato mortali
existens: teneat̃ habita opportunitate
confessoris: suũ peccatum confiteri: sub
pena incurrendi aliud nouũ peccatũ mortale? Et
vtrũ homo teneat̃ plusq̃ semel in anno cõfiteri?
Ad quam questionem respondit Archidiac. in.
c°. ille rex. de pe. di. 3ª. et Inno. in. c°. oĩs. de pe. et re/
mis. di. q̃ illi qui statim nõ confitentur post pecca
tũ mortale commissum: habita opportunitate cõ/
fitendi nouum peccatum incurrunt. Et potest sic
argui pro eorum opinione. Magis tenetur ho/
mo prouidere saluti aĩe: q̃ corporis: quia anima
est preciosior corpore. c°. solite. de maio. et obedi. et
mors vnius anime: preponderat morti innume/
rabilium corporum. c°. si habes. 24ª. q. 3ª. sed si ho
mo habeat infirmitatẽ corporis mortalem: tenet̃
q̃ citius prouidere: aliter reputabitur homicida
sui ipsius: q2 qui potuit hominẽ a morte liberare:
et nõ liberauit: cũ occidit. c°. sicut dignũ. §. illi etiã.
de homi. Unde vt habet̃ in. c°. prouidendum. 83ª
di. Simachꝰ papa ait. Nõ est grãdis differẽtia an
mortẽ inferas vel admittas. Mortẽ enim lãguẽ/
tibꝰ probatur infligere: qui hãc cũ potest nõ exclu
dit. Ergo multo magis hoc est dicendum de infir
mitate mortali aĩe. Nec s̃m predictos doctores ali
quẽ excusat decretalis. oĩs vtriusq̃ sexus. de pe. et
re. quia ecclia intendit tp̃s artare: ꝓpter hominũ
negligẽtiam: et nõ ampliare. Sicut etiam ꝓhibet
ne quis vltra annũ in ex comunicatione perma
maneat. extra de hereti. c°. excomunicamꝰ el. p°.
§. qui autẽ. Tamen nõ prebet licentiã permanen/
di in excomunicatione vsq̃ ad illam horam. Alij
autẽ quidã theologi dixerũt illud: quod recitat sã
ctꝰ Bonauen. in. 4°. di. 17ª. parte. 2ª. ar°. 2°. q. 2ª.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ꝙ seculares ⁊ puri laici: nõ tenent̃ cõfiteri regulariter: nisi semel in anno: nõ occurẽte alia necessitate. Secus aũt in religiosis qui tenentur statim cõfiteri post lapsum in mortale. De clericis autẽ secularib⁹ videt̃ idẽ dicendũ: cũ tota eorũ vita sit tẽpus penitẽtie: ⁊ cultui diuino deputata. Sed dimittẽdo argumenta predictorũ doctorũ: adhereo opinioni Alexãdri de ales in. 4ª. parte summe: in tractatu de ꝯfessione: ⁊ Petri de taran. ac Scoti in. 4°. di. 17ª. ⁊ Ricar. nr̃i ibidẽ ar°. 3°. q. 6ª. ⁊ beati Thome ea. distin. ar°. 2°. q. 4ª. ⁊ etiam in p° suo quolibet. q. xjª. qui dicunt: ꝙ statim ex quo qs cõmisit peccatũ mortale: ⁊ de illo recordat̃: ⁊ non dolet: nec habet propositum de illo cõfitendi tẽpore suo: nouã culpã incurrit: q: ex quo culpa sua ei nõ displicet: placere videt̃. Et in hoc cõcordãt cũ predictis doctoribus. s. ꝙ quo ad propositum ꝯfitẽdi tp̃e ab ecclesia determinato: quilibet tenet̃ post lapsũ in mortale peccatũ: quando de eo habet memoriã: nõ autẽ tenetur statim cõfiteri: licet securius faceret ⁊ melius: si cõfiteret̃: ⁊ probat̃ sic arguendo. Quicunq: ommittit illud ad quod ex precepto tenetur opportũitate habita: mortaliter peccat: vnde iqt. b. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 87ª. ar°. p°. Illđ qđ sine temporis determinatione debetur: nisi statim soluatur: obligat ad peccatũ: vt probat̃ per cᵐ. eos de sen. exco. li°. 6°. ⁊. in. c°. cũ dilecti. de dolo ⁊ cõtumacia. ⁊. in. l. in omnibus. ff. de re. iu. Si igit̃ peccator statim post lapsum in mortale tenet̃ ad cõfessionez habita opportunitate ꝯfitendi: ⁊ nõ cõfitet̃: mortaliter peccat in illo instanti: in quo recordatur: ⁊ qua ratione peccat in hoc instãti eadẽ ratione peccabit in sequẽti: ⁊ sic sequeret̃ ꝙ multaimo quasi innumerabilia peccata mortalia cõmitteret in die: pro vna cõfessionis dilatione: qđ est inconueniens: ⁊ valde damnabile. Ex quo cõcludunt: ꝙ cum preceptum de cõfessione sit affirmatiuuz: non obligat nisi pro loco ⁊ tempore scilicet ab ecclesia determinato: scilicet semel in anno. Ad argumẽtuz autẽ incõtrariũ respondet̃: ꝙ per contritionem cum proposito cõfitendi tempore debito: homo statim sanat animã suam deo medicãte: de quo dicitur. Ps°. 146°. Qui sanat contritos corde: ⁊ alligat contritiones eorũ. ¶

Dicũt tñ p̱dicti doc. marie. Ric. Ale. ⁊. beat⁹ Tho. vbi. s̃. ꝙ lʒ cõiter qs nõ teneat̃ nisi semel in anno ꝯfiteri: tñ in qnqʒ casib⁹ obligat̃ qs ad ꝯfessionẽ: vltra predictuz tẽpus. Primo ratione statuti: quãdo qs vigore alicuius statuti seu ordinationis tenet̃ cõfiteri quibusdã vicibus in anno: sicut sunt communiter religiosi: ad talia eni͂ statuta obseruanda: obligant̃ sub pena mortalis: vel venialis peccati: sicut eos regula vel statutuz obligare intendit. Et idẽ dr̃ de voto: vt si quis vouisset ter vel quater in anno confiteri. Inquit enim de⁹. Ps°. 75°. Vouete ⁊ reddite domino deo vestro ⁊c. Secundus casus est ratione sacramenti: scilicet quando quis vult celebrare: siue eucharistiaz assumere: tenetur enim confiteri: si commisit peccatũ mortale: ⁊ habet opportunitatez confessoris: nisi forte de propinquo expectat alium cui deuoti⁹ ⁊ securius. cõfiteatur: sic enim expectãs communicare non prohibetur: si est vere penitens: vt iquit Ricard. vbi supra. Item suscepturus sacrũ ordinem: ante debet confiteri habita opportunita cõfessoris: vt dicit Petr⁹ de tarã. in. 4°. di. 17ª ⁊ Joãnes de neapoli idem. q. 6ª. ⁊ idẽ dicit Lãdul. nea. in predicta di. Quãdo vult sacramẽta ministrare vel aliquez actum solẽnem in ecclesia exercere: vt vt cantare euangelium: ⁊ huiusmodi ⁊. b. Tho. in p°. quolibet. Tertius casus est ratione periculi: qñ s. immineret verisimile periculũ mortis. Ut est tẽpore grauis infirmitat̃: pestis: guerrarũ: famis: nauigationis: itinerationis ad loca periculosa: ⁊ i mũlieribus tp̃e ꝓpiquo partui: ⁊ huiusmodi: q: Ecclesiastici. 18°. scriptũ est. Ante iudiciũ. s. mortis: interrogate ipsũ. s. per cõfessionẽ. Quartus casus est ratione dubij. s. qñ ꝓbaliter videt: vel dubitat amplius illo anno copiã sacerdotis habere nõ posse: vtputa si qs in aliquo peccato deliqt: de quo absolutio ad papã ptinet: ⁊ nũc habet copiã penitentiarij pape: ⁊ nõ putat ampli⁹ posse hr̃e in hoc anno: tenet̃ statiz cõfiteri: quia vt inquit poeta. Tp̃e qui reb⁹ vtitur ille sapit: ⁊ iterũ. Tp̃e cuncta suo quisqʒ peritus agit. Ait quoqʒ Boetius. Signat tempora propria singulis aptãs officijs de⁹. Quitus casus est ratione stimuli. s. qñ conscientiaz stimulat illico peccatũ esse cõfitendũ: ⁊ nõ potest deponi talis cõscientia: talis eni͂ tenet̃ ad cõfitẽduz q: omne qđ fit contra conscientiã: edificat ad gehẽnã. vt in. c°. per tuas. el. 2°. extra. de simo. Et hec oĩa ẽt habent̃ in sũma cõfes. li°. 3°. ti°. 34°. q. 69ª. In alijs aũt casib⁹ sufficit: ꝙ hõ sit cõtrit⁹ de peccato suo: ⁊ proponat cõfiteri tempore statuto: ꝙ si iterũ inopinate moreretur: iret ad locũ salutis. Tamen melius faciet statim cõfitendo: maxime si sit clericus: aut religiosus: vt dicunt predicti docto. ⁊ etiam Nicolaus de ausmo in quadriga. lib°. 2°. ti°. 7°. §. 2°. Debemus enim vitare omnem causã incidendi in mortale peccatum. extra de simo. c° matthęus. ⁊ de homicidio. c°. penulti. Vñ Ecclesiastici. 3°. dicitur. Qui amat periculuz: peribit in illo: dicit autem Gregori. in moral. Peccatum quod per penitẽtiam nõ diluit̃: mox suo pondere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

in aliud trahit. Jđ Aug. in ꝓſpo dicit. Remedia ꝯuerſiõis ad dñm: nullis ſũt ꝯtationib⁹ differẽda qui eni penitẽti idulgẽtiã ꝓmiſit: diſſimulãti diez craſtinũ nõ ſpopondit. Jđ dĩ Eccl. 5°. Ne tardes ꝯuerti ad dñz: ⁊ ne differas de die i diẽ. Exẽplũ hẽmus de Dauid: de quo Ambro. ait in apologia Dauid: ⁊ hĩ. de pe. di. 3ª. c°. ille rex. Ille rex tant⁹: ⁊ potẽs: nec exiguo qdem momẽto manere penes ſe delicti paſſus eſt ꝯſciam: ſꝫ prematura ꝯfeſſione: atqꝫ imẽſo dolore reddidit pctm̃ ſuũ dño. Idez q̊qꝫ Ambro. in li°. de peni. ⁊ hĩ. de pe. di. pª. in. c°. adam. inqt. Adam poſt culpã ſtatim de paradiſo deiecit de⁹: nec diſtulit: ſꝫ ſtatim ſepauit a delitijs: ut ageret pniam: hec ille. O peccator ꝯſidera: ꝙ ſi hñes vuln⁹ mortale: vel infirmitatẽ grauẽ: ſtatim quereres medicinã. Jđ cum aĩa tua ſit ꝑ mortale peccatũ letaliter vulnerata: debes ſtatim ad cõfeſſionis medicamẽtũ recurrere. Ait eni Iſido. lib°. 2°. de ſũmo bono. Cito corrigit̃ culpa: que cito cognoſcit̃: tardi⁹ aũt ſanat̃ vuln⁹: qđ iam putreſcẽtib⁹ mẽbris poſt lõgum tp̃s curationib⁹ adhibet̃: hec ille. Ideo ꝯſulo oĩb⁹ xp̃icolis: ut ſaltẽ tribus vel q̃ttuor vicib⁹: in anno fideliť ꝯfiteant̃. Et hec ſufficiat pro ſcđa parte nr̃i ſermonis.

¶ Pars tertia de reuellatõe pcõꝝ i ꝯfeſſiõe. N

Tertio dico: ꝙ tria gña peccatorũ ſũt in ꝯfeſſione reuellãda. ſ. Prĩo: peccatuz manifeſtũ: ⁊ publicũ. Scđo: peccatum occultũ: ⁊ ſecretũ. Tertio: peccatũ propriũ: ⁊ nõ alienũ: ut hĩ in ſũma ꝯfeſ. li°. 3°. ti. 34° q. 68ª. Primo igit̃ ſciẽduz eſt: ſm Alex. de ales vbi. ſ. ⁊ Petrũ de tarã. in. 4°. di. 17ª. ⁊ ſctm̃ Bona. ibidem pte. 2ª. art. 2°. q. 2ª. ⁊ Ric. ea. di. ar°. 3° q. 4ª. ⁊ beatũ Tho. ibidẽ. ar°. 2°. q. pª. ꝙ mãifeſtũ peccatũ: eſt ꝯfitẽdum. Prĩo ex pte ꝯfeſſoris cõfeſſionez audiẽtis: ut cognoſcat peccatuz: nõ ut hõ: ſed ut vicari⁹ dei. ſ. per teſtimoniũ cõſcie accuſantis: que eſt teſtis diuin⁹: ⁊ hoc fit per cõfeſſionem. Nõ enim ſufficit aliqd eſſe notũ iudici: niſi ſit ei notuz in forma iudicij: qꝛ ut dĩ in. c°. iudicet. 3ª. q. 7ª. Iudex dꝫ iudicare ſm allegata: ⁊ ꝓbata: ut etiã hĩ in. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. preſi. Et iđ opꝫ cõfiteri peccatũ: quantũcũqꝫ publicum fuerit. Secundo: ex parte cõfitentis ut iuſtificetur. Quantũcũqꝫ enim aliqs ab aliq̊ accuſet̃: nõ ꝓpter hoc iuſt⁹ iudicat̃: ſꝫ magis iniuſtus. Sed qñ hõ ex cõtritione accuſat ſeipm: tũc exercet opus iuſtitie: iuxta illđ Prouer. 18°. Iuſt⁹ in ꝑncipio accuſator eſt ſui: ut ergo q̊ſqꝫ iuſtificet̃: ⁊ dignus recõciliatione eccľie cõprobet̃: quantũcũqꝫ peccatũ ſuũ ſit publicũ: neceſſaria tñ eſt in cõfeſſiõe ꝓpã accuſatio. Scđo principaľr dico: ſm Alex. Bona. ⁊ Ric. vbi ſ. ꝙ pctm̃ occultũ eſt ꝯfitẽduz. Prĩo ex pte ꝯfeſſoris. Nã ſatiſfactio iponẽda eſt pro pctõ: ſm arbitriũ ꝯfeſſoris. Et iđ neceſſe eſt: ꝙ pctm̃ occultũ illi reuellet̃: ut cognoſcat ei⁹ quãtitatez: ⁊ q̃litatẽ: vt poſſit ſuare illud qđ dĩ Deu. 25°. Pro mẽſura delicti erit: ⁊ plagaruz modus: ut ẽt hĩ in. l. ne qd ex naufragijs. ff. de incen. rui. ⁊ nau. Scđo ex pte ꝯfitent̃: ut q nõ erubuit i ſecreto peccare: nũc corã ꝯfeſſore reuellet pctm̃ ſuum cũ rubore. Nõ enim carnalis plus erubeſcit oculos hoĩs: q̃ȝ dei. Itez ut ꝯfeſſor ſciat ei ꝓuidẽ: de remedijs ꝯ pctm̃. Jđ iqt Boeti⁹ i p°. de ꝯſo. Si operã medicãt̃ expectas: opꝫ ut vuln⁹ detegas: vñ dĩ Oſee. 13°. Pctm̃ ei⁹ abſcõditũ: dolores ꝑturient̃ veniẽt ei. Quapp Oratius i epľa ad qntuz dicit. Stultoꝝ incurata pudor malus vlcera celat. O

Sed hic q̃rit̃: nunqd radices pctõꝝ ſint ꝯfitẽde: ⁊ ẽt tentatiões: ⁊ rñdit Alex. de ales vbi ſ. ꝙ nõ ſunt ꝯfitende: niſi q̃tenus ſunt volũtarie aliq̊ mõ: ut qñ ꝓcedunt ex ignorãtia affectata: ⁊ craſſa: tales radices pctõꝝ: vel qñ ex ĩfirmitate: q̃ cõplacet: ut ex ea hẽat̃ licẽtia: quedã peccãdi: vel ex aliq̃ culpa nr̃a ꝓcedũt dicte radices: ſeu tentationes: ⁊ hoc põt eſſe tripliť. Prĩo: qñ qs volũtarie ſe tentatiõib⁹ exponit: ut faciũt quidã qui vadũt ad ſpectacula: ut videãt mulieres: de qb⁹ poſtea tẽtant̃. Cõtra quos inquit Iob. 31°. c°. ſui libri. Pepigi fedus cũ oculis meis: ut nec qdẽ cogitarẽ de ꝟgine. Scđo: qñ tentationib⁹ nõ reſiſtimus: ſm nr̃az poſſibilitatẽ. Tertio: qñ ſine oĩ tentatiõe: quis exponit ſe peccato: ſi huiuſmodi expoſitio aliq̊ modo tentatio dicẽda eſt: vñ de pe. di. 5ª c°. cõſideret. inqt Aug. Sũt qui nõ ſoluz vincũtur: ſed vltro peccato ſe offerũt: nec expectãt tentationẽ: ſed ꝑueniũt volũtatem. Tertio: ꝑncipaľr dico: ſm ꝑdictos doctores: maxime ſanctũ Bona. ⁊ Ric. in. 4°. di. 21ª. ꝙ debem⁹ cõfiteri peccatũ propriũ: nõ alienum. Et qlibet in cõfeſſione: dꝫ famã alterius cuſtodire quantũ põt: ſed ſuã conſciam purgare dꝫ. Et ideo ſi circũſtãtia que ducit in cognitionem ꝑſone: ſit de neceſſitate cõfeſſionis: ut qꝛ trahit in aliam ſpẽm peccati mortalis: puta ſi qs peccaret cum ſorore: vel cuz mr̃e: vel huiuſmodi: tũc dꝫ cõfiteri: ſꝑ tñ ſi põt occultãdo ꝑſonã meli⁹ q̃ȝ poſſit: puta ſi hẽat q̃ttuor ſorores: nõ noiando i ꝑticulari. Et idẽ dicit Alex. de ales vbi ſ. Si ãt nõ ſit de neceſſitate ꝯfeſſiõis talis circũſtãtia: debet dimittere eam: ne pctm̃ alteri⁹ prodat: vel petita licentia confiteat̃ alteri: aut ſuꝑiori: qui perſonam ignoret: cõcordat Petrus de taran. in. 4°. ſen. diſt. 21ª. Si tñ quis exprimat perſonã bona intẽtione: non ut diffamet: ſed ut penitẽtiarius oret

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

pro eo: vel eius saluti provideat: nō peccat: sz me/
ret. 22ª. q. 5ª. c°. hoc videt. Dicit tñ Ric. vbi supra
q̄ debet ei dicere extra cōfessionē: sed ego nō con
denarem: eum qui in cōfessione diceret: ut apud
cōfessorem esset secretius. Et predictis cōcordat
glo. Ray. ut habet in sūma cōfes. li°. 3°. titu. 34°
q. 87ª. dicit etiā Petrus de tarā. vbi supra: q̄ et
qn̄ circūstātia est necessaria: τ nō pōt exprimi si/
ne piculo alterius: omittēda est: τ sufficit peccatū
dicere sine huiusmodi circūstātia: ut etiam habe/
tur in sūma cōfes. eo. li°. τ ti°. q. 67ª. Sed cōtra
hoc faciūt multi: qui in cōfessione: cum debēt re/
uellare peccata propria: publicant aliena: utputa
vxor dicēs peccata viri sui: τ mater filij: τ famu/
la dn̄e sue. Cōtra quos īquit David ps°. 31°. Di/
xi cōfitebor aduersum me iniustitiā meam dn̄o
Iniustitiā meā dixit: nō alienam: vestra ergo pec
cata dicite in ɔfessione: τ dimittite aliena: ut idul
gentiā a deo recipe mereamini. Qd̄ nobis cōce/
dat ipse misericors dn̄s. Amen.

¶ Eodez die post prādium: de cōfessoris electio/
ne: τ confessionis conditione: ac fructificatione.
Sermo trigesimusquartus.

Confitemini dn̄o qm̄ bonus: qm̄ i
seculū misericordia eius. ps°. 105°.
Solent cōtra diabolicas tētatio/
nes: decem τ octo dari remedia.
Primū est oratio: dicēte saluato
re Mat. 26°. Vigilate τ orate: ne
intretis in tētationem. Sup qd̄ inquit glo. Ille tē
tat: τ supat a tētatione: qui nescit orare. Scd̄m
est ieiuniū: dicēte David in ps°. Cum mihi mole
sti essent: induebar cilitio: τ humiliabā in ieiunio
aiam meā. Diabolus enim p̄ualet cōtra carni de
ditos: vt inquit angelus Raphael Thobie iunio
ri: Thobie. 6°. Tertiū: est elōgatio cause: qz remo
ta causa: remouet effect⁹. 2°. Phi. τ c°. cuz infir/
mitas. de pe. τ re. Ideo dī Eccl'. 21°. Quasi a facie
colubri fuge peccatū. Quartū: est resistentia in p̄/
mis motib⁹. Ideo inquit ap̄ls Jacob⁹ sue cano
nice. 4°. c°. Resistite diabolo: τ fugiet a vobis: τ
Hiero. in testamēto suo īquit. Lubricus est ser/
pens: τ nisi in capite teneat subito intrat. Et idez
ad Eustochiū ait. Nolo sinas cogitationes ma/
las intrare aīam tuā: sed duz paruulus est hostis
allide ad petrā: petra aūt est xp̄s. Ideo inquit Da/
uid in ps°. Beat⁹ qui tenebit: τ allidet paruulos
suos. Quintū: est humilitas. Naz retia paruulos
pisciculos nō retinent: patuit exēpluz de scō An
tonio: qui vidit in spiritu totuz mūdum laqueis
plenū: τ audiuit vocem de celo dicētem sibi: q̄ so
a hūilitas euaderet illos diaboli laq̄os. Eapp in

quit David ps°. 114°. Custodiēs p̄uulos dn̄s: hu
miliat⁹ sum: τ libauit me. Sextū: est fides dicente
dn̄o Mat. τ Luc. 17°. Si habueritꝭ tātam fidez
sic est granū sinapis: dicetꝭ huic mōti. Trāsi hinc:
τ trāsibit. Et ſm glo. p mōtez intelligit tētatio. Jō
ad Hebre. xj°. dī. Sācti per fidem vicerūt regna.
Septimū: est cogitatio passiōis xp̄i. Inqt. n. Gre
go. in moral. Si passio dn̄i ad memoriā reuocet
nihil est adeo duruz: qd̄ nō equo aīo tolleret: vn̄
xp̄s in forma crucifixi apparēs cuidā fr̄i n̄ro: di/
xit ei: q̄ qn̄ tentaret aspiceret ei⁹ plagas: τ subito
libaret: ut hr̄ in ɔformitatib⁹ scī Frācisci: fructu
9°. τ ɔformitate. 9ª. Octauū: est ɔsideratio remu
nerationis: que dat his qui resistūt tētatiōib⁹. De
qua Jacobi. p°. dī. Beat⁹ vir qui suffert tētatio/
nē: qm̄ cum pbat⁹ fuerit: accipiet coronā vite: quā
repromisit deus diligētib⁹ se. Et de hoc hr̄ exēplū
in vitis patrū: de illo iuuene discipulo cuiusdā scī
patris: qui hn̄s ab eo in mādatꝭ: ne vnꝗ iret dor/
mitū: nisi pri⁹ habita ab eo bn̄dictiōe. Quodam
sero ad ip̄m pgēs inuenit eū soporatū. Demon āt
ei ter suggessit: ut iret dormitū: absqꝫ alia bn̄dicti
one. Cui ille nunꝗ ɔsēsit: vn̄ predict⁹ scūs pater
visionē talē habuit. Nā post illas tres tētationes
a discipulo suo supatas: vidit tres fulgētissimas
coronas de celo descēdere: τ sup caput illi⁹ se fir/
mare. Vn̄ expgefactus: τ ab illo interrogās: qd fe
cisset: τ cogitasset ipo dormiēte. Cognouit q̄ pp il
larum triū tentationū supationē: tres illas coro/
nas meruerat. Nonum: est inuocatio nōis Jesu:
nā Marc. vlt°. ipse dn̄s ait: de fidelibus suis. In
noīe meo demonia eijciēt. ꝛc. τ Luc. x°. dixert ei
discipuli. Dn̄e: in noīe tua demonia subijciuntur
nob. Decimū: est deuota salutatio bt̄e virgis dicē
do. Aue maria. ꝛc. vel: Maria mr̄ gr̄e: mr̄ misi/
cordie: tu nos ab hoste ptege: τ hora mortis susci/
pe. Ut enim hr̄ in miraculis ipsi⁹ btissime virgis
demones effugiūt hoc audiētes. Undecimū: ē ali
cuius scī: vel scē: deuota inuocatio: vn̄ dī Job. 5°.
Voca in celis si est: q rn̄deat: τ ad aliquē scōꝝ cō
uertere. Duodecimū: est dicere hūc ✠siculū. De/
us in adiutoriū meū itēde: dn̄e ad adiuuādū me
festina: ut dicit Joānes cassiodorus: in. 2ª. collatio
ne abbatꝭ Isaac. Tertiūdecimuz: ē signo crucis se
munire: ut hr̄ i legēda scī Cypani τ Justine: τ ēt
i legēda scī Frācisci: ac Basilij: vn̄ ps°. 85°. ait p
pheta deo. Fac mecū signū in bonū: ut videāt qui
oderūt me: τ ɔfūdant. Et iō canit ecclia. Per si
gnū crucis de inimicis n̄ris: libera nos deus n̄r.
Quartūdecimū: est dicere deuote. Jesu fili David
miserere mei. Hoc enī dcō: cananea meruit a xp̄o
filie a diabolo liberationē: ut habetur Matthei

15°.Hoc etiam dicto stãtes in purgatorio sancti Patritij ab insidijs diaboli statī liberant̃:ut habet̃ in legẽda ipsius sancti Patritij. Quintũdecimũ est cõtinua exercitatio in bono opere:vnde Hiero.ad Rusticũ igt. Semꝑ aliquid boni operis facito:ut te diabolus inueniat occupatũ. Sextũdecimum ponit beatꝰ Hilarius pictauẽsis epũs dicens:se repꝑisse in scriptis sancti Clemẽtis pape discipuli btĩ Petri:ꝙ qñ aliquis hꝫ grauẽ tribulatiõem:si deuote dicit illum psalmũ:qui icipit. Saluum me fac deꝰ:cito liberabit̃. Que oĩa debent itelligi:si ꝑdicte oꝛones dicant̃ sine vlla supstitione. Decimũseptimuꝫ est cogitatio vltimi finis:vñ Eccl'.7°.dĩ. In oĩbus opibꝰ tuis memorare nouissima tua:⁊ in eternũ nõ peccabis. Decimũoctauuꝫ est ꝯfessio sincera: vnde Augu.ad here. ait. Cõfessio ẽ oppugnatrix demonum:pauoꝛ inferni:obstaculũ diaboli:hec ille. Quia etiaꝫ ipse maledictus diabolus est supbus. Ideo indignat̃:si qs eiꝰ suggestiones reuellet:iuxta illd̓ Eccle.27°. Qui reuellat secreta amici sui:ꝑdet euꝫ. Et sic dimittit tentare:ne per cõfessionẽ detegat̃. De qua cõfessione tractaturi:tres cõsideratiões faciemus in hoc sermone. Prima dicet̃ electionis.s.cõfessoꝛis. Scd̓a cõditiõis.s. ipsius ꝯfessionis. Tertia xᵒo fructificatiõis eiusdem.

¶ Pars prima:in qua declarat̃ qualis debeat eligi confessoꝛ.

Quattuoꝛ sunt necessaria in illo: q̇ dꝫ eligi cõfessoꝛ. Prima cõditio dĩ ptãtis. Ut.s. hẽat auctoritatẽ absoluendi. Nã ſm durandũ nr̃m i sũma.li°.p°.pte pª.di.pª. Ad absoluendũ i foro penitẽtie:tria regrunt̃.s.ꝙ cõfessoꝛ hẽat auctoritatẽ clauiũ:existens sacerdos. Et ꝙ habeat auctoritatis executionem: ⁊ ꝙ executio sit libera:⁊ nõ ligata. Excomunicatus.n.non põt ligare:nec soluere:capitulo.audiuimus.24ª.q.pª. Et ideo dicũt oẽs theologi:marie Tho. ⁊ Ricar.in.4°. di.17ª.ꝙ qlibꝫ tenet̃ ꝯfiteri ꝓꝓꝛio sacerdoti:vt patet expꝛesse in capitulo.oĩs.de peni.⁊ re. Alienꝰ.n.sacerdos absoluere non põt:nec ligare.capitulo.placuit.d̓ peni.di.6ª. Dicit̃ aũt ꝓꝓꝛius sacerdos quo ad hoc non solũ parrochianus:sed etiã qlibet habẽs auctoꝛitatẽ absoluendi:vt declarat̃ in sũma confessoꝛ.li°.3°.ti°.34°.q.38ª. Et dicit Ricar. ⁊ Tho. vbi supꝛa:ꝙ ꝯfessus alicui habenti auctoꝛitateꝫ absoluendi:nõ tenet̃ postea iterum cõfiteri eadeꝫ peccata ꝓꝓo parrochiano:ut patet i extrauagãti Joãnis.22.que incipit. Uas electionis. Est ergo sciẽdum:ſm Alex.de ales in.4ª.parte sũme:i tractatu de cõfessione:⁊ scm̃ Bona.in quarto.dist.17ª.parte.2ª.ar°.p°.q 2ª.⁊ Ricar.eadẽ di.ar°.3°.q.pª.⁊ Panoꝛ.in.d.c°.oĩs.⁊ cardinalẽ in clemẽtina.dudũ.de sepul.ꝙ ꝓꝓꝛiꝰ sacerdos multipliciter ⁊ varie accipit̃. Primo eni papa in toto mũdo est cuiuslibet ꝓꝓꝛius sacerdos:quia est caput totius ecclesie.c°.quãto.⁊.c°.inter coꝛporalia: de trãsla. De quo Isi.li°.7°.Ethimo.c°.12°.⁊ habet̃ in.c°.cleros.ver.pontifex.21ª.di.dicit. Põtifex pnceps sacerdotũ est:vel dicitur esse q̃si via seq̃ntiuꝫ Ipse enim summus sacerdos : ipse pontifex maximus nuncupatur. Ipse eni efficit sacerdotes ⁊ leuitas: ⁊ oẽs ecclesiasticos oꝛdines disponit. Et quod vnusquisqꝫ facere debet ostẽdit.⁊c. Secundo:cuiusqꝫ est propꝛius sacerdos summus penitẽtiarius pape:vt dicit Anto.de butri.in.d.c°.omnis in verbo.propꝛio sacerdoti.de officio autem summi penitẽtiarij ⁊ aliorum penitentiariorum notat Jo.an.in cle.romani.de elec.⁊ in.c°.p°.de tem.oꝛ.li°.6°. Tertio:est ꝓꝓus sacerdos minoꝛ penitentiarius pape:in curia romana:vel vbicunqꝫ ei cõmittatur per ipsũ papã:cui incũbit ꝓuidere saluti oĩum fidelium.9ª.q.3ª.c°.cũcta per mundum. ⁊ in pꝛohemio sexti. Quarto: legatus pape in sua legatione.c°.p°.de offi.le.cũ ibi nota.vnde in tota prouĩcia sua potest quoscũqꝫ absoluere :tanqꝫ ꝓprius sacerdos. Quito:vicarius pape argumento capituli primi.de offi.vi.⁊ in.c°.officium. de offi.archiep̄.Et melius in.c°.inter cetera.de offi. oꝛd. Sexto:vicarius legati:vt in dictis caplis. Et intelligit̃ cum papa hoc cõcedit.c°.nihil.de offic.le. Septimo:penitẽtiarius legati:cũ ipse legatus habet potestatem constituendi penitẽtiarios :per iura supꝛa allegata. Octauo:oĩs cui a papa cõmittitur:vbicunqꝫ cõfessiones audire est oĩum:pꝛoprius sacerdos.2ª.q.6ª.c°.de cetero. Nono:archiepiscopꝰ dũ visitat est propꝛius sacerdos suoruꝫ suffraganeorum:⁊ eos absoluere potest.c°.nostro de peni.⁊ re. Decimo:episcopꝰ in tota sua diocesi.c°.inter cetera.de offi.oꝛ.⁊.c°.p°.⁊.c°. quoniã.eodẽ ti°. Undecimo:archip̄sbyter ecclesie cathedralis.c°.officiũ vbi glosa.de offi. archip̄. Duodecimo:generalis vicarius ep̄i:qui potest audire omnes de diocesi:argumento in.l.cuꝫ pretoꝛ.ff.de iudi. Tertiodecimo:pꝛesbyter parrochialis in tota sua parrochia.c°.2°.de parro. Decimoquarto:omnes habentes auctoritatem a pꝛedictis:auctoritatem committendi habentibus:possunt absoluere tanqꝫ propꝛij sacerdotes: dummodo ipsi alias non sint icapaces istius auctoritatis: ſm ꝙ declarat Alexander de ales vbi supꝛa: ⁊ sanctus Bonauentura: ac Thomas.⁊ Ricar.in.4°.di.17ª. ⁊ Panoꝛmitanus in dicto.c°.omnis.de peniten.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

re.⁊ Archi.in.c°. plectis.45ᵃ.dist. Et ideo illi qui cõfitent̃ fratrib⁹ minoribus:⁊ predicatorib⁹: qui habent auctoritatẽ p̃ pͥuilegia sua audiẽdi cõfessiones: s̃m formã traditam in cle. dudum.§. statuim⁹.de sepul. nõ tenentur petere licentiam a suo parrochiano: licet Bern. glosator super.d.c°. omnis: dicat oppositum. Que glosa postea per Clementem quartum: tanq̃ omnino falsa:⁊ erronea fuit damnata: in quodam priuilegio indulto fratribus minoribus:⁊ predicatoribus: quod incipit. Quidam temere. Et fuit determinatum in eo: q̃ illi quibus a superioribus: puta episcopis:⁊ huiusmodi: committitur auctoritas audiẽdi cõfessiões: possint eas audire: etiã ipsis parrochianis sacerdotibus inuitis:⁊ cõtradicentibus. Et hoc idẽ tenet. Joan.an.in.c°.si episcopus.de pe.li°.6°. Dicunt autem predicti theologi: maxime Alexãder Tho.⁊ Ricard. vbi supra: q̃ quando alicui sacerdoti committitur auctoritas audiendi confessiones alienorum parrochianorum: non fit aliquod preiudicium ipsis parrochianis. Eo q̃ iurisdictionis potestas: nõ est alicui commissa in fauorẽ suum: sed in vtilitatem plebis: ⁊ ad honorem dei. Quintodecimo: dicitur proprius sacerdos ille: qui est electus ab eo qui habet auctoritatẽ eligendi sibi confessorem prouidum:⁊ idoneum: vt sunt episcopi:⁊ abbates exempti: quibus permittitur a iure sibi eligere cõfessorem.c°.ne pro dilatione.de peni.⁊ re. Et idem dico de confessore electo a quocunq̃ habente auctoritatẽ eligẽdi: a papa: vel ab alio: qui potest eã dare. Sextodecimo: dicitur proprius sacerdos: quilibet parrochianus sacerdos omnium vagabũdorum: qui in ei⁹ parrochia voluerũt confiteri: s̃m predictos doc. Dicuntur autem vagabũdi: illi qui nõ habent domicilium certum: vel habitationem: s̃m glosam:⁊ Bartho.in.l.dies.§.p̃tor.ff.de dam.infec.⁊ Pano.in.c°.fi.de foro.compe.⁊ probat̃ per legem labeo.ff. ad muni.⁊.l.heres absens.ff.de iudi. Et idem dicendum est de illis qui domicilio suo relicto nauigãt: vel iter faciunt: querentes quo se cõferant ad habitandum.ff.ad muni.l.eius.§.si qs domiciliũ Et idẽ dicit Panor.in.d.c°.oĩs. De scolarib⁹ mercenariis: stipendiariis:⁊ huiusmodi: qui in aliqua parrochia: morãt̃ licet ibi nõ cõtraxerĩt domiciliũ Quia poterũt absolui ab eo sacerdote parrochiali: in cuius parrochia habitant de presenti: quando cõmode non possunt adire proprium sacerdotem. argumẽto in.c°.fi.de parro. Et idẽ tenet gl.in cle.p°.de p̃ui.⁊ Panor.in.c°.cũ contingat.de foro compe. Quod intelligendum est: quando per maiorem partem anni ibi steterunt: vel stare intẽdunt. Nam tales efficiuntur de foro:⁊ ecclia il'i⁹ ad quem accedunt: argumẽto legis.si longius.§. p°.ff.de iudi. Et idem dicit Inno.⁊ Hostiẽ.in dicto.c°.omnis.de pe.⁊ re. De peregrinis:⁊ viatoribus: ac mercatoribus: discurrentibus hinc inde. Quia si alicubi morantur per annũ: vel per maiorem partem anni: presertim tempore quo tenẽtur confiteri:⁊ maxime quando in pascate non declinant ad domũ sui loci. Quia tunc non videntur ibi habere domiciliũ: vbi est eorum domus: quo ad sacramenta: sed vbi habitauerũt per maiorẽ partem anni.c°.questi sunt.16ᵃ.q.pᵃ. vel vbi deliberauerunt habitare.dicto.c°.fi.de parro. Et argumẽtũ ad p̃dicta in.c°.ad apostolice.de deci. Et etiam quando nõ intendissent ibi habitare per tãtum tempus: sed habitatio:⁊ conductio domus esset illis prolõgata: sine fraude sua vltra pascã: vt dicit Inno. vbi supra. Si vero per tale tempus ibi morã nõ traxerint: vel morari non intendãt: nõ poterunt a sacerdote illius parrochie absolui: nisi licentiã habeãt super hoc ab ep̃o: vel a parrochiano suo: aut ab alio: qui possit eam prestare. Dicũt autem quidam: q̃ quãdo ep̃s: vel parrochianus: dant alicui licentiam peregrinandi: vel itinerandi videnẗ etiam dare licentiã confitendi:⁊ alia sacramenta suo tempore recipiendi. Sed Innoc. vbi s̃.dicit.q̃ tuti⁹ ẽ vt semp petat̃ licẽtia ĩ p̃ticulari d̃ ɔfessione:⁊ de aliis sacramẽtis. Illi ãt q̃ in diuersis locis morant̃ eq̃lit̃: aut in diuersis castris h̃ñt domiciliũ: nec apparet qd̃ sit p̃ncipale: licẽ Hosti. dicat q̃ tuti⁹ est petẽ licẽtiã ab vtroq̃ ep̃o: vel parrochiano: in cui⁹ iurisdictõe morant̃. Tñ alij dicũt q̃ possũt ɔfiteri illi parrochiano: ĩ cui⁹ parrochia se ĩueniũt: t̃pe ɔfessiõis fiẽde: argumento capli.ex p̃te.de foro ɔpe.⁊ facit glo.ĩ.l.ij.C.vbi d̃ crimi.agi. Oportet q̃ dicit quemcũq̃ cõuenire posse: vbi degit ⁊ moratur. Q.Q.

Notãdũ ẽ aũt s̃z Pan.⁊ Host. ac alios canonistas ĩ.d.c°.oĩs.⁊ theolog. maxie Tho.in.4°.di.21ᵃ.ĩ expositõe l're.⁊ sctm̃ Bon.ĩ.4°.di.19ᵃ.ar° 3°.q pᵃ.q̃ ĩ q̃busdã casib⁹: põt q̃s ɔfiteri alteri: q̃ proprio sacerdoti. Et quando proprius sacerdos est indiscretus.c°.placuit.de peni.dist.6ᵃ.sed hoc facere debet cũ licentia.dicto.c°.omnis.de peni.⁊ re. Quã licentiã si p̃prius sacerdos nolit dare: potest s̃m Hostien. vbi supra ad alium ire.c°.licet de regula. Vel vadat ad superiorẽ: vt eũ ad dãdã licẽtiã cõpellat: aut ipse illã tribuat.c°.nullus de iure patro. Siliter si q̃s sciat p̃priũ sacerdotẽ eẽ hẽticũ: vl' scismaticũ: aut excõicatũ: põt ab alio ɔfiteri: nec videt̃ teneri ad petẽdam licẽtiã ab eo cũ etiam locutio cũ talibus p̃hibeat̃.c°.cũ excõi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

cato.xjª.q.3ª.Et idem est dicēdū:si esset interdi
ct⁹:vel suspēsus.Quia nemo potest plus iuris in
aliū trāsferre:q̄ȝ ipse habet.cº.nemo.de regu.iur.
liº.6º.Siliter si quis cognoscat suū ꝓpꝛium sacer
dotē:esse fragilē ad malū:hoc est pronū:ad pecca
tū:qd̄ habet cōfiteri.Et videt ex cōfessione ꝯrisi/
militer piculuȝ iminere ipsi ꝯfessori:vel sibi.Aut
scit ipsum esse sollicitatorem ad maluȝ:siue igno
rātem:aut reuellatorē cōfessionum.Vel qñ pecca
tum qd̄ vult cōfiteri:est cōmissum cōtra ipsum
cōfessorem:vel suos.In his ⁊ silibus casibus:qñ
ꝓbabiliter iminet piculuȝ ꝯfitenti:vel ꝯfessori:de
bet petere licentiā ab ipso:ꝯfitendi ab alio.Si aūt
parrochianus p̄dictā licētiam dare nolit:sicut te
neť.Talis pōt nō obstāte cōtradictione ipsius:al
teri ꝯfiteri.Quia priuilegiuȝ mereť amittere:qui
cōcessa sibi abutiť potestate.cº.licȝ.de regula. Et
hoc intelligiť:qñ alium ꝓpꝛium sacerdotē hēre nō
pōt.Et si nullū qui eum absoluat inueniat:est co
ram deo excusat⁹:sicut ille qui nō habet copiā sa/
cerdotꝭ.Nec in hoc trāsgrediť preceptū ecclie:qa
precepta iuris nō se extendūt vltra charitatē:ꝭm
oēs theologos.Dicūt tñ coiter doctores:ꝙ quādo
quis nō pōt hēre aliuȝ sacerdotē:⁊ iminet neces/
sitas ꝯfitendi:ꝯfiteri debet peccatū suū in genere:
sine eo:de quo posset piculuȝ iminere:ut habeť in
sūma ꝯfes.liº.3º.titu.34º.q.39ª.Siliter ꝭm Ric.
in.4º.di.17ª.in casu extreme necessitatis:qñ ali/
cui iminet piculum mortis:⁊ ꝓpꝛium sacerdotem
habere non pōt:quilibet sacerdos eum absoluere
valet ab oībus peccatis:⁊ casib⁹:atqȝ excoīcatio/
nibus:ut etiā tenet glo.in.cº.pastoralis.de offi.or
di.quā coiter sequunť doc.Et hoc probať per ca/
pitulū eos.de sen.exc.liº.6º.⁊ arᵐ.ad hoc.in.cº.si
presbyter.⁊.cº.seq.26ª.q.6ª.⁊ in.cº.fures.de fur.
Dūmodo talis sacerdos nō sit excoīcatus:aut he
rericus:vel ab ecclesia p̄cisus:ꝭm sanctuȝ Bona.
in predicta di.19ª.quarti. ℞

SEcūda cōditio confessoris:dicitur sanctita/
tis.Ille enim debet esse bone:⁊ honeste vite
cui⁹ misterio iustificanť impij:recōcilianť rei:sa
nanť in aīa infirmi:atqȝ spūalr resuscitātur mor
tui:vñ Aug.sup ps̄º.26º.ꝭmone.2º.ait.Talē esse
oportet sacerdotē dñi:ut qd̄ populus pro se apud
deū nō valet:ip̄e pro eo mereať impetrare:qꝛ scri
ptū est.Si peccauerit popul⁹ orabit pro eo sacer
dos.Si aūt sacerdos peccauerit:quis orabit pro
eo:ˀ quasi dicat nullus:vide textum ad hoc:in.cº.
fertur.§.vulnerato.pª.q.pª.vbi inter alia diciť.
Vulnerato pastore:quis curādis ouibus adhibet
medicinaȝ:ˀ Aut quomodo populū oratiōis clip/
peo tueať:qui iaculis hostiuȝ sese feriendū expo/
nit:ˀ Aut qualē fructū de se ꝓducturus est:cui gra
ui peste radix est īfecta:ˀ Maior ergo metuenda
est locis illis calamitas:vbi tales ītercessores ad
locū regiminis adducunť:q dei magis in se ira/
cūdiā ꝓducāt:quā per semetipsos placare debue/
rant.Qua ex re dicit Durādus in sūma:vbi.s̄.ꝙ
talis dȝ esse ꝯfessor:ut sit dign⁹ xp̄i minister:vnde
de pe.di.6ª.cº.qui vult scriptū est.Sacerdos cui
oīs offerť peccator:añ quē statuiť oīs lāgor:i nllo
sit iudicādus:qd̄ ī alio prōpt⁹ est iudicare.Iudi
cās eni aliū:qui ip̄e est iudicādus:ꝯdēnat seip̄m.
Cognoscat ergo se:⁊ purget ī se:qd̄ alios videt si
bi afferre.Ex qb⁹ v̄bis sumiť argumētū:ꝭm Du
rāduȝ:vbi.s̄.ꝙ existēs in mortali peccato:peccat
mortalr absoluēdo aliū:nisi p̄us peniteat.Prete
rea sacerdos in ꝯfessione debet aīas īstruere:doce
re:arguē:⁊ a peccato quātuȝ pōt reuocare.Ma
lus aūt:⁊ peccatis ipse inuolut⁹:quō hoc faciet:ˀ
Scriptuȝ est.n.Eccꝉ.14º.Qui sibi est nequā:cui
alij bon⁹ erit:ˀ De aīa sua modicum curās:multo
min⁹ curabit de aliena.Et iō sepe accidit:ꝙ ma
le dispositus accedēs ad ꝯfessorem maluȝ:multo
magis indisposit⁹ ab eo recedit.Imo qd̄ peius est
aliquādo penitēs ad tales cōfessores accedit:cuȝ
decem peccatis:⁊ reuertiť cum qndecim.Et sepe
ad ipsos vadūt aliqui bñ dispositi:⁊ cōtriti:q ab
eis deprauati reuertunť:incontriti:⁊ indispositi.
Quō.n.audebit aliū arguere de crie:ille q in eo/
dē:⁊ maiori est inuolut⁹:ˀ Cū dicat Hiero.in trā
situ suo.Quō p̄dicabit auarus de pauptate:ˀ Lu
xuriosus de castitate:ˀ ⁊ inuidus de charitate:ˀ Tu
igiť sacerdos:q vis eē fons:in quo sordidi debent
lauari:p̄us purifica teip̄m.Quia ꝭm Greg.Dif
ficile est fontē nō deturpari:in quo sordidus laua
tur.Tales ꝯfessores sūt:sicut aqua que quāto plu
res pānos imūdos lauat:tāto magis ipsa fedať.
Itē sicut cādella que quāto plus alios illuminat:
tāto magis seipsaȝ ꝯsumit.De ipsis q̊qȝ dici pōt
illud:qd̄ ait Augu.in ꝭmone epiphie.de iudeis.
di.Nō facti sīt sicut lapides a miliario:q viatori/
b⁹ aliqd ondūt:sed ipsi īmobiles ꝑsistūt.Et alijs
demōstrato vite fōte:ipsi ꝑsidi moriunť siccitate.
Nō solū aūt debet esse scūs ꝯfessor:⁊ sine peccato
mortali:sed in sanctitate solidus.⁊ firmat⁹:pp il/
la que audiunť in ꝯfessiōe.Et iō Ber.sup canti
cam:ꝭmone.18º.ingt.Tu frater cui firma chari
tas nūdum est:sed adeo tenera:⁊ arundinea:ut
omni cedat flatui.Qua fronte aliena vulnera
curare:aut ambis:aut acquiescis:ˀ Noli esse ni/
mis iustus.Sufficit tibi:si diligis proximum tu
um:sicut teip̄m.Nō enim salutem proximi debes
querere:in salutis proprie detrimentum:hec ille.

Propterea ab illo: qui est in peccato mortali nō debet quisq̄ hoc sciēs recipe sacramenta: nisi in casu necessitatis: aut qn̄ ab alio bono recipe nō valet Cuius ideo est: q2 ꝫm Durā. ꝛ Ray. ꝛ Tho. in. 4° di. 24ª. Quicūq3 in mortali crimine executionez alicui⁹ ordīs operat̄: mortaliter peccat. Et ex ꝯsequenti: qui ad hoc eum inducit: q2 digni sūt morte: nō solum qui faciūt ea: sed etiam qui ꝯsentiūt facientib⁹: ad Ro. p°. ꝛ. 86ª. disti. c°. facientis. ꝛ 2ª. q. pª. c°. notuz sit. ꝛ. 27ª. q. pª. c°. 2°. ꝛ de offi. de leg. c°. p°. Ideo saluator nr̄ dixit pharisæis ō muliere adultera. Qui sine peccato est vestrum: ꝑm⁹ in eam lapidem mittat Joā. 8°. ꝛ de pe. di. 6ª. c°. qui vult. Ex quo datur intelligi: q̄ qui vult alios corrigere: ꝛ eis pniam iniūgere: prius ab oī peccato mortali se debet mundare. c°. qui sine peccato. ꝛ. c°. iudicet. ꝛ. c°. in grauib⁹. ꝛ. c°. postulatus. ꝛ c°. sacerdotes. 3ª. q. 7ª. O igit̄ popule mi: talez elige cōfessorem: ut possis ab eo bene mundat⁹ recedere. Si enim esses vultū lauaturus: nō attramento illuz abstergeres: ut pulchrior fieres. Nec si mare esses trāsiturus: eum qui nunq̄ in naui fuerit pro ductore recipes. Nō ergo debes malo cōfessori aīam tuā cōmendare: sicut nec ouez lupo cōmendares: nec qualliā: siue coturnicez accipitri: nec leporem cani: nec ebrioso vinū: nec guloso ferculum delicatū. Unde vulgariter dicitur. Nō dare el bon bochone in mane del gioto. Naz mali cōfessores: nō ex charitate ꝯfessionis audiunt: nec salutem aīaꝝ querūt: sed honores: ac cōplacentias. Et qđ peius est pecunias: bursas euacuātes: aut ad malū sollicitātes absoluūt: a quib⁹ nō possunt absoluere: nō faciunt ꝯsciam de grauissimis peccatis mortalib⁹: vnde hodiernis tēporibus tāte vanitates: tot ꝯcubinarij: tot vsurarij: tot male ꝯsuetudines: nisi propter supportationē maloꝝ ꝯfessoꝝ. O cōfessores: de manib⁹ vr̄is requirent̄ aīe pereūtiuz: vnde Aug. in li°. 50°. omeliaruz. omelia. 7ª. dicit. Si pro se vnusquisq3 vix sufficit in die iudicij reddere rōnem: qd de sacerdotib⁹ futurum est: a quib⁹ sunt oīum aīe requirēde. quasi dicat: male erit: vnde o bñdicte deus procedit: q̄ nō est aliquis: tam scelerat⁹: incorrigibilis: ꝛ obstinat⁹: qui nō inueniat cōfessorem. Profecto est: q2 tales mali cōfessores pn̄t dicere sibi ꝯfitenti. Domine quinq3 talēta tradidisti mihi: vnde dicūt ei: absorbeo te. Sāctuz ergo eligite confessorem: si vultis animas vestras sanctificare.

S

Tertia cōditio cōfessoris: dicit̄ claritatis. Debet enim hr̄e claritatem cognitionis: ꝛ scientie: ut dī in. c°. oīs. de peni. ꝛ re. ꝛ ibi glo. sup verbo sacerdoti. ꝛ glo. sup verbo. prouidum. in. c°. ne ꝓ dilatione. eo. tit°. vnde dicit Ric. noster in. 4°. d°. 18ª. art. 2°. q. 5ª. q̄ cōfessor absoluens scienter: vel ex ignorātia crassa: vel affectata: ab illis peccatis a quib⁹ nō pōt absoluere: peccat mortaliter. Nā Deut. 27°. scriptū est. Maledict⁹ qui errare facit cecum in itinere. Et ideo tales cōfessores exponūt se simili maledictiōi: que venit sup filios Heli. De quib⁹ scriptum est primi Reg. 2°. q̄ erant filij belial: nesciētes dn̄m: nec offm̄ sacerdotuz ad ppl'm. Ideo Aug. de pe. di. 6ª. c°. qui vult. ait. Caueat spūalis iudex: ut sicut nō cōmisit crimē nequitie: ita nō careat munere sciē: oportet enim ut sciat cognoscere quicqd debet iudicare. Judiciaria nāq3 potestas expostulat: ut qđ debet iudicare discernat: vnde glo. sup verbo. sciat. ait. Nō ignarus iudex esse dz: nisi habeat peritiā: ꝛ experimēta causaꝝ. Quod etiam patet in autētico: de iudicibus. in prin. colū. 6ª. Preterea ut dictum est: ad sacerdotem ptinet instruere subditos suos i lege: iuxta illud Aggei. 2°. Interroga sacerdotes legē. Sed nullus artez aliquā docere presumere deb3: nisi prius ipse didicerit. extra de elec. c°. cuz in magistrum. 59ª. di. c°. ordinatos 61ª. di. c°. miserum. ꝛ. 16ª. q. pª. c°. si clericat⁹. Difficilior aūt ars nulla est: aīaꝝ regimine: ꝛ ꝯsciaꝝ examine: ut dī in. c°. cum sit. de eta. ꝛ quali. Ideo inquit Gre. in pastorali. li°. p°. c°. p°. Nulla ars doceri presumit̄: nisi prius intēta meditatione discat̄: ab impitis ergo pastorale magisteriū: qua temeritate assumit̄: cū sit ars artium regimē aīaꝝ: hec ille. Ideo dī secūdi Paralip. 19°. Uidete quid faciatis: nō eni3 hoīs exercetis iudicium: sed dei: ꝛ quodcūq3 iudicaueritis in vos redūdabit: sit timor dn̄i vobiscum: ꝛ cūcta cum diligentia facite: ꝛ Leui. x°. dixit dn̄s ad Aaron. Preceptuz est sempiternū in generationes vestras: ut habeatis sciam discernendi inter sanctum: ꝛ pphanum: inter pollutū: ꝛ mūduz docentes filios israel oīa legitima mea: ꝛ Leuiti. 14°. dī. q̄ sacerdotes debebāt discernere inter lepram: ꝛ nō leprā. Ideo Aug. in. d. c°. qui vult. de pe. di. 6ª. ait. Qui vult cōfiteri peccata sua: ut inueniat grām: querat sacerdotem scientem ligare: ꝛ soluere: ne cum negligēs circa se extiterit: negligatur a deo: qui eum misericorditer monet: ꝛ petit: ne ambo in foueam cadāt: q2 si cecus ceco ducatuz prestet ꝛc. Mat. 15°. Luc. 6°. 36ª. di. §. ut itaq3. ꝛ 38ª. di. c°. que ipsis. ꝛ de peni. di. 6ª. §. qđ aūt. ꝛ de renū. c°. post trāslationem. ꝛ de eta. ꝛ quali. c°. cū sit. ꝫm enim Alex. de ales. Scire soluere: atq3 ligare: est scire illi ostēdere: que requirunt̄ ad absolutionem a peccato: ꝛ ligare cū penitentia cōpetēti: vnde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

vñde Durandus noster vbi.s.⁊ Ric.in 4°.dist.
18ª.dicit:ꝙ sacerdos in quãtũ deputatus est ad
celebrandũ diuinum officiũ:tantũ debet habere
de grãmatica:ut sciat congrue:⁊ bene verba pro
ferre:⁊ ꝙ intelligat saltẽ ad litterã quod legat.In
quantũ vero est minister sacramentorũ:scire te/
netur que sit cuiuscũqꝫ sacramẽti materia:⁊ for/
ma.Debet etiam nosce modum dispensandi.In
quantũ vero est doctor:tenet̃ scire fidei erudimẽ
ta.In quantũ vero est iudex in foro cõscientie:te
netur scire discernere:inter peccatũ:⁊ peccatũ:sal/
tem in illis peccatis:q̃ sunt notoria:⁊ penitentem
ad salutẽ dirigere.In alijs vero peccatis:de qbꝰ
etiã sapiẽtes dubitãt:simplex sacerdos debet ha
bere tantã scientiã:ꝙ sciat de his saltẽ dubitare:⁊
remittere penitentẽ ad cõsiliũ sapientioris.Nã
difficile est scire omnẽ materiã restitutionũ:cõtra
ctuũ:suspensionũ:⁊ huiusmodi.Et idẽ dicit san
ctus Bona.in.4°.di.17ª.addens:ꝙ dꝫ semꝑ sci
re ad que peccata:sua potestas se põt extendere
quo ad absolutionẽ.Et ꝑdicta eijciunt̃ ex.c°.nul
li sacerdotũ.38ª.di.Et possumus dicere:ꝙ q nõ
ingerit se:sed ex obia:vel requisitus exercet se ex
charitate in cõfessionibus:nõ tenetur nisi ꝫ pre
dicta.Sed qui obtulit se officio fortius obligat̃.
Talis enim tenet̃ de omni exacta diligentia.arm.
ff.depositi.l.j.§.sepe.versi.sed ⁊ si.vbi dicit̃:ꝙ qui
obtulit se deposito:tenet̃ de leuissima culpa:vbi
als nõ teneret̃ nisi de dolo:⁊ lata culpa:cũ recipi
at tm̃ ad vtilitatẽ alioꝝ:vnde dicit Durãdus vbi
sup̃ ꝙ quotiens qs se ingerit ad ↄfessiones audiẽ
das:totiens offert se ad respondendũ de peccatis
mortalibus:⁊ de ꝑceptis:de cõtractibus:vsuris:
⁊ restitutionibus.Vñ debet cõfessor quilibet sal/
tem cognoscere genera peccatorũ:⁊ q̃ sint morta/
lia:⁊ capitalia:saltem in comuni. M

Aduertendũ tamẽ:ꝑm Antoninũ archiepi/
scopum Florentinũ:ꝙ põt quis dũmõ non
sit nimis imperitus:in tribus casibus audire cõ
fessiões.Primus est:qñ periculũ mortis ĩminet:
nec alius confessor põt haberi:tunc enim quili/
bet confessor põt ⁊ debet eum audire.Secũdus
est:quãdo confitens est peritus sufficienter:ita ꝙ
doceat cõfessorem:quod debet intelligi:si est bo/
ne cõscientie ille qui cõfitetur:ita ꝙ non sit verisi
mile ꝙ debeat fallere confessorẽ in dicendo.Terti/
us est:quãdo ↄfitens viuit spũaliter:⁊ crebro cõ
fitetur:⁊ non cõsueuit habere:nisi venialia.Qui
ergo vult recte confiteri:querat sacerdotẽ habẽ/
tem cõscientiam:⁊ sciam:qꝛ non omni sacerdo/
ti est cõfitendum:vnde Ecclesiastici quarto dici/
tur.Ne subijcias te homini pro peccato.Et in di
cto.c°.qui vult.dicit Augu.Qui confitetur.sa/
cerdoti:meliori ꝙ̃ potest confiteat̃.Stultus eniꝫ
esset infirmus:qui sciẽter se medico cõmendaret
ignoranti. N

Sed hic oritur dubiũ.Si non inuenit̃ idone
us sciẽtia:⁊ conscientia:sed vnus deficit in
scientia:⁊ alius in cõscientia:quid fiendum?Ali
qui dicunt:ꝙ tutius est cõfiteri habẽti sciẽtiam:
⁊ nõ cõscientiam:qꝛ sciẽtia est necessaria ad exe
cutionem sacramẽti.Alij aũt dicunt oppositum
⁊ forte melius:qꝛ ut patet ex predictis:deficiẽs in
sciẽtia:põt in casu necessitatis:sine peccato audi/
re cõfessionem.Sed deficiens cõscientia:nõ po
test sine peccato mortali se intromittere:cui pecca
to annectit̃:qui ei peccãdi occasionẽ prebet:cum
posset sibi aliter prouidere:ut patet ex precedẽti/
bus.Et ideo Ecclesiastici.19°.scriptũ est.Meli/
or est insipiẽtia cum timore domini:ꝙ̃ apparẽs
sapiẽtia:⁊ stulticia.Preterea imperfectionẽ sciẽ
tie potest supplere perfectio charitatis.ex̃.de re/
nun.c°.nisi cuꝫ pridem.§.pro defectu.Sed impꝑ/
fectioneꝫ ĩnocentie nõ supplet sciẽtia:imo quod
peius est:quãto est maior scientia tãto:est pericu
losior:sicut bonus gladius in manu furiosi:patet
in demone:qui est denoĩatus a sciẽtia.Ideo dicit̃
prime Cor.8°.Sciẽtia ĩflat:charitas edificat.Et
idem habetur transumptiue in.d.§.pro defectu.
Audite exẽplũ qđ accidit tpe q̃ comes Frãciscꝰ
sfortia factus est dux Mediolani.Quidaꝫ enim
cõfessor sine cõscientia:discurrebat per diocesim
Mediolanẽsium:dans bullas falsas:⁊ absoluẽs
ab omnibus peccatis:tam preteritis:ꝙ̃ futuris.
Quidã autem hoc intelligẽs accessit ad eũ:⁊ pe/
tijt ab eo:ut sibi absolutionẽ faceret de quodã pec/
cato magno:qđ volebat cõmittere:qui petijt du
catuꝫ pro dicta absolutione:qua facta ĩ scriptis ⁊
ille taliter absolutus sciẽs predictum cõfessorem
debere discedere ab ipsa terra cũ magna pecunia
rum quãtitate:expectauit eũ in quodã loco:⁊ tota
liter eũ expoliauit omnibus rebus:qui statiꝫ per
rexit Mediolanũ:⁊ accusauit expoliatorẽ suum
corã duce.Cũ ergo pro eo misisset:ille cõfessus fu
it ꝙ eũ expoliauerat.Et cũ dux vellet eũ tradere
puniendũ capitaneo iustitie:ipse rogauit duceꝫ:
ut audiret cãm suã.Deinde interrogauit ipsuꝫ cõ
fessorẽ corã duce:vtrũ absoluisset eũ a quodã pec/
cato quod volebat facere:⁊ ille qꝛ negare nõ po/
terat:rñdit ꝙ sic.Tũc expoliator dixit.Illustrissi/
me ꝑnceps:iste vadit per terras absoluendo oẽs
qui dant sibi pecuniã:a peccatis etiã futuris:qua
re ego rogaui:ut me absolueret de quodã magno
peccato qđ volebã cõmittere:⁊ ipse me absolu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

pro vno ducato: peccatū autē quod volebā cōmittere erat de dispoliando ipsum: quare cū ab eo sis absolutus: non dz querere aliā punitionem. Quibus auditis dux: ⁊ oēs circūstantes in risum conuersi sunt: ⁊ illū confessorem reprobū cum vituperio expulerūt. Nolite ergo credere oi cōretāo dicēti se hr̄e auctātez absoluēdi: sed puate illō Ecclesiastici. 37°. A ꝯsiliario malo: serua animaz tuā. X

QUarta conditio cōfessoris: dicit̄ discretiōis. Debet eniz cōfessor diligētter examinare cōscientiam cōfitentis cum magna discretione. Et ideo cōtra malos cōfessores dicit Dauid in ps°. Defecerunt scrutantes scrutinio. Ideo Augu. de pe. di. 6ª. c°. p°. ait. Diligens inquisitor: ⁊ subtilis inuestigator: sapienter ⁊ astute interroget a peccatore quod forsitan ignorat: vel ex verecundia velit occultare. Sunt tamē quedā que nō dz nimis curiose inquirere: quādo nō sunt verisimilia ꝙ sint in confitente maxime de valde turpibus: q̄ quis ignorat. Tales enim cōfessores reprehendit Scotus in. 4°. di. 15ª. ⁊ Dauid in ps°. īquit. Scrutati sūt iniquitates ⁊c. Ex hoc eni frequenter adiscit penitens: que nō nouit: ⁊ cōtingit sepius ingnari ipsum cōfessorem. Scriptū est eniz Prouer. xj°. Inuestigator malorū opprimet̄ ab eis. Ideo non debet talia enormia: ⁊ ī cōsueta īquirere: nisi in generali: ⁊ de longinquo p quasdam circūloquutiones: ut si fecit qui cōfitet̄ ītelligat: ⁊ si nō fecit: non adiscat. Naz narrat Cesari⁹ ꝙ quedā virgo cōfitebatur sacerdoti: qui imprudens ⁊ indiscretus: de peccatis sibi ignotis cepit eā interrogare: que mox in tantum cepit tentari: ꝙ postea sicut retulit alteri sacerdoti: vix ab illis potuit abstinere. Dicit ergo Scotus vbi. s̄. ꝙ valde peccāt tales cōfessores: maxime si talia inhonesta libenter audiunt. Debet ergo eē valde astutus: ⁊ prudens cōfessor: ⁊ facere cōfitenti multas īterrogationes. Primo vtrū anno ꝑterito cōfessus sit: ⁊ an integraliter: ⁊ vtrū cōpleuerit pn̄iam sibi īpositam: ⁊ vtrū recepit corpus dn̄i in pascate: ⁊ si recepit: vtruz in statu gratie. Deinde dz inquirere: vtrū seruauit decē precepta discurrendo per singula. Et vtruz cōmisit aliqua ex septem vicijs capitalibus. Et an seruauit mandata ecclesie: ⁊ an custodierit quinqz sensus corporis: ⁊ fecerit opera misericordie. Deinde diligēter discutiat circunstātias peccatorū. Ad hoc. n. tenet̄ sacerdos maxime quādo qui cōfitetur est ignorās. de peni. ⁊ remis. c°. omnis. §. sacerdos autē. ideo Iob. 29°. c°. sui libri mistice ait. Causam quā nesciebā: diligētissime inuestigabam. Y

ET pro cōclusione huius partis dico: ꝙ confessor: qui est medicus spiritualis debet facere sicut medicus corporalis: septem considerando. Primū ꝙ debet medicus ꝯsiderare ē quiditas: idest que sit infirmitas. Una eniz infirmitas sanatur vna medicina: q̄ non sanat̄ alia: imo quidaz egroti recipiūt validitudinē vno medicamēto: q occiderent̄ ꝯtrario. Et iō ex hoc ꝓuenit: ꝙ multi infirmi moriunt̄: qr medici sepe nō cognoscūt infirmitates egrotantiū. Et similiter medicus spūalis: idest cōfessor deb; considerare quiditatē infirmitatis spūalis. s. peccati. Hoc ē eius genus: ⁊ speciem: ut ei prouideat de remedio opportuno. Secundo debet medicus corporalis cōsiderare temporalitatē infirmitatis. s. quāto tēpore qs stetit in ea: qr inueterate infirmitati alia requirit̄ medicina: q̄ȝ si sit īfirmitas recens: q̄ leuiori remedio potest amoueri. Et similiter cōfessor debet cōsiderare quāto tēpore penitens stetit in peccato. Et maxime si habet cōsuetudinē in ipso. Tertio dz medicus cōsiderare infirmitatū varietatē. Sepe. n. in infirmo sunt egritudines contrarie: que requirunt cōtraria medicamēta. Et ideo in hoc oportet medicū esse prudētissimuz: ne remedia adhibendo vni infirmitati: faciat crescere aliā. Sicut quādo quis habet dolores coliquos: qui regrunt remedia calida: ⁊ febrē pestilentialē: q̄ requirit remedia frigida. Et similiter cōfessor debet ꝯsiderare peccatorū diuersitatē. Quādoqz enim quis hz quedā peccata que videt̄ sibi inuicē quodāmodo eē cōtraria: licet oia vicia tēdāt ad peccatoris dānationē: ⁊ mortē eternā. Nam aliqn̄ quis hz peccatuz auaricie: quo īducit̄ ad nō faciendū elemosynas paupib⁹: sz ad sibi retinēdū supflua. Alio aūt ex latere: hz peccatum superbie: ⁊ vanaglorie quo inducit̄ ad erogandū de bonis suis pauperibus: ut laudet̄: ⁊ melior ac misericordior ceteris reputet̄. Debet ergo cōfessor singulis peccatis cōgruētia adhibere remedia: ⁊ nō facere sicut qdā medicus qui qbusdā pillulis: siue pulueribꝰ: vel quodā electuario quascūqz infirmitates volebat curare. Quarto dz medic⁹ cōsiderare quantitatē infirmitatis. s. vtrū sit magna: vel parua: qr vna febricula: tertiana curari pōt modica abstinētia ⁊ dieta: vel flebotomia. Febris aūt nota: ⁊ quartana: aut huiusmodi: potentioribus remedijs indiget. Et similiter cōfessor magnitudinē: ⁊ paruitatem peccati dz attendere: ut maiori infirmitati: idest peccato maiorē det penitētie medicinā: ⁊ minori leuiorē. Quinto dz medicus cōsiderare qualitatem. s. infirmi. s. an sit naturaliter robustus: an ꝟo delicatus: ⁊ debilis: ut det ei medicamēta que valeat tollerare: ⁊ que ei⁹ corporis cōplexioni conueniāt. Aliqn̄ eni modicū solutiui magnā opationez faciet vni infirmo: q̄ nihil faceret alteri. Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ei oportebit dare multos scropulos diasenicon:
diaprunis: diagredi: ⁊ reubarbari ⁊c. Et similr̃
cõfessor ꝯsiderare qualitatẽ ipsiꝰ peccatoris: vtrũ
scilicet possit dissimiliter facere pñiaꝫ quã ei vult
iniungere ⁊c. Sexto debet medicus considerare
causalitatem infirmitatis: scilicet qua ex causa ꝓ
uenerit: an ex calidate: vel frigiditate: aut ex ni-
mia comestione: vel abstinẽtia: quia medicine ha-
bent fieri per contraria. 2°. Ethi. Et similiter ꝯfes-
sor debet considerare causalitatm peccati: an pro-
cesserit proptet malam societateem ⁊ couersatio-
nem: an ex superflua comessatiõe: aut ex alia cau
sa: ⁊ confitenti interdicere ipsaꝫ causaꝫ. Septimo
debet medicus considerare accidentalitatem ĩfir-
matis: quia accidentia multum conferunt ad
cognoscendũ quod quid est. 2°. Priorum. Et
ideo prudens medicus non solum considerat tẽ-
pus paracismi: sed etiam multa alia inquirit: sci
licet quanto tempore perdurauit frigus: ⁊ calor se
bris: an senserit infirmus dolorem capitis: vel sto
maci: aut spatularuꝫ: an habuerit vomitũ. Utrũ
qꝫ in somnis veniãt sibi multa fantasmata: ⁊ pos-
sit dormire: ⁊ an habeat appetituꝫ edendi: ⁊ lubri
citatem: aut stiticitatem corporis. Tãgitqꝫ ei pul-
sum. Respicit vrinam. ⁊c. Et similiter confessor
debet diligenter examinare circunstantias pecca-
torum. Et multa alia de quibus August. in libro
de penitentia ait. Discretio confessoris valde neces
saria est. Consideret quantitatẽ criminis in loco:
in tpe. In ꝑseuerẽtia ĩ varietate ꝑsone: cuiꝰ fuerit
etatis: cuiꝰ sapie ⁊ ordis: ⁊ q̃li hoc fecerit tẽtatiõe: ⁊
de ipiꝰ vicij mltiplici executiõe: hec ille. Quibꝰ oi-
bꝰ ꝯsideratis debꝫ vnicuiqꝫ ĩfirmitati ꝓbẽ ꝯueniẽtia
remedia: ⁊ nõ facere more ipiti medici q oẽꝫ infir
mitatẽ oculoꝝ vno colirio vult curare. c°. si. 29°.
di. Itẽ ipse medicꝰ ⁊ cõfessor dꝫ eẽ talis ꝙ firmꝰ
⁊ peccator hẽat ĩ eo ꝯfidentiã: ⁊ speꝫ recuperãde
sanitatis. Aliter parũ ꝓficiet. Et ꝑ experientiã vi
deẗ ꝙ ex duobꝰ medicis eiusdẽ sufficiẽtie ille plu
res ĩfirmos curat: in quo plures ꝯfidunt: ⁊ q ha
bet maiorẽ famã ꝑitie: imo ẽt si sit imperitior. Ad
ꝓdicta ẽt potest dari exẽplum de quodaꝫ medico
qui patreꝫ suũ grauissime infirmũ curauit. Dein
de vxorẽ eiusdẽ pr̃is sui: nouercã suã: eadẽ ĩfirmi-
tate laborantẽꝫ: licet nõ tam graui: nunq̃ꝫ curare
potuit. Quia in eo nõ tantũ ꝯfidebat sicut pater.
Non dꝫ aũt cõfessor esse nimis rigidus: ⁊ auste-
rus in sermone: ⁊ reprehensione: maxime anteq̃ꝫ
penitẽs ꝑfecerit cõfessionẽ. Quia ex tali asperita-
te sermonis tolliẗ ꝯfidentia ꝯfitenti: ⁊ non audet
postea dicere oia peccata sua: ⁊ sepe ꝓpter hoc fa
cit cõfessionẽ inualidã. Et ideo ipse cõfessor quã-
tum põt: ꝰm deũ debet eẽ cõsolatorius ipsi cõfitẽ
ti: ⁊ ipsuꝫ humanis verbis attrahere: ut omnia
sua crimina cõfidenter dicat. Et tũc in eo verifi-
cabitur illud Job. 26°. Obstetricãte manu: idest
discretione ꝯfessoris prudẽtis: eductus ẽ coluber
tortuosus: idest diabolus: de aĩa peccatoris. In fi-
ne ṽo cõfessionis dꝫ illi ostendere grauitatẽ pec-
catorũ suorũ: ⁊ declarare quãtã pñiam mereẗ. Et
quantũ põt ĩducere eũ ad dolorẽ suorũ delictoꝝ.
Et hec sufficiant ꝓ ꝓma parte huiꝰ ꝰmonis.

¶ Pars secunda in qua ponuntur cõditiões
quas debet habere vera confessio. Z

SEx cõditiones inter alias dꝫ hẽre que
libet bona cõfessio. Quarũ ꝓma diciẗ
rectificatiõis: vt. s. non fiat aio simula
to. Deus eni nõ irrideẗ: vt dicit Pau
lus ad Gala. 6°. Sicut. n. simia vult oia simiare ĩ
derisioneꝫ. Et tñ ipsa derideẗ: ⁊ capiẗ ĩ suis derisio
nibꝰ. Dũ eni videt barbitõsorẽ seipsuꝫ radere ad
speculũ: ⁊ ipsa hoc facere volẽs: ⁊ sub guture rade
re sibimet ĩcidit colũ. Dũ ẽt videt hoiem calciari:
vult ipsuꝫ simiare: ⁊ ligatis sibimet pedibꝰ calceis
capiẗ: ita multi: in sua confessione putãt deridere
deũ: vel hoies: minuẽdo ac mediãdo peccata sua
cõmissa. Sed ipsi capiunẗ in ipsis. Nõ. n. deꝰ talẽ
ꝯfessionẽ acceptat: sꝫ iudicat peccatorẽ ac si ñ eẽt
ꝯfessus: addẽs ĩsuꝑ penã ꝑꝑ irrisionẽ. Cuiꝰ figura
hẽtur. scdi Regũ. x°. vbi legiẗ: ꝙ Dauid misit nũ
cios ad ꝯsolãdũ Amõ de morte pr̃is sui dolẽteꝫ.
Sꝫ ipẽ Amõ ꝑsuasiõe suoꝝ ꝟuoꝝ appꝓhẽdit ꝟuos
Dauid: ⁊ rasa eis medietate barbe: ⁊ ĩ cisis vesti-
bꝰ vsqꝫ ad nates: remisit illos ad Dauid sic illu-
sos. Q̃ð audiẽs Dauid: eos noluit intueri donec
barbe eoꝝ creuissẽt. Et tũc vestitos vestimẽtis ꝯple
tis vidit eos. Et remisit Joab cũ exercitu suo: ⁊ ex
terminauit Amõ ð t̃ra sua: ob hãc ðrisiõeꝫ. Per
Amõ. n. significaẗ peccator Amõ nãqꝫ iterꝓtaẗ
onustꝰ: vl̓ ꝑplus dolens: siue populꝰ meroris: vel
populꝰ iniquꝰ: aut iutil̓. Orbaẗ. n. pc̃e. i. vsu libi
arbitrij q̊ ꝓus merebaẗ. Sꝫ mittit Dauid ꝟuos
suos ad ꝯsolãdũ ipꝫm: q2 xp̃s ĩspirat ei noticiã pec
catoꝝ: ut illa ꝯfitẽdo ꝯualescat: ⁊ libeẗ ab illo me
rore: ⁊ põdere quo ꝓmebaẗ. Sꝫ adest ꝓua fami-
lia suadẽs: ut derideat ꝟuos Daud: hec ãt nefan-
da familia ẽ pudor ꝯfessiõis: timor satisfactiõis:
⁊ amor ðlectatiõis. Et við qd suadeãt ipi Amõ
idest pctõri. Dicit pudor ꝯfessiõis. Peccata tua
sũt nimis lubrica: ⁊ turpia. Incide sibi vestes vs-
qꝫ ad nates: ut media appareant: ⁊ media sint
cooperta. Rade sibi medietatem barbe: ut non
reputet te confessor tuus tam sordidum. Dicit au
tem timor satisfactionis. Caue ne te diuitem ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

vsura ꝯfitearis: quia oportebit te satisfacere: et re/
maneres pauper. Dicit autem amor delectationis
Ne cõfitearis te talẽ libidinem exercuisse: ne ipsa
delectatiõe priueris. Et sic suadet hec praua fami
milia: vt peccator sua peccata diminuat. Et tunc
miser credẽs deridere deũ vel cõfessorem: ipse deri
det. Quia deus talem non respicit confessionem
medietatis peccatorum: sed integram intuetur.
Non vult enim illa videre dimidiata. Sed pro i
tegris et cõpletis punit. Unde mittit Joab qui i/
terpretatur inimicus: idest diabolũ qui ipsum pec
catorẽ sic male cõfessum interimat. Ad predicta
etiam facit: quod scribit Uegetius in li°. 3 de mili
tari dicens: ꝙ nihil magis in acie custodiendum
est: ꝙ vt omnes milites incedẽdi ordinem seruẽt:
et ab inuicem nõ separẽtur. Periculum enim ab
hostibus semper sustinet grauissimum: diuisus et
inordinatus exercitus. Quia namq nos dum cõ
fitemur peccata nostra: pugnamus contra diabo/
lum: et tot armatos milites dirigim9 aduersus
eum: quot peccata legitime cõfitemur. Ideo sum
mopere cauẽdum: est ne talis exercitus inordina/
te procedat: vel diuise: idest ne vnum peccatum
manifestetur et aliud taceatur: et aliquid diminua/
tur: de eo quod factum est. Sic enim deficiẽdo dia/
bolus nos vinceret. Ideo queadmodũ peccata
commissa sunt: ita etiã debent lachrymabiliter ꝯfi
teri: et statim diabolũ superabimus. Cuius figura
habetur pri. Macha. 5°. vbi legitur: ꝙ Judas ma
chabeus venit congregato exercitu cõtra Thimo
theũ ducẽ filiorum Amõ: iuxta torrentem: quem
videns Thimotheus ait pricipibus suis. Si Ju/
das transiens torrẽtem inuadet nos: nõ poterim9
preualere aduersus eum. Si vero timuerit ad
nos transire: ibimus ad ipsum: et superabimus
eum. Judas autem ordinato scriba siue notario
qui omnium nomina sciebat: fecit omnes propo
nomĩe et cognomine vocari: et transire torrentem.
Quo facto: perteritus Thimotheus fugat9 est: et
exercitus ei9. Judas vero succẽsa terra eorum ascẽ
dit montem sion: integrum ducẽs exercitum suũ
sine vllo damno: et ibi dño sacrificauit et obtulit
holocaustũ. Per Judã enim significatur ois pe/
nitens. Judas enim interpretatur glorificans: et ip
sa penitendo glorificat deum. Iste autem Judas
idest penitens: primo accedit contra diabolum vs
q ad torrentem lachrymarum per contritionem
Sed si vult obtinere victoriam oportet ꝙ pgre/
diatur: quia nõ sufficit fũdere lachrymas: sed ne/
cesse est cõfiteri peccata quod cognoscens diabo/
lus dicit socijs suis. Si transierit torrẽtẽ etc. Et iõ
oportet ꝙ ipse Judas per notarium: idest memo
riã: que oĩa peccata habet in scriptis ꝙtũ ad nomẽ
et ꝙtũ ad cognomẽ. i. ꝙtũ ad locũ: tps: et modũ: et
quo ad omnes alias circũstantias ad veram cõfe/
sionem requisitas: faciat oĩa trãsfretare singulatim:
et audacter: et sic omnibus peccatis trãseuntibus
torrentem per confessionem: conteritur diabolus
et dissipatur habitatio eius: per quam culpam ha
bitabat ĩ anima. Et tunc ipsa anima hac obtẽta
victoria cum omnibus virtutibus suis: sine aliq
lesione ascendit in montem sion: ad speculandum
eternam beatitudinem. Sciens ergo diabolus Ju
dam: idest ipsam animam penitentem venisse vsq
ad torrentem: idest ad lachrymabilem compun/
ctionem: congregat exercitum suarum tẽtationũ
ad impediendum ne transeat vltra p ꝯfessionem:
vel vt saltẽ aliquos de socijs ipsius non permittat
transire: vt sic ipsum Judã valeat superare: optime
sciens ipsum nisi omnes sui socii transierint: non
posse eius manum euadere. Et ideo Origenes sup
Leuiticũ: exponẽs illud psalmiste. Dixi cõfitebor
aduersũ me. etc. nos hortatur ad integrã cõfessiõem
di. Uides ꝙ pronũciare peccatũ: remissionẽ pecca
ti meretur. Preuẽtus est diabolus in accusatiõe
vltra nos accusare nõ poterit. Si enim nostri ac/
cusatores fuerimus: nobis proficiet ad salutem: si
vero expectemus vt a diabolo accusemur: accu/
satio illa cedet nobis ad penã: diabolusq eos ha/
bebit socios in gehẽna: quos conuicerit criminum
socios habuisse: hec ille. Licet autẽ nõ sit necesse cõ
fiteri particulariter omnia peccata venialia: sed suf
ficiat illa confiteri in generali: sim purgatorio no
lumus pro eis atrocius cruciari. Tamen debem9
animam nostram studiose purgare: etiam a ve/
nialib9 ne per illa trahamur ad mortalia. Ait enĩ
Aug. in li°. de decem chordis. Nolite ꝯtemnere ve/
nialia quia minima sunt: sed timete quia plura
sunt: plerunq enim bestie minute nocent. Nun/
qd nõ minutissima sunt grana arene? Sed tñ si
amplius mittãtur in naui: mergũt eam vt pereat
ꝙ minute sunt gute pluuie: et tamẽ flumina im/
plẽt: et domos deijciũt. Timẽda ẽ ergo ruina mul/
titudinis: et si nõ magnitudinis. Que verba inqt
Aug. qa assiduitas peccatorũ venialium iterdum
inducit tã efficacẽ cõsuetudinẽ in malo: et tales fa
cit cõcurrere circũstãtias et ꝯditiones: ꝙ ab ipsis
pceditur ad mortales culpas: que deducũt hoĩes
ad eternũ interitum: et propterea etiã dicit idem
Augu. in quadam omelia: ꝙ sicut gute aque ꝙ/
uis minute: cõtinue fluentes in naui per sentinam
nisi ipsa sentina euacuetur: tãdem demergi faciẽt
nauẽ. Ita nisi peccatorũ venaliũ ꝯtinu9 fluxus re
primatur: et ab anima eijciatur: pducẽt finaliter ipam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ad tartarei abyssi demersionez. Et hec sufficiāt q̄ tum ad primā conditionē bone confessionis que etiā appellari pōt perfectionis: vt. s. omnia pecca ta pfecte ⁊ integraliter cōfiteantur. Secūda cōdi tio dicit̄ propositiōis. Debet enim ille q vadit ad cōfessionem firmiter pponere in aīo suo nunq̄ amplius cōmittere illa peccata. Si eniz haberet intentionē recidiuādi: in vanū cōfiteretur: nec re ciperet gratiā dei per cōfessionem. Quia ut dicit̄ Sapiētie. p°. In maliuolā aīaz nō itroibit sapia. Qd aūt cōfessio sine tali pposito nō valeat: patz per exemplū qd legit̄ in miraculis sancti Constā tini cātuariēsis archiepi: vbi dicit̄ q celebrante missam sancto Lauphrato: quidā ei⁹ diaconus iuuenis qui in ipsa missa dixerat euāgeliū: ibidez cunctis videntib⁹ fuit post euangeliū ereptus a diabolo. Demon enim p ventrē eius tanq̄ canis paruulus currebat: nūc sus os: nūc sus infe riora. Et quicūq̄ ad eū accedebat: si crimē aliqd mortale habebat de quo nō esset confessus: illud publice detegebat. Qua de causa nōnulli erube/scentes: pure sunt cōfessi. Qui dū se illi psentarēt querebat demon q essent: ⁊ vnde venirēt: nullaz vt prius eorū habens noticiā. Aliud etiā exēpluz recitat Cesarius dicens: q in barbātia apparuit quidā demon: qui oib⁹ sibi loquētibus peccata cō missa: ⁊ nō cōfessa iproperabat. Accidit aūt q q dam hō desiderans ipsuz audire: sed timēs ne pec cata sua reuellaret: cōfessus est ea cū volūtate ite rum recidiuādi in eis. Unde hac confessione fcā iuit ad demonē. Et mox ut introiuit demō i aere clamans dixit. Amice veni huc: q2 certe bene te dealbasti. Et statim oīa peccata sua: licet totaliter ↄfessa: omnibus audientib⁹ reuellauit. Et q2 tur pia erant ⁊ vilia: illū nimis cōfudit: ⁊ damnādū dixit. Uñ ille tristus effectus: ⁊ ad ad se reuersus preꝛit ad cōfessorez suū: ⁊ ei que acciderant retu lit. Et confessionē reiterauit: cū firmo pposito nō recidiuādi. Tunc ↄfessor illi ait. Modo securus reuertere: q2 amplius non poterit te confundere. Qui cū rursus ad demonē iuisset. Dixit quidam de circunstantib⁹ demoni. Ecce amicus tuus cui pauloante tam turpia peccata improperasti. De/mon aūt rñdit. Ego nihil isti improperaui: nec d ipso aliquid mali scio. Tunc circūstātes existima uerunt demonē prius fuisse mentitū. Et sic p vir tutem sancte cōfessionis euasit notā maxime cō/fusionis. Refert quoqz idē Cesarius: q corā pre/dicto demone existente quadā matrona: cuz filia filia sua iuuēcula: que stuprū cōmiserat: ⁊ de co nō fuerat cōfessa. Ipse demon ait illi. Putas fi/liam tuā quā tenes a latere eē virginem: Uere tu male eā custodisti. Et si mihi nō credis interroga petronillam: que fuit conscia stupri puelle. His aūt auditis stupens mater filiā a se repulit cū in dignatione ⁊ cōfusione dicēs. Recede a me me/retrix: q2 nunq̄ aliqd de meo habebis. Illa vo sibi bene conscia: simulatis lachrymis eiulans eggressa ē dicens: demonē fuisse mentitū. Inspi/rante aūt deo statim ad vicinū sacerdotem inscia matre currens cū magna cordis cōtritione ē cō/fessa. Et post cōfessionē ad matrē reuersa q̄ de lo co illo nondū recesserat: ait illi. Male fecisti ma ter sic me repellēdo ad verbū demonis: q est men dax. Et cepit lachrymari. Cōmota igitur mater sup filia lachrymāte dixit demoni. Quare tale cri men filie mee imposuisti: Demon autē rñdit. Ni hil mali locutus sum de filia tua. Bona est ⁊ mū da: ⁊ nihil mali scio d ea: neqz dixi d ipa. Sic igit̄ puella vere cōfessionis bñficio a stupri nota ē li/berata: ⁊ ad matris gratiā reducta: que prius nō vere cōfessa fuerat vituperata. Aliud etiā exēplū legitur in cronicis ordinis nostri. Ubi dicitur: q Parisius fuit quidā magn⁹ vsurarius: qui infir mitate grauatus: ⁊ in extremis laborās: cuidam fratri nostro cōfessus est oīa peccata sua: plenaz restituendi vsuras faciēs cautionē. Et hocfcō de functus est: ac honorifice sepultus. Sed post ali/quantulū tpis idem frater noster in via quadam inueniēs demoniacuz pcepit demoni: ut sibi dice/ret quid factū fuisset de aīa ipsi⁹ vsurarij. Qui re spondit ei di. Nobiscū est in inferno sepult⁹. Tūc frater nō credens: increpauit demonē dicēs eum mendacē: q2 dictus vsurari⁹ oīa peccata sua con fessus fuerat: ⁊ nihil dimiserat de his q̄ ad aīe sa lutem ptinebant. Rñdit aūt demon. Uere qcqd ei cōsuluisti totuz fecit: excepto q si vixisset resti/tuere nō intendebat. Et de hoc cū eo decept⁹ fui/sti. Et similiter nos ppter suā cōfessionē credidi/mus perdidisse illū. Sed deus q nouit abscondi ta cordis: ipsuz ppter hoc nobis adiudicauit. Et vt indubitanter credas qd dico: scias q semp in/terfui sue cōfessioni. Et quecūqz tibi cōfessus est audiui. Et cum demon oīa per ordinez enarra/ret: ⁊ tempus: ac locuz cōfessionis: ⁊ ipsa peccata que q2 de eis non bene fuerat confessus demon adhuc sciebat: ille confessor cogitauit sic esse veri tatem. O quot inueniuntur de talibus: de quib⁹ inquit dñs Esaia. 26°. ⁊ Matthei. 15°. Popul⁹ hic labijs me honorat: cor autem eius longe est a me. Et ideo Augu. in p°. li°. de virginitate ait. Nemo a peccato tanq̄ rediturus abscedat. De/bet ergo cōfessio fieri cum charitate: ⁊ dei amore. Et non solum ex timore. Unde inquit Augu. in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

c⁹.nullus.de peni.di.7ᵃ. Quem penitet oportet nō solum deum timere iudicē:sed etiā iustū diligere. Ut non solum penam timeat:sed etiā anxiet pro gloria. Ait etiā Grego.in quadā omelia. Nihil habet viriditatis ramus boni operis:si non manserit in radice charitatis:ꝓpterea scriptū est Ecclesiastici.17°. A mortuo quasi nihil perit confessio. Ideo Dauid in ps°.53°.dicebat. Uoluntarie sacrificabo tibi:ꝛ confitebor nomini tuo dñe qm̄ bonum est. A

Tertia conditio cōfessionis dicit̄ discretionis. Cōfessio enim debet fieri cum magna discretione:qꝛ discretio est mater omniū virtutū.c°.p°.de officio custo.ꝛ.c°.presentiū.pᵃ.q.5ᵃ.iō Nicolaus de lira sup illa verba Matthei.5°.quod si sal euanuerit:ait. Sicut sale omnia cōdiunt̄ cibaria:ita discretione oīa opera nostra ordinari debent:ꝛ dirigi. Et ideo Bernard⁹ sup Canticā sermone.2°.dicit. Discretio quippe omni virtuti ordinem ponit:modū tribuit:decorē ꝛ ꝑpetuitatem cōfert. Est ergo discretio:nō tā virtus:q̄ moderatrix virtutū:ordinatrixq̄ affectuū:ꝛ doctrix morum:tolle hanc ꝛ virtus viciū erit:hec ille. Et Isidorus in sinonimis ait. Quicqd boni cum discretione feceris virtus est:qcquid sine discretiōe gesseris:viciū est. Uirtus enim indiscreta:pro vicio reputatur. Hac ergo discretione hīta debet peccator grauedinē peccatorū suorū discrete considerare:ꝛ grauiora prius cōfiteri:ꝛ cū maiori maturitate:ac diligentia:deinde minora. Argumentum in.c°.admonere.33ᵃ.q.2ᵃ. Nam vbi maius periculum intendit̄:ibi ꝓculdubio plenius est consulendū.ex̄.de elec.c°.vbi periculū.li°.6°. Cōtra quod faciunt quidā:qui valde ponderāt leuia:ꝛ transcurrūt grauia:confitent̄ se in ecclesia sputū fecisse:ꝛ de acerbissimis criminib⁹ pertranseunt. Et talis erat cōscientia pharisєorū decimantium mentā:ꝛ rutā:ꝛ omne olus:ꝛ grauiora legis pretermittentiū. Matthei.23°. Istorū autē ꝯsciētia cōparatur tellis araneaꝝ capientib⁹ paruas muscas:ꝛ magnas nō. Semp ergo incipias cōfiteri grauiora:que te magis onerāt:ꝛ postea facili⁹ cōfiteberis minora. B

Quarta cōditio confessionis:dicit̄ esse denudationis. Unde sciendū est:ſ3 Alex.de ales vbi.s̄.ꝛ Ric.in.4°.di.21ᵃ.ar.3°.q.4ᵃ.ꝙ in confessiōe:debet quilib3 denudare quod fecit:ꝛ nō debet quis dicere mēdaciū:vel qd̄ nō fecit cā humilitatis:qꝛ si nō licet alicui ferre testimoniū cōtra proximū. Exodi.20.multo min⁹ cōtra seipsū:ſ3 Augustinū.x°.de ciui.dei.c°.21°. ideo inquit Augu.22ᵃ.q.2ᵃ.c°.cum humilitatis. Cū humilitatis cā mentiris:si non eras peccator antequā mentireris: mentiendo efficeris quod euitaueras. Debemus ergo dicere veritatē in cōfessione:ut inquit Aug.sermone.22°.super Joānē. Et ideo nō debem⁹ vti duplicibus verbis. Unō iquit Alexā.de ales vbi.s̄. ꝙ penitens:aut scit se fecisse peccatū:ꝛ tunc simpliciter obligatur ad confitendū illud:ꝛ si apponit ꝯditionem dicendo si hoc feci:nulla est cōfessio:ꝛ in hoc erant multi dicētes. Si fecissem talē rem:dico meā culpam:quibus ipse rñderem. Et ego si te absoluo:absoluo sicut semel feci cuidam qui quasi in oīus peccatis de quib⁹ confitebatur semp dicebat. Si hoc feci dico meā culpā. Si uo timet se peccasse:sed nō scit pro certo:sed dubitat aut opinatur:d3 dicere stimulū suū sicuti est:dicē do timeo:vel dubito:aut opinor me cōmisisse tale peccatū. Bonaꝝ quippe mētiū est:ibi culpā timere:vbi culpa nō est.c°. ad eius.5ᵃ. di.ꝛ.c°.2°. §.cum autē.de obser.ieiu.ideo Job.9°.c°.dicebat Uerebar oīa opa mea. Debet ergo certū pro certo cōfiteri:ꝛ dubiū pro dubio. Tamē cauendū est ne consciētia sit grossa:aut erronea:vl̄ ꝓsumptuosa:ꝛ ideo cū quis suā conscientiā:cū omni diligētia examinauerit:existimare d3 ꝙ multa mala cōmisit de qbus nō recordat̄:ꝛ que nō cognoscat. Et ideo in fine ꝯfessionis d3 dicere de oībus istis peccatis meis cōfessis:ꝛ oblitis p negligentiā:dico meā culpā:sciens ꝙ pro illis peccatis que p negligentiā obliuiscunt̄:maiores penas patietur in purgatorio:q̄ si de illis esset confessus. Ideo dicebat Dauid in ps°. Delicta qs ītelligit:ab occultis meis mūda me dñe. Jō dicit Alex.de ales vbi.s̄. ſm sniam Augu.in li°.de penitentia. Et etiā beatus Thomas in.4°.di.21ᵃ.i expositiōe lr̄e:ꝙ nō sufficit dicere peccata in generali:ſ3 necesse est dicere in particulari vni ꝯfessori oīa peccata de quibus recordat̄:facta diligenti examinatiōe:vnde de peni.di.pᵃ.§.alij.dicit̄. Dic tu prius iniquitates tuas:ut iustificeris. Uerū qꝛ ut scriptū est in.l.ij. §.si qd aūt.C.d̄ veteri iure enucle.ꝛ per glo.in.c°. porrecta.de cōfir.vti.vel inuti.omniū habere memoriam:ꝛ in nullo penitus errare:diuinitatis potius q̄ humanitatis ē. Ideo qñ quis adhibuit diligentiā quā potuit in recogitādo peccata:sufficit dicere culpā generaliter de oblitis:ꝛ de⁹ illa reuertit. Ut inquit Ric.in.4° di.21ᵃ.ar.3°.q.3ᵃ. C

Quinta conditio cōfessionis dicit̄ inexcusationis:siue culpabilitatis. Unusquisq3 enim d3 se inculpare humiliter:ꝛ nō facere sicut qdā mulier que in cōfessione dicebat ꝙ erat vna magna peccatrix. Cū autē confessor ut ꝓbaret eā rñdisset ꝙ ēt ipse hoc ītellexerat:illa indignata ait. Nō credatis ita eē. Scio eni qs fuit ille scelerat⁹ qui male dixit vob de me. Et cepit se inocētē vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

le oñdere. Nõ igiẗ dꝫ quis se excusare in cõfessio
ne: sed accusare: vñ Augu. in li°. 50. omeliarum
omelia. 12ª. ait. Confiteamur peccata nr̃a: nõ ex/
cusemus: tu fecisti: tu re⁹ es: tibi ignosciẗ. Et idẽ
in lib°. de verbis dñi: ſmone septimo inqt. Esto
accusator tuus: ⁊ deus erit idultor tuus. Contra
qđ faciunt multi: q excusant peccata sua excusan
tes per errorẽ: vel ignorãtiam: qđ fecerunt p mali/
ciam: vel dicẽtes nescio si hoc feci: cũ error in fcõ
ꝓprio nõ sit tollerabilis. c°. ab excõicato. de rescri
ptis. ⁊. C. de rescin. vendi. l. quisqꝫ. ⁊. ff. de iuris ⁊
fac. igno. l. plurimũ. Alij retorquẽt peccatũ suũ in
deũ: cũ deus nõ possit esse auctor peccati: vt iquit
Augu. in. 5°. de ci. dei. Qui etiaꝫ in lib°. de vera ⁊
falsa pñia dicit. Nõ debet hõ se excusare: ne suũꝫ
augeat crimen ut Adam: cui nõ sufficiebat pec/
casse: sed suũ ampliabat crimẽ culpãdo vxorem:
⁊ culpã transferẽdo in auctorẽ. Non igiẗ peccan
tes dicamus. Non aliud potui: cũ me cõstitui fu
rem: qꝛ deus fecit me pauperẽ. Nec mirũ si dedit⁹
sum fornicationi: qꝛ talis creatus suꝫ nature. Fra
gilitas enim mea magna: cogit me cõmittere cri/
mina talia. Erat enim q sic falliẗ: natura nãqꝫ ta
lis est: ut possit qsqꝫ resistere malo: cui se subijcit
ex arbitrio: hec ille. Alij excusant se dicẽtes: ꝙ dia
bolus hoc eos facere coegit: qđ est falsum. Et põt
dari exemplũ de illo religioso cui cũ duo oua eẽnt
data in q̃sta: ipse illa portauit ad celã: ⁊ ad lucer/
ne ignẽ decoquẽs comedit. Cum aũt ꝯfitendo di
ceret ꝓlato suo ꝙ istigatiõe diaboli hoc fecerat: de
mon rñdit dicens. Mentiris: qꝛ ego hãc maliciã
iuenire nescissem. Cõtra tales inqt Augu. in li°.
qnquaginta omeliarum. omelia. 12ª. Suadere: ⁊
sollicitare diabolus põt. Cogere oino nõ põt. Et
Hierony. ait Debilis est hostis: q non vincit nisi
volentẽ. Et ideo vnusqsqꝫ in cõfessione: debet di/
cere cũ psalmista. Sana aiam meã: qꝛ peccaui ti
bi. ⁊ cũ eadẽ ꝓpheta. secũdi Regũ. 24°. Ego sum
dñe qui peccaui. Ego q inique egi. Multas alias
cõditiones ad cõfessionẽ pertinẽtes cũ predictis
ponũt theologi: maxime Tho. i. 4°. di. 17ª. quas
breuitatis cã nõ multũ explanabo. Sunt aũt se/
decim que i his versib⁹ cõtineñẗ. Sit simplex: hu
milis: cõfessio pura: fidelis. Atqꝫ freqẽns: nuda:
discreta: libens: verecũda. Integra: secreta: lachry
mabilis: accelerata. Fortis ⁊ accusãs: ac sit pare
re parata. Simplex. s. ut nõ recitet in confessione:
nisi ea que ad ipsaꝫ ꝑtinent. Humilis: ut miserũ
se ⁊ infirmũ cõgnoscat ⁊ cõfiteatur. Pura: at re/
cta sit eius intẽtio. Fidelis idest vera: ⁊ sine falsita
te: ⁊ ut taꝫ cõfitens q̃ꝫ cõfessor sit in fide catholi/
ca: ⁊ fiat confessio ſm doctrinã ecclesie: ⁊ non he/
reticorum: ⁊ ꝙ fiat sub spe venie. De primo ha/
betur. de peni. dist. 6ª. c°. qui vult. De scđo. de pe
ni. distª. p. c°. quem penitet ⁊. c°. nemo. Frequens
ut frequenter cadens frequenter cõfiteatur: ⁊ re/
surgat. c°. septies. de peni. dist. 3ª. Uel ut idem pec
catum pluribus confiteatur: ut facilius pene re/
missionem consequatur. dicto. c°. quẽ penitet. Si
enim non remittetur ei in hoc seculo: purgabitur
in alio. Nuda ut nõ inuoluat obscuritatem ver/
borum. Discreta: ut maiora peccata cũ maiori põ
dere cõfiteatur: ⁊ discretũ querat sacerdotem: di/
cto. c°. q vult. Et distincte: ac separatim singula
peccata confiteatur: ita ꝙ confessor bene itelligat.
Non faciendo sicut quidam qui cognoscẽtes ꝙ
vn⁹ cõfessor pro maiori ꝑte dormiebat qñ audie/
bat cõfessiones: oẽs ibant ad illum: ⁊ qñ grauiori
somno opprimebaẗ dicebãt turpiora peccata. Et
finita ꝯfessione excitabãt eũ a somno: ut daret eis
absolutioneꝫ. Debet quoqꝫ cõfessio esse libens. i.
spõtanea: nõ coacta. Uerecũda: ut đ peccatis eru
bescat: ⁊ nõ se iactet. Integra: ut oĩa peccata vni
dicat. Secreta q̊ ad ꝯfessorẽ: ⁊ ẽt quo ad ꝯfitẽtẽ i
his q̃ possent scãdalũ generare: ⁊ ut fiat in secre/
to. Lachrymabilis q̊ ad ꝯtritionẽ. Accelerata: ut
nõ differat de die in diem confiteri. Fortis: ut ni/
hil dimittat ꝑꝑ verecũdiã. Accusãs seipsũ: nõ aliũ
Ac sit parere parata. s. ꝯfessori i acceptãda iuxta
penitẽtia: ⁊ reliqs pertinẽtib⁹ ad suã salutem. O

SEd istaꝝ ꝯditionũ dimissa pro nũc amplio
ri expositione: solũmodo dicem⁹ sextã ⁊ vlti
mã ꝯditionẽ: quã debet habere cõfessio: que diciẗ
humiliationis ⁊ verecũdatiõis: vt eni inqt Aug.
in c°. quẽ penitet. de penit. di. pª. Ille qui vadit ad
cõfessionẽ debet cũ verecũdia ⁊ rubore dicere pec
cata sua. Et nõ facere sicut quidã qui sine dolore
⁊ verecũdia: imo sepe cũ quadã vana gloria ⁊ ri
su dñt pctã sua. Qđ est signũ magne idispositiõis
Debetis ergo accedere ad cõfessionẽ cũ maxima
humilitate: vt inquit Aug. in omelia pª. sup pri/
mã canonicã Joãnis: ⁊ in li°. de virginitate. c°. 50
i li°. de verbis dñi: sermõe. 12°. Quia vt scriptũ est
in. §. taciturnitas. đ peni. di. pª. Sine hũilitate ali
cui veniã sperare non licet. Contra quod faciunt
multi q tumidi: ac supbi ac sine vlla humilitate ⁊
reuerẽtia: vadũt ad cõfessionẽ magis ad se laudã
dũ q̃ꝫ ad accusãdũ. Sicut faciebat q̃dã mulier q̃
q̃ in ꝯfessiõe dicebat. Dico meã culpã de oib⁹ pec/
catis meis. Ego tñ sũ bona mulier: ⁊ libẽter facio
opa pietatis. ⁊c. Uidẽs autem confessor ꝙ nihil
aliud dicebat nisi suas laudes: dixit ei. Estis ma/
le contenta do omnibus bonis que fecistis? Il/
la vero que aliquantulum surda erat. Respondit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Dñe ita. Tūc cōfessor sine aliqua absolutione eā dimittens ait. Ite ergo ꝛ dicite vnū pater noster pro penitētia. Alij pompaticis vestibus ornati tā viri ꝗ̄ mulieres: vadūt ad ꝯfessiones sicut ad tripudium. O nephādum facinus: o magna demētia: o stultitia immensa. Si eni mulier offendisset virum suū maxime in turpibus: volēs ab eo indulgentiā īpetrare: profecto oculis ad terram deiectis veniā postularet: tu ergo anima que es spōsa xp̄i desponsata illi per fidem. Osee. 2°. Et fornicata es cū amatoribus multis. Iere. 3°. Debes cū maxima humilitate: ꝛ multis lachrymis si fieri potest coram vicario xp̄i te prosternere deuote: iuxta illud Ecclesiastici. 4°. Ante sacerdotē humilia aīā tuā: quia cor cōtritum ꝛ humiliatū deus nō despiciet. ps̄°. 50. ꝛ. c°. sacrificiū. ꝛ c°. in actiōe ꝺ pe. pª. Et corrigia vel chorda ad collū apposita Uel saltē cū maria reuerētia dicē cū Dauid. ps̄°. 50. Miserere mei deus ſ̄ꝫ magnam misericordiā tuā. Et cū publicano. Luce. 18°. Deus propitius esto mihi peccatori. Et cum filio prodigo. Luce. 15°. Pater peccaui in celum ꝛ corā te: iā nō sum dignus vocari filius tuus. Fac me sicut vnum ex cenarijs tuis. Ipse vero benignus ꝛ misericors pater noster celestis oīa peccata tua tibi dimittet: ꝛ diaboli potestatem super te seuientē auferet. Nā recitat Cesarius ꝙ fuit vna cōcubina cuiusdam sacerdotis qui seipsū laqueo suspēdit. De cuius morte illa perterrita: monasteriū quoddam intrauit. Quā demō sepe sollicitabat ad peccandū dic. Consenti mihi: et ego faciam te magnā dominā Illa vo facto signo crucis: vel aspsa aq̄ bn̄dicta fugabat diabolū: sed stati reuertebatur. Tunc de consilio cuiusdam cōfessoris: quādo diabolus apparebat sibi: cepit dicere Aue maria. Et statim fugiebat diabolus veluti si sagitta fuisset percussus: ꝛ propius accedere nō audebat. Nō tamen eā ex toto relinquebat. Tandem consultum fuit ei vt generalē confessionē faceret: ad quam cū iret iter rogauit eā demon di. Quo vadis? Et illa inquit. Uado cōfundere me ꝛ te: ꝛ demō ait. Noli: noli hoc facere: sed reuertere. Cui illa dixit. Sepius me cōfudisti. Nunc autem confundā te. Ille vero nec minis nec blandicijs valens eam retrahere: sequebatur vsq; ad locū cōfessionis sicut miluus in aere super eā volitans. Que mox vt os ad confessionem aperuit: ille clamans ꝛ eiulās euanuit: nec vnꝗ̄ postea visus est ab ea nec audit⁹: quo miraculo patuit ꝙ non sufficit dicere Aue maria sine confessione: ad totaliter fugandū demonium. Uult eni beata virgo ꝙ deuoti sui confiteantur.

¶ Pars tertia de fructificatione.

Multum vtile est: hominem frequenter confiteri: vt dicitur in summa cōfessorum li°. ti°. 3°. 34ª. q. 65ª. Unde Alex. de ales in. 4°. parte summe in tractatu de cōfessione ponit nouē vtilitates: quas ille consequit̃ qui freq̄nter ꝛ deuote ꝯfitet̃. Quib⁹ vtilitatibus primo recitatis: alias nouē subiungemus. Prima vtilitas dicitur cognitionis: scilicet peccati. Nam vt supra dictū est cōfessor tenetur instruere confitentē: eiq; ostendere quantum potest peccatorum qualitatem. Quando. s. aliquod peccatū est mortale: ꝛ quādo veniale. Et sic ex consequenti: ille qui sepius sua peccata cōfitetur: clarius ea cognoscit. Et maxime quādo diuersis cōfessorib⁹ eadē peccata ꝯfitetur. Quia sepe quod nescit vn⁹ aut forte nō ita bene declarat: supplet alius. Itē ꝓpter actum humilitatis quem facit cōfitens: de⁹ illuminat eius intellectū ad cognitionem suorū delictorū: ita vt cū propheta dicere possit. ps̄°. 50. Iniquitatē meā ego agnosco. ꝛc. Et ideo dicitur Apoca. 3°. Collirio vnge oculos tuos vt videas. Colliriū enim quod ex quadā aqua ꝛ puluere cōficitur: ꝛ purgat humores oculorū: significat confessionē per quā puluere considerationis peccatorū: ꝛ aqua lachrymose cōpunctionis intellectus illuminatur: vn̄ Ioānis. 9°. dicebat cecus illuminatus. Abij ꝛ laui ꝛ vidi.

Secūda vtilitas dicit̃ satisfactionis. Uerecūdia eni cū qua quis peccata sua confitetur: ē quasi palium preciosum cooperiens peccatū. Un̄ Ambro. in. li°. ꝺ sancto Ioseph dicit. Plurimū suffragatur verecūda cōfessio. Et penā quā defensione vitare nō possumus: pudore cōfessionis extinguimus: ꝛ Augustinus in. li°. de penitentia: ꝛ ponitur de penitentia. distīn. pª. c°. quem penitet. ait. Qui per vos peccastis: per vos erubescatis. Erubescentia eni ipsa: partē habet emissionis. Et quoniam verecundia magna est pena: qui erubescit, ꝓ xp̄o fit dignus venia: hec ille. Et ideo inquit Alexander de ales vbi supra: ꝛ beatus Tho. in. 4°. di. 17ª. ar°. 3°. q. 5ª. ꝙ quanto quis pluries confitet̃ ꝛ diuersis: plus erubescit. Et ideo magis sibi remittitur de pena purgatorij. Tertia vtilitas dicitur securationis. Nā ille qui cōfitetur recipit securitatē mētis: ꝛ trāquillitatē aī: vn̄ Dauid. ps̄°. 41°. inq̄t In voce exultationis ꝛ cōfessionis sonus epulātis. Et ratio est: q̄a per cōfessionē aīa pacificatur cū deo. Esa. 57°. Creaui fructū labiorū pacē. Itē per ipsā serenat̃ ꝯsciētia. 2ª. ad Cor. p°. Gloria nostra hec est: testimoniū cōscientie nostre. Et hoc ꝓbare potestis per experientiam. Nā q̄n̄ itis ad cō

fessionē: videtur vobis ꝙ habeatis mōtē magnū
sup humeros: ⁊ maximā grauedinē. Statim vero
ꝙ cōfessi estis: leues estis ⁊ hilares atqꝫ iocundi:
quia putredinē peccatorū ab anima expulistis.
Quarta vtilitas dicitur diminutionis. Nā vt di
cūt doctores: maxime Ric. nr̄ i. 4°. di. 18ª. Virtu/
te clauium ⁊ absolutionis diminuit̄ de pena pur/
gatorij pro peccatis debita: vñ dicit beatus Tho.
vbi supra: ꝙ quis posset totiēs idem peccatum cō
fiteri: ꝙ tota pena vel maior pars ei remitteretur.
Dicit enī Ricar. vbi supra. ar° 2°. q. 4ª. ſm Au/
gustinuz ⁊ magistrū: ꝙ claues etiam respectu ei⁹
dem peccati in numero habent efficaciam plusqꝫ
semel: imo totiēs quotiens quis cōfitet̄ ⁊ absolui/
tur. G

Quinta vtilitas dicit̄ intercessionis. Tenent̄
enī cōfessores rogare deū: ⁊ intercedere pro
illis qui eis confitentur: vt inquit beatus Tho. vbi
supra. Et probat̄ in. §. ecōtra. de peni. pª. Si eniz
sacerdotes debēt pro populo iterpellare: ⁊ ei⁹ pec/
cata comedere: idest suis precibus delere atqꝫ cō
sumere. Osee. 4°. ⁊. c°. ipsi sacerdotes. pª. q. pª. A
fortiori tenentur orare pro animabus sibi creditis
⁊ peccata sua eis reuellantibus in cōfessione. Vñ
dicit glosa in. c°. mēsurā. §. nō sunt. in verbo. quan
to pluribus. de pe. dist. pª. Tāto plures obligat ad
orandū pro se: quāto pluribus cōfitetur. Et ideo
posset aliquis cū tot cōfessoribus cōfiteri: ⁊ omi/
bus dicere peccata sua: ꝙ orationib⁹ eoꝝ liberare
tur ab omni pena. Quapropter sicut leges volunt
ꝙ inter duos discordātes ponātur arbitri pro pa/
ce reformāda: prout notat̄. ff. de arbi. l. i. ita sancta
ecclesia: imo Christ⁹ inter deum ⁊ peccatores po/
suit arbitros: idest cōfessores: dicens ipsis pecca/
torib⁹ illud Luce. 17°. Ite ostendite vos sacerdo
tibus. H

Sexta vtilitas dr̄ grāe augmētationis. Unde
magister in. 4° di. 17ª. ait. Quanto magis
qs cōfitet̄ turpitudinē criminis: tāto facili⁹ cōseq
tur grām remissionis. Itē vt ait Alex. de ales vbi
supra. De⁹ hōi pp cōfessionem purā multiplicat
gratiam suā. Et facit confitentē magis deuotum:
quanto sepius confitetur: vt etiam inquit beatus
Thomas in. 4°. dist. 17ª. ar°. 3°. q. 5ª. Quandoqꝫ
ēt hō vadit ad ꝯfessionē nō ita bñ cōtrit⁹: q ꝯfitē
do pctā fit ꝯtrit⁹: vt ait Alexāder vbi. s̄. Septima
vtilitas dr̄ decoratiōis. Qñ. n. hō est in pctō mor
tali: aīa ei⁹ est turpissima: ⁊ fedissima. Et facies
idest imago dei existēs in ea: est obscurata: ita ꝙ di
ci pōt illud Treñ. 4°. Quō obscuratū est auruz?
mutatus est color optim⁹? Denigrata est sup car/
bones facies eoꝝ: ⁊ nō sūt cogniti in plateis. s. sup

ne ciuitatis: a deo et ab angelis p approbatiōez: ⁊
pristinā dilectionē. Sed p confessionē aīa fit pul/
chra: dicēte Dauid. ps°. 95°. Cōfessio ⁊ pulchritu
do in cōspectu ei⁹. ⁊c. Nō ēt hēt̄ i. c°. totā. de peni.
di. 3ª. Que v̄ba exponēs Aug. sup p̄dicto ps°. ait.
Pulchritudinem amas? ⁊ esse vis pulcher? con/
fitere: qr ꝯfessio ipsa est pulchritudo. Fedus eras
ꝯfitere ut sis pulcher. Peccator eras: cōfitere ut
sis iustus. Et hāc vtilitatem cōfessionis: etiam de
mones cōfitētur. Legit̄ enim ꝙ cōfessore quodā
deuoto audiēte in ecclesia cōfessiones: demon in/
ter alios expectantes stabat ibi in forma pulchri
iuuenis. Qui post multos cōfessos: ⁊ ipse ad pe/
des cōfessoris se proiecit: suaqꝫ peccata confiteri
cepit. Et tam enormia confitebat̄ scelera: ⁊ tam
multa: ꝙ sacerdos admirās ait. Si mile annorū
esses: nimis esset tāta cōmisisse. Ad qđ ille rñdit.
Senior sum: qꝫ mile annoruz. Tūc sacerdos ma
gis admirās dixit. Quis es tu? Et ille. Sum de/
mon: qui cum lucifero cecidi: ⁊ peccata quoꝝ au/
ctor fui ex minima parte ꝯfessus sum. Sed si nō
tederet te: libēter oīa ꝯfiterer. Cuius sacerdos ait
Quid tibi est cuz cōfessione? Rñdit demon. Sta
bam nūc ex opposito tui: ꝯsiderabāqꝫ peccatores
cōfitētes: si eos possem auertere. Et vidi illos sor
didos ad te accedere: ⁊ mūdos recedere: ꝙ qꝫ in
dulgētia peccatoꝝ sit eis data: propter ꝯfessionez:
atqꝫ vita eterna promissa. Et ideo ⁊ ego ad te ve
ni cōfiteri: ut redeam ad illam patriā a qua ceci/
di. Tūc sacerdos ait. O creatura dei. Si vis verā
pniam agere de peccato tuo: spero deuz tibi igno/
sciturū. Cui demon. Si rationabilē mihi peniten
tiā iniūges quā possim facere: libēter eaz suscipiā.
Sacerdos aūt dixit. Modicam volo tibi impo/
nere: ut eam possis facere. Vade corā altari: ⁊ ge/
nuflexus dicas solum ter. Peccaui dñe: misere/
re mei. Demon x̄o ait. Nimis grauis est ista pe/
nitētia: ⁊ nō possum eam facere: qr nō possuz me
humiliare: ⁊ his dict̄ euanuit. Et hoc recitat Ce/
sarius eps̄ in suo dialogo. Eodez quoqꝫ modo re
spōdit mihi alius demon: cum eum adiurarem.
Nam pmittēti mihi ꝙ si volebat penitere de pec
cato suo deus ei parceret: ⁊ ad vitam eternā reuo
caret: ille exclamauit. Nō possum: nō possuz. I

Octaua vtilitas dr̄ euitatiōis: propter frequē
tationem enim cōfessionis: melius euitātur
peccata. Cum enim cogitat qs ꝙ si cōmittet pec
catū oportebit postea illud ꝯfiteri: abstinet a mul
tis: ne subeat verecūdiā ꝯfitēdi: iuxta illud Ora/
tij: in epl̄a ad qntuz. Oderūt peccare mali formi
dine pene. K

Nona vtilitas dr̄ glificationis. Sicut enim le

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

ges voluntꝰ qꝫ rōcinijs obligatꝰ rōne ꝓcuratōis vel adminiſtratiōis: n̄ poſſit religionē itrare: nec ad ſacros ordines ꝓmoueri: anteꝗ̄ ratiocinia red/diderit. c°. vnico. de obli. ad ratioci. ꝛ. l. officiales. C. de epi. ꝛ cle. Sic pctō: per malā diſpoſitionem vite ſue in ſeruitio diaboli poſitus: nō poteſt aſſu/mi ad gremiuz eccľie: ꝛ ad ordines angelorū niſi prius per cōfeſſionez rōcinia reddiderit. Et ideo Dauid pſalmo. 99°. inquit. Introite portas eius in confeſſione: quaſi dicat. Aliter non eſt intran/dum. LI

Decima vtilitas dicit̃ celationis. Cōfeſſio enī occultat peccatū diabolo. Et ita cooperit: vt i iudicio de eo qđ cōfeſſi fuerimꝰ nihil penitꝰ obij/cere poſſit. Et ideo pš°. 31°. ait Dauid. Beati quorū remiſſe ſunt iniquitates: ꝛ quorū tecta ſūt pec/cata: ꝛ Hiero. inqt. Quāto magis qs ꝯfitēdo peccata ſua detegit: tāto magis deꝰ tegit. Et hoc patet per exēplū qđ legit̃ de quadam muliere vidua romana magne ſctitatis: que cū haberet filiū vnicū: quē permittebatꝰ dormire ſecuz nolens illū contriſtare: quia aliter dicebat ſe velle interficere. Tādē ex eo habuit filiū quē natū occidit: ſtetitqꝫ per decē annos qꝫ nunꝗ̄ illud peccatū cōfeſſa eſt. Tamē perſeuerabat in ſuis bonis operationibus ſolitis: pergēdo ad eccľias ꝛ predicationes ac faciēdo elemoſynas. Qđ vidēs diabolus timuit ne aliqn̄ cōfiteretur. Unde aſſūpta forma cuiuſdā pulchri iuuenis prexit ad manēdū cū ſummo pontifice. A quo cū multū diligeret̃ propter diligēs ſeruitiū Semel loquēte papa cuz cardinalibus de ſanctitate predicte mulieris. Erat enī magne fame. Demon accuſauit eā de crimine predicto. Unde citata fuit ad curiā: vt ſi hoc verū eſſet puniretur. Cū ergo veniſſet ad papā: audiēs ſe accuſari de predicto crimine timuit valde. Tādem poſtulauit tempus reſpōdēdi: dicēs qꝫ volebat accuſatorez ſuuz puniri de infamia ſibi impoſita: ſi nō poſſet accu/ſatō ez ſuā probare. Interim aūt dicta mulier perrexit cū magna cōtritione ꝛ lachrymis ad quēdā penitētiariū pape: ꝛ cōfeſſa eſt. Peracta ergo pe/nitentia iuit ad curiam cū parentibus ꝛ amicis ſuis. Tūc papa dixit illi demoni qui erat in forma iuuenis. Ecce mulier quā accuſaſti. Qui reſpon/dit. Nō eſt illa. Hec enī eſt bona ꝛ ſancta mulier Cū ergo papa vellet facere illum apprehendi propter calūniā factam mulieri predicte. Ipſe diabolus fracto palacij tecto ſubito diſparuit. Et ſtatiz cecidit cadauer mortuum in medio domꝰ. O ſā/cta cōfeſſio. Quomodo es magne virtutis. Cuz ergo omnes qui aderant obſtupeſcerēt. Illa mulier vidēs hoc mirabile ſuum peccatū coraz omnibus manifeſtauit rogans papam vt hoc miraculum predicari faceret populo ad comendationez cōfeſſionis. Que mulier accepta etiā alia penitentia a papa: poſtea ſanctiſſime vixit. Aliud etiam miraculū legitur de quodā bono cōfeſſore q multas audiebat cōfeſſiones. Cū aūt ſemel trāſiret ꝑ quādā terrā: obuiauit illi demoniacus: per cuiꝰ os demō loquēs ait ei. Tu multas audis cōfeſſiones ſed pro certo ſcias qꝫ multi ꝛ multe ſūt non bene ſe cōfitētes. Et hoc hodie videbis per experiētiaz. Nam talis dn̄a que multotiēs in anno tibi confitetur: hodie veniet ad te: vt ſcias qꝫ nō plene ꝛ integre cōfitet̃. In reditu ſuo cū trāſibit pōtē: ego eam in fluuiū proijciam ꝛ necabo. Et ſic animaz eius habebo. Factū eſt autē vt ipſa mulier eadem die ad eum veniret vt cōfiteret̃. Cui cōfeſſor ait. Bona mulier: cauete vobis ne aliquid dimittatis de peccatis veſtris. Cui illa reſpondit nihil ommitto dn̄e. Tunc cōfeſſor cepit ei narrare per ordinē omnia que audierat a demone. Quibus auditis illa ſtupefacta cecidit ad pedes cōfeſſoris: ꝛ cuz timore magno ꝛ lachrymis ac vera cōtritione confeſſa eſt: dixitqꝫ quoddā peccatuz horribile in quo ſteterat lōgo tēpore: nec vnꝗ̄ ꝓ verecundia de illo fuerat cōfeſſa. Tunc ſacerdos dixit illi. Ex quo pure cōfeſſa eſtis ſine timore pōtem tranſite. Qđ ipſa fecit ꝛ ſine leſione trāſiuit. Factum eſt autem cū trāſiret poſtea quadaz die ille demoniacus per eandem viam. Dictus confeſſor interrogauit de/monez di. Quid feciſti de tali dn̄a quā ſubmergere volebas? Tunc demon iratus cepit exclamare dicēs. O traditor tu me decepiſti. Tu mihi illā rapuiſti. Illā .n. dominā ꝑdidi ꝑꝑ cōfeſſionē: nec eā modo cognoſco. Et vbi ſcit neſcio. Aliud etiaz e/xemplum legitur de ſancto Auguſtino. ſ. qꝫ duz ſemel quodā ſero ſtaret ſup ianuaz eccleſie: vidit demonē nigerrimū in ſpecie horribilis gigantis in/de trāſeūtem: qui habebat librum maximum ſup humeros ſuos Quē cōiurās ſcūs Aug. interro/gauit quid eſſet in illo libro. Et rn̄dit demon: qꝫ i eo ſcripta erant peccata hominum. Tunc ſanctus Aug. ait. Reſpice ſi eſt aliquid de me. Demō aūt ſtatim ꝛ in ictu oculi aperuit librū: inuenitqꝫ ĭ eo ſcriptum qꝫ ſemel oblitꝰ fuerat dicere cōpletoriū ex aliq̄ negligētia ſua. Tūc ſcūs Augu. ꝓcepit de/moni ne inde recederet quouſqꝫ ipſe reuerteret̃. Et intrās eccľiam ꝯfeſſus eſt defectum ſuuz: ꝛ dixit cōpletorium. Deinde reuerſus ad locum vbi erat demon: dixit ei vt rurſus quereret: ſi aliquid de ipſo erat ſcriptum in libro illo. Demon autem ſepius reuoluens librum: nunꝗ̄ inuenit aliquid nec illud quod prius ſcriptum fuerat: quia erat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

per confessionem cācellatum. De quo demon con
turbatus recessit tristis. Legitur quoqz de quodā
clerico vite sctissime: qui tādem inuidia & procu/
ratione diaboli cecidit in fornicationē. Quem dia
bolus postea assumpta forma humana accusa/
uit corā suo epō. Et statuto tpe probationis: ipse
demon attulit chartam corā iudice cōtinētē lo/
cum: tps: & psonas: cū qbus peccauerat. Sed qz
ille clericus: post accusationē cōfessus fuerat sua
peccata. Volēs demon iudici ostēdere predictam
chartā: inuenit oīa deleta: que prius in ea fuerāt
scripta. Et sic cōfusus euanuit. Undecima vtili/
tas dicitur sanationis. Infirmitas enim corporalis
sepe aggrauatur: ex grauedine peccati: iuxta illud
psalmiste. Iniquitates mee supgresse sunt caput
meū: & sicut onus graue grauate sunt super me.
Itē peccator infirmus timore inferni cruciatur
& mori timet. Sed per ɔfessionem a putredine: &
grauedine peccati exoneratus letus efficitur: & cōse
quēter citius sanatur: qz animus gaudēs etatē flo
ridā facit. Spūs āt tristis exsiccat ossa. Prouer.
17°. Insuper deus sepe immittit infirmitates: pro
pter peccatū: dicēte Augustino: qp propter pecca
ta veniūt aduersa. Et hoc affirmat sancta mater
ecclia. in. c°. cum infirmitas. de peni. & re. vbi ait.
Cum infirmitas corpalis: nōnunqz ex peccato p
ueniat: dicēte dño languido quē sanauerat. Va/
de & amplius noli peccare: ne deterius aliqd tibi
cōtingat. &c. Et ideo per cōfessionem sublato pec
cato recedit ipsa infirmitas: qz remota causa re/
mouetur effect9. 2°. Phisi. & 2°. de genera. & c°. cū
cessante. de appel. Et ɔsequenter sanata aīa sana
tur etiā corpus: ut dicitur in. d. c°. cum infirmitas.
Et predicta vtilitas probatur vno stupēdo prodigio
qd habetur in cronicis ordinis nostri. Ubi dicitur: qp
Parisius quidā clericus lubricus: & dissolutus.
sciētia tn̄ preclarus incurrit grauissimam infir/
mitatem. Tūc socij eius ad cōfessionē illū indu
cere conabantur: & ad recipiendū eucharistie sacra
mentū. Ille xo aīo indurato recusabat. Vidētes
aūt socij illum ad finem appropinquare miserūt
pro quodam deuoto frē nro: ut ipsum induceret
ad pniam. Qui statim venit. Et cum illū hortare
tur ad cōfessionē: ab ipso infirmo despato repul/
sus est cum iniuria. Qui reuersus ad monasteri
um cepit ferquēter orare: an̄ crucifixū pro illo de
sperato. Cuius sancti fris meritis dedit misericors
deus illi infirmo hāc visionem. Vidit enim iuxta
lectū suum: aptū quēdam puteum magnū. Et
de puteo ipso velociter ascēdere draconem horri/
bilē cum flāma sulphurea: qui ore apto videbatur
velle illum infirmū deuorare. Tūc infirmus ipse
timore maximo pcussus: versusqz celum oculos
erigēs vidit in aerem dñm Jesum: veluti cruci af
fixum. Et predictū frēm ad pedes eius orātē: vt
ipsius infirmi despati: & a diabolo decepti digna/
retur misereri. Cui dñs respondebat di. Veniat ad
cōfessionem: & nō negabo ei veniam. Qd ille in/
firmus audiens: & ad seipsum rediens disparē/
te visione: dulcoratus interius misit pro dicto
fratre: eiqz plenarie confessus est: veniam cū la/
chrymis petens de iniurijs ei dictis. Statimqz
facta confessione conualescens: ordinem nostrū
ingressus est: cuius vita in ordine extitit celebris
& famosa. Ex quo miraculo patuit: qp per virtu/
tem sancte confessionis non modo curatur ani/
ma ab omnibus infirmitatib9 spiritualib9. Sed
etiam quandoqz corpus sanatur ab egritudini/
bus suis mortalibus: & medicina corporea incu/
rabilibus.

Duodecima vtilitas dicitur debellationis: siue
ɔsupationis: & cōfusionis demonum. Sicut
enim cōfessio letificat angelos: & eis ac deo est val
de grata: fm Augustinū in. 8°. li°. cōfessionum.
Ita valde cōtristat demones: & eos cōturbat: ac
psequitur: fm eūdem Augustinū in li°. de peni. Et
ideo nolēt: qp aliquis cōfiteretur. Nam cōfitēti po/
test dici illud psalmiste. Vox tonitrui tui in rota.
Et ad hoc habetur exēplū in cronicis ordinis nri
vbi dicitur: qp cū qdā miles esset ifirmus ad mor
tē: multi corui supra domum eius venerūt: & oēs
qui ei9 domū visitandi grā intrare volebāt impe/
diebāt: insurgētes cōtra eos. Qd videns fili9 ei9
nūciauit patri. Qui statī fecit ad se vocari guar
dianum nostri loci. Cum autē dictu guardian9
intrare vellet domum. Corui rostris: & alis ei resi
stebant. Qd cernens guardianus signo crucis se
muniuit: & sic intrauit: ac miles ille confessus est.
Et confessione expleta: nec vnus quidem ex cor/
uis ibi remansit. Aliud etiam mirabile exemplū
recitat Jacobus de vitriaco dicens: qp quidam
habens multa peccata nunqz cōfessus est ea. Tā
dem infirmatus est ad mortem. Timens autem
diabolus: ne sacerdoti confiteretur: preiit ad eū
in specie sui parrochiani sacerdotis exhortans
eum: vt sibi confiteretur. Unde ipse credens illū
esse suum parrochianum annuit eius exhortatio
ni: & confessus est ei: cum magna cordis cōtritio/
ne omnia peccata sua. Quo facto dixit diabolus
frater. Ista sunt grauia peccata. Et ideo ego tibi
iniungo ne alteri vnqz ipsa cōfitearis: quia inde
multa scandala possent oriri. Deinde ipse demon
recessit: & ille defunct9 est. Statimqz venerūt demo
nes dicentes angelis. Noster est: qz nunqz cōfes/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

sus fuit. Angeli xpo dicebāt. Nō: q2 cōfessio eius valuit. Nā credēs cōfiteri parrochiano suo cōtritionē habuit: ꝛ peccata sua dixit. Tādem deus iudicauit aīam ei⁹ redire ad corpus: ꝛ iteruȝ cōfiteri peccata sua sacerdoti. Qđ ꝛ factum est. Et sic obdormiuit in dño. Aliud quoqȝ exēpluȝ recitat Cesarius dicēs: ꝙ fuit Parisius qdā magn⁹ theologie magister ꝛ ꝑdicator: qui semel in camera sua in qua erat vidit diabolū: quem adiurauit ut sibi diceret quid eēt illud: qđ plus inter hoīes noceret demonijs. Cui ille respōdit. Nihil nobis tātū nocet: nec tātū eneruat vires nr̄as: quātum pura cōfessio. Quādo enim homo est in peccato mortali: oīa mēbra eius sūt a nobis ligata: ne faciat bonū. Cum xpo cōfitetur peccata sua: statim remanet liber: ꝛ habilis ad omne bonuȝ faciendȝ: ꝛ de manib⁹ nr̄is liberaꝛ. MM

Quia autē nos oēs habemus continue pugnare cum malignis spiritibus: ut testatur Paulus ad Ephe. 6°. Voluit deus facere more boni regis. Nam ꝑpter imminēs periculū: quod cōtingit in bello: vbi quādoqȝ eque bñ occidi: vel vulnerari pōt dñs sicut subditus: qa sagitta ita perforat carnes regias sicut rusticanas: ipse prudēs rex ante belli ingressuȝ cōsueuit ordinare ducem: ꝛ viceduceȝ: ut si cōtingat ducem vulnerari vel mori: non pereat exercitus regētis penuria. Siliter etenim nobis quoruȝ vita est militia sup terrā. Job. 7°. Dedit de⁹ ducē nos in prelio dirigentē cōtra diabolū ꝛ vicia: scilicet suā gratiam a qua nobis prouenit subsidiū: ꝛ auxilium cōtra hostes nostros quos semper vincimus: qādiu talis dux viget in nobis. Cognoscētes autē ipse dominus deus: ꝙ talis dux potest nobis deficere: ꝑter alicui⁹ sagitte peccati mortalis vulneratioeȝ qua diuina grā ꝑuaꝛ aīa. Ordinauit nobis viceducē: ne in pctō nr̄o ꝯprehēsi a diabolo eīnaliter trucidemur. Et hic vicedux est pura ꝯfessio qua nos succūbētes hostib⁹ nr̄is: ex perditiōe diuine grē: si ad ei⁹ remediū curram⁹ subleuamur: ꝛ vincimus. Cui⁹ figura hꝫ Judi. p°. vbi legiꝛ: ꝙ mortuo Josue ꝛ sepulto i sūmitate montꝭ ephraim: filij israel timuerūt valde: eo ꝙ fuerat belli eorum dux: ꝛ īstabat ꝯtra eos Canane⁹ cū exercitu suo. Sed ꝯsulētes filij israel deum: qs deberet esse eoꝝ dux ꝯtra hostes: rn̄sum habuerūt: ꝙ Judas eēt dux exercitus: q2 deus traderet terram inimicoꝝ in manu eius. Unde ipse Judas sumpto secum Simone fratre suo debellauit Cananeuȝ: ꝛ obtinuerunt filij israel ciuitates: ꝛ regnum eius. Josue enim qui interpretaꝛ salus: significat gratiaȝ dei in qua tota salus nr̄a cōsistit: dicēte Paulo

pᵉ. ad Coꝛ. 15°. Gratia dei sum id qđ sum. Sed deficit interdum iste dux: in summitate mōtis ephraim: qui interꝑtaꝛ frugifer: q2 cum puenitur ad sūmitateȝ: ꝛ superfluitatē ꝓsperoꝝ per affectuȝ gratia dei deficit in nobis: ꝛ perdito tali duce pdimus etiā presidiū: ꝛ adiutoriū diuinū. Unde valati ab exercitu Cananei: idest demonis tentationibus: sumus in periculo interitus: ꝛ captiuitatꝭ infernalis. Debemus igiꝛ statim cōsulere deuȝ: ꝛ audiemus ipsum dicentē: Judas sit dux vester: q interpretaꝛ confessio. Iste enim probus ꝛ bonus dux assumpto secū simone fratre suo: qui īterpretaꝛ ponēs tristitiā: ꝛ significat cōtritionē: fugabit Cananeuȝ: idest diabolū: ꝛ exercitū eius: idest peccata: ꝛ regnū de quo ipse demon egressus est: scilicet celū: obtinebit. Et ideo Dauid propheta sperabat victoriā: de inimicis suis mediāte tali duce dicēs ps°. 59°. Juda dux me⁹. ꝛc. In figurā qqȝ huius: primi Macha. 5°. dr̄. Debellabat Judas filios Esau. Alia etiā figura hꝫ eiusdē libri. 7°. c°. vbi dr̄: ꝙ cum Judas machabeus expurgaret gētes Demetrij: ꝛ deuastaret terrā illi⁹: Demetri⁹ furore replet⁹ misit Nichanorē cuȝ exercitu suo cum hoc mādato: ut Judā ligatū sibi pn̄taret. Venit ergo Nichanor ꝯtra Judaȝ. Sȝ ipse Judas animose aggressus est ipȝ Nichanorē: ꝛ exercitū illius: ac obtinuit victoriam: ꝛ fugato exercitu cepit Nichanorem: ꝛ occidit illū. Per Demetriū enim qui interpretaꝛ nimiuȝ persequēs: significatur diabolus persecutor terribilis humani generis. Cuius, gentes: idest tentationes filij israel: idest fideles christiani mediāte duce Juda: idest cōfessione pura: expugnāt ꝛ deuastāt eius terraȝ: idest suggestionē prauam: atqȝ dn̄ationem malignam. Qđ ipse diabolus valde moleste sustinet Et ideo omni conatu studet qđ amisit recupare. Unde quādo vno genere peccati vincere non potest: ad aliud statim habet recursuȝ. Dicēte Gregorio in mora. Antiquus hostis, ex ꝓpo certamine dū se succūbere cōsiderat: ad alia tētationum bella festinat. Intueꝛ enim vniuscuiusqȝ mores: cui vicio sint ꝓpinq. Et illa ponit ante faciē: ad que citi⁹ spat inclinare mētē: hec ille. Et Leo papa in ꝓmone octaue natiuitatis dñi: ait. Nō desinit hostis antiquus trāsfigurāsse in angelū lucis: deceptionuȝ laqueos vbiqȝ pretēdē. Et ut quoqmodo fidē credentiū corrūpat instare. Nouit cui adhibeat estus cupiditatis: cui illecebras gulle ingerat: cui apponat incitamēta luxurie: cui infundat virus inuidie. Nouit quem merore conturbet: quem fallat gaudio: quem metu opprimat: quem admiratione seducat. Omnium discutit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

cõſuetudine:vẽtilat curas:ſcrutatᷣ affectus:ꝛ ibi
cauſas querit nocendi : vbi queq̃ viderit ſtudio
ſius occupari. Habet etenim multos:ex eis quos
tenacius obligauit:aptos artib⁹ ſuis:quoꝝ ad
alios decipiẽdos ingenijs vtatur:ꝛ verbis:hec il/
le. Eapropter dꝛ ĩ predicta figura:ꝙ miſit nicha
norem:cũ exercitu ſuo:ut ꝯprehẽderet Iudã. Ni
chanor eni3 interpᷓtatᷣ ſtatura lucida:ꝛ ſignificat
pulchritudinẽ rerum mũdanarũ:ꝛ ſpecieru3 de/
lectabiliũ:quam obijcit fidelib⁹:ut eos auertat a
penitẽtia faciẽda. Et ideo dꝛ:ꝙ solũ querebat ap
prehẽdere Iudã:ideſt impedire ꝯfeſſione3 purã.
Sed ipſe Iudas capit eum:ꝛ occidit:atq̃ exerci
tum ei⁹ in fugam cõuertit. Quia diabolũ:cu3 oĩ
bus vicijs:vera cõfeſſio proſternit:ꝛ ppl'o hieru/
ſalẽ pacem reddit:ideſt cõſcĩe trãquillitatem:vn
de Augu. in li°. de peni. de ĩpa pnĩa loquẽs:cuius
pars eſt ꝯfeſſio:ait. Lãgores ſanat:leproſos curat
mortuos ſuſcitat:ſanitatem auget:grãm ꝯſeruat
claudis greſſum:ſurdis auditum:cecis reſtituit
viſum:vicia fugat:virtutes exornat:mẽtem mu/
nit:ꝛ roborat.ꝛc. Et tũc ṽificatᷣ illud pſalmi.113.
Facta eſt iudea ſãctificatio eius. Et ideo oĩbus fi
delibus dico:cum pſalmiſta. Perſeqmini ꝛ cõ/
prehẽdite:ſcil3 demones per ꝯfeſſionem. Poſtq̃
enim latrones latere nõ poſſunt:ꝛ ſunt diſcooper
ti:ꝛ noti:nequaq̃ amplius ibi redeunt. Timent
enim ſuſpẽdi:ꝛ ideo lõge fugiunt. Spũaliter au
tem demones ſunt velut latrones:qui per peccata
aĩam ingrediẽtes:eam oĩum virtutũ glĩa expoli
ant. Sed ſi per cõfeſſionem manifeſtentᷣ:inde ef/
fugiũt:nec audent ad eam accedere. Cui⁹ figura
habetᷣ quarti Reg.6°. Ubi legitᷣ : ꝙ poſtq̃ Heli/
ſeus oſtẽdit latrunculos ſirie regi hierl'm fugiẽtes
inde: nõ fuerũt poſtmodum auſi amplius reuer
ti in ſamariã:cui primo tm̃ erãt infeſti. Tertiade/
cima vtilitas cõfeſſionis:dicitᷣ placationis. Hoc
enim eſt bonum:ac ſingulare remediũ ad placã/
dum irati principis furorem:in cui⁹ poteſtate ſu
mus:magna humiliatio. Unde aliqui cõſueuerũt
gladiu3 nudum pũcta manu tenere:ꝛ genua fle
ctentes corã principe:reos ſe mortis clamare:ꝛ pe
tere miſericordia3. Tunc enim ſi princeps ille eſſet
durior ferro:tãta humilitate flecteretᷣ:qꝛ ut ait ſa
piens Prouerbi.15°. Sermo mollis frãgit iram.
Et ideo nos qui aliquãdo in tãtũ turbauimus di
uinam maieſtatẽ per peccatum:ꝙ effecti ſumus
filij perditionis:ꝛ digni ſentẽtia capitali:nec poſ/
ſumus effugere manus eius:qꝛ vbiq̃ eſt:ꝛ ĩ om
ni loco nos deprehẽdere põt. Unde illi ait pphe/
ta ps°.138°. Quo ibo a ſpiritu tuo? aut quo a fa/
cie tua fugiam? Nullũ aliud remedium melius

habemus:q̃ recognito peccato per humilem con
feſſionẽ:poſtulare veniã. Ait eni Auguſt. ſup. ps°.
74°. Nõ eſt quo fugias a deo irato:niſi ad deu3
placatũ. Figura aũt hui⁹ habetᷣ ſecũdi Reg.24°
vbi legitur:ꝙ cũ Dauid vidiſſet angelũ tenente3
gladiũ in manu:ꝛ interficientem populu3:flexis
genibus clamauit. Dñe ego ſum qui peccaui:ego
qui inique egi. Et ſtatim angelus depoſito gladio
ferire ceſſauit. Sic igitur ꝛ nos clamem⁹ ad dñm
denudando peccata noſtra per purã cõfeſſionem
et ipſe deus deponet iram ſuam ꝛ nobiſcũ placa/
bitur nullũ aũt aliud eſt remediũ euadendi. Na3
qui ſe occultat ab eo:magis patebit. Et qui per cõ
feſſionẽ manifeſtat peccata ſua:ea occultat. Et iõ
inquit Chriſo. in quodã ſermone. Peccatorum
indulgentiam inſtãti confeſſione mercate. Quid
horres fateri:quod libẽter ac ꝓmpte commiſiſti?
Cur cõfunderis dicere:quod non es ꝯfuſus ppe
trare? Cur vereris deo indicare:quod veritus non
es eo preſente cõmittere? An putas eum cõmiſſa
neſcire:niſi a nobis cõfitentibus que cõmiſimus
agnoſcat? Peius eſt cõfiteri nole q̃ legem cõtẽ
nere. Niniuite confitẽtur ꝛ viuunt ſodomite ob
durantur ꝛ pereũt. Quartadecima vtilitas dicitᷣ
honorationis. Narrat Frõtin⁹ hiſtoriograph⁹ ꝙ
romani cũ aliquis princeps honorabilem victo/
riam de hoſtibus reportaſſet:ponebãt eum ĩ cur/
ru valde adornato: ꝛ laureatum deducebant per
ciuitatem:ꝛ hoc appellabant triumphum. Et il/
le ſemper a populo romano erat honoratus:ſpiri
tualiter autẽ dico:ꝙ inter oẽs victorias:ꝛ virtuo
ſas operationes quibus meretᷣ a deo honorari:eſt
ipſa cõfeſſio fidelis ꝛ vera. Nã per ipſã hõ deuin
cit diabolũ de quo Iob.41°.dꝛ. Non eſt poteſtas
ſuper terrã que ꝯparetᷣ ei qui factus eſt vt nullu3
timeret. Uñ cõfitẽs eſt magis victorioſus:q̃ vn/
q̃ fuerit Ceſar:vel Scipio affrican⁹. Item cõfeſ/
ſio eſt dux omnium aliarũ virtuoſaru3 operatio/
num. Nam elemoſyna: oratio: ieiunium:lectio
ꝛ peregrinatio:ꝛ cetera opera meritoria:que fiũt
a nobis:non poſſunt nec audent ad diuinam ma
ieſtatem accedere:confeſſione ꝑtermiſſa. Ubi igi
tur eſt vera confeſſio:ibi eſt vera ſalus. Ipſa vero
deficiente omnes virtutes deficiunt : ſed ipſa pre/
cedẽte omnes virtutes ſequuntur. Cuius figura
habetur Exod.14°. additis his que narrat magi
ſter hiſtoriarum. Nam cum filij iſrael exeuntes
de egipto veniſſent ad mare rubrum:non aude/
bant mare intrare: quantuncũque ſentirent poſt
ſe pharaonem venientem cum magno exercitu
quouſque tribus Iuda ꝑmo eſt illud ĩgreſſa. Sed
ipſa tribu precedente:ſecute ſunt omnes alie. Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

per hoc liberatus est populus hierusalez: submer so ibi pharaone: cum suo exercitu. Et ex hoc tribus iuda meruit regale sceptruz. Et hoc est quod inquit Dauid psalmo. 113°. In exitu israel de egypto: dom⁹ iacob de populo barbaro. Facta est iudea sanctificatio eius. &c. Quod dicitur propter illud: quod tūc fecit ipsa tribus iuda. De quo regali sceptro predixerat Jacob patriarcha Genesis. 49°. dicēs. Nō auferetur sceptrū de iuda. &c. Spūaliter enim per tribum iuda intelligitur virtus cōfessionis: quam in exitu de peccato: & accessu ad misericordiam dei oportet omnē virtutem precedere: nam ipsa precunte: omnes alie v̄tutes sequūtur. Et sic diabolo submerso cum tētamentis suis: triumphat virtus cōfessionis. Et iō pre ceteris virtutibus est colēda: vnde Grego. in morali. exponens illud Job. 31. Si abscondi quasi homo peccatum meum: & celaui in sinu meo iniquitatē meam: ait. Mirent̄ in bono Job: qui volūt castitatis continētiam: mirētur integritatem iustitie: mirentur viscera pietatis. Ego in eo non minus admiror cōfessionem humilimam peccatoruz: q̄ tot sublimia virtutum. Quintadecima vtilitas. dicitur germinationis. Tēpore enim hiemali: quādo terra cooperta est glacie: vel aquis in superficie: nō potest germinare. Et vna est ratio: quia radius solis nō potest terram attingere ad calefaciēdum: aquis vel glacie impediētibus. Et similiter cum ager anime nostre est coopert⁹ glacie culpe: vel aquis peccatorū: iuxta illud psalmi. 68. Saluum me fac deus: quoniam intrauerūt aque: vsq3 ad animam meam. &c. Nō potest producere fructus deo placitos: quia nō potest radius gratie diuine ad illam accedere: propter culpe occupationem. Nam gratia & culpa simul in eodem recipi nō possunt. Esaie. 59°. Iniquitates nostre diuiserūt inter nos: & deum nostrum. Et peccata nostra abscōderūt faciez suam a nobis. Sed si volumus: q̄ ager anime nostre germina bone operationis producat: necesse est: ut per cōfessionem prius culpam amoueamus. Cuius figura habetur Genesis p°. Ubi legitur: q̄ cuz terra operta esset aquis: nihil germinabat: sed semper erat inanis: & vacua. Sed cōgregatis aquis in vnum locum: & arida apparēte: mox radijs solis eaz attingētibus subsecuta est germinatio herbe virētis: & productio diuersoꝝ fructuum. Per aquas enim intelligūtur spiritualiter culpe mortalis hominis submergentes in abysso eterne dānationis. Apocalypsis. 17°. Aque multe populi multi decurrētes ad mortez. Quamdiu ergo huiusmodi aque superficiem cordis nostri per affectum cooperiūt: nullatenus valent bone cogitationes germen producere: & per cōsequens: nec dare fructuz. Sed cōgregatis huiusmodi aquis idest peccatis & culpis in vnum coram ꝯfessore: per veram & integram cōfessionem apparet arida: idest anima pura apta & parata ad germinādum: quia radius diuine gratie: statim descēdit prohibēte remoto. Et tūc ipsa anima producit ieiunia: orationes: elemosynas: & cetera opera meritoria: circa que prius sterilis existebat: & verificatur illud psalmi. 84. Dominus dabit benignitatem: & terra nr̄a dabit fructū suuz. Extirpanda ergo sunt vicia per cōfessionem: ut possint in anima vere virtutes inseri. Ait enim Ambrosius in p°. libro. de kaim. Egressus malicie: virtutis operatur ingressum. Eodēq3 studio quo crimen expellitur: innocētia copulatur. Sextadecima vtilitas: dicitur apparitionis: siue cōformationis: scilicet cuz beatis mūdissimis. Ait enim deus Esa. p°. Mūdi estote. s. ut in cōspectu meo: fitis digni apparere: & mihi ministrare: ac cum sctis meis habitare: & cōuersari. Indecēs enim est & vituperosum: vbi omnia mūda sunt sordiduz apparere. Ille nāq3 talis ut fedator mūdicie: est cum rubore ab alio ꝯsortio excludēdus. Sicut coru⁹ a pauonū societate. Et similiter in curia celestis gratie: oēs mūdi sunt. Nullus eniz sordidus manere ibi audet. Fedaret eni loca purissima: & mānsiones amenas: quas sācti in pulchritudine habitāt. Numeri. 24°. Quā pulchra tabernacula iacob. Inde est q̄ statim excludit̄ cum ꝯfusione a domino: qui ibi accedit immundus. Esaie. 65°. Recedite inquit dominus a me. Nō appropinquetis mihi: quia immūdi estis. Debemus igitur prius nos ab omni sorde mūdare: si cupimus ad cōsortium mūdissimorū dei seruoꝝ: & ad purissimaz dei grām introire. Cuius figura habet̄ Leuiti. 5°. & Numeri. 19°. Ubi p̄cepit deus: q̄ quicūq3 ex tactu rei immūde efficeret̄ immūdus deberet purificari: anteq̄ alioꝝ mūdoruz cōsortio iūgeret̄. Et notāter dicit̄ ex tactu: quia nō polluitur quis nisi per tactum: idest cōsensum rerū immūdarum: vnde August. in quodā sermone ait. Tētatio quātūcūq3 immūda cor nō polluit: si ratio nō consentit. Hec autez purificatio fit per cōfessionē: per quā oīs immūdicia total'r tollit̄: & cācellat̄. Nā hoc est diuinitus ordīatū: ut pctōr ipse sua pctā manifestādo deleat: taliter q̄ ampli⁹ ea nō debeat reuidē: q: oīuz pcōꝝ suoꝝ imūdicia in sacco ꝑpetui silētij: per v̄tutez ꝯfessiōis est ꝯclusa: vñ dī Job. 24°. Significasti q̄si a sacculo delicta mea: & curasti iniqtatez meam. Decimaseptima

vtilitas dicitur euasionis: scilicet submersiõis eter
ne. Cadẽs enĩ in aqua nõ est in periculo quous/
qꝫ os eiꝰ nõ cooperit aqua. Et ratio est q̄a: potest
spirare ⁊ respirare: ⁊ sic suffocari nõ potest. Si ãt
cooperiat̃ in tantũ ꝙ spiratio ⁊ respiratio deficiat
stati intrinsecus calor cor vrit: q̄a pulmo non po/
test aerẽ calidũ spirãdo emittere: ⁊ respirãdo aliũ
aerẽ refrigerantẽ recipere: ⁊ ipsum cor refocilare
Et similiter cadens in peccato nõ est in periculo
cõbustionis gehenne quousqꝫ os habet expedi/
tũ ad ꝯfessionẽ. Quia tũc põt spirare ꝑ os calidita
tẽ p̄cti: ⁊ ꝑ respirationẽ attrahẽ grãz ĩdulgẽtie: di
cẽte psalmista. Os meũ aperui ⁊ attraxi spiritũ.
s. grẽ. Et sic cor ⁊ aĩa refrigerant̃ ⁊ sanant̃ Sed si
tantũ superabũdet culpa: vt ad cõfitendũ os ope
riat̃: suffocat̃ anima a peccati neq̄tia: ⁊ igni tradi
tur infernali. Cuius figura habet̃. Exo. 14°. Ubi
legitur: ꝙ egyptij intrãtes mare: cooperti sunt aq̃
⁊ oẽs suffocati sunt. Per egyptios enĩ itelligũtur
peccatores tenebris peccatorũ inuoluti: qui intrã/
tes mare viciorum: ⁊ immergẽtes se in voragine
culpe mortalis: os clausũ ad cõfessionem habent
⁊ iõ moriũtur in peccatis suis. Si enĩ os ñ clau/
derent: indulgentiã ĩuenirẽt. Ait enĩ Aug. in quo
dã sermone. Infernus est puteꝰ profunde iniqui/
tatis: qui nõ claudet sup te os suũ: nisi tu clauseris
tuũ. Et iõ oẽs debetis os vrã apire in ꝯfessiõe. Et
tũc poteritis dicere cum ꝓpheta ps°. 68°. Nõ ab
sorbeat me profũdum: neqꝫ vrgeat super me pu/
teus os suum. Decimaoctaua vtilitas dicitur li/
berationis. Per virtutem enim sancte confessio/
nis liberatur homo a multis periculis ⁊ mal'. Et
ideo Ecclesiastici. 51°. dicit sapiens. Cõfitebor tibi
dñe rex: qm̃ adiutor ⁊ protector factus es mihi
⁊ liberasti corpus meũ a perditione: liberasti me
a rugientibus ꝑparatis ad escã. Et de manibus
querẽtiũ aiã meã: ⁊ de multis tribulationibꝰ que
circũdederũt me. A ꝑssura flãme que circũdedit
me: ⁊ ĩ medio ignis ñ sũ extuatꝰ: hec ibi. M M M

E St autem sciendũ: ꝙ cõfessio est curia mi
sericordie dei ad quã potest appellare q̄ gra
uatur a diuina iustitia: vñ Ambro. sup beati im/
maculati. ait. Cessat diuina vĩdicta si confessio ꝑ
currat humana. Iustitia enĩ dei huic appellatio
ni libenter ⁊ patiẽter cedit. Quia misericordia su
perexaltat iudiciũ. Jacobi. 2°. Quod patet ex tri
bꝰ. Prio ex crudelitate. Quia credit̃ ĩ hac curia
ꝯfessiõis p̄cõri factũ suũ narrãti: nec ibi adducit̃
q̄ suppleat defectũ eiꝰ: nec testis q̄ ꝓbet ꝯtrariũ: sꝫ ei
soli ĩ oibꝰ dat̃ fides nec ibi locũ hꝫ illõ qđ Joã. 8°
dicit̃. Tu de teipo testimoniũ ꝑhibes: testimoniũ
tuũ nõ ẽ verũ. Scđo pꝫ ex libatõe: q̄a ĩ hac curia
non feruntur sententie nisi absolutionis. Nam
etsi homo fuerit sceleratissimus: absoluitur quasi
latro a quo aufertur laqueus quem habet ad col
lum quo debebat suspendi. Tertio patet ex eterna
felicitate. Nã cũ ille qui venit ad curiã hãc di/
gnus esset infernali supplicio: non solum remitti/
tur ei ipsa pena. Sed etiam remuneratur eterno
ꝑmio: vt supra patuit. Et ideo hortatur nos Aug.
adꝰ penitentiam ⁊ confessionem: in li°. de cõflictu
viciorum. c°. 13°. di. Ecce David adulterio simul
⁊ homicidio reus: de inferni faucibus misericor/
dia domini describitur liberatus. Ecce Manasses
oium peccatorum nephandissimus: ⁊ impurissi
mus: ac sordidissimus: illecebrosissimus: ⁊ scelera
tissimus: per penitentiam redijt ad vitam. Ecce
Magdalena innumeris fornicationũ sordibus
inquinata: ad fontem pietatis anxia currens: do/
miniqꝫ vestigia lachrymis rigans ablui meruit.
Ecce Petrus negationis sue vinculis astrictus
amarissimis lachrymis infidelitatis nodos sol/
uit. Ecce seditionis simul ⁊ effusionis fratrum sã
guinis latro obnoxius: vnius hore momẽto vna/
qꝫ confessionis voce: ad paradisum de cruce tran
sijt. Ecce Saulus ecclesiam dei persequens: ⁊ mul
tos pro Christi nomine perimens: ⁊ ut ita dixerim
martyrum cruore se totum inficiens apostolus
factus: in vas est electionis commutatus. ⁊c.
Quod autem per confessionem liberetur homo
a malis temporalibus: ⁊ a multis periculis patet
per miraculum quod recitat Cesarius in dia/
logo suo dicens: ꝙ in ciuitate Acebatensi quidã
iuuenis qui ex multis diuitijs ad pauꝑtatẽ deue/
nerat̃ diuitias sibi acquirere voluit diabolo procu
rante. Unde accedens ad quendam aurificem
dixit ad domũ suã venisse mercatorẽ: qui plurima
vasa aurea ⁊ argẽtea emẽ venerat. Eapp: vt illuc
vasa sua vẽdibilia ferret ĩstãter rogauit. Qõ ille
credẽs: stati vasa multa: nõ ꝑui valoris sacculo re
posita ad domũ illiꝰ portauit. Qui vt domũ ĩgres/
sus est ab eo fuit ĩterfectꝰ: ⁊ adiutorio sororis sue
corpus defuncti in frustra concisum in cloacham
proiectum est. Sed cum rumor occisionis a vi/
cinis fuisset sentitus confracte sunt fores: ⁊ ipse
iuuenis homicida cum sorore captus: ac iudici
traditus: tormentisqꝫ afflictus: post delicti confes/
sionẽ iudicatur ad ignem cum illa. Puella ergo
videns se ad mortem duci: dixit fratri suo. Ecce
frater ꝙ vt te iuuarem ne perires: simul tecum
pereo: cum nihil horum ante cogitassem. Nunc
ergo audi consilium meum. Si corporea perdi/
mus iustitia dictante animas saltem confessionẽ
saluare studeamus. Cui frater desperatus ait.
Ne mihi loquaris de hoc. Quid enim valet con/
fessio: vel penitentia in hora ista? Nolo confiteri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

Puella aũt corde cõtrito cõfessionẽ fecit accer sito sacerdote: atq; deo animã suam cõmẽdauit. Ambo igitur simul rogo ĩponũtur: ⁊ ad lignum alligantur: atq; ignis subter eos accenditur. Et iuuenẽ ĩpenitẽtem flãma cõsumpsit: puellam autẽ cõfessam: ignis cõtingere nõ potuit: sed vinculis solis absolutis: ut alter Daniel in flãma illesa permãsit. Quo viso miraculo iudices: puellã in dei laudes prorũpẽtem innocẽtem iudicantes ignẽ exire iusserũt: ⁊ liberã abire. Recitat quoq; idem doctor aliud miraculũ. s. Qd̕ in argẽtina heretici quidã cõprehensi: timore mortis heresim suam se abnegare mentiebant̃. Iudex aũt veritatẽ nosce cupiẽs: ferro cãdenti eos probare voluit: ut qui ferrum cadẽs nõ sentiret: in veritate abnegare crederet̃. Cum igit̃ heretici oẽs manibus adustis ad ignem cõburendi ducerent̃. Quidã vni eoꝝ dixit. O miser: quare sic vis mori? Cui ille respõdit. Audiui: ꝙ seram pniam deus nõ suspiciat. Rñdit aũt fidelis. Nunq̃ pnia sera est apud deum. Tãtum ꝯfitearis: ⁊ videbis clemẽtiã eius. Uocato igit̃ sacerdote dictus hereticus: errorẽ suum confessus est: ⁊ exinde alia peccata sua. Mira res: sicuti cõfitebat̃: sic paulatim manus adusta sanabat̃: ⁊ pfecta cõfessione nulla adustionis cicatrix apparuit. Punitis igit̃ alijs: cum iudex ⁊ hũc peteret: respõsum est: puniri neminẽ debere nisi de culpa cõstiterit. Et manu ipsius ꝯfessi ꝑducta: cum nullũ vestigiũ ignis appareret liberatus est. Tãtas ergo cõfessionis vtilitates cõsiderans August. in quodã sermone ad heremi. inqt Cõfitemini o f̃res mei: ⁊ nolite differre: ad sacrã mẽsam cõfessionis accedere festinate: hec est enĩ salus aiaꝝ: dissipatrix vicioꝝ: restauratrix virtutum: oppugnatrix demonũ: angeloꝝ tunica: ecclesiarũ fiducia: dux: baculus: ⁊ spes oĩum fideliũ. O sancta: atq; admirabilis cõfessio. Tu obstruis os inferni: ⁊ apis paradisi portas. O ꝯfessio vita iustoꝝ: peccatoꝝ glia. Tu sola necessaria es peccatori: ⁊ nihilominus iustus si quis reputatur te astringere: ⁊ frequẽtare debet: nihil enim remanebit in iudicio: quod fuerit per cõfessionem purgatũ: hec ille. Et Bernardus super illud psalmiste Quid ẽ tibi mare. ⁊c. ait. Oĩa in ꝯfessiõe lauant̃ cõscia mundat̃: amaritudo tollit̃: mare: idest peccatum fugat̃: tranqlitas reddit: spes reuiuiscit: ⁊ aĩus hilarescit. Felix aĩa: cui ista ex cõfessione ꝑueniunt. Et ideo bene dicũt v̓ba thematis nostri. Cõfitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in seculũ misericordia eius. Post enim vitam hãc: nõ valet cõfessio: vnde Dauid in ps°. 6°. ĩquit deo. In inferno autem quis cõfitebit̃ tibi? Ideo o deuoti christiani: ad sanctã cõfessionẽ accedere festinate: ut grãm dei habeatis in hoc seculo: ⁊ gliam in futuro. Ad quam ⁊c.

Feria secũda: post quartã dñicam in quadragesima: de cõfessionis preparatione: explicatiõe: iteratione: ⁊ inductione. Sermo trigesimusquintus.

O

Omnes eiecit de tẽplo: Ioãnis. 2°. ⁊ in euangelio occurrentis ferie. Sapientissimi Solonis philosophi est snĩa: philosophiam a fine solũmodo cõsecrari. Aristo. q̊q; 2°. Phi. ĩquit. Finis habet rationẽ optimi: ⁊ est causa causaꝝ: ⁊ in. 2°. ⁊. 5°. Metha. dicit. Finẽ optimũ esse in vnaquaq; re: q2 rei esse cõfert: ⁊ in. 3°. Topi. inqt. Melior est finis: oĩbus que sunt ad finẽ. Ideo cõmẽtator super. 2°. Metha. hec oĩa cõsiderans dicit. Qui destruit finẽ: destruit omne bonũ. Et ratio est: q2 ut inquit Aristo. p°. de celo ⁊ mũdo. ⁊. 3°. Phi. Uanũ est omne: qd̕ suum nõ attingit finẽ. Patet hoc per expientiam. Nam medicina dr̃ vana: ex qua nõ sequit̃ sanitas: ꝓpter quã data fuit. Similiter si vnus vadit centũ miliaria: ut mile ducatos accipiat ab aliquo: ⁊ post laborem itineris nõ accipiat eos dicet. In vanum huc veni: qm̃ finẽ meum nõ sum adeptus: propter quem veni. Sicut pñt dicere multi eũtes ad cõfessionem: ut recipiãt indulgentiã: ⁊ nõ recipientes propter eoꝝ impreparationẽ: ⁊ malam dispositionẽ: talium enim cõfessio est vana. Ideo oibus euntib⁹ ad cõfitendũ dicit de⁹ Iere. 7°. Bonas facite vias vestras. Et ego vobis idẽ dico: ne si impreparati: ⁊ indispositi accedatis ad cõfessionem: dñs Iesus vos ꝓijciat a grã sua: ⁊ expellat: sicut hodie fecit de vẽdentib⁹: ⁊ emẽtibus in tẽplo. Et ideo in hoc sermõe quattuor pulchras faciemus cõsiderationes de cõfessione. Prima dicet̃ preparatiõis: Secũda explicationis: Tertia iterationis: Quarta ⁊ vltima inductionis.

Pars prima: in qua ponit̃ ꝑparatio: que dẽ fieri cuilibet bone cõfessioni.

O

Sciendũ est ẽm oẽs theologos: ⁊ doctores. Qd̕ cõfessio debet fieri cũ magna preparatiõe: ita q̱ ante cõfessionẽ debet quisq; diligẽter se preparare: ⁊ dare operam: ut oĩa sua peccata: ei ad memoriã reuocẽtur: ut possit illa ꝯfiteri: cũ circũstãtijs suis. Qd̕ qui non facit: est in malo statu. Unde de pe. di. p^a §. hinc etiã. dr̃. Si obliuiscaris peccatoꝝ tuorũ. s. ea cõfiteri: ut dicit glo. interlinearis: tũc coruz recordaberis nolẽs: qñ in toto publicabunt̃: ⁊ in cõ

spectu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

spectu pferet oiu3:tā amicoꝝ:q̄ inimicoꝝ tuoꝝ:
ꝛ sanctoꝝ angeloꝝ:celestiūq3 virtutū. Non eni
ad Dauid solum dicebat. Tu secreto fecisti:ꝛ ego
hoc cūctis manifestabo. Sed ad oēs nos hoc di/
citur:hec ibi. Et sūt vba Chrisostomi. Et iō si qs
ex sua culpa ignorat que dz cōfiteri:seu eoꝝ ē ob
litus:dz de huiusmodi negligētia dolere:ꝛ cōfes/
sor si aliquē impreparatū viderit ad cōfessionem
accedere:dz ipsum monere ut cū pparatiōe veni/
at. Ut dicitur in sūma cōfessoꝝ.li°.3°.ti°.34°.q.
19ª. Quā pparationē Esaias exprimit.38°.c°.sui
libri.di. Recogitabo tibi oēs annos meos:i ama/
ritudine aie mee. In qbus vbis tangit tria. Pri
mum dicit recogitatiōis:ibi: recogitabo. Secun
dū totalitatis:ibi:oēs annos meos. Tertiū amari
cationis:ibi:in amaritudine aie mee. Quo ad p/
mu3 dicit recogitabo:idest valde cogitabo. Pre/
positio eni addicta dictioni:auget significatum.l.
gallus.§.ille casus indifficilis.ff.de li.ꝛ post.vbi
glo.exponit.idicifficilis.i.valde difficilis.ꝛ.ff.de aq
plu.ar.l.j.§.i sūma.i fi.expōit icrescit.i.valde cre/
scit:ꝛ simile habet.ff.de fun.istruc.l.q̄situ.§.sed si
fūdus.ꝛ ad silla.l.si qs i graui.i pnci.ꝛ i aūt.qūo
opoꝛ.epis.§.si qs aūt.ꝛ.ff.p socio.l.cū duob⁹.§.
dāna.ꝛ d Enea inqt Uirgilius in p°.eney. Inge/
mit:ꝛ duplices tēdēs ad sydera palmas ꝛc. In/
gemit.i.valde gemit. Et pariformiter dicit pphe
ta. Recogitabo.i.iterū atq3 iterū cogitabo.s.anq̄
ad cōfessionē vadā. Quia ut beat⁹ Grego.in mo
ralib⁹ait. Deb3 vniuscuiusq3 mens causas suas
apud deū ɔtra se sollicita inqsitōe discutere. Nul
lus eni prudens sindicus alicui⁹ dñi redderet rō
ne3 sue administratōis:nisi pmo apud se de oib⁹
pmeditatus eēt:qūo:ꝛ qualr:ꝛ quātū expēdisset.
Preterea si dz qlibet quotidie examinare ɔsciē
tiā suā:ꝛ videre qd boni fecerit:ꝛ qūo vixerit. Ut
inqt Seneca.li°.3°.de ira dei. Multo magis tpe
cōfessionis dz vnusqsq3 in aliquo secreto loco di
ligēter pmeditari peccata sua:ꝛ examinare ɔsciē
tiam suā:q2 si qs sine examiatione cōscie:ꝛ debi/
ta pparatiōe accedit ad ɔfessionē:hñs mile pec/
cata mortalia:de qb⁹oib⁹ cōfitet:excepto vno o/
blito ex ignorātia puenięte ex ei⁹ipreparatiōe:nō
ɔsequit veniā alicui⁹ peccati. Et ecōtrario:si quis
hñs eadē peccata vadat ad ɔfessione3 fcā debita
pparatiōe:ꝛ obliuiscat maioris ptis ipsoꝝ pecca
toꝝ:ɔseqt remissionē eoꝝ:ex gñali ipsoꝝ ɔfessiōe:
rōe bōe dispositōis ꝛ pparatōis:q2 q fecit qd po
tuit:legē adipleuit.l.iur ci.ff.dɔdi.ꝛ demō. Et iō
bonū ē ñ solū semel s3 sepi⁹ excogitar pctāa añ cō
fessionē:vt dcm ē. Cui⁹ oppositū faciūt mlti q ve
lut bestie ad ɔfessionē accedūt ideuoti:ꝛ ipmedi
tati:sine vlla cōpūctione:sine cogitatōe aliq:aut
recordatone peccatoꝝ suoꝝ:ꝛ sepi⁹ sabbatū sctm
expectātes vadūt ad cōfessionē ɔfessori dicentes.
Uis nos audire? In duob⁹ n. vbis expediemus
nos. Qd si ɔfessor dicat q paululū expectent:di/
cūt. Or bñ stat:hora ē tarda:ꝛ alia hēm⁹ agere:
si nos nūc nō audis:ampli⁹ i hoc anno nō ɔfite/
bimur. Alij stātes añ sacerdotē:qd dicere debeant
ignorāt:q2 sup hoc añ nō cogitauerūt:ꝛ dicunt.
Dñe iterroga nos. Nescim⁹ eni qd dicere debea/
mus. O insensati. Si mercator suoꝝ qnternoꝝ
rōes oi sero diligēt discutit:ut videat qd lucrat⁹
fuit:ꝛ qd pdidit:ꝛ hoc fac p pecūia:q̄nto magis
pcōr ɔsciā3 suā examiare ꝛ discutē dz p aia sua
q̄ adeo ē pciosa:q p ea saluāda di fili⁹ mortu⁹ ē:
Iō dicit Bernar.i smone passionis. Cōsidera o
hō:q̄ nobilis sit aia tua:ꝛ q̄ grauia fuerit vulne
ra:qbus p ea necesse fuit tuū Iesu3 vulnerari. ¶

Debet igit qlibet tria cogitare anteq̄ ɔfitea/
tur. Primo:receptoꝝ a deo bñficioꝝ suaꝝ
ingratitudinē:qbus accendit mēs ad diuinum
amorē:ut faciat ɔfessionē cū amore. Uñ i figura.
Leui.6°.pcepit dñs dicēs. Ignis semp ardebit i
altari meo quē nutriet sacerdos. Per ignē vero
ardēs dilectio designat. De quo igne.Luce.12°.i/
quit saluator. Ignē veni mittere in terrā:ꝛ qd vo
lo nisi vt ardeat? Per altare vo mens nra intel/
ligit:que p sacerdotē dz accēdi bonis exhortatio/
nibus in cōfessione:ꝛ p cōfitentē debet inflāmari
ex diuinoꝝ bñficioꝝ cogitatōe. Scdo:dz penitēs
cogitare bonoꝝ amissoꝝ copiositate3. Ait enim
Maximian⁹ poeta. Dura satis miseris memora
tio prisca bonoꝝ. Tertio:dz cogitare peccatorum
numerositatē:ꝛ grauedinē.cui dr Iere.2°. Scito
q2 malū ꝛ amarū est:te dereliqsse dñm deū tuu3.
Uñ Eccliastici.18°.scriptū ē. Ante iudiciū.s.ɔfes
sionis interroga teipsu3.s.cogitādo pdicta:ꝛ i cō/
spectu dei inuenies ppitiationē. Et Iere.2°.dicit
Uide vias tuas i ɔualle.i.i mētis hūilitate:ɔside
rās q hō puus dterior ē oi bestia.7°.Ethi. ¶

Secūda pparatio dr totalitas. Nō.n.sufficit
dicere maiorē ptē peccatoꝝ:s3 necesse ē dicer
oia in q̄tu3 humana pmittit fragilitas. Uñ deb3
peccator dicere illō Ouidij i pmo de tristib⁹. Epi
stola pma. Tot mala su3 passus:quot i ethera sy/
dera lucēt. Paruaq3 quot sicc⁹ corpa puluis h3
Ut āt qsq3 possit recordari d oib⁹ peccatis:nō solū
q̄ fecit in anno:s3 i tota vita sua:dz nouē cōside/
rare. Primo:etatē.s.ifantie:pueritie:adolescētie:
iuuētutis:senectutis:ꝛ etatē decrepitā:si ē in ea:ꝛ
videre que peccata i his etatib⁹ cōmisit:discurrē
do singlos annos ꝛ q̄slib3 ptes āni:q2 alia pcā fiūt
in estate:ꝛ alia in hieme:ꝛ sic de alijs. Scdo:cōsi
deret statū i quo ē:vel fuit.s.virginitatis:mrimo/

nīj: vel viduatis: vtrū q̄ regrunt ad tales ſtatꝰ ſer
uauerit. Tertio: fortunā: videlꝫ ꝓſperitatē: vel ad/
uerſitatē: īfirmitatē: vel ſanitat ē ꝛ hmōi. Quarto:
officia: artes ꝛ exercitia q̄ fecit. Quīto: ſocietateſ:
cū q̄bus .ſ. ꝯuerſationē hūit: ꝛ ī qbꝰ locis. Sexto:
ſolēnitates: ꝛ feſta quō ſeruauit: ꝛ qd in illis cōmi
ſit. Septio: cōſiderare dꝫ peccata cordiſ. Octauo:
peccata oris. Nono: peccata opis. Et ſic diſcurren
do poterit peccata ſua īuenire. Caueat tn̄ penitēſ:
ne nimis moroſe peccata carnis cogitet. Nā ꝛ Ec/
cleſiaſtici .13°. dicit. Qui tetigerit picē ingnabitur
ab ea. Debꝫ quoqꝫ q vult diligēter ꝯfiteri: poſtq̄
examinauit ꝯſciam ſuā ſup ſeptē peccatis capita/
libus: diſcurrere decēꝫ ꝓcepta diuina: ꝛ ēt ꝓcepta
eccleſie: ꝯſiderās ſi illa ſeruauit. Itē Duodecī arti/
culos fidei: ſi ꝑfecte credidit. Et ſeptē dona ſpiritꝰ
ſancti: ſi in ſe illa hūit. Opera quoqꝫ miſericordie:
corporalia: ꝛ ſpūalia ſi ꝑfecit. Si ēt ſenſus corpo/
ris bn̄ cuſtodiuit: ꝛ ſi quattuor vtutes cardiales:
ꝛ tres theologicas: aliaſqꝫ morales exercuit. R

Tertia preparatio dr amaricatiōis. De qua
Iere. 31°. dr. Pone tibi amaritudinē: diri/
ge cor tuū in viā rectā. Quā amaritudinē Dauid
ſentiēdo dicit in ps°. Rugiebaꝫ a gemitu cordis
mei. Et alibi. Fuerūt mihi lachryme mee panes
die ac nocte. Talis amaricatio meret veniaꝫ. Vn̄
ad hoc applicari pōt illud Ouidij in p°. de pōto.
Epiſtola. 5ª. di. Parcendū ē aio miſerabile vul/
nus hn̄ti: licēt ī alio ſenſu dixerit. Dicat ergo qlibꝫ
an̄ ꝯfeſſionē illud Ouidij in li°. Epiſtolaꝝ epiſto
la. 2ª. Heu patior tellis vulnera fcā meis. Et plo
ret amariſſime peccata ſua. Lachryme .n. quodā/
modo loquūtur cū deo: ꝛ īpetrāt veniā: iuxta illō
Ouidij. 3°. de pōto. Epiſtola p°. Interdū lachry/
me pondera vocis hn̄t. O peccatores an̄q̄ vada
tis ad ꝯfeſſionē: ex toto corde lugete peccata vra:
ꝛ bonus ac pius ſaluator conuertet vobis lachry
mas ī ꝯſolationē. Matth. 5°. Beati q lugēt: qm̄
ipſi ꝯſolabunt. Imo ipe lachryme pariunt quā/
dā dulcedinē: dicēte Ouidio ī. 3°. de triſtibꝰ: epi/
ſtola. 8ª. Eſt q̄daꝫ flere voluptas. Expleē lachry/
mis: egerit qꝫ dolor. Iō Dauid ps°. 136°. īqt Su/
per flumina babilonis illic ſedimus ꝛ fleuimus:
dū recordaremur tui ſion. Babilō ītiterꝑtat cō
fuſſio: ſꝫ Hiero. Et ſpūaliter pōt accipi pro ꝯfuſ
ſione: que ſuſtinet in ꝯfeſſiōe. Ex qbꝰ apparet: ꝙ
ad ꝯfeſſionē accedere debemꝰ cū magnis gemiti/
bus: ſaltē īterioribꝰ: ſicut faceret capitali ſnīa dā/
natus: ſi poſſet ad iudicē ſuū ꝓ venia ꝛ miſericor/
dia īpetrāda accedere: diligēter eni ſe prepararet: ꝛ
quid dicere deberet premeditaretur.

¶ Pars ſecunda in qua querit: nunquid circū
ſtantie peccatorū debeant explicari. S

Secundo ſciēdū eſt: ꝙ ad bonā ꝯfeſſio
nē nō ſufficit ꝯfeſſio in gn̄ali: puta di/
cēdo: cōmiſi oīa peccata vel dicēdo: cō
miſi peccatuꝫ luxurie: auaritie: ꝛc. Sꝫ
requirit explicatio ſpālis: ut īqt Ray ꝛ Hoſtiē. ī
ſūma. ut ēt habet ī ſūma ꝯfeſ. li°. 3°. ti. 34°. q. 80ª.
Sꝫ hic q̄rit: nūqd ſit neceſſariū ꝯfiteri ī ꝑticula/
ri circūſtātias peccatoꝝ. Et rn̄det ſꝫ Alex. d ales
in. 4ª. pte ſūme: ī tractatu de ꝯfeſſiōe. Et Ricar.
in. 4°. di. 16. ar. 3°. q. 5ª. Et ſcm̄ Bona. ibidē. pte
2ª. ar. 2°. q. 3ª. Et beatū Tho. ī. 4°. di. 16. Q̄ꝺ repe
riunt in triplici genere circūſtātie peccatoꝝ. Que
dā ſūt alleuiātes: q̄dā ī aliud genꝰ peccati trahen
tes: ꝛ q̄dā aliquo mō aggrauātes. Circūſtātias al
leuiāteſ ꝯfiteri nō ē neceſſariū: nec ēt bonum: niſi
ad hoc ut ſatiſfaciat alicui inq̄ſitionē: vel vt ꝓui/
deat ſcādalo: ꝛ ꝑturbatiōi. Vtpote ſi timeat ꝯfeſ/
ſorē ex hoc accipe occaſiōe ad malū: vl ēt ſint ī tā
tū diminuat ut ſit ī genere venialis: ſicut comede
re carnes in quadrageſſima ꝓꝑ īfirmitatē: cū aliq̄
tn̄ guloſitate. Non .n. dꝫ dicere: comedi carnes in
quadrageſſima: cum ſenſualitate: q2 ſic videret ꝛ
eē ēt mortale: ſꝫ dꝫ addere ꝙ comedit ꝓꝑ īfirmitatē
ꝛ ſic ſolū remanet pctm̄ ſenſualitatis: qꝺ ē venia/
le: alr vo nō d̄bēt eaſ ꝯfiteri ſꝫ Alex. ꝛ Bona. vbi
ſ. Circūſtātias vo ī aliꝺ genꝰ trahētes ſꝫ ꝓdcōs
doctores: neceſſe ē ꝯfiteri. ut ēt notat ī ſūma ꝯfeſ.
li°. 3°. ti° 34°. q. 81ª. ꝛ cōit ſūt octo iſte circūſtātie.
Vt ēt ponit Nico. de auſmo in q̄driga ſua. li°. 2°.
ti°. 7°. §. 1°. Pria ē circūſtātia ꝯditionis rei: vt ſi
qs peccauit cū irrōnali aīali: ē pctm̄ beſtialitatiſ.
Si vo cū rōali: aut cū vgīe: ꝛ ē ſtuprū: aut cū ma
ritata: ꝛ ē adulteriū: ꝛ ſic d ſinglis. Et iō q̄litercū
qꝫ ꝯditio ꝯfitētis: ſeu ꝑſōe: vl rei: cū q̄ ꝯmiſſuꝫ eſt
pctm̄ īducat ꝑticularē ſpēꝫ peccati: ē d neceſſita/
te ꝯfeſſiōiſ. Scꝺa circūſtātia ē mōi peccādi. Poſ
ſet .n. qs tali mō peccare ꝙ traheret ī aliā ſpēꝫ: vt
ſi qs cū muliere ꝯ naturā peccaret: ꝛ hmōi. Et ſic
dicēdum eſt in peccatis matrimonij. T

Tertia circūſtātia ē loci. Nā ſi pctm̄ ſit ī loco
ſacro: vl ad cltū diuinū d̄putato: īducit ꝑticula
rē ſpēꝫ peccati qꝺ dr ſacrilegiū: vt nō. glo. ī. c°. p°.
d pe. di. 5ª. Vn̄ hoc cāu: nō ſolū ꝯfitendū eſt pecca
tum: ſed ēt vbi eſt geſtum. Q

Quarta circūſtātia ē tꝑis. Nā qn̄ pctm̄ mor
tale ſit ī feſto ꝓcepto: inducit aliā ſpēm peccati: vꝫ
trāſgreſſionē tertij ꝓcepti decalogi ut dicit Nico.
de lira ſup Exo. 20. c°. Et tāto grauior ē trāſgreſſio:
q̄nto feſtū ē ſolēnꝰ. Et idē ē ſꝫ aliq̄s: qn̄ fuiſſet cō
miſſū tꝑe ieiunij ꝓcepti: q2 mortale pctm̄ appel/
lat violatio ieiunij. d ꝯſe. di. 5ª. c°. nihil ꝓdē. Alij
tn̄ dicūt ꝙ lꝫ tale ieiuniū nihil ꝓſit ad ꝓmiū eēn/
tiale vite eterne: valꝫ nihilominꝰ q̄ ad obſuatōeꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

p̄cepti ecclesie: vl' confessoris. Cui9 opiniois ē bē. Tho. i 4°. di. 15ª. ar. 4°. q. pª. ⁊ Alb. i tractatu de virtutibus cardinalibus. X

Quinta ē nūeri. Nā quotiēs qs peccauit: tot diuersa pctā ꝯmisit. Vñ ē ꝯfitēdū q̄tiēs qs pctm̄ cōmisit. Quilibz. n. nūerus adiūctus alteri nūero: cōstituit nouā spēz fm phūz. Si āt qs nō recordat̄: dz dolere ⁊ ꝯfiteri ꝙ ex ꝓpria culpa nō pōt recordari. In hāc. n. obliuionez nō venisset si sepi9 in āno ꝯfiteri voluisset vl' si de singulis peccatis mortalib9 ꝑticularez memoriā fecissz. Sicut faciebat qdā monach9: q cōtinue in sinu portabat tabulā: i q̄ notabat oēs defectus quos ꝯmittebat. Licet aūt qs nō recordet̄ de numero certo peccatoꝝ suoꝝ: tñ tenet̄ dicere aliquez numerum: quez v'isimiliter existiare posset: vl' quāto tpe i peccato pseuerauit: vtputa per vnu m annum: vel duos: ⁊ q̄ frequenter solitus erat peccare: verbi gratia: si semel: vel bis i die: aut hebdomada: vel mense. A

Sexta circūstātia est q̄litatis peccati: vtputa: si pctm̄ est publicū: hoc eniz cāu idūcit aliā speciē peccati vz scādalum ꝓximi. De quo saluator Matth. 18°. inqt. Veh hoī illi p quez scādalū venit. Vñ nō solū dz ꝯfiteri ꝙ pctm̄ est publicū: sed etiā in quo sit publicū: siue in paucis: siue in multis: qꝛ tot suo malo exēplo offēdūt: q̄tis suū pctm̄ patuit. Debet ergo qs ꝯconteri si cognoscit siue existimat: ꝙ occasione sui mali exempli sit quisq̄ ad alicuius mali: siue peccati perpetrationem adductus. Z

Septima est iductio. Nā qui cū aliquo peccauit: ⁊ ꝓximū suū ad peccandu3 allexit: vltra p̄ncipale pctm̄: homicidiū spūale ꝯmisit: multo grauius corporali: ut dicit Augu. 22ª. q. 5ª. c°. Ille qui. ⁊ talis fm Scotū i. 4°. di. 15ª. tenet̄ ad inducendū illū q̄tuz pōt ad pñiaz: ⁊ orare ꝓ eo: nam magis eū lesit: q̄ si tpalia ei abstulisset. c°. sūt plurimi. 6ª. q. pª. Et iō dz ꝯfiteri: ꝙ iducit seu iducē ꝯsiderauit aliū ad peccādū. Octaua circūstātia ē occidētis. Nūq3. n. cū p̄ncipali pctō accidūt m̄lta alia. Sepe. n. ut opet̄ qs aliqd pctm̄ ꝯmittit m̄lta facit ora: vbi gr̄a: iterponēdo mediatores: vl' cōducēdo socios ut ei ad pctm̄ auxiliet̄: vl' ut simul peccēt: seu vtēdo adulatiōib9 vl' mēdaciis ut ꝓximū ad peccādū iducat: vl' vtēdo cātilenis: seu v'bis aliis ihōestis: aut diffamatoriis: siue lr̄as amoris scribēdo: vl' mittēdo: vl' ꝓximū odiēdo: seu ei iniuriādo v'bis: aut fcīs: aut d' nocte ambulādo: vl' arma gerēdo: siue ifamiā alicui m̄lieri pp suā freq̄ntationē dādo: sicut m̄lti faciūt trāseūtes p q̄sdā domos sepi9 i die: nō sine nota ipaꝝ: vl' eas seq̄ndo q̄cūq3 ābulēt: ⁊ sic d' silib9. Hec. n. oia debēt cū p̄ncipali ꝯfiteri: qꝛ si circūstantie i aliō gen9 peccati trahentes. A

Et notandū fm Alex. de ales vbi. s. Nō cuz hoc sit p̄ceptū affirmatiuū: nō obligat̄ quis semp istas circūstātias ꝯfiteri: sed pro loco ⁊ tpe. s. qñ cognoscit eas p se vel p inq̄sitionem ꝯfessoris. Vñ sapiēs ⁊ intelligēs dz ꝯfiteri eas absq3 interrogatione: ignorātibus v'o sufficit ꝯfiteri qñ ab ipsis confessoribus inquiruntur: si aliter hec non cognosant. B

Circunstātias v'o aggrauātes peccatū: s3 speciem nō mutātes: dixerūt qdā nō est necesse ꝯfiteri: nisi de bono ⁊ equo. Scōm autē Guillielmū Altisidacensez: si circūstātie sint notabilr̄ aggrauantes: debēt ꝯfiteri. Nō eni sufficit illi q mile marchas auri: vel thesaurū sancti marci rapuit: dicere. Ego rapui aliena: qꝛ posset verificari in duob9 solidis vel nūmis: nec sufficit illi q aliū gladio vulnerauit dicere: pcussi ꝓximū: qꝛ posset verificari in leui pcussiōe maxille. Vñ sacerdos non posset bñ intelligere q̄titatem delicti: ⁊ sic de similib9. Hec aūt oia p̄dicta tangit Augu. in. c°. cōsideret. de pe. di. 5ª. in li°. de pñia dicēs. Consideret q̄litatē criminis: in loco: i tpe: in varietate psone: ⁊ q̄li hoc fecerit tētatiōe: ⁊ in ipsi9 vicii executiōe oportet. n. penitere fornicātē fm excellētiā sui stat9 aut officii: aut fz modum meretricis: ⁊ i mō opis sui: ⁊ q̄liter turpitudinē suā pegit: si in loco sacro: aut cui debuit excellētiā fidei: vt sūt dom9 dñoruz: ⁊ aliorū m̄ltorū: si i tpe orōnis cōstituto: vt i festiuitatib9 scōrū: ⁊ tpe ieiunii: ꝯsideret ⁊ quātū pseuerauit: ⁊ quāto fuerit in ipugnatiōe: ⁊ pertractet secū q̄ multiplici actiōe vicii delectabiliter peccauerit. Ois ista varietas oñdēda est: cōfitēda: ⁊ deflēda: hec ille. Secūdū aūt iuristas: peccatū aggrauat̄ diuersimode: iuxta ꝯtinentiā illi9 v'sus. Quis qd: vbi: per q̄s: q̄tiēs cur: q̄uō: qñ. Quis: nā psona delinq̄ntis aggrauat delictū. l. aut facta. §. psona. ⁊ l. capitalium. ff. de penis. ⁊. l. p̄sbyteri vbi Iaco. de are. C. de epis ⁊ cle. ⁊. C vbi senatores vel clarissimi con. l. i. ⁊. ff. de re mili. l. ij. ⁊. l. nō oīs. ⁊. C de sūma tri. l. nemo. ⁊. C. ut nemo ad suū p'socinū. l. i. li°. xi°. ⁊ ibi. Bābar. ⁊ 32ª. q. 6ª. c°. idignant̄. Exēplū ēt aggrauat. ff. de re mi. l. oē delictum. §. q mane. psona q̄z iquā deliquit aggrauat. l. aut acta. § psona. ff. de penis. ⁊ l. fi. ff. de off. p̄si. ⁊. ff. ad legem pōpeiā de pari. q̄si ptotū: ⁊ isti. de iiu. §. atrox. ⁊. C. de rap. v'. l. i. §. fin aūt. ⁊. ff. de re mili. l. oē delictū. in p̄n. ⁊. l. milites. §. irreuerēs miles. ⁊. ff. de iiu. l. p̄toꝛ §. fi. ⁊. 12ª. q. pª. c°. p°. ⁊ ibi Arch. ⁊ 27ª. q. pª. c°. nuptiarū. Quid: ēt aggrauat: vt si fiat guis iniuria. dicto. §. atrox. Vbi: etiam idest locus: aggrauat. dicta. lege. aut facta. §. locus. ⁊. §. euentus. ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

l.capitaliū.§.ob inimicitias.ff. de penis.⁊ de in/cendio rui.⁊ nau.l.qui edes.⁊.d.§.atrox.⁊.C.de icestis nup..l.iij.⁊.pª.q.pª.cº.placuit.⁊.2ª.q.8ª.§ libellorū.⁊ ibi Archi. Locus quoqꝫ vulneris aggrauat.d.§.atrox.⁊ argumentū.ff.de feri.l.eadēꝫ infi.⁊ extra de homi.cº.presbyterū.⁊.ff.de iniu.l.ꝓtor.§.fi. Per quos: etiā aggrauat delictū: vt puta ex cōcordia multorū.ff.ad silla.l.excipiūt. Quotiens: etiā aggrauat: iteratū nanqꝫ delictuꝫ aggrauat.l.iij.C. de epis.audi.⁊.ff.de penis l.si diutino.inglo.⁊.l.capitaliū. Et de hoc tractat Bal.in aūt.ſꝫ nouo iure.⁊ in.l.quicūqꝫ.C.de ser.fugi. Perseuerātia quoqꝫ auget peccatū.l.iij.§.differtur.ff.de re mili.⁊.l.capitaliū.§.solent.ff.de pe.⁊.cº.fi.de cōsue.cur.ex motu eni ⁊ causa aggrauat delictuꝫ.ff.de his qui no.infa.l.ictus fustium.⁊ ar.ff.mādati l.procuratorē.in pri.cū ibi nota.⁊.ff. de fur.l.vuꝫ ⁊.C.de edic.di.adri.tol.l.fi.⁊.d.l.aut facta.§.pº.⁊ ff.de postu.l.ex ea. Quomodo.ſ.per modū ioci vel iniurie.d.l.aut.facta.§.nō eni.ff.de penis. Quādo: nā tps aggrauat.d.l.aut facta.§.tps.ff. de pe.⁊ ad l.aqui.l.itaqꝫ.⁊.ff.ad.l.cor.de sic.l.furē.⁊ de fur.l.ij.⁊ de effrac.l.fi.⁊ de incē.rui.⁊ nau.l.i.in fi. Sunt etiam multe alie circūstātie aggrauātes: que cum predictis ponunt a theologis: qui determinant ꝙ peccata nō sūt in grauitate: ⁊ offēsione paria. De quo Ricar in.2º.di.42ª.q.vlª.⁊ Alex.de ales in 2ª.parte sūme: in tractatu de ꝯditionibꝰ pcti mortalis: ⁊ btūs Tho.pª.2e.q.73ª.arº.2º.⁊ in.2º.scripto.di.42ª.arº.xº.⁊ in sūma cōtra gētiles.liº.3º.cº.138º.⁊ ꝓbatur hec veritas per illud qđ dicitur Ezechi.16º.vbi loquēs deus de peccato hierusaleꝫ in cōparatione ad pecatū Sodome ⁊ gomorre. ait illi. Sceleratiora fecisti illis in omnibꝰ vijs tuis. Et saluator Joannis.19º.ait Pilato de peccato Jude: siue ppli iudaici. Qui me tradidit tibi: maius peccatum habet. Multis ergo modis ſm predictos theologos dicit vnum peccatū grauius alio puta ignoratione. Quia grauior est culpa ꝓcedens ex ignorātia affectata: siue crassa: ⁊ supina ꝗꝫ ex alia ignorātia: ſm Bona.in.2º.dist.22ª.arº.2º.q.3ª.⁊ Ricar.ibidem per oia: ⁊ btūm Tho.in q̄stionibꝰ disputatis de malo: q̄stione de ignorantia arº.8º.⁊.pª.2e.q.76ª.arº.3º.⁊.4º.⁊ Alex.de ales in.2ª.pte sūme: in tractatu de diuisionibꝰ pcti. Itē iteratione: vt supra diximꝰ: vñ Leo papa inquit Iterata iniqtas misericordiā exinaniuit. Sicut.n. qñ mēbrū semel: vel sepiꝰ fuit in aliqua parte vulneratū: postea ibidē iterata vulneratio magis ipsū ledit: ꝗ si nūꝗ ibidē fuisset lesū: ita ⁊ in vulneratione spirituali aīe est dicēdū. Dignitas etiā persone auget vt diximꝰ delictū: vñ Isi.liº.2º.de summo bono inqt. Tāto grauiꝰ peccatū eē cognoscit:

quāto q peccat maior habet.⁊.25ª.q.pª.cº.nullifas. Hylariꝰ papa.ait. Siqdē maiori reatu delinqt q potiori honore fruit: ⁊ grauiora facit vicia peccatorꝫ: sublimitas peccātiū.⁊.50ª.di.cº.qa tua Greg.scōs inqt. Sicut minorē maior ꝓcedit honore: ita ⁊ crimine: vñ Iuue. Oē ai viciū tāto cōspectꝰ in se crimē habet: quanto maior q peccat habet. Et ista maioritas attēdit circa multa.ſ. in splēdore cognitionis: in ꝗtū qs plura cognoscit ptinētia ad salutē ꝗ alij. Nā talis grauiꝰ peccat ſm Tho.pª.2e.q.73ª.arº.xº.iuxta illđ. Luce.12º. Seruꝰ sciēs volūtatē dñi sui ⁊ non faciēs: plagis vapulabit multis. Sup quo Chris.dicit. Nō similiter in oībꝰ oia iudicant: ſꝫ maior cognitio fit maioris pene materia. Itē qs dr maior valore perfectionis: ⁊ iste similiter grauiꝰ peccat pp īgratitudinē: qa īgratitudo de dono vel bñficio sibi diuinitꝰ collato: aggrauat eiꝰ delictū: vñ Isi.in liº.de sūmo bono ait. Crescit peccati cumulus iuxta ordinem meritorū: ⁊ sepe qđ minoribꝰ ignoscit: maioribus īputat: ⁊ Chris.sup Matth.dicit. Quāto maiora sūt hoībꝰ collata bñficia: tāto grauiora sūt peccātibꝰ iudicia. Itē ē maior supioritate: siue ꝑlatōe ⁊ iste gruiꝰ peccat pp scādalū vl' imitationē aliorū ⁊ iđ Philo.pº.Reth.ait. Qđ q peccat ꝑ mꝰ vl' solus: aut cū paucis gruiꝰ peccat: ⁊ rōnē assignat: qa ē alijs cā ⁊ exēplū peccādi: vñ ait Gre.i pastorali In exēplū culpa vehemēter trahit: qñ ꝓ reuerētia pctōr honorat: ⁊ iđ.xiª.q.3ª.cº.ꝑcipue.di. Qđ ꝑlati gruiꝰ peccāt: qa ſbditos suos malo exēplo occidūt. Ea pp Hiero.i epl'a ad Heliodorū de morte Nepotiāi scripsit. In te oīuꝫ ocli dirigūt: domus tua ⁊ cōuersatō tua: q̄si ī specl'a ꝯstituta ē magistra disciplie. Quid feceris: id sibi oēs faciēdū putant Caue gº ne cōmittas qđ aut q repꝛhēdē volūt digne lacerat videāt: aut q īmitari cogāt reliqt: hec ille. Qui ēt sup Ezech.ait. Grādis ē dignitas sacerdotū: ſꝫ grādis ēt ē ruina si peccant. Letamur ad ascēsū: ſꝫ timeamꝰ ad lapsū. Nō ē tanti gaudij excelsa tenuisse: ꝗti ē meroris de sublimibꝰ corruisse. Philo.qꝫ.2º.Reth.cº.23º.dic. Qđ illa cl'pa ē grauior: q̄ ē auditoribꝰ vel videtibꝰ horribilior: ⁊ abhominabilior: ⁊ i q̄ ē maior ꝯfusio. Hoc āt ē in peccato ꝑlatorꝫ: ⁊ eorꝫ q dberēt eē sci. Pctūꝫ ēt aggꝛuat rōne dignitatis ꝑsōe offēse: qa q̄nto ꝑsōa offēsa est dignior: tāto cl'pa ē gruior.cº.cū illorū.§.nos tñ.in tex.⁊ glo ex̄.de sē.ex.⁊.cº.ꝟgēs.ex̄.de hē.⁊.cº.sicut q ecclia.17ª.q.4ª. Itē bōitas ⁊ scitas ꝑsōe offēse aggꝛuat pctūꝫ ſꝫ Tho.pª.2e.q.73ª.arº.9º.hoibꝰ .n.scis ait dñs Zacha.2º. Qui vos tāgit q̄si pupillā ocli mei tāgit: ⁊ ibi glo.exponit: tāgit.i.vexat Aggꝛuat ēt peccatū rōne ꝓpinqtatis ꝑsone offēse. Vñ occidēs seipsū: vl' vulnerās gruiꝰ peccat: ꝗ si

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

alteri⁹ ꝑsonā ostēderet. Et ꝓpea Ecc.14°.dr. Qui
sibi ē neq̄ꝫ:cui alij bon⁹ erit. Et ad ideꝫ ē text⁹ i.l.
fi.§.si qs āt.ff.ď bo.eoꝝ q mor.si ꝯsci. Iteꝫ augeť
pctm̄ qn̄ qs offēdiť cū bn̄facere teneť :sicut pr a
filio:ꝛ amic⁹ ab eo cui bn̄ficia ꝯtulit. Ait.n. Phi
losoph⁹.2°.Retho.c°.13°. Qď illa culpa:vel iniu
ria ē maioꝛ:q̄ ē idignioꝛ vl irrōnabilioꝛ:talis eni
dupliciter peccat:ꝑmo qꝛ nō facit bonū qď patri
uľ amico facere teneť:scďo qꝛ ei reddit malū ꝓ bo
no. Itē grauioꝛ ē illa offensa q̄ offenduntꝛ pl̄res:
ꝛ pp hoc ēt iniuria facta ꝑlato:vl alteri publice
vľ famose ꝑsone:g̃uioꝛ ē:qꝛ multitudo tota ꝑ euꝫ
offendiť:vľ scādalizať:ut inqt beat⁹ Tho.vbi.s̄.
Et iō dr Exo.23°. Pricipē ppli ne maledicas.ꝛc.
Aggrauaꝛ quoqꝫ pctm̄ cū iferť nocumētū vidu/
is:pupillis:orphanis:paupibusqꝫ:ac alijs misa
bilib⁹ ꝑsonis:vn̄ Eccl.35°.dr. Lachryme vidue
ad maxillā descēdūt:ꝛ a maxilla ascēdūt vsqꝫ ad
celū. Dicit quoqꝫ ps̄ᵃ.xo. Tibi derelict⁹ ē pauper:
orphano tu eris adiutoꝛ. Notādū q̄qꝫ ꝙ sicut pec
catū ex malicia cōmissū g̃ui⁹ ē:q̄ꝫ ꝯmissū ex igno
rātia:sic pctm̄ ex malicia ꝑpetratuꝫ:tāto est mai⁹:
q̄to ē cū maioꝛi malignitate ꝑactū. Et de tali pec
cāte inqt psᵃ. Iniqtatē meditat⁹ est in cubili suo:
astitit oi vie nō bone:maliciā āt nō odiuit. Item
sꝫ scdm̄ Bona.Tho.ꝛ Ricar.i.2°.di.40ᵃ. Tanto
pctm̄ ē graui⁹:q̄to ē cū itēsioꝛi:ꝛ ardētioꝛi libidi
ne studiose cōmissū. Et iō ēt magis peccat q volū
tarie ꝛ libere delinqt:q̄ꝫ ille q q̄si coact⁹:vl ꝑcib⁹
aut iportunitate peccat. Itē s̄m Tho.i.2°.scripto.
di.42ᵃ.pte.2ᵃ.ar.5°.ꝛ pᵃ.2ᶜ.q.73ᵃ.ar.8°. Pecca
tū tāto ē graui⁹:q̄to ifert mai⁹ nocumētū primo
ꝛ itelligiť de lesiōe:ac nocumento:tā corporali:q̄ꝫ
spūali:ꝛ tpali. Ut eni ait Greg.i moralibus. Ad
maiorē dolorē cōmouēt dāna maiora ꝛc. Iteꝫ s̄m
Ricar.ꝛ scdm̄ Bona.i.2°.di.5ᵃ. Pctm̄ aggraua
tur iductiōe:qn̄ qs pctō suo alios ad peccādū in
ducit:sicut faciūt lenones:meretrices:ac mľieres
vane:depigētes vultū:ac i colo ꝛ pectore nudate:
Cōtra q̄s ait Jacopon⁹ nr. Or nō vi pensate fe
mine col vr̄o portamēto: Quāte aie in q̄sto mun
do mādati al ꝑdimēto? Or nō pēsate che grā pre
da tolete. A iesu xp̄o e dateli gran ferite? Serue
chal diauolo sollicite seruite. Scdūs aūt Bona.i
2°.di.33ᵃ.in qōnib⁹ circa lr̄aꝫ:dicit. Duodeci mo
dis marie ꝯsueuit vnū pctm̄ dici mai⁹ altero a do
ctorib⁹ theologicis. Prio causalitate:ꝛ sic pctm̄
diaboli dr eē mai⁹:cui⁹ inuidia mors itrauit i or
beꝫ terrar. Scďo g̃nalitate:ꝛ sic pctm̄ ꝑmi parē/
tis dr fuisse mai⁹:qꝛ in totū gen⁹ hūanū se diffu/
dit. Tertio enormitate: ꝛ sic pctm̄ Jude dr mai⁹:
qꝛ vēdidit deū. Quarto ingratitudine: ꝛ sic pctm̄
illi⁹ dr mai⁹ q plura ꝑcepit dona grāx. Quinto
ꝑiculositate:ꝛ sic pctm̄ ignorātie dr maximuꝫ:qꝛ
ꝑiculosuꝫ. Sexto insepabilitate:ꝛ sic pctm̄ cupidi
tatis dr maximū:qꝛ cū cetera vicia cū hoie sene/
scāt:sola auaritia iuuenescit. Septio iportunita/
te:ꝛ sic supbia dr maxia iniqtas:qꝛ ēt i ipis bonis
opib⁹ cōsurgit. Octauo ꝓnitate:ꝛ sic luxuria dr
eē graui⁹ pctm̄:ad quā hoies magis sūt ꝓni. No
no maioris gr̄e ipugnatiōe. Et sic pctm̄ i sp̄s san/
ctū dr maximū. Decimo maioris offense:ꝛ sic pec/
catū idolatrie dr eē maximū. Undecio rōne facili
tatis resistēdi:ꝛ sic dicit magister i lr̄a:ꝙ pctm̄ Ade
fuit grauissimū. Duodecio rōne maioris iꝓbi/
tatis:atqꝫ libidinis:ꝛ sic cuiuscūqꝫ g̃nis pctm̄ ma/
lus pōt fieri altero:hec ille. Alij aūt dicūt ꝙ circū
stātie aggrauātes ꝯtinenť i istis v̇sib⁹. Aggrauat
ordo:loc⁹:ꝑsona:scia:tp̄s. Etas:ꝯditio: numer⁹:
mora:copia:cā. Est mod⁹ in clpa:stat⁹ alt⁹:lucta
pusilla. Que oia sic intelligi pn̄t. Aggrauat ordo
s.sb̄diaconat⁹:diaconat⁹:vľ ꝑsbyterat⁹: ꝛ hmōi.
Scďo lo⁹.s.sacer:vel si qs ꝑcusserit aliqꝫ i loco
publico ut in foro. Tertio ꝑsona.s.mr̄imonio co/
pulata:q̄ minorē excusationē hꝫ si luxurieť:q̄ꝫ ꝑ/
sona incōiugata. Quarto scia:qn̄ peccaꝛ ꝑ malici
aꝫ:ꝛ nō ꝑ ignorātiā. Quinto tp̄s.s.sacruꝫ. Sexto:
etas:minorē.n.excusationē hꝫ senex ꝛ decrepit⁹ si
luxurieť:q̄ꝫ iuuenis. Septimo ꝯditio:vꝫ.si diues
furtū faciat magis peccat:q̄ꝫ paup. Octauo nūe/
rus. Tanto.n.ē graui⁹ pctm̄:q̄to fit frequētius.
Nono mora.s.si stetit in pctō multo tpe: vtputa
viginti ānis:qꝛ hoc dicēdo ꝯprehēdit simul q̄dra
ginta pctā mortalia:q̄ ꝯmisit i hoc tpe:nō obediē
do ꝑceptis sācte mr̄is ecclie circa ꝯfessionē ꝛ cōio
nē. Decimo copia.i.q̄tū abstulit:multū aut pau
cū. Undecio cā.i.ex q̄ cā comedit in q̄dragessima
carnes.s.pp gulā:aut ifirmitatē:ꝛ sic de silib⁹:vel
si qs offēdit eū a quo nūq̄ꝫ ꝯfessus fuit:sed ab eo
bn̄ficia recepit. Duodecimo mod⁹:tali.n.mō pos
set qs aliū ꝑcutere ꝙ eū nō offēderet:sꝫ ex solacio
videreť facere. Et ecōtrario. Itē mod⁹.i.si pecca
uit manifeste:aut ꝯ nām.ꝛ hmōi. Tredecio sta/
tus alt⁹.i.si regiliosus vľ religiosa:vľ ꝑlat⁹. Quar
todecio lucta pusilla.i.si ꝑua tētatiōe stimulat⁹:
aut nulla:sꝫ illā a se ipo:ꝛ ꝓpria iniqtate ꝑuenit:
hec oia diligēter debet ꝯfiteri. Vn̄ Augu.ad here/
mitas inqt illis q vadūt ad ꝯfessionē. Prio talis
ordo tenēd⁹ ē:ut pctā ꝑmeditemur:ꝛ ꝓferēdo talr
modū ꝛ circūstātiā pctōꝝ:deo ꝛ sacerdotib⁹ cōfi/
teamur:vt a pedib⁹ suis non onerati: sꝫ alleuiati
discedere valeam⁹. Et nolite fr̄es mei differre cō
fiteri pctā:naꝫ q vsqꝫ ad vltimū q̄dragessime diē
vľ vite sue distulerit ꝯfiteri: dat signū ꝙ hoc libē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.2

ter nõ facit: nõ gr̃ose: nõ puro corde: ſz coact⁹: coacta vō ſuitia q̃ʒtuz deo vel hoiu⁹ placeãt cõſiderate. Nõ ergo de die in diẽ differamus pãdere cordis ſecreta: ꝓmiſit. n. de⁹ veniã penitẽti: ſz nõ ꝓmiſit vſqʒ in craſtinũ differẽti: ſz cũ ad ꝯfeſſionẽ acceſſeris tu hõ: vel femĩa: caue ne rideras: vl' ornate icedas. Nõ fabulas ꝓferas: ſz cũ humilitate capite ⁊ dorſo cinere ⁊ cilitio infuſis: ꝯfitemini peccata vr̃a: hec ille. Cuius exhortationẽ m̃lti nõ attendũt: q̃ vadũt ad ꝯfeſſionẽ cũ ꝓpoſito nõ ꝯfitendi aliq̃ pctã: vel circũſtãtias: niſi a cõfeſſore interrogent̃. Jmo vadũt ad ꝯfeſſionẽ ſicut vipe ad icãtationẽ: ⁊ quodãmõ coacti dicũt peccata ſua: ⁊ opʒ mile ingeniis: mile atqʒ artib⁹ ꝯfeſſorez ab eis extorq̃re multa crĩa: ſz qḋ pei⁹ ẽ: multi ẽt iterrogati rñdẽt ꝙ nõ cõmiſerũt talia: qb⁹ eueniet ſic̃ illi mulieri: de q̃ legit̃ in cronicis nr̃i ordinis. Qḋ qdã frater nr̃ fecit venire pr̃ez ⁊ m̃rez: ac ſororẽ: ad hitandũ iuxta locũ fratrum mioꝝ: ut audirẽt miſſas: ⁊ officia: ⁊ ꝯfiterẽt̃ pctã ſua freq̃nti⁹. Quo recedẽte ꝑ obediẽtiã ad aliũ locũ: mortu⁹ eſt pr̃ ⁊ ſoror: ipo neſciẽte. Semel aũt cũ ille oraret ꝓ pr̃e: ⁊ m̃re: ac ſorore ſua: volũtate dei aĩa ei⁹ ꝑ miniſteriũ angeli ducta ẽ ad purgatoriũ: vbi iuenit ſororẽ ſuã ibi exiſtẽtẽ: donec m̃r ei⁹ viua exeq̃ret̃ teſtm̃ ꝑ ipſaz fcm̃: poſtea aĩa illa ducta ẽ ad iſernũ vbi iuenit pr̃ez ſuũ plorãtẽ: ⁊ multos dolores patiẽtẽ: ⁊ ait illi. Cur pr̃ mi es i hoc loco tormẽtoꝝ: cũ tot bona feceris i mũdo? Qui dixit ei multa bõa feci ut tu ſcis: tñ aliq̃ pctã cõmiſi cũ m̃re tua ipudice agẽdo cũ ea: ⁊ ꝯ honeſtatẽ m̃rimonij: q̃ pre verecũdia nolui ꝯfiteri ⁊ iõ ſuz dãnat⁹: dãnabit̃ etiaz m̃r tua niſi ꝯfiteat̃ pctm̃ ſuum. Quib⁹ audit̃: aĩa ei⁹ reuerſa ẽ ad corp⁹. Et ille obtẽta licentia venit ad m̃rez: ⁊ oĩa ei narrauit: ꝓp qḋ ꝯfeſſa ſalutẽ obtinuit. Jõ dicit Aug. i lib°. de v̄a ⁊ falſa pñia. c°. xj°. Tu ꝟo filij aſtãs corã ſacerdote: eũ angelum dñi eẽ exiſtiã: ⁊ cũ reuerẽtia api penetraliũ tuorũ abſcõditiſſima latibula: ⁊ cõſcie tue ſecretiora reuella. Et hoc ſufficiat ꝓ ſcḋa ꝑte nr̃i ſmonis.

¶ Pars tertia de iteratione confeſſionis: ſcilicet quãdo quis teneatur recõfiteri. C

Solent doctores ſeptẽ cãs aſſignare quibus q̃s tenet̃ iterare ꝯfeſſionẽ. Prima dr̃ recidiuationis: ꝓ cui⁹ meliori itelligẽtia querit̃: nũqd ſi q̃s poſtq̃ʒ cõfeſſus ẽ: iterũ cõmittat pctã de qb⁹ ẽ ꝯfeſſus: ꝑdicta crĩa ſemel ꝯfeſſa redeãt ad ipʒ? Si. n. hoc eẽt verũ ſeq̃ret̃ ꝙ q̃lib3 recidiuãs in pctõ ſemel ꝯfeſſo: teneret̃ illḋ denuo ꝯfiteri. Qḋ qdã credẽtes arguũt ꝑ parabolã ſaluatoris: ſcriptã Matth. 18°. vbi iquit. Qḋ regnũ celorũ aſſimulatũ ẽ hoi regi qui voluit rõnez ponere cũ ſeruis ſuis. Cũ iueniſſet aũt vnũ de ꝑdictis ſuis debitorẽ ſuũ decẽ miliũ talentoꝝ: rogat⁹ ab eo: oẽ dbitũ dimiſit ei. Jlle aũt aliũ cõſuũ ſuũ repiens debitorẽ ſuũ cẽtũ denariorũ: noluit ei miſereri: ſz poſuit eũ i carcerẽ: ꝓp qḋ ille rex fecit apphẽdi ꝑdictũ ſuũ: cui ꝑus dimiſerat debitũ: ⁊ tradidit euz tortorib⁹ donec redderet vniuerſũ debitũ. Ex q̃ parabola vr̃: ꝙ dimiſſa ſemel pctã reddeãt ꝑ recidiuationẽ. Et ꝓ hoc põt allegari dctm̃ Augu. in li°. de baptiſmo vbi inqt. Redire dimiſſa pctã vbi fraterna charitas nõ ẽ: aptiſſime dñs docet. ſ. in ꝑdcã parabola. Et idem inqt magiſter ſen. in. 4°. di. 22ª. c°. p°. Et habet̃ de pe. di. 4ª. c°. ꝯſiderãdũ. Facit ad hoc. cm. ep̃us qui mãcipiũ. 12ª. q. 2ª. vbi ſuus ſemel mãumiſſus: ꝑ igratitudinẽ reuocat̃ in ſuitutẽ. Et idẽ hẽtur in. l. ſi mãumiſſori tuo. C. ḋ obſe. patro. ꝑſtã. ⁊ i. l. ſi manumiſſus. C. ḋ lib. eo. ⁊ libe. ⁊ i autẽt°. ut lib. ḋ ce. §. hẽant itaqʒ. v. qn ẽt. col. 6ª. Ergo a ſili hõ a ſeruitute peccati ꝑ dei mãm liberat⁹: ꝑ ingr̃titudinez ꝑori ſuituti iteꝝ ſubijci dʒ. Sʒ in ꝯrium ẽ v̄itas: quã tenet doctor ſbtilis Scot⁹ in. 4°. ſen. di. 22ª. ⁊ Ricar. i eadẽ di. ar. p°. q. pª. ⁊ ſanct⁹ Bona. ibidẽ ⁊ btũs Tho. i ea. di. ar. p°. vbi dicũt ꝙ pctã ſemel dimiſſa ꝑ verã pñiaz: nõ redeũt ꝑ recidiuationẽ q̃tũ in ſe: lʒ q̃ntũ ad aliqd dicãt̃ redit̃. Et ꝙ hoc ſit verũ ꝓbat̃ ſic: illḋ ꝙ oĩno in nihilũ recidit: idez nũero reſũi nõ põt. 2°. ḋ Gene. vñ Auicena. 3°. Metha. in. c°. 4°. ait. Qḋ anihilatũ eſt: oĩo non reducit̃. Et idẽ dicũt theologi in. 4°. ſen. di. 44ª. vbi inqunt. Nulla res anihilata põt redire eadẽ in nũero: niſi ꝑ diuinã potẽtiã. Cũ3 g° pctm̃ q̃ ad maculã: ⁊ quo. ad penã anihilet̃ ꝑ verã pñiaz: g° nõ redibit idẽ ꝑ recidiuationẽ: ſz ſolũ nouũ pctm̃: nec in hoc diuina potẽtia põt oꝑari: q̃ nõ ẽ cã effectiua peccati: nec eẽ põt: vt dicũt theolog in. 2°. di. 34ª. Qḋ aũt hec ꝯcluſio ſit v̄a: hẽtur in. c°. diuina clemẽtia. de pe. di. 4ª. vbi Gelaſi⁹ papa ait. Diuina clemẽtia ſemel dimiſſa pctã in vltionẽ vlteri⁹ redire nõ patit̃. Nã nõ iudicabit de⁹ bis id ipſuz. Nauz. p°. 81ª. di. c°. ꝑſbyter. 13ª. q. 2ª. c°. queſitũ. 23ª. q. 5ª. c°. qd ergo. ⁊ de pe. di. 3ª. §. ex his auctoritatib⁹. Nõ obſtat mõ parabola ſaluatoris ⁊ dcm̃ Aug. ⁊ Magiſtri: q2 ꝓ tanto dicunt̃ peccata dimiſſa redire: q2 per ea ſequẽs culpa grauatur. Si eniʒ mihi peccãti cõtra te indulſiſti: ⁊ poſtea iterum cõtra te pecco: ex hoc pctm̃ illḋ grauius redit̃. Vñ recidiuãs in peccatis ſemel dimiſſis: efficit̃ ingrat⁹ de remiſſiõe ſinguloꝝ peccatoꝝ. Et q̃ ad hãc ingratitudinẽ dicũt̃ redire: nõ quo ad culpã: ⁊ iõ nõ debem⁹ peccata ſemel expirata ꝑ ꝯfeſſionẽ iterũ ꝑpetrare: ⁊ reiterare. Nã ꝫ Ga-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

sienđ. Insanū ē ꝛ ꝑiculosū: iterato respirare aerē
semel expiratū. Et similr aggrauat valđ aīaꝫ pec
catū semel emissuꝫ: ꝛ denuo reassumptū. Qđ aūt
dr̄ de ſuo q reuocat̄ in ſuitutē. Rn̄det̄ ꝙ nō ī ea
dē: ſꝫ in aliā q̄ fit rōne ingratitudinis: ſm g° hāc
o pinionē q̄ est cōis: nō ē necesse reiterare ꝯfessio
neꝫ oīuꝫ pctōꝝ ī particulari: in qb⁹ qs recidiua
uit. Añ dr̄ de pe. di. pᵃ. §. nō ita. Nō est necesse ut
q̄ semel sacerdoti cōfessi fuerim⁹: denuo confitea/
mur. Et glo. đ pe. di. 4ᵃ. c°. in sūma. inqt. Nō pn̄t
redire dimissa pctā quo ad penā: ſꝫ q̄ ad ꝓuatio/
nē glie: qꝛ ꝓinde talis ꝓuat̄ glia: ac si pctā ei non
eēnt dimissa. Possum⁹ ēt dicere ꝙ iō dicunt̄ pec
cata redire ꝑ recidiuationē: qꝛ recidiuāti eadē pe/
na ignis ī genere debet̄ q̄ ꝓus: lꝫ nō in ſpe: maioꝛ
tn̄ q̄ꝫ ꝓus in q̄tū meret̄ ingratitudo. Licet ergo
Inno. ī. c°. oīs. de pe. ꝛ re. videat̄ velle ꝛ sentire: ꝙ
recidiuās teneat̄ iterare ꝯfessionē rōne ingratitu
dinis: tn̄ cōiter tenet̄ glo. Ray. in ti°. de pe. ꝛ re. §.
ſꝫ nūqd pctā semel dimissa. s. ꝙ recidiuās non te
net̄ dicere spāliter ꝛ distincte ea q̄ añ ꝯfessus ē. Añ
nō est ꝯ̄a illa snīa q̄ ait: ꝙ ī q̄ttuoꝛ casib⁹ redeūt
semel dimissa pctā. s. ꝑꝑ odiū fraternū: apostasiaꝫ
a fide: ꝯtēptū ꝯfessiōis: ꝛ dolorē de pn̄ia hita siue
fcā: iuxta illđ. Fratres odit: apostata fit: ſpnitqꝫ fa
teri. Penituisse piget: ꝓstia clpa redit. Nūqꝫ. n.
semel dimissa pctā redeūt. Et iō sufficit ꝯfiteri in
generali đ illis: expmēdo igratitudinē suā ꝛ dicē/
do. De mult̄ ꝛ magnis peccatis mortalib⁹ libera
uit me dn̄s ꝑ penitētiā: ꝛ ego ingrat⁹ existēs: iterū
ī illa recidiuaui. Et h° ideꝫ notat̄ ī sūma. ꝯfes. li°.
3°. ti°. 34°. q. 71ᵃ. Tn̄ meli⁹ ꝛ salubri⁹ est ad hoc: ut
sacerdos meli⁹ cognoscat ingratitudinē peccato/
ris: ꝛ sciat ꝓuidere illi circa pctā in qb⁹ sepe recidi
uauit: ꝙ noiet ī particulari pctā: q̄ frequēti⁹ cōmi
sit: ꝛ ꝯfessus ē ī alijs ꝯfessionib⁹: ſꝫ Alexā. de ales
vbi sup̄ ꝛ be. Tho. in. 4°. di. 22ᵃ. ar. 3°. q. 4ᵃ. O

SEcūdo tenet̄ qs iterare ꝯfessionē rōne iuris
ditiōis. s. qn̄ qs ꝯfessus ē sacerdoti nō hn̄ti
ptātē absoluēdi vt pat ꝫ de pe. ꝛ re. c°. oīs. Naꝫ si
cut iudicium datū a nō suo iudice nō valet. l. ij.
ꝛ fi. C. si a nō cōpe. iudi. ꝛ. l. si pr̄. C. ne de statu. de
fun. ꝛ in tm̄ ē a iure reprobatū: ꝙ si cleric⁹ suo iu
dice ꝯtēptu vadat ad iudicē secularē non suū: dꝫ
depōi. 23ᵃ. q. vltia. c°. si qs eps. ꝛ. c°. quo ausu. Sic
ille deponit̄ de statu grē ꝛ glie: q vadit ad iudiceꝫ
nō suū vt ꝯfiteat̄: ꝛ talis ꝯfessio nō valet: ſꝫ scdm̄
Bona. ꝛ Ricar. in. 4°. di. 17ᵃ. qꝛ qđ non est recte
fcm̄: ꝓ nō facto reputat̄. l. quotiēs. ff. q satisdare
cog. l. j. ff. si qs in ius vo. nō ie. l. j. §. pe. ff. ꝙ cuius/
qꝫ vni. l. q̄uis. §. si ꝯuenerit. ff. ad velle. C

TErtio tenet̄ qs reiterare ꝯfessionē ꝑꝑ irremis
sioneꝫ. s. qn̄ aliqs ꝑꝑ aliqđ īpedimētuꝫ nō potuit
absolui: puta qꝛ erat excōicat⁹. Tūc. n. oportuit
ꝓmo recurri ad supiorē q hēat auctoritatē absol/
uēdi a tali excōicatione: ꝛ absolui ab illa anteq̄ꝫ
absoluat̄ a peccatis. Ut inqt Ricar. ī. 4°. di. 17ᵃ.
ꝛ notat̄ ī directorio iuris. lib°. p°. ti°. 15°. §. 47°. si
qs aūt nō absoluere ab excōicatōe: absolutio cō
fessoris eēt nulla: posito ꝙ ipe nō hēret auctorita
tē absoluēdi a tali excōicatiōe: ſꝫ soluꝫ absolueret
ab alijs pctis: qꝛ excōicat⁹ non est capax sacꝝ
ecclesie. ex. de cle. exco. mi. c°. si celebrat. Facit ad
hoc qđ notat̄ ī. c°. pn̄ti. đ sen. exco. li°. 6°. ꝛ ī. c°. qui
cūqꝫ. 24ᵃ. q. pᵃ. ꝛ lꝫ ignorātia ꝓbabilis ꝓseruet eū
a culpa ꝛ a pena irregularitatis: nō tn̄ facit eū nō
eē excōicatū. vt iqt Ric. ī. 4°. di. 18ᵃ. ar. 9°. q. 4ᵃ.
ꝛ Petr⁹ đ palu. ibidē. q. 6ᵃ. ꝛ Durād⁹ ī sūma. D

QUarto tenet̄ qs iterare ꝯfessionē ꝑꝑ ignorā
tiā ꝯfessoris: puta qn̄ ꝯfessus fuit alicui igno
rāti: q nescit ligare ꝛ soluet̄: ꝛ discernere īter leprā
ꝛ leprā. c°. q vult. đ pe. di. 6ᵃ. ꝛ đ hoc tractat Ray.
ī sūᵃ. ī ti°. đ pe. ꝛ re. §. itē q̄rit̄ qd ꝑmittit sacerdos.

QUinto tenet̄ iterare ꝯfessionē: qn̄ qs G
dimisit pn̄iaꝫ sibi iniūctā ꝑagere. Nā vt di
cit Alex. ꝛ Ric. si recordat̄ de pn̄ia ꝛ possit refici:
ꝛ reficiat eam non tenetur iteruꝫ confiteri: nisi de
negligētia omisse pn̄ie. Nā ſm Scotum ī. 4°. di.
15ᵃ. q. pᵃ. ꝛ Ric. in. 4°. di. 18ᵃ. ar°. p°. q. 5ᵃ. q ex ne
gligētia omittit facere pn̄iam mortalr̄ peccat: qa
agit ꝯ̄ ꝓceptū ꝯfessoris ꝛ eccl'ie. Si aūt de pn̄ia n̄
recordat̄: ꝛ ad aliū ꝯfessorē vadit: vl ad eūdē qui
āpli⁹ de pctis suis: ꝛ de pn̄ia sibi iiūcta nō recor/
dat̄: tenet̄ totā ꝯfessionē ꝓteritā iterare. Que oīa
iudicio meo debēt itelligi: qn̄ ꝯfessoꝛ dedit solum
vnā pn̄iaꝫ q̄ dr̄ sacramētal': ꝛ ē de necessitate ꝯfes
sionis vt ātiqt⁹ fiebat. Quia vo hodie pn̄ie sūt ar
bitrarie: boni ꝯfessores cōiter dāt duas pn̄ias: vnā
sacramētalē q̄ ē facil' ad faciēdū: puta dicere pr̄ nr̄
ꝛ huiusmōi: quā faciūt adipleri a penitente anq̄ꝫ
diuertat ad alios act⁹: ꝛ ex hoc sequit̄ duplex bo/
nū. Primo: qa n̄ ē op⁹ eū reiterare ꝯfessionē ꝑꝑ
omissionē pn̄ie cū illā statiꝫ ipleat. Postea facta
absolutōe: ꝯfessoꝛ ad hoc vt cōfessus minores pa
tiat̄ penas ī purgatorio ꝓ delict̄ suis: dat aliaꝫ pe/
nitētiā adiplēdā pro tpe q̄ si fuerit omissa: lꝫ omit
tēs peccet mortlr̄: aut venialiter: ſm voluntatē ipo
nētis: tn̄ saluo meliori iudicio: nō credo eū teneri
ad reiterationē ꝯfessiōis: ſꝫ tāto maiores patiet̄ pe
nas purgatorij: quāto magis đ pn̄ia dimisit: vn̄ ī
secūda cōfessiōe sufficit ei dicere culpam de omis
sione dicte penitentie. H

SExto tenet̄ qs iterare ꝯfessionē ꝑꝑ malā dis
positionē qn̄. s. nō vult abstinere ab aliq̄ pctō

mortali:vel quia cõfitet̃ sine ꝯtrictõe ⁊ charitate
vl̃ q̃a nõ vult ꝑmittere odiũ vl̃ satisfacere:seu aliqd
aliõ agere ad qd̃ obligat̃. In his.n.casib⁹ ꝯfessio
ñ valet.d̃ pe.di.5ª.c°.fratres.⁊.c°.falsas.⁊ di.7ª.c°.nl'
lus.Dicit tñ Tho.⁊ Petr⁹ de palu.in.4°.di.17ª.
⁊ Archiep̃z flo.in sũma q̃ lz.in his casib⁹ nõ va
leat ꝯfessio q̃ ad virtutẽ sacramẽti:⁊ remissionez
pcõꝝ:valet tñ q̃ ad ptẽ sacramẽti.i.q̃ ad explicitionẽ
vocalẽ.d̃ pe.⁊ re.k.qd̃.q̃dã.vñ cessãte illa mala dis
positione:nõ tenet̃ q̃s ꝯfiteri iterũ de iã cõfessis:sz
d̃ illa mala dispositõe tñ.Quoꝝ dictũ põt itelligi
verũ:si fiat eidẽ ꝯfessori ⁊ de recẽti:ita q̃ hẽat me
moriã de pctis ꝑdictis:aliter nõ.Nã itelligẽtia di
ctorũ ex causis ẽ assumẽda dicẽdi.c°.itelligẽtia.de
ver.si.Vñ dicẽdũ ẽ s̃z glo.Ray vt hẽtur i summa
cõfes.li°.3°.ti°.34°.q.66ª q̃ i his casib⁹ si q̃s cõ
fiteat̃ eidẽ sacerdoti cui ꝑus:hñti memoriaz d̃ ꝑ
dictis pctis sufficit ei dicẽ clpã suã de ipsis pctis in
gñali:⁊ pticularit̃ de illa mala dispositiõe:⁊ de aliis
pctis postmodũ cõmissis. Si aũt ꝯfiteat̃ alii ꝯfes
sori:vel ẽt ꝑmo q̃ oblit⁹ sit pctõrũ ei⁹:tenet̃ iterare
ꝯfessionẽ:rõne ꝑdicte male dispositõis pp quã cõ
fessio ꝑma nõ valuit.Et hãc opiõnẽ q̃ ẽ securior
tenet sctũs Bona.⁊ Ric.i.4°.di.17ª.⁊ Panor.
i.d.c°.qd̃ q̃dã.et Archi.de peni.di.3ª.i fine.vbi di
cit:q̃ hec ẽ cõis opinio. I

SEptimo tenet̃ q̃s ꝯfiteri semel cõfessa pctã:
qñ sciẽter ommisit i cõfessione aliqd̃ morta
le pctũz:vel ẽt ei⁹ necessariã circũstãtiã c°.quẽ peni
tet.circa ꝑncipiũ.de pe.di.pª.nõ solũ nõ valet cõ
fessio:sz nouũ pctũz mortale cõmittit̃. Siliter dz
iterari ꝯfessio qñ ommittit̃ aliqd̃ pctũm mortale
ex ei⁹ ignorãtia crassa ⁊ supina:vel affectata:vel ex
obliuiõe:ab ei⁹ notabili clpa ꝓcedẽte gl.s̃z Ray.
in ti°.de pe.⁊ re.§.itẽ circa ꝑncipes;q̃a lata culpa
equipat̃ dolo.c°.vt aĩarũ.de ꝯsti.li°.6°.⁊.l.qd̃ ner
ua.ff.de po.Cõcludit̃ g°:q̃ si vel vnũ solũ peccatũ
mortal̃ dĩittat̃ sciẽt i ꝯfessiõe: frustra dĩr alia pcã
⁊ ꝯfessio ñ valet.Octauo addere possum⁹ q̃ ratio
ne malignatõis iterãda ẽ ꝯfessio:qñ q̃s sciẽter a
maligno ꝯfessore ꝯfessus ẽ sciẽs eũ eẽ i pctõ mor
tali nã ille ꝯfessor peccauit mortalit̃ vt ꝓbat̃ p.c^m
q̃ vult.d̃ peni.di.6ª.Qui aũt causã dãni dat:dam
nũ dedisse videt̃.c°.si clpa.de iniu.⁊ dã.da.Et iõ
q̃ eũ iduxit vt se audiret i ꝯfessione:valẽs ab alio
ꝯfiteri:mortal̃r peccauit:⁊ ꝯñter absolut⁹ nõ fuit.

¶ Pars q̃rta de his qui iducũt hoiem ad cõfes
sionem. K

TRia remedia ponit Ray.i sũma:q̃b⁹ i
duci d̃bẽt hoïes ad ꝯfessionẽ:diabol⁹.n.
nitit̃ ꝑsuadẽ hoib⁹ maxĩe supbis ac hy
pocritis:⁊ mulierib⁹:ne dicãt oĩa pcã:añ
eoꝝ oclos tẽdẽs pudorẽ ꝯfessiõis. Vt g° tales nõ
dimittãt ꝯfiteri ꝑ verecũdia:tria remedia dant̃ a
doctorib⁹.Primũ ẽ nãle.Nã.n.dictat vt null⁹ ve
recũdat̃ facere op⁹ v̓tutis:sz tñmõ op⁹ viciosũ:q̃a
vt inq̃t Arist.p°.li°.magnoꝝ moraliũ.c°.14°.In
v̓tute q̃dẽ erit laus:i malicia aũt vitupiũ. Si g°
hõ nõ erubuit peccare:⁊ facẽ res turpes ⁊ verecũ
das:mlto min⁹ dz erubescẽ ꝯfiteri:qd̃ ẽ op⁹ v̓tuo
sũ.Idõ exclamat Ber.i q̃dã s̃mõe di.O nimia i
sania hominuz:pudet ablui:⁊ non pudet inq̃na
ri:pudet sordes abstergere:⁊ non pudet contra
here:abstergit̃ caliga ⁊ dimittit̃ anima Aug.q̃z
i li°.de v̓a ⁊ falsa opinione.c°.20.ait.Nõ te pu
deat corã vno dicere:qd̃ te nõ puduit forsitã coraz
multis facere.Nã humanũ ẽ peccare:angelicũ emẽ
dare:sz diabolicũ ẽ ꝑseuerare. Idõ exclamat dñs.
Esaie.p°.Lauamini:mũdi estote. Valde eñi de
testabile est q̃ toto posse hoïes laborãt ⁊ attendũt
mũdicie corpis:volũt eẽ mũdi i facie:⁊ in crinib⁹
⁊ imũdiciã hñtes i vultu:vel i vestib⁹ nõ irẽt i cõ
spectu hoĩuz nisi pri⁹ eã auferãt:⁊ ñ erubescũt ire
añ dei ꝑsẽtiã pleni stercorib⁹ imundissimis pecca
toꝝ.Querũt i lectis linteamina mũda:i mẽsis mun
da mãtilia:mũda fercla:mũda vasa:⁊ mũda via
⁊ ñ curãt hẽre iñ⁹ mũda corda.Et iõ ait apl's Ja
cob⁹ sue canonice.4°.c°.Emũdate manus pec
catores:⁊ purificate corda duplices aĩo.Naz vt
habet̃ i aũt.de leno.§.statuim⁹.Inq̃lin⁹ põt expel
li de domo:⁊ ea ꝑuari si ibi male ⁊ imũde ꝯuerset̃
vt si ibi publicas meretrices tenet vel alios publi
cos pctõres. Cũ igit̃ de⁹ nob locauerit aĩaz q̃ est
dom⁹ ⁊ hitaculũ trinitatis:debem⁹ eã mũdã:⁊ ab oi
b⁹ imũdiciis purgatã tenere. Ne de⁹ imũdicias
abhorrẽs se a nob elõget:⁊ ipsã domũ aĩe nr̃e tra
det demonib⁹ ad icolẽdũ ꝑ penã ⁊ tormẽtũ. Vt ãt
ip̃az aĩaz nr̃az imaculatã faciam⁹ debem⁹ eã leua
re i lixiuio lachrymose ꝯfessiõis qd̃ mediãte igne
diuini amoris efficit̃ ex aq̃ ocloꝝ:⁊ cine hũilitatis
Sicut ẽt s̓u⁹ volẽs ex ꝑcepto dñe sue stupã vel ca
merã bñ purgat̃:ꝑmo puluere sa q̃ spgit:⁊ postea
ꝑ scopã ex oib⁹ ãgul' imũdicias ꝯgregat ⁊ eiicit.
Sic postq̃z pctõr de oĩb⁹ mal' dolẽs aq̃z lachry
maꝝ sparsit:dz ex omnibus viribus aĩe congrega
re pctã ad memoriã:⁊ ꝑ scopã ꝯfessiõis iteg̃lit̃ eii
cẽ.Põt° q̃z dici:q̃ ꝑdicta dña ẽ volũtas q̃ ẽ regi
na ⁊ dña i toto regno aĩe:ei⁹ aũt s̓u⁹ siue famulus
ẽ intellect⁹:q̃ dz volũtati famlari:⁊ ad ei⁹ imperiuz
oĩa ꝯmissa pctã:eorũ malignitate cognita ꝑ cõ
tritionẽ detestari ac fletib⁹ abluere.Per scopã v̓o i
tell'r mẽoria:q̃ oẽs pctõrũ feces dz ad ostiũ oris re
ducere.Et postea ꝑ badille lingue eas i ꝯfessiõe eii
cere ⁊ total̃r ab aĩa ꝓiicere ⁊ iõ ꝓplxta ps°.76°.in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2

gt Meditatꝰ sũ nocte cũ cordꝫ mĩo ⁊ exercitabar
s.ꝑ diligẽtẽ iqsitionẽ oĩuꝫ pcõ ꝝ: ⁊ scopebã.s.ꝑ ꝯfe
sionẽ spũꝫ meũ: qḋ ⁊ nos facere debemꝰ ne aduer
sario nr̃o immũdiciaꝝ amatori cõplaceamꝰ. De
nullo.n.alio ita gaudet diabolus: sicut qñ detinet
pctõrẽ ne ꝯfiteat̃. Vñ legit̃ in cronicis ordĩs nr̃i:
ꝙ fuit q̃dã femia valde deuota frũꝫ minorũ: q̃ se/
piꝰ ĩ ãno ꝯfitebat̃: sꝫ suadẽte diabolo sꝑ retinebat
vnũ horribilissimũ pctũꝫ qḋ ñ dicebat ex verecũ/
dia. Dicebat.n.ĩ corde suo. Ego ꝓ hoc pctõ ora/
bo: ieiunabo: plorabo: ⁊ elemosynas dabo: vt deꝰ mi
sereat̃ mei. Que cũ oĩa ista diu fecissꝫ: tãdẽ deo vo
lẽte q̃dã f̃r minor grã visitãdi domũ eiꝰ ĩtrauit: vi
ditq̃ꝫ eã ĩ camera sua deuote plorantẽ ⁊ orãtẽ. Vi
dit q̃ꝫ diabolũ sup hũeros eiꝰ ridentẽ de eiꝰ lachry
mis deide vidit ꝙ voluit eã suffocar̃: sed deꝰ nõ ꝑ
misit. Tũc fr̃ valde expauescẽs: fecit illaꝫ ad se ve
nire. Dixitq̃ꝫ ei. Nescio vtrũ sitis bñ ꝯfessa: sic.n.
⁊ sic vidi: dũ eẽtis mõ ĩ camera vr̃a: ⁊ narrauit ꝑ
oĩa q̃ viderat. Audiẽs ãt hoc mulier timore ꝯcus
sa illico cũ lachrymis ⁊ ꝯtritiõe ꝯfessa ẽ itegre: sic
q̃ꝫ a demõe fuit libata. Legit̃ q̃ꝫ ꝙ q̃dã Abbatis
sa deuota ⁊ scã hẽbat neptẽ suã ĩ eodẽ monasterio
q̃ ẽt ipsa erat sctẽ vite: q̃ tãdẽ istigãte inimico pcm̃
turpitudĩs ꝯmisit. De q̃ tãtũ dolet̃ cepit: ⁊ flet̃ die
noctuq̃ꝫ: ꝙ ĩfirmata ẽ ad mortẽ: ⁊ nullo mõ ꝓ ve/
recũdia illḋ pctũꝫ voluit ꝯfiteri dicẽs. Cui ꝯfiteri
potero: q̃ int̃ alias moniales tã bõa ⁊ scã reputabar?
Mortua g° ẽ sine ꝯfessiõe illiꝰ pcti. Abbatissa ve
ro d̃siderãs scire qd factũ eẽt de aĩa nepꝭ sue: ꝑ to
tũ ãnũ rogauit btãꝫ ꝟginẽ mariã vt sibi hoc oñdẽt
Vñ semel dormiẽti illi appuit btã ꝟgo di. Multũꝫ
rogasti me vt statũ nepꝭ tue tibi oñderẽ: sꝫ veni me
cũ ⁊ vide: tũc duxit illã ad loca diuersa ĩferni: vbi
vidit mltos diuersis tormẽtoꝝ gñibꝰ cruciari. Et
cũ vidẽdo talia tieret: dixit btã ꝟgo. Ne timeas do
nec mecũ eris. Vltimo duxit eã ad q̃ndã magnũ
puteũ de q̃ exibat ĩtollerabil̃ fetor: ⁊ terribil̃ audie
bat̃ vllulatꝰ ⁊ clamor. Et cũ ĩtroaspexissꝫ vidit ĩt̃
alias neptẽ suaꝫ cathenis ferreis ligatã: ⁊ ignẽ ar
dẽtẽ vsq̃ꝫ ad cĩgulũ vndiq̃ꝫ hñtẽ: ⁊ manibꝰ ꝓpꝛijs
liguã suã ex̃ os trahẽtẽ: ⁊ magnos rugitꝰ emittẽtẽ.
Vidẽs g° abbatissa neptẽ suã talr̃ patiẽtẽ: dolore
plena ꝟgini dixit. Obsecro dña: q̃ ẽ ista q̃ tã gũit̃
affligit̃ ĩ ista gũissima pena? Cui btã virgo dixit.
Hec ẽ nepꝭ tua. Que ait. Dña q̃ũo põt eẽ: cuꝫ in
mũdo fuerit tã scẽ ⁊ bõe vite? Cui btã Maria di
xit. Hãc penã patit̃ ꝑꝑ vnũ pctũꝫ carnis qḋ fecit:
⁊ ꝓ verecũdia illḋ ꝯfiteri noluit. Nũc apto ore lin
guã tenet ĩ mãibꝰ ardẽtẽ: ⁊ q̃ noluit loq̃ secrete ĩ ꝯ
fessiõe: mõ publice rugitꝰ ⁊ clãores q̃s audis emittit
Vñ dico tibi ꝙ tm̃ sustiebit istã penã: q̃ꝫ tũ filiꝰ me
us erit ĩ celo: qbꝰ dictꝭ Abbatissa excitata ẽ ab hac

visione ⁊ nũq̃ꝫ ãpliꝰ rogauit ꝓ neptea sua. Aliḋ
miracl̃ꝫ legit̃ ḋ q̃dã iuuene hõesta: q̃ tãdẽ inimici
d̃ceptiõibꝰ fraudata pcm̃ turpitudis ꝑꝑetrauit.
Vñ erubescẽs illḋ ꝯfiti: sicut faciũt mlti ⁊ mlte: q
ñ ꝯfitent̃ ĩ ꝟitate: sꝫ mlta tacent ꝑꝑ ꝟecũdiã: ĩtra
uit ipa iuuenis ĩ q̃dã mõasteriũ dicẽs ĩtra se. Tãtã
pniaꝫ faciã: ꝙ d̃s ꝑcet mihi hoc pcm̃ sine vlla cõ
fessiõe. In hoc g° mõasterio tãtis se abstinẽtijs: vi
gilijsq̃ꝫ: atq̃ꝫ alijs ĩnũerabilibꝰ austeritatibꝰ mace
rauit: ut ab oĩbꝰ monialibꝰ atq̃ꝫ sclaribꝰ scã repu
taret̃: mltiq̃ꝫ ad eã vndiq̃ꝫ ꝯfluerẽt visitãdã: atq̃ꝫ
ꝓ bñdictõe illiꝰ hñda: ⁊ ꝯsilio eiꝰ capescendo: illiꝰ
orõnibꝰ se d̃uote ꝯmẽdãtes. Tãdeꝫ morit̃ sine ꝯfes
sione: vñ oẽs eã ad celestia reg̃ migrasse putabãt.
Cũ g° mõiales scire d̃siderarẽt statũ eiꝰ: semel cõ
gregatꝭ illis ĩ caplo appuit ĩ aere illa mirabil̃ mo
nacha igneis cathenis ligata: flãma horribili cir
cũdata: ⁊ exclamauit di. Hei mihi q̃a dãnata sũ.
Et inirogata q̃re: dixit. Veh mihi: q̃r quodã pcm̃
turpitudis ĩ sclo ꝯmiserã: de q̃ nũq̃ꝫ pre ꝟecũdia
ꝯfessa sum: ⁊ his dictis ad eternos inferni crucia/
tus reuersa est. Ll

SEcũdm remediũ ꝯ ꝟecũdiã d̃r rõnale. Rõ.n.
dictat ut de duobꝰ malis minꝰ eligat̃: ⁊ maiꝰ
euitet̃. 3°. Topi. ⁊ l. q̃tiẽs. la. iiij. cũ si. ff. ḋ re. iu. Cũ
g° maiꝰ malũ sit ꝑꝑetuo in inferno dãnari: q̃ꝫ hic
tpalr̃ paruã ꝟecũdiã in ꝯfessiõe sustinere: ꝑfecto
nullꝰ dꝫ tacere aliq̃d ex ꝟecũdia: ne sibi accidat
illḋ qḋ legit̃ de q̃dã clerico ĩ ecclia maiori cuiusdã
ciuitatꝭ Cãpanie: q totꝰ mũdanꝰ ⁊ lasciuꝰ cũ ĩ ĩfir
mitatẽ d̃uenissꝫ: rogatꝰ a ꝑentibꝰ ut ꝯfiteret̃: oĩno
ꝓ ꝟecũdia ⁊ pusillanimitate recusabat. Cũ ergo
morti appropinq̃ssꝫ: miser ille cepit alta voce cla/
mare. O: accusatꝰ sũ. Et post paululũ dixit. O: iu
dicatꝰ sũ. Et post paululũ altiori voce dixit. Heu
ꝯdẽnatꝰ sũ. Et hac voce emissa expirauit: ⁊ coraꝫ
oĩbꝰ raptꝰ a demõibꝰ: ãpliꝰ visus nõ fuit. Tales ãt
nõ ꝯfitẽtes d̃bẽt sepeliri sicut q̃dã vsurariꝰ in q̃dã
ciuitate Marchie: q cũ eẽt ĩfirmꝰ: rogatꝰ a sacer
dote: ⁊ a fr̃ibꝰ ordĩs nr̃i ut ꝯfiteret̃: ⁊ aliena resti/
tueret: assẽtire noluit: ⁊ sic miser mortuꝰ ẽ sine ꝯfes
siõe. Audi mirabile. Dũ epꝭ ciuitatꝭ staret sup ca/
thedrã suã: ⁊ aliq̃ꝫtulũ dormirꝫ: añq̃ꝫ ille tristẽ aĩaꝫ
emitterꝫ: vidit ĩ sõnis duos ethiopes nigerrimos
q venĩẽtes ad miserũ illũ: cuꝫ gladijs apuerũt pe/
ctꝰ eiꝰ: ⁊ exẽrũt cor illiꝰ de pectore ⁊ posuerũt illud
ĩ archa sup aceruũ denarioꝝ suoꝝ. Quo viso epꝭ
euigilãs: ⁊ sup his q̃ viderat cogitãs: subito venerũt
ꝑẽtes ⁊ filij eiꝰ rogãtes ipꝫ: ut sineret sepeliri corpꝰ
illiꝰ. Alij ꝟo q̃s spoliauerat in ꝯtrũ astabãt. Qui
bꝰ dixit epꝭ. Ite ⁊ fr̃es minores ĩ testimoniũ ꝟitatꝭ
vobcũ ducite: ⁊ illũ ꝑ pectꝰ scindite: ⁊ si cor eiꝰ ibi
iueneritꝭ: ego faciã qḋ postulastis. Qui gauisi: do

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Magl. L.7.2